SPECVLVM AVREVM OPINIONVM COMMVNIVM CONTRA COMMVNES,

IN QVO NON TANTVM OCTINGENTARVM Quęstionum Practicarum, in Iure Canon. Ciuili, & Regio repertarum

Resolutiones, ad Contractus, Vltimas Voluntates, Delicta & Iudiciorum Ordinem spectantes:

Sed etiam ex oppositione diuersarum Communium Opinionum, quænam ex illis MAGIS COMMVNIS, & in foro receptior sit, ad viuum cernere licet.

Opus tam Iudicibus ipsis, quam causarum patronis, atque omnibus in foro versantibus valde necessarium, & in Germania antehac nunquam visum.

AVCTORE HIERONYMO DE CAEVALLOS
Hispano, Iuris vtriusque Licentiato, & insigni Regiæ ciuitatis Toletanæ Aduocato.

Cum gemino Indice, vno quæstionum, altero rerum, & materiarum copiosissimo.

TOMVS SECVNDVS.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS, MDCXI.

Apud Societatem Minimam.

SVPERIORVM PERMISSV.

ILLVSTRISSIMO DOMINO
CARDINALI
D. FERDINANDO NINNO
DE GVEVARA

Præsidi Generalis Inquisitionis, & ex consilio status Regis Philippi III.
obseruantissimus Toletanus aduocatus Hieronymus
de Cæuallos, S. P. D.

SVMMA quidem cum ratione, Cardinalis Illustrissime, & nostræ orthodoxæ Religionis præsul generalis, diuinus ille Plato scriptum reliquit; tum demum orbem terrarum beatum futurum; cum sapientes regnare, & reges sapere cœpissent. In qua Platonis sententia, auctoritateq. fretus, & confisus noster (numquam satis laudandus) Rex III. Philippus, postquam huius regni imperium & monarchiam suscepisset, antea quam ad vlteriora procederet (vt prius religioni consuleret) statim illi in mentem venisti, vt tuis humeris totam mundi machinam susciperes, cogitans alium ita perfecte munus illud tam graue suscipere non posse, quia altissimus puer ab omnibus, in iuuentute tua (summa cum ratione) vocatus fuisti: nam ita mirum in modum in Salmanticensi Academia, in Collegio insigni Conchensi, hanc nostram iuris disciplinam elucidasti, & condecorasti, vt intra breue temporis spacium, à Rege nostro Philippo II. sua Pinciana regalis Cancellariæ auditor fueris electus, vbi omnibus Iurisperitis tui acerrimi ingenij testimonium, admiratione insolita facile præstitisti. Et cum tua singularis virtus, & auctoritas literarumq. scientia, non solum ad Regem nostrum Philippum, sed ad superos euolasset, supremi regalis consilij moderator (communi omnium consensu, & applausu) electus fuisti: & ibi tam recte munus illud exercuisti, vt intra breue temporis spatium Præsul Regalis Cancellariæ Granatensis merito fueris nominatus. Et sic post tot magnos, & varios labores, in republica Christiana beneficium susceptos, in amplissimum Purpuratorum ordinem (incredibili omnium lætitia) accinctus es, supremaq. Cardinalis potestate (nostro Clemente Papa Pontifice Maximo approbante) condecoratus fuisti. Nouerat enim, ille summus Christianæ reipublicæ moderator, integritatem animi tui, mores, prudentiam, et doctrinam eximiam, cui ita in omnibus,

& per omnia placuisti, ut absq; tui consilij approbatione, ardua nunquam terminarit. Et cum illa sanctissimi nostri Papæ, & Pontificis maximi suprema in te collata beneficia, ad nostri Regis Philippi III. aures deuenissent, cupiens te facie ad faciem videre (suis, & regni necessitatibus occurrens) supremam fidei aduersus hæreticam prauitatem iurisdictionem, & potestatem, & præstantissimum Christianæ reipublicæ culmen, & præsidium condonauit. Vnde tua publice consecrata virtus, & merita, laudatione aliqua priuata non indigent. Omittimus enim recensere, tuæ nobilitatis splendorem, claram & antiquam progeniem, aliasq; fere innumerabiles laudes, quæ cum omnibus notæ sint, ab omnibus summis eloquijs extolluntur, & sic mei muneris non est in hac tam breui oratione, omnia quæ de te passim dicuntur, & vno ore prædicantur, recensere, quod eo libentius facio, quod tua clementia, singularisq; modestia, nihilominus pati solet, quam accumulatos laudum titulos ac aceruos ingentissimos. Ob eamq; causam, postquam secundum librum practicarum quæstionum communium contra communes, composuissem, tu semper in mentem occurristi, vt facilius ad securum portum meæ assiduæ lucubrationes & vigiliæ deuenirent, & sic Zoylorum rabiem, tui nominis splendore illustratus, tuaq; sanctitate, & auctoritate approbatus, effugerem. Nec vero hoc opus à me compositum est, vt gloriam (cuius ætas hæc auidissima est) captarem, sed vt doctorum opiniones ad inuicem contrarias, in tot varijs commentarijs diffusas, & à nemine recollectas scriberem, vt ijs qui sublimiori præstant ingenio, ad illa acutius prosequenda, aditum aperirem. Ob idq; summis precibus efflagito, & obtestor, vt hilari fronte, & eo animo quo studiosissimos amplecti & fouere soles accipias: nam licet munus hoc sit valde exiguum, summæ tuæ humanitatis, & benignitatis magnitudine, iam mihi perspecta, eius tenuitatem facile subleuabis. Et si has meas vigilias & secundos partus gratos tibi esse intellexero, præclarum satis mecum actum esse arbitrabor, & tanto beneficio honoratus, maiora edere non pertimescam. Vale.

SPECV-

SPECVLI AVREI
OPINIONVM COMMVNIVM
CONTRA COMMVNES,
Tomus Secundus.

IN QVO QVAESTIONES PRACTICAE, *in iure Canonico, Ciuili, & Regio reperta, ordine successiuo, à quæstione 434. Tomi prioris, ad vsque 800. & vltimam, proponuntur, & solide discutiuntur.*

SVMMARIVM.

1 *R*Elaxatio quando petitur quoad effectum agendi, est necessaria partis citatio, quia contra inauditam partem est definiendum.*
2 *Contraria communis opinio defenditur, quod non sit necessaria partis citatio.*
3 *Practica tribunaliũ Hispaniæ est, vt pars non citetur.*
4 *Concordia opinionum assignatur.*
5 *Citationis omissio, in relaxatione iuramenti, non reddit processum nullum.*
6 *Relaxatio iuramẽti, quæ fit a Nuncio Apostolico, absque citatione procedit.*
7 *Frustra spectatur euentus, cuius rei nullus sequitur effectus.*
8 *Relaxatio iuramenti solum habilitat personam, sine præiudicio iuris creditoris.*
9 *Quod fieri potest inuitis, multo fortius absentibus & ignorantibus.*
10 *Tertius possessor rerum hypothecarum, non est citandus de iure.*
11 *Executio fieri potest in præsidio specialiter hypotheca to, cum clausula de non alienando.*
12 *Tutius est quod tertius possessor citetur, antea quam creditor in possessionem mittatur.*

QVÆSTIO CCCCXXXIV.

Vtrum in relaxatione iuramenti requiratur partis citatio. Communis contra communem.

QVotiefcunqne petitur abſolu
rio à iuramenro, debet præ-
ccdere partis citario, quia
contra inanditam partem ni
hil eſt definiendum, vt in c.
1. dc canſa poſſeſ. & pro-
priet. l. dc vnoquoq; de re iu
dic. l. ea quæ. C. quomodo &
& quan. iud. ex qna ratione hanc opinionem tenet
Cardinal. Abb. & Felin. num. 23. in c. 1. de ireiur.
& hanc dicit communem opinionem Decius in c.
qua fronre, col. fi. de appellat. & dixit communem
Selua de inreiuran. quæſt. fin. & dixit etiam com-
munem Curt. ſenior conſ. 65. col. fiu. & Bernard.
Diaz regu. 5. vbi larc Salzedo proſeqnitur iſtum
articulum, & dixit eriam communẽ Ioannes Mau
ritius, in tracta. de reſtitutione, c. 115. & 117. col.
1 5. & Couar. lib. 1. variar. c. 4. nu. 5. Quod procedit
etiam quando relaxatio ſolum petitnr, quoad ef-
fectum agendi, & excipiendi, quia etiam eo caſu
citarionem reqniri, tenet Feder. de Sen. conſ. 300.
& Domin. conſ. 16. Anchar. conſ. 282. & conſ. 198.
Guido Papæ q. 140. & 225. & hæc opinio tutior
eſt, ſecundum Fel. in d. c. 1. de iureiur. & eſt com-
munis ſecundum Curt. inn. conſ. 43. & ſecundum
Hippoly. in d. l. de vnoqnoqne, nu. 163. de re iud.
& ſequitur Guiller. Bened. de teſta. in princ. fol. 4.
& Bertr. conſ. 42. vol. 1. & conſ. 154. Paulus conſ.
259. num. 2. vol. 2. Capella Toloſ. deciſ. 62. Dida.
Perez l. 1. tit. 2. lib. 3. ord. & dicit communẽ Grat.
reſp. 23. nu. 11. vol. 2. & hane opinionem ſequitur
Ioan. Botta conſ. 68. nn. 14. & 15. vbi dicit magis
communem. Et qnod ab hac opinione non ſit re-
cedendnm in iudicando & conſulendo, vt tenet
Bertrand. ſup. & dicit magis communem Roland.
conſ. 13. nu. 25. & in relaxatione a iuramento ſu-
per actu metu celebrato, hane opinionẽ ſeqnitur
Menoch. conſ. 24. nnm. 11. vol. 1. & Flam. lib. 2. de
reſign. benefic. quæſt. 1. nn. 28.
2 Sed contrariã partem (imo qnod eo caſu nõ re-
quiratur citatio) tenet Oldr. conſ. 120. & Anchar.
conſ. 18. & eſt cõis opinio ſecundum Alciat. in c.
cũ contingat, nu. 125. de inreiur. & ſeqnitur Afflic.
dec. 220. & Rolã. conſ. 13. & 34. lib. 1. & Gurier. in
auth. ſacramenta pub. nn. 109. C. ſi aduer. vend. &
Ioſeph. Ludo. dec. 18. nu. 9. & Mench. lib. 1. cõtro-
nerſ. illuſtr. c. 2. nn. 17. Parlad. lib. 2. rer. quotid. c.
3. nu. 55. & Salzedo in addit. ad Bernar. Diaz, reg.
3 5. col. 4. qui dicit, quod ita ſeruatur in curia Com
plutenſi, & in publicis tribunalib. eccleſiaſticis to-
tius Hiſpaniæ. Et profecto aliqñ ita practicatur in
hoc tribunali Archiepiſ. Toler. & hãc opinionẽ di
xit cõem Gom. in trac. breuiũ, nu. 46. & ſeruari a-
pnd Gallos faretur Gniller. Bened. ſupra, ver. duas
habens filias. col. fi. nn. 299. & Mol. ad Alex. conſ.
222. col. 6. vol. 2. & hęc ſecũda opinio practicatur
quotidie in tribunalibus eccleſiaſticis, ſecundum
Azeued. in rub. n. 13. tit. 3. lib. 4. recop. Affli. deciſ.
220. n. 10. ideq; docet Anaſtaſius Germonius de ſa

ctorum Immunitatibus,lib.3.c.21.nu.172. vbi refert duas cões, & dicit, qđ ita quotidie obseruatur. Et has duas cões contrarias refert Couar.vbi
4 sup.verf.tota igitur. In qua doctorũ varietate me diam viã sequitur Aut.in c.debitores, de iureiur. qui tenet, quod debet pars citari in hac absolutio
5 ne,& si non citetur,non vitiatur dispositio, neque annullabitur processus, quẽ sequitur Tiraq.in tractat.res inter alios acta, limit.30.ver.hoc primũ, vbi perdocte declarat istam quæstio. & hanc distinctionẽ sequitur Iaf.in l.patre furioso, ff.de his qui sunt sui,vel alie.iur. aliter.n.distinguitur Paz
6 in sua praxi,1.p.in prælud.nu.38.quod si relaxatio iuramenti petatur a teuerendifs.Nuncio,non sit necessaria partis citatio: si vero ab episcopo, vel eius vicario, secus, & dicit quod ita practicatur,tñ quælibet opinio est vera,& sustẽtabilis. Sed vt strepitus iudicij euitur, cum agatur de leui præ iudicio, & necessario relaxatio sit cõcedenda, me
7 lius esset vt pars non citetur, cũ frustra spectetur euẽtus,cuius rei nullus sequitur effectus,vt in l.fi. C.de adopt. Maxime,cũ in relaxatione iuramenti
8 non agatur de causa principali dirimenda, sed solum de habilitatione personæ, vt sine metu periurij possit qui iurauit actionẽ suã exercere, ita Guiller.supra, nec iuramentũ ex hoc perdit vires suas, nec eius robur & efficaciã.ita Ripa in rub.de iudicijs,nu.29.Afflict.decis.220.in fi.Felin.c.1.nu.24. de iureiur. Couar.lib.1.variar. c.4.nu.6. Hieron, Gabr.conf.27.nu.33.Craue.conf.7.n.7. Et ex hac relaxatione creditor nullum patitur præiudiciũ, cum ius suũ saluum semper remaneat ad defendendũ contractũ: & sic merito non est citandus, quia
9 illud quod põt inuitis fieri,multo magis absentib. & ignorantibus,tex.in l.qui põt,ff.de reg.iur.quã opinionem sequitur ẽt Michael Craf. lib.1.recept.c.7.q.15.& alios sequitur Flaminius sup.nu. 37.vbi dicit cõem, & quod ab ea non est recedendum in iudicando & cõsulendo cum ita practicetur apud oẽs;vt(pluribus citatis)tradit ẽt Rolan. conf.2.nu.6.vol.2.& pro hac opinione fuit iudicatũ in curia,vt tradit Tho.de Triuisanis,lib.1.decif.64.nu.8.ex quibus optime defendi potest sñia Parladorij,lib.1.rer.quotid.c.10.nu.10. vbi resol
10 uit,quod tertius possessor,qui possidet rẽ specia-
11 liter hypothecatam,non sit citandus a creditore, cũ de iure recte procedat executio in prædio specialiter hypothecato cũ clausula de non alienando,iuxta tex,in l.si creditor,§.fi. ff.de distrac.pig. & tradit Roder.Xuarez,ad l.Toleti,limit.1.& Gutier.in l.nemo põt,nu.27.de leg.1.Et sic nihil operabitur citatio,cũ etsi facta esset & tertius citatus fuisset,nihilominus possessio ab eo auferretur.Sed
12 licet illa sñia sit in se verissima, tutius tñ erit ad tollẽdas difficultates, vt tertius possessor citetur, antea quam creditor mittatur in possessionem rei hypothecatæ,vt tradit Bar.in l.decẽ, ff.de verborum,& est cõis opinio secundum Iaf. (pluribus citatis)in §.Item si quis,nu.84.Instit.de act.& tenet Paz in sua praxi, 4.par.1.tom.c.2.nu.27. & vide aliquas limitat. ad illam regulam, quas congessit Gregorius in l.14.tit.13. par.5. verbo, *entregue*, Gratian,reg.359.vbi posuit 34.limitationes.

QVÆSTIO CCCCXXXV.

Vtrum plures emphyteutæ possint domino irrequisito, emphyteusim inter se diuidere & alienare.
Communis contra communem.

Plures emphyteutæ possunt inter se (irrequisito domino) emphyteusim diuidere, vt puta, quando plures fratres succedũt patri mortuo emphyteutæ. Ita Barto. in l.qui Romæ,§.duo fratres, nu.14.ff.de verb.& in l.cum hi, §.si vni,ff.de tranf.& in l.ideo,ff.de condict.fur.in l.& si domos,§. fi.de leg.1.& in conf.58.nu.4.& in l.1.C.de impo. luc.desc. lib.10. vbi adduxit plura fundamẽta. Et dixit communem opinionem Aret. in d.§.duo fratres,vbi Alex.dixit etiam cõem,& etiam Iaf.num. 75.idem Iaf.in l.fi. nu.14. C. de iure emphy.& in d.l.si domos,§.fi.nu.38.& in l.volũtas,nu.6.C.de fideic.& plura allegar (pro hac sententia) Iulius Clarius,lib.4.senten.§.emphyteusis,q.14.

Nunc autem dubium est, an sicut possunt inter 1 se diuidere (irrequisito dño) possint etiam inter se ad inuicem alienare. Et quamuis hæc quæstio sit valde dubia: Bar.tamen in omnibus locis supra 2 citatis, tenet quod possint,& inter se alienare:qđ probat per rationes ab eo inductas,& per Doct.in 3 fra allegandos,cuius opinio est communis secun- 4 dum Iaf.in d.§.duo fratres,nu.77.qui plures allegat pro hac parte auctoritates, idemque eam dixit communem, in l.fi.C.de iure emph. num. 116. 5 Quæ conclusio in tantum vera est, vt etiam procedat, & habeat locũ, si plures fratres acceperint 6 fundum in emphyteusim pro se,& filijs,& descendentibus,& instrumento promiserint,non alienare irrequisito domino,sub certa pœna: nam nõ obstante pœna inter se poterunt alienare, nec alienando alter eorum incurrit illam pœnam,& quia omnes sunt eiusdem conditionis. Ita tenet & ampliat 8 mirabiliter Salic. in l. ea lege. C. de condict. ob cau.col.antepenul.verf.quæro,quem sequitur Iaf. ín locis supra citatis.Et est communis opin. secundum Gozad. conf.20. num.9.& hanc doctrinam Barto.dixit veriorem Paulus,in d.§.si vni,num.4. & hanc tanquam difficilem relinquit indecisam Bart.in l.pater filium, §.quindecim libertis, ff.de legat.3.

Sed contrariam partem (imo quod plures emphyteutæ non possint inter se alienare irrequisito domino) innuit Guiller. quem sequitur Alber.in d.l.cum ij,§.si vni, num.2. & Bald.in l.dudum,C. de contrahen.empt.& in d.l.si domos,§.fi.vbi Iaf. num.41.dicit in practica magnam esse auctoritatem Bart.& cæterorum, & hanc partem dicit idẽ Iaf.magis sibi placere,in d.l.fi.num.116.(respondens ad fundamenta Bart.) & hanc esse communem contra Bart.asserit Curt.iuniot conf.109.nume.12. & subdit Iaf. in d.§.si vni, quod licet opinio Bart.non impugnetur ibi per Doctores, nihilominus est falsa. fallitur tamen Iaf.quia ibi impugnant communem opinionem Guiller. & Alber. vt supra vides. Tu vero resolue prædictam quæstionem ex traditis in quæst.14. vbi adduximus fundamenta.

QVÆ-

QVÆSTIO CCCCXXXVI.

Vtrum reus post litem contestatam possit deducere possessoriũ, quando ab actore petitoriũ est deductũ. Communis contra communem.

REus post litem contestatam, non possit deducere possessorium, vt suspendatur petitoriũ ab actore deductum. Ita Bart. in l. naturaliter, §. nihil commune, num. 24. ff. de acquir. poss. quem sequitur ibi Aret. nu. 16. Alex. nu. 85. Claud. nu. 55. & eius opinio est communis, secundum Ias. ibid. num. 137.

Contrariam tamen sentẽtiam tenet ibi Cuma. & Soc. col. fin. Paul. & Ias. num. 138. Vincent. nu. 108. Corrasius, num. 33. tenet etiam Abb. in c. ex conquestione, de restitu. spol. & in cap. pastoralis, num. 34. de caus. poss. & prop. & hæc opinio est cõmunis apud canonistas, secundum Rip. ibi, num. 161. & plura tradit Couar. lib. 1. varia. c. 16. nu. 13. & Otalora de nobilita. 3. par. 1. part. princ. c. 3. nu. 10. & Ioan. Garcia de nobilit. 3. par. glo. 11. nu. 55. vbi late exornat hanc quæstionem.

QVÆSTIO CCCCXXXVII.

Vtrum decimæ sint de iure diuino & naturali debitæ. Communis contra communem.

DEcimæ sunt debitæ de iure diuino & naturali, text. est in c. parochianus, & in c. cum sit, & in c. cum tua, de dec. & in c. omnes, 16. q. 7. glos. Archidiaconus, & Anchar. & in cap. 1. de decim. in 6. Innoc. in c. fi. de parochijs. Et tandem hæc est communis opinio secundum Francum, in d. ca. 1. de deci. Menchaca (plures referens) lib. 2. controuer. illustrium, c. 81. nume. 1. Veracruz, in speculo coniugio. 2. par. art. 21. p. 433. Gigas, cons. 119. nu. 2. Nauar. in Man. c. 21. nu. 28. & nouissime vltra omnes hanc opinionem pluribus fundamentis sequitur, & confirmat (contra Couar.) Anasta. Germonius, lib. 3. de sacror. temp. immunit. c. 19. a nu. 11. vbi refert plures sacræ paginæ auctoritates, & Concilia Rotomagense, & Mugatense, & Concil. Trid. sess. 25. c. 12. de reform. ibi, *cum decimarum solutio debita sit Deo, qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas inuadunt.* & late prosequitur hanc quæstionem Castro, lib. 5. aduersus hæreses, in verb. decimæ. & Camillus Berel. in reg. Aragon. §. 2. glo. 1. nu. 314. Sebast. de Medicis, in summa om. hæres. 1. part. verb. decimæ, nu. 41. Belluga, in spec. princ. in rubr. 13. §. tractemus, ex nu. 3. Paulus Fuscus, de visitatione, lib. 2. c. 21. nu. 14. Didac. Perez, in l. 1. tit. 5. lib. 1. ord. pag. 117.

Sed contrariam opinionem (imo quod decimę debeantur iure humano, & Pontificio, nõ autẽ iure Diuino) tenẽt Theologi frequẽtius: inter quos S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1. & ibi Caiet. & Turrecrema. in c. reuertimini, 16. q. 1. & S. Tho. quodlibe. 2. c. 8. Archiep. Flor. 2. p. tit. 4. c. 3. §. 5. Sylu. verbo, decima, q. 3. & 4. Maior, in 3. distin. 37. q. 36. Alex. de Ales, 3. p. summæ, q. 57. membr. 6. art. 2. & tandem (apud Theologos) hanc opinionem dicit cõmunem Alfonsus de Castro, sup. lib. de hæres. in verbo, decima, Couar. lib. 1. variarum, c. 17. nu. 2. vbi pluribus rationibus & fundamẽtis hanc Theologorum sequitur opinionem, & Rebuf. in tracta. de decimis, q. 1. a nu. 2. & Soto, de iust. & iure, lib. 6. quæst. 4. art. 1. & 3. quam opinionem nouissime defendit Gutier. lib. 2. canonic. c. 21. a num. 1. & 7. vbi late disputat pro vtraque parte hanc quæstio. & refert auctoritates & fundamenta. Et aduertit singulariter, quod petenti decimas, non potest illi opponi exceptio compensationis, vt tenet Abb. in c. tua nobis, nu. 10. de decimis, & Rom. singu. 551. Castillo, in l. 64. Tauri, Salzedo, in addit. ad Bernar. Diaz. reg. 99. verb. adde, & limita. 1. Didacus Perez, in d. l. prima, tit. 5. lib. 1. ord. pag. 124. Rebuff. supra, quæstio. fin. num. 19. & quando decimæ possunt consuetudine tolli, diximus in quæstio. 364.

QVÆSTIO CCCCXXXVIII.

Vtrum vasallus possit feudo renunciare, vt a seruitio solito liberetur. Communis contra communem.

DVbium est elegans in iure, an vasallus possit feudo renunciare, vt a solito seruitio liberetur. Et non posse renunciare, tenet glo. in c. quæ in ecclesiarum, de constit. verbo, alienandi feudum, quam dicit esse communiter approbatam Gozadinus, consil. 62. num. 5. & dicit etiam communẽ Curtius iun. de feudis, in quæst. 4. principali, in vltima causa priuat. feudi, in 1. quæst. primæ regulæ, cuius opinionem dicit communem Albericus, in l. sed a nullo, §. 1. num. 3. ff. de neg. gest. & sequũtur plurimi relati per Euerardum, in topicis legalibus, col. 143. versic. decimo, quam opin. esse moribus receptam, testatur Iul. Clarus, lib. 4. receptarum sententiarum, §. feudum, quæstio. 32. numero 2.

Sed contrariam sentẽtiam (imo quod possit renunciare feudo inuito domino) dixit communem Abb. in d. c. quę in ecclesiarum, nu. 19. In hac tamẽ contrarietate reperies singularem distinct. quam dicit communem Alber. in l. cum fructuarius, nu. 3. ff. de vsufr. videlicet, quod si feudum sit simpliciter concessum sine adiectione seruitij, tunc possit renunciari, vt in vltima parte, & hoc insinuant aperte tex. in c. 1. in fin. de vasallo, qui contra constit. Lothar. feud. alien. si vero cum determinatione seruitij, tunc renunciari non possit, vt diximus in prima opinione (in qua nihil resoluit Ias. in l. 2. nu. 25. C. de iure emphyt.) Aliam concordiã in quæstione proposita assignat Iul. Clar. supra, nu. 8. vt prima opinio procedat in feudo sæculari, secunda in feudo ecclesiastico. Quam opinio. & cõcordiam dicit magis communem Socin. cons. 66. nu. 3. vol. 3. quæ opinio verissima est, si concurrãt tria requisita, tradita per Iul. Clar. supra, nu. 4. primum; quod alienatio fiat sine fraude: secundum, quod ille cui subinfeudatur, sit eiusdem conditionis: tertium, quod alienatio fiat cum eisdem pactis & conuentionibus.

SVMMARIVM.

1 *Simonia est dare vel promittere aliquid temporale pro spiritnali.*
2 *Datum vel promissnm monasterio ob ingressum religionis monialium, censetur datum ob causam alimentorum.*
3 *Tres opiniones refert Menrbaca, in qõne proposita.*
4 *Lex 22.tit.7.p.1.declaratur.*
5 *Monasterinm pauper potest pretio connento moniales recipere.*
6 *Ca.c 6.sess.25.Conrilij Tridentini, declaratur.*
7 *Datum monasterio ea pactione, vt monialem recipiat, absque labe simonia recipi potest.*
8 *Monasterium non debet recipere dotem pro ingressu religionis, sed pro alimentis.*
9 *Consuetudo est recepta in Hispania, vt paciscatur pro dote monialium.*
10 *Monasterium Sancti Clementis regalis, huius ciuitatis Toleti, habet in redditibus quotannis duodecim millia ducatorum.*
11 *Moniales in receptione nouitiæ non possnnt aliquid recipere absque pœna excommunicationis, vltra victum, & vestitum.*
12 *Monasteria opulēta, non possunt aliquid recipere pro sustentatione monialinm ingredientium.*
13 *Michael Crassus reprobatur in sua opinione.*
14 *Mulieres nobiles, minoribus redditionibus & expensis admitti non debent in monasterijs.*

QVÆSTIO CCCCXXXIX.

Vtrum valeat institutio facta de monasterio sub ea conditione, vt talem in monialem recipiant.
Communis contra communem.

MOnasterinm fuit hęres institutus sub ea conditionę, quod Mariam recipiat in monialē. Dubitatur, an talis conditio tanquam turpis reijci debeat, & valeat institutio. Et partem affirmatiuā tenet Bar. in l.2.C.de inst.& subst. & S.Tho.2.2.q.100.art.3.per tot.& hanc opinionem dicit cōmunem Ias.in d.l.2.nu.3, vbi Alex.& hanc dicit seruari Paul. in l.Titio centum, §.j.ff.de cond. & dem.
1 Et ratio huius opinionis est, quia exigendo legatū
pro dote monialis, committitur simonia, cum recipiatur aliq̃d tēporale pro spirituali. Ita probat tex.
in c.quemquam, de simo.& l.22.tit.7.p.1.vbi hoc
2 tenet Humada, qui distinguit inter receptū pro ingressu religionis, vel ꝓ sustētatione monialis, prout censetur esse in hoc vltimo casu mēs testatoris.

Sed in quæstione principali contrariam opinionē (imo quod absolute talis conditio non reijciatur, sed quod vitiet institutionē) tenet idem Bart. in d.l.Titio, §.j.quam dixit esse communem opin.
3 Alex.in d.l.2, in qua re tres opiniones adduxit Mich.Cras.recept.sent.§.legatum, q.55.qui dicit esse magis cōmunem opinionē, vt talis cōditio reijciatur, & quod institutio valeat, vel legatum. Ita cōsu
4 luit Natta cons.619.nu.11.& Greg. in d.l.21.verbo, *Porque la reciben en la orden*. vbi resoluit cum Bal. quod ita seruatur de consuetudine, & assignat rationem. Et secundum prædictam distinctionē intelligenda est d.l.partitæ, quæ generaliter & indistinctè loquitur, quam opinionē sequitur Guttier. in 2.par.canon.quæst.c.32.nu.61. vbi dixit, ꝙ est
5 vsus receptissimus, sine aliquo scrupulo, non esse simoniacū recipere moniales dotatas ex pactione præcedenti, maximè si monasteriū egens sit. Ita tenet gl.in c.nō satis, & in c.hortamur, 32.q.2.& docet Bal.in auth.res quæ, C.com.de lega.nu.13. vbi Padilla, nu.55.quæ opinio verissima est, & ita obseruatur, nec prædictis obstat decretum S. Concil.
6 Trid.c.16.ses.25. vbi moniales nihil possunt recipere quocunq; prætextu, à parentibus, vel curatoribus, vel propinquis, nouitij, vel nouitiæ profitentium religionem, ibi; *Sed neque ante professionē, excepto victu & vestitu, nouitij, vel nouitia illius temporis, quo in probatione est, quorūcunque prætextu a parentibus, vel propinquis aut curatoribus eius, monasterio aliquid de bonis eiusdem tribuatur, ne hac occasione discedere nequeant, quod totum vel maiorem partē substantia sua monasteriū possideat, neq; facile si discesserit id recuperare possit. Quin potius præcipit Sancta Synodus, sub anathematis pœna, dātibus & recipientibus, nec hoc vllo modo fiat, & vt abeūtibus ante professionē omnia restituantur, quæ sua erāt. Quod vt recte fiat, Episcopus etiā per censuras ecclesiasticas (si opus fuerit) compellat.* Quæ verba satis notabilia sunt pro confirmatione opinionis Bar.in d.l.1.de cond.instit. dicentis, non valere legatum relictum à testatore monasterio, pacto apposito, vt talem in monialem recipiant: maxime hodie, ex illo decreto, per quod tam dantibus, quā recipientibus,
7 anathematis pœna imponitur. Sed profecto, si attente verba Concilij perpendātur, non disponunt, neque resoluunt nostram principalem quæstionē, cū solū ibi caueatur, quod nihil recipiatur à nouitijs ante professionem, vel ab eorum parētibus, cōsanguineis vel curatoribus, pro ingressu ipsius religionis, & sic pro eo tēpore quo i probatione sunt; secus vero erit iā facta professione, quia in hoc casu, neq; ante professionē, neq; post, reprobatur pactum, cum conferatur ad tempus habile, in quo iā facta est professio. In quo casu cessat ratio Cōcilij ibi, *ne hac occasione discedere nequeat*. Et ibi, *ne facile si discesserit, id recuperare possit*. Et ibi, *vt abeūtib. ante professionem, restituantur*. Et sic sequuta professione, nihil est restituendū, & valebit datū, vel relictū sub hac pactione. Quæ non repugnat mēti, neque intentioni Concilij, imo à contrario sensu cōfirmat nostrā posteriorem opinionem, in quo sensu, vnico verbo illum text. intellexit Gutier. supra, num.69. pro qua sententia faciunt tradita per Sot. de iust.& iu.lib.6.q.6.art.2.ad 4.quē sequitur Padilla, in d.auth.res quæ, nu.55.vbi resoluit non cōmitti simoniam in constitutione dotis monialiū, cū realiter & vere monasterium nō recipiat dotē, vel preciū pro ipso ingressu monialiū. idem tenet Sebast. Med.in sum. peccat.2.p.tit.9.q.78.nu.49.& 89.& probant verba dictæ legis partitæ, ibi, *el que diere alguna cosa porque lo reeibā en la orden*, quia si secus sit pro alimentis ad ipsam monacham exhibendam, & hæc censetur esse mens dātis & recipiētis, vt effugiamus delictum, quam opinionem sequitur Paul.Fusch.sing.32.litera C.& de visitat. lib.

lib.2.c.15.nu.54.& lib.2.cap.18.nu.23.Lofred.in
decis.Tolos.311.Guido Papæ,decis.80.Natta,cō-
si.618.Vibal.in caodel. ecclesiæ,tit.de suspens.nu.
45.Guiller.Bene.in c.Raynutius, verb.cuidam Pe
tro,nu.13.Et sic in Hispania est receptissima hæc
9 consuetudo,&ab omnibus tolerata, nam quando
agitur de recipiendis nouitijs, statim sit conuētio
de dotibus, pro alimentis eidē præstandis, & tūc
panduntur monasteriorum ingentes necessitates:
quia licet monasteriū habeat magnos reditus (,p-
10 ut vidimus in monasterio S.Clementis regalis hu
ius ciuitatis Toleti,quod habet in redditibus quo
tannis plus quam duodecim millia ducatorū) ad
huc profecto eget maioribus sumptibus pro mo-
nialium sustentatione, & pro reparatione domus,
ecclesiæ,ornamentorū,& ēt ad soluēda salaria æco
nomi,& aliorū seruitorū, & pro suis litibus agi ā-
dis,vt eleganter cōsiderauit Gutier.supra, nu.66.
& sic tēperāda est opinio Nauarri,de redi.eccles
11 q.1.nu.100.& 101.& in apologia,q.1.monit.84.
Sed hæc consuetudo admittenda nō est,imò dam-
nāda (tanquā pessima corruptela) in eo qd recipiūt
moniales in receptione nouitię,vel in eius profes-
sione, *que llaman su propina y entrada*, quod omni-
no excludit (sub anathematis pęna) Sacrū Cōcilīū,
excepto victu & vestitu, ipsius nouitiæ, quæ pęna
non est contemnenda.Et sic redeundo ad nostram
principalem cōclusionē, tenendū est valere pactū,
& conuentionē factā cū monasterio, vt pretio ac-
cepto,talis recipiatur ad professionem,& religio-
nem; dū tñ habeamus intentionē ad temporalia,
hoc est,vt promittatur & recipiatur pro sustenta-
tione ipsius.Ita declarat Greg, verbo, *porque le reci
ban en la orden*,in d.l.22.tit.7.par.1. col.2.vbi seq
12 tur Florentinum & alios, subdens laudabile esse
exigere ab ingredientibus victum, qñ monasteriū
non potest sustentare maiorem numerum monia-
lium.Quæ opinio verior est, & tenēda,& magis re
spicit fauorem religionis, quā si legatum valeret,
13 & conditio seu pactū reijceretur, prout tenet Mi-
chael Crass.supra, cū nullus vellet institutionem
facere,nec legata relinquere,si conditio reijceret;
maxime cum illa non sit turpis neq; impossibilis,
secundum mentem testatoris, & sic non habet lo-
cum lex,obtinuit, ff.de cond. & dem. vt existimat
Mich.Crass.supra,& hanc dixit esse generalem cō
suetudinem Hunada,in d,l.22.gl.3.nu.2. vbi etiā
dicit,quod mulieres nobiles & illustres,debent re
14 cipi in monasterijs minoribus dotibus & expēsis,
quam humiles & plebeię,argu.text.in c.de multa,
de præbend.Quod quidē iuri & rationi cōgruit,
vt tradit Nauar.in Man.c.23.nu.102.

SVMMARIVM.

1 *Lex,cum post.§.gener,ff.de iure dotium,declaratur.*
2 *Dos incerta est liquidanda pro modo facultatem pro-
mittentis,& dignitatem mariti.*
3 *L.1.C.de dotis promissione,declaratur.*
4 *De iure regio valet promissio dotis incerta.*

QVÆSTIO CCCCXL.

*Vtrum promissio dotis incerta valeat iure priuato.Cō
munis contra communem,& quid iure Regio.*

PRomissio dotis incerta valet iure priuato,tex.
est in l.cum post,§.gener, ff.de iure dot.l.3.C.
1 de dot.promis.& docet Ant.Gome.in l.53.Tauri,
nu.19.Baeza,de non melior. filiab.ratione dotis,
c.1.nu.6.qui plura adduxit ad hoc, quod dos in-
2 certa est liquidanda pro modo facultatū promit-
tentis,& secundum dignitatem mariti, l.quæro.
vbi gl.ff.de iure dot. ita tradit Matth.de Affl.de-
cis.339.nu.9. & est tex.de iure regio, in l.8.tit.4.
p.5.vbi Greg.Sed huic resolutioni obstat tex.vul-
garis (licet in intellectu difficilis) in d.l.1.C.de do
3 tis promi.vbi gl.ponit primum intellectum ex sen
tentia Azonis,quod in d.§.gener. promissio dotis
(licet incerta) erat collata in arbitrium boni viri;
at vero in d.l.1.in nullius arbitrium. Et hunc in-
tellectum esse communem tenet Alber.ibi,sed gl.
ibi assignat alium intellectum, scilicet,quod in d.
§.gener.licet dos incerta fuerit,tamen fuit per sti-
pulationem promissa, & propterea tenet promis-
sio;verum in d.l.1.fuit dos promissa per pactū nu
dum,quare ne duo specialia concurrant, non va-
let.Et hunc intellectum obseruare totum mundū,
& esse communem asserit Zas.in l.1.nu.30.ff.solu.
mat.& alios intellectus ad illum tex. assignat Gu-
4 tierrez.1.p.de iura. confir.c.63.nu.14. & nu.8.re-
soluit quod hodie de iure regio valebit promissio
incerta,ex l.2.tit.16.lib.5.reco.

QVÆSTIO CCCCXLI.

*Vtrum tempore belli teneatur emphyteuta soluere pen
sionem.Communis contra communem.*

TErra in emphyteusim concessa propter instan
tes labores excoli nō potuit. Dubium est, an emphyteuta teneatur soluere pensionem. Et emphyteutam propter bellum non excusari à pensione domus, tenet Rich.Cum. & Alex. in l.3.§.in amittenda,ff de acq.poss.idem Rich.& Butr.in l.1. C.de iure emphyt.& ibi Alex.num.7. scribit hanc opinionem cōiter seruari. Idem consuluisse Cardinales Paduæ, ac inde totum collegium Paduanū, asserit Abb.in c.potuit,nu.fin.de locato.

Sed contrariā partem (imo quod fiat remissio pensionis in emphyteuta, propter incursationem bellorum) tenet Bar.& cæteri,in d.l.1.nu.12.C.de iure emph.vbi Ias.nu.91.dixit hanc esse communem,quam (ante eum) dixerat communem Abb.in d.c.potuit,nu.18. vbi etiam dixit communē Imola,& Alex.ad Bar.d.nu.12. & cōmunem profitetur Syluest.in sum.verb.emphyteusis, §.1.eandem affirmat communem Ias.in d.§.in amittenda, nu.6, & vide Iul.Clar.lib.4.recept.sent.§.emphyteusis, q.8.nu.6.& 7. qui distinguit, an emphyteuta aliquos fructus percepit tempore belli, vel non: & vide Boer.decis.249.col.3.cum seqq.qui resoluit quod propter bella est facienda remissio conductionis pedagiorum,seu aliarum rerū. Et dicit esse communem opin.(licet contrarium tenuit) Bal.in l.licet,q.3.C.locati,& assignat concordiam Boer. supra,nu.11.Sed indistincte hæc secūda opinio est tenenda in iudicando & consulendo, cum distinctione tradita per Iul.Clar. supra à nu.7.

QVÆ-

QVÆSTIO CCCCXLII.

Vtrum per verbum, dubito, inducatur litis conteſtatio. Communis contra communem, & quid iure regio.

LItis cõteſtatio dẽt fieri per negationem, ſeu reſponſionem factam in iudicio, vt probat tex. in l. 1. C. de lit. conteſ. & in c. 1. extra eod. & in l. 3. tit. 10. p. 3. & debet reſpondens reſpondere de veritate in libello, & non in credulitate: ita gl. in d. l. 3. quam ſeruat conſuetudo, ſecundũ Bar. ibi, & ſecundum Abb. in d. c. vnico, nu. 27. quamuis etiam concludatur, ꝙ per verbũ, Credo, fiat etiã litis cõteſtatio, vt eſt tex. elegans, quẽ ibi gl. ponderat ad hoc, in c. cum ad ſedem, de teſt. ſpo. verb. credere, & ibi Abb. nu. 4. & alij relati per eius additionẽ, & ſequitur Abb. in d. c. vnico, nu. 27. Modo dubium eſt, an per verbum, dubito, poſſit fieri lit. cõteſt. Et quod poſſit fieri innuit gl. ſupra, verb. credere, dum allegat l. ſi debitor, ff. de pet. hære. & d. c. cum ad ſedẽ. Bar. enim in d. l. ſi debitor (arg. illius tex.) colligit, quod per verbum, dubito, poteſt fieri litis conteſtatio, & illud tenet Abb. in d. c. vnico, num. 27. & hanc innuit eſſe communem opinionem Iaſ. in l. vnum, nu. 27. ff. ſi cert. pet.

Sed contrariam partẽ (imo quod per verbũ, dubito, non inducatur litis conteſtatio) tenet Bal. in d. l. ſi debitor, & ibi Alex. ad Bar. dixit hanc eſſe cõmunem opin. quam etiam dicit cõmunem Sebaſt. Sapia, ad Abb. in d. c. vnico, nu. 27. Quæ opinio hodie apprubatur ex l. 2. tit. 7. & ex l. 1. tit. 4. lib. 4. recop. quæ tamen lex non eſt in vſu reſpectu pœnæ, ſecundum Couar. lib. 1. variarum, c. 1. nu. 8. in fin. & Salazar. de vſu & conſuet. nu. 42. col. 3.

SVMMARIVM.

1 *Res, & pretium ſunt in obligatione, in caſu legis 2. C. de reſcind.*
2 *Si res pereat caſu fortuito apud emptorem, ceſſat remedium illius legis 2.*
3 *Lex. 56. tit. 5. p. 5. declaratur.*
4 *Si res vendita deſinat eſſe facto emptoris in poteſtate illius, habet locum illa lex 2.*
5 *Emptor perſonaliter obligatus, non poteſt a ſe excutere perſonalem obligationem.*
6 *Contra tertium rei poſſeſſorem poteſt inuentari illius legis remedium.*
7 *Si tertius poſſeſſor emat rem iuſto pretio, non habet locum contra illum lex.*
8 *Si tertius poſſeſſor ſciat vitium rei, licet emerit iuſto pretio, poteſt conueniri ex d. l. 2.*
9 *Auctor eſt originarius oppidi de Scalona.*

QVÆSTIO CCCCXLIII.

Vtrum re perempta, contra tertium poſſeſſorem, habeat locum l. 2. C. de reſcin. ven. Communis contra communem, & quid iure regio.

ELegans nunc oritur quæſtio (circa l. 2. C. de reſcin. vend.) ſcilicet, an ſit locus remedio illius legis perempta re, aut extincta, quæ uendita fuerat. Ad cuius declarationem, & deciſionem, videndũ eſt, an in caſu illius legis, res & pretium ſint in
1 obligatione: & eſſe in obligatione, ſolet colligi ex
c. cum dilecti, de emp. & vend. vbi Ioan. And. tenet, & alij. & eſſe communem opin. dicit Abb. ibi,
nu. 19. & communem appellat Imola, in d. c. cum
cauſam, nu. 19. eod. tit. & Franc. Crem. in ſingu. 84,
dicens lucrum feciſſe centum ducatorum ex hac
opinione, & Pantaleon, in d. l. 2. nu. 58. & Bart. ibi,
addens eſſe hanc obligationem alternatiuam. Et
hanc partem eſſe tutiorem fatetur Imola, in d. c. cũ
cauſam, nu. 19. & in d. c. cum dilecti, nu. 58. & hæc
ſeruatur in practica, ſecundum Molineum, in cõſt.
Pariſien. tit. 1. §. 22. nu. 42. & ſic re perempta, (quæ
alternatiue debetur, & eſt in obligatione) manet
obligatio ad preciom. tex. eſt in l. emptione, & in
l. Atticum, aut Pamphilũ. in princ. ff. de verb. & ſic
habet locum beneficium illius legis.

Sed contrariam partem (imo quod res tantum
ſit in obligatione) dixit communẽ Molineus, vbi
ſup. & tradit Couar. lib. 2. variar. c. 4. nu. fi. & Ant.
Gomez. 1. tom. variar. c. 2. nu. 22. Pinel. ibi, nu. 37.
& Gutierrez pract. quæſt. lib. 2. q. 135. vnde vide-
2 tur verior gloſſæ opinio dicentis, quod ſi res apud
emptorem caſu fortuito perierit, non habebit locum lex illa, ſecus vero ſi culpa ſua. Et hæc eſt communis opinio, ſecundum Tiraq. de vtroq; retract.
in fi. princ. num. 70. & de iure regio eſt elegans lex
3 56. tit. 5. p. 5. quæ diſponit, non habere locum legẽ
illam, perdita re, vel vendita, vel mortua, vel nimium deteriorata, quam tamen intellige, ſecundũ
diſtinctionem glo. in d. l. 2. communiter approbatæ, circa quam vide Couar. lib. 2. variar. c. 4. nu. 14.
& Pinel. ſupra, c. 1. nu. 39. vbi dicit Hiſpanos d. l.
partitæ fuiſſe immemores, & ſequitur Matienzo
in l. 1. tit. 11. glo. 8. nu. 35. lib. 5. recopila. vbi limitat, quando lis fuit conteſtata, quia tunc non erat
deteriorata, neq; perempta. Quam opinionem nouiſſime ſequitur Azeuedo in l. 1. tit. 11. nu. 26. li. 5.
recop. & Gutier. lib. 2. pract. quæſt. q. 136. per totã.
4 At verò ſi res nõ ſit perempta, ſed deſinit eſſe in poteſtate emptoris, ipſius facto, quia vendidit, vel donauit; tunc glo. ibi, in d. l. 2. dicit locum habere illius l. 2. beneficium, contra vendentem, vel donantẽ: & vltra duas leges, quas ipſe allegat, facit, quia
5 emptor eſt perſonaliter obligatus, & nõ poteſt a ſe
excutere hãc perſonalem obligationem, vt in l. cũ
qui, C. de act. & oblig. & ita tenet hanc ſententiam
glo. & Bar. in d. l. 2. nu. 12. Bal. q. 13. nu. 16. Salice.
nu. 18. Paul. nu. 16. & aſſerit communem Cremen.
6 col. 43. Solet tamen vlterius dubitari, an contra illum tertium poſſeſſorem habeat locum remediũ
illius legis. Et in hoc diſtingue, an tertius poſſeſſor
habuit rem à primo emptore, titulo lucratiuo, puta, donationis: vel cum eodem vitio læſionis emerit; & tunc ſi primus emptor non eſt ſoluendo, cõpetit actio (ex quadam æquitate) aduerſus tertium
poſſeſſorem, arg. tex. vulgari, in l. fin. in princ. ff. de
eo, per quem factum erit, & tenent Bal. & Salic. in
d. l. 2. quos ſequitur (alios allegans) Couar. li. 2. variarum reſol. c. 3. nu. 10. & Roderic. Xuarez alleg.
7 21. in fine. Aut tertius poſſeſſor emit iuſto pretio,
& tunc non habet locum aduerſus eum illius legis

gis remedium. Ita tenent ibi omnes, & asserit esse communem opin. Tiraq. in l. si vnquam, verbo, reuertatur, nu. 171. C. de reuoc. don. Quæ vltima cõ
8 clusio fallit, quando tertius possessor, qui emit iusto pretio, sciret vitium rei: quia si primus emptor non est soluendo, aduersus tertium possessorem, cõpetit illius legis beneficium. Ita Couar. supra, col. fin. & tradit Pinel. in d. l. 2. in 3. par. à nu. 30. & 39. & Gomez. 2. tom. variar. c. 22. in fi. & Matienzo, in d. 1. tit. 11. gl. 8. nu. 33. & Azeued. in l. 1. tit. 11. nu. 26. lib. 5. recopil. & ita in causa propria fuit iudicatum in regali Cancellaria Pinciana, fauore oppidi, de Scalona, dulcissimæ patriæ meæ, & nostram quæstionem prosequitur Padilla, in d. l. 2. nu. 49.

QVÆSTIO CCCCXLIV.

Vtrum in obligatione generali veniant merces venales. Communis contra communem.

IN obligatione generali veniunt merces venales (cũ generaliter facta sit dispositio.) Ita Bart. in l. generali, §. vxori, ff. de vsufr. leg. & in l. si constante, nu. 73. ff. sol. mat. & est communis opinio secundum Alex. ibi ad eum, & hoc siue hypotheca sit expressa, siue tacita. Et est communis opin. secũdum Ioan. Crot. in d. l. si constante, nu. 203. in 2. lectura, & dicit etiam communem Gomez. in §. itẽ Seruiana, nu. 22. Inst. de actio. & dicit communem Ant. de Fano, de pign. 2. par. memb. 2. nu. 14.

Sed contrariam opinionem (imo quod sub hypotheca tacita non veniant merces venales) dixit communem Ias. in d. §. item Seruiana, nu. 31. & explicat Couar. lib. 2. variar. cap. 5. nu. 2. & est bonus tex. in l. seruos 71. ff. de leg. 3. & tradit Pinel. in rubric. de bonis maternis. 2. p. nu. 38. Quæ opinio verior & receptior est, & ita practicatur.

QVÆSTIO CCCCXLV.

Vtrum contractus factus palam, & bona fide, cum officiali, in loco in quo officiũ tenet, valeat. Communis contra communem, & quid iure regio.

OFficialis in loco, in quo officium exercet, cõtrahere non potest, tex. in l. principalibus, ff. si cert. petat. vbi gl. allegat plures concordantes, in l. 1. C. de contract. iud. l. 5. tit. 5. par. 5. Nec omittã, quod hoc non seruatur de consuetudine, vt concludit post Federic. de Sen. Boer. decis. 317. nu. 13. Nec prædictæ leges procedunt interueniente iuramento, secundum Marc. Ant. de viribus iuram. nu. 29. Greg. in d. l. 5. verb. *para comer*, Auilis, in cc. pp. c. 2. gl. verb. *mercadurias*, nu. 38. omitto tamẽ alias limit. adductas per Ias. & Alex. in d. l. principalib. Modo dubium est, an sicut contractus factus inter tutorem & pupillum palam & bona fide, valet & tenet, vt in l. cum ipse tutor. C. de contrah. emp. & diximus in q. 234. Ita etiam contractus officialis palam, & bona fide gestus, valeat, & teneat in prouincia, in qua ministrat. Et eum contractum valere ad instar contractus tutoris, tenuit glo. in l. si in emptione, §. fin. ff. de contra. empt. glos. in d. l. cum ipse tutor, & ita seruatur de consuetudine, secundum Fulg. in l. non licet, ff. de contrah. empt. & disputat Alex. in d. l. principalibus, num. 4. ver. septima limitatio.

Sed contrariam opinionem, imo quod nec in hoc casu valeat contractus officialis, tenuit d. glo. in l. 1. C. de contract. iud. quam sequitur Bald. &
1 Sali. in d. l. quisquis, C. si cert. pet. & est communis opi. secundum Ias. in d. l. principalibus, nu. 2. verb. prædictum, & sequitur Auiles, in cc. pp. c. 2. gl. verbo *de mercaduria*, nu. 27. quod est hodie dispositũ per l. 2. tit. 6. lib. 3. recop. Greg. ver. *juez qualquier* in d. l. 5. & est l. 9. tit. 15. lib. 2. ordinamenti, vbi Didac. Perez, quod declarat Auend. in cc. pp. c. 2. nu. 2
32. lib. 1. & Azeuedo, ibi, in d. l. 6. nu. 11. Rol. consil. 83. nu. 9. vol. 2. Villalobos, verb. iudex, nu. 154. Matienzo, in dialogo relatoris. 3. p. ca. 27. ex num. 27. & 31.

SVMMARIVM.

1 *Monachus quo ad acquirendum æquiparatur filio nõ seruo.*
2 *Per ingressum Monasterij extinguitur macula, & naturalis efficitur legitimus.*
3 *Seruus per ingressum religionis efficitur liber.*
4 *Monachi possunt esse testes, non vero serui.*
5 *Seruitus mortalitati æquiparatur.*
6 *Monachus facta professione pro mortuo habetur.*
7 *Monachus sine licentia sui abbatis non recedit à monasterio.*
8 *Abbas potest monachum castigare, cum habeat ordinariam iurisdictionem.*
9 *Seruus non potest habere proprium, nec monachus.*
10 *Cum licentia prælati põt monachus proprium habere.*
11 *Monachus & seruus compelluntur adire hæreditatẽ.*
12 *Seruus & monachus, non possunt exercere officium tabellionis.*
13 *Ciuilis obligatio nõ cadit in seruo, & quid ĩ monacho.*
14 *Monachus filio magis quam seruo assimilatur.*
15 *Monachus qui est in scholis, potest permutare.*
16 *Pater sicut vendicat filium, ita abbas monachum.*
17 *Lex fin. C. de bonis, quæ liberis, declaratur.*
18 *Exceptio Macedoniani, quæ competit filio, competit & monacho.*
19 *Vtilitas facit, quod monachus æquiparetur filio aut seruo.*
20 *Maior potestas est in patre circa filium, quam in abbate circa monachum.*
21 *Monachus æquiparatur infanti.*
22 *Seruus potest liberari a seruitute, sed monachus a regula non liberatur.*

QVÆSTIO CCCCXLVI.

Vtrum per monachum fugitiuum acquiratur monasterio possessio, sicut per seruum qui est in fuga. Communis contra communem.

NVnc autem se obtulit quædam contraria cõmunis, in qua videbis quã plurima singularia, per Doctores in varijs locis adducta, per nullũ tamen sic cõgesta. Et dubiũ est, an sicut acquiritur possessio

possessio domino per seruum, qui est in fuga, vt in
l.1.§.seruum qui in fuga, ff.de acqu.poss.ita & per
monachum fugitiuum acquiratur monasterio. Et
acquiri monasterio, tenet Bar. in d.§.per seruum,
nu.2.quia monachus non acquirit ratione posses-
sionis, sed ratione monasticæ obedientiæ, vt tenet.
gl.in l.quidquid, ff.de acq.pos.& ibi Bart.& est et
gl.in l.cum hæredes, §.fi.ff.eo.& ibi Ang.& Imol.
ad quod est bonus tex.in cap.Abbatis, 18.q.2.vbi
monachus fugitiuus reuocatur, cum omnibus per
eum quæsitis: notat Abb.in c.quod à te, num.7.de
cler.coniug.& facit tex.in Auth. de sanct.epis.§.si
1 monachus, col.9.Et sic ex Bar.supra, clare colligi-
tur, quod monachus equiparatur filio quoad acq-
rendum, & non seruo, & est communis opinio, in
d.§.per seruum, nu.14. & dicit communem Ripa,
in l.1.nu.15 ff.de vulg.& pup.

Sed contrariam opin. imo quod monachus in
acquisitione possessionis æquiparetur seruo, & nō
filio, tenent Iacob.de Velouiso, & Ang.in d.auth.
de sanct.epis.§.si fugitiuus, & hanc opin.dixit cō-
muniorem Aret.in d.§.per seruum, licet primā re-
putet veriorem. Et ad plenam veritatem huius cō
munis contrariæ discutiendum est, an Monachus
potius seruo, quam filiofamilias equiparandus sit,
& in primis videtur durum, quod seruo æquipare
tur, qui seruitio, & obsequio Dei est emancipatus,
& perfectissimum sibi assumpsit statum, vt in d.au
thentico, de monachis, in prin.& traditur per Bar.
2 in d.§.fi.C.de pact. Præterea per monachatū om-
nis extinguitur macula, vt in d.auth.de monachis,
in prin. & sicut per oblationem curiæ illegitimus
efficitur legitimus, vt est glo.in auth.de hered.ab
intest.ven.§.quibus in parte, sic per ingressum re-
ligionis filius naturalis effici legitimus. Ita Guil-
ler.& Bar.col.5.in l.1.C.de sacrosanct.eccles.Imo
la, in l.necessarijs, in fi.ff.de acquir. hæred.Iason,
in authen.non licet, nu.4.C.de liber.præter.& plu
ra cumulat Felin.in c.cum deputati, in princip. de
iud.& Cur.in d.auth.non licet, nu.11.Palatius Ru-
3 beus, in l.49.Tauri, col.pen. Secundo pro hac sen-
tentia facit, quod non æquiparetur seruo, quia ille
qui alias erat seruus per ingressum religionis effi-
citur liber, vt in c.si seruus, 54.distin.& in c.si quis
incognitus, 17.q.2.& in auth.de monac.§.sanctis-
simus, & §.si inter, & probat tex.in l.6.tit.7.p.1.&
Card.in cle.1.nu.7.de sequest.pos. & fru.Preterea,
quod male æquiparetur seruo, tenet gl.in prin.In-
stit.de iure personali, quæ ex hoc infert, quod li-
4 cet serui non possint esse testes, monachi aūt pos-
sint esse. Ita gl.sing. in d.auth. de monachis, §.co-
gitandum, verb.testes, & adducit Abb.post alios,
in c.cum nuncius, nu.4.de testibus. Iason in auth.
ingressi, num.19.C.de sacrosanct. ecclesi. vbi post
alios, idem dicit esse in fratribus Minorib. & Men
dicantibus.

Sed ex aduerso videtur dicendum quod mona
chus seruo æquiparetur, ex tex.in c.multos, 54.di-
stin.ibi, *vel ab humano seruitio liber recedat, qui diui
no amore districtiorem appetit subire seruitutem.* Et
5 rursus comprobatur, quia seruitus mortalitati e-
quiparatur, vt in l.seruitutē, ff.de reg.iur. cū alijs,
6 sed monachus habetur ꝓ mortuo, vt in c.placuit,
16.q.1.auth.de nupt. §.sed occasionem, collat.4.
7 Facit etiam, quia ille cui ab aliquo non datur re-
cedendi licentia, seruus dicitur, nihil enim à spe-
cie seruitutis differt, cui non datur facultas rece-
dendi, l.2.de libero homine exhibendo. Sed mona
chus sine licentia sui Abbatis à monasterio rece-
dere non potest, imo extra monasterium est tan-
quam piscis sine aqua, vt in d.c.placuit, & in c.mo
nachi, 16.q.1.comprobatur etiam, quia quemad-
modum, seruus non habet velle, nec nolle, sed est
domino subiectus, ita voluntas monachi depēdet
à voluntate sui prælati, vt in c.non dicatis, 12.q.1.
& in c.si religiosus, de elec.li.6.& in c.fi.de sepult.
lib.6.& notat (singulariter distinguēdo) Dec.in c.
ad nostram, nu.2.de appell.Probatur etiam, quia si
cut seruus potest puniri per dominum, vt in l.vni-
ca, C.de emend.ser.l.1. & 2. ff.de his qui sunt sui,
vel alie.iur.ita etiam Abb. potest monachum casti
8 gare, vt in c.nullū, 18.q.2.Abbas enim quoad mo-
nachos ordinariā hēt iurisdictionē, & potestatē:
ita Innoc.in c.vt famæ, de sent.exc.& Cald.cōs.20.
& etiā cū verberibus, si excessus qualitas hoc req-
rat, vt in c.cū beatus, 45.dist. Debet tamen seueri-
tatem disciplinæ, cum misericordia moderare, vt
in c.disciplina, & in c.licet nonnunquam, 45.dist.
(cum adductis per Abb.in d.c.ad nostram, & per
Dec.nu.4.) facit etiam, quia seruus proprium ha-
bere non potest, vt in c.illud, 13.q.2.& ita mona-
9 chus nō pōt habere, vt in ad monasterium, de statu
reg.(vbi narratur Beati Gregorij exemplū) & facit
tex.in d.c.non dicatis, vbi prohibetur monacho,
ne ab aliquo occulte literas, vel propriū possit re-
cipere (intelligendo tamen illud de literis, prout
intelligit Innoc.in c.cum I.& A.de re iud. & Abb.
ibi, nu.30.Fel.nu.12.) præterea seruo licet habere
peculiū, non solum dño concedēte expresse, sed ēt
sciente, & tacente, tex.in l.quā Tuberonis, ff.de pe
10 cul.& ita ēt monachus potest habere peculiū, nec
obstat c.Ioannes, de regul.ibi, *ne quicquam peculia
re habere*, quod intelligitur, sine licentia prelati, cū
eius vero licentia bene pōt habere, declarando, vt
per Abb.in d.c.Ioannes, nu.6.& in c.cum quibus-
dam, de fideiussoribus, & latè per Fel.in c.cū M.de
constit.nu.26.& per Bal.in l.fi.in fi. C.quod cū eo.
Et hac æquiparatione de monacho ad seruum vti
tur Bar.in quampluribus locis, in l.1.§.si vsufru-
ctuarius, & in l.3.§. quod seruus, ff.de stip.ser.imo
totus titulus de stipulatione seruorum, habet locū
in monacho, secundum Abb.in d.c.quod qui: &
sic hereditatem monacho delatam pōt prelatus re
pudiare, vt resoluit Menchaca, lib.3.de successio.
crea.§.21.nu.254.qui refert in hoc duas opinio-
nes cōes contrarias. Facit ēt, quia sicut seruus non
11 cogitur adire hereditatē, & facit venire substitu-
tū, vt in l.3.C.de here.inst.ita & monachus secun-
dum Bar.in l.1.ff.de vulg.& est communis opi.se-
cundum Ias.ibi, nu.42. & dixit etiam communem
idem Ias.in l.cum proponas, nu.21. C.de her.insti.
& dixit etiam cōem Rip.nu.151.& Corrasius, in l.
post aditā, nu.21.C.de impub. Et facit pro hac sen
tentia, quod dicit Bar. in l.cum fundus, §.seruum
tuum, nu.fi.ff.si cert.pet.qui dispositionem illius
tex.(& etiam quamlibet aliam) ampliat, loquētis
de

de monacho ad seruum,& e contra . Ita Innocen-
tius in c.cum olim.de priuil.& hanc æquiparatio
nē Bar.dixit esse communiter approbatam Ias.nu.
17.pro qua facit etiam, quod dixit Bar.in l.ex par
te,nu.1.ff.de pecul.leg.quem sequitur Ias. in §.a-
ctiones autem,nu.22.Inst.de act.& facit etiam ele
gans quæstio gl.in d.c.non dicatis, vbi requirit,
an vestis quam portat monachus, vt dica ur sua,
& arguit de monacho ad seruū . Vide etiam,quod
ex hac æquiparatione dicit Paulus, in l.non ideir-
co.§.cū postea,ff.de ind.& in l.vix certis, ff.cod.fa
ciunt etiam plura tradita per Abb.in c.quanto,de
offi.ord.Ias.in l.1.§.itē acquirimus,num.2.& in l.
13 quidquid.ff.de acq.pos. Ex qoibus succedit,quod
sicut seruus non potest esse tabellio, vt in l.generа
li.C.de tab.& scrib.li.10. ita etiam nec monachus
secūdum, late,adducta per Dec.in c.decernimus,
de iud.& per Cagno.vt in l.omnibus causis , ff.de
reg.iur.imo videtur,quod sit strictior seruitus mo
nachorum,vt in c.seruos.54.dist.Quod optimo iu
re comprobatur,nam licet sit verum , quod in ser-
uo non cidar obligatio ciuilis , vt in l.quod atti-
net,ff.de reg.iur.& in l.in personam,ff.eod.tam n
obligatio naturalis bene cadit , vt in l.serui , ff.de
actio.& obl. & in l. naturaliter,ff.de cond.ind. ta-
men in monacho,nec ciuilis nec naturalis:adeo e-
nim proprio consensu iura priuant,vt nec natura-
lem obligationem in eo velint consistere,ita dixit
Hostien.in sum.tit.de fideius.§.pro quo,vers.quis
idem , & comprobat bene Ab .in c.ex rescripio.
tertio oot.vbi eum simplieiter sequitur Fel.idem
tenet Ias.in l.naturaliter, ff.de cond.ind.& est ve-
rior opinio,secundum Cagn.in l.in personam. on.
3.ff.de reg.iur. & tenet etiam Faber , quem ipsi nō
noo allegant,in §.at nec,nu.8.Inst.de fideius.tamē
verum est,quod Abb.sibi contrarius,voluit, quod
obligetur naturaliter , arguendo de monacho ad
seruum,in cons.104.nu.4.vol.1. Facit etiam quod
dicit Bal.in l.qui manumittuntur.C.de ope.libert.
vbi arguendo de seruo manumissu, ad monachum
habentem licentiam transeundi ad aliud monaste
rium,dicit,quod non pertinebit ad Abbatem pri-
mi monasterij inquirere deinde vbi moratur , nec
cū ad monasteriū reuocare , q̃a iā manumissus est.

Sed contrariam opioionem (imo quod mona-
14 chus potius assimiletur quā seruo) ex sequentibus
cōprobabis:& primo quia sicut filiusfamilias non
potest agere super iniuria sibi illata , nisi pater sit
absens,vt in l.sed si vnius,§.filiusfamilias,ff.de in-
iur.& in l.si longius,§.1.de iud.idem dicēdum est
in monacho.Ita gl.in d.ca.non dicatis,& vtrobiq;
Docto.tenet etiam Alb.in l.cum filius,num.3.ff.si
cert.pet.glos.Abb.& Fel.in c.parochianus,& in c.
cū desideres,de sent. exc. Et ita per hoc argumen-
tum tenet Faber,in §.quæ diximus , in 2.num.Inst.
15 quod cum eo . Item,quia sicut filiusfamilias , qui
est in scholis,potest mutuare,ita & monachus:con
cessa enim licentia sibi ad studēdum , censentur e-
tiam concessa ea omnia, sine quibus studere nō po
test,ita gl.in d.c.non dicatis.& in l.si longius , §.1.
& in c.ex parte,de accus.imo etiam, sicut filius re-
cipiendo necessaria ad studium patrem obligat,vt
in l.Macedonianum,& in l.sed Iulianus , §.proin-
de,ff.eod.tit.ita & monachus potest obligare mo
nasterium pro debito cōtracto causa studij . Ita cō
cludit Archid.in ca.2. ne cler.vel mon.lib.6.& in
c.cum pastoris.1.q.7. Faber , in d.§.quæ diximus,
num.7.& est communis opi.secundum Abb.cons.
88,vol.1,nu.6.& hoc argumento de monacho ad
filium vtitur Faber,in §.patitur,nu.3.Inst. de iniu.
& glo.sing.in l.1.§.per hanc,ff.de rei vend.dicens,
16 quod sicut pater vendicat filium suum, ita Abbas
suum monachum,adiecta causa de iure canonico,
& eam glossam sequūtur doct.ibi,& Ang.in §.præ
iudicialis,Instit.de act.Abb.in c.non ex vobis , de
spons.& in c.1.nu.3.quod metus cau.& in d.cons.
88.& Fel.post Abb.in d.c.illud,de præsump. Hinc
etiam succedit quod sicut filius succedit tanquam
suus,& agnatus, ita & monachus , l.Deo nobis,C.
de episc.& cle.in §.hoc etiam , & ibi notat Bart.&
Bal.& est tex.in l.si ex causa,§.Papinianus, ff.de mi
nor.& est communis opinio,secundum Ias.in l.sub
conditione,nu.1.ff.de lib.& posthu. & dicit etiam
communem Ias.in l.patre furioso, nu.47.ff.de his
17 qui sunt sui vel alieni.Facit etiam,quia dispositio
tex.in l.si.C.de bonis quæ lib.in princ.procedit in
monacho.Ita Bar.in l.1.ff.de vulgari , & est com-
munis opinio secundum Ias.ibi, nu.42.& secundū
Corrasium,in l.post aditam , nu.23.de impub.Fa-
cit etiam elegans quæstio Bar.in auth.excipitur,C.
de bonis quę lib.& latius per eundem,in q.12.Ias.
in authentica, ingressi , nu.39.C.de sacros.eccles.
Gualdensis,de arte testaodi,tit.6.cautela 63.Facit
prætérea,quod sicut si filiusfamilias accepisset pe-
cunias mutuo,vt se aleret , competeret actio mu-
tuādi cōtra patrem,vt tenet Bar.in l.liberris,quos.
§.1.ff.de alim.& cib.leg.ita competeret cōtra mo-
nasterium,si monachus in aliqua necessitate con-
stitutus eas accepisset,Felyn.in ca.cum dilecti,nu.
16.de rescriptis.

Ex qua æquiparatione quærit singulariter Fa-
18 ber,in d.§.quæ diximus,nu.8.an exceptio Macedo
niani competens filio , competat etiam monacho:
& dicit videri,quod sic , per æquiparationem fa-
ctā:sed dicit dutū esse hanc exceptionē extēdere.
Præterea dicit,quod ratio quare fuit inuentū Ma-
cedonianum est,quia timebatur ne filij insidiaren
tur vitæ parentū.Quæ ratio cessat in monacho, cū
monachi non succedant Abbati . Reperies tamen,
quod Bar.in d.q.12.nu.7.dicit, quod non est bona
æquiparatio filij ad monachū.Preterea dicit Iason
in l.cum fundus,§.seruum tuū,nu.17.ff.si cert.pet.
& est cōmunis opinio , quod sit melior æquipara-
tio filij ad monachum,quam serui : solet præterea
assignari quædā concordia inter opiniones contra
rias.Prima,q̃d monachus ęquiparetur seruo,quan
tum ad contractus,& quantum ad vltimas volun-
tates æquiparetur filiofamilias.Ita Imola , Alex.&
Ias.nu.42.in d.l.1.ff.de vulgari , idem Ias.in l.cum
fundus,§.seruum tuum, nu.17.ff.si certum pet. Et
19 est alia secunda,& singularis , quod tunc demum
monachus æquiparetur filio,vel seruo , prout vti-
lius fuerit monasterio . Ita Bal.in l.1.col.15.C.qui
admit.Rom.in l.is qui heres,§.nec filius,ff.de acq.
heredit.Alexand.in d.§.seruum tuum , Socinus,in
l.1.de vulg.Fel.in c.in præsentia,in fine, de proba-
tionibus,

tionibus. Vltimo pro complemento huius quæstionis adde, quod dicit Spec.tit.de statu monach.q.
20 12.quod non est tanta potastas Abbatis in monachos, quanta patris in filios, sed est tanta quanta ciuitatis in ciues suos, quem ad hoc sequitur Ias.in d.l.1.§.per suũ, nu.16.ff.de acq.poss. Sed videtur, quod sit maior potestas, per ea, quę in principio dicta sunt, & vide quæ notat Dec.in c.bonæ, nu.3.de appel.Bal.in l.bonorũ, nu.7.C.qui admit. scilicet, quod monachus æquiparatur perpetuo infanti, cũ nunquam sit habiturus consensum iuris. Subdit & strictiorem esse seruitutem monachi, quam serui,
22 quia seruus potest fieri liber à seruitute, & monachus non a regula.

QVÆSTIO CCCCXLVII.

Ad l.fin.ff.si cert.pet. Communis contra communem.

Textus in l.fi.vers.sed etsi cum socio, ff.si cer. pet.est valde difficilis in intellectu, prout dicunt omnes ibi, & habet plures intellectus, inter quos glo.ibi duos enumerat, alterũ Ioãnis, & alterũ Azonis, & intellectus Ioannis est cõmunis, secũdum Alex.ibi, nu.13.& secundum Ias.in prin. sed ille intellectus communiter reprobatur, secundum Alber.ibi, nu.2.dicens, intellectum Azo. esse cõmuniter approbatum.

QVÆSTIO CCCCXLVIII.

Vtrum iuramentum calumniæ excuset à condemnatione expensarum. Communis contra communem.

Dubium est elegans in iure, nunquid iuramentum calumniæ excuset ab expensis. Et gl.in ea.finem litibus, de dolo & contu. vbi Abb.nu.21. concludunt, quod non excusatur quis per prædictũ iuramentum, & ita tenet totus mundus, secundũ Salicet.in l.qui lumen, in fi.C.qui accu.nõ poss. & secundũ Alex.& Ias.nu.11.in l.properandũ, §.sin autẽ alterutra, C.de iud. & seruatur communiter secundum Alex.in l.athletas, §.calumniatur, nu.3. ff.ex quib.cauf.infam.irrog.

Sed contrariam opinionem (imo quod sit adhibenda distinctio) vt excusetur ab expẽsis, rõne præsumptæ calumniæ, non tamen ab expensis venientibus ratione temeritatis, & absq; dolo, seu malitia, vel calumnia. Et hanc dixit communem Alex.in l. 2.1.prætor, in prin.nu.6.ff.de iureiur. & vide bonã gl.verb.solo, in auth.de iudic.§.oportet. Prima tamen opinio verior est, & tenenda, & ita communiter practicatur.

SVMMARVM.

1 *Delatio iuramẽti in causa matrimoniali, qualiter fiat.*
2 *Lex.10.tit.11.p.3.declaratur.*
3 *In causa criminali etiam in defectu probationis, non defertur iuramentum.*
4 *Habenti semiplenam probat. potest deferri iuramentũ.*
5 *Cum vno teste, & alijs adminiculis, defertur iuramentum.*
6 *Disparitas qualitatis facit vt nõ deferatur iuramentũ.*
7 *Matrimoniũ non compellitur quis cõtrahere, data in qualitate, & si probatio sit plena ad contrahendum.*

QVÆSTIO CCCCXLIX.

Vtrum in causa matrimoniali sit locus dilationi iuramenti. Cõmunis contra communẽ, & quid iure regio.

Dubium esse solet, an in causa matrimoniali sit locus, delationi iuramenti, & quod nõ sit locus, videtur tenere gl.verb.agatur, in l.3.ff.de iure iur. & intellige hanc quæstionem de iuramento voluntario, vel iudiciali, secundum glo.in c.mulieri, de iureiur.quam sequuntur Doct.in d.l.3.vbi Alex.Ang.& Ias.& Hier.Gigas, cõs.41.nu.17.Bar.autem (post Iac. Butri.) in d.l.3.nu.2.distinguit hoc
1 modo, quod aut iuramentum defertur actori, ad matrimonium contrahendũ: vt volo esse tua vxor, si iuraueris, & tũc valet quasi de nouo cõtrahatur matrimoniũ: aut defertur reo ad matrimoniũ dissoluendum, & tunc non potest deferri, quia non debet esse in partium voluntate, & hanc distinctionem dixit communem Alex.ibi, nu.16. (& post eũ Pomates) dixit etiam communem additio ad Bar. & hanc distinctionem adducit ibi Ias.nu.25.allegando gloss. 1.in c.super eo, de eo qui cog.consan. vxo.suæ, vbi intelligit glo.verb.agatur, supra allegatam, quam diximus tenere, quod non esset locus delationi, in delatione negatiua, vt in 2.par.distinctionis.

Sed contrariam opinionem (imo quod sine distinctione sit locus delationi iuramenti, relata distinctione Iacobi Butri.) dixit esse communem Albe.in d.l.3.nu.5. Et est mirandum, quod moderni, nec Alex.nec Alb.viderunt: De iure autem regio
2 reperies l.10.tit.11.p.3.indistinctè dicentẽ, in causa matrimoniali locum esse delationi iuramẽti voluntarij, quod est contra Iacobi distinctionem: in secunda vero parte in delatione iuramenti necessarij, non est dubium, nam non habet locum in causa matrimoniali negatiuè, nec affirmatiuè. Ita glo. & DD.in c.mulieri, de iureiur. secũdũ Ias.in d.l.3. nu.26.vbi extendit primam partem distinctionis, scilicet quando iuramentum defertur affirmatiuè etiã si agatur criminaliter, habere locũ, & ad hoc allegat opiniones, ex quibus vr, ꝙ hæc sit cõis opi-
3 nio, & pro illa opinione, quod non sit locus iuris necessarij, facit, quod in causa criminali etiam nõ admittitur in supplementum probationis, vt est gl. in d.c.mulieri, cuius opinio absq; dubio communis est, ex adductis per Alex. post alios in d.l.3.in in prin.nu.6.vbi Ias.nu.fi.& in l.admonẽdi, n.277. ff.eo.& Salic.in tract.de iureiur.3.p.in fin. Quæ tamen communis opinio est limitanda, quando in-
4 dex vidisset concurrere aliquas cõiecturas, & qualitatem partium, tunc enim bene posset deferre iuramentum, habenti semiplenam probationem, prout explicat bene Abb. post Hostien. in d.c.mulieri, col.3.& Alex.in d.l.3.nu.16.& Ias.nu.3.loquens in causa matrimoniali, prout cæteri. Idem Ias.in d.l.admonẽdi, nu.281.ff.eo.& approbat ibi Curt.sen.& dicit communem Cotrasius, lib.3.Miscella,

scell.c.4.& Hippol.sing.27.Dec.in c.si pro debili-
tate,nu.4.de off.deleg.qui se remittit ad cõs.133.
& vide Couar.in 4.in 1.p.c.4.§.1.qui à nu.1.resol
5 uit quod cum vno teste,& alijs adminiculis,defer
tur iuramentum in causa matrimoniali, & circum
stantias & adminicula, vt cum vno teste deferatur
iuramentum,tradit Gigas,cons.41.nu.20.& illud
tenet Greg.verb.*hauiendose*,in d.l.10.ti.11.par.3.
& nouissime Mascar.(plura congerens) vol.2.de
prob.concl.1033.quod multoties habui de facto
in hac audientia ecclesiastica Archiepiscopi Tole
tani, & nunquam potui mouere animum iudicis
ad delationem talis iuramenti,sed profecto illa de
negatio magis ex capite quã ex iure procedit.Vnũ
tamen singulariter est aduertendum,quod si sit di
6 sparitas qualitatis inter contrahentes,cum in hoc
casu,etiam si fuerit verificata promissio de contra
7 hendo matrimonium,non teneatur promittens cõ
trahere,vt tradit Nauar.in man.ca.16.nu.18.Vi-
ctoria,in sua sum.tit.de big.q.265.Syl.verb.copu
la,& Veracruz,in speculo coniug.3.par.ar.19.fo-
lio 562.& obiter illud tenet Gutier.de iur.confir.
1.par.c.51.nu.4.col.3.Nauar.de test.c.3.nu.442.
sequitur manifeste,quod in hoc casu,non sit defe-
rendum iuramentum,etiam cum vno teste,& alijs
iuris adminiculis, quia non est expectandus euen-
tus cuius rei nullus sequitur effectus, vt in regula
iuris, quod singulariter declarat Hier.Gigas,con-
sil.41.nu.20.omnino videndus.

QVÆSTIO CCCCL.

Vtrum Lex, ad egregias, ff. de iureiurando, procedat in senibus. Communis contra communem, & quid iure regio.

DIspositio tex.in l.ad egregias,ff.de iureiu.habet locum in senibus,secundum glo.ibi communiter approbatam, vt tradit Tiraq.de iure primogenituræ,in præfatione,nu.104.& 105.quę opinio hodie comprobatur ex l.22.tit.11.p.3.

Sed contrariam opinionem seruari de consuetudine,defendit Ang.in d.l.ad egregias, vbi idẽ attestatur Ias.nu.9. & qua ætate quis excusetur ne veniat ad iudiciũ testificaturus, tradit optime & curiose Ioan.Garcia (meritissimus quondam fisci patronus) in tract.de Hispanorum nobil.glo.48.§.1.& 2.& 3.vbi à nu.58.vsque in fin.plures congessit personas,quæ excusantur a testificando, & personaliter comparendo, & circa senes vide l.2.tit.16.p.3.ibi, *fussen viejos.*

QVÆSTIO CCCCLI.

SI actor plene probat intentionem suam,quamuis reus semiplene probet exceptionem suam, venit condemnandus.Hæc est communis opi.secũdum Alber.in l.admonendi,nu.8.de iureiu.

Sed contrariam opinionem (imo quod sit adhibenda distinctio,quam ibi assignat Bar.nu.50.) est communis secundum Ant,in c,fi.col.7.de iureiur.& dixit etiam communem ibi Abb.num.10.ex cuius distinctione resolue prædictam quæstionem.

QVÆSTIO CCCCLII.

Vtrum in dubio deferatur reo iuramentum in supplementum probationis. Communis contra cõmunẽ.

IN dubio debet reo deferri iuramentum in supplementum probationis (licet actor semiplene probauerit.) Hæc fuit sententia Azo. in l.in bonæ fidei,C.de reb.cred.per gl.in d.l.admonendi,ff.de iureiur.& in reg.cum sunt partium iura obscura, de reg.iur.in 6.& approbatur de consuetudine,secundum Accurs.in gl.1.in l.maritus,ff.de quæst.

Sed contrariam opinionem (imo quod tribus concurrentibus actori deferri debeat in dubio) tenuit late Bar.in d.l.admonendi, nu.57.& ita se hẽt communis practica, secundum Ias.ibi, in lectura, nu.118.& secundum Salic.in d.l. in bonæ fidei, & vide l.2.in fi.tit.11.par.3.vbi latè Greg.verb. *vn testigo*,& declarat Parlad,lib.2.rer.quotid.c,18,nu.6.& hanc vltimam opinionem, referens duas cõmunes,tenet Didac.Per,in l.1,tit.1.li.3.ordin,pro qua expendit d.l.2.

QVAESTIO CCCCLIII.

Vtrum à iudice definiente causam reductionis, vt vir bonus possit appellari. Communis contra communem.

AN à iudice definiente causam reductionis, vt bonus vir, appellari possit, dubiũ est in iure. Et nõ esse licitã appellationem in hoc casu, tenet Bar.in l.1,nu.18.(post Inno.in loco ab eo citato.) ff.de leg.2.& allegãdo specialiter auctoritates ab eo congestas,hãc dixit magis cõem Couar.late disputans,lib.2.variar.c.12,nu.5.ver.tandem.

Sed cõtrariam partẽ, imo quod appellari possit, dixit veriorem Alex. & teneri à maiori parte doctorũ,in d.cõs.106.nu.6.lib.3. & seruandã esse in iudicando & cõsulendo,admonet Couar.sup.& illã,vltra ipsum,explicat late Boer,dec,284.n.16,& 17.Quæ opinio in practica est recepta, & sic ab ea recedendũ non est in iudicando & consulendo.

QVÆSTIO CCCCLIV.

DVbium est in iure, de quo fideiussore veniat intelligendus tex.in l.1, ff.de in litem iurando,& Bar.ibi,in prin.tenet quod de fideiussore de iudicato soluendo. Et hic intellectus est communis,secundum Ias.ibi,nu.5.

Contrarium tamen (imò quod de fideiussore de iudicio sistendo, sit intelligendus,) dixit ibi communem Albericus, in princ, qui intellectus verior est,& tenendus in practica.

QVÆSTIO CCCCLV.

Vtrum ad reprobandũ instrumentum sufficiãt tres testes. Cõmunis contra communẽ, & quid iure regio.

QVos testes requirãtur ad reprobãdũ publicũ instrumentũ,quærit gl.fi.in c.1.loco,de probationibus,

battionibus, & in c.cum Ioannes, de fid.instru.quæ gl.tenent requiri tres testes. Idem tenet glo.in l.in exercendis, C.de fide instr.gl.etiam in §.item verborum, Inst.de inutil.stipul.imo quatuor esse quãdoque necessarios ipsæ gl.responderunt, quod explicat nouissime Mascar. de probat.concl,919. & Menoch.de arb.casu.105. Et circa quæstioné principalem, Inno.& Ioan.Andr.Ant.Card.& Abb.nu.13.Fel.nu.35.in d.c.cum Ioannes, tenent sufficere duos testes, & hæc est communis opinio, secũdum Dec.in d.c.tertio loco, nu.11.& dixit communem Couar. adducens alios dicentes communem, li.2. variar.c.13.nu.11.

Sed contrariam partem (imo quod non sufficiãt duo testes) dixit magis communem Gui.Pap.in c.cum Ioannes, & de iure regio, vide l.117.titu.18. p.3.vbi sunt necessarij quatuor testes, vt aduertit Greg.ibi, verb.*todos*, intelligens illam legem, quando testes sunt instrumentales, alias vero seruanda est dispositio legis 115.tit.18 par.3.quod latius declaramus in q.43.vbi ornatius explicatur ista quęstio, & ad ibi dicta est recurrendum.

QVÆSTIO CCCCLVI.

Vtrum dictio, plus, prolata à teste, aliquid operetur, Communis contra communem.

DIctio, *plus*, prolata à teste, nihil operatur secũdum Bar.in l.et si post tres, ff.si quis caut. Idẽ Bar.in l.furti, nu.5.ff.de in lit.iur. vbi Ias.nu.10.dixit hanc esse communem opin.& dixit etiam communem Ias.in d.l.etsi post tres, nu.7. & dixit communem Abb.in c.literæ, num.14.de dilat. Eandem fatetur communem Alciat.in l.hæc adiectio, ff.de verb.sig.

Sed contrariam partem (imo quod aliquid operetur) dixit communem Alber.in d.l.furti, n.2.quę opinio verissima est, & pro ea facit tex. in l.si quando, 112.ff.de leg.2.vbi verba testatoris debent intelligi semper, vt aliquid operentur, quam conclusionem exornat Ias.in l.3.ff.de iureiu.per illũ text. & Menoch.de arbit.lib.2.casu 199.nu.19.& Ioan. Garcia de nobil.gl.1.§.1.nu.24.& Rolan.cons.61. nu.14.vol.3.

QVÆSTIO CCCCLVII.

VArios in iure habet intellectus tex.in l.dedi, §.idem est, vers.condictione causa data. Ita cõstat ex gl.ibi, verb.condictionem: nam alij intelligunt, quod loquatur de condictione generali, siue ob causam: & hæc est communis opi.secundum Alber.ibi, in fin.verb.quem leges cũ principio legis: alij intelligunt, quod loquatur de actione præscriptis verbis, & hunc dixit communem intellectum Bar.ibi, nu.4.& dixit etiam communem Alex.col. 2.nu.10.qui intellectus in scholis est receptus.

SVMMARIVM.

1 *Lex, ciues, C.de incolis, lib.10.declaratur.*
2 *Ea quę fiunt per trãsitum, non sunt in consideratione.*
3 *Origo patris immutabilis est, etiam cum expressa renũciatione.*
4 *Imagine naturæ veritas obumbrari non debet.*
5 *Filius quoad munera, & honores, sequitur patris originem, non matris.*
6 *Origo non perditur propter absentiam.*
7 *Originarius potest in loco originis conueniri, si ibi reperiatur.*
8 *Incola præsumitur habitator illius ciuitatis potius, quam forensis, si de origine non constet.*
9 *Præsumptio iuris transfert onus probandi cõtrarium.*
10 *Qualitas statuti, vel ordinationis particularis probãda est nisi præsumptio legis sit in contrarium.*
11 *Originarius potius quam aduena præsumitur quis.*
12 *Præsumptio iuris est liquidissima probatio.*
13 *Statuta collegiorum, seu confraternitatum, non rigide sed benigne interpretanda sunt.*
14 *Factum antiquum, quod dicatur.*
15 *Originis probatio qualiter fiat.*
16 *Veritas consideratur in acquirenda origine, non patris destinatio.*
17 *Contraria opinio in quęstione principali proponitur.*
18 *Originarius non est filius natus in transitu.*
19 *Lex 1.C.de captiuis & postlim.reuer.declaratur.*
20 *Habens animum transferendi, non fingitur esse incola.*
21 *Filius rustici commorantis in ciuitate, non dicitur originarius, licet in ea nascatur.*
22 *Parochi ciuitatis Toleti habent iniquam consuetudinem circa ius decimãdi, quæ damnatur, cum potius corruptela dicenda sit.*
23 *Vicini ciuitatis Toleti si in suis locis colligant fructus, ibi tenentur decimas soluere, non vero parochis ciuitatis vbi malitiose se conferunt.*
24 *Decimæ prædiales debentur parochis sub cuius parochia fructus colliguntur.*
25 *Vicinitas ficta nullum operatur effectum.*
26 *Vicinus proprius & acquisitus, qui dicantur.*
27 *Vicinus debet morari cũ sua familia in aliquo loco maiorẽ partem anni, vt gaudeat priuilegio vicinitatis.*
28 *Lex 8.tit.72.lib.9.recop.declaratur.*
29 *Verus ciuis dicitur, qui habitat in aliquo loco soluens onera personalia, & realia.*
30 El remate y voz de las rentas, se ha de considerar para la paga de los diez mos de los ganados.
31 *In contractibus consideratur tempus contractus, & mutatio status nihil operatur.*
32 *Hypotheca dotalis incipit a promissione dotis non a solutione.*
33 *Decimæ æqualiter sunt diuidendæ, quando aliquis habet duas parochias.*
L.9.tit.20.par.1.declaratur.ibid.
34 *Decimæ prædiales debentur vbi prædia sunt sita.*
35 *c.1.sess.24.Concilij Tridentini de reformatione matrim.declaratur.*
36 *Parochus proprius contrahentium dicitur ille sub cuius parochia sunt contrahẽtes tempore matrimonij.*
37 *Lex 1.tit.4.lib.5.recopilationis declaratur.*
38 *Vicinus dicitur testis, vt sustineatur testamentum, quando factum fuit cum tribus testibus, in loco testatoris habitantibus.*
39 *Incola dicitur qui habet voluntatem habitandi in aliquo loco in perpetuum.*

QVAE-

QVAESTIO CCCCLVIII.

Vtrum natus in transitu per aliquam ciuitatem, dicatur ciuis, & naturalis illius. Communis contra communem.

DIsputatio præsentis quæstionis, satis vtilis, &
necessaria est in praxi (cum ex eius resolutio-
ne plura vtilia nascantur) & pro parte negatiua,
quod natus in transitu, non dicatur originarius ci-
1 uis, neq; naturalis illius loci, vbi natus est, vt face-
re tex. in l. ciues, in fi. C. de incol. & vbi quis domici
lium habere videatur, li. 10. ibi. *Vnde cum profectus
est peregrinari videtur, quod si rediit peregrinari tam
desi it.* Pro qua sententia potest etiam expēdi text.
in l. Titius, ff. de act. empti: & ratio est, quia ea quæ
2 fiunt & succedunt obiter, & per transitum nō sunt
in consideratione, l. naturaliter, §. apium, ff. de acq.
rer. dom. l. si quis per hāc, C. de ædif. priu. & sic iste
natus in transitu, sequetur originem partis, quę est
3 immutabilis, etiam cum expressa renunciatione, cū
nihil operetur voluntas in his quæ sunt naturalia,
tes. io l. assumptio, ff. ad municip. cuius verba nota
bilia sunt, *assumptio originis, quæ non est, veritatem
naturæ, non perimit, errore enim veritas originis non
amittitur, nec mendacio dicentis se esse, vnde non sit,
deponitur. Neque recusando quis patriam ex qua oriū
dus est, neque mentiendo de ea, quam non habet, veritatem
mutare potest*, l. origine, C. de munic. & orig.
4 lib. 10. Quia imago naturæ veritatem obumbrare
non debet, l. filium quem pater, ff. de lib. & posthu.
quod fuit de mente Bal. in l. si non speciali, num. 7.
C. de test. & tradit Affl. decis. 34. num. 2. vbi dicit,
5 quod ad munera, & honores, filius sequitur origi-
nem paternam, non vero maternam, quam opinio-
nem sequitur Soc. consi. 35. vol. 1. col. fin. & Socin.
iun. consil. 37. in prin. Ceph. cons. 123. Boerius de-
cisi. 13. nu. 5. vbi plura conduxit notabilia, dicens,
6 quod propter absentiam nunquam amittitur no-
men originis, Menoch. cons. 80. num. 11. volu. 1. Ex
7 qua verissima resolutione colligo, quod origina-
rius potest in loco originis conueniri, si ibi repe-
riatur, etiam si domicilium in alio loco transtule-
rit. Ita docet Paul. in l. 2. nu. 5. C. de iurisd. om. iud.
Ripa in c. 1. nu. 64. de iudic. Goza. cons. 35. num. 2.
Rom. cons. 39. nu. 3. Cagno. in l. si. nu. 53. ff. de iu-
8 risd. om. iu. Est tamen singulariter notandū, quod
si non constet de origine alicuius, qui diu habita-
uit in aliquo loco, vel ciuitate, præsumitur incola
illius potius, quam forensis, & qui contrarium di-
cit, probare tenetur, cū quis præsumatur esse illius
loci, vbi reperitur, siue viuus, siue mortuus. Ita An-
gelus in l. si eum exceptione, §. in hac, ff. quod met.
cau. Alcia. in tract. præsum. reg. 2. præsump. 15. Ce-
pha. cons. 223. nu. 2. vol. 1. Crauet. cons. 6. nu. 8. Io.
Botra cons. 18. nu. 9. vbi dicit, quod hæc præsum-
9 ptio transfert onus probandi contrarium, per l. na
tura, in fi. vbi gl. verb. contrarium, ff. de iure dotiū,
l. generaliter, §. si petitum, ff. de fideic. libert. quod
prodest, *para las informationes de los colegios y co-
fradias, y del santo oficio*, in quibus locis de hoc sæ-
pe vidi dubitari, quia requiritur ex suis constitu-
tionibus, vt manifestetur proprietas & natura ori-
ginis, vt facilius detegatur qualitas oppositoris, &
ita in terminis statuti collegij Cremen. docet Ioā.
10 Bota, supra, in prin. consilij, & licet qualitas statu-
ti, & ordinationis, seu constitutionis particularis,
probanda sit, vt tradit Bar. in l. 1. §. ait prætor, ff. ne
quid in flu. pub. Dec. consi. 13. nu. 5. & cons. 15. n. 4.
Rolan. cons. 10. nu. 13. vol. 4. Nat. cons. 254. nu. 2.
& consi. 388. & 474. nu. 38. vol. 1. Paris. cons. 94. nu
mero 83. vol. 3. Rimin. cons. 29. nu. 10. & cons. 44.
11 nu. 68. tamen quando aliquis per congruum, & an
tiquissimum tempus stetit, & habitauit, in aliquo
loco, habet præsumptionem legalem pro se, quod
12 non sit forēsis, & istæ pręsumptiones sunt liquidis-
simæ probationes, vt tradit glo. communiter rece-
pta in l. si tutor petitus, C. de peric. tut. in verb. ostē
deris, quam sequitur Felin. in c. prudentiam, num.
16. in fin. de offi. dele. Ias. in l. sciendum, nu. 25. de
verborum, Cassaneus in consuetud. Burgundiæ, ru
br. 1. gl. 7. §. 6. in fi. Maxime, quia prædicta statuta
13 collegiorum, & aliarum communitatum, non rigi
de, sed benigne interpretanda sunt, vt magis indu-
cant fauorem, quam odium, ita Alciatus cons. 705.
& cons. 91. nu. 7. Menoc. cons. 80. nu. 20. per test. in
l. 3. §. penul. ff. de decur. l. magistros, C. de prof. &
14 medicis. Et factum antiquum dicemus in hoc ca-
su, non solum quando sumus vltra annum 86. quo
aliquis, & illorum ascendentes habitarunt in ali-
qua ciuitate, vel oppido, sed etiam 40. annorum,
vt docet Ant. de But. in c. cum causam, de probat.
& in c. veniens, c. licet ex quadam, de testibus, quē
sequitur Alex. cons. 4. nu. 12. & cons. 187. vol. 2. So
cinus consi. 106. nu. 2. in fine, vol. 3. Alciat. de præ-
sump. regu. 1. præsump. 44. Parisius consil. 86. nu.
20. vol. 4. Goxad. consil. 68. nu. 6. & 7. Anto. Gabr.
lib. 1. communium, tit. de præscriptionibus, con-
clus. 16. licet Duen. reg. 299. nu. 7. teneat (alijs cita
tis) & Ioan. Garcia, de nobilitate, glo. 18. §. 1. nu. 2.
cum sequentibus, contra Burrium supra, & sic po-
15 teris originem probare, vt tradit Mascar. vol. 3. de
probat. conclus. 1141. num. 10. vbi refert alios mo-
dos probationis originis alicuius, & resoluit no-
stram quæstionem dicens, quod filius natus per trā
situm, in eo loco vbi mater non erat mansura, dica
tur ibi originem sortiri, vt tradunt DD. Imo. Alex.
& Paul. in l. huiusmodi, §. legatum, ff. de leg. 1. Pro
qua sententia dicit Cuma. ibi consuluisse, & ita de
facto fuisse seruatum, idemque tenet in l. cætera, §.
sed si quis ad opus, in fi. ff. eo. tit. assignans rationē,
16 quia in acquirenda origine consideratur veritas,
nō patris destinatio, vt in d. l. assumptio, & veritas
imagine naturæ, non debet obumbrari, d. l. filium
quem pater, ff. de lib. & posth. nam alias sequeretur
(secundum eum) quod si aliquis Lutetiam se con-
ferret, causa ibi habitandi, & in itinere vxor pare-
ret, quod filius esset originarius ciuis Lutetię, vbi
pater nunquam fuit, quod esset absurdum, & istam
opinionem sequitur Crot. in repet. l. si quis pro em
ptore, nu. 104. vers. vltimo notandum, ff. de vsuca.
Cagn. in rub. de orig. iuris, nu. 30. & hanc dicit cō-
munem opinionem Ias. in d. §. legatum, nu. 14. dicit
etiam communem Ioan. Borta d. cons. 28. nu. 113.
vbi dicit, quod ab hac opinione, in iudicando non
est recedendum.

17 Sed contrariam opinionem (vt d.l.ciues, nõ pro
cedat in origine fortuita, veluti si in ciuitate ali-
qua sit aliquis natus ex parentib. qui nõ constitue
tũt ibi domiciliũ, sed erant tanquam aduenæ sta-
18 tim recessuti, vel ibi recreationis causa assistebãt,
tunc ibi natus ob hanc originem casualẽ, & fortui
tã, nõ dicetur ciuis, neq; originarius: quia ad hoc,
vt aliquis ratione propriæ originis sequatur locũ,
& domicilium, oportet quod in loco, in quo natus
est, parentes habeant, vel constituant domiciliũ,
non commorando ibi tanquam transeuntes) arg.
19 tex. in l.1.C.de capt. & postl.reuer. d.l.ciues, ibi,
vnde cũ profectus est, peregrinari vr̃, ita tenet Bar. in
20 l.filios, nu.4.C.de munic. & orig.li.10. & ratio est,
quia qui habet animũ se transferendi, fingitur non
esse in eo loco, l.quæsitum, in fi.ff.de leg.3.l.heres
absens, ff.de iud. c.Romana, vbi gl. de foro cõpet.
li.6.ꝙ tenet Abb. in c.Rodulphus, nu.9.vbi Barb.
nu.97.de rescrip.idẽ Barb.cons.52.nu.2.vol.2.cã-
demq; opinionem sequuti sunt Pet.Cyn.Bal.Ang.
Albe.in d.§.legatũ, Fel.in d.c. Rodulphus, nu.13.
vbi dicit hanc opinionem se vidisse obseruatam
Ferrariæ, cũ casus de facto contigisset: idem resol
uit Lancel.Dec.in d.l.heres absens, §.proinde, vbi
dicit hanc opinionem esse cõem, & dicit Bart.cõs.
21 172.nu.6.lib.1.quod licet filius rustici cõmoran-
tis in districtu ciuitatis, natus fuerit in ciuitate, nõ
dicitur per hoc ciuis originarius, vt etiam tenet
Boer.decis.13.nu.49. & sic hanc vltimam opinio-
nem sequitur Ripa in tract.de peste, 2.par. de pri-
uileg.contra caus.pestis, priuil.18.nu.183.vbi di-
cit communem opin. quam sequitur Rebuffus, de
priuile.scholar.priuileg.65.nu.5. & cõcordiam as
signat Mascar.supra nu.7.ex qua verissima resolu-
22 tione venit reprobãda quædam appellata cõsuetu
do, quam perperam & inique parochi huius ciuita
tis Toleti intendunt habere (quæ potius corrupte
23 la vocanda est) videlicet, ꝙ si vicini, & originarij
oppidi de Vargas, aut de Olias, vel alterius loci vi
cini huius ciuitatis (qui colligũt fructus in suis lo-
cis, vbi habitãt) se cõferant in aliquã domũ huius
ciuitatis, ꝙ reputentur statim vicini, & quod tenẽã
tur decimas prædiales soluere illis parochijs, sub
cuius parochia domus sita est. Quod est maximũ
absurdum, & iniqua prætensio, cum illi nõ sint vi-
cini, nec originarij huius ciuitatis, & domus ĩ qua
habitant, non est propria, sed conducta, magis ad il
lum effectũ, vt reputẽtur vicini, q̃ quod vere vici-
nitatẽ habeant (prout de iure & secundũ ordina-
tiones Toleti requiritur) quia sunt aduenæ statim
recessuri, absq; animo ibi commorandi, sed potius
24 fraudandi, cum graui peccato, decimas prędiales,
proprio suo parocho pertinentes, quæ cæteris nec
debentur rõne personæ, cum non sint vicini, nec rõ
ne prædiorũ, vt in c.fi.de parochijs, c.cũ sit, de de-
cimis, cap.à nobis, vbi DD.eo.tit. Quod in tm̃ verũ
est, quod beneficiati curati illius parochiæ, vbi prę
dia sunt sita, habeant intentionẽ fundatam contra
proprium ep̃m, vt in c.fi.vt lite pendente, vt tradit
Rebuff. (alijs citatis) in tract.de decim.q.7.nu.3.
quẽ & alios sequitur Mieres de maiora.1.p.q.58.
nu.13. & Ioa.Gutier.nouissime, 2.par.canon.q.c.
21.nu.54.vbi dicit cõem opin. sequendo Abb.nu.
25 4.in d.c.fi. & filios plures, & sic cũ istæ vicinitates
sint procuratæ & affectatæ, ad illũ particularẽ effe
ctũ, absq; aliquo animo ibi cõmorandi, imo subtra
hendi decimas vero parocho, non dẽnt considera
26 ri, cũ illi non sint vicini proprij, nec acquisiti, quia
27 ad acquisitionẽ vicinitatis dẽt quis habitare maio
rẽ partem anni, continue in aliquo loco, cum tota
sua familia, vt est gl.in l.1.verb.maneat, vbi notat
Bar.ff.de lib.agn.l.1.§.habitare, ff.de his q̃ deiec.
vel effud.gl.in clem.causam, verb.communiter, de
elect.Boer.decis.272.nu.2. & sequitur Matth.de
Affl.decis.384.nu.11. Pro quibus iuribus facit lex
notab.8.tit.27.lib.9.recopil.ibi, *saluo si en el lugar*
28 *morare y tuuiere vezindad y casa poblada la mayor*
parte del anno, con su muger y sus hijos, & sic resoluit
Mascar.supra nu.22.non posse quem verum ciuẽ
29 & originarium alicuius loci nuncupari, ad hoc vt
gaudeat priuilegijs illius loci, nisi in eo habeat do
micilium, & collocauerit ibi maiorẽ partẽ suarum
fortunarũ, soluendo onera personalia, & realia: ꝙ
non faciunt prædicti, imo in suis locis collectãtur,
& matriculantur: quod in tantum verũ est, quod li
cet per maiorem anni partem habitent in hac ciui
tate (prout de iure, & secundum illius ordinatio-
30 nes requiritur) si tp̃e locationis decimarum, *les co*
ge la voz de la renta en sus lugares, pastando alli cõ sus
ganados, tenentur decimã parochis suæ parochiæ,
vel eius locatoribus soluere, & non parocho hu-
ius ciuitatis, & sic dẽt intelligi, & declarat l.9.tit.
31 20.p.1.vbi Greg. & ratio est, quia in contractibus
considerandũ est tempus contractus, & nõ tp̃s per-
ceptionis fructuũ, l.si filiusfamilias, 78.de verb. &
sic, nec mutatio status, vel vicinitatis ex post facto
sequutæ, aliquid operabitur, tex.elegans, in l.quæ-
cunque, 55.ff.de act. & obl.ibi, *durante etiam, si ser-*
uus postea vel manumissus, vel alienatus, vel mortuus
fuerit, pro qua sententia expẽdi potest l.33.tit.13.
32 par.3.in fi.ex qua colligitur, quod hypotheca do-
talis incipit a promissione dotis, & sic à tẽpore cõ
tractus, non vero à tp̃e traditionis. Ita docet Ant.
Gomez, in l.50.Tauri, nu.38.pro qua sñia fuit iu-
dicatum, vt tradit Mohedanus, deci.51.per legem
qui balneum, & l.potior, ff.qui poti.in pig.hab. &
sic in nostro casu dicẽdum est, quod obligatio sol-
uendi decimam, incipit à die contractus, & sic, *a-*
donde cogio al dezmero al tiẽpo de la voz de la renta,
& non à die solutionis, ꝙ sæpissime contigit in cau
33 sis decimalibus de facto, & ita obseruatur de con-
suetudine. Si vero aliquis hẽat duas parochias, vbi
audit diuina officia & sacramẽta ministrãtur, quia
in hyeme audit diuina officia in vna parochia, &
in æstate in alia, tunc æqualiter decimæ mixtæ, &
p̃sonales, sunt diuidẽdæ, vt d.l.9.tit.20.p.1.ibi, *de-*
uẽ dar diezmo a las iglesias dõde son parrochianos, in
telligẽdo legẽ illã, prout intelligit Greg.ibi, verb.
onde son parrochianos, & tradit Pax, in sua praxi, 2.
34 to.1.par.ca.5.nu.10. Decimæ vero prædiales solui
debent, vbi prædia sunt sita, vt ca.fi.de paroch.nisi
consuetudo sit in contrarium, quæ semper in præ-
statione decimarum attendi debet, vt in capi.cum
sint homines, capi.Apostolicæ, de decimis. Ex qua
35 resolutione venit declarandus tex.in cap.1.sessio-
ne 24.de reformatio.matri.vbi disponitur ma-

trimo-

trimonium aliter quam coram proprio parocho
36 contractum esse nullum, vt hic dicatur proprius
parochus contrahentium non solum parochus ori
ginarius, id est, in cuius uppido contrahentes ha-
bent proprium domicilium, & originem, sed etiã
ille, in cuius parochia habitat ille, qui contrahere
intendit matrimonium, dummodo non sit aduena,
vel alienigena, statim recessurus. Ita resoluit Salze
do in practica ad Bernar. Diaz. c. 73. vers. 14. in fin.
fol. 244. vbi dicit, sic ab illustrissimis cardinalibus
fuisse responsum, idemq; tenet Cauale. deci. 12. nu.
22. vers. & aduertendum, in 2. par. Vlterius etiã ex
37 hac resolutione intelligi potest, l. 1. tit. 2. lib. 5. or-
38 dinamenti, quæ est l. 1. tit. 4. li. 5. re. op. vbi tres te-
stes requisiti in testõ nuncupatiuo, debẽt esse vici-
ni, & is dicetur vicinus in casu illius legis non so-
lũ originarius, sed etiã ille qui, licet aduena sit, cũ
vicinis, seu ciuibus commoratur, maxime, si onera
ipsius populi iubeat, et si maiorẽ partẽ anni ibi non
habitet. Ita tenet Burgos de Paz, in l. 3. Tauri, a nu.
354. quem sequitur (optime declarans) Matienzo
in d. l. 1. tit. 4. gl. 1. nu. 2. & 3. li. 5. recop. & Auend.
resp. 14. per totum, Alc. in l. pupillus, §. incola, ff. de
verb. sig. vbi dicit, quod incola, non solum dicitur
39 is qui decennium aliquo in loco habitabat, sed ẽt
is, qui, cum aduena esset, in aliquam ciuitatem ea
mente se contulit, vt ibi perpetuo esset habiturus;
quod ex varijs coniecturis colligi posset, vt tradit
Matienzo, supra, nu. 7. Quæ omnia sunt menti tenẽ
da, quia practicabilia & quotidiana sunt.

QVAESTIO CCCCLIX.

Vtrum venditor teneatur rem tradere præcise, vel liberetur præstando interesse. Communis contra communem, & quid iure regio.

DVbium esse solet, an venditor compellatur rẽ præcise tradere, vel liberetur præstando interesse. Et esse compellendum rem tradere tenebat Martinus, Glossator antiquus, præcise, & hæc est communis opinio secundum Albe. in l. si traditio, C. de act. emp. & in hanc partem frequentius itum esse dicit Alc. in l. habere duob. modis, ff. de verb. sig. & ex hoc reprobatur communiter opinio Vulgarini, dicentis venditorem liberari præstando interesse, & si haberet facultatem rei restituendę. Ita Ias. in l. in actionibus, nu. 21. ff. de in li. iur.

Sed contrariam opinionẽ, imo quod debeat fieri distinctio, an venditor habeat facultatem tradẽdi, & tunc cõpellatur: vel non habeat, & quod tũc non compellatur, sed liberetur præstãdo interesse, tenet Bar. in l. 1. ff. de act. empt. & in l. certi condictio, nu. 21. ff. si cer. pet. & in l. stipulationes nõ diuiduntur, nu. 38. ff. de verb. obl. vbi Ias. nu. 34. & Zasius nu. 35. dicunt hanc esse communem opinionẽ, & illam tenet Sal. in d. l. 1. ff. de act. empt. vbi Paul. nu. 4. dixit communem, idem Paul. in d. l. si traditio, idem dixit Ias. in §. actionum, nu. 547. instit. de act. & testatur esse communem Dec. nu. 11. Purpu. nu. 86. in d. l. certi condictio, & est communis secũdum Abb. nu. 10. & Fel. nu. 34. in c. cum Ioannes, de fide instr. vbi idem dixit Imo. dixit etiam communem Ant. de Burgos in rub. de empt. & vend. col. 1. Rebuff. in l. vnica, C. de sent. quæ pro eo quod int. prof. vbi etiam dixit communem, & Belonus in §. pretium, de empt. & ven. vbi refert has opiniones. Et pro opinione Vulgarini facit tex. in l. si iactu retis, 2. respons. ff. de act. emp. & vide l. 2. tit. 16. li. 5. recop. vbi late Matienzo, & Azeuedo, per quam legem confirmatur prima opinio.

QVAESTIO CCCCLX.

MVlier transiens ad secunda vota, non potest relinquere secundo marito vltra tertiã partem bonorum: ita cauetur in l. 1. C. de sec. nup. Dubium tamen est, si mulier ista maritum solum heredẽ instituit, in sua parte, dicetur ne in alijs duabus partibus quas marito non potuit relinquere, decedere intestata. Et maritum hoc casu insolidum esse heredem, & teneri restituere illas duas partes venientibus ab intestato, tenuit gl. in d. l. 1. (referendo opinionem Ioannis) & hanc dixit ibi communem Salic. nu. 5.

Sed contrariam sententiam (imo quod maritus solus sit heres in tertia parte, ac vxor in alijs intestata decedat) asserunt esse communem. Ias. in d. l. si is qui, nu. 9. ff. de vulg. Dec. in reg. ius nostrũ, col. pen. & Cag. ibi col. 6. ff. de reg. iur. Quæ opinio verior est & tenenda, maxime iure regio, ex l. 1. tit. 2. lib. 5. ordinamenti, per quam legem potest hodie testator decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus, vt latius diximus in q. 103.

QVAESTIO CCCCLXI.

Vtrum quæstio iurisdictionis expediatur secundũ formam libelli, vel secundum id quod debetur. Communis contra communem.

QVæstio iurisdictionis expeditur secundũ formam libelli, & non secundum id, quod debetur, l. cum quædam puella, §. quoties, ff. de iurisdictione omnium iu. ex qua l. inferebat Bar. in l. quacunque, nu. 9. ff. si quis in ius voca. non ier. & in repet. nu. 17. quod si ego, qui sum Bononiæ, conuenio hominem Florentinum, ratione contractus Bononiæ celebrati, vel propter delictum ibi cõmissum, & Florentinus dicit, se neque Bononiæ contraxisse, nec ibi delictum commisisse, poterit nihilominus iudex contra Florentinum procedere, neq; hic summarie cognoscere oportebit de contractu, vel de delicto, sed solum debere attendere formã petitionis libelli, cuius opinionem sequitur ibi Fulg. & eam late defendit Alex. nu. 16. dicens, in fine, esse articulum satis dubium, sequitur etiam Fulg. in l. præscriptione, C. si contra ius, vel vtilitatem pub. & Paul. in d. l. cum quædam puella, nu. 2. Et hanc opinionem Bar. fuisse in facto seruatam, asserit Aufred. in decis. Capella Tolos. a to. col. 3. vbi asserit esse communem opinionem.

Sed contrariam sententiam (imo quod debeat summarie cognoscere de contractu celebrato, vel de delicto patrato) tenet Innoc. in c. super litteras, nu. 7. vers. item quid, de rescrip. & ibi etiam Ant. &

Abb.col.fin. qui asserit hoc esse verius. Et huius opinionis dicitur fuisse auctor Butr.in d.l.præscriptione, vbi Bar. (sibi contrarius) in hac etiam se inclinat sententia, & sequitur etiam illam Archidia. & Domi.in c.Romana, §.contrahentes, de foro cō per.lib.6.& est communis secundum Felin.in ca.si clericus laicum, col.2.vers.limita secundo, de foro comp.& asserit etiam communē Cur.in d.l.ex quacunque, nu.32.idem etiam dixit communem cons. 124.nu.6.& dixit communem etiam Boerius (asserens quæstionem bis de facto tenuisse) in c.ea quæ (ad Din.) de reg.iur.in 6.quæ opinio verissima est, & in practica recepta, & ab ea non est recedendum in iudicando & consulendo.

QVÆSTIO CCCCLXII.

Vtrum ius patronatus sit spirituale ex sua prima origine, vel propter annexionem. Communis contra communem.

IVs patronatus esse spirituale ex sua prima origine, & non propter annexionem tenet Abb.in rubric, de iud.nu.4. quam opinionem (ex voto antiquorum) dicit communem.

Sed contrariam sententiam sequitur ibi Abbas, imo, quod ex annexione sit spirituale, cuius opin. esse cōmunem affirmat Rip.in d.rubr.nu.80.quod est notandum ad c.quanto, de iud.per quem text. confirmatur hæc opinio, quę est verior & tenenda.

QVÆSTIO CCCCLXIII.

SI statuto caueatur, quod bannitus nō audiatur nec ciuiliter, nec criminaliter, & sit ab aliquo percussus, non poterit iudex de percussione inquirere, Ita Bar.in l.non solum, §.fin.ff.de iniur.& innuit ibi esse communem opi, Alex.ad Cuma.

Sed contrariam partem dixit communem Feli. in c.dilecti, de except.num.5. & dixit communem Dec.post Felinum, in c.cum inter, nu.10.eod.titul. Quæ opinio verissima, & iuri & æquitati consona est, ne delicta remaneant impunita, contra l.congruit, ff.de offic.præs.

QVÆSTIO CCCCLXIV.

Vtrum heres, qui tenetur ex delicto defuncti, si non cōficiat inuentarium teneatur vltra vires hereditarias. Communis contra communem.

IVre canonico heres tenetur ex delicto defuncti, etiamsi ex eo crimine nihil ad eum peruenerit, tex.est, vbi notat glo.in c.fi.de sepult.idem probat tex.in c.nobis, 28.in fi.de sent.excom, vbi etiam notat gl.& ita tenent communiter canonistæ, quos refert Couar.lib.3.variar.c.3, nu,7.Iul.Clar.in prac. crim.§.fin.q.51.vers.vlterius quæro; & ita fuit decisum in decisione Pedemontana, 131.nu.5. secus tamen est de iure ciuili, vt in l,1.C,ne ex delictis defunctorum, & hanc differentiam inter vtrumque ius, constituit gl.communiter approbata, in d.c.fi. quam dixit ibi communem Abb, nu.6.idem Abb, dixit etiam communem in c.in literis, n.5.de rap. toribus, dicit etiam communem Ang.in sua summa, verb.heres, & dicit communem opin.legist.& canonistarum Duennas, reg.13.nu.22. Menchaca, controuersiarum illust. cap.96.nu.27.Iulius Clar. supra, quæst.51.Anton. Gomez.3.tom. variarum, cap.1.num.85.& decisio Pedemontana, supra, eandem fatetur communem Aretinus, in l.furti actione, C.de furt.& fatetur etiam communem Rodericus Xuarez, alleg.26.Syluester in summa, verb.hereditas, 3.§.4.& alios adducit Couar.d.lib.3.variarum, c.3.nu.7. Nec omittam hanc definitionē non sine scrupulo esse, nam contrarium tenet Abb.in d. c.fi.& in c.in literis, & pro opinione Abb.est gl.fi. in d.c.à nobis, de sent.excommun. quam probant Abb.ibi, & Felin.& Angelus de Clauasi. in sua summa, verb.heres, in §.4.& alios plures refert decisi. Pedemon.supra, nu.4. Prima tamen opinio est verior & tenenda, quam sequitur & defendit Gutier. lib.2.canonicarum, c.18.nu.54.Modo dubium est, an heres, qui ex delicto defuncti tenetur iuxta ius canonicū, vt modo diximus, teneatur etiā vltra vires hereditarias, si inuentarium non fecerit; & quibusdam placet sat esse, iuxta vires patrimonij conueniri posse, etiam nō confecto inuentario. Ita tenet Feder.de Sen.cons.21.alias 12.& dicit communem Rui.cons.20.lib.4.& Couar.d.ca.3.nu.4.Bossius in sua pract.tit.de penis, nu.34.& hāc dicit esse crebriorem sententiam, decis. Pedemon.supra, nu.9.quam sequitur Villalobos, in antinomia iuris, ver.heres, & sequitur dicens communem Fanus, de pigno.4.memb.2.part.nu.224. & quatuor fundamenta pro hac opinione refert nouissime Gutier.lib.2.canonicarum, quæst.18.nu.65. Ioannes Andr.& Francus, in c.quanquam, de vsuris, in 6.tenet etiam Henricus, in c.fi.de sepultur.Anania, in c.tua nos, eo.tit.& est communis opinio secundum eundem in d.c.in literis, nu.7.

Sed contrariam opinionem, vt heres in foro animæ, non teneatur ad debita vltra vires hereditarias, non confecto inuentario, si realiter & vere nihil occultauit, tenet Hostien.in sua sum.tit.de restam.§.pen.Ioan.Andr.in d.c.quamquam, Felin.in c.1.nu.44.de constitutionibus, Bar.in rub.ff.de acquit.hered.nu.3.vbi dicit, quod ita tenent theologi, & ibi Alex.nu.7. & dicit magis communem Ias. in d.rubr.nu.23.& 24.Ruin. cons.20.lib.4.Ancha. consil.402.& 411. Grains, consil.91.& tenuit glo. pen.in d.c.in literis, quam sequitur Paul.in rub.ff. de acqu.hered. & est communis opinio secundum Abb.in d.c.in literis, nu.3.& in cons.74.num.9. in 2.par, vbi dicit communem, & Menoch.lib.1.præsump, q.88.num.3, Syluester in summa, verb.hereditas, 3.quæst.5.Paludanus in 4.dist.15.quæstio.2. ar.5.Nauar.lib.3 de restit. c.4.nu.172. & declarat Couar.lib.3.variatum resolu.c.3.nu.8.& Dec.consil.49.nu.60.lib.6. Segura in l,1.§ si vir vxori, nu. 125.ff.de acquit.poss. vbi Didac.Perez, idem in q. 10.procemiali ord. & dicit communem Orosciua in l.2.nu.3.& 4.ff.de offic.procurat. & Mench. de succes.creat.§.1.nu.26.& §.2.nu.12. Anto.Gomez in l.3.Tauri, nu.21.

QVAE-

QVAESTIO CCCCLXV.

Opinio Martini, celata per gl. in l. 2. C. de bonorum poss. secundum tab. in verb. doceti: ser uatur de consuetudine, secundum Speculatorem, in tit. de instrumentorum editione, §. compendiosa, vers. sed quid si vnus. Sed eam communiter reprobari asserit ibi Ias. nu. 10. & declarat Oldr. con sil. 297. in fi. Dec. consi. 114. col. 5. Ias. in l. Lucius, col. 7. de vulg. Cifuentes, in l. 3. Tauri, Ias. in l. admonendi, nu. 39. ff. de iureiur.

QVAESTIO CCCCLXVI.

Vtrum indulgentiæ Pontificis extendantur ad animas purgatorij. Communis contra communem.

Elegans est quæstio, vtrum indulgentiæ concessæ per Romanum Pontificem, pro viuis, & mortuis, extendantur ad existentes in purgatorio, si faciant viui, quod in forma indulgentiæ contine tur. Et ad eos non extendi est communis opinio, secundum Alex. in 4. dist. 20.

Sed contrariam partem dicit communem Innocentius, in c. quod autem, de pœnit & remiss. & hęc opinio verissima est, & alij plures relati per Feli. in sermone de indulgentia plenaria, nu. 21. versi. tertium, §. 7. in qua quæstione consulito theologos, & vide Gregor. verb. *pro*, in l. 37. tit. 4. p. 1. qui bene declarat hanc materiam indulgentiarum.

QVAESTIO CCCCLXVII.

Vtrum perempta instantia, perimatur ad effectus. Communis contra communem.

Effectus perfectus, ante peremptionem instantiæ, non perimitur perempta instantia. Exemplum, vide per litis contestationem, qua quis efficitur malæfidei possessor, text. in l. nemo, C. de rei vend. & perpetuatur actio, l. fi. C. de præscr. 30. vel 40. ann. & res efficitur litigiosa, tex. in auth. res litigiosa, C. de litigio. iste talis effectus non perimitur perempta instantia. Ita tenet Innocent. in c. causam quæ, de testi. & Bar. in l. cum lite, ff. iudicatum solui, & est communis opinio secundum Abb. in d. ca. causam, q. 1. de testib. nu. 9.

Sed contrariam sententiam (imo quod talis effectus perimatur) tenuit gl. passim habita pro singulari, in l. 2. C. de fructibus & litium expens. quam plures sequuntur, quos citauit Tiraquell. de vtroque retract. §. 15. gl. 2. nu. 19. vbi tandẽ dicit communiter seruari. Sed prima opinio verior est, & tenenda in iudicando & consulendo, cum actus perfectus & consummatus non vitietur, licet perueneri ad causam, à quo non poterat inchoari, l. fin. C. de nup. Ex qua l. plura ad propositum congessit Didac. Perez, in l. 1. tit. 3. lib. 5. ordin. col. 148. Tiraq. de cessante causa, limit. 12. & in l. si vnquam, verb. donatione largitus, nu. 230. & verb. susceperit liberos, nu. 151.

QVÆSTIO CCCCLXVIII.

Vtrum si heres grauetur restituere hereditatem pauperibus, vel aliæ piæ causæ, transeant actiones ipso iure in piam causam. Communis contra communem.

Regula iuris est quod fideicommissarius ante restitutionem factã nullũ ius habet reale, in bonis fideicommisso subiectis, l. 1. l. restituta, ff. ad Treb. facta vero restitutione, fideicõmissarius efficitur heres, & trãsfertur in eũ dñium omniaq; iura, & actiones actiuæ, & passiuæ, quæ regula limitatur a doctoribus, vt non procedat qñ heres grauatur restituere hereditatem pauperibus, vel pię causæ, quia tunc ipso iure transeunt actiones actiuæ & passiuæ in piam cãm, absq; aliqua restitutione, ita Bat. in l. 1. q. 6. nu. 59. C. de sacros! eccl. vbi Ias. n. 10. & 11. dicit communem opin. quia in dubio est fauendum religioni, l. sunt personæ. 43. de relig. & sump. fun. Et hanc dicit magis communem opinionem Alex. in l. 1. §. sed & quoties, ff. ad Treb. Tiraquel. de priuil. piæ causæ, c. 38. Menchaca, de succes. prog. lib. 3. §. 26. & de succes. resol. §. 11. nu. 54. Villalobos in ærario com. vet. fideicõmissum, n. 50.

Sed contrariam opinionem tenet Burs. consi. 55. nu. 22. & 26. vol. 1. Tob. Non. consil. 201. vol. 1. & hanc dicit cummunem Mich. Crass. recept. sent. §. fideicommissum, q. 42. nu. 7. Prima tamen verior, & æquior est, & sic tenẽda in iudicãdo & consulẽdo.

SVMMARVM.

1. *Dominium vtile transfertur in censuarium, & etiam directum.*
2. *Dominium vtile tantum transfertur in emphyteutam.*
3. *Lex fi. tit. 8. p. 5. declaratur.*
4. *Censum soluimus de re propria, & emphyteusim de re aliena.*
5. *Emphyteuta cadit a iure non soluens pensionem intra triennium: quod secus est in censuario, etiamsi per mille annos non soluat.*
6. *Pactum, vt res censualis cadat in commissum non valet, nec seruatur in censu redimibili.*
7. *Lex 68. Tauri declaratur, vt solũ procedat quando res proprietatur, & postea super ea census imponitur.*
8. *Lex 63. titu. 5. p. 5. declaratur vt non procedat in censu redimibili.*

QVÆSTIO CCCCLXIX.

Vtrum sit differentia inter contractum censualem, & emphyteuticum. Communis contra communem.

Inter contractum censualem, & emphyteuticũ, multum interesse, nemo est qui ambigat, & colligitur ex Bar. in l. 1. §. 1. num. 4. ff. de publ. & vect. & ex gl. in c. constitutus, de relig. dom. vbi inter alias
1 differentias, ponit, quod in censuarium transfertur dominium vtile, & directũ, adeo quod nihil apud
2 dominũ remaneat, in emphyteutam vero transfertur vtile tm̃. Ita magistraliter declarat Ant. Gom. in l. 68. Tauri, num. 2. vbi refert practicabiles effectus, resultantes ex hac dña, resoluens esse cõcu

opinionem sic declarans legem 1.C.de iure emphy
teutico,l.1.ff.si ager vectigal vel emphyt.l.fi.tit.8.
3 p.5. vnde si in concessione emphyteusis dicatur,
transfero omne ius, esset contractus censualis,& nõ
emphyteuticus. Ita tenet Imola in c.ad audientiã,
nu.4.de reb.eccl.non alie.Ias.in l.1.col.10.C.de iu
4 re emph.ex qua differentia sequitur alia,quod cen
sum soluimus de re propria, & emphyteusim de a-
liena,& est communis secundum Abb.in d.c.cõsti
tutus,nu.20.& Euetardus in topicis legalibus,col.
152.sequitur etiã alia singularis differentia, quod
5 emphyteuta cessans soluere pẽsionem triennio pri
uato,& biennio ecclesiæ cadit a iure, l.2.C.de iure
emph.c.potuit,de locato:secus autem est in cẽsua-
rio,nam etsi per mille annos non soluat,non cadit
a iure suo. Ita tenet gl.verb.iusta, in d.c.Constanti
nus,Imo.& Ias.in d.l.2.nu.41. C.de iure emphyte.
Bar.in d.l.1.§.1.Soc.cons.167.vol.2.Hip.sing.95.
& dixit communem Dec.cons.138.vol.1.& dixit
ẽt communem Iacobi.in auth.qui rem,num.53.C.
de sacros.eccl.& alios refert & sequitur Matiẽzo,
in l.1.tit.15.gl.2.nu.1.lib.5.recop.vbi illud defen
6 dit,etiam si adijciatur pactum,vt res cadat in com
misso,quam opin.sequitur Auend.resp.112.& Co
uar.lib.3.variar.c.7.nu.1. quod pactum non serua
tur in censu redimibili,nisi in casu legis 68.Tauri,
7 quam eleganter declarat in casu nostro Gutier.lib.
2.practicarum quæst. q.168.nu.10. de iuram.con-
firmatorio.1.p.c.31.nu.10.Ioan.Garcia de expen-
sis & melio.c.9.n.63.& 64.Mexia,ad l.Toleti,fol.
mihi 140.nu.16.Olano,litera A.nu.97. & nouissi-
me alias differentias congessit Felicianus de Solis,
in tract.de censi.in proœ.nu.29. & est alia pulchra
differentia, quia si vendatur aliqua res pro libera
ab aliquo censu, intelligitur de censu perpetuo,nõ
vero de redimibili, & sic in primo casu, non valet
venditio,in secundo vero sic, vt probat tex.sic in-
8 telligendus in l.63.tit.5.p.5.quem ad hoc ponde-
rat Gutier.pract.q.lib.2.q.169. per totam, & Ola-
nus in Ant.iuris, litera V.nu.3.

Sed in quæst. principali contrariam opin.dixit communem Bald.cons.177.vol.3. & vide Couarr. plures referens,d.lib.3.variar.c.7.col.2. & Menochium lib.3.præsump.in præsum.106.a nu.10.

QVAESTIO CCCCLXX.

Vtrum valeat procuratoris constitutio, per illa verba: Constituo asinum meum procuratorem. Communis contra communem.

Si in instrumento procuratoris dicatur: Ego constituo Titium asinum meum (volens dicere procuratorem meum) ad agendum & defendendũ, nihilominus valeret cõstitutio procuratoris. Hoc est celebratissimum dictum Hostie. in c.petitio,de procu. Et ne in doctorum pro vtraque parte allegationibus immoremur,opinionem Host.esse magis communem affirmat Ias. bene differens, in l.si quis fundi vocabulo, nu.19. ff.de leg.1. & pro hac opi.tea.in l.his verbis,§.1.ff.de hered.inst.

Sed contraria Host.est communis opi.vt asserit Ias.in l.testamentum, nu.2.C.de testa. Quæ verior est,& opinio Hostiensis potius videtur rupta.

QVAESTIO CCCCLXXI.

Romanus Pontifex commisit causam delegato,cum hac clausula: *reducas a me alienata ad ius,& proprietatem ecclesiæ.* Dubium est,an virtute illius clausulæ delegatus habeat iurisdictionem in rebus inuasis,& in alijs male detentis,in quib.possessio tantum transit in alios. Et quod de illis possit cognoscere delegatus, tenuit Innoc.in c.episcopi, de reb.eccle.non alienã.cuius opinio communiter approbatur,secundum Abb.ibi,nu.2.

Sed contrariam (imo quod non possit cognoscere de prædictis) contra Inno. fatetur esse communem Barb.in rubr. de rescrip. dixit etiam communem idem Barb.in d.c.episcopi,& differit late Feli. in d.rub.de rescr.nu.5.Prima tamen opinio verior est,& maiori doctorum calculo recepta.

QVAESTIO CCCCLXXII.

Vtrum spurius possit hæres institui, in tempus, in quo fuerit legitimatus. Communis contra communem.

Spurium incapacem esse paternæ successionis, nemo est,qui dubitet, & probat hodie l.9. Tauri,quam declarat,in hoc proposito, Rojas,in epitome success.c.14.nu.16.& c.26.nu.20. & Matienzo,in l.8.tit.8.gl.4.nu.7.lib.5.recop.Acosta,in ca. si pater,2.par.verb.omnia bona, nu.13. de test.lib. 6.Gutier.lib.2.pract.quæs.102.Auend.de exequẽ. 2.par.cap.26.nu.18. Dubium tamen est, an possit heres institui in tempus,in quo fuerit legitimatus. Et posse tenet Bal.Aretinus, & Alex.in l.Gallus,§. instituens,ff.de lib.& posth.vbi Ias.nu.5.& Lancel. testantur hanc esse communem opinionem, cum alijs quamplurimis relatis supra, in q.391.vers.& pro hac opinione. Et pro hac sententia facit tex.in l.in tempus,ff.de her.instit. & tradit late Ant.Gomez.in d.l.Tauri,nu.18.Couar.in 4.2.p.§.15.nu. 12.& Molina,lib.2.de Hispaniarum primog.ca.7. nu.40.Matienzo,in d.l.6.tit.8.gl.8. nu.19.lib.5.recop.& in l.19.tit.3.p.6. tradit Greg.& in leg.1.tit. 9.p.6.& Duẽnas, reg.366.limit.1. Didacus Perez, in l.22.tit.3.lib.1.ord.

Sed contrariam opinionem (imo quod nõ possit spurius,ita heres institui) tenuit Bal.in l.cũ quã, col.antep.C.de fideicommissis,quem sequitur Paulus,in l.si filiusfamilias, ff.de testamentis,vbi Are. dixit esse communem, licet sibi prior opinio arrideat,quæ magis crebrior,& recepta est,& ab ea nõ est recedendum in iudicando & consulendo. Et quo pacto secure clericus possit filiam vel filiũ heredem instituere,ita vt hereditas fisco non deferatur,vide Gomez.sup.in d.l.9.Tauri,nu.18.& Duenas,reg.366.Cepol.caut.18. vbi posuit 12.modos, in quibus pater filio incapaci (vltra alimenta) possit aliquid relinquere, & Parlad. lib.1.rerum quotid.c.16.per totum,& Io.Garciam,vel filiũ eius,in tractatu de expensis & meliorat. cui nouiter est additus nouus tractatus de tacito fideicommisso, vbi late prosequitur istum articulum.

QVAE-

QVÆSTIO CCCCLXXIII.

Vtrum difficultas excuset a mora. Communis contra communem.

DVbium esse solet vtrum difficultas excuset a mora,& Bar.in l.quod te mihi,n.13.ff.si cer. per.& in l.continuus,§.illud, de verbo.dicit esse distinguendũ,quod si in obligatione est factũ,difficultas excuset a mora.tex.est in l.si vehenda,§.idẽ iuris,ff.ad l.Rhod.de iactu. Aut in obligatione est dare, & tunc esse subdistinguẽdum hoc modo, quod aut debetur species, & tunc difficultas excusat a mora,l.cum seruus,l.cum res, ff.de leg.1.aut obligatio est quantitatis,& tunc difficultas nõ excusat à mora. Hanc distinctionem Bart.dixit communem Card.in c.breui,de iureiu.& eandem dixit communem Purpur.in d.l.quod te mihi,nu.64.dixit etiam communem Couar.in c.quamuis pactũ.1.p.§.5.nu.4.de pact.in 6.

Sed contrariã opinionẽ(imo quod debitor quãtitatis,excusetur a mora propter difficultatem pręstationis)contra Bar.tenent Salic.Fulg. Pau.Rom. Dec.& Cur.in d.l.quod te,& hanc opinionem, cõtra Bar. & dixit communem ante tempora Alex. Purpur.vbi sup.pro qua dicit ipse,quod iudicaret. Et illam esse communẽ fatetur Ias.in l.nemis, nu. 7.ff.de lit.iur.quę opinio magis communiter est recepta, quia habet summam æquitatem. argu.l. quod si Ephesi,ff.de eo quod certo loco.

QVÆSTIO CCCCLXXIV.

Vtrum testis præsumatur rogatus, vbi requiritur, quod sit rogatus. Communis contra communem, & quid iure regio.

TEstem in testamento rogatum deponere debere,nemo est qui dubitet,& probat tex.in l.heredes palã,§.in testamentis, ff.de testa.& in auth. rogati.C.de testa.& in l.fi.C.de codicil.& in l.hac cõsultissima,in prin.C.de testa. & quod etiam hodie rogatus testium requiratur in testamento nuncupatiuo,tenet Greg.in l.1.tit.1.p.6.verb.*que fean llamados*,& dicit communẽ opin.Mẽchaca,de succes.creat §.13.num.64.& probat l.3.tit.18.p.3. quam sequitur Azeuedo,in l.2.tit.4.nu.5.lib.5.recopi.In matrimonio ẽt testis debet esse rogatus,vt diximus in q.484.Dubium tñ est,an in his casibus præsumatur testis rogatus deponere,& in hoc casu receptissima est opinio,quod non. Ita Bart.post Speculatorem in d.§.in testis. idem Bar.in l.sciendum,nu.2.ff.de verb.& est cõmunis opi.secundũ Paul.Aret.& Imol.in d.§.in testamentis, col.1.& fatentur communem omnes DD.in d.l.sciendum, & dixit ẽt communem Boe.decis.34.& 35.nu.8.

Sed cõtrariam partem(imo quod testis semper præsumatur rogatus)dixit communem Alb.in d.§. a testamẽtis,nu.1.& de iure nostro regio,& de cõmuni practica,& obseruantia iudiciorũ,præsumitur rogati.Ita Pala.Rubeus,in l.3.Tauri, nu.66.vbi Castillo,verb.*non bagan fee*,& Anto.Gom.nu.9. Dida.Perez,in l.1.tit.4.pag.82.li.5.ordina. Matiẽzo,in l.1.tit.4.gl.8.nu.8.li.5.recop.vbi Azeuedo, num.54.& 56.hoc limitat in testamento facto ad pias causas,& Couar.in c.relatum,el 1.nu.4.de testa.& Mẽchaca,supra. Et cõfirmatur ex traditis in q.583.vbi notarius semper præsumitur rogatus,vt tradit Mantua,cons.128.nu.7.vol.1.Rol.cons.32. nu.28.vol.2.Alex.cons.48.vol.5.Affl.deci.45.nu. 9.vbi dicit com.Grat.cons.82.nu.24.& cons.142. nu.1.vol.2.& cons.48.nu.5.& cons.13.nu.16.vol. 1.Dec.in c.scripturam,de fi.instr.nu.55.quæ opin. verior,& æquior est, & consuetudine approbata, vt tradit Iul.Clar.lib.3.recept. sent.§.testamentũ, q.58.Azeuedo in d.l.2.nu.5.

QVÆSTIO CCCCLXXV.

Vtrum in testamento fieri possit ciẽt actus. Communis contra communem.

COntractus,vel quilibet alius actus,transiens in formã contractus in testamentis fieri põt. Ita glos.fi.quę est celebris in l.heredes palam.§.fi. de testam.quam sequitur ibi Bart.& in l.vnum ex familia,§.si de falcidia,ff.de leg.2.& in l.cum quis decedens,ff.de leg.3. & sequitur ẽt Faber, in prin. Inst.de lega.Dinus,in reg.quod semel,in fi.de reg. iuris,in 6.Oldr.cons.114.& tandem hæc est communis opinio,secundum Alex.ad Bar.in d.§.fi.quã (ante eum)dixerat communẽ Romanus,cons.171. col.fi.& plures concordantes allegat Tiraquellus, post ll.connubiales,glo.3.nu.94.

Sed cõtrariam partem(imo quod sit adhibẽda distinctio)tenet Bal.in d.§.fin.quam dicit cõmunẽ Aret.ibi,col.2.Prima tamen opinio cõmuniter obseruatur,& tenetur,secundum Alber.ibi,num.2.& tradit Baeza,de nõ meliorãdis filiabus rõne dotis, c.30.nu.16. Iul.Clarus lib.3.recep.sententiarũ,§. testm̃,q.75.& late explicuimus in q.140.nu.5.Est tñ singulariter aduertendum,quod reuocato testamento, reuocatur ẽt contractus in eo celebratus, vt resoluit Peralta,in l.Lucius,la.1.n.22.ff.de leg. 2.& Spino,in Speculo testamentorũ,gl.rub.1.par. à num.14.circa q̃ vide per me tradita in d.q.140.

QVÆSTIO CCCCLXXVI.

Vtrum in electionibus,& alijs rebus, absens sit vocandus. Communis contra communem.

ALta est in nostro iure q̃õ,vtrũ absentes sint vocandi,& in tribus casibus tantũ esse vocãdos, sci icet in electione prælati,vt in c.quia ꝓpter,de elec.& in electione canonicorum,vt in c.cũ eccle. de præb.li.6.& in cessatione à diuinis faciẽda, vt ĩ c.si canonici,de offi.ord.lib.6.tenet gl.celebris,& notãda,verb.ipsorum,in c.pręsentiũ, de testi.in 6. cuius glo.opinio est communis, secũdum Imol.in c.cũ omnes,nu.8.de constit.& dixit communẽ ibi Fel.nu.22.quem ibi citat Dec.nu.7.dicẽs communem,& dixit etiam communẽ Imola, in c.fi.col.3. de maioritate & obed.idẽ in c.1.col.1.de his quæ fiunt à prælato, & dixit etiam communem Corn. cons.181.col.8.vol.2.eandẽm fatetur cõem Ripa

lib.2.respon.c.21.nu.4.& seruatur in practica, secundum Alex.ad Bar.in l.omnes populi, nu.15.ff. de iust.& iur. & vide adducta per Ias.io l.placet, nu.13.C.de sacros.eccl.Est alia secunda opinio distinguẽs, imo quod in actibus graui præiudicij (vltra illos tres p glossam supra allegatã numeratos) sunt vocãdi absentes:&ita tenẽt Innoc.& Io.And. in c.2.de noui ope.nunc.Ant.in d.ca.cũ oẽs,col.3. vers.ex prædictis,& in c.cũ humilis,&in c.licet ad euitãda,col.2.de elect.& in c.1.de his quæ fi.à maiori par.ca.Et tenet Domi.io c.præsentium,col.7. & Abb.in pluribus locis, & tenet Ioã.Crot.in d.l. omnes populi,col.3.in vers.ego alias, dicens esse veriorẽ in puncto iuris:Et tandẽ hæc est communis opinio secundũ Barb.in d.c.cũ omnes,col.11. & pro hac snia consuluit, cons.1.col.13.vol.1. & cons.87.col.2.& 3.vol.2.& hæc secũda opinio est communior, & de iure verior. Et quando ad officia publica eligẽda absentes sunt citãdi,vide Auẽ. iu cc.pp.1.par.c.18.nu.14.& Azeuedo, in curia Pisana,lib.2.c.5.nu.1.& io l.2.tit.1.lib.2.recop.

SVMMARIVM.

1 *Qui non potest incarcerari pro debito, non potest conueniri vltra quam facere potest.*

2 *Qui non potest conueniri vltra quam facere potest, nõ potest incarcerari.*

3 *Licentiati & baccalaurij nõ possunt incarcerari, quia nec conueniuntur vltra quam facere possunt.*

4 *Excommunicari non potest, qui nõ potest incarcerari,*

QVÆSTIO CCCCLXVII.

Vtrum miles & aduocatus possint cõueniri vltra quã facere possunt. Communis contra communem,

SIcut miles armatæ militiæ,nõ potest cõueniri, nisi in quantũ facere põt,vt in l.miles, ff.de re iu.ita milites inermes, puta aduocati, vel doctores,licentiati,& baccalaurij. Ita glo.ibi,cõiter approbata,vt patet ex Alex.& alijs, ibidẽ.Et dixit cõmunem Zas.ibi,nu.8.&dicunt cõmunẽ Alex.nu.1, Ias.nu.6.Ripa,nu.4.in l.Centurio,ff.de vulgari,

Contrariam tamen opininnem cõmuniter seruari de facto,fatetur Albe.in d.l.miles, in qua qõne constituo regulã generalem, quod ille qui non
1 potest incarcerari, nõ potest cõueniri,vltra quã facere põt. Ita Greg.in l.23.ti.6.p.1.verb. *vn clerigo a otro*,Couar.lib.2.variar.c.1.n.9.Dida.Perez,l.1.
tit.3.lib.1.ordinam,col.107.Padill.in l.1.nu.7.C,
de iu.& fact.ign.Gutier.de iura.conf.1.p.c.17.nu.
7.& in c.16.vbi latissime disputat, & declarat istã
2 materiã,à nu.48.& Auend.resp.8.quæ reg.verissi-
ma est,si è conuerso accipiatur, videlicet,qui non
potest conueniri vltra quam facere potest, non po-
test incarcerari;quia aliter non semper vera est,vt
colligitur ex traditis per Gutier. sup. c.16.nu.36.
& Couar.& illud explicat nouissime Parlad.lib.2.
rer.quot.c.fi.5.p.§.6.nu.21.qui resoluit, quod li-
3 centiati,& baccalaurij,non conueniuntur vltra q̃
facere possunt, & idcirco non possunt incarcera-
ri.Idemque est dicendũ de donatore,vt in l.Diuus
Pius,cũ seq.ff.de re iud. Imo quod magis est,neq;
possunt excõicari,vt resoluemus in q.701.nu.10.

QVÆSTIO CCCCLXVIII.

Vtrum substitutus repudiante herede teneatur adire, vel petere bonorum possessionem, secundũ tabulas. Communis contra communem, & quid iure regio.

HEres adiuit hereditatẽ, & aduersus aditioõẽ est restitutus, quo casu admittitur substitutus vulgaris.Hic est tex.cõiter intellectus,in l.et si sine,§.quod Papinianus, ff.de minor. & tenet Bar. in l.1.nu.49.ff.de vulg.& est communis, secũdum Soc.ibi,nu.52.& dixit etiam communem Rip.ibi, nu.205.& Curt.iun.in l.post aditam, num.4.C.de impub.& alijs. Modo dubium est, an iste substitutus possit,vel debeat adire de iure ciuili, an petere secundum tabulas. Et posse adire de iure ciuili, tenuit Bar.post alios antiquos,d.num.49.vbi Soc. nu.53.dixit communem, & Ripa,nu.206.& dixit etiam communem Cur.iu. in d.l.post aditam, nu. 13.& dicunt etiam communem Alex.nu.4.Iason, nu.7.& Claud.col.1.in l.2.§.interdum,ff.de vulg. vbi Bar.nu.2.fuit eiusdem opinionis.

Sed contrariam opinionem (imo quod debeat petere possessionem secundũ tabulas) tenẽt Vltramon.& post eos Cyn.in l. qui se patris, C.vnde liberi.Et hanc opinionem, dixit communem Arer. in d.§.interdum,nu.12.& expresse asserit communem Bened.Gandinus,ad ipsum.Hodie,ex l.1.titu. 5.li.4.ordinam.neque est necessaria aditio,nec bonorum possessio secundum tabulas.

QVAESTIO CCCCLXXIX.

Vtrum ad validitatem substitutionis pupillaris,requiratur actualis patria põtestas. Communis contra communem,

NVlli dubium est ad validitatẽ substitutionis pupillaris requiri, quod pupillus nõ desierit esse in potestate,ante mortẽ testatoris, quod verũ est, si per emancipationem exeat à patria potestate,tex.in l.coheredi.§.cũ filio, ff.de vulg. Idem est si pupillus alijs daretur in adoptionem.Modo dubium est,quod si filius exear à potestate:spes est tamen, quod reincidet per fictionem,vt in capto ab hostibus.Dic,quod illi põt fieri substitutio pupillaris,vt in l.lex Cornelia,ff.de vulg. & in l.pater filiũ,ff.de capt,& tenet Bar.in l.2.nu.14.de vulgari, cõiter receptus. Dubiũ tñ est, an sit idem qñ spes non est,quod reincidet:tamen reuera reincidit,puta, quia post emancipationem fuit adoptatus. Et idem esse,vel sufficere id, dixit esse communẽ opinionem Ripa,in d.l.2,nu.27.vers.quintum.

Sed contrariam opinionem (imo quod nõ sufficiat quod reincidat in potestatem, nisi esset spes reincidendi) dixit cõem Zasius, in materia pupillaris substitutionis, nu.15.in tractatu substit. Quæ opinio verior,& magis recepta est.

QVÆSTIO CCCCLXXX.

Vtrũ compẽdiosa substitutio facta à milite, sit species substitutionis de per se.Communis cõtra communẽ,

Com-

Compendiosa facta a milite, est species substitutionis de per se. Ita Bar. in l. Centurio, nu. 10. ff. de vulg. cuius opinio est cõis, secundũ Curt. iun. in l. quoniã in prioribus, nu. 44. C. de inoff. test.

Sed contrariam sententiam dixit communem Ripa in d. l. Centurio, nu. 64. Quę opinio in scholis communiter practicatur.

QVÆSTIO CCCCLXXXI.

Vtrum substitutio compendiosa facta a pagano, valeat post pubertatem, vt fideicommissaria. Communis contra communem.

Substitutio cõpendiosa, facta a pagano per verba directa, intra tẽpora pubertatis, valet, post pubertatem autẽ nullo iure valet. Hæc est receptissima glossarum, & doctorũ opinio, vt refert Bar. in l. Cẽturio, nu. 14. ff. de vulga. & ibi omnes nouiores dicunt esse cõem opinionem, quos in specie notat Couarr. in c. Raynutius, §. 9. nu. 15. de testam.

Sed contrariã partem (imo quod post tempora pubertatis, huiusmodi substitutio valet vt fideicõmissaria) tenuit Ioan. And. in c. 1. de testam. cuius opinionem esse cõem, saltem apud canonistas, asserit Arer. in d. c. Raynutius; quam etiam esse cõem apud legistas, dixit Curt. iun. in l. precibus, nu. 50. C. de impub. & hanc mire defendit Lanfranc. in d. l. Cẽturio, col. 7. & 8. & Galliau. ibi, nu. 64. Politus in materia compendiosæ, nu. 22. quam opinionem approbat hodie lex 12. tit. 5. par. 6.

QVÆSTIO CCCCLXXXII.

Vtrum substitutio concepta per illa verba, Quandocunque filius meus decesserit sine liberis, bona mea inter pauperes distribuãtur: sit omni tempore fideicõmissaria, vel directa pupillaris. Communis contra communem.

Substitutionem cõpendiosam, factam a pagano per verba obliqua, omni tempore esse fideicommissariam, nemo est qui dubitet, & probat tex. in l. coheredi. §. cũ filiæ, ff. de vulg. & tenet Bar. in l. Cẽturio, nu. 20. ff. eo. dicunt ibi cõem Ias. nu. 37. Galliaula, nu. 76. Ripa, nu. 101. Bened. in materia compendiosæ, nu. 42. Politus, nu. 28. Modo dubium est, si testator dixerit: *Quandocunque filius meus decesserit sine liberis, bona mea inter pauperes distribuantur, per meos commissarios:* an hæc substitutio sit omni tempore fideicõmissaria, an vero intra pubertatis tempora, valeat vt directa pupillaris. Hæc est alta quæstio, per doctores valde discussa, & breuitati agendo, Bar. in d. l. Cẽturio, nu. 21. tenuit, hanc substitutionẽ intra tempora pubertatis valere, vt directam pupillarẽ. Idem tenet in l. fundi, ff de vsufr. lega. & ita quater consuluit (prout eius consilia referunt) Alex. nu. 78. Ias. nu. 38. in d. l. Centurio, & hæc opi. est communis, secundum Imol. ibi, colu. 13. & pro hac parte consuluit Alex. conf. 22. vol. 3. & dicit cõmunem idem, conf. 11. vol. 7. num. fi. & dixit cõem Soc. conf. 116. volu. 1. colu. 2. & dixit communem Corneus (post Imolam) in l. precibus, nu. 41. C. de impub. & alijs, & Bened. in materia compendiosæ, num. 56. sequuntur plerique secundum Politum, in eadem materia, nu. 28.

Sed contrariã sententiam (imo quod huiusmodi substitutio sit omni tempore fideicõmissaria) tenuit Bart. (sibi contrarius) q. 13. quam sequuntur plures relati per Galliau. in d. l. Centurio, nu. 72. & 77. & hanc dixit magis communem Alex. (sibi contrarius) conf. 172. nu. 7. vol. 2. & dixit etiam communem Barb. in c. cum tibi, de testam. & etiã Ripa, in d. l. Centurio, nu. 105. Quæ opinio verissima est, & tenenda in iudicando & consulendo.

QVÆSTIO CCCCLXXXIII.

Vtrum vsurarius mentalis teneatur ad restitutionem. Communis contra communem.

Svboritur elegans quæstio, nunquid vsurarius mentalis teneatur ad restitutionẽ. Et eum teneri, probat tex. in c. consuluit, de vsur. vbi hoc tenet Innocentius, Anania, & DD. tenet ẽt gl. in c. fin. de simonia, & hæc est communis opinio, secundum Abb. in d. c. consuluit, nu. 5. dixit etiam communẽ Syluest. verbo, simonia, §. fin. & verbo, vsura, 6. q. 1. & verbo, vsura, 6. q. 3. & 4. vltra quos hanc tenent plures Doct. quos adducit Couar. in reg. peccatũ, in princ. 2. par. nu. 4. & dicit communem opinionẽ Nauar. de restit. lib. 3. c. 2. nu. 209. Nauar. in Man. cap. 17. num. 784. & in simoniaco mentali idem resoluit Ioannes Maior, in 4. dist. 17. quæst. 1. art. 7. Adrian. quodlib. 9. Henric. quodlib. 6. quæst. 26. Med. in C. de restit. cap. de vsura, §. 2. Soto, lib. 9. de iust. & iure, quæst. 8. art. 1.

Sed contrariam opinionem (imo quod non teneatur ad restitutionem, licet ob deprauatam intẽtionem teneatur apud Deum agere pœnitentiã) tenent plures argumentum agentes de simonia mentali, vt in c. fi. de simonia, cuius tex. argumento, hãc tenet Paulus de Leaz. in clem. 1. de vsur. cum alijs multis sacræ Theologiæ professoribus, magni nominis, quos citat Couar. vbi supra, & hanc dicit cõmunem opinionem. Et rõ est, quia non fit restitutio, nisi de re male ablata, vel consequuta: sed vsurarius mẽtalis nihil aufert, ergo non tenetur ad restitutionẽ. Quæ opinio probatur arg. text. in extrauag. cũ detestabile, de simon. ibi, *dando, vel recipiendo*, Quę opinio receptissima est, & procedit ẽt in simonia cõmentali, quã opinionẽ tenet S. Tho. 2. 2. q. 100. art. 6. ad 6. Sum. Ang. ver. simonia, nu. 2. in prin. Nauar. c. 23. nu. 102. & hanc dicit cõem opin. Theolog. & Canonist. Gutier. lib. 2. canon. q. c. 23. nu. 35. & sequitur hanc opin. Greg. l. 5. tit. 17. p. 1. ver. *simonia de voluntad*, per illã legem: & differentiã inter vsurarium mentalẽ, & simoniacũ mentalem, tradit nouissime Gutier. sup. nu. 1. nu. 38.

QVÆSTIO CCCCLXXXIV.

Vtrum in causa matrimoniali requirãtur testes rogati. Communis contra communem.

AD fidem faciendã non requiritur regulariter, q testes sint rogati, nisi in casibus enumeratis

in auth.rogati, C.de testib.& in l.32. titu.16.p.3.
Modo dubiũ est, an in causa matrimoniali requiratur qood testes sint rogati:& non requiri,tenuit gl,in c.nostrates, 30.q.5. idem tenet Ant.in cap.ex parte in fin.de sponsal. & pro hac parte consuluit Aret.cons.13.col.4. & Dec.cons.163.col.4.vers. sexto proponitur, & hanc opinionem dixit communem Soc.reg.420.

Sed contrariam sententiam (imo quod in causa matrimoniali requirantur testes rogati) tenet gl. verb.audierunt,in §.de his,in c.testes,4.q.9.& tenet Spec.in tit.de teste, §.1.vers. itẽ quod non fuit rogatus,& Io.And.ad eum, in tit. de instrum.edit. §.postquam,vers.sed nunquid, Rom.singu.633.& sequitur hanc opin.consulendo, Barb.cõs.45.col. 3.& cons.53.col.2. vol.1. & hanc dixit cõem Zasius,cons.3.vol.1.nu.65. Prima tamen opinio seruatur de consuetudine,maxime cum hodie ex Cõcil,Trid.cap.1. sess.24. de reformatione matrimonij,solum requiratur in contrahẽdo matrimoniũ; quod interueniant duo vel tres testes coram parocho:& nullum verbum reperies de rogatione, nisi dicas,quod illud fuit omissum sub dispositione iuris communis, & tanquam casus omissus iudicetur,l.si extraneus, ff.de cond. cau.da.causa non sequuta,l.commodissime, ff.de libet.& posthum.l.si cum dotem, ff.sol. matrim. Sed contraria opinio est verior, & receptior, & ita seruatur de consuetudioe. Et an testes semper præsumantur rogati, vide in q.474.

SVMMARIVM.

1 *Lex.1.ff.de suis & legitimis heredibus,declaratur.*
2 *Aliud est esse tale,aliud haberi pro tali.*
3 *Lex.1.C.de testamento militis,declaratur.*
4 *Iura iuribus sunt concordanda.*
5 *Lex.1.tit.13.p.6. expenditur pro prima opinione, & assignatur ratio quæstionis proposita.*
6 *Statuta,sunt proprie intelligenda.*
7 *Contraria communis opinio refertur.*
8 *Communis vsus loquendi attendi debet, & præfertur propria significationi verborum.*
9 *Lex.6.Tauri declaratur.*
10 *Bona truncalia reuertuntur ad radicem,in locis vbi est consuetudo.*
11 *Parentes in dubio non debent priuari filiorũ successione propter forum,sed succedunt secundum ius.*

QVÆSTIO CCCCLXXXV.

Vtrum dicatur quis mori ab intestato, cum de iure non possit facere testamentum. Communis contra communem, & quid iure regio.

DVbium est elegans in iure,an proprie dicatur decedere intestatus,qui non potest de iure facere testamentum, puta pupillus, vel furiosus, vel alij,Et non dici proprie intestatum,qui testari non
1 potuit,demonstrant elegantia verba text. in l.1.ff. de suis & legit.here.ibi, *plane qui testari non potuit proprie non est intestatus,puta impubes,furiosus, vel is cuj bonis interdictum est.* Sed subdit tex. *Sed hos quoque pro intestatis accipere debemus.* Pondera verbũ,
2 pro,nam aliud est,esse tale,aliud haberi pro tali,l. mereis appellatione, ff.de verbor.significatione,l. maritus,la 2.§.legis Iuliæ,vbi Bar.ff.de adulteriis. Et ita concludendum est,nec obstat l.in testamen-
3 to.la 1.C.de testam,militis, nam licet ibi dicantur intestabiles intestati,non tamẽ aperit tex.proprie, an improprie: ergo est intelligendũ improprie per
4 tex.in d. l.1.ff. de suis & legit.hered. vt iura iurib. concilientur,vt in c.cum expediat,de electio. in l. 1.C.de inofficio.dotibus, & est tex.iuxta glos.in l. sciendum,ff.qui satisd.cogantur, & in authen.offeratur,C.de litis contestatione. Et pro hac sententia in quæstione principali facit tex.in princ. Insti. de heredi. quæ ab intestato deferuntur, vbi inter alios modos,quos ibi enumerat succedendi ab intestato,& dicendi aliquem intestatum,non enumerat hunc,& idem est in l,1.tit.13.p.6.& ita concludit Gerardus, in additionib. ad Roland.in tracta. de succession.ab intestato, col.7. Et hæc hauddubie communis opinio est, quod non dicatur proprie intestatus, qui testamẽtum facere non potest, & ratio est,quia non potest esse priuatio, vbi nõ est habitus, cum omnis priuatio præsupponat habitum,vt in l.decem,ff.de verbor.§.1.de capit.diminutione,in vers.seruus. Et sic dici non potest ab intestato mori pupillus,infans, vel furiosus, cum etsi vellent,non possent facere testamentum, maxime, quia qñ quis decedit intestatus, fingit lex ipsum velle eius bona ad eos peruenire, qui sunt successuri,l.conficiuntur,l.quidam referunt, ff.de iure codicil.l.cum patrono,in princ.ff.de bon.possess.quę voluntatis coniectura cessat, & non potest adaptari in eo qui ea caret,l.qui ad certum,ff.locat. Et sic merito,proprie loquendo, non decedit intestatus, qui volontate caret, & non habet velle nec nolle, & sic istam opinionem tenet Cyn. & Alex. in l.generaliter, nu.3. C.de institutionib. & substitution. & dicit communem Bald. consil.475.vol.3. Alex. cons.158.num.3.volu.6.& consil.153.num.4. volum.7.Soc.iun.consil.23.volum.2.Paris.consi.73. nume.32.vol.1.& hanc esse magis communem sententiam tenet Gozad. consil.15. nume.8.Cagnol. in l.emancipatos, nume.61. C.de collat.quæ opinio hodie est approbata per d.l.1. titu.13. p.6.vbi notat Greg.verb.ab intestato, & plures pro vtraq;
5 parte refert Ant.Gabr.lib.5. commu.tit. de statutis,concl.1. Pro qua opinione consuluit Francisc. Purpur.cons.511.nu.1.vol.2.& Signo.de Homod. cons.6. Quibus suppositis dubium est, stante statuto, quod mater non succedat filijs ab intestato, an filio decedente pupillo,mater succedat. Et per supradictam cõem opinionem,iste filius non dicitur proprie intestatus, & habemus, quod hæ statuta sunt proprie intelligenda,l.3.§.verba, ff.de negot.
6 gest,ergo statutum non habebit locum in pupillo, qui proprie non dicitur intestatus;& ita mater succedet tali filio, qui proprie non dicitur intestatus decedere, vel ab intestato, & ita tenet Petrus,quẽ refert Bart. in d.l,1.& Albet.1.p. statuto.quæstio. 44. & hanc opinionem dixit communem Bal. consil.53.vol.2. & hanc dixit communem Alexand.in d.l. generaliter, nume.5. C.de institutionibus, &

subit.

subst. & dixit communem Dec. in cons.466. nu. 3.
& dixit etiam communem Alciat. in l. intestatus, ff.
de verb. signifi. col. 2. Paulus Paris. cons. 22. lib. 2. &
hanc partem dixit æquiorem, & magis consonam
æquitati Nicasius, in princ. Instit. de hered. quæ ab
intest. defer.

7 Sed contrariam opinionem (imo quod statutũ
habeat locũ in pupillo) quia licet improprie dica-
8 tur intestatus, debet magis attendi communis vsus
loquendi, l. liberorum, §. quod autem Cassius, ff. de
leg. 3. qui prefertur propriæ significationi, & sic vr
per hoc in quæstione proposita, matrem, extante ta
li statuto, esse repellendã, & ita concludit Bar. in d.
l. 1. & hanc partẽ comprobat, ex alijs plurimis, Car
din. cons. 3. incipit, de singulis dubijs, vbi respõdit
ad omnia argumenta, quæ pro contraria parte ad-
ducuntur, & subtiliter inducit d. l. 1. (cum alijs al-
leg. per Alex. in d. l. generaliter, & per Dec. supra in
dictis consi.) & hanc opinionem dicit esse veriorẽ
& magis communem Dec. in d. l. generaliter, nu. 5.
& dixit etiam magis communem additio Guiller.
Bened. in c. Raynutius, verb. & vxorẽ nomine Ade
lasiam, nu. 6. & 16. de testam. vbi dicit ita fuisse iu
dicatum per Arrestum in parlamento Tholosæ, &
hanc etiam partem fatetor communem Soc. iun.
cons. 3. vol. 1, nu. 28. 29. & 30. vbi vsque ad nu. 42,
late prosequitur istum articulum, quam opinionẽ
alijs citatis; sequitur Paulus de Montepico, cõs. 60.
nu. 3 & Signor. d. cons. 6. per totum, Paolus Castr.
cõs. 48. vol. 1. vbi dicit temerarium esse ab opinio.
Bart. recedere, & Galhaula, in l. Centurio, nu. 315.
ff. de vulgar. Corn. cons. 75. nu. 17. Dec. in d. l. gene
raliter, & in cõs. 563. vol. 2. Barb. cõs. 67. Soc. cons.
81. & ab hac snia non esse recedendum in iudican-
do & cõsulendo, tenet Mich. Crass. recept. sentent.
§. successio ab intestato, q. 1. num. 1. & 2. quæ omnia
sunt valde notanda pro declaratione, & interpre-
9 tatione legis 6. Tauri, in fi. vbi in successionibus cõ
10 firmantur cõsuetudines locorũ, vt bona reuertan-
tur morientium ab intestato, ad truncum, vel radi-
cem, quod seruatur, *en Vizcaya, Sepulueda, Talamã
ca, Cuenca, Alcaraz, Galisteo y la Guardia*, in quibus
locis bona morientiũ ab intestato, si fuerunt trun-
calia, reuertũtur ad radicem, non seruata forma iu
ris succedẽdi, de qua in princ. d. l. 6. quam declarat
Rojas, de succes. ab intest. c. 30. nu. 5. Gutier. pp. q.
lib. 2. q. 8. Auend. resp. 5. nu. 5. Azeuedo, in l. 1. titu.
8. nu. 87. lib. 5. recop. Quæ oĩa debent intelligi, se-
cundum hanc nostram sniam, vt illa consuetudo
habeat locum in illis personis, quæ de iure nõ pos-
sunt facere testamẽtum (licet proprie nõ moriãtur
ab intestato.) Sed profecto hæc vr quæstio pro ami
11 co cum pro vtraque parte sit cõis opinio, & in du-
bio parentes nõ debent priuari filiorũ successione
mortuorũ, in infantili ætate. Ita Cort. iun. cõs. 134.
nu. 5. Paris. cõs. 73. nu. 22. vol. 1. qui dicit cõem, &
Gozad. cõs. 35. nu. 8. & licet in hac snia, anceps ali-
quãdo fuissem, tñ iam assentior opinioni Gutier. in 2.
par. pp. lib. 3. q. 76. nu. 3. qui nouiter hanc resoluit
opio. & quod etia in hoc casu proposito proce-
dat dispositio d. l. 6. Tauri, exclusis successoribus
ab intestato, quæ opinio confirmatur, & maxime
procedit ex d. communi opinione, de qua supra.

QVÆSTIO CCCCLXXXVI.

*Vtrum infans transmittat hereditatem ex potentia sui-
tatis. Communis contra communem.*

EX potentia suitatis hereditatem trãsmitti, et
ad extraneos, probat text. vulgaris, secundum
cõem intellectũ, in l. apud hostes, C. de suis & leg.
hered. & est cõis intellectus secundũ Ias. in l. qui se
patris, nu. 43. C. vnde lib. & in l. si infanti, n. 17. C.
de iur. delib. & plures auctoritates pro hac snia al-
legat Tiraq. le mort saisit, 2. par. declaratione 5.
nu. 22. Dubium tñ est, an si ille qui transmisit, est in
fans, habeat locũ transmissio ex potẽtia suitatis, &
quod ẽt in infante habeat locũ, dicunt esse cõem,
quamplures citati per Dec. cõs. 250. nu. 6. & Gual-
den. de arte testan. tit. 11. cautela 1. nu. 11.

Sed cõtrariam partem dixit communem Barba.
cons. 60. vol. 3. col. 10. quæ verior est, quod latius
prosequitur Ant. Gom. 1. tom. variat. c. 9. num. 23.
vbi adducit rationes & fundamenta.

SVMMARIVM.

1 *Perempta instantia, non pereunt dicta testium.*
2 *Testes examinati coram arbitris, faciunt fidem coram ordinarijs.*
3 *Dicta testiũ producta in vno iudicio, faciũt fidẽ in alio.*
4 *Circuitus est euitandus.*
5 *Lex 38. tit. 16. p. 3. declaratur.*
6 *Acta processus in causa ciuili, faciũt fidẽ in criminali.*

QVÆSTIO CCCCLXXXVII.

*Vtrum dicta testium in vno iudicio faciant fidẽ in alio,
Communis contra communẽ, & quid iure reg.o.*

1 CErtum est, q perempta instãtia, dicta testium
nõ pereunt, l. properãdum, §. etsi quidẽ, C. de
iud. Modo dubiũ est, an illa dicta, quæ in alio iudi-
cio produci possunt, faciãt fidem sine hoc quod de
nouo examinẽtur, & gl. in d. l. properandũ, §. fi. ver-
bo, vigorẽ, tenet, adhibẽdam esse distinctionẽ, quã
facit tex. in l. fi. C. de testib. cui cõsonat l. 38. tit. 16,
p. 3. scilicet, quod si testes mortui sint, nõ requira-
tur noua examinatio: si aũt viuũt, requiratur quod
de nouo examinẽtur, & sic illa gl. cõcludit, q deci-
sio illius legis fi. quæ loquitur de probationib. fa-
2 ctis corã arbitro, habet ẽt locũ in probationibus,
quę fiũt corã ordinario, cuius glossę opinio est cõis
secundũ Alber. in d. §. fi. col. fi. nu. 35. dixit ẽt cõem
Bald. in l. 2. nu. 21. C. de eden. & tenet idem Bal. in
d. §. fi. dum se remittit ad dicta per eum, in d. l. 2.

Sed cõtrariam sniam (imo quod aliud sit in pro
3 bationib. factis coram arbitro, aliud corã iudice:)
& quod dicta coram iudice faciant fidem in alio
iudicio indistincte, sine hoc qd de nouo examinẽ-
tur, (etiam inter easdẽ personas) tenet Bar. in d. l.
fi. cui displicet opinio glossæ, nõ constituentis dif-
ferentiã in hoc casu, inter arbitrum, & iudicem or
dinarium, & sequitur Padilla, in l. si ex falsis, nu. 13.
C. de transactionibus, vbi bene declarat, & Anto-
nius Gomezius, 3. tomo variarum, c. primo, nu. 37,
vbi

vbi dicit,quod ita practicatur,vt euitet circuitus: 4 & hanc opinionem Barr.tenent doctores ibi,secun dum Paul.ibidem, imo in d.l.properandum §.fin. nu.4.eandem tenent doctores secundum cundē in d.l.fi.nu.1.vbi assignat rationem,quod potius pręsumitur pro examinatis corā iudice, qui poreſt teſtes caſtigare, quam pro examinatis corā arbitro, qui eos non poteſt punire. Et hanc opinionē ſequitur late Alex.in d.l.2.C. de eden. col.6.art.2.& in conſ.58.vol.2.ſequitur etiam Iaſ.in d.l.properandum,§.fi.& in d.l.2.& hanc partem dixit expreſſe communem Franc.Curr.ibi,nu.103.& ex iuris canonici profeſſoribus,hanc partem tenet Innocentius,in c.ſignificauit,& in c.cauſam,de teſtibus. & in c.fi.de probationibus, vbi ſequitur etiam Abb. idem in c.præſentata,de teſti.nu.9.aſſignans rationem differentię,quam ſequitur Felinus,ibi,nu.10. & pro hac ſententia facit text.in d.l.38.titu.16.p.3.vbi Greg.& vtrum acta proceſſus in cauſa ciuili faciant fidem in criminalibus,vide Iul.Clar. lib.5. ſent.§.fin.q.54.nu.3.& Gratian.reg.6.Padil.in l.ſi ex falſis,nu.13.C.de tranſac.& vide text.in c.fi.de except.lib.6.& quæ diximus in q.296.

QVÆSTIO CCCCLXXXVIII.

Vtrum in petitione decimarum competat ſacerdotibus actio confeſſoria vel rei vendicatio. Communis contra communem.

QVæ actio competat ſacerdoti peteri decimas ſibi præſtari,dubium eſſe ſolet. In qua qōne variæ ſunt opiniones,nam gloſſ.in c.tua, de decimis,tenet,quod competat confeſſoria, & hæc eſt communis opinio ſecūdum Fabr.in §.eque ſi agat, col.1.Inſtir.de act. (ſicut etiam dicimus quod pro Iure eligendi competit confeſſoria) Innocentius, In c.inter quatuor,de maio.& obed. & eſt communis opinio,ſecūdum Iaſ.in l.ſi prius,nu.5.ff.de noui operis nunc.& dixit etiam communem Gomez. in d.§.æque ſi agat,nu.10.

Sed contrariam ſententiam tenet gl.in d.c.tua. in ſecunda opinione,in qua reſider, imo quod pro decimis competat condictio ex canone,ſiue rei vēdicatio. Et hanc dixit communem opinionē Albe. in l.ſi quis,ita,ff.de vſufr.Rebuff.de deci.q.9. Hodie autem,per cēſuram eccleſiaſticam proceditur, vt in Cōc.Trid.c.1.ſeſ.25.de reform.& tradit Nauat.in Man.c.21.nu.32.& Pax,in ſua praxi.1.partis 2.tomo.c.5.nu.4.& ita communiter apud omnes practicatur,cōtra clericos & laicos.

QVÆSTIO CCCCLXXXIX.

Vtrum proteſtatio annullet actum ſequentem.Communis contra communem.

IN actibus dependentibus à poteſtate proteſtantis,ita demum proteſtatio præcedens annullat ſequentem contrarium,ſi in contineri fiat, ſ cus ſi ex interuallo.Ita Bart.in l.qui in aliena, §.Celſus, ff.de acquirend.here.vbi Alex.& Iaſ.nu.8.dicunt hanc eſſe communem opin.quam tenet eriā Bart. in l.item quia,ff.de pact.& in l.non ſolum,§.morte,nu.16.ff.de nou.ope.nun.vbi Alex. & Iaſ.nu.13. dicunt eſſe communem opinionem,& dixit etiam poſt alios, eſſe communem Ripa, in c.cum M.nu. 101.de conſtituti nibus.

Sed contrariam ſententiā (imo quod dicta proteſtario,etiam facta ex interuallo annullet actū cōtrarium) tenet Bald.in d.§.morte.Bal.& Aret.in l. Titia,§.1.ff.de verb.idem Aret. in l.qui in aliena, §.Celſus,ff.de acq.here.Bal.in l.pacta nouiſſima, C.de pactis,Alexand.in c.ſolicitudine, q.9.verſ.ex interuallo.de app.Et ratio eſt (ſecundum Ange.in d.l.pacta) quia contractus ſequens declaratur ex contractu præambulo.Idē Ang.in l.ſi quis cum alter,de verb.Bald.& Salic.in l.per retentionem,C. de vſur.vbi dicunt,quod quando fiat aliquod Præambulum ad actum,ſi alius actus ſequens ex interuallo fiat, intelligitur præambulum repetitum in contractu ſequenti.Et ſic ex hac ratione tenet notabiliter Caſſan.in catalogo gloriæ mun.in 12.parte,conſideratione vltima,verſ.hinc ſumpta, quod ſi fęmina proteſtetur non contrahere vnquam matrimonium ſine licētia patris, & quod alias ſit nullum,quod ſi contrahat ſine prædicta proteſtatione,ceſſe ut virtualiter,& eſſentialiter reperita: qđ ſemel habui de facto & viſum fuit iudici valde curioſum & ſubtile,licet pro contraria opinione iudicauit,quæ tutior eſt.

QVÆSTIO CCCCXC.

AD l.cum in plures §.locator horrei,ff.loc.habes varios intellectus. Primus eſt,quod proteſtatio fuit ibi facta abſente parte,& ideo non præiudicat inferenti merces, & hunc dixit communē intellectum Dec.in c.cum M.nu.30.de cōnſtir.

Sed cōtrarium,imo quod i i proteſtatio nō valuit,quia ſublata fuit per cōtrarium factū (ſcilicet per acceptionem mercium) tenet ſecundus intellectus,quem ad illum tex.dixit communem Ripa,in d.c.cum M.nu.39.Paulus,in l.cum fundus, §.1.ff. ſi cert.pet.Iaſ.in d.l.non ſolum.§.morte, num.15. Alciat.in l.40.de verb.ſign.Goueanus,lib.2.lectionum,c.23.Corraſ.in l.ſi tam anguſti,de ſeruit. Afflic.deciſ.375.nu.16.Gomez.in l.61. Tauri, nu.5. & vide l.7.tit.14.p.7.& l.26.tit.8.p.5.

QVÆSTIO CCCCXCI.

Vtrum conſtituenda ſit differentia inter ſeruitutem ruſticam & vrbanam.Communis contra communem,& quid iure regio.

INter ſeruitu tem ruſticam, & vrbanam, conſtituit quandā differentiam gloſſa circa nunciationem noui operis,in l.qui viam,ff.de no.oper.nun. quæ communis eſt,ſecundum Iaſ.in l.1.§.fin.nu.8. ff.de nou.oper.nuncia. & hanc dixit communem Alcia.lib.3.Parergon iuris,c.24.

Sed contrariā opinionē dixit communem Paulus,in d.l.1.§.fi.nu.3.ff.de noui oper.nunc. Prima tamen opinio hodie approbatur in l.1.2.& 3.titul.31.

nul. 5 ii.p. 3 .& melius, in leg. 5.tit. 3 2. In ead. par. vbi constituitur differētia, vt aduertit Greg. verb. *en ca fa*, & probatur etiam l. 20. titu. 8. p. 5. vbi declarat Greg. verb. *no feria ansi*, quam legem non esse vsu receptam, in p uribus locis tenet Anton. Gomez, 2. tom. variar. c. 3. nu. 15. infi.

QVÆSTIO CCCCXCII.

Vtrum Clericus feudum accipere possit. Communis contra communem, & quid iure regio.

Dubium est in Iure, & non paruum, an clericus feudum accipere possit. Quam quæstionē ad partes per 8. columnas disputat Præpos. in c. 1. qui feudum dare possunt, & eum nō posse feudum accipere, aperte probant iura, in c. 1. de feud. femi. & in c. clericus, si de feu. fue. controu. & in c. 1. in fin. an nactus, vel alias imperfectus. Et ratione deduco ex tex. in c. placuit. 21. q. 3. ibi, *nemo. n. militans Deo secularibus negotiis se implicet*. Ex quo succedit, quod cum sit validum argumentum de feudo ad maioratum, vt colligitur ex traditis per Palatium Rubeū, *in rub. c. per vestras, §. 69.* de don. & declarat Molina, de Hispan. primoge. lib. 1. c. 7. nu. 1. & 2. & Roderic. Xuarez, in q. de maioratu, clerico maioratus deferri non posse, vt concludit Palat. Rub. sup. §. 16. nu. 4. & 14. vbi nu. 3. dicit esse communem opinionem, quod non possit feudum accipere, quod late explicat Cassan. in consue. Burg. f. 114. & 115. vbi etiam, nu. 3. dicit communem opinionem.

Sed contrariam opinionem (imo quod clericus possit feudum habere) dixit esse communē Zasius, in epitome feud. sub rubrica, qui feud. dar. possunt, num. 71. qui tenet contrarium. Prima tamen opinio hodie est approbata de iure regio, per l. 6. tit. 26. par. 4. ibi, *o tal clerigo que nolo pudiesse seruir por razon de las ordenes que vuiesse*, vbi declarat Greg. verb. *tal clerigo*.

QVÆSTIO CCCCXCIII.

Vtrum debitor sit excommunicatus, elapso termino prorogationis à creditore facta. Communis contra communem.

Præfixus fuit terminus debitori ad soluendum, sub pœna excōmunicationis, creditor proroga uit illum terminum, in quo casu debitorem nō esse excommunicatum (ratione prorogationis sibi factæ, elapso termino præfixo) tenuit Bart. post alios antiquos, in l. 1. §. & operis, num. 6. ff. de noui ope. nuncia. vbi Alex. & Ias. hanc quæstio. exornant, & Sylue. in sua summa, verb. excommu. 2. §. 1. versi. 13. & Maynerius, in l. vbicumque, nu. 2. ff. de regu. iur. Et hanc opinionem dixit communem Dec. in cap. præterea, nu. 4. de appellat. & dixit etiam communem Nauar. in Manual. c. 27. nu. 14. & Couar. in c. quamuis pactum, in princ. nu. 6. Gutier. de iurar. confirmatorio, 1. par. cap. 49. nu. 11. Spino, in Speculo testament. gl. rub. 11. num. 43. & Fel. in c. 1. de iureiur. nu. 5. ver. ad idem, & in rub. de iudic. nu. 3.

Sed contrariam sententiam tenuit Innocētius, in d. c. præterea, cuius opinionem dixit communē Card. in clem. 1. §. nos itaque, q. 6. num. 18. de iureiuran. & dixit communem, idem cons. 9. Prima tū opinio verior est, & ita practicatur, quando ante diem termini fuit facta prorogatio, secus si iā dies cessit. Ita Felin. supra, & Gutier. in suis canonicis quæstio. 1. par. c. 1. num. 2. & 3.

SVMMARIVM.

1 *Duo testes ad minus in omni negotio requiruntur.*
2 *Dicto vnius testis quantaecunque dignitatis sit, non creditur.*
3 *Dicto testis de proprio facto deponentis est credendū.*
4 *In ciuilibus non creditur vnico testi de facto suo deponenti.*
5 *Vnius dicto non creditur, de proprio facto, quando esset in praeiudicium tertij.*

QVÆSTIO CCCCXCIV.

Vtrum dicto vnius testis, deponentis de proprio facto, sit credendum. Communis contra communem.

1 In omni negotio tam de Iure canonico, quam ciuili ad minus requiruntur duo testes, c. in omni negotio, de testib. & in l. vbi numerus, ff. eod. & dicitur in Euāgelio: In ore duorum, vel trium extat omne verbum, c. cum esses, de testam. c. in nobis, & in c. licet vniuersis, de testib. neque creditur dicto
2 vnius, quantæcunque dignitatis extiterit, l. iurisiurandi, C. de testib. c. cum nobis, cum alijs, de testib. Modo dubiū est, an dicto vnius testis, de facto suo
3 deponentis, standum sit, & illi standum esse conclu dit Paul. in l. quicunque. C. de ser. fugit. in fin. & in l. seruos, C. de testam. & ante Paul. tenuit Oldrad. consil. 95. num. 9. Ruin. consil. 161. lib. 8. & dicit communem Ioseph. Ludouic. lib. commun. titu. de testib. in fin. vbi posuit ad istam regulam vndecim declarationes & limitationes, & Menoch. de arb. casu 99. & hæc opinio non habet contradictorem, secundum Ias. in l. nec is, num. 11. ff. de acquiren. heredit. & in lectu. leg. admonendi, num. 94. de iureiurando, & secundum Zasium, consil. 2. num. 30. cum alijs pluribus quos ad hoc citat Tiraquel. de vtroque retractu, §. 1. gloss. 24. num. 47. Pro qua opinione facit text. in l. quæro, §. fi. ff. de ædilit. edi. quem ad hoc ponderat & declarat Menchaca, lib. 2. controuersia. illustreq. c. 34. nu. 2. Tiber. Decian. respons. 93. num. 2. vol. 2. vbi ampliat hanc conclusionem.

Sed contrariam opinionem (imo quod neque hoc casu dicto vnius testis standum sit) tenuit Paulus, sibi cōtrarius, cons. 337. vol. 1. & Ias. tenuit vbi que hanc partē, in d. l. nec is, & in d. l. admonendi, & in l. 2. §. si absens, nu. 9. ff. si ex nox. cau. aga. & in l. eū filiusfamilias, nu. 16. ff. de verb. obl. & tenent alij, quos citat Tiraq. supra, nu. 50. & hanc opin. dixit communem Boer. decis. 221. nu. 17. & ita consuluit Simon de Pretis, cons. 151. nu. 37. quod quidē est intelligendum in causis criminalibus, secus in ciuilibus, vt in prima opin. ita Cephalus, consil. 438.

438.nu.42.lib.3.& ita pluries iudicaui tanquam assessor iudicis, *para aueriguacion de los que aviã metido seda blanca de la India*, & vtramque opinionem cum quadam distinctione defendi posse tradit Mẽchaca supra, nu.3. qui omnino est videndus, cum casus contingit, & Azeuedo, in l.28.tit.19.lib.9.recop.nu.8. vbi limit. in casu in quo ageretur de præiudicio tertij.

QVÆSTIO CCCCXCV.

Vtrum mala fides existimantis rem esse vnius, impediat præscriptionem quo ad alium. Communis contra communem.

MAlam fidem vnius, nõ impedire præscriptionem quoad alterum, tenet Bart. in l. naturaliter, §.11.ff. de vsucap. Et breuiter agendo, opinio Bar. est cõis secũdum Annibalem, in repet. illius l. nu.156.& dixit etiam cõem Soc. cons.47.col.fin. vol.3.& vltra eos dixit communem Balb. de præscripr.3.par.6.par.princ.q.3. Soc. cons.47.nu.17. lib.3. Salicetus, in l. cum notissimi, §.1.C. de præscri.30. vel 40. ann. Anch. cons.1. illo tit.2. lib.6.

Sed cõtrariam opinionem dixit cõem Couar. in reg. possessor, 2. par. §.8.nu.5. citans plures DD. & istam opinionẽ sequitur Menchaca, de succe. crea. lib.3.§.21.nu.118. per generalitatem tex. in c. fi. & in c. vigilanti, de præscri. Et sic nihil interest, quod ego existimem, quod res, quæ à me possidetur, sit Titij, cum vere ad Sempronium pertineat, cum in vtroque casu detur mala fides in possessore; & sic hæc est verior & recepta sententia, & ab ea non est recedendum in iudicando & consulendo.

QVÆSTIO CCCCXCVI.

Vtrum lex, quæ excludit præscriptionem, solum videatur excludere præscriptionem decem vel viginti annorum. Communis contra communem.

VBicũque lex excludit præscriptionem, intelligi dẽt de præscriptione ordinaria 10. vel 20. anno. non aũt de præscriptione 30. vel 40. annorũ, illa enim bene procedit, non obstante prohibitione generali. Ita tenet gl. in c.1.§. preterea, de capi. Conradi. quã sequuntur quamplures relati per Tiraq. de vtroq; retrac. §.1.gl.2.nu.12. sub rub. de retrac. conuent. & dixit cõem Ias. in l.1.nu.43.C. de ser. fugit. Paul. Paris. cons.1.vol.1.nu.123.

Sed contrariã partẽ (imo quod hoc casu cẽseatẽt prohibita præscriptio longissimi tẽporis 30. vel 40. annor.) dixit cõem Zasius (qui plures allegat) cons.15.vol.2.nu.12. quẽ omnino vide, & Burgos de Paz, cons.41.nu.11. Prima tamen opinio verior & recepta est, & ita pro ea fuit pluries iudicatum, & in casu mihi contingenti de facto ita obtinui.

QVAESTIO CCCCXCVII.

Vtrum si vxor stãtibus liberis relinquatur vsufructuaria bonorum, consequatur alimenta. Communis contra communem, & quid iure regio.

SI testator relinquat vxorem dominã, & vsufructuariã (existentib. filijs,) sola alimẽta habebit vxor. Ita gl. & Bart. in auth. quod locum, C. de sec. nupt. & est communis opinio, secundum Ias. in l. de alimentis, nu.1.C. de transa. & est communis secundum Cremen. sing.3.& dixit etiam communẽ Decius, cons.454.nume.1.& fatetur communem Claud. in l. ex hoc iure, col.4.ff. de iusti. & iu. & plures tradit Mantica, de cõiecturata mẽte defuncti, lib.9.tit.7.nu.5.& diximus in q.68.

Sed contrariam opinionem (imo quod solũ eo casu vsumfructũ vxor consequatur) dixit communem Zasius (nullum ex supradictis doctoribus allegans) cons.18.vol.2.num.4. Hodie autem tale legatũ valebit intra quintũ bonorũ, sine præiudicio legitimæ filiorum. Ita Roderic. Xuarez, in l. quoniam in prioribus, ampliat.3.nu.5.C. de inoffic. & Quesada, qui latissime prosequitur istam quæst. in c.24. vbi nu.36. explicat illud dubium, quando bona sunt magnę qualitatis, & parui reditus, qualiter alimenta teneatur filius pręstare. In qua quæstione est tenendum, quod filius tenetur alimenta præstare, consideratis reditibus, & fructibus bonorũ, non aũt proprietate rei, ita Bar. in l. pen. ff. de alimen. & cib. leg. in l. Imperator, ff. ad Treb. per illum text. Greg. in l.7.tit.13.par.6. Menoch. de arb. lib.2.cẽt. 2. casu 24. Rubeus in rubr. de donat. §.25.nu.4. Gomez Arias, in l.48. Tauri, & plures alleg. Spino, in speculo testamentorum, glo.13.nu.55.& Gutier. (qui nouissime prosequitur istam quæst.) 2.p. lib.3. pract. quæst.57. qui resoluit illud legatum non valere nisi in quinto bonorũ, de quo pater libere poterat disponere, contra opinionẽ Ayoræ, de partitionibus, 2. par. q.21.nu.60. Idem tenet Ant. Gomez.1.tom. varia. c.11.num.26.& dicit communem Menchaca, de succes. crea. §.10.nu.220.& Azeuedo, in l.11.tit.6.nu.17.lib.5. recop. Quæ opinio apud Hispanos est iuridica, & in vsu quotidiano recepta, & nullũ hẽt cõtradictorẽ ea nostratib.

QVÆSTIO CCCCXCVIII.

Vtrum procurator possit iurare de calumnia si non habeat mandatum speciale. Communis contra communem, & quid iure regio.

AD hoc, quod procurator possit iurare de calumnia, requiritur speciale mandatum. tex. in c. fin. de iura. calum. in 6.& ita seruatur, secundum Alberi. in auth. principalis, nu.3.C. de iura. calum. & rationem assignat idem, in l. qui iurasse, in prin. nu.3.ff. de iureiu. Modo dubiũ est, & satis frequẽs, an sufficiat mandatum generale ad omnes causas, & speciale ad iurandum de calũnia, sine hoc, quod exprimatur causa in qua iurandum est. Et nõ requiri, quod causa exprimatur, habet communis obseruantia secundum Bart. in l. qui bona, §. qui alieno, nu.7.ff. de dam. infe. vbi idem concludit Alex. dicens, communem opinionem, & Mathesil. notabili 150.& decis. Capel. Tholosa.132.

Sed contrariam sententiã (imo quod sit necessariũ, ꝙ in specie causa exprimatur) reputat veriorẽ Bart. in d.§. qui alieno, idẽ Bar. in l.2.C. de iureiur.

Abb.

Abb.& Barbacia, in c.pertractandis, de iuram.ca-
lumn.Aret. in d.authen. principalis, §.fin autem,
& est communis opinio, secundum Couar.in cap.
quamuis pactum, 1. par.§.5. nu.fi.de pact. lib.6.&
in lib. 1. variar.resol.c.6.num.2. Hodie autem, pri-
ma opinio videtur approbata de iure regio, ex l.
24.tit.11.par.3. ibi, *aquien otorgassen especialmente
poderio de hazer esta iura*, & sic illa lex non requirit
expressionem causæ, super qua iurandum est de ca-
lumnia, & ita obseruatur, & practicatur apud oês.

SVMMARIVM.

1 *Verba illa, quæ percipi potuerunt, varie intelliguntur.*
2 *Interpellatio constituit possessorem in mora.*
3 *Malæfidei possessor semper est in mora.*
4 *Lex, domum, C.de rei vend.declaratur.*
5 *Contraria communis opinio explicatur.*
6 *Fructus veniunt a tempore moræ.*
7 *Petitio hereditatis est actio in rem.*
8 *Malæfidei possessor non tenetur de augmento per ip-
sum facto in fructibus.*
9 *Bonæ fidei possessor, non tenetur ad fructus perceptos,
etiam si factus fuerit locupletior, remissiue.*

QVÆSTIO CCCCXCIX.

*Vtrum malæ fidei possessor teneatur ad fructus perce-
ptos, & qui percipi potuissent. Communis
contra communem.*

MAlæ fidei possessor tenetur de fructibus per-
ceptis, & percipiendis, i. qui percipi potue-
runt, l.certum, C.de rei vend.l.si fructus, l.ex diuer
1 so, ff.eod. Dubitari tamen solet, quomodo intelli-
gantur illa verba, qui percipi potuerunt, an ab ipso
possessore, an a petitore: & videtur ab ipso petito-
re, per tex.in l.apud Iulianum, §.fructus, ff.de lega.
1.& in l.si nauis, §.fi.ff.de rei vend. Sed ex aduerso,
quod intelligantur de his, qui a possessore percipi
potuerunt, videtur probare tex. in l.domum, C.de
rei vend. In qua varietate sic distinguendum docêt
Petrus, & Vltramont.in d.l.domum, quod aut ma-
2 læfidei possessor, non fuit interpellatus, & sic non
fuit in mora, & tunc tenetur de percipiendis a se:
aut fuit interpellatus, & tenetur de percipiendis à
petitore. Hæc tamen distinctio non placet, quia vi-
detur contra generalitatem illius legis, domum, &
3 confunditur per tex.in l. 1. in fi.C.de pet.here. Præ
terea non potest sustineri, quoniam malæ fidei pos
sessor, semper dicitur esse in mora, vt in l.fin.ff.de
condict.furt.& in l. 1. C.quod met.cau. vnde Bart.
in §.fructus, & in l.domû, distinguit, scilicet, quod
aut de fructib.loquimur, qui sine magna industria
colligi potuerunt, puta, in percipiendis pensionib.
vrbanorum ædificiorum, & tunc qui percipi potue
runt ab vtroque, nam certum erat de fructibus, &
sic non est necessaria distinctio, & ita intelligitur
4 illa l.domum: aut loquimur de fructibus, in quib.
maxima, & admodum exacta industria requiritur,
& tunc de percipiendis ab ipso petitore. Quâ Bar-
toli distinctionem dixit communem Alex.ad eum
in d.l.domû, & dicit etiam communem Alexan.in
d.l.apud Iulianum, §.fructus, nu. 1. (quam legit cû
præcedenti,) vbi etiam dixit communem Ias.nu.2.
& 3.& dicit communem Boer.decis.268.col.3.&
hanc dicit communem Dec.in l.generaliter, nu.5.
de reg. iuris, & cum d.l.domum, consonat tex.in l.
39.tit.28.p.3.
5 Sed contrariam opinionem (imo quod aliter sit
distinguendum) tenuit idem Bar.in d.l.ex diuerso,
nu.4.ff.de rei vendic. Nam aut malæ fidei possessor
non conuenitur ratione dominij, vt possessor here
ditatis, & tenetur de percipiendis a se: aut conue-
nitur ratione dominij, & tenetur de percipiendis a
possessore, vt in d.§.fructus, & in d.l.si nauis, §.fi. Et
hæc distinctio Bart. communis est, secundum Lan-
cellot.Dec.in d.l.apud Iulianum, col.3. cui tamen
distinctioni obstat tex.in §.fructus, vbi legatarius
non agebat ratione dominij: quoniam si egisset,
6 venisset fructus a tempore moræ (agebat ergo a-
ctione personali ex testamento) & si intentasset rei
vendicationem, venirent fructus ab adita heredi-
tate, l.Herennius, la 1.ff.de vsur. secus vbi posses-
7 sor conuenitur ratione dominij, quoniam heredi-
tatis petitio, est actio in rem, vt in l.sed si lege, §.pe
titio, ff.de peti.hered. Vnum tamen summe notan-
8 dum est, quod in omnib.casibus, in quibus malæ fi-
dei possessor tenetur de fructibus, quos ipse perci-
pere potuisset, nunquam tenetur, de augmêto per
ipsum facto. Casus est singu.in l.cæterum ff.de rei
vend. quem ad hoc citat additio Alex. in d.l.apud
9 Iulianum, §.fructus, nu. 1. & an bonæ fidei posses-
sor ad fructus perceptos teneatur quatenus locu-
pletior factus fuit, refert duas communes Iacobus
Philippus Portius, lib.3.commun.conclus.25.vbi
tradit auctores & fundamenta.

SVMMARIVM.

1 *Authentica, hæc constitutio, & lex fi.C.de sacros.eccl.
adducuntur pro prima opinione.*
2 *Debiti exactio cessat, post completam præscriptionem.*
3 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
4 *c.19.sess.25 Concilij Trident.declaratur.*
5 *Quinquennium ingredientibus religionem assignatur
post professionem ad reclamandum.*
6 *Restitutio non competit minoribus lapso quinquênio,
de quo loquitur Concilium Triden.*

QVÆSTIO D.

*Vtrum ecclesia restituatur aduersus præscriptionem cô
pletam. Communis contra communem.*

DVbium est in iure, an ecclesia aduersus præscri
ptionê iam completam in integrum restitui
possit, & non posse restitui tenet glos. (ad vtramq;
partem quæstionem disputans) in c.auditis, de in
integr.restitu. idem tenet glos.verb. lapsum tempo
ris, in clem. 1.eod. quas sequi videtur Imola, in d.
cap.auditis: eandemque partem tenet Salicetus,
in authentica, quas actiones, nu.8.C.de sacrosan-
ctis eccles.& Socinus, consil.266.nu.24. vol.2. &
ante eos tenuit Hostiensis, in capit.1. de præscri-
ptionib. cum quo communiter transeût doctores,
secun-

1 secundum Abb.num.9.pro quibus vide text.in au-
thent.hæc cōstitutio innouat,& l.fi.C.de sacrosan.
2 eccles.vbi probatur exactionem post præscriptio-
nem cessare:ad idem est tex.in c.3.& in c.ad aures,
de præscriptio.

3 Sed contrariam sententiam (imo quod ecclesia
intra quadriēnium, & non vlterius possit restitui)
tenet glo.dicens fere omnes tenere hoc, in d.auth.
de ecclesiast.titu.§.pro temporalibus, cuius sniam
tenet Abb.nu.9.& Fel.nu.8. in d.c.1. de præscript.
vbi Abb. dicit, quod in hoc conueniunt numero
plures, & ingenio elegantiores doctores. quod ēt
asserit idem Abb.cons.32.vol.1. versic.8. & vltim.
ff.de verbor. obligat. dixit etiam communem Ias.
in d.auth.quas actiones, nu.33. & communem ap-
pellat Alex.cons.81.nu.8. & 9.vol.5. & cons.150.
nu.2.vol.7.& Dec.cons.29.nu.2. & cons.36.nu.9.
dicunt etiam communem Paulus Paris.in d.c.1.de
præscript.nu.20.Balbus,de præscript.1.p.5.partis
princip.q.2. in princip.& etiam dixit communem
Boer.decis.39.nu.30. & ante eos, eam dixit com-
munem Abb.in d.c.auditis, num.12.& dixit etiam
communem Bellonus cons.46.num.14.& hęc vide
tur verior opinio, per text.in clem.1.de restitutio.
in integrum,ex quibus adduco intellectum ad tex.
in c.19.sessio.25. Concilij Trident. vbi assignatur
4 quinquennium ingredientibus religionem, ad re-
5 clamandum contra professionem per vim, vel me-
6 tum factam, vt elapso illo quinquēnio competat
minoribus restitutio.Ita Humada, in l.3.& 4.titu.
7.p.1.glos.2.num.2. quod tene menti,quia sæpe cō
tingit de facto. Sed contrarium video practicari,
& merito.

SVMMARVM.

1 *Contra turbantem possessionem potet vti interdicto, vti possidetis.*
2 *Casus de facto inter capellanos chori sanctæ ecclesiæ Toletanæ, & parochos cæterarum ecclesiarum refertur.*
3 *Cui conceditur ius sepeliendi in aliena parochia, conceditur etiam processionaliter, & cum cruce.*
4 *Princeps concedenao iurisdictionem, videtur etiam cōcedere merum & mixtum imperium.*
5 *Cui conceditur finis, conceditur etiam ea per quæ deuenitur ad finem.*
6 *Cui conceditur ius sepeliendi, conceditur per alienam parochiam deferendi funera.*
7 *Pro expresso habetur, quod ex coniecturis apparet.*
8 *Expressum dicitur, quod venit ex mente, vel ex generalitate verborum.*
9 *Cui cōceditur plus, conceditur etiam, quod est minus.*
10 *Idem est iudicium de his, quę veniunt in consequentiā, quod de principali.*
11 *Expressum dicitur, quod natura verborum virtualiter importat.*
12 *Expressum dicitur, de quo verisimiliter disponeretur, si de tali casu omisso esset cogitatum.*
13 *Crucem portare non est actus prohibitus.*
14 *Cap.cum ad sedem, de restit.spol.declaratur.*
15 *Qui habent ius sepeliendi in aliena parochia, possunt illud exercere processionaliter, & cum cruce.*
16 *Præscriptio sine possessione non procedit.*
17 *Ius ducendi crucem est actus discontinuus, & dependet ex facultate vtentium.*
18 *Præscriptio non procedit in rebus, quæ consistunt in facultate, etiam per mille annos.*
19 *Vasalli non perdunt ius venandi, etiam si per mille annos non fuerint venati.*
20 *Facultas actum faciendi non perditur per non vsum.*
21 *Crucem ducere est actus voluntarius, & discontinuus, & sic non perditur per non vsum.*

QVÆSTIO DI.

Vtrum agens interdicto, vti possidetis, teneatur probare, se possidere tempore, quo deiectus est. Communis contra communem.

1 INterdictum, vti possidetis, datur contra inquie
tantē, si contendat se possidere, ex cōi opinione
relata per Soc.iun.cons.146.num.20.vol.1. & tra
dit Bar.in l.1.§.huius autem, in princ. ff.vti possid.
Poterit etiam hoc interdictum intentari cōtra tur-
bantem, etiamsi se possidere minime contendat, se
cundum Bar.vbi sup. cui accedit crebrior interpre
tata sententia, ex Soc.d.cons.146. Nunc autem du
bium est, an agens interdicto, vti possidetis, tenea-
tur probare se possidere tempore, quo deiectus est,
& teneri asserit Lanfran. in rub. de cau.possess.col.
3.cuius sententia verior & magis communis est, se
cundum Rubeum, in repetitione legis, naturaliter,
§.nihil commune, ff.de acq.poss.nu.51.
Sed contrariam opinionem tenent Abb. & alij,
in c.cum eccles. Sutrina, de causa poss.& prop.affir
mantes sufficere probare, quod aliquādo possedit
spoliatus, & hanc esse communem asserit Rubeus,
d.n.51. vers. sed in contrarium, & pluribus citatis,
hanc resoluit magis communem opinionē Mascar.
vol.3.de probat.conclus.1196.nu.13.& Couar.in
c.poss.2.p.§.1.nu.4.vers.mihi sanc, de reg.iur.in 6.
2 vbi alios refert. Ex qb.adhuc defendo Capellanos
Chori sanctæ ecclesiæ Toletanæ, contra parochos
parochialium huius ciuitatis, qui probibent prędi
ctos capellanos, vt non mittant crucem in illorum
parochiam, tempore quo corpora defunctorum se
peliuntur. Quia licet illi babeant sniam trāslatam
in autoritatem rei iudicatæ, ad sepelienda corpo-
ra defunctorum in suis parochijs, dicunt tamen il-
lud non esse faciendum processionaliter, & cū cru
ce: maxime cum abhinc triginta annis nunquam
portassent crucem in suis processionibus, nec acti-
bus suæ cōmunitatis, & quod illud ius portādi cru
cem sit iam præscriptum: quia (prædictis nō obstā-
tibus) possunt continuo portare crucem, & prohi-
bitio de nō portando illam, facta per dominos de
consilio Archiepiscopi, salua illorum pace, vide-
tur contra ius, & in spoliū possessionis capellano-
rum, qui ab antiquo habent sufficienter probatū
portasse crucem, quod fundabitur, breuitati cōsu-
lendo, ex sequētibus. Primo ex hac vltima snia, qua
probauimus competere interdictum, vti possidetis, illi, qui aliqn̄ fuit in possessione, si ab ea quodā
modo fuerit spoliatus, & nemo vnquam negauit,
quin prædicti capellani fuissent in quieta, & pa-
cifica

tificа possessione deferēdi crucē absq; aliqua pro-
hibitione. Secūdo, quia cū prædictis capellanis sit
concessa facultas sepeliendi corpora defunctorū,
in prædictis parochijs, cū diacono, & subdiacono
(vt cōstat ex prædicta snia) virtualiter, & essentia-
liter illis est cōcessum ius deferendi crucē, arg. tex.
in l. cui iurisdictio, ff. de iurisd. om. iud. & princeps
4 concedendo iurisdictionem vř concedere merum
mixtum imperium, vt tradit Bal. in l. cum mu ta, C.
de bon. quæ lib. & est cōis opinio, secundum Ias. in
l. imperium, nu. 11. ff. de iurisd. om. ind. quia cui cō
5 ceditur finis, cōceduntur ea per quę deuenitur ad
finem, l. ad rem mobilē, l. ad legatum, ff. de procur.
l. oratio, ff. de sponsa. & cui conceditur haustus ex
fonte, conceditur similiter iter ad ipsum, l. 3. ff. de
seruit. rust. præd. & cui conceditur ius sepeliendi,
conceditur etiam per alienam parochiam funera
ipsa deferre, l. 3. §. nō perpetuo, ff. de sepulch. viola.
7 Et licet in prædicta snia hoc nun exprimatur, tamē
virtualiter habetur pro expresso, cum illud habea-
tur pro expresso, quod ex coniecturis apparet, l. li-
cet Imperator, ff. de leg. 1. vnde dixit elegāter Bal.
in l. pater, in prin. ff. de nō. oper. nun. quod illud dř
expressum in snia, quod venit ex mente, vel ex ge-
8 neralitate verborum: & ea quæ sunt in vsu quoti-
diano, habentur pro expressis, l. 6. C. de fideius. &
tradit Boer. decis. 217. & sic quemadmodum qui
est electus dux, pōt portare vexillum, & qui est ele
ctus Prætor, potest secum ferre virgam iustitiæ, li-
cet hoc nō exprimatur in suis titulis, & prouisioni
bus: ita & eodē modo sufficit, quod per sniam prę-
dicti Capellani, habeant ius sepeliendi corpora de
functorum in aliena parochia, vt illud intelligatur
9 processionaliter, & cum cruce, cum illi cui conce-
10 ditur plus, sit etiam concessum quod est minus, &
idem est iudicium de his, quæ veniunt in consequē
tiam, quā de ipso principali, vt tradit Gram. cons.
ciuili, 10. nu. 5. & dicit Bar. in l. meminisse, nu. 1. de
leg. 1. & Ceph. cons. 342. nu. 48. lib. 3. quod satis dř
11 expressum, quod natura verborum virtualiter im
portat, ex tex. in l. Gallus, §. quidam recte, ff. de lib.
& posth. & notat Bald. in l. ad probationem, versic.
sed contrarium, C. de probat. & optime Crauet. de
antiq. tempo. vers. ampliatur, num. 38. fol. 34. & sic
12 etiam habetur pro expresso, quod verisimiliter di
sponeretur, si de illo casu omisso, legislator vel iu-
dex fuissent interrogati, glo. communiter recepta,
in l. tale pactum, §. fi. ff. de pac. vbi late Ias. illā exor
nat, & Ant. Gabr. lib. 6. cōium, tit. de reg. iur. concl.
13 10. Quod maxime procedit, quia portare crucem
non est actus de genere prohibitorum, & sic omnia
censentur permissa, nisi specialiter reperiantur pro
hibita, l. altius, C. de seruit. & tradit Masca. vol. 3.
14 prob. concl. 1237. nu. 2. & sic non obstat text. in c.
cum ad sedem, de rest. spol. & tradita per Castillū,
in l. 30. Tauri, vbi dicit esse licitum tollere crucē,
mittentibus eam in parochia aliena, quia illud pro
cedit in eo qui non habet ius ingrediendi paro-
chiam alienam, prout habent prædicti capellani;
& sic nullum eis obstat impedimentum, & ita etiā
sunt intelligenda tradita in proposito per Oldrad.
consil. 82. qui optime in consil. 225. num. 13. & 14.
resoluit, quod illi, qui habent ius ingrediendi alie
15 nam parochiam, ad sepelienda corpora defuncto-
rum, intelligitur, quod illud ius sit exercendū pro-
cessionaliter, & cum cruce, ex rationibus, de quib.
supra, & sic prædicti capellani, non solū habent ius
ab antiquo ducēdi crucem, sed etiam sniam trans-
latam in auctoritatem rei iudicatæ, per quā ex su-
pradictis virtualiter illis confirmatur, & concedi-
tur illud ius, vnde cum sint in possessione prędicta,
& ab ea iniuste deiecti, & redintegrandi sunt, per
interdictū, Vti possidetis, de quo in principali quę
stione. Quibus nō obstat contrariæ partis principa
le fundamentum, quod illud ius capellanorum per
spatiū 30. annorum sit iam præscriptū, quia pręscri
16 ptio nunquam sine possessione procedit, vt in regu
la iuris maxime in casu proposito, quia ius ducēdi
17 di crucē est actus discōtinuus, & consistit in facul-
tate, & libera voluntate capellanorū, & sic in his
18 rebus non cadit præscriptio, tex. in l. viā publicam,
ff. de via publica, vbi ea quæ cōsistunt in facultate
vtentium, non præscribuntur, ēt per mille annos,
non data prohibitione, vt ius eundi, venandi, piscā
di, molendi, vel nō molendi, in aliquo molendino,
ædificandi, vel nō ædificādi: hæc omnia, & similia,
cum dependeant ex vtentiū facultate, nunquā per
ditur ius, ēt si per millia annorū nemo illis iuribus
vsus fuerit. Ita tradunt DD. in l. 2. C. de seruitut. &
19 aqua, Padil. in l. si quas actiones, nu. 19. C. illo titu
vbi resoluit, quod vasalli alicuius dñi, etiamsi non
fuerint venati per mille annos, non possunt a vena
tione per dñm prohiberi. Ita tenet Ripa, in c. cum
ecclesia Sutrina, de caus. poss. & prop. nu. 5. & in l.
quo minus, de flumin. nu. 133. & est communis opi
nio, secundum Ant. Gabr. tit. de præscrip. conc. 10.
vbi resoluit hoc maxime procedere, quando facul
tas est publica. Ita Rolan. cons. 52. vol. 3. nu. 29. &
rationem assignat Bald. in d. l. quominus, num. 27.
quia per non vsum non tollitur facultas actum fa-
20 ciendi. Ita Iacob. Philippus Portius, lib. 3. commu
nium, reg. 53. vbi plures refert. Quod procedit, trā
sacto tēpore immemorabili, vt tradit Ant. Thesau
rus, in decis. Pedem. 16. num. 4. & Guido Papæ, q.
198. & Ioan. Gracia, de nobilitate, gl. 35. a nu. 57.
21 & 65. Et sic, cum ius portandi crucem sit actus di-
scontinuus, & consistens in voluntate, & facultate
capellanorū, & quando necessitas occurrit, a fide-
libus postuletur, sequitur, quod nullo tempore prę
scribi possit, cum semper retineant ius suæ posses-
sionis, in qua debent conseruari, & redintegrari, ex
fundamento nostræ quæstionis. Et pro hac mea
sententia, ex supra dictis fundamentis, ita in ciuita
te Placentiæ a quodā iudice apostolico fuit iudi-
catum, & postea causa amicabiliter fuit cōposita.

SVMMARIVM.

1 *Sponsus vltra octauam partem dotis receptæ, non po-
test facere donationem iocalium sponsæ.*
2 *Iuramentum confirmat donationem iocalium vltra o-
ctauam partem dotis.*
3 *Iuramentum cōfirmat actum a lege probibitum, etiam
cum decreto irritanti.*
3 *Filia non potest meliorari causa dotis, vel matrimonij,
etiam cum iuramento.*

5 *Iuramentum non confirmat meliorationem factam filiæ cum sit in præiudicium aliorum filiorum.*
6 *Prohibitionis causa cessante cessat ipsa prohibitio.*
7 *Qui habet filios, nõ poterit donare pro iocalibus, vltra octauam partem, quæ deducenda est ex quinto.*
8 *Sponsus qui habet patrem, non poterit vltra tertiã bonorum partem disponere.*

QVÆSTIO DII.

Vtrum iuramentum confirmet contractum a lege prohibitum. Communis contra communem.

QVando lex prohibet contractum fieri principaliter fauore priuato, licet in cõsequentiam resultet fauor publicus, si iuramento talis contractus firmetur, iuramentum tenet, & talis cõtractus remanet firmus, tex. in c. cum contingat, de iureiur. tex. in c. quãuis pactum, de pact. in 6. auth. sacramẽta puberum, C. si aduer. vend. Et hunc dixit cõmunem intellectum, ad illa iura, Alcia. d. cap. cum contingat, nu. 95. & alij relati per Couar. in d. cap. quamuis pactum, 2. p. §. 1. num. 5.

Sed contrariam opinionem, imo quod in illis iuribus iuramentum sit seruandum, contractũ vero per illud non cõfirmari, imo nullũ adhuc esse, receptius cõtendit Alc. in l. pacta quæ contra, nu. 22. C. de pact. & tradit Gutier. in d. auth. sacram. pub. & dicemus, in q. 604. sed prima opinio est magis communis, & recepta, ex qua infero intellectũ ad cap. 101. *de Madrid, anno de* 34. quæ est, lex. 1. tit.
1 2, lib. 5. recop. vbi prohibetur, quod vltra octauam
partem dotis receptæ, nõ possit sponsus vestes, &
2 iocalia sponsæ suę tradere, vt illa dispositio nõ pro
cedat interueniente iuramento in donatione, vel
promissione. Ita Gutier. de iuram. confir. 1. p. c. 14.
nu. 7. & Spino, in spec. testa. glo. 18. princ. nu. 117.
3 quos sequitur Azeuedo, in d. l. 1. nu. 27. Et est ratio,
quod etiamsi lex prohibeat actum cũ decreto irritanti, nihilominus interueniente iuramento actus sustinetur, & cõfirmatur, vt tradit Abb. in d. c. cum contingat, nu. 6. Imo. nu. 36. Gutier. supra, nu. 6. & & Baeza, de non melioran. filiab. ratio. dotis, c. 29. nu. 5. quod quidem non procedit in melioratione
4 tertij & quinti, facta filiæ ratione dotis, vel matri-
5 monij: nam talis melioratio non confirmabitur iu
ramento, quia in hoc casu agitur de præiudicio aliorum filiorũ, & sic iuramentũ non confirmat cõtractum. Ita resolnit Baeza, supra, c. 29. nu. 4. quem sequitur Gutier. n. 14. & Azeuedo, in d. l. 1. tit. 2. nu. 8. & sic deficientib. alijs filijs valebit talis meliora
6 tio cũ cesset ratio prohibitionis, c. cum cessante, de
app. l. adigere, §. quãuis, ff. de iure patr. Vnde in pri
7 mo casu, si sponsus habeat filios prioris matrimo-
nij, non poterit donare pro iocalibus vltra octauã partem dotis, ẽt cum iuramẽto, & illa octaua pars est deducenda de quinto, cũ qui habet filios nõ dicatur habere alia bona, de quibus libere possit per cõtractum gratuitum disponere, vt in l. 28. Tauri, quia alias esset in præiudicium legitimæ filiorũ, vt
8 tradit Gutier. supra, nu. 87. idemque est dicẽdum,
si sponsus habuerit patrem, quia vltra tertium, de quo in l. 6. Tauri, non poterit iocalia, neque arrhas promittere, vt tradit Azeuedo, in d. l. num. 28. de quo sæpius fui interrogatus, & consului, quod si talis sponsus habeat filios, ex priori matrimonio, non poterit vltra quintum donare sponsæ pro arrhis, & iocalibus.

QVÆSTIO DIII.

Vtrum rupto testamento ex causa præteritionis, confirmentur legata filio præterito relicta, vel exheredato. Communis contra communem, & quid iure regio.

LEgata relicta in testamento nullo ex causa pręteritionis, vel exheredationis, firma manere, nemo est qui dubitet, & illud probat tex. in auth. ex causa, C. de lib. præt. vel exhęred. Dubium tñ est, an legata relicta filio ex tali testamento (in quo ipse est præteritus, vel exheredatus) cõfirmetur. Et alia legata minime cõseruari, tenet gl. verb. totius substantiæ, in l. maximum vitium, C. de lib. præt. cuius sñiam asserit ibi cõem Ias. dicens cõem, n. 10. Curt. nu. 59. Ioan. Igneus, nu. 204. in d. auth. ex causa, & dicit etiam cõem Roma. cons. 516. & Segura, in l. 3. §. si, nu. 101. ff. de libe. & posth. & dicit etiã cõem Ripa, in l. 2. nu. 33. de vulgari, & dicunt etiam communem Gomez Arias, & Ant. Gomez, in l. 24. Tauri, hic, nu. 7. ille, num. 2. ad finem.

Sed contrariam sententiam (imo quod legata illa consetuentur) testatur cõem Fulg. in d. auth. ex causa, nu. 45. Sed prima opinio est magis cõis & tenẽda, ex qua nouiter intelligitur l. 24. Tauri, quæ vult, quod licet rumpatur testamentũ ex causa pręteritionis, vel exheredationis, valeant tñ prælegata, quod hoc non intelligatur de prælegatis factis filio præterito, vel exheredato, testm̃ rumpẽti, sed de pręlegatis factis alijs, atque ita ibi Ioan. Lupus, nu. 7. & Gomez Arias, in princ. intelligunt illã l. 24. Gomez Arias, est in l. 22. qui in d. l. 24. citat Castellum pro hac sñia, & l. 12. tit. 5. lib. 3. fori, post quos eandem tenet ibi ad illam legem Ant. Gomez, nu. 8. quem sequitur Tellus Fernan. ibi nu. 3. sed hodie ex lege ordinamenti, 1. titu. 2. lib. 5. siue filius sit exheredatus, seu præteritus, legata in testamẽto relicta debẽtur, siue ab herede scripto, siue a veniẽtib. ab intestato, vt ibi notant communiter scribentes.

QVÆSTIO DIIII.

Vtrum iudex secularis possit cognoscere de possessorio rei ecclesiasticæ. Communis contra communem.

CAusa possessionis super re spirituali tẽporalis est, & profana. Ita tenet gl. in c. literas, de iuramento calumniæ, quã sequitur ibi Card. & Barbac. in c. cæterum, de iud. num. 64. & est similis glos. in c. cum dilectus, de elect. in verb. iuramento, & in c. literis, de restit. spol. vnde infertur, iudicem secularem posse de possessorio rei ecclesiasticæ cognoscere, quod notat Aufredus, ad Capellam Tholos. quęstione 470. & Matth. de Afil. decis. 24. Ripa, in l. naturaliter, §. nihil commune, num. 19. ff. de acquiren. possessio. idem lib. 3. respons. c. 36. nu. 1. & 2.

& est

& est communis opinio, secundum Boer. decis. 69. nu. 23. & dixit communem legistarum, eam sequutus, Ioan. Igneus, in l. necessarios, §. non alias, 2. p. nume. 11. ff. ad Syllan. & tenet, plures allegando, Aymon Crauetta, cons. 258. nu. 1. vol. 2. quam opinio. alijs citatis, sequitur Mieres de maioratu. 5. p. q. 11. num. 11. vbi dicit ita iudicatum fuisse in regali Cancellaria.

Sed contrariam sententiam (imo quod iudex secularis nō possit cognoscere de prædicta causa) dixit esse communem canonistarum Ioā. Igneus, vbi supra, nu. 2. qui agit de hac q. vsq; ad nu. 50. Prima tamen opinio communior est, ac verior, quam intellige in regibus, ac iudicib. supremis nō solū procedere (vt per Doctores in c. causam, qui filij sunt legit.) verum etiam in iudicibus inferioribus, ex l. 5. tit. 18. lib. 8 ordinam. Intellige tamen; in possessorio retinendæ, vel recuperandæ, nō autem adipiscendæ, secundum Card. in clem. 2. de iudic. q. 10. & Guido Papæ, decis. 1. & 85. & idem sentit Guillet. Bened. in c. Raynutius, verb. & vxorem, decis. 2. nu. 38. de testam. cuius differentiæ ratio est, quia qn̄ agitur de adipiscenda, color tituli requiritur, cuius cognitio cum sit quid spirituale, non spectat ad iudicem secularem, ita Nauar. in c. cum contingat, de rescript. pag. 154. & quod iudex secularis de hac causa cognoscat, vltra allegatos in prima opinione, tenet late Aufredus, de potestate iudicis secularis super ecclesiasticas personas, reg. 1. fallen. 24. atq; hoc casu obtinuisse, & in iure verissimum esse, dicit Corras. in paraph. sacerdo. 1. p. c. 2. nu. 8. & ita diebus elapsis fuit iudicatum in regali Cācellaria Pinciana: & vide vltra omnes Ioan. Garciam, de nobil. glo. 1. num. 27.

QVÆSTIO DV.

Vtrum communicans cum excommunicato peccet semper venialiter. Communis contra communem.

COmmunicans cum excommunicato venialiter peccat (nisi in tribus casibus, in quib. peccat mortaliter.) Et hæc est cōis resolutio doctorū, secundum Couar. in c. alma mater, 1. p. §. 3. nu. 7. de sent. excom. lib. 6. & secundum Nauar. in c. placuit, de pœnit. dist. 6. nu. 22. Gratian. reg. 174. Greg. in l. 33. tit. 9. p. 1. glos. magna.

Sed contrariam sententiam (imo quod regulariter peccet venialiter, nisi in sex casibus) dicit esse communem Abb. in c. sacris, nu. 9. de his quę vi, metusve cau. fiunt. Prima tamen opinio verior est, & maiori doctorum calculo recepta.

QVÆSTIO DVI.

Vtrum contra patrem dissipatorem succurratur filijs aliquo remedio, vt alimenta & legitima illis reseruentur. Communis contra communem.

CErtant vtriusque iuris interpretes, an patre dissipante bona sua in fraudem filiorum, titulo oneroso, possint filij, implorato iudicis officio, patrem cogere, vt eis aliquam legitimā portionem assignet, vnde alimenta percipere possint. Et posse cogere, tenet Bal. in l. 2. nu. 3. C. si quid in fraudem patroni, quem ibi sequitur Paul. in auth. si qua mulier, nu. fi. C. de sacros. eccl. & Roma. singu. 610. sequitur etiam Alex. col. 5. & Segura, nu. 118. in l. Imperator, per illum. text. ad Treb. & etiam Ias. in l. si constante, nu. 198. ff. solu. matr. idem Ias. & Zas. in l. ait prætor, §. sed etsi quis, vterque, in princ. ff. de iuretn. & Palatius Rub. in repet. c. per vestras, §. 17. nu. 14. Soc. reg. 288. Boer. decis. 61. nu. 18. Cagn. in l. fi. nu. fi. C. de pact. Gomez Arias, in l. 4. Tauri, nu. 44. atque hanc tenent communiter Doct. institutarij, secundum Paul. de Monte, in l. post cōtractum, nu. 51. ff. de donat. & dixit etiam communem Lancel. Decius, in l. lis nulla, in fi. ff. de iudic.

Sed contrariam sentētiam tenet Ias. in lege Cornel. nu. 6. ff. de vulg. & in §. item si quis in fraudem, nu. 4. Instit. de act. & Cassan. in consuet. Burg. rubr. 7. §. 2. verb. *da trospasse*, nu. 5. & hæc est vera, & magis cōis opinio secundum Paul. de Monte, vbi sup. nu. 24. & hanc etiam dixit communem Rubeus, ad Alex. in l. Titia, §. Imperator, nu. 33. ff. de lega. 2. & hanc cōem appellat Franc. Annibal, in d. l. post contractum, nu. 54. & dixit communem Couar. in cap. Raynutius, §. 10. num. 6. horum immemor. Et licet hoc verum sit in filijs, tamen in parentibus nō procedit, secundum Roder. Xuarez, in l. quoniam in prioribus, amplia. 16. nu. 9. C. de inoffic. testa. vbi adduxit alias quamplures differentias inter parentes & filios, respectu successionis, & alimentorum. Et vide q̄ diximus in q. 74. & Greg. in l. 2. tit. 2. par. 3. verb. *que se lo degastasse*, & illud est quod practicatur, quod potest filius implorare contra patrem dissipatorem, iudicis officium, & hoc sine fraude, siue culpa dissipet, vt in l. fi. C. de sententiam pass. & rest. vt refert Pinel. in l. 1. de bon. mat. 3. par. nume. 57. qui alios sequitur, & pro hac opinione fuit iudicatum.

QVÆSTIO DVII.

Vtrum legitima de iure Digestorum possit filijs relinqui quouis titulo. Communis cōtra communem, & quid iure regio.

LEgitima iure Codicis, quoquo titulo poterat filijs relinqui, l. omnimodo, C. de inoffic. testa. Doct. in l. scimus, §. cum autem, C. eod. Matienzo, in l. 1. tit. 4. gl. 10. nu. 51. lib. 5. recopil. (contra Acostam, in c. si pater, 1. p. verb. instituit, nu. 13. de testa. lib. 6.) iure aūt authenticorum est relinquenda titulo institutionis, tex. in auth. vt cum de app. cogn. §. aliud, collat. 8: & diximus, in q. 23. quam sn̄iam sequitur Ias. in auth. nouissima, C. de inoffic. & est gl. cōiter recepta, in d. c. si pater, verb. instituit, & dicit cōem, & veriorem Alex. in l. in quartam, nu. 20. ad leg. Falc. Acosta, in d. c. si pater. 1. p. verb. instituit, nu. 24. & Berengar. nu. 189. in d. l. in quartā, Coras. in l. filiū quem habentem, nu. 82. ff. de lib. & posth. Couar. in c. Raynutius, 1. p. nu. 2. Manchaca, de succes. creat. §. 20. nu. 208. & 235. & Matienzo, in d. l. 1. titu. 4. lib. 5. recop. glo. 10. num. 50. Nunc aūt dubium est, quid de iure digestorū esset in hoc

dispositũ,& sufficere de illo iure, si relinqueretur legitima quouis titulo,citatur glo.celebris,in d.l. scimus,§.cum aũt,C.de inoffic.test. cuius sniam vt probare tex.in l.Papinianus,§.si quis mortis, ff.eo. tit.& in l.qui filiũ,vers.nequaquã, ff.vbi pup.edu. debe.l.ita tamen,§.Marcellus,ff.ad Treb.l.posthumorum,ff.de iniust.rup.& sequitur Menchaca, de succes.cr at.lib.2.§.20.nu.232.& Rojas,de succession.c.8. Gutier.de iura.confir.2.par.c.3.& ita tenent allegati per Alex. in l.inter cætera, col.1.de lib.& posth.& Guiller.Bened.in c.Raynutius, ver. in eodẽ testamento,1.nu.15.& hanc dixit communem opin.Roder.Xuarez,in l.quoniam in prioribus,limitat.15.C.de inoffic.test. & eam tenet Fortatulus,in dialogo 35.

Sed contrariam sententiam probat text.in l.ita tamen,§.quis rogatus,ff.ad Treb.quam dixit communem Alex.in d.l.inter cætera, nu.2.& Guiller. supra,nu.15.vbi late prosequitur istam quęstionẽ, & eandem etiam communem fatetur Roder.Xuarez,supra limit.15.col.2.& Didac.Perez,in l.1.tit. 4.lib.5.ordinam.pag.110.quam sequitur & dicit veriorem Azeuedo,in d.l.1.nu.158.lib.5.recop.vbi refert duas communes,& nouissime de hac quęstione agit Spino, in spec.test.glos.17.ex num.27. vsque 31.vbi resoluit,quod tam iure Codicis, quã authenticorum,& etiam Digestorum, relinquenda sit filijs legitima titulo institutionis, & etiã de iure canonico,secundum gl.in d.c.Raynutius,ver. relinquens: quæ cõmunis est, secundum Alex.cõs. 168.nu.5.vol.4.Sed verior opinio est & tenenda, quod de iure regio non sit necessarium, vt legitima relinquatur titulo institutionis, vt contra Spinum,& alios,resoluimus in q.23.nu.7.& tenet Azeuedo,supra,nu.165.vbi Matienzo,glo.10.num. 66.resoluit ita fuisse practicatum in regia Cancellaria Pinciana.

SVMMARIVM.

1 *Deceptio contra dimidiã iusti pretij, est licita de iure.*
2 *Deceptio re ipsa, vel dolo facta, differunt.*
3 *Contraria communis opinio proponitur, quod si solum fraus, vel dolus interueniat, nõ procedat decept io.*
4 *Ecclesia tenetur restituere iustum pretium, quando decepit emptorem intra dimidiam.*
5 *Omnes homines tenentur iustitia pracepta seruare.*
6 *Bono viro non licet decipere quenquam, etiam intra dimidiam iusti pretij.*
7 *Ad bonam fidem pertinet, quod contractus sit bona fide celebratus.*
8 *Cautela Anania declaratur.*
9 *Positioni continẽti turpitudinẽ, nemo tenẽ respõdere.*
10 *Positioni captiosæ nemo tenetur respondere.*
11 *Voluntates iudicium varia sunt.*

QVAESTIO DVIII.

Vtrum deceptio intra dimidiam iusti pretij sit licita,& quid in foro conscientia. Cõmunis cõtra communẽ.

1 Deceptio intra dimidiam iusti pretij iure permissa est,l.2.C.de rescin.vend.c.cum dilecti, c.cum causam, de empt.& vend. Vnde videtur, q etiam sit iusta in foro animæ, vt tenet Bal.in auth. ad hæc,nu.16.C.de vsur.vbi Barb. in addit.asserit se iuxta hanc sententiam consuluisse, & est in cõs. 21.vol.4.col.2.& 3.& tenent alij nonnulli relati à Tiraq.in l.9.conubialium.nu.10. Quibus tamen non obstantibus,contrarium est tenendum,secundum S.Tho.2.2.q.77.art.1.& in 4.dist.15.q.5.art. 2.atque omnes Theologi communi consensu idẽ docent, in d.dist.15. & aduersus Gersonem docet Domin.de Soto,de iusti.& iu.lib.6.q.3.art.1.col. 9.& eandem asserit communem Tiraq. d.l.9.nume.8.& 11.& asserit communem Couarru. lib.2. variarum resolutionum, c.4.num.11.& hãc vltra omnes, testatur cõmunem Aret. in l. si quis cũ aliter,nu.11.ad fi.ff.de verb.oblig.& dixit communẽ Curt.iun.in l.pen.nu.8.C.de pact.& Matienzo, in l.1.tit.11.gl.1.nu.6.lib.5.recopil.Nauar.in c.qualitas,de pœnit.dist.5.nu.42.& in c.nouit, nu.58. notab.6.de indic.Pinel.in d.l.2.prima parte, c.1. nu.55.& ibi Padilla,nu.73.pro quã sententia est bonus tex.in l.iuri succursum,§.fi.ff.de iure dot. Hac tamen communi supposita opinione, dubium est, an hoc quod non sit licitum intra dimidiam deci-
2 pere,sit indistincte verum,an solum quando deceptio non re ipsa tantum, sed dolo, & ex proposito interuenit. Et sine distinctione communem sententiam procedere tenet Scotus, in 4. dist.15.q.2. & ibidem Maior,q.40.& cæteri fere Theologi,& tenet etiam Syluest.verbo,emptio,num.9.ad fi.& Medina de restit.q.32.col.8.vers.quamquam; & q.33.col.pen.vers.tertia propositio, & Nauar. asserens hãc esse communem Theologorum, in d.c. qualitas,de pœnit.dist.5.num.42.idem Nauar.dicens communem,in d.c.nouit,nota.6.num.66.& fatetur etiam communem Couar.lib.2.variat.c.4. num.11.col.2.

3 Sed contrariam opinionem tenent iurium interpretes (imo quod si dolus,vel fraus interueniat,deceptio non procedat, sine illis vero intra dimidiã procedere possit.) Ita tenet Calder.in c.nauiganti, col.4.vers.tertio oppono,de vsur.& Bal.sibi contrarius,in l.in causæ,la 2.§.idem Pomponius, in fi. ff.de minor.Anch.in reg.peccatum, nu.22.de reg. iur.in 6.Salic.in d.auth.ad hæc,nu.18.Aret.& Fel. in d.c.cum causam,el 2.de testib. Ant. Burgens.& Gigas,ad Deci.in rub.de constit.lect.2.nu.27.(cuius additio communiter nõ habetur.) Dixit etiam communem Gomez.in c.2.de constitu.lib.6.nu.7. & hæc est magis communis opinio: licet prima sit
4 verior. Nota tamen, quod in ecclesia est speciale, vt si intra dimidiam iusti pretij emptorem,seu vẽditorem deceperit,teneatur restituere, vsq; ad iustum pretium. Ita voluit glo. sing.verb.vt plus, in c.ea enim,§.hoc ius porrectũ, 10.quæst.2.cuius opinionem in multis locis vtriusque iuris Doct.cõmendant & sequuntur,tandem gl.dicit communiter approbatam Gomez.in §.ex maleficijs, nu.37. Instit.de actio.cuius glossæ ratio est, quia etiam si
5 oẽs homines iustitiæ pręcepta seruare oporteat, vt in l.1.§.iuris præcepta,ff.de iustitia, & iure,specialiter etiam & priuatim hoc in ecclesia cautum est, text.in c.1.de alienat.feudi, ibi, *sed diuersum obseruatur*

uatur in ecclesia, qui tex. notabilis est, secundum gl.
ibi, verbo, ecclesia, & eum, tanquam notabilem, cō
mendat Bald. in l. acceptum, prope fi. C. de vsur. &
in c. si duobus, col. 2. de rescrip. quę opinio licet sit
vera, in foro animæ, non poterit tamen sustineri in
foro contentioso, vt adnotauit Burgen. in d. c. cum
dilecti, & Pinelus, in d. l. 2. in 2. p. c. 2. nu. 34. & Ma-
rienzo, in l. 1. tit. 11. gl. 8. num. 12. quinimo, sed nec
6 bono viro licebit etiam intra dimidiam contrahē-
tem secum decipere, vt tenet gl. notabilis, in l. sem
per in cōiunctionibus, ff. de reg. iur. quā dixit esse
cōiter cōmendatam Ant. Burgens. in c. cum dilecti,
nu. 15. de empt. & vend. & eam, non sine laudis prę
fatione, & sequitur Bald. in auth. ad hæc, nu. 16. C.
de vsuris, & in cap. si proponente, de rescrip. & in c.
quanto, de iureiur. col. 3. Cremen. in d. l. 2. col. 34.
Ias. in §. sed istæ quidem, nu. 106. Instit. de actio. &
in l. pen. nu. 5. de pact. sequuntur etiā plurimi, quos
in vnum congessit Tiraq. in 7. lege cōnubiali, nu. 9.
quare, more suo, scribit eleganter, Bal. in l. cum ip-
se tutor, in princ. C. de contrah. empt. quod ad bo-
7 nam fidem pertinet, quod contractus sit iusto pre-
tio celebratus, vndetiam Ioan. de Anan. obserua-
uit in c. cum in ciuitate, nu. 11. vers. vlt. pro ista par
te, de vsuris, quod cum cōsuleret apud Ferrariam,
8 & dedit istam cautelā, quod in positionibus pone-
retur hoc, an is qui cōtraxit, esset bonus vir, quod
quidem venditor. vel emptor nō negarent: igitur
tibi bone viro nō licet decipere me, ēt intra dimi-
diā: & si neget se esse bonū virum iudex eijceret eū
a iudicio, & a limitibus suæ prouinciæ, l. congruit,
ff. de off. præsid. l. 3. ff. eod. titu. & dicit Anania ita
fuisse in causa obtentum: idēque consuluit facien-
dum Ferrara, caut. 4. Sed profecto, hæc cautela nō
videtur satis tuta, & est puerilis secundū Matienzū,
9 in l. 1. tit. 11. gl. 8. nu. 12. quia nullus tenetur respō-
dere positioni cōtinenti turpitudinem, sicuti adno
tauit gl. sing. verb. acquisiti, in l. qui iurasse, §. si pa-
ter, ff. de iureiur. quā ibi sequuntur Bart. & oēs. Idē
voluit gl. in l. si a te, in princ. verb. nihil possidebat,
ff. de exceptio. rei iudic. Bar. in l. 2. §. sed obseruati,
nu. 32. ff. de iureiur. prop. cal. dan. & in l. Marcel-
10 lus, §. qui rerum, nu. 3. ff. rer. amot. Præterea nō po-
test negari quin illa positio sit captiosa, cui nemo
respondere tenetur, vt docet glo. in c. 2. de confes.
verb. absque rōnabili, & sic Fel. in c. fi. nu. 3. de prę-
sump. illam cautelam Ananiæ reprehendit, quę nō
placet Decio, in d. l. semper in cōiunctionibus, col.
fi. & illam reprehendit Ias. nu. 11. Dec. nu. 11. in l. si
quis in cōscribendo, C. de pact. Sed licet verum sit,
quod illa cautela non sit tuta, nec iuri cōsona, nihil
11 tamen tentare nocebit, cum variæ sint hominum
voluntates, l. quia poterat, ff. ad Treb. & aliquādo
iudices mouentur ex capite, & ex arundineo fun-
damento, vnde prudens aduocatus omnia debet tē
tare, inspecta iudicis capacitate & peritia.

SVMMARIVM.

1 *Confessus & sponte conuictus, non auditur appellans.*
2 *Lex 16. tit. 23. p. 3. declaratur.*
3 *Legum correctio est vitanda.*
4 *De iure canonico confessus & conuictus non auditur appellans.*
5 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
6 *Appellatio in quibus casibus non admittatur, traditur remissiue.*
7 *Opinio auctoris proponitur.*
8 *Lex loquens per verbum taxatiuum, non excludit similes casus.*
9 *Moniales non possunt exire claustra monasterij, licet habeant grauissimas infirmitates, vltra contenta in motu proprio Pij V.*
10 *Opinio Nauarri reprobatur.*

QVÆSTIO DIX.

Vtrum in omni crimine & delicto non admittatur appellatio, quando reus fuit conuictus & sponte cōfessus. Communis cōtra communē, & quid iure regio.

Receptissima iuris conclusio est, quod cōfessus,
& cōuictus (de illis criminibus, de quibus fit
peculiaris mentio, in l. 2. C. quor. app. non recipia.)
nō auditur appellans, imo sñia appellatione remo-
ta executioni mandabitur, quam opinionem dicit
cōem Igneus, in l. & si certus, nu. 9. ff. ad Syl. quā se-
quuntur Doct. in l. abstinendum, C. quor. app. cano
nistæ, in c. ei qui, extra, eod. tit. Roma. sing. 619. &
Duen. regu. 156. vbi refert octo limitationes, dicēs
hanc esse æquiorem opinionem, & veram de iuris
rigore, vt docet Cyn. in d. l. 2. quam opin. sequitur
2 Greg. in l. 16. tit. 23. p. 3. verb. *de la sententia*, & ita
esse tenendum resoluit Gutier. de iura. cōfir. 3. p. c.
8. nu. 5. & 6. pro qua opin. hodie est tex. de iure re-
gio, in d. l. 16. vbi referuntur delicta, de quibus in
d. l. 2. & alia grauiora, in quibus delictis illud no-
tat esse speciale Greg. ibi, verb. *tales yerros*, quasi ex
3 cludat alia crimina de nō contentis, in d. l. 2. vt eui
tetur correctio legum, vt in l. 1. C. de inoffi. dotib.
4 c. cum expediat, de elect. & notat Gutier. supra, nu.
6. resoluens, nostram conclusionem procedere etiā
de iure canonico.
5 Sed contrariam opinionē (imo quod nō solum
in illis delictis, sed ēt in alijs, confessus & cōuictus
nō admittatur appellans) tenet gl. in d. l. 2. vbi Bar.
& Bal. idem tenet gl. in d. §. iussus, & in l. non tātum.
ff. de appel. quam dicit cōiter obseruari Imola, in
d. §. iussus. & dicit etiam cōem Ant. de Butr. in trac.
de noto. crim. ar. 4. nu. 56. & cum hac trāsit Duen.
supra, in fi. quam etiam sequitur Ant. Gom. 3. tom.
variar. c. 12. nu. 31. col. 3. qui neminem allegat pro
hac sñia, nec dicit cōem, de quo est mirandū, vbi
6 etiā refert plures casus, in quibus non admittitur
appellatio, aliosq; tradit Auend. de exequendis re-
gū mandatis, 1. p. c. 6. nu. 4. Et nostrā principalem
opinionem in qō. princip. proposita tenet Couar.
pract. quæst. q. 33. nu. 5. vbi dicit esse cōem opinio-
nem, quam sequitur Iulius Clar. lib. 5. recept. sent.
§. fi. q. 94. vbi refert duas cōes opiniones, quæ opi-
nio verior videtur tam de iure communi, quam re
gio, cum d. l. partitæ, 16. nō loquatur decisiue, sed
exemplificatiue, referens aliqua delicta, nō tamen
excluduntur similia, vel grauiora, licet lex loquere
tur per verbum taxatiuum, vt docet glo. in l. ob æs
alienū, C. de pręd. minor. gl. in auth. quas actiones,
C. de sacrosanct. eccles. quæ opinio communis est,

vt tradit Ant.Gomez. 1.tom.c.12.nu.12. & Padil-
la,in auth.res quæ,num.81. C.commu.de lega.Na
uar.in c.statuimus, 19,q.3. vbi ex hac ratione am-
pliat motum proprium Pij V. vbi referuntur tres
casus,in quibus Monialib. permittitur exire a mo-
9 nasterijs, vt extendatur ad alios casus similes. Sed
in hoc contrariam sententiam tenet Gutier. 1.p.in
suis canonicis quæst.c.13.nu.7.quem sequitur,cō-
10 tra Nauar.Zenedo, in suis collectaneis ad 6.& ex-
trauag.collectaneo,31,nu.2.quorum opinio veris-
sima est,& ita practicatur.

QVÆSTIO DX.

Vtrum l.2.C.de rescind.vend,procedat re non tradita. Communis contra communē,& quid iure regio.

LEx 2.C.de rescin.vend.non habet locum,re nō tradita, in contractibus stricti iuris, sed doli exceptio competit.Ita tenet glo.in d.l.2.quam sequuntur ibi Doct. pro qua est text, in l.si quis cum aliter,ff.de verb.l.1.§.si reus,ff.de eo per quem factum erit.Dubium tamen est,an re non tradita procedat dictæ legis dispositio, & non habere locum, sed solum dispositionem text.in l, si quis cum aliter,dixit communem opinionem Imo. in c.cum dilecti,nu.13.vers.sed aduerte, de empt,& vend.Idē Imo,nu.31.& Ant.Burgen,nu.10,15.& 25. & in c. cum causam, eod.tit. dixit etiam communem Ias. in l.1.nu.76.C.de iure emphyt,

Sed contrariam sententiam (imo quod in effectu habeat locum remediū illius l.2.) dixit cōmunem Alex,in d.l.si quis cum aliter, nu.7. fatetur ēt commuoem Soc.cons.85.vol.1.num.3. & Gomez. Arias,in l.66.Tauri,num.2.& 3.vbi aduersus hanc partem expendit l.4.tit.7. lib.5.ordin. qui dicit illam legem solum procedere in contractibus bonæ fidei,& quod deuiat a communi opinione doctorū tenentium dictam l.2.etiam in contractibus stricti iuris procedere.Est tamē aduertendum,quod quāuis stipulatio quæ stricti iuris est,interponatur super contractu bonæ fidei, non facit cessare illius legis secundæ dispositionem & remedium,vt glo.ibi videtur sentire,& tenet Bar.nu.6.idem Bart,in d.l. si quis cum aliter,nu.4.vbi Alex.nu.3.& Ias.nu.12. testantur hāc esse communem opin. pro qua facit, quia qualitas primæ obligationis,censetur adiecta in stipulatione,vt in l.aliam,ff.de donat.& in l.1.§. si quis sub conditione, ff.vt legat.nom. cauea.& in l.2.verb, quare. ff.de priuileg. credit. Facit etiam, quod communiter in omnibus instrumentis notarij adijciunt hanc verborum obligationem,& si ex hoc solo cessare diceremus, huius legis auxilium esset frustratorium,vt affirmat Bal.in l.2.ff.de condict.ob caus.& latius prosequitur Gomez,Arias,in d.l.66.num.3.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio generalis omnium remediorum nō valet.*
2 *Contraria communis opinio proponitur in quæstione principali.*
3 *Lex 9.tit.1.p.5.declaratur.*
4 *Dolus præsumitur in læsione enormissima, & ibi agitur,de intellectu tex.in c.2.de pact.lib 6.*
5 *Contrahentibus licitū est adinuicem se circumuenire.*
6 *Conciliatio opinionum circa l.in causæ,§.fi.de minoribus traditur.*
7 *Deceptio intra dimidiam licita est.*
8 *Extra naturam contractus licita est deceptio.*

QVÆSTIO DXI.

Vtrum valeat renūciatio l.2. C. de rescin.vend quādo venditor remittit,& donat illud,quod plus valet res vendita.Cōmunis contra communē.

SI quis ignorans verum rei valorem vendiderit
eam dicens se donare quod plus valet,solum vi
detur donare aliquod modicum, cæterum si vltra
dimidiam fuerit deceptus, talem deceptionem nō
est censendus donasse,& ita nō excluditur a reme-
dio illius l.2. Et pro delaratione huius quæstionis
præmitto non valere generalem renunciationem
1 omnium remediorum (vt l.2.remedium sublatum
videri possit) arg.tex.in l.fi.§.idem quæsitum,ff.de
condict.indeb.& dicit communem opin. Tiraq.in
l.si vnquam,in princ.num.133. C.de reuoc.donat.
& probat tex.in l.56.tit.5.p.5.l.1.tit.1.lib.5.reco-
pil.vbi Matienzo, gloss.8.num.8.resoluit commu-
nem,& tradit Couar.lib.2.variar.cap.4.num.1. &
Gutier.de iur, conf.1.p. c.26. in prin.hoc viso, pri
mā conclusionem tenet Bart.in d.l.2.nu.14.& 15.
quem ibi sequitur Bal.q.7. Salic.q.8.Fulgos.col.3.
in fin.Paul.num.7.Cremens. col.10.versic.25.am-
pliatur, idem Bar.in l.si quis cum aliter, num.7.ff.
de verbor.obliga.vbi sequuntur eum communiter
Doctores, vti Zasius ibi testatur, nu.16. ex quibus
aliquos allegat Tiraquel,de retract.municipa.§.1.
glos.18.num.14. dixit etiam communem Ant.Bur
gens.in cap.cum causam, nu.22.de empr.& vend.
& etiam Boer.decis.142. num.penult.& dixit etiā
communem Alex.cons.42.vol.1.num.7.
2 Sed contrariam sententiam tenet Imola,& Ro
man.in d.l. si quis cum aliter, & ante eos tenuit
Azo in summa,tit.de rescind.vend.& hanc partem
videtur probare tex.in l.quæritur,§.si venditor.ff.
de ædilit.edict.tenent etiam illam imo,in d.c.cum
causam,nu.6.& Odofred.& Albe.& alij citati per
Boer.vbi supra,num.8.& Forcatulus, in necyoma.
dialogo fin. num.fi. Estque necessaria illius legis
specialis renunciatio,vt tradit Couar.supra, dicēs
communem & Padilla,in d.l.2. num.42.& ibi Pi-
nellus,1.par.c.2.num.20.& Gutier.supra, num.2.
quibus videtur, quod siue donator pretium sciat,
siue ignoret,valebit donatio,& excludetur a bene
ficio illius legis, & hanc indistincte asserit com-
munem Ripa,lib.3.responsor.cap.15. num.4.Imo
etiam si tempore contractus sciuit rei valorem vē
ditor, & si illa clausula donationis non esse adie-
cta,nihilominus obtineret, quia & si non dixisset,præ-
sumitur donasse, argum.text. in l.si quis donatio-
nis,ff.de contr.empt.Et quod magis est,etiam si re
nunciatio illius legis contenta sit in ipso contra-
ctu,non præiudicabit renunciatio.arg.optimi tex.
3 in l.9.titu.1.p.5. vbi renunciatio exceptionis non
nume-

numeratæ pecuniæ ab illa l.admittitur, etiamsi in eodem instrumẽto facta sit: tametsi contrarium te neat Calcan.consil.25.nu.27.quem sequitur Matiẽzo,supra,gl.8.nu.44.etiam extante d.l.9.dicẽs, sic in praxi obseruari, & Ant.Gomez.2.to.variar.c.2. nu.26.quibus accedo contra Couar.lib.2.variar. c.4.nu.4.ex traditis per Matien.sup.& in dialogo celatoris,tit.1.proœm.4.glos.4.quia alias parum seruiet.d.l.2.& notauit Ant.de Burg.supra nu.20. & vide Gutier.lib.2.pp.quæst.q.140.vbi defendit Couar.Si tamen læsio esset enormissima, tunc(nõ obstante renũciatione)esset admittẽdus deceptus
4 ad illius legis remedium,quia talis læsio est æqualis dolo,vt in l.si superstite,C.de dolo,l.summa cũ catione,de peculio. Et ita in prætorium Rotæ quõdam fuisse admissum,& pro eo terminatum, refert Cassiod.deci.1.de empt.& vend.quin & apud nos ita fuisse determinatum in Curia Granatensi, prima & secunda supplicationis sententijs,refert Couar.vbi ipse auditor erat,lib.2.variar.reso.c.4.nu. 5.quod in simili est in filia renunciante iuxta formam tex.in c.2.de pact.lib.6. nam si fuerit enormiter læsa aduersus etiam iuramentum,suam successionem petere poterit, vt esse communem opinionem,præter cæteros, testatur Dec. cons.180.colu. pen.& Franc.Curt.consil.141.nu.6.& 14.Quæ opinio vera nõ est, vt resoluit ipse Dec. consil.31.ex Crauet.consil.160. Couar.in d.c.quamuis pactum, §.23.nu.5.Menchaca, de resol. succes.lib.2.1.par. §.18.num.113.& 116.vbi dicit, quod ita seruatur de consuetudine,& sequitur Burgos de Paz, consil. 5.nu.4.& sic videtur verius in q.principali, quod etiam deceptus ex enormissima læsione,nunquam sit admittendus ad remedium dictæ legis secundę,
5 quasi licitum sit contrahentibus naturaliter se decipere,ex reg.tex.in l.i causæ,2.§.fi.de minor.text. in l.item si pretio,vers.fi.ff.loca.Quare glo.in d.§. si.exponit illum tex.naturaliter,id est,iuris gentiũ.
6 Et quia hæc expositio non placet,Fortunius,de vltimo fine vtriusque iuris,illat.8.& ante eum Dec. in c.1.lect.1.num.18.de constit. dicunt, deceptionem defendi posse tunc,quando ea ipsa interuenit, & non ex proposito.Sed nec hic intellectus placet, quia illa deceptio, quę re ipsa interuenit, est iniqua,eo quod ius naturale nõ permittit, quare Alphon.de Castr.lib.1.de lege pœnali,c.5.col.4.has leges ceu probas esse contendit,quod minime dicere debemus, quare nouissime Couar. lib.2.variar. resol.c.3.nu.2.interpretatur illũ tex.dicens, quod
7 quando deceptio versatur intra pretij latitudinẽ, tunc licita cẽsetur,quia pretium in puncto nunquam consistit, vt in d.§.fi.si vero eos terminos deceptio excesserit,illicita censeatur, etsi intra dimidiam cõtingat. Qui intellectus prius habuit auctorem Conrad.de contract.q.36.qui etiam stare minime potest, quoniam si contractus est initus intra illam latitudinẽ iusti pretij, non poterit deceptio existimari, quare Dominicus de Soro,lib.6.de iust. & iure,q.2.art.3. intelligit, licitã esse deceptionẽ intra dimidiam,intelligendum, licitam,idest,impunem in foro humano, cui refragatur illud verbum,naturaliter, quod idẽ Domini interpretatur, quod ideo ibi positum est, qm̃ ingeniũ hominum naturaliter lucri auidissimũ, alios decipit, non aũt quod liceat naturaliter eos decipere: & ita interpretatur illum etiam Medina, de restit. q.3 a.verũ cæteris exactius vt verba illa intellexisse Iodocus Houdendor, in quodam libello subhastationum, c.3 n.34.scilicet,quod illud verbũ,naturaliter, ex-
8 ponatur,id est,natura contractus,quasi liceret ante hanc Cæsarum constitutionẽ, iuxta naturam cõtractus emptionis & venditionis deceptionẽ quali bet ad inuicẽ adhibere, quem sensum adiuuat text. iuncto Theophilo,in §.adeo,Instit.de loca.& cõd. vbi dicit tex.esse seruanda quædam pacta in cõtractu emphyteusis, ac si naturalis esset contractus, quẽ sensum,nõ relato Theophilo, sequitur Forcatulus,in necyom.dialog.74.nu.2. his põt addi tex. in l.omne verbum,C.cõia de leg. ibi, *quædã natura liter insunt legatis*,& in l.bonorũ, ff.de verbo.sign. ibi,*quædã est naturalis bonorum appellatio.* Item dicuntur esse quædam naturalia cõtractuum, vt in l. pacta conuenta, vbi gl.ff.de contrah.empt.

QVÆSTIO DXII.

Vtrum testamentum sit de iure gent. vel de iure ciuili. Communis contra communem.

Certant iuris vtriusque interpretes,an testamẽtum sit iurisgentiũ,vel ciuilis. Et quidẽ,quod sit iuris ciuilis tenet Dyn.in reg. indultum, nu.19. de reg.iur. lib.6.& Bellon.in princ.Inst.de testam. & ante eos gl. quam nullibi citatam reperies, in l. testamentũ,§.letius quoque,ff.de testa.& sequitur Marc.Ant.in l.hac consultissima, §.ex imperfecto, nu.9.ad fi.C.de testam.& hãc partem,gl.sequutus, dicit cõem Porcus, in princ.Insti.de testa.nu.6.dixit etiam cõem Guillerm. Bened. in c. Raynutius, verb.testamentũ, el 1.nu.2.de testa.Oroscius,in l. ex hoc iure,nu.4.de iust.& iure, & duodecim fundamenta tradit pro hac opinione Gutier. in l.nemo potest,nu.62.de leg.1. & duas cões opiniones contrarias refert Menchaca, lib.1.de succes.creatio.§.1.vers.quoad quartum.

Sed contrariam sententiam(imo quod testamẽtum origine & substantia sit iuris gentiũ, licet quo ad solemnitates sit iuris ciuilis)tenet Bar.in l.interdum,nu.7.ff.de cond.indeb. vbi Ias.num.4.fatetur hanc esse cõem opinionem, eandem fatetur communem idem Ias.in repet.l.admonẽdi, nu.184.de iuretur.& in d.l.nemo potest,nu.76.& dixit etiam communem Couar.lib.3. variar.resol.c.6. nu.7.& Anto.Gom.in l.3.Tauri,nu.16.& ante omnes dixe rat communem Abb.consi.1.vol.2.num.3. & hanc etiam tenet Fortun.in l.Gallus,§.& quid si tantum, col. pen.ff.de liber.& posth. Roderi. Xuarez, in l. quoniam in prioribus, limit.2.legis fori, nu.3.ad fi. Alcia.in l.nihil aliud,nu.14. de verb.obli.& late Viglius,in §.sed prædicta quidem, nu.4.de testam. & ante omnes Theophilus, in §.ius antem ciuile, Inst.de iusti.& iur.Peralta, in rubr.de hered.instit. num.39.& hanc dicit veriorem,& magis communem opinionem Gutierrez, sup.nu.79. Quæ opinio verissima est,& ab ea non est recedendum.

SVMMARIVM.

1 *Filius non tenetur conferre solutum a patre, quando fuit illius fideiussor.*
2 *In necessitatibus nemo liberalis existit.*
3 *Pater habens bona aduentitia filij, de illis præsumitur soluere condemnationem factam contra filium.*
4 *Pater consentiens in delicto filij, non videtur, quod pro eo soluit, soluisse animo repetendi.*
5 *Solutum a patre pro redimendo filio ab hostibus, nõ imputatur in legitimam illius.*
6 *Datum filio a patre ob aliquam causam, computatur in legitimam.*
7 *Noua opinio Ayoræ refertur, & refutatur.*
8 *Illud quod differt secundum plus, & minus, non differt substantia.*
9 *Quantitas soluta a patre pro delicto filij, siue sit magna, vel modica, a filio est conferenda.*

QVÆSTIO DXIII.

Vtrum solutum a patre pro condemnatione filij ob eius delictum, computetur in legitimam. Communis contra communem.

QVæstio, quæ in præsenti venit disputanda quotidie in praxi contingit, & sic huius dubij resolutin indiget pragmatica sanctione, cum in hoc casu nulla sit stabilis, & permanens resolutio. Et in primis, q filius nõ teneatur conferre, neq; in suam legitimam cõputare, quod a parente datum est pro redimendo eum a carceribus, vel alia condẽnatione, tradit Bal. in l. Stychus, nu. 2. ff. de pec. legat. idẽ Bar. in l. si fratres, §. idem Papinianus, ff. pro socio, Bal. in auth. ex testamẽto, col. 6. C. de collat. & hãc dicit magis cõem opinionẽ Alexã. in l. in quartam, nu. 25. ff. ad leg. Falc. Ang. Aret. in §. actiones, n. 10. Instit. de actio. Roma. in l. quæ dotis, ff. solu. matr. Bal. in auth. contra legatos, C. ad Treb. & in auth. si captiui, C. de episc. & cler. idem Bald. in l. filiæ, & in l. certum, C. fam. ercisc. Et ex nostratibus istam opinionem sequitur Anto. Gomez, in l. 29. Tauri, nu. 20. dicens communem, & limitans duobus ca-
1 sibus. Primo, quando pater tanquam filij fideiussor
soluit, quia tunc nõ est mera volũtate, sed coactus
2 soluit, & sic donare nõ præsumitur, cum in necessi-
tatibus nemo liberalis existat, l. rem legatam, ff. de
adim. lega. l. cum de indebito, ff. de probat. Quod
quidem etiam tenet Menchaca, lib. 3. de successio.
creatione, §. 30. nu. 253. Ioan. Garcia, de expens. &
meliorat. c. 4. nu. 13. vbi alios refert. Secundus
3 casus est, quando pater habet bona aduentitia filij,
quia tunc de illis bonis censetur soluisse, vt in l. 1.
C. de neg. gest. l. fi. ff. de petit. hered. l. cum post, ff. de
4 administ. tut. Et sit tertia limitatio, quando cõsen-
rit expresse, vel tacite, in delicto a filio perpetrato, argum. tex. in l. qui originẽ, §. qui filius, ff. de mu. ner. & hon. & tradit expresse Menchaca, sup. n. 224, & in quæst. principali in confirmationẽ communis opinionis facit tex. in d. l. 1. C. de neg. gest. & in l. Nesennius, ff. eod. l. liber captus, C. de capti. & postl. reuers. vbi solutum a patre pro redimẽdo fi-
5 lio hostibus, nõ imputatur in legitimam filij; quia
magis pietatis causa, quam animo repetendi datũ est. Et istam opinionis sequitur Gutier. in §. sui, de heredum qua itate & differentia, nu. 93. qui dicit ita esse tenendum in iudicando & consulendo, & quod sic responderet, cum casus de facto illi occurrisset.

Sed his non obstantibus, contraria opinio verior mihi videtur, imo quod filius teneatur cõferre in suam legitimã, quod pater soluit pro condẽnatione facta ob suum delictum, quia non debet esse melioris conditionis, quam cæteri fratres, qui pacifici fuerunt. Et sic istam opinionem sequitur Ripa in d. l. in quartam, nu. 185. ff. ad leg. Falc. qui eam dicit cõem opinionem, & plures refert, & sequitur Doct. pro ista sententia, Fabian. de Monte, in d. auth. nouissima, q. 8. nonæ quæst. princ. nu. 89. Bald. sibi contrarius, in d. auth. si captiui, qui dicit veriorem opinionem, vt filius teneatur conferre in legitimam, quod pater pro eo soluit motus ex ea
4 ratione, quia omne, quod pater dat filio ob aliquã
causam, non videtur animo donãdi, sed vt in legitimam computetur. Ita Ange. in d. l. in quartam, nu. 7. idemq; optimis rationibus tenet subtilis Mẽchaca, d. §. 30. nu. 521. respondens ad l. quæ pater, ff. fam. ercisc. quæ videbatur vrgere pro contraria sententia. Idem tenet Ducn. in reg. 222. nu. 4. Greg. in l. 2. tit. 59. par. 4. verb. *de la pagar*. Ego tamen sem per fui huius opinionis amator, ex dictis rationib. & ex ratione tex. in l. quoniam nouella, ff. de inoffi. testa. & ex l. Stychus, ff. de pecu. lega. Sed post hæc
7 scripta vidi Ayoram, de partit. in 2. p. q. 17. nu. 38.
qui sentiens prædictas difficultates, & ignorans vtramque opinionem esse communẽ, vt tradit Menchaca, supra, nouam assignat opinionem, illud magis ad arbitrium, quam ad iuris dispositionem reducens, dicẽs, quod si pater, vel mater soluunt paruam cõdemnationem pro filio, tunc pietatis causa censetur solutum, & nõ animo vt computentur in legitimam filij, & sic procedat prima opinio: si vero magna fuerit solutio facta a patre pro filij condemnatione, tunc tenebitur filius illud recipere pro satisfactione suæ legitimæ, nõ vero gratiose censebitur datum, neque solutum. Quam differentiam nullus vnquam sequitur, neque pro ea adducit aliquod fundamentum, & sic nũ est tenenda, neque practicanda, quia illud quod differt secundũ
8 plus & minus, non differt substantia, l. fi. ff. de fun-
9 do instructo. Et sic indistincte teneo, quod siue sit
modica, vel magna quantitas, quæ a patre est soluta pro delicto filij, & pro redimendo eum a carceribus, quod mortuo patre, indistincte tenebitur filius illud, quod est solutum, imputare in suam legitimam, nisi in tribus casibus, de quibus supra: quãdo pater est fideiussor filij: vel habet bona aduentitia illius; vel si fuit particeps criminis perpetrati a filio, vel quarto, quando prius fuit facta filio melioratio irreuocabilis tertij & quinti, vt in l. 17. Tauri: quia tunc imputabitur quod datum est in tertium & quintum: secus si donatio fuit facta reuocabiliter, vt existimat Gutier. supra, num. 93. in vers. quod ipse saluo.

QVAESTIO DXIV.

Vtrum thesaurus acquiratur sola inuentione, sine apprehensione. Communis contra communem, & quid iure regio.

THesaurus acquiritur sola inuentione, sine apprehension. Ita tenet communis opinio, secũdum Plat. nu. 76. & Pote. nu. 29. in §. thesauris, Instit. de rer. diuis. l. vnica, C. de thesau. li. 10. And. de Iser. in c. 1. nu. 90. quæ sint regal. Villalobos, in suo ærario commu. verb. thesaurus, nu. 111. Anto. Gomez, in l. 45. Tauri, nu. 51. Bursa. cons. 209. nu. 2. li. 2. & ita videtur probare text. in l. nunquã. 31. §. thesaurus, ff. de acq. rer. dom. l. 45. tit. 28. p. 3. quam opinionem sequitur Valascus, de iure emphy. q. 15. nu. 2. & 6. & hanc esse magis receptã sententiam dicit Auend. li. 1. de exequen. mand. c. 4. nu. 33. vers. licet, pro qua opinione potest etiam expendi tex. in l. peregre, in fi. princ. ff. de acq. poss.

Sed contrariam sententiam, imo quod requiratur apprehensio dicunt communem Aret. col. fin. Soc. nu. 6. Ias. in l. 3. §. Neratius, ff. de acq. poss. per illum tex. vbi Alcia. nu. 39. & dixit etiam communem Hormannocius in l. 1. nu. 61. ff. eod. tit. quam opinionem sequitur Bar. in l. 1. in prin. nu. 18. ff. de acq. poss. Bursa. cons. 209. nu. 11. in d. vol. 2. Anto. Gomez, in d. l. 45. nu. 47. & hanc sequitur opinionem, dicens receptiorem, Barbosa, in l. diuortio, §. si fundum, nu. 35. ff. sol. matr. qui assignat rationẽ ex Conano, lib. 3. commen. c. 4. post prin. Quod nota, quia sunt glossæ contrariæ, de quibus per Ant. Nicel. in concordantijs gloss. nu. 400. in vol. 1. tractatuum. Thesaurus vero magica arte inuẽtus, etiã in proprio agro, solo fisco pertinet iure ciuili. l. vnica. C. de thesau. lib. 10. l. nemo. C. de malef. & mathe. Inuẽtus autem absque arte magica in proprio agro, est inuentoris: in alieno vero, si data opera inuentus sit, totus domino soli acquiritur: si vero fortuito, pars dimidia dño agri, alia vero dimidia inuentori pertinet, vt in d. §. thesaurus. Et hæc est cõmunis opinio, vt refert Couar. in reg. peccatum. 3. p. §. 2. nu. 4. Hodie autem iure regio indistincte thesaurus ad regem pertinet, ex l. 1. tit. 13. lib. 6. recop. quam explicat & declarat Barbosa, supra, nu. 50. & 51. vbi late & eleganter prosequitur hunc articulum, licet Auendanus, & male conetur concordare illam, cum l. 45. ti. 28. par. 3. quæ est cõformis iuri cõi, de exequendis mandatis lib. 1. c. 4. nu. 33. & Greg. i d. l. 45. verb. *al Rey*. Praxis vero obtinuit, vt indistincte ad regem pertineat, vt tradit Conar. supra, ex mente aliorum, & Olanus, in antinomia iuris, litera T. nu. 1. quod quidem etiam erat dispositum per tex. in cap. 1. quæ sint rega. in vsib. feud. l. 21. tit. 28. p. 3. l. 5. tit. 15. p. 2. vbi Greg. verb. *emineras*. Et nouissime hanc opinionem sequitur Azeuedo, in d. l. 1. tit. 13. lib. 6. recop. nu. 3. prædictis non cita. Est tñ dominis minerarum, in quorum loco reperiuntur damnum satisfaciendum, ex l. 4. & 5. tit. 13. lib. 6. recop. quia alias non esset iusta illa l. ex traditis per Matth. de Affl. decis. 321. & consuetudo in contrariũ non valeret, secundũ Rolan. cõs. 69. n. 48. vol. 2. & plures qõnes in hac materia monet Molina, lib. 1. de Hispa. primog. c. 23. quando thesaurus competat successori maioratus, vel dño fundi, vel vsufructuario, vel marito, qñ fuit repertus in fundo dotali, vel dño emphyteusis, declarãs ex l. 27. tit. 11. p. 4. ibi. nu. 10. & Ant. Gomez, in l. 45. Tauri, nu. 45. & 51. vbi plura refert cõducibilia in casu quæstionis principalis, & Barbosa, vbi supra.

SVMMARIVM.

1 *Certioratio an sit facienda in iudicio.*
2 *Si instrumento caueatur, quod mulier fuit certiorata, credendum est notario, vel tabellioni.*
3 *Tutior & securior opinio est, quod forma certiorationis ponatur in instrumento.*
4 *Si tabellio interrogatus quid sit Velleianum, illud ignorat, non præsumetur, mulierem fuisse certioratam.*
5 *Pars affirmatiua quæstionis proponitur.*
6 *Iuramentum supplet defectum certiorationis.*
7 *Contrariæ opiniones doctorum referuntur.*
8 *Iuramentum non extenditur ad incognita.*

QVÆSTIO DXV.

Vtrum per iuramentum præsumatur mulier certiorata de beneficio Velleiani. Communis contra communem, & quid iure regio.

MVlier renũciãs Velleiano, eius auxilio, & cõmodo priuabitur. Ista est communis opinio, secundum Bart. in l. 3. nu. 10. ff. de fideiuss. dicit etiã communem Vitalis de Cambanis, in tract. clausul.
1 col. 284. Et an hæc certioratio debeat fieri in iudicio, vel sufficiat extra iudicium vide in q. 562. quę tamen certioratio adeo est necessaria, quod alias renunciatio mulieri non preiudicat. Ita gl. verb. nõ vsuram, in l. si. §. fin. ff. ad Velleia. & est communis opinio, secundum Tiraq. in l. si vnquam, in princ. nu. 96. alias 98. C. de reuo. don. & secundum Ioan.
2 Nicol. ad Alcia. in reg. 1. præsumpt. 42. nu. 2. Et in dubio est standum instrumẽto, in quo notarius dicit se certiorasse mulierem, quam dicit communem opinionem Alexan. in l. sciendum, col. 11. ff. de verb. dixit etiam communem Alcia. reg. 3. præsumpt. 13. & tradit Greg. in l. 3. tit. 12. p. 5. verb. *sabidora*, Couar. lib. 2. variar. c. 13. nu. 2. qui dicit communem, & Ant. de Padilla, in l. fin. nu. 13. C. de iur. & fact. ignor. In qua quæstione duas communes opiniones contrarias refert Ias. in l. si duo patroni, §. idem Iulianus, nu. 19. cum seq. de iureiur. vt ipse tenet, quod non est pro tabellione præsumendum. Et consultus de hoc dubio noluit respondere, ex eo quod erat anceps, quia grauissima est difficultas, & quæstio pro amico: & sic tutius est, vt
3 forma certiorationis ponatur in instrumento, prout hodie fit, & consuluit Couar. supra, si tamen interrogatus notarius quid esset Velleianum, respondeat, quod nescit, non est præsumendum, quod mulier est certiorata, etsi contrarium dicatur in instrumento, secũdũ Alex. in d. l. sciẽdum, & est communis opinio, secundum Cagno. in l. si librarius, nu. 37. ff. de reg. iur. quamuis Alberi. in l. Centurio, ff. de vulg. quem sequitur ibi Ripa, nu. 88. (teneat cõtrarium,

trarium,& quamnis idem Ripa, in l.1.in princ.nu.
31.ff.si cert.pet.hanc opinionem Alberici dicat ve
riorem.Et vide tradita per Nicolaum,in additioni
bus ad Alciat. præsump.13. Quibus sic præmissis,
pro declaratione nostræ quæstionis, dubium est,
5 vtrum si iuramentum sit appositū præsumatur mu-
lier certiorata. Et pro parte affirmatiua solet capé
di tex.in c.ex rescripto,iuxta gl.pen. ibi,de iurein.
& ibi tenet ibi Bal.col.2.& alij plures citati per Ti
raq.in d.l.si vnquam,in prin.nu.31.Et hanc opinio
nem (imo quod accedente iuramento non requira
tur certioratio) dixit communem Ales.consil.27.
vol.1.idem in cons.42.in eod. vol.vbi etiam dicit
communem, & de stylo seruari, quod in legendo,
& consulendo ita sit tenendum.Sed profecto, hæc
est quæstio pro amico, cum pro vtraque parte sint
grauissimi doctores, qui eam dicunt communem,
quos refert Ant.Gabr.tit.de iurein. concl.3.lib.2.
& duas communes contrarias refert in hac quæ-
stione Iac.Philip. Porcius,lib.4.com.conclu.33.&
6 nouissime, quod iuramentum suppleat defectum
certiorationis,tenet Pinelus,in l.2.C.de rescind.3.
p.c.1.nu.10.vbi Padilla, nu.34.& Palatins Rub.in
c.per vestras,§.34.nu.7. de don. Ant.Gom.2.tom.
variar.c.13. nu.17.& dicit communem Padilla, in
l.ne passim, nume.12. C.de iuris & facti ignor. vbi
hnc limitat, & tradit Menchaca,de succes.creat.§.
8.nu.156.& dicit magis communem, & tenendam
Gutier. de iura. confir.1.par.c.19.nu.2. & dicūt ēe
communem Imola,& Ant.Burg.nu.36.in c.penul.
de empt.& ven. & dixit etiam communem Ias. in
auth.sacram.pub.C.si aduer. vend.& Cur.iun.cōs.
43.col.3.cons.4.& Marcus Ant. de viribus iuram.
nu.27.qui etiam dixit communem.
7 Sed contrariam opinionem dixit communem
Bal.cons.47.vol.1.Hippol.in rub. de fideius.n.38.
Ias.in d.auth.sacra.pub.nu.56. & plures refert Ti-
raquel.in d.l.si vnquā,in prin.nu.146.& Couar.in
c.quamuis pactum,2.p.§.3.nu.5.& Matienzo (con
tra alios) in l.9.tit.3.gl.5.nu.5. lib.5.recop.præci-
pue ex l.3.tit.12.par.5. vbi est necessaria espressa
8 renunciatio, quia iuramentum non extenditur ad
non cogitata,& ita tenendum est,& vide quæ in si-
mili diximus,in q.171.& 723.

QVÆSTIO DXVI.

Vtrum praeceptum de soluendis decimis sit morale, vel iudiciale. Communis contra communem.

PRæceptum de soluendis decimis, an sit morale vel iudiciale ex veteri, vel nouo testamento, ponit duas communes contrarias Dominic.in c.1.numero 5.de deci.in 6.de qua quæstione vidēdus est S.Tho.2.2.q.87.ar.1.vbi vult, quod decima naturali iure sit debita in substantia, licet quoad quotā sit iuris positiui, vnde & ab ecclesia mutari quota pōt.Circa quod vide latius eūdem Tho.quodlib.2.ar.8.& Pet.de Rabena,in disput.materiæ decimarum post compendium iuris canonici,& Couar.variar.resol.lib.1.c.17.nu.8. Sot.de iust. & iure,li.9.q.4.ar.1.col.4.& vide quæ diximus, in q.473. Et sic, cum decimæ diuina institutione debeantur, nemo potest se eximere a solutione illarum, ca.tua, el 1.de deci.& propter hoc dicuntur spirituales, vt tradit Cardin.consi.92.nu.15. per tex.in c.ad hæc, eo.tit.ibi, *Sanctuarium Dei*, vbi notat Abb.& gl.in c.fi.16.q.1.Albe.in l.monumenta, C.de leg.& Rebuf.in tract.de deci.q.13.nu.39.& q.1.nu.9.vbi resoluit, quod decimæ a Deo sunt institutæ,& nu.10.cum seq.quod resolue, vt in d.q.437.Et latius post hæc scripta disputat hanc quæstionem pro vtraq; parte diligentissimus Ioannes Gutier.lib.1.canonicarum,c.21.per totum.

QVÆSTIO DXVII.

Vtrum substitutio pupillaris, facta extraneo, possit aliquo modo validari, si arrogetur per testamentum. Communis contra communem.

SVbstitutio pupillaris facta extraneo, etsi ab initio sit nulla, validatur tamē si postea extraneus ille arrogetur per testatorē.Ita Bar.in l.2.ff.de vulgar.vbi Ales.nu.7.& 10.dicit communem, Soc.notab.3.qui etiam dicit communem, Ias.nu.7.Lanc.de pupil.subst.nu.31.vbi etiam dicit communem, & Acosta,in l.Gallus,§.& quid si tantum,pag.171.de lib.&posth.Corasi.in l.quamuis,nu.2.C.de impub.Viglius, in §.fi.de pup. Ripa,in d.l.2.n.25.vbi Bal.Ang.& Imo. & ita tenet communis opinio secundum Couar.in c.Raynutius,§.5.nu.2.col.2.de testa.qui tamen col.3.ibidem, testatur fere omnes iuniores ab ista veterum sententia, discessisse,& vltra eum, contrariam sententiam tenet Paul.in d.l.2.vbi Ias.nu.17.Ang. in prin. de pupil. & Acosta, supra, qui à communi recessit, & Zasius, de pupil. substi.in 3.requisito. Et est communis opinio, secūdum Forcatulum, in Necyomantia iuris, dialogo 18.& hæc vltima opinio est communis modernorum, secundum Couar. supra, & Menchacam, de successionum creatione, li.3.§.21.nu.265.per tex.in §.extraneo,inst.de popillari.Quæ opinio verior, & receptior est,& ab ea non est recedendum in legendo & consulendo.

QVÆSTIO DXVIII.

Vtrum pœna posita in principali dispositione, censeatur repetita in augmento. Communis contra communem.

POena imposita in principali dispositione, non censetur repetita in augmento. Ita tenet gloss. verb.sanctioni,in cle.2.de vita, & honest.cler.quā multum notat Corset. sing.23.ver.additio,& eam sequuntur Doct.secundum Dec.in c.2.requiris,numero 3.de appell.vbi expresse innuit esse communem opinionem.

Sed contrariā sententiam tenet gl.verb.in eadē, in c.de multa,de præben. cuius opinio est communis, secundum Abb.ibi, nu.18.& tenent allegati p Albertum Brunum,in tract.de augmento,concl.5.prin.nu.3.vbi ipse hanc sequitur sententiam, quam etiam tenet Fel.in c.1.nu.5.col.2.de iurein. & hāc dicit communem Euerard.loco 35.pag.289.vers.

primum

primum est,& dixit etiam communem Corse.in re pert.ad Abb.verb.statutum.Quam tamen opinionem intellige procedere in casibus equiparatis per Corset.& Dec.vbi supra, per gloss.in §.itē lapilli, Instit.de rer.diuis.Quæ opinio verior est, & ab ea non est recedendum in iudicando & consulendo.

QVAESTIO DXIX.

SI factum sit promissum in instrumēto, & non plus,& promissor sit in mora, vigore illius instrumēti poterit executio peti ad interesse. Ita Roma.in l.certi condictio,in prin. ff.si cert.pet. cuius opinionem fatetur ibi communem Purpur.nu.45.

Sed contrariam sententiam esse communē (contra Romanum) testatur ibi Ias.nu.21.& vide Gutierez,de iuram.confir.1.p.c.44.vbi explicat materiam huius quæstionis de iure communi, & regio,& Matiēzo & Azeuedo, in l.2.tit.16.li.5.rec.

QVAESTIO DXX.

Vtrum sententia contra vnum ex agnatis super feudo, noceat alijs,ad quos feudum pertinebat. Communis contra communem.

SEntentia lata super feudo antiquo, contra vnū ex agnatis,non nocet alijs agnatis,ad quos illo deficiente feudum veniebat, si non fuerint citati, vel si nescierunt causam agitari, secundum Isern. in c.si vasallus,si de feudo defun.fue.conten. inter domi.& agna.cum alijs quæ allegat Fel.in c.humilis, de maior.& obed.& est communis opinio secundum Dec.cons.445.nu.29.

Sed contrariam sentētiam tenet Alex. in l.filiusfamilias,§.diui,col.3.ff.de leg.1.Et quamuis dicit communem opinionem contra Isern. fallitur tamen,quoniam cum eo est communis opinio secundum Dec.in d.nu.29.& quoniam in q.636.latissime prosequitur istam quæstionem, amplius nō est immorandum,sed recurrendum ad eam.

QVAESTIO DXXI.

Vtrum sententia absolutoria, lata pro reo, auferat ab actore verum dominium.Communis contra communem.

SEntentia absolutoria,lata pro reo, aufert ab actore verum dominiū. Hæc est cōis opinio antiquorum secundum Alberic.in l.ex hoc iure, nu.25.ff.de iust.& iur.qui resoluit esse communē opinionem modernorum in contrarium,& illam fatetur veriorem.Et vide Matth.de Affli. deci.60.nu.3.& dec.391.nu.2.vbi resoluit, quod sententia absolutoria lata in sorte,non nocet in vsuris.l.fi.§.Lucius,ff.de condic.inde.Rolan.cons.56.nu.6.vol.2.

SVMMARVM.

1 *Sententiæ arbitraria præsumitur lata virtute compromissi,licet de eo non constet.*

2 *Autor fuit originarius oppidi de Scalona.*

QVÆSTIO DXXII.

Vtrum solemnitas extrinseca præsumatur. Communis contra communem.

DVbitari solet,an solemnitas extrinseca præsumatur.Et specifice agendo de iuramento, an
præsumatur præstitum,ponit duas communes opi
niones Ias.in l.sciendum,nu.33.de verb.obl.& la-
te de materia huius quæstionis agit Ant.Gab.li.1.
commun.tit.de præsump.cōcl.1.qui posuit 23.de
clarationes,& 21.limit.& Menchaca li.2.contro
uers.illustr.ca.66.per tot.& Gracian.reg.144.A-
uend.in cc.pp.1.p.ca.4.nu.22.qui dicit optimum
1 verbum, quod præsumitur pro sententia arbitra-
ria,licet non constet de compromisso:quod quidē
pēdet de facto inter villam de Scalona, vbi natus
2 fui,& oppidum de Cadahalso circa sententiam ar
bitrariam,quæ vocatur,*de el frayle*.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia ecclesiastica clericis,& non alijs sunt conferenda.*

2 *Contraria opinio communis in quæstione principali refertur.*

3 *c.6.sess.23.Concilij Tridentini declaratur.*

4 *Beneficia ecclesiastica nemo potest obtinere, nisi fuerit prima tonsura initiatus,& habeat 14.annos.*

5 *Annus cæptus habetur pro completo.*

QVÆSTIO DXXIII.

Vtrum beneficia ecclesiastica possint conferri clerico, animi destinatione tonsuram,habitumque clericalem gerenti. Communis contra communem.

1 BEneficia ecclesiastica non nisi clericis sunt cō-
ferenda,tex.in c.cum adeo, de rescri.c.ex lite
ris,de transac.c.2.de instit. Dubium tamen est, cō-
ferri ne possint clerico animi destinatione tonsu-
2 ram,habitumq; clericalem gerenti. Et videtur
quod sic,quoniam is clericus cēsetur,adeo vt gau
deat priuilegio.c.si quis suadēte. 17.q.4. secundū
Archid.ibi nu.8.quem sequitur Fel.in c.cum adeo,
nu.2.de rescri.& Selua, de benefi.3.p.q.6.num.4.
vol.15.Palatius Rub.in repet.d.c.§.38.nu.7. vbi
alia similia adducūt, & alia adducit Ias.in l.diuor
tio.nu.15.&16.ff.sol.matr.& latius Tiraq.post ll.
connub.gl.2.nu.2.cum 42.seq.Atque ita in expres
so,quod huic beneficium assignari possit, tenet gl.
in c.2.de constitut.cuius sententiam sequuti sunt
Domini de Rota,in deci.antiqua,311.nu.3.& 13.
sub tit.de probat.Et hanc sententiā glossæ sequun
tur fere omnes,secūdum Host.in d.c.2.col.1.vers.
nam ius,& secundum Henric.ibi col.2.in princ.&
secundum Archid.qui idem testatur,in c.nulli.12.
q.1.nu.4.quare dubium non est,quin ista fuerit cō
munis opinio apud antiquos iurium interpretes.

Sed nihilominus cōtraria opinio est iā receptissima,& illā cōtra glossam, asserit communem Fel. in d.c.cū adeo,n.4.in prin.& Selua,de benef.q.22. nu.12.

nu.12.Staph.de lite. gra. & iust.in 9. forma expe-
ctatiuarum, nu.34. & dixit communem Corrasi.
io paraphrasi Sacerd.3.p.ea.1.nu.1, fatetur etiam
communem Boer.decis.171.nu.6. quam sententiá
tenet Gomez.de expectatiuis, nu.89.& Paris.con-
sil.125.vol.4.nu.12.& 13.vbi dixit primam opin.
esse communem antiquorum, & hanc secundam
communem modernorum, qui optime loquitur
3 de materia.Hodie autem ea sacro Conc.Trid.c.6.
4 sess.23.non solum requiritur, quòd clericus sit pri
ma tonsura initiatus, sed quod habeat 14.annos.
Idemq; probatur in l.3.tit.16.p.1.vbi Greg.verb.
catorze annos.Aliter minime poterit obtinere be-
neficium ecclesiasticum, neque capellaniam colla
tiuam, vt resoluit Flam.lib.4.de resign.benefi.c.1.
num.7.& q.11.num.13. vbi plures refert pro hac
sententia, quæ nullum habet contradictorem.Illa
5 tamen ætas 14. annorum, licet non sit completa,
sufficiet, quod annus sit cæptus, vt habeatur pro
completo, l.qua ætate, ff. qui testam.face.poss.l.
ad rem publicam, ff.de mun.& hon.& arg.text,in
c.15.ses.25.de reg. Conc.Trid.vbi annus requiri-
tur completus ad profitendum,& sic vbi illud non
cauetur, contrarium censetur dispositum,l.cú præ
tor,ff.de iudi.l.qui accusare, ff.de accus.Et expli-
cat Gutier.canonic.quæst.c.26.nu.33.& ita com-
muniter practicatur in consilio illustrissimi domi
ni Archiepiscopi Toletani, per integerrimos &
grauissimos illius iudices.

SVMMARIVM.

1 *Ordinis diffinitio traditur.*
2 *Contraria opinio canonistarum proponitur.*
3 *c.2.sess.23.Concilij Tridentini, inducitur pro hac opi
nione.*
4 *Lex 1.tit.6.p.1.declaratur.*
5 *Concordia opinionum traditur.*
6 *Appellatione clerici venit clericus in minoribus con-
stitutus.*

QVÆSTIO DXXIV.

*Vtrum prima tonsura sit ordo.Communis contra com-
munem,& quid ex Concilio Tridentino.*

PRima tonsura an sit ordo, satis controuersum
est inter Theologos, & Canonistas,& pro cla-
riori declaratione animaduertẽdum est,quod or-
1 do,ea propria ipsius vi,& significatione,est dispo-
sitio superiorum, & inferiorum rerum, quæ inter
se ita aptæ sunt, vt vna ad alteram referatur, & sic
cum in hoc ordinis ministerio multi sint gradus
& variæ functiones, omniaq; certa ratione distri-
buta sint,& collocata, recte & commode ordinis
nomen impositum vr. Ea qua diffinitione tradita
per Marc.Ant.Cucc.lib.5.inst.maio.tit.8.de sacra
mento ordinis, resoluit nostrá qõnẽ ex voto theo-
logorũ,qui nõ esse ordinẽ contendunt ex pluribus
rationibus.Ita Palu.in 4.d.st.24.art.1.nu.6.Soto,
de iust.& iu.lib.9.q.5.ar.2.& summ.Host.lib.6.2.
p.tit.2.ar.2.& sum. cõfes.li.3.tit.22.q.3.& 4.vbi
hanc esse communem opinionem theologorum
profitentur, & idem asserit Syl.in sum. verb.ordo,
el 1.nu.2.vbi theologis standum esse in hoc articu
lo existimat, & hanc esse communem opinionem
apud theologos affirmat Nau. in man.c.22.n.17.
2 Sed contrariam opinionem (imo quod sit or-
do) tenent canonistæ, & in primis hoc tenet gl. in
c.cleros.21.dist.& gl.in sum.32.dis.& in c.1.77.di
stin.& in c.1.in fi.de temp.ord.li.6.& in c.clericus,
el 2.de vita & hon.cler. & alibi sępe, & hanc esse
communem opinionem dicit Albert.Trotius, de
vero & perfecto clerico,lib.1.c.2.nu.1.& 2.vol.2.
& hanc esse communem apud canonistas testatur
Syl.& Nauar.vbi supra, & hoc testatur Couar.(ne
minem ex his allegãdo) in c.quia nos, nu.4.de te-
sta.& in lib.1.var.c.10.nu.10. & dicit etiam com-
munem Gironda,de gabel.7.par. in princ.nu.5. &
declarat Lapus alleg.138.nu.11. & sequitur Flam.
lib.4.de resig.benefic. q.2.nu.56.& libr.5. q.fi.nu.
179. vbi alios refert, pro qua opinione facit text.
3 in c.2.sess.23. Conc.Trid.ibi, *sequentium ordinum*,
quem ad hoc ponderat Gironda, & pro hac parte
est tex.in c.cum contingat, de ætate & qualitate,
quem ad hoc commendat Xuarez, in tract.maio-
ratus,nu.34.& pro hac sententia facit tex.in l.1.in
4 fi.in proœ.tit.6.p.1.vbi Greg.verb.corona,dicit cõ
5 munem.Potest tamen concordia assignari, vt pri-
ma opinio procedat proprie, vt non sit ordo: se-
cunda vero improprie, idest ordinis dispositio.Ita
intelligit Castro, de bonis quæ lib.4.part.nu.166.
6 Et quod appellatione clericorum, veniat clericus
in minoribus constitutos, probat tex.in c.1.vbi gl.
de præb.c.1.vbi gl.de clericis coniug.lib.6.Rolan.
à Valle,cons.4.nu.16.vol.1. Didac.Per.in l.1.ti.3.
gl.1.lib.1.ord.ea l.1.tit.6.p.1.Palat. Rubeus,in ea.
per vestras,§.42.no.8. & plures refert Velazquez
de Auend.in l.9.Tauri, gl.10.nu.12. & Castro,su-
pra, quod est notabile ad causas capellaniarum,in
quibus clerici generice vocantur,quod est intelli-
gendum de clericis primæ tonsuræ.

SVMMARIVM.

1 *Notarius semper præsumitur à testare rogatus, vt po-
nat in scriptura clausulas consuetas.*
2 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
3 *Clausulæ censentur approbatæ à testatore, si à tabellio-
ne legatur testamentum.*
4 *Actus est interpretãdus vt magis valeat quã pereat.*

QVAESTIO DXXV.

*Vtrum clausula codicillaris censeatur apposita de con-
suetudine notariorum, vel de voluntate testatoris.
Communis contra communem.*

DVbitari solet apud scribentes, an clausula co-
dicillaris, quæ in omnibus testamentis solet
apponi, censeatur apposita magis de stylo,& con-
suetudine tabellionũ, quam ex testatoris volunta-
te.Et quod ea voluntate testatoris cẽseatur appos-
ta, tenet Imol.in l.filio præterito, de iniust. rupto,
Dec.in l.sp in stipulationib. de reg.iuris.Alex.cõs.
53.vol.7.& cons.1.vol.5. Barbac. cons.6.vol.3.&
cons.

conſ.53.eo.vol.Decius, in c.cum M.de conſtitutio
nibus,Corneus, conſ.60.vol.3. & in conſ.225. eo.
vol.& in conſ.195.vol.1.col.fi. Et iſtam opinionẽ
dicit communem Gratus,conſ.112.col.pen.vol.2.
Ruy.conſ.15.vol.2.Cur.ſen.conſ.50. Pariſ.conſil.
73.col.fi.vol.1.Tho.Grammaticus, conſilio ciuili
1 128.col.2.Et ratio eſt,quia notarius ſemper præſu
mitur à teſtatore rogatus,vt ponat in inſtrumento
omnes clauſulas conſuetas apponi, l.fi.vbi gl.C.de
fideiuſſ. & ibi notat Bald.text. in l.ſi prius, §.recte
placuit,& ibi Bar.ff. de aqua pluu.arc.& in l.de die,
ff.qui ſatiſd.cog.l.quod ſi nolit.§.qui aſſidua,ff.de
ædil.edicto,Matth. de Affl.deciſ.159. & plures re
fert Iac.Philip. Porcius, lib.4. communium,con-
cluſione 19.

2 Sed contrariam opinionem in quæſtione princi
pali, & quod talis clauſula cenſeatur appoſita de
conſuedine notariorum,& non ex voluntate teſta-
toris,tenuit Bart.in l.1.ff.de iure codic.Barbacia,
conſ.43.& 48.& 58.vol.1.Alexan.conſ.48.vol.4.
Calcan.conſ.27.Curtius iunior, conſ.101. col.fin.
qui dicit opin.Bar. communiter approbari,Socin.
conſ.93.vol.4.Aret.conſ.vlti.Berir.conſ.10.vol.1.
Pariſ.conſ.19.vol.3.Ruy.conſ.98.vol.1.Prima ta-
3 men opinio eſt magis vera, dummodo probetur,
quod teſtamentum fuit lectum coram teſtatore;
quia tunc tacite videtur approbare,& præſumitur
4 velle,quod actus magis valeat, quam pereat, vt in
d.l.1.ff.de iure codicillorum. Ita Aretinus,conſ.fi.
Corneus,conſ.150.& conſ.35. volu.3.Alexander
conſil.142.vol.3.& ita declarat Iacobus Philip.ſu
pra,concl.18. vbi refert has duas communes opi-
nio nes contrarias.

SVMMARIVM.

1 *Per actum naturalem alteri per alterum acquiritur.*
2 *De iure regio alteri per alterum acquiritur.*
3 *In foro animæ alteri per alterum acquiritur.*
4 *Tabellio poteſt alteri acquirere & ſtipulari.*
5 *Gloſ.in c.cordis oculos,1.q.7. approbatur.*
6 *Prima opinio defenditur, & pro ea fuit iudicatum.*

QVAESTIO DXXVI.

Vtrum alteri per alterum iure canonico acquiratur. Communis contra communem, & quid iure regio.

Vlgata iuris ciuilis regula eſt,alteri per alterũ
non poſſe acquiri,l.ſtipulatio iſta, §.alteri, de
verborum,& in §.alteri, inſt.de inutil.ſtipulationi
bus.Quod tamen limitandum eſt in actu naturali,
nam per actum naturalem, qualis eſt numerare, o-
1 ptime alteri acquiritur per alterum,ſecundũ Paul.
nu.fi.Iaſ.nu.4.Alciat.3.in l.certi condict.§.ſi num-
2 mos,ff.ſi cert.pet.Secundo limita, prædictam con-
cluſionem non procedere de iure regio, vt in l.3.ti
tu.8.lib.3.ordinam.quæ eſt l.2.tit.16.lib.5.recop.
& vtrobique Doctores,& alios plurimos refert &
ſequitur Matienzo ibi gl.4.& nos diximus in queſ.
3 54.nu.8. Tertio limita in foro animæ, ſecundum
Alciatum,poſt Felinum,quem citat,lib.de quinq;
4 pedum præſcriptione, nu.38. Quarto limita in ta-
bellione, quoniam is optime acquirere poteſt, vt
late diximus in quæſtione 54.& 55. Limita etiam
& alijs 36.modis, vt tradit Iacobus Philipp.Por-
cius,lib.3.communium concl.46.limita. Quinto,
5 de iure canonico, in quo alteri per alterum bene
acquiritur,ſecundum gl.ſingularem, in c.quoties
cordis oculos,1.q.7.cuius gl.ſententiam tenet For
tunius,in c.1.nu.12.de pact. & nu.16.idem in l.1.
nu.24.ff.eo.aſſerens omnes, quos ipſe viderit cõ-
trarium tenere, & gloſſæ ſententiam tenet Paulus
Pariſ.conſ.82.nu.1.vol.1.& eſſe communem,teſta
tur Ang.in d.§.alteri,nu.2.& hanc dicit communẽ
Imol.in d.l.ſtipulatio,§.alteri,prout eũ refert Cac-
cialup.in tract.de pact.q.11.nu.3.vol.3.tractat. &
alios refert pro hac opinione Matienzo, in l.2.tit.
1.16.gl.1.nu.5.lib.5.recop.quam dicit receptiorẽ
& communiorem,& Menchaca,qui refert duas cõ
munes,de ſucceſ.creat.§.3.nu.59.& Gutier.in l.ne
mo poteſt,nu.155.ff.de leg.1.& in l.vnica, nu.34.
C.quando non petentium partes, vbi dicit, quod
opinio gl.in d.c.cordis oculos,1.q.7. eſt vera & te
nenda,quam etiam ſequitur Oroſcius, in l.tale pa-
ctum,nu.16.ff.de pactis,& Azeued.in d.l.2.nu.30.
tit.16.lib.5.recopilat.

Sed contrariam opinionem (imo quod nec de
iure canonico acquiratur alteri per alterum) tenet
Feli.in procе.Greg.nu.22.& eam teſtatur magis cõ
munem Couar. in c.quamuis pactũ. 2.par.§.4.col.
5.nu.4.verſ.hanc opinionem, de pact.lib.6.Rom.
in auth.ſimiliter, C.ad leg.Falc.pro qua opinione
inducit Couar.ſupra, tex.in c.quãquam,de vſuris,
6 lib.6.Sed à prima opinione recedendum non eſt in
iudicando & conſulendo, & pro ea fuit iudicatum
in cõſilio domini ſereniſſimi principis Archiepiſ-
copi Toletani, per ſuos integerrimos & grauiſſi-
mos conſiliarios, abſque aliqua contradictione.

SVMMARIVM.

1 *Patrimonium ad cuius titulum aliquis ordinatur,equi paratur beneficio eccleſiaſtico.*
2 *Contraria communis opinio in quæſtione principali refertur.*
3 *Patrimonium,ad cuius titulum aliquis ordinatur,ſubrogatur loco beneficij.*
4 *Patrimonium,ad cuius titulum aliquis ordinatur,gaudet priuilegio bonorum eccleſiæ.*
5 *Subſidium ſoluitur ex patrimonio, ad cuius titulum aliquis ordinatur.*
6 *Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent.*
7 *c.2.ſeſſ.21.Concilij Tridentini, declaratur.*
8 *Bona ad cuius titulum aliquis ordinatur, vendi non poſſunt ſine epiſcopi licentia, niſi habeat congruam ſuſtentationem.*
9 *Suſpenſus eſt,qui celebrat vendendo bona, ad cuius titulum fuit ordinatus,propria auctoritate, ſecũdum Medinam,ſed contrarium verius eſt.*
10 *Verbum, nullatenus, inducit actus nullitatem.*
11 *Pœna non incurritur ex actu nullo.*
12 *Non præſtat impedimentum, quod de iure non ſortitur effectum.*
13 *Suſpenſionis pœna ſolum imponitur contra clericum, qui doloſe,& cum fraude ordinem ſuſcepit.*

14 Su-

14 *Suspensus est, qui dolose sine examine, siue extra tempora, ordinem suscepit.*

QVÆSTIO DXXVII.

Vtrum ordinatus ad titulum patrimonij, possit illud vendere sine licentia episcopi. Communis contra communem.

PAtrimonium, ad quod est quis intitulatus, &
ordinatus, potest vendi per ordinatum, & resi-
gnari inconsulto episcopo. Ita tenet glo.fin.in ca.
tuis, de præb. quam ibi probat Abb. & est de men-
te Innoc.in c.episcopus, eo.tit. & illã sequitur Fel.
in c.ecclesia sanctæ Mariæ, nu. 10. de constit. & ibi
1 Dec.nu.8.dicens in fauorabilibus tale patrimoniũ
æquiparari beneficio ecclesiastico, secus in odio-
sis: & hæc opinio communiter tenetur, secundum
Seluam de benefic. 1.par.q.3.nu.30. vol.15.tracta
tuum, & hanc partẽ tenet Gomec.in §.fuerat, nu.6.
Inst.de act.Couár. in c. Raynald.§.2. nu.7.de test.
& lib.1.var.c.4.nu.4.Gratia, reg.195.nu.7.Mẽcha
ca, de succes.creat.§.22.nu.43. & 44.& nouissime
Azeued.in l.1.tit.4.nu.9.lib.1.recop.pro qua sen-
tentia põderanda sunt verba Cõc.Trid. c.2.ses.21.
ibi, deinceps, quasi dicat, quod antiquitus valebat
alienatio, & deinceps non valet.
2 Sed contrariam sententiam (imo quod nõ pos-
sit alienari, nec resignari tale patrimoniũ, inconsul
to episcopo) tenent aliqui, quos refert gl.in d.ca.
tuis, & tenet Host. & Ioan. And.Card.& Imo.ibi,
& nu.11. fatetur hanc esse communem opinionẽ,
3 quoniam illud patrimonium subrogatur loco be-
beneficij, & sic debet sapere eius naturam, l.si tam
angusti, ff.de seruit.l.parabolani, C.de episc.& cle.
Paulus cons.73.& 265.lib.1. Tiraq. de retract.§.1.
gl.10.nu.80.& ne in opprobrium clericatus cogã-
tur mendicare, ita tenet Auendanus responso.17.
& Matienzo in l.1.tit.25.gl.1.nu.4.lib.5.recop.&
Spino in speculo testamentorum, gl.18.in prin.nu.
74.& 75.& Menchaca lib.3.de success.creat.§.22.
nu.45.qui refert duas communes contrarias. Et sic
4 tale patrimonium gaudet priuilegio bonorum ec-
clesiæ, vt resoluit Lara, in l.si quis a liberis, in vers.
solent, num.36.vbi plures refert Doctores, & ex eo
5 soluitur charitatiuum subsidium episcopo, quod ẽt
probat Bartho.de Beleneinis, in tract.de charitati-
uo subsi.q.31. Quibus rationibus satisfacit Remi-
gius de Gonni, in tract.etiam de charit.subsidio,
q.52.vbi tenet contrarium. Potest tamen assigna-
ri concordantia inter has duas communes opinio
nes, videlicet, quod alienatio non debeat fieri, vt
in hac secunda opinione, facta tamen teneat, vt in
prima: quod secus sit in alijs bonis ecclesiæ, & ra-
6 tio est, quia multa fieri prohibentur, quæ tamẽ fa-
cta tenent, vt in l.patre furioso, ff.de his qui sunt
7 sui vel ali.vbi plura congessit Ias. Hodie vero, ex
noua lege sacri Conc.Trid. hæc vltima opinio cen
setur comprobata, quia ordinati ad titulum patri-
monij, non possunt bona se alienare, seu renuncia-
re sine licentia episcopi, vt in c.2.sess.21. Cõc.Tri.
& ita quotidie fit, & practicatur, quam opinionẽ
sequitur Nauar.in manuali, c.21.nu.18.& in cõsil.
54.nu.2.tit.de temp.ord.& Flam.lib.2.de resigna.
benefi.q.6.nu.1.& 35.vbi etiam de iure communi
hanc dicit veriorem opinionem, ex c.sanctorũ, dis.
70.& quod ita practicatur, quæ tamen opinio tem
8 perãda & intelligenda est, nisi clericus tẽpore alie-
nationis habeat congruam sustentationẽ, quia tũc
tẽporis ex dispositione Concilij absq; licentia or-
dinarij poterit bona, ad cuius titulum ordinatus
fuit, alienare: quia in hoc casu cessat rõ finalis Con
cilij, ibi, *ne cogantur mẽdicare*, & sic debet cessare il
lius dispositio, l.adigere, §.quamuis, ff.de iure pat.
quam interpretationem confirmant verba Conci-
lij, ibi, *donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sint
adepti, vel aliunde habeant, vnde viuere possint*, ita ad
uertit Flami.sup.nu.36.& in lib.5.q.fin.nu.174.&
sic cũ cõstituatur regula in sacro Conc.Trid. q bo
na ad cuius titulũ clericus ordinat', nõ possint alie
nari sine licentia episcopi, & postea sequatur limi-
tatio, donec sufficiens beneficiũ ecclesiasticũ sint
adepti, sequitur, quod in hoc casu non requiritur
prædicta licentia, imo ab ipso Concilio permittit',
cũ exceptio debeat esse de regula, ex l.cũ prętor, cũ
vulgatis, ff.de iudic.alias enim, tam regula tradita
in Concilio, quam eius exceptio, idem disponeret,
quòd esset absurdum, quam interpretationem, vt
sentit Flam.sup.nu.6.& 9.& Azeuedo, sup.nu.6.
licet non sic declarent, si vero alienatio fiat nõ retẽ
ta congrua sustentatione, erit nulla ipso iure, vt ẽt
diximus in q.561. Quod in tm̃ procedit, quod si
9 post alienationem ordinatus celebret missam, re-
manet suspensus, si credimus Medinæ in sua sum.
§.8.de la suspension, fol.49. quæ sententia rigoro-
sa est, & non tenẽda, cũ illud de iure nõ reperiatur
dispositũ, & pęnæ magis sint coangustandæ, quam
extendendæ, & sic contrariam sñiam tenet Nauar.
in manuali, c.27.nu.158.& nouissime (post hęc scri
pta) idem tenet doctissimus Ioan.Gutier.in pp.quę
stionibus, 2.p.q.65. nu.10. vbi plures rationes ad-
duxit, & Spino in spec.testam. gl.18.nu.75. Et vl-
tra omnes confirmatur ista sententia ex verbis di-
10 cti Concilij ibi, *nullatenus possint*, quod verbũ, nul-
litatem actus inducit, & non aliam pœnam, vt est
glossa, verbo nullatenus, in clem.1. de sequestrat.
poss.& fructuum, gl.in clem.1. verb.nullo modo,
de ætat.& quali.ord. Cors.in suis singularib. verb.
nullatenus, Ias.in l.in pecuniarijs, n.25.ff.de ferijs,
qui allegat gl.in auth.si qua mulier, C.ad Velleia.
& plura congessit in proposito Tiraquel.in l.si vn-
quam, verb.reuertatur, nu.95.C.de reuoc.don. Et
11 ex actu nullo pœna non incurritur, cle.1.gl.de con
12 san.& affi. Et non præstat impedimẽtum, quod de
iure non sortitur effectum, vt in regula, nõ pręstat,
de reg.iur. lib.6. quod nouissime tenet Nauarr. in
suis cons.cons.16.& 42.de temp.ord. pęna vero su
13 spensionis solum ponitur contra clericos, qui sine
titulo, dolose, & cum fraude ordinem receperunt,
tacito, vel expresso pacto de restituendo post ordi
nes susceptos, tex.in c.per tuas, 37.de simonia.c.pe
nult.eo.tit.ita Nauar.in manuali, c.27.nu.158.Sal
zedo, in pract.ad Bernardum Diaz, c.18.Cordou.
q.32.Ludouicus Lopez, c.240.in instru. conscien.
Enriquez, de sacramento ordinis, c.17.& de exco-
14 municatione, cap.37. qui plures refert. Et de or-
dinato

dinato sine dispensatione canonica, vel malitiose, sine examine vel literis dimissorijs, quando sit suspensus, vide Gutier. in suis canon. quæst. c. 26. nu. 20. & c. 8. sess. 23. Concilij Trid.

QVÆSTIO DXXVIII.

Vtrum Papa sine causa possit aliquem priuare suo beneficio. Communis contra communem.

ROmanus Pontifex in beneficialibus plenissimam habet potestatem, text. in c. 1. de præb. lib. 6. & in c. fi. vt lite pendente, & est ibi tex. singularis, secundum Antonium de Burgos, in rubric. de emptione & venditione, col. penul. ad hoc quod Papa possit absque aliqua causa aliquam priuare suo beneficio ecclesiastico, quam sententiam probat gl. in c. per principalem, 9. q. 3. quamuis nihil de causa dixerit, probat tamen glo. per exceptionē quam facit, secundum Abb. in c. fi. de confirmatione vtili, vel inutili, nu. 10. Soc. consi. 13. nu. 34. vol. 1. Ias. in l. Barbarius, nu. 43. de offi. præt. Ripa, li. 2. respon. c. 19. nu. 5. Feder. de Senis, cons. 200. Paul. cons. 414. num. 4. vol. 1. Alex. consil. 2. nu. 20. vol. 1. Corneus, consil. 90. lib. 4. Gigas de pensionibus, quæst. 10. nu. 4. & q. 37. Parisius, cons. 5. num. 55. & 111. lib. 4. & hanc opinionem fatetur esse communem Ioannes Lupus, in tractatu de beneficijs vacant. in curia Romana, §. 1. colum. 3. & dixit etiam communem Nauar. in ca. si quando, de rescriptis, exceptione 3. ad finem, pag. 64.

Sed contrariam partem (imo quod sine causa hoc non possit Papa facere) tenet Abb. in d. ca. fin. Cardin. cons. 141. Romanus, cons. 345. Selua, de benefi. 3. p. q. 60. Natta, cons. 259. nu. 9. Rebuf. in tract. nominationum, q. 21. prin. nu. 55. Soto lib. 3. de inst. & iur. quæst. 6. ar. 2. Pinel. in tub. de rescin. 1. par. c. 2. num. 30. Nauar. de reditibus eccles. q. 1. nu. 21. pro qua sententia est tex. in c. non liceat Papæ, 12. quæst. 2. & hanc sequitur nouissime Salzedo, in additionibus ad Bernardum Diaz. reg. 209. col. 5. Corrasius de sacerdot. 2. part. c. 1. num. 2. Et hanc dixit communem Fel. sequens illam in c. quæ in ecclesiarum, nu. 43. de constit. & tradit Ant. Gabriel, lib. 3. communium, titu. de iure quæsito non tollendo, conclus. 1. num. 9. Et quando præsumatur iusta causa vide infra.

SVMMARVM.

1 *Lex 2. tit. 1. par. 2. expenditur pro hac opinione.*
2 *Causa præsumitur in dubio, in dispositione principis.*
3 *Dispositio principis contra ius naturale, vel diuinum, præsumitur sine causa.*
4 *Auferre bona alicui, est contra ius naturale.*
5 *Contraria opinio proponitur in quæstione principali.*
6 *Princeps disponendo circa ea, in quibus non habet liberum arbitrium, non præsumitur causa in eo.*
7 *Principis dispositio contra ius diuinum, nō est valida.*

QVÆSTIO DXXIX.

Vtrum in dispositione principis in dubio præsumatur iusta causa, quando disponit contra ius naturale. Communis contra communem.

SVnt in Iure nonnulla, quæ princeps absq; causa non potest facere. Exemplum vidimus in q. supra relata. Item quando princeps vult alienare rem suam, quia tunc causa requiritur, vt est communis opinio secundum Felinum, in c. quæ in ecclesiarum, nu. 33. de const. & dixit etiam communis Ioã. de Lecier de primog. lib. 3. q. 7. nu. 13. vol. 13. tractatum, quam opinionem probat l. 2. tit. 1. par. 2.
1 Ex causa enim permittūtur plura, l. si hominem, ff. mandati. Sed in hoc contrarium voluit Angel. imo quod sine causa possit princeps auferre bona. Ita probat tex. in l. Item si verberatum, §. 1. de rei vend. vbi contrarium asserentes mētiri affirmat, & eum sequuntur plures relati per Duen. reg. 43. fall. 5.
2 Nunc autem dubium est, an in dubio causa præsumatur in principe. Et causam præsumi dixit communem canonistarum & legistarum, Ias. in l. si testamētum, nu. 2. C. de testa. Quam communē intelligit, quando princeps disponit in his quæ sunt de iure positiuo, quod sequitur Fortunius, in l. Gallus, §. & quid si tantum, nu. 409. ff. de lib. & posth. & Coua. allegans iura, & DD. in 4. Decret. 2. par. c. 6. §. 9. nu. 9. & hanc regulam, cum aliquibus limitationibus, posuit Bernard. Diaz. regu. 572. & 209. vbi latissime Salzedo.
3 At vero in casu quo princeps disponit contra ius naturale, vel diuinum, maius dubiū est, an tunc præsumatur iusta causa. Et partem affirmatiuam voluit Cyn. in l. rescripta, q. 5. & 4. C. de precibus Imper. offer. Bar. & DD. in l. fi. C. si cōtra ius, vel vtilitatem publicam, quorum sententiam communem esse fatetur Abb. in disput. 1. incipiente, e-
4 piscopus, nu. 17. vers. venio ad tertium. Et sic, quāuis auferre rem alicui sit contra ius naturale, vt probat apud nos l. 31. & 32. titu. 18. p. 3. si tū princeps auferat, in eo est præsumēda iusta causa, & ita hanc sententiam (vltra allegatos) dixit communē additio ad Abb. in c. fi. de confirmatione vtili, vel inutili, additio. penult. & dixit etiam communem Alex. cons. 2. num. fin. & Fortunius in d. §. & quid si tantum, nu. 407. Et hanc partem pluribus comprobat Curt. senior consil. 49. nu. 70. vers. præsumitur in principe.
5 Sed contrariam opinionem (imo quod in principe disponente contra ius naturale vel diuinum, non sit præsumenda causa) dixit communiorē Alciat. reg. 3. præsum. 8. nu. 4. eandem etiam fatet cōmunem Claud. in l. vt vim, nu. 3. de iustitia, & iure, & fatetur etiam communem Ripa, lib. 2. respons. c. 19. nu. 19. Ex quo succedit aperte, quod non erit præsumenda causa à principe auferente ius suū alicui. Quā sententiam tenet Felin. in c. quæ in ecclesiarum, de constit. nu. 66. vbi Decius, nu. 27. (licet ibi dicat Fel. contrarium esse fundatum auctoritatibus doctorum,) cuius tamen sententiam tenet optime Fortunius, in d. §. quid si tantum, nu. 408. & Decius, cons. 357. nu. 6. & consi. 602. num. 16. licet breuissime agens, dicat hāc credendum esse veram sententiam: alias enim quęlibet dispositio à Principe facta cōtra ius diuinū, vel naturale, esset valida, & pro hac vltima opinione facit, quia qñ prin-

ceps

6 cęps disponit circa ea, in quibus non habet liberũ
arbitrium, non pręsumitur habere causam, vt est
communis opinio, secundum Aymon. Craueta, de
antiquit.temp. n prin. nu.32. vbi citat quampluri
7 mos. Et quod in principe disponente contra ius di
uinum non præsumatur causa, tenet, vltra prædi-
ctos, Paul. Paris. cons.68.num.225.vol.4.& in hac
varietate opinionum mediam inuenit Alciat. sup.
nu.8. sed ab hac vltima opinione recedendum non
est, in iudicando & consulendo.

QVAESTIO DXXX.

Vtrum actiones datiuæ transeant in heredes. Communis contra communem.

DVbium esse solet, an actiones heredum transeant. In quo gl.fi.vers. vel hæc, in l.cum precario, ff. de precar. distinguit dicens, quod natiuæ transeunt, datiuæ vero nõ. Quam gl. plures in hoc commendant, quos missos hic facimus, & eam innuit communem Fortunius, in l.iuris gentium, §. ideo, col.17. vers. nunc transeo, nu.6. ff. de pactis, & expresse illam fatetur cõmunem Couar. in regu. possessor.3.p.§.1.nu.3. ad fin.

Sed contrariam partem (imo gl. ab hominib. improbari) testatur Aemilius Feretus in d.§.& ideo, nu.50. & vide l.5. C. vt actiones ab heredibus & contra heredes, l.12.titu.11.par.5. vbi Greg. verb. *el dia que yo finare.*

SVMMARIVM.

1 *Tempus retractus currit contra minores absentes, & ignorantes.*
2 *Lex 8.tit.11.li.5.recop.est correctoria iuris cõmunis.*
3 *Casus, in quibus contra minores currit præscriptio, referuntur remissiue.*
4 *Restitutio competit minori, si tempus ad appellandum transierit.*

QVÆSTIO DXXXI.

Vtrum præscriptio statutaria currat contra minorem. Communis contra communem, & quid iure regio.

DVbium est, an præscriptio statutaria currat cõ
tra minorem. In quo Bar. in l.fin.nu.14. C. in
quibus causis in integrum restit. non est necessaria,
distinguit hoc modo: quod aut agit statutum de
lucro, vt in casu retractus, & tunc currat per text.
in c.constitutus, de in integ.restit. quod hodie ex-
1 presse cauetur in causa retractus, in l.8.tit.11.lib.5.
recop.& ibi Matienzo, gl.9. Aut agit de damno, &
tunc non currat, vt in d.l.fi. quã Bartoli distinctio-
nem sequitur Abb. in d.c.constitutus, nu.6. quãuis
ibi subdubitet Anton.nu.17.& Cardin. oppositio.
10.& 11.& sequitur etiam Cassan. in consuet. Burgundiæ, rub.1.§.8.verb. *en iour*, nu.28. idem in rub.
3.§.2.verb. *cntasque tuoche*, nu.8.
Sed contrariã opinionẽ (imo quod indistincte
currit contra minorem, quamuis cõcedi debeat il-
li restitutio) contra Bar. dixit cõem Alex. cõs.119.
vol.6.nu.35. quod tamen non esse facile admittẽ
dum dixit Decius cons.556.nu.7. fallitur tamẽ in
hoc, quia distinctio Bar. est vere cõmuniter repro-
bata, quinimo indistincte est tenendum cum Inno.
in d.c.constitutus, & ibi Hostien. in fi. qui affirmãt
statutariam pręscriptionem minori etiam currere,
& sic Bartoli distinctionem damnat Imol.nu.10.
Ananias, num.7. in d.c.constitutus, & contra Bar.
esse communem opinionem testatur Balb. de præ-
scrip.1.p. sextæ partis prin. nu.47. vers.& pro ista,
& Mauritius, de restit.c.93. col.antep. cum sequẽ-
2 tibus, Boer. decis.140.nu.3. post med. Hodie autẽ,
ex d.l.8. currit præscriptio aduersus minores in cã
retractus, quod secus erat de iure commui, vt sen-
tit idem Matienzo, ibi gl.1. Greg. in l.pen.tit.fi.p.
6.gl.magna. Tiraq. de retractu lib.1.§.35.gl.2.nu.
3.& 4. & vide Ias. in l.properandum, §. illo, nu.3.
3 C. de iudi. vbi accumulat casus, in quibus minorib.
currit præscriptio, vt sunt tempora inducta a lege,
veluti ad appellandum, ad appellationem prose-
4 quendam. De iure vero regio dabitur minori resti
tutio, vt in l.1.tit.25.part.3.& contra aliquos ita
tenet Azeuedo, in l.1.tit.18.nu.31.lib.4.recop.&
Villalobos, litera R. a nu.64.

QVAESTIO DXXXII.

Vtrum venditor compulsus à Principe, Duce, vel Marchione rem alteri vendere teneatur de euictione. Communis contra communem.

PRo perfecta declaratione quæstionis præcedẽtis dubitari solet, an Princeps vel domini vasallorum inuitis vasallis, siue ciuibus, possint castrum vendere, vel alienare, in qua quæstione gl. in l.inuitus, ff. de fideic.libert. tenet quod non, & sequitur, Bar. in l.in testamento, C. ad l.Falcidiam, & DD. in c.1. de testit.spol. Bar. Paulus, Ias. & reliqui DD. in leg.debitorum, C. de pactis, Bald. consi.472.vol.1. Oldrad. cons.231. Hostien. in c.dilecto filio, de maiorit.& obed.& ibi Ioan. Andr. Alex. cons.26.vol.5.& in l.2.in prin.col.fi.ff. sol.mat. Curt. cons.174.& in 6.p. in tract. feudorum, vbi hanc dicit cõem opinionem, quam sequitur Soc. cons.39.vol.3. Hippoly. in l.1. de quæstion. Guid. Papæ, q.239.& 485. Ripa, respon.32.vol.2. Paulus Castr. cons.20.nu.9. vol.1.& cons.335.nu.2.vol.1. Cot. cons.321.vol.4. Tiraq. de iure primog.q.35.nu.24.

Sed contrariam tenet Decius, in d.l.debitorũ, quam limitat, quãdo alienatio fieret cum ipsa vniuersitate, Bal. in l.2. C. de donat.& in l.1. C. comm. de leg. Romanus, cons.36. Alex. cons.96. Parisius, cons.22.nu.81.vol.1.& cons.23.num.103. Abb. in c.auditis, nu.21. de præscr. Quæ omnia sunt limitãda in casu necessitatis, quia tunc potest fieri alienatio, secundum Bar. in l.is qui, §.fi.ff. de pignoribus, Salicetus, in l.1. C. de nouationibus, Aluarotus, in c.1.§. præterea ducatum, col.2. Aretin. in l.2. colu. fi.ff. soluto matrimonio, Cynus, in l.1. C. de nouat. Aufredus, in decisione Tholosana 485.& alias 8. limitationes congessit Iacobus Philippus Portius, libro 5. communium conclusione 21. Quibus

sic

sic suppositis dubitatur, an facta venditione mandato principis sit securus ab euictione. Et emētem à principe esse securum probat text. in l. bene à Zenone, C. de quad. præscrip. quod (pluribus citatis) declarat Guiller. Bened. in c. Rayn. verb. & vxorē, nu. 943. cum alijs, vbi dicit communem opinionē. Cuius tex. decisio, an procedat in Ducibus, & Marchionibus, & alijs dominis, non recognoscentibus superiorem refert duas communes contrarias Bellonus cons. 59. nu. 8 & 11. respectu principis declarat Guiller. supra, assignans intellectum ad d. l. bene a Zenone, quem bene declarat Felin. in c. quæ in ecclesiarum, num. 36. de constit. & Grego. in l. 53. tit. 5. p. 5. verb. el Rey, & Rodericus Xuarez, allega. 11. Anton. Gomez. 2. tom. variarum, c. 2. nu. 41. vbi dicit, quo venditor compulsus rem alteri vendere per Principem, non potest agere de euictione, quia res censetur euicta per casum fortuitum, cui ipse non potuit resistere, l. Lucius, ff. de euictionibus. l. 37. titu. 5. p. 5. vbi Greg. verb. *no feria denudo el vendedor.*

QVÆSTIO DXXXIII.

Vtrū mulier permissa accusare teneatur se subscribere. Communis contra communem, & quid iure regio.

DVbium esse solet, an in casibus in quibus mulier admittitur ad accusandum, non prosequens suam, vel suorum iniuriam, debeat se subscribere, & quod non teneatur, tenent omnes iuris canonici interpretes secundum Fabrum, in §. sed & si qua. Instit. de suspect. tutoribus.

Sed contrarium tenent communiter legistæ secundum Ang. in §. consequens, nu. 3. instit. eo. & an hodie accusator teneatur se subscribere, tradit Iulius Clarus, lib. 5. recep. sent. §. fin. quæst. 8. vbi tenet, quod non.

QVÆSTIO DXXXIV.

LEx 3. §. diuus, ff. de sepulchro violato, habet varios intellectus, dum probat quod consuetudo non vincit legem, & Ias. in l. de quibus, n. 53. ff. de leg. assignat quendam intellectum, quem dixit communem.

Sed contrarium intellectum est communem dixit Gomezius, in cap. 1. nu. 233. de constitutionibus, lib. 6.

QVÆSTIO DXXXV.

Vtrum mutuans scholari, vt intret ad audiendam lectionem, committat vsuram. Communis contra communem.

MVtuans scholari, vt intret secum ad audiendam lectionem, potius vnum quam alterū, committit vsuram. Hæc est cōmunis opinio apud canonistas, secundum Alciatum li. 9. parergon. c. 9. & in cap. fi. de vsuris. Quam opinionem sequitur Orosceius, in l. 1. num. 24. de officio præfecti vrbis, vbi optime & magistraliter illud declarat.

Sed contrariam opinionem tenet Abb. in d. ca. fin. nu. 17. de vsuris, & in c. 1. nu. 2. de deposito. Tenet etiam Corsetus, verb. Doctor, in suis singularibus, & late Anania, in c. 2. nu. 4. de magistris, vbi Felin, num. 3. hanc fatetur esse communem opinionem. Quam intellige secundum tradita per doctissimum Orosceium supra.

SVMMARIVM.

1 *Res vendita in publica subhastatione censetur iusto pretio distracta.*
2 *Contra communis opinio confirmatur de iure regio.*
3 *Lex 1. tit. 11. lib. 5. recopilationis declaratur.*
4 *Venditio facta ex causa voluntaria, vel ex causa iudicati, differant.*
5 *Subueniri magis debet facienti actum ex necessitate, quam ex voluntate.*
6 *Lex 2. procedit tam in venditore, quam in emptore.*
7 *Correlatiuorum eadem debet esse ratio, & dispositio.*
8 *In pœnalibus dispositum in venditore habet locum in emptore.*
9 *Deceptio vltra dimidiam, qualiter consideretur.*
10 *Cyni opinio comprobatur de iure regio.*
11 *Officium iudicis durat per quadriennium.*
12 *Officium iudicis competit ex lege.*
13 *Actio personalis competit ad prosequendum legis 2. beneficium.*
14 *Actio ciuilis habet 30. annorum vitam.*
15 *De iure regio quadriennium datur ad petendam læsionem ex d. l. 2.*
16 *Lex fi. tit. fi. p. 7. declaratur.*
17 *Fructus sunt restituendi rescisso contractu, ex beneficio dictæ legis 2. secundum plures, & alij contra.*
18 *Gregorij Lopez opinio damnatur.*
19 *Restitutio, quæ fit ex gratia, non fit cum fructibus, secus si ex iustitia.*
20 *Contraria opinio, quod restitutio sit facienda sine fructibus, refertur.*
21 *Lex 1. C. de rescindenda, non habet locum in taxatione rerum dotalium.*
22 *Deceptio in rebus dotalibus, non requiritur tanta sicut in cæteris rebus.*
23 *Lex 16. tit. 11. p. 4. declaratur.*
24 *Lex secunda procedit etiam in contractibus bonæ fidei.*
25 *Iudicium familiæ erciscundæ est bonæ fidei, & in eo procedit d. l. 2.*
26 *Lex 2. procedit etiam in contractu locationis.*
27 *Verbum, venditio, omnem alienationem comprehendit.*
28 *Locatione finita habet locum prædictum remedium.*
29 *Artificibus non competit prædictum remedium.*
30 *Experto & sagaci non subuenitur.*
31 *In omnibus conductionibus procedit dictæ legis beneficium.*
32 *Locatio fructuum qualiter sit considerãda, vt habeat locum prædicta lex.*
33 *Locatio, quæ tota pendet à viribus fortunæ non rescinditur beneficio illius legis.*
34 *In locatione fructus beneficiorum, & tertiarum, non procedit d. l.*
35 *Spes vendi potest.*

DD 36 *Lex*

36 *Lex, ex conducto, §. 1. in vers. si merces, declaratur.*
37 *Casus de facto circa venditionem notaria publicæ huius ciuitatis, refertur.*
38 *Venditor hereditatis tenetur hereditatẽ tradere, alias nulla est venditio.*
39 *Venditio rei, quæ non est in rerum natura nihil valet.*
40 *Aliud est vendere ius hereditarium, aliud corpus hereditarium.*
41 *Hereditas sine corpore nullum iuris intellectum habet.*
42 *Hereditas est successio in vniuersum ius quod defunctus habuit tempore mortis.*
43 *Lex, si iactum retis, & l. spem, declarantur.*
44 *De substantia venditionis tria sunt necessaria.*
45 *Exceptio rei non traditæ, impedit viam executiuam.*
46 *Venditio omnis & conuentio habent tacitum pactũ, vt fides seruetur.*
47 *Statutorum verba sunt stricte interpretanda.*
48 *Quando ex vno contractu oritur actio, & exceptio, sicut actio est guarentigiata, ita & exceptio.*
49 *Exceptio, quæ resultat ex ipso contractu, impedit executionem.*
50 *Conductor gabellarum regiarum, non vtitur beneficio illius legis.*
51 *Læsio vltra dimidiam, non habet locum in permutatione beneficiorum.*
52 *Æstimatio non cadit in spiritualibus.*

QVÆSTIO DXXXVI.

Vtrum beneficium legis secunda, C. de rescindenda venditione, habeat locum in rebus venditis in publica subhastatione. Communis contra communem, & quid iure regio.

DVbitatur circa intellectum d. l. 2. an habeat locum in rebus venditis in publica subhastatione. Et in illis rebus non habere locum, tenet Angel. in l. pretia rerum, nu. 3. ff. ad leg. Falc. idem Angel. in repet. l. sciendum, nu. 12. in fi. ff. de verbo. idẽ in l. 1. nu. 2. C. de præscr. 30. vel 40. annorum, num. 30. inducens pro hac sententia tex. elegantem, in l. 1. C. de præd. decur. lib. 10. in vers. ita enim fiet, vbi etiam hæc opinio videtur placuisse Bar. num. 4. Et pro hac parte facit, quia res vendita in publica sub
1 hastatione, redditur plus offerenti, & sic videtur iusto pretio distracta, vt in l. mortis causa capimus, vers. fi. ff. de donat. caus. mort. quam Angeli sententiam comprobat l. styli. 220. vbi agens sine distinctione, hanc exceptionem deceptionis vltra dimidiam minime admittit, cui etiam opinioni videtur consentire. l. 19. tit. 4. lib. 6. ord. in fine. Et tandem hanc dicit communem opinionẽ Deci. cons. 210. & intellige Dec. ibi secũdum doctores, quos citat, qui loquuntur in publica subhastatione, quamuis ipse loquatur in permutatione.
2 Sed contrariam opinionem (imo quod illa l. 2. habet locum in rebus venditis in publica subhastatione) tenet Bar. in d. l. 1. C. de præscrip. 30. vel 40. anno. in quantum ibi dicit, quod non ex hoc, quod res fuerit vendita in publica subhastatione præsumitur vendita iusto pretio, & hanc tenet Paulus, nu. 3. Imol. nu. 3. Alex. nu. 9. in d. l. pretia rerũ, tenẽt etiam Roma. fol. 6. Alex. nu. 16. in l. si quis cum alter, de verb. & sequitur etiam Alex. in l. pacta nouissima, col. 1. C. de pact. vbi Ias. nu. 9. hãc testatur esse communem opin. contra Ang. quam opin. sequitur Ant. Gomez, 2. to. varia. c. 2. nu. 23. vbi, pluribus citatis, resoluit cõmunem, & Padilla, in d. l. 2. nu. 3. vbi refert duas cões, & Pinelus, ibi, 2. p. cap. 2. nu. 25. dicit etiam communem Anto. de Burgos, in c. cum causam, nu. 27. de empt. & vend. Pro qua opinione est tex. in l. 4. tit. 7. lib. 5. ord. vbi late Dida. Perez, quẽ text. ad hoc citat Gomez Arias, in l. 66.
3 Tauri, nu. 5. in fi. & Ant. Gomez, & Padilla, sup. & est tex. expressus in l. 1. tit. 11. lib. 5. recop. vbi notat Matienzo, gl. 19. nu. 1. & Padilla, in d. l. 2. num. 31. vbi hoc declarat. Et nos diximus in q. 172. Quæ
4 omnia videntur intelligenda, quoties vẽditio fuit facta ex causa voluntaria, vt si res minorum iudicis auctoritate distrahantur: nam tunc decepris vltra dimidiam erit subueniendum, quod non erit sic, quando ex causa iudicati bona alicuius distrahuntur, si plus offerenti, facta licitatione, addicta sint: quia tunc non est cur rescindatur ille contractus, prætextu læsionis vltra dimidiam. Quo etiam casu fortassis voluit agere, d. l. 19. tit. 4. lib. 6. ord. cui & consonat l. styli 220. nam hoc casu, contumacia debitoris nõ soluentis debitum, facit vt excludatur a
5 beneficio illius legis. Et vide l. 6. tit. 11. lib. 5. reco. Nec obstat si dicatur, magis subueniri debere ex iure ei, qui vendit ex necessitate, quam ei qui vendit ex voluntate, arg. tex. in l. cum quædam mulier, C. de admin. tut. iuxta l. fi. in fi. ff. de inoffi. test. nam illæ leges procedũt, quãdo culpa nõ præstitit necessitatem, l. si fideiussor, §. necessaria, ff. qui satid. cog.
Sed contrariam sententiam (non obstante l. 1. & 6. tit. 11. li. 5. recopil. & l. 20. tit. 7. lib. 9.) tenet Paladorius, lib. 2. rerum quotidianarum, c. fi. 5. par. §. 16. nu. 11. contra Padil. sup. & Greg. Lopez, in l. 56. tit. 5. p. 5. verb. *menos*, cuius opinio verior videtur.
6 Rursus pro intellectu d. l. adde quod tam habet locum in emptore, quam in venditore. Ita tenet glo. magna, ibi, vers. item habet locum lex ista ecõtra, cuius opinionem sequitur ibi Bar. nu. 3. Alber. nu. 4. Bal. q. 16. nu. 20. Salic. col. 12. versi. reuertor ad gl. Paulus, nu. 17. & hanc asserit esse communem Pantaleon Crem. col. 5. vers. extende igitur, quæ fuit ante omnes opinio Azonis, in summa illius tituli, nu. 2. & eam tenet gl. verb. dimidiam, in c. cum causam, de empt. & vend. quam opinionem videtur probare tex. egregius, in l. 1. §. si quis in fraudẽ, ff. si quis in frau. patr. Et pro hac opinione etiã fa-
7 cit, quia dispositum in vno correlatiuorum censetur in altero dispositũ, l. fi. C. de indict. vid. toll. l. 1.
8 C. de cupress. lib. 2. imo etiam in pœnalibus dispositum in venditore, habet locum in emptore, vt in l. 1. C. de cupress. lib. 12. quem text. exacte declarat Aymon, de antiq. temp. fol. 134. num. 29. & pro hac
9 sententia est hodie l. 56. tit. 5. p. 5. solet tamen dubitari, quando dicatur quis deceptus vltra dimidiã. In qua re est distinguendũ, quia respectu venditoris dicitur deceptio interuenire, qñ res, quæ valet centum, distracta fuit minus quinquaginta: in quo oẽs cõueniũt, & respectu emptoris, q. vti valet beneficio illius legis, quando res quæ valet centum,

tum, empta fuit plus quam quinquaginta & centum.Ita docet gl.ibi,quam sequitur Bald.q.17.Fabia.de Monte,de empt. & ven.q.fi.col.2.& hãc opinionem esse communem,& receptã apud forensia tribunalia affirmat Couar.lib.2.variat.resolut.
c.3.nu.8.tamet si ibi Cyn.voluerit,q.7.post Petrũ,
10 quod emptor dicitur deceptus vltra dimidiam,
quando pro re centum valente resoluit plus quam ducenta.Cuius opinionem videtur probare l.16.ti.
21.par.4.cõem vero opinionem approbat l.56.tit.
5.p.5.(quod est tenendum,) & l.4.tit.7.lib.5.ord.
quod sequitur Gutier.pract.qq.li.2.q.133.qui dicit, quod hæc opinio est in praxi recepta, & quod ab ea non sit recedendũ in iudicando & cõsulẽdo.
Rursus dubitatur,quod iuris remediũ cõpetat pro consequendo illius legis beneficiũ,& gl.magna ibi
11 tenet,officiũ iudicis competere,quod per quadriẽnium durare solet,vt in l.fi.C.de temp.in integ.restit.pro qua opinione facit tex.ibi, *auctoritate iudi-*
12 *cis interueniente*, quia regula est nouissima,iudicis officium semper ex lege cõpetere, cuius verba ad iudicem diriguntur,ex gl. quam ibi omnes notãt, & sequuntur,in l.si soror,verb.restitui, C.de colla.
alia in l.si res obligata,in fi.ff.de leg.2.& in l.cũ fatis,vers.per iudicem,C.de agric.& censi.lib.11.vbi idem docet Bar.nu.10.& in l.1.num.9.ff.si quis ius dic.non obtemp.& Rip.in l.1.nu.20. C.de edend.
& dixit communem Curt. in l.si pascenda pecora,
nu.3.C.de pact.pro qua sententia est tex.in l.quod si minor,vers.fi.ff.de minoribus.
13 Contrarium tamen concludit gl.ibi, imo quod competat actio quædam personalis,descendens ex eodem contractu, vt in l.sed Celsus,§.si fundus, & in l.ex empto, §.his qui vina,ff.de actionibus empti.Et glo.opinionem tenet ibi Bar.q.2. & sequuntur Alberic.nu.5.Bald.& Salic.q.1.qui hanc affirmat esse communem opinionem, & idem testatur postea,nu.18. idem affirmat Fulgos.col.1. ad medium,& Paulus,nu.12. & dicit etiam communem Pantaleon Crem.col.39.& idem tenet gl.verb.restituit,in c.cum causam,de empt.& vend.quarum opinionem dicunt communem Corn.cons.27.col.
6.& 7.ver.4.Balb.de præscript.4.p.4.partis princ.
14 q.26.quo fit,quod per 30.annos durabit illius legis beneficium,cum hæc sit ciuilium actionum vlta,l.sicut in rem,& l.omnes,C.de præscript.30.vel 40.annorum,& in l.2.C.de const.pecu.& in principio inst.de perpe.& tempor.act. Quod quidẽ omnes libent r admittunt in d.l.2. & in alijs locis.Et esse communem opinionem affirmat Baldus,sup.
& Gratus cons.71.vol.1.nu.6.& 9.quod hodie nõ
15 procedit, & est correctum ex leg.4.tit.7.lib.3.ordin.vbi solum datur quadriennium à tempore celebrati contractus,l.1.tit.11.lib.5. recop.& vtrobique DD.ecclesiæ tamen, principi,& reipublicæ,
durat hoc beneficium triginta annis, per l.fin.ti.fi.
16 p.6.quam ita intelligẽdam esse affirmat Emanuel Costa, in l.Gallus,§.& quid si tantum,2.p.nu.83.
ff.de lib.& posthu.& Couar.lib.1.var. c.13.n.13.
& Roderic.Xuarez,allegat.21. vers.nec prædicta obstat,col.1.in priu.Io.Garcia,de nobilitate,gl.3.
§.1,a nu.21.qui contra Greg.tenet.ibi, & Pinelus,
in d.l.2.in 2.p.c.1,nu.27.in fin.Est tamen alia pul-
17 chra questio satis difficilis,circa declarationem illius legis, in qua reperies duas communes contrarias: vtrum quando contractus rescinditur ex beneficio illius legis,veniant fructus,super quo Alberi.
ibi nu.16. se remittit ad Rofred. qui cum fructib.
esse faciendam restitutionem affirmat, per text.notabilem(quem ipse allegat) in l.1.vers.cum fructibus,C.si maior factus alienationem ratam habuerit.Idemq; tenet Salic.ibi, num.5.Acosta, in d.§.&
quid si tantum, 2.p.nu.72. Gomec.in l.70.Tauri,
nu.29.& pro hac opinione 20. fundamenta tradit Menchaca,lib.3. controuersiarum vsufrequ.c.71.
nu.2.Matienzo,in d.l.1.tit.11.gl.5.dicens veriorẽ in praxi receptam,& Pinel.in d.l.2. in 2.p.c.4.n.34 qui istam defendit sententiam,quam sequitur Ioã.
Garcia,de Hispaniarum nobilitate, gl.6.§.1.nu.6.
per tex.in l.1.C.si maior factus.Nec admittẽda est
18 tertia opinio,quam tradit Greg.in d.l.56.tit.5.p.
5.verb.*desamparar*, quem,merito,reprobat Gutie.
lib.2.practic.q.134.nu.fi. & pro opinione Alberi-
19 ci,& Rofredi facit,quod etiamsi restitutio,quę ex gratia conceditur,minime cũ fructib.fieri debeat,
vt in auth.idem est de Nestorianis,C.de heret.quẽ tex.bene declarant Ioannes Garcia, de nobilitate,
gl.6.§.1.nu.45.vbi defendit communem intellectũ ad illum tex.contra alios, per quem hanc esse communem opinionem testatur Decius, in l.in condẽnatione,§.cum verbum restituas,col.1.de reg.iur.
& Ias.in l.beneficium, nu.17.ff.de constit.princ.Si tamen restitutio fiat per viam iustitiæ sine mora;
& mala fide illius aduersus quem restitutio est facienda, restitutio fiat cum fructibus, vt in l.patri,
§.itẽ ex diuerso,ff.de minor. vt in l.videamus,la 2.
ff.de vsuris, quam opinionem sequitur Greg.in d.
l.56.titul.5.p.5.verb.*desamparar*, & Acosta,in §.&
quid si tantum.2.p.nu.72.de lib.& posth.
20 Sed his non obstantibus, cõtrariũ tenet ibi Bal.
nu.3.existimans eos dumtaxat fructus esse restituẽdos,qui percepti sunt a tempore morę,non aũt percepti à tempore cõtractus celebrati. Idemq; tenet ibi Pantaleon,col.39. Anch.in reg. peccatũ,q.10.
de reg.iur.in 6. & hanc opinionem defendit Ant.
de Burgos,in c.ad nostram,nu.36.de empt.& ven.
& eam esse in praxi receptam affirmat Couar. lib.
2.variar.c.3.nu.9.& sequitur Rota,in nouis,decl.
116.Cepolla,de simulatione contractus,vers.vsura,§.13.nu.4.qui cum alijs dixit esse cõmunem,&
in praxi esse obseruatam tenet Pinel.supra,nu.4.&
verissimam opinionem appellat Ant.Gomez(sibi contrarius) 2.10.var.c.2.nu.23. & c.4.nu.21.& Padilla,in d.l.2.nu.50.& Matienzo, supra gl.5.a nu.
6.& sequitur Gutier. lib.2.pp.qq.q.134.per totã,
dicens hanc opinionem communem,& in praxi receptam,quæ sententia verior mihi videtur,& eam nouissime sequitur Parlado.supra,c.fi.5.par.§.16.
nu.12.Poterit tamen emptor contentus,si restitueret rem cum fructibus ratione læsionis petere iustum ac licitum interesse, quod ipse ex pretio a se soluto percipere potuisset, vt tradit Gutier.supra q.135.per totam.
Sed vlterius dubitatur pro perfecta declaratio-
21 ne illius legis,an habeat locũ in taxatione rerũ dotaliũ.Et locũ hic probat text.in l.iuri succursum,

vers.si.ff.de iure dot,l.si res,§.1,ff.eo,vbi gl.verb,
præstet,intelligit hoc procedere,si deceptio sit vl-
tra dimidiam,Item gl.in l.si ex causa,ver.intra vi-
res,§.in dotis,ff.de minor. Idem tenet Alber.col.
3.& asserit esse ab omnibus approbatum Cremen.
col.9.& Rom.nu.3.Ias.nu.18.in l.si quis cū aliter,
ff.de verb.obl & Balb.Nobelus,de dote.6.par.pri
uilegio 43,qui tamen non aduertunt iura illa,&
tex.in l.si circumscripta.C.sol.matr.loqui indistin
22 ctè,quasi speciale sit fauore dotis, quod tanta de-
ceptio non requiratur in rebus dotalibus, sicut in
alijs:sed coniugi vtcumque decepto subueniatur,
quod nominatim aduertit Imola, in d.c.cum dile
cti,nu.16.& Ant,Burgensis,num.48.in c.cum cau
sam,de empt.& vend.& Gerardus,sing.22,quæ opi
23 nio hodie est comprobata ex tex. in l.16.ti.11.nu.
4.de cuius intellectu vide Gom.in l.50.Tauri, nu.
44.& Pinel.in d.l.2.in 1.p.nu.10.cū seq.qui tenet
contra plures,quod istud non procedat fauore do
tis. Vlterius animaduertendum est legem illam, &
eius remedium non tantum procedere, & habere
locum in contractu emptionis, & venditionis, in
24 quo ipsa loquitur,sed etiam in alijs bonæ fidei cō
tractibus,vt ibi sentit glos.magna,ibi,illud autem
constat,vbi Bar,nu.4,qui,quod mirum est, glo.nō
vidit,dicens hoc per glo.non tangi, & tenet Albe.
nu.7.Baldus,q.3.nu.5.Salic.nu.8.q.4.Paulus, nu.
14.qui dicit hoc esse sine dubio,& hanc opin.asse-
rit ibi communem Cremens.col.5.versi.2.extendi
tur,quæ opinio Azonem primum habuit auctorē,
in summa illus tit.num.2.& tenet etiam glos.in l.
si olei,verb.obtulit, C.de loc.& cond.gl.in l.si ea
25 pactione,verb.conductor,C.de vsur.glossa, verb.
perperam,in l.maiores,C.commu.vtriusq; iud.v-
bi in iudicio familiæ ercifcundæ,quod quidem bo
næ fidei esse cōstat,habet locum beneficium illius
legis, cuius glossæ opinionem sequuntur ibi om-
nes,& Corne.cons.140.vol.4. Gozad, cons.44.nu.
17.& Marienzo in d.l.1.tit.11.glo.8.nu.1.& dicit
communem opinionem Pinelus, in d.l.2.in 1.par.
c.3.num.1.& ibi Padilla,nu.13.& idem tenet glo.
in l.in venditione,§.1.vers.etiamsi minoris, ff.de
bon.auct.ind.possid.quæ illam legem secundā ad
26 contractum locationis extendit.Id etiā tenet Bar.
in l.item si pretio,§.fi.num.1.ff.loca.Ang. in princ.
nu.1.Inst.eod.Abb.& Imola,in c.cum causam, de
empt.& vend.vbi Ant.Burgen.testatur esse com-
munem opinionem. Idem fatetur Roma.cōs.423.
nu.2.& dixit etiam communem Aret.cōs.126.nu.
2.& sequitur Cepolla,de simulatione contrac.nu.
9.& dicit communē Pinel. in d.l.2.1.p.c.3.nu.17.
Menchaca,li.3.controuersia. vsufreq.c.61.nu.11.
& Gutier. lib.2.pp.qq.q.138.in princ.& pro hac
opinione est text.quasi expressus,in l.in contracti-
bus,C.ex quib.cau.maio.Secundo facit, quia licet
tex.in d.l.2.solum loquatur in venditione, tamen
verbum hoc *omnem alienationem* comprehendit, l.
27 statu liberi à cæteris,versic.Quintus, de statu lib.
Et vltra omnes hanc opinionem dicit communem
Fab.de Monte, in tract.de empt.& vend.8.q.prin.
nu.9.& pro hac sententia est hodie lex.4.tit.7.lib.
5.ordin.l.1.tit.11.lib.5.recop.& vtrobique docto
res,maxime Matienzo, in d.l.1.verb.*en las rentas*,

qui resoluit (contra Dec.cons.583.quem sequitur
Aluarus Velascus, de iure emphyt.q.28.per totā)
quod etiam post finitam locationem habet locum
28 prædictum remedium,vt tradit Pinel.dicēs ita ob
tinuisse, in d.l.2,in 1.p.c.3.nu.19.& 20.quam se-
quitur Matienzo,supra,gl.6.nu.5.& Gutier.sup.q.
138.in princ.ex quib.potest inferri ad locationes
29 operarum,quas faciunt architecti,seu fabri ligna
rij,seu fabri ferrarij,vt si in illis deceptio vltra di-
midiam contigerit,competat beneficium illius le-
gis, vt tradit Pinel.supra,1.par.c.2.nu.7.& 19.&
Gutier.qui alios refert lib.2.pract.quęst.q.144.v-
bi per totam quæstionem hoc explicat.

Sed in hoc cōtrarium hodie disponit l.3.tit.11.
lib.5.recop.dum tamen prædicti officiales sint ex
experti in suo officio,vt aduertit Matienzo,ibi gl.
30 1.quia sagaci,& experto non competit illius legis
remedium,vt tradit Cremen.in d.l.2.n.124.& Pi-
nel,sup.1.p.c.2.nu.19.& aduertit Gutier. sup.con
tra Castillo,in l.2.Tauri,quem refert Auiles,in cc.
prætorum,c.33.nu.2.verb.*a menos costa*, & proce-
31 dit etiam prædicta lex in conductione prati, seu
herbati pro pascendis ouibus,vel domus ad coha-
32 bitationem, & in similibus, ex ratione de qua su-
pra.Et qualiter in locatione fructuum læsio sit cō-
sideranda,vide Padil,ibi,nu.15.Matienzo, in d.l.
1.tit.11.gl.6.Gutier.de iuramen. confir.1.p.c.26.
num.13.vbi resoluunt, quod considerandus est à
principio dubius euentus, vt tradit ibi Pinel.in 2.
p.c.4.nu.18. Quæ omnia minime locum habent,
33 si locatio tota pendeat a viribus fortunæ,quia tūc
non habet locum illud remedium, vt puta si quis
34 conducat fructus alicuius beneficij, vel tertias,
vel quartas regias,seu episcopales.Ita Ioannes An
35 dr.ad speculū,in rub.de vsur,& Pan.cons.19.quia
in hoc casu solum spes empta videtur, quæ quidē
vendi potest,vt in l.nec emptio,ff.de contrah.em-
pt.l.si iactum retis,ff.de act.empti. Quę iura opti-
me declarat Sarmiento, lib.7.selectarum.c.1.nu.
2.Couar.in reg.peccatum.2.p.relectionis,§.8.nu.
12.col.3.l.11.tit.5.p.5.Quod verum est, quando
fructus parui, seu diminuti nascerentur, vt in l.ex
cōducto.§.1.& in l.si merces,§.vis maior,ff.loc.se-
36 cus vero si nulli fructus remaneant in d.l.ex cōdu
cto.§.1.vers.sed etsi.ibi.*Sed etsi labes facta sit, omnē
que fructum tulerit damnū coloni, non esse, ne supra dā
num seminis amissi merces agri præstare cogatur*. Ex
37 quib.de facto consultus rndi,in lite,quæ adhuc a-
gitat inter fratres hospitalis regis huius ciuitatis,
& Blas Muñoz de Velasco notariū perpetuū audiē
tiæ Archiepi Toleti,cui à prædictis fratrib. vēdita
fuit hereditas cuiusdā Didaci de Chinchilla,ī ma-
gna,seu in parua quantitate,per pretiū quadringē
tos & viginti numos aureos, & cū nec ī vno numo
pdicta vēditio hereditatis potuisset verificari,peti
ta fuit executio à prædictis fratrib.per illā summā
ducatorū:ego vero defendi, reuocādā esse pdictā
executionē, & ad nihilū teneri prædictū notariū,
ex rōne d.§,in versi.si merces, & ex supra traditis,
38 & ex eo,quia venditor hereditatis,tenet heredita
tē venditam tradere,quia alias nulla est venditio.
tex.in l.qui tibi, C.de hered.vel act.vend.melior
tex.in l.cū hereditatē,7.ff.illo ti,cuius verba sunt,
cum

tum hereditatem aliquis vēdidit, debet esse hereditas, vt sit emptio, & ideo pretium condicetur, ex quo tex. clare comprobatur hæc senteotia, præcipue quod prædicti fratres non possunt prædictã hereditatis venditionem verificare, & ita tenet expresse Paul. de Monrepico, cons. 7. nu. 4. per l. nomē debitoris, §. vni ex heredibus, de leg. 3. est etiá tex. in l. qui filij familias, 14. §. si hereditas, ff. illo tit. ibi, *si heredi tas vendatur, venditor res hereditarias tradere debet: quanta autem hereditas sit, nihil interest*. Vnde clare
39 colligitur, quod fuit vendita res; quæ nunquã fuit in rerũ natura, cũ de ea nõ constet, & sic est nullius momenti, l. 1. ff. de hered. vel act. vend. ibi, *quia si in rerum natura non sit quod venierit, nihil est actũ*,
40 & est bonus tex. de iure regio, in l. 14. tit. 5. part. 5. ibi, *no se puede vender la cosa que no es, y ansi non va le la venta*, & ibi Greg. verb. *no vale*. Et sic cum hereditas fuit vendita in magna, vel parua quantitate, clarũ est quod nõ ius hereditariũ, sed magis cor
41 pus hereditariũ fuit venditũ, quia hereditas, sine corpore nullũ iuris intellectũ hēt. Ita Bal. expresse, in d. l. hereditatem, qui dicit, quod aliud est veode re ius quod habeo ad hereditatē, aliud vendere he reditatem: maxime, quia nõ hereditas obfutura, & quæ erat in spe, fuit vēdita, sed hereditas iã causata, & delata, & sic debet in aliquo verificari, ex tra ditis per Gome. 2. to. varia. c. 2. nu. 5. vers. item ad de, quibus nou obstat tex. in l. nihil aliud, ff. de ver.
42 sign. vbi hereditas est successio in vniuersum ius, quod defunctus habuit tempore mortis, & sic habet se ad damnum, & ad lucrum, quia illud proce dit respectu heredis, qui est vniuersalis successor, secus vero respectu emptoris hereditatis, cuius ea natura est, vt venditio io aliquo verificari debeat.
43 Nec obstabit prædictis d. l. neq; emptio. ff. de con trah. empt. l. spem, C. illo tit. l. si iactum retis, ff. de act. empti. quibus satisfacit optime Sarmiento, su pra, quia io illis iuribus nou fuit res particularis, nec vniuersalis vendita (prout est hereditas iã delata, de qua in proposito) sed quidã dubius euentus, certus siue incertus, quod secus est in casu nostræ venditionis, vbi nec spes fuit vendita, nec ius de futuro, sed bona hereditaria iã delata, & hospitali acquisita, quod lunge diuersum est, quia iu pri mo casu venditio habet se ad esse, & nõ esse, & tan tũ vendita fuit spes, & quidã futurus euentus: at ve ro in prædicta venditione nõ fuit vendita spes, sed bona hereditaria iã quæsita, & delata, & ipsi hospitali, cuius venditio in aliquo verificari dēt, prius quã agatur ad pretij hereditatis venditæ solutio-
44 nem, quod ex eo cõfirmatur, quia tria suot de substãtia venditionis, res ex parte venditoris, pretiũ, ex parte emptoris, & cõsensus ex parte vtriusq;, & si res vēdita deficiat, erit venditio uulla. Ita Fabia. de Monte in tract. de emp. & vend. q. 5. & Mocius, de contract. tit. de emptione, nu. 2. fol. mihi 76. per tex. in l. domũ, 57. ff. de contrah. empt. Ex quibus clare colligitur, prædictã venditionem nullius esse momēti, nec virtute instri publici põt proferri sen tentia, quæ vulgo dr̃, *remate*, contra prædictũ reũ
45 executatum: quia exceptio rei nõ traditæ impedit viam executiuam, & agenti obstat exceptio, nõ im plementi, l. Iulianus, §. offerri, ff. de act. emp. l. filiæ, C. de collat. & tradit Corneus, consil. 106. nu. 5. li. 1. & ratio est, quia quælibet venditio, & promis-
46 sio, habet tacitum pactum, & conuentionem si fides obseruetur, tex. in c. peruenit, de iureiurando, ita eleganter Crotus consil. 75. nu. 12. & consi. 86. nu. 9. Boerius, consil. 144. nu. 11. lib. 1. Et adeo efficax, & fortius est prædicta exceptio, quod si ex for ma alicuius statuti esset sublata omnis exceptio (licet verba statutorum sint stricte interpretanda, vt io l. quidquid astringendæ, de verborum, l. 1. ff. de noxalibus) Tamen ista exceptio rei non traditæ, semper admittitur. Ita Batt. in l. 1. §. parui. ff. quod vi aut clam. quem sequitur Crauet. consil. 151. nu. 10. Rolan. cons. 53. lib. 1. dicens hoc etiam procedere, etiam si quid minimum deficiat, quam opinionem, stante lege regni, tenet Palat. Rubeus, in l. 64. Tauri, Dida. Perez, in l. 4. tit. 8. lib. 3. ord. col. 1081. quos sequitur Paz, in sua praxi. 4. partis. 1. to. c. 3. nu. 8. & idem tenet Padil. in l. 1. nu. 4. in fin. C. de iuris & facti ignorantia, & nouissime Parlad. lib. 2. rerum quotidianarum, c. 11. nu. 26. qui assi-
48 gnat optimam rationem, quod quando ex vno cõ tractu oritur actio pariter exceptio, est guarentigiata exceptio, sicut ipsa actio, & sic qui opponit talem exceptionem, non dicitur venire contra instrumentum, imo uirtute illius facit contradictionem, fundans in eo exceptionem suam. Ita Bald. in
49 auth. præsenti, C. de fideius. qui dicit, quod quãdo actio & exceptio procedunt, & deriuantur ex eodem fonte, admittenda est exceptio, cum resultet ex eodem contractu. Idem tenet Auend. tit. *de las exceptiones*, nu. 28. Ant. de Canario, tract. de execu tione instrum. q. 26. quæ omnia sunt menti tenenda, cum sint quotidiana. Deueniendo igitur ad de-
50 clarationem dictæ legis 2. illam limita in conductore gabellarum regiarum, ex l. 43. in vol. legum gabellarum, quæ est l. 15. tit. 9. lib. 9. recop. ita Gregor. in l. 56. gl. magna ad fin. tit. 5. p. 5. quem sequi-
51 tur Matienzo in d. l. 2. tit. 11. gl. 6. nu. 4. lib. 5. reco. Vltimo pro complemento declarationis prædictæ legis animaduertendum est, non habere locum in permutatione beneficiorum, quia licet aliquis fuerit læsus vltra dimidiam, in computatione fructuũ beneficiorum non dabitur recursus ex d. l. quia in
52 spiritualibus non cadit æstimatio, licet reditus æstimari possint.

Quam opinionem sequitur Anchar. & Imola, in c. cum causam, de emp. & vend. Dec. cons. 210. o. 8. & hanc dicit communem opinionem Probus ad Ioan. Monach. in c. fin. de renunciat. lib. 6. Padilla, in d. l. 2. nu. 18. vbi dicit communem, Pinel. in 1. p. c. 3. nu. 16. & sequitur Couar. lib. 1. var. c. 5. num. 8. Greg. in l. 56. tit. 5. p. 5. verb. *menos de la mitad*, circa medium, & sequitur Matienzo, in d. l. 1. tit. 1. gl. 7. nu. 5. contra alios, quos ipse refert: quæ opinio est verior, & receptior, & ita practicatur, cum illa per mutatio facta, & approbata sit auctoritate Romani Põtificis, a quo quilibet immediate dicitur possidere, & non à permutante, vt in c. ex frequentib. de institutionibus. Et vltra prædictas declarationes, & limitationes ad d. l. 2. vide quæ diximus in q. 72. & 170. & quæst. 171. & 443. & 508. & 510. & 511.

SVMMARIVM.

1 *Vsurarius manifestus quis dicatur in iure.*
2 *Vsurarius non potest facere testamentum.*
3 *Filia quæ caste non vixit, si sit emendata non potest a patre exheredari.*
4 *Vsurarius non potest facere codicillos.*
5 *Dispositio pęnalis extenditur, quando alias redderetur illusoria.*
6 *Confessio vsurarij non facit illum vsurarium manifestum.*
7 *Publicus vsurarius dicitur, qui in iudicio illud crimen confitetur.*
8 *Vsurarius manifestus dicitur pluribus modis.*
9 *Testes non admittuntur contra vsurarios, qui ab ipsis vsuram acceperunt.*
10 *Vsura quibus testibus probetur, de iure communi, & regio.*
11 *Fama publica probat aliquem esse vsurarium.*
12 *Fama publica in criminalibus cum vno teste non probat.*
13 *Censura pena dicitur leuis pęna.*
14 *Vsurarium manifestum quando iudex possit aliquem declarare, & quæ debeant concurrere.*
15 *Vsurarij quibus pęnis vtroque foro plectantur remissiue.*

QVÆSTIO DXXXVII.

Vtrum dicatur aliquis vsurarius, si iam desierit vsuras exercere. Communis contra communem.

CIrca interpretationẽ text. in c. quáquá, de vsuris, in 6. latissime diximus ĩ q. 11. & in q. 596.
in quibus resoluimus, vsurarium non posse facere
testm̃, etiamsi desierit vsuras exercere, sine solemnitate illius tex. Et rursus non posse testem esse cũ
1 remanet infamis, licet vsuras iam non exerceat. Ex
quibus videtur, quod licet vsurarius desinat vsuras exercere, nihilominus censetur in iure tanquã
vsurarius, de quo dubitabit Bar. in l. palá, §. non solum, ff. de ritu nupt. vbi relinquit indecisum. Decidit tñ in l. 2. §. quis sit fugitiuus, in prin. ff. de ædil.
2 edi, dicens, vsurariũ censeri, & ita nõ posse facere
testm̃ sine solemnitate illius capituli, quá opinionem tenet idem Bar. in l. prætor, §. is autem, ff. de edend. per tex. ibi, qui communiter a Doctorib. ad
hoc inducitur, & hanc opinionem tenet Ias. nu. 9.
Dec. nu. 16. in l. 1. C. de eden. & hanc partem, quæ
verior videtur, dixit communem Dec. in c. 1. n. 22.
de probat. dixit etiam communem Gomez in §. ex
maleficijs, nu. 43. Inst. de act.

Sed contrariam sententiã (imo quod postquam
desierit vsuras exercere non dicatur, nec censeatur
vsurarius) videtur probare tex. in c. ferrum, 50. dis.
vbi ex peccato iam dimisso non debet quis despici, circa quem text. vide Cagn. in l. non dẽt melioris, nu. 5. ff. de reg. iur. & ita hanc dixit cõem Barb.
cons. 40. vol. 2. col. 7. pro qua parte facit, etiam quędam elegans doctrina Specul. in tit. qui filij sint legit. §. pen. vers. quid si filia, vbi concludit, quod fi-
3 lia quæ non vixit caste si se correxerit, & emendauerit, nõ poterit ex hoc a patribus exheredari, quá
sequitur Ant. & Abb. col. 2. in c. Quintauallis, de
iureiur. & Alex. in l. 1. nu. 33. ff. sol. mat. Ias. in l. in
arená, in fi. C. de inoff. testa. Claud. in d. l. 1. Corrasius in l. qui liberos, nu. 57. ff. de ritu nupt. & sequitur Curtius, nu. 7. Iacob. nu. 5. post alios, in auth.
ex causa, C. de lib. preter. Couar. in c. Raynutius, in
prin. nu. 18. de test. Ripa, in d. l. 1. nu. 71. & dicit cõmunem idem Ripa, in l. fi. q. 67. nu. 224. C. de reuocandis donat. & dixit communem Catelianus Cotta, in memorabil. vers. filiusfamilias, quamuis contrarium teneat Feli. in c. Rodulphus, nu. 6. vers. dixit alias, de rescriptis, & Curt. in auth. non licet, colum. 1. C. de lib. præt. & dicit Gualdensis, de arte testan. tit. 13. cautela. 17. nu. 2. quod non facile sentẽtiam Specul. sequeretur in iudicando, propter qđ
videtur, quod opinio Barbaciæ minime contemnenda sit, & ideo Alex. nititur cõcordare has duas
opiniones Bar. & Barbaciæ in d. l. 1. C. de edend. cuius concordiam dixit communem Gome. in d. §. ex
maleficijs, nu. 43. & de hac communi vide eundem
Barbaciam, in tract. de test. 2. p. nu. 5. & 6. in vol. 5.
4 tractatuum. Et adde, quod sicut vsurarius manifestus non põt testari sine solemnitatibus illius text.
ita & non poterit facere codicillũ, vt tenet gl. fi. in
d. c. quanquã, vbi sequuntur DD. communiter, sequitur ẽt Frãcus, in rub. de test. nu. 34. lib. 6. Remigius de Mota, in l. 1. num. 35. ff. de testib. & constat
esse cõem opinionem ex relatione Tiraquelli, post
ll. connubiales, gl. 3. nu. 107. atq; eam dixit expresse cõiter approbatã Fel. in d. c. Rodulphus, nu. 6. cuius gl. ratio est, quia alias illius tex. dispositio redderetur illusoria, & sic illam gl. dixit notabilẽ Ale.
in l. 1. in prin. nu. 25. de verbor. Feli. in c. translato,
col. fi. de constit. & singulariter Ant. Burgẽsis, in d.
c. ad nostram, col. 3. de empt. & vend. quæ dispositio, quantumcunq; pęnalis, est extendenda, si alias
redderetur illusoria, quoniam text. loquitur in te-
5 stamento, & extendit ibi gl. ad codicillum, licet verius mihi videatur, quod illa non sit extensio, cum
nõ sit de casu ad casum diuersum, sed ad casum virtualiter comprehensum sub illa dispositione. arg.
tex. in l. his solis, C. de reuoc. donat. ibi, *satis cauta
tacite putamus*. Præterea est aduertendum, quod si
6 quis cõfessus se esse vsurarium, nec specificet a quibus personis vsuras extorsit, licet censeatur vsurarius, non tamẽ dicetur manifestus, vt eius testamẽtum nõ valeat. Ita tenet Bal. in l. 1. §. similiq; modo,
col. 2. nu. fi. C. de Lat. liber. tol. dũ extendit gl. ver.
manifestos, in c. 1. de vsuris, in 6. dicentem publicũ
7 vsurarium dici, qui confitetur in iudicio simpliciter, sine hoc quod dicat se esse manifestum, quem
in illa declaratione sequitur Francus nu. 4. & DD.
in d. c. 1. de vsur. in 6. atq; idem tenet Abb. & Anania, col. 5. in c. quia in omnib. de vsur. Hæc aũt confessio debet fieri corã iudice cõpetenti, secundum
eũdem Bal. in l. quoties, C. de re iud. quem sequitur
Franc. sup. nu. 4. Nec in hoc casu, vt dicatur manifestus, aliqua requiritur sentẽtia secundum cõem, in
8 d. c. 1. de vsur. in 6. & ita ex hoc colliges dici vsurariũ manifestũ, qui in iudicio cõfitetur, quãuis simpliciter cõfiteatur, licet hoc ꝙ de simplicitate diximus, nõ tollat eius testm̃, vt sup. dictũ est. Secundo
modo dicit' quis vsurarius manifestus, vt in q. 11. in
prin.

prin.resoluimus.Tertio modo dicitur manifestus,
quando constat per euidentiam operis,vt tenet gl.
verb.manifestos(cõmuniter recepta)in d.c.j.Quar
to quando constat per sententiã iudicis,iuxta præ-
dictam glossam,quæ etiam in hoc communiter re-
cipitur, nam sententia reddit rem notoriam,vt in
c.fi.de cohab.cler.&mul. dum tamen à cõpetente
iudice sit lata, secundum Franc. in d.nu.4.in c.1.§.
& quia.Quinto dr manifestus, quando est contra
eum legitima testiũ probatio, secundum prædictã
gl.Hoc tamen intellige, quando ipsi testes depone
rent esse manifestum, secũdũ Bal. in l.1.lect.1.col.
4.de sacrs.eccle.& ita tenet Burg. in c.ad nostram,
nu.28.de empt.& vend. Sequuta tñ sententia,quo
quo modo deposuerint testes, dicitur manifestus,
vt sup.diximus, & tenet Abb.in c.cũ in diœcesi, de
vsur.& cons.34.vol.1.& cons.2.vol.2. & Feder.cõ
si.64.Domin.cons.59. Ias.consil.78.vol.3.& dicit
communem opinionẽ Perusinus,in d.c.1.§.&quia.
nu.6.Est tamen aduertendũ, quod cõtra vsurarios
9 non admittuntur in testes, qui ab ipsis vsuram ac-
ceperunt,quoniam non probant secundum Roma.
sing.355.& Fel.in c.veniens, el 1.nu.18. de testib.
admittuntur tamẽ, si protestentur se nolle aliquid
consequi ex eorum condemnatione secundum Fe-
li.sup. quod dixerat, ante eum,Bal.limitãs Roma-
ni dictum, in l.dictantib.nu.3. C.de test.cuius do-
ctrinam sequitur Perusinus, vbi sup.nu.5. Fel.in c.
personas,de test.in fin.Ferrara,cautela 40.additio
ad Roma.d.sing.355.Couar.lib.3.var.c.3.num.5.
10 Hodie autem sufficit probatio per illos testes dum
fuerint tres,licet singulares, vt in l.1.in fi.ti.2.li.8.
ord.& in l.8.tit.15.lib.2.eo.& in l.4.tit.6.lib.8.re
11 cop.Sexto dicitur vsurarius manifestus,qñ contra
eũ sunt certa argumenta cum fama, secundũ prædi
ctas gl.Quod etiam, aliquos allegando,tenet Hip
pol.in l.de minore,§.plurimum, nu.83. ff.de q. li-
cet ipse non citet glossas, sed cõtra hoc facit, quia
fama cũ vno teste licet sufficiat in ciuilibus,secun
dũ gl.in c.veniens, de test.quæ cõiter tenetur à Pr̨
posito,col.4. Decio, nu.11.ad fin.in d.c.1.de app.
Hippo.in d.§.plurimũ,nu.83.ad quã regulã posuit
5 1.limit.Feli.in d.c.veniens,nu.7.quibus alias 23.
addidit Duen.in reg.299.vbi in prin.refert docto-
res dicentes hanc communem opinionem: tamen
12 in criminalibus fama cum vno teste non sufficit,
secundum gl.in d.c.veniens,quam cõmendat Dec.
in c.1.nu.21.de appel.Ias.in repet.l.admonẽdi,nu.
251.de iureiur.Hippol.in d.§.plurimum,nu.55.&
dicit communem Ias.in d.l.admonendi,nu.250.&
Duen.reg.300.vbi limitat ses modis & ampliat 5.
vnde videtur,quod illa gl.in d.c.1.non possit pro-
cedere: propterea dicebat Domin.in d.§.& quia,
nu.7.quod per illam gl. est limitanda gl.in d.c.ve-
niens,videlicet, quod licet fama in criminalib. cũ
vno teste non probet,tamen si cũ fama plura iungã
tur argumẽta,bene probat,quod intelligit Dec. in
c.1.de app.nu.22.qñ cum fama, & vno teste cõcur
runt alia indicia,ita resoluit Masc.vol.3.prob.cõ-
cl.1419.nu.31. & Menoch. de arb.cas.235.nu.27.
quod etiam est de mente Felini,in d.c.veniens,nu.
13.& Duennas,d.reg.100.lim.1. dum illam gl.ad
ducunt pro doctrina Baldi, in l.si quis,§.1.nu.4.ff.
de eden.vbi dicit, quod quanta fama concurrit cũ
plus quam cum semiplena probatione,optime pro
bat etiã in criminalibus.Quod si ita illã glossam in
telligamos,nõ erit necessarius alius intellectus Do
minici ibidem, volentis gl. procedere in leui p̨na
13 imponenda,vt est pœna censuræ, de qua,in d.c.1.
de vsur.in 6.quoniam illa medicinalis est,vt in ca.
1.de sent.exc.lib.6.secus aũt, quando ageretur ad
aliam p̨nam grauiorẽ: in quo intellectu sequitur
cum Franc.In co.§.& quia,nu.6.ad fi.sed Feli.in d.
c.veniens,nu.13.expresse reprobat, dicens conclu
sionem illam procedere, licet de quacunque p̨na
agatur.Et iusta hunc intellectum illam gl.ibidem
appellat solitariam. Videtur tamen,quod illa non
fuit intentio glossæ,nec Dominici, sed quod fama
cum certis indicijs sit sufficiens ad probandũ quẽ
esse vsurariũ manifestum, etiamsi nullus testis ad-
sit,& ita espresse tenet Abb. cõs.81.nu.1.vol.2. &
aliquos citãs sequitur Hippol.in d.§.plurimũ,nu.
83.quod vr mirabile,& iuri consonum,quia pr̨di
cta gl.non dicit, quod cũ fama & indicijs quis di-
14 catur vsurarius manifestus,sed quod hæc sufficiũt,
vt per iudicem declaretur talis, quod sic intelligit
Abbas,cons.34.vol.1.nu.2.& cons.2.vol.2.nu.1.
& Anania in d.c.quia in omnibus,col.3.vers.finali
ter,de vsur.& Feder.Dom.& Ias.supra,in vers.5.di
citur.Et vide Mascardum, supra, vol.3.de probat.
concl.1420.vbi adduxit quatuor modos, quibus
aliquis probetur vsurarius manifestus, & non mo-
uet nostram quæstionem (quod est mirandũ.) Et
15 quibus pœnis vsurarij sint plectendi, iure canoni-
co,ciuili,& regio,tradit nouissime don Ioan Vela,
de punitione delictorum,c.fi. & vide l.14.& 8.tit.
2.lib.8.recopil.vbi late Azeued. Salzedo ad Ber-
nardum Diaz,c.89.Couar. lib.3.variar.c.3. Iulius
Clarus,§.fi.q.53.nu.18.

SVMMARIVM.

1 *Lex,ex facto,§.fin.ad Trebellianum,declaratur.*
2 *Dispositio testatoris,vbi fit mentio heredis,intelligitur de heredibus sanguinis, non de extraneis.*
3 *Heredes & descendentes debent esse vocati, vt excludant substitutum.*
4 *Clausula solita apponi, vt bona veniant de herede in heredem,intelligitur & interpretatur, vt liberi sint heredes.*
5 *c.In præsentia,de probationibus,inducitur pro hac opinione.*

QVÆSTIO DXXXVIII.

Vtrum substitutio pupillaris,concepta sub illis verbis, si sine liberis decesserit,importet idẽ,quod si sine heredibus decesserit.Communis contra communem.

DVbitant vtriusq; iuris interpretes, an illa cõditio, *si filius meus sine herede decesserit*, idem importet,quod conditio ista, *si filius meus sine liberis decesserit*.Et quod illa verba eundẽ habeãt sensum,declarat Vlpia. in l.ex facto,§.fi.ad Treb.ibi, *si quis ita fideicõmissum reliquerit fidei tuæ fili committo, vt si sine herede moriaris, restituas hereditatẽ*; vi-

deri eum de liberis sensisse, diuus Pius rescripsit, Quā opinionem tenet ibi gl. verb. fine herede, & Ias. in l. si non sortem, §. libertus, num. 53. ff. de condict. indeb. & in l. Gallus, §. quidem recte, nume. 37. & 38. ff. de lib. & posthum. Paulus, & Ripa, num. 9. in d. §. fin. Ioan. And. in addit. ad speculum, tit. de testam. nu. 27. Ant. Rubeus in repeti. l. pater filium, nu. 31. ff. de inoffic. testa. Petrus de Velapertica, in l. & si post tres, num. 33. ff. si quis caut. Et pro hac opinione consuluit Crauetta, cons. 38. quam opinionem dicit communem Socinus iunior, cōs. 94. nu. 32. vol. 1. vbi dicit quod omnes scribentes ita tenent, in d. §. fin. & sic vbi in aliqua dispositione,
2 fit heredis mentio, restringitur ad heredes sanguinis, ita vt heredes extranei non includantur. Et sic in casu nostræ quæstionis, conditio illa, si sine herede decesserit, exponenda & interpretanda est, si sine descendente: quia vt conditio deficiat, oportet illos esse descendentes, & hæredes, quam opinionem etiam tenet Guido Papæ, q. 457. in fi. Aret. in d. l. Gallus, §. etiam si parente, Alc. cons. 10. num. 14. lib. 9. Decian. cons. 98. nu. 9. & cons. 100. nu. 12. vol. 3. Mantica de coniecturis vlt. volunt. li. 11. tit. 1. nu. 9. vbi dicit, quod illa clausula, de herede in heredem, accipienda & interpretanda sit, vt liberi sint heredes.

Sed contrariam opinionem contra gloss. tenet Bart. & Alex. ibi, nu. 8. & Iacob. de Bellouiso, & Azo, quos refert & sequitur Alberic. in d. §. fi. & Lancelot. Galiaula, in d. §. quidam recte, nu. 23. qui resoluit hanc esse magis communem opinionē, Marian. Soc. iun. cons. 14. nu. 1. vol. 2. quam opinionē sequitur Costa, in c. si pater, verb. si absque liberis, nu. 20. de testam. lib. 6. pro qua opinione adducit tex. in c. in præsentia, de probat. in illis verbis, *intelligendum non erat sine herede decedere, qui monasterium sibi heredem instituit*. quam opinionem sequitur Natta, cons. 531. nu. 21. Crauetta sibi contrarius cons. 131. nu. 9. Ruyn. cons. 174. nu. 11. vol. 2. Decian. sibi etiam contrarius cons. 50. nu. 12. vol. 1. Simon de Prætis, de interpreta. vlti. volunt. lib. 3. dub. 3. & dub. 1. & nouissime pro vtraque parte plures adducit Peregrin. de fideic. art. 32. vbi latissime per 84. numeros prosequitur hanc quæstionem, & declarat Gregorius, in l. 10. ti. 4. p. 6. verb. *lo deuen auer*.

SVMMARIVM.

1 *Victor victori, in ciuilibus, & in criminalibus condematur in expensis.*
2 *Per sententiam interlocutoriam potest iudex in expensis aliquem condemnare.*
3 *Iustam causam litigandi habens non potest in expensis condemnari.*
4 *Quando dicatur quis habere iustam causam litigandi, traditur remissiue.*
5 *Condemnatio expensarum, vbi constat de malitia, semper est facienda.*
6 *Fiscus nunquam condemnatur in expensis, neque eius procurator.*
7 *Promotor fiscalis non condemnatur in expensis, cum faciat denuntiationes ex necessitate officij.*
8 *Fiscalis liberatur a præsumpta calūnia, non vero quando est notoria.*
9 *Officium suum nemini debet esse nociuū absque culpa, & fraude.*
10 *Opinio Aymonis in cons. 168. declaratur.*
11 *Verba constitutionis prouinciæ Cæsaraugustanæ referuntur.*
12 *Verba concilij Toletani referuntur.*
13 *Si reus absoluatur non est in expensis condēnandus.*
14 *Duo contraria non possunt concurrere in eodem subiecto.*
15 *Expensæ solent principalem pœnam superare.*
16 *Consuetudo recepta est apud omnes, vt reus absoluatur, & in expensis condemnetur.*
17 *Arbitrio iudicis relinquitur quando reus possit absolui, & in expensis litis condemnari.*
18 *Victus victori in causa appellationis non condemnatur in expensis, quando habuit iustam litigandi causam.*

QVÆSTIO DXXXIX.

Vtrum ille, qui in causa succumbit, debeat in expensis, & damnis condemnari. Communis contra communem.

Qvæstio, quę in præsenti loco venit disputāda, satis vtilis & practicabilis est, & quotidie in omnibus tribunalibus secularium, & ecclesiastico rum iudicum præ manibus versatur, & partem affirma iuam tenet Bart. in auth. de mand. princ. §. 1
deinde, nu. 3. & in l. 1. in fi. ff. ad senatusc. Turpill. & ita communiter tenetur & obseruatur, vt docet Soc. iun. cons. 36. nu. 14. lib. 2. & dicit communem opinionem Aret. in c. accedens. nu. 13. de accusat. quem refert Nicellus, in concordantia gloss. c. 47. Gratus, cons. 97. nu. 1. lib. 1. Et quod ita de iure canonico cōiter practicetur, & obseruetur, tenet Card. Alex. in c. in pœnis, §. de epis. col. 4. vers. & quia, gl. 2. q. 1. Hippoly. in repet. l. patri, vel marito, nu. 14. ff. de quæstion. & Viuius, lib. communium, verb. iu
5 dex tenetur condemnare, & sequitur Alban. cons. 5. Alberic. in l. eum, qui temere, ff. de iud. nu. 1. vbi dicit, quod communis vsus iudiciorum ita obseruat, etiam in criminalibus, vt victus victori condē netur in expensis, vt in l. fi. C. de fruct. & lit. expen. 1
quam opinionem, ex nostratibus, tenet Padilla, in l. transigere, num. 4. C. de transact. Bernar. Diaz, in pract. crim. cano. c. fin. quod est 152. Couar. pract.
2 q. c. 17. nu. 2. vbi declarat hanc opinionem non solum procedere in causis ciuilibus, verumetiam in criminalibus, & non solum quando profertur sententia diffinitiua, sed etiam quando per interlocutoriam aliquis victus fuerit, vbi limitat, n. 3. quando quis habeat iustam litigandi causam, per text.
3 in l. qui solidum, §. etiā, ff. de legatis 2. l. 7. & 8. tit.
4 22. p. 3. vbi Grego. verbo, *destas cosas*, Gracian. reg. 486. qui multas declarationes congessit, & Azeuedo, in l. 1. titu. 22. lib. 4. recopilationis, à numer. 5. cum sequentibus, & Bernardus Diaz, regul. 20. Montaluos, in l. fin. titu. 13. libr. 2. fori. Villalobos in suo ærario, litera E. nume. 264. Gutierrez, libr. 1. practicarum quæstion. quæst. 135. numer. 5. vbi

5.vbi dicit,quod in dubio præsumitur iusta causa, Menoc.de arbitr. lib.2.cent.2.casu 177.vbi refert plures casus,in quibus dicitur aliquis habere iustã causam litigandi,vt euitetur expensarum condem
5 natio,quæ semper est facienda,vbi constat de malitia litigatoris,vt in l.8.in fi.tit.3.p.3.alias secus.

Sed contrariam opinionẽ (imo quod accusator qui succubuit in accusatione,non sit condemnandus in expensis,neque in damnis) tenuerunt Albanus,in l.Athletas,§.calũniator,in fi.de his qui not. infa.vbi dicit illam opinionem tenere communiter doctores,Bald.in l.qui crimen,nu.28.C.qui ac cus.non pos.vbi dicit,quod illam opinionem confirmat practica & experientia, & quod nunquam vidit talem condemnationem in causa criminali, quẽ refert,& sequitur Anania,in d.c.accedens,nu. 21.de accus. Et facit pro hac opinione, notabile dictum Card.Alex.in dicto §.de episcopis, in fin.vbi
6 dicit,quod in sacro palatio nunquam vidit condẽnari fiscum in expensis,neque procuratorem fiscalem.Quã opinionẽ sequitur Iul. Clar.lib.5.recept. sent.§.fi.q.7.nu.12.vbi dicit, quod de consuetudi
7 ne,syndici vel promotores fiscales non condẽnantur in expensis propter calumniam,cum faciant denunciationes ex necessitate cõstat,& ita dicit seruari de facto,vt tradit Albanus, in d.l.ea quidem, nu.9.ita Boerius,decis.324.Rebuffus,in concordãria,tit.de elect.derog.1.p.gl.regium aduocatorũ, fol.68.& in 3.tom.constit. Franciæ, tit.de expẽsis, art.1.gl.5.nu.19.& 20.assignans rationẽ,ne timore expensarum ius regiũ indefensum dimittant:qd
8 ipse Iulius Clarus intelligit in præsumpta calũnia, secus vero quando expresse cõstat de calũnia fiscalis,quia tunc non solum in expensis, sed etiam grauius debet puniri. Idem resoluit in q.10.nu.5.vbi dicit sic pluries seruatũ fuisse per Parlamentũ Parisiẽse,vt attestatur Guido Papæ,decis.269.& in Capella Thol.decis.6.vbi Aufred. & sequitur Azeuedo,in l.5.tit.13.lib.2.recop.nu.5.pro qua sententia expendo tex.in l.2.C.de delator.li.10.l. post legatum,§.aduocatum,ff.de his quib.vt indi.vbi ita
9 dicitur,quod officiũ suum nemini debet esse nociuũ absque fraude,quia alias querelantes metu huiusmodi condemnationis deterrentur ab accusando, & sic delicta remanerẽt impunita , vt docet Iulius Clar.supra,q.62.nu.4. cuius opinionẽ sequimur, contra opinionẽ contrariam , traditã per Aymon,
10 Crauet.cons.168.vbi in casu de facto sibi contingenti consuluit contra procuratorem fisci , dicens fiscales non excusari a crimine , neq; a condẽnatio ne expẽsarum. Cuius dictum potest procedere, quando procurator fisci conuincitur de notoria, & manifesta calũnia,accusando reum iniuste,secus autẽ calumnia cessante,prout in dubio,etiam si reus absoluatur,præsumitur cessare,vt tradunt doctores supra,& Io.Garcia,de nobilitate,gl.3.a n.25.vbi adducit optimum tex.in l.1.ff.ad Turpil.ibi, *& si quidem iustum errorem perceperit,absoluat, si vero in euidenti calumnia eum deprehenderit, legitimam pœnam ei irroget.* Quem etiam citat Azeuedo,in l.1.tit.22. nu.1.lib.4.recopil.& Salzedo,in addit.ad Bernar. Diaz.c.152.litera B.& in c.6.nu.12.vbi refert opti
11 mam & elegantẽ constitutionẽ prouinciæ Cæsaraugustanæ,quæ habetur,in tit.de accusat.cuius decisio vtinã seruaretur,tam apud ecclesiasticos iudices,quam sæculares:quia ex eius obseruãtia euitarentur mille fraudes,& iniustæ & calumniosæ denũciationes. Et quia verba illius sunt aurea, in proposito,decreui eius literam referre,cuius tenor talis est. *Procurator fisci noster, seu suffraganeorũ nostrorũ,nequaquã ad agendum seu denunciandũ, prætextu officij sui, contra aliquem admittatur, donec proposita seu denunciata credere esse vera, & se posse probare firmauerit iuramento: quod si aliquo instigãte per se, vel cũ eo processerit ad prædicta,instigator ad expensas se obliget, vel det inde quã potuerit cautionẽ: alias reus citatus comparere minime compellatur.* Quod aliquantulum videntur sentire verba Cõc.Tolet.ibi,
12 *Promotor fiscalis,apud ecclesiasticum iudicem neminẽ deferat, vt eius delatione inquisito fiat, nisi quem legitima, aut frequens grauet infamia, nec ex ea delatione iudices inquirere audeant, imo priusquam ad inquisitionẽ procedant, diligenter curent inuestigare, an ea infamia a maleuolis an à prouidis & honestis orta fuerit. Quod si promotor fiscalis quemquam accusare velit, eo casu quo iure accusatio ei sit permissa, accusatoris officio functus eas leges sequatur, quæ publicis accusatoribus,his ve, quibus iuris publici rõne accusare*
13 *permittitur, iure, vel consuetudine, datæ fuerint, sed si accusatus ab accusatione fuerit absolutus, nullo modo in expẽsis condẽnetur.* Quæ vltima,verba male obseruantur apud oẽs seculares & ecclesiasticos iudices,qui vna sñia absoluunt reum,& illum condem
14 nant in expensis, & sic vidimus duo cõtraria in vno subiecto,vt aliquis simul absoluatur,& condẽnetur,quod non magis fieri potest,quam si per sententiam Titius declaretur liber & seruus, nobilis & plebeius,arg.tex.in c.fi.de instit. Est.n.summa iniquitas ac nimiæ cupiditatis indiciũ,vt quis tanquam innocens diffinitiuę absoluatur, & tanquam culpatus in expensis condẽnetur, quæ expensæ ali
15 quando principalem pœnã longe superãt, vt optime cum iudicio aduertit Segura de Aualos,in Direct.iud.ecclesiast.2.par.ca.12.per tot.vbi allegat Sarmien.li.1.select.c.3.qui profecto nihil dicit in eo loco, nec Meno.vbi ipse eũ allegat,in casu 301. nu.33.sed plura expendit in casu 178.quæ resolutio verissima est in puncto iuris; tamen de consue
16 tudine contrarium obseruatur quotidie, nam absolutio & condemnatio expensarũ ad inuicem procedunt, quod non solum apud iudices inferiores, sed etiam apud supremos ita practicatur, a qua obseruantia recedendũ nõ est, vt tradit Bernar. Diaz d.c.fi.Couar.pract.quæst.c.27.nu.2.Iul. Clar.sup. §.fi.q.62.nu.4.Gracian.reg.486.nu.1.in fin.vbi dicit,quod sæpe sæpius vidit, ꝙ reus absoluatur ab instantia iudicij,& quod in expensis iustis condẽnetur,& tradit Padilla, in d.l.transigere , nu.4.C. de transactionibus. Et cum essem iudex aliquando vnam & alteram opinionem amplexus sum, prout negociorum qualitas & circunstantię exigebant,
17 itaque hæc omnia sapientis iudicis arbitrio relin
18 quimus. Et vtrum victus victori in causa appellationis condemnari debeat in expensis,etiamsi habuerit iustam causam litigandi , est dubia quæstio de iure communi & regio, stãte l.1.tit.22.lib.4.re

cop.

cop.vera tamen resolutio est, qund non sit faciéda condemnatin, vt resoluit Gutier. d.quæstio.135. num.6.& 7.& 8.& ita communiter practicatur, licet Parlado.lib.2.ter.quntid.in noua impressione. c.fi.5.partis,§.18.nu.6. teneat contra Gutierrez.

SVMMARIVM.

1 *Affectus punitur in delictis atrocissimis, licet non sequatur effectus.*
2 *Sodomiæ crimen est grauissimum, & punitur solum attentatus in eo.*
3 *Proditor contra regem punitur ex solo attentatu.*
4 *Dictio taxatiua non excludit similes casus.*
5 *c.1.de homicidio,lib.6.declaratur.*
6 *Assassinatus crimen grauissimum est, & in eo punitur affectus, licet mors non sequatur.*
7 *Lex 3.tit.27.p.3.declarat optime, qui sint assassini, & qualiter delictum committatur.*
8 *Attentans hominē necare veneno, punitur pœna mortis, licet effectus non sequatur.*
9 *Contraria communis opinio in quæstione principali proponitur.*
10 *Leges punientes conatum, sunt consuetudine generali abrogata.*
11 *Talionis pœna hodie non est in vsu, etiam si recessit ab a' la.*
12 *Iudex æquitatem præ oculis semper habere debet.*
13 *Pœna extraordinaria debet puniri, qui deuenit ad actū proximum delict., & non consummauit.*
14 *Concordia opinionum traditur.*
15 *Pœna attentatus exequi potest, quando expresse a lege affectus punitur, alias secus, licet delictum sit grauissimum.*
16 *Quæstio proposita est pro amico secundum Iuliū Clarum.*
17 *Leges punientes attentatum referuntur, & declarantur.*
18 *Leges partitæ declarantur, & l.1.tit.21.lib.8.recop.*
19 *Pœnam a lege impositam potest iudex ex causa moderare, & temperare.*
20 *Causæ plures sunt, ex quibus animus iudicis ad temperandam pœnam moueri potest.*
21 *Pœnam pragmaticę taxæ panis, poterit iudex ex causa moderare, & alias pœnas pragmaticarum.*

QVÆSTIO DXL.

Vtrum in atrocissimis delictis puniatur conatus, & affectus, licet non sequatur effectus. Communis cōtra communem, & quid iure regio.

IVris regula vulgatissima est, quod in delictis punitur affectus, licet non sequatur effectus, tex.in
l.si quis non dicā rapere, C.de sacros.ecel.quæ lex
est canonizata in c.si quis, de pęnit. dist.1.l.vnica,
1 C.de raptu virg.l.fi.tit.27.l.1.titu.31.p.7.& in crimine sodomiæ idē disponit lex 1.tit.21.lib.8.recopil.ibi. *Y sino se pudiere prouar el dicho delicto en acto perfecto y acabado y se prouaren y auerigua en actos muy propinquos y cercanos a la conclusion del, en tal manera que no quedasse pro el tal delinquente de acabar este dānado yerro sea auido por verdadero hechor del dicho delicto y sea juzgado y sentenciado, y padezca la misma pena, como la padeciera el que fuesse conuencido en toda perfeccion del dicho delicto.* Ex qua lege reprobatur opinio Menochij, de arbitrar.ca su 286.nu.16.qui resoluit pœnam esse arbitrariam in
2 attentāte crimen nefandum sodomiæ, & sequitur Iul.Clar.§.sodomia, nu.fi.& in §.fin.q.92.quorum opiniones reprobat Azeued. in d.l.1.nu.71. per il-
3 lam legem. Et in crimine proditionis contra regē idem disponitur, in d.l.2.ibi. *Como si alguno vuiesse pensado de hazer alguna traycion contra la persona del rey, y despues comenzasse en alguna manera a meterlo en obra.* Et ibi referuntur alia delicta grauissima, in quibus punitur attentatus & affectus, licet non sequatur effectus. Quæ lex in alijs etiam delictis similibus procedit, vt notat Gregor.ibi, verb. *tan solamente*,& in l.4.tit.7.p.6.& facit tex.in l.his
4 solis, C.de reuoc.don.quia dictio taxatiua non excludit similes casus, l.ob æs alienum, vbi glo.C.de præd.min.& tradit Padilla, in auth.res quæ, nu.81. C.commu.de leg.Ant.Gomez, 3.tom.variar.c.3. nu.42.& optime confirmat hanc conclusionē Ioā. Gutier.1.pat.canonicar.qō.c.13.nu.5.& 6.& probatur nostra sententia ex text. in c.1. de homicid.
5 lib.6. qui loquitur in crimine assassinatus, in quo
6 etiam punitur affectus licet delictum non sit consummatum, nec pœna mortis sequatur, vt in text. ibi, *quamquam mors ex hoc forsitan non sequatur*, per quem tex.ita tenet Corn.cons.249.vol.1.Ang.cōsil.14.nu.4.Franc.Mantua, lib.5.obseruat.obseruatione 41.Matth.de Afflic.in constit. Neapolit.lib. 1.rub.12.n.16.& sequitur Remigius, de immunit. eccles.fallen.15.nu.8.& dicit communem opinionem, plures pro ea referēs, Bernard.Diaz, in pract. crimi.c.96.Plaza, de delictis, c.9.nu.9.Iulius Clarus, in §.assassinum. Grammaticus, vot.9.num.21. & Capicius, decis.155. Et hanc dicit communem opinionem Anto.Gabriel.lib.9.commu.tit.de criminalibus, concl.1.nu.9. Anto. Gomez, 3.tom.variarum, c.3.num.10. ad fi.Mascard. vol.3.prnbat. conclus.1222.num.2.Couar.in elemen.si furiosus. in initio 2. partis, num.9. de homicid.Paz, in sua praxi, 5.partis, 1.tom.cap.3.§.30.num.133. Greg.
7 verb.assassinos, in l.3.tit.27.pa.7. vbi declarat qui sint isti assassini per illam legem, & Guido Papæ, quæstio.44.Aegidius Bosius, titu.de falsis, nume. 169. pro qua opinione est glo. in l.1.§. hæc autem verba, verb.putamus, ff.quod quisque iuris, & dicit communem opinionem Felin. in c.1.num.9.de offic.deleg.Igneus, in l.1.§.occisor, num.41.ff.ad Sillania. vbi dicit se pluries vidisse obseruari in latronibus grassatoribus, & in eo qui intendit homi-
8 nem necare veneno, quę opinio in aliquibus delictis atrocissimis fuit practicata, prout refert Iulius
9 Clarus, lib.5.receptarum sentent.§. fi.quæstio.92. num.2. vbi refert communem opinionem contrariam, allegans Marsilium, consil.105.dicentem cōmunem opinionem, & loquitur etiam in assassino, idem tenet Grammaticus, vot.8.quam opinionem sequitur Felinus, in tract. de conatu. Hippolytus, in l.qui cum telo, §.præterea, num.6. ad leg.Cornel. de sicarijs, & Angelus, & Paulus, in dict.l.1.
10 §.hæc verba, qui dicunt omnes leges punientes
conatum

conatum esse derogatas per generalem consuetudinem contrariam, quos etiam refert & sequitur idem Hippol. in l. qui falsam, nu. 24. ff. ad l. Corne. de fals. & in d. l. is qui cum telo, nu. 31. & Maranta, de ordine iudic. 4. p. dist. 1. num. 54. Barb. cons. 23. vol. 2. quam opinionē, pluribus citatis, confirmat Menoch. de arbit. lib. 2. casu 360. nu. 92. Tiraq. de pœnis temperan. casu 38. & don Ludou. de Peguera, in suis decis. criminal. c. 17. nu. 13. Quæ consuetudo iure etiam diuino approbari vř, vt habetur Leuitico, c. 24. in illis verbis: *Qui percusserit, & occiderit hominem morte moriatur*, & Deuter. c. 19. *Si quis odio habens proximum suū, insidiatus fuerit illius vitæ, surgensq́; percusserit illū, & mortuus fuerit, &c.* Ex quibus verbis clare innuatur ad incurrendam pœnam mortis requiri, quod sequatur mors & oc-
11 cisio, maxime cū hodie pœna talionis nō sit in vsu, vt tradit Salic. in l. non ideo, nu. 3. C. de accusatio. Couarru. alios referens, lib. 2. variar. resolut. cap. 9. num. 1. vbi dicit hodie moribus receptum esse, inscriptionem non esse necessariam, nec simile supplicium calumniatoribus inferendum fore: quam opinionem etiam sequitur Iul. Clarus, vbi supra, q. 81. num. 3. vbi dicit, quod illa pœna hodie de cōsuetudine penitus recessit ab aula. Idemque tenet Simancas, de catholicis institut. cap. 62. nu. 35. Villalpando, in repet. l. partitæ, 22. cap. 21. num. 3. Et nostram principalem opinionem, quod pœna ordinaria delicti nemo ex attentatu puniatur, tenet Octauia. Cacher. in decis. 19. vbi dicit, quod senatus Pedemontanus, in causa de facto contingenti sequutus fuit illam opinionem veluti mitiorem, quam nouissime sequitur doctissimus Gutierrez, late disputans ad partes hāc quæstionem, in delicto assassinatus, in lib. 3. practic. quæst. q. 7. nu. 78. vbi dicit, quod licet de iuris rigore prima opinio ve-
12 rior sit, tamen æquitate considerata (quam iudex præ oculis habere debet) & communi totius mundi consuetudine, delinquens ex solo affectu etiam in atrocissimis pœna extraordinaria (iudicis arbitrio relinquenda) puniendus est. Subdens etiam se credere non errare iudicem, qui eā sequatur in iudicando & consulendo, vbi et resoluit ex Baldo, in d. l. data opera, nu. 77. C. qui accus. non poss. quod
13 in casib. in quibus ille qui deuenit ad actum proximum delicti nō puniatur pœna ordinaria, debet tū acrius puniri pro motu iudicis, quā ille, qui deuenit ad actum remotum. Cuius resolutio vera est, &
14 ita de consuetudine obseruatur in punitione delictorū. In qua doctorum varietate, pro vera cōcordia & resolutione, tā de iure ciuili, quā canonico, & regio, dicendum est, quod aut lex expresse punit
15 conatum, aut nō. Primo casu, etiamsi delictū non sit atrocissimū, sufficit quod a lege puniatur conatus & attentatus, vt pœna ordinaria executioni mādata sit. In secundo vero casu, etiamsi delictum sit graue, & enorme, si expresse a lege affectus nō puniatur, extraordinaria & leuiori pœna reus plectendus est, & in hoc casu est standum generali consuetudini, & hanc dicit veriorē opinionem Iul. Clar. lib. 5. recep. sent. §. fi. q. 92. nu. fi. resoluens posse iudicem
16 in practica adhærere, cui opinioni maluerit, inspecta facti & personarum qualitate, & debere semper mitiorem eligere opinionem, nisi aliter legis dispositione caueatur, quia tūc seueritatem legum cum aliquo benignitatis temperamēto sequi opor-
17 tet. Ex qua resolutione venit intelligēdus tex. in l. vnica, C. de raptu virg. quam sic declarat Peguera, supra, nu. 9. & d. l. is qui cū telo, ad leg. Cornel. de sicar. l. si quis necandi, C. eo. tit. l. 3. C. eod. qui loquitur de eo qui veneno tentauit alterum necare, d. c. 1. de homic. lib. 6. l. 1. in prin. ff. de extraor. crimi. & in §. vlt. qui loquitur de eo qui attentauit pueri pudicitiam, l. attētari, ff. de iniur. l. sacculari, ff. de extraor. crim. l. 1. in fi. ad l. Pompeiam, de parricid. l. fi. C. de his qui ad eccles. cōfug. l. fi. C. de postul. l. fi. C. de crim. stelli. l. item apud Labeonem, §. 1. de iniur. l. 1. §. ad bestias, ff. de postul. l. & generaliter, ff. de calumniat. l. & si amicis, ff. ad leg. Iul. de adul. l. fi. ff. de rer. diuis. l. si fugitiui, C. de seruis fugi. rex. etiam sic intelligendus in c. 1. de diuor. c. quoniam multi, 14. q. 4. l. 3. §. si quis autem, ff. de bonis eorū, qui mort. sibi consciuer. l. 3. §. is qui ad hostes, ff. de re milita. in quibus iuribus ex delictis grauissimis punitur affectus, licet ad actum consummatum nō
18 fuerit deuētum. Et sic est practicanda & intelligēda d. l. fi. tit. 27. l. 1. titu. 31. par. 7. l. 1. tit. 21. lib. 8. recopil. in quibus iuribus expresse punitur attentatus, quādo ad actum proximum & immediatū delicti deuētum fuit: alias enim etiam si illa delicta sint grauissima, & atrocissima, mitius puniretur reus, & ideo cōsulo, quod semper rigor iuris temperetur, vt in l. proijciendum, ff. de pœnis, l. quid ergo, §. pœna grauior, ff. de his qui nota. infam. vbi norant Bald. & Paul. Castre. idemque explicat Ant. Gomez. 3. tom. variar. c. 1. a nu. 62. & 63. & Azeue-
19 do, in l. 14. ti. 26. nu. 4. lib. 8. recop. vbi optime declarat, quando iudex possit minuere pœnam ordinariam a lege impositam, & Iul. Clarus supra, §. fi. q.
20 85. nu. 10. Et causas ex quibus animus iudicis moueri potest ad legis pœnam tēperandam, refert Gracian. reg. 344. & Bernard. Diaz. reg. 371. Couar. lib. 2. variar. c. 9. nu. 8. vbi erudite hoc declarat, & Gregor. verb. *guisado*, in l. 8. titu. 31. par. 7. quæ omnia sunt in praxi valde notabilia pro declaratione & limitatione plurium legum, & pragmaticarum, di-
21 sponentium pœnas legales non posse iudices minuere, vt hodie habemus dispositū in pragmatica taxæ panis, qua nō obstante, inspecta facti qualitate, loci, & personæ circūstantijs, poterit iudex illius pragmaticæ, & aliarum pœnam minuere, & ita plures vidi iudicatum in regali Cācellaria Pinciana, reuocata sententia iudicum ordinariorum, qui lucri legalis cupidi, nō attendentes altiora iuris principia, & mentem legum, verba illarum ad sui commodum & vtilitatem amplectuntur, quod quidem nec rationi, nec æquitati congruit.

QVÆSTIO DXLI.

Vtrum fideicommisso relicto familiæ per lineā masculinam, comprehendatur filia defuncti. Communis contra communem.

QVidā testator familiæ fideicōmissum reliquit, & voluit, vt post mortē filij bona sua perue-niant

niant ad descendentes per lineam masculinã. Dubitatum fuit, an filia defuncti in linea comprehẽdetur, & partem negatiuam sequitur Paul. in l. maritus, C. de procurat. dicens quod linea feminina incipit ab ipsa femina, & sic remanet exclusa, ex clusis descendẽtibus ex linea feminina, quam opinionem sequitur Alex. conf. 53. nu. 6. vol. 6. & esse communem opinionem dicit Crotus, in l. filiusfamilias, §. Diui, nu. 10. in fi. vbi Loaces, nu. 67. ff. de leg. 1. & dicit etiam communem Paris. consil. 22. num. 44. vol. 3.

Sed cõtrariam opinionem sequitur Ias. in l. Gallus, §. nunc de lege, ff. de lib. & posth. & veriorem, communiorem & æquiorem dicit Pinel. in l. 3. C. de bo. mat. nu. 29. quam sequitur Michael Crassus, receptar. sen. §. fideicommissum, quæst. 15. num. 5. quæ verior est.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum noniter repertum, non impedit executionem sententiæ.*
2 *Sententia non retractatur propter instrumenta de nouo reperta.*
3 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
4 *Exceptio solutionis admittitur contra tres sententias conformes, ex instrumeoto nouiter reperto.*
5 *Casus de facto in quæstione proposita refertur.*
6 *Sententia retractari potest per depositionem testiũ nouiter repertorum.*
7 *Veritas est semper detegenda.*
8 *Actor, & reus pariformiter possunt vti instrumentis de nouo repertis.*

QVAESTIO DXLII.

Vtrum restitutio in integrum ex clausula generali, detur aduersus rem iudicatam, prætextu instrumenti nouiter reperti. Communis contra communem.

Solet quotidie dubitari (& iam semel habui de facto) an snia quæ transiuit in rem iudicatam sit exequẽda, si contra eam opponatur exceptio solutionis per instrumẽtum nouiter repertum (petita prius in integrum restitutione, ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, de qua in l. 1. §. fi. ff. ex quib. cau. maior.) Et in primis videtur dicendum,
1 quod dicta snia debeat executioni mandari, nõ obstante exceptione solutionis per instrumẽtum nouiter repertum. Quam sniam tenet Abbas, in c. sub orta, de re iudica. in versic. aduerte, & est glo. in l. 1. vers. aut omissam. C. de sent. contra fiscum latis nõ retractandis, lib. 10. Cyn. & Bald. in l. 1. ff. de re iudic. & dicit esse communem opinionem, Aret. in cap. vltra tertiam, de testib. Et pro hac sẽtẽtia videtur text. expressus, in l. sub specie. C. de executio
2 ne, rei indic. vbi propter instrumenta de nouo reperta, non retractatur sententia iam lata, vbi notant Bald. & Paulus, text. in l. Imperatores, ff. de re iudic. vbi Bart. & Ias. Feli. in d. cap. suborta, nu. 11. Ias. in l. admonendi, 1. lectura, nu. 44. ff. de iureiur. & est text. de iure regio, in l. 19. titu. 22. par. 3. vbi Gregor. verb. *mostrando despues cartas*, Alex. in d. l. Imperatores, nu. fi. Bal. in l. argentarius, §. cum autem, nu. 3. ff. de edendo.

3 Sed his nõ obstantibus cõtraria opinio verior, & cõior est, imo quod petita restitutione ex clausula generali, admittatur exceptio solutionis per instrumẽtum nouiter repertum, cõtra sniam translatã in auctoritatẽ rei iudicatæ, & contra tres
4 sententias cõformes: maxime, qñ victus habet probabilem ignorantiam succedens in iure alterius, vel si fuit aliqua occupatione impliciꝰus, ita quod nõ potuit vti illo instrumento. Ita Bal. in d. l. argentarius, Alex. nu. fi. in d. l. Imperatores, vbi Ang. Pau. Ias. nu. 11. & Imola, idem Paul. in d. l. sub specie. Et pro hac sententia consuluit Alex. cons. 194. vol. 1. Zasius, c. n. 15. nu. 62. vol. 2. Soc. cons. 194. Matth. de Afflic. in decis. Neapoli. 62. Boerius, decis. 307. vol. 1. qui dicit cõem opinionem. Et hanc esse magis cõem testatur Ant. Gabriel, lib. 2. communium, conclus. 2. tit. de testit. in integr. & tradit Gutierr. de iuram. confir. 3. p. c. 7. nu. 8. qui alios refert, dicentes esse communem opinionem, & ita fuit indicatum, secundum Padillam, in l. sub prætextu, nu. 17. C. de iuris, & facti ignor. & diximus in q. 48. in
5 fi. Et ita fuit nuper indicatum in causa contra Gabriel. de Morales, notarium perpetuum audientię ecclesiasticæ huius ciuitatis, qui postquã obtinuit tres snias conformes contra quendam heredem debitoris sui, me patrocinante, tempore executionis sniæ, ipse heres ostendit instrumentum solutionis, & petita restitutione ex dicta clausula generali, fuit sententia reuocata. Et ita dicit obtinuisse de facto Ioan. Garcia, meritissimus fisci patronus, in tractat. de nobilit. gl. 6. §. 2. nu. 5. cum seq. vbi nu. 10. hoc ampliat, vt non solum procedat in instrumen-
6 to de nouo reperto, sed etiam in testibus de nouo repertis, qui sunt admittendi, & recipiendi, ne veritas obumbretur: quod est de mente Bart. & Ias. in d. l. Imperatores, arg. tex. in l. in exercendis litibus. C. de fide instrum. & dicit esse opinionem æquitati
7 plenissimam, vt veritas detegatur cui omnino assentior, ex Boerio, decis. 307. & hoc, siue sententia
8 sit lata contra reum, siue contra actorem, e contra Greg. in d. l. 19. & Padillam, & Gutier. supra, nu. 5. qui dicit communem, cum militet eadem ratio, & eadem æquitas suadet in vno casu, quæ in alio, vt tenet Ioannes Garcia, supra, cuius sententia non est contemnẽda. Et vide tradita in quæst. 600. num. 5. quando sententia vulgo dicta, *de remate*, non exequatur ex instrumentis de nouo repertis.

QVÆSTIO DXLIII.

Vtrum de iure canonico ex pacto nudo oriatur actio. Communis contra communẽ, & quid iure regio.

Ex nudo pacto iure ciuili actionẽ nõ dari omnes consentiunt, l. iuris gentiũ, §. sed cum nulla, ff. de pactis. Et illud idẽ procedere de iure canonico tenet Innoc. in c. nouit, de iudic. nu. 4. vt ex eo colligit ibi Abb. nu. 5. & in c. 1 nu. 5. de pactis, per quem text. idem tenet Imola, in c. 2. in fi. ced. titu. Barbacia, in c. causam quæ, nu. 8. de offic. de leg. & est communis opinio, secundum Hubertinum, in tubr. C.

rub.C.de pact.nu.9.& 83.quem refert & sequitur Matienzo,in l.2.tit.16.gl.nu.5.lib.5.recop.& refert duas cões cõtrarias Mechaca, de succesf.crea, §.3.nu.59.& etiam refert duas cões, Otofcius, in l.tale pactũ,in princ.nu.16.& 17.ff.de pact.quam partem probat, & late defendit Bereng.in l.pacta conuenta,ff.de contrah.empt. præfat.3.nu.7.cum alijs, & in vol.1.repetit.nu.30. Et sequitur istam opinionem Æmilius Ferret,in d.l.iuris gentium, §.igitur nuda,num.69.vbi dicit,quod quamuis olim crederetur ex nudo pacto de iure canonico actionem oriri,tamen hodie communem opinionẽ esse in contrarium.

Sed contrariam opinionem, imo quod de iure canonico detur actio,probat text.in d.c.1.de pact. sic omnium consensu intellectus,secundũ Couarr. in c.quamuis pactum, 1.p.§.4.nu.14.de pact.Pro qua opinione inducit tex.in c.quamquam,de vsuris,lib.6.& plures refert pro hac sñia, dicẽs cõem, Tiraq.de constituto,3.p.limit.30.nu.33. Boer.de cis.172.nu.5.Dec.conf.31.& 58.& alios refert & sequitur Matienzo,in l.2.tit.16.lib.5.recop.gl.4.nu. 4.& hanc partem testatur esse communem Bereg. vbi supra,nu.30.& 31.& Iuuenalis Acosta, in rub. Instit.quib.modis re contrah. oblig.quæ pars verior,& communior est,quam opinionem sequuntur Abb.& Fel.nu.31.in proe.Gregoriano, Roma. Alex.& Ias.in l.stipulatio ista,§.alteri,n.5.de verb. quã sequitur Gutierrez,in l.nemo potest, nu.155. ff.de leg.1.& in l.vnica,C.quando non pet.par.nu. 33.& 34.& Azeuedo,in d.l.2.nu.33. pro qua sententia est gl.in cap.quoties cordis, verb. & per te, 1.quæst.7.quæ opinio planissima est de iure regio, ex d.l.2.tit.16.lib.5.recop. vbi notant doctores, & diximus in q.54.

QVÆSTIO DXLIV.

Vtrum ea, quæ requirunt causæ cognitionem, possint delegari.Communis contra communem.

DElegatus inferioris non potest subdelegare, Ita glossa,per illũ tex.in c.super quæstionum, §.si vero,de offi.deleg.tex.vbi doctores,in l.à iudice,C.de iudic.vbi Ias.nu.5.& 6.Dec.in c.pastoralis,§.quoniam,nu.3.de rescri.& Orofcius,in l.more maiorũ,ff.de iurisd.om.iud.nu.7.col.557. Marsanta, de ord.iudic.4.p.5.dist.nu.4. vbi describit omnes differentias inter iurisdictionem delegatã, & ordinariam.Et ratio potissima est,pp defectum iurisdictionis, vt pluribus citatis, tradit Gratian. reg.442.& est cõis opinio, quod ea quę requirunt causæ cognitionem,non possunt subdelegari, secũdũ Curt.iun.in l.iubere cauere,nu.27, ff.de iurisd. om.iud. qui tamen postea subdit, quod doctores cõmuniter (post gl.in l.cognitio, §.vt possessio bonorum,ff.de offi.eius)tenent contrarium,vnde ipse aduertit ad hanc communem, quæ quidem non procedit in his,quæ sunt nudi ministerij,vt in receptione testium,& similib. Ita glo.fin.in clem. 1.de offic.deleg.Iastedus Balbus,decis.412. Guillerm. Bened.in tractatu de canonicatu,num.21.quos sequitur Gratian.supra,adducens ad regulam nouẽ limitationes.Prima tamen opinio in quæst. proposita verior est,& ita communiter obseruatur.

QVÆSTIO DXLV.

Vtrum excommunicatus conuentus, teneatur procuratorem constituere.Communis contra communem.

EXcommunicatus in casibus,in quibus conuenitur,cogitur procuratorem constituere.Ita tenet gl.in c.intelleximus, de iud.vbi Dec.num.7. hãc dixit esse communem opinionem, & Anch.& Imol.Abb.nu.5.& Barb.nu.27.Felin.nu.3.

Sed contrariam sententiam docet quidam.Prima tamen opinio verior est,& tenenda,& ita apud omnes iudices ecclesiasticos communiter practicatur,vt tenet Paz,in sua praxi,1.par.1.to.5.tẽpore,nu.53.& 56.vbi dicit communem opinionem, & contrariam communiter damnari, vt docet Parisi.in c.vlti,nu.8.de except.

QVÆSTIO DXLVI.

Vtrum minor, vel ecclesia decepti ex cursu vnius anni,restituantur intra illud, vel requiratur quadriennium.Communis contra communem.

MInor vel ecclesia decepti sunt ex cursu vnius anni.Dubitatur,intra quantum temporis cõpetat eis restitutio, & quod illis sit indulgendum, tantũ,quantũ fuerũt in læsione, nõ autem quadriẽnium,tenet gloss.in l.6.C.de temp.in integ.restit. pen.quæ vult,quadriẽnium illis cõcedi quãdo deceptio tanto tempore,uel longiori durauit, & nõ alias, cuius distinctionem innuit esse communem Ias.nu.60.dicens esse de mente communiter scribẽtium,& Zasius,nu.31.dicens hoc esse ex sententia Dyni,& aliorum doctorum, in §.rursus, Instit. de actionibus.

Sed contrariam sententiam (imo quod semper & in distincte cõpetat eis quadriẽniũ)asserit communem,ex Cardinali, & Paulo, Matth.de Afflic.in decis.Neap.175.nu.fi.qui dicit in principio legistas primam tenere, quam dicit cõem Salic. in d.l. fi.nu.6.ultimo etiã dicit cõmunem Paulus, in l.diuortium,§.non solum,num.4.in fi.ff.sol.matr.quæ uerior est,& ita communiter practicatur.

QVÆSTIO DXLVII.

Vtrum excommunicatio sit sententia. Communis contra communem,& quid iure regio.

EXcommunicatio non est sententia.Ita est cõmunis opinio secundum Gomez. in c.2.§.statuto,num.9.de constit.lib.6. sed est quædam censura ecclesiasticæ disciplinæ,c.nemo episcopus, 9. q.3.c.certum,24.q.3.cap.3.sess.25.Concilij Trid. & tradit Spino,in speculo testamentorum, rubric. 11.num.9.

Sed contrariam partem (imo quod sit senẽtia tenet glossa in summa, 2.quæst.1.quam omnes probant secundum Fel.in rubr. de senten. excommu-

municationis,nu.5.pro qua est tex.in l.1.tit.19.p.1.ibi, *descomunion est sententia*,& hanc videtur pro bare tex.in l.1.tit.5.lib.8.recop.licet Azeuedo,ibi,nu.14.sequatur primam opinionem, dicens,quod improprie excommunicatio dicitur sententia, & in nu.76.quod verum est.

QVÆSTIO DXLVIII.

Circa intellectus tex.in l.placet, C.de sacrosa. eccl.circa verbum,acrimoniam, ibi positum, qualiter sit intelligendũ refert duas cões cõtrarias inter legistas,& canonistas Alciat.ibid.nu.16.

QVÆSTIO DXLIX.

Vtrum processus factus cum bannito,qui ex forma statuti non est audiendus sit validus. Communis contra communem.

STante statuto,quod bãnitus non audiatur, dubium est,an processus cum eo factus,nõ opposita exceptione,sit validus.Et partem affirmatiuam tenet Bar.in l.eleganter,§.si quis post, ff.de condi.indeb.vbi Alex.nu.5.asserit,cum Bar. esse communem opinionem.

Sed contrariam sñiam dixit communem idem Alex.in l.1.§.1.num.2. vers.sed contra istam,ff.ad Trebel.& ibi etiam Ias.late examinans, fatetur cõmunem esse contra Bart.nu.15.& 16.in 2.lectura, fallitur tamen,in quantum citat Alber.in l.1.C.de iuris & facti ignor.dicentem hanc partem communem.Nam licet latissime postquam hunc articulũ, non dicit communem. Et hãc communem contrariam notauit idem Ias.in d.§.si quis post,nu.6.ad fi.& hãc vltimam opinionẽ sequitur Nellus,in tracta.bãnit.2.p.1.temp.in fi.Hippol.in pract.crim.§.vlt.q.37. vbi dicit hoc esse perpetuo menti tenendum.Idem tenet in cons.16.nu.33.& cons.32.nu.30.vbi ampliat etiam si sententia sit translata in rẽ iudicatam, quam opinionem sequitur & defendit Roland.cons.60.nu.30.& 34.vol.2.

QVAESTIO DL.

Vtrum priuilegium fori,quod habent clerici, vt non cõueniantur coram iudice laico, sit de iure diuino, vel ex priuilegio Pontificio.Communis contra communem.

PRiuilegium fori quod habent clerici, ne corã iudice laico conueniantur, est introductũ iure diuino,vt tenet gl.in c.si Imperator,96.distin.pro qua videtur tex.in c.Syluester.11.q.1.ibi,*contra leges diuinas*,& est communis opinio,secundũ Alcia.in c.cũ nõ ab hoĩe, nu.2.& 47.de iud.dixit etiam cõem Nauar.in c.nouit,illo tit.notab.6.num.6.& 32.quam opinionem dicit etiam communem Flamin.lib.8.de resigna.benefic.q.9.num.5.vbi nullũ allegat cõtradictorem, & sequitur Iul.Clar.lib.5.recepta.sent.§.vlt.q.36.& Roland.cons.4.nu.30.vol.1.vbi dicit, quod priuilegium fori emanauit a iure diuino, & priuilegium canonis, si quis suadente,a iure positiuo, & nouissime hanc opinionẽ sequitur Ant.Schapus, de iure nõ scripto, lib.1.c.2,nu.1.Humada,in l.65.tit.5.p.1.gl.8.nu.6.Azeuedo,in l.5.tit.3.nu.6.lib.1.recopil.Didac.Perez, in l.2.tit.1.lib.3.ordinam.vers.quæro vtrum Papa, p.466.cir.fi.

Sed contrariam sñiam (Imo clericos priuilegio Romanorum Pontificum esse exemptos) tenet Innoc.in c.2.de maior.& obed. quẽ ibi sequitur Hostiens. Ioan. Andr. Card. Anchar. Anto. & Imo.& glo.in concord.Regis Franciæ,tit.de protectione, cõcor.1. in princ. dicens alios omnes idem tenere, & Menchaca,lib.1.cõtrouersi.illustr.c.51.num.8.& late prosequitur Couar.pp.quęs.c.31.nu.2.Alex.cons.8.lib.1.Boer.decis.31.nu.3. Medina in tract.de rest.q.15.Mexia,ad pragmaticã regiam,concl.5.nu.55.per tex.in c.omnis anima, de censib.& ad Romanos, cap.13.vbi Chrysost. hoc notauit.Pro qua sñia facit tex.in auth. vt ecclesia Romana centum ann.c.magni, 11.q.1.pro qua opinione cõsuluit Roland.cons.23.vol.2.nu.6.& tenet Cardi.in c.perpendimus,de sent.excom.opposit.7.Roman.sing.414.Rota,in antiquis,840.Feli.in c.2.de maiorit.& obed.dicens cõem, Menchaca, de successi.creat.§.22.num.59.Gutierrez,in l.nemo potest,de leg.1,nu.107.qui alios refert dicentes cõem, Azeuedo,in d.l.5.tit.3,lib.1.recopil.nu.6.Greg.in l.6.ti.1.p.2.verb.*politico*,& nouissime,& copiosissime, vltra omnes,Ioan.Garcia, de nobil.glo.9.nu.1.vbi omnia cõgessit,quę in hoc articulo adduci possunt pro vtraq; parte,qui omno est videndus, cum necessitas occurrerit,& ibi reperies fundamenta. Idẽq; tenet Zenedo,in collectaneis ad ius canonicũ, collect.37. ad decretum,nu.1. vbi refert 20.casus,in quibus clericus,et in sacris constitutus,aliquando ciuiliter, aliquando criminaliter cõueniuntur coram iudice seculari; & sic sequitur, quod illorum priuilegiũ nõ ꝓuenit a iure diuino, sed a positiuo.

QVÆSTIO DLI.

Vtrum in rixa, vel ad euitandam rixam fugere aliquis teneatur. Communis contra communem.

IN quæstione proposita tres reperio opiniones. Prima est, quod vir nobilis nõ teneatur fugere, ignobilis vero sic. Et hanc innuit cõem Bar. in l.1.nu.8.C.vnde vi.Secunda est, quod aut fuga est periculosa,& nõ teneatur,aut nõ est periculosa,& teneatur.Et hanc distinctionem cõiter tenere Doctores testatur Montaluus,in l.3.tit.18.p.2.gl.magna, col.3.Tertia opinio est Bar. in d.l.1.nu.8.qui indistincte tenet, quem non debere fugere, & hæc est cõis opinio, secundum Lancel. Dec.col.fi.Claud.nu.13.Ias.nu. fi.& Dec.num.35.in l.vt vim, ff.de iust.& iure. Prima tamen opinio magis satisfacit, & magis vsu nobilium est introducta.

QVÆSTIO DLII.

Vtrum dispositio legis,hereditatum, ff.ad leg.Falcid. procedat in contractibus. Communis contra communem.

Compu-

Computatio legis, hereditatū, ff. ad leg. Falci. fieri debet in omnibus casibus, & nō respectu legis falcidiæ solum. Hæc est cōis opinio secundū Bereng. Paul. Hacum, in l. vnica, C. de sent. nu. 291.

Sed contrariam sententiam (imo quod solū habeat locū in casu legis falcidiæ, in quo loquitur) testatur cōem, vbi late agit illius tex. intellectu. & Xuarez, in l. quoniam in prioribus, ampliat. 3. nu. 8. Pinel. in l. 2. C. de rescin. 3. p. nu. 32. Alcia. reg. 1. præsump. 43. Menoch. lib. de arb. casu 57. Afflict. decis. 33. qui late defendit, quod i la lex nō habeat locum in contractibus. Et nouissime Gutierr. pp. quæst. lib. 1. quæst. 17. nu. 3.

QVÆSTIO DLIII.

Vtrum in foro exteriori teneatur quis alium defendere. Communis contra communem.

Iure canonico, in foro exteriori tenetur quis alium defendere. Ita tenet gl. in l. culpa caret, ff. de regul. iuris, & est communis opinio, secundum Abb. in c. 1. nu. 15. de offic. delegat.

Sed contrariam partem dixit communem modernorum Decius, in d. c. 1. nu. 8. & eandem testatur communem Iaf. nu. 31. & Forcatulus, nu. 44. in l. vt vim, ff. de iust. & iure. Quæ opinio verior est, & ita communiter obseruatur.

QVÆSTIO DLIV.

Vtrum occidens bannitum, sit securus in conscientia. Communis contra communem.

Occidens bānitum est tutus in foro animæ. Ista est communis opinio, secundum Alex. in l. si plagij, nu. 2. ff. de vulgari. Et ratio est, quia ille est nimiter, & illud facit legis auctoritate, c. qui peccat, 27. q. 2. iuxta legem, iuste possidet, ff. de acquiren. possess. vbi Iaf.

Sed cōtrariam opinionem dicit cōem idem Iaf. in d. l. si plagij, quæ humanior & receptior est, quā explicat Duen. reg. 68. Placa, de delict. lib. 1. c. 36. no. 21. Iul. Clar. lib. 5. recepta. sent. §. homicidium, vers. plerumque, nu. 52. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 90. nu. 48. Olanus, litera, B. nu. 14. Greg. in l. 5. titu. 3. p. 7. & vide l. 4. tit. 16. p. 2. ibi, *fueras cede si fuere enemigo dado por el rey*, l. 4. tit. 23. lib. 8. recopil. vbi late Azeuedo, num. 12. & Antonius Gom. in l. 76. Tauri, num. 5.

QVÆSTIO DLV.

Vtrum vsura sit de iure ciuili prohibita. Communis cō contra communem, & quid iure regio.

Vsuræ iure ciuili, vt iure canonico, sunt prohibitæ secūdum glossam, in c. quia in omnibus, de vsuris, & est cōis opinio secundum Abb. in c. cū sit generale, num. 18. de foro compet. & secundum Couar. lib. 3. variar. c. 1. nu. 6. & in lib. 1. c. 1. & in c. 4. & Iulius Clar. §. vsura, vbi dicit communem, quā sequitur Rolan. a Valle, consil. 95. num. 1. lib. 4. vbi plures refert, dicens etiam communem, & Bonacō sa, lib. 3. cōium opin. verb. vsura, Bursa. cons. 310. nu. 1. lib. 3. Rimnal. iun. cons. 83. nu. 5. lib. 1. & cōsil. 399. nu. 47. lib. 4. Cæpha. cons. 549. nu. 69. lib. 4. qui dicit esse cōem opin. legistarum, & canonistarum. & theologorum, & Stracha, in trac. de mercatura, tit. desp. 1. num. 9. Tiber. Decia. cons. 4. nu. 11. lib. 1. Menoch. de arbitr. casu 398. & in cons. 109. nu. 28. lib. 2. & cons. 300. nu. 60. lib. 3.

Sed contrariam sententiam tenet gl. in c. 1. dist. 10. cuius opinio est communis secūdum Iaf. nu. 47. Alciat. nu. 8. Baptistam de S. Seuerino, nu. 30. in l. 1. C. de sum. Trinit. & fide catho. & Octauianus Cacher. decil. Pedem. 367. nu. 9. & pro hac sententia facit tex. in l. 1. C. de vsuris, per quem tex. ita tenet Nauar. in Manuali, c. 28. nu. 14. post gl. verb. Petrū, in d. l. 1. quam sequuntur Bat. & Paulus ibi, nu. 48. & in auth. ad hæc, contra glos. ibi, C. de vsuris, Conrad. de contr. q. 21. conclus. 10. Belluga in speculo principis, rub. 11. §. de vsuris, num. 4. & 15. Soto de iust. & iur. q. 1. art. 1. arg. 3. Sed prima opinio est verior & receptior, & magis communis, tam in palatijs, quam in scholis, quam sequitur Azeuedo, in l. 1. tit. 6. lib. 8. recop. nu. 73. vbi dicit, quod de iure canonico, ciuili, & regio, est vsura prohibita, idem resoluit Gutier. lib. 2. canonic. c. 18.

QVÆSTIO DLVI.

Vtrum bigamia contrahatur, quando plures virgines cognoscuntur. Communis contra communem.

Si vir, qui multas virgines corruperat, cōtrahat matrimonium cum virgine, non efficitur bigamus: secus aūt est, si vir, qui mulierē non cognouit, ducat ab alio corruptam, quia bigamus iudicatur, per tex. in c. fraternitatis, 34. dist. Et rationem differentiæ tradit S. Tho. in 4. dist. 27. q. 3. art. 1. q. 1. ad 3. quam oium doctorum cōsensu esse approbatam testatur Couar. in cle. si furiosus, 1. p. §. 2. col. 3. nu. 3. vers. hinc deducitur, de hom. Aliam tamen rationem tradit Mōtaigne, in tractatu, de biga. q. 6. vol. 14. tractatuum, nu. 3. dicens communem.

QVÆSTIO DLVII.

Sex esse bigamiæ species, est cōis opinio theologorum, secundum Montaignem, de bigamis, q. 6. in princ. vbi ēt ipse fatetur esse cōem, quod sint septem species. Et quod bigamia octo modis cōtrahatur, tenet Sylue. in sum. verb. bigamia, & Couar. in cle. si furiosus, 1. p. clecl. §. 2. de homici. Nauar. in manuali, c. 27. nu. 195. Salzedo, in pract. ad Bernard. Diaz. c. 16. & vide l. 5. tit. 5. p. 1. vbi Greg.

QVÆSTIO DLVIII.

Prosequendo materiam præcedentiū quæstionum dico, quod bigamia est triplex, vera, similitudinaria, & interpretatiua. Ita tenet cōis opinio secundū Nauar. in manuali, c. 27. col. 323. nu. 195. Maiolus, de irregularit. lib. 1. c. 32. n. 3. & bigamia vere dicitur, quādo secūdas aliquis contraxit nuptias,

ptias, gl.communiter recepta, in c.2.de bigam,secundum Flamin.de resign.benefi.lib.5.q.3.n.188, est autem bigamia similitudinatia,quando aliquis ordine sacro insignitus,vel voto solemni astrictus, cum aliqua,etiam vnica,contrahit matrimonium, & consummauit, tex.in c.quod,27.q.1. c.fi.de bigam.ita Ang.verb.bigamia,§.9.Syluester, in eod. verb.in princ.& Nauar.supra,bigamus vero interpretatiue dicitur, qui viduam duxit vxorem, & eã cognouit,c.si quis viduam,34.dist.gl.communiter recepta in c.fi.de biga. Capella Tholos.decis.255. Couar.in clem.si furiosus,§.2.nu.3.vbi dicit magis communem opinionem,quam sequitur Flami.Parisius,supra,nu.289.

Sed contrariam sententiã (imo quod sit duplex, vera scilic.& interpretatiua) tenet gl.in c.2.de biga.& hanc testatur esse communem Mõtaigne, de bigamis,q.4.nu.1,ad fi. & q.6. ad fi.cuius contrarietatis effectum, vide per Rebuffum, de pacificis posses.num.193.

QVÆSTIO DLIX.

Vtrum Episcopus cum bigamo ad minores ordines suscipiendos dispensare possit. Communis contra communem.

EPiscopus cũ bigamo ad minores ordines dispensare potest. Hæc est communis opinio secundum summam Hostiens.2.par.lib.6.tit.7.qõ.7. & tenet S.Thom.in 4.dist.27.q.3.art.3.& in additionib.3.p.q.66.art.5.

Sed in contrariam se habere cõmunem opinionẽ testatur Couar.in clem.si furiosus,1.p.§.2.coln.3.nu.4.de hom.Greg.in l.5.tit.5.p.1.verb.*dos mugeres*,in fine,immemores dictæ summæ Hostien.& Gomezij,qui,in tract.breuium, nu.20.refert hanc communem contrariam, vbi illam conciliat vno modo, alio vero Nauar.in man.c.27. sup.vbi neutram dixit communem. Et hanc bigamiæ materiã erudite declarat Ant.Cuchus, lib.4.inst. tit.de his qui ad ord.promo.nõ poss. ex nu.152. cũ seq.& vtrũ Romanus Põtifex possit dispensare cũ bigamo, tradit glo.in c.lector, dist.34.vbi tenet partẽ affirmatiuã,cum irregularitas sit de iure humano, quã opinionem sequitur Innoc.in c.2.de bigam.& in c. audientiam,de homici. Nauar.supra, nu.97.& dicit cõem Hojeda,de benefi.1.p.c.23.nu.117.& Couar.supra,& Flam.lib.1.de resign. benefic.q.6.nu.197.& Greg.in d.l 5.tit.5.p.1.per quam l. probatur hæc opinio, & pro ea plures refert & sequitur Salzedo,in practica ad Bernard.Diaz, c.16.litera, C. vbi refert opiniones contrarias, & vtrum episcopus possit dispensare,resoluit quod non.

QVÆSTIO DLX

EPiscopus in casibus, in quibus dispensare põt, non tenetur capitulũ requirere.Ita tenet glo. verb.episcopi, in c.cum ex eo, de elect.lib.6.cuius opinionem dicit communem Ant.in c.at si clerici. §.de adulterijs, nu.10.de iudicijs.

Sed contra illam glossam,tenet communis opinio,vt tradit Abb.in d.§.de adulterijs, num.16.vbi contrariam opinionem dicit communẽ. Prima tamen opinio verior est,& ita communiter obseruatur.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio beneficij probatur ex resignatione facta causa permutationis.*
2 *Resignans priuatur suo beneficio per resignationem.*
3 *Resignatarius habetur pro mortuo,& priuatio inducitur ipso iure.*
4 *Resignatio facta coram Papa,uel ordinario, statim abdicat ius, in tantum quod resignans remanet, sine titulo.*
5 *Resignatio sub conditione facta est nulla, donec conditio adimpleatur in forma specifica.*
6 *Contraria communis opinio proponitur.*
7 *Resignatio si non habeat effectum, possunt permutãtes redire ad beneficia resignata.*
8 *Beneficium resignatum causa permutationis, nõ vacat simpliciter, sed ita demum si conferatur permutãti.*
9 *Ius quod alteri non quæritur, a me non abdicatur.*
10 *Concordia opinionum refertur.*
11 *Titulus nouus est necessarius, quando primus fuit extinctus.*
12 *Resignatio conditionalis, vel respectiua,non sortitur effectum,conditione non sequuta.*
13 *Resignatio conditionalis quæ non habuit effectum, perinde,est,ac si facta non fuisset.*
14 *Possessio beneficij,& actio spolij remanet penes resignãtem,si conditio non sit impleta.*
15 *Conditio suspendit actum in euentum conditionis.*
16 *Gratia cõditionalis est ĩperfecta cõditione nõ sequuta.*
17 *Conditio nihil ponit in esse, donec conditio impleatur.*
18 *Summus Pontifex non intendit admittere resignationes conditionales,conditionibus non impletis.*
19 *Renunciatio facta ex certa causa est nulla,si causa non sequatur.*
20 *Renunciationes habent tacitam conditionem, vt pacta seruentur.*
21 *Resignatio ex quacunque causa non habeat effectum, non perditur ius beneficij.*
22 *Resignatio beneficij, ad cuius titulum fuit aliquis ordinatus, non valet.*
23 *c.2.sess.21.Concilij Triden.declaratur, & nu.30.*
24 *Ordinatus ad titulum beneficij,non potest illud resignare,nisi retenta congrua sustentatione.*
25 *Patrimonium,ad cuius titulum aliquis ordinatur,non potest vendi,nisi aliunde commode ordinatus viuere possit.*
26 *Clerici in minoribus ordinibus constituti, possunt sua beneficia resignare sine licentia ordinarij,licet aliunde non habeant vnde viuere possint.*
27 *Congrua sustentatio quæ dicatur, vt resignatio valeat, relinquitur arbitrio ordinarij.*
28 *Beneficiũ dicitur esse tenue, quando eius reditus non sufficiũt pro necessario victu clerici, eiusq; familiæ.*
29 *Centum pro rectore solent designari de stylo curiæ,pro congrua sustentatione clerici.*
30 *Ordinarij licẽtia a principio alienationis non requiritur,qñ ordinatus retinet congruam sustentationem.*
31 *Verba Concilij Triden. in d.c.2. & constitutionis Pij V. referuntur pro hac opinione.*

32 *Ingre-*

32 *Ingrediens religionem, potest absque licentia ordinarij resignare beneficium.*

33 *Alienatio bonorum, ad cuius titulum aliquis fuit ordinatus, est valida sine licentia ordinarij, si ordinatus retineat bona, ex quibus commode viuere possit, nec ob hanc causam pœnam incurrit. Et quæ sit cōgrua, diximus supra, num. 29.*

34 *Capellaniæ iuris patronatus resignatio fauore certæ personæ, est nulla sine consensu patronorum.*

35 *Resignatio simoniaca non abdicat ius.*

36 *Resignatio facta in manibus, non habentis potestatem recipiendi, est nulla.*

37 *Resignatio facta non expresso vero valore, vel non seruata forma, est nulla, & non abdicat ius a resignante.*

38 *Resignans non facit fructus suos postquam resignatio fuit admissa, & referuntur sex opiniones.*

39 *Prima opinio in quæstione proposita refertur.*

40 *Resignans tenetur restituere fructus perceptos post admissam resignationem.*

41 *Resignans potest percipere fructus beneficij donec sibi intimentur literæ expeditæ resignationis.*

42 *Resignatio debet esse nota resignanti, non vero particulariter.*

43 *Literæ resignationis possunt expediri in curia Romana, & pars poterit promissione sibi facta non vti.*

44 *Fructus beneficij resignati debētur resignatario à die captæ possessionis.*

45 *Fructus sequuntur dominium.*

46 *Tertia opinio in quæstione proposita refertur.*

47 *Resignatarius vsque ad diem datæ supplicationis potest percipere fructus.*

48 *Consensus præstitus in renūciatione retrotrahitur ad tempus datæ.*

49 *Quarta opinio in quæstione proposita refertur.*

50 *Quinta opinio in quæstione proposita adducitur.*

51 *Fructus debentur resignanti vsque ad diem præstiti cōsensus, & ab illa die incipiūt deberi resignatario.*

52 *Tempus præstiti consensus attēdi debet, & tunc cōsensus dicitur formalis.*

53 *Resignatarius vsque ad diem præstiti consensus potest pœnitere.*

54 *Fructus debentur à tempore quo trāsfertur dominiū.*

55 *Si literis resignationis iam expeditis tēpus labatur, fructus medio tempore percepti pertinent ad resignatarium.*

56 *Consensus respectu fructuum retrotrahitur.*

57 *Resignans in foro conscientiæ potest fructus percipere, donec literæ resignationis intimentur.*

58 *Sexta opinio auctoris proponitur, adducens cōcordiā inter beneficium simplex & curatum.*

59 *c. cum secundum Apostolum, de præbendis, expenditur pro prima opinione.*

QVÆSTIO DLXI.

Vtrum absque noua collatione possit aliquis redire ad beneficium resignatum, quando resignatio à principio ex aliqua causa non habuit effectum. Communis contra communem.

DVbitatur apud iuris interpretes, de quæstione proposita, in qua sæpenumero contingit, quod postquam aliquis rite & recte alicuius fauore sibi beneficium resignauit, postea pœnitētia ductus, vel quod ex alia causa resignatio admissa non fuerit, an possit absque nouo titulo & collatione resignatarius ad beneficium resignatum redire. Et partē negatiuā, & sic quod requiratur noua collatio, tenet Rota, in nouis, tit. de renun. decis. 1. nu. 4. & in tit. de filijs presbyt. dec. 1. & in ti. de rer. permut. in antiquis, decis. 16. num. 6. vbi resoluitur hanc opinionem esse tutiorem & veriorem, quam sequitur Feder. de Senis, cons. 156. Felin. in c. cum venerabilis, nu. 11. de except. vbi plures refert pro hac sententia, quā sequitur Deci. in d. c. cū venerabilis, nu. 73. vbi hanc dicit magis cōem opinionem, & de magis communi attestatur, Selua de benefi. 3. p. q. 24. vbi dicit ab hac opinione non esse recedendū, resoluēs esse magis æquam & securiorem, & sequitur Redoan. de Simonia. 1. p. c. 10. nu. 30. & 31.
1 & Mascar. de probat. vol. 3. col. 1396. vbi dicit, ꝙ vacatio beneficij probatur ex resignatione facta permutationis causa, & quod inducit verā vacationem, idemque tenet Milles, in suo repert. verb. beneficij reseruatio, & Bellame. deci. 87. & in tracta. de benefic. permut. q. 1. tertiæ partis princ. nu. 6. &
2 ratio potissima est, quia per renunciationem priuatur resignans suo beneficio, vt est cōmunis opinio ex traditis per Paul. Paritium, cons. 143. nu. 19. vol. 1. Ant. de Butrio, in c. veniēs, nu. 27. de renunc. vbi Abb. nu. 6. dec. Tholos. 286. & probat tex. in ca. ex transmissa, illius tituli, ibi, *verum quoniā iam dicta ecclesia ab ea soluta dignoscitur, ex quo ea quæ sibi cōtulerat ad petitionem suam resignauit eidem.* Per quē tex. idem tenet Flamin. de resign. benef. lib. 1. q. 5.
3 nu. 1. vbi resoluit, quod hęc priuatio fit ipso iure, & habetur pro mortuo, & perditur titulus & possessio ciuilis, & naturalis, vt tradit Menoch. de recuper. remed. 1. nu. 165. & Nauar. supra, nu. 11. Fusceus, de visitat. lib. 2. c. 28. nu. 24. pro qua opinione facit tex. in c. solicite, & in c. accepta. de resti. spol.
4 vbi resignatio facta coram ordinario, seu coram Romano Pontifice, statim abdicat ius in rē, quā resignās remanet sine titulo etiam colorato, & videtur haberi pro derelicto, & illud vt vacans potest libere conferri, aut impetrari, vt notant Abb. Ant. de Butrio, & Imola in dictis iuribus, Cassad. tit. de rest. spol. decis. 4. Puteus, decis. 158. nu. 4. lib. 3. vbi dicit sic fuisse decisum ī Rota, anno 1548. pro Frācisco Posguera ciuitatis Burgensis, contra Gasparē de Auellaneda, resoluens, quod est communis opinio, quod amittatur etiam possessio ciuilis, & naturalis per talem resignationem. Mandos. in reg. cancel. de impetrat. benef. vacantiū per obitum famil. Card. q. 31. num. 19. & de signatura gratiæ, c. 2. tit. regressus & accessus. & Mohed. decis. 83. & hanc dicit communem omnium doctorum, & in praxi obseruatam Parisius, de resign. benefic. lib. 1. quęst. 1
3. n. 8. & 9. vbi plures refert DD. & decisiones pro hac opinione, intelligendo eam in resignatione
5 simpliciter & absolute facta, secus vero si ob aliquā causam vel conditionem, quia tunc prius conditio debet in forma specifica adimpleri, quam resignatio locum habeat: arg. text. in l. qui heredi. l. Mæuius. ff. de conditionib. & demonstrationib.

quia renũciationes ob causam, habent implicitam
tacitamque cõditionem, vt pacta seruentur, vt do-
cet Ang. in cons. 59. nu. 8. Paris. cõs. 114. nu. 7. vol.
4. Redoan. de simonia. 3. p. c. 3. nu. 9. alias enim no-
ua collatio necessaria est, vt tradit Boer. decis. 2.
nu. 16. Mãdos. sup. q. 12. in fi. dicẽs in permutatione
duos actus cõsiderari, hoc est cessionem resignãtis,
& collationem resignatarij, & sic cum beneficium
per renũciationem vere vacet, sequitur quod sine
noua collatione ad illud redire nõ possit. Ita etiã
tenet Paris. in d. c. cum venerabilis, nu. 41.

6 Sed his nõ obstantibus, indistincte & generali-
ter cõtraria opinio verior est, & sic resolutiue tenẽ
dum est, vt resignãs, in casibus præcedẽtibus possit
redire ad beneficium resignatũ, sine noua collatio-
tione. Rota, tit. de rest. spol. in antiquis, dec. 7. Mo-
hed. decis. 323. Paris. cons. 5. nu. 7. vol. 4. Puteus, in
d. decis. 523. lib. 2. & 297. nu. 5. & 247. nu. 2. lib. 2.
Hugo de Celso, cons. 45. nu. 5. Et pro hac opinione
fuisse iudicatum resoluit nouissime Flami. lib. 1. q.
14. n. 6. de resignat. vbi alios refert, & sequitur pro
hac opinione, quam sequitur Anania, in c. 1. de re-
rum permutat. Dec. in d. c. cum venerabilis, nu. 73.
7 vbi dicit, q quotiescunq; resignatio nõ habet effe-
ctum, possunt permutãtes redire ad beneficiũ, sine
noua collatione: & sequitur Io. Andr. & Ioan. Mo-
nach. nu. 6. in d. c. 1. de re. permu. lib. 6. quæ opinio
de cõsuetudine obseruatur, vt tenet Petrus Grego.
in Syntag. iuris, lib. 17. cap. 17. num. 33. vbi refert
ita fuisse iudicatũ in senatu Parisiẽsi. 2. Maij 1525.
& 1539. vt etiam refert Rebuffus, de pacificis pos-
ses. nu. 165. & hanc dicit hodie cõem, & magis cõ-
munem opinionem, & resolutionem, & quod ita
seruatur de stylo, Paris. sup. nu. 12. & 14. Mascard.
vol. 3. de prubat. concl. 1496. nu. 2. vbi dicit, quod
8 beneficium resignatum causa permutationis, non
vacat simpliciter, sed ita demum si sequatur cõsen-
sus superioris & conferatur permutãti, in cuius di-
spositionem resignatio saltim virtualiter fuit col-
9 lata: & sic ius quod alteri nõ quæritur a me nõ ab-
dicatur, l. nec vtile, ff. ex quib. caus. maior. l. qui ab
senti, ff. de acq. pos. In qua doctorum varietate pre
10 dictæ opiniones ad amicitiam, & cõcordiam redu
cendæ sunt, vnde duos casus constituo. Primus est
quando resignatio simpliciter facta fuit. Secũdus,
quando ob aliquam causam, vel cõditionem, aut
modum. In primo casu, cum resignatio, vel renũ-
ciatio beneficij nõ sit respectiua, statim facta renũ-
ciatione solemniter, possessio beneficij amittitur,
& sic noua collatio necessaria est, & institutio ca-
nonica, alias enim nullo modo ad prædictum bene
ficium redire põt. Ita resoluit Paris. in d. c. cũ vene
rabilis, nu. 44. de exceptio. Nauar. in d. c. accepta,
nu 31. oppus. 7. de rest. spol. & est gl. in c. quod Dei,
de statu monach. & est cõis opinio, secundum Fla-
11 mi. vbi supra, nu. 20. dicens, quod vbi est extinctus
titulus quem quis habebat per prædictam renũcia
tionem, sequitur quod nouus sit necessarius. Pro
qua sentẽtia expendi potest, tex. in clem. 1. de rer.
permutat. c. 1. eod. titu. lib. 6. & ita de facto quoti-
die seruari restantur Domini Rotæ decis. 7. alias
399. de rer. perm. in antiq. & in decis. 18. alias 863.
num. 6. eodem titu. Quam resolutionem dicit tu-
tiorem, & quod in practica seruatur Mascardus
supra, numero 3. in fine. & hoc siue permutatio,
seu resignatio habeat effectum, siue non: quia ex
parte illius, qui iam resignauit, vacat beneficiũ. At
vero in secũdo casu, quando resignatio respectiua
& conditionalis fuit, si non sequatur conditio, vel
modus, potest resignatarius redire ad beneficium,
absque nouo titulo, & collatione, quia illa resigna
12 tio conditionalis, nõ abdicat ius, nisi cõditionib.
impletis. Ita tenet Rota, decis. 4. titu. de rer. pemu
tat. in antiq. Ias. cons. 86. lib. 3. Paris. consil. 5. nu. 7.
volum. 4. Guido Bon. decis. 59. Cotta, decis. 318. &
321. Mandos. in reg. Cancel. de impetr. benef. va-
cant. per obit. famil. Card. q. 31. nu. 16. & in praxi
signaturæ gratiæ, tit. regressus & ecceßus, cap. 2. &
ita sæpius in Rota fuisse iudicatum resoluit Mo-
hed. decis. 83. Puteus, decis. 145. lib. 1. Et ita anno
1579. resolutum fuisse in Rota dicit Flami. sopra,
lib. 1. q. 3. num. 8. vbi refert plures decisiones pro
hac sententia, & quod sit communis opinio om-
nium Doctorum, & in practica obseruata, quia per
13 inde est, ac si resignatio facta nõ fuisset, si conditio
14 nes non seruentur: & sic possessio beneficij, & a-
ctio spolij remanet penes resignantem. Ita Pa-
leotus decisio. 48. Gabriel, consil. 185. numero 2.
libro 1. conditio enim est eius naturæ, vt suspendat
15 actum conditionalem in euentum vel defectum
conditionis, l. sub conditione, ff. de condict. indeb.
l. cedere diem, ff. de verbor. significa. l. si quis sub
conditione, ff. si quis omissa causa testam. Menoc.
consil. 63. num. 28. vol. 1. & consil. 78. nu. 14. eod.
vol. Corneus, consil. 237. num. 5. vol. 4. & est com-
munis opinio, quod gratia conditionalis est imper
16 fecta, conditione nõ sequuta. Ita tenet glo. per il-
lum tex. in cap. si pro te, de rescript. Menoch. cons.
105. num. 86. & 38. num. 15. eod. vol. quam nihil
17 ponit in esse antea quam impleatur, l. donatarius,
ff. de donat. ob caus. glo. in clem. 1. de conces. præ-
ben. Bart. in l. 1. ff. de condit. & demonst. Cæphalus
cons. 37. nu. 47. & cons. 66. nu. 31. & cons. 218. nu.
10. vol. 1. Bursatis cons. 47. nu. 42. & cons. 46. nu.
20. vol. 1. Menoch. cons. 49. nu. 140. vol. 1. Nauar.
cons. 2. num. 1. de condit. apposi. Ex quibus euiden
ter constat, quod nõ adimpletis conditionibus, ius
non abdicatur a resignante, & resignatio habetur,
ac si a principio facta nõ fuisset, & sic nõ est neces-
sarius nouus titulus, nec collatio, quia summus Põ
18 tifex non intendit admittere has resignationes cõ-
ditionales, nisi conditiones seruentur, vt tradit
Moheda. d. decis. 83. Cõt. decis. 423. & 338. Paleo.
19 decis. 33. Paris. cons. 114. num. 7. vol. 4. vbi dicit,
quod resignatio limitata debet obseruari, alias pro
uisio illius erit nulla, Anchar. in c. cum vniuersu-
rum, de rer. permut. num. 2. vbi dicit, quod renun-
cians ex certa causa, causa non sequuta, potest re-
dire ad beneficium renũciatum. Idem tenet Gemi.
in c. si tibi beneficium, nu. 5. de præb. lib. 6. vbi di-
20 cit, renunciationes habere tacitã conditionem, vt
pacta seruentur. Idẽ respondit Ang. cons. 59. nu. 8.
21 Et sic ex quacunq; causa sit resignatio, vel renũcia
tio nõ habeat effectũ, nõ perditur titulus benefici,
neq; eius prouisio deuoluit ad superiorẽ, veluti qñ
vnus permutantiũ nõ habeat ius in beneficio quod
permu-

permutabit, vel si permutatio fuerit facta resignã-
22 te sub hac cõditione, si alterius beneficiũ assequa-
tur. Et possumus etiam exemplum cõstituere in re
signatione beneficij ecclesiastici, ad cuius titulum
fuit aliquis ordinatus, nõ retenta cõgrua sustenta-
23 tione, quia cũ resignatio sit nulla, vt in c.2.sess.21.
Conc.Trid.nõ vacat prædictum beneficium, & sic
nõ est necessarius nouus titulus, nec collatio, quẽ
tex. Concilij optime declarat Flami.Patis. de resi-
24 gna.lib.5.q.si.nu.164. vbi resoluit esse cõem opi-
nionẽ, quod talis resignatio, vel renũciatio sit nul-
lã, etiamsi fiat corã Romano Pontifice, nisi cõstito
coram ordinarijs locorum, quod aliunde cõmode
viuere possunt, ita Nauar.in manual.c.12.num.18.
Sebast. de Med. in l.fi.C.de legib.gl.3.num.312.&
ita censuit sacra cõgregatio Card. anno 1588. &
fuit resolutũ in Rota, in vna Hispalen.1578. quod
25 quidem ẽt procedit, quãdo ad titulum patrimo-
nij aliquis fuerit ordinatus, quia nisi commode vi
uere possit, nõ poterit vendere, nec alienare prædi-
cta bona, cum nõ deceat eos qui diuino ministerio
ascripti sunt, cum ordinis dedecore mẽdicare, aut
sordidum aliquem quæstum exercere, vt in c.dia-
coni, dist.93.c.ad supplicationem, de renũciatio-
ne. Et hæc est præambula intẽtio Concilij, in d.c.2.
26 cuius dispositio a ratione cessante nõ habebit lo-
cum in clericis in minoribus ordinibus cõstitutis,
qui possunt resignare sua beneficia, licet aliũde nõ
habeant vnde viuere possint. Ita Couarr.in 4.De-
cret.2.p.c.6.§.3.nu.5.Mandos.in reg. de male pro
motis, q.1. in fi.& hanc dicit communem opinio-
27 nem Flami.sup.nu.178. quæ vero dicatur sustẽta-
tio cõgrua, vt resignatio sortiatur effectũ relinqui-
tur iudicis ordinarij arbitrio, qui cõsiderata quali
tate personarum, locorum, & temporũ, iudicabit,
vt in simili scribit Gemin.cons.35. & in c.sicut, de
suppl.negl.prelat.& in c.1.de præb.lib.6.Menoch.
de arbitr.casu 216.nu.12.Hojeda, de benefic.incõ
patib.1.p.c.19.a nu.33.vsq; ad finem, & subdit Me
noch.supra, quod prudens iudex iudicare poterit
28 illud beneficium esse tenue, & paruum, cuius redi
tus nõ sufficiont pro necessario victu clerici, suęq;
29 familiæ. Solent tamen de stylo curiæ pro congrua
sustentatione centum pro rectore designari, vnde
alienatio, vel resignatio bonorũ, aut beneficiorũ;
ad cuius titulum aliquis fuit sacris ordinibus pro-
motus, valida iudicabitur, si clericus retineat aliõ-
de centum pro cõgrua. Verius tamen existimo, qđ
hodie illa dicetur cõgruæ sustentationis retẽtio, si
ordinatus retinet beneficium quinquaginta aureo
rum, cum illa quãtitas reputetur ab ordinario suf-
ficiens a principio, vt clericus sacris ordinibus in-
signiri valeat. Ita Flami.supra, lib.5.q.6.num.156.
quia nihil est in iure tam naturale, quam vt omnis
res dissoluatur, per quascunq; causas nascitur, qđ
30 adeo verum est, quod in hoc casu nulla requiritur
ordinarij licentia a principio alienationis, vel resi
gnationis: & sufficiet ad euitandã pœnam aliena-
tionis, & actus nullitatem, si constiterit ordinario
per legitimas probationes, ordinatum tẽpore alie-
nationis bonorum, vel resignationis, aut renũcia-
tionis beneficij, habere cõmode vnde viuere pos-
31 sit. Et illud nobis clare insinuãt verba Cõcil. in d.
c.2. ibi, *nisi constito, quod aliunde viuere commode
possit.* Et ibi, *aliter facta resignatio nulla sit.* Et ibi, *atq;
illa deinceps, sine licentia episcopi alienari, aut extin-
gui, vel remitti nullatenus possint, donec beneficiũ ec-
clesiasticũ sufficiens sint adepti, vel aliunde habeãt, vn
de viuere possint.* Quæ limitatio ad omnia cõtenta
& tradita pro regula in sacro Cõcilio est referẽda,
ita vt hic sensus affirmatiue cõstituatur: Ordina-
tus ad titulũ patrimonij, vel beneficij, põt sine licẽ-
tia ordinarij patrimoniũ vendere, & alienare, bene
ficiumq; resignare, si habeat aliunde vnde viuere
possit. Et ita in hoc sensu sunt ẽt accipiẽda verba
cõstitutionis Pij V. 58. ibi, *sed nec horũ nullus sacro
ordine mãcipatus, nisi religionẽ ingressurus valeat vl
lo modo beneficiũ, vel officiũ ecclesiasticũ resignare, ni-
si aliunde ei sit quo in vita possit commode sustentari.*
Aduerte, obsecro, ad illa verba, vbi parificãtur illi
duo casus, videlicet, qđ ordinatus hẽat aliunde cõ
32 gruã sustentationẽ, vel qđ ingrediatur religionẽ:
in quib. casib. restringitur regula, & deciditur qđ
valeat alienatio, vel resignatio absq; licẽtia ordi-
33 narij (cõstito qñcunq; qđ aliunde cõmode tẽpore
renũciationis viuere possit) cũ in hoc casu cesset
prohibitio Cõcilij, & tõ tex. in c.4.de præben. & si
hoc aperte cõstiterit (alienatione, vel resignatione
iã facta) nõ incurrit aliquam pęnam ordinarus, nec
vitio nullitatis alienatio, vel resignatio subiace-
bit. Qui sensus & intellectus ad d.c.2. Cõcilij, veris
simus est nisi illi obsit esse nouũ, & à nemine vnquã
perpensum, vt ẽt resoluimus in q.527.nu.8. & do-
cet Sylue. in terminis iuris cõis, verb. clericus, el 4.
nu.9. Ex quibus omnib. manifeste colligitur, quod
quomodocunq; resignatio sit nulla, ius nõ abdica
tur a resignãte, vt tradit Rebuff. cons.75.nu.4.&
est cõmunis opinio doctorum, vt supra traditũ est.
34 Ex qua resolutione infero, quod si beneficiũ iu-
rispatronatus laicorũ, vel capellania resignetur in
fauorẽ certę personę sine cõsensu patronorũ, vel si
ne legitima derogatione iurispatronatus, talis resi
gnatio, vel renũciatio erit nulla, & ius remanet in-
tegrũ apud resignantẽ, absq; nouo titulo, & colla
tione. Ita fuit resolutũ in Rota, in vna Hispalensi
Capellania Sanctæ Catherinę, 10. de Diziembre
1539. vt testatur Mohed.decis.338.& 323.& Bur-
35 sat.cõs.411. nu.4. & 5. Similiter ẽt resignãs simo-
niace nõ abdicat ius a se. Ita Innoc. in c.cũ vniuer-
sorũ, de rer.permut. Rota, decis.7.titu. de renũc.in
antiq. vbi Cassiad.decis.3.Bursat.sup.nu.24.vol.4.
& in vtroq; casu hãc dicit cõem opinionẽ Patil.li.
36 1.q.3.nu.95.cũ seq. vbi idẽ resoluit, qñ resignatio
fuit facta in manibus nõ habẽtis facultatẽ recipiẽ-
di resignationẽ, vt tradit Guido Papæ, decis.177.
Nauar. in d.c.accepta, oppos.7.nu.13. & 33. de re
37 stit.spol.& in resignatione facta nõ expresso vero
valore, vel facta a procuratore non seruata forma
mãdati, idẽ resoluit copiose & elegãter Flaminius,
sup. alios plures casus referẽs valde vtiles, & quo-
tidie in praxi cõtingentes. Ex qua resolutio. venit
38 explicãda alia nõ minus vtilis quã difficilis, & pra
cticabilis quæstio, vtrum resignãs, post resignatio-
nẽ simpliciter, vel sub cõditione factã, possit perci-
pere fructus beneficij resignati: & an cõsideretur tẽps
resignationis (ita vt ex illa die nõ possit cõseq. fru-

dus) vel tempus quo literæ fuerũt expeditæ, vel datæ supplicationis, vel adeptæ possessionis. In qua
39 difficultate variæ snot doctorum opiniones, quas breuiuari cõsulendo recolligã. Prima n. opinio est, quæ loquitur indistinctè & generaliter, quod resi-
40 gnãs nõ possit post resignationem fructus beneficij resignati percipere, Ita Monach. in c. si te, num. 30. de renunc. lib. 6. Paris. cons. 39. volu. 4. Rebuff. cons. 22. nu. 19. & ita fuit decisum in Rota, titu. de renunciatione, decis. 1. & sic si post renũciationem, vel resignationem solemniter factam, resignãs percipiat fructus, tenetur ad illorum restitutionem, vt docet Monach. & Paulus Paris. supra, & Rebuff. cõs. 22. num. 19. quia in hoc casu intrusus reputatur, vt respondit idem Paris. cons. 143. num. 18. vol. 4. Selua de beneficijs, 1. p. q. 11. nu. 9. Lancel. de attẽta. 1. p. c. 3. num. 73. Dec. cons. 111. Ex qua conclusione suboritur nostra dubitatio, vsq; ad quod tẽpus possit resignans illos percipere fructus, in qua quæstione Rebuff. in praxi benefi. titu. de resig. Simon, nu. 41. & in tit. de publica. resigna. glo. 18. nu. 17. & in tract. nomin. q. 14. num. 157. in ea est snia,
41 quod resignans possit fructus percipere beneficij resignati, donec fuerint sibi intimatæ literæ expeditæ in fauorem resignatarij. Et huius opinionis fundamentum est extrauagans, iniunctę, de electione, vbi dicitur, quod resignatarius non potest percipere fructus ante receptionem literarum, in tantum, quod non sufficiat vt resignãs notum habeat literas resignationis esse expeditas, nisi ei intimatę fue
42 rint, Ita Nauar. in d. c. accepta, nu. 11. quia resignatio debet ei esse nota vt resignanti, & sic iuridice (prout dicimus, notũ iudici, vt iudici) l. hac antẽ, §. non defendi, ff. ex quib. causis in poss. eatur. Dec. cons. 295. n. 5. Zabat. in clem. quia cõtingit, oppos. 3. de relig. domib. Maxime, quia licet sit notum re
43 signanti literas esse expeditas in curia Romana, non tamen est notum, quod pars velit prouisione sibi facta vti: vt animaduertit Francus, in c. vt nostrum, col. 4. de appel.
44 Secundam opinionem refert idem Rebuff. (sibi contrarius) cons. 186. nu. 19. vbi tenet, quod resignatario debentur fructus a die captę possessionis, quia tũc consequitur exercitium & effectũ dominij, idemq; tenet Christophorus Rofianus, de be-
45 nef. c. 14. num. 26. dicens, quod resignatarius vere dñs dicitur, & per cõsequens tanquã ad dominum expectãt fructus, l. fructus, l. in fundo, l. ex diuerso, l. non solum, §. meum, ff. de vsufruc. l. si dominium, C. de pignor. l. Herennius, ff. de euict. c. consequestus, de vsur. Ruyn. cons. 25. & 53. nu. 23. lib. 2. Cæphal. cons. 49. nu. 13. cõs. 50. & 131. nu. 14. & 215. nu. 49. & 299. nu. 13. Nauar. cons. 7. num. 2. tit. de sent. excommu.
46 Tertiam opinionem tenet Sarm. in reg. de publi
47 candis, q. 7. nu. 2. vbi tenet resignãtẽ posse percipere fructus vsq; ad tẽpus datæ supplicationis, & ex illo tempore ad resignatariũ expectare. Et pro hac opinione consuluit Flamin. lib. 1. q. 6. nu. 37. & ratio huius opinionis est, quia post datam supplicationis resignãs admittit titulũ beneficij, dñium, & possessionem, vt tradit Rota, dec. 4. in nouis, tit. de
48 renũc. vbi Cassiad. decis. 2. quod cõsensus præstitus semper trahitur ad tempus datæ, & ideo cõsensus formalis nõ est necessarius ad perfectionẽ gratiæ, si de eo aliunde constiterit: ita Paris. consi. 45. num. 21. vol. 4. Boer. decis. 348. nu. 4.
49 Quarta opinio fuit aliorũ doctorum dicẽtium, fructus deberi resignãti, donec ius plenũ quæratur resignatario: quod tunc quæritur purificatis cõditionibus, & post acceptationem factam ab ipso resignatario. Ita gl. & Ant. de Butr. nu. 13. in c. cũ pridem, vbi Abb. num. 6. de pact. & ita pluries in Rota fuisse resolutũ tradit Flamin. lib. 1. q. 3. nu. 4. vbi ẽt dicit esse cõem opinionem omnium doctorũ, pro qua opinione adducitur tex. in l. necessario, §. qd si pendente, C. de peric. & commo. rei vend. & sequitur Parisius, cons. 59. num. 35. lib. 1.
50 Aliam vero & sic quintam opinionẽ, maturius cõsiderando, tenet ipse Flami. sup. nu. 38. dicẽs fru-
51 ctus deberi resignãti vsq; ad diem præstiti cõsensus, & ab illa die incipiunt deberi resignatario, & pro hac opinione resoluit iudicasse in causa sibi cõmissa Montis regalis, anno 1585. pro qua opinione cõsuluit Hieron. Gabriel, cons. 192. nu. 34. & ratio
52 huius opinionis est, quia in resignationibus respectiuis, & cõditionalibus, attẽditur tempus præstiti cõsensus, qui appellatur formalis, vt in c. cum vniuersorum, de rer. permuta. ita Puteus, decis. 42. &
53 sic vsq; ad illud tempus præstiti cõsensus, potest resignãs pœnitere, vt resoluit Rota, & cõmunis stylus curię, secũdum Bursa. cons. 395. vol. 4. & plures pro huius opinionis cõfirmatione decisiones, refert & sequitur Flami. sup. nu. 39. & hæc est vera &
54 certissima cõclusio, quod in omni materia debentur fructus a tempore quo trãsfertur dominiũ, vt in d. l. fructus, ff. de rei ven. l. traditionib. correspectiuis, & præstito cõsensu ius abdicatur, & ex tunc transfertur ius beneficij in resignatariũ, vnde meritò resignãs poterit percipere fructus vsque ad diẽ præstiti cõsensus, & ab illa die incipiunt deberi resignatario, cui plenum ius in beneficio acquiritur.
55 Quæ opinio in tantum procedit, & vera est, quod etiam si stetisset per aliquod tẽpus, literis iã expeditis, accipere possessionẽ, fructus perceptos, vel medio tẽpore percipiẽdos, & pẽdentes, pertinẽt ad resignatarium, vt resoluit Hieron. Gabr. d. cõs. 192. nu. 6. vol. 1. cũ illico præstito cõsensu, sine aliqua retardatione efficiatur dñs, ante adeptam possessionem, ita Archid. in c. si tibi, de præben. lib. 6. vbi Gemin. nu. 2. Francus, nu. 7. Alex. cõs. 121. nu. 6. vol. 4.
56 quia cõsensus ratione fructuum retrotrahitur, & perinde est ac si eo tẽpore facta fuisset collatio, & adepta beneficij possessio, Rebuffus, cons. 22. num.
57 19. vbi dicit, q; vsq; ad notificationem resignationis factæ poterit in sciẽtia resignans fructus percipere, quia põt præsumere, q; superior noluit resignationẽ admittere, vel q; procurator non resignauit, aut pars nõ curauit, Ita Probus, in additio. ad Monach. in c. a. nu. 30. de renunciat. lib. 6. argumento tex. in l. sed & si cũs, §. si absenti, ff. pro socio.
58 In qua doctorum, & opinionũ varietate, verius distinguendũ esse puto, quod aut resignatur beneficiũ in forma gratiosa, aut in forma dignũ. Primo casu procedit hęc posterior opinio, in secũdo vero maxime in beneficijs curatis, licet ẽt in forma gratiosa

tiosa fiat, procedit opinio Rebuffi, dicẽtis resignã tem posse percipere fructus, donec fuerint sibi intimatæ literæ expeditæ in fauorẽ resignatarij, & sic, donec iudicetur idoneus resignatarius ab ordinario, non perdit titulũ, nec possessionẽ beneficij resignans, & vsq; ad illud tempus ille proprius, & verus parochus dr̃, & non resignatarius, quia ille supportat onera beneficij, audit confessiones, celebrat matrimonia, si resider personaliter (salrim de consuetudine) vt tradit Flamini. supra, q. 10. n. 4. & sic congruit rationi, & æquitati, vt ad illum fructus pertineant: pro qua opinione expendo tex. in c. cũ
59 secundum Apost. 16. de præben. ibi, *cum secundum Apostolum, qui altari seruit, viuere debeat de altari, & qui ad onus eligitur, repelli non debeat à mercede.* Et ibi, *dignum est vt ecclesiæ stipendiis sustententur, in qua, & per quã diuinis obsequijs ascribuntur.* Pro qua opinione expendi etiã possunt tradita per Couar. lib. 1. variar. c. 15. nu. 12. & cũ casus iste in praxi euenisset, vidi pluries iudicatũ pro hac opinione, corã ordinario huius Archiepiscopatus Toletani, & cũ causa fuisset deuolata ad illustrissimũ Nũtiũ Apostolicũ, ita fuit obtẽtũ. & sic ab hac opinione non est recedendũ in iudicando & consulẽdo.

QVÆSTIO DLXII.

Vtrum renunciatio Velleiani valeat extra iudicium. Communis contra communem, & quid iure regio.

Vidimus supra, in quęst. 515. quod mulier poterat renũciare Velleiano, dum tñ esset illius beneficij certiorata. Nunc aũt dubium est, an ista renunciatio extra iudicium facta valeat. Et minime
1 valere tenet Imola dicens esse cõem opinionem, in c. ex rescriptis, de iureiurando, quẽ refert & sequitur Couar. in c. quamuis pactum, 2. p. §. 3. nu. 5. col. 3. qui ẽt col. 5. illius num. hanc fatetur esse cõmunem opinionem, idem tenet Gomez. cap. 3. 2. to. variar. num. 7. Et ratio est, quia eadem facilitate, qua inducitur mulier ad fideiubendum, eadem induceretur ad renunciandum, l. doli, §. diuersam, ff. de nouat. & hanc rationem assignant doctores, in l. fi. C. ad Velleia.

Sed contrariam sententiam (imo quod talis renunciatio extraiudicialis valeat, si mulier fuit certiorata) asserit communẽ Barbacia, nu. 75. & Melchior, num. 19. in c. si diligenti, de foro compet. & pluribus alijs citatis, idem resoluit Padilla, in l. nõ passim, à nu. 7. cum seq. de iuris, & facti ign. quem sequitur Matienzo, in l. 8. tit. 3. glo. 1. nu. 3. lib. 5. recop. & ita quotidie practicatur. Et pro hac opinione est bonus tex. in l. 3. tit. 12. p. 5. vbi notat Greg. verb. *renunciando*, dicens legem illã esse perpetuo menti tenendam, cum de iure communi non esset lex, quæ hoc ita decideret, quam legem declarat Ant. Gomez 2. tom. varia. c. 13. nu. 16. Gutier. de iura. confir. 1. p. c. 20. nu. 2.

Solet tñ dubitari inter scribentes, an renunciatio Macedoniani facta à minore, confirmetur iuramento. In qua qõne sunt etiam duæ communes cõtrariæ, de qua re videndus est Couar. in c. quãuis pactum, 2. p. §. 3. Menchaca, de succes. creat. §. 28. nu. 51. qui refert duas communes cõtrarias, & tertiam opinionem sequitur Gutier. de iura. confirm. 1. p. c. 43. nu. 2. qui tenet contra Menchacam, & resoluit, quod talis renunciatio non firmetur iuramento, cum lex prohibeat actum in odium creditoris, magis quam fauore minoris. Quæ opinio verissima est, & ab ea non est recedendum in iudicando & consulendo.

SVMMARIVM.

1 *Habitus honestus qualis dicatur.*
2 *Cap. 6. sess. 23. Concilii Tridentini, declaratur.*
3 *Clericus habens beneficium ecclesiasticum gaudet fori priuilegio, etiamsi non deferat habitum, & tonsurã.*
4 *Lex 1. tit. 4. lib. 1. recopilationis declaratur.*
5 *Clericus effectus post delictum commissum, gaudet fori priuilegio.*
6 *Ordo ecclesiasticus liberat à iurisdictione iudicis secularis.*
7 *Fraus præsumitur in clerico quando intra sex menses à die commissi delicti, tonsura & vestibus clericalibus vsus est.*

QVÆSTIO DLXIII.

Vtrum clericus primæ tonsuræ, incedẽs sine habitu & tonsura, gaudeat fori priuilegio, si reassumat habitũ post delictum. Communis contra communem.

Clericus primæ tonsuræ incedens sine habitu, & tõsura, nõ gaudet priuilegio fori, tex. est, in c. cũ non ab homine, de iud. est tamen aduertendũ,
1 quod dicitur habitus honestus, quando est clericis cõueniens, cum in iure non sit determinatũ, vt docet gl. verb. *secularis*, in fine, in clem. 1. de elect. idẽ quo tenet Alex. cons. 8. in fine, vol. 1. & cons. 149. vol. 6. Rolan. cons. 4. nu. 26. vol. 1. & probatur in
2 c. 6. sess. 14. Conc. Trid. ibi, *vestes congruentes ordini semper deferre*, & ita est intelligendus text. in c. 17. in fi. sess. 23. Conc. Trid. & declarat Iul. Clarus, recept. sent. §. fi. q. 36. nu. 4. vbi resoluit, quod cognitio huius causæ pertinet ad iudicem ecclesiasticum, & quod ita fuit iudicatum. Dubiũ tamen est, si post perpetratum delictum reassumat habitum, & tonsuram, an gaudeat prædicto priuilegio. Et non gaudere tenet capella Tholosana, decis. 44. dicens sic fuisse pronunciatum, & colum. 2. asserit, quod ita tenent omnes legistæ communiter.

Sed cõtrariam opinionem (imo quod in tali casu gaudeat priuilegio fori) dixit communem Alex. cons. 149. vol. 6. num. 7. & eandem dixit communem Hyppolitus, singulati 480. quam quæstionem explicat Couar. pract. quæst. cap. 32. num. fin. vbi plures doctores antiquos refert, & Anton. Gomez, 3. tom. variarum, cap. 10. num. 5. Didacus Perez, lib. 3. ordinamenti. colum. 744. Auendanus, in cc. prætorum, lib. 1. cap. 12. nume. 12. & Iulius Clarus receptarum sententiarum, §. fi. quæstio. 36. numer. 16. vbi dicit communem opinionem, & sic tenere legistas, & fuisse pro hac sententia iudicatum cessante fraude, quæ opinio verissima est, & apud omnes ita practicatur. Hodie vero,

ex c.6.sess.23. Concil.Trid.vt clericus gaudeat fo
ri priuilegio requiritur, quod habeat beneficium
ecclesiasticum, aut deferat habitum clericalem,&
3 tonsurã inseruiens de mandato episcopi alicui ec-
clesiæ. Et sic ex illo cap.colligitur, quod licet cleri
cus non deferat habitum, nec tonsuram, si tamẽ ha
bet beneficium ecclesiasticum, gaudebit fori priui
legio, cum alternatiue loquatur tex.ille. Et in hũc
4 sensum est intelligenda l.1.tit.4. lib.1.recop.in cu
ius interpretatione sic notat Gutier.pp. quæst.lib.
1.q.7.& Salzedo, in practica ad Bernard.Diaz,ca.
62.& Auend.in cc.pp.1.p.c.52.num.11.Ex quibus
5 infero, quod si aliquis post delictum cõmissum or-
dinem ecclesiasticũ susceperit, vt se eximeret a iu-
risdictione seculari, liberatur ab ea,& non potest a
iudice laico puniri, quod est de mente Baldi, in l.
affinitatis, C.cõia de success.quem sequitur Hippo
lyt.supradicto singulari, 480.in fi.quod dixit esse
menti tenendum cum millies contingat de facto,
quod non censetur exclusum ex determinatione sa
cri Concilij Tridentini, in d. c.6.& ratio est, quia
6 ecclesiasticus ordo omnino liberat a iurisdictione
iudicis secularis, argum.tex.in l.hos accusare, §.&
hoc beneficio, in vers.item magistratum, ff.de ac-
cusat.vbi Ang.& Alber.in l.qui cum vno, §.reus, ff.
de re milit. ita Oldrad.cons.4. Et hæc est cõmunis
opinio secundum Aufr.in clem.1.de offi.ord.reg.1.
fallent.11.& Auend.lib.1.de exequendis mand.c.
21.nu.12.Placa, de delictis, lib.1.c.35.num.5.Iu-
lius Clarus, §.fi. quæst.36. quod tamen est intelli-
gendum secũdum motum proprium, Alexand.VI.
anno 1492.quem refert Gutier.pp.quæst.lib.1.q.
7 5.cessante fraude, quæ censetur cessare, quando tẽ
pore commissi criminis, & sex proximis ante men-
sibus clerici tonsura & vestibus clericalibus vsi fue
rint. Et vide Gome.3.tom.variar.c.10.nu.5. & de
eo, qui post delictum recipit primam tonsuram.

QVAESTIO DLXIV.

Vtrum pro homicidio voluntario qualificato clericus verbaliter deponi debeat, vel curiæ seculari sit tradendus. Cõis contra communẽ, & quid iure regio.

CLericum pro homicidio tantum deponi ver-
baliter posse, probat tex. in c.cum non ab ho-
mine, de iudicijs, licet homicidiũ sit grauissimũ cri
men, vt notat Abb.in c.cum contingat, de foro cõ
pet.per tex.in c.quæsitum, de tempo.ord.c.inquisi
tionis, de accusat.c.miror.50.dist. Et ideo propter
criminis atrocitatem venit deponẽdus, vt in d.ca.
cum nõ ab homine,& in cap.presbyter, 81.dist.gl.
in c.sicut dignum, de homicidio, in §.clericos, vbi
docet, quod homicidium committitur non solum
facto, sed præcepto, consilio, & lingua. Ita Bernar.
Diaz de Luco, c.96.vbi Salzedo. Dubium tamẽ est,
an hoc procedat in homicidio qualificato, prodi-
torio. Et partem affirmatiuam (vt pro tali homici
dio sit verbaliter deponendus, & non tradẽdus cu
riæ seculari) tenet Aret.dicens esse communem, in
d.c.cum non ab homine, num.81.Capicius, decis.
161.vbi late prosequitur hanc quæstionem.
Sed contrariam sententiam (imo quod sit tradẽ
dus curiæ seculari) dixit cõem, Guiller.Benedic.in
q.de homicidio, nu.penult.in fine, Couar.practica
rum quæst.c.32.num.2.& pro hac opinione fuit
iudicatum, vt refert Guido Papæ, decis.138.Boe-
rius decis.69.nu.16.& hanc dicit magis commu-
nem opinionem, consuetudine approbatam, Iulius
Clarus, lib.5.recept.sent.§.fi.q.36.num.33.in fine,
vbi etiam dicit, quod salua determinatione sanctæ
ecclesiæ, ab hac opinione non est recedendum in
iudicando & consulendo. Primam tamen opinio-
nem approbat l.61.tit.6.p.1. vbi Greg. verb.*a de-
gradar*, quæ quæstio satis controuersa est, vt con-
stat ex Salzedo, sup.& Couar.lib.2.variar.cap.20.
nu.7.Placa, de delictis, lib.1.c.23.nu.43.in qua do
ctorum varietate non est recedendum a determina
tione legis partitæ, cum expresse contrarium non
sit dispositum de iure canonico.

SVMMARIVM.

1 *Lex vxorem, §.pater naturalis, declaratur.*
2 *Contraria opinio, quod pater teneatur dotare filiam naturalem traditur.*
3 *Pater non tenetur dotare filiam naturalem diuitem.*
4 *Filia naturalis de iure canonico succedit in bonis paternis.*
5 *Pater tenetur alere filiam naturalem.*
6 *Obligatio dotandi succedit loco alimentorum.*
7 *Pater existentibus filijs legitimis, non potest dotare filiam naturalem vltra quintum.*

QVÆSTIO DLXV.

Vtrum pater teneatur dotare filiam naturalem. Communis contra communem, & quid iure regio.

DVbitatur apud scribentes, an pater teneatur
dotare filiã naturalẽ, & non teneri, tenet Bar.
in l.si quis a liberis, §.vtrum, nu.3.ff.de lib.agnosc.
Bal.in l.fi.nu.2. C.de dot.promiss. Alex. in l.1.nu.
11.& 17.ff.sol.matri. Dec.in l.si certis annis, nu.9.
C.de pactis, Tiraq.in l.si vnquam, num.61.& 119.
C.de reuoc.dona. Et hanc dicit communem Boer.
decis.127.nu.13.& Fortunius, de vltimo fine, illa-
tione 9.qui tradit concordiam: idem Tiraq.de iu-
re primog.q.65.num.12.& Palat.Rubeus, in c.per
vestras, de don.notab.3.§.20.nu.6.Vulgarinus, in
d.l.1.sol.matrim.nu.27.vbi Camillus, nu.106.Ro
land.a Valle, consil.54.nu.53.lib.2.Lara, de alimẽ
tis, in d.l.si quis a liberis, §.idem rescripsit, Padil-
la, in auth.res quæ, nu.63.& 64.C.cõmu.de legat.
Pro qua opinione est tex.in l.vxorem, §.pater natu
1 ralis, ff.de leg.3.vbi Sceuola ait, patrem naturalẽ,
qui filiæ debitor erat, cũ dotẽ genero pro filia de-
disset, cõueniri a filia nõ posse pro debito, sed mu-
lieri ipsius debiti persecutionẽ denegandam. Ergo
bene sequitur, ꝙ pater naturalis nõ tenebatur filiã
dotare, quia eã si dotare esset astrictus filiæ liceret
debitũ persequi, vt in d.l.fi.C.de dot.promissio.
2 Sed contrariam opinionẽ (quod pater teneatur
dotare filiam naturalem) tenet idem Bald.in l.nec
mater, C.de iure dot.& plures pro hac snia aggre-
gat Vulgarinus, in d.l.1.nu.58.& sequitur Rolan-
dus cons.54.nu.53.& hanc opinionem esse com-
muniter

muuiter receptam affirmat Corraf. in l. qui libe-
ros,nu.114.C.de titu nupt.cui opinioni se subscri-
psit Lara,vbi supra,dicens tex.in d.§.pater natura-
3 lis, loqui in filia naturali diuite, assignans in hoc
differentiam inter filiā legitimā, & naturalem. Et
hanc optnionem dixit etiam cōem Ripa, in d.l.1.
4 nu.67.Pro qua sñia facit,quia filia naturalis,etiam
de iure canonico, succedit in bonis paternis,secun
dum cōem opinionem relatam ab eo.dem Ripa in
d.l.si vnquam,verb.susceperit liberos, q.28.n.78.
5 Maxime cum pater teneatur filiam naturalē alere,
vt in authentica,licet,C.de natural.libe.l.8.tit.13.
p.4.& tradit Ias.& Padilla , in d.authe.res, quæ.&
6 Rubeus,supra,3.notab.§.20. nu.6.& obligatio do
tandi succedit loco alimentorum , vt tradunt do-
ctores supra,& Lara,in d.l.si quis a liberis, §.sed si
7 filius. Et sic hodie,si pater habeat filios legitimos,
non poterit dotare filiam naturalem vltra quintū.
Ita Couar. in 4.in 2.p.c.8. §.6.nu.8. Didac.Perez,
in l.22.tit.3.lib.1.ordinam. Tellus Fernandez, in
l.10.Tauri,nu.3. Duenas,reg.367. & rationem as-
signat Spino, in speculo testa.gl.10.nu.46. quæ o-
pinio comprobatur in l.9.& 10.Tauri,quæ est l.7.
& 8.tit.6.lib.5.recop.

SVMMARIVM.

1 *Filius, cui relinquitur minus legitima , solum agit ad supplementum,non vero competit illi querela.*
2 *Lex,omni modo,C.de inoffic.testam. solum loquitur in ascendentibus.*
3 *Lex correctoria non extendenda.*
4 *Frater non habet legitimam taxatam in bonis fratris.*
5 *Authentica,ex causa,C.de liber.præteritis, non habet locum in testamento fratris, secundum aliquos.*
6 *Lex fi.tit.8.p.6.confirmat opinionem contra Deciū.*
7 *Contraria opinio in quæstione principali refertur.*
8 *Lex,Pantonius,ff. si quis a parente fuerit manumissus, declaratur.*
9 *Verior est opinio , quod frater agat ad supplementum, & non per querelam.*

QVÆSTIO DLXVI.

Vtrum testamentum fratri instituentis turpem personam,subiaceat querelæ inofficiosi testamenti , quando aliquid fratri fuit relictum . Communis contra communem.

1 Filius,cui relinquitue minus legitima,nō haber
querelam, sed agit tantum ad supplementum,
l.omnimodo,C.de inoff.test.Dubium tamen est a-
pud doctores,an illud etiam habeat locum in testa
mento fratris instituentis turpem personam. Et nō
habere locū,sed quod tunc frater possit querelare
testamentū fraternum,tenet Guille.de Cuneo,quē
oēs referunt,in l.fratres,& in l.fratris, C.de inoff.
testa.arg.tex.singul.in l.Pantonius , ff.si quis a pa-
rente fuerit manumiss. Pro qua opinione etiā facit,
2 quia d.l.omnimodo,loquitur in ascendentibus,&
3 est correctoria, & per consequens non extēdenda,
vt in l.præcipimus, C.de appel.l.sancimus,C.de te
stam. Præterea , ibi frater non potest agere ad sup-
4 plementum legitimę, quia non habet illam taxatā
in bonis fratris: restat ergo vt agat de inofficioso,
& ita cum Guillermo tenet Bart. & Salic.q.3.in d.
l.fratres, & Paulus, in l.fratris, C.eod.& dixit eius
opinionem,& cōem Ias.in d.l.fratres,nu.8.& dixit
etiam communem idem Ias.cons.71. col.2. vol.2.
addens quod solus Ang.tenet contrarium, dixit ēt
communem Dec.cons.530.nu.15. pro qua opinio
ne etiam facit, quia dispositio tex.in auth. ex cau-
5 sa.C.de lib.præter.non habet locum in testamento
fratris, instituta turpi persona, vt testatur Decius,
in l.1. col.fi.C.de contra tab.& est cōis opinio, se-
cundum Afflic.in decis.Neap.125.nu...& secundū
Rubeum,in l.Titia, §.Imperator, nu.62.& 176.ff.
de leg.2.licet dicat Salic. in d.l.fratres , q.4.quod
de iuris rigore contrarium sit verius , & quod iste
articulus indiget decisione Principis.Sed commu
nis opinio est in contrarium secundum Iaso. ibi,
imo quod illa authentica , non habeat locum in
fratribus turpi persona instituta , quod hodie est
6 sancitum in l.fi.tit.8.p.6.vt aduertit Greg.l.12.tit.
7.par.6.verb.*el testamento*, & in l.fi.titu.8.p.6.ver-
bo,*el fijo*.
7 Sed in quæstione principali contrariam sñiam
(imo quod frater agat ad supplementum , & non
possit testamentū fratris querelare) tenet gl.verb.
personis,in d.l.omni modo , Bal.& Ange.in d.l.1.
ff.de inoffi.testa.vbi Iacob.de S.Georg.dicit,quod
de iure hæc pars est verior tenenda & consulenda.
Et eandem etiam dicit veriorem Curtius ibi ad-
dens,quod viso Decij consilio propter eius aucto-
ritatem tacuit,& eandem partē sequitur Roderic.
Xuarez,in l.quoniam in prioribus, C.de inoffi.test.
col.1. & 2. Castillo, in l.7.Tauri, dicens quod hæc
est tenēda & practicanda , & quod ita practicatur,
eandem tenet Afflic.decis.204.dicens ita obtentū
fuisse Neapoli,idem tenet etiā Corn.cons.176.vol.
3.dicens,quod cum gl.in d.l.omni modo,verb.per
sonis,concordant magis communiter doctores,&
eandem asserit magis communem Paul. Paris.con
sil.64.vol.3.col.fi.nu.27.& eam dixit communem
Rub.in d.§.Imperator,nu.117.qui loquitur quan-
do pars vel tota legitima esset fratri relicta: addit
tñ,nu.181.quod si casus occurreret, cōsuleret pro
8 prima opinione,per dictam legem,Pantonius,quā
etiam pro parte ipse expenderat ibi,num.61.verior
9 tñ videtur vltima opinio , quoniam si in bonis pa-
ternis,quæ sibi magis debentur,agit ad supplemē-
tum,& in quibus legitima magis sibi competit , ēt
in bonis fraternis idem erit dicendum. Quod etiā
tenet Greg.in d.l.12.ti.7.p.7.verb.*la heredad*,& ver
bo,*de la mala vida*,qui omnino est videndus pro cō
plemento huius quæstionis . Et vide quæ diximus
in quæstione 23.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio annua in totum censetur præscripta pro primo anno,& sequentibus.*
2 *Lex 63.Tauri , exornatur pro hac sententia pluribus auctoribus.*
3 *Præscriptio in vltimis voluntatibus pro primo anno intelligitur,in quæst.proposita.*

4 *Argumentum de contractibus ad vltimas volũtates.*
5 *Secunda opinio proponitur in quæſtione principali, quod præſcriptio procedat pro primo anno.*
6 *Lex, cum notiſs. mi, §. in his, expenditur pro hac ſententia.*
7 *Tertia opinio refertur, quod vna præſcriptio ſufficiat pro omnibus præſtationibus.*
8 *Annui reditus, præſcriptio procedit pro præteritis, & pro futuris præſtationibus, ſecundum Parladorium.*
9 *Parladorij opinio increpatur in præſcriptione annui reditus.*
10 *Via executiua agi poteſt pro futuris pẽſionibus, licet præterita fuerint præſcripta.*
11 *Cenſus ſolutio nõ præſcribitur, etiam per mille annos, ſecundum communem.*

QVÆSTIO DLXIX.

Vtrum in præſtationibus annuis ſufficiat vna præſcriptio. Communis contra communem.

DVbiũ eſſe ſolet, an in præſtationibus annuis
ſufficiat una præſcriptio. Cuius dubij cauſa
ſunt tres differentes opiniones, quarũ prima ponit
1 differentiã inter contractus, & ultimas uolũtates,
ſi quidẽ in contractibus ſi debitor ceſſet per 30. an
nos ſoluere, obligatio annua in totum cẽſetur præ
ſcripta, tã pro primo anno, quam pro ſequẽtibus,
vt probat tex. in c. de quarta, de præſcript. ſecũdũ
Abb. in c. auditis, col. ſi. eod. tit. & probatur de iu-
2 re regio, in l. 63. Tauri, quæ eſt hodie l. 6. tit. 15. li.
4. recop. (de quorum iurium interpretatione vide
Acoſtam, in c. ſi pater. 1. p. verb. incerta, num. 31.
& Seguram in reper. l. coheredi. §. cum filiæ. ff. de
vulgari, nu. 89. Greg. verb. *tributos*, in l. 6. tit. 29. p.
3. Gutier. lib 1. pp. q. 90. idem Grego. in l. 22. ti. 19.
p. 3. verb. *treinta annos*. Didac. Per. in l. 3. tit. 13. lib.
3. ord. Cou. in reg. poſſeſſor. 2. p. §. 11. nu. 2. Mẽch.
lib. 1. de ſucceſſ. creat. §. 10. nu. 26. Duen. reg. 6. Ca-
pel. Thol. q. 73. & 74. & ibi Aufred. Auileſium, in
cc. pp. glo. verb. *execution*, nu. 69. Parlad. lib. 1. rer.
quotid. c. 1. §. 1. nu. 39. Olanũ, lit. H. nu. 23. & 36.
Salazar, de vſu & conſuetu. c. 11. nu. 52. Caſtr. de l.
3 pœnali, lib. 2. c. 10. fol. 188.) At vero in vltimis vo
luntatibus, ſolum pro primo anno præſcribitur: &
eſt ratio huius differentiæ, & diſtinctionis, quia in
contractibus eſt vna tm̃ ſtipulatio, in vltimis vero
voluntatibus cenſentur plura legata conditiona-
lia, vt eſt tex. in l. Srichum. §. 1. ff. de verb. & hanc
rationem docet Alciatus, lib. 1. paradox. ca. 15. &
lib. 3. de verb. ſig. pag. 98. & hanc diſtinctionem te
net glo. in l. cum notiſſimi §. in his. C. de præſcript.
30. vel 40. anno. & in l. de pupillo. §. ſi in plutibus,
ff. de noui operis nun. vbi Cuman. col. 3. hanc dixit
communem opinionem, & eandem fatetur cõem
Fulgoſ. in d. §. in his, dicit etiam communem Boer.
(vbi optime loquitur) deciſ. 336. nu. 3. & 4. & quã
4 uis valeat argumentum de contractibus ad vlti-
mas volũtates, & è contra, vt in l. ſeruum filij. §. cũ
qui chirographum, ff. de leg. 1. Euerar. loco 17. &
Alciat. in d. l. 2. pag. 96. tamen in hoc articulo eſt
pulchra differentia, quã ornare poteris ex alijs plu
ribus, quas tradit Alex. in l. centeſimis, §. ſi. nu. 9. &
10. ff. de leg. 1. & Iaſ. in l. pactum inter heredem, in
princ. ff. de pactis, vbi poſuit 7. differentias, & 18.
poſuit Iaſ. in l. quæ delegato, nu. 3. ff. de leg. 1. Eſt
5 autem ſecunda opinio, quod tam in contractibus,
quã in vltimis voluntatibus non ſit præſcriptum,
niſi pro primo anno, ita quod in vnoquoq; requi-
ritur præſcriptio. Quam ſententiã tenuit gloſſator
antiquus, in d. §. in his, vbi Iacob. de Arenis, Petr.
Cyn. & Alber. col. pen. & in hoc ibi reſidet Salic.
col. etiam penultima, & Iaſ. in d. §. ſi in pluribus,
nu. 4. Alex. nu. 3. & 4. dicit hanc communem ſentẽ-
tiam, & eandem fatetur magis communem Paul.
in l. plures amphoræ, nu. 6. C. de fide inſtru. & ean-
dẽ communiter tenere modernos firmat Boerius
d. deciſ. 336. nu. 1. quam etiam tenet Alberic. in l.
ſi in ſingulos, ff. de annuis leg. & Guido Papæ deci.
406. Menchaca, li. 2. controuerſ. illuſtr. c. 55. & de
ſucceſſ creat. §. 30. nu. 75. & rationem aſſignat Spi
no, in Speculo teſtam. glo. 8. nu. 66. & plures refert
Ant. Gabriel lib. 5. commu. tit. de præſcri. conc. 7.
& Milleſ. in ſuo repertor. §. præſcriptio. & Aymon
Crauetta, de antiquit. temp. 4. p. §. materia iſta, nũ.
34. verſ. vigeſimo quæro, & Capella Thol. 344. &
6 pro hac ſententia adducitur tex. in d. l. cum notiſ-
ſimi, §. in his, C. de præſcrip. 30. vel 40. ann. Tertia
7 opinio contraria omnino pręcedenti, per quam te
nent aliqui ſcribentes, quod vna præſcriptio ſuffi-
ciat pro omnibus præſtationibus, quam tenẽt Bul-
garus, & alij citati per Boer. vbi ſupra num. 2. qui
in finalib. verb. deciſionis fatetur, qđ hæc opinio
ſeruatur de conſuetudine generali Frãciæ, pro qua
eſt bonus tex. in c. olim, de cenſibus, vbi Ancha. nu.
8. illum pro hac opinione expendit: quod in tantũ
verum eſt, ut exiſtimet acutiſſimus Parlado. 1. p. re
rum quotid. c. 1. §. 12. nu. 41. quod in annuis reddi
8 tibus ex ſtipulatione, uel contractu debitis, ſi nihil
penſionis intra totum decennium ſolutum fuerit,
præſcribitur ius exequendi, non ſolum pro pręteri
tis annis, ſed etiam pro futuris: quia cum ſit una o-
bligatio, una tãtum præſcriptio ſufficit. Et ad hoc
expendit glo. in d. l. acutiſſimi, §. ſi. quam commu-
nem teſtatur Bal. de præſcrip. 4. par. princ. q. 4. &
Boer. deciſ. 356.
9 Sed cõtra Parladorium, ſupra tenet Paz, in ſua
praxi. 4. par. 1. tom. c. 3. à nu. 15. qui reſoluit, quod
10 licet annui reditus pręteriti, uia ordinaria petãtur
tranſcurſo decennio, tñ ſequentes futuri uia exe-
cutiua peti poterũt: quia cũ ſit annua penſio & pre
ſtatio: quot ſunt anni, tot ſunt pręſtationes, ut dici
mus ĩ legato annuo, ut in d. l. ſi in ſingulos, ff. de an
nuis legatis, & per conſequens tot naſcuntur actio
nes, & conſequenter tot præſcriptiones ſunt neceſ
ſariæ, & ſic præſcriptio nocebit pro præteritis an-
nis, nõ uero ꝓ futuris, glo. & Bar. & reliqui docto-
res, in d. l. cũ notiſſimi, §. ſi. & ita eſt intelligenda l.
63. Tauri. ſup. relata, & declarat Couar. li. 3. uar. c.
11 7. num. 1. ubi reſoluit, quod etſi mille annis cenſus
non perſoluatur, non perditur ius, ubi refert duas
communes contrarias, & ſequitur hanc opinionẽ
(pluribus citatis) Menoch. li. 3. præſumpt. in præ-
ſump. 106. nu. 11. Crauetta, conſ. 204. num. 20. &
conſ. 293. Nat. conſil. 3. num: 2. uolum. 1.

QVÆ.

QVÆSTIO DLXVIII.

Vtrum sententia excommunicationis liget ignorãtes, Communis contra communem.

SEntenria excommunicationis non ligat ignorãtes. Ita probat tex. in c. vt animarum, de consti. quod quidem est intelligendum, quando talis sententia esset lata pro crimine iure humano prohibito, alias pro crimine iure naturæ, vel diuino prohibito lata, bene ligat ignorantes, secundum glo. magnã, in c. à nobis, el 1. de sent. excom. cuius opinionem asserit magis cõem Conarr. in c. Raynutius, in princ. nu. 14. de testam. quam opinionem sequitur Abb. in c. à nobis, el 1. de sent. excom. Syluest. verb. excommunicatio. 2. notab. & ita seruatur in praxi, secundum Iaf. in l. 1. nu. 31. C. de sacrosf. eccles. & tenet Soto, in 4. dist. 22. q. 1. art. 2. Et ratio est, quia in excommunicatione requiritur inobedientia, & cõtumacia, quæ cessat in ignorante, l. si ignorans, ff. locati, & crimina voluntate distinguuntur, c. cũ voluntate, de sent. excom. c. si quis cum matre, 34. q. 1. c. si vero, el 2. de sent. excom. vbi percutiẽs clericum cum ignorantia, nõ cognoscens eum, non incurrit excommunicationem, quia non contẽnit disciplinam, qui ignorat militẽ, tex. in l. si ignorans. 52. vbi notat glo. verb. contemnit, ff. locati.

Sed contrariam opinionem (imo quod lata pro crimine iure etiam naturæ damnato nõ liget ignorantes) dixit communem Crotus, in d. c. vt animarum, col. pen. & eam innuit communem Couar. in in d. c. alma mater, 2. p. §. 10. nu. 8. de sent. exc. li. 6. pro qua sententia facit text. in ca. c millorum, de sent. exc. cui respondet Spino, in speculo testam. gl. rubricæ, 11. par. nu. 38. qui sequitur primam opinionem, siue excommunicatio sit prolata à iure, siue ab homine: quæ opinio æquissima est, & magis rationi consona, & contraria continet rigorem & summam duritiem.

QVÆSTIO DLXIX.

Vtrum clericus homicida sit ipso iure priuatus suo beneficio, & faciat fructus suos. Communis contra communem.

HOmicida non priuatur beneficio ipso iure, secundum communem opinionem, quã refert Gomec. in c. 1. de rescript. lib. 6. nu. 7. & 8. & refert etiam Bermondus, de publicis concub. pag. 20c. nu. 2. Anania, & Felin. in c. inquisitionis, de accus. idem Feli. in c. 3. de rescrip. & in c. suscitata, de in integ. resti t. capella Tolos. decis. 207. Præpositus, in c. studeat, 50. dist. quam resoluimus communẽ opinionem in q. 147. n. 7. quam (pluribus citatis) sequitur Flamin. lib. 3. de resign. benefi. q. 16. nu. 3. & Butsa. consi. 14. nu. 18. vol. 1. Mohed. decis. 272. Quo fit, quod interim, quod sententia non est lata, facit fructus suos, iuxta glos. verb. imminere, in fi. in auth. de incest. nupt. quæ vult priuatum per sententiam facere fructus suos, non autem priuatum ipso iure, cuius opinionem dixit communem Ioa. Rubeus, in repet. rubricæ, §. 72. n. 1. in fi. & Flamin. supra, nu. 7. Et hinc fit, quod pendente iudicio potest homicida beneficio renũciare, vt tradit Ferrara, cautela 44. & Ioa. Monach. in d. c. alma mater, de sent. excom. Couar. alijs citatis in clemen. si furiosus, in 2. par. relect. §. 3. nu. 7. & Salzedo, in practica ad Bernar. Diaz, c. 94. & dicit communem opinionem Nauarr. in Manuali, c. 27. nu. 147. Dida. Perez, in l. 2. tit. 19. lib. 2. ord. col. 501. Villadiego, in tract. de irregula. c. 1. nu. 2. Plaza, de delictis, li. 1. c. 11. nu. 2. & dicit communem, pluribus citatis, Iul. Clarus, lib. 5. §. homicidium, versic. de iure autem canonico, & nouissime Parisius, supra, de resign. benefic. lib. 4. q. 3. nu. 9. vbi dicit veriorem, & magis communem.

Sed contrariam opinionẽ (in quantũ attinet ad fructuum acquisitionem) dixit cõmunem Bernar. Diaz. c. 123. & plures tradit Tiraq. pro vtraq; parte, in l. si vnquam, verb. reuertatur, nu. 272. C. de reuocandis donationibus, qui resoluunt quod ẽt ante sententiam homicida nõ faciat fructus suos. Verior tñ est prima opinio, & pro ea vidi iudicatum, cum casus de facto occurrisset, & ita est tenẽdum in iudicando & consulendo, vt post hæc scripta resoluit Gutier. li. 2. canonicarum, c. 5. à num. 7. vbi etiam tenet, quod interim, quod sententia non fertur, facit fructus suos, & Antonius de Burgos, in c. canonum statuta, num. 275. de constitutionibus.

QVAESTIO DLXX.

Vtrum emphyteuta irrequisito domino possit donare. Communis contra communem.

EMphyteuta, qui alienare non potest irrequisito dño, potest eo inscio donare. Ita tenet gl. verbo, vendere, in c. fi. de locato, gl. verbo, alijs, in d. l. fi. C. de iure emphyt. & est communis opinio secundum Card. & Imolam, nu. 10. in d. c. fi. & illã dixit communem Bald. nu. 1. Alex. num. 5. in l. si domus, §. fi. ff. de leg. 1. & dixit etiam communem Cæpolla, consi. ciuili 8. & dixit etiam communẽ Ruynus, consil. 42. num. 1. & 160. nu. 22. lib. 4. & Imola, in l. vsusfructus, num. 7. ff. soluto matr. Gratus, consil. 86. num. 7. lib. 1. Gualdensis, de arte testandi, libro 6. cautela 4. Alex. consil. 189. num. 13. lib. 2. Corneus, consi. 166. col. 7. libro 2. Bertrand. cõf. 98. num. 1. lib. 3. Natta, consi. 114. nu. 15. & plures pro hac opinione refert Iulius Clarus, lib. 4. receptarum sententiarũ, §. emphyteusis, quæstione 15. vbi num. 2. adduxit quinque requisita, vt procedat ista opinio.

Sed contrariam senẽtiam dixit communẽ Ias. in d. l. fi. num. 59. quod fuit de mente Batt. in d. l. si domus, § fi. nu. 2. de lega. 1. & ita communiter obseruatur, & 23. doctores pro hac opinione refert & sequitur Antonius Gabriel, lib. 4. communium, tit. de iure emphyteutico, conclus. 44. nu. 312. vbi hanc dicit communiorem.

QVAE-

QVAESTIO DLXXI.

Vtrum sit de substantia contractus emphyteusis, vt detur aliquid à principio. Communis contra communem, & quia iure regio.

DE subitantia contractus emphyteutici est, vt detur aliquid à principio. Ita tenet gl. in c.fi. de locato, gl. etiam in auth. qui rem, C. de sacrosa. eccles. & hanc sententiam tenet Bar. & Alberic. dicens communem, nu. 3, & Fulgos. in l. 1. C. de iure emphyt. & innuit esse communem Corras. in rubr. de iure emphyt. num. 10. quamuis ipse teneat contrarium. Et hanc opinionem glossarum tenet, & probat l. 3. tit. 14. p. 1. ibi, *que el recebidor ha de dar luego de mano al otro dineros, o alguna cosa cierta, segun se auinieren.*

Contrariam tamen sententiam tenent omnes Canonistæ, in d. ca. fin. secundum Ias. in d. l. 1. nu. 5. qui etiam ibi, nu. 13. dixit communem ex Cyno, Cynus vero, eam communem non dicit, sed dicit cõmunem Abb. in d. c. fi. nu. 6. in fi. dixit etiam cõmunem Greg in l. 28. tit. 8. p. 5. probans illam (oblitus de lege partitæ supra.) Pro concordia dicit hunc contractum dupliciter fieri posse, Ang. in auth. de non alien. §. quia vero, el 1. Pau. in auth. si quas ruinas, C. de sacros. eccl. & Salic. in d. l. 1. Nos autem non possumus recedere à dispositione dictæ legis partitæ, & ita communiter fit, & practicatur.

QVÆSTIO DLXXII.

Vtrum infidelem teneatur quis corrigere denunciatione fraterna. Communis contra communem.

INfidelem non tenetur quis corrigere denunciatione fraterna, secundum Barb. in c. nouit, n. 32. de iudicijs, vbi Alciatus, nu. 5. hanc fatetur communem opinionem.

Sed contrariam partem dixit communem Nau. ibi, notab. 6. nu. 3. Prima tamen est consulenda in fidei fauorem, vt tenet Medina, in sua summa, primo præcepto, fol. 77. & latius fol. 118.

QVÆSTIO DLXXIII.

Vtrum cum vitæ periculo teneatur quis ad correctionẽ fraternam. Communis contra communem.

AD correctionem fraternam neminem teneri cum vitæ periculo, dixit esse communem opinionem apud omnes Dominicus de Soto, de ratione tegendi secretum, membro 2. quæstio. .concl. 6. vers. 3. probatum, fol. 26. col. 2.

Sed contrariam partem, tir, quaterque communem esse dixit Antonius Cordubensis, in annotationibus ad eundem Dominicum, membro 2. quæstione 2. folio 126. quæ opinio est magis æquitati & rationi consona, quam declarat Nauar. in capitulo de iudicijs.

QVÆSTIO DLXXIV.

Vtrum correctio fraterna debeat fieri cum testibus, in peccato occulto. Communis contra communem.

COrrectio fraterna debet fieri cum testibus, et in peccato occulto, vt est communis opinio, secundum Dominicum de Soto, de ratione tegendi secretum, memb. 2. q. 2. concl. 5.

Sed contrariam opinionem dixit communem Barbacia, in c. nouit, nu. 37. de iudicijs, dicens hanc tenere Doctores communiter.

QVÆSTIO DLXXV.

Vtrum damnatus ad mortem possit sine peccato à carceribus fugere. Communis contra communem.

DAmnatum ad mortem fugere non posse, innuit esse communem Theologorum Bart. in l. relegati, in prin. ff. de pœnis, & Ias. in repetitione legis, admonendi, nu. 175. ff. de iureiur. Abb. in c. 1. de testibus cogen. & in ca. sicut, el 3. de iureiur. & assignat concordiam Fel. in c. 1. nu. 43. de constitutionibus. Azeued. in rub. tit. 1. de legibus, num. 17. lib. 2. recopilat.

Sed contrariam opinionem (imo quod non peccet) asserit communem Couarr. lib. 1. variarum, capit. 2. num. 10. versic. in 2. quæstione, & Grammaticus, consil. 51. num. 5. & 6. & Menochius lib. 2. de arbitrarijs, casu 301. nu. 14. quæ opinio verior est & tenenda, vt docet Gutierrez, lib. 2. canonicarũ, cap. 24. num. 45. per l. 1. ff. de bonis eorum, qui ante sententiam, ex qua hoc tenet Padilla, in l. transigere, nu. 4. C. de transact. & Plaza, de delictis, cap. 23. num. 6. Didacus Perez, in l. 1. titul. 4. lib. 3. ordinam. pag. 545. Iulius Clarus, lib. 5. receptarum sententiarum, §. fin. quæstione 21. num. 2. Mascard. volum. 1. prob. conclusio. 820. nom. 17. Soto, lib. 5. de iustitia & iur. quæstio. 6. artic. 4. Lara, in l. si quis à liberis, §. sed vtrum, numero 24. ff. de liber. agnoscend. idem Gutierrez, de iuramen. conf. 1. p. c. 57. num. 25.

QVÆSTIO DLXXVI.

Vtrum Imperator sit dominus totius mundi. Communis contra communem.

IMperator de iure est dominus totius mũdi, l. deprecatio, ff. ad leg. Rhod. de iactu, & est communis opinio, secundum Albericum, nu. 19. Ias. nu. 10. in l. 1. C. de summa Trinitate, & fide Catholica, & qualiter hoc intelligatur, explicat Rolandus, consil. 88. nu. 7. vol. 1. Couar. in reg. peccatum, 2. par. §. 9. nu. 5. & Michael Vlcurnus, de regimine mundi, 2. par. quæstione 3. in volum. 14. tracta. Antonius. Sila, in constit. Subaudiæ, tit. de iure emphyteutico, gl. 1. nu. 1. Burgos de Paz, in l. 3. Tauri, à n. 704. & 710. Lara, de alimentis, in §. si quis ex his, num. 198. Ferdinandus de Mendoza, lib. 1. dispur. iur. c. 5. nu. 25. Nauar. in c. nouit, notab. 3. ex num. 161. de iudi. Castaldus, de Imperatore, quæst. 52. Belluga, in speculo

speculo prin.rub.14.§.veniamus,nu.6.

Sed contrariam partem in quæstione proposita, tenet late Oldra.conf.99. quem omnes Doctores sequuntur secundum Michaelem Vlcurnum, supra, de regimine mundi.2.p.q.3.principali,sectione 2.Cassaneum(latissime)in Catalogo gloriæ mundi,lib.5.consider.28. Greg.in l.53.tit.5.part.5.verb.el Rey, Menchacam, lib.1. controuer.illustrium,c.20.& 21. vbi nu.3. dicit, quod in temporalibus,nec Imperator, nec Papa,fuit dominus totius mundi,sed solum Adam, Soto,de iustitia & iure,lib.4.q.4.ar.2.Ant.Gabriel,lib.5.comm.titu.de acquit.rerum dom.concl.3.

QVÆSTIO DLXXVII.

Vtrum Princeps de plenitudine potestatis possit absque causa aliquem dominio suæ rei priuare. Communis contra communem.

PRinceps de plenitudine potestatis, absque causa potest alteri dominiū auferre.Ita tenet Ang. in l.item si verberatum,§.1. (per illum tex.ff.de rei vendicatione, & qui contrarium asserunt mentiri. Et (ante eum) hanc opinionē dixit esse veram,Ioā. Andr.in c.1.de causa pos.& prop.& in c.in nostra, de procuratoribus, vbi Hostiensis, Baldus,in l.nec causas,C.de appellationibus, & in l.fi.C.de fructibus & litium expensis. Idem Ang.in l.2.C.de quadriennij præscrip.Barbacia, conf.64.vol.4.Iaf.cōf. 227.& 236.vol.2.& conf.107.vol.4.Paulus de Castro, in l.quoties, C.de precibus imp.off. Decius, conf.191.nu.4. & 267.nu.7.cuius sententiam veriorem,ac communiorem credit Cagnolus,in principio proemij Digest.nu.12.

Sed contra Angelum, dicit esse communem opinionem Felinus,in c.quæ in ecclesiarum, nu.33. in fine,de const. quā opinionem sequitur Anania, conf.81.nu.4.Rom.conf.310. Abb. conf.77.Soci. conf.266.& 164.& 120.vol.4.Curtius iunior,cōf. 1.nu.29.& conf.138.num.5.vbi dicit communem opinionem, quam dicit etiam communem Fulgo. conf.61.Paul.conf.517. Gozad.conf.5.num.18.& conf.9.nu.48.Aymon,conf.5.nu.5.& conſil.7.nu. 10.& conf.135.à nu.7.cum seqq. & pluribus citatis) hāc sequit Festasius,de collectis.4.p.c.6. nu.7. & disputat late Greg.in l.2.tit.1.p.2.vet.*buen cambio*,& in l.35.tit.5.p.5.verb.*el Rey*,& vide l.31.tit. 18.p.3.& alios pro hac sententia refert Menchaca,lib.2.de successionum progressu,c.1.num.7.vbi alios citat pro cōtraria sententia & opinione,quæ valde controuersa est apud Doctores, vt videbimus in quæstione sequenti.

SVMMARIVM.

1 *Lex 31.tit.18.p.3.confirmat primam opinionem.*
2 Millones puede pedir el Rey nuestro sennor en caso de necessidad.
3 *Rex tempore necessitatis, etiam iure diuino potest imponere collectam.*
4 *Clerici tempore necessitatis possunt compelli ad contributionem.*
5 *Tributum fuit solutū ab ecclesijs Gallicanis Regi Frācisco tempore necessitatis, & pro regni defensione.*
6 *Bona & facultates ecclesiæ sunt deputata ad redimendos captiuos.*
7 *Pro defensione patriæ,tam laici,quam clerici tenentur Regi tributa soluere.*
8 *Causa iusta semp præsumitur in Rege exigēdo tributa.*
9 *Clerici tenentur contribuere pro refectione pontium, & viarum.*
10 *Nobiles tenentur pro refectione pontis, & fontis.* Y pot todo aquello que es prò cōmunal de todos.
11 *Clerici tenentur contribuere ad omnes necessitates publicas.*
12 *c.non minus,de immunit.eccles. declaratur.*
13 *Lex 31.tit.18.p.3.declaratur.*
14 *Princeps quando non habet de suo, potest subditis collectam imponere.*
15 *Princeps militat pro communi vtilitate, & sic debet de communibus viuere.*
16 *Patrimonium regale iam est venditum & alienatum, & pignori datum.*
17 *Princeps prius debet se præmunire de suo marsupio, quam subditos collectare.*
18 *Subditi ad onera occurrentia astringi possunt,quando princeps non habet de suo.*
19 *Princeps solus potest gabellas & noua vectigalia imponere.*
20 *Princeps qui sine iusta causa nouum vectigal imponit, peccat mortaliter.*
21 *Iusta causa semper præsumitur in principe.*
22 *Princeps vicem pastoris gerit.*
23 *Operatio regis ad subditos, patris ad filios, & pastoris ad oues, similis est.*
24 *Pastor bonus debet tondere oues, non vero pilos & lanam euellere.*
25 *Principis dicto asserentis in extrema necessitate esse constitutum, est credendum.*
26 *Scrupulosa inquisitio contra principē,non est facičda.*
27 *Bellum iustum reputatur ex sola principis & suorum consiliariorum declaratione.*

QVÆSTIO DLXXVIII.

Vtrum princeps ex causa possit alteri dominiū tollere. Communis contra communem, & quid iure regio.

PRædicta quæstio non est multum dissimilis à quæstione præcedenti, in qua princeps cum cā potest alteri dominium tollere etiam non vtendo de plenitudine potestatis, causa autem vtilitatem publicam debet respicere, secundum communem opinionem,quam refert Iaf.in l. quo minus,nu.5. ff.de flumi.Acosta,in l.Gallus,§. & quid si tantum, 1.par.pag.74.ff.de lib.& posthu.Oroscius, in l.qd principi,nu.17.ff.de const.prin. & illam tenet Zas. conf.10.nu.7.vol.2.dicens tamen, quod Doctores
1 tenent cōiter contrarium.Sed prima opinio est hodie approbata de iure regio, ex l.31.tit.18.p.3. & Greg.in l.53.tit.5.p.5.verb.el Rey,Fel.in ca.quæ in ecclesiarum, de constit.nu.27. Menchaca, controuersiarum vsufrequentium,lib.1.ca.1.nu.7.Lucas de Penna,in l.originarios, C.de agricol. & censit. lib.11.vbi dicit, quod bona subditi sunt principis in casu

in casu necessitatis. Quā opinionem sequitnr Mat-
thæus de Affl.lib.1.constit.regni Siciliæ,q.17.vt sic
declarat, l.bene à Zenone, ibi, *omnia principis esse*
intelligantur, C.de quadr.præsc.& l.deprecatio, ff.
ad leg.Rhod.de iactu,quia resoluit (pluribus cita
tis) quod ex causa potest princeps tollere priuatis
ea quæ eis competunt de iure gentium, vt tenet ēt
Alex.cons.2.& cons.67.vol.1.& Festasius de colle
ctis,4.par.q.5.nu.41.& in c.6.nu.7. vbi dicit com
munem. Ex quibus apparebit, quam recto iure no-
2 ster Rex Philippus Secundus (protector Christia-
næ reipublicæ) potest petere pedagia, vectigalia,
& millones, ad protegendam, & defendendam rē
publicam: quia cum possit auferre dominium ali-
cui ex causa publica, multo magis partem bonorū,
l.quæ de tota, ff.de rei vend.& ita clare insinuant
verba tex.in c.8.reg.lib.1.ibi, *ius regis qui imperatu*
rus est vobis, filios vestros tollet, & ponet in turribus
suis, faciet sibi equites, & percussores quadrigarū sua-
rum, & constituet sibi Tribunos, & Centuriones, &
aratores agrorum suorum. Agros quoq; vestros, & vi-
neas, & olineta optima tollet. Quæ verba licet ad v-
surpationem & iniustitiam pertineant, vt declarat
Sarmiento, lib.1.select.nu.20.in fi. tamen tempore
necessitatis, quando causa publica vertitur, dicit
ibi Nicolaus de Lyra, per illam auctoritatē, quòd
Rex iure diuino habet illud ius, & facultatem. Ita
Lucas de Penna, in l.2.C.de quib. muneri. vbi con-
3 cludit Principem posse imponere collectam etiā
clericis, tempore necessitatis, cum non minus illi,
4 quam cæteri ab inimicorum incursu defendātur,
& protegātur. Ita tenet Cassaneus, in catalogo glo
riæ mundi, 5.part.consid.24.nu.162. cum seqq.&
in consuetudinibus Burgundiæ, titu. *des iustices*, 8.
q.per totum, vbi expresse resoluit, quod in regno
5 Franciæ, anno 1532. à rege I. Francisco Franciæ, pe
titum fuit ab ecclesijs Gallicanis certum tributum
pro regni defensione, per ea quæ habentur li.4.Re
gum, c.14. vbi Ioas rex Israel pro necessitate tulit
omne aurum, & argentum, & vniuersa vasa, quę in
uenta sunt in domo Domini. Et lib.4.Reg.cap.18.
Ezechias similiter dedit omne argentum, quod re
pertum fuerat in domo domini, vt necessitati pa-
6 triæ subueniretur. Et ratio est, quia bona & faculta
tes ecclesiæ, sunt deputatę ad redimēdos captiuos,
& oppressos, c.sacrorū, c.sicut, c.aurū, c.gloria epi-
7 scopi, 12.q.2.& idcirco pro defensione patriæ, &
imminente necessitate, non solum laici, verum etiā
clerici, tenentur contribuere, & tributa regib.sol-
uere, c.tributum, 23.q.8.& plurima testimonia sa-
cræ paginæ, quæ videntur obstare (ex traditis per
8 Duen.regul.100.) procedunt generaliter loquen-
do, non autem existente iusta causa, quæ in princi-
pe semper præsumitur, gl.Bar.& omnes in l.relega
ti, ff.de pœn. Anch.cons.288.Fel.in c.quæ in eccle-
rum, nu.60.vbi Dec.nu.27. de constit. Rom.in l.si
vero, §.de viro, ff.sol.mat.& in cons.436.Alex.con
sil.216.vol.2.Socin.cons.60.num.5.vol.1.& 266.
nu.55.vol.2.Ruyn.cons.181. nu.9. vol.1. Imo ipsa
9 Principis voluntas habetur pro iusta causa, glo. in
d.l.relegati, gl.in c.si gratiose, de rescriptis, ver. à
Romano Pontifice, Alex.cons.155.nu.18.vol.6.&
94.nu.5.vol.1.& Decius, cons.241. Et in quæstio-
ne proposita ita tenet Guido Pap.q.7.& q.177.qui
loquitur de clerico, & de nobili, Ancha.consil.95.
10 assignans rationem, quia quemadmodum tenen-
tur clerici, & personæ ecclesiasticæ cōtribuere pro
refectione fontis, & pontis, vt in l.ad instructionē,
C.de sacrosanct.eccles.& tradit Otalora, de nobi-
litate, 2.p.c.1.nu.11.Auiles, in cc.pp.c.23.gl.verb.
den orden, Auen.in cc.pp.2.p.c.14. Greg.in l.20.ti.
32.p.3.verb.*caualleros*, & in l.54.tit.6. p.1.verb.*en*
las puentes, Mexia, ad pragmaticam panis, conclu.
1.nu.6.& concl.5.nu.63.& probatur in l.12.tit.2.
lib.1.recopil.vbi Azeu.ita & à maioritate rationis
tenentur contribuere ad prædictam necessitatem
regiam, cum sit causa publica, & ad omnes publi-
11 cas necessitates tenentur omnes, etiam clerici, cō-
tribuere, quod latissime prosequitur Octau.in de-
cis.Pedemont.68.nu.5.& Rimin.cons.2.nu.20.De
cian.respons.14.nu.20.Rolan. cons.2.nu.1.volu.4.
& Bursatus, cons.16.nu.23.& 25.nu.3.& 42.n.10.
& latius cons.161.nu.11.Nar. cons.208.nu.6. vol.
1.& Mexia, supra, resoluens communem opinio-
nem, & quod procedat omni iure, etiam diuino,
vt testatur Ripa, tit. de ecclesijs ædificandis, resp.
2.& Lucas de Penna, in d.l.2.C.de quibus muneri-
bus vel præstationibus nemini liceat se excusare,
Guillermus Bened.in c.Rayn.verb. vxorem nomi-
ne Adelasiam, nu.103.cum seq. vbi respondet ad c.
12 non minus, de immunit.eccl. vbi pro fossatis cleri
ci non tenentur contribuere, quod est intelligen-
13 dum, non imminente necessitate. Et pro hac sentē
tia facit d.l.11.tit.18.p.3. ibi, *fueras ende si el Rey*
las vuiesse menester para fazer dellas alguna cosa que
fuesse a pro comunal de el reyno, & inter causas publi
cas, quæ à Doctoribus traduntur, vt rex possit tol-
lere dominium rei suæ alicui, est fauor publicus, vt
in l.item si verberatum, §.fi.ff.de rei vendic.l.ven-
ditor, §.si constat, ff.commu.præd.c. super quibus-
dam, vbi gl.verb.Imperator, de verb.sign. l.bene à
Zenone, C.de quadr. præscript.& in d.l. depreca-
tio, ff.ad l.Rhodiam de iactu. Et plura in hoc pro-
posito congessit Menchaca, controuer.vsufrequ.
14 lib.1.c.1.nu.7. Quæ opinio confirmatur, quia prin-
ceps pro defensione patriæ, si non habet de suo, po
test subditos collectare, vt docet Albericus, in l.de
quibus, vers.idem quęro, ff.de legib.l.si quis in hoc
genus, C.de episcopis, & clericis, Parisius, cons.25.
15 nu.65.vol.1.quia cum princeps militet, pro cōmu-
ni vtilitate, debet etiam de communibus viuere,
pro honesto statu principū conseruando, cum redi
tus proprij non sufficiant, nec exactione consuetæ,
16 prout sunt *alcauales, tercias, subsidio, y escusado*, Et
sic prius quā noster Christianissimus, & inuictissi-
mus rex Philippus II. ad hanc exactionē peruenis-
set, omnia bona sua, regaleq; patrimonium vēdi-
dit, alienauit, & pignorauit, & sic donatiuū mil lo-
nū maiorē habet æquitatē, & iustificationē, ex do-
ctrina Baldi, in l.neminem, C.de sacrosanct.eccle.
vbi Paulus, Socinus iunior, cons.98.nu.10. vol.3.di
17 cunt, quod princeps primo debet se præmunire de
suo marsupio, quam subditis collectam imponat.
Idemq; defendit Rolandus, cons.1.nu.62. cum se-
quentib.vol.2.& in nu.157.vbi dicit, quod quādo
occurrit publica necessitas, & princeps non habet
reditus

reditus sufficientes, pro subueniendo dictæ necessi
tati, possunt subditi adstringi ad onera occurrētia,
& ad collectas. Idem docet Afflic. in rub. quæ sint
regalia, col. penult. vers. & pro hac decis. Lucas, de
Pen. in l. 1. C. de superindict. lib. 10. Salic. in l. vecti
galia. C. noua vectig. instit. non posse, vbi tenet,
19 quod solus princeps potest gabellas & noua vecti
galia instituere, cum sint de maximo imperio. Idē
tenet Bertach. in tract. de gabell. 1. p. q. 1. Bal. cons.
343. vol. 5. Capel. Tholo. 451. vbi additio. Parlad.
1. part. rer. quotid. c. 3. à nu. 1. cum seq. Ias. cons. 81.
vol. 4 Azeuedo, in l. 1. tit. 11. lib. 6. recop. per illam
legem in glo. 1. & probatur etiam in l. 9. tit. 7. p. 5.
& tradit Lasarte, de gabellis in l. 1. tit. 17. lib. 9. re-
cop. & Gironda, in 1. par. nu. 1. in princ. Peccat ta-
20 men mortaliter princeps, qui sine iusta causa no-
uum vectigal imponit, vt tradit Affli. supra, nu. 11.
quem sequitur Rolan. cons. 95. num. 30. vol. 2. idē
tenet Innocentius, in c. innouamus, de censib. & in
21 c. super quibusdam, de verb. sign. Tamen in eo præ
sumitur semper iusta causa (cum sit pater commu
nis omnium) & sic subditis, veluti pater filijs, de-
22 bet thesauros præparare, & in cunctis necessitati-
bus pastoris vicem gerere, vt in c. Apostolus, §. Iu-
stinianus, de censi. Quę sententia probatur optime
in l. 54. tit. 5. p. 2. ibi, *como quier que el rey es sennor
de sus pueblos para mantenellos en iusticia, e seruir se
de ellos: con todo esso guardallos deue en manera que
non desfallezcan quando menester los vuiere: ca segū
dixo Aristoteles à Alexādro el mejor tesoro quel rey
ha, y el que mas tarde se pierde, es el pueblo, quando
bien es guardado. E con esto acuerda lo que dixo el Em
perador Iustiniano, que entonces son el reyno y la ca-
mara del Emperador ricos e abondados quādo sus vas
sallos son ricos, e su tierra abondada.* Et ratio est, quia
23 secundum Arist. similis est operatio regis ad sub-
ditos, patris ad filios, pastoris ad oues: paterno e-
nim amore, & pie debet regere populum, vt in c. le
24 mentina, conquerente, de restitutione spoli. boni
enim pastoris est tondere pecus, non aūt deglube-
re, id est pilos & lanam euellere. Et dicit Bal. in prę
ludijs feud. col. 15. quod regnum est ad similitudi-
nem corporis humani, à quo si abscindatur auricu
la, non est corpus perfectum, sed monstrosum. Et
25 hinc venit, quod semper sit credendum assertioni
principis vel regis, dicentis esse constitutum in ne
cessitate, ad defendendam religionē Christianā, vt
docet Alex. cons. 116. vol. 1. Oldr. cōs. 258. Rolan.
d. cons. 1. nu. 58. & 90. vbi dicit, quod nō est in hoc
26 facienda inquisitio scrupulosa, vt faciunt aliqui
decuriones timoratæ conscientiæ, aliquarum ciui
tatum, quia à iure improbatur. l. doli, in fi. ff. de no
27 uat. & quia quando non est certum an bellum sit
iustum, debemus stare principis, & eius consiliario
rum declarationi, qui prius examinauerunt bellū
esse iustum cum vnicuique de populo non debeat
princeps hoc notū facere, quia sola principis, aut
consilij auctoritas debet in hoc subditis sufficere,
nā ex eo solū quod iura ipsi principi dederunt, con
cesserunt etiam virtualiter, inducendi bellū pote-
statem, vt in l. vnica. C. vt vsus armor. lib. 11. l. pro
hibitum. C. de iure fisci, lib. 10. vbi dicit, quod va-
sallus tenetur credere dño, non vero sibimet cōfir-
mare conscientiam. Quæ omnia limitantur, qñ in principe non subest aliqua necessitas, quia tunc cō tributio debet cessare, vt tradit Rolan. cōs. 91. nu. 45. vol. 2. & Auend. in suo dictionario, verb. *alcauala*, qui resoluit quod vectigal iam hodie non debetur regi, ex eo quod cessauit bellum Granatense, cuius causa gabella fuit imposita. Sed profecto illius opinio nec est vera, nec tenenda, vt tradit, contra eum, Lasarte, *de alcaualas*, c. 18. nu. 39. & ratio est, quia licet cesset hodie illa causa finalis, quæ à principio concessionis vigebat, adhuc durant aliæ grauissimæ causæ cum à plurimis fidei catholicæ inimicis, à fronte, à tergo, & à lateribus simus circunducti & oppressi, ad quorum tutelam, & protectionem, non solum gabellarum præstatio, & solutio est necessaria, verum etiam contributio millonum, & aliæ iustissimæ impositiones (quæ à pluribus mordentur, & probantur, non attendentibus altiora iuris principia) si vero absolute sit notissimum per facti euidentiā, quod non supersit causa, tunc dēt cessare prædicta cōtributio, vt tradit Romanus, cons. 417. & 459. Duen. reg. 100. limit. 12. Illud autem quod diximus, quod clerici in causa necessitatis tenentur ad prędictam contributionē, intelligi dēt, nō propria regis auctoritate, sed de licentia Pontificis, ita Abb. cons. 3. li. 1. Nauar. in Manua. c. 17. nu. 201. & c. 23. nu. 120. & illud ēt tenet Medina, in C. de restit. q. 15. in princ. & Auiles, in cc. pp. c. 25. vers. *den orden*, nu. 5. sed si fuerit imminens periculum in mora, si recurratur ad Romanū Pontificem, tunc recedendū est à regulis iuris, l. de pupillo. §. si quis riuos, ff. de noui ope. nun. & tenet Greg. in d. l. 54. & Gutier. pp. quæstionum, lib. 1. q. 3. nu. 4. & 5. & Olano, in antino. iuris, litera C. nu. 38. Azeuedo, in l. 11. ti. 3. lib. 1. recop. n. 6. & 7. quę snīa probatur in d. c. aduersus, de immunitate ecclesia. ibi, *propter imperitiam tamen quorundam, Romanus Pontifex prius consulatur, cuius interest oībus vtilitatibus prouidere.* Cacher. supra decis. Pedemō. 68. num. 30. Affl. decis. 24. & 85. & ita illum tex. in d. c. aduersus, limitat Cacher. supra, & in cons. ibi posito, num. 29.

QVÆSTIO DLXXIX.

Vtrum princeps possit aliquem restituere natalibus in præiudicium alterius. Communis contra communē.

PRinceps potest quē natalibus restituere in præiudicium scripti heredis absque causa, ētsi per heredem hereditas sit adita, dummodo bona non sint apprehensa, ita est communis opinio secundū Fortunium, in l. Gallus, §. & quid si tācum, nu. 286. ff. de lib. & posth. in vol. repet. & iuxta aliam impressionem, nu. 392. & dixit etiam communem Couarr. in 4. decret. 2. p. c. 8. §. 9. nu. fi.

Sed contrariam sententiam testatur cōmunem Ioan. Crotus, num. 134. Gallaula, num. 95. Ruinus, nu. fi. & Acosta. 2. p. nu. 5. in d. §. & quid si tantum, & de huius articuli expeditione vide l. 4. titulo 15. par. 4. & ibi Gregor. verb. *e si caben su ruego*, quę opinio verissima est & ab ea non est recedendum in iudicando, & consulendo.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Lata culpa in criminalibus, non æquiparatur dolo.*
2 *L.fin.Tauri, declaratur.*
3 *Dolus requiritur ad incurrendam pœnam falsi.*
4 *Ad incurrendam pœnam periurij requiritur dolus.*
5 *Doli allegatio sufficit, vt delictũ in dubio intelligatur dolose esse commissum.*
6 *Probato delicto, vel mendacio, præsumitur dolus.*
7 *Lex 1.tit.7.p.1.declaratur.*
8 *Falsitas non potest esse vbi est bona mens & intentio.*
9 *Pęna imposita à iure propter mendacium, habent locũ quando dolus interuenit.*
10 *Homicida non punitur pęna ordinaria delicti, si absq; dolo homicidium sit commissum.*
11 *Homicidium committitur absque dolo, quando inaduertenter committitur.*
12 *L.5.in fi.tit.8.p.7.declaratur.*
13 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*

QVAESTIO DLXXX.

Vtrũ possit reus corporaliter puniri, quando absque dolo, culpa tamen accedente, delictum commisit. Communis contra communem, & quid iure regio.

COnclusio Doctorũ receptissima est, quod in
pœnis criminalibus: nunquam, potest aliquis
puniri corporaliter, nisi dolus interueniat. Ita do-
cet Bart.in l.1.§.1.nu.1.ff.si quis testa.lib.esse iuss.
1 fuer.cuius opinio communis est, vt tradit Cæpol-
la, cons.crim.33.quod adeo verum est, quod non
sufficeret lata culpa, quæ in criminalibus nõ æqui
paratur dolo, & hãc dicit esse communem opinio
nem Ias.in l.in actionibus, nu.23.& 26.ff.de in lit.
iuran.& Ioan.Blanco, in pract.crim.num.137.Syl
ue.in sua sum.verb.pęna, q.16.& verb.culpa, vers.
decimo quæritur.Bernar.Diaz reg.540.vbi addu-
xit ab hanc regulam tres ampliationes, & decem
limitationes, tradit Gratus, respon.132.vol.1.Grã
mat.voto 211.nu.15.Hippol.in l.vnius.§.cognitu
ram.nu.17.ff.de quæst. Maranta in speculo aduo-
cat.4.p.dist.iud.60.Et ab hac opinione, & commu
ni sententia recedendum non esse tradit Salzedo,
2 in addit.ad regulam Bernardi Diaz, Auend.de exe
quen.mand.2.p.num.22.col.5.vbi hãc dicit com
munem opinionem (sic intelligens legem fi. Tau-
ri) resoluens, quod ad incurrendam pœnam falsita
tis, de qua in illa lege, requiritur dolus. Et ita sunt
3 ponderanda verba illius legis, verb.*falsamente*.Idẽ
tenet Auiles, in ca.prætorum.c.48.glo.1.nu.3.vbi
dicit ad hoc vt quis puniatur de falso, requiritur
dolus. Idemque tenet Gutier.in auth.sacramenta
4 puberum, num.62.C.si aduer.vend.vbi idem resol
uit ad incurrendam pęnam periurij, dicens esse ve
ram & communem opinionẽ, quam late prosequi
tur Ias.in l.qui iurasse, num.4.ff.de iureiu. vbi Pau
lus, num.7.& 8.dicit notabile verbum, & in praxi
5 satis vtile, & quotidie cõtingere, scilicet, quod suf
ficit in accusatione allegatio doli, & eo ipso quod
probatum sit, testem falsum dixisse, præsumitur do
lo.e.Pro cuius opinione facit text.in l.1.C.ad leg.
Corn.de sicarijs, vbi probatur, quod licet generali
ter loquendo, allegãs dolum vel culpam, teneatur
id probare, vt in l.quoties.§.qui dolũ, vbi gl.ff.de
probat.tamen secus est in delictis, in quibus pro-
6 bato delicto, vel mẽdacio, præsumitur dolus. Quæ
declaratio notabilis est, & in praxi valde notanda,
vt tradit Gutier.supra, nu.63.in fi.& nostram prin
7 cipalem conclusionẽ probat lex.1.tit.7.p.1.ibi, *si
alguno fiziesse priuilegio ò carta falsa a sabiẽdas*. Et i-
bi, *cãbiandolas falsamente*. Et ibi, *otro si dezimos que
el abogado faria falsedat si alegasse a sabiendas leyes
falsas enlos pleytos q̃ tuuiesse*. Et ibi, *otro si dezimos,
que todo iuzgador que da juyzio a sabiendas cõtra de
recho, faze falsedad*. Et ibi, *e aun la faze el que es lla-
mado por testigo en algun pleyto, si dixere falso testi-
monio, o negare la verdad sabiendola*. Et ibi, *otro si de
zimos que qualquier home que muestra maliciosamẽ
te a los testigos que digan testimonio con intencion de
los corromper*. Ex quibus clare comprobatur nostra
sñia, quod ad incurrendã pœnam in delictis, requi
ratur dolus, & illud ẽt docet ibi Greg.verb.*muda-
miento de verdad*, vbi resoluit ex dicto Baldi; quod
8 vbi est bona mens, & intentio, ibi non põt esse falsi
tas, cũ culpa sit scienter negare veritatem. l.sanci-
mus.C.de pœnis. Ita ẽt tradit Fel.in c.cęterum, nu.
9 13.de iudicijs, vbi dicit, quod pœnæ impositæ à iu
re propter mendacium, habẽt solum locum, qñ do
lus interuenit in mendacio, alias secus, vt probat
tex.in c.1.§.si fuerit, quæ sit prima causa benef.a-
mitt.& in c.1.§.vasallus, si de feudo fuerit contro-
uersia, in vsib.feud. Quam opinionem sequitur ẽt
Padilla, in l.fi.nu.13.C.de fideicommissis. Ex qua
resolutione dicit Ias.in l.1.nu.70.ff.de legi.(resol
uens esse communem opinionem) quod si statutũ
10 disponat, quod homicida sit decapitandus, intel-
ligitur dummodo homicidium sit commissum do
lo, nõ autem culpa, & dicit etiam communem idẽ
Ias.in d.l.in actionibus, nu.26. vbi Decius, nu.20.
Curt.iun.in l.fi.nu.9.ff.quod quisque iuris. quæ o-
pinio receptissima est, vt docet Alciatus, in l.ma-
gna negligentia, ff.de verb.sign. quam opinionem
sequitur Iul. Clar.lib.5.recept.sent.§. homicidiũ,
nu.3.vbi declarat, quod tunc dicitur homicidium
11 culpa committi, quãdo quis nõ dolose, nec animo
occidendi, sed aduertenter alium interfecit, quod
delictum non est puniendum pœna mortis, & sic
pœna ordinaria: sed debet imponi pœna pecunia-
ria, vel exilij pro modo culpæ, & aliquando pęna
triremium, ad tempus, vt dicit seruatum fuisse in
causa de facto occurrẽte anno 1557.resoluens hãc
esse communem scribentium opinionem: quam e-
tiam sequitur Menchaca, lib.2.controuers.illustr.
c.96.num.32.vt optime declarat nostram conclu
sionem, quam approbat lex 5.in fine, tit.8.p.7.vbi
Greg.verb.*no apercibiessen della*.
3 Sed his non obstantibus, contrariam opinionẽ
(imo quod pro lata culpa possit quis corporaliter
puniri, licet dolus deficiat) dicit communem Ma-
ranta, in suo spec.aduocat.4.p.à num.85.quem ad
hoc refert Iulius Clarus, lib.5. receptarum senten
tia.§.fi.q.84.num.1.in fin.dicens quandoque se vi
disse in senatu ita obseruatum fuisse. Prima tamen
opinio

14 opinio verior & communior est tá de iure communi, quam regio, & ab ea nõ est recedendum in iudicando & consulendo. Et sic generaliter & distinctè tenendum est, pro declaratione omniũ legum regni, quod quotiescunq; imponitur pœna, rõne alicuius delicti, erit locus executioni illius si dolus interueniat: secus vero si lata culpa, quia tunc pœna extraordinaria reus plectendus est, vt in d.l.5. in fin. tit.8.p.7.

QVÆSTIO DLXXXI.

Vtrum princeps possit remittere pęnam parti applicatam. Communis contra communem.

PRinceps nõ potest remittere pęnã parti applicatã. Ita tenet gl. in l. vnica, C. de in ius voc. quá dixit cõi approbatam Paul. cons.1.nu.31.vol.4.

Sed contrariam partem innuit communem idẽ Paris. cons.31. in nu.42. & Ludo. de Montalto, de reprobat. sententiæ Pilati, ar.3.nu.34.vol.8. tractatuum, qui dicit hanc opinionem tenere omnes Doctores communiter. Quæ opinio verior est, quia illud quod nostrum est, sine facto nostro tolli nõ potest, vt in reg. iuris id quod nostrum, ff. de reg. iur.

QVÆSTIO DLXXXII.

Vtrum sine citatione illorum, quorum interest, possit princeps aliquem natalibus restituere. Communis contra communem.

DIximus in q.579. principium posse natalibus restituere in præiudicium alterius, & dubitatur, an illud procedat cum citatione illorum, quorum interest. Et quod non sit necessaria partis citatio tenet Boer. decis. 122.nu.6. qui resoluit esse cõmunem opinionem, & dicit etiam communem Ias. in l. Gallus, §. & quid si tantum, nu. 143. ff. de liber. & posthumis.

Sed contrarium (imo quod non possit) testatur communem Soc. in d. §. & quid si tantum, num.25. Prima tamen opinio seruata fuit de facto, vt dicit Boer. sup. nu.7. & pro ea facit tex. in l.1. in fin. ff. de natalibus restit.

QVÆSTIO DLXXXIII.

Vtrum in dubio notarius præsumatur rogatus. Communis contra communem.

NOtarius in dubio præsumitur rogatus. Hæc est communis opinio, secundum Alex. consil. 153.nu.9.vol.3. Et pro complemento huius quæstionis, vide quæ diximus in quæstione 474. an testes præsumantur rogati, pro intellectu authenticæ, rogari, C. de testibus.

QVAESTIO DLXXXIV.

Vtrum requiratur de essentia legis, quod sit scripta. Communis contra communem.

DE essentia legis est, quod sit scripta. Ita tenet communis opinio, secũdum Salic. in l. humanum, C. de legib. quam quæstionem late prosequitur Abb. in rub. de consti. nu.3. vbi Decius in 1. lectura, nu.26. Beroius, in rub. de const. nu.72. Dida. Perez, in l.1. tit.4. col.110. Humada, in l.4. tit.1. p.1. gl.1. Belluga, in speculo princ. rub.47. nu.9. Menoch. de arb. casu 420. nu.25. Burgos de Paz, in l.3. Tauri, nu.378. in prin. & Fuscus, de visitatione, lib.1.c.33.nu.8. & alios refert Zenedo, in collectaneo 1. ad decretum, nu.4.

Sed contrariam sententiam testatur esse communem Felin. nu.3. & additionator ad Abb. litera C. in d. rub. de constit. in fin. & vide quæ dicemus in quæst.620.

SVMMARIVM.

1 *Cap.1. sess.23. Concilij Tridentini declaratur.*
2 *Residentia requiritur in beneficijs ecclesiasticis de iure Pontificio.*
3 *Nulla necessitas excusat à residentia, nisi vtilitas ecclesiæ.*
4 *De duobus bonis maior est eligendus, & de duobus malis minimum.*
5 *Parochus per duos menses sine licentia episcopi potest à suo beneficio recedere secundum Zenedum.*
6 *Congregatio Cardinalium contrarium respondit in quęstione præcedenti.*
7 *Causa studij est iusta causa recedendi à beneficijs curatis. Et quæ sint aliæ iustæ causæ.*
8 *Consuetudo nihil valet contra ius diuinum.*
9 *Interpretari quæ sit vtilitas publica, pertinet ad ius positiuum.*
10 *Episcopus, cum causa legitima à Romano Pontifice approbata, vel a metropolitano, potest à suo episcopatu recedere.*
11 *Inquisitor non potest recedere à suo beneficio curato, ex eo quod exerceat illud officium.*
12 *Spini opinio, in quantum dixit, quod inquisitor non tenetur residere in beneficio curato, reprobatur.*
13 *Vigintiquatuor casus, in quibus à residentia excusatur parochus, enumerantur remissiue, & quod beneficia simplicia non requirunt personalem residentiam.*
14 *Distributiones quotidianæ acquiruntur in casibus iustæ absentiæ, & quid de vestuario canonicorum.*
15 *c.1. de cleric. non resid. declaratur.*
16 *Impeditus de facto & contra ius, non perdit distributiones quotidianas, nec vestuarium.*
17 *Sententia lata cõtra capitulũ sanctæ ecclesiæ Toletanæ, vt restituat fructus, exequetur etiam in distributionibus quotidianis, & sic fuit iudicatũ contra eũ.*

QVÆSTIO DLXXXV.

Vtrum residentia prælatorum, & aliorum beneficiatorum sit de iure positiuo vel diuino. Communis contra communem.

REsidentia episcoporum, & aliorum beneficiatorũ, cuius sit iuris, solet in dubiũ verti & esse iuris diuini, tenẽt plures Doctores, Carranza, in tractat. de resident. prælat. c.2.n.2. vbi plures pro ista senten-

sententia adduxit authoritates Caieta.2.2.q.185.
ar.5.Gigas in tract.de resident.c.2.Soto,lib.10. de
insti.& iure,q.3.ar.1.& 2.Castro,lib.5.de iusta hæ
ret.punit.c.4.Couar.lib.3.variar.c.13.nu.9.Naua.
inManuali,c.25.nu.120. & hæc est communis opi
nio secundum Domin.de Soto, in apologia de resi
dentia , contra Catherinum , & assignat rationem
Couar.supra, & amplıat illud procedere , non ob-
stante consuetudine in contrarium , etiam imme-
moriali , & alios DD. refert pro hac sententia Fla.
de resig.benefic.lib.1.q.10.nu.15. vbi refert pęnam
contra clericos nō residentes, declarans,c.1.ses.6.
Concilij Tridentini.

Sed contrariam opinionem (imo quod sit iuris
humani) dixit communem Ambro. Cath.in defen
sione,contra prædictam apologiam Soti. Prima ta
men opinio est hodie approbata ex sacro Concil.
1 Trid.c.1.sess.23.ibi, *cum præcepto diuino mandatum*
2 *sit omnibus*. Et sic bene sequitur,quod residentia in
beneficijs ecclesiasticis (maxime requirentibus ani
marum gubernationem) sit de iure diuino , & per
illum tex.ita tenet Salzedo , in addit. ad Bernardũ
Diax,in pract.crim.c.52.litera A.& etiam est de iu
re Pontificio,vt in c.quia nonnulli,c.ex tuæ,de cle
ricis non residentibus , c.ad hæc, c.extirpandæ , §.
quia vero,de præb.c.non oportet , cum seq.7.q.1.
3 c.1. & 2.sess.6. Conc. Trid. Et sic nulla regulariter
necessitas potest episcopos,vel curam animarũ ha-
bentes ab hac residentia excusare,nisi propter vti -
litatem vniuersalem, vel particularē ecclesię,quia
in hoc casu ex virtuali mente iuris diuini abesse iu
4 ste possunt,quia quēadmodũ ex duobus malis mi-
nimũ est eligendum,c.nerui,c.duo mala,13.distri
butiones,ita & eodē modo e duobus bonis maius
eligitur,vt docet Couar.in regula peccatũ,in prin.
nu.3.de reg.iur.in 6.& Soto,in 4.dist.28.q.1.ar.2.
& in hoc casu munus pastorale alteri sacerdoti ido
neo demandandum est , vt in Concil.Trid.est instæ
dispositum,in c.2.sess.5.& c.1.ses.23.& in d.§.quia
vero,& Selua,de benefi.4.p.q.6.qui adduxit 25.&
Nauar.in man.d.c.25.nu.120.&Decisio Matth.de
Afflic.Neap.289. Zenedo nouissime,in suis colle-
ctaneis,3.p.ad 6. & Clem.collectaneo 31. qui re-
soluit,quod parochus per duos menses potest im-
5 pune recedere à beneficio, etiam non petita licen-
tia,& quod hoc est de mente Concilij : nam licet
verba illius capituli trahi possunt in oppositũ, fa-
cilius tamen, & verius intelliguntur quod ea licē-
tia,quæ in scriptis desideratur , exigatur ad proli-
xius tēpus,& sic vltra duos menses,quia alias esset
multũ graue parocho, quod nunquā posset impu-
ne recedere à suo beneficio; cũ tamē possit episco-
pus per tres menses, sine aliqua licentia,vt in vers.
quoniam illius c. quod quidem verum mihi semper
visum fuit ex verbis,& mente Concilij,idemq; te-
net Salzedo,in practica ad Bernar. Diaz,c.52.col.
6 4.fol.144. Vidi tamen in oppositũ declarationem
congregationis Cardinaliũ,& ita praxis recepit,vt
absq; licentia non possit parochus recedere etiā si
absens fuerit propter ecclesiæ vtilitatē , quare ne-
cessaria est ordinarij licētia in scriptis & gratis cō-
cedenda,secundũ Conciliũ.Dubitari tñ pōt,quę di
citur in iure vtilitas ecclesiæ,vt facile episcopus
moueatur ad licentiā concedendā ex virtuali men
te iuris diuini.In qua re sunt causæ considerandæ,
7 quæ à iure sunt determinatæ & expressę,veluti ab-
sentia studiorum causa, vt in d.c.2.sess.4.vbi docē
tes sacrā Scripturā,& Scholastici,qui in scholis stu
dent,possunt recedere à suis beneficijs curatis , &
lucrantur fructus in absentia. Ita Staph.de lit.gra.
& iust.tit.de qualitate,& statu beneficiorũ,§.circa,
nu.10.& Salzedo,sup.Idē dic in cōmorantib.in ser
uitio Pontificis,Regis, vel episcopi,arg.tex.in c.fi.
de magistris,c.licet,de præb.& in d.c.2.sess.5.c.ad
audientiā.de cler.non resid.c.cũ ex eo, de elect. in
6.Non tamen prædicti lucrabuntur distributiones
quotidianas,ita Fuscus,de visitatione,lib.2.ca.29.
nu.10.per tex.in c.licet nobis,de præb.quod prose
quimur in nu.13. superior tamen interpretabitur
hoc,in priuilegiatis , de seruientibus principibus ,
vel etiam consuetudo rōnabilis,quæ licet nihil va
8 leat contra ius diuinũ, vt in ca.fi.de consuetudine ,
interpretari tñ est iuris humani , an sit vtilitas ec-
9 clesiæ,& sic consuetudo valet, vt tradit glo.magi-
stra,& doct.in l.fin.C.si contra ius , vel vti.pub. Et
iuxta hæc intelliges casus adductos à gl.in ca.rela-
tum,de cler.non resid.à Decio , & Veroyo,in c. cũ
omnes,de constit.Ripa, in c.cum M.nu.41.eo.tit.
Alberto Trotio, de vero & perfecto clerico,lib.2.
c.45.S.Th.2.2.q.85.ar.5.Soto,lib.10.de iusti.& iu
re,q.3.ar.4.Ripa,in tract.de peste, fol.25.& est de
cisio Pedemon.286.nu.29.& ita est intelligendus
tex.in d.c.suggestum,cum seq.7.q.1.& c.1.ses.23.
10 in vers.1.& sic cum causa legitima poterit episco
bus abesse à suo episcopatu, modo hæc causa legi-
timæ absentiæ,à Romano Pontifice,vel à metropo
litano approbetur in scriptis,&hoc vltra illos tres
menses continuos , vel interpolatos. Idemque de
parochis dicendum erit, vltra duos menses,qui ex
presse à Concilio conceduntur. Et inter alias per-
sonas priuilegiatas de non residendo in beneficio
curato,dixit Spino,in suo spec.testa.gl.3. principa
11 pali,tit.de capellanijs , nu.58. quod est inquisitor
hæreticæ prauitatis,& quod illud procedit fauore
fidei.arg.tex.in c.fi.de magist.Sed eius opinio vera
12 non est,nec seruatur in praxi: quia ipsorum priui-
legia ad beneficia curata non extenduntur,cum nō
sit à iure expressum, sed solũ ad alias præbendas ,
& idē existimo de stantibus in seruitio episcopi,cũ
cōtrarium non videamus dispositũ de iure, nec de
consuetudine.Tu autem vide 24.casus, in quib.pa
13 rochus excusatur à residentia, quod tradit Selua ,
de beneficio,4.p.c.16.& 8.& alios casus (etiam ex-
tante Conc.Trid.) cōgessit Salzedo,in practica ad
Bernar.Diaz,c.52.litera C.fol.154. & Flam.vbi su
pra,nu.59.& 66.vbi limitat non procedere quoad
beneficia simplicia, quia ipsa de generali consuetu
dine non requirunt personalem residentiam.Idē-
que tenet Hojeda,de beneficijs incompatib.1.par.
c.17.nu.27.Lapus alleg.35.

Solet tamen dubitari, an in casibus iustę absen-
tię,possit beneficij possessor simplicis,vel curati,ac
quirere non solum fructus beneficij, sed etiam di-
stributiones quotidianas , quæ solum præsentibus
assignantur.In qua qōne gl.verbo,receperit,in ca.
vnico,de cler.non resid.in ea est sententia,vt tales
di-

distributiones nō competant absentibus, etiam cā studij, neque alijs priuilegiaris, per tex. in c. a. olim, de verb. sign. qui tex. (meo iudicio) magis videtur probare contrarium, in vltimis verbis ibi, *plene sicut vni ex alijs residentibus ininungimus conferendam.* Et hoc idem insinuant verba dicti c. t. de clericis non residētibus, ibi, *exceptis illis, quos infirmitas, seu iusta & rationabilis necessitas, aut euidens ecclesiæ vtilitas excusaret*, & sic iusta de causa impeditus, & absens consequitur distributiones quotidianas, vt de iuste incarcerato tradit Couar. li. 3. varia. c. 13. n. 8. in versi. vndecimo ex his. In illis vero, qui aliquo vtuntur priuilegio, vera est illius glossæ sententia,
15 & pro ea est tex. expressus, in c. de cætero, in versi. nisi, de cler. non resid. vbi qui est in seruitio episcopi, non consequitur distributiones quotidianas, ne que ille, qui est in seruitio Papæ, vt tradit Calderi. consi. 1. in tit. de cler. non resid. & Couar. sup. nu. 1. qui bene hoc declarat, quod non procedit in impe
16 dito de facto iniuste, & absq; illius voluntate, imo reluctante: & sic si aliquis ex canonicis huius sanctæ ecclesiæ (in qua nō lucrātur distributiones quotidianæ in absentia, neq; vestuariū, nisi facta certa residentia) fuerit iniuste, & absque causa legitima in carcerem per annū detentus, posteaq; patefacta veritate absolutus, & liberatus, poterit licite petere fructus, & distributiones, quæ illi assignarētur, & deberētur, si præsens in choro fuisset, quia alias sine culpa puniretur. Quod maxime procederet, quando captura fuit facta in loco ecclesiæ, vt tradit Couar. supra in ver. 8. & Rip. in tract. de pest. 2. par. nu. 145. & tradit Calder. consi. 17. in tit. de præben. qui asserit, quod canonicus à ciuitate expulsus absq; eius culpa, dēt percipere distributiones quotidianas, quē sequitur Feli. in c. cū omnes, n. 22. de constit. & Probus, in d. c. 1. num. 22. Et quod magis est, si ad petitionem alicuius cannonici iniuste incar
17 cerati, vel non admissi ad possessionem cannonicatus, per capitulū, fuerit prolata sententia cōtra eū, per quam sic condemnatus ad restitutionē fructuū venirent ēt distributiones quotidianæ. Ita Puteus, decis. 239. in 1. parte. Et ita vidi iudicatū contra capitulum sanctæ ecclesiæ Toletanæ, *En la recion de Mendo.* Quod est iuri consonum, & consuetudo in contrarium non est rationabilis, sed iniqua, & sic non seruanda in casu, vt in ca. fi. de consuetudine: quæ omnia sunt menti tenenda.

QVÆSTIO DLXXXVI.

Vtrum substantialia iudicij, possint à parte remitti. Communis contra communem.

QVæ sunt de substantia iudicij, non possunt remitti per partes. Ita voluit gl. verb. cōsensu, in c. de causis, de offi. deleg. Cuius conclusionē intellige, siue pro parte, siue in totū velint remittere. Ita est communis opinio secundum Dec. ibi, nu. 8.

Sed contrariam sententiam (imo quod in totum possint remitti, non autem pro parte) dixit cōmunem Robertus Maraura, de ordine iud. in prin. nu. 42. & ita est intelligendus tex. in l. 40. & 41. titu. 2. par. 3. Hodie autem de iure regio, hoc relinquitur iudicis arbitrio, non vero est in voluntate, vel conuentione partium. Ita notat Auend. in respons. 1. nu. 16. vbi refert, quæ dicantur de substantia iudicij, vel de ordine iudiciorum: quibus adde, quod sicut partes non possunt substantialia iudicij remittere, ita nec consuetudo potest actus substantiam tollere, secundum gl. verb. officiali, in c. 2. de consuet. li. 6. Quæ communiter tenetur, secundū Guiller. Bened. in repetit. c. Raynutius, verb. & vxorē, de testam. 2. nu. 107. & Cassan. in proœmio consuetud. Burg. nu. 33. dicit etiam communem illam gl. Rochus, in ca. fi. de consuetudine, col. 6. num. 229. vol. 9. tract.

SVMMARIVM.

1 *Meretrix turpiter facit, non tamen turpiter recipit.*
2 *Meretrix in foro conscientiæ mercedem petere, & retinere potest.*
3 *Meretrix acquirit dominium rei sibi datæ.*
4 *Meretrix est miserabilis persona.*
5 *Meretrici datur actio ad repetendum, & fortius retentio, contra Sarmientum.*

QVÆSTIO DLXXXVII.

Vtrum meretrix ex bonis ex turpi lucro quæsitis possit facere eleemosynam. Communis contra communē.

DVbitatur apud Doctores de quæstione præcedenti, in qua partem affirmatiuam, quod meretrix possit facere eleemosynam, & in foro conscientiæ retinere sibi ob turpem quæstum datū, tenet Abb. in c. pleriq;, de immun. ecc. q. 3. nu. 12. Couar. in reg. peccatum. 2. p. §. 1. nu. 4. & dicit cōmunem Medina, in suo C. de restit. q. 10. & hanc esse communem theologorum, & canonistarum dicit Nauar. in Man. c. 17. nu. 34. & Cordoua, lib. 1. q. 32. in prima opinione, Henricus, in summa theologo. Moralium, lib. 7. c. 35. n. 3. & dicit commune theologorum Salon de iusti. & iure, q. 62. ar. 5. controuersia. 4. Mercado, lib. 4. de contract. c. 16. verb. *todas las vezes*, Anto. Gomez, in l. 62. Tauri, in fine, quam opinionem sequitur Paulus Fuscus, sing. 23. litera M. & de visita. lib. 1. c. 30. num. 17. Antonius Scappus, lib. 1. c. 54. nu. 6. & Selua, de benef. 2. p. q. 5. nu. 2. quam tenet gl. in c. ex transmissa, de deci. cuius opinionem fatetur communem Bermondus, de publicis concubin. pag. 237. nu. 12. vbi idem scribit communem theologorum esse in contrarium. Sed fallitur profecto Bermondus, quoniam glossæ opinionem sequitur S. Th. 2. 2. q. 32. art. 7. Syluest. verb. eleemosyna, nu. 5. Med. de pœnit. in tract. de eleemosyna, fol. 154. col. 3. ad fi. Sot. de iust. & iur. lib. 4. q. 7. art. 1. qui air hanc esse receptam theologorum opinionem. Et ratio est, quia licet meretrix
1 turpiter faciat cum sit meretrix, non tamen turpiter accipit. l. 4. §. sed id quod meretrici, ff. de cond. ob turp. caus. l. 53. titu. 14. p. 5. vbi late Gregor. &
2 sic meretrix in foro conscientiæ mercedem petere, & retinere potest, & quod sibi datum, vel promissum est, causa suæ turpitudinis, in tantum,
3 quod illi acquiritur dominium, & sic ad libitum

pŏt de tali lucro disponere, & multo fortius elee-
4 mosynam dare, ne illæ miserrimæ personæ fiăt mi-
serabilioris conditionis, vt optime defendit Men-
chaca (per plures rŏnes) lib.1.cŏtrouer.illust.c.48.
nu.5.contra Medinam, qui etiă defendit, quod nŏ
5 solum detur retentio meretrici, sed etiam actio, li-
cet in hoc contrariũ contendat Sarm.li.6.selecta.
c.8.qui resoluit, quod nŏ detur actio meretrici, sed
solum retentio. Greg. tamen in d.l.53.tenet opposi
tum, cuius opinionem sequor, quia fortioribus, &
æquioribus nititur fundamentis. Et rationem Iu-
risconsulti, in d.§ sed id quod meretrici, defendit
nouissime Gutier.lib.2.canonic.q.c.7.nu.13.con-
tra Nauar.in Man.c.17.nu.34.

QVÆSTIO DLXXXVIII.

Vtrum clericus, qui tenetur de euictione fortiatur forũ emptoris laici, quem defendere tenetur. Communis contra communem, & quid iure regio.

DVbium esse solet, an clericus qui tenetur de euictione, fortiatur forũ emptoris laici, quẽ tenetur defendere. Et non fortiri tenet gl.in c.clericum nullus, el 2.1 1.q.1. quam cŏmendat Firmia. de euict.verb.venditor, vers.39.vbi citat plures, & illam sequuntur Ang. & Paul. in l.venditor, nu.5. ff. de iudic. quam opinionem dicit communem idẽ Firmian.verb.euictio, vers.13.

Sed contrariam opinionem (imo quod clericus fortiatur forũ emptoris laici) tenent Abb.nu.8.Barbacia, nu.16.& Ant.Burgen.nu.16.& 20.in c.fin.de empt. & vend. & hanc dicit communem Florian. in l.fi.nu.4.ff.de noxa.act.dixi etiam communem Socin.consil.1.col.8.& 9.vol.3. dixit etiam cŏem Lancel.Decius, in d.l.venditor, col.pen.Antonius Capicius, decis.197.nu.7. & pro hac sententia est hodie tex.de iure regio, in l.57.in fi.tit.6.p.1.ibi, *Esso mesmo seria quando algun clerico vendiesse alcuna cosa à lego mueble, o rayz, ca si otro alguno le mouiesse pleyto sobre ella, ante aquel iuzgador seglar, se deue respŏdere, e redrar e sanar a quella cosa ante quiẽ faze la demanda el lego.* Et ibi notat Greg.verb.ante, & Couarr.pp.quæst.c.8.in princ. & vidde Abb. nu.28.& Marta.nu.127.in c.quoniam frequenter, §.in alijs, vt lite non contestata, qui tradunt concordiam de iure communi, in illa doctorum varietate.

SVMMARIVM.

1 *Crucis omissio est modicæ solemnitatis.*
2 *Omissio modicæ solemnitatis non viciat dispositionem.*
3 *Casus de facto narratur, de inuentario bonorum capitalis mariti facto constante matrimonio.*
4 *Bona præsumuntur superlucrata constante matrimonio, nisi constiterit de capitali.*
5 *Inuentarium bonorum mariti, factum constante matrimonio, validum est si fiat coram iudice, & citata parte.*
6 *Augmentum patrimonij, industria & laboribus quæritur.*
7 *Inuentarium factum à marito anteaquam contrahat matrimonium, valet quomodocunque fiat, etiă sine citatione.*
8 *Probationum genera, non sunt coangustanda.*
9 *Lex constituens certos modos probationum non videtur alios excludere.*
10 *Casus omissus remanet sub dispositione iuris cŏmunis.*
11 *Bona magis debent iudicari mariti, quam vxoris.*
12 *Lex 2.tit.14.p.3.declaratur.*
13 *Præsumptio est pro inuẽtario facto auctoritate iudicis.*
14 *Inuentariũ tot probat res esse, quot in eo describũtur.*
15 *Præsumptiones iuris sunt liquidissimæ probationes.*
16 *Qui dicit contra inuentarium tenetur illud probare, cũ habeat publicam auctoritatem.*
17 *Inuentarium tenetur facere tutor tempore tutelæ.*
18 *Heres ostendens inuentarium satisfacit iuris dispositioni, & qui illud impugnauerit, tenetur probare, alias pro inuentario iudicandum erit.*

QVAESTIO DLXXXIX.

Vtrum omissio crucis in inuentario, viciet inuentariũ. Communis contra communem.

IN confectione inuentarij necesse est, quod apponatur signum crucis. Ita disponit tex.in l.fi.verb. subscriptionem, C.de iure delib. Dubium tamen est, an per eius omissionem instrumentum inuentarij vicietur: quod dubium proponit Alex.in l.2.§. prius, nu.7.ff.de vulg. Et instrumentum viciari tenet Albericus, nu.14. Fulgos. & Salic, in d.l.fi.§.cũ igitur, Ang.in l.1.§.hæc stipulatio, num.22.ff.si cui plusquam per leg.Falcidiam, & est communis opinio secundum Greg.in l.5.tit.6.part.6.verb.*la senna de la cruz.*

Sed contrariam sententiam (imo quod talis o-
missio non viciet instrumentum) tenet Cynus q.2.
Bar.nu.3.Bal. qui fatetur hanc esse communẽ opi-
nionem, & dixit etiam communem Alex.in rub.ff.
de noui ope.nun.nu.8.& Rola.cons.73.n.4.vol.3.
& eandem dixit communem Vitalis, in tract.clau-
sul.col.174.nu.9.& dicit etiam communem Oro-
scius, in l.si quis ex argentarijs, §.initium, nu.9.ff.
de edend. Menchaca, de succes.creat.§.9.n.12.qui
etiă refert duas cŏes, Padilla, in l.si qua beneficia,
C.de diuer.rescrip. & sequitur hanc opinionẽ Gu-
tier.in l.nemo potest, n.117. ff.de leg.1. & pro hac
1 parte facit, quia omissio crucis est modicæ solem-
nitatis, vt est communis opinio, secũdum Ias.in d.
2 §.prius, nu.13.& omissio modicæ solẽnitatis nŏ vi-
ciat dispositionẽ (et in non rustico) vt in l.1.§.fin.
ff.de vent.inspic.quẽ tex. bene declarat Gutier.su-
pra, & est communis opinio, secũdũ Alex.in d.ru-
br.nu.12.& in l.iurisgentium, §.quod fere, nu.8.ff.
de pact.quæ opinio approbatur de iure regio, in d.
l.5.tit.6.p.6.vbi notat Greg.dicẽs hăc opiniŏnẽ es-
3 se æquiorẽ & benigniorem. Ex quibus consultus re
spondi, quod licet maritus teneatur facere inuenta
4 riũ de suo capitali, anteaquă cŏtrahat mřimonium,
ne postea præsumantur bona superlucrata, vt in l.
5 styli, 203.quæ est l.1.tit.9.li.5.recop.quod licet in
uentariũ bonorũ fiat constante matrimonio (dũ tñ
fiat iudicis auctoritate, & citata muliere, vel ipsius
defensore) erit validũ, & iuridicũ, & bona in ea cŏ-

tenta

tenta fuit deducenda ex corpore bonorum,& reli-
qua deductis debitis censentur bona superlucrata
constante matrimonio:quia siue comprobatio fiat
ante,siue post matrimonij contractum,illud est mo
dicæ solemnitatis,& non mutat rei veritatem: ma
xime si dictum inuentarium fiat paulo post matri-
nium,vt fuit in casu consulto post quinque mẽses,
quibus decursis Ferdinandus de Ortiz y Torres,
postquam contraxit matrimoniũ cũ domina Mag-
dalena de Herrara fecit bonorum suorum inuen-
tarium,quæ ascendebant quadringenta millia du-
catorum,& post mortem prædicti mariti,vxor ini-
que prætendebat omnia illa bona fuisse superlucra
6 ta in illo exiguo, & breui tẽpore,quod est impossi-
bile pene iudicatur, ex tex.in l.si defunctus,C.arbi
trium tutelæ,ibi, *augmentum patrimonij industria,et
laboribus quæritur*.l.1.ff.pro socio, l.si non fuerit.ff.
7 eo.ibi, *tanta est diligentia.* Quæ quidem vĩ cessare
in tam breui temporis spatio, & sic si inuentarium
sine citatione partis factũ,& absq; aliqua solemni
tate reputatur iuridicum, vt docet Palatius Rube.
in c.per vestras.§.60.nu.21.& Xuarez, in tit. *de las
ganãcias*,lib.3.fori. Ant.Gomez, in l.53.Tauri,nu.
70.Matienzo,in d.l.1.tit.9.lib.7.recop.gl.2.nu.2.
& ibi Azeue.nu.3.per l.si ego, §.fi.ff.de iure dot.&
docet Masc.vol.1.prob.concl.213.nu.1.quãto dẽt
reputari, quando fit in præsentia iudicis,& cũ par-
8 tis citatione,quia alias daretur absurdũ,quod nul-
lo alio modo valere posset, nisi ante matrimoniũ,
& sic probationũ genera coangustarẽtur,quod est
cõtra iuris principia,l.quoniam,in fi.C.de hered.l.
gñaliter,C.de iureiu.l.1.l.serui.ff.de testi.l.8.ti.16.
p.3.& nota gl.in d.l.quoniã, verb.angustentur. Et
iudex non debet mentem suã applicare ad vnã spe-
ciem probationũ, sed ex varijs iuris allegationib.
& coniecturis,debet animi sui motum formare,c.
afferte mihi gladium, de præsumpt.c.in præsentia,
de renunc.c.causam, de re iud.& alia congessit De
cius,cons.650.nu.4.vol.3.Quod in tantum verum
9 est,quod licet lex constituat certum modum pro-
bationis, non ideo alios modos probandi negasse
videtur, tex.notabilis, ibi notant doctores,in l.1.§.
ff.de lib.& posth.& in l.certum, ff.si cert.pet.& cõ
10 firmatur illa nostra sententia, quia casus omissus
remanet in dispositione iuris communis,l.commo
dissime,ff.de lib.& posth.l.fi.C.de posthu.hered.in
stit.l.extraneus,ff.de condict.causa data,causa non
sequuta. Et sic cũ iste casus censeatur omissus a le-
11 ge regni,potius illa bona debent iudicari mariti,
secundum ius commune,quam bona superlucrata,
l.Quintius Mutius, ff.de donat.inter vir.& vx.l.ẽr,
12 C.eo.tit.l.2.post med.tit.14.p.5.ibi. *E otro si dezi-
mos,que quando el marido muere,e fallan dineros,è ro-
pas,o otras cosas en poder de su muger,que solia viuir
con el,e pedian aquellas cosas los herederos en nombre
de el finado,si la muger negare en juyzio,que aquellas
cosas no eran de su marido,e las razonare por suyas,o
que ha algun derecho en ellas, tenuda es de lo probar.Y
si desto no puede dar prueua verdadera,deben de ser an
tregados todos aquellos bienes a los herederos del fina-
do*,& ib notat Greg. verb. *aquellas cosas*, & tradit
Ant.Gomez, in l.50.Tauri. & plura congessit dili-
gentissimus Iosephus Masc.2. vol.prob.concl.30.
Bernat.Diaz de Luco, reg.9. vbi additionator Sal-
zedo.Ex quib.constat, quod magis in hoc casu cũ-
tra mulierem, quam contra heredes mariti sit fa-
cienda interpretatio,maxime cum nihil contra prę
dictum inuentarium fuerit oppositum,nec proba-
tum, nisi quòd prædictum inuentarium fuerit fa-
13 ctum constante matrimonio. Rursus facit pro hac
mea sententia, quia in iure præsumptio est pro in-
uentario facto in quocunq; tempore,maxime cum
ita de consuetudine conficiantur inuentaria,vt tra-
14 dit Ioan.Botta,cõs.88.n.12.& tot probat esse res,
quæ in eo describuntur,qñ in eius cõfectione iudi-
cis auctoritas interuenit.Ita probat tex.in l.si quis
decurio,vbi Cy.Bal.& Sali.ad leg.Corn.de falsis,l.
repetita,C.de epis. & cle.& tradit Rom.cons.102.
Afil.decis.245.& 324.vbi resoluunt,quod pręsum
ptio iuris est semper pro inuentario contra heredẽ
& eius successorem,& etiã contra tertiũ.Ita Monti
culus,in tract.de inuentario. c.10.nu.209. vol.12.
15 & præsumptiones iuris sunt liquidissimæ probatio
nes,gl.in l.si tutor petitus,C.de peric.tut.& hæc p̃-
16 sumptio retorquet onus probandi contra impu-
gnantem inuentarium,vt tenet Monticulus,supra,
nu.16.& plures refert Mascar.vol.2.probat.cõclu.
939.omnino videndus, qui in nu.4.hoc ampliat,si
ue inuentarium producatur ab actore,siue a reo,&
ratio est propter auctoritatem publicam iudicis et
tabellionis,vt in d.l.si quis decurio,& notat Mon-
17 ticulus,supra,n.16.& hoc idem est sancitum de in
uentario,quod tenetur tutor facere de bonis pupil
li,vt in l.tutor qui repertorium,ff.de admin.tut.&
in inuentario ad quod tenetur heres scriptus,ne cõ
uentatur vltra vires hereditarias, vt in l.fi.§.licen-
18 tia,C.de iur.delib.vbi heres ostendens inuentariũ,
dicens hæc sunt bona hereditaria, si creditores, &
legatarij dixerint contrarium, tenentur illud pro-
bare,& si illud non fecerint, pro dicto inuentario
iudicandũ erit,vt tradit Mõticulus, supra,c.8.nu.
18.& Guido Pap.q.142.in fi. dicens esse menti te-
nendum,& Mascar.supra,concl.959. Ex quib.fun-
damentis patrocinium præstiti pro validitate prę-
dicti inuentarij,iudex vero causę magis ad familia
ritatẽ attendens,quã ad prædicta, & alia iuris prin
cipia,quæ tunc temporis per me fuerunt adducta,
sñiam in contrarium protulit,à qua fuit appellatũ,
& in regali Cancellaria Pinciana fuit reuocata.

QVÆSTIO DXC.

*Vtrum legata pia debeantur hereditate non adita. Cõ-
munis contra communem,& quid iure regio.*

Si nemo adierit hereditatem, totum in ius te-
stamenti corruit,tex.in l.si nemo,ff.de testa.tu-
te.Quod etiam procedit in legatis pijs,vt est com-
munis opinio,secundum Ias.in l.1.prima lect.n.29.
C.de sacros.eccl.& secundum Couar.in c.Raynal.
§.3.nu.11.de testa.

Sed cõtrariam partem(imo quod legata pia de-
beantur non adita hereditate) dixit cõem Bal.in l.
1.in fin.ff.de legatis 1. Hodie vero, ex l.1.ordina-
menti, titul.2.libro 5.indistincte debentur legata,
etiam profana, hereditate non adita, vt declarat,

Padilla, in l. eam quam. ex num. 69. C. de fideicom, & nos diximus in q. 103, nu. 20.

QVAESTIO DXCI.

Vtrum filius legitimetur per ſubſequens matrimonium, quando dotalia inſtrumenta non præceſſerunt, Communis contra communem.

PEr ſubſequens matrimonium filios antea natos effici legitimos, nemo eſt qui dubitet, ſi quidem hoc aperte probat tex. in ca. tanta, qui filij ſint legi. l. 12. tit. 6. l. 1. tit. 13. l. 2. tit. 15. p. 4. l. 8. & 9. tit. 8. lib. 5. recop. Duenn. reg. 350. qui poſuit 20, ampliationes, & 14. limitationes, Acoſta, in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, nu. 116. de lib. & poſth. Sarmiento, lib. 1. ſelectarum, c. 8. nu. 1. Ant. Gomez, in l. 9. Tauri, nu. 62. Gutier. in §. ſui, de hered. qual. & diff. nu. 598. Ant. Gabriel, lib. 6. communium tit. de legitimatione, conclu. 1. fol. 174. qui omnes latiſſime interpretantur illius tex. deciſionem, quod ēt procedit, etiam ſi inſtrumenta dotalia non interueniant, ſecundum gloſſam, in c. 130. q. 5. cuius opinio eſt communis, ſecundum Dec. conſ. 155. col. 2. Conarr. in 4. decreralium. 2. p. c. 8. §. 2. nu. 8. limitatamen reſpectu ſucceſſionis in terris imperij, in quibus ad hoc de iure ciuili dotalia inſtrumenta ſunt neceſſaria, ſecundum Ang. de Peruſio, conſil. 29. & eſt communis opinio ſecundum Curt. iunio. conſ. 136, col. 2. alias enim legitimatus ob defectū inſtrumentorum in partem non ſuccedet, ita Bald. in l. neque ſine, C. de nup. & in l. ſi qua illuſtris, ad Orficia. Angelus de Peruſio, conſ. 29. Lucas de Pena, in l. 3. C. de his qui ſponte munera ſub. Curtius iunior conſ. 136, Socinus, conſ. 52. vol. 1. & Philippus Francus, in d. c. tanta; quæ opinio de iure ciuili receptiſſima eſt.

Sed contrariam ſentētiam teſtatur eſſe communem Carolus Ruy. conſ. 211. col. 2. vol. 1. cuius immemor Couar. vbi ſupra, aſſeri Angeli ſentētiā non ita eſſe receptam, vt ſeruanda ſit, maxime de iure canonico, Ita Abb. per illum tex. in c. cum locū, de ſponſal, Decius, in l. nuptias, ff. de reg. iur. Et idcirco remotis nuptialibus inſtrumentis matrimonium valere, & prolem quo ad omnes effectus, et iā ſucceſſionis ex teſtamento & ab inteſtato, legitimā eſſe, fatentur communiter canoniſtæ, in d. c. tanta, vbi Abb. eamque iuris ciuilis ſolemnitate de iure canonico eſſe abrogatam tenet Bal, in l. eū quis, C. de natural. lib. & in auth. maximis, C. de nupt. Ang. in §. fin. Inſti. eo. tit. & pro hac opinione conſuluit Iaſ. conſ. 108. nu. 7. vol. 4. Pariſ. conſ. 13. nu. 4. volu, 3. Ant. Theſaur. deciſ. 85. vbi reſoluit ita iudicatū fuiſſe per Senatum,

QVÆSTIO DXCII.

Vtrum delegatus principis realiter poſſit citare, Communis contra communem.

DElegatus principis poteſt citare re, & verbis, quia latiores habet habenas, quam ordinarius, Ita tenet Feli. in c. fin. nu. 4. de foro competen. Maranta, de ord. iudic. 4. p. diſt. 5. nu. 53. & in 6. p. diſt. 5. nu. 54. & hanc eſſe communem ſententiam affirmat Alex. Iaſ. nu. 22. Decius, & Oroſcius in l. 2. de iuriſd. omn. iud. vbi Socin. nu. 19. & Curt. n. 39. quæ opinio verior eſt, licet contrariam opinionē dicat communem ſolus Salic. in l. conſentaneum, nu. 9. C. quomodo & quando iudex.

QVAESTIO DXCIII.

Vtrum clericus coniugatus cum virgine, in habitu, & tonſura incedens, coram iudice eccleſiaſtico ſit conueniendus pro debito ciuili. Communis contra communem, & quid iure regio.

CLericus coniugatus, debitor, pro cauſa mere ciuili per iudicem ſecularem incarcerari poterit, & coram eo eſt conueniendus, vt late defendit Montaluus, in l. 25. tit. 9. p. 5. gl. 1. verb. *enemiſtad*, col. 2. ad fi. quem ſequitur Gutierrez, de iura. confir. 1. p. c. 17. nu. 11. & Aniles, in cc. pp. in proœ. à nu. 28. & eſt communis opinio, ſecundum Maria. in c. 1. de foro compet. nu. fi. col. pen. & pro hac ſententia eſt tex. in c. vnico, verſ. in cæteris, de cleric. coniug. lib. 6. qui vltra priuilegium canonis, & fori, in criminalibus, in cæteris non vult huiuſmodi clericos gaudere priuilegio clericali, & ita fuit cōcluſum per Capel. Tholoſ. in deciſ. 144. & ſequitur Gutier. lib. 1. pract. qq. q. 5. nu. 3. & dicit communem opinionem Iul. Clar. lib. 5. recept. ſent. qu. 36. nu. 12. verſ. hæc omnia, quem refert & ſequitur Azeuedo, in l. 2. tit. 4. lib. 1. recopi. ſed ipſi loquūtur in clerico coniugato negociatore, in quo eſt peculiaris ratio.

Sed contrariam opinionem in quæſtione principali, tenent Anchar. nu. 4. Domin. nu. 7. (poſt alios) in d. c. vnico, Rota, in nouis, deciſ. 202. Fulgoſ. con ſil. 124. Alex. conſ. 8. lib. 1. Caſſaneus, in conſuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. & hæc eſt communis opinio, & practica, ſecundum Couar. pract. quæſtio. q. 31. & Burgos de Paz, conſ. 22. vbi conſuluit pro quodam clerico coniugato, & declarat ibi Bullam Alexandri Papæ, quæ loquitur de veſte, & tonſura clericorum, & hanc opinionem tenet Lapus allegat. 118. vbi dicit quod hæc opinio eſt de iure verior, & quod ita ſeruatur in curia Romana. Idemq; tenet in allegat. 41. & Alex. conſ. 6. vol. 4. & conſilio 149. vol. 6. Soc. conſ. 12. nu. 18. lib. 1. Aufredus, in tract. de poteſt. ſecul. ſuper eccleſiaſ. reg. 3, ante numerū 18. & Lamber. de iure patro, ar. 3. q. 7. 1. p. li. 2. nu. 5. Mandoſius, in additionibus ad Lapū, d. allegat. 116. litera O. quæ opinio verior eſt de iure cōmuni & regio, & ex Concil. Tridē. vt infra apparebit. Quam opinionē ſequitur Cardinalis q. 3. Imola, nu. 3. in c. ex parte, de clericis coniugatis. Ripa, lib. 1. reſponſ. c. 13. nu. 12. & illam dixit communē Montaluus, vbi ſupra, col. 3. in verſ. contrarium tamen, Bernar, Diaz, c. 62. vbi late Salzedo, num. 13. Ioan. Garcia, de Hiſpan. nobil. gl. 9. nu. 50. & vide c. 6. ſeſſ. 23. Concilij Tridentini, vbi referuntur requiſita neceſſaria vt clericus coniugatus gaudeat fori priuilegio, & in lege 1. tit. 4. lib. 1. recop. & nos diximus in q. 563.

QVÆ-

QVÆSTIO DXCIV.

Vtrum habens in sua commissione clausulam procedendi, non seruata iuris solemnitate, possit admittere testes non iuratos. Communis contra communem.

HAbens clausulam procedendi, non seruata iuris solẽnitate in commissione, potest admittere testes non iuratos. Ista est verior, & communior opinio, secundum Feli. in c. dilecti, nu. 5. de iudic. Et ratio est secundum eum, quia iuramentum est in testibus de iure positiuo, pro qua sentẽtia est bonus tex. in ca. 1. §. propter, de iuram. calum. in 6. vbi omissio iuramenti non vitiat processum. l. 23. tit. 11. p. 3. l. fi. tit. 10. ead. p. cap. tuis quæstionibus. 39. de testibus, vbi iuramentum potest à partibus remitti, non alia ratione, nisi qua est de iure positiuo, quod declarat Menchaca, de succes. creat. lib. §. 91. num. 5.

Sed cõtrariam opinionem (imo quod iudex nõ possit recipere testes non iuratos) dixit communẽ Ias. in l. bonæ fidei, nu. 29. Instit. de act. Quæ opinio verior & receptior est, & ita cõmuniter apud omnes practicatur.

QVÆSTIO DXCV.

Vtrum simpliciter legato pignore à debitore, censeatur in totum facta compensatio cum debito, creditore agnoscente. Communis contra communem.

PIgnus põt retineri pro maiori quantitate, quã sit eius valor, nec ex hoc sibi creditor præiudicat, tex. in l. creditor, la. 2. ff. si cer. pet. (Cuius dispositio Venetijs non seruatur, secundum Pantaleonem Cremen. in l. 2. num. 114. C. de rescin. vend.) Quo supposito dubium est, creditori pignus legatum est, & ipse legatum agnouit, nunquid poterit creditor agere ad supplementum illius quod sibi debetur? Et quamuis videtur quod non, per text. in d. l. creditor, nihilominus glos. in leg. creditorẽ, ff. de leg. 2. vult, quod si constat de mente testatoris, qd legauerit animo compensandi cum debito, videatur creditor agnoscendo legatum sibi in residuo præiudicium facere alias, per text. ibi, *non fiat compensatio*, cuius glossæ opinio tenetur communiter, secundum Veroiũ, q. 91. nu. 6. & plura in proposito cõgessit Matiẽzo in l. 6. tit. 9. glo. 1. num. 8. Rubeus, in rubr. de donat. inter. c. 27. nu. 2. Couar. in c. officijs. nu. 2. de testam. Menoc. de præsumpt. lib. 3. præsume. 143.

Sed contrariam sententiã (imo quod ex tali agnitione nullum præiudicium ad residuum generetur creditori) dixit communem Matth. de Affl. decis. 44. nu. 31. & illam ante eum dixerat communem Cuman. in l. Imperator. §. si centum, de lega. 2. & plura tradit Michael Crass. recept. senten. §. legatum, quæstione 16. & Spino, in speculo testam. gl. 8. nu. 71. Gracian. reg. 11. nu. 6. Quæ opinio verior est, & ab ea non est recedendum in iudicando & consulendo.

SVMMARIVM.

1 *Raptus pœna grauissima est.*
2 *Ad incurrendam pœnam raptus, requiritur motio de loco ad locum.*
3 *Cõductio de loco ad locum debet esse ad effectum abducendi, non vero gratia commodioris vsus.*
4 *Raptor non dicitur, qui puellam conduxerit ex vna camera ad aliam.*
5 *Lex 3. tit. 20. p. 7. est correctoria iuris communis, secũdum don Ioan Vela, sed contrarium verius.*
6 *Intellectus nouus ad l. partitæ traditur.*
7 *Raptor dicitur, qui per vim virginem stuprauerit.*
8 *Pars negatiua quæst. principalis defenditur.*
9 *Raptus est illicitus coitus à corrumpendo dictus.*
10 *Virginitas vel Castitas corrupta restitui non potest.*
11 *Lex 1. tit. 10. lib. 4. fori, declaratur.*
12 *Ad incurrendam pœnam raptus, duo copulatiue requiruntur.*
13 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
14 *De iure regio solus raptus sine commistione sufficit ad incurrendam pœnam.*
15 *Concordiam opinionum refertur.*
16 *Crimen raptus perfectum dicitur, quando non steterit per raptorem quo minus cognosceret raptam.*
17 *Virginis opinio, nunquam integre restitui potest.*
18 *Raptor puniendus est pœna mortis, licet virginẽ carnaliter nõ cognoscat, ex aliqua causa superueniẽti.*
19 *Lex 2. tit. 31. par. 7. declaratur.*
20 *Don Ioan Vela mortuus est in sua iuuenili ætate.*
21 *Facile contemnit omnia, qui cogitat se moriturum.*
22 *Tiberius Decianus, impugnat concordiam opinionũ, & assignat quatuor casus pro intelligentia qõnis.*
23 *Raptor monialis punitur pœna mortis.*
24 *Angelus defenditur à contradictione.*
25 *Raptor punitur pœna mortis, licet virginem raptã nõ cognoscat, propter iniuriam ipsi, & patri factam.*
26 *Animus raptoris declaratur ex actu superuenienti.*
27 *Raptor si pœnitentia ductus, noluit raptam carnaliter cognoscere, non punitur pœna mortis.*
28 *In varietate opinionum mitior pœna est eligenda.*
29 *Opinio auctoris in quæstione proposita refertur.*
30 *Raptor non liberatur a pœna mortis propter voluntatem & consensum raptæ.*
31 *Filia viuente patre nõ est domina membrorum suorũ.*
32 *Opinio Deciani impugnatur.*
33 *Consensus filiæ raptæ nihil operatur ad euitãdam pœnam raptus.*
34 *Voluntas virginis corruptæ, patri non præiudicat.*
35 *Clericus an teneatur virginem voluntariam carnaliter cognoscens dotare, traditur remissiue.*

QVÆSTIO DXCVI.

Vtrum ille qui non cognouit mulierem raptam, puniatur pœna raptus. Communis contra communem, & quid iure regio.

RAptus pœna ita grauis admodum est, vt homo liber capite mulctetur, seruus vero igni cõcremandus tradatur. Ita disponitur in l. vnica. C. de raptu virginũ, vbi late prosequitur Hippo. de Marsilijs, & consonat text. de iure regio, in l. 3. titu. 20.

part.7.vbi Greg. Menochios, lib.2.de arbitr.casu
391.Iulius Clarus,lib.5.recept.sent.§.raptus, nu.
2.Ant.Gomez,in l.80.Tauri, nu.36.Tiberius De-
cia.2.par.q.crimin.lib.8.tit. de raptu, cap.7.Don
Ludooic. de Peguera,in suis decisionib. criminali
bus,c.43.nu.6.& noster obseruantissimus collega
don Ioao Vela, in tractatu, de pœnis delicto.cap.
29.vbi tefert pęnam,tam de iure communi, quam
ciuili,canonico,& regio.Est tñ aduertẽdum,quod
ad incurrendam pœnam tequiritur, qood motio
fiat de loco ad locũ,vt in d.l.vnica,ibi, *a domo pa-*
2 *tris abducitur*.Ita Bald.in l.sed eximendi, Alex.in l.
eum qoi,ff.ne quis eum,qui in ius, Bos.in sua pra-
ctica,tit.de raptu mulieris,n.3.Petrus Greg.in syn
tagma iuris,lib.36.c.36.nu.1.& pro hac opinione
consuluit Barbacia,cons.71.lib.2.Pau.de Cast.cõs.
262.lib.2.Alex.cons.1.lib.3.Cæpol.cons.37.Cta-
nei.cons.18.Rol.cons.24.lib.1.Iul.Clar.in d.§.cap
3 tus,nu.1.vbi dicit quod hæc conductio de loco ad
locum,debet esse ad effectum abducendi, non aũt
causa commodioris coitus: & sic si aliquis puellã
ex vna camera ad aliam conduxerit,& super lectũ
proiecerit,non est tanquam raptor puniendus, vt
in facti contingentia consuluit Bertrand.consi.39.
4 lib.6.& Cuman.cons.96. Alberi.in 2.parte statur.
q.31.& 66.Guido Papæ,sing.1007.Hippoly.sing.
65.& ita obseruandum esse tenet don Ioan Vela
supra,contra Rebuffum,in l.Marcellus, verbo ra-
pere,de verb.sign. Quæ opinio doctorũ, profecto
5 non procedit de iure regio, inspecta dispositione
l.3.vbi ad incurrendam pœnam raptus, non est ne
cessatiũ,quod puella conducatur de loco ad locũ,
sed sufficit, vt violenter carnaliter cognoscatur,
etiam io propria domo,vt probant verba illius le-
gis,ibi. *Robando algun home, alguna mugex biuda de*
buena fama,o virgen,o casada,o religiosa, o yaziendo
con alguna dellas por fuerza,si le fuere prouado en iuy
zio,deue morir porende,& ita practicandum esse, at
tenta dispositione legis partitæ,resoluit don Ioan
Vela,supra in vers.idẽ,Ant.Gomez,in d.l.80.Tau-
6 ri,nu.41.Sed ad euitandam correctionem, verius
existimo,quod etiam de iure regio raptus non cõ-
mittatur,nisi sequatur amotio de loco ad locum:
cum illud non disponat dicta lex partitæ, sed solũ
quod incurratur pœna mortis, qoomodocunque
puella libidinis causa per vim cognoscatur.Illud-
que erat dispositum de iure cõi,vt tradunt docto-
res,& Iul.Clar.supra,num.1.in fi.dicens quod ita
practicatur,quod si aliquis per vim cognoscat mu
lierem,non mouẽdo eam de loco ad locum, quod
licet tunc non dicatur raptus,est tamen actus vio-
lentus,& punibilis ad mortem, quia etiam quodã
modo raptoris dicitur, vt probat text. in cap. fin.
in fine.36. q.1. vbi is raptor appellatur, qui per
vim virginem stuprauerit, vt tener Tib.Decia.in
tract.crim.lib.8.c.7.nu.7.in 2.p.vbi doctissime ex
plicat nostrã conclusionem.Ex quib.optime descẽ
dit nostræ quæstionis explanatio, an pœna raptus
incurratur,qñ ille,qui rapuit mulierem,nõ carna-
liter cognooit imo hooeste eã tractauit.Et partem
negatiuã (tanquã mitiorem) sequitur Boer.decis.
316.nu.4.vbi hanc dicit cõem opinionem, quem
refert & sequitur Couar.in clem.si furiosus,in ini-
tio 2.p.nu.8.& Viuius,lib.communium,verb.rap-
tor honestæ,Ioa.And.in c.cum causa,in fine, de ra
ptorib.vbi in facti contingentia dicit se vidisse sic
iudicari,& sequitur Cæpol.cõs.56.nu.9. Afflic.in
cõstit.regni Siciliç.1.p.rub.19.nu.7.Decius,cons.
234.nu.4.quam opinionem dicit communem Iul.
Clar.in d.§.raptus,& Mascard.de probat. volo.3.
conclus.1254.nu.35.vbi refert duas communes o-
piniones contrarias assignans rationem, quia rap-
9 tus est illicitus coitus,à corrumpẽdo dictus, vt in
c.raptus.27.q.2.& probatur à ratione cessante, de
qua in d.l.vnica,C.de raptu virg. ibi, *cum virgini-*
10 *tas, vel castitas corrupta, restitui non possit*.qoç ratio
in lege adducta,cum sit finalis,cum cesset,debet e-
tiam cessare legis dispositio.l.adigere. §.quamois,
ff.de iure patr.pro qua opinione facit text. in l.1.
tit.10.lib.4.fori,ibi, *si algun home lleuare muger sol-*
tera por fuerza, pro fazer con ella fornicaciõ, e lo fizie
re, muera por ello. E si la lleuare por fuerza, e no yoguie
re con ella, peche cien marauedis. Ex quibus verbis
clare deducitur, ad incurrendam pœnam raptus,
11 requiri rapientem virginem,vt eam stupro affece
rit.Quam opinionem sequitur Didacus Perez, in
rub.ordin.titu.15.lib.8.pag.279.& don Ioan.Ve-
la,sup.qui dicit,apud nos, per dictam legem fori,
esse hanc opinionem approbatam, quoties raptor
pęnitentia ductus,a corruptione se abstinuerit.Idẽ
tenet Neuiz.in sylua nupt.lib.4.nu.46. Don Ludo
oic.de Peguera,in suis decisionibus crim.c.43.nu.
12 2.vbi resoluit,quod ad incurrendam pœnam rap-
tus,de qua in d.l.vnica.qood duo copolatiue re-
quiruntur,raptus,& carnalis copula, & sic accede
re debet vtriusque facti veritas. text.io l.si heredi
plures,ff.de cond.institu.

13 Sed his non obstantibus cõtrariam opinionem
sequitur Angel.sibi contrarius,in l.raptores. C.de
episc.& cler. & hanc sequitur Afflic.sup.nu.7.di-
cens esse veritatem,& Cass.in consue.Burg.fol.27.
nu.19.& 159.n.2.vbi dicit,ꝙ in Frãcia ita fuit ob
seruatum,& ita Cunei fuisse practicatũ, refert Iul.
Clar.in d.§.raptus, nu.4. resoluens esse communẽ
opinionẽ,& sequitur Bosius, in pract.crimi.tit.de
raptu mulier.nu.14.& Ant.Gomez,in l.80.Tauri,
nu.40.quam dicit communem opin. Mascar.sup.
nu.36.pro qua opin.facit tex.expressus,in d.l.3.ti.
20.p.7.vbi illud notat Grego.verb. *o yaziendo*, di-
14 cẽs,quod ex illa lege solus sine commistione suffi-
cit ad incurrendam pœnam, ponderãs ad hoc lite-
ram alternatiuam illius legis & tituli dũ dicit, *de*
los que fuercam, o leuan robadas las virgines. In qua
doctorum varietate operæ pretium esse duximus
15 has opiniones ad amicitiam & concordiã reduce-
re,videlicet,ꝙ aut raptor poterat à nemine impe-
ditus virginem raptã stuprare,& sua sponte (pœni-
tentia ductus) id agere noluit,imo iotactam, illiba
tam,& integram ad honestũ locũ duxit.In quo ca-
su prima opinio admittẽda est,vt pęna legis ordina
tia,nõ sit in hoc casu raptor plectẽdus, licet alia pę
na extraordinaria,prout grauitas delicti desiderat
16 puniẽdus esset,siquidẽ quo ad speciẽ raptus, crimẽ
illud pfectũ videat̃,licet copula nõ sequatur,tũ pp
iniuriã parentibus illatã,tũ ẽt pp ipsius virginis in
famiam, vt eleganter considerat Couar.sup.nu.8.
in fi.

17 in fi. quia nunquam virginis opiuio integre resti
tui potest, licet constiterit raptorem eam intactam
reliquisse, & illud mille testibus probetur: aut ve-
18 ro quando ex aliqua causa accidentali, vel casua-
li, nou potuit raptor virginẽ carnaliter cognosce-
re: ant quia illud attentauit, & nõ consummauit:
vel quia dũ fugiebat cum rapta, traducendo eã de
loco ad locũ, fuit captus à ministris iustitiæ, tũc ta-
lis raptor puniẽdus est pęna ordinaria delicti, quia
in hoc casu ex solo raptu mulieris delictũ est con-
summatũ, licet copula non sequatur, & ita fuit iu-
dicatũ iu regio consilio Cataluniæ, vbi in alta fur-
ca laqueo fuit raptor suspeusus, anno 1568. prout
refert Peg. sup. nu. 2. in fi. & tenet expresse Hippol.
in d. l. vnica, n. 254. & alios refert & sequitur Cou.
19 nu. 8. in fi. adducẽs pro hac resolutione & concor-
dia, tex. in l. 2. tit. 31. p. 7. ibi, *Otro si dezimos, que si
alguno pensasse de robar algnna muger virgen, o mu-
ger casada, e comenzasse a meterlo por obra, trauando
de alguna dellas para cumplir su pensamiento malo, ca
ma guer no passasse della mereceser escarmentado, bien
ansi como si viesse fecho aquello que codiciaua, pues
que no finco por quanto el pudo fazer, que se no cum-
plio el yerro que auia pensado.* Et nos etiam diximus
in q. 540. vbi late materiam attentatus iu delictis
atrocissimis explicuimus, declarando leges regni,
& iuris communis. Quam opinionem & cõcordiã
20 assignat (post hæc scripta) dñs don Ioan Vela, sup.
cuius anima requiescat in pace: quia dum eum le-
gerem iu hoc proposito, mihi uuuciatum fuit eum
vitam, in sua iuuenili ætate, prætensionibus labo-
riosis fatigatum, & tota die implicitũ, cũ morte cõ
mutasse, à quibus, Dei omuipotentis miseratione,
animum nostrum, volũtatemq; illatum vultu om-
21 uino auertit, quia facile coutẽnit omnia, qui cogi
tat se moriturũ. Et ne amplius ab instituto & incœ
pto diuertamur, eaudẽ coucordiã ad prædictas o-
piniones assignat Mascar. sup. nu. 37. & Meuoc. de
arbit. casu 360. nu. 33. ponderãs ad hoc verba di-
ctæ legis vnicæ, ibi, *vbi inuenti fuerint in ipsa rapina.*
& ibi, *si eam solicitauerit.* Et cũ hac cõcordia trãsit
etiam Iul. Clar. sup. nu. 4. in fin. idemq; resoluit uo-
uissime Aze. in l. 6. ti. 13. n. 89. lib. 8. recop. qui post
quã à nu. 17. retulit has duas cões opiniones cõtra
22 rias, amplectitur prædictã distinctionẽ, quę nõ pla
cet Tiberio Dec. vbi sup. nu. 33. qui pro clariori in
telligentia quatuor casus cõstituit: Primum, qñ ali
quis rapit mouialẽ, & duxit extra monasteriũ: quia
23 tunc licet eã carnalitet nõ cognoscat; pęna mortis
punietur, nõ ex l. vnica, de raptu virg. sed ex lege ra
ptores, C. de epis. & cler. quæ punit, non tam rapro
res mouialium, sed etiã attentantes raptum, & sic
24 Ang. in d. l. uon est sibi contrarius, iu eo quod dixe
rat, in d. l. vnica, cum ibi loquatur in raptu mulie-
ris laicæ, & in d. l. raptores, iu raptu sanctimonia-
liũ, & in istis terminis mouialis raptæ, loquit' Affl.
25 supra, & sic eũ iutelligit Peguera. Secũdus vero ca
sus est, qñ raptor tẽtauit cognoscere raptã laicã, &
licet non cognouit eã, tamen per eum non defuit,
adhibens omnem diligentiã, & in hoc casu absque
dubio pęna mortis puniendus est, ex dispositione
dictæ legis vnicæ, cui in hoc consonat d. l. 2. ti. 31.
p. 7. cuius verba supra retulimus. Tertius casus est
quãdo raptor virgiuẽ à domo patris rapuit, vt ma-
trimoniũ contraheret, animo, non cognoscẽdi eã,
antea quã cnm ea in facie ecclesię se despõsaret: &
in hoc casu non tenetur pęna raptus, cum cesset ra-
tio castitatis, virginitatis amissæ, de qua in d. l. vni
ca. in quo casu cõsuluit Soci. cons. 5. vol. 3. licet ẽt
in hoc casu sit arbitrarie puniendus, propter iniu-
riam raptus illatam tam ipsi mulieri quam parentĩ
bus & cognatis & toti familiæ. Et tunc dicemus ra
26 ptorem nou habuisse animũ à principio, cognoscẽ
di carnaliter virginem raptam, quando habẽs op-
portunitatem, illud omisit in tempus matrimonij.
27 Quartus veru casus est, quando post raptor, pęni-
tentia ductus, nuluit raptã carnaliter cognoscere,
licet cõmode id facere potuisset, & in boc casu nõ
esse puniendũ pęna mortis tradũt doctores supra,
maxime Hippol. Iul. Clar. & Conar. & Menoch. &
28 dicit Tiber. Deci. sup. quod si casus cõtingeret, ita
iudicaret. in qua opinionũ varietate, licet tutius,
& securius semper sit mitiorẽ eligere opiniouẽ, vt
in l. respicieudũ, ff. de pęn. tamẽ si casus mihi con-
29 tiugeret, non auderem à dispositione l. 3. tit. 20. p.
7. recedere, vbi raptus simpliciter absque copula,
& attentatu, pęna mortis punitur. Et ratio est, quia
primordialis natura illius, nõ consistit in copula,
neq; in attentatu, sed in violẽtia facta parentibus,
traducẽdo, & amouẽdo filiã de loco ad locũ, inui-
to patre, cui irrogat atrocissima iniuria, quæ nõ mi
nuitur, licet virgo carnaliter cognita nõ fuerit, vel
quia raptor noluit, vel uon potuit: si tamẽ illud fe-
cerit, committitur aliud nouũ delictum, ex quo ẽt
separatim pęna mortis incurritur, vt in dicta lege,
ibi, *o yaziere con alguna dellas por fuerza.* Et sic, cum
duplici capite raptus cũ stupro, puniatur pęna mor
tis, nõ video rationem, quare deficiente copula, mi
uuenda sit pęna legis, cũ dedecus mulieris, iniuria,
30 & iustus dolor parentis adhuc subsistãt. Quę opi-
uio adeo vera est, quod ẽt raptor pęnam uõ euita-
uerit, si probauerit mulieris liberã voluntatẽ con-
31 currisse, cũ ipsa non sit domina membrorum suo-
rum, viuente patre, vt in l. liber homo, ff. ad l. Aqui
liam. Quam opiuionem tenet Abb. in c. cum causa,
uu. 44. de rapt. per tex. in c. fi. 36. q. 1. vbi si quis vo-
lentẽ rapuerit, inuito patre, reddetur puella patri,
& raptor morte mulctabitur; cuius opiuionem se-
32 quitur Bos. in tit. de raptor. mulie. nu. 166. quę o-
pinio verissima est, licet cõtrariam sequatur Tibe-
rius Dec. sup. lib. 8. nu. 21. vbi dicit mitigandã esse
pęnam, cum negari non possit, quin rapta muliere
inuita, duobus sit facta iniuria, pareutibus scilicet
& ipsi raptæ, & per consequens grauior sit quam si
vni tantum, & sic resoluit, quod iu practica vidit
33 passim obseruari. Sed salua pace tam grauissimi vi
ri, illa ratio, licet videatur appareus, non est conclu
dens, quia si raptus committitur, quoties inuito pa
rente filia amouetur à domo ipsius, & ex hoc solũ
incurritur pœna mortis (de qua iu d. l. vnica) nihil
operatur consensus raptæ cũ illa quoad boc nõ ha
beat velle nec nolle. Et licet respectu raptę leuior
iniuria reputetur, tameu adhuc raptor dr̃, & sic pę-
nis raptoris subiacebit, tam de iure canonico (pro-
ut docet Abb. per tex. ab eo adductum) quam de iu
re regio ex d. l. 3. partitæ: pro qua snĩa adduci pos-

FF 4 sunt

sunt tradita per Bernard.Diaz, in pract.canonica,
34 c.85.nu.6.vbi concludit, quod voluntas virginis corruptæ, patri non præiudicat, vbi Salzedo, litera C.explicat illam practicabilem quæstionem, vtrum
35 clericus, vel laicus voluntariam virginem carnaliter cognoscens, teneantur dotare. Quam etiam explicat Nauar.in man.c.16.nu.16. Soto, in 4.sent. dist.18.q.2.art.4.Ant.Gomez, in l.80.Tauri, nu. 10.vbi tradit quid sit practicandum.

QVÆSTIO DXCVII.

Vtrum procurator in causa principali teneatur præstare patrocinium in causa appellationis. Communis contra communem, & quid iure regio.

PRocurator, qui in causa principali patrocinium promisit, tenetur etiam in causa appellationis illud præstare. Ita gl.in l.inuitus, verbo, defendere, C.de procu. quam dixit communiter approbatam Cur.iun.in l.imperium, nu.117.ff.de iurisdi.omn. iud.pro qua opinione est tex.in l.23.tit.5.partit. ibi, *Pero quando el juyzio fe diesse contra el sennor, de uesse alçar maguer no le fuesse otorgado poder en la carta de la personeria:* & apertius probatur in l.3.ti. 23.par.3.vbi Greg.ver.en *alçada.* & ratio est; quia causa primæ & secundæ instantiæ, dicitur eadem, vt est communis opinio secundum eum ibi. Sed salua pace, Curt.fallitur, primo, in quantum perperam citat gl. (cum ipsa probet contrarium.) Secundo, quia dixit procuratorem teneri, esse communem opinionem, cum eum nõ teneat communis opinio, secundum Sali.nu.4.Alex.nu.14.in d.l.inuitus, C. de procur.ibi, quam dicit communem Villalobos, in suo ærario, litera P.nu.485.& plures pro hac opinione (adducens fundamenta) refert Menchaca, lib.2.controuers. vsufreq. c.19. vbi assignat intellectum ad l.si actor, C.de appell.& sequitur Paz, in sua praxi, annot.4.de procur.num.41.qui sequitur Nauar.in rub.de iudic.nu.5.Primam tamẽ opinionem dicit communem, & sequitur Menchaca eam supra, Azeuedo, in l.2.tit.18.lib.4.recop.nu.32.inducens illum tex.pro hac sententia, quæ verior & receptior est, & ita practicatur, & secundum distinctionem traditam.

QVÆSTIO DXCVIII.

Vtrum salarium debeatur aduocatis in initio litis, vel in fine. Cõmunis contra communem, & quid iure reg.

SAlarium, seu honorarium, quando aduocato præstandum sit, solet in dubium verti. Et esse illi præstandum in initio litis, dixit communem opinionem Alberic.in l.1.nu.2.C.de suffragio.

Sed contrariam sententiam (imo, quod in fine litis præstari debeat) dixit communem Ias.in l.diem functo, nu.31.ff.de offi.assesso.& sequitur Villalobos, in antinomia iuris, n.48.vbi declarat quod de iure regio debetur per l.ordin.11.tit.19.lib.2.idẽ lib.communium, litera A.nu.104.vbi dicit illud esse immutatum de iure regio, per l.11.tit.16.lib.2.recop. vbi disponitur, quod sit necessariam iudicis ta

xatio in fine litis, quæ lex non seruatur de consuetudine, vt dicit Olanus, in concordata, litera A.n.78, quem sequitur Azeuedo, in d.l.11.in princ.dicens quod hodie ita sunt exigua salaria, quod taxatione non indigent, imo hodie stylus communis est, quod salarium aduocatis promittitur in principio litis, non tamen soluitur tunc, nec in fine, & (in hoc satis expertus loquor) sic, quod olim à Nerone fuit statutum aduersus aduocatos, vt sine aliqua mercede, vel munere causis adessent, vt refert Alex. ab Alex.lib.3.dierum geni.c.5.recte custoditur à litigatoribus: sed illa decisio, & Neronis terminatio non est vera, vt tradit Tiraq.de nobilita.ca.29.nu. 26.vbi allegat & sequitur Cornel.Tacitum, idemque tenet Zenedo, in collectaneis ad ius canonicum, collecta.28.nu.13. ad decretum contra Menochium, de arbitr.casu 369.nu.2.& Azeuedo, in l.21.tit.16.nu.1.lib.2.nou.recop.quorum opinio verior est, & sic ex tali anctore præsumitur. Est tamen aduertendum, quod si salarium fuerit immoderatum, poterit iudex ad partis petitionem moderare, l.1.§.in honorarijs, ff.de var.& extraor.cog. & tradit Sarmien.lib.1.selectar.c.11.nu.9.& Gutier.de iuram.confir.1.par.c.53.nu.28.cum sequ. Vbi late hoc declarat, qui est omnino videndus, cum casus contingat.

QVÆSTIO DXCIX.

Vtrum legatum relictum à clerico, vel Episcopo, suis propinquis, intelligatur de propinquis vsq; ad quartum gradum, vel etiam vlterius. Communis contra communem, & quid iure regio.

REllicta a propinquis clerico, vel Episcopo, censentur relicta intuitu personæ, & non ecclesiæ, vt in c.requisisti, de testamentis. Dubium tantũ est, de quibus propinquis, vel consanguineis hoc sit intelligendum. Et gl.verb. a propinquo, ibi intelligit de propinquis vsque ad quartum gradum, cuius opinio est communis, secundum Imola ibi, nu.31.gl.tamen ibi intelligit habere locum vsque ad septimum gradum, & hanc opinionem dixit cõmunem Ant.nu.fin. vbi ipse ponit tertiam opinionem, quod hoc relinquatur arbitrio iudicis, & hanc sequitur ibi Conar.nu.9. qui tamen oblitus communis contrariæ, dixit communem primam opinionem, & illam comprobat l.4. tit.21.part.1. iuxta l.a.eiusdem tit.ibi, *heredandolo sus parientes basta el quarto grado.*

QVÆSTIO DC.

TExtus in ca.cum tu, de restib. habet plures intellectus: inter quos Alciat.reg.3.præsumpt. 16.nu.4.dixit communem, quod ideo ibi præsumitur pluralitas actuum & appellationum, ne testes periurij reatu notentur. Illum tamen intellectum communiter refelli, asserit Conar. Alciati immemor, in cap.alma mater.1.p.§.2.nu.5. post Felin.in d.c.cum tu, col.2.& pro Alciati opinione expenditur tex.in l.fi.C.de rebus creditis.

QVÆ-

QVÆSTIO DCI.

Vtrum infans sine tutore possit acquirere possessionem. Communis contra communem.

INfantem sine tutore nõ possit acquirere possessionem, probat text. in l. quamuis, §. infans, C. de acq. possess. cui maxime obstat text. in l. donatarũ, C. de acq. poss. qui est in causa, vt plures intellectus ad l. donatarum, soleãt assignari: nam aliqui dicũt, illum tex. esse intelligendum in rebus iocalibus, ad quas videntur infantes habere quandam affectionem, quem intellectum esse communem, ad illum tex. testatur Paul. in l. 1. §. adipiscimus, num. 4. ff. de acq. poss. & Ange. de Aret. in §. at ex contrario, nu. 2. Inst. quib. alien. licet, vel non. Sunt etiam qui intelligunt tex. in d. l. donatarum, in possessione quæsita per infantem, tutore auctore, & hunc intellectum dixit esse communem ibi Ang. de Perusio.

QVÆSTIO DCII.

Vtrum per dationẽ vulgaris substituti, tollatur suitas. Communis contra communem.

PEr dationem substituti vulgaris suitatem tolli, tenet communis opinio, secundum Socinum, in l. 1. nu. 47. de vulg. & secundum Ias. in l. si filius heres, nu. 28. ff. de libe. & posth. & in l. potest quis, nu. 3. ff. de vulga. Et eandem dixit communẽ Corras. lib. 1. miscellanearum, cap. 2. in princip. dixit etiam communem Bald. de Vbal. in d. l. si filius heres, nu. 1. & Corrasius, in l. post aditam, num. 58. C. de iure delib. qui limitat 7. modis, & Socin. regu. 390. & Ias. 8. modis, vbi supra, num. 53. & Soc. 16. in d. l. 1. nu. 47. & pro hac sententia adducitur tex. in d. l. si filius heres, & sex fundamenta adducit Anton. Gomez, 1. tom. variar. cap. 3. num. 15. quam etiam resoluit communem ex Alex. in d. l. si filius heres, num. 3.

Sed contrariam sententiam (imo suitatem non tolli) dixit veriorem, & quod illam pleriq; sequuntur, Corras. vbi supra, num. 2. & Loriotus, de iuris arte, tractat. 14. de substitut. axiomate 54. & 55. & Berengarius late discutiens, in l. si fratres, num. 40. C. de impuber. & hanc tenet Bald. de Vbald. supra, num. 2. post Christophor. de Castell. Cuman. Paul. & Aret. ibi, ex quibus Cuman. vt refert ibi, Ias. nu. 41. dicit, quod vidit hanc teneri per omnes doctores modernos legentes, & sequitur Ant. Gomez, supra, qui alios refert, & Menchaca, lib. 3. de success. creatoi. §. 21. nume. 187. & in nume. 188. adduxit aliam communem contrarim, an per dationem coheredis extranei tollatur suitas, & pro hac vltima sententia est bnous text. in l. fi. ff. de condit. institutio. quem ad hoc notat Paul. Castrensis, in d. l. si filius heres, & est text. in l. Lucius, & in l. si filius qui patri, versi. etenim, ff. de vulgari, l. si solus, ff. de acquirenda hereditate. Et diximus in quæst. 205. num. fin.

QVÆSTIO DCIII.

Vtrum reus criminis, nulla praecedente infamia, teneatur dicere veritatem cum iuramento, iudice interrogante. Communis contra communem.

VIdimus in q. 301. neminem posse cogi in criminalibus dicere veritatem per iuramẽtum: nunc autem dubitatur, si iudex, iuris ordine nõ seruato, hanc a reo sub iuramento exegerit, an teneatur reus confiteri, vel si poterit celare veritatẽ negando. Et eum negare posse, quamuis commiserit delictum, tenet Adrian. in 4. q. de sigillo confessionis, vbi hoc ita tenere omnes doctores testatur.

Sed contrariam sententiam (imo quod hoc casu possit reus iudicem fallere, verbis ambiguis, nõ tamen directo mẽtiri) tenent Caiet. Adria. Nauar. & Sepulueda, quos refert & sequitur Couar. lib. 1. variar. c. 1. nu. 2. & vltra eum Domin. de Soto, lib. 5. de iusti. & iure, q. 6. artic. 2. col. pen. qui testatur se nullum vidisse contrarium tenentem, nisi Adrianum: miraturq; de Adriano, quod dixerit omnes doctores tenere primam sententiam. Ex iuris autẽ professoribus hanc vltimam sententiam tenet Aretin. & Lucas de Pen. quos refert Sylua nupt. lib. 3. num. 44. vbi ipse, num. 41. in fine, asserit communẽ opinionem, quod reus non teneatur respondere, quando nulla præcesserit infamia. Quæ opinio verissima est, & ab ea nec in consulendo, nec in iudicando recedere oportet.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum metu extortum, non est seruandum.*
2 *Iuramentum nefas extortum, est ipso iure nullũ, secundum aliquos, sed verius esse cõtrarium resoluimus.*
3 *Metus licet detectus, & probatus, non reddit iuramẽtum nullum.*
4 *Contractus metu celebratus, valet mero iure.*
5 *Iuramentum non confirmat contractum nullum metu extortum secundum aliquos.*
6 *Matrimonium metu contractum est nullum iure positiuo, diuino, & naturali.*
7 *Voluntas libera requiritur in matrimonio cõtrahendo.*
8 *Metus mortis excludit consensum, & ex mutua cohabitatione hodie post Concilium non inducitur.*
9 *Iudex ecclesiasticus non debet cõpellere sponsos ad cõtrahenda matrimonia contra illorum voluntatem.*
10 *c. requisiuit, cum c. ex literis, de sponsalibus, declaratur, & nu. 16. assignamus nouum intellectum.*
11 *Sponsus, etiam si iurauit matrimoniũ contrahere, non potest inuitus præcise compelli ad contrahendum.*
12 *Matrimonium inuitus vt contrahat, licet præcesserit voluntas de contrahendo, nemo etiam in foro exteriori est compellendus.*
13 *Sponsalia de futuro pluribus modis dissoluuntur.*
14 *cap. ex literis, de sponsalibus, iterum declaratur.*
15 *Excommunicatio est medicinalis, & non mortalis.*
16 *Concilium Triden. in c. 1. de refor. matri. non excludit sponsalia de futuro.*
17 *Interpretatio Concilij Trid. pertinet ad Romanũ Pontificem, & ad congregationem Illustrissimorum*

Car-

Cardinalium: quia illius est interpretari cuius est condere.

18 *Interpretationem, quam alij ad sacrum Concilium dederunt, referre, non est in iure prohibitum.*

19 *c. ad id, de sponsalibus, corrigitur per decretum sancti Concilij Tridentini.*

20 *c. is qui fidem, de sponsalibus, corrigitur etiam per Cōcilium.*

21 *c. per tuas, de conditionibus appositis, corrigitur per d. decretum.*

22 *c. 1. §. 1. de desponsat. impuberum, corrigitur per d. decretum.*

23 *Qui seruata forma Concilij Tridentini, cum aliqua cōtraxit matrimonium, quę habebat maritum viuum, si postea ipse moriatur, tenetur cum eo nouiter contrahere.*

24 *Contrahens sponsalia de futuro cum consanguinea, sequuta copula, non incurrit excommunicationem.*

25 *Sponsalia de futuro per traductionem ad domum, non efficiuntur de præsenti, nisi illud fiat coram parocho & testibus.*

26 *Promittens contrahere cum vna ex tribus sororibus, si postea cum vna illarum rem habuerit, non censetur ex hoc matrimonium contrahere.*

27 *Contrahentes in gradu prohibito, etiamsi postea sublato impedimento cohabitent simul, non conualescit matrimonium.*

28 *Matrimonia præsumpta cessant hodie per Concilium Tridentinum.*

29 *Matrimonia vera & rata, quæ dicantur, secundum Concilium.*

30 *Doctores tenentes, quod matrimonia contracta a filijs familias sine consensu parentum, sunt nulla, referūtur & reprobantur.*

31 *Concilium Trident. non excludit consensum parentis de honestate.*

32 *Filia potest hodie exheredari, si contrahat matrimonium clandestinum, & per Concilium non corrigitur, l. 49. Tauri, contra alios.*

33 *Filius cōtrahens matrimoniū sine consensu patris, peccat mortaliter, quod non excludit Concil. Trid.*

34 *Concilium Triden. improbat matrimonia clandestina.*

35 *Matrimonium clandestinum potest hodie duobus modis considerari.*

36 *Matrimonium contractum ante, & post Conciliū, sine denunciationibus dicitur clandestinum.*

37 *Contrahentes matrimoniū secundum formā Concilij, omissis publicationib. incurrūt pęnam l. 49. Tauri.*

38 *Matrimonium clandestinum inualidum cōtrahentes, incurrunt d. pœnam.*

39 *In statu damnationis est, qui priore vxore, cum qua cōtraxit, relicta, cum alia palam contrahit.*

40 *Lex canonica potest inducere nouam formam, & solēnitatem in matrimonijs contrahendis.*

41 *Vtrum aliquis vltra Concilium possit statuere circa matrimonium.*

42 *Publicationes requisitę in sancto Cōcilio Trid. possunt fieri in qualibet parochia contrahentium.*

43 *Publicationes sancti Concilij debent fieri in tribus diebus festiuis continuis, nec sufficit si interpolentur.*

44 *Publicationes debent fieri expresso amborum contrahentium consensu, & non aliter.*

45 *Consensus contrahentium est examinandus a proprio parocho, ante publicationes.*

46 *Publicationes requisitę in sancto Concilio, non sunt de substantia matrimonij, contra plures.*

47 *Impedimentum legitimū ad impediēdum matrimoniū quale sit, & qualiter proponendum.*

48 *Delator impedimēti est puniēdus, si false proponatur.*

49 *Parochus potest propria sua auctoritate interdicere matrimonium, quando coram eo impedimētum proponitur.*

50 *Matrimonia qualiter in facie ecclesiæ celebrentur.*

51 *Qui sine iusta causa factis publicationibus contrahere matrimonium recusat, condemnandus est ad interesse partis.*

52 *Consensus quomodocumque exprimatur, sufficit ad matrimonium contrahendum.*

53 *Verba concilij,* Ego vos coniūgo, *non sunt de substantia matrimonij.*

54 *Quis sit proprius parochus contrahentiū, in causa Concilij Trindent. declaratur, & quid de Episcopo, vel eius vicario, num. 55.*

56 *Proprius parochus peregrinorum, & alienigenarum, quis dicatur extante Concilio Trident.*

57 *Parochus, licet, nō sit sacerdos, pōt adesse matrimonijs.*

58 *Parochus non potest vices suas committere non sacerdoti, etiam tempore pestis.*

59 *Vicarius generalis Episcopi potest solennizare matrimonium.*

60 *Parochus viri, vel mulieris, sufficit ad validitatē matrimonij.*

61 *Parochus ruralis, nō est verus parochus ad validitatē matrimonij, si contrahentes in ciuitate habeant proprium parochum.*

62 *Licet virtute bullæ Cruciatæ aliquis possit eligere confessorem, non poterit eligere parochum, ad contrahendum coram eo matrimonium.*

63 *Qui se transfert de vna parochia ad aliam, sine animo ibi habitādi, non pōt corā parocho secūdę parochię, matrimonium contrahere, etiam in mortis articulo.*

64 *Malitiosum impedimentum non est admittendum, & pater non dicitur malitiose impedire.*

65 *Matrimonium valet, & tenet, coram parocho excommunicato & schismatico.*

66 *Matrimonium contractum coram parocho casualiter vocato, validum est.*

67 *Præsentia parochi inuiti, & reluctantis, & dolose adducti, sufficit ad validitatem matrimonij.*

68 *Matrimonium contractum coram parocho, qui affectate clausit aures, & nō audiuit, nec intellexit verba contrahentium, validum est.*

69 *Matrimonium contractum coram testibus ambulantibus, & transeuntibus, validum est, si verba contrahentium intellexerunt.*

70 *Matrimonium contractum corā parocho per vim grauem adductum, & compulsum validum est.*

71 *Matrimonium contractum coram parocho cui erat interdictum ab ordinario ne tali matrimonio assisteret, validum est.*

72 *Matrimonium est validum, quando inuitus ad celebrationem ipsius accedit parochus, & contra ordinarij prohibitionem.*

73 *Matrimonium contractum in articulo mortis, sine parocho, & testibus, est nullum.*

74 *Infideles sponsi, qui se carnaliter cognouerunt, post cōuersio-*

nersionem tenētur cōtrahere, seruata forma Cōcilij.

75 Præsentia parochi, & testium requiritur, ad legitimandum consensum contrahentium.

76 Matrimonium sine parocho, & testibus contractū, nō valet in foro conscientiæ.

77 Captiui apud Turcas, & alias impossibiliter impediti contrahere coram parocho & testibus, secundū formam Concilij, possunt matrimonium valide contrahere.

78 Matrimonium contractum de præsenti, cum iuramento, non valet sine parocho, & testibus.

79 Matrimonium contractum sine parocho, & testibus, valet in vim sponsaliorum.

80 Matrimonium clandestine contractum, per verba de præsenti, absq; parocho & testibus, inter puberē & impuberem, habebit vim sponsaliorum.

81 Matrimonium contractum coram vicario parochi, & eius vices generaliter gerenti, validum est.

82 Testes in matrimonio, licet non rogati probant.

83 Vnus testis, etiam in quacunque dignitate cōstitutus, non sufficit ad probandum matrimonium.

84 Testes non idonei, non sufficiunt ad probandum matrimonium.

85 Contrahentes matrimonium absq; denunciationibus, & testes, qui in eo assistunt, peccant mortaliter.

86 Contrahentes matrimoniū sine publicationibus, grauiter sunt puniendi, quando se carnaliter cognouerūt.

87 Contrahentes matrimonium sine publicationibus, & habentes ad illud iustam causam, non peccant, licet se carnaliter cognoscant.

88 Constitutiones synodales, imponentes pœnam excōmunicationis contrahentib. matrimonia clandestina, valida sunt, nec corriguntur per Concilium.

89 Contrahentes matrimonium contra formam Concilij, possunt absolui virtute bullæ cruciatæ.

90 Episcopus pōt in totum remittere publicationes Concilij, et ordinarius dicitur Episcopus, in terminis Cōc.

91 Vicarius generalis Episcopi est etiam ordinarius, & iure proprio potest remittere denunciationes secundum plures, alij vero tenent contrarium.

92 Episcopus (secundum aliquos) non potest delegare suo vicario facultatem remittendi publicationes.

93 Parochus non potest remittere publicationes ante contractum matrimonij secundum plures.

94 Parochus potest remittere denunciationes in articulo mortis, & in alijs casibus instantis periculi.

95 Cardinales titulati, Cōmendatarij, & Abbates nullius diecesis, & prælati exempti, dicuntur ordinarij, ad remittendas denunciationes Concilij.

96 Archiepiscopus metropolitanus, circa subditos suffraganeorum, non est ordinarius in casu illius tex.

97 Vicarij foranei episcoporum non sunt ordinarij in casu dicti cap. 1. Concilij.

98 Iudices inferiores delegati ab episcopo, non possunt remittere denunciationes Concilij, nisi ad id habeant specialem commissionem.

99 Episcopi & alij prælati, non possunt dispensare vt matrimonia absque parocho celebrētur, etiā in mortis periculo, vel alterius magni damni & præiudicij.

100 Papa potest dispensare, instante periculo, vt sine parocho matrimonia celebrentur.

101 Episcopi ante Concilium poterant remittere etiam denunciationes.

102 Episcopus absque iusta & rationabili causa non pōt remittere denunciationes Concilij.

103 Causa iusta ad remittēdas publicationes debet adesse per informationem, anteaquam omittantur.

104 Ordinarius remittens denunciationes absque iusta causa, peccat mortaliter.

105 Iusta causa remittendi publicationes est, si matrimonium contrahatur inter pauperem & diuitem, inter nobilem & plebeium, inter senem & iuuenem.

106 Iusta causa etiam dicitur remittendi denūciationes, vicinitas temporis, in quo prohibitæ sunt nuptiæ, secundum aliquos.

107 Iusta etiā causa remittendi dictas denūciationes est, quando aliquis in mortis articulo vult contrahere cum sua concubina, cum qua antea filios habuerat.

108 Iusta causa etiam dicitur remittendi publicationes, quando matrimonium contrahitur inter magnates.

109 Iusta causa remittendi denunciationes non est timor parentum.

110 Iusta causa remittendi publicationes est, quando aliqui diu voluerunt contrahere, & illud omittūt propter verecundiam.

111 Iusta etiam causa remittendi denunciationes est quādo virgo est sub tutela iniqui tutoris, qui eam viro dispari conditionis tradere vult.

112 Iusta causa etiam est remittendi denunciationes, quādo filij sunt sub potestate nouercali.

113 Licētia parochi, vt alius sacerdos possit matrimonia celebrare, debet esse expressa.

114 Licentia sufficit, quod sit verbalis, nec est necessariū quod detur in scriptis.

115 Licentia non expirat morte concedentis.

116 Licentiam non potest dare parochus extra diœcesim vel parochiam.

117 Licentia debet præcedere ante mattimonium, & non sufficit quod sequatur.

118 Episcopus & ordinarius possunt dare prædictam licentiam solemnizandi matrimonium alio sacerdoti non parocho.

119 Parochus, vel ordinarius excommunicatus & suspensus, toleratus tamen ab ecclesia, possunt dare alio sacerdoti prædictam licentiam.

120 Matrimonium validum est, etiam si parochus concedat licentiam absque interiore voluntate.

121 Qui inutiliter de facto contrahunt matrimoniū, non remanent inhabiles ad contrahendum iterum seruata forma & solemnitate Concilij Trident.

122 Concilium potest reddere contrahentes inhabiles ad contrahendum.

123 Sponsi de futuro sunt monendi, & non cogēdi ad contrahendum matrimonium.

124 Clandestina matrimonia non sunt irritanda a iudicibus, sed nulla sunt declaranda.

125 Parochus qui auctorauit matrimonium clandestinū, peccat mortaliter, & est ab ordinario puniendus.

126 Parochus qui auctorauit matrimoniū sine publicationibus contractum qualiter sit puniendus.

127 Pœna impositæ de iure communi contra parochum, qui auctorauit matrimonium clandestinum, nō sunt sublata per Concilium.

128 Testes interuenientes in sponsalibus clandestinis de futuro sunt puniendi, & qualiter.

129 Testes qui interueniūt ī matrimonio clādestino, a iu

dice

dice ecclesiastico & sæculari sunt puniendi, & est locus præuentioni.

130 *Ordinarius peccat, qui nõ punit trãsgressores Cõcilij.*

131 *Verba Concilij, ibi,* hortatur vt coniuges, *sunt consilij, & non præcepti.*

132 *Matrimonium consummare ante benedictionem nuptialem, est peccatum mortale, secundum aliquos.*

133 *Secundæ nuptiæ non sunt benedicendæ, etiam extante Concilio.*

134 *Sacerdos benedicens secundas nuptias, est puniẽdus arbitrio ordinarij.*

135 *Excommunicatio à iure imposita solemnizanti matrimonium, non est sublata per decretum Concilij.*

136 *Verba Concilij, ibi,* matrimonio coniungere, aut benedicere, *alternatiue sunt intelligenda.*

137 *Parochus secundum Concilium debet habere librũ, in quo describantur matrimonia.*

138 *Matrimonium fuisse contractum potest probari alijs modis, quam per librum ecclesiæ.*

139 *Liber ecclesiæ, in quo describuntur matrimonia, est legalis, & facit fidem.*

140 *Verba Concilij, ibi,* sua peccata diligenter confiteantur, *an sint de præcepto, vel de consilio.*

141 *Qui contrahit matrimonium in peccato mortali, peccat mortaliter.*

142 *Matrimoniũ est validũ sine parocho & testib. in terris, vbi Conciliũ non fuit publicatum, vel receptũ.*

143 *Vtrum qui vadunt ex partibus regni, vbi concilium fuit publicatum, ad partes, vbi non fuit publicatũ, teneantur illius formam seruare.*

144 *Proprius parochus contrahentium est ille, in cuius parochia mulier habet domicilium, donec maritetur.*

145 *Matrimonium ante & post Concilium, potest contrahi per procuratorem.*

146 *Verba Concilij, ibi,* omnino, *idem important, quod verbum, ipso iure.*

147 *Benedictio sacerdotalis in templo est præstanda à parocho mulieris.*

148 *Impedimentum matrimonij probatur per vnum testem, vel famam.*

149 *Filius natus ex matrimonio contracto inter consanguineos, omissis denunciationibus Concilij, ignorantes impedimentum, non est legitimus.*

QVÆSTIO DCIV.

Vtrum iuramentum metu extortum sit ipso iure nullũ. Communis contra communem.

1 IVramentum metu extortum non esse seruandũ;
probat nobis tex. in c. quamuis pactum, de pact.
lib. 6. & in c. licet mulieres, de iureiu. & in c. cũ cõ-
tingat, eo. tit. Dubium tamen est, an iuramentũ sit
ipso iure nullum, an requirat relaxationem. Et iura
2 mentum esse nullũ, tenet Franc. Cur. n. 13. Igneus,
nu. 21. in auth. sacram. pub. C. si aduer. vend. Et hãc
tenent communiter omnes legistæ, secundũ Corn.
ibi, col. pen. & idem testatur Math. de Afflic. deci.
262. nu. 3. Menchaca, controuers. illustr. c. 25. nu.
27. Cacher. in decis. Pedem. 179. nu. 16. (qui alios
refert) & Boer. decis. 100. num. 14. & alios refert &
sequitur Ioan. Botta, cons. 2. no. 11. & Dec. consil.
379. vbi dicit esse magis communem opinionem,
quod data enormissima læsione, non requiratur re
laxatio iuramenti.
Contraria tamen pars (imo quod iuramentum
obliget ipso iure, & requirat relaxatio) est verior,
& tenenda opinio, & hanc probat tex. in l. si vero,
& in c. verum, de iureiu. quamuis Curt. supra, dicat
non esse tex. qui hoc probet. Et hanc sententiam te
net gl. cum ab ea relatis, in d. c. quamuis pactum,
& ibi Archid. Ioan. And. Ioan. Monac. Dominic. &
Georg. quam sequitur Matth. de Afflic. decis. 321,
nu. 9. & Rolan. cons. 59. nu. 27. lib. 1. & Pinel. in l. 2,
de rescind. 3. p. c. 1. num. 8. & quod ita seruetur in
practica docet Gutierrez, in auth. sacramenta pu-
ber. nu. 96. col. 2. C. de rescin. & illam dixit commu
nem canonistarum, & theologorum, Fortunius, de
vltimo fine, illa. 22. in prin. & illam tenet gl. in ca.
Abbas, quod metus causa, quam communiter se-
quuntur doctores, secundum Ant. de Petra, in l. 1,
nu. 279. ff. de iureiur. & hanc partem dixit commu
nem Abb. col. 2. Alciat. nu. 15. in d. ca. cum contin-
gat, dixit etiam communem Couar. in 4. decret. 2.
par. c. 3. §. 5. nu. 2. & lib. 1. varia. c. 7. & 8. & Molin.
lib. 2. de Hispa. primog. c. 3. nu. 13. qui dicit, quod
contrarium seruatur in practica, quod in hoc casu
non sit necessaria relaxatio iuramenti. Sed contra
rium verius est, etiam si contractus sit nullus, & do
lus adsit in læsione, vt resoluit Gutier. sup. cuius o-
pinio verior est: quam intellige procedere, etiam
3 si metus esset detectus, & probatus, secũdum Mat-
thæum de Afl. vbi supra, num. 4. & hæc opinio erit
etiam seruanda de iure ciuili, secundum Corneũ,
4 vbi supra. Et ratio est, quia contractus per metum
celebratus, est mero iure validus, tex. in l. si mulier,
§. si metu coactos, ff. de acq. hered. ibi, *Si metu coa-
ctus adiero hereditatem, puto me heredem fore. Quia
quamuis si liberum esset, noluissem, tamen coactus vo-
lui, sed per prætorem abstinendus sum*, l. 29. tit. 11. p.
5 3. quod tamen limita, quando contractus esset nul
lus, & iuramentũ metu ad eius validitatẽ interpo-
neretur, vt tenet Coua. vbi supra plures allegando:
quamuis in hoc cõtrariũ teneat Abb. Alc. & Perus.
quos ipse citat, & vltra eũ Fel. in c. 2. nu. 35. de spõ-
sal. cõmendans sententiã Abbatis, cum quo ẽt te-
net idẽ Fel. in c. 2. nu. 2. & in c. si vero, col. fi. ver. hãc
conclusionem, de iureiu. & Hippol. in l. pen. nu. 69.
ff. de quæst. & diximus, in q. 502. ex quibus videba
tur posse sustineri Card. opinio, in c. Abbas, de spõ-
6 sal. qui dicit, matrimonium quocunq; metu con-
tractum, esse verum matrimonium, licet rescinda-
tur ab ecclesia, ex eo, quia gesta per metum sunt ip
so iure valida, vt in d. l. si mulier, §. si metu. Sed sal-
ua illius pace, illa opinio non est vera, sed omnino
7 falsa: quia in matrimonio contrahendo requiritur
libera voluntas, c. gẽma, c. cũ locũ, de spons. c. suffi-
ciat, 27. q. 2. & deficiẽte cõsensu, cessat m̃rimoniũ,
8 prout cessat interueniente metu mortis, stupri, vel
carceris, vel grauis infamiæ, vt in c. cũ dilecti, de
his, quæ vi, metusve cau. fiũt, c. veniens, el 1. & 2. de
sponsa. Et tale matrimoniũ esse nullum iure positi-
uo, & iure diuino, & naturali, tenet Veracruz, in
speculo cõiug. art. 8. fol. 49. litera A. quã opinionẽ
sequitur Menchaca, supra, & dicit cõem Cou. loco
citato, & Crauet. cons. 253. nu. 1. & Cacher. decisi.

179.

179.nu.18. Alciat.conſ.162.nu.9. Menoc.conſ.2. nu.169.& aſſignat rationem Botra, ſup.nu.31.& ita tenendum & iudicandum eſt, vt etiam tenet Alex.Carretius, de ſponſ.c.9. vbi aſſignat rationẽ differentiæ quare metus annullet matrimonium ipſo iure,non vero alios cõtractus.Quę opinio procedit etiam hodie, licet præſumptus conſenſus ex mutua cohabitatione intercedat,quia non reconualeſcit matrimoniũ, ex tex.in c.1.ſeſſ.24.de reformat.per quem text. præſumptus conſenſus ex mutua cohabitatione nõ ſufficit, nec purgat metũ, vt tradit Spino, in ſpeculo teſta.gl.15.prin.n.61.quẽ ſequitur Zenedo,ad decretales.2.par.collecta.93. nu.5.& Gutier. li.1.canonicar. c.18.nu.7. Vnde cũ certiſſimũ ſit,quod metus, & coactio,excludãt cõſenſum,admoneo iudices eccleſiaſticos, vt contra
9 voluntatem contrahentes non cõpellant, coactione præciſa, ad contrahendũ matrimoniũ (licet verba de contrahendo præceſſerint) quia poteſt contingere,quod ſponſus lite moleſtatus,vel coactionis formidine, matrimoniũ inuitus contrahat, & ſic præbeat anſam cõtrahendi matrimonia nulla, & quod deinde oriantur difficiles exitus, quod ex cludit tex.in c.requiſiuit.17. de ſponſ.ibi, *Monenda eſt potius quam cogenda,cum coactiones difficiles ſoleant exitus frequenter habere*,quem text.ita intelligit Ferretus conſ.171.amplians ẽt ſi iuramentũ de contrahendo interueniat, qui reſpondet ad cõtra-
10 rietatem tex.in c.ex literis,eo.tit.& Couar.in 4.de cret.1.par.c.4.nu.5.Sarmiento, lib.1.ſelectar.c.5. n.5.Veracruz,in ſpec.coniug.3.par.ar.1.in appen. in 1.notab.& Segura de Aualos,in directorio iud. eccleſiaſt.1.par.c.15.nu.6.contra Gutier,de iura, confir.1.par.c.15.nu.4.qui tenet, ſponſos eſſe præ
11 ciſe compellendos:quod verum non eſt, ex mente tex.in d.c.requiſiuit,& melius enim eſſet,vt neque præciſe,nec cauſatiue compellerentur, ſi conſtiterit de contraria voluntate, diſſentiendo contrahere ſimilia matrimonia,& Dominicus de Soto,in 4. ſent.diſt.27.q.1.ar.1. in fi. verſ. ad ſecundum, qui
12 tenet,quod in foro exteriori,non eſt aliquis compellendus ad cõtrahendum, per tex.in c.præterea, de ſponſalibus,quem tex.bene intelligit Veracruz, ſupra,ar.21.per totum, qui recollegit 17.modos,
13 per quos diſſoluuntur ſponſalia de futuro, & alias cauſas tradit Greg.in l.7.tit.1.par.4. verb.*recuſatio*,& Matienzo,in rub.de matri.gl.1.num.43.Angles,in ſumma, de eſſentialibus matrimonij, folio 190.Moccius, de contractib.c.de ſponſalibus, fol. 196.verſ.pro declaratione,qui etiam ſequitur opinionem Soti, vbi ſupra. Nec prædictis aliquid ob-
14 ſtat tex.in d.c.ex literis,quia ille tex.non loquitur indiſtincte,& generaliter,ſed cauſatiue,vt clare in ſinuant verba illius text.ibi, *Compellas vt ipſam in vxorem recipiat,& maritali affectione pertractet,niſi rationabilis cauſa obſtiterit.* Cui deciſioni conſonat l.7.tit.1.par.4.ibi, *A premiar pueden los Obiſpos,o a quello,che tienen ſus luganes, a los deſpoſados,que cũplan el caſamento,eſto es,quando el vno de los deſpoſados quiere de partir el caſamiento, y el otro lo quiere cumplir:fueras ende ſi algũo dellos puſi eſſe anteſi excuſation a talque deuieſſe valer.*& ſic ex illis iurib. clare manifeſtatur, quod propter rationabilẽ cãm debet iudex a cõpulſione ceſſare,& hæ cauſæ illius arbitrio relinquuntur, & in caſu dubio tã in procedendo,quã in definiendo dẽt ab hac cõpulſione deſiſtere: maxime ſi grauis fuerit ſponſi,vel ſponſæ pertinacia diu exiſtentis in excõicatione,ne alias cen-
19 ſuræ eccleſiaſticæ contẽnantur, cũ excõicatio debeat eſſe medicinalis, & nõ mortalis,vt traditur, in c.1.de ſent.exc. li.6.vel aliter (& melius) poteſt tex.ille intelligi in d.c.ex literis,vt tñ procedat & loquatur reſpectu viri, recuſantis mrĩmonium cõtrahere poſtquã ſponſalia præceſſerunt,ad qđ præciſe eſt cõpellendus,vt in illo tex.diſponitur.At vero contrariũ deciditur in d.c.requiſiuit, vbi ceſſat cõpulſio,quia, loquitur reſpectu fęminæ:& ſic reſoluit Romanus Pontifex, quod magis eſt monenda,quã cogenda:quia reſpectu illius nullã iniuriã, nec aliquod dãnum ſponſus patiatur, prout in feminis cõtingit,viris reluctantib.ſponſalia cõtrahere. Qui intellectus veriſſimus eſt, & pro eo fuit in curia Romana iudicatũ,quod quidem nõ innoua-
16 tur per ſacrũ Conc.Trid.in c.1.ſeſ.24.de refor. & ornatu huius quæſtionis, referre libuit aliqua dubia,quæ ſæpe occurrunt circa intellectum & interpretationem illius text.& quæ in varijs locis, &
17 apud varios doctores ſcripta ſunt: nam licet Concilij interpretatio ad Pontificẽ maximũ ſpectet, & ad illuſtriſſimos Cardinales illius vicẽgerentes,vt tradit Ant.Cuchus,lib.2,inſt.mai.tit.3.de Concil. œcumen.n.60.quia hi demũ interpretari canones poſſunt, qui cõdendi auctoritatẽ habent,l.fi.C.de legib.l.in prætorijs, ff.de præt.ſtip.c.cũ veniſſent, vbi gl.ver.iudicari, de iud.l.4.tit.33.par.6.l.4.tit. 4.lib.1.ord.tamen interpretationem,& declarationẽ,quam alij dederunt, probibitum non eſt referre,vt docet ipſe Cuchus, ſup.lib.5.tit.21.de ſacra. matr.nu.87.verſ.& quamquam, ob idq; pluſquã centum & viginti dubia, quæ ex deciſione Concil. Trid.in d.c.1.oriuntur referam, prout ab ſcriptoribus diuerſis,& nouioribus tradita ſunt.

19 Dubium primum oritur, vtrum per illum text. corrigatur hodie deciſio tex. in c.ad id,de ſponſa, vbi probatur,matrimo.metu contractum per ſpõtaneam contrahentium cohabitationem conualeſcere,vt tradit gl.per tex. ibi in c.conſultationi,de ſponſal. Quam dubitationem affirmatiue reſoluit Spino,in ſpec.teſtam.gl.15.prin.nu.59.cum ſeq.& Nauar.in man.lat.c.22.num.66.Soto in 4.diſt.28. q.1.at.1.& Maſchar.vol.2. de prob.conclu.1032. nu.7.Gutier.lib.1.canonic.q.c.18.nu.7.Didac.Perez,in l.1.tit.1.lib.5.ord.pag.41. verſ.5.Menoch. lib.3.de præſump.præſumptione 5.num.10.& 99. contrarium tamen conatur defendere Ledeſma, de matri.quæſt.47. art.4. pag.223.verſicu. vltima difficultas.

20 Secundo dubitatur vtrum per illum tex.corrigatur deciſio tex.in c.18.qui fidẽ,c.veniens,el 2.c. cõſultationi,de ſponſ.c.1.de deſponſ.impu.quibus probatur,ſponſalia de futuro per copulam efficit matrimonium de præſenti, & corrigi reſoluũt plurimi,Didac.Perez, in l.1.tit.1.lib.5. ord.pag.41. in prin.Segura,in directorio iudicum eccleſiſti.2.par. c.15.nu.43.in prin.qui atteſtatur,de declaratione illuſtriſſimorum Cardinalium, qui præſunt declarationi

rationi & interpretationi ſacroſancti Conc. Trid. de qua ēt teſtes ſunt locupletiſs. Salzedo, ad prac. Bernardi Diaz, c.73. addit.2.verſ.& memoria qui dem teneo, & Maſcar. in prooem. tracta. de probat. vol.1.q.10 nu.7. Azeuedo, in l.1.tit.1.lib.5.recopil.nu.16.& Matienzo, in rub.nu.43.tit.1.lib.5.recopil.à nu.53. Cuchus, lib.5.inſtit.tit.11.nu.104. & 105.& nouiſſime Tho. Triuiſ.in deciſ.ſuis, li. 1.deciſ.20.per totam, Spino, in ſpec.teſta.glo.15. princ.nu.55.cum ſeq. Nauar.conſil.38.nu.2.& 4. tit.de ſponſ.lib.4.qui omnes atteſtantur de dicta declaratione illuſtriſs.Card.& eam refert Ioan.Gutierr.in can.quæſt.c.18.nu.4.& idem tenet ipſe, in tract.de iura.confir.1.p.c.51.à nu.12.Ioan. Petrus Binius, conſ.62.nu.35.qui alios allegat, Veracrux in appendice ad ſpeculum, q.9.col.fin.pag.45. Cordoua, in ſumma de romance, q.52. Nauar. in manua.Latino, c.25, nu.144. Menoch.lib.3.præſump. præſumpt.1.nu.99. Ledeſma, de matrim. q.45.art. 5.dubio 4.verſ.aduerte tamen, vbi refert declarationem, & Nauar.in manua.lati.c.25. nu.144.

21 Tertio, vtrum etiam corrigatur tex.in c.tuas, de cond.appoſ.vbi ſponſalia contracta ſub conditione honeſta per ſubſequentem copulam, fiunt pura, & verum matrimoniū, affirmatiue reſoluit Didac. Perez, in l.1.tit.1.lib.5.ord.pag.41. verſ.2. Menoc. lib.3.præſump.præſump.1.nu.14.80.& 99.& vide Matienz.in rub.nu.63.tit.1.lib.5. recopil.

Quarto, vtrum etiam corrigatur tex.in c.1.§.1.
22 de deſponſ.impub.lib.6.cum ſimil.vbi matrimonium cōtractum inter impuberes, poſtea legitima ſuperueniente ætate, per copulam, munera, oſculū, amplexus, & alia ſigna, conſenſum exprimentia, efficitur matrimoniū de præſenti, & validū, & quod per iſtum tex.corrigatur, reſoluit Didac.Perez, in l.1.tit.1.lib.5.ord.pag.41.verſ.6.& Menoc.lib.3. præſump.præſumpt.1.nu.53.& 99. Spino, in ſpec. teſtam.gl.15.princ.nu.61. Matienzo, in rubr.ti.1. lib.5.recop.gl.1.à num.57 & vtrum quando hoc caſu, & ante ætatem fuit contractum coram parocho & teſtibus, & ſeruata ſolemnitate Cōcilij, poſtea adueniente ætate, ſufficiat ſecrete ratificare dictis modis, vel expreſſe, vel ſit præciſe neceſſarium iterum cōtrahere, ſeruata & repetita dicta forma, Gutier, de iura.confir.1.p.c.51.nu.18.tenet, quod ſufficiat ſecrete ratificare. Contrariū tenet Matiēzo, vbi ſup. proxime, & ipſe Gutier. (palinodiam cā tando) in cano.quæſt.c.18.per totum, & in alia impreſſione anni 1586.d.tract.de iura. confir.ad finē operis, idem dixit & tenet, & quod ſit præciſe neceſſarium, adueniente legitima ætate ratificare matrimonium coram parocho & teſtibus, & cum ſolennitate Concilij.

Quinto dubitatur, vtrum ille qui ſeruata ſolēni-
23 tate huius tex.cōtraxit cum quadā muliere, cuius vir dicebat mortuus, & præmiſſa mortis informatione, & cum licentia ordinarij, veniens poſtea primus vir, & petens, & accipiens vxorē ſuā, vere mortuus eſt, & ſecundus & ipſa volunt ad ſuum matrimoniū redire, debeāt neceſſe coram parocho & teſtibus, ſecundum formam huius tex.iterum contrahere; vel ſufficiat prima ſolennitas & contractus. Late diſputat Didac. Perez, in l.1.tit.1.li.5.ordin. pag.17.verſ.circa præmiſſa, & reſoluit eſſe neceſſarium de nouo contrahere, ſecundum formā Concilij, & vide Matienzum, in l.1.rub.tit.1.li.5.reco. nu.31.& 36.vbi idem reſoluit.

24 Dubitatur 6.vtrum hodie conſanguineus cōtrahens ſpōſalia de futuro cum conſanguinea, ſequuta copula incurrat excommunicationem ipſo iure, de qua in clem.vnica, de conſang.& affinit. Spino in ſpeculo, gl.15.prin.nu.56.negatiue reſoluit.

25 Dubitatur 7.vtrū ceſſet ēt hodie opinio illa, qđ ſponſalia de futuro per traductionem ad domū efficiantur de præſenti. Spino in ſpec.gl.15.prin.nu. 65.& Didac.Perez, in l.1.tit.1.li.5.pag.41.verſ.4. & Menoc.d.præſump.1.nu.55.& 99.ceſſare tenēt. Et quid ſi traducat ſponſus ſponſam ad domū, coram parocho & teſtibus, ingerendo ſe actis nuptialibus & matrimonialibus, vtrum ſit verum matrimonium, etiam hodie, attento ſancto Cōcilio. Spino vbi ſup.nu.66.tenet quod ſic.

26 Dubitatur 8.vtrum etiam ceſſet hodie cōis illa opinio, quod ſi quis promittit ſe ducturum vnā ex tribus, certam igitur de incertis, & poſtea ſe carnaliter immiſcet cum vna illarum, præſumatur & cēſeatur cum illa verum matrimonium contrahere, Didac.Perez, d.l.1.pag.41.verſ.3.& Menoc.d.præſumpt.1.nu.13.& 99.tenent quod ceſſat.

27 Nono dubitatur, vtrū ceſſet cōis illa opinio, q͂ contrahentes in gradu prohibito, ſi poſtea ſublato impedimento ſimul cohabitant, ſcientes eſſe ſublatū, conualeſcit matrimonium. Didac.Perez, l.1.tit.
28 1.li.5.pag.41.verſ.7.dicit quod ceſſat. Et in genere, quod omnia matrimonia præſumpta ſint hodie per Conciliū ſublata, tenet Menoch.d.præſump.1. nu.96. Maſcar.d.concl.1032.n.7.& alij, & Nauar. in Manu.lati.c.25.nu.144. Matienzo, in rubr.tit.1. lib.5.recop.nu.36. Nauar.in c.ſtatuimus, nu.75.& 76.19.q.3. Cuchus, lib.5.inſtit.tit.11.nu.105.& diximus ſup.num.8.in fi.

Dubitatur 10.vtrum qn̄ prius matrimoniū fuit contractum in facie eccleſiæ, & cum ſolēnitate huius tex.fuit tamē nullum propter impedimentū occultum, quod ignorabant contrahentes tēpore cōtractus, impetrata poſtea diſpenſatione, poſſit de nouo ſecrete contrahi abſq; parocho & teſtib.vel ſit ēt neceſſarium iterum ſolenniter, & ſecūdū formam Concilij cōtrahere. Couar.in 4.2.par.c.6.in prin.nu.8.verſ.ex quibus, Soto, in 4.diſt.28.q.1.ar. 2.verſ.tertia cōcluſio. Nauar.in Manua. lati.c.22. nu.70.dicit, quod ita fuit declaratum à Pio V.& quod frequenter pœnitentiaria in declaratione vtitur, & affirmatiue reſoluunt ſufficere ſecrete contrahere, & abſque forma Concilij.

Cōtrariū, & negatiue, tenet Spino in ſpeculo teſta.gl.15.princ.nu.62.Ioan. Gutier.in cano.quæſt. c.18.nu.3.& 8.qui videantur, & Cordub.in ſum. de romance, q.51. Gutier. de iuram. confir.1.p.ca. 51.nu.21.& 24. Nauar.in Man.lati, c.16.nu.17.in princ. Lud.Lopez, in inſtruc.conſcien.1.p.cap.85. verſ.auctore autem, & c.86.verſ.primo vt iam, Matienzo, in l.1.tit.1.lib.5.recop.glo.1.nu.3.in fi. Veracruz, in appendice ad ſpeculum, dub.10.ex pag. 45. Segura, in directorio iud.eccleſiaſt.2.p.c.15.à nu.39. Pedraza, in ſumma, in 3: præcepto decalogi,

gi,fol.30.vers.12.si casa,ibi,verdad es.Zenedo, in collectaneis ad decretales,collectaneo 58.nu.4.& vide Matienzum,in rubr.gl.1.nu.30.63.64.& 65. tit.1.lib.5.recop.qui idem tenet. Ledes.de matri. q.45.art.5.fol.194. & 195.versic.aliud dubium, tenet sufficere,quod fiat secrete,& attestatur ita esse declaratum ab illustris.Card.Cuchus, li.5.inst. tit.11.nu.65.ref. et contrarias opiniones,& in fine istam amplectitur.

29 Vndecimo,ibi, *Rata et vera esse matrimonia, &c.* vt in c.1.& 2.de clandest.desp.c.sufficiat, 27.q.2. c.illud,30.q.5.l.2.ti.3.par.4. Concilio Colonien. de matrimonio,c.de ritibus,Concil.Floren.§.7.de sacramen.Paris.cons.53.nu.1.& consi.54.nu.5.li.4.Boer.q.107. Cæph.consil.286.nu.16.Mascard. de probat.vol.2.concl.1026.num.11.Abb.& omnes,in c.3.de cland.desp.S.Thom. in 4.dist.28.art.3.Dec.cons.263.nu.3.& cons.231.nu.6. Couar.in 4.2.par.c.6.in princ.nu.7.Renatus Copinus,de sacra politia forensi,lib.3.tit.7.num.7.in margine, Cuchus.lib.3.instit.iuris cano.tit.8,versi.nolim tamen,Paleotus,in tract.de nothis & spuriis,ca.5.ex num.5.vers.propterea,& c.19.num.5.vers.quoniã tamen,Viuius, de sacram.matr.nu.266.in princ. Matienzo, in l.1.tit.1.lib.5.recopil.glo.1.ex num. 4.& ibi Azeuedo,nu.45. Menoch.in cons.199.nu. 57.volum.2. latissime Gutierr.lib.2.pract.quæst. q.4.nu.2.

30 Duodecimo, ibi, *Quique falso affirmant, &c.* hi sunt inter alios Cassaneus, in Catalogo gloriæ mũdi.12.part.consid.36.Oldendorpius in 4.classe actionum,act.26.Corras.lib.1. miscel.c.17.à nu.6. & in l.qui liberos.ff.de ri.nup.nu.54.& lib.2. epistolarum,epi.29.Duaren.ad tract.sol.matr. in præfat.a.in qua agit,quomodo nuptiæ contrahantur, Gentianus Heruetus,in oratione, quam de clandestinis matrimoniis habuit in Conc.Trid.Molineus ad Alex.in cons.97.lib.2.Erasmus, lib.de matrim. Christiano,paulo post prin.& Molin. ad Decium, in c.cum ecclesia S.Mariæ,sup.nu.36.de constitu. & in cons.231. nihilominus sanctissime à sacrosancto Concilio dicta opinio damnatur, & ante eum contraria magis communis verior,& receptissima erat, vt est videre apud Ant.Gubertũ,lib.1. quæst. iuris,c.12.Ant.Contium,in commentariis ad edictum Regis Galliarum, de clandest.matri.Menoc. de arbit.iud.causis,lib.2.casu 453.nu.8.vbi plures adducit Baezam,de non melior.dotis causa filiab. c.18.à nu.7.Didac.Perez,in l.1.tit.1.lib.5.ord.noui.pag.3.versi.constat etiam, Gutier.in canon.qq. c.20.nu.1.& 2.& lib.2.pract.c.1.per totum. idem Menoch.cons.69.à num.10.vol.1.optime Couar. in 4.2.p.c.3.§.8.nu.5. Veracrux, in speculo coniu. art.2.vers.ex hoc sequitur,pag.18.Viuius in communibus opinionibus,opposi.327.nu.8.Matienzo in l.2.tit.1.lib.5.recop.glo.2.

31 Dubitatur 13.vtrum leges patris,vel consanguineorum consensum requirentes ad matrimonium, procedant hodie post Concilium,vel debeãt referri ad honestatem,vel ad necessitatẽ. Vide Gutierr. lib.2.pract.quæs.q.5. per tot. Mantic. de coniect. vlt.vol.lib.11.tit.18.nu.17.Veracrux,in d.pag.18. vers.si alius,Matienzo,in l.2.ti.1.lib.5.recop. gl.2. nu.1.Spino,in speculo testã.gl.14.princ.à nu.80.

32 Dubitatur 14.vtrum ex hoc possint filiæ, & filij legitime a parentibus exhæredari, & validæ sint leges ita disponentes,et si contrahant in facie ecclesiæ.Soto in 4.dist.29.q.1.at.4.ex vers. extant autẽ in Hispania,Cordoua,in sum.q.171.vers. el segundo punto,Palat.Rubeus,in repet.c.per vestras, de donat.inter vir.& vx.notab.3.§.3.nu.9.& §.8.affirmatiue resoluunt,& Azenedo,in l.1.tit.1. lib.5.recop.nu.53.in fi.Contrarium tenet Couar.in 4.2.p. c.3.§.8.à num.5.Guiller.Benedic.in c. Raynutius, vers.qui cum alia matrimonium, nu.9. de testam. Matienzo,in l.1.tit.1.glo.4.lib.5.recop. Sarmiento,lib.1.select.interpret.c.11.n.8.Viuius d.oppos. 327.nu.2.& 6.Rebuffus,respõsio.7.vers.super statuto.Salon in 2.2.q.5.de dominio, ar.5.§.quæstio hæc in primis,Molina lib.2.de Hispano.primog.c. 16.à nu.6.Paris.cons.29.ar.6.vol.3.Alex.cons.97. per totũ,lib.1.Nata,cons.355.Matienzo,in dialogo relatoris,3.p.c.31.nu.9.Gutier.li.2.prac.quæst. q.1.à n.2.& q.3.per totam,Spino in speculo testa. glo.20.princip.à nu.66.Olanus, in antinom.litera P.nu.10.Nauar.in Manu.lati.c.14.n.15.& nos diximus contra Azeuedo.supr.in q.5.nu.15.& quid si indigno nupserint, tradit Iulius Clarus, lib.5.recep.sent.§. fi.q.81.num.5. Didac.Perez, in l.1.tit. 1.lib.5.ordin. pag.36.col.2.ad medium. Tiraq. de nobil.ca.20.num.176.Xuarez in l.2.tit.*de los casamientos*,à nu.28.Molina,d.c.16.à nu.7.& Gutier. d.lib.2.quæst.1.à nu.5.& diximus in d.q.5.

33 Dubitatur 15.vtrum iam quod sanctum Concilium excludit necessitatem consensus patris, excludat et honestatem consilij,ita vt filia, vel filius possit nubere non requisito, nec accepto consilio patris.Meno.cons.69.nu.23.& 25.cũ seq.vol.1. Cæpha.cons.421.nu.64.cum seqq.lib.3.& Menoch. de arbitr.lib.2.casu 453.nu.6. Gutier. in canonic. quæst.c.18.nu.4.in terminis resoluunt, sanctũ Cõcilium non excludere consilium,& sic nõ corrigitur verissima illa opinio,quod filij contrahentes matrimoniũ,sine licentia & consilio parentũ,peccant mortaliter, vt tenet expresse Soto, in 4.dist.28.q. 1.art.1.in fi.Pet.Soto,de instit.sacerd. tit.de sacra. matri.lect.4.Menoc.cons.69.nu.28.& nu.31.vol. 1.Nauar.in Man.lati.c.14.nu.15.Azeuedo, in l.1. tit.1.li.5.reco.nu.49.Gutier.d.c.20.nu.3.& 8.Burgos de Paz,in cons.20.nu.7.& alij multi relati, & sequuti à Zenedo,in collecta.ad Decretales, c.58. nu.8.ex quib.multi et tenent: dictũ sacrũ Conciliũ non excludere dictum consilium,neq; peccatum.

34 Ibi, *Detestata est, &c.* idem probat.c.1.30.q.5. l.fi.ti.3.par.4.gl.in c.nostrates,30.q.5.& plura incõuenientia,quæ ex clandestinis matrimoniis proueniunt,congerunt Soto,in 4.dist.28.q.1.art.1.Couar.in 4.Decret.2.p.c.6.in prin.n.7.Didac.Perez, in l.1.ti.1.li.5.ord.pag.27.col.2.vers.quæri et potest,Alba.de Concilio,2.p.§.34.in prin.Segura, in directorio.2.p.c.15.in prin.Moccius,de contract. tit.de matrimonio,§.de substãtialib.nu.16.Cæph. cons.421.nu.54.lib.3.Azeuedo,in l.1.ti.1.lib.1.recop.nu.4.Menoch.de arbitr. lib.2.casu 453.à nu. 1.& in cons.199.nu.41.lib.2.Matienzo, vbi supra.

35 Ibi, *clandestinis coniugiis, &c.* Quib.modis matrimonium

monium dicatur clandestinũ, late resoluunt Dida. Perez, in l.1. tit.1.lib.5.ord. ex pag.34.& pag.38. col.2.Spino, in spec.testa.gl.15. prin.nu.5.cũ seq. Matienzo, in l.1.gl.1.titu.1.lib.5.recopil.& Cuch. lib.5.instit.11.nu.66.cum seq.& nos diximus in d. q.5.nu.8, vbi alios tradimus.

36 Et vtrum matrimonium contractum sine denunciationibus, ante & post Conc. Trid. dicatur cládestinum, latissime poterit videre (& opiniones contrarias) affirmatiue resolutum apud Fabium Torretum, cons.28.no.34.Salzedo, ad pract.Bern.Diaz, c.73.addi.1.per totam.Seguram, in directo.2.par. c.15.à nu.80.Nau.in manu. lati.c.22.n.70.Cou.in 4.par.c.6.nu.16.cum seq.Veracruz, in spec.1.p.ar. 2.concl.3.vers.considerandum, latissime Mascar. de proba.vol.1.concl.297.nu.3. cum seq.& vol.2. concl.1035.per totã, Mocium, de contract.tit.de matrimonio, col.2.nu.13.Spino, in spe.gl.15.prin. nu.22.cum seq.Rolan.à Valle, cons.93.nu.26.lib. 3.Menoc. cons.69.nu.70.li.1.Cæph. cons.503.nu. 17.cum seq.lib.4.Gutier.lib.2.pract.quæst.q.1.nu. 29.& q.4.à nu.10.Cuchus, lib.5. inst.iur.cano.tit. 11.de sacram.matrimo.nu.69. Didac.Perez, in l.1. tit.1.lib.ord.pag.35.col.1.& pag.38.col.2.

37 Dubitatur 18.vtrum contrahentes sine denunciationibus, valide tñ corã parocho, & testibus secundum formã præcise necessariã huius tex.pœnis legalibus, (præcipue l.49.Tauri, hodie l.1.tit.1.lib. 5.nouæ recop.) sint puniendi.Segura, in directo.d. c.15.a nu.30.Naua.in man.c.22.nu.70.Spino, d.gl. 15.prin.nu.74.Gutier.li.3.pract.quæst.q.4.à n.10. Dida.Perez, in l.1.tit.1.li.5.ord.pag.37.col.2.ver. plura.Zenedo, in collect.ad Decr.c.58.nu.5.affirmatiue resoluunt.Contrarium videtur tenere Matienzo, in l.1.tit.1.lib.5.recop.gl.7.nu.5.in prin.& resolue vt per nos traditum, in d.q.5.nu.9.

38 Dubitatur 19.Quid si vltra defectum denonciationum, deficiat etiam parochus, vel alia solemnitas, quæ iuxta hunc tex. nullum reddat contractũ matrimonij: vtrum tunc & possint attentantes contrahere, puniri dictis pœnis legalibus. Et Molina, de Hispan.primog.lib.2.c.16.nu.16. cum seq.affirmatiue defendit, & fundat: cuius opinionem in puncto iuris veram esse fatetor (licet rigorosissimam) Gutier.lib.2.pract.quæst.q.4.à n.2. Idem tenet Veracruz, in appendice, dub.11.concl.6.Et contrariũ tenet Segura, in direct.2.par.c.15.nu.21.Gutier.d. q.4.per totam, Azeuedo, in l.1.tit.1.lib.5.reco.nu. 46.Did.Perez, in l.1.tit.2.lib.5.ord. pag.42.col.1. in fi.& in l.1.tit.2.d.lib.5.pag.113.col.1.& in l.1. tit.15.li.8.p.286.col.1.Cordoua, in summa, q.171. col.1.vide Ledesm. de matrim. q.45.ar.5.vers. est tamen dubium primum difficile.Et idem tenet Matienzo, in l.1.gl.7.nu.5.tit.1.lib.5.recop.

39 Ibi, *Qui in statu damnationis, &c.* Hæc est vna ex rationibus huius decisionis. Vide omnibus Nau.in cons.47.à n.5.ti.de spon.li.4. Menoc.cõs.398.no. 32.li.4.eleganter Io.Pet.Biminus, cons.62.nu.35. lib.1.Salzedo, ad tract.Bern.Diaz, 73.addi.2.vers. tertio licet hoc, & vers.nono, Moccium de contract.tit.de matrimo.col.9.no.16. Zenedo, in collecta.ad Decret.c.58.nu.9.Menoc.cons.69.nu.25.cũ seq.li.1.Soto, in 4.dist.28.q.1.ar.1.col.3.in princ. Cæpha.cons.421.nu.4.& 5.& n.54.li.5.Azeuedo, in l.1.tit.1.lib.5.recop. Menoch. de arbit.li.2.casu 453.nu.1.& 2.Baeza, de nõ meliora.dot.causa filia, c.18.nu.7.Gutier.in quæst.cano.c.20.nu.7.Matienzo, in rub.nu.33.tit.1.lib.5.recopil.& in l.2.eiusdẽ tit.gl.4.nu.4.Cuch.lib.5.instit.11.nu.71.

40 Ibi, *Præcipit, &c.* Dubitatur 21. vtrum lex canonica, & Concilium potuerunt facere istam dispositioné, & addere solemnitatem, de qua hic, & reddere inhabiles aliter contrahentes, ad contrahendũ: affirmatiue resoluens late disputat Spino, in d.spe. gl.15.a nu.16.& à nu.70.& Azeuedo, in d.l.1.tit.1. lib.5.nu.34.& 35.latissime Did.Perez, in l.1.tit.1. li.5.or.pa.40.vers.præterea amplius, & vide Cald. Pereyra, in l.si curatorem habens, vers.si non absimilis, nu.22.C.de in integr.resti.& Couar.in 4.2.p. c.7.§.9.nu.3.& Ledes.de magno sacramento matrimonij.ar.5.q.45.vers. est secundũ dubium, & Vega, in silua, *de casos de conscientia*, lib.6.casu 121.

41 Dubitatur 22.vtrũ aliquis prçter Cõciliũ possit statuere circa matrimoniũ. Vide Nau.in cons.4.n. 5.tit.de pact.lib.1.Segurã (cum pluribus) in direct. 2.p.c.15.nu.38.Couar.in 4.2.p.c.6.§.1.à n.17.Zenedo latissime, in collect.ad Decret.c.58.à n.5.Salzedo, in addit.ad reg.698.Bern.Diaz, Menoch. de arbit.lib.2.casu 398.nu.47. Matienzo, in l.1.tit.1. lib.5.recop.gl.7.no.4.Gutier.lib.2.pract.quæst.q. 1.per totã, prçcipue à n.13.& in cano.qq.c.20.n.2. & Menoc.vbi supra, casu 453.a nu.8.Paleot.de filijs nothis, c.8.Iul.Clar.li.5. recept.sent.§.fi.q.82. n.3.Did.Perez, latissime, i l.1.tit.1.li.5.ord.col.23. in fi.& Matiẽzo, in l.1.tit.1.lib.5.reco.gl.7.à n.5.

42 Ibi, *Contrahentium parocho, &c.* An debeant fieri in vtrisq; parochijs, vel sufficiat in altera, Ledesm. de matrim.q.45.ar.5.vers. maius aũt dubium, pag. 186.in prin.quod in ambabus, Segura in directorio, 2.par.c.16.nu.19.vbi attestatur de declaratione Illustrissimorũ Cardinaliũ (q præsunt interpretationi sacros.Conc.ita interpretanti) & idẽ tenet Francis.Marcus, in decis.715.Delfinal.2.to.& Cuchus, li.3.inst.nu.11.nu.29.vers.assumet, Nauar.attestans de congregatione Cardi. tenet cõtrarium.

43 Ibi, *Tribus continuis diebus festiuis, &c.* Dubitatur 24.vtrũ sint cõsecutiui, vnus post alterũ, vel debeat relinqui aliquot dierum interuallum, vt impedimẽta possint proponi.Segura d.2.par.c.16.a nu. 20.per quędam decreta Conciliorum, quod sic. Vide Mascard.de probat. vol.2.concl.1034.nu.1. & Zenedo, in collect.ad Decret. c.58.nu.11.

45 Dubitatur 25.vtrum debeant fieri ex expresso amborũ contrahentium consensu, & non aliter. Segura, d.c.16.nu.25.vers.vnde etiã, tenet, quod sic.

45 Dubitatur 26.vtrũ sit requirendus (ante denunciationes) & examinandus à parocho, liber consensus contrahẽtium, vt in religione prçcipitur à sancto Conc.Trid.ses.25.de regulat.c.17.Zenedo, d.c. 58.nu.10.tenet, quod magnopere expedit.

46 Ibi, *Publice denuncietur, &c.* Dubitatur 27.vtrũ matrimonium contractum sine denunciationibus, de quibus in hoc texto, sit nullum, & sic, vtrum, de nunciationes præcise requirãtur ad validitatẽ matrimonij. Partem affirmatiuã anxie fundant & defendũt Menoc.cons.69.nu.71.lib.1. Dom.Bõtius,

Ioannes

Ioan.Cæpha.& Aloysius Tercagus, inter consilia Menochij,& ipse Menoc.cons.398.li.4.idem Cæphal. consl.421.nu.29.cum plurib.seq.lib.3.consl. 503.nu.14.li.4.& nouissime Fab.Turretus, consi. 28.nu.15.Nicol.Moccius,de cōtract.tit.de matri. col.3.nu.13.& nu.17.& videtur etiā sentire Renatus Copinus,de sacra politia forensi, li.2.tit.7.nu. 3.qui omnes loquuntur post sacrum Concilium,& in terminis eius.Partem vero negatiuam,quod nō sit hodie nullum,sed validum & firmum, ēt cōtractum sine dictis bannis & denunciationi us,defendunt expresse,& late fundant & amplectuntur quidam theologi,in d.cons.398.Menoch.nu.36. Rojas, de succes.c.2.nu.22.23.& 24.Gutier. de iura. confir.1.p.c.51.nu.25.Matien.in rub.tit.1.li.5.re cop.gl.1.nu.34.& 35.Caualc.in deci.29.nu.18.1. p.& dec.12.nu.20.2.par.Vega,*en la silua de los casos de conciencia*,casu 161.& 176.lib.3.Cuch.li.5. insti.tit.11.nu.86.& nos diximus in q.697.n.7.Sarmien.li.1.select.interpret.c.6.nu.7.Nauar.in man. lat.c.22.nu.70.& cum plurib.Zenedo, in collect. ad Decret.c.58.n.2.Spino, in spec.test.gl.15.ptin. nu.25.Azeuedo,in l.1.ti.1.lib.5.reco.nu.41.& ibi etiā Matienzo,gl.1.nu.1.Medina,in sum.§.13.fol. 231.Gutier.lib.2.pract.quæst.q.4.nu.1.& nu.9.Ledes.de magno sacra.matri.q.45.ar.5.pag.175.ver si.secūdū punctū.& per plura Salzedo , ad pract.c. 73.addit.2.vers.primo ante omnia, vbi attestatur, esse de hoc declarationem illustriss.dñorum Card. qui præsunt declarationi & interpretationi sancti Concilij,de qua ēt attestatur, tenendo istam partē, Segura in direct.2.par.c.16.nu.1.& Ceruantes, tenendo istā opinionem,in l.6.Tauri,nu.22.& tenet Franc.Marc.dec.714.delfin.nu.1.tom.2.

47 Ibi, *Legitimum opponatur impedimētū,&c.* Quod sit legitimum impedimentū, & de forma proponēdi,discutiendi & probādi illud, vide latissime Mascardū,de proba.vol.2.cōcl.1032.per totā. Couar. in.4.2.p.c.6.in princ.per totum . &c.8.§.12.nu.7. & 8.Menoc.de arbit.lib.2.cent.3.cas.243.& centur.5.cas.454.Segura,in direct.2.p.c.16.nu.25.& 26.Zenedū, in collect.ad decre.c.58.n.11. Meno. cōs.69.n.43.cū seq.li.1.Nauar.i man.c.22.n.30.cū seq.Cuch.li.5.inst.tit.11.n.168.& tit.12.per totū.

48 Et vtrū si impedimentum fuerit falsum,delator sit puniēdus arbitrio iudicis, Menoc.d.cent.5.cas. 453.nu.3.& Segura,d.c.16.nu.24.dicunt, q; sic.

49 Dubitatur 31.vtrū proposito impedimento, parochus sua auctoritate possit interdicere matrimonium.Segur.d.nu.14.tenet quod sic,& idem tenet Lancelo.Contra.in templo commun.iudicum, lib. 2.c.12.nu.21.

50 Ibi,*In facie ecclesiæ.* Vide Ioan.Cæph.cons.421. nu.55.cum seq.lib.3.& Lancelot.Conrad. d.c.12. nu.21.& Gaeta,in repe.c.ad limina Sancti Petri. 30.q.1.§.4.nu.145.to.1.repe.can. diuersorum doctorum,& Nauar.in man.lat.c.22.nu.70.& Caualca.in dec.12.à nu.19.2.p.& Cuch.lib.5.instit.tit. 11.nu.23.Peregri.de fideic.art.5.cum seqq. Hondedei,cons.87.nu.23.

51 Ibi,*Procedatur.* Dubitatur 32.vtrū sit ad strepitū condemnandus,qui propositis in ecclesia bānis,& denunciationibus,sine iusta causa a cōtrahēdo discessit.Segura,d.c.16.nu.25.Veracruz,in spec.1.p. ar.16.in prin.Did.Perez, in l.1.tit.1.li.5.ord.vers. fi.tenent,quod sic.

52 Ibi,*Mutuo consensu intellecto.* Dubitatur, Vtrum sufficiat consensus,quocumque medio tpe interiecto , Ledes.de matri.q.45.art.3.vers. est vltimum dubium.pag.158.tenet,quod sic.Vide Vegā,lib.4. casu 75.Matienzo, in rub.glo.1.titu.1.lib.5.recop. nu.10.Cuch.li.5.inst.tit.11.nu.33.quem vide.

Dubitatur 34.vtrū hodie sufficiāt nutus, vel alia signa sensus sensibilia etiam sine verbis,ad validitatē matrimonij,affirmatiue resoluit Nauar.cōsi.38.nu.12.de spons.li.4.& Humada, in l.2.tit.1. p.1.gl.2.nu.10.Moccius,de contrac.titu.de matri. nu.4.Gutier.in cano.q.c.18.nu.4.&c.21.nu.9.Ledes.de matri.q.45.art.2.vers.est secundum dubiū, pag.151.col.1.ad fi.Matienzo, in rubr.gl.1.n.22. tit.1.lib.5.recop.& Cuch.lib.5.inst.tit.11.nu.32. quem vide,& Zenedo,1.p.collect.23.per totam.

53 Ibi,*Ego vos in matrimonium coniungo,&c.* Vtrū debeat parochus vti præcise istis verbis , vel sufficiant alia,vel ēt nulla.Vega,in sylua,li.3.casu 361. in princ.& lib.6.casu 116.& Cuchus, li.5.insti.tit. 11.nu.55.Medina,in summa.3.p.q.42.ar.1. Veracruz,in append.ad spec.dubio 4.Segura, in direct. 2.p.c.15.n.51.Salzedo,ad pract.c.73.addi.2. vers. secūdo illud.& cum pluribus Spino , in spec.gl.15. prin.nu.11.quod sufficiunt quælibet,& ēt nulla. Et contra Veracruz & Cano, vbi per eū tenet Didac. Perez,in l.1.tit.1.lib.5.ord. pag.30.col.2.vers.est & alia.Et q; non sit necessariū , vt parochus aliqua verba proferat,sæpe declaratū ab illustr.Card.vt īfra dicetur in alio casu, scilicet , qñ adducitur per viā & coactionē parochus,vt assistat matrimonio.

54 Ibi,*Vbi parochus.* Quis sit proprius parochus in casu huius tex.Salzedo,ad pract.c.73.addi.2.vers. 14.tenet,quod Episcopus,& eius vicarius generalis,est parochus vtriusque contrahentis, idem Spino,in spec.gl.15.ptinc.nu.28.37.38.& 41.& Segura,d.c.15.n.47.& vide Lancel.Conrad. in templo omn.iud.li.2.c.12.nu.15.& Ledes.de matri.q.45. art.5.vers.quartum dubium , pag.192.col.1.& 6.

55 dicit quod etiam summus Pontifex, & ex commissione cæteri alij,vbi eam etiam requirit in vicario generali.Et idem tenet ipse,vers.tertium dubium,

56 pag.192.& quis ante sit proprius parochus peregrinorū,& alienigenarum , disputant varie Nauar. in c.placuit,de pœn.dist.6.n.79.& Spino, d.gl.15. nu.43.& Ledes.d.tract.de matri.q.45.ar.5.ver.aliud dubiū,pag.193.vide eos,& Vegam , in sylua, li.3.cas.225.Salzedus tamen d.addi.vers. decimo quarto,in fine,& Segura , d.c.15.nu.50.attestatur ex declaratione illust.Card.(qui præsunt interpretationi S.Concilij)esse illorum propriū parochū illum,in cuius parochia habitant tpe matrimonij.

57 Dubit.35.qd si parochus forte nō sit sacerdos, vtrū sufficiat? & Nauar.cōs.1.tit.de offi.or.li.1.& cōs.30.tit.de spons.lib.4.& Ledes.de matri.q.45. ar.5.ver.tertiū dub.pag.191.affirmatiue resoluūt.

58 Dubit.36.vtrū possit cōmittere vices suas nō sacerdoti ipse parochus,Nau.in d.cōs.30.& cōs.44. & Ledes.vbi pxime,vet.quartū dub.pag.192.col. 2.quod nō,nec tēpore pestis,vt per Nauar.cōs.44.

GG 59 Dubi-

59 Dubitatur 37. quid in vicario generali Episcopi, vtrum vt possit solemnizare matrimonium, debeat de necessitate esse sacerdos, Salzedo, ad d. practic. d. c. 7. additio. 2. impressio. anni 1594. vers. decimoquatto, quod sic, & attestatur de hoc esse declarationem illustrissimorum Cardinalium.

60 Dubitatur 38. vtrum sufficiat parochus viri, vel mulieris, Nauar, cons. 1, & cons. 52. de sponsal. li. 4. & Ledesma, de matri, q. 45. art. 5. ver. tertium dubium, pag. 195. ex declaratione illustrissimorū Cardin. resoluunt, quod alterius, & cuiuslibet sufficit præsentia, & idem tenet ipse Nauar. sibi cōtratius, in manua. lat. c. 25. nu. 44. in impress. 1598. & attestatur de declaratione Card. in impress. anni 1575. at vero in impress. anni 1598. attestatut de alia declaratione, & intelligit se ipsum, vt ibi, & cum omnibus tenet Caualc. decis. 12. nu. 21. 2. par. Segura, in direct. 2. par. c. 15. nu. 47. & Salzedo, d. c. 73. addit. 2, vers. decimoquarto, in impress. anni 1594. & Spino, d. gl. 15. nu. 41. apud quos etiam inuenietur, vtrum sit necessarium quod matrimonium celebretur in parochia parochi auctorantis, & interessentis. In quo articulo pugnant inter se Salzedo, & Spino, vide eos, & Nauar. & Caualc. vbi sup.

61 Dubitatur 39. vtrum sufficiat presentia parochi ruralis illius, qui principale domicilium habebat in ciuitate, alterum tamen in rure, vbi ad tēpus in anno recreationis, vel colligendorum fructuū cā, accedebat, Dominici Bonsi, Cæphali, Menochij, Aloysij Tercagni, Nauarri, fratrū theologorum Minorum, & Iesuitarum responsa, & multæ nouæ decisiones, Rotæ Romanæ, in hac dubitatione inuenientur negatiue resoluentes, inter cōs. Iacobi Meno. cons. 398. lib. 4. & idem tenet ipse Nauar. cons. 2, tit. de cland. despon. lib. 4. & facit, quod scripsit Segura, in d. c. 15. nu. 48. & c. 16. nu. 19.

62 Dubitatur 40. vtrum vittute bullæ Cruciatæ, sicut potest eligi cōfessor, possit etiā eligi parochus ad matrimonium. Spino, d. gl. 15. à nu. 43. & Lede. d. q. 45. ar. 5. vers. tertium dubium, pag. 192. §. ex dictis, tenent quod non, & idem Soto, de iusti. & iure, lib. 5. q. 2. artic. 5. Nauar. in manu. lati, c. 27. numero 194.

63 Dubitatur 41. quid in articulo mortis, vel tempore alterius necessitatis. Spino, d. glo. 15. nu. 45. q̄ non, & ibi. nu. 42. quid quando quis se transfert ad aliam parochiam, animo reuertendi ad primam, vtrum possit contrahere coram parocho secundæ, negatiue resoluit, & diximus in q. 458. nu. 36.

64 Ibi, *Malitiose impediri, &c.* Pro intellectu huius tex. & quod dicatur malitiosum impedimentū, & vtrum in parte talis malitia præsumi debeat, vide Cæphalum, cons. 421. nu. 22. cum seq. & nu. 65. 66. & 67. cum seq. lib. 3. & Io. Gutier. in q. cano. c. 20. à nu. 9.

65 Ibi, *Vel saltim parocho & duobus testibus, &c.* Dubitatur 42. Vtrum si parochus sit schismaticus, vel excōmunicatus & suspēsus, & ab ecclesia non toleratus, valeat matrimonium coram eo celebratum. Et Nauar. in cons. 9. de sponsal. lib. 4. & Ledes. de sacram. matrimonij, q. 45. at. 5. vers. tertium dubiū, pag. 192. col. 2. in fin. disputant, & affirmatiue resoluunt.

66 Dubitatur 43. vtrum valeat coram parocho ad alia vocato, vel casualiter assistenti. Et Nauar. cōsi. 20. tit. de spons. li. 4. & Salzedo, ad pract. Ber. Diaz, c. 73. addi. 2, vers. tertio licet, & ver. quintum dubiū, ex declaratione illustr. Card. resoluunt, q̄ sic, & idē tenet Spino, in spec. test. gl. 15. prin. nu. 48. et 49. & Azeuedo, in l. 1, tit. 1. lib. 5. recop. nu. 39. Medina, in sum. c. 16. §. 13. fol. 231. Ledesm. de mat. q. 45. ar. 5. vers. quintum dubium, pag. 190. col. 2.

67 Dubitatur 44. vtrum sufficiat presentia sola parochi adducti dolose, & renuentis dummodo probe intelligat, & audiat contrahentium verba, licet ipse nulla proferat, Ledes. d. q. 45. artic. 5. vers. quo proposito, pag. 189. & Salze. d. ca. 73. addit. 2. vers. tertio licet, referunt declarationem illust. Card. & resoluunt quod sic, & Segura, in direc. 2. par. c. 15. nu. 51. disputat, & in fine cogitandum relinquit, se referens ad declarationem Illustr. Card. & facit doctrina Mascar. de prob. vol. 1. concl. 9. nu. 9. & 10. Vide Vegam, in sylua, lib. 6. casu 114. & 115.

68 Dubitatur 45. quid si parochus clausit aures, & affectate non audiuit, nec intellexit? Et Salzedo, vbi proxime sup. & Ledes. d. at. 5. ver. quartum dubium, pag. 190. col. 2. ex declaratione Card. resoluunt, quod isto casu valeret.

69 Dubitatur 46. vtrum valeat coram parocho & testibus, forte ambulantibus, & transeuntibus, intelligentibus tamen contrahentium verba. Et affirmatiue resoluit Ledes. de matrim. q. 45. ar. 5. versi. ex dictis sequitur, pag. 190. col. 2.

70 Dubitatur 47. vtrum valeat coram parocho cōpulso, & per vim etiā grauem adducto. Salzed. d. c. 73. addit. 2. vers. tertium dubium, & Ledes. d. pag. 190. vers. tertium dubium, adducunt declarationē illustr. Card. & resoluunt valere, & idem tenet Segura, d. c. 15. nu. 51. & Spino d. gl. 15. nu. 48. & 49. & Ledesm. iterum, vbi supra, pag. 189. versic. maior autem, & Vega, in sylu. *de casos de conciencia*, lib. 6. cas. 116.

71 Dubitatur 48. vtrum valeat matrimonium contractum coram parocho, cui interdictum erat ab ordinario, ne dicto matrimonio assisteret, & abdicata erat ab eo potestas auctorandi illud. Salzed. d. c. 73. addit. 2. vers. primum dubium, & Ledes. de matrim, q. 45. at. 5. vers. quo proposito fundamento, pag. 190. referunt verba declarationis Illustriss. Card. qui præsunt interpretationi sancti Concilij, & resoluunt quod sic.

72 Et quid quando accedit ad celebrationem matrimonij sine denunciationibus, non inuitus, sed volens, & similiter contra prohibitionem ordinarij? Salzedo, versi. ex quo secundum dubium, & Ledesm. vbi sup. proxime, ex alia declaratione illust. Card. resoluunt etiam valere.

73 Dubitatur 50. vtrū in articulo mortis possit contrahi matrimoniū sine parocho & testibus, & sit validum. Spino, in spec. gl. 15. prin. à nu. 1. cum pluribus seq. præcipue n. 18. Azeuedo, in l. 1. tit. 1. li. 5. recop. nu. 38. & ibi Matienzo, gl. 6. vers. clandestino, nu. 3, in fi. & gl. 7. nu. 2. negatiuam partem amplectuntur. Vide Cuch. lib. 5. instit. tit. 11. nu. 87.

74 Dubitatur 51. vtrū infideles sponsi qui se carnaliter cognouerunt, post conuersionē teneantur cōtrahere

trahere ſecundum formam huius tex. Nauar. conſ. 45. de ſponſ. lib. 4. & conſ. 4. de pact. lib. 1. tenet, quod ſic.

75 Dubitatur 52. Vtrum præſentia parochi, & teſtium, requiratur principaliter, tanquã pars ſubſtãtialis ſacramenti matrimonij, vel tanquã acceſſoriũ præambulũ, ad legitimandũ conſenſum. Vide Spinũ, in d. gl. 15. prin. nu. 54. Azeuedo, in l. 1. tit. 1. lib. 5. reco. a nu. 30. Veracruz, in appendice ad Specu. coniug. 1. 5. & 6. dubijs, Ioan. de Roias, de ſucceſ. ab inteſt. c. 2. nu. 22. & 23. Pereyra, in l. ſi curatorem babens, verſ. ſi non abſimilis, nu. 22. C. de reſtitutione in integrum.

76 Dubitatur 53. vtrum matrimoniũ ſine parocho & teſtibus valeat, ſaltẽ in foro interiori conſcientiæ. Ledeſ. de matri. q. 45. art. 5. verſ. eſt tertium dubium, pag. 178. col. 2. tenet quod non.

Dubitatur 54. vtrũ ſaltem in eodem foro conſcientiæ, qui contraxit inualide teneatur adimplere promiſſum, & iterũ legitime cõtrahere. Affirmatiue reſoluit Veracruz, in appendice, dub. 9. verſ. ſecunda propoſitio, & Cordoua, in ſum. *de caſos de cõciencia*, q. 52. in fi. negatiue tamen. Azeuedo, in l. 1. tit. 1. lib. 5. recop. à nu. 21. & Io. Gutier. in quæſt. canon. c. 18. num. 4.

77 Dubitatur 55. vtrum captiui apud Turcas, & alias impoſſibiliter impediti contrahere corã parocho, ex defectu eius, poſſint valide contrahere ſine eo. Ledeſ. de matri. q. 45. art. 5. verſ. ad ſecundum, pag. 196. quod non. Contrarium latiſſime fundat & defendit Vega in ſilu. *de caſos de conciencia*, li. 3. caſ. 361.

78 Dubitatur 56. Vtrum matrimonium iuratum de præſenti, valeat abſque parocho & teſtibus. Et Gutier. in tract. de iura. conſi. 1. par. c. 51. nu. 26. negatiue reſoluit.

79 Dubitatur 57. vtrũ ſaltem matrimonium de præſenti, contractum ſine parocho & teſtibus, vel ſine parocho ſolum, vel ſine teſtibus, habeat vim ſponſaliorũ, ita vt in foro iudiciali cõtrahens alter poſſit alterum cõpellere, vt fidem adimpleat. Et partẽ affirmatiuam tenent, fundant & defendũt Segura, in directorio. 2. p. c. 15. a nu. 41. Veracruz, in appẽ. ad ſpec. dub. 9. verſ. ſecunda propoſ. fol. 42. & nouiſſime Io. Petrus Bim. in conſ. 61. nu. 34. lib. 1. Iſtã partem etiã defendit & atteſtatur ita declaratũ eſſe a congregar. Card. Enriquez, in ſum. 2. par. lib. 11. c. 5. §. 4. & Vega, in ſua ſilua, lib. 6. caſ. 120. Contrariã vero partẽ late diſputant, & defendunt Nauar. in conſ. 1. nu. 2. & 3. ti. de ſpõſ. li. 4. & Salzedo, ad pract. c. 73. addi. 2. ver. vnde pariter, in impreſ. anni 1594. Azeued. in l. 1. ti. 1. lib. 5. recop. nu. 21. cum plurib. ſeq. Spino, in ſpec. teſta. gl. 15. prin. nu. 49. cum ſeq. & iterum nu. 75. cũ ſeq. Ledeſ. de matri. q. 45. ar. 5. verſ. ſed adhuc eſt maius dubiũ, pag. 181. vide eum, & Gutier. de iur. confir. 1. par. c. 51. à nu. 37. vbi idem reſoluit, etiamſi adſit iuramẽtũ.

80 Dubitatur 58. vtrũ hodie matrimonium clandeſtine contractũ per verba de præſenti, & abſq; parocho & teſtibus, inter puberem, & impuberẽ, ſaltẽ habeat vim ſponſaliorum, vt habebat ante Conciliũ, iuxta text. in c. vni. §. 1. de deſpon. impu. li. 6. & reſoluit optime Couar. in 4. 1. p. c. 3. nu. 2. & 3. habere. Et citato Concilio, & in eius terminis, referẽdo verba declarationis illuſtriſ. Card. qui præſunt interpretationi ſancti Concilij Trid. ita decidẽti, idẽ ſoluit Ledeſ. de matri. q. 45. arti. 5. verſ. ſed adhuc eſt maius dubium, pag. 181. litera C.

81 Dubitatur 59. vtrũ valeat matrimonium hodie contractum coram vicario parochi, & eius vices generaliter gerẽte. Et in hoc inuenio, ꝙ Nauar. in cõſ. 27. tit. de ſponſ. per totum, li. 4. & Salzedo, ad pract. d. c. 73. addi. 2. ver. illud autem notatu, in impreſ. anni 1594. late diſputant, & reſoluunt valere.

82 Ibi, *Teſtibus*, Dubitatur 60. Vtrum teſtes debeãt eſſe rogati, vel ſufficiãt vocati, vel doloſe adducti, vel coacti, & inuiti, dum probe intelligãt. Vide Segurã in direct. 2. par. c. 15. à nu. 53. & Spin. d. gl. 15. prin. à nu. 46. Ledeſ. de matrim. q. 45. ar. 5. verſ. maior autem, pag. 188.

83 Et vtrũ ſufficiat vnus teſtis, quam digniſſimus, Spino, vbi ſup. d. nu. 46. & Veracruz, in appendice, fol. 31. qui tenet quod non.

84 Dubitatur 61. vtrũ ſufficiant teſtes fœminæ, conſanguinei, vel alias minus idonei. Vide Segur. d. c. 15. nu. 59. & 60. & Spino, vbi ſup. Rolan. de Valle, conſ. 93. nu. 5. lib. 3. Cou. in 4. 2. p. c. 8. §. 12. nu. 7. & 8. Ledeſ. d. ar. 5. pag. 193. ver. circa teſtes, & Cucl. lib. 5. inſt. tit. 11. nu. 60. cum ſeq. & nu. 163. cũ ſeq.

85 Ibi, *Deinde ante illius conſummationem denũciationes, &c.* Dubitatur 62. vtrũ contrahentes abſq; denũciationibus, prætermiſſa (abſq; facultate & licentia) alia ſolemnitate, & teſtes interuenientes in tali matrimonio peccent mortaliter. Et Veracruz, in appendice, dub. 11. & Salzed. d. ca. 73. addit. 2. verſ. quinto eſt, & Spino, d. gl. 15. nu. 26. & Gut. de iur. cõfir. 2. p. c. 51. nu. 29. & Dida. Per. in l. 1. ti. 1. li. 5. ord. col. 26. ad fin. & Ledeſ. de matri. q. 45. art. 5. pag. 186. verſ. ſed adhuc eſt dubiũ, quẽ vide, partẽ affirmatiuã tenẽt, q idẽ ſequit Molina de primog. Hiſp. li. 2. c. 16. nu. 20. ẽt qñ contraxerunt inualide.

86 Et contrahentes, ſi poſt contractũ matrimoniũ ſine denunciationib., ad conſummationẽ illius peruenerunt, grauiori ſupplicio eſſe puniendos, tenet Salzedo, d. addi. 2. verſ. circa quod, & Segura, in direct. 2. p. c. 15. nu. 29. qui atteſtantur eſſe de hoc declarationem illuſtriſ. dominorum Card.

87 Sed quid qñ adeſt iuſta cauſa contrahendi ſine denunciationibus? Tunc non peccare affirmãt Didacus Perez, verſ. præmiſſa tamen doctrina, & Spino, nu. 32. vbi ſupra proxime. Quid tamen ſi tũc, & ẽt contrahendi abſq; denunciationibus conceſſa licentia ab ordinario ad matrimonij cõſummationẽ antecas puenerũt; Tũc peccare reſoluũt Spino, d. gl. 15. n. 30. & Meno. vidẽdus, cõſ. 221. n. 36. li. 3.

88 Dubitatur 63. vtrũ hodie poſt Cõcilium validæ ſint cognitiones ſynodales, Salmãtina. c. 42. & Toletana *de don Gomez Tello Giron*, tit. de ſponſalib. & matrimonijs, c. 1. imponentes excõicationem latæ ſententiæ, contrahentibus abſq; dicta forma & teſtibus, & aliæ ſimiles. Et partem affirmatiuã fundant & defendũt Didac. Perez, in l. 1. tit. 1. li. 5. ordin. col. 30. verſ. item ſolet pœna, & per plura Salzedo ad practic. c. 73. addit. 2. verſ. ſexta ratione, Couar. in 4. 2. par. c. 6. in prin. nu. 9. Nico. Moccius, de contract. tit. de matrimonio, col. 3. nu. 16. Spin. d.

glo.15.nu.26, Veracruz, in spec.coniug.1.par.arti.10.ad si Nauar. in man.lat.c.28.nu 7. Cuch.lib.5. institu.titu.11.nu.93 & 94, quem vide. Negatiuam vero partẽ tenet ipse Veracruz, in appendice, dub.11.concl.6.& Gutier.lib.2.pract.quæst.q.4.nu.7. & vide Petr.Ledes.de matrim.q.45.ar.5.pag.183. concl.1.vers.est tamen dub.& Vega, in sylu.lib.3. cas.177.

89 Dubitatur 64.an (dato quod prima opinio præcedentis sit vera, & quod incurratur dicta excommunicatio synodalis) contrahentes, & qui in eam inciderunt, possint absolui ab ea per bullã Cruciatæ, vel aliam similem, etiam non soluta pœna pecuniaria (ante tamen cõdemnationem iudicis in ea) imposita ab eadem constitutione synodali. Et Pet. Ledes.de matrimon.q.45.art.5.pag.173.vers.dubium sextũ n.tetigit, & affirmatiue resoluit hanc quæstionem.

90 Dubitatur 65.vtrum Episcopus possit in totum remittere denunciationes, ita vt nunquam fiant, vel solũ quod contrahatur matrimonium sine eis, ante tamen benedictionem nuptialem fiant. Et Segura, in direct.c.16.a.part.nu.5.ex declaratione illustriss. Card. affirmat, quod in totum potest remittere eas, & idem tenet Gutier.in quæst.canon.ca.18, nu.10.& 11.

Ibi, *Nisi ordinarius ipse*, Dubitatur 66.quis sit vere iste ordinarius in casu huius tex.& in summo Põtifice, & Episcopo, in sua diœcesi, nulla est dubitatio. Ledes. de matri.q.45.art.5.vers.quartum dubium, pag.191.col.2.Ceph.cons.421.nu.29.lib.3. Menoc.cons.69.nu.51.lib.1.Nauar.cons.5.per totum tit.de spons.lib.4.& communiter omnes DD. & Menoc.de arbit.li.2.cent.5.casu 453.nu.5. Mohed.decis.54.nu.4.

91 Dubitatur 67.Vtrum vicarius generalis Episcopi, dicatur ordinarius in casu huius tex. ita vt propria auctoritate, & iure proprio sibi a Concilio cõcesso, possit remittere dictas denũciationes. Et partem affirmatiuam constanter defendũt Veracruz, in appendice ad spec.dubio 1.proposi.6.ad finem, fol.4.& Segura, in direct.iud.ecclesiast.a.p.c.16. nu.3.(etiam stante Concilio prouinciali Toletano, anni 1583, nondum typis tradito disponente contrarium, cuius mentionem ipse Segura facit, & constanter affirmat non potuisse illud disponere ex rationibus de quibus per eum) eandem opinionẽ tenet expresse, & late fundat Salzedo, ad pract. c.73.addit.fin.vers.sed dubium egregium, vbi etiã mentionem (de auditu tamen) facit de dicto Cõc. Toletano, disponente solis Episcopis, & non vicarijs eorum, dictam facultatem competere, & in finalibus verbis resoluit, quod si dictum Concilium ita disponit, non est dubitandum de eius potestate, & validitate, in quo contrarij sunt ipse & Segura: & hanc partem affirmatiuam indistincte, & intrepide fundat & defendit Ioan. Gutier.in canon, quæst.c.19.nu.13.& nu.19.& pro hac parte adduci potest, & facit in terminis doctrina Flami.lib.3. de resig.benefi.q.11.à n.9.vbi late fundat & defendit, quod vbicunque in Concilio Trid. aliquid cõmittitur ordinarijs, vel eorum mentio fit, intelligitur etiam de vicarijs generalibus Episcoporum.

92 Contrariam, & sic negatiuam partẽ. scilicet non habere vicarios Episcoporum ex iure suo dictã facultatem, nec dici ordinarios in casu huius tex.constanter fundant, & defendunt Iacobus Menoc.cõs. 69.nu.55.cum seq.lib.1.& 2.de arbitr.cent.5.casu 453.nu.5.idem sentit & Io.Cæphalus, cõs.421. nu.72.cum pluribus sequentibus, lib.3. Didacus de Spino, in spec.testa.gl.15.in prin.nu.28.& 29. Paz, in praxi.2.tom.prælud.3.nu.11.& eandem sentire videtur, & approbare Pet. Ledes.de magno sacra.matrim.q.45.art.5.vers.quartum dubiũ, pag. 192.colu.2.& vt supra diximus, Salzedo vbi sup. proxime, dum affirmat quod stãte dicto Conc. Toletano, dubitandum non est de eius validitate, & cum eis potest adduci Iosephus Gonzalez, variar. quæst.iuris.c.27.per totum, præcipue à nu.9.vbi late disputat, & defendit, vicarios generales Episcoporum, non esse iudices ordinarios, sed delegatos. Prior tamen opinio, vsu & moribus recepta est, vt testatur Gutier.vbi sup.& iure potissima habet fundamenta, relata à doctoribus iam citatis pro ea.

Vlterius dubitatur 68.an dato quod tenenda esset secunda opinio, & quod vicarius nõ diceretur ordinarius, in casu huius tex.sed Episcopus, an ipse posset commissione speciali (iam quod vt assertores dictæ secundæ opinionis, vt diximus, teneant quod non sufficiat generaliter, delegare dictã facultatem, remittendi dictas denunciationes, dicto suo vicario generali. Et in hoc ẽt maxima est apud dictos DD.cõtrouersia. Negatiuã vero partem (& sic quod dicta facultas nõ est delegabilis) fortiter, & per plura fundamenta defendunt Ioa.Cæphal.in d.cons.421, nu.72.cum plurib.seq.& Menoch.d. cons.69.nu,55.cum seq. Affirmatiuam vero partem tenent, & late fundat Spino, in d.gl.15.nu.29. & Paz, d.prælud.3.nu.11.& Ledes.d.vers.quartũ dubium, in prin.scilicet, dictam facultatem remittendi renunciationes, remitti & delegari posse ab Episcopo: necessariam tamen esse specialem facultatem & commissionem.

93 Dubitatur 69.vtrum parochus possit etiã remittere denunciationes saltẽ ante contractum matrimonij. Et partem affirmatiuam tenet Veracruz, in appendice ad spec.dubio 1.propositn.3.& vt refert Albornoz.lib.4.*del arte de los contratos*, tit.de sancto Concilio Trid.c.1.vers.*el octauo capitulo*, & in iure & verbis sancti Concilij fundat Ledes. de matrim.q.45.art.5.ver.maius autem dubiũ, pag.183. col.2.ad medium: & eam intrepide defendit Vega, in silu.*de los casos de conscienc̃ia*, lib.3.cas.211. & li.6.cas.112.Partem negatiuã tenet, & late fundat Segura, in d.2.par.c.16.nu.5. Nauar.in cõs.1. tit.de cland.despons.lib.4. & Menoc.cons.69.nu, 61.lib.1.& Spino, in spec.gl.15.prin.nu.35.& Io. Gutier.in quæst.canoni.c.19.nu.3.cum seq.& sibi contrarius Veracruz, in append.d.dub.1.proposit. 6.& Ledes.d.art.5.vers.maius autem dubium.vbi refert verba cuiusdam declarationis illustris.Cardi. ita interpretantiũ Conciliũ, & attestatur de Cõcilijs prouincialib.Valẽtino, & Bracarẽsi, ita disponentibus, de quib. ẽt attestatur Spino, vbi sup.Cõc. Valẽtinu est in ses.2.c.25.& Bracar.act.4.c.34.hãc eandem partem tuetur & defendit nouissime Fab.

Turretus,

Turret.in conf.38.nu.26.lib.1.vbi nu.27.cũ pluribus resoluit,non esse credendum parocho, asserenti habere licentiam ab ordinario, remittẽdi dictas denunciationes.

94 Dubitatur 70.vtrũ saltem parochus possit illas remittere,quando matrimoniũ contrahitur in articulo mortis,vel in alijs casibus instantis periculi, qñ ordinarij copia in tẽpore sufficienti haberi non potest. Et Segura,d.c.16.nu.5.& Veracruz,in spec. 1.par.art.10.concl.3.& Soto, in 4.dist.28.q.1.art. 2.affirmatiue resoluunt,& Seguram sequitur Ceruantes,in l.6.Tauri,n.23.idem resoluit Enriquez, in sum.2.par.lib.11.c.5.§.5.& nos in quæst. 697. nu.8.

95 Dubitatur 71.vtrum alij ordinarij(non Episcopi) habentes iura episcopalia, vt Cardinales titulati,commendatarij, abbatiæ nullius diœcesis, & prælati exempti, sint ordinarij in casu istius tex.& possint remittere denunciationes. Et Nauarrus, in conf.5.per totum,& conf.47.nu.1.titu.de sponsa. lib.4.disputat,& resoluit, quod sic.

96 Dubitatur 72.vtrũ Archiepiscopus metropolitanus,circa subditos suffraganeorũ sit ordinarius, in casu huius text.& Ledes.de matrim.q.45.art.5. pag.192.col.1.in prin.& vers.quartũ dubiũ, resoluit quod nõ,& idem tenet Segura, in direct.2.par. c.15.nu.50.& Spino, in spec.d.glo.15.nu.39. Sed quid quando coram eo pendet lis in gradu appellationis,super facto matrimonij,vel ea grauamine non remittendi ex causa dictas denunciationes,& in exequutione suæ sententiæ? Et Segura,& Spino, vbi sup.proxime,resoluunt hoc casu esse,& dici ordinarium in casu huius tex.

97 Dubitatur 73.vtrũ vicarij foranei Episcoporũ, de quibus in cle.2.& 6.gl.6.verb.foranei,de rescr. sint ordinarij in casu huius tex.& Spino, d.gl.15. nu.19.& Veracruz, in appendice ad spec.fol.5.in princ.& Ioan. Gutier.in quæst.cano. cap. 19.num. 16.negatiue resoluunt.

98 Dubitatur 74.vtrũ iudices inferiores delegati ab Episcopo,possint in casu huius tex.remittere denunciationes.Et Segura,d.2.p.c.16.nu.3.cum seq. tenet quod sic.Et idem videtur sentire Ledesm.de matrim.q.45.ar.5.vers.quartum dubium, in prin. pag.192.col.2.sed intellige iuxta supradicta,cum speciali commissione.

99 Dubitatur 75.vtrũ Episcopus possit dispẽsare, etiam quod matrimonium contrahatur sine parocho,saltem ex iusta causa instantis periculi mortis, vel alterius magni damni & præiudicij.Et Segura, d.c.15.nu.43.cum seqq.Nauar.in manu.lati.c.22. nu.70.Et Spino,d.gl.15.nu.85.cum seq.& Ioa.de Rojas,de succes.ab intest.c.2.nu.23.& Io. Gutier. in tract.de iura. confir.1.p.ca.51.à nu.23.affirmat nõ posse,quod idem sentit Caualc.in decis.59.nu. 17.Papa vero bene potest,vt dixit Spino,vbi supra,

100 nu.45.Et vide Rojas, in epitome successio.c.23. nu.66.cum pluribus seq.

101 Dubitatur 76.vtrum ante Concilium Trid.episcopi & prælati possent dispensare,vt matrimoniũ celebraretur sine denunciationibus(quę etiam tũc desiderabantur iuxta text.in c.fi.de clan.desp.)& Bernardus Diaz, in pract.crim.canoni.c.73.nu.4. & ibi Salzedo,eius additionator litera D.& Palu. in 4.dist.28.q.2.art.3.concl.3.& Nauar.in man.lati.c.28.nu.70.negatiue resoluunt nisi in locis vbi esset cõsuetudo remittendi dictas denũciationes.

102 Ibi, *Quod illius prudentiæ, & iudicio, &c.* Dubitatur 77.vtrum ad dispensandum circa dictas denunciationes,sit in episcopis & prælatis necessaria iusta causa,adeo quod non possint illas remittere sine ea.Et Salzedo,in d.c.73.addit.litera D.& Segura,d.2.part.c.16.n.17.& Sarmiento, li.1.select.interpret.c.6.nu.7.Nauar.in man.lati.c.22.nu.70.& nu.85.Veracruz,in append.fol.4.Spino,d.glo.15. nu.28.Menoc.conf.69.nu.61.cum seq.& num.71. vol.1.Paz,in praxi.2.tom.prælud.3.nu.11.& idem Menoc.de ar itr.li.2.cent.5.casu 453.nu.5.& Io. Gutier.in cano.quæst.c.19.nu.4.resoluunt, necessitatem esse causam,nec posse sine ea (post longam disputationem)denunciationes remitti.

103 Dubitatur 78.vtrum iam quod causa est necessaria,debeat de ea constare ante dispensationem,per informationẽ & processum. Et vtrũ sufficiat summatie,& affirmatiue,resoluunt Segura,d.c.16.nu. 17.& Io.Cæphal.in conf.421.nu.61.cũ seq.lib.3. Paz,in praxi.d.prælud.3.nu.11. Ioan.Gutier.in cano.quæst.c.19.à nu.4.& nu.12.& c.20.nu.31.

104 Dubitatur 79.vtrum ordinarius,remittendo dictas denũciationes sine iusta causa,peccet mortaliter.Et affirmatiuam partem amplectuntur oẽs.Spino,d.glo.15.nu.18.Cæph.d.conf.421.nu.18.Paz, d.prælud.3.nu.11.Gutier.in d.cano. quæst.ca.18. nu.4.& Ledes.de mat.im.q.45.art.5.vers.dubium primum,pag.184.

105 Dubitatur 80.vtrum erit iusta causa dispẽsandi, & remittendi dictas denunciationes,quod matrimoniũ velit contrahi inter diuitẽ & paupetem,nobilem & ignobilem,senem & iuuenem,& sic disparitas ratione ætatis,conditionis, & qualitatis, vel diuitiarum.Et affirmatiuam partem disputat & defendunt Palud. in 4.dist.28.q.2.art.3.conclu.3.& ibi Soto,q.1.art.2.Henric.de Votis,de synodo Episc.3.par.arti.1.nu.158.Henricus Boic.in c.cum inhibitio,§.super eo,de cland.despon.S.Ant.in sum 3.par.tit.1.c.16.§.5.Nauar.in manu.latino,c.22. nu.70.nota.5.Segura,d.2.par.c.16.nu.6.& Salzedo,d.cap.73.additio.litera D.& Spino, in specul. dicta glos.15.num.18.& Menoch.d.consi.69.nu. 7.cum pluribus sequentibus, lib.1.Et Vega, in silna,lib.3.casu 211.Cuchus, li.5.Inst.tit.11.nu.65. Vide Io.Cæph.conf.421.nu.23.& 24.lib.3.qui cõtrarium in proprijs terminis Concilij conatur probare,defendere & fundare.

106 Dubitatur 81.vtrum vicinitas temporis, quo prohibitæ sunt nuptiæ, ita vt non sit tempus sufficiens faciendi dictas denunciationes, sit etiam legitima causa. Et pugnant Salzedo & Segura, ille inquam,d.cap.73.addit.litera D.affirmatiuam defendit,& attestatur de declaratione Illustriss.Cardin.in suum fauorem: iste, d.cap.16.num.17.negatiuam amplectitur partem, & etiam attestatur de alia declaratione illustrissim. Cardinal. contraria.

107 Dubitatur 82.vtrum sit iusta causa remittẽdi dictas denũciationes,ꝙ quis in articulo mortis velit

contrahere matrimonium cum concubina, vel cũ alia qualiber muliere. Et affirmatiue oẽs resoluũt, Sarmien. lib. 1. selecta. interpret. c. 6. no. 7. & Segura. d. c. 16. nu. 4. & Nauar. in man. lati. c. 16. nu. 37. & Moccius, de contract. tit. de matri. col. 3. nu. 15. & Spino, in d. gl. 15. nu. 26. & Azeuedo, in l. 1. ti. 1. lib. 5. nouæ recop. num. 38. Cuch. lib. 5. inst. tit. 11. nu. 87. vbi docent quod in isto casu non est necessaria dispensatio.

108 Dubitatur 83. vtrum etiam sit iusta causa, qood matrimoniũ cõtrahatur inter magnates. Et Palud. in 4. dist. 28. quæst. 2. art. 3. cõcl. 3. dicit ꝙ sic, sequitur expresse Vega, in sua sylua, lib. 3. casu 21. quẽ remissiue sequi videtur Paz, d. prælud. 3. nu. 11. & Spin. d. gl. 15. nu. 28. sed contrarium fundat & defendit Segura, in d. spec. 2. par. c. 16. nu. 5.

109 Dubitatur 84. vtrũ timor parentum sit legitima causa. Et negatiue resoluunt Palud. d. concl. 3. & Segura, d. c. 16. nu. 8. cum seq. Menoc. cons. 69. nu. 10. cum pluribus seq. lib. 1. Ioan. Cæpb. cons. 421. nu. 68. lib. 3. Spino, d. gl. 15. num. 28. Gutier. in canon. quæst. c. 20. nu. 9. com seq. Cordoua, in sum. *de romance*, q. 171. col. 7. & Didac. Perez, in l. 8. tit. 15. lib. 8. ord. pag. 284.

110 Dubitatur 85. vtrum sit etiam legitima & iusta causa, quod diu contrahere volẽtes, habiti fuerũt coniugibus, & in tali forma erant, & propter verecundiã nolunt contrahere. Et affirmatiue resoluit Paluda. vbi supra, & remissiue sequuntur Paz, in d. nu. 11. & Spino, d. nu. 28. vbi sup. & tenet Segura, d. c. 16. nu. 4. & Ioa. Gutier. in tract. de iura. confir. 1. par. c. 51. nu. 22. vers. & tenendo, Nauar. in man. lat. c. 16. num. 37.

111 Dubitatur 86. vtrum sit iusta causa, qood virgo sit sub tutela iniqui tutoris, qui eam virgo ignobili & dispari tradere vult. Et Segura, d. c. 16. nu. 15. & Moccius, de contract. tit. de matrim. col. 3. n. 16. & Spino, d. gl. 15. n. 31. & Nanar. in man. lat. c. 16. nu. 37. affirmatiue resoluunt, & idem quando virgo est deflorata resoluit Segu. d. c. 16. nu. 16.

112 Dubitatur 87. vtrum sit etiam insta causa, ꝙ filij sint sub potestate nouercali. Et pari modo resoluunt Segura, d. c. 16. nu. 10. & Io. Gutier. in canon. quæst. c. 20. nu. 29. & nu. 30.

113 Ibi, *De ipsius parochi, seu ordinarij licẽtia*, Dubitatur 88. Vtrum hæc licẽtia de necessitate, debeat esse expressa, vel sufficiat tacita, cõsentiẽte parocho, vel ordinario, vt alter sacerdos faciat matrimonij solẽnitatem, in præsentia sua, vel aliter. Et esse omnino necessariam licentiã expressam, nec sufficere tacitã, declaratũ est à cõgregatione illustris. Card. designata ad declaranda dubia contingentia circa sanctum Concil. vt attestatur Iacob. Menoch. in quatuor locis, lib. 2. de arbitr. cent. 5. cas. 453. nu. 14. & cons. 188. nu. 7. per totum, & cons. 199. nu. 57. vol. 2. & cons. 398. nu. 25. lib. 4. Idem tenent & attestãtur de dicta declaratione Salzedo, ad prac. d. c. 73. addit. 2. vers. 12. & Segura, c. 15. nu. 48. & Veracruz, in appen. ad spec. dub. 5. concl. 7.

114 Dubitatur 89. vtrũ talis licentia à parocho, vel ordinario, alio sacerdote, debeat esse i scriptis, vel sufficiat verbalis. Et sufficere verbalem affirmant Nauar. in cons. 41. tit. de sponsalibus, lib. 4. Et Salzedo, c. 73. addi. 2. vers. illod autem notatu dignũ, in impres. anni 1594. & Menoc. cons. 188. in princ. vol. 1. & cons. 7. vol. 2.

115 Dubitatur 90. vtrum talis licentia expiret morte concedentis. Tradit Zencdo, 3. par. col. 1. nu. 2. & Gutier. 2. par. canon. c. 17. nu. 7.

116 Dubitatur 91. vtrum sufficiat licentia ordinarij, vel parochi ad contrahendum extra diœcesim, vel parochiam. Et Nauar. cons. 47. nu. 2. cum seq. ti. de sponsal. li. 4. resoluit quod non. Vide eum, & Frãc. Marcum, in dec. Delfinali 715. to. 1.

117 Dubitatur 92. vtrũ talis licentia de necessitate debeat præcedere, vel sufficiat quod sequatur. Et quod dẽat præcedere, per plura fundamenta tenet & defendit Salzedo ad pract. d. c. 73. addit. 2. vers. 13. Iacubus Menochius, in d. cons. 188. nu. 8. li. 2.

118 Dubitatur 93. vtrum Episcopus, & ordinarius, possit dare dictam licentiam assistendi, & solẽnizãdi matrimoniũ alij sacerdoti, & non parocho. Et affirmatiue resoluunt Segura, d. c. 15. nu. 43. & Spino, d. gl. 15. nu. 38. & Menoc. d. cons. 188. per tot. lib. 2. & Ledes. de matri. q. 45. art. 5. vers. quartum dubium, pag. 192. & satis clare colligitur ex verbis sancti Concilij.

119 Dubitatur 94. vtrũ parochus, vel ordinarius excõicatus, vel suspensua, toleratus tamen ab ecclesia, possint dare alij sacerdoti talẽ liccntiam, ita vt coram eo, contractum matrimoniũ virtute talis licentiæ validũ sit. Et Ledes. d. q. 45. art. 5. vers. quartum dubiũ. pag. 192. col. 2. affirmat posse, & valere: nihilominus tamen quod peccaret concedens talem licentiam, exercendo actum iurisdictionis. Et ibi ver. secũdo sequitur, dicit, quòd tale matrimoniũ esset nullũ, & nõ valeret, si talis ordinarius, vel parochus, qui licentiam concessit, esset excommunicatus, vel suspensus, non toleratus ab ecclesia. Vide eum, & cogita super fundamentis suæ opinionis, & vide Vegam, in sua sylua, lib. 6. cas. 119.

120 Dubitatur 95. vtrũ valeat matrimoniũ, si ordinarius vel parochus concessit dictã licentiã ficte: verbi gratia, quia exterius concessit, interius tñ nolebat concedere. Et hoc casu non valere matrimoniũ contractum coram alio sacerdote, virtute talis licentiæ, disputat, & affirmat Ledes. d. ar. 5. vers. dubium tamen adhuc est, pag. 192. col. 2. in fi.

121 Ibi. *Ad sic contrahendum, &c.* Dubitatur 96. vtrũ per hæc verba, contrahere volentes remaneant impediti, ita vt deinde nõ possint legitime, & adhibita solẽnitate necessaria, per hũc tex. iterũ cõtrahere sine dispẽsatione. Et quod sit necessaria dispẽsatio, neq; sine ea possint denuo legitime cõtrahere, tenet Maiolus, de irreg. li. 3. c. 25. ver. circa crimina, fol. 306. cõtrariũ tñ, & ꝙ bene possint iterũ & legitime, absq; aliqua dispẽsatione contrahere, & ꝙ hæc verba, *Ad sic contrahẽdũ*, intelligũtur, id est ad cõtrahẽdũ secrete, & clãdestine, sine parocho scilicet, & testib. tenẽt expresse & la e fundat Dida. Perez, i l. 1. ti. 1. li. 5. ord. ver. vlterius dubitat. pag. 42. Cordoua, in summa *de romance*, q. 51. in prin. Veracruz, in appẽdice. dub. 8. pag. 42. & Gutier. in trac. de iura. confir. 1. p. c. 51. nu. 22. & ita declarauit cõgregatio illustris. dñorum Cardinalium, cuius declarationis verba refert (tenendo istam opinio-

nem

nem, Iac. Menoc.in tract.de præsumpt.1.par.lib. 3.præsump.1.nu.102.& de ea attestantur (tenentes etiam hanc partē) Salaedo, in d.c.73.addit.2.vers. qnarto est etiam, Matienzo, in rub.tit.1.li.5.nouæ recop.nu.39.Ledes.de matrim.q.45.art.5.vers.est tamen dubium breue, pag.183.& Azeuedo, in l.1. tit.1.lib.5.recop.num.19.& 22.& 36. Et Vega, in silua *de casos de conciencia*, lib.6.casu 121. Cneh.li. 5.inst.tit.11.num.88.& 89. Idem tenet Zenedo, 2. par.collect.58.nu.3. Et ita etiam sentit Caldas Pereyra, in l.si curatorem habens, vers.si non absimilis.nu.22.C.de in integ.restit.qui omnino videatur pro ratione istius versiculi, & vt facilius intelligatur.

122 Vtrum Concilium potuit reddere inhabiles cōtrahentes ad cōtrahendum. De quo etiam vide Soto, de iust.& iur.lib.4.q.5.ar.1.concl.2. Vega in silua.d.cas.121.& Matienzo, in rub.tit.1.lib.5.recop. nu.34.cum seq.& num.41.

Ibi, *Irritos, & nullos esse decernit*. Vide Couar.in 4.2.par.c.6.in prin.nu.22. Gutier.d.c.51.nu.21.cū seq. Segoram, d.c.15.in priu. Ioseph. Ludouicum, dec.19. Lucensi, n.3.1.p.2.tom.decis.diuer. doctorum. Moccium, de contract.tit.de matri.col.3.nu. 17.& 18. Gutier.li.2.pract.quæst.4.nu.1.& 13. Menoc.de præsum.1.p.lib.3.præsum.1.nu.99. Spino, d.gl.15.a nu.25.& a nu.23. Caualc. Borgninū, dec. 29.nu.18. Roias, de succes.c.22.nu.23. Dida. Perez, in l.1.tit.1.lib.5.ord.pag.26.col.fi.vers.& primū vtrū. Et Vega, in silua *de casos de conciencia*, lib. 3.cas.361.& lib.6.cas.116.& 121.& 387.& 388. Cuch.lib.5.inst.tit.11.nu.22. Et sunt alij plurimi relati & sequuti à Zenedo, in collect.ad Decret.c. 58.nu.3.& Gutier.in can.quæst.c.21.nu.11.confirmant sanctam & iustam determinationem huius sacrosancti decreti.

123 Dubitatur 97. vtrum per hæc verba sanctū Concilium ēt annullauit matrimonia & sponsalia clandestina de futuro. Et Albornoz, *del arte de los cōtratos*, lib.4.tit.10. constanter tenuit quod sic, & idē videtur tenere Menoc.cons.69.nu.66.& 67.lib.1. Et Matienzo, in rub.tit.j, lib.5.recop.nu.51. idē videtur tenere, & dubie idem Menoc.in tract.de præsump.2.part.lib.6.præsump.93.nu.12.cum præcedentib. Contrariū tñ expresse defendunt & amplectuntur quamplurimi, Veracrua, in appendice, q. 9.per totam, fol.4.113.& 117. Cordoua, in summa *de romance*, q.52. Gutierr.de iuramento confir. j.p.c.51.nu.j.cum seq.& in canon. quæst.c.18.nu. 9. Nauar.in Man.latino, cap.22.num.3.& cap.25. nu.144.& in cons.6.tit.de voto, lib.3.& in cōs.38. nu.3.tit.de sponsal.lib.4. Triuisanus, lib.j.decisio. 9.per totam. Didac. Perez, in l.1.tit.1.lib.5.ordin. pag.39.vers.contrarium. Et ita est declaratum pluries a congregatione illustriss. Cardin.vt testantur aliqui supradictorum, & tenentes hanc partem etiam attestantur de pluribus declarationibus, Salzedo, ad pract.d.c.73.addi.2.versi.nono illud. Segura, in direct.2.par.ca.15.nū.1.cum seq. Mascar. de probat.vol.1.in proœ.q.10.n.72. Spino, in spec. gl.15.in prin.nu.72.& à nu.79.cum seq. Azeuedo, in l.1.tit.1.lib.5.nouę recop.nu.11.cum seq.& nu. 16. Et verba duarum declarationum refert Ledes. de matrim.q.45.ar.5.vers.est quartū dubiū, pag. 180.col.2. Vega, in silua, li.6.casu 122. Veruntamē est quod Segura, vbi supra, proxime, n.6.& 7. conatur defendere, & affirmat, quod hodie post Concilium sponsi de futuro sunt monendi, & leuiter nō cogēdi. Cuius contrarium (eum reprobādo) tenet, & fundat Gutier.d.c.18.canonicarum, n.10.& nos diximus & declarauimus sup.nu.12.

124 Dubitatur 98. vtrū iudices debeāt irritare matrimonia clandestina contracta cōtra formā præcise necessariā huius tex.vel ea irrita & nulla declarare. Et non debere irritari, sed declarari irrita & nulla, ex declaratione illustr.Card.resoluit Salzedo, d.c.73.addi.2.vers.ea dictis sequitur. Vide Matenzum, in rub.tit.1.lib.5.recop.nu.55.

125 Ibi, *Insuper parochum, &c.* De pœna parochi interessentis matrimonio clandestino, est tex.in c.cū inhibitio.§.fi.de cland.despon.& vide Bern. Diaz, in pract.cri.cano.73.a nu.1.& ibi eius additionat. addi.2.vbi in ver.peccaret tamen, tenet, quod peccat grauiter. Vide etiam Couar.in 4.2.p.cap.6.in princ.nu.13.& l.4.tit.3.par.4.& Spino in speculo glo.15.nu.26.late Didac.Perez, in l.1.tit.1.li.5.ordina.pag.30.col.2.vers.est & alia, & Franc.Marcū in decis. Delfinali.714.num.1.tom.1. Matien.in l. 1.glo.7.tit.1.lib.5.recop.vbi latissime de pęnis ipsorum contrahentium. Et vtrum sit puniendus

126 quando auctorauit matrimonium sine denūciationibus, ignoranter tamen, cogitās pręcessisse. Et additio.2. Bern. Diaz, in d.vers.peccaret tamen, resoluit quod sic, sed tūc leuiter. Et quid in hoc vltimo casu, in bona fide contrahentibus: ipse ibidem, in fi.quod non sunt puniendi. Et idem tenet Segura, in direct.2.par.c.15.nu.40.

127 Et vtrum per pœnam arbitrariā huius tex.cessent iam pœnæ iuris communis, præcipue d.c.cū inhibitio.§.fi.& Salzedo, d.additio.2.vers.8.nō est, & Segura d.c.15.nu.34.resoluunt non cessare. Cōtrariū, & cessare tenet Matien.ī d.l.1.gl.7.n.2.in fi.

128 Dubitatur 99. vtrum parochus, & testes interuenientes in sponsalibus clādestinis de futuro, dēant puniri secūdum formam huius tex.& negatiue resoluunt Salzedo, in d.c.73.addi.2.ver.nono illud, Veracrua, in appendice, q.9.fol.4.& 113.& 117. Cordoua in summa *de romance*, q.52.io. Gutier.in tract.de iura.cōfir.1.par.c.51.nu.6.vbi attestatur ita esse declaratum à congregatione illustr. Card. idem tenet Couar.in 4.2.par.d.c.6.in prin.nu.22. & Spino, in d.gl.15.nu.84.& Azeuedo, in l.1.titu. 1.lib.5.recop.à nu.10.

129 Ibi, *Nec non & ipsos contrahentes, &c.* Dubitatur 100. Si sint laici ipsi, vel testes, quis erit iudex cōpetēs ad punitionem illorū? Et Azeuedo, in l.1.tit.1. lib.5.recop.nu.46.resoluit esse locū præuentioni, inter iudicem ecclesiasticum & secularē. Vide eū ibidem, nu.42.ver.sed qua nam ratione, & Gutier. lib.2.pract.quæst.q.2.per totam, & Mench.de succes.creat.lib.3.§.26.num.29.& Couar.in 4.2.par. c.6.in prin.nu.21.

130 Ibi, *Arbitrio ordinarii.* Dubitatur 101. Vtrū peccet ordinarius non puniendo transgressores, Veracruz, in appendice, dubio 11.& Salzed.in addit.2. vers.7.ea his resoluunt, quod sic.

Ibi, *Hortatur, vt coniuges ante benedictionẽ, &c.*

131 Dubitatur 102. Vtrum hoc sit cõsilium, vel præceptum, Nauar. in Man. lati. c. 22. nu. 83. vers. trigesimoquinto peccat, & Lancel. Conrad. in templo omn. iud. lib. 2. c. 12. nu. 21. tenet, quod est consilium.

132 Dubitatur 103. vtrum consummare matrimoniũ ante benedictionem nuptialem sit peccatum mortale: affirmatiue resoluunt Palud. in 4. dist. 28. q. 2. & multi theologi & canonistæ, quos refert Sylue. in summa, verb. debitum coniugale, q. 9. & Nauar. in Manu. lati. c. 16. nu. 38. quos vide. Sed contrariũ resoluit & decidit Caiet. in opuscul. in quib. quæsit. de matr. q. 1. & Ledes. de magno sacra. matrim. q. 45. art. 5. vers. magis tamen, pag. 186. col. 2. vbi late disputat ad vtranq; partem. Vide etiam Stephan. de Gaeta, in sua solemni repet. in c. ad limina sancti Petri. 3n. q. t. §. 4. nu. 546. volu. t. repetit. canon. Et Nauar. in d. c. 22. nu. 83. & in d. c. 16. nu. 38. & Spino, in speculo testam. glo. 15. prin. nu. 19. Matienzo, in rub. nu. 98. tit. 1. lib. 5. recop. Cuch. lib. 5. instit. titu. 11. num. 120. Et vide optimam remissionem apud Zenedum, in collecta. 49. ad decretales, num. 3.

133 Dubitatur 104. vtrum tex. in c. 1. de secundis nuptijs, in quo dispositum est secundas nuptias nõ esse benedicendas, corrigatur per hunc tex. & Menoch. de arbit. li. 2. cent. 5. casu 417. per totum, tenet, quod non. Vide omnino Moccium, de contractibus, tit. de matrimonio, col. 4. nu. 9. & 10. fol. 186. Lancel. Conra. in tẽplo omn. iudi. li. 2. c. 12. nu. 21. Nauar. in Man. lat. d. c. 22. nu. 83. vers. 35. peccat, Didacus Perez, in l. 1. titu. 1. lib. 5. ordin. pag. 11. in prin. Rebuffum, in repet. c. estirpandæ, §. quia vero, de præb. fol. 402. speculum coniugiorum, 1. parte, art. 12. & in appendice, dubio 13. pag. 61. Matiẽzo, in rub. tit. 1. lib. 5. recop. nu. 134.

134 Dubitatur 105. vtrũ sacerdos cas benedicens, sit puniendus. Menoc. & Lancel. vbi supra, quod sic arbitrio iudicis, ex communi sententia doctorum.

135 Ibi, *Quod si quis parochus, vel alius sacerdos, siue regularis, &c.* Dubit. 106. Vtrum excommunicatio ipso iure imposita regulari solemnizanti matrimonium, vel benedicenti, sine licentia parochi sit sublata per pęnam huius tex. Nauar. in cons. t. titu. de pœn. lib. 5. per tot. disputat & concludit, quod nõ.

136 Ibi, *Matrimonio coniungere, aut benedicere, &c.* Dubitatur 107. vtrum ad incurrendam pœnam huius tex. sufficiat alterum istorum facere. Salzedo, in pract. Bern. Diaz. c. 73. addit. 2. vers. vndecimo ex dicto Concilio, affirmatiue resoluit.

137 Ibi, *Habeat parochus librũ, &c.* Vide omnino circa decisionem huius tex. Menoc. cons. 188. nu. 49. lib. 2. Gutter. li. 2. pract. qq. q. 4. nu. 9. Nauar. in Manu. lat. c. 23. nu. 69. vers. quinto quod parochus.

138 Dubit. 109. vtrũ ex hoc quod in dicto libro non reperiatur scriptum contractum fuisse tale matrimonium, probetur nõ fuisse cõtractũ. Resoluit (cũ pluribus) ipse Menoc. consi. 199. nu. 3. lib. 2. quem omnino vide, & cogita super sua opin. Et de omnibus alijs modis probãdi matrimoniũ, vide Mascar. ad saturitatem, in tract. de proba. volum. 2. concl. 1022. cum pluribus seq. Simo. de Prætis, cons. 171. per totum, lib. 1. Menoc. de arbitr. lib. 2. cent. 2. casu 205.

139 Dubitatur 110. vtrum huiusmodi liber sit legalis, & faciat fidem. Citando hunc tex. resoluit (cũ pluribus & per plura) quod sic, Caualc. decis. 12. num. 23. par. 2. facit tex. in leg. 2. ff. de auctoritate tutorum.

140 Ibi, *Sua peccata diligenter confiteantur, &c.* Dubitatur 111. Vtrum hoc sit etiam consilium, vel præceptum, disputat Ledes. de matrim. lib. 42. artic. 3. vers. difficultas autem, pag. 80. col. 2. & q. 45. arti. 5. pag. 184. col. 1. in fin. versi. quarta conclusio, apud quem late videbis resolutum.

141 Dubitatur 112. vtrum sit peccatum mortale, cõtrahere matrimonium, vel consummare in peccato mortali, & quæ dispositio sit necessaria in cõtrahentibus & ministris. Et vide Matien. in rub. num. 135. titu. 1. lib. 5. recop. & Cuch. lib. 5. instit. tit. 12. num. 32.

142 Ibi, *A die prima publicationis, &c.* Dubitatur 113. Vtrum in terris, vbi non est publicatum sanctũ Cõcilium, vel iam quod fuerit publicatum, non tamẽ fuit receptũ, obstet matrimonijs clandestinis, vel isto casu validum sit, secundum formam iuris communis & sine parocho & testibus: & Nauar. in cõs. 53. nu. 1. tit. de sponsalibus. & consi. 3. nu. 1. & 10. tit. de cland. despon. & lib. 4. Renatus Copinus, de sacra politia forensi, lib. 2. titu. 7. nu. 3. & Ledes. de matrim. q. 45. ar. 3. vers. est vltimum dubium, pag. 197. disputant & resoluunt non obstare, & validũ esse matrimonium, sine parocho & testibus, idem tenet Vega, in Selua, casu 161. lib. 3. & vide de hoc ipsum Nauar. in cons. 1. tit. de constitu. q. 3. 4. 5. 6. & 7. & quasi per totum cons. lib. 1. vbi latissime inuenies per plures quæstiones disputatum, circa obseruãtiam, validitatem, promulgationem, receptionem, & obligationem, sacrosancti & œcumenici Concil. Triden.

143 Sed quid erit in illis, qui ex partibus regni, & locis vbi fuit publicatum, vel receptum Concilium, vadunt ad partes regna, & vbi non fuit publicatũ, vel non est receptum. De quo vide Ledes. vbi supra, proxime, verb. tota autem difficultas, vbi distinguit tres casus, vt ibi per eum.

144 Dubitatur 115. Vtrum dicatur proprius parochus, in casu huius tex. non solum ille in cuius parochia mulier habet domicilium, sed etiam vbi habitat ex aliqua causa, vt in domo vel monasterio aliquo, causa ibi commorandi donec maritetur, vel causa addiscendi virtutes, famulãdi, aut per aliquod temporis spatium aliquid ibi faciendi. Et in viro, quãdo est scholaris, doctor, miles, mercator, vel officialis, & quid simile, & statim non sunt recessuri, Caualc. dec. 12. nu. 22. vers. & aduertendũ. 2. p. quod sic. Secus tamen si statim sunt reuersuri, vt aduenæ euntes ad nundinas, ad mercatum, ad domum parentum, ad villam, vt ibi per eum, & nos etiam diximus in q. 458. num. 35.

145 Dubit. 116. An post Concilium possit contrahi matrimonium, per procuratorem. Cuch. lib. 5. inst. tit. 11. nu. 35. quod sic, & nos resoluimus in quæst. 406. num. fin. vbi reprobamus opinionem Ledesmæ.

146 Ibi

146 Ibi, *omnino*, id est, ipso iure. Vide abunde satis de hoc Marienzum, in rub. tit. 1. lib. 5. recop. nu. 55. qui interpretatur hanc dictionem in terminis ipsius Cõcilij, & vide de huius dictionis mille priuilegijs, & significatibus, Rebuff. in l. pecuniæ. 178. (per totã) ff. de verb. sign. in pag. 810. & est tex. in l. fin. C. locato. vbi gl. verb. cadat, & Ant. Gomez. 3. tom. var. c. 2. à nu. 4. col. 2.

147 Dubitatur 118. Vtrum benedictio sacerdotalis in templo dari debeat à parocho viri vel mulieris. Paulus Fuscus, de visita. lib. 2. c. 3. nu. 21. Caualc. 2. p. decis. 12. ex nu. 21. refert congregationem Card. sub Pio V. declarasse, requiri parochũ mulieris, & nõ viri, quod declarat Zenedo 2. par. ad decret. collectaneo. 81. num. 8.

148 Dubitatur 119. qualiter impedimentum matrimonij probetur, an per famam, vel per vnum testem, tradit Menoch. de arb. casu 243. Nauar. in c. sacerdos, nu. 27. de pœn. d. 6. & in man. c. 22. n. 83. & Masch. vol. 2. prob. concl. 1031. ex nu. 2. Gutier. lib. 1. canon. c. 11. nu. 28. Zenedo, supra.

Ibi, *Pro decretis Concilij*, vbi dicitur quod episcopus, procedat tanquam delegatus sedis Apostolicæ, vide Zened. 2. par. collect. 157. nu. 1.

149 Dubitatur 120. vtrum filius natus ex matrimonio contracto inter consanguineos, ignorantes impedimentũ cõsanguinitatis, sit legitimus hæres parentibus, quando publicationes Concil. Trid. fuerunt omissæ, & partem negatiuã resoluit Guillen. de Ceruantes, in l. 6. Tauri, nu. 21. & 22. qui sic intelligit d. c. 1. Cõcilij, quod quidẽ de iure communi erat sancitum in c. cũ inhibitio, §. si quis, de clandest. despons. & in l. 2. tit. 15. p. 4. Et nos diximus in q. 697. nu. 8. quæ omnia sunt menti tenenda, quia alibi ita declarata, & in vno codice congesta, & expedita, non inuenies, & idcirco quia quotidiana & vtilia sunt, & ad saluberrimum dicti Concilij decretum concernentia, singulis dicti tex. verbis omnia dubia decerpendo, volui hic inferre.

SVMMARIVM.

1 *L. 29. tit. 1. p. 3. inducitur pro prima opinione.*
2 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
3 *Iuramentum metu extortum non obligat.*
4 *L. 28. tit. 11. p. 5. adducitur pro hac opinione.*
5 *Intellectus ad c. verum, de iureiur.*
6 *Resolutio quæstionis traditur remissiue.*

QVÆSTIO DCV.

Vtrum veniens contra iuramentum, metu extortum, ante relationem, peccet mortaliter. Communis contra communem.

PRæterea pro confirmatione quæstionis præcedentis facit, quia veniens contra iuramentum metu extortum, ante relaxationem, peccat mortaliter. Ita tenet S. Th. 2. 2. q. 98. art. 3. & alios plures refert Couar. dicens communem in c. quamuis pa
ctum, 3. p. §. 4. nu. 3. & in 2. p. c. 3. §. 5. de pact. in 6. & in lib. 1. variar. c. 4. nu. 7. & hanc dicit commu-
1 niorem, & veriorem Gutier. de iura. confir. 1. p. ca.
57. nu. 19. & 20. pro qua opinione adduci potest lex 29. tit. 11. p. 3. ibi, *maguer diga que lo fizo por fuerza*. Et sic constat valere contractum & iuramentũ, & per consequens peccare mortaliter venientes contra eum, absque relaxatione.
2 Sed contrariam opinionem (imo quod non peccet mortaliter) tenet gl. Ancb. & Abb. per text. ibi, in c. verum, de iureiurando, gl. in c. auctoritatem, 15. quæstione 6. & Fortunius, de vltimo fine, illati. 22. col. 7. vers. verum, & est communis opinio secundum Imolam, in d. l. verum, dicit tamen Couarr. in d. §. nu. 4. quod opinio illius gl. non est communis, neque tenenda, neque consulenda, vt defendit etiã Ioan. Gutier. supra, dicens, quòd prima opinio sit verior, & in animæ iudicio securior, quam sequitur Matthæus de Afflictis, decisione 263. num. 2. & 322. nu. 6. & 393. nu. 11. Nauar. in c. acceptã, nu. 11. de restitutione spoliatorum, Gregorius, verb. *iurando*, in l. 28. tit. 11. p. 5. qui bene loquitur, à qua opinione recedendum non est in iudicando & consulendo. Est tamen aduertendum, quod duæ limitationes, ex sex, quas Felinus tradit, in d. c. si vero, ad communem supra traditam, scilicet, quod iuramẽ
3 tum metu extortum obliget, & quod non requirat
relaxationem, sustineri non possunt, ex traditis in principio huius quæstionis, & in fine præcedentis, & ad tex. in d. c. verum, responde, secundum S. Th. & Gutier. supra. Et quod iuramentum metu vel vi
extortum, non obliget, videntur insinuare verba le
4 gis 28. tit. 11. par. 5. ibi, *por miedo por fuerza, o por engano, prometiendo vn hombre à otro de dar o de fazer alguna cosa maguer se obligue so cierta pena, iurando, dezimos que no es tenudo de cumplir lo que prometio, ni de pagar la pena*, vbi Greg. verb. *jurando*, assignat intellectum & concordiã inter illam legem, cum l. 29. tit. 11. p. 3. & dicit vlterius Caiet. sup. 2.
5 2. q. 89. ar. 7. vers. sed hic grauiter, quod verba tex.
in d. c. verum, de iureiur. si recte inspiciãtur, potius probant transgressorem iuramenti (quamuis meticulosi,) peccare mortaliter. Et ad tex. in auth. sacramen. pub. C. si aduer. vend. (in quo nititur communis opinio legistarum) respondit eleganter Corn. ibi, col. pen. & melius Fortun. d. illat. 22. in vers. sexto infero, vbi reprobat limitationes traditas per Felinum. Tu vero distingue, & resolue quæstionem cum Greg. ibi, vbi doctissime loquitur, & prosequitur hanc quæstionem.

SVMMARIVM.

1 *Filius legitimatus per subsequens matrimonium, reputatur legitimus quo ad omnia.*
2 *Legitimatus per subsequens matrimonium, in nihilo differt à filio legitimo.*
3 *Monstrosum esset, quod filius legitimatus aliquãdo sit naturalis tantum, aliquando legitimus, & naturalis simul.*
4 *Fictio inductiua non cadit in his quæ iuris sunt, secus est in fictione translatiua.*
5 *Reuersus postliminio excludit secundo genitos.*
6 *Legitimatio retrotrahitur ad tempus natiuitatis quoad omnes effectus.*
7 *Legitimatus per subsequẽs matrimonium, potest ad sa-*

cros

eros ordines promoueri.

8 *Legitimatus per subsequens matrimonium, potest ad dignitates & episcopatum promoueri, absque dispensatione.*

9 *c.2.sess.22.Concilij Tridentini, declaratur.*

10 *Concessa in spiritualibus, censentur multo magis concessa in temporalibus.*

11 *Lex quæ inducit aliquem actum fictum, dat illi omnes qualitates, quæ resultarent ex actu vero.*

12 *Legitimatio per subsequens matrimonium, est plenior & efficacior quacunque alia.*

13 *Lex, si vnquam, procedit in filio legitimato per subsequens matrimonium.*

14 *Maioratus ad filium maiorem primogenitum debet peruenire.*

15 *Proximitas debet considerare tempore successionis, nõ vero tempore natiuitatis.*

16 *Qualitas adiuncta verbo, intelligitur secundum tempus verbi.*

17 *Viuente patre non datur successio, neque consideratur proximitas.*

18 *Lex 1.tit.13.p.4.declaratur.*

19 *Filius legitimatus per subsequens matrimonium, est vere legitimus per legem partitæ.*

20 *Dispositio legis, & dispositio testatoris, differunt.*

21 *Concessio feudalis facta alicui pro se, & filijs suis, procedit in filio legitimato per subsequẽs matrimoniũ.*

22 *Legitimatio imitatur naturam.*

23 *c.tanta, qui filij sint legit. declaratur.*

24 *Filius legitimatus maior natu, si concurrat cum filio legitimo, & vterque procedant ab eadem matre, præfertur in maioria omnibus.*

25 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur, & defenditur.*

26 *Legitimatio per subsequens matrimonium, non retrotrahitur in præiudicium alterius, cui antea fuit ius quæsitum.*

27 *Fictio non debet præferri veritati.*

28 *Qualitas requisita in aliquo tempore, si illud tempus transeat, nihil operatur.*

29 *L.quoties, C.de rei vendicatio. ponderatur pro hac opinione.*

30 *L.1.C.de consulib. adducitur pro hac pinione, & l.1. & 2.de præfect.prætorio, lib.12.*

31 *Inter habentes eandem dignitatẽ præfertur antiquior.*

32 *Licentiatus prius graduatus præfertur doctori, qui posterius gradum doctoris assequatur.*

33 *Filius legitimus, viuẽte patre, habet quoddam ius successionis in bonis maioratus.*

34 *Primogenitus dr̃ filius qui prius nascitur legitimus.*

35 *Legitimatio est natalium restitutio.*

36 *Restitutio natalium non trahitur retro in præiudicium legitimorum.*

37 *Ratio potissima, propter quam filius legitimatus non præfertur filio legitimo in maioria, traditur.*

38 *c.si pro te, de rescrip. adducitur pro hac opinione.*

39 *Filius legitimus non potest effici illegitimus, & per cõsequens nec filius legitimatus, in præiudicium alterius.*

40 *Regressus non datur de priuatione ad habitum.*

41 *Initium nascendi considerare debemus, vbi de natalibus quæritur.*

42 *Legitimatiu est ordo præposterus, & macula est impresa origini.*

43 *Legitima natio est ordinata processio secundum viam naturæ.*

44 *Ordo naturæ est attendendus.*

45 *Effectus nun potest esse prior sua causa.*

46 *Verba semper debent intelligi vere, & naturaliter, non ciuiliter.*

47 *Filius legitimatus non dicitur natus de legitimo matrimonio.*

48 *Conditio volũtaria debet adimpleri in forma specifica.*

49 *Ratihabitio retrotrahitur, nisi actus medius absit à coniuncto extremorum.*

50 *Verba sunt in potentiori significatu accipienda.*

51 *Legitimatio non retrotrahitur, si agatur de voluntate testatoris interpretanda.*

52 *Resolutio quæstionis traditur ad quæstionem propositam.*

53 *Linea semel occupata, semper continuanda est.*

54 *Exclusus semel semper remanet exclusus.*

55 *Doctores antiquos & modernos tenentes hanc opinionem referimus.*

56 *Fundamentis contrariæ partis breuiter respondetur.*

QVÆSTIO DCVI.

Vtrum filius naturalis, natu maior, legitimatus per subsequens matrimonium, præferatur filio legitimo secũdo loco nato. Communis contra communem.

QVæstio præsens ita inter iuris professores est
controuersa & difficilis, scabrosa, & obscura,
quod cum difficultate discerni possit, penam sit cõ
munior opinio, vt refert Soc.iun.cons.39.nu.67.&
cons.63.nu.56.vol.3. Sed vt in tanto conflictu opi
nionum veritas manifestetur, pro vtraq; parte ali-
qua fundamenta referam. Et in primis, si casus quæ
stionis contingat, quod ad successionem maiora-
tus (in qua vel ex cõsuetudine, vel ex testatoris vo
luntate, primogenitus succedit) concurrant ex vna
parte, filius primo natus ex concubina (legitima-
tus tamen per subsequens matrimonium) & filius
legitimus, secũdo loco genitus & procreatus, quis
illorum veniat admittendus. In qua quæstione vi-
detur dicendum, filium primo natum, & per subse
quens matrimonium legitimatum, præferri debe-
re secundo genito legitimo: quia ipse legitimus re
1 putatur, ex tex. in c.tanta, qui filij sint legi. §.aliquã
do, Instit.de nupt. §.quibus, Instit.de hered. quę ab
intest.defer. l.1.tit.13.l.2.tit.15.par.4.& legitima
2 tus in nihilo differt à legitimo, vt in auth.quib.mo
dis nat.effic.legit. §.reliqui, ibi, *Semel eos efficientes
legitimos, damus habere successiones illas, quas habẽt
hi qui ab initio legitimi sunt*, & in §.illud, ibi, Nihil à
legitimis filijs differentes. Secundo fulcitur ista o-
pinio, quia si legitimatio non retrotraheretur ad
tempus natiuitatis, sequeretur maximum inconue-
niens, quod aliquando filius legitimatus fuit natu
3 ralis tantum, & non legitimus, aliquando natura-
lis, & legitimus simul, quod esset monstrosum, cũ
vna eademque res non possit diuerso iure censeri,
tex. in l.eum qui ædes, ff.de vsucapionibus, & no-
tat gloss. in c.cum inhibitio, de clandest. despons.
& tradit Tiraq. in l.vnquam, in princip. num.232.
C.de

C.de reuoc.don.Gomec.in l.12. Tauri,nu.63.Et ra
14 tio fundamentalis est, quia licet fictio inductiua
non possit cadere in his quę iuris sunt,fictio tamen
translatiua locum habet de tempore ad tempus,in
his quæ mere iuris sunt, vt retro quem fuisse in po
testate patris,vel retro fuisse legitimum,&retro in
ciuitate fuisse, qui ab hostibus redijt, l.retro,ff.de
15 capt.& postli.& sic,sicut postlimio reuersus,exclu-
dit secundogenitũ, & remotiores, vt in l.si quis fi-
lio,§.sed si pater, & in l.si necem,§.si deportatus,
ff.de bon.libert.l.qui ex liberis,§.1.de bon.posses.
16 sec.tab.ita& eodem modo, & per legitimationẽ,
quæ retrotrahitur ad tempus natiuitatis,& sic de-
bet esse quoad omnes effectus,vt in l.potior,ff.qui
pot.in pig.hab.l.necessario,§.quod si pẽdentes,ff.
de peric.& com.rei vend.Rursus confirmatur hæc
17 opinio,quia legitimatus per subsequens matrimo-
nium,potest ad sacros ordines promoueri,vt in d.
c.tanta,gl.in c.innotuit, de elect.gl.in d.c.cum in-
18 hibitio,quoad episcopatum,& dignitates extendi
tur,& procedit absque aliqua pontificis dispensa-
tione,vt docet gl.in d.c.cum inhibitio, vbi Ant. &
doctores, quos refert & sequitur Boet. decis.159.
& dicit communem opinionem Dec.in d.c.cum in
cunctis,& Cæph.cons.82.nu.5. & sequitur Couar.
de sponsal.2.par.c.8.§.2.nu.24.Et obiter sic potest
intelligi tex.Conc.Trid.in c.2.ses.22.quem tex.de
19 clarat Flam.lib.8.de resig.bene.q.5.nu.4.in 2.par.
20 & sic quod in spiritualibus conceditur, multo ma
gis in temporalibus concessum videtur,vt in c. per
venerabilem, in princ.qui fil.sint leg.c.solitæ, de
maior.&obed. Præterea facit pro hac opinione,
21 quia quando lex, vel canon induxit aliquem actũ
fictũ,loco alterius veri, intelligitur tribuere actui
ficto,omnes qualitates & effectus quæ resultarent
ex actu vero:& ita probat text.in leg.Cornelia, ff.
de testa.vbi doct.maxime, quia appellatione legi-
timi nati (etiam in materia stricta) venit legitima-
tus per subsequens matrimonium,ita Butrius,in d.
c.innotuit,vbi Abb.Deci.in c.cum in cunctis, de
elect.n.11.& in cõs.155.Ias.cons.168.vol.4.Boer.
decis.159.nu.5.Paris.cons.13.nu.40.& in cons.15.
22 vol.2.Et ratio est,quia huiusmodi legitimatio est
plenior & efficacior quacunque alia legitimatio-
ne,vt resoluit Paris.supra,cons.13.nu.40. & 15.Vl
terius confirmatur hæc sententia,ex traditis per Sa
licet.in l.si totas,C.de inoffi.dona. vbi dicit,quod
donatio quæ reuocatur,si donator susceperit filios
23 ex legitimo matrimonio, vt in l.si vnquam, C. de
reuo.don.& in l.8.tit.5.par.5. vbi Greg.habet etiã
locum,si filij fuerint legitimati per subsequens ma
trimonium.Ita Bal. in l.1.C.eo.tit. Cacher.decisi,
125 num.5. vbi alios refert, quia etsi ab initio nõ
sint legitimi,vt in d.c.tanta,retrotrahitur talis le-
gitimatio per subsequens matrimonium ad tẽpus
natiuitatis,vt notant Doct.post gl.ibi. Vlterius cõ
24 firmatur hæc sententia,quia ius primogenituræ de
bet peruenire ad filium maiorem,& proximiorem,
sed iste filius legitimatus est maior natu, & proxi-
25 mior,tempore successionis, ergo illi debet deferri
maiora, Antecedens probatur ex l.consanguineos,
§.2.ff.de suis & legit. heredib. & vt sciatur quis sit
proximior, inspiciendum est tempus mortis, non
vero natiuitatis, l.post consanguineũm, §.proxi-
mum,ff.de suis & legit.hered.l.1.ff.vnde legitimi,
§.proximus, Instit.de legit.agnat. success.l.in frau-
dem,§.1.ff.de his quib.vt indig. l.non intelligitur,
§.quando,ff.de iure fis.Et sic, cum tempore mortis
patris (cui succeditur in maioria) filius legitimatus
sit maior,& tunc temporis vere legitimus,sequitur
quod ipse,& non alius debet succedere;quia quali
26 tas adiuncta verbo,intelligitur secundum tempus
verbi,tex.in l.in delictis,§.si extraneus, ff. de noxa.
l.Titius,de milit.testa. Vnde cum vocetur ad ma-
ioriam primogenitus legitimus, debet intelligi de
27 eo qui est primogenitus, & legitimus tempore suc
cessionis,cum viuente patre nullũ ius sit filijs quæ
situm. Vltimo facit pro hac sententia tex.de iure re
28 gio,in d.l.1.tit.13. par.4.ibi, *sean legitimos*,quia,
sum,est,fui,denotat proprietatẽ & essentiam,gl. in
l.mercis appellatione,ff.de verb.sig.& sic legitima
tus,vere & proprie dicitur legitimus, & per illam
legem partitæ dicit Io.Garcia, de nobilit.glos.21.
29 num.62.in fin. quod in Hispania nulla dubitatio
est, quin filij legitimati per subsequens matrimo-
nium vere sint legitimi; ergo si sunt vere legitimi,
sequitur quod sint præferendi in maioria reliquis
filijs.Nec prędictis obstabit quod dictæ decisiones
& iura procedunt in dispositione legis, quasi secus
sit in dispositione testatoris (prout est nostrę q̃onis
30 explanatio) quia rñdeo, quod idem est in disposi-
tione testatoris,vt cõstat in concessione feudali fa-
cta alicui pro se, & filijs, ex legitimo matrimonio
procreatis, vel legitime natis, quod idẽ est,vt tra-
dit Cur.in.cõs.64.Soci.in.cõs.77.vol.3.Iser.in c.1.
31 §.naturales,si de feudo fuer.contr.inter dom.& a-
gnat.vbi tradit,quòd si tenor inuestiturę dicat; In-
uestito te, & descẽdentes ex corpore tuo legitime
descendẽtes; veniũt legitimati per subsequens mr̃i
moniũ:quia talis legitimatus,& matrimoniũ cõtra
ctũ post natiuitatẽ trahitur retro, vt perinde hēat
ac si esset natus legitimus. Et illa vr̃ esse intẽtio Põ
32 tificis,in d.c.tãta,cũ legitimatio naturã imitetur;
vt tradit gl.in §.filiũ, in auth.quib.mod.natur.effi.
33 col.7.nec verba tex. in d.c.tãta,ibi, *legitimi habean
tur*,sunt fictitio modo intelligẽda, sed proprie,&
vere,respectu legitimationis, quasi dicat Põtifex,
quod legitimatus per subsequẽs matrimoniũ, est
vere legitimus. Sed quia ex vi matrimonij cãtur le
gitimitas,retrotrahitur ad tẽpus natiuitatis ipsius,
Quẽ intellectũ ad illũ tex.assignat Fortu.Garcia, in
l.Gallus,§.& quid si tantum,n.226.ff.de lib.& post
hu.vbi amplectitur nostram sententiam, quem se-
quitur Couar,in 4.2.p.c.8.§.2.nu.26.quam opinio
nem tenuerunt etiam Abb.in d.c.tanta,Alex.in §.q
dam recte,nu.162.Ias.cons.168,vol.4.quam dicit
communem opinionẽ Prępo.in d.§.naturales,Rip.
in l.ex facto,§.si quis rogatus,nu.47.ff.ad Treb.Al
ciat.lib.3.de verb.sig.nu.12.vbi dicit,quod ita te-
nent omnes, quos & alios refert Rol.à Val.cons.51,
nu.15.vol.2.& (vltra eum, & ab eos relatos) idem
tenet Guiller.Armẽs,in sua disput.in hac specie fa-
cta,quem retulit Io.And.in c.siue culpa.1.q.2.quę
stionis princi.de reg.iur. lib.6. Ricard.Malumbr.
quem refert Alber. in l. cum quis, C. de natur.lib.
Collectaneus,in d.c.tanta,Salic.in l.quoties,nu.9.
C.de

C.de rei vend. Flor.in l.in delictis, §. si extraneu ,
ff.de noxa. Ant.Rosellus, in tract. legitimationis ,
lib.1.col.15.vers. vltimo est videndum,Boer.dec.
159.in fi.Felin.in c.prudentiam,col.3.vers.primo-
genitus,de offi.dele. & alios refert Matienzo,in l.
10.tit.8.gl.3.nu.11.lib.5.recop. Mench.de succes.
progressu,lib.1.§.2.nu.89. & late in lib.3.c.42.per
totum,idemque in primogenitura tenet Ioã.Leci-
rier,lib.1.q.14.nu.19. Titaq.de primog.q.34.nu.
47.Greg.in l.2.tit.15.par.2.verb.*sino el hijo mayor*,
col.3.ad fi. quos pro hac sententia refert Molina ,
lib.3.de Hisp.primog.c.1.nu.6. vbi hanc opinioné
24 dicit esse veram, in filio primogenito legitimato ,
ex subsequenti matrimonio,ex quo etiam filius se-
cundogenitus legitimus natus est , in qua re nulla
est dubitatio,cum vterque ab eadem matre proce
dant,vt probat tex.in l.cum quis, C.de natur.lib.
25 Sed his,& alijs non obstantibus,in quæstio.prin
cipali cõtraria opinio verior & receptior est , imo
quod filius legitimus, secundo loco genitus, præ-
fertur in maioria filio legitimato maiori per subse
quens matrimoniũ, quia ille prius habuit ius quæ-
situm ad prædictum maioratum obtinẽdum,quod
26 ius ex superneniente causa ab eo auferri nõ põt ,
maxime quia ipse legitimatus non est vere legiti-
mus à die natiuitatis , sed à die quo matrimonium
fuit contractum,& tunc ex vi matrimonij habetur
tanquam legitimus, per quandam retrotractioné ,
quæ non debet operari in tertij præiudicium,vt in
l.2. & 4.ff.de natal. restituendis , quia alias fictio
27 præferretur veritati, contra legem, filium qué pa-
ter,ff.de lib.& posth.ibi:*Ne imagine naturæ veritas
obumbretur*, l.fideicommissum,75.ff.de condit. &
demonst.ibi,*Adoptionis commento non excluditur*.
Et sic licet quoad sui commodum filius legitima-
tus vere sit legitimus,non tamen in damnum illius
filij,qui prius absque aliqua fictione legitimus est.
Secundus confirmatur nostra sententia, quia qua-
28 litas in aliquo tempore requisita (si illud tempus
transeat) licet postea superueniat , nihil operatur ,
tex.in l.obligari,§.tutor, ff.de auct.tut.l.matrem ,
C.de probat.l.his verbis,§.interdum,vbi notat An
gel.ff.de hered.inst.Ergo cum maioria & legitimi
sas sint qualitates præcisæ ad successionem maio-
ratus,quæ debent concurrere tempore natiuitatis,
sequitur quod nihil operatur,licet ex post facto su
perueniant , maxime cũ iã eo tempore successio sit
præoccupata à filio secundo legitime procreato ,
qui eo tempore est maior , & legitimus simul,& à
29 nemine pręfertur.Pro qua opinione adduci etiam
põt tex.l.quoties, C.de rei vend.vbi ad perfectio-
né venditionis, translationisq; dñij, duo simul re-
quitũtur,vẽditio,& rei traditio,& licet vnus prius
emat fundũ,& alter ex post facto faciat idé, cui tra
ditio prius facta fuerit, præfertur, & in detinendo
30 dominio potior erit:pro qua opinione facit tex.sin
gularis,in l.1. C.de cõsuli. li.12. vbi inter habẽtes
31 eãdẽ dignitaté,ille prius dẽt antecedere,qui prius
est adeptus dignitaté. Ex qua lege,obiter,resoluẽ-
dum est dubiũ, de quo diebus elapsis inter aliquos
doctores huius ciuitatis Toleti fuit agitatũ, an li-
32 cẽtiatus prius graduatus, præferatur doctori , qui
posterius gradũ doctoris assequutus fuit,qñ ipse li
centiatus ex post facto laurea doctoris fuit insigni
tus.Et doctorem esse præferendum , constat ex su-
pradictis,cum prius illæ duæ qualitates in eo repe
riantur,licet ex post facto licentiatus antiquior do
ctor fiat,pro qua sententia ita fuit iudicatum,& eã
tenet Ceruantes,in l.12.Tauri, nu.85.(qui neminé
allegat) Sed in hoc contrariam opin.dicit commu
né (plurib.citatis) Ant.Gabr.li.6.commu.tit.de ma
iot.& obed.concl.1.fol.390. & Iac.Philip.Porcius,
lib.5.communium,concl.22. Boeri.in tract.de au-
tho.magni senatus,n.98.vbi addionat.allegat tex.
in l.1.& 2.C.de præfec.præt.lib.12. Et pro hac opi-
nione,quod licẽtiatus antiquior,postea factus do-
ctor, præferatur doctori iuniori, cõsuluit Sforcius
Oddi cõs.14.quæ opinio verior & receptior est de
iure,& pro ea est iudicandum, nisi ordinationes &
constitutiones vniuersitatis disponant contrariũ ,
prout in hac ciuitate Toletana. Tertio pro hac o-
pinione principali facit,quia filius legitimus dicit
33 habere (etiã viuente patre) ius successionis,& quã
dam spem considerabilem & probabilem,tex.in l.
in suis,ff.de lib.& posth.l.in suis,ff.de suis & legit.
here.l.2.ff.si quis à paren.fue.manum.l.cum ratio,
ff.de bon.damnat. quod maxime procedit in suc-
cessione bonorum maioratus, in qua consideratur
nascendi initium,ita vt is qui primo legitimus na-
34 scitur,sit primogenitus, & eidem ius statim quæra
tur,quod ita efficacissimum est, vt à nemine ex ali
qua causa superuenienti auferri possit, arg.text.in
l.id quod nostrum,ff.de reg.iur.vbi doct. Quę opi
35 nio ex eo ẽt fulcitur, & comprobatur, quia legiti-
matio est quædam natalium restitutio, vt in auth.
quib.mod.natur. effic. legit. §.liceat igitur,col.6.
36 quæ quidem restitutio nunquam trahitur retro in
præiudicium alterius, vt in l.2. & 4.ff. de natal.re-
stit.l.fi.C.de repud.hered.vbi notat gl.tex.in d.au-
th.quib.mod.§.liceat igitur, & in §. sit igitur licen
37 tia : maxime quia ista legitimatio , de qua nos lo-
quimur,procedit prĩcipaliter fauore matrimonij,
& sic vbi cõcurrit aliud primũ matrimoniũ, cessat
fauor:cum alias vrgeret in damnũ & præiudicium
alterius matrimonij, & mulieris legitimæ,& filio-
rũ,qui omnes reperientur valde decepti,si natura-
lis legitimatus, ex post facto deberet succedere, &
præferri filio legitimo, & ex legitimo matrimonio
38 proprie & vere habito & procreato. Quarto pro
hac opinione põt induci tex.in c.si pro te,de rescr.
lib.6.& in c.quamuis,eo.tit.vbi si Papa cõcessit ali
cui gratiã,per quã mãdabatur sibi prouideri de bñ
ficio vacaturo in tali ecclesia,& talis gratia fuit re-
uocata, & alteri cõcessa, licet postea primus fuerit
ad gratiam restitutus, nõ præfertur secũdo,cui fuit
iã ius quæsitũ.Quinto (& subtiliter) pro hac sñia fa
cit , quia filius legitimatus tm̃ distat à filio legiti-
39 mo, quantũ filius legitimus à filio legitimato, sed
filius semel legitimus, nullo iuris ordine põt effici
illegitimus, vt in l.iura sanguinis,ff.de reg.iur.l.ius
agnationis, ff.de pact.ergo à fortiori, filius legiti-
matus nõ põt effici legitimus in alterius præiudi-
40 ciũ,cũ de priuatione ad habitũ nõ detur regressus.
Sexto fulcit hæc opinio ex text. in c.innotuit, (vbi
Bal.) de electio.vbi probatur , qđ vbi de natalibus
45 quæritur, est initiũ nascẽdi spectãdũ, p tex.in l.qđ
ergo.

ergo,ff.de his qui not.infa.vbi ipse Bal.dicit,quod
qui moritur cum filijs legitimatis ex sequenti ma
trimonio,non dicitur decedere cum filijs legitime
natis,quia legitimatio est ordo præposterus,& ma
42 cula est impressa origini, quod secus est in filio le-
gitimo,qui ex legitimo matrimonio nascitur:nam
43 legitimatio est ordinata processio, secundum viã
naturæ,quia præcedit matrimoniũ vt causa,dein-
44 de nascuntur filij legitimi, & ordo naturæ est attẽ
dendus,qui semper debet suum effectum præcede
45 re,l.moribus,§.prius, ff.de vulg.& pup.quia alias
effectus esset prior sua cã, quod nec iuri, nec tõni
cõgtuit.Septimo cõfirmatur hæc opinio,ex text.in
l.fi.C.de his qui ven.æta.impetr. vbi verba semper
46 debẽt intelligi vere & naturaliter, non vero ciuili
ter,& per fictionẽ,& sic dispositio testatoris faciẽ-
tis mentionẽ de filijs legitime natis, requiritur ad
succedendũ in maioratu, quod legitime sit conce-
ptus,quia alias non põt dici legitime natus. Ita no
tat Bal.in l.Paulus,lect.1.(per illum tex.)ff.de sta-
tu hom.Cur.sen.cons.73.idẽ in l.filiũ, ff.de his qui
47 sunt sui,vel alie.iur.vbi dicit,quod quantumcun-
que quis legitimetur,nõ dicitur natus de legitimo
matrimonio,quem sequitur Ruy.consil.92.nu.13.
vol.3.qui allegat tex.in l.nuper, C.de nat.lib.ma-
48 xime quia conditio voluntaria debet adimpleri in
specifica forma,tex.in l.qui heredi,l.Mæuius,ff.de
cond.& dem.Docto.in l.Gallus, §.& quid si tantũ,
ff.de lib.& posth.& sic,licet legitimatus per subse
quens matrimonium æquipolleat vero legitimo,
non tamen in eo potest prædicta conditio adimple
ri in specifica forma; cũ specifice nõ fuerit natus le
gitimus tempore natiuitatis:quia ex quo principiũ
non fuit habile in legitimato, sequens prouisio nõ
debet referri ad illud, ita Bal.in l.fi.C.ad Macedo.
49 vbi dicit, qđ ratihabitio retrotrahitur, nisi actus
medius absit à coniuncto extremorum, l.tria præ-
dia,l.qui sellã,ff.de seruit.rusti. & licet filius legiti
matus per subsequens matrimoniũ, sit, prout nũc,
proprie & vere legitimus, nõ tamẽ prout tũc,& sic
in præteritũ,inspecto & considerato tempore nati
uitatis, vnde verba testatoris simpliciter prolata,
intelligẽda sunt de filio nato ex vero matrimonio,
non de filio legitimo iuris interpretatione, argu.
tex.in l.hoc legatũ,ff.de leg.3.l. filiusfamilias,&§.
fi.de dona.vbi verba sunt in potentiori significatu
50 accipienda, considerando semper cãm propriã &
immediatã,l.1.§.fi.ff.de incen.naufr.& ruina.& sic
optime resoluit Bal.in l.fi.q.10. de milit.test.Alex.
in l.Lucius,nu.17.vbi Ang.& Imo.ff.de vulg.Rip.
in l.ex facto,§.si quis autem,nu.4.ff.ad Treb.quod
vbi agitur de voluntate testatoris interpretanda,
51 legitimatio per subsequens matrimonium non re
trotrahitur in præiudicium filiorum legitimorũ,
quibus ante legitimationem erat ius quęsitũ.Et sic
52 ex omnib.supradictis resoluendũ est,quod in ma-
ioratu, si natus sit primo filius naturalis, & postea
pater cũ alia contrahat matrimoniũ, & ex illo ha-
beat filiũ legitimũ, quod licet mortua vxore cõtra
hat matrimoniũ cũ concubina,talis filius legitima-
tus per subsequens matrimoniũ, nõ excludit à ma-
ioratus successione filiũ secundo genitũ, ex vxore
legitima,cũ illa bona nõ sint de successione patris,
iure hereditario, nec ius canonicum intendit per
legitimationẽ subsequentem inferre præiudiciũ fi-
53 lio legitimo, cui in vita patris erat ius quæsitum,
cum ipsius linea in primo origine natiuitatis erat
præoccupata,& sic semper continuanda,& perpe-
tuanda est in oẽs descendentes illius, & legitima-
54 tus qui à principio fuit exclusus, semper remane-
bit exclusus,vt in c.1.de natu.success.feu.Quã con-
clusionem dicit cõem Cou.pract. quæst.c.38.n.6.
Moli.lib.3.de Hisp.primog.c.4. nu.13.& ca.6.nu.
29.Ex quib. omnib.cõstat euidenter hãc esse verio
rẽ & receptiorem opinionem, à qua in disputãdo,
55 & consulendo non est recedendũ,quã sequitur Io.
And.& Ricar.Malumb.in reg.sine culpa,de reg.iu.
lib.6.quem sequuntur Henri. Card. & Anch.n.12,
in d.c.tanta.Ias.in l.quoties,nu.40. C.de rei vend.
& in d.l.Gallus,§.& quid si tantũ, in 1. lect.nu.89.
Alberic.in l.cũ quis,C.de nat.liber.quos & alios re
fert & sequitur Duen.reg.350.nu.14.& dicit cõem
opinionem Cifuentes, in l.40. Tauri,in prin.& cõ-
munem etiã appellat Castillo, in l.12. Tauri,n.20.
vbi Palat.Rubeus, nu.28. Ant.Gomez.n.63.& 64.
vbi adducit aliqua fundamenta, & pro hac opini.
consuluit Cur.iun.cons.27. nu.6.& in cõs.64.Cur.
sen.cons.73.Alex.cons.5.vol.6. Cæph.cons.82.nu.
16.& 111. nu.12.& dicit communem opinionem
Ruy.cons.92.n.16.quos sequitur, alijs citatis, Ro
land.cons.100.nu.42.vbi respondit fundamẽtis in
contrarium adductis,& sequitur Tiraq.in tractat,
primog.q.34.nu.43.& hanc amplectitur Coua.in
4.2.par.c.8.§.2.nu.28.dicens frequentiori docto-
rũ calculo esse approbatã, & Greg.in l.1.ti.13.p.4.
gl.magna,post medium,Molin.lib.13.de Hispano.
primog.c.1.n.7.vbi dicit,quod hæc opinio est pro
culdubio vera,& communis, & amplectenda in iu
dicando,& consulendo, & vltra eum, hanc sequi-
tur Matienzo,in l.10.tit.8.lib.5.recop.gl.3.nu.12,
vbi Azeuedo,nu.25.Gutier.in §.sui, nu 79.de here
dum qualit.& differ.vbi eam dicit communẽ, quã
etiã sequitur Spino,in spec,testa.gl.15,nu.126.vbi
dicit, quod hæc opinio est vera & tenenda,quam
etiam sequitur nouissime Guillen.de Ceruantes,in
d.l.12.Tauri,nu.79 & Rojas,in epitome de succe,
c.11.nu.16.Io.Garciã,de nobil.gl.21.nu.63.& Pe-
regr.de fideic.ar.24.nu.35.Quæ opinio tanquã res
56 indubitata tenenda est, quia omnia fundamenta
pro contraria parte adducta procedunt quoad cõ
modum filij legitimati,in bonis hereditarijs,secus
vero in bonis maioratus in præiudicium filij legi-
timi,cui in primo suo statu creationis ius fuit quę-
situm,quod ex causa superuenienti auferri non po
test,vt supra diximus. Et probat lex fin. C.de nupt.
Tiraq.in l.si vnquam, verb.donatione largitus,nu
mero 230.& verbo, susceperit liberos, n.155.& in
tracta.cessante,limit.12,nu.15.

QVÆSTIO DCVII.

Vtrũ per illa verba, quisquis mihi heres erit, inducatur clausula codicillaris. Communis contra communẽ.

PEr hæc verba, *Quisquis mihi heres erit*, induci
clausulam codicillarem, tenet gl.in l.ex duob.
§.fi-

§.filium, verſ.patris, ff.de vulgari, cuius ſentētiam dixit communem Aretinus, col.1.ibi in verſic. ſed iſta ſolutio.

Sed contrariam partem tenet Bart, ibidem per tex. (plerisque expreſſum) in l.ſi plures gradus, ff. de leg.3. & hanc eſſe communem firmat Rip.in l.3.in prin.nu.9.ff.de leg.1.quæ opinio eſt tenenda.

QVÆSTIO DCVIII.

Vtrum heres intra tempus conficiendi inuentarium, poſſit conueniri pro male ablatis. Communis contra communem, & quid iure regio.

HÆres non poteſt conueniri intra tempus conficiendi inuentarium, tex.in l.fin.§.donec, C. de iure delib.quod eſt intelligendum etiam in bonis male ablatis, vt tenent omnes ſecundum Cyn. & Alberi.in d.§.donec.

Sed contrariam opinionem teſtatur ibi Paulus communem, & ab omnibus doctoribus receptam, circa quam vide Greg.in l.7.tit.6.par.6.verb.*mandando algo*, qui idem tenet. Et ratio eſt, quia illa iura non procedunt reſpectu debiti (& ſic circa creditores) ſed tantum reſpectu legatariorum, qui ſolum agunt de cauſa lucratiua. Et licet Greg.ibi, cōtrarium teneat, illius tamen opinio eſt reprobata, quia loquitur contra tex.expreſſum, in l.fin.tit.13. par.1.l.13.tit.9.par.7.ita tenet Paz, in ſua prax. 4. par.1, tom.ca.1.nu.44. & Gutier.de iura.confir.2. par.c.4.nu.18.& vide Duen. reg.277.limit.1.

QVÆSTIO DCIX.

Vtrum exceptio confecti inuentarij ſit proponenda per heredem ante ſententiam, vt non teneatur vltra vires hereditarias, vel ſufficiat in executione ipſius, Communis contra communem.

EXceptiones dilatorias, ante litem conteſtatam proponi debere, probat text.in l.exceptionē, C.de probat.l.ita demum, C.de procur. Peremptorias autem, quocunq; tempore (modo ante ſententiam) poſſe proponi diſponit text.in l. peremptorias, C.ſent.reſcin.non poſſ. Hoc viſo dubium eſt, de quo in quæſtione propoſita, in quo tempore ſit proponenda exceptio inuentarij confecti, vt heres nō patiatur executionem vltra vires hereditarias. Et quod illa ſit proponenda ante ſententiam, & non poſt, tenet Imbla; in l.rei iudicatæ, §.ſi in iudicio, nu.6.ff.ſol.mat. Eandem opinionem tenet Zaſius, in l.Neſennius, §.fi.in fi.ff.de re iudi.idem Zaſius (vbi eleganter agit,) li.2.reſponſorum, c.1.nu. 12.& 13.& hanc fatetur eſſe communem opinionem Alberi.in l.fi.nu.18.C.de iure delib.

Sed contrariam opinionem (imo quod poſſit opponi poſt ſententiam, in ipſa executione) tenent Bar.in l.cui fideicommiſſum, nu.1.ff.de confeſ. vbi Zaſius, nu.fi.hanc teſtatur eſſe communem, & dixit communem idem Zaſius, in d.§.fi.& Alex.appellat etiam communem, in d.§.ſi in iudicio, n.4.Iaſ.in l.1.nu.17.ff.de iur.& fact.ign. de quo articulo optime loquitur Paul.& Corraſ.in d.§.donec, Greg.in l.7.tit.6.par.6.verb.*quanto montaren*, qui reſoluit, quod ſit magis opinio, quod illa exceptio poſſit opponi per heredem in executione ſententiæ: quæ opinio veriſſima, & æquitate plena mihi videtur, ne alias heres ſine dolo & culpa conueniatur vltra vires hereditarias, & hæc exceptio erit hodie de impedientibus viam executiuam, quæ admittenda eſt in vtroque foro.

QVÆSTIO DCX.

STatutum diſpoſuit, quod contra factum, nec inſtrumentum ſuum, quis nec eius heres venire poſſit. Teſtator obligauit fundum illi os, quem poſtea heredem fecit, dubitatur an talis heres poſſit fundum vendicare, mortuo teſtatore. Et partē affirmatiuam tenet gl.fin.in l.fi.§.in computat.C.de iure delib.cuius Bar. ſententiam doctores ibi cōmendant, & ex ea deducunt, quod ſtatutum diſponens idem quod ius commune, non eſt aliter intelligendum quam ius commune, etiamſi ſic intelligendo iuri communi nihil addatur. Et cum hac concluſione tenent ibi Bart. & cæteri communiter, vt (poſt eos) teſtatur ibi Iaſ.nu.12. & dicit etiam communem Franc.Curt.conſ.105.col.fi. vbi illud tenet, ſi ſtatutum diſponeret illud quod ius commune, vt probat tex.in l.cum à matre, C.de rei vend.l.ſi creditoribus, C.de ſeruo pig.dato manumi.

Sed his non obſtantibus, illius gl. opinionem, quaſi omnes reprobare aſſerunt Cyn.& Alberi.nu. 21.in d.l.fi.vbi Alex.in §. in computatione, nu.10. refert Rayner.dicentem, totum mundum reprobare illam gloſſam, & ſic ſatis clare innuit eſſe communem opinionem in contrarium, contra illam. Et de materia huius quæſtionis vide quæ diximus in quæ.274.

QVÆSTIO DCXI.

Vtrum in reuocatione priuilegiorum ſit neceſſaria expreſſio clauſulæ derogatoriæ. Communis contra communem.

QVando priuilegium habet clauſulam derogatoriam, non requiritur in ſequēti priuilegio indiuidua expreſſio illius priuilegij clauſulæ, ſed ſufficit quod in ſecundo dicatur, non obſtante priuilegio, etiam habente clauſulam derogatoriam: nam per hoc primum cenſebitur reuocatum. Ita Federi.de Sen.conſ.47.cuius opinionem teſtatur eſſe communem Soci.in l.ſi mihi, & tibi, §.in legatis, numero 5.ff.de legat.1.

Sed contrariam ſententiam aſſerit communem Felin.in c.accedentes, nu.4.de reſcrip.vbi dicit, q̄d ſi Anania vidiſſet doctores quos citat, non diceret primam partem communem. Quam nihilominus teſtatur communiorem Gome.in c.1.nu.63.de cōſtitu.in 6.pag.58. & vide per nos tradita in quæſt. 211. Prima tamen opinio in praxi obtinuit, & ab ea non eſt recedendum in iudicando, & conſulendo.

QVÆ-

QVAESTIO DCXII.

Vtrum contumax audiatur mero iure, vel per restitutionem. Communis contra communem, & quid iure regio.

VIdimus supra in q.266.& 412. varias esse doctorum opiniones in hoc articulo, quis dicatur verus cõtumax, vel fictus, cuius effectus sit prout diximus in d.q.412. quia fictus cõtumax admittitur ad appellãdum, etiam sine restitutione, verus autem non appellat, nisi venerit iudice sedente pro tribunali, vt in l.diuus, ff.de in integ.rest. Hoc viso, dubium est, an in casu, quo verus contumax admittatur, sit admittendus mero iure, an per restitutionem. Et debere admitti mero iure, & quod non sit necessaria restitutio, testatur communiter velle doctores Bal.in d.l.dinus, lect. 1.col.2.vers.sed doctores nostri communiter, cuius sententiam cõprobat, l.5.tit.16.lib.3.ordin.l.4.tit.22.p.3.vbi Greg. verb.*alzar*, tenet hanc partem tanquam veriorem, asserens tamẽ doct. tenere communiter contrariũ in d.l.diuus. Et ratio est, quia circuitus est vitãdus, l.domious testamento, ff.de cond.inde.vbi gl.fi. Et primam opinionem sequitur Azeuedo, in l.10.tit. 17.lib.4.recop.nu.83.Greg.in l.9.tit.23.par.3.

QVAESTIO DCXIII.

Vtrum legatus de latere possit beneficia laicorum iuris patronatus praescriptione acquisita conferre. Communis contra communem.

LEgatus de latere beneficia iuris patronatus laicorum conferre non põt, clericorum autẽ optime. Ita probat tex.(cum ibi notatis) in c.cum dilectus, de iure pat.& tradit Boer, de legati potestate, nu.22.vol.14.tractat. & est cõis opinio, vt testatur Anania, nn.8. in d.c. cũ dilectus (quam extende et ad beneficia iuris patronatus mixti, per ea quæ habentur in c.2.de præb.lib.6.) limita tamẽ, quotiescunq; ius patronatus fuerit laicorũ acquisitũ dotatione, aut fundatione: nã tunc bene poterit conferri, secus aũt si esset acquisitũ præscriptione. Ita tenet Fede.de Sen.cons.65.quem sequitur Abb.in d. c.dilectus, nu.fi.de offi.deleg.& Roeb. de Curt.de iure patr.verb.honorificũ, q.3.nu.10.& Villadieg. 1.p.q.9.nu.22.in tract.de leg.vol.14. trac.& Dec. cõs.117.nu.2.& cõs.149.nu.6. vbi hanc fatetur cõmunem opinionem, & eam tenet Barbatia (inter cõsilia Alex.) cons.74.vol.4. nu.27. vbi Molineus ad eum testatur, quod veritas, & communis obseruantia se habet in contrarium. Hodie vero, beneficia ecclesiastica, etiam laicorum, qualiter sint ab ordinarijs conferenda disponit tex.in c.9.sess.25.Concil. Trid.& prouisio aliter facta erit nulla, vt in d.c. 5.d.ses.25.quem sic intelligit Azeuedo, in l.5.ti.6. lib.1.recop.nu.2.& Gurier. cons.1.nu.11. in fin. Et vide c.13.sess.14.& quæ dicemus in q.seq.

SVMMARIVM.

1 *Concordia inter opiniones contrarias refertur.*
2 *Ius patronatus præscriptione acquiri potest, quando ecclesia esset patrona.*
3 *C.9.sess.25.Concilij Tridentini, declaratur.*
4 *Ius patronatus acquiritur ex dotatione, vel fundatione, vel ex multiplicatis præsentationibus: per antiquissimum temporis cursum.*
5 *Ius patronatus acquiritur præscriptione immemoriali, cum alijs adminiculis.*
6 *Præsentatio debet effectum sortiri, vt ius patronatus acquiratur.*
7 *Ius patronatus de iure antiquo præscribebatur per 40. annorum spatium.*
8 *Iuris patronatus probatio difficilis reputatur.*
9 *Ius patronatus probatur per plures scripturas antiquas, in quibus fit mentio iuris patronatus.*
10 *Ius patronatus probatur per literas ordinarij instituentis, licet non constet de præsentatione.*

QVÆSTIO DCXIV.

PRæhabita præcedenti communi opinione, dubium est, an ius patronatus possit præscriptione acquiri, & non posse, tenet Archid. in c.hortamur, 71.dist. post longam disputationem, quẽ sequitur Abb.in c.querelam, nu.9.de elect. & alibi sæpe. Et hanc partẽ tenẽt plures allegati per Roç. de Curte, de iure patr.vers.ipse velis, nu.85.& eam tenet Selua, de benefic.3.p.q.11.n.69. vbi hanc innuit esse communem, dicens ita tenere doct.

Sed contrariam partem tenent Io.And.& Anto. in d.c.querelam, per tex.ibi, & gl.verb.consuetudine. Et est communis opinio, secundum Deci.consil. 117.col.pe.vers.2.non obstat, vbi dicit communẽ opinionem, & in praxi seruari, & in cons.124.vol. 2.& 126.& 134.n.4.& Roch.de Curte, de iure patron.verb.ipse velis, nu.81.& 86.vbi assignat rationes, & Lambert.lib.1.ar.9.q.10.prin.in 1.p.Meno. cons.90.nu.46.& hanc opinionem nullum habere scrupulum, nec aliquam difficultatem tenet Ioan. Botta, cons.3.nu.7.Corn.cons.47.nu.3.vol.3.Rol. à Valle, cons.47.nu.32.qui etiam dicit communẽ, & quod ita seruatur in practica. Et eam dixit communem Ripa, in rubr.de iud.nu.79.& Balb.de præscript.4.p.quin.part.prin.q.9.nu.1.& 3.vol.8.Couar.pp.quæst.c.36.nu.6. & in reg.possessor, 2.p.§. 10.nu.3.Padilla, in l.si aquam, nu.53.C.de seruitu.
1 Poteris tamen has lites componere, secundum Ripam, vbi supra, quod hæc vltima opinio intelligatur quando ecclesia fuisset alias patrona: prima vero, quando non fuisset. Et ita intelligit Abb.vbi supra, & Roch.sup.nu.87. dicentes communem, ius
2 patronatus præscriptione acquiri posse, quando alias ecclesia esset patrona. Et hanc concordiã expresse fatetur cõem Cou.sup.in d.reg.possessor, nu. 2.& 3.vbi late agit de hoc articulo. Hodie vero, ex
3 nona decisione sacri Conc. Trid.c.9.ses.25.nemo
4 potest acquirere titulũ iuris patronatus, nisi ex fundatione, vel dotatione, vel ex multiplicatis præsentationibus, & per antiquissimũ temporis cursum, qui hominũ memoriam excedat, & sic requiritur immemorialis præscriptio, cũ multiplicatis præsentationibus. In communitatibus vero, vel vniuersitatibus, plenior probatio ad docendũ verũ titulũ

requi-

requiritur, vt satis denotant verba illius text, ibi, *nec immemorialis temporis probatio aliter eis suffra-*
5 *getur, quam si præter reliqua ad ea necessaria, præsenta tiones etiam continuatæ, non minori saltim quam quinquaginta annorum spacio, quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probentur.* Et sic in hoc casu nō sufficiet immemorialis præscriptio de per se, nisi quo adiuuetur cū præsentationibus continuis, per quinquaginta annorum spatium, & quod ma-
6 gis est, quod omnes illæ continuæ præsentationes sortiantur effectum, alias enim de nihilo seruitēt, & ita aduocati debent esse cauti circa probationē iuris patronatus, ex præscriptione immemoriali, quia debent attendere ad illius tex. decisionem, & non ad cōmunem opinionē, de qua supra, ex traditis per Padil. in d.l. si aquam, nu. 33. qui resoluit, quod per spacium 40. anno. præscribebatur titulus
7 iuris patronatus, idem docet Nauar. conf. 4. nu. 5. lib. 3. in tit. de iure patr. & Couar. in locis alleg. & nouissime Mascar. vol. 2. proba. concl. 958. qui tra
8 dit quinque modos probandi ius patronatus, cuius probatio difficilis à doctoribus reputatur, vt docet Archid. in c. vnico, de iure patr. in 6. & Paul. de Cittad. in tract. de iure pat. par. 6. q. 17. nu. 27. et Lamber. in d. tract. 2. p. lib. 24. in 10. ar. nu. 5. & 10.
9 & Burs. conf. 324. nu. 1. vol. 1. qui tenet quod ius patronatus probatur pluribus scripturis, & instrumētis antiquis, in quibus fiat mētio iuris patronatus, vt consuluit Crauet. conf. 228. nu. 17. & 322. nu. 2.
10 & Alba. conf. 6. nu. 21. & 22. & conf. 84. nu. 5. Secūdo modo probatur ius patronatus per literas ordinarij instituentis, licet non constet de præsentatione, vt tenet decisio Rotæ. 413. alias 11. de iure patr. in nouis, & Lambert. & Citad. supra, quos sequitur Mascar. supra, nu. 12. cōgerens alios plures modos, quibus rectè probatur ius patronatus, & nouissime Flamin. Parisi. de confiden. benefic. q. 18. nu. 107. & 210. vbi declarat eleganter decretū Cōcil. Trid. dicens per illum tex. derogare alijs iuribus & modis probationum, & quod ita ab omnibus est vsu receptum, & seruatur in praxi, quæ verba sunt singularia, & menti tenenda.

QVAESTIO DCXV.

Vtrum substitutio pupillaris facta à pluribus, simpliciter requirat ad implementum conditionis, in personis omnium, vt vltimo moriente sit locus substituto. Communis contra communem.

Svbstitutio pupillaris facta pluribus simpliciter, requirit adimplementum conditionis in personis omnium, adeo vt vltimo morieñte sit locus substituto. Ita tenet gl. & Bar. in l. si pater impuberis, ff. de vulg. & est communis opinio secundum Iaso. nu. 5. & secundum Corras. nu. 8. in l. pen. C. de impub. & dicit communem Curt. iun. conf. 11. & 156. & magis communem Paris. conf. 43. nu. 23. lib. 2. et Cur. (in apostil. ad Alex.) in l. quidam testamento, vbi dicit quod ab hac opinione non est recedendū in iudicando, & consulendo. Et quamuis Bart. in l. heredes mei, §. cum ita, nu. 5. ad Treb. & in d. l. pen. voluerit contrarium, illius opinio in illis locis cōmuniter reprobatur, secundum Ias. d. nu. 5.

Sed his non obstātibus opinionem Bar. d. §. cum ita, & in l. pen. sequitur ibi Deci. col. 6. nu. 6. & eam communiter approbari testatur Cur. iun. in d. l. pen. nu. 18. & Ripa in d. §. cū ita, n. 118. & reuera Ias. fuit deceptus, quoniā Bar. opinio vbiq; recipitur. Vera tamen resolutio in hac cōtrarietate est, quod opinio gl. & Bar. & communis in d. l. si pater, est tenenda, videlicet, quod requiratur adimplemētum conditionis, in personis omniū, ita quod si aliquis ex institutis remaneat, nunquam erit locus substituto. Hoc tamen limitandum est ex doctrina Bart. in d. §. cum ita, & in d. l. pe. nisi conditio adimpleatur in persona vnius, qui vltimus est, quoniā alij decesserunt iam extra pupillarē ætatē: quo casu licet non sit adimpleta conditio, nisi in persona vnius, qui solus intra pubertatē decessit, vti pupillaris requirit, nihilominus dēat admitti substitutus, quidquid velit Ias. vbi sup. & nouissime post hæc scripta duas cōes opiniones cōtrarias refert Sfortius Oddi, conf. 43. nu. 41. qui omnino est videndus pro intellectu & ornatu huius qōnis, & illius materia.

QVÆSTIO DCXVI.

Vtrum testator possit prohibere, quod fructus non computentur in Trebellianicam. Communis contra communem, & quid iure regio.

Resoluimus in q. 30. nōn posse testatorem prohibere filijs primi gradus Trebellianicę detractionem sequēdo magis communem & receptam sententiam, nūc aūt se offert pulchra dubitatio, an possit prohibere quod fructus non computentur. Et partem affirmatiuam tenent doctores profitentes non posse testatorē prohibere detractionē Trebellianicæ, quos in d. q. 30. retulimus, quæ sententia fuit Baldi, in l. iubemus, ad Treb. (per illū text.) quā sequitur Picus, in l. in quartā, nu. 27. ff. eo. vbi dicit hanc opinionem esse veriorem & æquiorē & magis fauorabilem, quam dicit cōem Ias. in l. Marcellus, nu. 55. ff. eo. tit. Ripa, in l. nemo potest, n. 52. ff. de leg. 1. Soc. iun. conf. 13. nu. 58. & conf. 137. nu. 7. vol. 1. Dec. conf. 814. Paris. conf. 43. nu. 26. li. 5. & dicit etiam communem Gozad. conf. 97. o. 14. pro qua opinione consuluit Soc. iun. conf. 131. vol. 1. & dicit secundum illam fuisse iudicatum in d. l. in quartam, nu. 87. & hanc tanquam æquiorem & magis communem sequitur Botta, vt testatur Cass. tit. de testam. decis. 2. quam etiam sequitur Couar. in c. Rayn. §. 11. nu. 9. de test. & Mich. Crass. lib. recept. sent. §. Trebellianica, n. 4. in fi. vbi refert duas communes.

Sed contrariam opinionem (imo quod testator possit disponere quod fructus in Trebellianicam imputentur) tenet Cyn. in d. l. iubemus, & hanc dicit communem Picus, in d. l. in quartam, nu. 273. quam etiam sequuntur doct. tenentes quod testator possit prohibere Trebellianicam, quos in d. q. 30. retulimus. Prima tamen opinio tam de iure cōmuni, quam regio verior est & tenenda, ex l. fi. titu. 11. par. 6. ibi, *maguer el testador lo huuiesse mandado de otra guisa.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Distinctio in quæstione principali proponitur.*
2 *Authentica, si quis litigatorum, C. de episcop. audientia, declaratur.*
3 *Actio oritur ex sententia confirmante, non ex prima confirmata.*
4 *Appellatio suspendit, & extinguit effectum primæ sententiæ.*
5 *Actio semel extincta non reuiuiscit.*
6 *Lex 1. § fi. ff. ad Turpillianum, expenditur pro hac sententia.*
7 *Lex 9. tit. 16. lib. 3. ordinamenti, & l. 7. tit. 17. lib. 4. recop. declaratur.*
8 *Executio sententiæ confirmatoriæ, vel trāslatæ in rem iudicatam, pertinet ad iudicem ordinarium.*
9 *Iudex appellationis reuocando sententiam iudicis ordinarij potest exequi suam.*

QVAESTIO DCXVII.

Vtrum quando sunt duæ sententiæ conformes, agatur ex sententia confirmata, vel ex confirmante. Communis contra communem, & quid iure regio.

PRo declaratione quæstionis præmittendū est,
quod duæ sententiæ non possunt trāsire in rem
iudicatam, tex. in l. singulis, ff. de exceptio. rei indi-
catæ, & sic dubitatur, ex qua sententia agi debeat,
& gl. verb. *vel iniustam*, in l. eos, in prin. C. de appel-
1 lationibus, tenet, quod aut est cōfirmata prima sen-
tentia tacite veluti ex lapsu temporis, & tunc agi-
tur ex prima: in quo glossam sequuntur docto-
res, secundum Angelum, vbi supra, num. 2. Aut ex-
presse per secundam sententiam fuit prima cōfir-
mata, & tunc agitur ex secunda, iuxta eandem glo.
quod etiam tenet gl. verb. teneri, in l. si quis prio-
re, vbi Bar. nu. 4. ff. ad Treb. gl. etiam, verb. priore,
in d. §. sed si quis, vbi Christophorus, nu. 4. Ang. nu.
2. in fi. Cynus, quæst. 7. Bar. nu. 10. Salic. nu. 8. in d.
l. eos, dicunt esse communem opinionem, & dicit
etiam communem Alex. in d. l. à diuo Pio, in prin.
col. 10. vers. tamen communis sententia, ff. de re iu
dic. quam etiam sequitur Gregor. in l. 1. tit. 27. p. 3.
verb. *los mayorales dellos*, Idem Ias. in l. res iudicata,
nu. 52. ff. de re iud. dixit etiam communem Ias. nu.
11. & 14. & Ripa, nu. 15. ibi. & tenet illam senten-
tiam gl. verb. discursa, in c. pastoralis, §. præterea,
ff. de offic. deleg. Bal. in l. tale pactum, §. qui prouo-
cauit, nu. 10. ff. de pact. qui dicit, quod legistæ te-
nent illam, & quod canonistæ tenent contrariam,
vbi disputat pro vtraque parte. Et pro sententia,
& opinione legistarum facit tex. ita in auth. si quis
litigatorum, C. de episcopali audientia, ibi, *& si in*
uenerit iudicium recte factum, etiam per sententiam
suam propriam hoc confirmet, & executioni proprieta
tis tradat quæ iudicata sunt, l. additos, in fi. & in l. præ
cipimus, §. ex officijs, C. de appellat. & facit text. o-
ptimus, in l. 27. tit. 13. p. 3. quæ opinio communiter
recipitur ex Bar. in l. a diuo Pio, nu. 15. ff. de re iud.
secundum Alex. ibi, nu. 20. & disputat late Maran-
ta, de ord. iud. 6. p. in 3. actu prin. nu. 6. & dicit com
3 munem Bern. Diaz, reg. 676. Et ratio est, quia actio
oritur ex sententia confirmante, non vero ex prima
cōfirmata, vt notat gl. sup. verb. vel iniustam, & do
ctores in l. eos, C. de appel. vbi Bal. nu. 2. & Sali. nu.
6. testatur communem post Bart. in d. l. 1. vbi Alex.
nu. 5. affirmat esse magis communem opinionem,
4 maxime quia per appellationem extinctus fuit effe
ctus primæ sententiæ, tex. in l. furti, §. sed si furti, ff.
de dam. infect. vbi Paulus, nu. 5. quem sequitur Bar
bosa, in l. diuortio, §. si vir, nu. 52. ff. solu. matr. & fa
cit etiam tex. in l. si quis filio exheredato, §. irritū,
ff. de iniusto rupto. Et sic, licet prima sententia con
5 firmetur per iudicem appellationis, cum illius effe
ctus fuerit extinctus interposita appellatione, non
potest amplius reuiuisci, arg. text. in l. qui res, §. a-
ream, ff. de solutionib. ca. quærit, 4. dist. & est opti-
6 mus tex. in l. 1. §. fi. ff. ad Turpil. ibi, *quia prouocatio*
nis remedio extinguitur pronunciatum, & ita ex illo
tex. notat Bal. in d. l. tale pactum, §. qui prouocauit,
ff. de pactis, qui adduxit plura fundamenta, & illū
tex. declarat Azeuedo, in d. l. 6. tit. 17. lib. 4. recop.
7 nu. 5. & pro hac sententia videtur facere tex. in l. 9.
tit. 16. lib. 3. ordinamenti, vbi notat Didac. Perez,
col. 1301. ibi, *si el juez de el alzada fallare que el juez*
inferior iuzgo bien, confirme su iuyzio, y remita alas
partes al alcalde que bien iuzgo, & in 7. tit. 17. li. 4. re
cop. ibi, *confirme el iuyzio y embie amas las partes*,
ex quibus verbis colligit Gutier. pp. q. lib. 1. q. 97.
8 nu. 3. quod executio sententiæ confirmatæ, perti-
net ad iudicem confirmantem, quia alias non esset
necessaria prędicta remissio, sed (salua pace grauis-
simi & doctissimi viri,) cōtrarium manifestatur ex
illis verbis, quia si iudex confirmans tenetur remit
tere executionem ad iudicem a quo, bene sequitur
quod ipse iudex a quo est verus executor, & nō iu-
dex appellationis: quia si ipse posset, non esset ne-
cessaria talis remissio, vt clare colligitur ex dictis
legibus, ibi, *remita a las partes al alcalde que bien iuz*
go, vt habetur in d. l. 9. & in l. 7. ibi, *confirme el iuy-*
zio y embie amas las partes al alcalde que lo iuzgo, et
hoc procedit, si sententia fuerit cōfirmatoria, prio
ris, vel si prima fuit translata in auctoritatē rei iu-
dicatæ, vt clare disponit tex. in l. 6. tit. 17. lib. 4. quę
comprehendit vtrumque casum, ibi, *Ordinamos*
que despues que el iuyzio se diere por el alcalde y fue-
re confirmado, y passado en cosa iuzgada, que el alcal-
de que diere el juyzio lo haga cumplir y executar, &
sic ad iudicem ordinarium spectat executio prædi
ctæ sententiæ, de iure regio, non autem ad iudicem
appellationis, in illis duobus casibus. Et illud idē
disponitur in l. fi. tit. fi. lib. 5. ordinamenti veteris,
ibi, *si la sententia que el alcalde diere fuere confirmada*
por el juez superior, faga la execucion de ella el alcal-
de que la pronuncio. Et sic prædictæ leges non sunt
contrariæ, sed cōformes, adeo vt iudex appellatio-
nis nō possit executioni tradere prædictā sententiā
confirmatoriā, vt dubie intendit probare Gutierr.
9 sup. nu. 7. vbi resoluit, quod est cōis practica, quod
quotiescunq; confirmatur snīa remittatur eius exe
cutio ad iudicē ordinariū, qui illā protulit, at vero
si snīa reuocetur, iudex appellationis exequetur suā
snīam, siue ex eisdē actis pcessus, siue ex nouis pro
bationib. reuocetur, & ita practicatur in hac ciui-
tate Toletana, in sentētijs prolatis a iudicib. ordi-

dinarijs,quæ postea reuocantur à iudice, *de las alzadas*,quę opinio clare comprobatur,ex d.l.27.ti.23.p.3. ibi, *Y si entendiere quæ se alzo con derecho, mejore el juyzio,e juzgue el principal, e nole embie à aquel alcalde que juzgo mal*, & illud tenet Azeued. in d.l.6.tit.17.lib.4.recop.nu.4.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium à tortura non est incipiendum.*
2 *Ex confessione facta in tortura sine legitimis indicijs, licet postea in eadem confessione permansit reus, non poterit condemnari.*
3 *Tortura repeti non potest sine nouis indicijs.*
4 *Tortura repeti potest sine nouis indicijs quando fuerũt vrgentissima, & manifesta prima indicia.*
5 *Torturæ repetitio est arbitraria.*
6 *Cõtraria sententia in quæstione principali proponitur.*
7 *Lex 4.tit.30.p.7.expenditur pro hac vltima opinione.*
8 *Suspendere torturam possunt iudices, & iterum eam prosequi.*
9 *Licentiatus Peredo de Velarde prætor in regali Cancellaria Granatensi, laudatur.*

QVÆSTIO DCXVIII.

Vtrum iudicium criminale à quæstionibus incoari possit, & an reus semel tortus possit iterum torqueri sine nouis indicijs. Communis contra communem, et quid iure regio.

1 NOn esse à quæstionibus incoãdum,docet nos tex.in l.1.cum alijs, ff.de quæst. Qund adeo verum est, quod si quis, non præcedentibus indi-
2 cijs legitimis, per tormenta confessus fuerit delictum,etiam si in eadem confessione permanserit, non poterit ex tali confessione condemnari.Ita gl. in l.penul,ff.de quæstionibus,quam dicit communiter approbatam Hippoly.in d.l.1.nu.4. Thomas Grammat.cons.cri.nu.10.Boer.decis.90.n.10.Gomez Arias,in l.74.Tauri,nu.15.vbi optime loquit, & Ant.Gomez,3.to. varia.c.13.nu.25. vbi hãc dicit veram, & communem opinionem,& tenẽdam in iudicando & consulendo.Et ex hac doctrina dicit Hippol.in l.pe. de quæst.nu.10. quod liberauit duos homines à pœna mortis in ciuitate Bononiæ, & consequutus fuit maximum commodum,& honorem,quam sententiam declarat Rolan.cons.17.
3 nu.147.vol.3.Hoc viso dubium est, an quando indicia sunt à principio, ex quibus reus fuit tortus, possit ex eisdem iterũ torqueri.Et quidem posse, videtur probare tex.in l.repeti,ff.de q.quod intellige etiam si de nouo alia indicia non oriantur,vti tenet communis opinio,secundum Cur.iun.consi. 60.nu.26.quam sententiam communem, & veriorem dicit Ant.Gomez,sup.nu.26.quæ maxime pro-
4 cedit,quando prima indicia fuerunt vrgentissima, & manifesta, quia tunc sine dubio tortura repeti potest,& ita practicatur, secundum Bar.in l.vnius, §.reus, nu 2.de quæstionibus, quem sequitur Soci. cons.54.num.14.lib.3.pro qua sententia consoluit Franc.Purpur,cons.571.vol.2. Tho.Gram. consil. 21.nu.5.& dicit Bru.de indic.& tort.nu.62.in fine, quod licet verum sit de iure,quod semel tortus nõ debet iterum torqueri, nisi perueniant noua indicia, tamen consuetudo obseruat contrarium. Pro
5 qua sententia facit,quia repetitio torturę est arbitraria iudici,vt tenet Bar.sup.in d.§.reus,quem sequitur Boer.decis.163.nu.10. Gram.cõs.21.n.25. & alios refert & sequitur Iul.Clar.lib.5.sententiarum,§.fi.q.64.nu.46.Greg.verb.*præsumptiones, o sospecas*,in l.2.tit.30.par.7. in fine glossæ.

6 Sed contrariam opinionem in quæstione principali (imo quod sine nouis indicijs non possit reus torqueri) iterum asserit communem Abb.in reg.cũ in contemplatione, num.8.de reg.iur. & sequitur Dyn.in d.l.repeti,cuius opinio communiter approbatur per doct. vt dicit Alberic.in rubr.C.de quæstionibus,nu.8. vbi dicit quod ita seruatur. Quam etiam opinionem dicit communẽ Alex.cons.5.n.4. lib.1.Villalob.in suo ærario communium,litera T. nu.119.Afflict.sup.1.par.constit.regni,rub.27.nu. 41.vbi dicit,quod ita vidit obseruari à bonis iudicibus,& Gandi.de malefi.titu.de quæstionib.nu.2. subdens,quod ita seruatur in practica, & idem refert Hippoly.in d.l.repeti,nu.8. Rosius,tit.de tortura,nu.42.& alios referunt Gomez.& Iul.Clar.supra,& hæc est magis communis opinio, & tenẽda. Pro qua videtur facere, text.in l.4.tit.30. p.7. per
7 locũ ab speciali,vt sentit Greg.ibi, verb.*otro vez*, & Cifuentes,in l.79.Tauri, vers.sed si non perseue-
8 rauerit.Solent tamen cauti iudices suspendere torturam,& dimittunt reum cum protestatione,quod illum deponi iubent animo repetendi,& sic ex post facto possunt ad torturam procedere, maxime si contra reum negantem à principio fuerunt multũ vrgentia,& manifesta indicia.Et ita vidi practica-
9 ri à grauissimo licentiato Peredo de Valerde,quõdam huius ciuitatis Toleti moderatore (me præsente,& associante,) *en el pleyto contra Alonso Gomez carcelero que fue de la carcel real*,& sic merito illius practica est amplectenda, quia est vir valde expertus, & maxime in casibus criminalibus in iure peritus, vnde merito per regiam maiestatem nuper fui electus causarum criminalium Prætor, in regali Granatensi Cancellaria.

SVMMARIVM.

1 *Milites, & nobiles non possunt torqueri.*
2 *Clericus torqueri non potest, nisi sit infamatus de crimine.*
3 *Clericus per laicum torqueri non potest de mandato sui episcopi.*
4 *Lex 56.tit.5.p.1.declaratur, pro hac sententia, & approbatur Abbatis opinio.*
5 *Consuetudo excusat à pœna excommunicationis.*
6 *Laicus potest torquere clericum de mandato sui episcopi, in defectu clericorum.*

QVAESTIO DCXIX.

Vtrum clerico in casibus, in quibus torqueri potest, sit tortura adhibenda per laicum. Communis contra communem, & quid iure regio.

Mili-

1 MIlites torqueri non posse probat tex.in l.mi-
lites, C.de quæstionibus, l.2.tit.30.p.7. vbi
Greg.verb.*cauallero*,l.24.tit.21.p.2.l.4.tit.2.lib.4.
ord.l.13.tit.7.lib.2.recop.& vide Greg.in l.49.ti.
5.p.5.& notat Ang.de malefic.verb.fama publica,
nu.202.& Hippolyt.in l.edictum, nu.3.ff.de quæ-
stionibus, Rom.sing.385. vbi notabiliter dicit,qd
si de facto tortura adhibeatur, & confiteatur deli-
ctum, nihil valere,quem, aliis citatis, refert & se-
quitur Rolan.loquens in doctore,cons.31.num.3.
vol.3.& principalem conclusionem tenet Cifuen-
tes,in l.79. Tauri, vbi refert psonas priuilegiatas,
quæ de iure torqueri non possunt,& Tiraq.de no-
bilit.c.20.nu.140.Otalpra, in eo.tract.5.prin.c.fi.
nu.4.Couar.lib.2.variar.c.9.nu.4. Guiller.Bene.in
c.Raynutius,verb.mortuoq; testatore, el 1.fallen.
8.nu.222.Baeza,de inope debitore,c.16.n.16.Ola
nus,in antinomia iuris,verb.nobilis,nu.22.Azeue.
in l.1.tit.16.lib.2.recop.& in l.4.tit.2.lib.6.recop.
qui adducit 11.casus, in quibus nobilis potest tor-
queri,& vide Plazam,de delictis,lib.1.c.6.nu.9.&
Io.Garc.de nobilit.gl.1.nu.10.Paz, in sua praxi 5.
partis,1.to.c.3.§.12.nu.43.vbi nu.49.resoluit esse
2 communem opinionem clericum torqueri nõ pos-
se,idemq; tenet Abb. in c.cum in contemplatione,
de reg.iur.in Decretalibus,nisi de crimine infama-
tus sit, cuius opinionem dixit communem Siman-
cas,de catholicis instit.tit.65.nu.47.& Didac.Pe-
rez,in l.1.tit.3.lib.1.ordina. & dicit etiam commu
nem Bernar.Diaz,in pract.crimin.c.135,in prin.&
Greg.in d.l.2.tit.30.p.7. verb.*cauallero*,in fi.Et vl-
tra omnes hanc dicit communem opinionem Imo
la,in c.1.col.2.depositi, & Cassa.in consuet.Burg.
rubr.1.§.5.nu.6.Iul.Clar.lib.5.receptarum senten
tiarũ,§.fi.q.64. vers.sed an clericus, Grat.reg.226.
nu.91.Padil.in l.1.nu.9. C.de iuris & facti igno.&
ab hac opinione non esse recedendum in iudican-
do & consulendo,resoluit Cantera,in suis quæstio
nib.criminalib. q.11. nu.1.in fi. Salzedo, qui alios
refert, in additionibus ad Bernar. Diaz,d.c.135.li
tera A.qui recedit ab hac communi opinione,& re
soluit contrariam esse in puncto iuris veriorem,se
quendo Alciat.in c.1.nu.43.de offic.ord.& Siman
cas supra,tit.65.nu.48. Fundamenta tamen Alcia.
dicit leuissima Bernar.Diaz,vbi supra,in prin.nu.1.
& sic à communi opinione non est recedendum in
iudicando,& consulendo,vt tradit Abb.antiquus,
in d.c.1.depositi, quem sequitur Feli.in c.de hoc,
de simonia, nu.2.& Boer. decis.163. & Cardinalis
appellans etiam communem, in d.c.1. & Hippoly.
sing.55.Ex quibus verissima cõclusio est,quod cle-
ricus si fuerit infamatus de crimine,possit torque-
ri,alias secus,licet cõtra eum resultent aliqua indi
cia. Quibus sic suppositis, dubium est, an clericus
3 possit torqueri per laicum, de mandato sui episco-
pi:& non posse,tenet gl.in c.si.in fi.23.q.5.& gl.fi.
in c.ille qui,5.q.5.&in c.fi.35.dist.& in c.quia tu-
sta,§.presbyteri,el 1.5.q.6.quia mandans,& man-
tarius in excommunicationem inciderent,vt tenet
Abb.nu.6.post Antonium, & Ancha. in c.vniuersi-
tatis,de sent.excommunicationis,Decius,in d.c.di
lecti,in prin.& Bernar.Diaz,supra,nu.6.& est com
munis opinio secundum Ripam, in d.cap.decerni-
mus,nu.99.de iudiciis.Syluest.verb. excommuni-
catio,6.§.11.& Simancas,supra,c.65.nu.49.idem-
que dicendum est de verberatione, vt tenet glo.in
d.c.1.33.quæst.5.& probatur in l.56.tit.5.p.1.ibi,
4 *E no deuen mandar estas cosas à los legos que las fa-
gan porque el perlado que lo mandasse, y el lego que lo
fiziesse, amos serian excomulgados*, & sic illa lex ap-
probat opinionem Abbatis, supra,nu.6.& eius ra-
tionem.

Sed contrariam opinionem tenet idem Abb. in
c.vniuersitatis,in 3.notab.de sententia excommu-
nicationis,nu.6.& hanc opinionem esse in practi-
ca receptam dicit Cantera,sup.nu.1.in fine,& dicit
communem obseruantiam Bernar.Diaz, sup.nu.7.
ex mente Abbatis, supra, idem,in c.vt famæ, nu.8.
5 quæ consuetudo à pœna excommunicationis excu
sat secundum Aufrerium, de potestate seculari su-
per ecclesiasticas personas,reg.3.nu.12.vol.14.tra
ctat.quod est de mente Felini, in d.c.vniuersitatis,
idemque tenet Paz,supra,nu.49. (qui neminem al
legat pro hac opinione,nec pro contraria) quod ta
6 men intelligit in defectum clericorum,ne alias de-
licta remaneant impunita. Et ita vidi obseruari in
duobus casibus contingentibus in hac ciuitate To
letana,& cum casus contingat,consideranda est di
spositio d.l.partitæ, quæ à nemine ex doctorib.al-
legatur,nec ponderatur.

QVÆSTIO DCXX.

Vtrum sit de substantia consuetudinis, quod sit scripta. Communis contra communem, & quid iure regio.

DIzimus in q.584.in fine, non esse de substantia & essentia legis, quod sit scripta. Nunc autem dubitatur, an sit de substantia consuetudinis, quod sit scripta. Et partem negatiuam fatetur esse communem opinionem Rochus, in rubrica, de cõsuetudine, nu.2.

Sed contrariam sentẽtiam (imo quod sit de substantia consuetudinis, quod non sit scripta) dicit communem Bar.in l.2.nu.5. C.quæ sit lon.consuetudo,& pro hac facit tex.in §.ex nõ scripto.Inst.de iure naturali gentium, vel ciuili,sed ille tex.nõ loquitur in consuetudine, sed in vsu,in quo est differentia,quia vsus sonat factum, & consuetudo ius, vt tradit Greg.in proœmio,ti.2.p.1.p illum tex.sed pro opinione Bar.est text.expressus de iur.regio, in L.4.d.ti.2.p.1.ibi, *costũbre es derecho, o fuero, que nos es escrito, el qual an vsado los hombres luengo tiempo.*

QVÆSTIO DCXXI.

Vtrum vinum vetus pro nouo solui possit, inuito creditore. Communis contra communem.

AN vinum vetus pro nouo reddi, vel solui possit (inuito creditore) dubitat gl.in l.cũ quid, ff.si cer.pe.quę determinat nõ posse, argumẽto duorũ iuriũ, quib. probatur creditorẽ nõ esse cogendũ accipere rẽ meliorem à debitore, cuius gl.opinionẽ sequitur ibi Alber.n.7.Bal.col.2.vers.quærit gl. Sali.post Richar.num.5.qui hoc intelligunt, si cre-

ditor velit expectare vinum nonum, idem tenet ibi Ang.col.2.in prin. & hanc opinionem tenuisse Cyn.& esse communem, & magis communem affirmat Cur.ibi,nu.8.col.2.

Sed contrariam partem (imo quod vinum vetus, inuito creditore, pro nouo solui possit) tenet ibidem Bart. (dum tamen non sit deterius nouo,) quam sententiam tenuerunt ante eum, Iacob. de Rabenis,Pet.& Oldra.& Paulus,ibi,col.2.Soc.col. 3. & Bat.opinionem, dicit ibi magis communem Alex.col.1.idem dixit Ias.nu.10. & esse communẽ affirmat,nu.6.in 1.lectura, & in 2.nu.10.& eam dixit communem Alcia.nu.11.& Purpu.nu.41.& pro hac opinione facit,quod id quod plus est,vtiq; tãti est,l.cum furti, ff.de in litem iuran.præterea,qui tenetur aliquid facere, illud melius faciendo liberatur,ita gl.verb.perenisse,in l.penu l.ff.si ex noxali causa agatur.Rursus pro hac opinione potest induci tex.io d.l.cum quid, nam cum potuisset text. ibi dicere, vinum pro vino restitui non posse,maluit dicere,nouũ pro veteri restitui non posse,quasi à contrario sensu dicat, vetus pro nouo restitui posse,quod argumentũ fortissimum est,in iure ff.l.1. §.huius rei,ff.de offi.eius cui mãda.est iurisdictio, maxime qñ non resultat prauus intellectus.Et hãc opinionẽ dicens cõiorẽ sequitur Moc.in contractibus,c.de naturalibus mutui, nu.5. à qua recedendum non est in iudicando & consulendo.

QVÆSTIO DCXXII.

Vtrum statutum excludens fœminas,sit fauorabile stantibus masculis. Communis contra communem,& quid iure regio.

STatutum excludens feminas à successione parentum,existentibus masculis,sitne absolute fauorabile,sine aliqua distinctione, in dubium verti solet.In qua difficultate quatuor refert opiniones Soc.in conf.1.nu.46.lib.1. Et quod sit indistincte fauorabile,facit,quia principalis intentio conditorum fuit, vt in personis masculorum familiæ conseruarentur,vt in l.1.in §.ff.de ventre inspiciendo, ibi, *vt ordinum dignitas, familiarumq; salua sit*.Et licet hoc vergat in odium feminarum, quo nomine possit statutum odiosum iudicari,vt in l.maximum vitium,C.de libe.præt.verũ cum per masculos dũtaxat familiæ conseruentur, vt in prin.Inst.de legitima agnat.success.& in §.1.Insti.de patria potestate,videtur fauorabile iudicandum absolute,prout referunt voluisse Dyn.in l.1.C.ad l.Iuliam,de adul. q.fin. cuius opinionem testatur esse communem Anan.conf.69. & illam dicit communem Dec.nu. 6.Alciat.nu.19.in l.venia,C.de in ius vocando.

Sed contrariam sententiam (imo quod non sit distincte fauorabile tale statutum, sed odiosum ex parte feminarum, & fauorabile ex parte masculorum) tenuit Paulus, in l.si quis nec causam,in principio,nu.3.ff.si cer.pet.& ante eum,hanc partẽ defendit Bal.in d.l.venia, prope finem,& ibi Francis. Curt.nu.18.qui hanc dicit magis communem opinionem,dicens obseruari in praxi sicut euangeliũ, & sequitur Gozad.conf.37.ou.12.Alex.conf.128. nu.3.lib.1.Greg.in l.3.tit.13.par.6.verb.*mugeres*, per illum text.& hanc dicit communiorem opinionem,& illam sequitur, pluribus citatis, Mieres, de maioratu,2.p.q.6.nu.95.col.5.vbi etiam refert tertiam opinionem, dicens hanc vltimam in iudicijs esse sequendam. Et si velis cognoscere quando aliqua dispositio sit principaliter fauorabilis, vel odiosa,vide elegantem distinctionem Aretini,in d. l.venia,nu.3 dicentis,quod si agatur de re diuisibili,potest dispositio ex vna parte dici odiosa, & ex altera fauorabilis: si vero de re indiuisibilis, tunc oportet venire ad cõiecturas, vt appareat,quæ fuerit principalis intentio statuentium, Quæ omnia sunt menti tenenda.

QVÆSTIO DCXXIII.

Vtrum de iure digestorum competat exceptio non numeratæ pecuniæ.Communis contra communem.

SI quis spe futuræ numerationis, centum se accepisse esset confessus,non numeratæ pecuniæ exceptionem ei competere, nemo est qui neget, quia illud compertissimum est ex §.vnico, Insti.de literarum obligationibus,& in §.idem iuris,Inst.de exceptionibus:quibus consonat tex.de iure regio, in l.56.tit.5.p.5.vbi late prosequitur Greg. Sed an iura Digestorum hanc exceptionem agnouerint, dubium est non facile, quoniam ad illa quoque iura hanc exceptionem retulit gl.in l.non figura, ff.de act.& obl.pro qua solet expendi tex.in l.2.§.creditum,secũdum vnum intellectum, ff.si cert.pet.quã constat esse communẽ,secundum Ias.in l.1.in prin. ff.de verb.obl.quam opinionem, sequendo Accursium,contra omnes, tenet Acosta, in d.l.si ex cautione,nu.2.C.de non numer.pec.

Sed contrariam partem (imo quod exceptio illa nõ fuerit cognita de iure Digestorum) tenet Pet. & Bar.io d.l.non figora, quorum opinionem cõstat esse communẽ ex Emanoele Acosta, in d.l.si ex cautione,col.3.& 4.nu.2. quam etiam tenet Cyn.in l. generaliter,col.2.C.illo ti. Fulg.in l.cum fidem,& in d.l.generaliter,nu.9. & ibi Paulus, col.3.Fortu. in l.si vnus,§.pactus ne peteret, nu.10.ff.de pactis, vbi assignat rationem. Verior tamen videtur sententia Accursij, ex fundamentis traditis per Acostam,sup.maxime per tex.in §.1.Instit.de literarum obligatio.& vide quæ diximus,in q.58.vbi late prosequimur hanc materiam,tam de iure communi et ciuili,quam canonico,& regio.

SVMMARIVM.

1 *Res furtiua condici potest.*
2 *Rem sibi dari nemo potest petere, præterquam à fure.*
3 *Fur & morosus æquiparantur.*
4 *Qui est dominus alicuius rei, non potest amplius effici dominus.*

QVÆSTIO DCXXIV.

Vtrum condictio furtiua competat domino.Communis contra communem.

Maxi-

MAximum dubium est apud doctores, an condictio furtiua competat domino. Et gl. in l.
si quis nec causam, §. res pignori, ff. si cert. pet. (vbi
1 Bar. ex sententia Butricarij) eleganter distinguit,
quod aut condictio consideratur ex parte agentis,
& tunc possit res furtiua condici, ratione dominij:
aut ex parte conuenti, & tunc ratione possessionis
cōdici potest. Cuius distinctionem probat ibi Paulus, & eam esse communem testatur Soc. col. fin. & etiam Ri nin. ibi, col. 5. & dixit communem Curt. col. 1. Butigella, col. 3.

Sed contrariam sententiam (imo quod respectu
actoris, etiam detur condictio contra furem) tenet
ibi Fulg. & hanc esse communem contra Bar. testa
tur ibi Ias. col. 2. & eam defendit Curt. & etiam Go
mec. nu. 28. & in §. sic itaque discreris, Instit. de a-
2 ctio. pro quibus optime facit text. in d. §. sic itaq;,
vbi ponitur regula, quod nemo potest petere rem
sibi dari præterquam à fure, vt igitur exceptio sit
bona, oportet intelligere tex. vt à fure possimus pe
tere rem dari nobis, etiam ratione dominij. Præte
3 rea facit, quia fur, & morosus æquiparãtur, vt in l.
inter stipulantem, §. Stychum qui decessit, de verb.
oblig. Igitur vt in odium à moroso res iam peremp-
pta peti conceditur, vt in l. seruum, §. fi. ff. eo. tit. ita
contra furem permittitur, vt ratione translationis
4 dominij conueniatur, licet videatur impossibile, vt
semel dominus, iterum à fure dominus constitua-
tur, vt in l. sequitur, §. lana, ff. de vsucap.

QVAESTIO DCXXV.

Vtrum exceptio nō solutæ gabellæ possit opponi in quacunque parte litis. Communis contra communem, & quid iure regio.

EXceptionem excommunicationis posse opponi in quacunque parte litis, & ea posita impediri vlteriora processus, probat nobis tex. in c. pia, de exceptionibus, lib 6. cle. 1. eo. tit. Dubium tamē est, an sit idem in exceptione banni, vel non solutæ gabellæ, quod ea posita impediatur processus, vlterius tamen non opposita, valeat? Et valere processum ea nō opposita, & esse idem quod in exceptione excommunicationis, voluit Bar. in l. eleganter, §. si quis post, nu. 6. ff. de cond. indeb. vbi Alex. n. 5. in fi. testatur opinionem Bart. communiter teneri. Pro qua opinione potest induci tex. de iure regio, in l. 19. tit. 17. lib. 9. recop. vbi gabellarius tenetur petere gabellam, & donec ab ipso petatur, venditor est tutus in foro animæ, maxime secundum cōsuetudinem Hispaniæ, vt tradit Angles, in floribus theologicarum, tit. de vectigalibus, in 1. dubio.

Sed contrariam sententiam (imo quod processus factus cum bannito, vel non soluente gabellã, sit ipso iure nullus etiam nō opposita exceptione) tenuit Iac. de Aren. quem refert & sequitur Ioann. And. in additio ad Speculatorem, tit. de proba. sententiæ, §. iusta, vers. item est nulla, cuius opinionem dixit esse communem Alex. in l. 1. §. 1. num. 2. ff. ad Trebe. & hanc communem contrariam dicimus à Ias. in d. l. eleganter, §. si quis post, n. 6. in fi. pro qua sententia adduci etiam potest tex. in l. 31. tit. 19. li. 9. recop. vbi seruata solemnitate illius legis, gabella debetur in foro conscientiæ, licet non petatur, vt docet Conar. in regula peccatum, 2. par. §. 5. n. fi. Mench. de successionum creatione, lib. 3 §. 28. nu. 28. Sot. lib. 3. de iust. & iur. q. 6. ar. 7. & Menoch. casu 397. quos refert & sequitur Lasarte, *de alcaualas*, c. 18. nu. 39.

QVÆSTIO DCXXVI.

Vtrum per pœnam impositam ab statuto, tollatur pœna imposita de iure communi. Communis contra communem.

PEr pœnam impositam ab statuto, nō esse recessum à pœna iuris communis, tenuit Bart. in l. 1. ff. vi bono. rapt. idem tenuit Bal. in l. in eum, C. de furt. & hanc dicit veram, & communem opinionē Abb. in c. de causis, col. pen. vers. aduerte altius, de offi. delega. dixit etiam communiter teneri Cyn. in l. qui sepulcri, C. de sepulchro viol. prout eum refert Ioan. Baptista de S. Seuerino, in repet. l. omnes populi, nu. 177. ff. de iustitia & iure.

Sed contrariam sententiam (imo quod censeatur esse recessum à pœna iuris cōmunis) tenet Bal. in l. data opera, col. 6. C. qui accus. non poss. Alberi. 1. par. statutorum, q. 8. Corn. cons. 114. lib. 1. & pro hac opinione consuluit Franciscus Purp. cons. 465. nu. 1. vol. 2. & dixit seruari per totum mundum Decius, post Alberi. & Paulum, in d. c. de causis, n. 14. in fi. Et hæc est magis communis, & æqua, secundũ Hippolytum, in pract. crim. §. sequitur, nu. 6. & hãc videtur sequi Henric. Bote. in tracta. de Synodo, 3. par. 1. concl. 13. nu. 236. vbi refert hanc communem contrariam, & dicit hanc tenere omnes DD. Carrer. in sua pract. in §. circa itaque, nu. 14. pagi. 519. & tradit hãc communem contrariam Auiles, in cc. pp. c. 17. verb. *las bara*, nu. 19. & Iul. Clar. lib. 5. senten. §. fi. q. 85. vers. debet, & pro hac opinione est tex. in l. qui cum vno, §. qui potest. vers. nam exoqui, ff. de re militari, quæ opinio verior & æquior est, & tenenda.

SVMMARIVM.

s *Transmissio, quæ fit ex potentia sanguinis non habet locum in filio emancipato.*

a *Pater filio emancipato pupillariter substituere non potest.*

QVÆSTIO DCXXVII.

Vtrum dispositio l. fi. C. de repudianda hereditate, procedat in filio emancipato. Communis contra communem, & quid iure regio.

LEgem fi. C. de repu. hereditate, in quantum disponit, filium abstinentem, à paterna successione, posse intra triennium reuocare abstentionē, habere locum in filio emancipato, sublata hodie differentia emancipationis, & patriæ potestatis, aliqui tenuerunt, inter quos signanter Paulus, in lege si emancipata, Cod. de iuris, & facti igno-

tantia, quæ sententia placuit gl.verb.paternam, in d.l.fi.quam communiter teneri firmat Iaf.in d.l.fi. emancipata, nu.2.

Sed contrariam sententiam (imo quod prædicta lex fi.etiam hodie non habeat locum in filio emancipato) tenuit gl.in d.l.si emancipata, quã ibi sequitur Bar.& esse communem opinionem firmat Alex.in d.l.fi.nu.4. & eam dicit communem Guil. Bened.in c.Rayn.de testa.verb. mortuo itaque testatore, el 2. nu.135. & Guiller.Mayner.in l. nemo
1 potest mutare, nu.110.ff.de reg.iur.pro qua sentẽtia optime facit, quod transmissio quæ fit ex potẽtia suitatis, non habet locum in emancipato, vt esse communem opinionẽ testatur Alex.col.penult. & Corn.nu.4.in l.si fratris, C.de iure delib.& in l. si emancipati, C.de collat. Aret.in l. ventre, nu.9. ff.de acq.hered.& dixit etiam communem Iaf.in l. si filius qui patri, nu.16.ff.de vulgari, idem in l.si emancipata, col.2.C.qui admitti. Alex.in l.sub conditione, ff.de lib.& postb.dicit etiam communem Io.Crot.nu.98.Fort.Garc.nu.224.in l. Gallus, §. & quid si tantum, eo.tit. & Iacob.de S.Geor, in l.fin. col.2.C.de repud.hered.super quo tamẽ relinquit Bar.cogitandum, in d.l.vẽtre, & videtur tenere cõtrarium, in l.quod dicitur, §.suum heredem, ff.de acq.hered.& in auth. ingressi, nu.5.C.de sacrosan. eccl.Præterea facit pro hac opinione, quod nec ho
2 die licet patri filio emancipato pupillariter substituere, vt voluit Bar.in d.l.moribus, nu.7.ff.de vulg. cuius opinionem dicit communem Segura, in l.co hered.§.cum filiæ, nu.8.de vulgari, & est tex.de iure regio, in l.5.tit.5.par.6.vbi notat Greg.verb.*en su poder*, allegans Couar.in cap.Raynutius, §.5. de testamentis.

S V M M A R I V M.

1 *Qui non vult conferre, non videtur bonorum possessionem repudiare.*
2 *Legatum non censetur repudiatum, etiamsi legatarius dicat se nolle legatum ad se pertinere.*
3 *L.filij matrem, §.1.ff.ad Treb.declaratur, & limitatur in num.6.*
4 *Bartolus de contrarietate arguitur.*
5 *Lex 8.tit.6.p.6.declaratur pro hac vltima opinione.*
6 *Verba enunciatiua non disponunt.*
7 *Tempus ad adeundam hereditatem est designandum à iudice.*
8 *Iudex potest tempus legale ad adeundam hereditatem abbreuiare.*

QVAESTIO DCXXVIII.

Vtrum dicens, nolo adire hereditatem, videatur repudiare. Communis contra communem, & quid iure regio.

Dicens se nolle adire hereditatem, nõ videtur illam repudiare, nisi annus postea labatur. Ita Bar. (post gl.) in l.cum ignorantia, C.de iuris & facti ign.idem in l.fi. C.de repud. hered. t.q.idem in l.si quis suus, nu.5. ff.de iure delib. & ibi Paul.n.5. Ang.in repet.l.qui se patris, nu.3.C.vnde lib.& ibi hanc opinionem tenuit But. quem ibi refert, & sequitur Bal.col.2. subdens eam seruari in palatijs, quod idem saltim de palatijs Bononiensibus consuetudine firmat ibi, Cyn.t.oppos. & Alber.nu.2. vbi Curt.nu.27.hanc dicit esse communem opinionem, & dixit etiam ibi communem Goz.nu.77. & Fabianus, nu.64. Padil.in l.cum ignorantia, nu.11.C.de iuris & facti ign.& Menoch.de arbit.casu
1 469.nu.61. Et pro hac parte optime facit tex.in l. nonnunquam, ff.de collat. bono. vbi is qui dixit se nolle conferre, non videtur possessionem bonorũ repudiasse, si postea cautionem de conferendo ve-
2 lit offerre. Præterea facit optime tex. in l.Titius, in prin.(iuxta glo.verb. *noluisset*,) ff.de actio.empti, vbi ex eo quod quis dixerit, nolle legatum ad se pertinere, nisi heredem quoque petitione legati liberauerit, non censetur legatum repudiatum.

Sed his non obstantibus, contrariam sententiã (imo quod per illa verba inducatur repudiatio) tenet crebrior opinio, propter decisionem tex.in l.fi-
5 lij matrem, §.1.ff.ad Tertyl.ibi, *anteaquam consanguineus, vel agnatus adierit*. Quia si ex illis verbis nõ esset inducta repudiatio, non admitterentur sequẽtes in gradu, vt in l.1.§.quibus, ff.de successorio edicto, melior tex.in l.si filius, §.cum filius, ibi, *quod*
4 *sine dubio*, ff.de bonis libet. & ita hãc partem tenet
4 Bar. (præter mortem sibi contrarius) in d.l.filij matrem, §.1.ff.ad Tertyl.& sequitur eam Pet.Cyn.Bal. & Fulgos. in d.l.cum ignorantia, nu.2.Iac.de Are. Pet.Cyn.Rayn. & Alber. in d.l.qui se patris, & ibi Alex. nu.7.Iaf.nu.41.& videtur communis opinio ex Decio, ibi, nu.17.in quãtum dicit in ea residere Iaf.& Modernos, & satis aperte esse cõmunem ibi ostendit Paulus de Montepico, num.41.& pro hac sentẽtia potest expendi tex. de iure regio, in l.8.tit. 6.p.6.vbi Grego.verb.*recebir*. Prima tamen opinio verior videbatur de iure communi, neque in contrarium obstat tex.in d.l.filij matrem, §.1.ff.ad Tertyl.nam possunt adaptari illi plures intellectus, in
6 quantum admitti sequentem in gradu, nam ex Salic.in d.l.qui se patris, nu.10.ibi, illa verba, *si agnatus*, sunt enunciatiua, & non dispositiua, & ita non probant, vt in l.ex hac scriptura, ff.de nouat.& in l. ex his verbis, C.de testa.milit. quod argumentum in verbis quoq; legis debet admitti, vt videtur probare tex.in c.si Papa, de priuil.lib.6.gl.etiam, verb. non teneris, in c.2.de dolo & contu.eo.li.& est doctrina Bar.in l.extat, col.fi.ff.quod met.cau.& aliũ intellectum assignat ad illum tex.Dec.vbi supra & alium Fabius, sup.nu.73. vers.secundo respõdetur,
7 & vide l.2.tit.6.p.6. vbi designatur tempus ad ad-
8 eundam hereditatem, vbi Greg.verb.*alomenos*, disputat, vtrum iudex possit illud tempus abbreuiare, & Parlad.lib.2. rer.quotid.c.fi.4.pat.§.1.nu.6. est tamen communis practica quod sic, vt diximus in q.714.

QVÆSTIO DCXXIX.

Vtrum in creditore conficiente inuentarium defuncti, confundantur actiones. Communis contra communem, & quid iure regio.

Actio

ACtio confunditur, si creditor succedat debitori, & è contra. Ita probat tex. in l. debitori, C. de pactis, l. licet, C. ad leg. Falc. l. penult. ff. de hereditarijs act. & l. si vxorem, C. de bon. auct. iud. poss. l. 15. tit. 6. lib. 3. fori. Greg. in l. 8. tit. 6. p. 6. vbi etiã Montaluus. Et rationem assignat Padilla, in l. cum secūdum, nu. 12. C. de fideic. vbi ampliat 8. modis, & alijs 8. restringit, & Gratia. ampliat tribus modis, & 7. limitat, in reg. 11. & Duennas, reg. 18. vbi limitat, quando heres confecisset inuentarium, ex gl. 2. in d. l. debitori, quam sequitur ibi Bal. nu. 2. vbi Iason & Alexan. & est communis opinio, secundum Alex. in l. fi. §. in computatione, C. de iure deliber. nu. 5. & illam tenent Cyn. Bar. Salic. & Cuma. in d. l. debitori, pro qua sententia facit gl. verb. confundantur, in d. §. in computatione, & dicit etiam communem opinionem Hieronymus Gratus, cons. 63. nu. 10. lib. 2. Greg. in d. l. 8. & Duennas, & Padilla, & Gratia. sup. nu. 5.

Sed contrariam opinionem dicit magis communem Franc. Curt. in repet. d. l. debitori, num. 10. quæ placet Alex. & modernis, ibi, nu. 12. Primã tamen opinionem hodie approbat d. l. 8. tit. 6. p. 6. in fine, ibi, *E si aquel que es est ablecido por heredero omiesse alguna demanda, o el deuiesse alguna cosa aquel que le estableçio por su heredero, en saluo le finca la demanda, o aquello que la deuia el testador, si el inuentario fiziere.* Per quam legem hæc opinio nullam habet difficultatem, & sic communiter practicatur.

QVÆSTIO DCXXX.

Vtrum bona fides præsumatur in præscriptione iurium incorporalium. Communis contra communem.

IN præscriptione rerum corporalium, bonam fidē semper interuenire, præsumit tex. in l. penult. C. de euict. & hanc opinionē tenet gl. in prin. insti. de vsuc. & hanc dicit communem opinionem Cur. cons. 18. nu. 4. dum tamen illa bona fide allegetur, per tex. in l. si adulterium cum incestu, §. idem Pollioni, ff. ad leg. Iul. de adulter. & nos diximus in q. 657. Dubium tamen est, an in præscriptione seruitutum sit idem. Et quod non præsumatur bona fides, tenet gl. vnica, verb. vsus fit, ibi, sed potest dici contra, in l. 1. §. 1. ff. de itinere actuque priuato, quã ibi sequitur Bar. nu. 12. reprehēdens Dinum, quod tenuerit contra gl. cum qua tenet etiam ibi Ang. de Perusio, qui ramē falso sibi persuader, sufficere pręscribenti, allegare bonam fidem, & opinionem illius glossæ tenuit etiã Faber, in §. æque si agat, nu. 23. Inst. de actionibus, Arer. cons. 30. dub. 2. Alciat. in præsumpt. 3. reg. 3. nu. 6. & hanc dicit communem Panor. in c. si diligenti, nu. 18. de præscriptio. & illam tenet Cyn. in l. 1. C. de seruitutib. & aqua, vbi etiam Bal. col. fi. vers. quæro vlterius, dicit hãc esse veritatem, & illam dicit magis communem Balb. de præscriptionibus, 2. p. 4. par. princip. quæstio. 1. nu. 10.

Sed contrariam opinionem (imo quod bona fides præsumatur) tenet Cyn. in d. gl. legis 1. §. 1. de itinere actuq; priuato, & hanc dicit communem Mart. Laud. in l. seruitutes prædiorum, nu. 14. ff. de seruitutibus, & dicit etiam communem Alberic. in d. l. 1. nu. 4. de itinere, actuque priuato. In præscribenda autem libertate, aduersus seruitutem impõsitam, vel acquisitam, sicuti in rebus corporalib. videtur bona fides præsumenda, quia facilius res ipsa reuertitur ad suam naturam, vt in l. si vnus, §. pactus ne peteret, vers. quod in specie, ff. de pact. & in l. 2. cum gl. C. de inofficiosis donatio. quod ita tenet Alberic. in l. 1. ff. de seruitutibus, & aqua, nu. 1. & Abb. vbi supra, & Floria. in l. seruitute, ff. de seruitutibus, & Padilla, in l. si quas actiones, nu. 37. C. de seruitutibus & aqua, vbi respondit ad difficultatem, quam videtur facere tex. in l. sequitur, §. si viã, ff. de vsucapionibus. Et vide de iure regio l. 16. tit. 31. par. 3. vbi Gregor.

QVÆSTIO DCXXXI.

Vtrum in executione sententiæ, sit necessaria porrectio libelli. Communis contra communem.

IN executione alicuius sententiæ, an sit necessaria porrectio libelli, in dubium verti solet: & gl. verb. exercere, ibi, verb. *vel dic*, in l. qui, de inoffi. testa. videtur insinuare in tali executione libellū non esse necessarium, sed statim sententiam quasi quali petitione executioni esse committendam. Idem tenet gl. verb. *restitui*, in l. minor 25. annis, ff. de minor. & hanc opinionem tenet Cuman. in l. intra dies, ff. de re iud. & ibi Imol. nu. 4. Alex. col. 2. Ias. nu. 6. vbi Zas. col. fi. asserit ita ex consuetudine seruari. Et hanc opinionem quidam referunt ex Bal. prout tenet Roder. Suar. esse veram, in l. post rem iudicatam, in 2. notab. col. 10. fol. 14. in antiqua impressione. Et re vera tenet illam Bal. in l. tale pactū, §. fi. ff. de pact. & illam sequitur Ant. in c. 1. de litis contest. vbi etiam Marian. nu. 41. Feli. n. 7. qui post Marian. affirmat, hanc esse communem opinionem, quam sequitur Greg. (alijs citatis) in l. 1. ti. 27. par. 5. verb. *de el quedio.*

Sed contrariam opinionē (imo quod sit distinguendum, an agatur actione iudicati pro executione, & tūc requiritur oblatio libelli) vt in auth. offeratur, C. de litis contesta. aut intentatur officium iudicis, & non requiritur, sed procedit prima opinio, vt in l. à diuo Pio, §. si super rebus, ff. de re iudi. Quam distinctionem posuit Bart. in d. l. intra dies, vbi Cuma. col. 2. Imol. nu. 4. Ias. col. 1. Rip. nu. 3. testatur hanc esse communem opinionem, quam et tenet Bar. in l. 2. C. de executione rei iud. vbi illam sequuntur Bal. Sali. n. 2. dicentes communem, quã etiam sequitur Lanfran. de Oria. de interlocutione & appellatione, nu. 62. vol. 8. tract. & Ias. in l. 1. C. de iudi. licet contra secundam partem distinctionis soleat adduci text. in d. l. intra dies, in verb. *agi*, cuius natura est inducere ordinem iudiciorum, vt in l. licet, §. si plures, iuxta gl. verb. agatur. ff. de procurato. Solet etiam eodem argumento induci tex. in l. 1. ff. de edendo, & in l. 1. C. quando ex facto tutoris, tex. etiam in l. item veniunt, §. idem recte, ibi, *post susceptum iudicium*, ff. de petitio. heredit. Nam quando iudicium suscipitur, litem oportet contestari, vt in d. l. 1. C. de re iud. vbi notant doct.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus principis potest exequi suam sententiam.*
2 *Delegatus à iudice ordinario, non potest exequi suam sententiam.*
Delegatus à principe, & ordinarius æquiparantur.
4 *Iudex delegatus potest implorare auxilium iudicis secularis.*
5 *Iudices ordinarij ecclesiastici, implorant auxilium iudicis secularis.*
6 *Delegatus ab inferiore non exequitur suam sententiā.*
7 *Procurator est similis delegato.*
8 *Procurator non potest petere executionem sententiæ, quæ conclusio tripliciter limitatur.*
9 *c.quisquis, 2.quæst.6.declaratur.*
10 *Delegatus, per modos congruentes potest suam exequi sententiam.*
11 *c.cum venisset, de eo qui mittitur in possessionem, declaratur.*
12 *Delegatio est stricti iuris.*
13 *Delegatus potest in expensis condemnare.*
14 *Iudex arbiter non potest suam exequi sententiam.*

QVÆSTIO DCXXXII.

Vtrum delegatus ab inferiore possit suam exequi sententiam. Communis contra communem.

DElegatus à principe, quod non possit exequi
suam sententiam, resoluit gl. in l. à diuo Pio,
ff. de re iu. per illum tex. ibi, *à se*, quæ verba ad diuū
Pium relata, optime probant eius opinionem.
1 Sed contrariam opinionem (imo quod talis de-
legatus possit suam exequi sententiam) tenuit gl.
verb. *iure suæ potestatis*, in l. si quis missus, ff. ne vis
fiat ei, & pro hac etiam parte expendit tex. gl. ibi,
verb. *mancipante*, in l. fi. C. de iud. vbi idē tenet Bar.
col. 1. Paul. nu. 3. & Ang. eo. nu. 3. dicens Bar. fecisse
magnum festum de illo tex. pro hac parte, quam ēt
tenet ibi Ias. nu. 5. dicens communem, & eandē te-
net Bar. in d. l. à diuo Pio, col. 1. Ang. col. 1. vbi asse-
runt esse communem Cuma. nu. 4. Imol. n. 2. & hāc
dicit receptam sententiam Panor. in c. significasti,
nu. 5. de offi. deleg. vbi Feli. nu. 2. Maranta, de ordi
ne iudicio. 4. p. 5. dist. nu. 43. & 6. p. c. de executio-
ne, nu. 4. & sequitur Gratia. reg. 416. nu. 3. pro qua
opinione adducit Bar. in d. l. à diuo Pio, text. in au-
thentico, de exhib. reis, §. si vero. Quæ licet vera sit
& communis, minime tamen comprobatur per iu-
ra à Bar. allegata: nam tex. in d. l. fi. non solum agit
2 de delegato principis, sed de delegato ab ordina-
rio, qui suam sententiam exequi non potest, vt ex
infra dicēdis apparebit, & verba illius tex. scilicet,
executorem negotij, non de delegato sunt intelligen
da, sed potius de executoribus, qui à iure erant de-
terminati ad executionem sententiarum, vt in au-
thentico, de iudicibus, §. vnoquoque, collatio. 6.
Pro communi autem opinione benefacit, quia de-
3 legatus à principe, & ordinarius æquiparantur, vt
in l. à iudice, C. de iudi. & ita hanc partem dixit cō
munem Alex. in l. 1. nu. 31. ff. de offic. eius cui man
data est iurisdict. de iure autem canonico, nemini
dubium est, quin delegatus à principe possit suam
exequi sententiam, & ita videtur probare tex. in d.
c. significasti, vbi Abb. nu. 5. & Gratian. supra, nu. 3.
Est tamen aduertendum, quod non poterit prædi-
ctam sententiam exequi manu militari, quia in eo
non habet locum text. in l. qui restituere, ff. de rei
vend. secundum Innoc. in d. c. significasti, nu. 3. vbi
Abb. nu. 9. & Felin. nu. 3. testantur hanc esse com-
munem opinionem, & illam tenet Ang. in d. l. qui
restituere, col. 1. affirmans se ita practicasse: idem
tenet etiam Curt. in l. iubere cauere, nu. 18. ff. de iu
risdict. omn. iudic.
4 Sed contrarium tenet Rom. in l. 1. ff. eo. (& ma-
le.) Dubium tamen est, an talis delegatus possit in-
uocare brachium seculare. Et non posse constanter
asseuerat Archid. in c. vt inquisitionis, §. deniq;, de
heret. lib. 6. & hanc opinionem sequitur Alberic.
nu. 5. Paul. nu. 4. in l. episcopale, C. de episc. audien-
tia. Verior tamen opinio est quod possit implorare
brachium seculare, vt tenet gl. verb. cōseruatores,
& verb. defendere, in c. 1. de offi. deleg. in 6. & hāc
opinionem tenet Archid. sibi contrarius, in c. ad-
ministratores, nu. 223. q. 5. & tenet etiam Innoc. in
d. c. significasti, nu. 2. vers. imo quod plus est, de of-
fic. deleg. vbi affirmat esse communem opinionem
Abb. nu. 8. Dec. nu. 4. & sequitur ibi Feli. nu. 2. qui
dicit esse optimum tex. pro hac opinione, in c. dile-
cto filio, de sentent. excommun. lib. 6. (qui minime
probat illam sententiam) eam etiam tenet Oldra.
consi. 89. nu. 6. & cons. 278. nu. 9. & consil. 319. nu.
5. & asserunt esse communem opinionem Palatius
Rubeus, in cap. per vestras, 2. notab. 5. sed est pul-
chrum, nu. 17. & Bermondus, de publicis concubi-
5 natijs, col. 301. Brachium autem seculare implo-
rant iudices ordinarij ecclesiastici, vt in c. 1. de offi.
ord. cap. 2. de clerico excommunicato ministran-
te, & est etiam text. non solitus allegari de iure ci
uili, in l. fi. de relig. & sumpt. fun. ibi, *episcopis loco-
rum hoc prouidentibus, & præsidium auxilio vtenti-
bus*, de iure autem regio est text. in l. 4. tit. 1. lib. 3.
ordinam. vbi late Didacus Perez, Menoch. de arbi
trat. casu 459. nu. 4. Segura de Aualos, in directo-
rio iudicum ecclesiasticorum, 2. p. cap. 131. nu. 30.
cum seq. vbi late prosequitur materiam inuocatio
nis brachij secularijs, & qualiter sit facienda, &
Ioannes Rodin, de maiestate principis, num. 145.
fol. 32.
6 Quibus sic suppositis, dubium est in quæstione
principali, in qua sunt communes contrariæ, an de
legatus ab inferiore possit suam exequi sentētiam
(sicut diximus posse delegatū à principe.) Et posse
interlocutoriam exequi tenet Bar. nu. 19. in l. à di-
uo Pio, ff. de re iudic. diffinitiuam autem nō posse,
sed illius executionem esse deuoluendam ad dele-
gantem. Ita videtur probare tex. in l. à diuo Pio, &
in l. properandum, iuncta gl. verbo, maiorem, C.
de iudicijs, & in c. si quis cōtra clericum, ibi, *à qui-
bus*, de foro competenti. Et facit, quia postquam
sententiam dixit, functus est officio suo, l. si vt pro-
ponis, C. quomodo, & quando iud. la. 1. l. Paulus, l.
iudex posteaquam, ff. de re iudic. Facit etiam quia
executio sententiæ, est meri imperij, l. imperium, l.
iubere, cauere, ff. de iurisdictione omnium iudicū.
At vero ea quæ sunt meri, vel mixti imperij non
tran-

tran feit.in delegatos,l.1.in prin.ff.de offi.eius cui
mandata est iurisdictio,& sic videtur adépta dele-
gato.Quā opinionem firmat expresse glo.& Bart.
ibi,nu.14.& glossa fi.in fine,in d.l.qui restituere,&
illam esse communem firmat Anchar.nu.7.Imola,
nu.5.Felinus,nu.4.in d.c.si quis contra cler.Et rur
7 sus facit pro hac opinione, quia procurator(qui
similis est delegato,vt in l.quia, ff.de iurisdictio.
omn.iud.qui habet potestatem litem prosequēdi,
nō habet potestatem exequendi sniam.l.hoc iure,
ff.de solut.vbi Bart.id multū notauit,dicens se ali-
qn̄ ita respondisse,pro qua snia facit optime tex.in
l.sed si tamen,ff.de pactis.Verum tamē est,quod si
procuratori petenti hoc,non esset obiectum, vale
ret executio ab illo petita,tex.singularis in l.si pro
curator meus,ver.1.ff.de procu. Quod tn̄ fallit qn̄
procurator est in rē propriā,quod apertissime in il
la lege probatur,& ex traditis per Baldū, in l.1.C.
8 de actio.& obligatio.vbi resoluit,quod in procu-
ratore in causa propria trāsfertur dominium,& sic
reputatur verus dominus.Limita etiam,si talis pro
curator magnas expensas in lite fecisset, & domi-
nus non esset soluendo;nā tunc posset agere actio
ne iudicati.tex.singularis,in l.actoris,ff.de procu-
ratorib.& nō est alibi,secundū Angelū.ibi,illūque
tāquā egregiū cōmēdauit Rodericus Xuarez, in l.
post rē iudicatā.col.2.vers.fallit 3.ff.de re iudica.
Sed contrariam opinionē(imo quod delegatus
ab inferiori possit suam exequi sententiā)tenet gl.
9 in c.quisquis,3.q.6.& expressius gl.verb.*ipsius soli
citudini*,in d.c.si quis contra clericum, vbi Cardi-
nalis affirmat esse communem opinionem, quā ibi
sequitur Marianus Socinus. Est etiam in hac diffi-
cultate opinio Innocentij,in c.cum ab ecclesiarū,
10 n.7.offic.ordinarij,qui dicit, quod talis delegatus
possit suam exequi sententiā,per modos autem cō-
gruentes suæ iurisdictioni, videlicet per mulctam,
& per excommunicationē; per alios vero modos
qui sunt supra suam iurisdictionem,non possit,ita
vt non immerito, communem esse testetur Alex.
nu.7.Ias.nu.23.in d.l.a diuo Pio,& hanc opinionē
sequuntur canonistę in pluribus locis,Quarta fuit
opinio Abbatis,in reper.d.c.si quis cōtra clericū,
nu.37.vbi tenet esse distinguendum inter ius cano
nicū,& ciuile, & quod de iure canonico talis dele
gatus possit exequi suam sententiam:de iure aūt ci
uili non possit,cuius opinionem sequitur Ias.in d.
l.a diuo Pio,nu.24.& Fel.in d.c.significasti, n.1.de
offi.delegati.quæ licet propter eorum auctorita-
tem possit sustineri, iura tn̄ allegata per Abb.non
probant illius sententiā:nam tex,in c.in literis, de
offi.delegati, loquitur in delegato a principe, in
quo non est dubium,vt supra diximus, & tex.in c.
11 cū venisset,de eo qui mittitur in possessionē causa
rei seruandæ, non dicit delegatos misisse aliquem
in possessionē,sed mittendū decreuisse; & ideo vr̄
tenenda snia Bart.nu.14.& glossæ,ibidem,in d.l.à
diuo Pio, scilicet,ꝙ delegatus ab inferiore neutro
iure possit suam exequi sentētiam, cum delegatio
sit stricti iuris,vt in c.cū dilecta, de rescriptis, nec
12 possit delegatus intromittere se vltra contenta in
delegatione, vt in c.de causis, in princ.& in c.cum
olim,& in c.P.& G.de offi.deleg.posset tn̄ talis de
13 legatus partē victam in expensis condēnare, secun
dū Baldum,in l.sancimus,nu.15.C.de iudicijs. Itē
adde,quod neq; arbitro est concessum, suā exequi
sniam,etiamsi ex illa actio producatur.tex.est in l.
cū antea.C.de arbitris.l.4.tit.21.lib.4.recop. neq;
etiam iudici prorogato, vt in l.episcopale.vers.si.
C.de episcop.aud.quem tex.ita communiter intel
ligi firmat Cur.iunior in l.eum quædā puella, nu.
17.ff.de iurisdict.om.iud.Quādo autem iudex or-
dinarius possit alterius iudicis exequi sententiam,
vide Bar.in d.l.à diuo Pio.§.sententiam Romæ,ff.
de re iudicata,& Gracian.sup.reg.419.

SVMMARIVM.

1 *Pignora aliquando capiuntur auctoritate sententiæ in terlocutoriæ, aliquando per sententiam diffinitiuā.*
2 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
3 *L.debitoribus,ff.de re iudicata,adducitur pro hac sen tentia.*
4 *De iure regio si pignora distracta sunt immobilia, intra triginta dies vendicari possunt, si vero mobilia, intra nouem.*
5 *De consuetudine regni bona mobilia retrahi possunt intra triduum,& immobilia intra nouem dies.*
6 *Iudices supremi quocunque tempore admittunt debitorem ad retrahendum pignus distractum oblato pretio cum interesse ad rationem 14.millium pro miliario.*
7 *Bona licet prauenerint ad tertium possessorem retrahi possunt cum fructibus oblato pretio.*
8 *Quadriennium datum ad retrahendam rem non procedit de iure.*

QVÆSTIO. DCXXXIII.

Vtrum debitor à quo pignora distracta sunt auctoritate iudicis, possit quocunque tempore bona vendicare soluto pretio.Communis cōtra communem,& quid iure regio.

PIgnoribus captis,quantum tempus labi dēat,
vt distrahi possint,dubitat gloss.verb.*tempore.*
in l.cum proponas.C.de bonis auctoritate iudicis
possidendis,vbi distinguit in hunc modum, quod
1 aut pignora capta sunt auctoritate sententię inter
locutorię,& relinquitur arbitrio iudicis,tanquam
non determinatum à iure,iuxta dispositionē tex.in
in l.1.§.fin.ff.de iure deliberandi: aut auctoritate
sentētię diffinitiuę,& tunc statim distrahi possunt.
Cuius glossę distinctio in prima parte vera est,in se
cunda vero non: nā ex glo.ordinaria in l.fin.C.de
execut.rei iudicatæ,etiā auctoritate sententiæ dif-
finitiuæ,captis pignoribus relinquitur árbitrio iu
dicis,quanto tpe distrahi possint.Cuius opinionē
esse communem firmat ibi Salicetus,col.2.nu.4.
2 Sed contrariam sentētiam videtur probare tex.
3 in l.debitoribus,ff.de re iud.imo quod intra duos
mēses distrahi non possint,quę lex in hoc remanet
incorrecta,& ita hanc partē tenet ibi Bart.in 3.op
positione,Alex.& Ias.nu.4.idē voluit Bar.in d.l.fi.
nu.9.C.de execut.rei iudic.vbi Angelus,& Imola,
& ibi hanc opinionem testatur cōem Alex.nu.19.
Ias.

Iaſ.nu.15.& cum Batt. tranſire doctores, dicit ibi
4 Vincen.num.16. De iure autem regio, ſi pignus ſit mobile, dantur nouem dies, vt diſtrahatur, ſi vero immobile, triginta, l.1.tit.20.li.3.fori, vel ſi pignus ſit mobile poſt decem dies, l.52.titul.5.p.5. ſi vero immobile, poſt viginti, vt in l.fi.tit.27.p.3. vbi Gre
5 gor. verb. *veynte dias*. Quid autem quando pro reditibus regijs bona diſtrahuntur, vide l.11.tit.4.li.6.ordi. quæ tantum mobilibus tres dies, immobilibus vero nouem aſſignat, quod quidem generaliter ſeruatur de conſuetudine totius regni, vt tradit Caſtil.in l.70.Tauri, verb. *el remate*, Dida.Perez, in l.4.tit.8.lib.3.ordin.col.1702. Couar.lib.2.varia. c.11.nu.3.& tradit optimam cautelam Pinelus, in l.2.C.de reſcin.vend.2.par.nu.27.& 28. vbi Padil. nu.3. Azeue.in l.1.ti.12.lib.4.recop.nu.65. Iudices
6 tamen ſupremi, in quocumque tempore audiũt debitorem & ſoluto debito creditori, ſimul cum intereſſe ad rationem vnius pro quatuordecim, imperant creditoribus, quod omnia bona reſtituant debitori, cum fructibus perceptis. Et quod magis eſt, hoc faciunt etiam ſi bona poſſideantur à tertio poſſeſſore, quod ſit contra iuris regulas, es traditis per Xuarez, alleg.21.nu.7.in fi. per l.in cauſę, la
7 1.ſ. Pomponius, cum l. plane, ff. de minor. tamen fundantur in quadam æquitate, cum in hoc creditor, neq; tertius poſſeſſor non remaneant in dãno, & ſic ſeruanda eſt æquitas legis, de qua in l.ſi me, & Titium, ff.ſi cert.pet. idemq; nouiſſime explicat & declarat Parla.3.p.rer.quotid.c.fi.5.p.§.16.n.8. es pendens pro hac ſententia tex.in l.fi.ſ.fi.ff. quod metus cauſa, qui nil facit pro hac ſententia, licet ſe veriſſima ſit, & ſic in cauſa propria fuit iudicatũ in regula Cancellaria Pinciana hoc anno 1593.& tradit Paz, in ſua praxi, 4.par.1.tom.c.3.nu.48. Et
8 Gutier.lib.2.pp.quæſt.q.161.vbi, nu....dicit, quod quadriennium ad retrahendam rem venditam nõ procedit de iure, imo eſt ſomnium.

QVÆSTIO DCXXXIV.

Vtrum in confiſcatione bonorum veniant iura & actiones. Communis contra communem.

IN confiſcatione bonorum mobilium, venire & comprehendi iura, & actiones, tenent doctores communiter. Ita Caſſan.in conſuet.Burg.rub.2.ſ.1.nu.14.fol.94. qui allegat Alex.conſ.31.vol.1.& conſ.311.vol.4. pro qua ſententia facit l.fi.C.quæ res pign. oblig.poſſ. vbi in obligatione bonorum comprehenduntur iura, & actiones, & etiam facit quod tradit Fulgoſ.in l.1. in fi. C.ſi aduerſus tranſact. vbi agit de quæſtione quæ erat inter duos fratres, quos pater inſtituit, alterum in mille, alterum in bonis mobilibus, & immobilibus: & reſoluit Fulgoſ. quod frater obtinebit nomina debitorum, iura, & actiones, & ſequitur Corn.conſ.104. nu.21. lib.4.& Soc.nepos, conſ.115. vol.1. quod late ſequitur Couar.in c.relatum, el 2. de teſta.nu.1. quæ omnia procedunt ex præſumpta mente teſtatoris, non autem ex ſignificatione verborũ, vt tradit Pinelus, in rub.de bonis mat.nu.27.& 28. vbi refert contrariam opinionem in quæſtione principali, Imo quod in confiſcatione bonorum mobilium, & immobilium, non veniant iura, & actiones, quã dicit communem Alex. ſup. quem ſequitur Deci. conſ.381.nu.5.& conſ.137.& Oldr.conſ.219.& ſic reſoluit Pinelus, ſup.nu.27. errasse Caſſaneum, & an veniant bona futura & conditionalia, diximus, in q.329.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum non tranſmittitur ante aditam hereditatem.*
2 *Ius adeundi non eſt in bonis noſtris.*
3 *Hereditas non acquiritur niſi volenti.*
4 *Fideicommiſſum habet naturam legatorum.*
5 *Legatum non acceptatum tranſmittitur ad heredes.*
6 *Dominium rei legatæ transfertur à morte teſtatoris.*
7 *L.2.tit.6 p.6.confirmat vltimam opinionem.*
8 *Validum eſt argumentum de re ad tempus.*

QVÆSTIO DCXXXVII.

Vtrum fideicommiſſum nõ acceptatum, tranſmittatur ad heredes. Communis contra communem, & quid iure regio.

FIdeicommiſſum obliquatum ex directa inſtitutione, & non acceptatum, non tranſire ad heredes firmat Bar.in l.1.C.de iure codicil. & ſecundum illius opinionem dicit Soci. communiter conſulere doctores, in l.cum filium, nu.35.ff.de leg.1. vbi magiſtraliter & ſubtiliter proſequitur iſtam opinionem, pro qua facit tex. in l.quidam ita in te
1 mento, ff.ad Trebel. vbi fideicommiſſum non tranſmittitur ante aditam hereditatem, facit etiam tex. in l.vnica, §.in nouiſſimo, C. de caducis tollend.l. vnica, C.de his, qui ante apertas tabulas (per locũ ab ſpeciali) l.3.ſ.1. ff. de adimendia legatis. Pre
2 terea ius adeundi non eſt in bonis noſtris, tex.in l.
3 pretia rerum, ff.ad l.Falc.& ideo non acquiritur niſi volenti, tex.in l.pro herede, ff.de acq.hered. ergo ſequitur, quod cum illud ius non ſit in bonis, quod non tranſmittatur ad heredes ante acceptationem. Quas rationes, & alia iura, ſubtiliter inducta tradit Soci. ſupra, qui in fine quæſtionis ſequitur contrariam opinionem, quam dicit communem, imo quod tranſmittatur fideicommiſſum vni
4 uerſale ad heredes, in d.§.in nouiſſimo, cũ habeat naturam legatorum, l.1. ff.de leg.1. vbi adæquata
5 ſunt legata fideicommiſſis, & ſic quemadmodum
6 legatum non acceptatum trãſmittitur ad heredes, & tranſit dominium a morte teſtatoris, l.à Titio, ff.de furtis, ita fideicommiſſo, l.ex fideicommiſſo, ff.de leg.2.& ſic contra Bart. tenet communis opinio, ſecundum Soc.in d.l.cum filium, nu.35.& pro hac ſententia facit tex. de iure regio. in l.2.titul.6.
7 par.6. ibi, *a quel tiempo que finaua deſpues de ſumuerte, deuelo hauer ſu heredero para aconſejarſe*, faciendũ
8 enim eſt argumentum de re ad tempus, l.miles ita, ſ.& quia diximus, vbi Bar.ff.de teſtaméto militis, & tradit Euerar.in locis legalibus, loco 39.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Possessor maioratus non potest bona maioratus alienare, & sic neque actionem exercere.*
2 *Contrariu opinio in quæstione principali proponitur.*
3 *Iudiciu non debent esse in suspensu, neque procedere in infinitum.*
4 *Substitutus non est citandus in causa quæ agitur cum instituto.*
5 *Sententia lata contra reum prodest vel nocet alteri, vbi est eadem ratio vincendi.*
6 *Sententia lata contra prælatum, nocet successori.*
7 *Prohibitio alienationis non comprehendit alienationē necessariam per sententiam.*
8 *Prohibitio alienationis intelligitur de actu voluntario non vero de necessario.*
9 *Iudicium redditur in iunitum & qui secundario lædi possunt, non sunt citandi.*
10 *Fideicommissarius non est citandus in causa mota cōtra hæredem.*
11 *Sententia lata in causa nobilitatis contra patrem, per quam declaratur plebeius, nocet filijs in causa possessionis, secus in iudicio proprietatis.*
12 *Successor in maioratu non tenetur soluere debita sui prædecessoris.*
13 *Debita contracta a fundatore maioratus, tenetur successor soluere, si bona libera non subsistant.*
14 *Lex 4 tit. 5. p. 2. declaratur.*
15 *Debita contracta nomine maioratus tenetur successor soluere.*
16 *Debita conuersa in vtilitatem bonorum maioratus tenetur successor soluere.*
17 *Debita parua, quæ tangunt exonerationem animæ defuncti, tenetur maioratus soluere.*
18 *Maioratus potest se obligare soluere debita sui prædecessoris.*
19 *Successor in maioratu non tenetur stare locationi.*
20 *Canonicus vltra tempus vitæ non potest obligare præbendam.*
21 *Successor in maioratu tenetur stare locationi quando a defuncto habuit alia bona hereditaria.*
22 *Successor in maioratu tenetur ad debita, quando tacite vel expresse consentit alienationi.*
23 *Vxor mortuo marito nō tenetur stare locationi rerum dotalium.*

QVÆSTIO DCXXXVII.

Vtrum sententia lata contra possessorem maioratus, præiudicet successori non citato. Communis contra communem.

VTilis, assidua, & necessaria est quęstio pręsens, quæ quotidie versatur in tribunalibus, in qua breuitati consulam. Et in primis partem negatiuā, quod sententia lata cōtra possessorem maioratus nō pręiudicet successori non citato, tenet Bar. (sub dubio tamē) in l. filiusfamilias, §. diui, nu. 19. ff. de leg. 1. per tex. in l. in concedendo. ff. de aqua pluuia arcen. in l. sæpe, ff. de re iud. & per totum titulum. C. res inter alios acta, cuius opinionem ex professo sequitur Isernia, in c. vasallus, si de feudo fuerit cōtrouersia, vbi Aluar. col. fi. Matth. de Affl. num. 10. Et hanc opinionem habere maximam ęquitatē, firmat Alex. in d. § diui, nu. 9. & esse communem opinionem, asserit Dec. cons. 445. nu. 29. Ripa, in d. l. filiusfamilias. §. diui. nu. 63. & Burgos de Paz, cōs. 14. nu. 69. quæ opinio in ea fundatur ratione, quia cum possessor maioratus nō possit bona alienare, pariformiter neq; actiones exercere. Quā rationē assignat Soc. nepos, cons. 131. nu. 93. lib. 2. qui asserit Decij opinionem esse communem, & Aymō Crauet. cons. 117. nu. 7. Tiraq. de iure mariti, gl. 5. nu. 207. quē sequitur Cagnol. in l. res iud. nu. 5 ff. de reg. iu. & istam opinionē sequitur Fel. in c. fi. nu. 5. de maioritate & obediētia, & Capicius, dec. 20. nu. 23. & Octauianus Cacheranus, in deci. Pedem. 157. per totā, nu. 7. & in sententia lata per cōfessionem maioratus, hoc tenet Mieres. 4. p. q. 1. nu. 31.

2 Sed contrariam opinionem (imo quod talis sententia præiudicet successori, et nō citato) tenet Angel. in d. l. ad diem, alias in dic. §. 1. nu. 4 ff. de aqua pluuia arcen, quem sequitur ibi Cuman. nu. 3. Imola, nu. 12. Alex. dicens veriorem, nu. 10. & dicit ab omnibus approbatam, contra Bar. Ias. ibi. s. lectura, nu. 49. & 2. nu. 94. vbi Ripa, n. 60. & Loaces, nu. 308. & asserit esse magis cōem opinionem Couar. optime illam sustentans, pract. quæst. c. 13. nu. 6. & pro hac consuluit Oldradus, cons. 94. nu. 18. Boer. decis. 255. Alc. resp. 492. nu. 33. qui dicit communem, & quod ab ea non est recedendum, & dicit magis communem Boer. cons. 102. nu. 46. vol. 2. Cæphalus, cons. 228. nu. 22. li. 2. decisio Pedem. supra, nu. 1. Tiraquellus, de primog. q. 33. nu. 17. Oroscius, in l. ingenuum, nu. 6. ff. de statu hominum, vbi refert duas communes contrarias, & istam sententiam sequitur Grego. in l. 20. tit. 22. p. 3. verb. *rasu*, qui dubie loquitur, & pro vtraque parte disputat istam quæstionem Antonius Gomez, in l. 4. Tauri, nu. 73. & Molina, qui allegat li. 4. de Hisp. primog. c. 8. nu. 1. Menchaca, lib. 1. de success. creat. §. 6. nu. 28. & 15. nu. 16. qui etiam refert duas communes, & istam sequitur Pinelus, in l. 5. de bonis maternis. 3. p. nu. 48. Xuarez, allegat. 27. & hanc dicit magis cōem opinionem Padilla, in l. vnum ex familia. §. si de falcidia, nu. 14. ff. de leg. 2. Semancas, de primogenijs, qui dicit quod ita seruatur in his regnis, in lib. 4 c. 23. Otalora, de nobilit. 2. p. 3. p. c. 8. nu. 7. & Mieres, de maioratu, 4. p. q. 14. qui dicit quod ita
3 practicatur, ne iudicia procedant in infinitum, modo cū hoc possessore, & statim cū eius successore, & sic deinceps litigando, quæ opinio confirmatur ex doctrina Bar. in d. l. ad diem, volentis, nō esse ci-
4 tandū substitutum ad examinationem causæ, quæ tractatur cū substituto, cuius opinionem ibi sequitur Ang. & Rom. Rursus, cōprobatur ista opinio, ex tex. in l. ex cōtractu. ff. de re iud. vbi snia lata cōtra institutum exequitur contra substitutum non
5 citatū: quia vbi est eadem ratio vincendi, snia lata contra vnū, prodest vel nocet alteri, tex. in l. 1. C. si vnus ex plurib. appellauerit, l. 5. tit. 32. p. 3. vbi Grego. verb. *compantro*, l. 21. ti. 22. p. 3. vbi Greg. verb. *otro si dezimos*, & est gl. verb. *eudē causa*, in c. pen. de
6 probat. Facit etiā, quia sententia lata contra prælatum nocet successori, vt tradit Abb. cons. 92. lib. 1. quem sequitur Crau. cons. 10. nu. 8. & facit l. 1. §. de

nunciari,

nunciari, ff. de ventre inspic. ibi, *denunciari alii opor tet iis, quos proxima spes successionis contingit*. Et ibi, *herede instituto non etiam substituto*. Præterea com-
7 probatur ista opinio, quia prohibita alienatione nō prohibetur alienatio, quę fit per sniam, tex. in l. 1. ff. de fundo dotali. l. 4. §. itē queri pōt, ff. de reb. eo rū, ibi, *valebit alienatio propter rei iudicatæ auctorita*
8 *tē*. & sic phibitio testatoris dēt ītelligi de actu vo luntario, nō vero de necessario: quia iudiciū reddi
9 tur in inuitū, vt in l. inter stipulantē, §. 1. ff. de verb. idemq; probatur ex doctrina glo. verb. *quos tangit*, in l. de vnoquoq;, ff. de re iud. quæ dicit quod quā do aliquid spectat ad aliquem priuatim, non est ne cessarium alios citare, qui secūdario lædi possunt: quam glossam sequūtur oēs ibi, pro qua etiam be ne facit tex. in l. si patroni, §. fi. ff. ad Treb. vbi ī cau
10 sa mota contra heredem, non requiritur, vt voce tur fideicommissarius, facit etiam tex. in l. qui tepu diantis, §. fi. & in l. si suspecta, in prin. ff. de inoff. te stam. ex quibus potest resolui alia non minus diffi-
11 cilis quam practicabilis quæstio, an sententia lata in causa nobilitatis cōtra partem, per quam plebe ius declaratur, noceat filijs, & per supradicta resol uit, quod sic, vt tenet Otalora, de nobilitate. 2. p. 5. partis. c. 8. & Mieres, de maioratu. 2. p. q. 4. illat. 23. nu. 9. & 10. intelligens illud procedere quoad pos sessionem, secus vero, quoad proprietatem, patre
12 excluso. Dubitatur & vlterius an successor in maio ratu, vel feudo, teneatur ad debita sui prædecesso- ris, a quo alia bona hereditaria non habuit, in qua qōne quia quotidiana est, liber aliquantulū demo
13 rari sic distinguendo, quia si loquimur de debitis cōtractis à fundatore maioratus, tunc successor te netur, nisi alius heres existat in alijs bonis, quia il le debet conueniri, tex. in l. cum fideheredis, ff. de fideic. liberta. l. filinsf. §. diui, vers. quid si liberis, ff. de leg. 1. l. senatus, in prin. eod. tit. ibi, *quamuis non vt vendat detraxerit, sed vt soluat*, l. alienationis, ff. famil. erciscundæ, quam opinionem tenet Palatius Rubeus, in rub. c. per vestras, §. 16. n. 14. in fi. de do na. qui valde commendat text. in d. l. cum fidei he redis. Aut loquimur de debitis contractis ab alijs successoribus, & tunc non tenetur illa soluere, tex. in l. vnum ex familia, §. si de falcidia, ff. de legat. 2. tex. in c. si agnatus, vel filius defuncti, in vsibus feu dorū, & hoc tenendū est, prout tenet Bal. cons. 271. vol. 1. Alex. conf. 19. n. 13. vol. 5. Greg. in l. 4. ti. 15.
14 p. 2. dicens hanc esse veram resolutionem, quā te- net Gomez. in d. l. 40. Tauri, nu. 72. Mol. li. 1. de Hif pan. primog. c. 10. vbi late hoc declarat, cui opi- nioni nō obstat tex. in d. l. 4. titu. 5. p. 2. qui videtur contrarium disponere in successore regni, quia de bet intelligi, prout infra dicemus: licet Oldradus tenuerit generaliter contrarium, cons. 94. n. 16. & licet Ioan. Lecier dixerit contrarium esse verū, in tractatu, de primogenitura, lib. 2. q. 5. nu. 3. & licet teneat contrariū Castillo, in l. 40. Tauri, nu. 26. ex d. l. 4. partitæ, & Cifuentes, q. 16. in d. l. 40. dicens contrariū doctores tenere, sed opinionē Baldi, li-
15 mitabis, qñ prædecessor contraxit nomine maiora tus, vel dignitatis, quia tūc successor tenetur illius debita persoluere, tex. in c. significauit. de rescri. vbi ni- si adesset defectus iurisdictionis, Comitissa posset conueniri pro debitis à suo fratre contractis, cui il la in dignitate successerat, & ita intelligūt ibi tex. Butrius, & Ancharanus, nu. 21. & est etiam text. pro hac snia, in c. 1. de solut. Secundo limitabis, qñ de-
16 bita essent cōuersa in vtilitatem dignitatis, vel te- rū vincularatum, arg. tex. egregij, in c. 1. §. si vasal- lus, hic diffinitur lex Conradi, deinde constit. inci pit, in vsibus feudorum, & tradit Quesada, in suis quęstionibus c. fi. nu. 35. Burgos de Paz, q. 7. nu. 15. & 16. Boerius decis. 44. nu. 11. Rolan. à Valle, cons. 28. nu. 26. lib. 1. Meno. de arb. casu 258. Gomecius, in d. l. 40. Tauri, nu. 71. Tertio limitat Grego. vbi sup. & Andreas de Iser. quādo essent debita parua,
17 & tangerent exonerationem animæ defuncti præ decessoris, quod tenet Ripa, in l. obligatione gene rali. in fi. C. de pignoribus, & Molina, in d. c. 10. nu.
18 53. limita, quando successor obligat se ad soluēda debita prædecessoris, in c. licet, de voto. Et legem partitæ possumus intelligere in casu tertiæ limita tionis, vel quando alia bona fuerūt eum regno he- redi relicta (prout ibi intelligit Greg.) ex qua con cl. sic limitata infertur successorem maioratus nō
19 teneri stare conductioni, neq; locationi factis per prædecessorem, nō primo statuentē. Ita Gomez. in d. l. 40. nu. 84. Greg. in l. 2. tit. 18. p. 5. Pinelus, in l. 1. de bonis maternis. 3. p. nu. 7. Pelaez, de maioratū. 4. par. q. a 5. nu. 2. & Mol. de Hispan. lib. 1. c. 21. nu. 3. & Gutierrez, in suis canonicis quæstionibus, ca. 36. vbi asserit de successione maioratus, & aliorū. & facit l. si quis domum, §. hinc subiungi potest, ff. locati, vbi heres vsufructuarij non tenetur stare lo cationi, factæ per fructuarium, ita Greg. in l. 2. tit. 8. p. 5. verb. *el heredero*. Burgos de Paz, supra, ex qui bus traditur declaratio ad dictum Abbatis, in c. 1.
20 de decim. vbi resoluit nō nocere canonico obliga re suam præbendam vltra tempus vitę suæ, quod se quitur Rom. in d. l. filio. §. si vir in quinquennium, nu. 2. ff. sol. matri. Padilla in l. vnum ex familia. §. si de falcidia, nu. 12. ff. de leg. 2. Mol. de Hispan. pri mogenij, lib. 1. c. 21. nu. 2. licet contrarium regula riter disponat tex. in l. sed addest. §. penultimo, vers. heredē, ff. loc. & in §. fi. Instit. de locato & condu-
21 cto. quæ omnia limitanda sunt, quando successor habuisset alia bona à defuncto, maxime si esset sub iecta hypothecæ, p securitate locationis, arg. text. in l. cū a matre. C. de rei vend. teg. ex qua persona. teneat de regn. iur. text. in l. 9. titu. 17. p. 2. licet contrariū teneat etiam Gutierrez, supra, nu. 3 c. qui sequitur
22 Molinam, sup. Vltimo limita, quando filius primo genitus consentit alienationi, tacite, vel expresse, quia tūc virtute ratificationis tenebitur stare colo no, arg. tex. in l. cū vir, ff. de vsucap. & tenet Mol. su pra, nu. 5. Padilla, nu. 13. Gutierrez, num. 10. idem, nouissime, in lib. 2. canonicarum. c. 8. nu. 10. & 13. ex quibus etiam est tenendū, quod neq; vxor mor-
23 tuo marito tenetur stare locationi factæ à marito eo tpe, in quo res & bona dotalia administrabat, saltim precise, secus vero causatio erit Bal. in d. §. si vir in quinquenniū, nu. 1. sic intelligens illum text. sequitur Salicetus, in l. qui fundum. nu. 1. ff. locati, Alber. in l. diuortio, nu. 1. ff. soluto matrim. Capel la Tholosan. vbi Anfredus deci. 23 alias 240. & se quitur Conat, lib. variarum c. 15. nu. 5. & dicit ma
gis

gis communem Antonius Gomez, 2.to.variarum, cap. 3.nu.8. Et tandem hæc est communis opinio, vt supra tradit Couar. & plures pro hac sententia allegat Duēnas, reg.245.nu.5. vbi refert alios, qui tenent contrariam oppinionem, quam etiam dicit communem Ias. in l. diuortio, nu.32.ff. sol. matr. & dicit etiam communem opinionem, decis. Pedem. 82.num.6. vbi tenent doctores, mulierem teneri stare colono, & in hac quæstione proposita duas refert communes Gutier. lib.2. canonicarum quæst. cap.8.nu.39. & sequitur Rolandus, cons.49.nu.6. vol.2. secta communiori sententia non est recedendum in iudicando & consulendo, saltim, quando locatio fuit facta ad longum tempus, secus si breui tempore finiretur, post mortem mariti, & ita possunt cōciliari prædictę opiniones: ita tenet Gutierez, supra nu.42. dicens hanc opinionem esse magis communem, & tenendam in iudicando & consulendo.

S V M M A R I V M.

1 *Legitima ita est debita ascendentibus sicut descendentibus.*

Q V Æ S T I O DCXXXVII.

Vtrum dispositio legis cum auus, ff. de conditionibus & demonstrationibus, habeat locum in ascendentibus. Communis contra communem.

Filios descendentes ex filio grauato de restituēdo post mortem excludere substitutum, disponit elegantissime tex. in d. l. cum auus, l. cum auus, & l. cum acutissimi, C. de fideic. Dubium tamen oritur, an dispositio illorum iurium habeat locum in ascēdentibus institutis, & grauatis de restituendo, scilicet, vt eorum descendentes excludāt similiter substitutum: Et partem affirmatiuam tenet Cynus, in l. generaliter §. cum autem, C. de institutionib. & substit. & ante eum Petrus, & Iacobus, quos refert ibi Ang. in princip. & hanc opinionem tenent doctores, secundum Salicetum in d. l. cum acutissimi, nu.1. & eā sequitur ibi Bar. nu.49. Et ratio est,
1 quia etiam ascendentibus debetur successio sicut descendentibus, l. nam & si parentibus, ff. de inoff. testa. l. scripto. C. vnde lib. quam opinionem tenet Ang. de Perusio, in l. ex facto. §. si quis rogatus, nu. 4. ff. ad Treb. vbi voluit id habere locū in filijs natis ex damnato matrimonio, ex quo testator erat natus.

Sed contrariam opinionem (imo quod dispositio illorum iurium non habeat locum in ascendentibus grauatis, vt eorum successores excludāt substitutū) tenet Bart. in d. l. cum auus, nu.2. vbi Imola hāc dicit veriorem, & dicit esse cōem Soci. nu.15. & ibi sequitur Aret. in d. §. cū autem, & Ias. nu.15. qui affirmat hanc esse communem, quam etiam sequitur Alex. nu.11. Ripa, nu.55. in d. §. si quis rogatus, & Tiraq. in l. si vnquam, verb. susceperit liberos. nu.220. C. de reuoc. donat. quæ opinio verior est, & ab ea recedere non licet in iudicando & consulendo.

S V M M A R I V M.

1 *Filius minor 14. annorum reputatur maior in spiritualibus & temporalibus.*
2 *Lex, in eum, ff. de in ius vocando, declaratur.*
3 *Filius vocando patrem ad iudicium sine venia perdit causam ex lege partitæ.*
4 *Quilibet ciuis reputatur filius reipublicæ.*
5 *Domini vasallorum non possunt à suis vasallis conuocari in iudicium sine venia.*

Q V Æ S T I O DCXXXVIII.

Vtrum processus reddatur nullus, quando filius vocat patrem in iudicium sine venia. Communis contra communem, & quid iure regio.

Patrem in ius sine venia vocari nō posse à filio, omnibus compertissimum est, sed an, si sine venia in ius trahatur, processus corruat, dubitatur, & processum ex hoc non esse nullum, existimat Bart. post Guillermū de Cuneo, in l. fi. C. de in ius vocando, cuius opinionem esse communē firmat Gomecius, in §. pœnales, nu.43. Inst. de actionibus.

Sed contrariam opinionem, contra Bar. esse cōmunem tenet Purpuratus, in d. l. fi. nu.36. Vantius, de nullitate sententiarum. rub. ex defectu inhabili
1 tatis, nu.4. quæ omnia limitanda sunt in spiritualibus, & beneficialibus: quia quātum ad illa, reputatur maior, vt in c. fi. de iudicijs, lib.6. & sic potest sine venia in iudicium comparere, vt resoluunt doctores, supra, ita Couar. li.1. resol. c.5. nu.8. Spino, in speculo testamentorum, gl. rub.4. par. nu.7. Hodie autē est inusitata pęna, de qua in l. in eū. 24. ff.
2 de in ius vocādo, & alia grauiore filius punitur, vt
3 in l.14. ti.2. p.3. per quam legem filius amittit causam, ita Spino, sup. n.6. ex Greg. in l.2. ti.2. p.3. leg. 11. tit.17. p.4. Duennas, reg.351. qui late declarat, & limitat conclusionem nostram. Et illa iura non solum procedunt respectu patris, cōtra filiū, sed ēt respectu reipublicę contra suos ciues: ita Ang. in l.
4 quamuis, ff. de in ius vocando: quia quilibet ciuis reputatur filius reipublicæ, vt tradit Auendanus, in ca. prætorū. 1. p. c.4. nu.19. Salazar, de vsu, & cō
5 suetudine. c.1. n.14. qui refert, cum alijs, quod Dominus vasallorū non potest à suis vasallis vocari in iudiciū sine venia, Auendannus, supra, c.11. Rolandus cons.18. vol.2. nu.8. vbi alios refert.

Q V AE S T I O DCXXXIX.

Vtrum potestas gladij, de qua in l. imperium, ff. de iurisd. omn. iud. intelligatur de gladio materiali, vel punitiuo. Communis contra communem.

Gladij potestas, de qua meminit Iuriscōsultus, in l. imperium, ff. de iurisd. om. iud. solum pertinere ad gladium materialem, tenet ibi glo. fin. & est communis opinio, secundum Ioannem Baptist. de Sancto Seuerino, ibi, nu.10.

Sed contrariam opinionē (imo quod accipiatur pro quolibet gladio punitiuo, quando lex imponit pęnā citra sanguinis effusionē) tenet ibi Ang. cuius opinionem

opinionem dicit communem ibi Soc.nu.5.pro prima tamen opinione est tex.in l.aut damnum,§.vita,ff.de pœnis,quæ verior & receptior est.

QVÆSTIO DCXL.

Vtrum in iure sit vnica tantum possessio, vel plures. Communis contra communem,& quid iure regio.

TRes esse possessionis species quidã, post Bart. existimauerunt,alij vero duas,& alij vnam,& & huius vltimæ opinionis fuit Azon.relatus per glossas,verb.ait,in l.1.in princ.ff.de acq.poss. Quã opinionem esse communẽ affirmat Collectarius, in c.cũ dilectus,n.6.de causa possessionis & prop. gl.in l.licet.C.de acq.poss.quam sequitur Mechaca,de successionum creatione.1.par.lib.3.§.21.nu. 108.qui refert Angelum tenentem triplicem esse possessionem ciuilem,naturalem,& corporalẽ,sed est diuinarẽ,quia possessio naturalis dicitur corporalis,quia est quædam pedum positio, vt in d.l.1.

Sed contrariam opinionem(imo quod sint duæ species possessionis,scilicet ciuilis, & naturalis)tenet Ioannes ab eadem glo.relatus, cuius opinionẽ esse communem testatur ibi Ias.nu.7.Ripa, nu.18. idẽ Ias.in d.l.1.§.si vir vxori,nu.22.Hermanocius, nu.23.Socinus, nu.3.Imola,nu.3. Angelus, nu.5. Zasius,nu.15.Alex.53.quos refert Menchaca, supra, & tradit Didacus Perez, in l.verb.*posseyendo*, tit.13.li.3.ordin.Antonius Gomez, in l.45.Tauri, nu.19.& Parladorius,rerũ, quotid.lib.10c.9.nu. 4.qui fuit in singulari opinione,quod vnica sit tãtũ possessio,ipsaque ciuilis,non naturalis,& quod naturalis non sit proprie possessio,sed detentio,opinionem vero Ioannis,quod sit duplex possessio, approbat hodie l.partitæ.2.titu.30.par.3.ibi, *ciertamente dos maneras ay de possession, la vna es natural,y la otra es que en latin llaman ciuil.* Et sic in hac varietate opinionum standum est decisioni legis partitæ. Ita etiam resoluimus in q.3.nu.59.quam opinionem sequitur Velascus, de iure emphyt.q. 18.nu.5.vbi hanc dixit communem opinionem & in praxi receptam.

SVMMARIVM.

1 *Interlocutoria profertur lite non contestata.*
2 *Sententia lata in via executiua non præiudicat negocio principali.*
3 *Clem.sæpe,de verborum significatione,declaratur.*
4 *Sententia diffinitiua dicitur, quando per eam tota lis deciditur.*
5 *Sententia super alimentis dicitur diffinitiua.*
6 *Alimenta lite pendente præstari debent.*

QVAESTIO DCXLI.

Vtrum sententia lata in causa summaria sit diffinitiua vel interlocutoria. Communis contra communem.

SEntentiam latam in causa summaria,nõ esse mere diffinitiuam colligebat elegãter Ang.de Per. in l.imperium,nu.13.ff.de iurisd.om.iud.in quantum probat ille text. compositum ex duobus appellari mixtum, nam licet negotium de quo agit
1 diffiniat,tamen quia à natura interlocutoriæ accipit,quæ fertur lite non contestata,neque obseruatis alijs iuris solemnitatibus,videtur,quod non sit proprie diffinitiua, quoniam merum est abstractũ ab omni compositione, & ita se consuluisse dicit Ang.& suo consilio subscripsisse Ioannem de Leg. & fuisse secundum consilium suum iudicatum,& hanc Angeli opinionem sequitur ibi Alex.nu.11. Ias.nu.5.& dicit communem Dec. nu.22.& dicit receptiorem Longobalus,no.43.& illam sequitur Ripa,post Romanum,in rubr.de re iudicata,num.
2 14.& sic sententia lata in via executiua,cũ sit causa summaria,non præiudicat causæ principali. Ita Parladorius,lib.2,rerum quotidianarum.5.par.c. fi.§.12.nu.4.& vltra eum Io. Botta,cõs.10.nu.18. quod est valde notandum,& nostram principalem conclusionem sequitur,dicens communem, Aret. cons.105.& Romanus,in rub.ff.de re iud.

Sed cõtrariã opinionẽ (imo quod sit mere diffinitiua)tenuit Paulus,in d.l.imperium,nu.3.quã sequitur ibi Curtius ad Alexan.qui opinionẽ Angeli optime improbat,& Pauli opinionẽ sequitur Imola,in l.si finita,§.non autem, ff.de dam.inf.Ang.de Aretio, in l.5.in princ.ff.de verbo. Fel.in rub.de re iud.nu.15.Ias.in l.properandum.in prin.nu.12.C. de iod.& illam dicit esse communem,Purpuratus, in d.l.imperium,nu.276.quam opinionem desc. dit Menchaca,lib.2.controuers. vsufrequen.c.35. nu.2.quæ opinio cõprobatur in cle.sæpe, de verb.
3 signif.in vers.sententiam vero, vbi Papa sententiã latam in causa summaria appellat diffinitiuam. Secundo comprobat ex tex.in l.1.ff.de re iud.ex quo generaliter colligit glo.fi.in l.qui restituere, ff.de rei vend.quod vbicunque deciditur lis tota, sem-
4 per dicitur sententia diffinitiua.Tertio quia causa alimentorum est summaria, l.si quis à liberis, §.si vel parens,ibi,*summatim oportet de ea iudices cognoscere*,ff.de lib.agno.adeo vt libellus, in ea non requiratur,vt tenet Aochar.in cle.1.de iure patronatus,Ias.so.24.& Gomecius,in §.præiudiciales, Inst.
5 de act. Sententia tamen super alimentis prolata, est diffinitiua,vt tradit gl.in d.l.si quis à liberis.§.si quis ex his,verb.sententiæ,& ibi eã sequũtur Guillet.de Cuneo,& Bart.Quod tamen intellige secũdum Alber.ibi,quod aut causa alimẽtorum tractatur principaliter,& de per se,& tunc sententia dicatur diffinitiua:aut incidenter,& tunc interlocu-
6 toria:quod sequitur Lara,ibi,n.13.& quando lite pendente,non obstante appellatione, sunt alimẽta præstanda tradit Couar.pract.quæst.c.6.nu.6. Molina,de Hispan.primog.c.16.nu.30.Duennas,reg. 565.nu.4.& ita est tex.in l.si instituta, §.de inofficioso,ff.de inofficioso testamento.

SVMMARIVM.

1 *Interpretatio in dubio in bonum est facienda.*
2 *Iudex qualitatem personæ debet considerare.*
3 *Occidere licet mortem mihi minantem.*
4 *Famulus si occiderit iniuriantem Dominum qualiter puniatur ipse dominus.*

QVÆ-

QVÆSTIO DCXLII.

Vtrum verba illius, qui minatur vindictam sint accipienda in bonam partem, quando minatus mortuus reperitur. Communis contra communem.

OFfendentē sibi minantem vindictam non teneri, si offensus mortuus reperiatur, inferebat Guillermus de Cuneo, ex gl.1. in l.1.C.de his quibus vt indignis, intelligitur namque de vindicta iudicij intellexisse, cuius decisionē sequitur ibi Ang. prout ab aliquibus refertur, & Alex. Paul. & Corneus, & Ias. quoniam interpretatio est facienda in
1 meliorem partem, in rebus, quæ ad bonum & malum possunt adaptari. l. merito, ff. pro socio, c. esto te misericordes, de reg. iuris, in Decr. Quā doctrinā sequitur Bal. in l.1.nu.13.C.de seruis fugitiuis, vbi Ias. sequitur etiam decisionem Guillermi, nu. 26. & sequitur Alexan. in l. si quis mihi bona. §. sed quid si mandauerit, num.16. ff. de acq. hered. Et est
2 alia secūda opinio, scilicet, quod iudex ex qualitate personæ minantis, hoc possit coniecturare, vt in l. vnica. C. si quis imperatori maledixerit, vt puta, si minans fuerit talis homo rixosus, vel qui solitus est minas ad executionem deducere: nam tunc potest ex ijs indicijs condemnari, ita Paulus, in d.l.1. C. de his quibus vt indignis, nu.4. oblitus text. optimum, qui ad hoc in argumentum adduci solet, in d.l. vnica. in fi. vbi Bal. & Salic. etiam tenent, condemnari posse. Et hanc esse communem opin. affirmat Imola, in l. fi. nu.10. ff. de hered. inst. Pro qua
3 sententia facit, quod hominē mihi mortem minātem, & solitum tales minas ad executionē deducere, licitū est occidere, pro periculo euitādo. Ita Cynus, in l.1.C. vnde vi. cuius opinionē dicit omnes tenere Ias. in l. vt vim, nu.14. ff. de iust. & iur.

Sed contrariam sententiam (imo quod ex illis indicijs non possit condemnari, sed solum quæstioni exponi) affirmat communem, Anania, in c.1. de maledicis, nu.7. quæ opinio verior videtur, quoniam illæ non sunt apertissimæ probationes, quas requirit l. fi. C. de probat. & probatio debet esse necessario concludens, non de contingēti, text. in l. neq; natales. C. de probat. l. nam hoc. C. vnde legit. c. in præsentia. §. fi. de proba. Ex quibus infertur declaratio ad illam singularem Bartoli sententiam, in d.l. si quis mihi bona. §. pater. vbi tenuit, quod si dominus, qui de proximo iniuriam recepit, dixit, famulo suo vel seruo, non redeas amplius domum, quo usque aliquid noui audiā, vel contingat super hoc negocio, & famulus iniuriantem occidat, tenebitur quidem dominus, tanquā mandator illius delicti, quam Bar. sententiam sequuntur omnes ibi, vt affirmat Ias. n.12. idem in l. si quis id quod, nu.36. ff. de iurisdict. om. iud. idem Ias. vbi dicit illam opinionem esse communiter approbatam, in l.1. num. 27. C. de ser. fug. Sed verius existimo, quod hoc sit tantum indicium ad torturam, non tamen solū ex hoc potest dominus diffinitiue condemnari.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium datur propter officium & sic omnes tenentur recitare diuinum officium etiā si sint in studijs.*
2 *Maritus tenetur alere vxorem pauperem, & sine dote acceptam.*
3 *Beneficiatus qui non recitat horas canonicas, tenetur ad fructuum restitutionem.*
4 *Beneficiatus recitans horas in peccato mortali, tenetur ad fructuum restitutionem, secundum aliquos.*
5 *Beneficio potest aliquis priuari propter non residentiā.*
6 *Beneficiatus qui in vno die nō recitat horas canonicas, non tenetur ad fructus restitutionem, de iure, secus ex motu proprio Pij V.*
7 *Beneficiatus pauper, qui nō recitat diuinū officium, poterit ex consilio confessoris fructus sibi assumere.*
8 *Motus proprius Pij V. confirmat vltimam opinionem affirmatiuam.*
9 *Beneficiatus, qui habet beneficium litigiosum, non tenetur recitare horas canonicas.*

QVÆSTIO DCXLIII.

Vtrum beneficiatus qui possidet tenue beneficiū, teneatur recitare horas canonicas. Communis contra communem.

BEneficiatum teneri ad recitandum diuinū officium, etiam si nō sit subdiaconus, videtur probare tex. in c. quod a te, & in c. diuersis fallacijs, de clerico coniugato, quod etiam procedit in schola sticis, dum sunt in studijs. Ita Menochius, de arbitrarijs, centuria 5. casu 4. nu.112. & 117. contra a-
1 lios. Et ratio est, quia beneficium datur propter officium, vt in c. fi. de rescr. lib.6. & hoc est verum, etiam si beneficium sit ita tenue, quod beneficiatus non possit ex eo congrue sustentari. Ita Hostiensis, in summa, de consecratione eccles. vel alt. in §. ex quibus, & Albertus Ferratius, de horis canonicis,
2 nu.10. Et ratio est, quia etiam maritus tenetur alere vxorem, etiamsi nullam dotem ab illa susceperit, vt tra it Lara, de alimentis, in §. si vel parens, nu.65. & in §. si quis ex his, nu.57. quam opinionē sequitur Antonius Cuchus, lib.5. inst. maio. tit. de horis canonicis, nu.9. vbi assignat rationē, dicens, quod non magis excusantur, qui habent beneficiū modici reditus, quam qui optimum, cum liberum ei fuisset illud non accipere, ita Godofredus, in ca. clericus, dist.91. Sylu. verb. horæ, q.2. quos sequitur Soto, lib.9. de iust. & iu. q.5. ar.5. col.3. Nauar. c.21. nu.8. de horis canonicis, quod maxime procedit ex Concil. Trid. c.6. sess.25. vbi quilibet clericus habens beneficium, licet exiguum, fori priuilegio fruitur, in his etiam criminibus, quæ minorum ordinum clericum beneficio carentem foro profano subijcerent, tum quia cum beneficium, licet exiguum, habeat clericus, ad ordinē promoueri pōt, vt in c. tuis, de præb. & quia ratione qualiscunque beneficij accedit beneficiato honor & præeminentia, & non potest resignari absque auctoritate superioris. Hoc ita p̄missō ex gl. in l.1.C. de his quib.
3 vt indignis, inferebat Bal. ibi, nu.1. quod beneficiatus qui non recitat, tenetur ad restitutionē fructuū ex beneficio perceptorum, idem voluit Ale. ibi nu. 3. Salic. nu.3. Corneus, nu.2. tenet etiam Calderinus, qui citat Alex. vbi supra, in c.1. n.3. de celebratione missarum, & vbi Panormit. nu.8. & dicit hanc opinionem

opinionem esse tutiorem in foro conscientiæ, quã
tenet Adria.in 4.q. de bonorum ecclesiasticorum
4 restitutione,fol.40.impress. Luteriæ,amplians etiã
ad beneficiatum recitantẽ in peccato mortali;, qd
sequitur Ang.de Clauasio, verb.hora canonica,§.
11.Pro quorum opinione est auctoritas Concil.La
5 teranensis,sess.9.sub Leone X. vbi expresse iniungi
tur hæc fructuum restitutio propter officium non
recitatum,in §.statuimus,el 3. quam opinionẽ se-
quitur Nauar.in manua,c.25.n.122.& in cons.14.
tit.de celebratione missarum, & Paris.de resigna-
tione beneficiorum,lib.1.q.9.nu.9.quæ opinio ve-
rior & crebrior est,& in praxi o seruata, vt ipse re
soluit, n.15.quam opinionẽ sequitur Ant.Cuchus,
supra,nu.36.vbi refert literam Concil.Lateranen.
& Soto,lib.10.de iust.& iure, q.5.art.2.Inter quos
ast controuersia circa verba dicti Concilij,an sit le
gendum,quod restitutio fructuum fiat per sex mẽ-
ses, vel post sex menses a beneficio obtento,omit-
tendo recitare horas canonicas. Pro qua opinione
facit,quod ex non residendo priuatur quis benefi-
cio,vt in c.fi.de clericis non residentibus, sed vide
tur non residere qui non recitat.

Sed contrariam opinionem tenet Cardinalis,in
d.c.1.de celeb.missarum,qui resoluit,quod nõ te-
netur ad restitutionem, vbi Abb.dicit primam opi
nionem rigidam,& hanc sententiam Card.dicit te
nere fere omnes Syl.in sua summa,verb.clericis,4.
§.23. cui opinioni non obstat auctoritas Concilij,
quoniam non fuit receptum, quod fatetur Caieta.
verb.excõmunicatio,post c.81. & Miranda in sum
ma conciliorum in Concil.Lateran.sess.12.Couar.
lib.3.varia.c.13.nu.10. qui allegat Naua.in c.quã
do,de consecratione, dist.1, notabili.7.nu.27. vbi
multum gloriatur(& summa cum ratione)illũ ha-
buisse Salmanticæ præceptorem.

Contrariam tamen sententiam huic proximæ
(inter quas est communis contraria)tenet Sot.lib.
10.de iusti.& iur.q.5.ar.6.c.3.vers. quod ergo cõ
6 cilium,vbi voluit,quod ille qui vno aut altero die
non recitauit, minime teneatur ad fructuum resti-
tutionem,si vero pluribus,teneri,nisi se cum Papa,
vel eius legato composuerit.Et hanc opinionem te
net Arch.& Dom.in summa 44.dist.idem Domi.in
c.fi.4.notabili,de rescriptis, lib.6.vbi Francus,no-
tabili.4.Domin.nu.1. dicens hanc fuisse opinionẽ
Raymundi, in summa de raptoribus,in capitulo, si
canonici,§.faturi, de officio ordinarij,lib.6.Gabri.
in 4.vbi plura inducit, dist.15.q.8. & hanc esse cõ-
munem dicit gl.Concilij Lateranensis(quæ in scri
ptis circumfertur)verb.non faciat, & illam sequi-
tur Nauar.in man.c.25.n.123. vbi existimat,quod
7 si scholasticus pauper sit,qui non recitauit,poterit
ex consilio confessoris docti, sibi assumere fructus
iam amissos in suam sustentationem. Argumento
eius quod notat Bal.in l. si tibi mandauero,§.si ti-
bi centum,ff.mandati.Adde etiam,quod si benefi-
ciatus sit multum remissus in recitando,potest præ
latus illum beneficio priuare. Ita Ioannes de Lign.
de horis canonicis, q.10.in vol.15. tract.Et in hac
quæstione principali, duas communes opiniones
contrarias refert Menchaca, de successionum crea
tione lib.3.§.21.numero 56.qui tenet, quod cleri-
cus non teneatur ad fructuum restitutionem, assi-
gnans rationem, quia beneficiati non consequun-
tur fructus propter solam horarum recitationem,
sed propter alia plurima ministeria. Quæ opinio re
8 ceptissima erat de iure communi, hodie autem,ex
motu proprio Pij V.promulgato anno 1571.est di
spositum,quod beneficiatus non recitans horarca
nonicas,etiam vnius diei,teneatur pro rata emolu
menti beneficij pauperibus restituere, ex quo vide
tur approbatum decretum Conc.Latera.& sic hæc
quæstio non indiget alia disputatione,vt etiam tra
dit Salce.in pract.ad Bernar.Diaz.c.54.litera A.&
frater Manu.Rodr.in sua summa,c.145.conclus.1.
vbi limitat nostrã principalem cõclusionem,& re-
ceptissimã sñam, quãdo beneficiũ est litigiosum,
Nauar.cons.14.lib.3.tit.de pœn.& remis.quod est
menti tenendum,quia sæpe dubitatur de hoc.

QVÆSTIO DCXLIV.

Vtrum nomine tutoris, vel pupilli,testamentum accuse tur de falso. Communis contra communem.

TVtores,seu curatores,admitti ad accusandum testamentum de falso,non pupilli nomine,sed suo,probat tex. in l.2. C.de his qui accus.non possunt,cuius contrarium directo probat tex.in l.Polla,C.de his quibus,vt indignis,l.tutorem,ff.eo.tit. l.senatusconsulto, C.de his qui accus.non poss. in quibus iuribus tutores possunt nomine pupilli testamentum tanquam falsum accusare, sicut possũt inofficiosum dicere,vt in §.si tutor,Instit.de inoff. testa. quare gl.verb.pupilli, in d.l.Polla,voluit,qd ibi (& in alijs similibus) agatur ciuiliter, & in d.l. 2.criminaliter. Quam opinionem sequitur Iacob. Butr.neque displicet Paulo, & Alex.Secũdo soluit ibi gl.quod illa iura intelligantur nomine pupilli, hoc est,ad eius vtilitatem, sed accusatio fiat nomine tutoris, quem intellectum testatur ibi communem Bal.nu.1.Raph.Fulg. & Corn.nu. 3.& sequitur Odofr.nu.3.referens quosdam dicentes legem illã secundam,corrigere contraria iura,quæ solutio relatione fuit indigna,propterea Bar.in d.l.Polla,oppositione 2.(ea sententia Ricardi de Malumbre)intelligit longe aliter, dicens quidẽ optimo iure accusari posse testamentum, tutoris nomine, & quia nihil est quod prohibeat, sed inscribere se deberi, non pupilli nomine, sed proprio suo,ad pęnam talionis subeundam secundum formam tex.in l.qui crimen,C.qui accus.non possunt, l.fin.vbi gl.C.de accusat. Et hoc est quod dicit tex. in d.l.a.quem Bar.intellectum sequitur Benedict. de Plumbinis, in d.l.Polla,dicens cum minime placere doctorib. Bononiensibus, illum tamen asserit communem Ias.ibi nu.6.vbi Corn. & ita in scholis maiori calculo doctorum recipitur.

SVMMARIVM.

1 *Papa sine consilio Cardinalium potest res arduas expedire.*
2 *Inter Papam,& Cardinales est quadam vnio.*
3 *Papa non tenetur consulere suos fratres.*

4 *Papa*

4 *Papæ potestas est summa potestas.*
5 *Clausula de fratrum nostrorum consilio apposita in bul lis apostolicis, qualiter intelligatur.*
6 *Papa potest Cardinalem eligere sine aliorum consilio, non vero priuare.*
7 *Solemnitas quæ requiritur in actu faciendo, requiritur in destruendo.*
8 *Papa solus potest regem regno priuare.*
9 *Papa an possit hominem sanctũ in hoc vita migratũ in sanctorũ numero collocare sine cõsensu Cardinaliũ.*
10 *Ardua negotia cũ cõsilio sunt tractãda & terminãda.*
11 *Si Papa delinquat nullum habet iudicem nisi in crimine hæresis.*

QVÆSTIO DCXLV.

Vtrum princeps sine consilio procerum possit legem condere in rebus grauibus, & Pontifex sine consilio Cardinalium. Communis contra communem.

Regula iuris est, leges principes debere condere ex consilio suorum procerum. Ita gl. verb.
sanctiones, in l. fi. C. de diuersis rescriptis, & probat
tex. in l. placet, in pri. C. de sacros. eccl. Et ratio est,
quia negocia ardua nõ expedit princeps sine illis,
tex. in auth. habita, C. ne filius pro patre. legem autem condere, est res ardua & maximum negociũ,
cum in eo cõsistat supremus, & maximus meri imperij gradus, vt existimat Bar. in l. imperium, nu. 7.
ff. de iuris. omn. iud. Quo supposito, dubium est, an
Papa possit res arduas sine Cardinalium cõsilio expedire, & non posse tenet Bal. in l. penul. n. 3. vers.
cum sit valde præcisa. C. de bo. quæ libe. Quare Papa Vrbanus (referente Bal. in d. l. fi. C. de diuersis rescriptis) legatis Perusinis supplicantibus expeditionem quorumdam negociorum respondit, non esse
solitum, negotia grauia in camera priuata expedire, sed in apostolico consistorio, & ad hoc esse casum, & multum debere notari refert Bal. in d. l. fin.
& dicit communem Paris. de resig. benefi. 1. p. li. 8.
1 q. 5. nu. 14. quam opinionem tenet etiam Cardina.
consil. 128. vbi generaliter tradit gesta per Papam
(quæ ardua sunt) sine consilio Cardinalium, minime obligare successores, & eandem sequitur opinionem in c. ex gestis, de cler. non resid. vbi ẽt Imo.
nu. 1. tenet etiam Abb. in c. quæsiuit, n. 3. de his quę
fiunt a maiori parte cap. vbi in hoc allegat duo iura tex. in c. per venerabilẽ (vbi ipse notat nu. 1.) qui
filij sint legitimi, & cap. fundamenta, de elect. lib. 6.
& subiungit Abb. ibi, hoc esse mirabile dictum Archidiaconi, in c. sunt quidam, 15. q. 1. quam opinionem tenet Francus, in c. super eo. nu. 2. de hæret. li.
2 6. vbi refert ex Io. And. in c. requisisti, de test. quod
inter Papam & Cardinales est quædam vnionis idẽtitas, & hanc partem sequitur Basil. de præstant.
Card. q. 2. dicens esse sustentabiliorem, num. 11. &
æquiorem, nu. 24. nec contrariam esse communẽ,
nu. 28. imo hanc esse communem, & in eius fauorẽ
fuisse obtentum, ac iudicatum olim.

Sed contrariam opinionem (imo quod etiam in
arduis, quale est legem concedere, princeps vel Papa non teneantur requirere consensum procerum
suorum, de necessitate, & quod hoc faciunt de vrbanitate) videtur insinuare gl. verb. contingeret; in
d. c. fundamenta, §. decet, de elect. lib. 6. gl. etiam 1.
in d. c. ad apostolicæ, de re iud. eod. lib. vbi dicitur
3 non teneri Papam consulere suos fratres, quia Papæ potestas est maxima, & plenissima, c. 2. de præb.
lib. 6. c. proposuit, de concess. præbendæ, cle. 2. vt lite pend. c. cuncta per mundum, 9. q. 3. ibi, *sine vllo*
4 *Synodo*, & Papæ potestas dicitur libera. tex. in ca. significasti, in fine, de electione. Vnde sequitur eum
minime teneri aliquem requirere, ita gl. verb. libere, in cle. dudum, de sepulturis. Et etiam principes
eandem habent in temporalibus libertatem & plenitudinem, l. bene à Zenone, C. de quadriennij præscript. l. deprecatio, ff. ad leg. Rhod. de iactu. quare
hanc opinionem tenuit (cõtra Bal.) Hugolinus (doctor antiquus) in c. 1 istis, §. leges. 4. dist. & dicit cõmunem Gemin. in d. c. super eo, nu. 4. de hæreticis,
lib. 6. vbi dicit illam magis communem, & sustentabiliorem, sequitur Felin. in rub. de constit. nu. 2.
vbi affirmat esse communem, & sequitur Dec. 1. lectura, n. 8. ibi, pro qua facit tex. in l. fi. C. de leg. ibi,
soli Imperatori, & ibi, *solus Imperator*. Et esse communem opinionem & ex facto seruari, affirmat Alber.
in rub. C. de leg. nu. 3. vbi subdit clausulam illam,
5 quæ in decretalibus epistolis inseritur, s. de fratrũ
nostrorum consilio, decentiæ magis esse, quam necessitatis, & dixit communem opinionem Anania
in c. firmissime, nu. 4. verb. Papa, de hereticis, & Barbac. (ubi contrarius) consil. 1. vol. 1. col. 28. paulo
post medium, eum sequutus, & eam tenet Paulus,
in l. humanum, nu. 6. C. de legib. Vnde infertur licere quidem Papæ, aliquem in collegio Cardinaliũ
cooptare, sine illorum consensu, licet sit negociũ
arduum. Ita determinat eleganter Io. And. in ca. sane, de conuersione coniugato. vbi idem sequitur
Ant. & Feli. sup. & in hoc Dec. dicit, allegare gl. notabilem, verb. potestatis, in cle. Romani, de electi.
6 quæ profecto nihil dicit. Est tamen aduertendum,
quod licet Papa solus possit solus Cardinales creare, non tamen poterit solus priuare illos Cardinalatus potestate, vt videtur probare tex. in cap. 2. de
clericis non resid. & ibi ex eo notat Host. Io. And. &
Panor. qui multa inducit (neq; tamen quæ sit sua in
hac controuersia sententia colligi potest.) Solet tamen ad hoc citari tex. in c. 1. de schismaticis, lib. 6.
ibi, *de fratrum consilio*, quam conclusionem (pluribus rationibus) probare nititur Barbac. de præst. Cardinalium, §. 2. quæst.... Basili, vbi sup. nu. 3. qui illã dicit esse sustentabiliorem, quanquam (vt ingenue fateamur) opinio contraria fortassis est magis vera,
7 & iuridica, imo quod solus Papa possit Cardinalẽ
deponere, quia nõ maior solemnitas requiritur in
deponendo, quam in creando de nouo, l. nihil tam
naturale, ff. de regulis iuris, & solemnitas quæ requiritur in destruendo, l. si vt proponis, 2. C. de secund. nupt. gl. notabilis (iuxta tex.) in l. cum proponeretur, ff. de leg. 2. & plura tradit Tiraq. ad l. connub. gl. 6. nu. 12. fol. 126. vbi dicit quod solemnitas
quæ requiritur in actu, requiritur in eius reuocatione, & sic cum nulla solemnitas, nisi Papæ voluntas, requiratur in creatione Cardinalium, sequitur, quod mutata voluntate, poterit illos
dignitate sua priuare sine consilio Cardinalium.

Idemque tenet Loaces, in allegationibus pro Marchione de los Velez, fol. 394. nu. 8. quem refert & sequitur Iulius Clarus, lib. 5. sententiarum, §. fin. q. 35. nu. 11. qui docet, quod ita concludunt communiter doctores. Rursus confirmatur illa conclusio ex traditis per Gigantem, de pensionibus. q. 45. nu. 1. Spinum, in spec. test. g. lo. 5. nu. 24. illa tamen priuatio debet fieri in consistorio, vt factum fuit tempore Iulij II. cum illis qui adhærebant conciliabulo Pisano, & tempore Leonis X. in priuatione Cardinalis Petrucci, & aliorum, qui consenserant coniurationi factæ contra summum Pontificẽ, & tempore Pij IV. in priuatione Cardinalis Garafæ, vt refert Flaminius, de resignatione beneficiorum. q. 11. nu. 15. in prima parte, & q. 10. nu. 27. li. 1. Præ

8 terea solus Papa potest regem regno suo priuare, c. alius. 15. q. 6. c. ad apostolicæ, supra, glos. 1. de re iud in 6. vbi sine consensu Cardinalium deposuit regem Francorum, & etiam Federicum, & alios refert Iulius Clarus, sup. n. 6. infertur etiam licere so

9 li Papæ hominem sanctum in hac vita defunctum, in diuorum numero sine consensum Cardinalium conferre, quamuis negotium perquam arduum sit.

10 Ita tenet Archiepiscopus Florent. 2. par. 3. partis suæ summæ. tit. 22. c. 5. §. 5. col. 2. versi. si autem, vbi refert, ita tenere Augustinum de Ancona, & Florẽtinum, Quam opinionem sequitur Felin. & Dec. in d. rub. de const. tametsi dicat contrariam tenuisse Ioan. And. & Ant. in c. 1. de reliquijs & veneratione sanctorum. & contrarium tenet Martinus Laudensis, in tractatu de Cardinalibus, q. 110. & Troilus Maluitius, de canonizatione sanctorum, 2. dubio, ibi n. 42. plurib. dicit i hac residere opinione, quod in hoc casu Papa teneatur requirere cõsensũ Cardinaliũ, quare verior videtur opinio Florẽtini.

11 Sed pulchrum dubiũ est, si Papa delinquat, quis erit cõpetens iudex ad illius punitionẽ. De quo est tex. mirabilis, in c. si Papa, 40. dist. ibi, *culpas Rom. Põtificis, nullus mortalium redarguere præsumat, quia cunct is ipse iudicaturus à nemine est iudicãdus, nisi deprehendatur à fide deuius.* In quo casu erit iudex cõpetens Concilium generale, & ita dicũt communiter doctores, vt attestatur Card. Alex. in d. c. si Papa, & dicit esse planum apud omnes Ias. cons. 95. lib. 4. quia vbicunque reperitur, quod Papa possit iudicari, semper intelligendum est à concilio. Ita gl. in c. sicut, ver. b. hortamur, 2. q. 7. quam dicit esse frequentioribus votis approbatam Aluaradus, de potestate Papæ, 1. p. nu. 84. & nu. 173. & qualiter hoc sit practicandum tradit Iulius Clarus, sup. nu. 4. & ratio est, quia Papa hæreticus nõ Papa amplius Deiq; vicarius, & supremus Christianæ orbis senator, & præsul dicendus est, sed diabolus, & oium mortalium infimus, & pessimus, & ipso iure põtificatu priuatus, ita Ant. Cuch. lib. 2. tit. 3. nu. 20. instit. Et an dispositio illius tex. in d. c. si Papæ, procedat in alio quocũque crimine notorio, ex quo ecclesia scandalizetur, tenet gl. ibi quod sic, & illã sequitur Abb. in c. significasti, nu. 4. de electione, quã dicit cõiter teneri Decius, cons. 151. n. 4. qui dicit, quod illa glo. placet cõiter canonistis, quã opinionẽ sequitur doctissimus Orosc ius, in l. & est receptum, col. 586. & 587. ff. de iurisd. om. iud. & dicit communem opinionem canonistarum Azeuedo, in l. 14. tit. 3. nu. 30. lib. 1. recop. & vide Antonium Cuchum, supra, instit. maior. tit. 3. de Cõcilio œcumen. vbi late prosequitur.

Sed contrariam opinionem (imo quod solũ pro crimine hæresis possit Papa accusari) tenent cõmuniter theologi, vt dicit Zabarella, i d. c. si Papa, Beroius, in c. at si clerici, nu. 9. de iud. qui dicit, quod illa glossa est à canonistis communiter reprobata, & in c. cum venissent, nu. 41. de indicijs, qui dicit, quod contra illam glossam tenent magis communiter sacri doctores theologi, & magis communiter Canonistæ, in qua re nihil resoluit Iulius Clarus, supra n. 3. sed tñ refert duas cões, dicẽs, quod hæc quæstio est periculosa, in qua mallot discere quã docere, se remittens iudicio sanctæ matris ecclesiæ, cui in omnibus me ẽi submitto: & in hac re existimo veriorẽ esse opinionem contra gl. ex reg. dicti c. si Papa, & ex sua exceptione, quia casus specialis firmat regulã in cõtrarium, tex. in l. nã quod liquide. §. fi. ff. de penu leg. l. ius singulare, ff. de leg. l. tribunus. §. fi. ff. de rest. mil. & declarat Azeuedo, in l. 1. tit. 1. li. 6. reco. n. 62. & 70. Et qui ad longum voluerit prædictam difficultatẽ explanare, videat Albanõ de potestate Papæ & Concil. 1. p. à nu. 4. & 107. & in 2. par. ex nu. 96. & 103. Castrum, de iusta hæret. punit. li. 1. c. 6. & li. 2. c. 23. Io. Driedon. de libertate christiana, li. 1. c. 14. & Albert. Pighiũ, li. 4. de ecclesia. hierar. c. 8. Mich. de Anin. de vnitate omil. c. 13. nu. 8. Doct. Guer. de Concil. c. 3. & 7. Simanc. de cathol. inst. c. 12. ex nu. 12. & c. 45. ex nu. 20. Rojas, sing. 146. Aluar. Pelag. de planctu ecclesi. li. 1. c. 4. & c. 6. & 34. Couar. li. 4. var. c. 13. vers. cæterum, & li. 1. c. 10. nu. 12. Hoxedam de clericis, & eorum exemptionibus, 1. p. c. 14. nu. 8. Hierony. de la Rua, in controuersia theologica contro. 3. pag. 103. Iacob. Benin. de priuileg. iurisconf. 2. p. priuil. 39. nu. 11. & Domi. Bannes, 2. 2. q. 1. ar. 10. col. 127. & ibi Aragon, q. 1. art. 10. pag. 90. Angles, in flor. theologicarum quæst. de excom. pag. 48. in fin. Cordoua, in quæstion. theologic. lib. 4. q. 4. propositio. 10. & in q. 3. 4. 5. & 6. & 11.

SVMMARIVM.

1 *Pactum nudum vestitum cohærentia contractus sufficit in fideiussoribus.*
2 *Lex, cum ostendimus, §. fideiussoribus, declaratur.*
3 *Actus iudiciales fortiores sunt quam extraiudiciales.*
4 *Calor iudicij, cum patientia contrahentium, sufficit ad inducendam stipulationem.*
5 *Fauor pupillorum, in contractibus non consideratur.*
6 *De iure regio potest fideiussor obligari ex pacto nudo.*

QVÆSTIO DCXLVI.

Vtrum stipulatio requiratur pro substãtia fideiussionis. Communis contra communem, & quid iure regio.

PRo substantia fideiussionis stipulationẽ requiri, probat tex. in §. 1. Inst. de verborum, l. 5. §. satis acceptio, ff. illo tit. l. blãditus. C. de fideiuss. §. fi. Inst. eodem tit. vbi Ang. nu. 5. dicit esse cõem opinionem, quod adeo verum est, vt pactum nudũ nõ sufficiat

ſufficiat, etiam veſtitum cohærentia contractus, q̃ notat Bal. eleganter, in l. ex placito, q. 17. C. de rerum permutatione, cuius opinionem ſequitur Iaſ. in l. lecta, in fi. ff. ſi cert. pet. & in l. ius gentiũ. ſ. quinimo, col. 3. verſ. 4. limita. ff. de pact. Decius, conſ. 93. nu. 3. Catellianus Cotta, in memorab. verſ. fideiuſſor. & verſ. ſed quid ſi talis, Tiraquellus, de retractu conuent. §. 5. glo. 5. nu. 26. Hoc ſuppoſito du
2 bium nunc eſt, ex qua cauſa illa ſtipulatio, quæ neceſſario requirebatur, in l. cum oſtendimus, in ſ. fi. ff. de fideiuſſ. tut. ficte ibi inducatur contra naturã ſtipulationis. Et Bar. ibi dicit, hoc induci ex patientia fideiuſſorum, iuncto calore iudicij, ex quibus ſuppletur defectus ſtipulationis. Et hũc intellectũ ad illũ tex. tenet Bart. in l. 1. nu. 5. ff. de verb. & in l. fi. col. fin. ff. de præt. ſtipulat. & in l. cum quis decedens. in prin. ff. de leg. 3. & in l. fi. §. 1. ff. qui & à quibus appellare non liceat, tenet etiam Bald. in l. tale pactum. §. qui prouocauit, col. 7. ff. de pact. & in c. nuper. de teſtib. dicens illum tex. ſingularem. Tenet etiam Paulus, in l. ſciendum, ff. de verb. Et hũc intellectum ad illum tex. teſtatur eſſe communem
3 Ioan. Annibal, in l. nemo poteſt, nu. 361. ff. de lega. 1. Pro quo intellectu videtur facere, quia actus iudiciales fortiores quidem ſunt extraiudicialibus. l. manumiſſio per lictores, ff. de manum. vindicta, l. fideiuſſor, in princ. ff. qui ſatiſdare cogantur, l. in publicum, cum ſua gl. ff. de acq. hered. l. ſi rem. ſ. fi. ff. de pign. act. & notat Bart. in l. poſtquam liti. C. de pactis, Curtius, in l. pacta nouiſſima, nu. 7. eodẽ tit. & illum tex. in d. §. fin. bene declarat Gomez. 2. tom. variarum. c. 15. nu. 5. Auendannus, in ſuo dictionario verb. *almeneda*, Iulius Clar. lib. 5. recept. ſent. ſ. fi. q. 46. no. 12. Bacca, de inope debitore. c. 1. nu. 29. Gutierrez, pract. quæſt. lib. 1. quæſt. 135. nu. 7. Sed cõtra Bartoli intellectum facit text. in l. ſiue apud acta, C. de tranſact. & in l. omnes. ſ. hac autẽ inclita, C. de epiſcopis & clericis, & in l. ſi præcedẽte, §. Lucius, verſ. reſpondit, ff. mandati. l. 2. ſ. ſtipu-
4 latio, ff. de verborum, quibus iuribus videtur probari patientiam cum calore iudicij non ſufficere ad inducendam ſtipulationem, & hanc eſſe communem opinionẽ firmat Curtius, in l. pacta nouiſſima, nu. 7. C. de pactis. Et ſic videtur quod ille cõmunis intellectus Bart. ad illam legem, cum oſtendimus, non poſſit procedere, ideoque Bald. in l. 2. §. voluntatem, ff. ſolut. matr. aſſignat intellectũ, videlicet, q̃d ex eo in d. ſ. fi. ĩducitur ſtipulatio, quiã cum patientia ipſius obligati & calore iudicij, concurrebat fauor pupilli, quemadmodũ in l. vnica, in prin. C. de rei vx. act. fauore dotis fingitur ſtipulatio interceſſiſſe. Et hunc intellectum Baldi ad illum tex. ſequitur Alex. in d. l. 1. nu. 36. ff. de verb. vbi Iaſ. nu. 7. Crotus, nu. 35. teſtatur eſſe communẽ opinionem, contra Bar. in d. §. fi. & in alijs locis. Verum enimvero, nec hic Baldi cõmunis intellectus
5 caret ſcrupulo, quia fauore pupilli non ſolet ſtipulatio tacita ſubintelligi, etiã in iudicio, vt in l. ſi filius, ff. de tut. Et ſic cogita, an dici poſſit eſſe ſpeciale in fideiuſſionibus, quæ interponũtur de iure prætorio, vt in eis non exigatur ſtipulatio. Sed cõis intellectus magis receptus eſt, quod in d. ſ. fi. trib. cõcurrentib. procedat illius diſpoſitio, fauore pupilli, calore iudicij, & taciturnitate fideiuſſorũ. Ita Burigela, in d. l. 1. n. 24. ff. de verb. Vel ſecũdũ alium veriorem, & communem, quatuor ibi concurrunt copulatiue, ſc. ſcriptura publica, fauor populi, patientia geminata fideiuſſorum, & calor iudicij, ita Ripa, in d. l. 1. n. 17. vbi Iaſ. nu. 7. quem ſequitur Azeued. in l. 13. tit. 9. lib. 5. recop. & Gutier. pract. quæſt. lib. 1. q. 132. nu. 7. Quæ omnia ſunt notanda pro declaratione illius tex. Hodie vero ex l. 2. tit. 16. li. 5. recop. & tenent ibi gloſſatores, recte obligatur fideiuſſor, etiam pacto nudo, & ſublata eſt illa ſolemnitas ſtipulationis. Ita nouiſſime Parlad. lib. 2. rer. quotid. c. 3. per totum.

S V M M A R I V M.

1 *Lex, pater, C. de euictionibus, declaratur.*
2 *Auus non tenetur dotare neptem, quę habet patrem diuitem.*
3 *Auus in dubio cuius contemplatione cenſeatur dotare neptem, ſunt duæ cõmunes opiniones contrariæ.*
4 *Salicetus non determinauit noſtram quæſtionem, quia tunc lis pendebat.*
5 *L. 8. tit. 11. p. 4. declaratur.*
6 *Hodie nepos ex filio coniugato, nõ eſt in poteſtate aui.*
7 *Obligatio dotandi non conſiſtit in patria poteſtate.*
8 *Pater tenetur dotare filiam iam nuptam.*
8 *Auus maternus non tenetur dotare neptem diuitem.*
10 *L. fi. C. de dotis promiſsione, repugnat rationi.*

QVÆSTIO DCLVII.

Vtrum auus paternus teneatur dotare neptem, quæ habet patrem diuitem. Communis cõtra communem, & quid iure regio.

AVum paternum teneri dotare neptem, etſi illa patrem diuitẽ habeat, tenet Speculator, in 4. p. tit. de iudicijs. ſ. ſequitur, nu. 11. Ang. per gl. ibi, in l. pater, nu. 4. ff. de euictionib. Bal. in l. fin. nu. 14. C. de dotis promiſſione. idem Bald. in auth. ex teſt. nu. 15. verſ. 3. quæro. C. de collationibus, & eſt cõmunis opinio, ſecundum Vulgatinum, in l. 1. nu. 41. ff. ſolu. matr. quam ibi defendit Grotus, à nu. 80. vſ
1 que. 88. & ibi Vulgatinus dixit, quod communiter gloſſæ, & doctores intelligunt tex. in l. pater. C. de euict. in auo dotante neptem, quem intellectum ipſe reprobat, & bene, quia etſi verus eſſet ex eo non ſequeretur, quod auus teneretur ſemper dotare neptem, viuo filio maxime diuite, & ſequitur ibi Soci. nu. 47. & Cacialupus, in l. frater à fratre, nu. 128. cũ duobus ſeq. ff. de condi. indeb. quæ opinio fuit
2 originalis Azonis, in tit. quod cum eo, nu. 43. in fi. & dixit communem Soc. in d. l. 1. nu. 49. Socin. iun. conſ. 29. nu. 37. vol. 3. Palat. Rub. in c. per veſtras, notab. 3. §. fi. nu. 5. Padilla, in auth. res quæ. C. cõm. de leg. Spino, in ſpec. teſt. gl. 10. nu. 38. q̃ declarat,
3 q̃n auus paternus habet neptem in ſua poteſtate, & pater indigeret. Eſt in dubio cuius cõtẽplationis cẽſeatur auus neptẽ dotare, filij an neptis, tradit duas cões Meno. li. 3. pręſ. 17. n. 3. & cõſ. 183. n. 14. vol 3.
Sed contrariã opinionẽ (imo q̃ ſolum teneatur auus illam dotare q̃n illius pater eſt pauper) tenet

Bal.)sibi contrarius in d.auth.res quæ,nu.12.& se-
quitur Camil,nu.120.Alex.nu.19.l.1.ff.sol,matri.
vbi Ias.testatur esse communem, nu.26.Rip.n.74.
& Zasius,nu.27.& sequitur Ant,Gab.tit.de iur.do
tium,nu.15.dicens communem, & alios refert Io.
Botta,cons.20.nu.11. & illam sequitur Corras. in
l.qui liberos,nu.105. ff.de ritu nuptiarum,Ias.in §.
fuerat,nu.103.Inst.de act. Campegius, de dote, q.
4 18.vol.6.tract.licet Sal.in d.l.fi.C.de dotis promi.
noluerit proferri suam sententiam, quia tunc sub
iudice lis erat,& sequitur Padil.in d.auth.res quæ,
nu.58.& Baeza(dicens communem) de non melio
randis filiabus ratione dotis,c.7.nu.16. Matien. in
5 l,1,tit.2.lib.5.recop.gl.2.nu.5. & est tex.de iur.re-
gio,in l.8.tit.11.p.4.vbi Grego.dicit communem,
allegans Soc.cons.33.nu.16.vol.3. Pulchrum tamẽ
dubium est,an hodie auus paternus teneatur dota-
re neptem,ex l.47.Tauri,per quam filius liberatur
6 à patris potestate, per contractum matrimonij. In
qua quæstione resolutiue dicendum est, quod etiã
si neptis hodie non existat in potestate aui, nihilo-
minus tenebitur auus illam dotare. Ita tenet Greg.
in d.l.8.verb.*el aguelo*,quem sequitur Gutier.pra.
7 q.lib.2,q.9.quia obligatio dotandi non consistit
in patria potestate,vt illa cessante cesset obligatio,
8 quia alias pater non teneretur dotare filiam iam
nuptam, quod falsum est, vt (plurib. citatis)docet
Mexia,ad l.Toleti.12.partis.1. fundamento,n.34.
fol.33.& Azeue.in l.3,tit.29,nu.4.lib,5. recop.qđ
procedit,non obstantibus verbis d.legis 8.ibi,*el a-
guelo de parte del padre que viuiere su nieta en su po-
der,tenudo es de la dotar.* Cui difficultati responde-
tur,quod ex illa lege non est sumendum argumen-
tum à contrario sensu, vt cessante patria potestate
esset dotandi obligatio: maxime, quia illa verba
non important decisionem in patria potestate, vt
tradit Guti.sup.& Matien, in l.1.ti.2.gl.a.lib.5.&
Greg,& Baeza,sup,nu.16.qui resoluit,illud nõ ha-
9 bere locũ in auo materno, qui non tenetur dotare
neptẽ diuitem, vt tradit Guil, Bened,in c.Raynut.
verb,dotẽ,nu.5.Nouellus,de dote,6.p,priuil.16.et
10 si non haberemus l.fi. C.de dot.promission.dispo
nentem patrem teneri dotare filiã, ẽt diuitẽ, quili-
bet tñderet cõtrarium,vt tradit Baeza, sup.nu.21.
& Cou.in 4.decr,2,p.c,3.§.8.n,8.Corras.in l.qui li
beros,nu.96.de ritu nuptiarũ, Mexia, ad l.Tol.11,
sup.12.par.n.37.fundamento 1.qui dicit cõem.

QVAESTIO DCXLVIII.

Vtrum ducens puellam minorem duodecim annis, lu-cretur fructus rerum dotalium. Communis contra communem,& quid iure regio.

DVcens puellam minorem duodecim annis,traducenique illam ad domum, & subiens onera eius,facit fructus rerum illius suos. Ita tenet(ex opinione Azonis) gl.fi.in l.si ante nuptias, ff.solut. mat.quam dicit communiter seruari Bal.ibi,dicẽs contrariam esse de iure veriorem, Bar.tamẽ,ibi in fi.tenet contra Azonem,per tex.in l.penul.§.Iulianus,ff.quod falso tutore auctore, addens, quod si sponsa esset maior,tunc sponsus in isto casu faceret fructus suos,& in hoc expendit gl.in l.2.C.de dot. promis.& in l.insulam,§.vsuras, ff.illo tit.& Barto. opinionem dicit communem ibi Ias.nu.3.in quantum loquitur de maiori, & illam Azonis opinionẽ approbat,l.28.tit.11.p.4.quæ fundatur in æquitate,& ita seruatur in his regnis,ex quo iã illa æquitas est ibi scripta,& sic praefertur opinioni contrarie,quæ procedit de iuris rigore,secundũ Bar.l.placuit,C.de iudicijs.De iure tamẽ communi, cõis opinio erat in contrarium, quod nõ lucretur spõsus fructus,arg.tex.in l.penul. ff.quando dies legati cedat,ibi,*non videtur nupta quæ virum pati non potest*, ita Greg.in d.l.28.verb.*y esto es ygualdad*.

QVÆSTIO DCXLIX.

Vtrum laicus in criminalibus possit accusare clericum non infamatum de crimine. Communis contra communem.

LAicus in criminalibus,(exceptis)de quibus per gl.in c.cum P. de accusationibus, & in summa 2.q.7.& in c.per tuas,el 1.de simon,admittitur ad accusandum clericum, vel testificandum contra eum. Ita gl.in c.de cætero, de testi.vbi Feli.num.9. versi.limitat.6.vbi innuit esse communem opinionem,& omnes ita tenere.

Sed contrariam opinionem(imo quod ad hoc, vt laicus in illis criminibus possit accusare clericũ, vel contra eum testificari,sit necessarium,quod clericus sit infamatus) dicit magis communem Host. in c.veniens,el 1.de testibus,in prin. & vide Duen. reg.315.an mulier possit in hoc casu esse testix contra clericum,maxime si sit bonæ famæ, & Iospheũ Mascard.de probat. vol.2.concl.1459. num.44.& Salzedum,in pract.ad Bern. Diaz.c.4.vbi late hoc declarat,pluribus citatis.

SVMMARIVM.

1 *Instrumenta de nouo reperta hodie admittuntur, etiam post conclusum in causa.*

La sententia de temate, *reuocatur ex instrumento nouiter reperto.*

QVÆSTIO DCL.

Vtrum post conclusum in causa producantur testes, vel instrumenta de nouo reperta. Communis contra communem,& quid iure regio.

REgula iuris est,post conclusionem in causa nõ posse produci testes aut instrumenta. Ita probat tex.in c.cũ dilectus,de fide instru.l.34.titu.16. nu,3.Et vltra limitationes quas adducit, Francisc. Cur.in repet,leg.admonendi, nu.69. cum seqq. de iureiu.& Fel.in d.c.cũ dilectus, limitat Bar.in d.c. admonendi,nu.2.quando instrumẽta essent de nouo reperta,& idem procedere in testib.tenet Ias.in l.Imperatores,ff.de re iu.& vide Curt.seniorem,in d.l.admonendi,nu.67.& Ias.in l.1.nu.48. in repet. & in 2.lectura,nu.50.cum sequentibus. Et opinionem Bar.dicit communem Ripa,ibi.nu.45.& 48.

Sed

Sed opinionem Bar.reprobat ibi Romanus,nu.
16.& 25.qui resoluit,quod post conclusum in cau
sa non possunt produci instruméta, etiam de nouo
reperta.quem sequitur Curtius senior, ibi nu.23.
dicens quod communiter reprobatur Bartoli opi
nio.Has tamen contrarietates concordat Ripa,vbi
supra,nu.48.scilicet,q̃ quádo conclusio fuit facta
à iudice,vel statuto, procedat limitatio Bar. & qñ
conclusio fuit facta ex consensu partium,non pro-
cedat,quam concordantiam assignat Felinus,in d.
c.cum dilectus.nu.22.limitat.11.sed in alio propo
sito,& ibidem,in limit.3.nu.16.dicit omnes alle-
gare Bart.pro prima opinione,nun tamẽ aperit,an
illum omnes teneant,vel transeant cum eo. Hodie
1 tamen in quacunque parte litis admittuntur instru
menta,cum iuramento producẽtis, quod de nouo
ad eius notitiam venerunt, vt in d.l.34.ti.6.p.3.&
ibi Greg.gl.fi.l.2.tit.5.li.4.recop.l.1.ti.2.& l.1.ti.
5.li.4.recop.& vtrobique Azeuedo,Paz,in sua pra
xi 1.p.1.co.tempore 8.nu.178.Quod quidem etiã
2 procedit in via executiua,nam transactis decẽ die
bus,& lata sententia *de remate*, possunt produci in
strumenta liquida,de nuuu reperta, ad impediẽdã
executionem. Ita Greg.in l.33.tit.14.p.5.verb.*ale
gacion*, quem sequitur Gironda, de gabellis 4.p.§.
2.nu.25.& diximus in q.542.nu.9.

SVMMARIVM.

1 *Arma non possunt tolli ei qui de nocte cum eis fuit inuentus,nisi fuerit apprehensus.*
2 *Lupum non dicimus inuenire nisi apprehendamus,& interficiamus.*
3 *Pragmaticæ punićtes,*a los que trayan almidon,ypũtas en cuellos, *intelliguntur si fuerint apprehensi.*
4 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*

QVAESTIO DCLI.

Vtrum inuentus quis dicatur,quando non est apprehẽsus.Communis contra communem.

INuentus dicitur quis, quando corporaliter est
apprehensus,non autem quando est in conspe-
ctu.Ita Bar.in l.1.nu.18.ff.de acquiréda possessio-
ne.quod seruit ad statuta dicentia,quod si aliquis
inueniatur de nocte,puniatur, quia debet corpora
liter apprehendi,neque sufficiet quod sit in cõspe-
ctu.Et opinionẽ Bart.tenet Cynus, in l.licet, C.de
acq.poss.& Bal.in l.itẽ lapilli, in fi.ff.de rer.diuis.
Ang.in l.qui seruum,& in l.si fugitiui,ff.de verb.&
illam communiter teneri, dicit Alexan.in d.l.1.in
princ.nu.77.Corsetus,sing.16.nu.3.Gutierrez, li.
1.canonicarum,ca.12.num.10.& in practicis lib.
1.q.12.nu.5.Didacus Perez,in l.23.tit.3.lib.1.Or
di.pag.106.Iul.Clar.receptarum sententiarum.§.
fi.q.82.statut.6.num.1. Menoch. casu 394.ex nu.
49.Gomez de Leon,alleg.30.nume.1.Pro qua est
glo.solemnis,in l.si barsatorem.C.de fideiussori-
1 bus,vbi dicit,quod si de nocte fuerit aliquis inuen
tus cum armis,non punitur amissione illorum,nisi
fuerit apprehensus, & ibi Bal.refert quod si statu-
2 tum dicat,quod si quis inuenerit lupum,dabitur il
li centum,prout in hac ciuitate fit à iudicibus fra-
ternitatis veteris, intelligitur si fuerit apprehẽsus,
3 & cum interfecerit.Et idem erit intelligendum cir
ca omnes leges regni punientes lusores,& imponẽ
tes pœnam contra portantes *luto, y cuellos almido-
nados,y con puntas*,prout nuper prohibitum est.Ita
colligitur ex traditis per Mexiam, ad pragmaticã
regiam, conclusione 1.nu.34.cum seq.vbi plures
regias pragmaticas in hunc sensum declarat, & di
cit,quod ita praxis,& consuetudo recepit. Et hæc
est communis opinio, secundum Iulium Clarum,
lib.5.recept.§.fin.q.82.nu.1.in fine.Villalobos,li-
tera S.nu.177.& 178.licet cõtrarium sentiat Aze-
uedo,in l.1.tit.12.lib.2.nu.7.recop.& vide Gome
zium,in l.45.Tauri,num.48.& Cassaneum, in con
suetudinibus Burgundiæ. §.1.nu.1.& plura tradit
Hyppolytus Bonacosa,in suis quæstionibus crimi-
nalibus.verb.inuentus, fol.120.Menoch. de arbi-
trarijs,q.80.casu 104.num.7.
4 Sed contrariam opinionem in quæstione princi
pali(imo quod ex eo quod aliquis sit in cõspectu,
dicatur inuentus)tenet Angelus,sibi contrarius,in
l.3.§.Neratius,ff.de acq.poss.quam dicit commu-
nem Aretinus,ibi,nu.18. Prima tamen opinio ve-
rior est,& ita practicatur.

SVMMARIVM.

1 *Confessio iurata erronea reuocari potest.*
2 *Contraria opinio in quæstione principali traditur.*
3 *Errare potest aliquis,& decipi etiam deliberando.*
4 *Confessio erronea tam in prima quam in secunda instantia reuocari potest.*
5 *Lex 5.tit.13.p.3.declaratur.*

QVÆSTIO DCLII.

Vtrum confessio erronea reuocari possit, et intra quod tempus.Communis contra communem,& quid iure regio.

1 COnfessionem erroneam factam in iudicio, re
uocari posse ante sententiam,disponit tex.in
l.error.C.de iu.& fact.ignorantia,vbi Padilla, nu.
12.alios referés,resoluit cum communi illud pro
cedere,etiam si confessio fuerit iurata.Quẽ sequi-
tur Gutier.de iura.confir.1.par.cap.40.num.8.Du
bium tamen est,an illa iura intelligantur post ter-
minum datum ad respondendum. Et in hac specie
confessionis non habere locum regulam legis, er-
ror,affirmat glo.verb.admonita, in cap.ex literis,
de diuortijs,quam sequitur Cępola,cautela 96.&
dicit communem,& ab omnibus approbatam Pro
bus,ad Monachum,in c.cum contumacia,nu.7.de
hæreticis,lib.6.
2 Sed cõtrariã opinionẽ(imo, quod regula illius
legis habeat locum in cõfessione deliberata)tenet
Bal.& Iason,in d.l.error, Ioannes Andreas, in c.fi.
de iureiu.lib.6. Alex.in l.1.nu.2. C.de errore cal-
culi,vbi Ias.nu.8.dicit esse communem, etiam di-
cit communem Felinus,in c.quoniam contra, nu.
3 2.de off.delega.& hæc videtur verior, cum etiam
4 deliberando possit quis decipi, & errare. Hodie

vero in quocunq; tépore docédo de errore, reuocabitur confessi o,in prima,& 2.instátia, tex.in l.3,
5 tit.13.p.3.tradit Barto.in l.creditor.§.iussus, ff.de appellationibus,quē sequitur Greg.ibi verb,*inyzio a:abo.* Est tamen petenda restitutio ex elausula generali, si qua mihi iusta causa, vt tradūt doctores, supra,

SVMMARIVM.

1 *Filij illorum, qui maiestatem læserunt, puniendi sunt.*
2 *Filij sunt imitatores vitiorum parentum, tanquam nati ex radice infecta.*
3 *Macula patris in ipsa generatione contrahitur, sicut læduntur fructus in radice.*
4 *Filij contrahunt rubiginem à linea infecta.*
5 *Lex 6.tit.27.p.2.declaratur.*
6 *Filij nati post delictum patris, nō tam ex aliena culpa, quam ex propria, virtualiter puniuntur.*
7 *Peccatum originale fuit contractum in radice.*
8 *Filius bonus ex radice corrupta non potest descēdere.*
9 *Potentiæ animæ sequuntur corporis temperaturam.*
10 *Vitium corporis ad animum penetrat, & vitiat.*
11 Todos los hijos del traydor son infames, y ningū traydor, ni su hijo pueden reptar a otro.
12 *Lex generaliter, loquens generaliter est intelligenda.*
13 *Filius clerici vocatur, qui natus fuit ante patris clericatum.*
14 *Contraria communis opinio refertur, & sustinetur.*
15 *Patris inhabilitas, & incapacitas, reddit inhabiles filios post delictum natos, non vero eos, qui antea nati fuerunt,*
16 *De iure regio indubitabilis sententia, quod filius natus ante delictum patris, non puniatur.*
17 *Filius natus ante patris delictū ex iuris interpretatione præsumitur ab alio patre procreatus.*
18 *Filij deportatorum nati post delictum, non faciunt deficere conditionem fideicommissi.*
19 *Qualitas adiuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi.*
20 *Non dicitur quis talis, quando tempore natiuitatis nō est talis.*
21 *Qui in vno grauatur, in alio debet releuari.*
22 *Filij nati ante parentum dignitatem, non fruuntur priuilegio, & prærogatiua illius.*
23 *Qui non sentit honorem, & vtilitatem, non debet sentire damnum, & incommoda.*
24 *Contractus factus ante delictum, est validus.*
25 *Donatio & alienatio antea facta, quam crimen læsæ maiestatis committeretur, validæ sunt.*
26 *Adam si tempore gratiæ, ante peccatum commissum filium haberet, non perderet gratiam filius, propter peccatum.*
27 *Peccata parentum non imputantur filijs.*
28 *C.si habes.3.quæst.4.declaratur, & c.quæris, de consecratione, dist.4.*
29 *Lex 2.C.de libertis, & illorum liberis, declaratur.*
30 *Fatuus esset iudex, qui contra hanc opinionem iudicaret.*
31 *Dispositio legis generalis debet restringi per rationē.*
32 *Quod virtualiter ex ratione legis colligitur, dicitur expressum in ipsa dispositione.*
33 *Ratio dispositionis est ipsa dispositio.*
34 *Anima est spiritus dispositionis.*
35 *Lex generalis distinguitur per alteram.*
36 *Lex 2.tit.2.p.7.declaratur per l.6.tit.27.p.2.*
37 *Verba vniuersalia recipiunt restrictionem ab alijs iuribus.*
38 *Lex, quisquis, est odiosa, & iniuriosa, & iniqua & cōtra naturalem rationem iuris diuini, & humani cōposita, & hodie non est in vsu recepta.*
39 *Delicta suos habent auctores.*
40 *Filius non portabit patris iniquitatem.*

QVÆSTIO DCLIII.

Vtrum filius natus ante delictum patris commissum, sit puniendus sicut filius natus possit in crimine læ 1
sæ maiestatis, diuinæ, vel humanæ. Communis contra communem, & quid iure regio.

FIlios eorum, qui maiestatem læserunt puniendos esse probat text.in l.quisquis. §.filij vero. C.ad legem Iuliam maiestatis.c.si quis.§.filij vero 6.quæst.1, quibus consonat tex.in l.2.tit.2.l.9.tit, 31.par.7. Ex quibus dubitari solet, an illa dispositio intelligatur de filijs antea natis, vel de illis, qui nati sunt postquam crimen committeretur. Et q̄ illa dispositio sit intelligenda de filijs etiam antea natis, tenet gl.in d.c.si quis.6.q.1.cuius opinionē sequuntur plures, & esse communē affirmat Claudius, in l.si quis, col.5.ff.de iurisd.om.iudic. & pluribus citatis, sequitur Monoch.lib.3.de præsumptionibus, præsumptione 33.nu.7. Roland. à Valle, cons.74.nu.280.vol.3.& dicit etiam communem Gigas, in tract.de crimine læsæ maiestatis, lib.3.q.5.in fi.& sequitur Boer.decis.7.nu.6.& hanc affirmat veriorem Greg.sup.licet contraria sit æquior
& fauorabilior, quę opinio ex ea potiss.ratione fulcitur, quia tales filij, pręsumuntur imitatores vitiorum parentum tanquam nati ex radice infecta, & ex semine improbato: ita Cynus, in l.sancimus.C.de pęnis, & in d.l.quisquis, nu.1.vers.2.oppono, & & ibi Ang.vers.filij, & in l.adoptiui, §.patronum, el 1.nu.3, ff.de in ius vocando, Decius, cons.64.nu.3.Affl.lib.1.consti.Neap.rub,2.nu.42. Et incertus auctor, in tractatu de crimine læsæ maiestatis, q.7.nu.2, quam opinionem sequitur contra communē Tiberius Decia.in tract.crimin.2.p.lib.7.c.41.nu.8.& ratio est, quia sicut ab arboris radice, fructus ibi virtualiter existentes læsi, & infecti oriuntur, sic etiam macula patris, in ipsa generatione cōtrahitur, vt tradit Cordoua, in suo quæstionario, li.1, q.10.opposi.6.vers.item secundo, & docet S.Thomas, 1.2, q.38.ar.1.vers.respondeo, & Ioa.Viguer.lib.de insti.Christiana, c.18.§.5, vers.1, & 2, vbi allegat Diuum Aug.in c,10.super Genes.& Ambros.Catherinum, lib.de peccato originali.disput.6. Ita eleganter Bald, in l.2.nu.1.C,de libert.& eor.liberis, ibi, *quia filij postea nati contrahunt rubiginem à linea iam infecta,* & illud insinuant verba legis 6.tit.27.p.2.ibi, *porque los hizieron los padres despues que estauā en ponzonna dos en el mal,* & sic quodámodo 6
filij post delictum patris geniti, nō tā ex aliena culpa, quam ex proprio puniuntur, vt sentit Alexáder Alensis in 3.p.suæ summæ, q.41.memb.4.art.1.ibi,
in

in peccato originali non punitur filius in peccato alte
rius, solum erat enim vnusquisque nostrũ in persona,
7 *aut saltim in radice, cum primus delinqueret parens,*
& quia sic in illo eramus, consentimus interpretatiue,
quod quidem optime significat Bal. in l. Gallus. §.
quidam recte, col. 3. post medium, ff. de lib. & po-
sthu. & Fulgos. cons. 159. nu. 1. ibi, *cum pater, qui est*
8 *radix sit corruptus, non potest bonus filius in radice de*
scendere, & sequitur Cumanus, in l. si quis cum to-
tum, nu. 4 ff. de excep. rei iud. ibi, *quia processerunt*
ex radice iã vitiata, ideo qui ab ipsa emergunt, sequun
tur eius naturam, & Galenus, lib. de substantia virtu
9 tum animal. in princip. c. 6. potentiæ animi sequun
tur corporis temperaturam, quod quidem est de
mente iurisconsulti in l. 1. §. apud Iulianum, & in
10 l. ob quæ vitia, ff. de ędil. edict. vbi dicit Vlpianus,
vitium corporis ad animum penetrare, & eum vi-
tiare: ita Tiraquellus, de nobilitate, c. 31. nu. 293.
11 ex qua ratione procedit dispositio tex. in d. l. 2. ti.
6. par. 7. l. 1. in fin. tit. 7. lib. 8. ordinam. ibi, *todos los*
hijos de el traydor son infames para siempre, y se dize
linage amanzillado. l. 3. ti. 3. p. 7. ibi, *ningun traydor,*
ni su hijo, ni el que fuesse aleuoso puede reptar a otro,
& sic cũ talis filius procedat ex radice infecta, & pa
ter peccauerit in intellectu, sequitur, quod nõ solũ
illa pęna est intelligenda de filijs postea natis, sed
etiam de natis ante commissum patris delictum,
vt clare colligitur ex traditis per Alfonsum de Ca
12 stro, lib. 2. de iusta hęreticorum punitione. c. 6. Pręcipue cum lex generaliter loquatur, & sic generali
ter est intelligenda. l. de pretio, de Publiciana. l. in
agris, ff. de acq. rer. dominio. Et facit pro hac sen-
tentia tex. in c. ad extirpand. c. ad hęc, de filijs pres
13 byterorum, vbi filij clerici vocantur nati ante pa-
tris clericatum, quam opinionem, post hęc scripta,
tenet doctissimus Gutierrez, libr. 2. canonicarum
quęst. c. 30. nu. 37. vbi hanc veriorem, & magis cõ-
munem opinionem, & vsu receptam.
14 Sed his non obstantibus, cõtrariam (imo quod
illa dispositio non intelligatur de filijs ante patris
delictũ natis, sed solum de illis, qui nati sunt post-
quam crimen committeretur) tenet Petrus, Cynus,
Faber, & Ang. in d. l. quisquis, quorum opinio pie-
tati, & benignitati magis arridet, & esse communẽ
opinionem tenet Oroscius, in l. emancipatum. §. fi.
ff. de senat. & & hanc sequitur Iul. Clarus referens
duas communes, lib. 5. recept. sent. §. hæresis, num.
17. §. & læsæ maiestatis, nu. 12. & Cifuentes, in l. 4.
Tauri, & contra Greg. hanc sequitur Gratian. reg.
55. nu. 24. & hanc tenet Mieres, de maioratu. 2. p.
q. 4. illat. 2. nu. 7. & idem Oroscius, vbi etiã refert
duas communes, in l. adoptiuum, ff. de in ius vocã-
do, ca num. 3. & 5. & in quocunque crimine ab hac
opinione non est recedendum, in iudicando & con
sulendo, secundum Antonium Gomez. 2. tom. va-
riar. c. 3. nu. 13. & per totum, & vide Duennas, reg.
345. vbi posuit regulam cum 16. limitationibus,
& alios refert Couar. lib. 2. variarum. c. 8. nu. 5. &
hæc est æquior & fauorabilior opinio, secundum
Greg. supra, & sequitur Simancas de catholicis in
stitutionib. tit. de filijs & minoribus. c. 29. nu. 3. &
frater Manuel Rodriguez, in sua summa, c. 129. nu.
3. & Tiraquellus de primogenitura, q. 23. nu. 20.
& Molina, de Hispan. primoge. c. 11. nu. 55. & 56.
vbi alios refert pro hac sentẽtia. & Burgos de Paz,
q. 3. n. 69. & ita consuluit Oldradus, cons. 224. nu.
15 33. vbi resoluit, quod inhabilitas patris, & incapa
citas, reddit inhabiles filios post delictum natos,
non vero eos qui antea nati fuerũt. Et ea antiquis
idem tenet Archidiaconus, in c. frater, nu. 317. q.
4. Bart. in l. emancipatũ. §. si quis, nu. 1. ff. de senat.
Isernia, in c. 1. nu. 10. quę sit prima causa beneficiũ
amitten. Ancharanus, in c. 1. nu. 5. de filijs presbyte
rorum. Faber, in §. 2. Inst. de ingen. Bald. in l. 2. nu.
1. C. de libert. & eorum liberis, per tex. ibi. Fulgos.
in l. 1. §. prætor ait, nu. 6. ff. de in ius vocando, & ele
ganter Imola, in c. ea parte, nu. 19. de feud. Rebuf-
fus, in l. quicũque. C. de præposit. agen. in reb. lib.
12. Sebastianus de Medicis, in tract. mors omnia
soluit, nu. 118. Alciatus, resp. 467. num. 7. qui dicit
communem. Et dicit etiam communem Ant. Ga-
leaz. cons. 40. nu. 19. An. Gomez, in l. 11. Tauri, nu.
51. Villalobos, in Antinomia iuris, litera E. nu. 45.
Olanus, verb. filij nati, nu. 67. & 68. Quemada, de
confiscatione, q. 24. vbi dicit hanc decisionem es-
se iuri communi conformem, & Simãcas, supra, c.
29. nu. 22. Montaluus, in l. 6. tit. 27. p. 2. in princip.
Mandosius, in suo tractatu, de ætate minorum. ca.
2. nu. 22. & Enriques, lib. 14. summę moral. c. 5. nu.
4. & nouissime Flamin. lib. 3. de resign. benefic. c. 1.
nu. 35. & plures alij, quos longum esset recensere,
& Palatius Rubens, in c. per vestras, §. 23. nu. 7. &
hanc opinionem practicandam esse docet don Ioã
Vela, in tract. de pœna delictorum, c. 21. vers. secũ
do, & pro hac sententia adducitur tex. in l. 1. C. de
lib. cor. l. emancipatum. §. fi. ff. de senat. l. 3. ff. de in
terd. l. si cohortalis. de cohorta. lib. 12. l. si quis de
curio, la 3. C. de decurionibus. l. Diuo Marco, vbi
gl. C. de quæstionibus. Et hæc opinio est verissima
16 de iure communi, & semper magis communis, &
recepta, & de iure regio indubitabilis, ex l. 9. ti. 22.
p. 4. l. 6. tit. 27. p. 2. l. 5. ti. 31. p. 7. ibi, *el hijo que es na*
cido, no puede recebir pena por el delito del patre. Et
in d. l. 6. ibi, *pero esto no se entiẽde de los hijos q̃ vuies*
sen fecho antes que errassen, mas de los que despues
fueren. Et non solum de iure regio verissima est prę;
dicta sñia, verum etiam de iure communi, vt ea su
pra traditis constat. Et fundatur aliquibus rationi
17 bus. Prima, quia filij procreati ante crimẽ a patre
commissum, iudicantur ex quadam iuris interpre-
tatione, tãquam ex alio patre nati, vt in l. ex facto.
§. ea facto, ad Treb. vbi respondit Vlpianus, quod
18 licet deportatorum filij non faciant dẽficere con
ditionem, *si sine liberis decesserit*, hoc tñ procedere
in filijs post delictum natis, nõ vero in natis antea,
quia videntur quasi ab alio homine procreati. Et
ad hoc notãt illũ tex. Alex. ibi, nu. 2. Ripa, nu. 1. So
ci. cõs. 275. n. 15. li. 2. & Paul. de Cast. in l. eius qui.
§. 1. in prin. ff. de test. vbi assignat elegãtẽ rõnẽ. Rur
19 sus cõfirmatur ista sñia, quia qualitas adiũcta ver
bo intelligitur sm̃ tp̃s verbi. l. in delictis. §. si extra
neus, ff. de noxal. actio. l. ea facto. §. pen. ff. ad Treb.
& tradit Decius, cõs. 662. nu. 13. Craueta, cõs. 212.
nu. 3. Cuman. cõs. 166. Gurier. cons. 1. nu. 14. & est
optimus tex. in l. Titius. 26. ff. de mil. test. Et sic cla
re colligitur, quod pręditca pęna sit intelligẽda de

filijs natis tempore delicti: non vero de illis, qui
iam eo tempore à patre catholico, & absque labe
delicti procreati fuerunt, vt sentit ex hac ratione,
Vetoyus, cons. 158. num. 8. lib. 3. ex doctrina Bal.
in l. imperialis, num. 2. C. de nupt. vbi inquit, quod
20 non inspicitur quis talis, quando non est natus ta-
21 lis tempore natiuitatis. Præterea confirmatur ista
snia, quia qui in vno grauatur, in alio debet rele-
22 uari, vt in regula iuris. Sed sic est quod filij nati an
te dignitates parentum, non fruuntur eiusdem cō-
modis, & prærogatiuis, quibus filij post adeptam
dignitatem, vt in l. si senator. C. de dignit. lib. 12. l.
3. C. de decur. lib. 10. l. 1. in fi. ti. 1. lib. 6. recep. vbi fi
lij nati anteaquā priuilegiū nobilitatis patri cōce-
deretur, non gaudent illa prærogatiua, & priuile-
gio, quod sequitur Otalora, de nobilit. 4. p. prin. c.
2. & Greg. in l. 2. tit. 13. p. 2. verb. *Las honras*, & Co-
uar. lib. 2. variarum. c. 8. nu. 5. vers. nec idē. Et sic cū
23 in hoc filij antea nati, quodammodo grauētur, de
bent etiam in alio releuari, quia sicut nō sentiunt
honorem, & commodum, non sentiant damnum.
Quod est multum rationi consonum, & sequitur
Mieres, de maioratu. 2. par. q. 4. illat. 5. nu. 2. & il-
lat. 2. nu. 6. Rursus cōfirmatur ista opinio, quia fi-
filij nati ante delictum patris, non debent esse dete
rioris conditionis quam cæteri homines, in cuius
fauorem ante cōmissum delictum pater fecit con-
tractum, vel donationē: cum notissimum sit, quod
24 cōtractus factus ante delictum, sit validus: ita pro
bat tex. in l. post contractū, vbi Paulus, in suis prę-le
ctionibus, ff. de donat. & ibi Paul. de Monte, nu. 14.
& Hannibal, 26. & 27. & 229. & Ang. in l. quisquis.
25 C. ad l. Iuliam maiestatis, vbi resoluit, quod dona-
tio, & alienatio rite facta, ante commissum crimē
læsæ maiestatis, valida est, & nullum præiudicium
illi irrogatur. Ergo similiter & à fortiori, liberorū
procreatio ante delictum patris, nō debet illis no-
26 cere. Et sic si Adam haberet filiū anteaquā pecca-
tū committeret, tempore gratiæ, non perderet illā
post peccatum, vt S. Augustin. super Deuter. q. 42.
& Magister sententiarum, sup. Psal. 50. ac. 6. *nam in
eis fuimus materialiter dum peccauerunt*. Ergo si A-
dam alium filium haberet anteaquā peccaret nul-
lo pacto eum inficeret peccatū patris. Idem tenet
Durandus, lib. 2. senten. dist. 33. q. 1. nu. 7. & cōmu-
niter theol. 1. 2. q. 81. & Bartholomeus de Medina,
ibi, art. 5. dub. fi. & nos habemus tex. pro hac sentē
tia, in c. iam itaque. 1. q. 4. & ibi notant Card. Tur-
recremata, & Alexand. tex. in c. non imputantur. 1.
27 q. 4. ibi, *non imputantur filijs peccata parentum, quæ
post eorum natiuitatem à parentibus cōmittuntur*, est
ēt tex. in c. si habes, 3. q. 4. ibi, *Quidquid posteaquam
filium genuit peccati pater eius admisit, vbi particeps
ipse, non fuit, ad illum non pertinere quis ambigit*. Et
est optimus tex. in c. quæris, de consecratione, dist.
28 4. ibi, *semel generatus per parentum voluntatem, non
potest macula alienæ iniquitatis astringi, cui nulla sua
voluntate consentit*, & hoc ēt confirmatur ex tex. in
d. l. 2. C. de libert. & eorum lib. ibi, *filijs etiam, qui
29 postea nati fuerint seruitutis, quoniam illis delicta pa
rentum non nocebunt, quos tunc esse ortos constiterit
dum libertate illi patirentur*, quē text. valde extollit
ad hoc Conanus, li. 2. comment. c. 7. nu. 4. & sic hęc
opinio est fulcita de iure canonico, ciuili, & regio,
30 & ex auctoritatib. sacræ paginæ, & sic fatuus esset
iudex, qui ab hac opinione recederet, quæ tanquā
ipsa veritas est tenenda, & sequenda in palatijs &
in scholis, tam in aduocando, quam in consulēdo.
Nec prædictis obstant rōnes generales, de quib. su
31 pra, quia debent restringi per rationem ex mente
disponentis. tex. in l. scire oportet, §. aliud, ff. de ex-
cusat. tut. ibi, *etsi maxime verba legis hunc habeant
sensum, tamen mens legislatoris aliud vult*. & sic op-
32 time resoluit Fortunius Garcia in l. Gallus. §. idem
credendum, nu. 19. ff. de liber. & posthu. quod qñ
verba dispositiua proprie non decidunt casum cer
tum, si ex ratione dispositionis aliud colligitur, il-
le casus virtualiter comprehensus sub ratione dici
tur proprie inesse in ipsa dispositione, & sequitur
Curt. iun. in l. venia, nu. 29. C. de in ius vocando.
Vnde eleganter dicit Baldus, in l. si quis seruo, nu.
7. C. de furtis, quod ratio dispositionis est ipsa di-
33 spositio, vel saltim potior pars ipsius, quia ani-
ma est spiritus dispositionis, & sequitur Paris. con
sil. 16. num. 22. & 30. lib. 3. Felin. in cap. tua nos,
34 num. 3. de sententia excommunic. & plures refert
Tiraq. in l. si vnquam, verb. liberis, nu. 38. C. de re-
uoc. dona. Et sic licet d. l. quisquis, §. filij, loquatur
generaliter, & sine aliqua distinctione, debet intel
ligi, declarari, & interpretari, secūdum alias leges,
35 & alia iuris principia, cum sit notissimum, quod v-
na generalitas distinguitur per alteram, vt tradit
Philip. Corneus, cons. 84. nu. 9. lib. 2. & cons. 180.
nu. 6. lib. 3. & Parisius, cons. 106. nu. 44. li. 1. & Soc.
cons. 119. nu. 20. lib. 1. & Ruinus, cons. 2. nu. 3. lib.
5. vbi dicit hoc procedere, etiamsi lex sit multum
pręcisa, & Molina, de Hispanorum primogen. c. 7.
nu. 9. li. 3. & sic est intelligenda l. 2. tit. 2. par. 7. ibi,
36 *todos los bienes*, quia illa verba vniuersalia declarā
da sunt, secundū legem 6. ti. 27. par. 2. vbi traditur
illa distinctio, de qua supra, & hoc docet Hippoly
tus, in l. vnius. §. cognituram, nu. 23. ff. de quęst. Ias.
in l. postquam liti, n. 14. C. de pact. & Marianus So
cinus, in l. ita stipulatus, la magna, nume. 34. ff. de
verb. & in l. cū filio, ff. de leg. 1. docētes, quod ver-
37 ba vniuersalia recipiunt restrictionem factam ab
alijs iuribus, & Oldradus, cons. 184. nu. 7. Et si ali-
ter illa iura, generaliter loquentia, intelligerētur,
profecto continerent maximam duritiem, & for-
tassis iniquitatem, & summum rigorem, vt placuit
Bart. in l. 1. in fine, nu. 2. ff. de verb. signif. Imola, in
l. si ita scriptum, ff. de leg. 1. & sequitur Salicetus,
in l. quicunque, nu. 1. C. de seruis fugitiuis, Decius,
cons. 64. nu. 20. Parisius cons. 69. nu. 183. li. 3. Ro-
landus, cons. 47. nu. 6. & 7. lib. 3. Hippolytus, in l.
vnica, nu. 84. C. de raptoribus, & facit pro hac sen
tentia tex. in l. cum ratio. C. de bonis damnato. l. 2.
§. in filijs, ff. de decurionibus. l. crimen, ff. de pœnis.
l. 1. C. de liberali causa, & tradit Conanus, lib. 1. cō
mentariorum. cap. 12. num. 5. Et sic dixit Ioannes
Igneus, in l. fin. num. 44. ff. ad Sillanianum, prædi-
38 ctam legem, quisquis, esse odiosam, & iniuriosam,
& iniquam, & contra naturalem rationem iu-
ris diuini & humani, & dispositionem composi-
tam. Et in eadem lege fin. numero 7. postquam
eam sanguinariam appellauit, subijcit, quod
cum

eum lata fuisset ab Arcadio, & Honorio, Impera-
toribus, tanquam naturæ iniuria, & inimica, ob-
literata, & antiquata fuit constitutione eorum
dem Imperatorũ, videlicet, in l. sancimus, C. de pœ
39 nis, vbi probatur, quod delicta suos habent aucto
res, & huius opinionis fuit Budæus, in l. 3. circa fin.
ff. ad l. Iul. maiestatis. Et pœnam d. legis, quoad fi-
lios ex generali consuetudine Italiæ esse sublatã,
tradit Ang. in l. fallaciter, C. de abolitionib. subdẽs
quod in foro conscientiæ talis lex, puniens filios ex
40 crimine paterno, non valet, cum filius non debeat
portare patris iniquitatem, & sic quod peccarent,
qui eam obseruant, quod sequitur Soci. cons. 275.
lib. 2. Alc. respon. 467. nu. 6. Rol. à Val. d. cons. 74.
nu. 20. & 21. lib. 3. & nouissime Tiber. Decia. in tra
ctat. crim. 2. tom. lib. 7. ca. 42. nu. 47. & 48. vbi late
prosequitur & defendit nostram opinionem, quæ
verior, & receptior est, & nuper pro ea, in supremo
regis consilio fuit iudicatum.

QVÆSTIO DCLIV.

Vtrum possessionem mihi vi ereptam possim armis recuperare. Communis contra communem.

POssessionem mihi vi ereptam recuperare armis volui, qui autem vim intulit, paratus erat satisdare, de restituenda possessione. Dubiũ est, an possim (non obstante satisdatione) vi possessionem recuperare, & me teneri stare satisdationi, voluit gl. verb. moderatione, in l. 1. C. vnde vi. Quam esse cõmunem affirmat Salic. ibi, col. 3. ad medium.

Sed contrariam opinionem affirmat communẽ ibi Alberic. nu. 19. & Fulg. nu. 9. pro qua sententia facit, quia ea quæ de facto, & per vim fiunt, de facto rescindi debent, l. minor, ff. de euict. iuxta l. 3. §. cum igitur, ff. de vi, & vi arma, Bald. in l. tale pactum, §. qui prouocauit, q. 10. ff. de pact. Abb. in ca. quia clerici, nu. 4. de iure patro. Hippolyt. cons. 37. nu. 12. & in sing. 195.

QVAESTIO DCLV.

Vtrum ex legis dispositione competat actio vtilis, vel directa. Communis contra communem.

EX legis dispositione, cuius mens adest, verba autem desiderantur, vtilem actionem nõ directam competere, pleriq; existimant, & tenet gl. in l. actio, ff. de neg. ge. alia glo. in l. curatoris, codẽ, alia vero sententia, in l. si quis id quod, ff. de iurisd. omn. iud. quarũ opinionum esse communem firmat Niconicius, in rubr. ff. de noui oper. nunc. nu. 184.

Sed cõtrariam opinionẽ (imo quod cõpetat directa) dicit esse cõem Alex. in d. l. si quis id quod, nu. 20. contra prædictas gl. q̃ opinio magis recepta est.

QVÆSTIO DCLVI.

Vtrum pro personalib. obligationibus remedia possessoria competant. Communis contra communem.

PRo personalib. obligationibus, remedia possessoria non competere, existimant Petrus, Cynus, & alij, in l. si certis annis, C. de pact. & tenet gl. ver. corpora, in fine, C. quorum bonorum, cuius opinionem asserit esse communem Otalora, de nobilitate, 2. par. 3. par. prin. nu. 3.

Sed contrariam opinionẽ videtur probare text. in c. querelain, de elect. & in c. sicut, de re iu. & hãc esse communem opinionem canonistarum firmat Rip. in l. debitores, nu. 3. ff. quorum bonorum, quæ verior est & tenenda.

QVÆSTIO DCLVII.

Vtrum mala fides, superueniens post completam præscriptionem faciat præscribentem non esse tutum in conscientia. Communis contra communem.

MAla fides superueniens completa præscriptione, facit non esse tutum in foro conscientiæ præscribentem, & hanc esse communem opinionẽ dicit Ioan. Vãquellus, in reg. possessor, q. 6. de reg. iur. lib. 6. quam opinionem sequitur Ang. Perusin. in l. 1. nu. 59. C. de iud. vbi dicit hanc esse communem opinionem theologorum, & Imol. in ca. fi. nu. 31. de præscr. Syluest. verb. præscriptione, el 1. §. 13. quæ opinio satis iuuatur ex c. vigilanti, de præscri. ibi, *quoniam nulla antiqua dierum tempora iuuant aliquem, malæ fidei possessorem*, idemq; insinuant verba tex. in c. fi. eo. tit. ibi, *vnde oportet, vt qui præscribit, in nulla temporis parte habeat conscientiã alienæ rei*, quæ verba videntur velle, quod tempus nõ sit causa faciendi meum, quod ad me non pertinet: maxime quia tempus non est modus inducendi, neque tollendi obligationem, l. obligationum fere, §. placet, ff. de act. & oblig. Et rationem assignat Bar. in l. seruitutes, la 4. ff. de seruitutibus, nu. 4. & plures declarationes, & limitationes tradit Gra. reg. 450.

Sed contrariam opinionem in quæstione principali (imo quod sit tutus in cõscientia) voluit gl. ordinaria, in d. c. vigilanti, vbi Abb. & Feli. dicunt gl. opinionem esse communẽ, quæ approbatur ex voto theologorum, vt tradit Duennas, plurib. citatis, reg. 344. nu. 4. vbi dixit communem, & Menochius de recup. poss. remed. 16. nu. 17. Ant. Gomez, in l. 3. Tauri, nu. 125. Ioan. Garcia, de Hisp. nobilitate, gl. 6. ex num. 5. & 26. qui latissime hoc exornat, pro qua sententia facit tex. in l. 1. ff. de itinere actuque priuato, ibi, *neque enim corrumpi, aut commutari quod recte transactum est, superueniente delicto potest*, & tradit Steph. Gaeta, in repet. c. ad limina sancti Petri, 30. q. 1. in §. 5. nu. 411. & Spino, in speculo testam. gl. 33. prin. nu. 70. Angles, in floribus theol. in quæst. de præscr. pag. 269. Sebast. de Medicis, in sua summa peccat. 2. p. tit. 8. q. 40. nu. 54. Rebuff. in repet. c. postulastis, gl. verb. retinere, ex num. 25. de clerico excom. pag. 498. Menchaca, controuersiar. illustr. lib. 2. c. 74. & de success. creat. lib. 3. §. 2. lim. 7. a nu. 117. & Gutierrez, in pp. quæst. lib. 2. q. 1. nu. 24. Couar. in d. regula possessor, 3. part. §. 2. num. 1. Mexia, ad pragmaticam panis, conclusio. 1. nu. 133. Palatius Rubeus, in c. per vestras, rub. 65. nu. 28. & in l. 63. Tauri, nu. 29. Sarmiento, lib. 2. selectarum, c. 10. Soto, lib. 4. de iusti. & iure, quæ l. 5. art. 4. Medin. de restitutione, quæst. 18. & Guido Papæ sin-

gul.

gul.838.& ratio desumitur ex conclusione legis si, C.de nupt.& ex traditis per Gomec. in l.48.Tauri, nu.5.Tiraquel. de cessante causa, limitatione 12. nu.16.& 17.vbi dicit quod contractus & dispositio iuris semel perfecta non viciatur ex causa superuenienti de nouo.

QVÆSTIO DCLVIII.

Vtrum minor restituatur propter minimam læsionem. Communis contra communem.

MInorem propter minimam læsionem non esse restituendum, videtur probare tex.in l.scio, ff.de in integ.rest. & hanc dicit magis cōmunē opinionem Ant.Gabriel,lib.2.communium,titu.de in integ.restit.concl.1.Bar.tamē in l.si proprietarius, ff.de dam.infect. ita dixit distinguendum, quod si agatur attento iure communi, etiam rei minimæ, est habenda ratio: si vero ius speciale attendamus, non sit habenda. Cuius distinctionem esse communem firmat Claudins,in l.vt vim, nu.60.ff.de insti. & iu.& eam dicit communem Cur. in auth.præterea,nu.8.C.vnde vir & vxor.

Sed contrariam opinionem (imo quod etiam attento iure speciali, rei minimæ sit habenda ratio, ob eamque in integrum restitutionem minori esse concedendam) voluit Decius,in c.de appellationibus,Gomecius in §.pœnales, nu.4. Instit.de actio. Et esse communem opinionem firmat Arias Pinel. in l.2.C.de rescin.vend. 1.p.n.26. & plura congessit Tiraquel.in tract.de iudicio,in rebus exiguis,& Couar.lib.1.variarum, cap.3.nu.18.& plures pro hac sententia congessit Ioannes Garcia, de expensis,c.18.nu.21.

SVMMARIVM.

1 *Dignus dicitur in iure, qui habet qualitates ad beneficium necessarias.*

2 *Electio digni valet, omisso digniore, licet eligens peccet mortaliter.*

3 *Dignior est ille, qui aptior est & magis vtilis ad beneficium cui præficitur.*

4 *Indignus dicitur, qui non habet qualitates requisitas ad ministerium, cui præficitur.*

QVÆSTIO DCLIX.

Vtrum eligens indignum priuetur iure præsentandi pro illa vice. Communis contra communem, & quid iure regio.

1 PRo declaratione quæstionis sequentis, præmitto, quod dignus ille dicitur in iure, qui habet qualitates ad beneficium necessarias, ætatem legitimam, literarum scientiam, morum honestatem, & ordinem necessarium, c.cum in cunctis, §.inferiora, de electione, c.eam te, c.præterea, de æta. & qualita.c.si pro clericis pauperibus, de præben.lib. 6.c.1.sess.7.& sess.21.c.2.& c.4.Conc.Trid.& tradit Selua, de beneficio, 3.p.q.5.nu.1.Flam.lib.4.de resignatione beneficiorum, quæst.fin.num.15,cum seq.vbi resoluit communem opinionem, & dicit
2 cum doctorum schola, valere electionem & præsentationem, & collationem digni, omisso digniori, peccare tamen mortaliter illam facientes: quam sententiam etiam resoluit communem ex Couarr. supra,& Soto,lib.3. de iust. & iur. q.6.ar.1.concl. 9.Sylu.verb.electione,q.16.Gutier.nouissime,in 2. p.canonicarum q.c.11.à nu.38.cum seq.vbi declarat, an teneantur electores ad restitutionem, quam quæstionem etiam prosequitur Nauar.de restitut. lib.2.c.2.nu.140.cum sequentibus, Padilla, in l.cū quidam, nu.18.ff.de leg.2.Molina, lib.2.de Hispa. primog.c.5.nu.57.Soto,lib.4.de iust. & iur.q.6.artic.3.ad 6.& lib.10.q.2.ar.3.Couar. in reg.peccatum,2.p.§.7.nu.1.qui tenet, quod non teneatur ad restitutionem, & quod hæc sit benignior opinio.
3 Et dignior (vt nihil omittamus) dicitur, qui aptior & magis vtilis est ad beneficium, cui præficitur, vt explicat Palatins Rubeus, in c.per vestras, 3.notab. §.26.nu.12.Couar.in reg. peccatum, 2.p.§.7.nu.4. Greg.in l.5.tit.15.p.1.Cuchus, in instit. canon.lib. 4.tit.1.nu.125.Soto,lib.3.de iusti. & iure,q.6.art. 2.& Gutierrez, supra, nu.63.cum seq.Hoieda, de benefic. incompat.1.par.c.23. nu.130. Flamin. de confidentia benefi.q.8.nu.8.& indignus dicitur il-
4 le, qui non habet qualitates requisitas ad ministerium cui præficitur. Ita Soto, supra, & S.Th.2.2.q. 63.ar.2.& Rebuff.de pacificis possessoribus, num. 173.Lambertinus, de iure patronat.1.p.secundi libri, ar.4.q.10.prin.nu.21.Quibus sic præhabitis,& suppositis in quæstione principali distinguit gl.ordin.in c.cum vos, de offic.ordi. ponens differentiā inter patronum clericum, & laicum, vt ille priuetur iure præsentandi, hic vero non, & iterum præsentare possit, cuius glos. opinionem ibi sequuntur Cardinalis,& Ancha.nu.4.Imola,nu.7.dicens esse communem opinionem, quam sequitur Boer.in c. quod autem, nu.10.de iure patro.Bal.in c.quoniā, nu.6.de iure patron.Lamb.lib.1.in 1.p.q.10.art.4. nu.15.Didac.Perez,in l.2.tit.6.lib.1.or.& pro hac sententia est tex. in l.5.titu.15.p.1.& sequitur Spino,in speculo testamentorum, gl.4.nu.87.& dicit communiorem opinionem Gregor.in d.l.5.verbo, *otro*.

Sed contrariam sententiam (imo quod nulla sit differentia inter clericum,& laicum, sed quod laicus etiam priuetur iure eligendi,& iterum præsentandi) tenet Abb. in d.c.quod autem, & ante eum Ioannes de Lignag.& Hostiensis,col.1.qui dicit gl. illam esse cancellandam, & hanc dicit communē opinionem Roch.de Curte, de iure patron.verbo, honorificum, q.4.nu.15.& dicit communem Barbacia,cons.33.nu.2.vol.2.Padilla, in l.cum quidā, nu.17.de leg.2.Greg.in d.l.5.tit.15.part.1. Didac. Perez,in l.1.tit.6.li.1.ordinamenti,& vide Gutier. de iuramento confir.3.p.c.13.n.10.& Philippum Probum,in c.si tibi absente, nu.53.de præbend.in 6.à prima tamen opinione, propter dispositionem legis partitæ, recedendum non est in iudicando & consulendo.

QVÆ-

QVÆSTIO DCLX.

RES empta,& obligata, deinde fuit euicta ex l.2.C.de rescindend.venditio.dubium est,an talis res, ad venditorem reuertatur cum sua obligatione : & obligatam reddere, existimat Barto.in l.vbi autem,§.Marcellus, ff.de in diem adiectione, cuius opinionem dicit esse communem Boer.decisio.181.

Sed contrariam sententiam (imo quod libera ad venditorem reuertatur) tenet Bald.in d.l.2.nu.17.& hanc esse communem, dicit Soci.iun.consil.119.nu.16.vol.2.& esse veriorem, & receptiorem affirmat Pinel.ibi.3.par.ca.3.nu.33.à qua non est recedendum.

QVÆSTIO DCLXI.

Vtrum legatum rei immobilis, factum ecclesiæ, possit prælatus repudiare. Communis contra communem, & quid iure regio.

DVbitari solet apud doctores de quęstione pręcedenti, & partem affirmatiuam tenet Feder. de Senis,cons.9.Lapus, allegatio.36.Felin.in ca.1.de præscriptio.vbi Abb.illud extendit ad hereditatem,Soci.in l.legatum,vbi Ias.ff.de leg.1.dicit cõmunem,Aret.in l.is qui heres,§.fi.ff.de acq.hered. qui etiam dicit communem,& quod sic seruatur in practica,tenet etiam Abb.in c.1.de dolo,& contuma.& doctores,in c.1.de reb.eccles. non aliena.& Anch.cons.136. & hanc dicit veriorem opinionẽ Spino, in speculo testamentor. gl.8.prin.nu.63.in fi.pro qua opinione expendit l.fin.par.6.quæ nihil probat,neque Greg.ibi.

Sed contrariam opinionem tenet Bald.in l.magis puto,§.fundum, ff.de reb.cor.Paulus,in d.l.legatum,vbi Alex.dicit communem, Imola,in c.tua nuper,de his quæ fiunt à prælato, Ruyn.cons.136.vol.3.qui dicit communem opinionem, & Feli. in c.contingit,de sent.excom. qui dicit sic tenere omnes doctores, præter Abbatem, quam opinionem sequitur Peralta,in l.Titia,§.si ea,ff.de leg.2.& hęc opinio verior mihi videtur, licet contrariã sequatur Ant.Gabr.lib.4.communium, ti.de leg.cõcl.3.

QVÆSTIO DCLXII.

Vtrum executio peti possit pro interesse mediãte instrumento guarentigio. Communis contra communem.

EXecutio non potest peti pro interesse,mediãte instro guarentigio. Hæc est cõis opinio,secundum Ias.in l.certi condictio, nu.21.ff.si cer.pe. vbi tenet ab hac opinione non esse recedendum.

Sed contrariam opinionem (imo quod possit peti executio,pro interesse, promisso in instrumento guarentigio) dixit communem Alex.in l.iuris gentium,§.quod fere,ff.de pact.& refert duas communes contrarias Didac.Perez,in l.4.tit.8.lib.3.ordi. pag.1078.& tradit Parlad.lib.1.rer.quot.c.6.§.2. nu.11.& quod pro æstimatione facti possit fieri executio, tradit Couar.lib.2.variar. c.11.nu.1.Auiles,in cc.prætorum,c.10.verb.*execucion*, nu.53. Et qualiter hoc sit practicandum, quod instrumentũ, pro interesse,& damnis,mandetur executioni,tradit Paz,in sua prasi,4.par.1.to.c.1.nu.15. vbi hoc declarat,& Peralta,in l.1.ff.de leg.2.nu.82.omnino videndus,vbi assignat rationem.

QVÆSTIO DCLXIII.

Vtrum in exeutione sententiæ arbitrariæ requiratur libellus. Communis contra communem.

CVm sententiæ arbitrorum habeant hodie executionem paratam,ex l.4.tit.21.lib.4.recopil.est dubium,an ad illius executionem petendã, requiratur libellus, & quod non requiratur, dicit cõem opinionem Feli. (post Soci.) in c.1.de libelli oblatione,col.3.ver.7.& Ias.in l.intra,ff.de reiud.

Sed contrariam opinionem (imo quod requiratur libellus) dicit communiter teneri Ripa,in d.l. intra,nu.3.& has duas communes opiniones cõtrarias,refert Dida.Perez,in l.4.tit.8. lib.3.ordi.pag. 1098.& illam legem regni,declarat Olanus,in Antinomia iuris, litera I,nu.46.& hæc vltima opinio est verior,& receptior,& ita practicatur.

SVMMARIVM.

1 *Valor rei consideratur secundum tempus.*
2 *Testis qui deponit de affectione,non facit fidem.*
3 *Testis debet de necessario cõcludere,non de contingẽti,*
4 *Opinio Gomecij reprobatur.*
5 *Opinio Pineli declaratur.*
6 *Testis qui se refert ad communem valorem, facit fidẽ.*
7 *Testis qui dicit,quod tantum valet res,intelligitur de communi valore.*
8 *Testis videtur deponere de particulari affectione,quãdo non est articulatum de communi æstimatione.*

QVÆSTIO DCLXIV.

Vtrum testes,in casu legis secundæ,C.de rescin.vendi. probent concludenter, si non deponant de communi æstimatione, sed tantum dicant, quod tantum valet res,quantum est articulatum. Communis contra communem.

1 IVris certissima conclusio est,quod valor rei dẽt
probari secundum communem æstimationẽ con
siderato tempore contractus, in tantũ,quod antea
neque postea non sufficiet,Ita probat tex.in l.si vo
luntate,C.de rescin.vend.l.56.tit.5.p.5.l.1.tit.11.
lib.5.recop.Idemque est dispositum de iure cano-
nico,vt in c.cum causam, el 2.de testib.c.cum dile
cti,de empt.& vend.Quam conclusionem exornat
Greg.in d.l.56.verb. *a la sazon*, Pinel, in d.l.2.in 3.
par.c.vltimo,nu.15.vbi Padil.nu.70. Matienzo,in
l.1.gl.4.nu.1.vbi Azeuedo, nu.12. Nec enim suffi-
2 ciet ad probationem valoris rei, vt testis deponat
ex affectione particulari,sed dẽt res communi æsti-
matione æstimari, tex.in l.precia rerum 63.ff.ad l.
Falc.ibi,*precia rerum non ex affectu, nec vtilitate sin*
gulorum, sed communiter funguntur. Ex quib. clare
colli-

colligitur, quod pretium & valor rei venditæ, debet probari concludenter, ita vt testis deponat, qđ tempore contractus res vendita iuxta communem æstimationem valebat tantum, & si testis aliter deponat, nihil probat, vt tenet Bar. in d.l.2. in fi. Imo la, in d.l. precia rerum, col. 2. versic. quinto modo, Abb. in d.c. cum causam. Et hanc dicit communē opinionem Ant. Gomez. 2. 10. varia. cap. 2. nu. 25. & opinionem Bart. sequitur Pinelus, dicens communem, in d.l.2. in 3.p. ca. vlt. nu. 12. & Matienzo, sup. gl. 2. n. 17. vbi dicit, quòd opinio Bartoli est verior

3 & receptior & in praxi admissa: quia dictum testis debet necessario concludere, l. nam ad hoc, C. vnde legitimi, l. neque natales, C. de probat. Et sic cū non se referat ad communem æstimationem, & possit referri ad singularem affectionem, non probat concludenter. Quam opinionem etiam sequitur Azeued. supra, nu. 13.

Sed contrariam opinionem (imo quod sufficiat vt testis dicat rem tantum valere, licet nō deponat de communi æstimatione, cum videatur se referre ad communem valorem) tenet Bal. in d.l.2. nu. 25. vbi Sali. nu. 30. Ang. nu. 7. Cyn. in l. vnica, C. de sen. quæ pro eo, quod interest, vbi Alb. col. pen. Et hāc

4 opinionem sequitur Ant. Gom. sup. appellans communem, quam non esse veram dicit Matien. & Azeu. sup. vbi reprobant Gom. & allegant pro sua o-

5 pinione Pinel. vbi sup. d. nu. 12. dicentes, quod ipse appellat communem. Sed, salua illorum pace, ipse Pinel. non loquitur ibi, nec disputat nostræ qōnis articulum, nec opinionem, quam ibi sequitur dicit communē: sed solum dicit, quod testis tenetur causam vel rationem sui dicti assignare, & non sufficere quod testis dicat, se ita pro certo credere, nec

6 minus concludere testimonium testis dicentis, qđ tātum daret pro re, de qua agitur. Nos vero loquimur, quando testis declarat, quod tantū valet res, quantum est articulatum absq; declaratione cōis valoris. In quo casu Ant. Gom. resoluit valere testimonium, cum in hoc casu testis videatur se referre ad communem valorem, ad quem se refert actio, & interrogatio. Et tantum abest, quod hoc impugnet Pinel. in d. nu. 12. quod directo tenet contrarium, vt constat ex eius resolutione, ibi, *si tamen testis prius asseuerat commune pretium, deinde subdat quod ipse tantum daret, valebit testimonium*. Ita Soci. nepos, cons. 73. lib. 2. vbi nu. 4. videtur firmare, in hac materia non esse necessarium, quod testis rationem assignet. Quam doctrinam vlterius declarat,

7 in nu. 41. dicens: Credo etiam (contra plures vbi supra) vt sufficiat, testem dicere, quod res tantum valebat, vt intelligatur de pretio cōmuni. Et postea subdit in vltimis verbis: & ita intellige supra dicta n. 12. Itaq; non solum Pinel. non sequitur opinionem, quam tenent Matienzo, & Azeuedo, imo directe tenet contrariam, & sic Gomecij veriorē existimo opinionem, quando fuit articulatum de communi valore & æstimatione, & testis interrogatus solum deposuit de valore, referens se ad articulū: quia videtur deponere secūdum eum, licet expresse non declaret de communi valore, quia forte illud omittitur, propter imperitiam Tabellionis in-

8 terrogantis, & pro hac opinione fuit iudicatum, vt refert Ant. de Gama, in decis. 205. Si verò ex negligentia aduocati non sit articulatum, iuxta communem rei valorem, & testis deponat de pretio iusto, & non de communi æstimatione, tunc (quia eius dictum non potest referri ad articulata, nec ad communē æstimationē) intelligitur testis deponere de particulari, & sic illi nō adhibetur integra fides, vt in d.l. pretia rerū. Et secūdum hanc resolutionem possunt prædictæ opiniones ad concordiā reduci.

SVMMARIVM.

1 *Pater & filius correlatiui sunt.*
2 *Dispositio loquens in vno correlatiuo, procedit in alio.*
3 *Pater habet legitimam in bonis filij, sicut filius in bonis patris.*
4 *Legitima filiorū, & parentū, nullum recipit grauamen.*
5 *Pater potest impugnare donationem inofficiosam.*
6 *Hereditas iacens in suis heredibus, non datur.*
7 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
8 *Priuilegium quod conceditur descendentibus, non extēditur ad ascendentes, in stricta materia.*
9 *Lex 1. tit. 11. p. 6. declaratur.*
10 *Lex 7. & 8. tit. 11. p. 6. ponderantur pro hac opinione.*
11 *De iure regio neque filius, neque pater deducunt duas quartas.*
12 *Falcidia hodie nec debetur, nec detrahi potest.*
13 *Padillæ & Gratiani opinio reprobatur.*

QVAESTIO DCXLVI.

Vtrum pater grauatus à filio de restituenda hereditate, possit deducere duas quartas. Communis contra communem, & quid iure regio.

Resoluimus in q. 74. filium grauatum restituere hereditatem, deducere duas quartas posse. Nunc vero, in patre grauato, proponitur, quæstio, quæ non minus vtilis, quā difficilis est. Et pro parte affirmatiua facit, quia sicut filius potest deducere duas quartas, vt diximus in d. q. & tradit Beren. nu. 315. ff. ad l. Falci. dicens ita esse tenendum in iudicando, consulendo, & legendo, & quod ita per vniuersum orbem seruatur, vt, pluribus citatis, cōsuluit Rolan. cons. 12. nu. 8. vol. 1.) sic etiam à pari-

1 tate rationis, & pater poterit eas deducere, cū pa-

2 ter & filius sint correlatiui, & dispositum in vno, censeatur dispositum in alio, vt in l. 1. C. de cupressis, lib. 12. l. fi. vbi doct. C. de indicta viduitate toll. l. in suis, ff. de lib. & posth. ibi, *Sola hæc adiecta, per quam distinguitur genitor ab eo qui genitus est*. Et cū-

3 firmatur hæc opinio, quia sicut filius habet legitimam in bonis patris, vt in c. fin. de testa. lib. 6. (cum vulgatis) ita & pater habet legitimam in bonis filij, l. nam & in parentibus, ff. de inoff. test. l. scripto,

4 ff. vnde liberi. Præterea, sicut legitima illorum nullum recipit grauamen, vt in l. quoniam in priorib. C. de inoff. test. l. 11. tit. 4. p. 6. vbi Grego. verb. *libremente*, ita nec legitima ascendentium, vt tradit Bereng. sup. nu. 87. Rursus facit pro hac opinione, q̄a sicut filij possunt impugnare donationē inofficiosam, de qua in l. 1. & 2. de inofficiosis donationib.

5 ita & eodē modo, parentes contra immēsam donationem

tionem liberorum agere possunt, per quam ipsoru legitima minui posset, l.filius (vbi doctores) C.de
6 inofficiosis donatio. Vltimo fulcitur hæc sententia, quia quemadmodum in suis heredibus hereditas iacens non reperitur, vt est gl.in l. cum hereditas, C.de post. l.si post mortem, ff.de leg.1.ita quando ascendentes succedunt liberis, l.si seruus communis meus, §.1.ff.de stipulatione seruorum, quã opinionem sequitur & dicit communẽ Iaf.col.10.in auth.nouissima,C.de inoff.rubr.in l.pater filiũ,nu. 10.ff.eo.tit.Corras.in l.filium quem pater,nu.193. ff.de liber.& posth.Et in expresso ita tenent Ang.& Cuma.in l.si à milite,§.fi.ff.de milit.test.Bereng. in d.l.in quartam,nu.333.Crot.in l.qui Romę,§.duo fratres,nu.80.ff.de verb.obli. Alex.in l.Titia,§.Imperator, n.26.ff.de leg.2. & in d.l.pater filiũ,n.48. Barb. in c.Rayn.in fi. de testa. Politus,in d.l.filium quem pater,nu.170.Bertran.consi.139.nu.4.vol.1. vbi hanc dicit esse communem opinionem,& Crotus,in l.re coniuncti, nu.174. ff.de leg.3. quem sequitur Craueta,consil.116.vol.1.num.1. vbi tenet contra Alex.& Iaf.

7 Sed contrariam opinionem (imo quod pater nõ possit nisi vnam quartam detrahere) sequitur Bal. in d.l.si à milite,§.fi. quem sequitur Alex.in d.l. in ratione,§.quod vulgo,ff.ad l.Falci.& in l.coheredi,§.cum filiæ,nu.10.de vulgari.Iaf.in auth.nouissima,nu.39.C.de inoff.& in l.generaliter,§.cũ aũt, C.de institutionibus, & in d.l.filium quem habentẽ,nu.9.Galiaula,in l.Centurio,nu.4.de vulga.Ioannes de Garronib.in auth. ex testamento, nu.27.C. de secund.nupt.Polit.in d.l.filium, nu.141.Bertra. consi.19.vol.1. vbi dicit hanc opinionem veriorẽ, Pieus,in l.Titia,§.Titia cum nuberet,nu.56.ff.de leg.2.& in d.l.in quartam,n.285.vbi dicit hoc esse quotidianum,& de pane lucrando, & dicit cõmunem opinionem Corras. nu.44. in d.l.filium quem habentem,& Gozad. in d.l.qui se patris,num.191. quem sequitur Rol.consi.28.nu.9.vol.3. assignans
8 rationem,quia in materia istra, priuilegiũ quod conceditur descendentibus,nõ extenditur ad ascẽdentes,l.filiusfamilias,ff.ad l.Falcidiam,& c.Ray. & c.Rayn.sunt iura correctoria iuris ciuilis, & sic extendi non debent,ex identitate rationis,per tradita,in auth.quas actiones,vbi gl.C.de sacrosanct. eccl. & ex nostratibus hãc opinionem sequitur Orofcius,in l.si arrogator,nu.73.ff.de adopt.& Gre. in l.1.tit.10.p.6.& in l.12.eod.tit. & confirmatur
9 de iure regio ex tex.in d.l.1.tit.11.par.6.ibi, *mas si los herederos fuessen de los que descienden o suben por linea derecha del fazedor del testamento,entonces debe auer su parte legitima, à que llam an en latin, debitum iure naturæ*. Ex quibus verbis clare demonstratur,filium, vel patrem grauatum restituere, nõ posse deducere duas quartas, vt notat Gregor.ibi, verb. *su parte legitima*,idemque tenet Greg.in l.12. (per illum tex.) ti.5.p.6.verb. *todos los otros bienes*, quod etiam sequitur Parlad.1.p.rer.quot.c.1 nu. 3.& Salzc.in addit.ad Bern.Diaz, reg.296.limi.6. idem tenet Ant.Gomez,in l.5.Tauri,à nu.80.& qđ hæc opinio sit ipsa veritas de iure ciuili, tenet Padilla,in auth.res quæ,nu.33.C.commu.de leg.vbi plures allegat,idemque tenet Couar.in d.c.Rayn, to §.11.nu.6.pro qua opinione potest põderari text. in d.l.7.& 8.tit.11.p.6.ibi, *E si por auentura el inuẽtario no vuiessen fecho,entonces no podrian sacar falcidia: fueras ende si los herederos fuessen de los que descienden o suben por la linea derecha de los fazedores de los testamentos,ca estos tales deuen auer su parte legitima,por deudo que an en los bienes del padre natu-*
11 *ralmente*. Ex quib.verbis constat, quod filius, vel ascendens priuantur dicto debito legali,si non cõfeciant inuentarium: secus tamen debito iure natuɋ ræ:quæ opinio verissima est,maxime de iure nouissimo,stante l.6.Tauri,& l.9.tit. de leg.lib.3.fori,p quæ iura generaliter hodie non potest ascendens grauatus restituere (etiam sub conditione, vel in diem) deducere duas quartas, vt tenet Salzedo, supra,in 6.limitatione,Acosta, in d.c.si pater, verbo, absque deductione,in 2.par.nu.22.& ipse Gregor. gl.fi.in d.l.12.& Burgos de Paz,in l.3.Tauri,n.971. & Ant.Gom.in d.l.3.nu.84.vbi dicit, quod hęc opinio est approbata de consuetudine in vtroq; foro,quam sequitur Moli.li.1. de Hisp.primo.c.17. nu.8.vbi dicit quod ita in practica est receptũ.Quę opinio confirmari potest ex l.1.tit.2.lib.5.ord.per quam tenet Gomec.1.to.varia.c.12. nu.11. quod
12 hodie non debetur quarta Falc. & Matienzo,(cõtra alios)in l. 1.tit.4.gl.14.nu.8. & 9.& gl.19.n.5. lib.5.recop.Burgos de Paz,in d.l.3.Tauri,nu.975. quæ opinio verissima est, & pro ea in casu de facto
13 mihi contingenti obtinui,licet contrarium intendant probare Padilla,in l.eam quam, nu.109.C.de fideicom.& Grat.reg.200.in fi.quorum opiniones de iure regio non sunt sequendæ.

SVMMARIVM.

1 *Resignans facta renunciatione perdit titulum, & possessionem,& habetur pro mortuo.*
2 *Cessante causa cõmissionis,debet cessare delegatio tãg.*
3 *Causa debet committi constitutis in dignitate,ne fcaes Apostolicæ habili ministro repræsentetur.*
4 *Ex mutatione status videtur mutata persona.*
5 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur & defenditur.*
6 *Habilitas à principio actu desideratur.*
7 *Tex.in c.statutum,de rescript.lib.6. declaratur.*
8 *Qualitas adiuncta verbo, intelligitur secundum tempus verbi.*
9 *Actus legitimus & consummatus non viciatur ex causa superuenienti.*
10 *Doctores pro hac opinione referuntur,et resolutio quæstionis traditur.*

QVÆSTIO DCLXVI.

Vtrum si causa fuit commissa A.canonico,aut alio constituto in aliqua dignitate, qui post datam & receptionem literarum, resignauit canonicatum, vel aliam dignitatem in fauorem Petri, an ipse resignãs possit decidere causam,an Petrus resignatarius. Communis contra communem.

Præsens quęstio,quę in hoc loco venit disputanda,subtilis,vtilis, & frequens est (cum hominũ natura

natura prona sit ad dissentiendum) & sic videtur
dicendum resignantem non posse cognoscere de
1 causa sibi commissa, quia resignans, facta resigna-
tione, statim perdit titulum, & possessionẽ, & pro
mortuo reputatur. Ita est communis opinio, secun
dum Ant. de But, in c. solicitæ, nu. 13. de resti. spol.
Mohedanus, decis. 87. Card. & Abb. in ca. quod in
dubijs, de renunciatione, vbi dicunt quod per resi-
gnationem amittitur, nec dum dominium, & pro-
prietas, sed etiam omnis possessio naturalis, & ciui
lis. Quos sequitur Paris. Flamin. lib. 1. de resign. be-
nefic. q. 4. nu. 70. & q. 5. nu. 15. Quæ opinio etiã ful-
citur ex alio fundamento, quia illa commissio fuit
realis, & concessa contemplatione dignitatis, vt in
c. statutum, de rescr. lib. 6. & sic cum cesset causa cõ
2 missionis, propter resignationem sequutam, debet
cessare delegatio, c. cum cessante, de appell. l. adi-
gere, §. quamuis, ff. de iur. patr. maxime cum com-
missio perueniat ad casum, à quo nõ poterat incoa-
3 ri, l. si à me, l. 2. ff. de iud. & sic cum causa debeat cõ
mitti constitutis in dignitate (ne Papa, & sedes A-
postolica habili ministro repræsentetur, vt in d. c.
statutum, vbi gl. verb. committat) non solum hæc
4 ratio militat respectu principij, sed in medio, & in
fine causæ, & ex mutatione status videtur mutata
persona, c. femina, dist. 50. ca. 1. dist. 33. & cessante
dignitate, quæ fuit causa finalis cõcessionis causę,
sequitur quod non possit resignans causam incoa-
tã post regressum finire, c. nouit, de offi. deleg. quã
opinionem dicit communem Abb. in cap. quoniam
Abb. nu. 8. de offi. deleg. vbi Innoc. & cõiter docto
res, vt resoluit Flamin. supra, q. 11. nu. 4. in fine.
5 Sed his non obstantibus cõtraria opinio verior,
& receptior est, & magis cõmunis, vt ipse resignãs
post resignationem possit cognoscere, si tempore
commissionis erat canonicus, vel in aliqua dignita
te constitutus. Et ratio fundamentalis est, quia in
6 qualibet dispositione principium spectandum est,
& habilitas tũc temporis desideratur, c. 1. c. si eo tẽ
pore, de rescrip. c. dudũ, de elect. l. feminæ, de sena-
toribus, l. cæcus, de iud. l. si procurator, ff. mand. Et
sic cum tẽpore cõmissionis resignans esset in digni
tate, sufficit quod illa qualitas adfuerit eo tẽpore,
in quo ipsa dispositio sortiri dẽt effectum, l. 2. ff. de
auro, & arg. leg. l. ex facto, §. si quis, el 2. ff. ad Treb.
7 maxime, quia tex. in d. c. statutũ, solum requirit vt
cãæ committantur habentibus dignitatẽ ecclesia-
sticã: & sic sufficit quod tẽpore cõmissionis illa qua
8 litas subsistat, & rõ est, quia qualitas adiuncta ver-
bo, dẽt intelligi secũdũ tempus verbi, tex. in l. in de
lictis, §. extraneus, ff. de noxal. l. Titius, ff. de testa.
milit. Et sic nihil obest, quod dignitas deficiat, cũ
semel à principio commissionis stetisset, l. in substi
tutione, ff. de vulg. l. heredi, ff. ad Treb. l. gñaliter,
C. de epis. & cle. l. fi. C. de nupt. vbi probatur, quod
9 actus legitimus perfectus & cõsummatus, nõ vitia-
tur, licet peruenerit ad casum à quo incoari nõ po-
10 terat. Quam cõclusionem cõfirmat Ant. Gomez, in
l. 48. Tauri, nu. 5. & in l. 6. nu. 11. & in l. 40. nu. 22.
& t. 10. varia. c. 19. nu. 14. Matien. in l. 1. tit. 8. glo. 4.
nu. 20. lib. 5. recop. Paris. cõsi. 29. vol. 2. Did. Perez,
lib. 5. ordin. tit. 3. fol. 148. Tiraq. in l. si vnquã, ver.
donatione largitus, nu. 23. & verb. susceperit libe-
ros, nu. 155. & in tract. cessante causa, limit. 11. nu.
15. & nos plura congessimus in proposito, in quæs.
728. à nu. 5. cum seq. Ex quibus fundamentis & ra-
tionibus, hanc opinionem tenet gl. in d. c. statutũ,
verb. canonico, vers. & si tempore datæ, Arch. n. 3.
Anch. nu. 5. Gemin. nu. 9. in d. c. statutum: idem Ge-
min. nu. 9. in c. licet canon, in princ. de elect. lib. 6.
Cardin. Zabar. in cle. & si principalis, q. 6. de rescr.
Abb. cons. 93. lib. 2. Paul. de Castr. cons. 327. vol. 1.
Dec. in d. c. quoniam Abbas, nu. 56. qui hanc dicit
communem opinionem, & ibi Feli. num. 5. & dicit
Flam. supra, nu. 66. in fi. hanc opinionem defendis-
se, interpretando c. statutum, de rescrip. vbi satisfa
cit fundamentis adductis pro contraria opinione,
& concludit, quod pro hac sententia fuit iudicatũ
in sacra congregatione Concil. Trid. 21. de Mayo,
anno 1587. vbi congregatio censuit posse resignã-
tem de causa cognoscere etiam post resignationẽ,
quæ opinio vera est, & tenenda.

QVÆSTIO DCLXVII.

Vtrum in alienatione, vel venditione rerum ecclesiasticarum, requiratur iusta causa. Communis contra communem.

DVo copulatiue requiruntur in alienatione rerum ecclesiasticarum, videlicet iusta causa alienandi, & quod seruetur forma requisita in ca. 1. de reb. eccl. non alie. lib. 6. cle. 1. eo. tit. c. sine exceptione, 12. q. 2. Quæ opinio communis est, vt tradit Abb. in c. tua, de his, quæ fiunt à prælato sine cõsensu ca. Dec. cons. 282. & dicit etiam communem Rebuf. in d. c. sine exceptione, nu. 9.

Sed contrariam opinionem (imo quod sufficiat quod solemnitas à iure requisita seruetur) dixit cõmunem opinionem Socin. cons. 15. vol. 1. quem sequitur Greg. in l. 63. tit. 18. part. 3. verbo, *agrauado*, & nos diximus, in q. 675. & iustas causas alienationis congessit Rebuff. supra.

QVÆSTIO DCLXVIII.

Vtrum confessio ex deliberatione animi facta, reuocari possit. Communis contra communem, & quid iure regio.

COnfessionem ex deliberatione animi factam, reuocari non posse, tenet gl. in c. ex literis, de diuort. verb. admonita, quã dicit communiter approbatam Monach. in c. cum contumacia, nu. 7. de hereticis, lib. 6.

Sed contrariam opinionem tenet Iaso. in l. 1. C. de errore cal. Feli. in c. fi. de off. deleg. ver. tertio facit, Padilla, in l. error, nu. 15. C. de iuris & fact. ign. vbi refert duas communes opiniones, Duennas, regul. 118. Mascar. vol. 1. de probar. concl. 345. num. 60. quam opinionem sequitur Gutier. de iuramento confir. 3. p. c. 8. nu. 3. vbi optime declarat dictã gl. dicens esse communiter reprobatam, & sic hæc opinio est verior & tenenda, maxime de iure regio, in l. 5. tit. 13. par. 3. vbi Greg. verb. *juyzio*.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Qui non respondet positionibus habetur pro confesso.*
2 *Confessio ficta reuocari potest prætextu erroris.*
3 *Lex 5.tit.13.p.3.confirmat primam opinionem.*
4 *Practica Cancellariæ refertur.*
5 *Probatio in contrarium admittitur contra cõfessionem fictam.*
6 *Dispositio legis semper debet de aliquo seruire.*
7 *Præsumptiones iuris sunt liquissimæ probationes.*

QVÆSTIO DCLXIX.

Vtrum confessio ficta à iure introducta prætextu erroris reuocari possit. Communis contra communem, & quid iure regio.

EX lege regni 2.tit.7.lib.4. recop.dispositũ ha
1 bemus, quod non respondens positionib. habeatur pro confesso. Idemq; probatur in c.si post
2 præstitum, de confessis, lib.6.quæ confessio nõ est
vera,sed ficta, & sic prætextu erroris reuocari non
potest.Ita dicit gl.in l.quoniam,ff.de his qui notá.
infa.n.quam sequuntur canonistæ, in c.fi.de cõfes-
sis,& tenet Bal.in l.error,C.de iur.& fact.ignoran.
vbi Ias.nu.34.Imol.in l.fi.§.iussus,ff.de appel.Pau-
lus,in l.2.C.qui testa.facere poss.vbi Alex.nu.5.di-
cit communem opinionem,& Ias.etiam, nu.7.quẽ
sequitur (referens duas communes) Mench.de suc.
creat.§.25.nu.25.vbi hoc declarat,& pro hac opi-
3 nione est lex 5.tit.13.p.3.ibi,*no le empece si pudiere
probar el yerro,quandoquier ante que sea dado juyzio
acabado sobre aquel pleyto*,vbi hoc notat Greg.verb.
prouar el yerro,& in verb.*juyzio*.
Sed contra opinionem (imo quod talis confes-
sio prætextu erroris reuocari non possit) dixit com
munem opinionem Aret.cons.4.quem refert & se-
quitur Padil.in d.l.error, nu.18. & Menchaca,sup.
1.par.lib.3.§.23.n.28. Sed profecto prima opinio,
tam de iure communi quam regio verior & tenen-
da est,quam sequitur Did.Perez, in l.1.tit.4.lib.3.
4 ord.col.927.vbi refert Auilesium, dicentem hanc
opinionem esse in practica receptam, apud regios
senatores Cancellariæ, quam etiã sequitur Gutier.
5 de iura. confir.3.p.c.8.nu.7. Est tamen notandum
quod contra fictam confessionem admittitur pro-
batio in contrarium, vt docent Ang.& Paul.in l. si
is qui,nu.5. C.qui testa.face.poss. Ant.de Bur.in c.
ex parte,de confessis,Aret.cons.146.nu.5.Alexan.
6 cons.145.nu.4.lib.6.Nec huic resolutioni obstabit
dicere, quod de nihilo pœna illarum legum serui-
ret, si probatio in contrarium admitteretur, argu.
tex.in l.omne verbum,C.commu.de leg.c.cõmissa,
de elect.quia respondeo, quod semper dicta ficta
confessio erit magni effectus, cum onus probandi
7 contrarium trãseat in aduersarium,& præsumptio
nes iuris sunt liquidissimæ probationes, glo.in l. si
tutor petitus,C.de periculo tutorum,& tradit Paz,
in sua praxi, 1.partis, 1.tom.8.tempore,num.117.
cum sequentibus.

SVMMARIVM.

1 *Sententia debet ferri publice & palam & non occulte.*
2 *Sententia in luce non prolata, dicitur ferri clandestine.*
3 *Occulte fiunt ea quæ in nocte geruntur.*
4 *Lites sine aliqua suspicione debent procedere.*
5 *Iudex partibus præsentibus sententiam proferre debet.*
6 *Transitus de nocte non conceditur.*
7 *Iudices inferiores non curant de apicibus iuris.*
8 *Practica Cancellariæ Pincianæ in recitandis sententijs refertur.*

QVÆSTIO DCLXX.

Vtrum sententia nocte lata valeat & teneat. Communis contra communem.

SEntentia lata prima hora noctis non valet, nec
tenet.Ita tenet gl.in l.more maiorũ,ff.de ferijs,
§.omnis,Inst.de verborum,quam opinionem tenet
Pet.de Bellap.in l.non minorem,C.de transac.Inn.
in c.consuluit,per illum tex. de offic.de leg.vbi Fe
li.nu.18. dicit communem opinionem, & ita fuisse
obseruatum de facto, tenet etiam Aret.in d.§.om-
nis,nu.7.& Ias.dicit communem, in d.l.non mino-
rem,nu.2.& alios plures refert & sequitur Padilla,
in d.l.non minorem, nu.9.& ratio est,quia senten-
1 tia debet ferri publice,& palam,& non occulte,vt
in l.cum sententiam, C.de sent.& interloc.om.iu.
2 & sententia quæ non profertur in luce, dicitur fie-
ri occulte,& clandestine,vt in l.donatio, C.de do-
3 nat.& quod fit de nocte dicitur fieri occulte,vt in
l.1.ff.de furt.§.1.in prin.Inst.de oblig.quæ ex quasi
delicto nascũtur. Præterea facit pro hac sententia,
4 quia lites debent procedere sine aliqua suspicio-
ne,vt in l.apertissimi,C.de iud.l.1.§.3.ff.de ven.in
5 spiciendo,& cum iudex profert sententiam, debet
habere præsentiam partis, vt in l.iudices,ff.de iudi
6 cijs,l.2.C.si per vim, vel alio modo;quia transitus
de nocte non conceditur, vt in l.itinere,C.comm.
prædio.l.hoc edictum, ff.de his qui deiecerũt, vel
effud. Ex quibus fundamentis hanc dixit commu-
nem opinionem Legistarũ,& Canonistarũ Signor.
de Homod.cons.52.vbi cõsuluit pro hac sententia
Sed contrariam opinionem (imo quod sentẽtia
nocte lata valeat & teneat) sequitur gl.in auth. de
iud.§.sedebunt,verb.matutino, col.6.vbi dicit,q̃d
iudex potest,si velit, sententiam nocte proferre.Et
hanc esse cõem opinionem testatur Lancel.Dec.in
d.l.non minorem,C.de transac.Quæ opinio serua-
7 tur in praxi,apud iudices inferiores, qui non curãt
de apicibus iuris:iudices tamen supremi (vt in rega
8 li Cãcellaria Pinciana vidimus) contrariũ faciunt,
quia publice leguntur ab ipsis & recitantur sñiæ,
quod tutissimũ est, & sic apud oẽs est seruandum.

QVÆSTIO DCLXXI.

Vtrum mater transiens ad secunda vota, priuetur successione filij præmortui, quando alij filij non supersunt. Communis contra communem.

PArentes, qui trãseunt ad secundas nuptias, pri-
uãtur successione filij prioris matrimonij, mo-
rientis

rientis ab inteſtato, quoad proprietatem bonorũ, & tantum in vſufructu ſuccedunt,l.1.& auth.ex teſtamento,C.de ſecun.nupt.quod explicat Ant.Gomez,in l.14.Tauri,nu.1, Couar.in 4.in 2.part.c.3. §.9.nu.7,& 8.A coſta,in c.ſi pater,3.p.verb.cenſendum, nu.19.de teſta,lib.6. Anto.Gabr.lib.3.communium,tit.de ſecun.nupt.concl,1. Matienzo,in l.3.tit.1.gl.2.nu.2.lib.5.recopi.vbi hanc dicit cõmunem opinionem, pro qua facit tex.in l.generaliter, & in l.feminæ,C.de ſecun.nupt. Qua ſic retenta cõcluſione dubium eſt,an prædicta ſucceſſio vſusfructus bonorum procedat,quando ſuperſunt fratres eiuſdem filij decedentis ab inteſtato, an vero quãdo alij filij non remaneãt. In qua quæſtione gl.in d. auth.ex teſtamento,verb.filij,dicit,matrẽ non ſuccedere,tranſiens ad ſecun.nupt. vnico filio decedẽti,niſi tantum in vſufructu.Quam opinionem dicit communem Io. de Anan. conſ.73.nu.2. & Ioan.de Garronib.in d.auth. ex teſtamento, nu.4. Bologn. in additio.ad Romanum,conſ.73.nu.ſi.

Sed cõtrariam opinionem (imo quod ſucceſſio fiat pleno iure,tam in proprietate, quam in vſufructu bonorum,contra d.gl.)tenet Bar.in auth.de nõ eligendo ſecundo nubentes,§.hoc autem,nu.1.Bal. in d.auth.ex teſtamẽto,nu.1.col.6.verſ.modo quęritur. Quam opinionem dicit communem Alexã. conſ.66.nu.7.vol.3.& conſ.63.nu.1.vol.3.& Tellus Fernandez,in l.6.Tauri,n.19. vbi refert duas cõmunes opiniones:Et pro hac vltima,quæ verior & tenenda eſt,facit,quia pœna illarum legum emanauit contra parentes fauore filiorum, qui ex illo matrimonio ſuperſunt, & ſic cum non ſint filij ex eo, ceſſat ratio finalis legis, & ſic eius diſpoſitio l.adigere,§.quamuis,ff.de iure patro.c.cum ceſſante,de appellatio.Ita docet Bal.conſ.42.vol.3.num.3.& conſ.153.vol.5.Anania, conſ.101.Ripa,in d.l.feminæ,nu.4.& 5.C.de ſecun.nupt. Fabia.in d.auth. nouiſſima,q.12.Boer.deciſ.185.nu.17. & alios refert & ſequitur Tellus Fernandez,ſupra. Quæ omnia ſunt notanda, pro intellectu & declaratione legis 15.Tauri.

SVMMARIVM.

1 *Diſtributiones quotidianæ acquiruntur intuitu eccleſiæ,& præſtantur intuitu perſonæ.*
2 *Diſtributiones quotidianæ non computantur inter fructus & valorem beneficij.*
3 *Conſuetudo Hiſpaniæ refertur.*

QVAESTIO DCLXXII.

Vtrum clericus poſſit ad libitum diſponere de diſtributionibus quotidianis.Communis contra communẽ.

EXplicauimus in q.388.illam difficilimã quęſtionem,vtrum clerici de fructibus ſuorũ beneficiorum poſſint ad libitũ diſponere,vbi ſequuti ſumus partem affirmatiuam, ex pluribus rationib. & fundamentis, ex pluribus etiam nunc defendimus à maioritate rationis,poſſe clericum ad libitũ diſponere,& teſtari de prædictis diſtributionibus,
1 quæ licet acquirantur intuitu eccleſiæ,aſſignantur, & præſtantur, intuitu perſonæ ratione operis & laboris quotidiani. Quæ opinio vera, & recepta eſt, tam de iure, quam de conſuetudine, & rationem aſſignat Bal.de Peruſ.2.par.de ſucceſ.ab inteſt.clericorum,reg.& ſecul.nu.15.dicens,quod prædictę
2 diſtributiones non computantur inter fructus, & valorem beneficij,vt tradit Hojeda,de incompatibilitate benef.1.par.c.12.nu.8. & Couar.lib.3.variar.c.13.nu.1.& Gambarus,de poteſtate legati,li. 6.nu.18.Redoã,de ſpolijs eccleſiæ, q.3.5.& in hac materia,nu.5. Paulus Æmilius, deciſ.65.1.part.& deciſ.29.in 2.p.& noſtram principalem concluſionem,& opinionem ſequitur Iul.Clar.lib.3.receptarum ſenten.§.teſtamentum, nu.10.vbi dicit, quod ita practicatur.Et dicit communem & magis communem opinio.Pariſ.conſ.35.n.8.vol.4. vbi refert auctoritates,& fundamenta,& Auenda.reſpon.19. nu.ſi.quæ opinio tenenda eſt,licet contrariam appellet communẽ Iul.Clar.ſup.qui pro ea refert Nicolaum de Vbaldis.Sed prima opinio verior eſt,& eam defendit Sarmiento, de redditibus eccleſiarũ, 3.par.c.5.nu.6.& ſi.vbi dicit, quod in noſtra Hiſ-
3 pania hoc eſt conſuetudine receptum, tam per donationem inter viuos, quam in vltima voluntate, & quod cõtrarium eſſet durũ & valde onerosũ.

QVAESTIO DCLXXIII.

Vtrum translatio dominij impediatur per prohibitionem alienationis rei,cum hypotheca bonorum.Communis contra communem,& quid iure regio.

DOminij translatio nunquam impeditur, per prohibitionem alienationis, factam in contractu,tex.in l.ſi ita quis,§.ea lege,ff.de verb.& in l.ea lege,C.de condict.ob cauſam, l.43.titu.5.p.5. vbi Greg.verb.non vale,dicit communem opinionem, pro qua plures doctores refert Gracia. reg.334.At vero ſi cum ipſa prohibitione alienationis cõcurrat hypotheca,tũc impeditur translatio dominij, & nõ valet alienatio,tex.ſingularis,in l.ſi creditor, §.ſi.ff.de diſtr.pig.quem declarat Xuarez, in l.poſt rem iudicatam,limit.1.nu.10.Ant.Gomez in l.53. Tauri,nu.58.& in l.40.Tauri,nu.39. Couar.lib.2. variar.c.15.num.3.Gutier.in repet.l.nemo poteſt, nu.30.& 31.de leg.1.& de iuramento confirma.1. par.c.45.nu.4.Gracia.reg.358. vbi adduxit 38.limitationes,& Parlad.rer.quot.c.10.nu.30.Salzedo. ad Bernardum Diaz,reg.208. vbi poſuit 15.limitationes,& aſſignat rationes huius concluſionis:Quibus ſic ſuppoſitis,dubitant Doctores,an hæc hypotheca bonorum,debeat eſſe ſpecialis ipſius rei prohibitæ alienari,vel ſufficiat generalis, & quod debeat eſſe ſpecialis rei hypothecatæ,dicit communẽ opinionem Iaſ.conſ.202.vol.2.& in d.l.ſi ita quis, §.ea lege,nu.32.vbi dicit,quod ab hac opinione nõ eſt recedendum in iudicando & conſulendo, quã opinionem dicit veriorẽ Alex.in l. ſi filiofamilias, §.ſi vir in quinquennium, nu.4.ff.ſolut.matrim. & hanc eſſe magis communem opinionem, affirmat Ruy.conſ.180.& conſ.109.nu.35. volum.4.& ſequitur Natta,conſ.174.nu.12.volum.1.Corneus, conſil.111.vol.3.Gozadinus,conſilio 100.& dicit magis

magis communem opiniouem Ant.Gab.ſup.li.3. de pig.concl.1.& alios refert Dueu.reg.240.nu.7. Villal.in ſuo ærario,comm.litera A.n.139.& 140.

Sed contrariam opinionem (imo quod ſufficiat hypotheca generalis) dicit communem Loaces,in repet.legis,filiusfamilias,§.diui,nu.441.ff.de leg. 1.& dicit communem Fanus,de pign.in 2.p.princ. in prin.nu.6.Grat.couſ.95.nu.13.vol.1.Coua.ſup. c.15.nu.13.& plures doctores pro cõmuni refert & ſequitur Duenn.ſup. limitatio.7.& dicit magis communem Greg.verb.*ni las enagenara*,iu l.73.tit. 18.p.3.& Villalo.ſup.& Parlad.lib.2.ret.quot.ca. fi.4.par.§.5.nu.71.vbi refert duas communes opiniones, & ſequitur Gutier.in d.l.nemo poteſt,nu. 43.& Greg.in d.l.19.tit.8.par.5.verb. *dos caſos*, & Anto.Gomez, lib.2.variarum, c.3.nu.9. Quæ opinio verior eſt,& pro ea facit l.37.tit.18.p.3.vbi aduertit Greg.ibi,& ſequitur Rolan. conſil.6.nu.26. lib.1.& conſ.62.nu.3. lib.2.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura maioratus potius eſt reſtringenda quam ampliãda.*
2 *Fideicommiſſum continet onus.*
3 *Fideicommiſſum impedit liberam bonorum adminiſtrationem.*
4 *Libertas rerum à natura ineſt.*
5 *Fideicommiſſa præbent delinquendi occaſionem.*
6 *Delinquendi occaſio eſt vitanda.*
7 *Fideicommiſſum inducit votum captandæ mortis.*
8 *Contraria opinio in quæſtione principali proponitur.*
9 *Fideicommiſſa concernunt publicam vtilitatem.*
10 *Sententia in dubio eſt ferenda fauore fideicommiſſorum.*
11 *Maioria Hiſpaniæ, ſunt fauorabiles.*
12 *Maioria Hiſpaniæ, ob bonum publicum introducta ſunt pro familiæ conſeruatione.*
13 *Lex 6.tit.11.p.6. confirmat hanc ſecundã opinionẽ.*
14 *Reipublicæ intereſt, ſuprema hominum iudicia exitũ habere.*
15 *Diſpoſitio an ſit odioſa vel fauorabilis, colligitur ex voluntate diſponentis.*
16 *Macedonianum reputatur odioſum, quia in odium creditorem emanauit.*
17 *Velleianum fauorabile exiſtimatur reſpectu feminarum.*
18 *Odium non conſideratur, quando venit in neceſſariam conſequentiam conceſſionis fauorabilis.*
19 *Familia & honores per diuitias conſeruantur.*

QVÆSTIO DCLXXIV.

Vtrum fideicommiſſa cenſeantur fauorabilia, vel odioſa. Communis contra communem, & quid iure regio.

DVbitant ſcribentes (ſatis vtiliter) an fideicõmiſſa (quæ hodie ſunt maioratus ſucceſſiones) ſint fauorabilia, vel odioſa. Quod erit maximi effectus, nam ſi ſunt odioſa, contra fideicommiſſarium in dubio eſt iudicandum, ſecus autẽ ſi fauor, vel vtilitas publica, in eis conſideretur. Et quod fi-
deicommiſſa iudicentur odioſa, in dubioq; ea nõ
extare, iudicandum eſſe, tenet gl.in l.ex tribus, C.
de inoffic.teſt.vbi Iaſ. ſequitur hanc opinionem &
dicit communem, quã ſequitur Sylua, conſ.64.nu.
19.& 25.& 28.& ita communiter omnes tenere te
ſtatur Burſa.conſ.1.nu.12. Paulus de Leon.in trac.
de ſubſtit.compen.nu.259.& alios refert pro cõ-
muni Mich.Craſ. recept. ſent. §.fideicommiſſum,
q.2.& Cæph.conſ.134.nu.21.& 339.nu.44.vol.1.
Menoc.conſ.85.nu.39.& conſ.150. num.10.& 11.
& 204.nu.57.& 220.nu.71. Rimin.iun.conſ.117.
nu.35.& 485.nu.13.Dec.conſ.465.nu.14.Crauet.
conſ.98.nu.14.& conſ.130.& 180.nu.1. lib.1.Pari.
conſ.41.nu.31.vol.3.Alciat.reſp.134.nu.7.Burgos
1 de Paz,conſ.34.nu.19.Simanchac, de catholicis in
ſtitu.c.9.nu.126.& ex hac ratione dicit Burgos de
Paz,ſup. quod ſcriptura maioratus potius eſt re-
ſtringenda quam amplianda. Et ſic dixit Palat.Ru
beus,in l.46.Tauri,nu.4. quod iura armantur con
tra maioratus, vt ſtricte procedant. Et dixit Menc.
lib.1.controuer.illuſtr.c.41.nu.6. maioricatus ob-
noxios eſſe in Hiſpania, & ideo eſſe vtiliſſimũ eos
diſſolui, & ſic conſtat, quod fideicommiſſa ſunt ma
gis odioſa, quam fauorabilia: pro qua ſententia fa
2 cit, quia fideicommiſſum (cum onus cõtineat) ſem
per cenſetur odioſum, l.cohæredi, §.cum filiæ, ff.
de vulg.l.ab eo, C.de fideic. & ſic magis debet in-
terpretatio fieri, vt fideicommiſſum remoueatur,
3 quam inducatur & ſuſtineatur, maxime cum libe-
ram rerum adminiſtrationem impediat, quod iuri
contrarium & iniquum videtur, l.non vſqueadeo,
4 ff.ſi quis a parente fuerit manu.& libertas rerum à
natura ineſt, l.altius, C.de ſerui. c.nimis, de iureiu.
& põt ſemper cõtingere, quod ob ignorãtiam fidei
cõmiſſorum decipiantur emptores in pretio rerũ,
onere fideicõmiſſi grauatarũ, & ſic ſequitur, qđ præ
dicta fideicõmiſſa præbent delinquendi occaſionẽ,
5 quæ potius erat vitãda, vt in l.cõuenire, ff.de pact.
6 dotal.cũ ẽt inducere videãtur votũ captandæ mor
7 tis, cũ ſint collata fideicõmiſſa poſt mortẽ grauati,
ꝙ quidẽ iura abhorrẽt, l.ſi.C.de pact.c.ne captãdæ,
de cõceſ.præb.li.6.Ex quib.rõnibus & fundamẽtis
hæc videtur verior, & ſecurior opinio.
8 Sed his & alijs rationibus non obſtantibus, con
traria ſententia magis recepta & communior eſt,
imo ꝙ prædicta fideicõmiſſorum materia potius fa
9 uorabilis, quam odioſa ſit iudicanda, cũ prædictæ
diſpoſitiones concernant ſemper publicã vtilitatẽ.
Quã opinionẽ ſequitur, & dicit cõem Cur.iu.conſ.
111.nu.12.quam (plurib. rationibus) cõprobat &
10 defendit Mãtica, de cõiect.vlt. volun.lib.7.titul.1.
nu.34.vbi dicit, quod fauore fideicommiſſorum,
ſunt ferendæ ſententiæ. Quã opinionẽ abſq; dubio
procedere, tenet Mazar.iu epit.de fideic.1.p.nu.8.
& eam defendit, & dicit cõem Mich.Craſ.in d.§.fi-
deicommiſſum, q.2.iu fi.Cæph.conſ.3.vol.1.Rom.
conſ.50.lib.1.Guid.Pap.conſ.131.n.3.Tiraq.de iu-
re primog.q.4.nu.13.(cum ſeq.) Ant.Peregr.de fi-
deicom.ar.1.nu.24.vbi hanc dicit communem opi
nionem, & quod indubitanter prædicta fideicom-
miſſa ſunt fauorabilia, quod etiam tenet, & confir-
11 mat, pluribus rationib.Burg.de Paz, conſ.31.n.43.
vbi etiam loquitur iu maioribus Hiſpaniæ, idem in

q.2.nu.36.vbi hanc dicit magis communem opinionem,quam sequitur Couar.lib.3.variar,cap.5.
nu.5.Padilla,in rub.C.de fideicommissis, nu.4.Roderic.Xuarez, in l.quoniam in prioribus, limit.1 t.
ad l.regiam,Castillo,in l.27.Tauri,verb.*para siempre*,Tellus Fernandez,ibi,n.20.Rojas, in epitome,
succes.c.3.à nu.20.& 43.Pinelus,in l.1.de bo.mater.1.p.nu.99.Molina, de Hispan. primog.lib.1.ca.
18.& c.4.nu.8.& 28. vbi loquitur in fideicōmissis
12 & maioratibus Hispaniæ, & dicit quod illæ dispositiones introductæ sunt ob bonum publicum, &
vt dignitates familiarum cōseruentur, & sic ex mēte disponentis amplianda est potius,quam restringenda eius dispositio. Quam opinionem sequitur
Peralta,in l.3.§.qui fideicōmissam,nu.121.ff.de heredi.inst.Mieres,de maioratu,2.p.q.5.n.4.qui ad-
13 ducit pro hac sententia l.6.tit.11.p.6.ibi,*que no la pueda vender ni enagenar,mas que siempre finque a el
y a sus herederos.*Et in l.44.tit.5.p.5.ibi,*mas que finque siempre à mi hijo, y ami heredero,porque sea siempre mas honrado y mas tenido*, quam legem ad hoc
expendit Burgos de Paz,supra,cons.2.nu,43. & est
bonus tex.in l.1.§.pen.ff.de ventre inspici.l.2.titu,
15.p.2.quæ iura pro ista opinione ponderat Peralta,supra, & nos dicemus in q.715.nu,4.& 33.Pro
qua opinione facit text.expressus, in §.1.inst.de fideicommissis, ibi, *tantusque eorum fauor factus est*,
14 quod quidem profecto nullam dubitationem habet, cum publice expediat supremas hominum voluntates exequi,l.vel negare, ff.quemadmo.testamen.aper.& nihil est quod magis hominibus debeatur,quam vt supremæ volūtatis (postquā amplius
velle non possunt) liber sit stylus, liberumque, qđ
amplius nō redit arbitriū,vt dicit tex.ī l.1.C.de sacros.eccl.Quod quidem nō solū procedit respectu
15 executionis,sed inspecta principali disponentis intentione:ex qua deducitur,an dispositio sit fauorabilis,vel odiosa,l.nauis, ff.ad l.Rhodiam de iactu,
16 l.non omnis,ff.si cert.peta.Et sic Macedonianū reputatur odiosum,quia in odium creditorū emanauit,quamuis redundet in fauorem filiorū familias,
17 & etiam Velleian.fauorabile existimatur, quia licet cedat in damnum creditorum, tamen procedit
ob fœminarum fauorem,ita Bar.& Bal. in l.qui exceptionem,ff.de condict indebiti.Deci.in l.venia,
nu.13,C.de in ius voc.Nec prædictis obstat fundamentum pro contraria opinione,quod ex eo quod
18 fideicommissum continet onus, non debet fauorabile iudicari: quia respondeo, quòd quando odiū
venit in necessariam consequentiam concessionis fauorabilis,non est considerabile, l.cum ex oratione,§.si,ff.de excusat.tuto.& docet Bal.in l.quod fauore,oppositione 7,C.de leg. Et ob hanc rationē,
quia fideicommissa ordinantur ad beneficium, &
vtilitatem fideicommissarij, non cōsideratur onus
heredis, vel legatarij grauati , vt ex eo fideicōmis-
19 sum non reputetur fauorabile, cum familiæ, & honores,per diuitias conseruentur,vt late Tiraq.sup.
q.4.nu.13 Sot.de iust. & iur.lib.4.q.5.ar.5.§.at vero,Simancas,de primog.Hispaniæ,lib.1.ca.16.18,
19.& 20.Peralta,sup.nu.121.

SVMMARIVM.

1 *Actus vtiliter gestus valet,etiamsi omittatur iuris solemnitas.*
2 *Solemnitas requisita in alienationibus rerum minorū, & ecclesiæ respicit illorum vtilitatem.*
3 *In claris non est locus coniecturis.*
4 *Transactio super alimentis sine prætoris auctoritate, est valida si ex ea resultet vtilitas.*
5 *Actus sustinetur deficiente iuris solemnitate, quando attento fine,& effectu,vtilitatem consequitur.*
6 *Obligatio impuberis, sine tutore, valida est, quando ex ea sequitur vtilis liberatio pupillo.*
7 *Pupillus sine auctoritate tutoris meliorem sibi conditionem facere potest.*
8 *Lex,non eo minus,C.de procuratoribus,declaratur,et nu.9.*
9 *Sententia lata contra minorem in iudicio comparentē, sustinetur quando fertur in fauorem illius.*
10 *Lex 55.Tauri, non procedit in contractu vtili marito,sed in damnoso.*
11 *Statuta disponentia,quod nō valeat cōtractus minoris, vel mulieris sine aliqua solemnitate,intelligūtur de contractibus damnosis,non vero de vtilibus.*
12 *Minor in fauorabilibus reputatur maior.*
13 *Contraria opinio proponitur in quæstione principali.*
14 *Quando duæ solemnitates copulatiue requirūtur in aliquo actu,non sufficit quod vna solum interueniat.*
15 *Forma rei non potest mutari.*
16 *Frustra in alienatione rerum ecclesiarum requireretur solemnitas iuris, si sufficeret vtilitas.*
17 *c.1.& clementina 1.de rebus ecclesiæ non alienādis, inducuntur pro hac vltima opinione.*
18 *Dictio,præsertim,est iuris implicatiua.*
19 *Nemo ad vendendum compelli potest,etiam cum propria vtilitate.*
20 *Concordia opinionum traditur.*
21 *Iura pro prima opinione adducta declarantur.*
22 *Contractus gestus à minore sine solēnitate , quādo ipse solus remanet obligatus, est nullus absq; restitutione.*
23 *Contractus,in quo minor,vel ecclesia,obligatur,si fiat sine iuris solemnitate est nullus,licet vtilis sit ecclesiæ vel minori.*

QVÆSTIO DCLXXV.

Vtrum ecclesia vel minor possint alienare rem suam cū vtilitate, si non interueniat solemnitas à iure requisita. Communis contra communem.

1 CONclusio notissima iuris est,quod si res bene geratur cessantibus solemnitatibus , quæ alias requirebantur,valeat actus,qui alias non valeret,si actus male gereretur. Ita docet gl.fi.in ca.1.
de schismaticis, pro qua sententia allegatur tex.in c.quia quibusdam,de fideiussoribus, & pro regula hanc conclusionem tradit Ber.Diaz,reg.550.quā exornat Tiraq.post leges connubiales,gl.8.nu.56.
cū seq.Et nostrā conclusionem vř probare tex.in c.tua nup,de his q̄ fiunt à prælat.ibi,nisi forte aliquid faciat,vt meliora prospiciat , & rō est,q̄a solēnitas
2 req̄sita in alienationib.rerū ecclesię,& minoris,fauore eorū adhibet,ergo si cōstat clare,& euidēter,
de

de vtilitate ecclesię, nō est necessariū vt adhibeant
3 illæ iuris solemnitates: quia in claris non est locus
cōiecturis, vt in l.continuus, §.cum ita, de verborū,
& frustra spectatur euentus, cuius rei nullus sequi-
tur effectus, vt in l.fi.C.de adopt. Pro qua opininne
bene facit ratio tex. in l.cum hi, §.eam transactio-
4 nē, ff.de transa. vbi probatur, quod licet non possit
alimentarius super alimentis transigere sine præto
ris auctoritate, valebit tamē transactio, ex qua eius
conditio melior facta est, absq; prætoris præambu
la licentia, & sic notat glos. ibi, quod si ecclesia, vel
minor alienent in causam sibi non concessam, te-
net alienatio, si illud vtiliter gestum est. Et ratio ra
5 tionis est, quia quando in aliquo actu debet aliqua
iuris solēnitas interuenire, habito respectu ad cer-
tum finem, tunc attento fine, & effectu, per quē so-
lemnitas introducitur, sustinetur actus, licet nō in-
terueniat, tex. in c.si qua de rebus, 12.q.2.l.1.§.de-
inde, ff.de noui oper.nun. quam rationem assignat
Rebuff. in c.sine exceptione, 12.q.2.nu.34. vbi hāc
sequitur opinionem. Pro qua sententia facit text.
6 (cum sua gl.) in l.2.ff.de acceptilationibus, vbi ad
mittitur obligatio impuberis sine tutore, quando
7 ex ea sequitur vtilis liberatio, text. etiā, vbi est alia
gl. notanda, in §.1. Inst. de aucto.tut. ibi, *namque pla
cuit meliorem conditionem licere eis facere sine aucto-
ritate tutoris*, quod probat etiam tex. in l.1.C.de au
ctorit. præst. & sic eleganter docet Imola, in l.cum
lex, in fi.ff.de fideiss. quod quando in aliquo actu re
quiritur solemnitas, fauore alicuius personæ, va-
leat actus absq; ea solemnitate gestus, si reperiatur
vtilitas personæ. Quem ad hoc sequitur Soci.iun.
8 cons.28.nu.11.lib.2. Vltimo pro hac opinione fa-
cit elegans tex. in l.non eo minus, C.de procurato.
cui consonat tex. in l.3.tit.5.par.3.l.11.tit.2.l.12.
9 in fine tit.22.par.3. vbi probatur, quod licet sentē-
tia lata cōtra minorē, in iudicio comparentem, sine
curatore, sit nulla, si tamen feratur in sui fauorem,
bene sustinet, nec poterit aduersarius allegare nul-
litatem, & assignat tex. rationem, ibi, *quoniam mino
10 ribus ætas in damnis subuenire, non in rebus prospere
gestis obesse consueuit*. Ex qua lege optime declarat
& ampliat Gutier. lib.2. pract. q.22.nu.7. legē 55.
Tauri, vbi non valet contractus celebratus à muli
re coniugata, sine licentia viri, vt procedat in con
tractu damnoso, ipsa legis prohibitio, non vero in
contractu vtili, ab ea celebrato absque damno ip-
sius mariti, quem intellectum ad d.l. tradit Anton.
Gomez, in d.l.55.nu.2. Palat.Rube. in repet. rubri-
cæ de don.§.68.nu.6. Baeza, de non melior. ca.11.
nu.54. Mench. de succes. creat.§.24. nu.4. Matien.
in l.3.tit.3.gl.1.nu.14.lib.5.recop. & nostrā prin-
cipalem opinionem dicit veriorem Dec. in c.eccle
sia S.Mariæ, nu.9. de constitu. Doctores, in c.terru-
las, 12.q.2. Ripa, lib.1. respons. ca.1, nu.60. & dicit
communem opinionem Oroscius, in d.§.eam tran
sactionem, nu.4. Auenda. in cc.pp.lib.1.c.4.nu.41.
Salzedo, in addit. ad Bern.Diaz, d.reg.650. versic.
Sed opinionem cōtrariam, vbi plures doctores an-
tiquos refert & sequitur pro hac opinione, quam
etiam tenet Rolan. cons.54.nu.19.vol.2. vbi assi-
gnat aliam rationem, ex dicto Baldi, in l.neque, C.
11 de contrah. & commit. stipul. vbi dicit, quod statu

ta disponentia, quod contractus mulierum, vel mi
norū, non valeant sine præsentia propinquorū, de-
12 bent intelligi de contractibus damnosis, non vero
de vtilibus, quia quoad fauorabiliter gesta, minor
pro maiore reputatur, vt in d.l.neque, quod dictū
dicit esse menti tenendum, Ange. in d.l.1.ff.de ac-
cept. Ias. in d.l.is cui bonis, Barba. cons.35. & cons.
53. col.fin.vol.2. Ex quibus doctoribus, & rationi-
bus & fundamentis, hæc pars vera & iuridica vr.
Sed contrariam opinionem (imo quod non suf-
13 ficiat, vt alienatio rei ecclesiasticæ sit vtilis eccle-
siæ, nisi cum solemnitate, & interuentu eorum, qui
bus à iure hæc res cōmissa est, alienatio fiat) tenet
Bar. Alberi. Bal. Angel. & Fulg. in d.§.eam trāsactio
nem, vbi Ias. dixit communem opinionem, quā se-
quitur Tiraq. post leges connubiales, glo.6.nu.56.
Ripa, in l.is cui bonis, nume.47. de verb. Deci. con-
si.281. Pinelus, in l.1. de bon.mat.3.p.nu.31. cū se-
quentib. Gutier. pract. q. lib.2.q.22. Sarm. (qui do-
ctissime & eleganter declarat) de reditibus eccles.
c.2.nu.1. cum seq. Loaces in repet. l.filiusfa.§.diui,
nu.403. de leg.1. & dicit communem opinionem
Sarmien. & Gutier. sup. & magis communem & ve
siorem appellat Pinel. sup. nu.21. & ratio huius o-
14 pinionis est, quia duo copulatiue requiruntur, in
alienationibus rerum minorum, videlicet, quod in
terueniat vtilitas, & solemnitas à iure requisita, &
15 hæc omnia requiruntur pro forma, quæ non potest
mutari, l.qui hæredi, l.Meuius, ff.de condit. & de-
monst. c.1. de baptismo. Et sic, licet contractus sit
vtilis minori, appositio decreti iudicis requiritur,
l.magis puto, ff.de rebus eorum, quæ si interueniat
interponitur solemnitas, & sic in d.c.sine exceptio
ne, in alienatione rerum Ecclesiasticarum, nō suffi-
ciet sola vtilitas, nisi solemnitas iuris, & iudicis de
16 cretum interueniat, & si sola vtilitas sufficeret, fru
stra decretum, & reliquæ solemnitates desideran-
tur; vnde optime Bernar. Diaz, supra, in limitatio-
ne prima, limitat nostram conclusionem in aliena-
tione rei ecclesiasticæ, etiam vtili: ex eo quia solē-
nitas est introducta pro forma in tali vēditione, &
sic nullo pacto omitti potest: pro qua sententia fa-
17 cit tex. in cle.1. de reb. eccl. non alien. vbi expresse
disponitur, quod ad hoc vt res ecclesiastica aliena
ri possit, debet hoc necessitas ecclesiæ, aut vtilitas
exposcere, & nihilominus assensus prælati accede-
re debet, quod ēt probatur in c.1. extra eo, titul. in
18 vers. præsertim, quę est dictio implicatiua, vt in l.si
fine, (vbi gl.) §.fi.ff. rem rat.hab. quē tex. ad hoc pō
derat & declarat Salz. sup. quę opinio ēt compro-
batur & fulcitur secundū Sarmientū, sup. ex eo q.
19 alias sequeretur, ꝙ quotiescunq; sit vtilis cōditio
ecclesiæ, possit cōpelli ad vendendū bona sua, qđ lō
ge distat à vero tramite veritatis, cū ad hoc nullus
priuatus cōpelli possit, vt in l.inuitū, C.de contrah.
empt. Ex quib. fundamentis hæc pars est magis tu-
ta, & iuri consona, licet cōtraria summā hēat æqui
20 tatē. Quare in hac opinionū varietate, vt difficul-
tas & fundamēta pro qualibet opinione adducta,
ad amicitiā reducamus talis cōcordia, & distictio
assignāda est, videlicet, ꝙ aut cōtract⁹ gestus ab ec-
clesia, vel minore, sine solēnitate, est illis vtilis, & in
nihilo dānos⁹, nec pręiudicialis: & tūc, si ille act⁹ est

talis naturæ, & cōditionis, qđ nulla interuenit obligatio ex parte ecclesiæ, vel minoris, sed aliū ipsi obligant, (vt quādo ijs donat, vel sibi stipulatur, sentētia fauorabilis pro eis proferetur) tunc sine dubio quo, etiam si nulla iuris solemnitas interueniat, valebit talis actus, quatenus cōcernit vtilitatē minoris, vel ecclesiæ. Et in hoc casu procedunt fundamē
21 ta primæ opinionis. Cuius distinctionē probāt nobis, & insinuāt, verba singularia tex. i d.§. pupillus, Instit. de inutilib. stipulationib. ibi, *nam alium sibi obligare, etiam sine tutoris auctoritate potest*, idemq; probatur, in §. 1. de auctoritate tut. ibi, *si quis dari stipuletur, nō est necessaria tutoris auctoritas, quod si alijs promittāt pupilli, necessaria est tutoris auctoritas. Nāque placuit meliorem quidem suam conditionem licere eis facere, etiam sine tutoris auctoritate, deteriorem vero non aliter, quam cum tutoris auctoritate*. In quo casu procedit & loquitur d.l. nō eo minus, C. de procur. quia ex eo ibi valuit sententia pro minore non legitime defenso, quia per illā, non minor alijs, sed alius minori obligatur, & sic intelligis text. in d.§.
22 cū transactionē, & reliqua iura superius adducta. Est tamen secundus casus, qñ ipse minor, vel ecclesia, contrahunt sine solemnitate, se tm̄ obligando, non autem obligat, cum quo cōtractum celebrat, & tunc contractus iste est nullus, cū ex propria illius natura, dānū afferat ecclesiæ, vel minori, & tm̄, quod nulla indiget restitutione, vt in l. 1. vbi gl. C.
23 de in integrū restit. Tertius casus (qui magis congruit nostro assumpto) est, qñ cōtractus est reciprocus, ex patre minoris, vel ecclesiæ, & ēt illius, cum quo contractus celebratur, vt in casu l. Labeo, §. cōtractum, ff. de verb. sign. in quo casu contractus est nullus, etiam si vtiliter gestus sit: quia sola vtilitas, sine iuris solemnitate, nō sufficit, vt in d. §. nec tñ, & in iurib. pro contraria parte allegatis in hac vltima opinione. Quæ cōcordia verissima & iuridica est, quā optime declarat Sarmiento, sup. vbi plura iura sic declarat tā eleganter, quam subtiliter.

QVÆSTIO DCLXXVI.

Vtrum tempus statuti ad inquirendum contrareum, currat à die scientiæ, vel delicti commissi. Communis contra communem, & quid iure regio.

SI à lege vel statuto municipali præfigatur terminus ad formandam inquisitionem, vel accusationem, contra reum, talis terminus non currit nisi à die scientiæ commissi delicti. Ita docet Bart. in l. eū qui, §. in popularib. in fi. ff. de iuretur. quam opinionē dicit cōmunem Natta, cons. 225. n. 2. vol. 1.

Sed contrariam opinionem (imo quod tempus currat à die commissi delicti) dixit magis cōmunē Alex. in d. §. in pupillaribus, nu. 12. & Iul. Clar. recept. sent. §. fi. q. 51. vers. sed quæro, & in §. iniuria, nu. 9. Plaza, de delictis, c. 6. in fine, & nos diximus, in q. 679. vbi amplectimur primam opinionem, ex l. 22. tit. 9. par. 7. & sic est intelligenda, l. 4. titu. 17. p. 7. vbi transacto quinquennio, non præscribitur contra mulierem actio adulterij, quod procedit à die scientiæ, vt notat Quessada, in suis q. c. 18. vers. secundus casus.

QVÆSTIO DCLXXVII.

Vtrum interdictum, Vnde vi, concedatur, quando aliquis est deiectus à possessione percipiendi annuam præstationem. Communis contra communem.

NOn leuis est Doctorum altercatio, an interdictum, Vnde vi, concedatur, quando aliquis est deiectus à possessione, vel quasi, percipiendi annuam præstationem, & partem affirmatiuam dicit commnnem Matth. de Affl. decisi. 395. nu. 6. & 8. & Felinus in c. conquestus, de foro competen. pro qua sententia adducunt doctores text. in c. fi. de re sti. spoliat.

Sed contrariam opinionem esse communem legistarum affirmat Rip. in l. 1. nu. 3. ff. quor. bonor. & Menoc. de recup. possess. remed. 1. nu. 87. vbi refert duas communes opiniones, resoluens primam esse veriorem, à qua recedendum non est.

SVMMARIVM.

1 *Lex 1. C. vbi de criminib. agi oporteat, declaratur pro affirmatiua opinione.*
2 *Reus criminis in tribus locis potest puniri.*
3 *L. 2. tit. 9. p. 5. expenditur pro hac opinione.*
4 *Delicta & contractus parificantur, quo ad ius fori.*
5 *Ratione contractus potest aliquis conueniri in loco cōtractus & domicilij.*
6 *Occasio delinquendi est vitanda.*
7 *Doctores pro opinione affirmatiua referuntur.*
8 *Iudex ecclesiasticus potest procedere contra clericum originarium, ratione delicti alibi commissi.*
9 *Contraria opinio in quæstione principali adducitur.*
10 *Reus criminis in eo loco dēt puniri in quo delinquit.*
11 *Inclusio vnius est exclusio alterius.*
12 *Officium iudicis non extenditur vltra sua iurisdictionis territoria.*
13 *Inquisitio est generaliter prohibita, nisi in casibus à iure expressis.*
14 *Puniri reus non debet sine accusatore.*
15 *Doctores pro hac opinione negatiua referuntur.*
16 *L. 1. tit. 1. lib. 8. recopilationis, ponderatur pro hac opinione.*
17 *Opinio Antonij Gomez reprobatur.*
18 *Remissio non est facienda nisi prius constet summarie de delicto, & vbi fuit perpetratum.*
19 *Iudex originis potest reum punire, licet alibi delictum sit commissum, quando non fuit petita remissio.*
20 *Præuentioni est locus quando iudices habent iurisdictionem accumulatiuam.*
21 *Lex 10. tit. 13. lib. 8. recop. declaratur.*
22 *Iudex originarius etiam in casibus fraternitatis potest cognoscere de delicto, si præueniat per capturam rei.*
23 *Præuentio fit per citationem & per capturam.*
24 *Præuentio realis præualet verbali.*
25 *Præuentionis materiam cum ampliationibus & limitationibus declarat Azeuedo.*

QVÆSTIO DCLXXVIII.

Vtrum iudex originis possit ex officio procedere per viam inquisitionis, contra reum originarium delinquentem extra territorium. Communis contra communem, & quid iure regio.

PRæsens quæstio, quæ in hoc loco venit explicāda, est satis difficilis, vtilis, & qnotidie in praxi contingens, cuins veram resolutionem dixit Alex. cons. 111. vol. 1. esse valde dubiam, qnem seqnitnr Ruin. cons. 84. nu. 9. vol. 4. & Soc inn. cons. 76. n. 8. vol. 3. & varias opiniones refert Parisi. consil. 159. vol. 4. & in primis pro parte affirmatina adducitur
1 tex. in l. 1. C. vbi de criminibns agi oporteat, vbi de
2 delicto perpetrato potest reus criminis in trib. locis pnniri, primo in loco commissi delicti, secundo in loco originis, vel domicilij, tertio in loco lit. cōtesta. idemque probat text. in auth. qua in prouincia, C. eo. tit. & in l. 1. C. de iurisd. omn. iud. c. 1. vbi gl. extra de raptorib. l. solent, ff. de custod. reorum, gl. in l. à dino Pio, §. sententiam Romæ, ff. de re iudi. Ex qoibus constat, quod ratione delicti potest quis effici reus in pluribus locis, & per conseqnēs iudicem originis posse procedere, quia sicut interest iudici, vbi delictum fuit perpetratum, purgare prouinciam malis homioibus, vt in l. cōgruit, ff. de offic. præsid. ita etiam interest indici originis, vel domicilij, subditum castigare, & prouinciam purgare similibus hominibus, licet alibi delicta cōmiserint, l. præses, ff. de offic. præsi. & probat l. 2. tit. 9. p. 5. ibi, *deuelo de presentar al juzgador que viniere de*
3 *juzgar, e mostrarle el yerro que fizo*, vbi notat Greg. Rursus confirmatnr hęc sententia, qnia quo ad ius
4 fori pacificantur contractus, & delicta, l. omnem, ff. de iud. auth. vt omnes obediant iudicibus, §. hoc
5 considerantes, col. 5. sed sic est, quod ratione cōtractus pōt quis conueniri in loco ipsius contractus, & domicilij, l. heres absens, §. fin. ff. de iud. l. assumptio, §. filius, ff. ad munic. l. 3. C. de muner. & origi. lib. 10. c. Romana, §. contrahentes, de foro compe. lib. 6. vbi gl. tex. in l. 32. tit. 3. p. 3. Ergo similiter delinquens conneniri poterit coram iudice originis ipsius delinquentis, vt expresse notat Sali. in d. l. 1. q. 3. C. vbi de criminib. agi oporteat, & si secus fieret, magna daretnr occasio delinquendi, quæ po-
6 tius est vitanda, l. cōuenire, ff. de pact. dota. & quilibet reus ad delinquendū, in alienas prouincias properaret, si in loco originis puniri non posset. Et sic
7 opinionem hanc seqnitur Cyn. qnem alleg. Bart. in l. cunctos populos, C. de summa Trin. & fide cath. idem Bar. in l. si cui, §. fi. ff. de accusa. Bal. in l. fi. ff. de iuris. om. iud. vbi Ang. & in d. l. 1. C. vbi de crimin. agi oporteat, & in l. etiam, C. de executione rei iudi. Ang. in l. si vacantia, C. de bon. vac. lib. 10. & in tract. malefi. verb. hæc est quædam inquisi. Abb. in c. cū contingat, vbi Fel. & Bur. de for. compet. Bur. in c. si. eo. tit. Gni. Pap. q. 202. & hanc partem sequi doct. moder. dicit Bal. cons. 224. vol. 5. qui dicit esse communem opinionem, in d. l. cunctos populos, & dicit etiam communem, veram & approbatam Bologn. cons. 57. & pro hac opinione fuisse indicatum dicit Ang. in d. l. vacanti, quam etiam sequitur (dicens communem) Syl. cons. 103. Alcia. in c. 1. nu. 67. de offic. ord. quā refert Villalobos, in sua coll. commnninm, litera D. nu. 57. Cassan. in consueto. Burg. tit. *des iustices*, §. 5. nu. 11. Bosi. tit. de foro cōpet. nu. 182. vbi dicit, quod hanc opinionem vsus approbauit, & sequitur Marcus decisio. 989. nu. 6. Bombin. cons. 8. nu. 11. & Couar. pract. q. c. 11. nu. 6. vers. sexto, &, alijs relatis, hanc sequitur Iul. Cla. lib. 5. recept. sent. §. fi. q. 29. nu. 4. in fin. vbi dicit, qđ hæc opinio est consuetudine approbata, & quod ab ea non est in practica recedendum: qnam opinionem sequitnr, & dicit communē Bernar. Diaz,
8 in pract. canonica, c. 8. nu. 2. vbi resoluit, quod iudex ecclesiasticus propriæ originis, potest procedere contra clericum originarium, ratione delicti alibi commissi, vt inducit tex. pro hac sententia in ca. cum nnllns, de tempor. ordinan. lib. 6. & alios refert Salzedo, ibi, & in c. 9.

9 Sed contrariam opinionem (imo quod solus iudex delicti, & nō originis possit per inquisitionem procedere) veriorem esse existimamus, ex seqnen-
10 tib. Primo, ex vulgatissima iuris regnla, qua canetur, quod in eo loco debet qnis puniri, in qno delinquit, tex. in l. 1. & in l. si cui, §. penul. ff. de accusatio. l. desertorem, 3. ff. de re milit. ibi, *eum plecti pęna debere, vbi facinus admissum est, diui Seuerus, & Antoninus rescripserunt*, tex. etiā in d. l. 1. & in auth. qna in prouincia, C. vbi de crimine agi oporteat.
11 Et sic cum iudex delicti cognoscat de crimine in suo territorio perpetrato, sequitur qnod iudex originis nullā hēt cāæ cognitionē, cū inclusio vnius, sit exclusio alterins, l. cū prætor, ff. de iudic. l. maritus, C. de procur. l. qui accusare, ff. de accusatio. Et facit pro hac opinione bonus text. de iure canonico, in c. si illic, 23. q. 4. ibi, *vendicetur iniuria, vbi plectibilis est orta præsciptio*. text. in l. si peccauit, 11. q.
12 1. ibi, *vbi contingit malum, ibi moriatur*. Rursus cōfirmatur hæc sententia, quia officiū iudicis non extenditur vtra suæ iurisdictionis limites & territoria, l. 1. & fin. ff. de iurisdict. omn. iud. maxime, quia
13 inquisitio regulariter est prohibita, nisi in casibus à iure expressis, l. 2. §. si publico, ff. de adult. Bart. in d. l. congruit, ff. de offi. præsid. Hippolyt. cons. 110. nu. 17. & est contra iuris regulas, vt sine accusatore aliquis puniatnr, nec condemnetur, l. rescripto, §. si quis, ff. de muner. & honor. & ita habetur Ioā. c. 8. vbi Christus dixit Mulieri: Vbi sunt qui te accusant, & deficiēte accusatore, dixit: Nec ego te cōdemnabo. Vnde cum iudex originis nō dicatur esse offensus, vt in auth. de iudicibus, §. quod si delinquētes, & in auth. de armis, col. 6. sed solū iudex loci delicti, cui & toto populo iniuria facta est, vt in l. si quis, ff. de iniur. & in l. quod senatns, ff. eo. titul. tex. ēt in l. licitatio, §. quod illicite, ff. de publi. sequitur qnod ad ipsum, & nō ad indicē originis spectet vindicta, & delictorū punitio: maxime cū nullo iure caueatnr, qđ iudex originarius (rōne delicti ppetrati extra territoriū) possit inquirere & punire.
15 Quā opinionē in terminis nostræ qōnis tenet Speculator, in tit. de adit. iud. incomp. §. 1. Io. Andr. in addit. & plures doctores antiquos refert & seqnit Rolan. cons. 19. vol. 2. nu. 20. vbi consuluit pro hac opinione, qu sm sequitur Ruyn. cons. 84. nu. 9. vo-

lum.4.& conf.292.vol.4. & conf.292.eo.vol.Barbat.in c.cum contingat,nu.26.Hippolyt.in d.l.fin. nu.53.de foro compet,& conf.14.nu.9.& in confil.57.& 67.& 110.nu.15.Parif.conf.159.& 169. nu.17.vol.4.Boer.decif.270. Grammat. decif.26, & dicit communem opinionem Alberi.in trac.ftatutorum,3.p.q.36.& dicit magis commonem Bolognio. fibi contrarius, conf.8.& dicit Rol.fupra, quod hæc eft crebrior opinio, & quod pondere,& numero præualent doctores tenentes hanc opinionem,& quod ita in practica eft feruandum,cũ nitatur æquioribus, & fortioribus fundamentis, & fequitur Alex.conf.111.lib.1. Bernar.Diaz, in practi, cano.c.9.& alios refert Iul.Clar,fupra, nu.4.Gandin.de malefic.tit.de pœnis, Caniera,in quæftionibus criminalib.q.7.nu.3.& nouiffime hanc opinionem fequitur vigilantiffimus Azeuedo,in l.1.tit.1.

16 lib.8.recop.nu.37.& 40.vbi pro hac fententia pōderat verba dictæ legis primæ, quam dicit à nemine vidiffe ponderata, & verba d.legis,ita fe habēt. *T porque los nueftros pueblos viuan en paz, y fosfiego, y tranquilidad: porende mandamos,que fi algun robo, o otro qualquier maleficio fe hiziere,que el alcalde o juez en cuyo termino el dicho maleficio o robo fuere fecho haga pefquifa e inquificion fobro ello, y le de copia y traslado de la pefquifa, y fumariamente proceda,por que los delinquentes no queden fin pena*, ex qua lege

17 confirmatur noftra fententia, quam amplıat Ant, Gomez.3.to.varia.c.1.nu.87.in fi. in tantum procedere quod licet non conftet iudici originis delictum effe commiffum in iurifdictione petentis remiffionem, tenetor eam facere, licet caufæ cogni-

18 tio non præcedat. Quæ opinio vera non eft, quia priufquam fiat remiffio debet conftare de delicto, & in quo loco fuit commiffum, alias non eft locus remiffioni, vt docet Orofcius, in d.l.congruit, & Couar.fupra,quos refert & fequitur Azeue.in d.l. 1.nu.39. (licet non alleget Gomec.) & hanc dicit communem opinionem, & quod in practica obferuatur,Iul.Clar, lib.5.recep.fenten.§.fi.q.38.n.19. vbi limitat, quando à iudice vbi delictum fuit cō-

19 miffum,non fuit petita remiffio,quia tunc ipfe iudex originis poteft procedere in caufa,& reũ punire,quę opinio communis eft,vt docet Couar.prac, q.11,nu.6.& fic refolutiue dicendum eft, iudicē originis,domicilij & delicti, poffe procedere,& inquirere contra delinquentem,fiue ad inftantiã partis offenfæ,fiue ex officio,nec vnus proceffus alium impediet. Si vero iudex delicti petat reum fibi remitti per literas requifitorias, & conftat de delicto,& loco,vbi fuit perpetratum,tenetur illum remittere,etiamfi præuenerit in caufa: at vero fi non fuerit requifitus, vel non cōftiterit de delicto, nec de loco in quo fuit commiffum, non tenetur face-

20 re remiffionē,& ita quotidie practicatur. In alijs vero cafibus, quando iudices habent accumulatiuam iurifdictionem, eft locus præuentioni,quę debet fieri realis,quæ capturam, nō vero alio modo, vt eleganter oftendunt verba legis, 10.tit.13.li.8.

21 reco.ibi,*T en tal cafo los alcaldes que primero lo prēdieren, fean juezes del delicto hafta la fentencia*, & fic

22 fi iudex ordinarius capiat delinquentem (etiam fi delictũ commiffum fit de cafibus pertinētibus,*a la bermandad vieja y nueua*,de quib. habetur in l.2.ti. 3.lib.8.reco.l.52.ti.18.li.6.& in l.19.ti.2.li.8.)poterit in cafu procedere, & reũ punire, nec vllo modo tenetur,nec pōt compelli reũ ad iudices fraternitatis remittere:quia prædicti iudices habent iurifdictionē accumulatiuā,cum iudicib.ordinarijs, (in cafib.de quib. ipfi peculiariter cognofcũt)non vero priuatiuā,vt cōftat ex d.l.vbi notat Aze.n.91. & tradit Tiber.Dec.conf.8.n.23.vol.3.& in tract. de delictis,c.55.to.1.lib.4.Nec exiftimes illam le-

23 gē partitæ aliquid fauorabile nouiter inducere, quia de iure commuoi femper iudex, qui præuenit

24 per capturã rei criminofi,cognofcit de caufa,licet alter iudex prius verbaliter, & iudicialiter in caufa cognouiffet:ita Bar.in l.3.ff.de cuftod. reorum, Bal.in l.1.C.vbi de crim. agi oporteat,Hippoly.in d.l.fi.nu.206.ff.de iurifd.omn.iud. Dec.d.c.21.nu. 9.& Mafcar.de probat.vol.3.concl.1227.nu.8.& plures nouiffime refert & fequitur Azeu.fup.nu.1.

25 & 7.vbi per totã legem lauffime profequitur materiam præuentionis,conftituens regulam cũ vndecim ampliationibus,& duodecim limitationib.ad quam recurrendum eft cum cafus contingerit.

SVMMARIVM.

1 *Actio iniuriarum præfcribitur per fpatiũ vnius anni.*
2 *Præfcriptio currit contra ignorantes.*
3 *Lex 22.tit.9.p.7.declaratur.*
4 *Pœna legis 2.tit.10.lib.8.recop. non procedit quando verba iniuriofa in abfentia dicta funt.*
5 *Tempus anni datum teftamentarys, non currit ignoranti.*
6 *Opinio Antonij Gomecij reprobatur.*
7 *Accufatio in delictis præfcribitur triginta annis.*
8 *Actio adulterij præfcribitur quinquennio à die fcientiæ computando.*

QVÆSTIO DCLXXIX.

Vtrum terminus anni ad proponendam actionem iniuriarum,currat à tempore factæ iniuriæ,etiam ignorantibus. Communis contra communem,& quid in re regio.

1 NOtiffima eft in iure conclufio, quod iniuriarũ actio præfcribatur per vnius anni fpatiũ. Ita probat tex.in l.fi nō cōuitij, C.de iniur.l.22.ti. 9.p.6.Ex qua receptiffima fpia dubitāt doctores,à quo tēpore incipit currere annus ifte, & Guilel. de Cugn.in l.fi cū exceptione, 14.§.fatis clemēter, ff. de eo qd metus caufa, tenet quod illud tēpus currit ignorāti, quod dictũ dicit fingulare Greg.in d. l.22.verb.*defde el dia*,& iftā opinionē fequitur Sal. in d.l.fi nō cōuitij,& tenet Alex.cōem dicēs,in l.cũ qui,§.in popularibus,nu.12.ff.de iureiu. Ruyn.cōfil.27.nu.6.vol.4.Marf. in pract.crim.§.cōftante,

2 nu.85.& 87.& ratio eft,qa regulariter omnis præfcriptio currit ignoranti, vt tradit late Iul.Clar.li. 7.receptar.fenten.§.præfcriptio,& in terminis pro priæ quæftionis tradit idem, lib.5.§.fi.q.51.nu.5.

Sed his non obftantibus, contrariam opinionē, (immo quod hæc annalis præfcriptio non currat igno-

ignoranti, tenet Grego.in d.l.22.quam dicit com-
munem Nat.cons.225.nu.2.prout eum allegat Iu-
lius Clar.supra,qui refert duas communes, & pro
hac vltima facit tex.in l.annus, ff.de calumniator.
c.quia diuersitatem,de concess.preb.&hoc expres-
3 se probatur in d.l.22.ibi. *Porque puede home asmar*
que non se tuuo por desbonrado, puestanto tiempo se
4 *callo que non fizo en de querella*, quæ ratio cessat in
eo,qui ignorat ius suum,& verificari potest in iniu
ria facta absenti,& in l.item apud Labeonem,§.cō
uitium,ff.de iniurijs, per quam legem tenet Parla.
rer.quot.c.17.nu.14.& 15.& quod pœna legis 2.
tit.10.lib.8.nouæ recop.habet locum,quando illa
verba iniuriosa contra absentem dicta sunt,maxi-
me in cętu hominum, & cum vociferatione,ex qui
5 bus datur declaratio ad l.6.tit.1.p.6.vbi testamen
tarijs assignatur annus ad exequendum testamen-
tum defuncti,vt illud tempus non currat ignoran-
tibus, licet in hoc referat quatuor opiniones Tel-
lus Fernandez,in l.33.Tauri.Ex cuius resolutione,
& ex traditis per Matienzum,in l.7.tit.4.gl.2.& 6.
6 lib.5.recop.existimo veram non esse opinionē Go-
mecij,in d.l.33.Tauri,nu.4.qui absolute tenet,qđ
tēpus illius legis ad condendū testamentū cōmissa
rio concessum,currat ignoranti, quod latius p me
explicatur,in q.374.& quāto tēpore accusatio cu-
iuslibet delicti duret, tradit Gomez,3.to.varia.c.
7 1.nu.5.vbi resoluit,quod p triginta annos,siue de-
lictum sit publicū,siue priuatū, per tex.in l.querе-
lam,C.ad l.Cornel.de falsis,l.3.tit.7.vbi Greg.no-
8 tat,quod fallit in crimine adulterij, nam transacto
quinquennio actio præscribitur,vt in l.mariti,§.fi.
ff.ad l.Iuliam de adult.l.4.tit.17.p.7. quod tēpus
currit à die scientiæ,vt tradit Quessada,in suis quę
stion.c.18.vers.secundus,quod est notandum.

QVÆSTIO DCLXXX.

Vtrum acta processus facta per iudicem post recusatio nem, sint ipso iure nulla. Communis contra communem.

Acta processus,facta per iudicem recusatum,et
sententiam post recusationem latam non esse
ipso iure nullam, tradit Philipp. Francus in c.cum
specia li, nu.47. de appellat. vbi dicit communem
esse opinionem,cum Innoc.ibi, & Ioanne de Neui
zanis,cons.36.nu.8.in fine.

Sed contrariam opinionem (imo quod sentētia
sit ipso iure nulla) tenet Robet. Lancel.in tract. de
attentatis,2.p.c.6. tam de iure ciuili,quam canoni
co,& plures doctores pro vtraque opinione, refe-
rens duas communes, tradit Caeher. in decis.Pede
mont.84. vbi ex professo agitatur hæc quæstio, &
ita secundum eum iudicauit Senatus, & hāc dicit
magis communem opinionem, &, his non citatis,
duas communes opiniones refert Anto.Gabr.in 2.
to.commun.concl.5.vbi neutram sequitur opinio
nem.De qua re videndus est Auend. de exeq.mād.
2.p.c.23.nu.14.& Couar.pract.c.26.l.22.tit.4.p.
3.vbi Greg.&, pluribus citatis, dicit communem
Azeued.in l.1.tit.16.nu.8.lib.4.recop. & ibi Did.
Perez,col.955.

SVMMARIVM.

1 *Dispositio loquens generaliter, generaliter est intelli-genda.*
2 *Communis opinio in quæstione principali proponitur.*
3 *c.15.sess.23.Concilij Tridentini, declaratur.*
4 *Virtute bullę Cruciatæ potest sacerdos absoluere ab ir-regularitate contracta ratione peccati.*
5 *Sacerdos potest absoluere à peccatis venialibus, & à minori excommunicatione absque approbatione or-dinarij.*

QVÆSTIO DCLXXXI.

Vtrum facultas eligendi confessorem per bullam cru-ciatæ, intelligatur de curato, vel de simplici sacerdo te. Communis contra communem, & quid ex Con-cilio Tridentino.

Apud doctores est ingens controuersia, an fa-
cultas eligendi confessarium, intelligatur de
parocho habente curam animarum, vel de simpli-
ci sacerdote. Et pro parte affirmatiua facit gl.in c.
omnis vtriusque sexus,verbo, alieno sacerdoti,de
pęnit.& remiss.quam ibi sequuntur Card.Anto. &
Abb.& Arch. in c.perlectis,25. dist.n.23. & est gl.
verb.speciali,in fine,in cle.1.de priuileg. quam ibi
sequuntur Card.q.23.Imo. & Bonifa.& Abb.in c.
significasti,de fo.compe.& ita fuit decisum per ca
pel.Tholos.in q.221. vbi additionator Aufr.resol
uit,quod communiter doctores trāseunt cum hac
opinione:cui sententiæ accedit Gabr.in 4.dist.17.
q.2.concl.5.& dicit communem Barbat.in c.post
cessionem,nu.34.de probat.Et ratio huius opinio-
1 nis ea est,quia dispositio loquens generaliter, & si
ne limitatione, generaliter est intelligenda,l.in a-
gris,ff.de acq.rer.dom.l.age cum Gem.C.de trāsa.
l.in fraudem,§.fi.de test.mili.& sic facultas illa eli
gendi confessarium, de simplici clerico est intelli-
genda,& nō de parocho habente curam animarū.
Sed contrariam sententiam tenet Abb.sibi con-
2 trarius,in cle.1.de præb. Collect.in d.c.omnis vtri
usq; sexus. Host.in summa, §.cui confitendum, de
pœnit.& remiss.Palud.in 4.dist.17.q.4.concl.5.&
dicit communem Adri.in 4.de sacramento pœnit.
fol.69.& Caiet.a.p.opusc.q.vnica,de ministro sa-
cramen.pęn.Ang.in summa, verb.confessio, el 3.§.
4.Barbac.in c.post confessionem, de proba.nu.35.
Felin.in c.1.nu.9. de rescript. & istam opinionem
seruari testatur Adria.vbi supra,& Aufred.in d.de
cis.Tolos.Nauar.in c.placuit,de pęnit.dist.6.num.
57.& 60.& sequitur Medin.in sua summa de pęni
tent.tract.2.de sacerdote alieno,& tradit duas cō-
munes opiniones Mexia ad legem Toleti, *de los*
terminos,6.par.a.fundamento,nu.7.fol.mihi 63.&
pro hac opinione est text. in extrauag. quia quo-
rundam,de verborum significatione. Quæ quidem
controuersia hodie ex noua lege Concilij Triden-
tini est declarata, in cap.15. sessio.23.ibi, *sine ap-*
probatione episcopi, nullus etiam regularis, potest con-
fessiones secularium & sacerdotum audire, non obstan-
tibus priuilegijs in contrarium concessis, & consuetudi
ne immemoriali, & sic quilibet sacerdos ab ora

dinario approbatos est sufficiens, quod quidem & in ipsa Bulla satis exprimitur ibi, *de los aprobados por el ordinario*, quam opinionem sequitur Azeue. in l.3.tit,1.lib,1. recop. nu. 6. quem vidi post hæc
4 scripta. Et an virtute Bullæ possit sacerdos absoluere ab irregularitate contracta ratione peccati, explicat Ioan. Gutierrez, in suis Canoni.q.c.3.& in c.
5 6.explicat illam difficilem quæstionem, an simplex sacerdos, etiam hodie stante Concil. Tridē. possit absoluere approbatione ordinarij, à peccatis venialibus, & à minori excommunicatione, qui tenet quod sic, contra Couarr. in c.alma mater, 1.p.§.12, nu.6.& Soto, in 4.dist.22.q.2.ar,3.

SVMMARIVM.

1 *Pater non potest compelli ad donādum filio ob causam.*
2 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
3 *Bona ad cuius titulum aliquis ordinatur, dicuntur quasi castrensia.*
4 *Dignitas non computatur.*
5 *Resolutio quæstionis proponitur.*
6 *C.2.sess.21.Concilij Tridentini, confirmat vltimam opinionem.*
7 *Bona ad cuius titulum aliquis est ordinatus, nō possunt vendi sine licentia episcopi.*
8 *Bona quæ non possunt alienari, non computantur in legitima.*
9 *Opinio Gutierrez damnatur.*
10 *Accidens non mutat substantiam.*
11 *Donatio patrimonij, ad cuius titulum aliquis ordinatur, non potest excedere legitimam filij, & meliorationem tertij, & quinti.*
12 *Praxis, quæ seruatur, quando aliquis ordinatur ad titulum patrimonij, traditur.*
13 *Lex 3.tit.4 p.1.declaratur.*

QVAESTIO DCLXXXII.

Vtrum donatum à patre filio ad sacros ordines suscipiendos, imputetur in legitimam filij. Communis contra communem.

PVlchrum dubium, & valde necessarium, ac in praxi quotidie contingens se offert nobis explicandum, in quo sunt duæ contrariæ communes opiniones ex doctoribus regni, & quilibet pluribus rationibus, & fundamentis suam defendit sententiam. Et pro parte affirmatiua, quod talis donatio sit in legitimam filij computanda, adducitur Cou, in c.Raynaldus, §.2.nu.7. de testa. quam opinionē sequitur Auen.resp.17.nu.4. in vers.ex quo infert,
1 assignans rationem, quia hæc est donatio ob causam, ad quam faciendam pater inuitus cogi poterat, pro qua sententia adduci possunt tradita per Mench. de success.creat.§.30.nu.203, vbi dicit cōmunem, & in §.22.nu,44. & Couar.li.1.variar.c.4. nu.4.in fi, Angulo, in l.1.tit.*de las mejoras*, gl.4.nu. 5.& 17. Ayora, de partitio, 2.p.q.13, Gutier, pract. lib.2.q.65, nu,12. qui resoluit istam esse veriorem opinionem, in iudicando & consulendo, quam ēt tenet obiter tamen, Ant.Gom.in l.29. Tauri, n.21. & Salzedo, in praxi ad Bernar.Diaz,c.18,num.16, qui defendit contra Tellum Fernandez, opinionem istam, quam etiam tenet Iosephus Gonzalez, variarum quæstionum, c.12.nu.25.& Spino, in speculo testamentorum, gloss.18.numero 66.idem Menchaca, de successio.creatio. libro tertio, §.22. numero 44.
2 Sed licet ista opinio sit communis, & à tot grauissimis viris approbata, non desunt qui neruose contrariam defendant, & appellent etiam communem, sequentes opinionem Ioannis Fabri, in §.fin. nu.3.Instit. de inoffi.testa. quam sequitur Cassan. in consuetudinibus Burgundiæ, rubric.6.§.5.(qui alios refert)& Menchaca, de successionum creat. lib.3.§.30.num.216. qui dicit veram & communem, quam sequitur Matienzo, in l.3. titul.8.libr. 5.recopil.gl.2, num,14. & Tellus Fernandez, in l. 27.num.16. qui sequitur Fabrum, in d.§.fin.& l. si emancipati, C.de collatio. tradit Ioannes Igneus, in l.3.§.subuenitur, num.177.ff.ad Syllanianum; Aym.Crauet.consil.136. relati & sequuti à dicto Tello, dicente quod hæc opinio sibi videtur communis, & quod sit magis communis defendit Gra-
3 cianus, reg.195.nu.6. ex eo quod illa bona dicun-
4 tur quasi castrensia, & dignitas non computatur, neque quod eius ratione datur, argumento tex. in l.castrense peculium, ff.de castrensi peculio, l.sacro sanctæ, C.de episc.& cler.l. omnimodo, §.imputari, C.de inoffic.test. Castro, qui legit, l.cum oportet, C.de bonis quæ liberis, 4.pat.numero 165.Rojas, in epitome succession.cap.7. num.46. Didacus Perez, in l.4.tit,12.lib.3. ordinamen. pag.1187. Azeuedo, in l.10.tit.6.nu.29. lib.5. nouæ recopilat. Dubium igitur est, quid tenendum in tanta docto-
5 rum controuersia? Bonum.n.esset, ad lites impediēdas, & dirimendas, quod lege, aut pragmatica sanctione, iste articulus diffiniretur, ne litigantes ad inuicem bona consumant, & aduocati (salua & tuta conscientia) vtramque opinionem defendant, modo primam, modo secundam amplectendo, cū quælibet sit probabilis opinio, sed hodie hæc vlti-
6 ma probabilior est, stante Concil. Trid. sess.21.ca.
7 2.vbi bona donata à patre filio, vt ordines suscipiat, non possunt vendi siue alienari, absque licen-
8 tia episcopi: quia dantur in titulum perpetuum. Si ergo non possunt alienari, sequitur, quod non cō-
9 putantur in legitimam. Neque obstat, quod supra dicit doctissimus Gutier. quod prohibitio Concilij non est perpetua, quia sufficit quod respectu initij detur prohibitio, licet respectu causæ superuenientis permittatur, quia illud procedit ex accidē-
10 ti, & sic non mutat substantiā, l.naturalē, §.apiū, ff. de aeq.ret.domi. illa enim donatio in suo principio valida est, nec exigit, quod ad eius validitatem
11 sequatur mors parētis, vt tenet Couar. sup. Sed aduerte, quod hæc donatio non pōt excedere legitimā filij, & tertiū, & quintū, vt in l.26. Tauri: quia alias daretur parentib. occasio fraudādi filios sua legitima, quia totū patrimoniū donarēt filio cleri-
12 co, pro titulo ad sacros ordines cōsequēdo. Vnde dñi cōsiliarij Archiepiscopi (prout quotidie video in hac ciuitate Toletana) faciūt informationē, si illa donatio pōt à parentib. fieri sine dāno aliorū filiorum, qd erat cōsiderata legitima, & tertio, & 5.

Et

Et cum hac declaratione est tenenda hęc secunda, quæ magis communis appellatur, vt supra resolutum est, & pro ea videtur facere. l. 3. in fi. tit. 4. p. 3.
13 ibi, *Fueras ende si el padre fiziesse cauallero a su fijo, o le diesse cauallo, e armas, o le fiziesse aprender alguna ciencia*, quod quidem à maioritate rationis in milite cælesti dicendum est, vt tradunt doctores, per gl. ibi, verb. facere potest, in l. miles, ff. de re iud. auth. multo magis. C. de sacros. eccles. l. nepos Proculo, ff. de verb. signif. & aliam rationem assignat Azeuedo, in d. l. 10. tit. 6. nu. 31.

QVÆSTIO DCLXXXIII.

Vtrum debitor ex causa ciuili, confugiẽs ad ecclesiam, gaudeat immunitate. Communis contra communẽ, & quid iure regio.

NOn leuis quidem quotidie vertitur controuersia inter doctores, an debitor ex causa ciuili gaudeat ecclesiæ immunitate, vel an ab ea inuitus possit à iudicibus secularibus extrahi. Et pro parte affirmatiua facit opinio Abb. in c. inter alia, de immunitate eccles. num. 22. vbi dicit esse cõem opinionem, quæ comprobatur per l. 2. ti. 11. p. 5. vbi Grego. & Remigius, de immunit. eccles. fallent. 27. Roderic. Xuarez, in l. 2. tit. *de los gouiernos*, lib. 2. fori, q. 5. & Nauar. in man. c. 25. nu. 19. & Couar. qui dicit sic in praxi seruari, lib. 2. variar. c. 20. nu. 14. quos sequitur Paz, in sua praxi. 1. to. 5. p. c. 3. §. 3. nu. 152. Hunada, in l. 2. tit. 11. par. 1. glo. 2. nu. 2. vbi dicit q̃ lex regni, quæ disponit quod pro debito ciuili debitor extrahatur ab ecclesia, non seruatur de consuetudine, & istam opinionẽ esse sequẽdam in iudicando & consulendo, tãquam veriorẽ & cõmuniorẽ, resoluit doctissimus Gutier. pract. lib. 1. q. 1. nu. 13. vbi adducit concordiam, videlicet vt illa communis opinio procedat in simplici debitore, non aũt in eo, qui abscondit bona, quia in mercatoribus fallitis, & in cãbijs fugitiuis, procedit, quod tradit Gracian. reg. 127. nu. 13. idẽque tenet Azeuedo, in l. fi. tit. 2. lib. 1. reco. nu. 3. etiam stante illa lege, & Gironda, de gabellis. 4. p. §. 1. nu. 29. quod quidem dispositum expresseq; cautũ est, per quandam regiam pragmaticam sanctionẽ, contra mercatores & cambios fallitos promulgatam Madriti, anno domini 1590. in mense Iulij.

Sed pro contraria parte, & opinione, stãte iure communi, allegatur Iason in l. vlnum, num. 4. ff. si cer. peta. & in l. plerique, nu. 26. de in ius vocando, Euerard. in Centu. legali, c. 40. Couar. lib. 2. variarum. c. 20. nu. 14. qui asserit semel vidisse regias literas, vt debitor ex causa ciuili ab ecclesia extraheretur, ex l. fi. tit. 2. lib. 1. reco. idem testificatur doctissimus Gutier. sup. n. 1. quod quidem iam habui de facto, & ita prout lege illa regni disponitur, obseruatum fuit, vtraque enim communis est opinio, prout videre est per Gutier. sup. & in l. nemo põt, de leg. 1. n. 184. Duennas, reg. 175. Gracian. reg. 58. nu. 16. Olano, in concordant. iur. litera F. n. 104. Didacus Perez, in l. 4. tit. 2. li. 1. ordin. Ant. Gomez, 2. to. var. c. 11. nu. 55. qui resoluit quod hodie debitor nõ gaudet immunitate ecclesiæ, idem Gomez, in l. 79. Tauri, nu. 5. Parlador. rer. quotid. lib. 2. ca. fi. 5. p. § 6. nu. 2. Quod tenendum est, licet iudices ecclesiastici hoc male admittant, defendendo omni modo ecclesiæ immunitatem, siue seruetur lex regni, siue non, cui morbo succurritur, per regias prouisiones, quæ quotidie dantur, inserta prędicta lege regni, si vero debitor sit mercator fallitus, nõ debet gaudere ecclesiæ immunitate, vt tradit Duẽnas, reg. 389. Gutier. lib. 1. pract. quęst. nu. 4. Azeuedo, in l. 13. tit. 2. lib. 1. reco. n. 6. Olano, in concord. iur. litera M. nu. 41. Menoc. de arbitr. q. 90. nu. 14. cõtra quos mercatores fallitos promulgata est supra dicta pragmatica sanctio, videnda oĩno. Et tradit Remig. de immunit. eccles. fallentia 27. Auendan. resp. 40. n. 11. & in ti. *de las exceptiones*, nu. 22. & nouissime, post hæc scripta, Gironda sup. nu. 31.

QVÆSTIO DCLXXXIV.

Vtrũ qui ex animi deliberatione ex interuallo aliquẽ occidit absque proditione gaudeat immunitate ecclesiæ. Communis contra communem.

QVotidie in tribunalibus ecclesiasticis oritur cõtrouersia inter aduocatos actoris, & rei, an qui ex deliberatione animi post repentinũ iræ motum, nõ in rixa, sed ex interuallo, absq; proditione tamen, aliquẽ occiderit, gaudere debeat immunitate ecclesiæ. Et partem negatiuam tenet Anchar. in cap. 1. de homicidio, & pro hac consuluit Alex. cons. 145. n. 5. li. 7. Guid. Pap. dec. 121. Ale. de præsump. reg. 3. pręsumpt. 33. nu. 4. & hanc esse magis communem opinionem, & secundum eam fuisse iudicatum pluries, inquit Couar. li. 2. var. c. 20. nu. 7. Iul. Clarus, lib. 5. recept. sent. §. fi. q. 30. quæ cõprobari videtur per l. fi. tit. 11. p. 1.

Sed contraria sñia lõge verior est, teste Couar. vbi supra, & sic, quod homicida ex proposito & deliberatione, absq; proditione tñ, debeat gaudere immunitate, tenet Abb. in c. inter alia, nu. 18. de immunit. eccles. & in d. c. 1. de homicid. Bosius, in praxi criminali, tit. de captura, post nu. 21. & relati à Paz, in praxi 1. to. 5. p. c. 3. §. 3. nu. 131. cum seq. & post Iul. Clar. vbi sup. vers. scias tamen, & explicat Gomez. 3. to. c. 10. nu. 3. vers. 5. limit. Remigius, de immunit. eccles. lim. 13. & Io. Gutier. pract. quæst. lib. 1. q. 2. nu. 14.

SVMMARIVM.

1 *Deponenti valisiam clausam, penes stabularium, si postea eam dissigillatam inueniat, an iuranti credatur.*
2 *Hospes inuitus recipiens hospites, an teneatur de valisia aperta, seu fardello dissigillato.*
3 *Stabulariorum genus furacissimum est.*
4 *Iuramento alicuius quando standum est, arbitrio iudicis relinquitur, & quid inspiciendum sit vt iusiurandum deferatur.*

QVAESTIO DCLXXXV.

Vtrum stetur iuramento hospitis contra stabularium, quando reperitur valisia aperta, vel dissigillata. Cõmunis contra communem, & quid iure regio.

Multoties

MVltoties in praxi contingit,& euenit viato-
ribus,vt postquam in hospitio deposuerunt
1 valisiam clausam,apertam & dissigillatã reperiãt,
& est dubium,an hospitibus,seu viatoribus creda-
tur cum iuramento de rebus subtractis, contra sta
bularios,quando res fuit consignata,& illis tradi-
ta,vel receperunt clauem cubiculi, & postea repe-
ritur apertum.De quo est titulus ff.vt nautę, cau-
pones,& stabularij recepta restituant, estq; lex.7.
tit.14.par.7.& ibi Greg.verb.*por hostalage*,vbi po-
2 suit quæstionem de hospite particulari,qui dũ rex
venisset in ciuitatem,cõpulsus fuit hospites ex do-
mo regis recipere, an teneatur de reb.sibi ablatis:
& est optima lex 26.tit.8.p.5.vbi Gregorius,verb.
guardar las bien, idem Greg.in l.2.tit.5.par.5.glo.
fi.Ad rem igitur accedendo, varij varia dixerunt:
nam plurimi scribentes resoluunt,quod non creda
tur iuramento hospitis, dicentis aliqua bona esse
sibi furto sublata:quia durum & iniquum esset, q
testimonio proprię partis credatur,ĩ facto proprio
quod ius abhorret, vt sunt iura vulgaria, & tradit
Bart.in l.1.§.fi.nu.5.ff.si famil.fur.feci.dicatur, &
ibi Alex.in apostillis, dixit quod quotidie ita ser-
uatur,tanquam cõmunis & receptissima sententia.

Sed hæc sententia à multis increpatur, & Ias.in
l.in actionibus,nu.41.ff.de in lit.iur.dicit contra-
riam opinionem communem,& Pari.cons.74.nu.
11.lib.1.Bernard.Diaz, reg.186.Abb.cons.109.li.
2.Antonius Gomez,2.to.c.7.nu.2.circa med.Iul.
Clar.lib.5.recepta.senten.§.furtum.nu.27.qui di-
cit,quod magis communis est opinio, vt credatur
& stetur iuramento ipsius deponentis, ita Rolan.
cons.87.num.10.vol.4.cum huiusmodi genus ho-
3 minum sit furacissimum, & ideo illorum vitia re-
primẽda sunt,quam opinionem sequitur Azeued.
in l.4.tit.2.nu.19.cum sequentibus, lib.4.reco.pro
qua opinione facit lex illa, ibi,*è tal jura como esta*,
vbi dicit Azeuedo,quod hoc iuramentum est veri
tatis,& non affectionis, & ita probat lex 9.in fine,
tit.30.p.7.& Auendannus,in c.prætorum,in 2.p.
c.8.nu.4.Quod quidem intelligendum puto,quan
do hospes esset persona grauis,honesta,bonæ opi-
nionis,& probatæ vitæ, & è contra stabularius vi-
lis,& sinistræ opinionis,& suspicionis: quæ omnia
4 iudex arbitrabit,inspectis alijs adminiculis, & cir
cũstantijs.In causa vero depositi videndus est tex.
in l.1.§.si cista,ff.depositi,& l.15.tit.2.p.3.vbi Gre
go.verb.*maleta,o saco cerrado*.Et si casus iste de fa-
cto contingat, videndus est Meno.de arbitr.lib.2.
centur.3.casu 208.nu.26.vbi vsque ad numerum
34.posuit sex notabiles limitationes,& declaratio
nes,& Gracian.reg.a a5.qui refert Hyppol.in rub.
de probat.qui dicit hanc communem opinionẽ.Et
vide 15.limit.ad regulam huius principalis quæ-
stionis,quas tradit Salzedo ad Bernar.Diaz, regu.
186.omnino vidẽdus,& Mascardus, vol.2.probat.
cunel.832.nu.10.Pro qua sententia consuluit Ioã
nes Botta,cons.30.nu.8.& 15.vbi refert practicam
procedendi contra hospites.

S V M M A R I V M.

1 *Pars negatiua quæstionis proponitur.*
2 *Expenditur l.cum pater.§.a filia,ff.de legat.2.*
3 *Rogatus fundum post mortem restituere,an possit in vi
ta restituere.*
3 *Eleemosynam certo die distribuendam iussus heres,nõ
potest ante diem distribuere.*
5 *Forma non potest mutari, nec tempus vbi ponitur pro
forma.*
6 *Missa debet celebrari in loco, seu capella designata à
testatore.*
7 *Voluntas testatoris seruanda est.*

QVÆSTIO DCLXXXIV.

*Vtrũ bona,quæ certo tempore heres grauatus est dare
pauperibus,vel diuidere ad dotandas virgines pau
peres possit ante illud tempus dare, vel distribuere.
Communis contra communem.*

CAsus huius dubię quęstionis potest quotidie
in praxi versari,& contingere, quia in pluri-
bus testamentis grauantur heredes certa bona he-
reditaria,reditus,vel prouẽtus, inter pauperes cer
to die designato,in quolibet anno diuidere.Et par
1 tem negatiuam,quod talem eleemosynam nõ pos-
set heres ante tempus assignatum pauperibus dare,
ex multorum iurium auctoritate comprobatur,&
2 primo ex l.cum pater.§.à filia, ff.de leg.2.vbi filia
grauata prædia restituere,cui velit,ex suis libertis,
cũ moreretur,non potest in vita facere prędictã re
stitutionem,quia fideicommissarius,vel hæres, de
bet expectare ad eleemosynam faciendam, seu re-
stitutionem, tempus mortis, alias.n.iniuria fieret
pauperibus eo tempore viuentibus, & potest con-
tingere,quod ille qui hodie est nominatus, & ele-
ctus,non viuat tẽpore quo dies legati cedit. Et ita
in proprijs terminis per illũ tex.sequuntur istã sen
tentiam Bar.Pau.Imol.& cõmuniter scribent.in d.
l.cum pater.§.à filia.vbi Peralta, nu.3.Ang.& Ias.
nu.7.in l.post mortem.C.de fideicom.& in l.filius
fam.§.diui,de leg.1.& doct.in l.sed si fil 20.§.si quis
sub conditione,ff.ad Senatuscons.Treb.& tandem
ista appellatur cõis opinio, prout attestatur Ias.in
d.l.post mortem, nu.7.vbi Padilla, nu.9.Gracian.
reg.286.Decius,in reg.cum tẽpus,nu.2.de reg.iur.
Couar.in c.tua nos,de test.nu.5.Padilla, in leg.v-
nũ ex familia,in prin.n.12.ff.de leg.2. Meño.de ar
bitr.li.1.q.83.nu.3.Burgos & Paz,cons.20.nu.17.

Sed contrariam opinionem & sentẽtiam, quod
possit heres,vel executor testamentarius,eleemosy-
nã designatã pauperibus in certo tẽpore, ante il-
lud tẽs diuidere,& distribuere inter pauperes, re-
net Bal.in d.l.post mortẽ,n.10.vbi dixit Paul.quod
primo anno,quo venit Paduã ad legendum, vidit
maximã quæstionem super hoc, quia cum quædã
dña fuisset instituta heres,& grauata post mortem
suã bona hereditaria inter pauperes diuidere,& di
stribuere,hãc distributionem fecit in vita, vocãdo
suos cõiunctos,quod optimo iure,meo iudicio,fie
ri potuit,secundũ Bald.& Paul.ibi, & Imol.in d.§.
Dinus,in quæst.fin.quos sequitur Ant.Gomez.in l.
7.Tauri,nu.7.qui resoluit, quod ista est vera & cõ
munis opinio, & tenenda in iudicãdo & consulen
do,licet Ang.in d.l.post mortẽ,dicat, quod prima
opinio

opinio semper fuit in praxi obtēta, tamē huic vlti-
mæ opinioni accedit Couar. in d.c. tua nos, num. 5.
de testamētis, qui assignat rationem traditam per
Decium, in d. reg. cum tēpus, ff. de reg. iur. quod te
stator legando pauperibus, potius respexit ad salu
sem animę, quam ad temporis executionem, quod
magis intelligitur positū fauore hæredis, & ne cū
maximo dispendio bona hereditaria venderet cū
aliqua incommoditate, quā quod testator præsen
tes, vel futuros pauperes prędiligeret. Ita Abb. cōs.
11. vol. 2. Anch. cons. 202. Cagno. in d.l. cum tēpus,
nu. 6. de reg. iur. quos nouissime sequitur Spino, de
testa. in tit. de executor. test. glo. 28. nu. 71. qui assi
gnat intellectū ad d. §. à filia, quod ibi, fideicōmis-
sum erat relictum incertis personis, de certis nō au
tē generice, & indefinite, prout in casu proposito,
quod antea tenuerunt DD. in d.l. post mortem, vbi
expresse Ias. illum tex. intellexit, nu. 7. & pro ista vl
sima sententia, quæ etiam communis contra com
munē appellatur ab Spino, vbi supra, facit tex. in d.
l. post mortem, & l. mulier, ff. ad Senatuscōs. Treb.
& l. vxorē. §. Scæuola, ff. de leg. 3. vbi rogatus resti-
3 tuere post mortē: potest in vita facere restitutionē.
Sed in hac varietate doctorū dicā quid de isto du
bio sentiam, videlicet, quod si testator iussit distri
buere bona inter pauperes, ꝓ prima vice post mor
sem heredis, vel ad certū tempus, poterit heres an
te temporis executionem bona distribuere, cū ille
solus priuetur emolumento interusurij medij tem
poris, sine contrauētione volūtatis testatoris. Quā
opinionem tenet Menes. in d.l. vnū ex familia, nu.
12. (alijs citatis) & in d.l. post mortem. num. 12.
& Gregor. in l. 6. tit. 10. p. 6. glo. 2. & post hæc scri-
pta, idem tenet Gutierrez, prac. q. 79. à nu. 3. & 11.
At vero, si in perpetuum testator iusserit, quod in
4 die Natiuit. Domini, vel S. Ioan. Bapt. talis eleemo
sina distribuatur, prout quotidie fit, in hoc casu, ꝓ
pter deuotionē defuncti non poterit heres, vel pa-
tronus talis memoriæ, ante aduētum illius tempo-
ris à testatore designati eleemosynā præbere pau-
peribus, vel dotes assignate virginibus. Et ita obser
uatur à dñis canonicis huius sanctæ ecclesiæ Tole
tanæ, qui tanquā patroni, & executores plurimorū
testamentorū, sequendo voluntates defunctorum,
non mutant diem, neque illud pręueniunt in talib.
eleemosynis faciendis, & dotibus pręstandis virgi
nibus, arg. tex. in d.l. 6. tit. 10. p. 6. ibi, *en aquella ma
nera, e fasta aquel tiempo que el finado mando en su te
stamento*, & ibi sentit Greg. gl. 2. quia ex hoc magis
cōseruatur memoria defuncti, & in hoc casu illud
tēpus certæ diei, censetur appositum pro forma, vt
in gl. in auth. quæ supplicatio, C. de preci. imperat.
5 off. & forma non potest mutari. l. qui heredi. l. Mæ
uius, ff. de cond. & dem. Ex qua resolutione collegi
tur, quod si testator disponat ī suo vltimo elogio,
6 quod in tali altari vel capella celebretur missa, nō
potest sacerdos locum designatum mutare. Ita Na
uarrus, in Man. latino. c. 25. n. 134. & Schast. de Me
dicis, in sua summa, tit. de acq. & conseruand. rer,
dom. 3. p. gl. 2. nu. 75. & Spino, in spec. testam. glo.
3. nu. 55. Gutierrez, cons. 1. n. 21. licet contrariū vi
deatur sentire Lapus, allegat. 35. nu. 2. & Duēnas,
reg. 134. validum enim est in iure nostro argumen
tū, de loco ad personam, & de tempore ad locū, vt
tradit Euerard. in locis legalib. loco 90. & 91. qđ
7 quidē operatur voluntas testatoris, quæ est seruan
da. l. 1. C. de sacros. eccle. auth. de nup. §. disponat.
colla. 4. l. in conditionibus primū locū, ff. de cond.
& dem. cum vulgat. & in quæstione principali plu-
ra fundamenta pro parte affirmatiua tradit Matiē
zo, in l. 4. tit. 4. gl. 1. à nu. 37. vsq; 45. lib. 5 recop.

SVMMARIVM.

1 *Pars negatiua quæstionis proponitur.*
2 *Fur manifestus, non tenetur in conscientia ad pęnam quadrupli.*
3 *L. 7. tit. 14. p. 7. & l. 16. & 18, eiusd. tit. declaratur, & resoluitur, quod pænæ conuentionales compromissorum non exequuntur.*
4 *Hæreticus non peccat non deferendo bona fisco ante cōdemnationem.*
5 *Pęna legalis debetur in foro consciētiæ, & cōtraria & affermatiua pars quæstionis traditur.*
6 *Pęna cōuentionalis vtroque iure debetur, licet secus sit de consuetudine.*
7 *Sententia lata in pænalibus, reus tenetur in foro conscientiæ.*

QVÆSTIO DCLXXXVII.

Vtrum pæna legalis in foro conscientiæ exigi, vel solui debeat. Communis contra communem.

DVbio & anceps apud nostros vertitur contro
uersia vtrum aliquis possit exigere in foro cō
scientię pęnā legalem, in quā aduersarius incurrit
propter aliquod factū, vel non factum. Et partē ne
1 gatiuā, quod exigi, & solui nō debeat de iure cano
nico, tenuerunt gl. in c. fraternitatis, verb. cum aug
mēto. 12. q. 2. circa cuius interpretationem plures
doctores refert Zenedo in colle. ad decretū, colle
ctaneo 2. n. 3. & vltra ab eo citatos, idem tenet Ho
stien. in c. dilecti, de arbitris, & ibi Antonius de Bu
trio, istam conclusionem extendens ad pœnam cō
uentionalem, idem Hostien. in summa, tit. de arbi-
tris. §. qualiter cōstituatur, vers. sed neque religio-
sus, Imol. in d.c. cum dilecti, nu. 10. Anch. cons. 47.
Bal. in c. sicut, de iureiu. Barbacia, in c. Raynaldus,
de test. Matth. sing. 47. qui dicit, quod neutro iure
tenetur quis ad pœnam. Et istam opinionem dixit
communem Gomez, in §. sic itaque, de act. nu. 16.
Ias. in §. sed iste quidē, nu. 11. eod. tit. vbi resoluit
2 quod in foro conscientiæ non sunt debitæ pęnæ le
gales tripli, & quadrupli, & sic fuit, sed quātumcū
que manifestus, nō tenetur in conscientia in plusq̄
ad restitutionē rei ablatæ, & ita est limitanda l. 7,
3 ti. 14. p. 7. ibi, *pecha do blada*, & l. 16. ibi, *la estimaciō
doblata*, & l. 18. eod. tit. & p. quæ iura procedunt in
re ciuili inspecto, non autē in foro conscientiæ, &
similiter ex his declaratur lex 11. tit. 16. li. 5. & l. 3,
tit. 26. li. 8. reco. quæ loquuntur de pœnis conuen-
tionalibus, quę quotidie apponuntur in cōpromis
sis, quia de consuetudine curiarum nunquā exigun
tur, vt docet Auendānus in suo repertorio, verb. *pę
na conuencional*, & Gutier. de iuram. confirm. 1. par.
cap. 36.

c.36.nu.1n. Azęuedo, in l.4.tit.21.nu.37.lib.4.recop.& nostram principalem conclusionem tenet & defendit late Fel.in c.1.de const.nu.52.vbi limitat quinquemodis, & dicit communem Decius, ibi in 1.lectura, nu.20.& 2.lectu.à n.10.Alex.cōs.51.nu.7.lib.4.Antonius Gomez,in l.1.Tauri,num.5.Socinus,cons.174.nu.2.lib.1.Hyppolyt.in l.patre, vel marito,num.8.ff.de quæst.Guid.Pap.sing.260.Bened.in c.Raynutius, verb.si absque liberis, el 1,2 nu.31.Bernar.Diaz,reg.544.Gutierrez,lib.1.canonicarum quæst.c.1.nu.23.& in practicis, lib.2.q.180,nu.2.Gracian.reg.294.

4 Ex qua decisione infertur, quod hæreticus non peccat non defetendo bona fisco ante iudicis condemnationem,licet à die hæresis omnia bona sint confiscata,vt in c.secundum leges,de hæret.ita Soto,lib.1.de iust.& iur.q.6.art.6.Simanc.de catho.instit.c.9.a nu.157.& 28.Matien.in l.10.titu.9.gl.3.nu.2.lib.5.recop.Couarru.de sponsalib.2.par.c.6.§.8.nu.10.Castro,de l.pœnali, lib.2.c.5.& dicit communem Syluester,verb.assassinus,q.5.Angel.de Clauasio,verb.pœna.§.3.summa de Rosella verb. absolutio.1 §.19.& verb. restitutio.§.5.quā opinionē(contra alios)dicit veram & receptā Padilla,in l.si quis maior,num.58.C.de transact.Azeuedo,in l,1,tit.17.nu.11.lib.8.recop.& dicit communem opinionem theologorum, & iurisperito-
5 rū,Xuarez.2.p.cen.c.§.nu.14.Perueniendo tamen ad partem affirmatiuam, & sic quod pœna legalis in foro conscientię exigi & solui debeat,nō desunt qui eam communem appellant,vt videre est apud Corneum, cons.69.nu.39.vol.2.& in cons.2.Bal.in auth.ad hæc.C.de vsur.Abb.in c.suam,de pęnis,& in c.1,nu.1.de constit.vbi Fel.& Dec.nu.2.Nauar.in man,c.23.nu.66.Ant.Gom,lib.3.variarum.c.2.contra quos tenet Padilla,supra,& dicit illorū opinionem esse communiter explosam,etiamsi prima opinio communior sit, vt resoluit Ant.Gab.li.7.commun.opin.conclus.34.nu.8.& sic ab ea non est recedendum, intelligendo & declarando, secūdum distinctiones per eum ibi traditas,non tamen simpliciter,quia regulariter loquendo, pœna legalis non debetur in animæ iudicio,ante iudicis sententiā, vt tradit Anch.in reg.possessor. col,13.de reg.iur.Coru.cons.119.lib.2.sanctus Thom.& Caiet.2.2.q.62.art.2.& Simancas, vbi sup.nu.31. Anto.Gom.3.to,variar,c.2.nu.5.Segura,in l.filius dū in ciuitate, nu.15.ff.de verb.oblig. Couar,in 4.decre.2.p.c.6.§.8.nu.10. Nau.in c.sacerdos, de pęni.dist.6.nu.148.Didac.Perez, in l,2.tit.9.lib.2.ordinamenti, Med.de restit.in rub.de rer.diuisio.q.1.& est gl.notab.& communiter recepta, in d.c.fraternitatis.12.q.2.& nouissime hanc opinionem exornat obseruātissimus don Ioan Vela,in tractatu,
6 de pœna delictorum,c.32,vers.contra eos,etiam si pœna imponatur ipso iure. Si vero pœna non fuerit legalis,sed conuentionalis, recte vtroque iure peti potest,ita Corneus, cons.69,nu.fi.vol.2.Innocen.in c.sacro.de sent.excom.quem sequitur Rebuff.dicens communem,in l.vnica, C.de sent.quæ pro eo quod interest. nu.32.Ang.cons.44.Decius cons.298.Purpur.in l.rogasti.§.si tibi, nu.87.ff.ad Trebel.quod late exornat Menoch.de arb.lib.2, cent.3.casu 260.nu.38. Sed hoc est sublimitandū de consuetudine & stylo curiarū, & sic nunquam vidimus,quod fiat condemnatio pœnæ conuentionalis,nisi in eo quod interest, vt tradit Auendan.in suo dictionar.verb.*pena conuencional*, & Matth.de Afil.deci.135.quod pluries habuit de facto Gutierrez,de iura.confir.1.p.c.36.nu.10.& ita consuluit in casibus sibi contingentibus, & post hæc scripta idem resoluit, in lib.2.canonic.qq.c.20.nu.5.vbi per totum late explicat hanc materiam, circa exactionem pœnæ conuentionalis: limitat tamen si in promissione pœnæ interueniat iurum, ex l.si quis maior.C.de transact.ita Anch.cons.146 Co-
7 uar.in 4.decretal.2.p.c.6.§.nu.11.vbi limitat in foro conscientiæ,nisi à parte petatur. Lata vero sententia,et in pęnalibus,tenetur reus in foro conscientiæ,secundum D.Tho.2.2.q.62.art.2.quē & alios plurimos scribentes,more solito refert & sequitur Tiraq.in l.si vnquam. C.de reuoc.donat.verb.reuertatur,nu.291.& alios refero in q.113.vbi ponitur casus fallentiæ.

SVMMARIVM.

1 *Distinctio Ioan.Garciæ in hac quæstione exploditur.*
2 *Increpatur Gutierrez ab Azeuedo.*
3 *Doctores partis negatiuæ referuntur.*
4 *Iuramentum non confirmat contractum in casu quęstionis,quando nobilitas renunciatur.*
5 *Priuilegium nobilium dirigitur in fauorem totius nobilitatis.*
6 *Reprobantur doctores tenentes, valere iuramentum in tali renunciatione nobilitatis.*
7 *Iuramentum non confirmat contractum, in præiudiciū alicuius.*
8 *Contractus mulieris, etiam cum iuramento non valet sine licentia uiri.*
9 *Fidalgus proprie non dicitur nobilis.*
10 *L.3.tit.21.par.2.declaratur.*
11 *Dispensatio Pontificis cum causa nobilium verificatur in fidalgo.*
12 *Nobilis quis dicatur in republica.*
13 *Cōditio nubendi cum nobili, verificatur in filia dalgo.*

QVÆSTIO DCLXXXIX.

Vtrū nobilis posit priuilegio suæ nobilitatis renūtiare, vt pro debito ciuili sicut plebeius posit in carcerem detrudi, & quid si iurauit. Communis contra communem.

MAgna,& difficilis apud nostros vertitur controuersia,quę profecto lege regni dirimi deberet,an nobilis,qui large sumpto vocabulo,fidalgus dī, renūciare possit priuilegio suæ nobilitatis, quod habet, vt pro debito ciuili non capiatur: & an sit tanti effectus illa renunciatio, vt sicut plebeius possit ꝑ debito ciuili in carcere detineri. Et partē affirmatiuā tenet doctissimus Greg.Lopez, in l.54.tit.fi.p.6.ver.*de sangre*,& Castillo,in l.79.Tau.in princ.& Couar.in c.quāuis pactum,de pactis,in 6.2.par.n.5.qui refert,quod ita fuit iudicatum in Granatensi prætorio,licet dubius & anceps remaneat,quem sequitur Meneh.de successio.creatio

ne,

ne,§.50.nu.295.&§.29.nu.17.& in hac sententia
ita obtinuisse dicit Horozius, in l.ius agnationis,
nu.12.ff.de pactis.& Didacus Perez,in l.1.tit.2.li.
4.ord.col.1365.& hanc appellat communem, &
ex professo pluribus fundamẽtis eam sequitur Bae
za.de inope debitore,c.16.nu.37.& nu.103.qui li
mitat istam sententiam in homine nobilissimo, Du
ce,Comite,vel Marchione, & pro hac sententia iu
dicatum fuisse in Pinciano Senatu, dicit Otalora,
de nobilitate.2.p.§.9.nu.8. qui rem diffinitã relin
quit,& tenet Pelaez,de maioratu, 1.p.q.38.nu.2.
idemq; tenet Parlad.lib.2.rer.quotid.c.fi.5.p.§.6.
nu.12.& Ioan.Garcia, meritissimus fisci patronus,
in tract.de nobilitat.gl.6.nu.18.& 19.in princ.vbi
vltra omnes, constituit in hac quæstione quandã
distinctionem,scilicet quod nobilitas naturalis,ex
1 eo quod est qualitas generis, & sanguinis à maiori
bus descendens,sit irrenunciabilis,at vero effectus
nobilitatis,& prærogatiua à iure nobilibus cõces-
sa,secus. Quæ distinctio non placet,quia ĩ hac quæ
stione solũ tractatur per doctores de effectu,& pri
uilegio nobilitatis,an renunciari possit,vt in carce
re pro debito ciuili detrudatur,nõ vero de ipsa no
bilitate,quatenus est ius sanguinis:quia de hoc nul
la est cõtrouersia,neque dubitatio inter doctores,
& sic merito aduersus Io. Garcia, tenet nouissime
Azeue.in l.4.& 5.tit.2.lib.6.recop.nu.14.col.2.in
vers.contrariam tamẽ sñiam,vbi ẽt increpat distin
ctionẽ doctissimi Gutier.de qua in tractatu, de iu-
2 ra.confir.1.p.c.16.nu.78.quatenus cõstituit diffe-
rentiã inter nobilẽ ex claro sanguine, & progente,
& nobilẽ ex priuilegio, vt primo casu nõ valeat re
nunciatio,secũdo vero sic, & plurima fundamẽta
pro confirmatione huius principalis qõnis,tradũ-
tur à doctoribus supra,præcipue à Gutierrez, qui
pro vtraq; parte adduxit octo fundamenta, ex qui
bus hæc quæstio dubia satis,& difficilis redditur.

3 Sed pro contraria parte nõ desunt auctores ma
gnæ auctoritatis & doctrinæ,qui indistincte resol-
uunt,quod nobilis,ẽtsi renũciauerit priuilegio no
bilitatis,vt possit pro debito ciuili incarcerari, nõ
obstante renunciatione, possit allegare suam nobi
litatẽ,& si summarie de ea constiterit, iudex tenea
tur eum à carceribus relaxare, quam sñiam tenet
Cifuentes,in l.79.Tauri,vers.quarto quæro, & ibi
Ant.Gomez nu.3.idem Gomezius, variar.resol.2.
to.c.11.nu.54.qui asserit hanc esse magis commu
nem opinionem.Eandem tenet Otalora, de nobili
tate,2.p.prin.c.6.nu.3.& dicit etiam cõem, vsu &
applausu receptam, Meneh.de succes.creat.§.22.
nu.77.& Didac.Perez, in d.l.1.tit.2.lib.8.ordina.
col.1365.cum seq.Auiles, in cc.prætor.in proœ-
mio,gl.1.nu.27.& Montaluo, in suo reperto.verb.
hidalgo, Auend.in suo dictionario,verb.*cauallero*,
quos sequitur doctissimus Gutierrez, 1.p.de iura.
confir.c.16.nu.61.& 62.amplians ibi hanc senten
4 tiam, vt etiam procedat in renunciatione iurata,
quia non obstante iuro,gaudebit nobilis suo priui
legio,& non poterit pro debito ciuili incarcerari,
secundum Gomez.in d.l.79.Tauri,nu.3.quem se-
quitur Didac.Perez, vbi supra, & Burgos de Paz,
consl.10.nu.7.Couar.li.2.var.c.1.nu.7.argum. tex,
in l.alia.§.eleganter,ff.soluto matri.c.si diligenti,
de foro compet.& hanc sententiam principalem,
tanquam veriorem sequitur Gutier.supra, quæ est
tenenda in iudicando,& consulendo,& pro ea cõ-
suluit Burgos,de Paz,d.cons.10.nu.17.contra Gre
gor.& Couar.hanc etiã sequitur Auendannus,vbi
supra,vers.sit ergo conclusio,& nouissime istã opi
nionem sequitur Azeuedo, in l.4.& 5.ti.2.lib.6.re
co.nu.14.col.2.qui vtramque opinionem dicit cõ
munem,licet cõtrariũ tenet Parlad.vbi supra, imo
quod cum iuramento valeat talis renunciatio. In
hac vero doctorum contrarietate, hanc vltimam
opinionem, tanquam veriorem, & æquiorem,
5 semper sum amplexus, quia priuilegium, quod
conceditur nobilibus, dirigitur in fauorem totius
nobilitatis,cui fieret maximum opprobriũ,& sum
ma iniuria, ex renunciatione & incarceratione v-
nius nobilis,& sic merito tenendũ est,quod quẽad
modum clericus non potest,etiam cum iuramẽto,
renunciare priuilegio fori,vt in d.c.si diligenti,ita
& eodem modo,& à puritate rationis, nec nobilis
suo priuilegio. Est & alia noua ratio,quia per legẽ
non potest constitui,iuridice & rationabiliter lo-
quendo, vt nobilis incarceretur pro debito ciuili,
quia lex debet esse iusta & rationabilis,tex.ĩ c.erit
autem.4.dist.ergo si per legem non posset fieri, se-
quitur quod neq; per pactũ,tex.in l.fi.C.de fideius
sor.l.nõ impossibile,ff.de pact.& ibi doct.& tradit
Ias.in §.quædã,nu.35.Inst.de actio.quod procedit
etiã si iurauit,secundũ Gomez,supra quidquid di-
6 xerit Menc.de succes.crea.1.p.li.3.§.28.limit.32.
nu.19.& Baeza,de inope debit.c.16.n.91.qui resol
uunt, quod valida sit renunciatio adhibito iuro,
cuius contrarium mihi videtur, nam si ex eo nõ va
let talis renunciatio,quia fieret iniuria toti ordini
& collegio nobiliũ, respectu enim huius præiudi
cij,quid interest quod nobilis simpliciter, vel cum
iuramento faciat renunciationem, cum sit notissi-
7 mum, quod iusm non confirmat contractum, ne-
que renunciationem,in præiudicium, & iniuriam
alterius, vt in iure est dispositum de muliere, quæ
iurauit contractum à se factum,sine licentia mari-
ti,requisita per l.55.Tau.nã non obstante iuramen
8 to propter iniuriã & damnũ quod pateretur mari-
tus ex tali contractu,non sustinebitur contractus,
ita Palat.Rub.in d.l.55.n.18.& ibi Gomez Arias,
n.84.& tradit ipse Menc.de success.creat.§.30.nu.
56.& Couar.in 4.2.p.c.7.§.1.nu.3.Auen.in dictio.
verb.*otorgamiento*,& Azeue.in l.2.tit.3.nu.87.lib.
5.reco.& in d.l.4.& 5.ti.2.li.6.n.18.& 19.vbi ex-
presse resoluit,quod etsi nobilis iuret renunciatio
nis scripturã, non ex eo poterit incarcerari, etiãsi
veniat cõtra renũciationẽ iuratã,secus tñ erit si nõ
opponat,nec alleget nobilitatẽ,secundũ eum.Nũc
aũt obiter aliud dubiũ se offert,an illud, quod re-
soluimus de nobilibus,hẽat locũ in eis,qui Hispa-
no sermone vocãtur,*hijos dalgo*, Quia aliud est no-
9 bilis,& aliud fidalgus.Ita probat l.3.aurea, & me
10 moriæ sp cõmendanda,ti.21.p.2.ibi, *pero la mayor
parte de la fidalguia ganã los homes por hõra de los pa
dres.E maguer la madre sea villana, y el padre fijodal
go,fijodalgo es el fijo que de los naciere,e por fijodalgo
se pueda cõtar,mas nõ por noble.* Ecce igitur,ꝙ nobi
lis dr̃ ex vtroq; parente,fidalgus vero qui descẽdit
ex

ex patre fidalgo,& ita adoertit Greg.ibi , & Pereg.
litera M.verf.3.quæro,folio mihi 310.& illius le-
gis decisionem in multum extollit Olano,in cõcor
dan.iur.litera B.n.10.& sic,si ex dicta lege fidalgus
non dicitur nobilis , videtur quod dicta doctorũ,
quæ loquũtur in nobilib.non procedãt in fidalgis,

Sed cõtrarium est verius,quia respectu priuile-
giorũ,ita nobilis est fidalgus ex patre, & matre ple
beia,sicut duces,& Comites Hispaniæ, qui appellã
lãtur nobilissimi,& pariformiter oẽs gaudent hoc
priuilegio,vt pro debito ciuili nõ capiantur in car
cerẽ,quod non contradicitur in illa lege in qua so
11 lũ declaratur proprietas stricta verbi , *nobilis* . Et
sic in dispensationibus,quæ conceduntur à Ro.Põ
tifice,ad matrimonia contrahenda inter cõsangui
neos,apposita caosa nobilitatis,satis videtur verifi
cata causa, probata fidalguia ex patre,si mater fue
rit plebeia,& ita vidi sæpe practicari . Et ratio est,
12 quia nobilis dr̃ à noscẽdo,id est , quia notus est in
republica,& pro nobili habetur,æstimatur, & tra-
ctatur.Ita Tiraq.de nobilitate , c.2.in princ.& nu,
74.Cassaneus,in Catalogo,gloriæ mundi, 3.consi-
deratione,8.partis.Humada,in prologo gl.16.nu,
2.Otalora,de nobilitate,1.par,c.3.n.5.lo, Garcia,
in eodem tract.gl.48.§.3.nu.2.vbi dicit,quod no-
bilis est qui pecunijs abundat,& diuitijs, text.in l,
nobiliores.C.de cõmercijs mercatorum, & nobili
tas qualiter probetur, vide Mascard.vol.2.cõclu-
13 sione 1094.& sic conditio nubendi cum nobili ve
rificatur cum filia dalgo,secundum communem cõ
munem consuetudinem.Ita in terminis dictæ legis
3.declarat Mieres , de maiorato ,1.p.q.51.nu.3.in
fine,quod est summæ notandum,

QVÆSTIO DCLXXXIX.

*Vtrum clerici vel religiosi committẽtes delictũ,& con
fugientes ad ecclesiam,gaudeant eius immunitate,
Communis contra communem,*

ALtercata est quæstio inter scribentes, & nõ le
uẽ habet difficultatem , an clericus commit-
tens delictum gaudeat immunitate ecclesiæ , in ca
sibus,in quibus laicus,vel quilibet alius gauderet,
Et partem affirmatiuam,quod clericus,& religio-
sus dẽant gaudere immunitate ecclesiæ, tenet Car,
in c.inter alia,nu,6.de immunitate ecclesiarum,&
in cle,1,q.7,nu,9.de pœni.& remiss.& pro hac sen
tentia consuluit Rom,cons.234,& 228.quam opi
nionem etiam tenet Mainer,in l,nemo, ff.de regu.
iu.& dicit cõem Bernar,Diaz, in prac.crim,c.132,
& Remig.in tract.de immun. eccles.fallentia 21.
& Couar.li.2.variarum,c.20.nu.16.qui dicit hãc
opinionem magis communem,idem tenet Villalo
bos,in Antinom.iuris, litera I.nu.2.& Iul,Clar.in
pract.crim.§,fi.q.30.Menchaca , de succes.creat.§.
22.nu,54.idem nouissime tenet Anast.Germon.de
sacro.immunit.lib,3.c.16.à nu.92.& Azeued.in l,
3.tit.2.lib,1,recop.nu.17.qui omnes istam ample
ctuntur sententiam,non alia ratione,nisi quia iura
canonica indistincte,& generice loquuntur ,& sic
non est facienda distinctio , præcipue cum sit ma-
ior ratio in clerico,q uam in sæculari,

Sed his non obstantibus, cõtraria opinio est ma
gis recepta communiter,ab omnibus iudicibus ec
clesiasticis,vt in quocunq; delicto,si clerici fugiãt
ecclesiam,ab ea extrahantur , ex doctrina Abb.in
d.c.inter alia,nu.13.qui adducit aliqua fundamen
ta.Idẽ tenet Faber,in l.1.C.de his qui ad ecclesiam
confugiunt.& Remigius, in d.fallentia 21.nu.1.te
net etiam Faber,in §.1.nu.3.Inst.de his qui sunt sui
& Boer.deci.109.nu.4.qui alios refert,& sequitur
hãc communem , Ang.de Clauas.in sua sum.verb.
immunit.in verf.14.Syluest.verb.immunit.el 3.nu.
2.& istam opinionem,alios referens,sequitur Men
cha,de soccess.creat.§.22.nu.54.Humada , in l.4.
tit.11.p.1.gl.8.nu.2.Nauar. in man. latino ,c.15.
nu.21. Azeued.in d.l.3.tit.2.lib.1. recop.nu.17.&
ita de consuetudine obseruari tenet Bern.Diaz, &
Couar.vbi supra,quos refert & sequitur Iul.Clar. 1
loco supra citato,& Nauar.vbi proxime,& nouis-
sime idem tenet Ioan.Gutierrez , pract.quæst.in 2.
par.lib.3.q.3.nu.3.qui dicit , quod hæc est cõmu-
nis praxis,& consuetudo, & quod nunquam vidit
cõtrarium.De quo etiam possum testificari , quod
dum essem in ciuitate Abulensi, cum casus iste con
tingeret,clericus fuit ab ecclesia extractus, & nul-
la fuit facta contradictio , & in hac ciuitate Tole-
tana ita vsus & cõsuetudo obseruat.Sed prima opi
nio semp in puncto iuris magis vera mihi visa fuit,
licet ab hac posteriori,propter auctoritatẽ consue
tudinis,durum,& fortassis ridiculum esset recede
re,saltim in his locis vbi hæc practica viget. 2

SVMMARIVM.

1 *Lex 5.tit.8.lib.3.ord. & l.1.& 2.tit.21.lib.4.recop.
declaratur.*
2 *Lex 5.tit.21.lib.4.recop.declaratur.*
3 *Instrumenta publica de iure communi non habent pa-
ratam executionem.*
4 *Leges regni sunt correctoria iuris communis.*
5 *Contraria opinio,in quæstione principali adducitur.*
6 *Dicta l.5.tit.21.lib.4.recop.extorquetur pro hac opi-
nione.*
7 *Concordia opinionum traditur.*
8 *Clausula guarentigia virtualiter censetur apposita,li-
cet omittatur,secundum aliquos.*
9 *Debitor potest compelli facere creditori instrumentũ
guarentigium,licet de clausula guarentigia nihil a-
ctum sit.*
10 *Clausula constituti,quando censeatur apposita .*
11 *Clausula hypothecæ bonorum,quando censeatur appo
sita remissiue.*

QVÆSTIO DCXC.

*Vtrũ contractus publicus sine clausula guarentigia, ha
beat de iure regio paratam executionem . Commu-
nis contra communem*

PRacticabilis,& necessaria se offert disputatio,
an cõtractus publicus sine clausula guarẽtigia,
de iure nostro regio habeat executionẽ paratã. Et
1 partẽ affirmatiuam videtur probare tex.in l,5.ti.8.
lib.3.ordin.quæ est l.1.& 2.ti,21, lib.4.recop.ibi,
cartas

cartas y contractos publicos,ex quib.verbis satis clare colligitur,quod contractus publicus,etiam sine clausula guarentigia,mereatur executionem.Secū
2 do probatur ista sententia,ex l.5.d.tit.21.ibi,*los ronorimientos reconocidos por las partes, y las confessiones que se hazen en juyzio como los otros contractos otorgados ante nuestros escriuanos,que traen aparejada*
3 *execution*.Tertio probatur, quia de iure communi instrumenta publica non habebant executionē pararam, tex.in l.minor vigintiquinque annis cui fideicommissum,ff.de minor.& tradit Alex.in auth. prætor,§.iudex,C.de re iud.Segura, in l.si ex legati causa,ar.101.ff.de ver.Xuar. in declaratione legis regni,post l.post rem iud.in prin.nu.6.Auiles in c.
4 10.prætorum,verb.*obligacion*,in prin. Ergo cū ius regium corrigat ius ciuile in contractibus publicis,sequitur quod quilibet contractus factus corā tabellione,etiam omissa clausula guarentigia,habebit executionem paratam, & sic Villalobos, in sua iur.antrino,verb.instrumentum,& verb.obligatio,tenet expresse.Eandem opinionem,tenet etiam Palat.Rub.in l.63.Tauri,nu.21.& ibi Castillo,ver. *obligacion personal*,Gome.l.64.Tau.nu.4. idem tenet Salazar,de vsu & consuetudine,c.3.nu.4.Auenda.in tit.*de las exceptiones*,à nu.1. qui omnes contendunt, quod hæc sit receptissima, & communi praxi approbata sententia, vt etiam refert Olano, in concordantia iuris, litera L.n.35.Paz,in sua praxi.3.to.c.6.§.6.nu.28.& Azc.in l.1.à nu.54.tit.21. li.4.recop.Matienzo,in l.10.tit.17.lib.5.recop.gl. 11.& in dialogo relatoris,ti.1.procem.17.casu 20. priuileg.2.nu.4.Grac.regu.179.nu.9.& nouissime Parlad.lib.2.rer. quot.1.p.c.6.§.11.nu.5. qui dicit hanc esse magis communem, & receptam sententiam.

5 Sed (salua pace tantorum virorum grauissimorum) contraria opinio magis vera & cōmunis est, & quotidie seruatur & practicatur,quā tenet,& sequitur & defendit Segura, vbi sup.nu.78.Coua.li. 2.varia.c.11.nu.3.& Auend.vbi supra,Paz,in praxi.4.par.1.to.c.1.nu.10.Olano, vbi sup.nu.34.qui dicit communem,& Padilla,in l.1.nu.20.C.de iu.& facti igno.Baeza,de inope debitore, c.1.nu.31. Quemada,q.9.Gutier.de iura.confirmat.1.p.ca.2. nu.6.& practic.q.lib.1.q.110.& dicit veram opinionem & in practica receptam,Gironda,de gabellis,2.p.§.1.nu.15.Salcedo, in practica ad Bernard. Diaz,reg.344.& ibi Salzedo,& Felicia.de Solis,li. 3.de censibus,c.1.a nu.4.Pro qua sententia facit d.
6 l.5.tit.21.lib.4.nouæ recop.in fi.ibi,*las executen conforme a la ley de Toledo,que habia sobre la execution de los contractos guarentigios*. In qua doctorum &
7 opinionum varietate mediam viam,seu tertiam opinionem,constituit Did.Perez, in l.3.tit.8.li.3.ordinam.quæ est l.2.tit.16.lib.5.recop.dicens,quod regulariter,& semper sit necessaria clausula guarētigia,& quod ita adhæret cōtracto publico, quod etiam si de ea nihil actum sit,virtualiter censeatur apposita,arg.l.fi.C.de fideiussor.l. quod si nolit.§. quia assidua,ff.de ędil.edicto,quod videtur sentire Segura, in l.3.§.fin.nu.32.ff.de liber.& posthū. & Couar.in rub.de testa.2.par.nu.14. Menchaca, de successi.creatio. lib.1.§.6.n.53.& Mieres,de maioratu,1.p.q.48.num.18.& 19. vbi late confirmat
9 istam opinionem,& resoluit posse debitorem compelli ad faciendum creditori instrumentum guarētigiatum, etiam si nihil de clausula guarentigia à principio actum sit, & quod ita seruatur de regni consuetudine.

Sed in hoc vltimo cōtrarium tenet Salazar, vbi
10 supra c.3.nu.4,imo quod clausula guarentigia, si expresse non apponatur in contractu publico, non
11 censeatur apposita,neque clausula constituti,neq; hypotheca bonorum, & ibi respondit ad d.l.fin.C. de fideiussoribus,quod quidem mihi verum videtur.Idemque tenet Azeuedo,vbi supra, num.58.& Gutierrez,d.c.62.nu.6.quia,vt dicit Bal.quod scriptura non cantat,neque ego cantabo,in l.Æmilius Largianus,ff.de minoribus, quæstio tamen principalis est pro amico.

SVMMARIVM.

1 *Pars affirmatiua quæstionis proponitur.*
2 *Lex 7.tit.11.p.6.adducitur pro contraria opinione.*
3 *Opinio Sarmienti non potest sustineri extante lege partita.*
4 *Auctor dubitat, qualiter cōpatiatur, vt filius possit deducere partē legitimam, non conficiens inuentariū, & similiter quod teneatur creditoribus hæreditarijs.*
5 *Heres non conficiens inuentarium, perdit Falcidiam & Trebellianicam.*
6 *Argumentum validum est de Falcidia ad Trebellianicam.*

QVÆSTIO DCXCI.

Vtrum filius priuetur sua legitima, si non confecerit inuentarium bonorum, quæ supersunt tempore mortis patris. Communis contra communem, & quid iure regio.

QVotidie in dubiū reuocatur illa celebris quęstio,an filius, qui post mortem patris fuit negligens in conficiendo inuentario, intra tempus à iure præfixum,priuetur sua legitima. Et partē affir
1 matiuam,tenet Fulg.in auth. sed cum testator. C.ad l. Falcid.Iason,in l.fi.§.autem, C.de iure delib.Ang. in l.1.§.hæc stipulatio. ff.si cui plus quam per l.Falcid.& ibi Imol.Pro qua sententia consuluit Oldr, consl.134.& Corn.consl.168.nu.3. vol.3.qui resoluit quod ista sit opinio communis, & de iure verior,quod late diximus in q.30.num.2. vbi plures pro vtraque opinione congessimus.

Sed contraria opinio magis vera & communis est,secundum eundem Corn. consl.189.vol.4.Gui. Pap.decis.53.& etiam dixit communem Calcan. consl.57.nu.6.Galiaula,in l.centurio,nu.226.ff.de de vulgarib.& dixit magis communem Bellonus, consl.80.nu.19.& Iason, in l.scimus,§.penul.n.21. C.de iur.deliber.Segura,in l.fi.nu.12,de lib.& posthum.plures tradit Ant.Gabr.lib.6.commu.titu.de legitima,conclusion.7. qui non dicit contrariam communem.Pro qua opinione est gl. in authentic. hoc amplius,C.de fideicom.verb.*naturale*, & ibi illud tenet Padilla, nu.19. maxime de iure regio ex
2 l.7.titul.11.part.6.& confirmatur hæc opinio ex sententia

ſententia gloſſ.verb.excedat,in aurh.ſed cum teſta
tor.C.ad l.falcid.& gl.in l.fi.§.pen.C.de iur.delib.
Roder.Xuar.in l.quoniam in prioribus . C. de in-
offic.teſt.limitat.7.Couar.in c.ſi hæredes,nu,9.de
teſta.& cõſuluit Alex,conſ.5,vol.6. & conſil.165.
eodem vol,Aret,conſ,44.Ruynus,conſ.57.vol.2.
& conſ.133.vol.3.& alios refert & ſequitur Ant.
Gabriel,lib.6.commun.conclui.7.tit.de legitima,
7.Rojas,in epitome ſucceſſ.c.7.nu.3.qui dicit cõ-
munem , & Menchaca , qui adducit plura funda-
menta,de ſucceſſ.creat.§.8.n.15.& iſtam ſequitur
Spino,in ſpeculo teſta.glo.5.nu.7.& Padilla,in l.ſi
emancipata , nu.31.C.de iuris & facti ignorantia.
Quæ opinio hodie eſt approbata per l.7.tit.11.p.
6.ibi,*E ſi por auentura el inuentario non vuieſſe fecho entonces non podria ſacar la falcidia fueras ende ſi los herederos fueſſen de los que deſcienden, e ſuben por la linea derecha de los facedores de los teſtamentos,ca eſtos tales deuen auer ſu parte legitima* . & ibi notat
Greg.verb.*legitima*,& in l.10.tit.6.verb.*de las mãdas*,ead.p.6.& iſtam quæſt.latiſſime , & ex profeſ-
ſo diſputat Sarmient.lib.2.ſelectarum.c.7.qui te-
3 net primam opinionem,non recordatus dictę legis
partitæ,de cuius intellectu,& veritate, adhuc du-
bito,& neſcio qualiter hodie poſſit procedere , vt
4 filius deducat ſuã legitimam non conficiens inuen
tarium,& ex alia parte teneatur creditoribus,vt in
d.l.fi.§.ſin vero poſtquam,C.de iur.delib.l.10.ti.6.
p.6.& ſic teneo, quod filius teneatur ad debita ex
corpore hæreditario:& ad legata,ex legitima , ad
quorum ſolutionem non teneretur, ſi cõficeret in-
uentariũ,quæ opinio confirmatur , ex traditis per
Couar.in c.1.de teſt.nu.14.quam ſequitur Gratia.
5 faciens hanc diſtinctionem,reg.316.num.21.in fi.
in extraneo vero herede, qui non confecit inuẽta-
rium,procedit etiam cõmunis opinio , quod amit-
tit Trebellianicam.Ita Paul.in l.cum tale.§.1.ff.de
cond.& de.& conſ.7.vol.2.qui dicit communem.
6 Sed in hoc etiam cõtraria opinio eſt cõmunis,
vt tradit Ant.Gabriel , lib.4.commun.tit.ad Tre-
bellian.concl.10.ſed prima verior hodie eſt ex d.
7 l.7.tit.11.p.6.arguendo de falcidia ad Trebellia-
nicam,vt tradunt doctores,ſupra,& Ant.Gabr.vbi
ſupra,concluſ.1.& eſt gl.in l.ſi vt allegat,verb.pro
falcidia.C.ad l.falcid.& dixi ſupra , in q.17.quam
opinionem dixit magis communem Cagno.in l.4.
§.meminiſſe,nu.16.ff.de inoff.teſt.vbi dicit,quod
ita vidit ſeruari per totum mundũ,& quod ab hac
opinione non ſit recedendum in iudicando,& con
ſulendo , & ſequitur Roland. conſ.27.nu.26.vol.
1.conſ.26.nu.26.vol.3.

SVMMARIVM.

1 *Hypotheca ſequitur bonorum poſſeſſorem.*
2 *Actio perſonalis ſequitur fundi poſſeſſorem,fauore alimentorum.*
3 *Lex 2.ff.de alimentis legat.declaratur.*
4 *Iure digeſtorum actio hypothecaria competebat pro legatis.*
5 *Pro legitima filij competit condictio ex lege.*
6 *Non eſt iure cautum quod pro legitima habeat filius hypothecam.*
7 *Contra heredes,& extraneos,poteſt filius agere pro alimentis,non vero contra ſingularem poſſeſſorem.*
8 *Bona dotalia nõ ſunt pro alimẽtis tacite hypothecata.*

QVÆSTIO DCXCII.

Vtrum bona paterna ſint filijs hypothecata pro ſua legitima,& alimentorum præſtatione. Communis contra communem.

NOtabilis,& contingibilis eſt in iure quæſtio,
an bona patris pro legitima filiorũ ſint hypo
thecata,& pro alimẽtorum præſtatione , quod qui
dẽ eſt magni effectus, nã ſi datur hypotheca in his
1 caſibus,ſequitur manifeſte, quod contra tertiũ bo
norũ poſſeſſorem poterit filius intentare ſuam a-
ctionem hypothecariam,qñ bona paterna ſunt in
filij fraudẽ alienata.l.fi.C.ſine cẽſu vel reliqu.fun-
dum comparare non poſ.l.imperatores , ff.de pu-
blic.& vectigalibus . Et partẽ affirmatiuam tenet
Bal.pro qua conſuluit,conſ.171.vol.1.qui tenet in
diſtincte quod bona patris ſunt tacite hypotheca
ta,idemq; tenet Picus,in l.in quartã,nu.39.ff.ad l.
falcid.dicens communem,& Fulgo.conſ.34.idem
que reſoluit Couar.in 4.2.p.c.8.§.6.n.14.& Guid.
2 Pap.q.576.qui reſoluit , quod fauore alimentorũ
actio perſonalis ſequitur tertium bonorum poſſeſ
ſorem.Idem oſtendit Gualdenſis de arte teſtandi,
tit.de her.inſtit.vel exhered.ad ti.10.nu.7.vbi di-
cit,quod filius poteſt agere contra poſſeſſores bo-
norum, cũ bona paterna ſint tacite pro alimentis
hypothecata,& onus alimentorum ſequatur quẽ
libet poſſeſſorem,quod dicit eſſe nouiſſime notan
dum, & pro iſta ſententia adducitur text.in l.2.ff.
3 de alim.leg.ibi,*Diui quoq; Seuerus,& Antonius reſcripſerunt , & licet ad fiſcum bona fuerint deuoluta, ex quibus alimenta debeantur, præſtanda ſunt ſicuti ſi ad quemlibet poſſeſſorem tranſiſſent* . Ex quibus ver-
bis ſine dubio videtur procedere iſta ſententia , &
cum caſus iſte mihi de facto contingeret,in hac ci
uitate,pro iſta ſententia patrociniũ præſtiti , & in-
formaui iudicẽ,qui ſemp fuit dubius de illa Gual-
denſ.doctrina,ita vt lis fuit ad concordiam dedu-
cta,& amicabiliter cõpoſita . Maturius tamen cõſi
derando,contrariã ſentẽtiam amplector,neq; tex.
in d.l.2.probat id,ad quod allegatur,nã ibi expreſ
ſe conſtat,quod fundus qui tranſit ad fiſcum , erat
ſubnoxius oneri hypothecę,quod probatur,eo qđ
patronus libertis ſuis ex illo fundo alimenta lega-
uit,& ita denotant verba illa, *ex quibus alimẽta debeantur*,& ſic nimirũ, ſi illa bona trãſeant ad fiſcũ,
cũ onere alimentorũ,cũ a principio illa bona fuiſ-
ſent pro alimentis legata,& ſic hypothecata, vt in
4 l.1.C.com.de leg.& etiam iure Digeſtorũ, ſecundũ
Bar.in l.is cui,§.poſtquã,ff.vt in poſſ.lega.& Rom.
in ſing.596.cõperebat actio hypothecaria pro le-
gatis,& ſic merito reprehẽditur & icrepatur Gual
denſ.à Couar.ſupra , quod quidem comprobatur
ex dictis per Dec.conſ.135.nu.8.vſque ad finẽ , &
Fulg.conſ.83.quem intellectum, poſt hæc ſcripta,
aſſignat Barboſa,ad d.l.1.in l.1.ff.ſol.matr.3.par.
nu.29.& Lara, de alim.in l.ſi quis a liber.§.ſi quis
ex his,num.33.ff.de lib.agnoſcendis . In caſu vero
noſtræ

nostræ quæstionis principalis, magis vera & communis est opinio, quod bona patris nō sint tacite hypo
5 thecata, pro legitima filij, qui solū habet cōdictionem ex lege, contra heredes patris. Ita Salicet. in l. omnimodo. C. de inofficioso testamen. & dicit esse communem opinionē Alexander, conf. 78. volu. 3. & conf. 116. num. 18. vol. 6. Corneus, conf. 282. nu. 15. vol. 1. Ruinus, conf. 17. vol. 5. Decius, conf. 235. nu. 8. qui dicit esse veriorem opinionē, & Padilla, in l. si emancipata, nu. 37. C. de iuris & facti ignoran. Afflict. decis. 162. nu. 4. & dicit etiam cōmunem Fanus, de pignoribus, 2. p. membro 4. nu. 64. & Ant. Gabr. lib. 6. commun. conclus. tit. de legitima, conclus. 5. & Michael Crassus receptarum sententiarum. §. legitima, quæst. 14. qui dicit, quod
6 hæc opinio est tenenda, cum de iure non sit cautū, quod pro legitima habeat filius tacitam hypothecam, neque pro alimentis possit agere contra pos-
7 sidentes bona paterna, sed solum contra heredes, etiam extraneos, vt in l. si quis a liberis. §. item rescriptū. ff. de liber. agn. & hæc est cōmunis opinio, vt tradit Ruynus, conf. 124. nu. 12. vol. 1. Rojas, in epitome successi. c. 21. nu. 56. & 57. contra Mechacam, de successionum creat. lib. 2. §. 20. nu. 313. pro qua sententia est hodie textus, in l. 8. tit. 13. par. 6. vbi notauit Gregor. verb. *heredros*, & sic secus est de singulari successore contra Gualdēs. vbi supra. Pro qua sententia faciunt tradita per Latam, in d. l. si quis à liberis, §. si quis ex his, num. 38. qui expli
8 cat, vtrum bona dotalia sint pro alimentis vxoris hypothecata, & resoluit quod non, contra alios, quam opinionem sequitur, & defendit Barbosa, supra, & Gutier. de iura. confir. 1. par. cap. 46. num. 5. Communis tamen opinio est in contrarium, vt tradit Ant. Gab. lib. 6. commun. concl. tit. de alim. cōclu. 2. nu. 1. De iure vero regio habes tex. singularē in l. 4. titu. 13. p. 5. vbi filius ha et hypothecam pro sua legitima, ibi. *Y si por auentura los enagenare se fu carian porende obligados, y empennados al hijo*, quam legem declarat Couar. lib. 1. var. c. 8. nu. 13. Anto. Gom. in l. 46. Tau. nu. 16. quod tene menti.

SVMMARIVM.

1 *Consilium in detrimentū alterius nemo potest mutare.*
2 *Patronus laicus intra quadrimestre tempus potest quoties voluerit variare.*
3 *Verba simpliciter & affirmatiue prolata, intelliguntur de prima vice.*
4 *Variatio est odiosa, & sic restringenda.*
5 *Contraria opinio communis refertur.*
6 *Capellania sacerdotalis, vtrum possit conferri non sacerdoti, quando intra annum potest ordinari.*
7 *Testator semper disponere videtur secundum legis dispositionem.*
8 *Omne beneficium, etiam curatum, quod habeat annexū onus celebrandi missas potest conferri clerico in minoribus constituto, si sit ætatis vt possit intra annum ordinari.*
9 *Capellania sacerdotalis, quæ datur in titulum, potest conferri non sacerdoti.*
10 *Sacerdos dicitur iuris interpretatione, qui intra annū potest ordinari, & nu. 24.*
11 *Annexio sacerdotij ad beneficium intelligitur facta per modum aptitudinis, & non actualiter.*
12 *Testator magis intelligitur diligere consanguineos & propinquos, quam extraneos.*
13 *Habetur pro dispositio, quod testator disposuisset, si de casu omisso fuisset interrogatus.*
14 *A verbis legis, & a voluntate testatoris recedendum non est.*
15 *Dominus Doctor, Petrus à Caruajal, sanctæ Toletanæ ecclesiæ Decanus laudatur.*
16 *Caput 6. sess. 23. Concilij Tridentini, declaratur.*
17 *Ætas quatuordecim annorum, & prima tonsura requiritur, vt aliquis possit obtinere beneficium ecclesiasticum, vel capellaniam.*
18 *Capellania dicitur beneficium ecclesiasticum.*
19 *Beneficiū ecclesiasticū nō potest conferri nō ordinato.*
20 *Non dicitur venire in iudiciū quod post cœptum iudicium venit, nu. 25.*
21 *Qualitas à testatore requisita debet interuenire à principio, neque sufficiet post appellationem.*
22 *Qualitas clericatus superueniens non prodest nec sententia prius lata reuocatur.*
23 *Actus legitimus non vitiatur licet perueniat ad casum à quo incipere non poterat.*
24 *Capellania alicui data, ob defectū cōsanguinei clerici, non aufertur, licet postea ordinetur cōsanguineus.*
25 *Qualitas ordinis superueniens consanguineo lite pendente, nihil illi prodest contra institutum.*
26 *Capellanus nominatus à patrono præfertur non nominato, data paritate idoneitatis.*
27 *Ordinarius tenetur conferre capellaniam præsentato a patrono, alias prouisio est nulla.*
28 *Magis dignus præfertur minus digno.*
29 *Prouisio capellaniæ non impeditur interposita appellatione.*
30 *Nobilis præfertur in capellania plebeio.*
31 *Nobilis genere melior præsumitur.*
32 *Nobilitas deuiat a malo, & inclinat ad bonum.*
33 *Capellanus originarius præfertur alienigenæ.*
34 *Causa originis semper præualere debet.*
35 *Pauper præfertur diuiti in beneficijs obtinendis & capellanijs.*
36 *Doctor præfertur non graduato, & doctor in vtroque doctori in vno gradu, & theologus cæteris graduatis, & baccalaureus scholari.*
37 *Senex præfertur iuniori, in prouisione capellaniæ.*
38 *Dignitas præfertur senectuti.*

QVÆSTIO DCXCIII.

Vtrum patronus laicus vsque ad finem præsentationis possit variare, non semel, sed pluries. Communis cōtra communem.

Patronum laicū posse variare, & laicū ad capellaniam præsentare, probat textus in capit. cum autem, & in cap. pastoralis, de iure patronatus, & l. 6. ti. 15. p. 1. & tradit Gutierrez, de iura. confir. 3. p. c. 13. nu. 1. de qua re nemo vnquā dubitauit, quia
1 licet regula sit, quod nemo in detrimentū alterius possit variare, & mutare cōsiliū, vt in l. nemo. ff. de reg. iur. tamen illa procedit, quādo alteri est ius iā quæsitū, & radicatū, secus vero re integra, vt probat text. in l. apud Aufidium, ff. de opt. leg. & in c.

bonæ,el 2.de postula.prælat.& sic cum nullum sit
ius quęsitum præsentato,ante institutionem cano
nicam,vt in c.dilectus,de offi.legat.& in cap.cum
2 Bertoldus, de sent.& re iud.sequitur manifeste, q
vsque ad finem quatuor mensium, talis patronus
laicus habet ius præsentandi,etiã variando in pri-
ma præsentatione.Quod adeo verum est,vt existi-
ment doctores communiter,quod vsque adeo pa-
tronus laicus possit variare in pſentatione, vt hoc
procedat non solũ semel,sed pluries, & toties quo
ties illi placuerit,dum tamen fiat intra quadrime-
stre tempus.Ita videtur probare tex.in cle.plures,
de iurepatr.vbi glo.verb.plures.Decius,in c.quan
to.de iudicijs,nu.5.& Beroius,in ca.quod autem,
nu.19.de iure patronatus. Calder.conf.19.sub tit,
de iure pattonat. Et pluribus fundamentis istam
sententiam,& opinionẽ tenet & defendit Rochus
de Curte,in tractatu iuris patronatus, verb.hono-
rificum,q.10.nu.53.& Greg. Lopez, in l.6.tit.15.
p.1.gl.1.& hãc esse communem opinionem tenet
Nauar.in c.placuit,de pœnit.dist.6.n.167.& 171.
quem refert doctissimus Gutter.sup.de iuramento
cõfirmator,3.p.c.13.nu.3.vbi amplectitur contra
riam sententiã,ex l.boues.§.hoc sermone, ff.de vet
3 bo.signific.ex qua deducitur,quod verba simplici
ter & affirmatiue prolata, intelliguntur de prima
vice,& sic de prima variatione,iura canonica sunt
4 intelligenda, non vero vlterius: quia variatio est
odiosa,& sic restringenda,vt in cle.cum illusio,de
renũciatione,& hanc opinionẽ sequitur,dicens cõ
munem,Lambertinus 2.p.2.li.ar.23.7.quęstionis.
Sed licet hæc opinio sit communis vt resoluunt
5 doctores,supra,pro contraria tamẽ opinione sunt
plurimi doctores,qui eam etiam communẽ appel
lant,qui resoluunt,quod cũ patronis laicis sit lici-
ta variatio intra quadrimestre tempus, quod hæc
variatio nõ solum procedit & intelligitur pro pri-
ma vice,sed q patronus,intra illud tẽpus,accumu
latiue poterit toties,quoties voluerit,variare, cũ
ex hoc non videatur à prima,vel secunda præsenta
tione discere. Istam sentẽtiam tenet Abb. in d.c.cũ
autem,de iure patro.1.nob.Ioan.And.in reg.in re
communi. de reg.iur.in 6.quæ opinio communis
est secundum Lamberti.in 2.p.de iure patron.lib,
2.art.27.q.7.principali, nu.4. Rochus de Curte,
vbi sup.q.13.nu.44.quos sequitur, tenendo istam
vltimam opinionem, Spino in suo spec.testa. gl.4.
principali,de patronis,num.75.Prima tamen opi-
nio magis communis est,secundum eum, & ab ea
non est recedendum,quia ita communiter practi-
catur,& tenentes eam sequuntur tutiorem partẽ,
6 Ex qua verissima resolutione pulchrum dubium se
offert examinandum,an si ex clausula fundationis
alicuius capellaniæ patronus teneatur præsentare
capellanũ presbyterũ, possit recto iure nominare,
& præsentare capellanũ non sacerdotem,qui intra
annũ possit ordinari. Quæ quæstio anceps, & du-
bia est,& quotidie versatur in tribunali ecclesiasti
co iudicũ audiẽtiæ Archiepiscopalis in litib.capel
laniarum, & variæ & diuersę sententiæ quotidie
proferuntur,prout sunt iudices,nam aliqui practi-
cãtur,quod ca, ellanus dẽat esse in actu sacerdos,
vt docet Quintilianus Mandosius, in annalibus ca

sibus,n.80.alij vero quod sufficiat aptitudo dũmo
modo intra annum capellanus ordinari possit,ha-
bens ætatem legitimã.Quę opinio verior,& iuridi
7 ca mihi videtur,ex sequentibus. Primo quia fun-
dans capellaniam, vel faciens aliam dispositionẽ,
vñ semper disponere secundũ ius. Ita Bar.in l.hære
des mei.§.cũ ita, nu.4.ff.ad Treb.& est communis
opinio,secundũ Ias.cõs.215.vol.2.l.quæro.§ inter
locatorem.ff.locati.l.si duo,ff.de acq.hęred.& tra
dit Matthæus de Afil. decis.44.nu.20.& dicit cõ-
munem Tiberius Decianus,cons.18.nu.20.volu.1.
& plures congessit Mieres,de maioratu,1.p.q.48.
8 num.15.Ergo cum de iure beneficium ecclesiasti-
cum,quod habet annexum onus sacerdotale, & e-
tiam beneficium curatum, possit licite conferri nõ
sacerdoti, si fuerit ætatis legitimæ, tali modo vt
possit intra annum ordinari.c.cũ in cunctis, de ele
ctio.& in c.is cui.29.de præb.in 6.& in clementi-
na generalem,de ætate & qualitate,& in Concilio
9 Trid.c.4.sess.22.ibi,*vt alij missas*, & c.12.sess.24.
ibi,*habeat annexum ordinem presbyteri*,sequitur ma
nifeste,quod etiã capellania sacerdotalis, quæ da-
tur titulum, possit conferri clerico in minoribus
constituto,si intra annum possit ordinari, cum nõ
appareat de contraria testatoris voluntate, quia il
10 le vere sacerdos appellatur, interpretatione iuris,
& sic de tali sacerdote videtur testator disponere,
argu.tex.in c.si.de institu.in 6.vbi defectus sacrorũ
ordinum non repellit præsentatum, quando est æ-
tatis legitimæ,vt possit intra annum ordinari. Pro
qua sententia facit elegans decisio Rotę,la 1.in tl.
de præb.in nouis,vbi fuit decisum & determinatũ
quod patiens defectum ætatis,potest acceptare be
neficium ecclesiasticum, vel præbendam sacerdo-
talẽ,si tñ intra annum possit ad sacros ordines pro
moueri,& in sacerdotium collocari, vt in d.ca.ei
cui,notaut Io.And.& Io. Monac. & expressius pro
hac sententia & opinione in terminis terminanti-
bus,consuluit Ferret.conf.305.vbi expresse resol-
uit,quod capellania,quæ in limine fundationis est
sacerdotalis,& quę expresse & necessario,secundũ
voluntatem testatoris,debet cõferri sacerdoti, ad-
impletur cum voluntate illius, si conferatur cleri-
co in minoribus constituto, qui intra annum pos-
sit ad sacerdotiũ promoueri,dum verba fundatio-
nis non sint negatiue concepta,videlicet: *Non ad-
mittatur nisi sacerdos:* secus si sacerdotes fuerunt vo
cati,quia sacerdos dicitur, qui intra annum ordi-
nari potest, idẽque tenet Cæsar Lambert. in tract.
de iure patr.1.p.li.2.folio mihi 79.in nouis, & no
uissime Flami. de resign.benefic.lib.3.q.9.nu.3.&
Rol.cons.47.n.6.uol.1.Decius,cõs.162.in fi.Abb.
in c.cum in cunctis,§.inferiora,& in c.dudum,el 1.
de elec.An.de Butrio,in c.de ætate,& qual.notab.
1.Rom.cons.325.Imol.in c.si.de rescrip. idem te-
net nouissime Paul.de Montepico, cons.57.nu.7.
uol.1.& ex nostratib.Spino,in spec.testa.gl.4.prin
cipali,tit.de patro.à nu.66.cum sequentibus,preci
pue nu.68.ubi annectit optimum uerbum,quod in
11 dubio annexio sacerdotij ad beneficiũ,intelligitur
facta per modũ aptitudinis,& nõ actualiter,quod
prius notauit,& docuit Ferretus, supra nume. 3.&
sic licet sit apposita in fundatione capellaniæ præ-
dicta

dicta qualitas, quod capellanus sit sacerdos, vel
quod qualibet hebdomada celebret tres missas,
non est necesse quod presentandus ad prædictam
capellaniã actualiter sit sacerdos, sed sufficit quod
habeat ętatẽ legitimam ad sacerdotium consequẽ
dum intra annum, quia ille dicitur interpretatione
iuris, cũ qua videtur testator se accõmodare, pro-
prie sacerdos, & sic ordinarius tenetur conferre ta
li præsentato a patrono capellaniam, cum in eo cõ
currat pręsentatio patroni legitima, secundum mẽ
tem testatoris, & ordo sacerdotalis, secundum iu-
ris interpretationẽ: quod maxime procederet, si es
12 set consanguineus testatoris, quia ille alijs sacer-
dotibus etiam in actu est præferẽdus, cum testator
si interrogatus fuisset de hoc casu certum, & certis
simum est, quod diceret quod eligeretur, & insti-
tueretur, talis propinquus, etiam si non sit actu sa-
cerdos, & quod præferretur omnibus alijs sacerdo
tibus, ne testator videretur alienam sobolem pro-
priæ anteponere, contra, l. cum acutissimi, C. de fi-
deic. l. cũ auus, ff. de cond. & de. l. Aurelius, §. Titius
testam. ff. de liberat. leg. & tradit Aymon cons. 26.
nu. 8. & Paul. de Montepico, cons. 60. nu. 2. & in iu-
re illud habetur pro expresso, qđ verisimiliter te-
stator disponeret, si de tali casu fuisset interroga-
13 tus. Ita gl. singularis verbo, per exceptionẽ, in l. ta-
le pactũ, §. fin. ff. de pact. quæ solemnis à Paulo ibi
reputatur, & eam multum extollit Ias. ibi num. 16.
& Burgos de Paz, cons. 34. nu. 29. Ant. Gabr. lib. 6.
commun. conclusio. tit. de reg. iur. concl. 10. quia
dispositio recipit interpretationẽ à verisimili mẽ-
te disponentis. l. cum res, ff. de legat. 1. l. Titius, §.
Lucius, ff. de lib. & posthu. l. 3. C. de inoff. testa. ibi,
per cõiecturam maternæ pietatis. l. mulier. in fi. ff. ad
Treb. ibi, *intellecta matris voluntate*. Nec prædictis
obstabunt ea quæ tradit Gutier. cons. 1. num. 11. &
cons. 2. nu. 19. scilicet quod actualiter debet esse sa
cerdos talis capellanus virtute talis vocationis, vi
delicet, presbyter presentetur, vel capellanus dicat
tot missas: quia secundum eum, non sacerdos non
potest dicere missas, quia testator non est verisimi
le quod se voluit restringere ad missam illius ma-
gis, quam alterius sacerdotis, interim saltim quod
ordinatur consanguineus intra annum, quia missa
est sacrificiũ quod Deo offertur, vt tradit Couarr.
lib. 4. var. c. 22. Soto, in 4. dist. 13. q. 2. art. 1. Greg. in
l. 58. ti. 4. p. 1. Conc. Trid. c. 1. sess. 22. de cuius insti
tutione & origine, obiter loquendo, videndus est
Sebastianus de Medicis in summa omnium hæres.
1. p. verb. missa, & Roboam. de inst. cler. li. 1. c. 32.
Nauar. in man. c. 25. nu. 111. Humada, in l. 58. ti. 4.
p. 1. gl. 1. Conradus Brunus, de cærimon. eccles. lib.
2. c. 1. Durandus, in rationali diuin. officior. lib. 4.
c. 1. Honcala, in tractatu, de valore missæ, art. 1. Ca
stro, li. 1. aduers. hæreses, verbo, missa. & sic hoc sa-
crificium non est credẽdum quod testator voluit,
vt magis per vnum, quam per alium sacerdotem
Deo offeratur, donec suus consanguineus intra an
num ordinatur. Nam licet verum sit, quod quoties
cunque ex fundatione requiritur ordo sacerdota-
lis, non potest beneficium conferri, nisi habenti or
dinem sacerdotalem, vt in gl. in c. si eo tempore,
de rescr. Greg. in l. 3. tit. 16. p. 1. verb. *catorze annos*,
tamen satis dicitur de iure habere ordinem sacer-
dotalem ille, qui intra annum potest ad sacerdotiũ
promoueri, vt in ca. licet canon. de elect. lib. 6. vbi
communiter doctores. Conc. Trid. c. 12. sess. 25. de
reformatione matri. ita Hojeda, de beneficijs incõ
patibilibus, 1. p. c. fi. nu. 15. Flamin. de resign. bene
fic. li. 4. q. 9. nu. 19. & 36. vbi dicit, quod ita fuit iu
dicatum & obtentum in Rota, quod quidem intel
ligendum est, nisi aliter expresse esset dispositum à
testatore, dicendo, quod præsentetur sacerdos qui
celebret missam, & non alius, etiamsi sit in minori
bus, & ętatis legitimæ ad ordinandum intra annũ,
14 quia tunc quemadmodum à verbis legis nõ est re
cedendum, vt in auth. de nupt. §. disponat, colla. 4.
cũ vulgat. ita nec à voluntate testatoris tacita, vel
expressa. l. non aliter, ff. de leg. 3. & sic ista opinio,
quæ verissima semper mihi visa fuit, sequuta est à
grauissimis iudicibus, in hoc consilio illustrissimi
Card. Archiep. inter quos fuit licentiatus Baptista
15 Velez, cuius anima requiescit in pace, & doctor
Dominus Petrus de Caruajal, nunc Decanus meri-
tissimus huius sanctæ Almæ ecclesiæ Toletanæ, &
prudẽtia, & genere nobilitate ornatissimus. Nunc
autem operæ pretium esse iudicaui animaduerte-
re, quod non sufficiet præsentatio ad capellaniam
sacerdotalem, etiam si fuerit ætatis legitimæ, vt or
dinetur, post vocationem capellaniæ, & post edi-
ctũ publicatum, quia præcise necessariũ est, quod
tempore oppositionis, seu vacationis, sit saltim in
minoribus constitutus, vt in nu. 21. & vide c. 6. sess.
16 23. Conc. Trid. vbi duo copulatiue requirũtur, vt
aliquis possit beneficium ecclesiasticum obtinere.
Primum, quod sit prima tonsura initiatus: Secun-
17 dum, quod habeat decimum quartum annum, vt
decet per illum text. Flamin. supra lib. 4. q. 1. nu. 7.
& q. 11. nu. 13. & an sit necessarium, quod illud at-
tingat, vel quod eum adimpleuerit, dixi in q. 523.
nu. 4. & tradit eleganter Gutier. canon. q. c. 26. nu.
3. & Spino, in spec. testam. glos. 4. princip. num. 47.
qui tenet, quod sufficiat, decimum quartum attin-
gere, sic interpretãs c. 12. eiusdem sessionis, & sic il
la verba, ante decimum quartum, cum sint in accu
satiuo, sunt intelligenda, vt docet Imola, nu. 17. in
clem. fin. de ætate & qualitate, & probat l. ad rem-
publicam, ff. de muner. & honorib. & ita practica-
tur per dominos grauissimos iudices consilij sere-
nissimi domini Archiepiscopi. Nec obstabit si ali-
quis dicat quod ille textus Cõcilij solum loquitur
de beneficijs ecclesiasticis non de capellanijs, quia
capellania etiam dicitur beneficium ecclesiasticũ,
vt tradit glo. magistra, in clem. fi. de decimis, & Re
buff. in pract. beneficiali, in prin. fol. 4. nu. 11. & Sal
zedo, in pract. ad Bernard. Diaz. c. 62. nu. 12. & ca.
18. nu. 9. & Cæs. Lambet. de iure patronat. 1. p. lib.
2. art. 30. nu. 17. fol. mihi. 231. Azeuedo, in l. 1. tit.
4. lib. 1. recopilat. nu. 7. Bermond. de publicis con-
cubin. fol. 187. num. 4. qui dicit communem opi-
nionẽ, & sine contradictore, & tradit Guido Papę,
quæst. 187. & nouissime, his non citatis, Felician.
de Solis, lib. 2. de cens. c. fi. nu. 15. Et sic cũ benefi-
19 ciũ ecclesiasticũ non possit habere nõ ordinatus,
sequitur, quod illa qualitas ordinis, dẽt interueni
re tempore petitionis, cum semper petatur in op-

positione, quod fiat collatio capellaniæ, quæ nõ ca
dit in non ordinato, & sic illa qualitas ordinis de-
bet adesse tempore petitionis, neque sufficiet tem
pore promissionis, gl. in cle. vt hi, verb. cõstitutio,
de ætate & qualitate, l. fratres, ff. de pœnis, & dicit
communem opinionem Flamin, sup. lib. 4. q. 1. nu.
10. c. eam te, de elect. argum, tex. in l. non potest vi
deri, ff. de iud. vbi non dicitur venire in iudicium,
20 quod post acceptum iudicium accidit, text. in c. si
eo tempore, de rescrip. in 6. & initium attendi de-
bet, vt in l. filiusfamilias. ff. de verbo. & tradit An-
to. Gabr. lib. 2. com. conclus. tit. de iud. conclus. 3.
& hoc nisi contrarium constet de mente testato-
ris, dicentis quod non instituatur, nec præsentetur
nisi sacerdos, quia tunc illa qualitas sufficiet inter
uenire tempore collationis, & iis sunt intelligẽda
tradita per Gutierrez, cons. 1. nu. 15. & cons. 2. no.
19. & quę tradit Ant. Cuchus, li. 4. tit. 1, de electio.
num. 84. & decisio singularis Rotæ, tit. de concess.
præb. 857. fol. mihi. 413. vbi late articulus iste di-
sputatur. Aduertẽdũ tamen singulariter est, quod
21 in tantum requiritur, vt qualitas à testatore requi
sita interueniat tempore petitionis, quod si appel
lauerit aduersarius, ex eo quod illi non fuit facta
collatio capellaniæ, & pendenti appellatione su-
peruenerit qualitas requisita, veluti sacerdotium,
22 ordo sacer, vel ætas, vel quid simile, nihil profi-
ciet, neque per superuenientem qualitatem senten
tia poterit reuocari, cum qualitas requisita ad suc
cedendum, debeat adesse pręcise eo tempore, quo
cedit dies, nec sufficit si postea supueniat. l. si quis
cum haberet, ff. de suis & legit. hered. l. 1. §. si quis
proximior, ff. vnde cogn. & tradit Alex. cons. 184.
nu. 2. lib. 2, Socin. cons. 152. nu. 14. vol. 1. Cur. iun.
cons. 57. nu. 11. & cons. 58. nu. 5. Gozad. consil. 26.
nu. 7. Aym. cons. 212, nu. 6. & alios refert & sequi-
tur Mol. lib. de Hispano. primogen. c. 13. nu. 37. di
cit verissimam sententiam, quam etiam sequitur
Flamin. dicens communem, lib. 4. de resignatione
23 beneficiorum, q. 1. nu. 14. Et ratio est, quia actus le
gitimus & consummatus & perfectus nõ vitiatur,
licet perueniat ad casum, à quo non poterat incipe
re, tex. in l. fi. C. de nup. c. factum legitime, de regu.
iur. in 6. l. pluribus, §. et si placeat, ff. de verb. oblig,
& ibi Bar. & in l. non est nouum, ff. de reg. iur. & tra
dit Tiraq. in tractatu, de cessante causa, limita. 12.
nu. 15. & in l. si vnquam, verb. donatione largitus,
no. 230. & in verb. susceperit liberos. no. 151. C. de
reuoc. donat. & notabiliter Didac. Perez, in l. 1. tit.
3. lib. 5. ordin. fol. 148. & pro hac sententia facere
videtur d. l. non potest videri, ff. de iudic. vbi non
potest videri in iudicium venisse, quod post iudi-
cium acceptum accidit, & sic cum qualitas sacer-
dotij superueniat post iudicium acceptum, imo
& post pronunciationem primæ sentẽtię, sequitur,
quod illud ius superueniens nõ nocet præsentato,
& instituto, qui à principio melius docuit de iure
suo, quia alias lites fierent immortales, & iudiciũ
esset in pendenti, quod iura abhorrent, l. non quẽ-
admodum, ff. de iud. maxime in præiudicium ter-
tij, ita Anch. in clem. cum ei quẽ, nu. 21. de cõcess.
præb. qui assignat plures rationes, & Didac. Perez,
in l. 1. tit. 6. glo. 1. q. 9. lib. 1, ordinamenti. Et sic te-
24 neo & consultus de hac difficultate sæpius respon
di, quod capellania alicui assignata secundum for-
mam fundationis, ob defectum consanguinei, vel
quia consanguineus non habebat qualitatem ordi
nis sacri, vel ætatis, non est illi auferenda in secun-
25 da instantia, licet postea superueniat consangui-
neus vel consanguineo superueniant, lite pen en-
te, qualitates à testatore requisitæ, vt late fundaui
mus in q. 606. nu. 28. & ita in proprijs terminis re
soluit Spino, in specu. testa. glo. 4. de patro. nu. 70.
quod est menti tenendum, cum quotidie casus iste
occurrat in concilio domini Archiepiscopi Tole-
tani in causis capellaniarũ, & aliqui aduocati pro-
sequuntur causam appellationis, vt lite pendente
superueniat qualitas, quæ à principio defuerat,
quod quidem, vt dictum est, nihil prodest.
26 Ex quibus solet dubitari, quę qualitates sint pręci-
puæ in præsentato ad capellaniam, vt in æquali
gradu consanguinitatis, prout quotidie contingit,
cæteris oppositoribus pręferatur. Et dicendum est
quod si ad capellaniam concurrãt duo consangui
nei testatoris in æquali gradu, quod ille est præfe-
rendus, in quo concurrant vna ex qualitatibus se-
quentibus. Prima, quod vnus sit præsentatus à pa-
trono capellaniæ, alius non, quia ordinarius tene-
tur conferre capellaniam consanguineo à patrono
27 præsentato, alias prouisio erit nulla. c. ea insinua-
tione, de iure patr. c. decernimus, 16. q. 7 ca. illud,
de iure patronatus, tradit Corn. cons. 47. n. 9. vol.
3. Guido Pap. q. 374. & hæc est communis opinio,
secundum Rol. à Valle, cons. 47. nu. 22, vol. 1. Et si
fuerint plures patroni, & vna pars illorum præsen
tauerit, & nominauerit vnum consanguineum, &
altera alium, tunc considerari debet dignitas præ-
28 sentati, vt magis dignus præferatur minus digno,
vt in c. j. vt ecclesiastica beneficia, ibi, *debuisti in per
sona magis idonea dispensare*, c. si forte, cap. Metro-
politano, 63. dist. cap. Moyses, cap. licet ergo, 8. q.
1. cap. cum in cunctis, de electio. c. 3. cap. significa-
sti, de foro competen. Et si ambo sint idonei, ętate,
moribus, prudentia, doctrina, & alijs rebus, eligen
dus est ex his magis idoneus, vt traditur in Concil.
Tri. c. 28. ses. 24. & in c. cõstituti. 46. de appellatio-
29 nibus, vbi etiam cautum est, quod talis prouisio
non impediatur, vel suspendatur, etiam si appella-
tio interposita fuerit, & ita fit & practicatur, & fa-
ciunt pro hac sententia tradita nouissime per Gu-
tierrez, lib. 2. canon. quæst. cap. 11. nu. 25. per totũ,
quæ sunt conducibilia ad causas capellanię, vt fiat
prouisio appellatione aperta, licet in regali Can-
cellaria per modum violentiæ aliquãdo tales pro-
uisiones rescinduntur, aliquando non, prout iudi-
ces supremi arbitrantur; licet melius esset, vt inter
posita appellatione prædictæ collationes non im-
pedirentur, quia lite pendente bona dissipantur, &
vltima testatoris elogia suspenduntur, & animarũ
suffragia. Debet et considerari, data paritate, nobi
30 lis generis. l. 18. ti. 9. p. 2. ita vt magis nobilis sem-
per præferatur minus nobili, arg. text. in c. de mul-
ta, vers. circa, in h. de præb. ibi, *circa sublimes, & lite-
ratas personas*, vbi est arguendũ ab ordine literatę,
vt nobiles magis pręferãtur, arg. tex. ĩ c. cõst. de ap-
pel. l. fi. ff. d fide ĩstr. ibi, *& amplioris honoris ĩferiori
præfe-*

præferemus,& tradit Ludouic. Gomez,in regul.de
annal.poss.q.37.& Molina, lib.2. de Hispanorum
primog.c.5.nu.65.& Staphyleus, supra,& Anton.
Cuchus,lib.2.institutionum maior.titu.6.nu.407.
& dicit Bal.in l.ne nulli,C.de aduocat.diuerso.iu-
dicum,quod data paritate personarum semper de
bet præferri ille, qui descendit à nobiliori sangui-
ne,per tex.in l.si cohortalis, C.de cohortal.lib.12.
Lucas de Penn.in l.mulieres, C.de dignitati.li.12.
Tiraq.de nobilitate,c.20.nu.1.& 2.Rodericus,Za
morensis,in suo speculo humanæ vitæ,lib.1.cap.7.
Cassaneus in Catalogo gloriæ mundi,8.par.consil.
31.& 36. Cotta, in memorabilibus,verb.nobilis,
Conradus,de decurionibus,c.10.nu.6.Otalora,de
nobilitate,2.par.c.4.nu.x. & in 5.part.ca.vlt.nu.9.
Palatius Rubeos, in rub.c.per vestras, § 9.nu.7.A-
uend.in cc.prætorum,c.19.nu.17.Auiles,c.4.glos.
le cumple,Gregor.in l.2.tit.9.gl.4. & l.2.titulo 18.
verb.*de buen linage*,p.x.Didacus Perez,in l.1.titul.
1.lib.4.ord.Simaneas,de repub.lib.5.c 3.Sarmien
to,lib.4.selectarum,c.16.Molina,lib.x.de Hispan.
c.5.nu.66.Gotierrez,cons.37. Segura Daualos, in
31 suo directo.1.p.c.2. Et ratio est, quia qui decora-
tor nobiliori genere,melior præsumitur,gl.in l.cū
32 vnus,de alimen.& cibarijs legatis.Nobilitas enim
deuiat a malo, & inchoat ad bonum, gl.in c.illud,
40.dist.Romanus,sing.726.Decia.resp.8.nu.22.&
resp.23.nu.93.Cæpb. cons.325.nu.35.Hier.Gabr.
cons.169.nu.8.& plures allegat Bursa.consil.311.
nu.60.& Bobadilla,in suis Politicis, lib.1.ca.4.nu.
17.cum sequentibus,vbi plures refert auctoritates
sacræ paginæ, vnde præsumitur, quod in ecclesia
Dei, meliores & vberiores fructus faciet nobilis
quam plebeius, vt satis clare experientia (quæ est
rerum omnium magistra) docet, & tradit Matien-
zo,in dialogo relatorum,3.p.c.59.nu.7.Otalora,
de nobil.5.par.prin.c.fi.Segura,Daualos,in direct.
iud.eccles.1.par.c.2.no.1.Azeued.in curia Pisana,
33 lib.1.c.52.nu.21.Rursus debet considerari, quod
capellanus sit illius loci, vbi testator fundauit ca-
pellaniam, non vero extraneus, quia præsumptio
est,quod naturales & originarij melius resident in
beneficijs & capellanijs,quam exteri,qui cum ma-
gna difficultate relinquunt dulcem & amabilem
patriam,& sic iusta ratione, naturales & originarij
præferri debent.Ita tenet Abb.in c.ad decorem.de
inst.Gomez,in reg.de idiomate, q.1.Rolan.à Val.
cons.47.nu.67.vol.1.& Paulus Paris.cons.38.nu.
11.vol.4.& Spino, in spec.testa.gl.3.prin.tit.de ca
pellanis,nu.72.& Ant.Cuchus, in institutione can.
lib.4.tit.de electione,el 1.nu.88.Greg.in l.13.tito.
15.verb.*fijos de la iglesia*, & in l.1.tit.11.verb. *de los
suyos*,p.2.& assignat rationem Mieres, de maiora-
tu,1.p.q.51.nu.28. Azeuedo,qui allegat rationes,
in l.14.tit.3.nu.8.lib.1.recop.& facit pro hac sen-
tentia d.l.13.ibi,*los que son de aquel obispado*,Coua.
practicarum quæst.ca.35.nu.5. & infinitos docto-
res allegat Zenedo,in collectaneo 56. ad decreta-
les,nu.7.& Mandosius,cons.55.Duen.reg.202.Ho
jeda,de benef.incom.1.p.ca.23.ex num.84. Et pro
hac sententia pondero tex.in l.fi.C.de offi.prætor.
ibi, *Sed hi tantummodo admittendi sunt (vt dictum
est) qui hic domicilium fouent*, quia causa originis
34 semper præualere debet,l.assumptio, ff.ad munic.
gl.in l.in adoptionem,C.de adopt.Et ideo quando
ecclesia est pastore destituta, debet semper vnus eli
gi de ipsa ecclesia, c.ne pro defectu, 41.de electio-
ne,quia bene meritis, ignoti,peregrini,& extranei
præponi non debent ad exclusionem eorum,qui be
ne ciuium suorum merentur testimonium, c.nec è
meritis,63.dist.gl. in c.neminē, verb.ciuitatis,40.
dist.& tradit Rochus de Curte,in tract.de iur.pat.
verb.honorificum,q.18.nu.45.& Cæsar Lambert.
de iur.pat.in 4.ar.5.q.principali.3.p.lib.2.& Gu-
35 tier.cons.x.n.23.Maxime si pauper fuerit, quia in
duobus præsentatis ad capellaniam (data paritate
idoneitatis) pauper præfertur diuiti.Ita Lamberti.
in sup.d.3.p.lib.x.ar.3.q.5.quem sequitur Gutier.
supra,nu.13.& Rol.à Vall.cons.46.nu.83.Preterea
potest contingere,quod aliquis ex oppositoribus,
sit plurib.qualitatib.& prærogatiuis fulcitus: quia
36 est literatus,doctor,vel licentiatus,& tunc est præ
ferendus,vt probat tex.in l.x.C.de offi.præfecti pre
torio Africæ,ibi,*prouidimus vnumquemque secundū
labores suos ad meliores, & maiores gradus, & ad ma-
iores dignitates perducere*,l.2.C.de officio magistri,
ibi, *vt is gradu cæteros antecedat, quem stipendia me
liora, vel labor prolixior fecerit anteire*,l.10.tit.15.p.
1.ibi,*el que fuesse mas letrado*,& Hier.Gigas,cons.3.
nu.14.Boe.in tract.magni Consilij,vbi quod dicit,
Baccalaureus in vtroque præfertur baccalaureo in
altero iure tantum, & ipse præfertur scholari, &
plura alia congessit notabilia, à nu.88.& 99.causa
enim eorum potior habetur,qui pluribus eodē tē-
pore suffragijs decorati sunt,l.spurij, §.priuilegijs,
ff.de decurionibus, l.1.& l.x. ff.de albo scriben. &
plura congessit Mexia,ad l.Toleti.4. par.s.funda-
mento,nu.24.& Staphyleus, de literis gratiæ & iu
sti.in 7.concl.de prærog.fol.255.&Theologus præ
fertur alijs graduatis, decis.Rot.Rom.301.in x.p.
nu.1.quod intellige,quādo pullulant hereses,alias
secus.Ita Bobadilla supra,lib.1.c.6.nu.14.Boer.de
auctorit.magni concilij, nu.88.vbi tradit quod ca
nonistæ præferuntur legistis, & doctores in vtroq;
doctoribus in vno gradu tantum:ita Cass.in Catal.
gloriæ mundi,10.p.cons.33. Sfortius Oddi,cons.
54.n.36.Magna in iure reputatur qualitas gradus
doctoratus,l.magistros, C.de profess.& med.libr.
12.c.quanto,de magist.auth.habita,& ibi Reb.C.
ne fil.pro patre.Potest enim alia etiam qualitas cō
siderari,veluti officia & dignitas,vt tradit Paulus
Paris.vbi sup. nu.17. Vltimo potest etiam qualitas
37 ætatis considerari, nam si concurrant senex & iu-
uenis,(data paritate in cæteris rebus) senex iuniori
est præferendus. Ita probat textus, in l.fi.ff.de fide
instr.ibi,*semper seniorem iuniori, & amplioris hono-
ris inferiori præferemus*,cui consonat text.in l.7.tit.
15.par.6.vbi Gregorius,verbo,*mas ancianos*,& tra
dit Bar.in l.cum quid,ff.si certum petatur,vbi Pau
lus nu.8.Ias.nu.11.& tradit expresse Rolandus,
consilio 47.numero 70.volumine 1. Cassaneus, in
Catalog. gloriæ mundi,4.parte, considera.76.&
Gutierrez,consilio 2.numero 30.& assignat ratio-
nem Flaminius,libro 5.de resignatione beneficio-
30 rum,q.3.nume.66. quod tamen limita, si iunio-
res sint in maiori dignitate constituti, vt tra-

dunt doctores, supra in d.l.cum quid, vbi Ias.in 2. repet.à nu.24.vsque 45.& Mandos.in reg.Cancel. regul.16.q.17. Quæ omnia sunt menti tenenda, cū quotidie in hac ciuitate Toletana contingant in praxi, & alibi non sint ita congesta.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum relictum sub conditione si sine liberis decesserit, expirat relicto nepote.*
2 *Casus de facto circa ordinationem*, de la hermandad vieja de Tolendo.
3 *Arbitrium iudicis, & coniectura testamentorum, multum operabuntur in quæstione præsenti.*
4 *Testator non præsumitur habere maiorem affectionem ad filios, quam ad nepotes.*
5 *Innocatione facta de filijs, comprehenduntur nepotes, maxime si descendant ex fundatore.*
6 *Probibitio facta de filia, extenditur ad neptem.*
7 *Memoria ita conseruatur in filio, vt in nepote.*
8 *Lex 8.tit.11.p.4.declaratur.*
9 *Probibitio meliorationis facta de filia ex causa dotis, respicit bonum publicum.*
10 *Exclusa aliqua persona, excluduntur ab ea descēdentes.*
11 *Neptis non debet esse melioris conditionis quam eius mater.*
12 *Statutum probibens aliquam donare in fauorem filiorum comprehendit neptes.*
13 *Matienzi opinio reprehenditur.*

QVÆSTIO DCXCIV.

Vtrum filiorum appellatione comprehendantur nepotes in legatis, & fideicommissis. Communis contra communem.

VIdi sæpius de facto dubitari vtrū nepos sit admittendus ad fideicommissum filijs relictū in hunc modum: *Instituto Titiū heredem, & grauo eū, vt si sine liberis decesserit, restituat hereditatē meā Caio.* Iste Titius vitam cum morte commutauit, relicto nepote ex filio prædefuncto: si enim appellatione liberorum comprehenditur nepos, nō admittetur substitutus, si vero non comprehenditur, Caius in defectū filiorū vocatus, ad hereditatē admit-
1 tetur. Et partem affirmatiuā tenet Bar.in l.liberorum, nu.5.de verbo.sign.& in l.Gallus.§.instituēs, & ibi Alex.& Ias.qui dicit cōmunem, de lib.& posthum. idem Alex.cons.9.nu.2.vol.1. Barbac.consil. 10.lib.2.col.6. Soc.cons.166.nu.13.vol.1.& cons. 126.nu.36.vbi dicit, quod Bartoli doctrina est magis communiter recepta, & sequuta tam à modernis, quam ab antiquis, & ab ea in iudicando non esse recedendum tenet Cæphalus, consi.262.num.5. Socinus, cons.17.nu.1.lib.4. Gozadinus, cons.4.& Molina, lib.1.de Hispanorum primogenijs, cap.6. nu.28.vbi dicit, quod in Hispanorū primogenijs, verbum, *filiorum*, non solum nepotes, verum etiam alios descendentes in infinitum comprehendit, & sequitur dicēs communem Sfortius Odd. cōs.19. per totum, & communem dicit Decius, cons.391. Peregrina, de fideicommissis, art.23.nu.45.& pro hac sententia facit tex.in l.Lucius, ff.de heredibus institu.l.Gallus.§.instituens, ff.de liber.& posthu. l.1.C.de condit.insert. & hanc sequitur Sfortius Oddi, cons.91.per totum, & Gregorius, in l.8.titu. 13.par.6.verb.*tal fijo*, in fine, Mieres, de maioratu, 1.p.q.15.per totam. Et pro hac sententia ita de fa-
2 cto respondi circa intellectum cuiusdā ordinationis, *de la hermandad vieja*, huius ciuitatis, in qua cauetur, quod filius fratris illius fraternitatis admittatur sine solutione ingressus: dubitatum fuit, an admittatur sine solutione ingressus nepos, & tenui quod sic, ex prædicta resolutione, & ita fuit receptus, de quo articulo vide Costam, in tractatu de maioratu bonorū patrimonij, 2.p.num.10. Facit tū in contrarium Decius, cons.372.nu.2.qui resoluit, quod verbum, *filius*, prolatum a statuto municipali, intelligitur strictius, quam si à iure communi.

Sed in quæstione principali plurimi sunt scribētes, qui sequuntur contrariam sñiam, & sic, quod in casu præcedenti nepos non admittatur, ita consuluit Alex.cons.1.num.12.li.1.& Corneus, cons. 199.n.2.qui dicit, quod multi Italiæ doctores pro hac sententia iudicarunt, & consuluerunt, & istam opinionem non habere contradictorem dicit Decius, cons.95. Tobias Nonius, cons.33.num.26.& hanc esse veritatem dicit Bald. cons.186.vol.4.& istam opinionem esse communem, & magis cōem tenet Socin.sen. cons.104.vol.3. Bellon.cons.50. nu.5. Decius, cons.95.nu.5.& hanc opinionem esse veriorem & communiorem fatetur Alc.cōs.31. nu.37.vol.6.& cons.69.nu.7.& in l.filiusfam.§.Diui, nu.47.ff.de legat.1.in quo articulo duas refert communes opiniones contrarias Ant. Gabr.lib.6. communium conclus.tit.de reg.iur.conclus.1.In
3 hac igitur varietate opinionum, multum arbitriū iudicis operabitur, ex coniecturis testamentorum, & ex verbis scripturæ. Et prima opinio magis vera, & æqua videtur in dubio, cum non sit creden-
4 dum, quod testator habuit maiorem dilectionē & affectionem ad filios, quam ad nepotes: præcipue si tēpore dispositionis, neq; filius, neque nepos erant procreati. ita Soc.iun.cons.124.n.31.& Curtius.cons.1.nu.38.volu.3.qui dicunt esse communem, & Gozad.cons.4.num.31. si vero detur etiam
5 charitas affectionis, in vtroque casu, veluti quādo testator vocauit consanguineos, & illorum filios, tunc absque dubio & nepotes admittentur; ita Socin.iun.cōs.116.nu.13.quem refert & sequitur Anto.Gabr.lib.5.commun. conclus.tit.de verborum significationibus, conclusion.1.numero 37.& esse communem conclusionem resoluit Curtius iunior consilio 3.numero 11.& ita ex facto fuisse indicatum tenet Alciatus, in d.leg.liberorum, de verborum significationibus, & ex nostratibus Molina, libro primo, capit.7.numero 27.& 28. Gutierrez, libro 2.practicar.quæstione 92.numero quarto. Si vero nepotes sint descendentes ab ipso fundatore, est res aperta, & sine contradictore, vt tradit Matienzo.de coniecturis vltimarum voluntatum, libro octauo, capit.octauo, numero 16.& alias limitationes, & declarationes tradit Michael Crassus, lib. receptar. sententiarum.§.fideicommissum, conclusio.10.nu.7.cum sequen. Ex quibus in praxi potest

adaptari

5 adaptari notabilis intellectus ad cap.101.*de Ma-*
drid,quod est l.1.tit.2.lib.5.recop.vbi prohibetur
meliorari filia in tertia & quinta parte bonorum,
ratione dotis. Et pulchrum dubium est,an illa dis-
6 positio,& legis prohibitio,extendatur ad neptem
ex filia, & videtur quod sic ex fundamento supra
relato,quod appellatione filiorũ comprehendatur
nepos:cum sit eadem ratio, & dispositio facta de
filijs nepotes cõprehendit.l.filium habeo,ff.ad Ma
cedonian.l.vxor.§.concubinæ, de leg.3.l.Lucius,
ff.de hered.instit. & tradit Barto.v i supra, in d.l.
liberorum,& Alex.cons.37.num.14.li.6.Secundo,
7 quia quemadmodum familia & memoria conser-
uatur in filio,ita etiam in nepote, vt in l.pronũcia
rio,§.familiæ,ff.de verbo.signific.Iason,in l.qui fi-
liabus,nu.21.ff.de lega.1.Fulgos.cons.78.& Rom.
cons.139.Tertio, quia sicut pater tenetur dotare
filias,in l.fi.C.de dot.promiss.ita auus neptem, l.
dotem quam dedit,ff.de collatio.bonor.l.& ideo,
§.fin.ff.de in rem verso.l.profectitia,§.si filiusfam.
8 ff.de iure dot.leg.8.tit.11.par.4.& ibi Greg.verb.
el abuelo de padre,de cuius legis intellectu agit Co
uar.in 4.Decret.2.par.c.3.§.8.nu.7.& Gutiettez,
pract.quæst.lib.2.quæst.10.Quarto,comprobatur
9 ista sentẽtia, quia prohibitio meliorationis ex cau
sa dotis,respicit bonum publicum, vt tradit Bae-
za,de non meliorandis filiab.c.7.nu.16.Auendan-
nus, de exeq.mand.ceg.c.14.nu.7. Ergo virtuali-
ter & à paritate rationis, prohibitio facta de filia,
extenditur ad neptem.l.his solis,C.de reuoc.don.
ibi,*satis etiam tacite cautum putamus*.Quinto,exclu
10 sa vna persona, excluduntur & descẽdentes ab ea.
l.1.ff.si quis aliquẽ tex.prohib.l.mulieri, ff.de con
dit.& demon.l.cum quasi.§.sed etsi quis, ff.de fi-
deicom.libet.& tradit Bart.in l.2.§.videndum, ff.
ad Tertull.& Tiraq.de primogenijs,q.12.Et sic cũ
filia ex causa dotis non possit meliorari, sequitur
quod neque descendentes ab ea, si filiæ sint. Et in
proprijs terminis istam sententiam, tanquam du-
biam,non determinauit Tellus Fernandez, sed re-
linquit cogitandum,in l.17.nu.75.sed affirmatiue
istam opinionem tenet Rojas, in epitome success.
c.3.nu.26.& Baeza,de non meliorand.filiab.ca.7.
nu.11.ex ea ratione,quia neptis non debet esse me-
lioris conditionis quam eius mater, in cuius locũ
successit.l.si viua matre.C.de bonis mater.Curt.iu
nior,consil.44.num.11.leg.hac ædictali. C.de se-
cund.nup.vbi præfinitio dotis seruari debet in per
sona patris,ve. matris,aui,& proaui. Et faciũt pro
ista sententia,quæ copiose traduntur per Tiraq.in
l.si vnquam,verbo,filios non habens, nu.11.C.de
reuoc.donat.Paulus,cons.448.lib.2.qui resoluũt,
quod statutum prohibens aliquem donare,in fauo
rem filiorum,seruari debet in habente neptes,quã
rationem, & alias concludentes tradit Baeza, vbi
supra à nu.11.cum sequentibus. Et (post hæc scri-
pta) hanc opinionem etiam relinquit cogitandam
Azeuedo,in l.1.ti.2.lib.5.recop.nu.14.in nepte ex
filia, secus vero in nepte ex filio, quod approbo, quia
quemadmodum respectu filij nulla est in dicto ca.
101.prohibitio, ita neq; in nepte ex eo proceden-
te,quod non procedit in nepte ex filia,ex rationib.
de quibus supra. Ex quibus cõuincitur opinio Ma-
tienzi,contrarium sentientis in d.l.1.titu.2.glo.2.
nu.7.lib.5.recop.qui tenet contra Baezam, supra
& Pelaez,de maiorat.1.par.q.15.nu.15.Et sic indi
stincte verum existimo, quod neptis ex filia non
possit causa dotis meliorari, ex ratione de qua in
dicto c.101.*de Madrid*,quæ generalis est.

SVMMARIVM.

1 *Donatio causa mortis habet naturam contractus.*
2 *Donatio causa mortis, quoad ordinationem æquiparatur contractui, quoad effectum vltimæ voluntati.*
3 *Lex 55.Tauri, declaratur.*
4 *Mulier coniugata, absque viri licentia non potest mortis causa donare.*
5 *Sub simplicibus continetur casus mixtus.*
6 *A quo remouemus genus, remouemus & species.*
7 *Quod vna via denegatur, alia concedi non debet.*
8 *Referuntur doctores regni, qui tenent, quod vxor non possit donare causa mortis, absque licentia viri.*
9 *Contraria opinio, & auctores illius referuntur.*
10 *Liberatio non est contractus.*
11 *Ratio fundamentalis l.55.Tauri, est, ne fiat præiudicium marito.*
12 *Donationis causa mortis ea est natura, vt ad libitum quandocunque reuocari possit.*
13 *Cessante ratione finali legis, cessare debet eius dispositio.*
14 *Prohibitus contrahere, non est prohibitus donationem facere.*
15 *Mulierum genus auarissimum est ad donandum.*
16 *Mulier facilius se obligat quam donat.*
17 *Quando consensus, vel licentia viri respicit formam, non potest mulier sine licentia donationẽ causa mortis facere.*
18 *Mulier coniugata sine licentia viri potest facere testamentum.*
19 *Inter verbum obligandi, & contrahendi est differentia.*
20 *Prohibitus donare intelligitur inter viuos, non vero causa mortis.*
21 *Generalis constitutio quoad donationes & cõtractus, non comprehendit donationem causa mortis.*
22 *Lex 4.& 5.tit.11.p.5.declarantur.*
23 *Lex fin.tit.4.p.5.declaratur.*
24 *Gregorij Lopez opinio reprobatur.*
25 *A verbis legis recedendum est, quãdo resultat prauus intellectus, vt mens legis conseruetur.*
26 *Ratio legis est anima eius, & verba sunt corpus.*
27 *Ex multitudine auctorum, non est iudicandum.*
28 *Optimum & integrum iudicium est, quod plurimorũ sententijs comprobatur.*
29 *Opinio doctorum retorquetur contra eos.*
30 *Contractus factus per mulierem cõiugatam, qui vtilis est marito, & non præiudicialis, valet absque illius licentia.*
31 *Lex 5.Tauri, declaratur.*
32 *Filius in potestate patris constitutus, si fuerit ætatis legitimæ poterit facere donationem causa mortis.*
33 *Solemnitas & numerus testium, quæ requiritur in testamento, requiritur in donatione causa mortis.*
34 *Lex 69.Tauri, declaratur.*
35 *Donatio oĩum bonorum facta causa mortis sustinetur.*

LL 4 36 *An-*

63 *Antonij Gomez opinio reprobatur tenentis, quod donatio causa mortis, omnium bonorum non valet.*

QVÆSTIO DCXCV.

Vtrum donatio causa mortis assimiletur magis contractibus, quam vltimis voluntatibus. Communis contra communem.

NOtabilis est I Iure nostro quęstio, an donatio
causa mortis, habeat naturam cōtractus, vel
vltimæ volūtatis. Quod est magni effectus, pro de
claratione l. 55. Tauri, qua cauetur, quod mulier
coniugata non possit contrahere absq; licentia vi-
ri. Nam si donatio causa mortis sumit naturam cō
tractus, certissimū est quod non poterit contrahe-
re, si vero hæc donatio vltimæ voluntati æquipare
tur, res est aperta, & sine dubio, vt absque mariti li
centia mulier coniugata possit facere mortis causa
donationem, in qua quæstione, tres contrariæ cōes
opiniones in iure reperiuntur. Prima. n. scribentiū
1 opinio est, quod donatio causa mortis habeat na-
turam cōtractus, quam dixit communem Boerius,
decis. 34. nu. 12. & Michael Crass. recept. sent. §. do
natio causa mortis, q. 2. nu. 1.

Sed contrariam opinionem, quod hæc donatio
mortis causa, assimiletur vltimis voluntatibus, te-
net Hippo. sing. 136. Ripa in l. sciendum, ff. de lega.
1. Iul. Clar. recept. sent. §. dona. q. 5. & verior, & cō
munior appellatur ab Hippolyto, supra, in qua do
ctorum varietate quædam distinctio & cōcordia
adhibetur, quæ tertia opinio potest appellari, de
qua per Bald. in l. hac consultissima, C. qui testam.
face. possunt, vbi distinguit, quod donatio causa
2 mortis, quoad ordinationis modum, & formam, æ-
quiparetur contractibus, cæterum, quoad effectū,
& efficaciam, vltimis voluntatibus. Quam distin-
ctionem, & opinionem dicit communem Guiller-
mus Bened. in c. Raynut. de testa. verb. testa. 4. nu.
34. Paris. cons. 97. nu. 5. vol. 3. & communem etiā
appellat Alc. in l. 2. num. 10. ff. de verb. oblig. & ma
gis communem dicit Hippolytus Riminaldus, in
principio, de donationibus, num. 238. & 572. Co-
uar. in rub. de testamentis, 3. par. num. 1. Anto. Go
mez. 2. tom. variat. resolut. cap. 4. num. 16. Ex qua
resolutione inferūt doctores, quod si ex forma sta-
tuti, mulier vel minor non possint contrahere sine
licentia propinquorum, quod non possint facere
donationem causa mortis. Quam opinionem dixit
commuoem Socinus iunior, in lege secunda, num.
48. & ibi Ripa, nu. 10. ff. de legat. 2. Paris. cons. 97.
num. 4. volum. 3. Hippolytus, in principio, de dona
tionibus, vbi dixit esse communem opinionem, nu.
589. Couar. in rubr. de testam. 3. par. num. 12. Et sic
3 hodie in nostro regno stante l. 55. Tauri, cum mu-
lier coniugata, non possit facere contractum sine
licentia viri, sequitur, quod neque donationem
causa mortis, quam quæstionem intendo latissime
explicare, quia multoties contingit de facto, & sæ-
pius de ea fui interrogatus. Et in primis, pro parte
4 negatiua, quod nō valeat talis donatio causa mor
tis facta a muliere coniugata, sine licentia viri, fa-
ciunt sequentia fundamenta. Primum, quia, vt su-
pra traditum est cū communi opinione, huiusmo-
di donatio magis assimilatur contractibus quam
vltimis voluntatibus. Ita tradit glo. celebris, in l. se
cunda, & ibi Barto. ff. de dote prælegat. idem Bar-
tol. in l. tam his, §. 1. ff. de donatio. causa mort. er-
go cum assumat magis naturam contractus, sequi
tur quod prohibitio contractus comprehendit do
nationem causa mortis, qui est casus mixtus. argu-
mento tex. in l. quæritur, ff. de statu hom. l. legatis
5 seruis. §. vnus, ff. de legat. 2. In quacūque igitur ma
teria, siue fauorabili, siue odiosa sub simplicibus
continetur casus mixtus, l. interdum, §. quod ait,
ff. de his qui notant. infamia. l. patre furioso, ff. de
his qui sunt sui. l. si quis in puteum, §. illud, ff. quod
vi aut clam. l. si ita facta, ff. de iniusto, rup. leg. sed
etsi per prætorem. §. ait prætor, ff. ex quibus causis
6 maiores. Rursus facit pro ista sentētia, quia a quo
7 remouemus genus, remouemus etiam species, ne
quod vna via denegatur, alia simili concedatur. l.
filiusfamilias, §. pari autem ratione, ff. de donatio-
nibus, ergo similiter in nostra specie dicendum est
8 idem. Quam sententiam, ex doctoribus regni, se-
quuntur Couarruuias, in rub. de testam. 3. p. nume.
12. qui alios refert & sequitur, idē tenet Xuarez,
allegation. 20. versicu. præterea, Antonius Gome-
zius secundo tomo variarum, cap. 4. numero 16.
versiculo quinto infero. Mieres, de maioratu. pri-
ma parte, quæstione 2. numero 8. vbi dicit, quod
apud Hispanos est tenenda hæc opinio cum verba
legis Tauri sint prohibitiua, & vniuersalia, Villa-
lobos in Antinomia iuris. litera D. numero 203.
Molina, de Hispanorum primogenijs, libro 2. cap.
9. num. 3. Angulo, de melioration. in l. 2. glo. 1. nu-
mero 3. Gutierrez, de iuramento confirmatorio,
prima parte, cap. 13. numero 9. & practicarum quę
stion. 1. parte, libro secundo, quæstione 21. vbi ex
professo latissime quæstionem istam disputauit,
eandemque sequitur Azeuedo, in l. 2. tit. 3. nu. 66.
ampliat. 11. lib. quinto recopil. Cifuentes, in l. 55.
Tauri, dubio 11. Iulius Clarus, libro quarto sentē-
tiarum, §. donatio. quæst. 5. nu. 1. qui omnes intre-
pide resoluunt, quod ista sit vera & communis opi
nio, & quod ab ea non est recedendum in iudican
do & consulendo.

Sed contraria opinio, magis vera de iure regio
mihi videtur, imo quod mulier cōiugata possit abs
que mariti licentia facere donationem causa mor
tis, & eam reuocare toties quoties voluerit. Et pri
mo ꝑ hac opinione facit, quia in hac lege 55. Tau
ri, non cauetur, quod mulier coniugata non possit
facere donationem, sed illud tātum, quod non pos
sit facere contractum. Sed sic est, quod donatio nō
est contractus, ergo sequitur manifeste, quod non
est prohibita facere donationem. Antecedens pro
batur, quia contractus est vltro citroque obligato
rius. lege Labeo, §. contractus, de verborum signifi
cationib. l. 1. ff. de pact. in donatione vero non est
reciproca obligatio, sed solum donantis, lege pri-
ma, ff. de donat. l. Senatus. §. sed mortis, ff. de dona
tion. cau. mort. & sic de primo ad vltimum, mani-
feste comprobatur, quod illius legis determina-
tio, non procedat in donatione causa mortis: ma-
xime quia illius effectus confertur in tempus so-
luti

luti matrimonij,& sic ad tẽpus habile, l.si seruum,
§.fin.ff.de donatio.inter vir.& vxor.l.in tempus, ff.
de heredib.institu.ex qua ratione dicebat Bal.in l.
siue apud acta, versic.vlterius nota,C.de transact.
quod si statuto caueatur,quod non valeat contra-
ctus factus à muliere coniugata, absque licentia vi
ri,vel consensu propinquorum, quod illud nõ ha-
bet locum in liberatione facta per mulierem, cum
10 liberatio nõ sit cõtractus, quod sequitur ibi Alex.
& in l.mote,ff.de acq.her. & Ias.cons.53.in fi.vol.
11 1.Secundo comprobatur hæc sententia,quia ratio
fundamentalis,& verissima, in qua fundatur dispo
sitio d.l.55.ea est,videlicet,ne fiat marito præiudi
cium in rebus dotalibus, quod quidem continge-
ret,si mulier ad libitum, sine licentia viri posset fa
cere contractum, ita optime declarat Lara,de ali-
mentis,in l.si quis à liberis, §.siquis ex his,à n.138.
& 241.& Mencha.lib.1.contro.vsufrequentium,
12 c.55.n.3.Quæ ratio cessat in donatione causa mor
tis,quia illius natura est,quod possit reuocari ad li
13 bitum,& quod non sumat effectum,nisi post mor-
tem donantis, & sic cum cesset ratio finalis,debet
cessare legis dispositio.tex. in l.adigere,§.quãuis,
ff.de iur.patro.c.cessante, de appella.Tertio,com-
probatur ista mea snĩa, ex l.interdũ,ff.de precario,
ibi,*magis enim ad donationes & beneficij causam,quã
ad negotij contractũ, spectat precarij conditio.*Ex quo
14 textu colligunt doctores, quod prohibitus contra
here,nõ est prohibitus donationem facere,ita tra
dit Imola,in l.5.de ver.obl. Cuma.cõs.173.& Bal.
cons.139.lib.2.Quarto facit pro ista sentẽtia text.
in l.si ego,ff.ad Velleia.vbi probatur,quod Vellei.
quod est introductũ in fauorem mulierum,& rõne
15 ne fragilitatis,non habet locũ in donatione, quia
mulierũ genus est auarissimum ad donandum,tex.
in l.si ab sponso,& ibi gl.ver.raro accidit, C.de do
nat.ante nupt.l.sed si ego, in fi.l.si stipulata,§.1.ff.
16 de donat.inter vir.& vxo. facilius enim se obligat
mulier,quam donat,vt tradit Aret.cons.54.vbi re-
soluit,quod mulier prohibita contrahere sine licẽ
tia mariti,non prohibita videtur donare,idem cõ-
suluit Bal.cons.454.lib.2.& non abs re in casu simi
li dixit Corn.cons.224.lib.3. quod filia prohibita
contrahere sine licentia patris,& duorum propin-
quorum,poterit tamẽ donare.Ergo similiter in no
stro casu, vxor prohibita contrahere sine licentia
mariti,poterit facere donationẽ causa mortis.Nec
prædictis obstat cõis opinio tradita per Michaelẽ
Crass.recep.sent.§.donatio cã mortis, q.2.n.8.vbi
refert,quod non est recedendũ à cõi opinione, qua
cauetur,quod vxor,vel minor, qui non possunt cõ
trahere sine consensu viri, vel duorum propinquo
rum,non poterunt mortis causa donare,assignãs ra
tionem,quia ille consensus propinquorũ, vel mari
17 ti,respicit solemnitatẽ donationis causa mortis,&
sic nimirũ, quod deficiente istiusmodi solemnita-
te,non possit ille contractus donationis sustineri.
Quæ quidẽ ratio cessat in nostra lege,in qua nõ re-
quiritur licentia pro solẽnitate contractus, sed ne
fiat præiudiciũ marito.Quę ratio cessat in donatio
ne causa mortis, & sic cessant fundamenta contra-
ria,& tradita per Mencha.de succes.progressu,§.1.
nu.24.Tiraq.ad leges connubiales gl.verb.*contra-*
ctter,nu.74.& 79.Quinto pro ista opinione facit do
ctrina communis, de qua supra, quod donatio cau
sa mortis magis accidit vltimæ voluntati, quam
contractui,tex.in l.illud,de donatio.causa mortis,
l.fi.eod.tit.& hoc, siue inspiciatur modus donãdi,
vt in l.quæ sub conditione, §.in mortis,ff.de cond.
institu.l.fi.C.de don.causa mortis, siue inspiciatur
persona donantis, l.1.§.1.ff. de tutela & ratio. di-
strahen.siue persona donatarij,l.in omnibus,l.sena
18 tus,ff.de donat, cau.mort. & sic mulier prohibita
contrahere, potest facere testamentum, d.l.fin.C.
de don.causa mortis,l.fi.tit.5.p.5. & tradit Gutier
rez,de iuramento confirmat.1.p.c.4.nu.5.& 6.Si
igitur mulier coniugata,absque mariti licentia,po
test facere testamentum (in quo nemo vnquam du
bitauit) sequitur manifeste,quod poterit facere do
nationem causa mortis, quæ similem naturam ha-
bet,l.Marcellus,ff.de don.inter virum,l.1.§.1.ff.de
tutel.& rationibus distrahen.Sexto pro hac senten
tia facit,quia ista lex 55. Tauri, non loquitur per
19 verbum,obligandi, sed per verbum,contrahendi,
quod denotat maximum mysterium,si loqueretur
per verbum, obligandi, disponendo quod mulier
non possit se obligare sine licentia viri in hoc ca-
su,neque donationem causa mortis possit facere,
cum in ea adsit obligatio, vt in simili consuluit So
cinus,cons.112.lib.1.& cons.172.li.2.ver.4.diffi-
cultas. At vero, cum tantum loquatur lex per ver-
bum,contrahendi,sequitur quod non comprehen
datur donatio causa mortis, cum non sit contra-
ctus.Pro qua sententia adduci potest, quod tradit
20 Bal.in d.c.quia G.qui resoluit, quod si statuto ca-
ueatur, quod ciuis non possit donare in extraneũ,
quod hoc intelligitur de donatione inter viuos,
non autem de donatione causa mortis,quod dicit
bene notandum,cum sæpe de facto cõtingat.Idem
21 tradit Bal.cons.168.lib.4.quod generalis constitu
tio ecclesiæ Rom. dans formam circa donationes
& contractus,non comprehendit donationem cau
sa mortis;& sic nostra lex prohibens contractum,
non videtur prohibere donationẽ causa mortis.Se
ptimo pro ista snĩa facit, quia adultus habens cura
torem,nõ potest sine auctoritate illius contractum
facere,vt in l. si curatorem habẽs, C.de in integ.re
22 stit.min.l.4.& 5.tit.11.par.5.& tamẽ nõ est prohi
bitus mortis causa donare, vt tradunt Bal.& Alex.
ibi,idem Bal.in l.1.ff.de tutel.& rat.distrah.Tiraq.
in l.si vnquam,C.de reuoc. donat.verbo,donatio-
ne largitus,q.13.idem ad leges connubiales,gl.5.
nu.72.ergo similiter in casu nostro poterit mulier
facere sine licentia viri donationem causa mortis,
cum nullum damnum, neque præiudicium mariti
generetur,in quo fundatur huius legis prohibitio,
& non in fragilitate, & imbecillitate mulieris,quia
alias si propter fragile consiliũ, non posset cõtrahe
re,sequeretur quod neque soln.mat.neque in fauo
rem mariti contrahere possit, quod omnes contra
dicunt, dicẽtes,quod mulier põt facere contractũ
necessariũ, & in fauorem mariti, vt tradit Cifuen-
tes,in d.l.55.q.5.& Burgos de Paz,in proœmio le-
gum Tauri,nu.305.&306.quos refert & sequitur
Azeuedo,in l.2.tit.3.nu.81. ampliat.1.lib.5.recop.
23 Pro qua sententia sunt ponderanda verba legis si.

tit.4.

tit.4.p.5.ibi,*Todo home que ha poder de fazer testa-*
mento, puede fazer donacion causa mortis, quia est
actus sua natura reuocabilis, & deambulatorius
24 vsque ad mortem, l.4.ff.de adimend.lega, Neque
in hac opinione placet distinctio Gregorij, in d.l.
fin, verb.*donationes*, quod talis donatio fiat pacto,
vel stipulatione, cum tunc accedat contractui, nõ
potest fieri per vxorem, si vero non interueniat pa
ctum, neq; stipulatio, sustinebitur actus, cũ accedat
vltimæ voluntati, quod dicit esse de mente Baldi,
in l.1.C.de dona.caus.mort. & vltra eum eandẽ di
stinctionẽ tenet & sequitur Anch.cons.384.prout
refert Tiraq.ad leges cõnubial.gl.5.nu.85. Quod
quidẽ conuincitur considerata rõne huius legis, q̃
magis attendit ad dãnum, & præiudicium mariti,
quam ad corticẽ verborum, quod nõ possit contra
here, & sic licet interuenerit pactum, siue stipula-
rio in limine donationis causa mortis, si tamen ex
hoc nullum præiudiciũ generetur marito, & sit col
lata in tẽpus mortis vxoris, valebit talis donatio,
25 licentia viri, quia licet quodammodo verba legis
aliud denotent, tñ mens & rõ legis aliud vult, &
quotiescũq; ex verbis legia simpliciter intellectis,
resultat iniquitas, & quid absurdũ, tunc à verbis le
gis recedi oportet, vt virtus & mens legis conserue
tur, text.singularis in l.scire oportet, §.aliud, ff.de
excusa.tut.ibi, *& si maxime verba hunc habeant sen-*
sum, tamen mens legislatoris aliud vult, tex.in l.non
aliter, ff.de leg.3. Circa quã rõnem multa cõgessit
26 Bal.in l.si quis seruũ persuaserit, C.de fur.quod rõ
legis est anima legis, & verba tanquã corpus repu-
tantur, & sic cũ corpus huius legis sit, quod mulier
nõ possit contrahere, & anima sit præiudiciũ & dã
num, quod ex hoc contractu põt marito resultare,
vt tradunt doctores, & nouissime Gutie.lib.2.can.
q.c.25.nu.10.vers.contrariũ, & doctissimus Barb,
in l.r.in 1.par.ff.solu.mat.nu.27.in fin.cum hæc rõ
fundamentalis deficiat in donatione causa mortis,
sequitur manifeste, quod recte possit vxor mortis
causa donare. Finge etiam, quod mulier coniuga-
ta fecit contractum (absq; viri sui licentia) cũ Ti-
tio, qui promisit dare huic mulieri duo millia du-
catorum, si multũ obediens fuerit marito, ipsa aũt
promisit obedientiã, & seruauit: nonne contractus
iste factus cũ tali muliere sine licentia viri, erit va-
lidus. Si.n.consideramus corticẽ verborũ huius le-
gis, & cateruam doctorum, certũ est, quod talis cõ
tractus nõ sortitur effectum, vtpote, quia defecit li
centia viri. Si vero altiora iuris principia repeta-
mus, & verum sensum legis, validus erit, & firmissi
mus cõtractus iste, cũ sit marito vtilis, & non dãno
27 sus, neque.n.ex multitudine auctorũ, quod melius
& æquius est, sit iudicandũ, cum vnius forsan sentẽ
tia possit & multos, & maiores in aliqua parte su-
perare, l.1.§.sed neque, C.de veteri iure enuclean-
do. In dubio aũt, optimum & integrum iudicium
28 est, quod plurimorũ sententijs cõprobatur, c.pru-
dentiam, de offic.deleg.cle.1, vers.quod etiam ta-
men, de sententijs excommun. Quod intelligo in
casu dubio, secus autem in casu notorio & aperto,
prout est, quod mulier coniugata possit absq; ma-
riti licentia donationẽ causa mortis facere. Quod
29 ex proprio ore doctorum sequentium contrariam
opinionem colligi potest, prout videre est per Go-
mez, in d.l.55.Tauri, nu.2.Palat.Rubeum, in rubr.
de donat.§.68, nu.6. Gutierrez, lib.2.pract.quæst.
q.32.nu.13.Eundem vbi supra, c.4.nu.6.qui resol
uit, quod mulier coniugata potest per contractum
eligere sepulturam, non obstante l.Tauri, quia non
sit præiudicium marito, Baeza, de non meliorãdis
filiabus, c.18.nu.54. Mencha. de success.creatio.§.
14.nu.4.Castillo, verb.*no vala*, in d.l.55.Tauri, vbi
Gomez Arias.nu.14.Matienzo, in l.2.tit.3.glos.1.
nu.13.lib.5.recopil.& nouime Felicia. de Solis, li.
2.de censibus, c.2.nu.23.vers.denique.Spino in spe
culo testa.gl.rubr.5.par.nu.8.Gutier.nouissime, li.
2.canon.q.c...nu.10.vers.contrarium tamen. Qui
30 omnes resoluunt, sine dubio & difficultate, quod
valet contractus factus per mulierem sine licentia
viri, si vtilis, & non præiudicialis vllo tempore sit
ipsi marito (cuius naturę est donatio causa mortis,
de qua est nostra quæstio) & in proprijs terminis
istam nostram sententiam tenet Matien.in l.7.tit.
10.gl.2.nu.29.& 32.& in l.2.tit.3.gl.1.nu.. .lib.5.
recop.& Mench.lib.1.controuers.vsufrequentiũ,
§.12.nu.3.& in lib.1.c.12.nu.5.vbi latissime prose-
quitur hanc opinionem, & Iacobus de Valdes, in
additionib. ad Roder.Xuarez, in l.13.tit.*de las deu*
das lib.3.fori.litera D. Quam opinionem verã exi-
stimo, & pro ea semper patrocinium præstiti, & fa-
ciunt tradita per Baezam, vbi supra, nu.60.& 61. à
31 ratione cessante. Ex quibus infero intellectum ad
32 l.5.Tauri, qua cauetur, quod filius (licet sit in po-
testate patris) si fuerit ætatis legitimæ, poterit face
re testamentum, vt etiã extendatur, & procedat il-
lius legis decisio, ad donationem causa mortis, ex
d.l.fi.tit.4.p.5.& tradit expresse Greg.in l.13.ti.1.
p.6.gl.2.& Couar.in rubr.de testa.3.p.nu.8.& 9.et
Matienzo, in l.7.tit.10.gl.2.nu.27.lib.5.recopil.&
in l.4.tit.4.gl.5.nu.2.& Guill.Benedic.in c.Raynu
tius, verb.matrem insuper Cleram, nu.26.& Tel-
33 lus Fernandez, in d.l.5.Tauri, nu.2. Secundo infer-
tur, quod hodie eadem solemnitas quæ requiritur
in testamentis, respectu numeri testium, requiritur
in donatione causa mortis, & sic dispositio d.l.fin.
est hodie correcta per legem 3.Tauri, ita aduertit
Ant.Gomez, in 1.to.varia.c.4.nu.16. cogita, quia
dubito de veritate illius opinionis, & sic contrariã
tenet Xuarez, alleg.20.nu.28.vbi dicit in donatio-
ne causa mortis, nõ sufficere tres testes, nec per leg.
34 Tauri esse correctã d.l.fi. Tertio venit intelligen-
dus tex.in l.69.Tauri, quæ est l.8.tit.10.lib.5.reco
pilatio.vbi prohibetur donatio omnium bonorũ,
35 vt illa iura nõ procedant in donatione causa mor-
tis, omniũ bonorũ, quæ recto iure fieri põt, non ob
stante prohibitione dictarũ legum: quod nulla alia
rõne procedit, nisi quia talis donatio cã mortis ha
bet naturã testamenti, & qui põt testari, põt et cau-
sa mortis donare, vt in d.l.fi. & in expresso istã sen-
tentiam tenet Castillo, in d.l.6.Tauri, verbo, *dona-*
cion, & Molina de primog.lib.2.c.10.nu.14.Duen
nas, reg.217.limitatio.1. & hæc est communis opi
nio, secundum Boerium, (qui alios refert) decisio.
353.nu.4.Iulius Clarus lib.4.receptarum senten-
tiarum, §.donatio.num.7. & nouissime istam opi-
nionem sequitur Parlador.lib.2.rerum quotidian.
cap.8.

36 c.8.contra Ant.Gomez,in d.l.69.nu.5.vbi(errore ductus)contrariam amplectitur opinionem. Quæ omnia sunt menti tenenda, quia quotidiana sunt.

SVMMARIVM.

1 *Protestatio non potest ligare manus iudicis.*
2 *Ius parti adquisitum ex productione instrumenti,ei inuito auferri non potest.*
3 *Pars non potest restringere vim probationis resultantem ex instrumento.*
4 *Iudex tenetur iudicare secundum veritatem, quæ resultat ex processu.*

QVÆSTIO DCXCVI.

Vtrum præsentans in iudicio scripturam,cum protestatione, quod præsentat eam in quantum pro se facit, & non aliter, præiudicet sibi, si in aliquo capitulo faciat contra producentem. Communis contra communem.

HÆc quæstio, quæ venit disputanda, quotidie contingit de facto,& pauci sunt aduocati, qui in præsentatione instrumenti non faciant protestationem, quod faciunt præsentationem illius instrumenti,in quantum pro sua parte facit,& non aliter,quæ quidem protestatio satis necessaria videtur,& quod talis protestatio prosit protestanti, tenet Inno.in c.cum venerabilis,de except.vbi Fel. nu.23.resoluit istam esse communem opinionem, & in c.imputari,nu.fi.de fide instru.& istam opinionem tenet Bal.in l.vni.C.de confes.& in c.cum dilectus,de consuet.dicit etiam communem opinionem Rip.in c.cum M.Ferariensis,nu.79.de constit. & tradit Dec.in c.cum venerabilis, nu.22.de confessis,vbi refert duas communes opiniones,& Salzedo,in addit.ad Bern.Diaz,reg.342. vbi dicit communem,& Aymon Crau.de antiq.temp.1.p.nu.72. quam opinionem communem etiam appellat Feli. in d.c.imputari,nu.13.Ripa, vbi sup. & Bal.in d.c. cum dilectus,nu.15.Specul. in tit.de instru.edit.§. videndum testat,nu.3.Sali.in l.si fallos,ff.de falsis, Roma.in l.cum mulier viri,nu.25.ff.solu.matr. & pro hac sententia consuluit Grat.consi.101.nu.6.li. 2.vbi resoluit, quod hæc sententia pondere & numero doctorum est magis fulcita,pro qua facit,quod decisum fuit in decis.Rotæ 282.in tit.de fide instr. & tex.in l.Publia Mæuia,§.fi.ff.depositi, & ibi Bar. & Paul.idem Bar.in l.Aurelius,§.idē quæsiti,nu.1. ff.de lib.leg.& ratio est, quia protestatio fit super eo,qđ dependet à voluntate protestātis, vnde non mirū,si talis protestatio iuuet protestantē, tex.in l. & si quis,§.plerisq;,ff.de religio.& sump.Ias.in l.nō solum,§.morte, nu.26.ff.de noui ope.nunc.Ex quibus omnib.vr dicendum, quod producens instrumentum cum protestatione, quod illud producit in parte,& partib.pro se facientib.& non aliter,qđ nō videat fateri, si qua in eo sint quæ cōtra faciāt.

1 Sed his non obstantibus, contraria opinio semper verior & iuridica mihi visa fuit,& quotidie practicatur; imo quod nihil iuuet protestatio,quo minus iudex possit ferre sententiam contra producentem instrumentum, si aliquid eo in rei fauorem contineatur, quia illa protestatio est contra rei & negotij veritatem, & sic nō potest iudicis manus ligare. Pro qua sententia consuluit Roma.consi.433.n.11. gl.vbi Ias.notat.in l.1.§.editiones,n.28. de noui oper.nunc.& in l.certi conditione,§.si nummos,nu me.39.ff.si cer.pet.& in d.l.non solū,§.morte,nu. 26.& Aym.Cra.vbi sup. nu.72. cum seq.& istā esse communem doctorum sententiam, & in puncto iuris veriorem dicit Meoch.controuers.illustr.li.1. c.2.nu.9.& Couar.pract.q.c.20.nu.7.quam etiam tenet Bal.(sibi ipsi inconstans, & contrarius)in ca. præsentium,nu.3.de testib. Paulus,in l.vnica, C.vt quæ desunt aduoca.vbi Bart. & sic consuluit Paul. consi.81.vol.1.Roma.consi.433.nu.10.& Bernard. Diaz,d.reg.342.vbi Salzedo,& Azeuedo,in l.3.ti. 5.lib.4.recop.nu.16.Orosclus, in l.1.§.edenda,nu. 8.col.724.Cacheranus, decis.Pedem.39.nu.26.& hæc est communis practica & obseruantia,vt testatur Paulus de Montepico, consi.56.nu.8.& Gratia. reg.390.nu.8.vbi dicit sæpius vidisse in praxi versari.Nat.consi.365.nu.4.vol.2. Dec.in l.fi.nu.6.C. de edendo,qui dicit veriorem,Rotæ decis.264.de fide instru.in nouis,& communem appellat Roma. in l.cum mulier,nu.25.ff.solu.mat.assignans ratio-
2 nem,quia ex productione instrumēti in iudicio acquiritur ius parti, quod quidem ei inuito auferri non potest. Rursus hæc protestatio est contra ius, & sic non releuat protestantem, l.alimenta,C.de negoc.gest. Præterea pro hac opinione est alia rō,
3 quia nō est in potestate partis restringere vim probatiuam instrumēti producti, coram iudice,& sic illa protestatio nō pōt impedire, quo minus iudex possit adhibere fidem instrumento, non obstante protestatione;ita Masca.(qui in hac materia probationū omnia iura miro ordine resoluit)conclus. 915,nu.17.& 18.& Parlad. lib.2.ret.quotidia.c.fi. §.5.nu.20.Greg.in l.fi.tit.18.pat.3. verb.*decimos*, idem Mascar. concl.1236. nu.15.Pro qua senten-
4 tia facit hodie l.10.tit.17.lib.4.recop.vbi iudex tenetur iudicare secundum veritatem, quæ resultat ex actis processus,ergo protestatio in his nihil operabitur,cum veritas sit in contrarium.Circa quam legem,& de eius intellectu,& materia,est vidēdus Matienzo,in dialogo relat.3.p.c.24.nu.4.& Auen. respons.1.& Gratia.reg.254.nu.3.

SVMMARIVM.

1 *Proles legitima ex matrimonio contracto inter coniuges bona fide,dubitantes,ignorantesque impedimentum,etiamsi omittantur publicationes.*
2 *Matrimonio sufficit quod contrahantur palam & bona fide,etiam si omittantur publicationes, vt proles sit legitima.*
3 *Opinio singularis vnius doctoris præfertur communi opinioni,in causa matrimoniali.*
4 *Matrimonium non dicitur contractum in facie ecclesiæ,quando omittuntur publicationes.*
5 *Textus in c.cum inhibitio, §.si quis vero,de clandest. despons. declaratur.*
6 *Matrimonium dicitur clandestinum, quando omittuntur publicationes Concilij Tridentini.*

7 Ca-

7 *Caput 1. sess. 24. Concilij Tridentini, declaratur.*
8 *Publicationes non sunt de substantia matrimonij de iure communi, nec ex Concilio Tridentino.*
9 *Quando interuenit iusta causa contrahendi matrimonium, sine publicationibus, proles est legitima ex tali coniugio.*
10 *Causa iusta qua dicatur, vt matrimonium omissis publicationibus contrahi possit.*
11 *Qui contrahunt absq; publicationibus Concilij, dant operam rei illicitæ, & sic non excusat eos ignorãtia.*
12 *Menochij opinio reprobatur, dicẽtis publicationes esse de substantia matrimonij, stante Concil. Trident.*
13 *Parentes non succedunt filio habito in figura matrimonij, omissis tamen denunciationibus.*
14 *Ad l. 6. Tauri declaratio.*
15 *Correlatiuorum eadem esse debet ratia.*
16 *Vtrum pater succedat filio habito in figura matrimonij, quando pater sciebat impedimentum ad contrahendũ, resoluitur quod sic, cõtra Tellum Fernãdez.*
17 *Successiones sunt reciproca, negatiue, et affirmatiue, loquendo.*
18 *Tellus Fernandez reprehenditur in sua opinione in l. 6. Tauri, nu. 7.*
19 *Filius primogenitus, natus ex matrimonio inter consanguineos de facto contracto, non succedit in maioratu, etiam si postea legitime contrahatur.*

QVÆSTIO DCXCVII.

Vtrum filius natus ex matrimonio contracto inter cõsanguineos ignorantes impedimentũ consanguinitatis, vel prætermissis publicationibus, sit legitimus heres patri. Communis contra communem.

QVæstio ista, quæ in hoc dubio venit explicanda, prima fronte nullam continet difficultatem, & multi iurisperiti, qui non scrutantur viscera iuris, dicunt, quòd pro parte affirmatiua sit text. expressus, in c. ex tenore, qui filij sint legitimi, vbi si coniugatus, viuente prima vxore, contrahat cũ secunda, hoc ignorante, soboles ex tali coniugio legitima reputatur. Et ex illo tex. desumunt scribentes, quod bona fides vnius ex coniugibus, facit prolem legitimam, & sic à fortiori bona fides amborum, prout in propria specie illud notat Tellus Fernãdes, in l. 6. Tau. n. 8. & pro hac opinione cõsuluit Oldr. cõs. 256. nu. 4. & Abb. in c. cũ inhibitio, de clã. despons. nu. 9. & istã esse cõem opinionẽ Theologorum, & Canonistarũ, tenet Io. Lup. in suo tract. de matrim. 1. par. prin. nu. 14. & 18. qui dicit, quod ista fuit opinio Innoc. idẽ cõsuluit Crot. cons. 304. nu. 8. lib. 3. & pro hac sententia, & quod omissis publi-
1 cationibus, si matrimoniũ bona fide contrahatur in facie ecclesiæ, proles sit legitima, consuluit Rolan. cons. 93. nu. 25. lib. 3. Cæph. cons. 503. vol. 4. licet faciat quædam distinctionem, quam sequitur Gram. cons. 168. Rui. (sibi contrarius) cons. 51. nu. 15. vol. 5. & cons. 10. nu. 2. vol. 3. Cæph. cons. 81. numero 26. & cons. 276. nu. 15. vol. 2. Dec. cons. 153. Ias. cons. 156. vol. 4. Crot. cons. 304. nu. 7. vol. 2. vbi dicit hanc veram & communem opinio. idem tenet Couar. in 4. 2. p. ca. 6. in prin. nu. 6. qui dicit istã opinionem esse moribus receptam, Aneh. in d. c. ex
2 tenore, qui filij sint legitimi, num. 4. qui resoluit, quod sufficiat si contrahatur palam, & publice, licet committantur denunciationes, Dec. cons. 153. col. 2. Paul. Paris. cons. 13. vol. 2. & istam opinionẽ nouissime sequitur Mascar. vol. 2. de probat. conel. 1035. n. 4. dicens, quod in hac materia (fauore matrimonij & prolis) n n est subtilizandum, idemq; tenet Cassiodor. decis. vni. tit. de sponsa. nu. 8. & in
3 nu. 8. resoluit, quod opinio singularis vnius doctoris existẽs pro matrimonio, & legitimatione, est sequenda, etiam contra communem opinionem, & tradit Host. in c. si vir, de cognat. spirituali, argum. tex. in c. fi. de senten. & re iud. Aluarado, de coniectarata mente defunct. lib. 1. c. 3. nu. 12. & Gratian. reg. 252. nu. 4.

Sed his non obstantibus, contraria opinio multos habet sequaces, quod proles non sit legitima, quando denunciationes omittũtur, & pro ista consuluit Soc. cons. 46. nu. 48. lib. 2. qui refert & se quitur plures doctores qui communiter tenẽt istã
4 sententiam. Et ratio est, quia matrimonium non dicitur contractum in facie ecclesiæ, quando omitũtur publicationes, & illis omissis, dicitur clandestinum, vt in c. cum inhibitio, de clandest. desponsat. & ibi gl. & idem tenet Speculum coniugiorum in sua appendice, in prin. & ita concludunt Innoc. & Host. in d. c. ex tenore, quod sensit Soc. sen. cons. 17. nu. 5. vol. 1. & pro hac opinione consuluit Rui. cõs. 4. nu. 10. li. 3. Oldr. cons. 256. Cæph. cons. 503. li. 4. Soc. iun. cons. 86. nu. 53. vol. 2. vbi dicit, quod hæc est communis opinio, & quod hoc voluerunt magis cõiter scribentes: pro qua opinione est gl. notabilis, in c. 2. qui filij sint legit. verbo, sine contradictione, vbi magistraliter resoluit, quod si quis cõtrahat nõ præmissis denũciationibus, quod si detegatur aliquod impedimentũ, non erunt filij medio tempore nati legitimi, & tenet Bart. in l. Paulus, ff. de statu hom. vbi Horozco, n. 8. & expresse hoc prõbat l. 3. tit. 15. p. 4. & probat etiam tex. in d. c. cũ in-
5 hibitio, §. si quis vero, de clandest. desponsa. vbi notat gl. verb. clandestina, in tertio scholio, & in glo.
6 verb. clandestina, 7. scholio. vbi supposito quod matrimonium dicitur clandestinum, qñ omittuntur publicationes, vt tradit Spino, de testa. gl. 15. num. 24. & Gutierrez, pract. q. lib. 2. q. 5. nu. 13. & Naua. in manual. c. 22. nu. 70. inquit tex. in d. §. *si quis vero huiusmodi clandestina, vel interdicta cõiugia inire præsumpserit in gradu prohibito, etiam ignoranter soboles de tali coniunctione suscepta, prorsus illegitima censeatur*, ita etiam tenet nouissime Peregri. de fideicommissis, ar. 24. nu. 74. Et sic tex. ille est clarus & apertus pro ista opinione, quæ quidem hodie procedit extante noua decisione Concilij Tridentini, cap. 1.
7 sess. 24. de reformat. matrimo. nam si in terminis illius capituli coram parocho & duobus, vel tribus testibus palam & bona fide, ignorando impedimẽtum consanguinitatis, aut aliud impedimentũ, contrahatur matrimonium, absq; publicationibus, proles suscepta ex tali coniugio, nõ erit legitima, nam
8 licet publicationes non sint de substantia matrimonij, neque de iure cõi, neque ex Concilio Tridentino, non tamen potest negari, quod omissio illarum reddat matrimonium clandestinũ, & illud sufficit vt

vt soboles ex tali coniugio suscepta non sit legitima, vt in d.c.cum inhibitio, §.si quis vero. Quæ decisio non est immutata, neq; innouata per Concil. Trid. Et posthæc scripta vidi eandem sententiam sequutam fuisse à Guil. de Ceruantes, in l.6. Tauri, nu.21.&22.ex traditis per Nauar. in manuali, cap. 22.nu.70.& Couar. in 4.2.p.c.6.nu.12.& nos etiã diximus in quæst.604.nu.150.vbi pluribus modis illud c.1.declaramus. Quæ quidem sententia limitanda est, si interueniret iusta causa cõtrahendi matrimonium sine publicationibus, veluti si probabilis suspicio fuerit, malitiose matrimonium impediri posse, & in articulo mortis, vel dato aliquo impedimento, propter quod non potest venire ad ordinarium, vt omittat denunciationes, vel in casu quo ab eo remissæ fuerint iuste, vel iniuste, vt tradit Ceruantes vbi supra, & forte in casu simili tradit Sarmie. lib.1. selectarũ, c.6.n.7. vbi resoluit, qđ
10 in mortis articulo adest iusta causa, vt omittatur denuntiationes, cum sit periculum in mora, & tũc recedimus à regulis iuris communis, tex. in l.de pupillo, §.si quis riuos, ff. de noui oper. nuncia. & ibi plura congessit Ias. & tradit Nauar. in manuali, ca. 16.nu.37.& Rojas, in epitome successi.c.2. nu.22. & 23. vbi idem resoluit extante Conc. Trid. & habuit de facto in causa cuiusdam amici & consanguinei. Idemque Spino, in speculo testamentorũ, gl.15.nu.26. Gutier. lib.1. canon. q.c.19.nu.2. Segura Dauallos, in directo. iud. eccl.2.par.c.16.nu.4.& Zenedo, in collect.81.nu.5. ad decretales, qui sic declarant decretum Conc. Trid. & nos diximus in d.q.604.2.nu.94. Quod quidem maxime est notãdum, quia quotidie potest de facto contingere, cũ huiusmodi matrimonia hodie assidue contrahantur coram parocho & testibus, omissis publicationibus quo contracto, & sobole suscepta põt aliqđ impedimentum apparere, quod matrimonium annullet, ex quo soboles non erit legitima, & rõest,
11 quia illi contrahentes dant operam rei illicitæ, cõtrahendo sine publicationibus, & sic non excusat ignorantia, vt in c.tua, de homicid. & c.non est sine culpa, de reg. iur. in 6. ita Cassiod. in tit. de sponsal. decis. vni.nu.1. in fine, & licet ignorantia semp præsumatur, & non delictum, l.verius, §.cum autẽ, de probatio. tamen hoc non procedit in contrahente matrimonium in gradu prohibito, quia propter periculum animæ, præsumitur scire iuris impedimentum, & coniunctionis, ita Ancb. in ele,1.de consan. & affini. Gram. cons.49.vol.1. quos sequitur Anto. Gabr. lib.5. commu. concl. tit. de regulis iuris, conclus.5.nu.24.& conclus.7. vbi resoluit, quod in his quæ sunt contra ius, magis præsumitur dolus & mala fides, quam error, vel ignorantia. Ex quibus om-
12 nibus infero falsam esse opinionem Menochij, in cons.69.vol.1. vbi resoluit, quod omissio publicationum Conc. Trid. reddit matrimonium nullũ, cum sint de substantia matrimonij, quem sequitur Ceph. cons.421.nu.29. cum sequentibus, vol.3. & cons.503.nu.14.vol.5. quod verum non est, & conuincitur ex eo, quia arbitrio ordinarij, illæ denunciationes omitti possunt, vt in Concilio est dispositum, & nos diximus in d.q.604.n.94. Ergo si omitti possunt, sequitur quod non sint de substantia, & sic est iam declaratum per congregationem Cardinalium, vt resoluit Segura Dauallos, in suo directorio, 2.p.c.16.& tradit Zenedo, in suo collect.81.2.par.nu.5. Naua. in manu.c.22.nu.70. in fi. & n.85. Soto, in 4.dist.28.q.1.ar.2.& Paz, in sua praxi, 2.tomo, præludio 3. à nu.11. Ex quibus non abs re venit in hoc loco explicanda alia non minus elegans quæstio, quæ resultat ex præcedentibus, vtrum pa-
13 tens succedat huic filio habito in figura matrimonij, quando omittuntur publicationes, & postea detegitur aliquod impedimentum. Et ex resolutione præcedentiũ vr dicendum, quod quemadmodũ filius non est legitimus in hoc casu, nec patri succedit, ita & è conuerso (cum successiones sint reciprocæ) nec pater filio: quia licet ignorans impedimentum matrimoniũ contraxit, tamen fuit in mala fide contrahendo sine solemnitatibus à iure requisitis, & sic si soboles, quæ nihil peccauit in tali matrimonio, non est legitima, nec patri succedit: bene sequitur, quod paretes qui dolose & cũ mala fide cõtraxerunt, omittẽdo publicationes, non succedunt filio. Ita probat l.6. Tauri, in principio, ibi, *los ascendientes legitimos por su orden y linea derecha succedant ex testamento y ab intestato a sus descendientes, y les sean legitimos herederos, como lo son los descendientes a ellos.* Ergo cũ descendens ex tali matrimonio, legitimus nõ reputetur ad succedendũ parẽtibus, similiter neq; parẽtes erũt filio legitimi suc-
15 cessores, quia correlatiuorũ eadem dẽt esse ratio, l.1.C. de cupress. in loco Daphnes, lib.11. l.si qs ser uo, C. de furtis, & tradit Tellus Fernandez, in l.6. Tauri, nu.13. qui à nu.7. ibi mouet aliã qõnem, quę
16 parũ differt à pcedẽti, an si in casu proposito vnus ex parentibus habeat malã fidem, & scientiã impedimenti, an iste pater succedat filio habito in figura matrimonij, qñ fuit contractũ in facie ecclesiæ, corã parocho & testib. & præcedentib. denunciationibus: qui acute resoluit, patrẽ non esse necessariũ filij successorẽ, cũ hoc non sit cautũ de iure, qđ pater succedat filio in hoc casu, sed solũ quod filius succedat patri, vt in dicto capite, ex tenore. Sed salua pace tãti viri, regula est constituenda in contrariũ, imo quod cũ non sit iure dispositũ, quod pater nõ sit legitimus filijs successor, pp scientiã & impedimentũ mrimonij, quod sit filio legitimus & necessarius heres, ex eo, quia pater hẽt pro se regulã iuris, quæ disponit, qđ pater sit filio legitimus successor, vt in d.l.6. Tauri, & intentionẽ habere fundatã de iure, dũ non probetur exceptio, secundum gl. in l.oĩs diffinitio, ff. de reg. reg. iur. quã sequitur Decius, in l.1. ff. illo titulo, & est cõis opinio, secundũ Couar. lib.2. var.c.12.nu.4. Præterea, quia qualitas legitimitatis nõ põt diuidi, esset namq; absurdũ, & monstrosum, qđ filius ex tali cõiugio sit legitimus, & quod pater careat illa legitimitatis qualitate: maxime cũ sit regula iuris (sine cõtradictione)
17 quod affirmatiue & negatiue successio sit reciproca, ita vt in casib. in quib. filius succedit patri, succedat pr filio, & è cõuerso, vt tradit Azo. in summa, C. de legit. here. Bar. in l.6. nu.15. ff. de his quib. vt indig. & tradit Rojas, de succe. ab intestato, c.31. nu. 3. Paleot. de noth. & spur. q.9. & sic respectu successionis non est in iure cautũ, quod pater qui sciens impedi-

impedimentum contraxit matrimonium, secundú
solemnitaté à Concilio traditam, priuetur propter
illud peccatum successione filij. Erit tamen iustum,
vt alijs (arbitrio ordinarij) plectatur pęnis, vt à si-
milibus criminibus homines arceãtur, non tñ iustũ
erit, quod sine lege contrarium disponente, pater
priuetur filij successione. Et sic merito Rojas, in e-
pitome successionum, c. 30. nu. 38. tenet istam opi-
18 nionem contra Tellum Fernandez, idemque tenet
Valazquez de Auen. in l. 6. Tauri, gl. 1. quos sequi-
tur doctissimus Ioannes Gutie. practi. q. 2. par. lt. 3.
q. 74. per totam, quibus libenter adhæreo contra
Tellum, quia illius opinio singularis est, & cõtra ra
tionem naturalem, & sic cum casus iste de facto cõ
tigerit, pro hac sententia semper iudicarem & cõ-
suleré. Solet tamẽ frequenter dubitari, an filius pri
mogenitus ex matrimonio inter cõsanguineos de
facto contracto, succedat in maioratu, et si matri-
moniũ postea legitime contrahatur, & non succe-
dere in præiudicium alterius, tradit Couar. in 4. c.
8. §. 8. nu. 13. Greg. in l. 2. tit. 15. par. 1. verbo, *si no el hijo mayor*, & Moli. lib. 3. de Hisp. primog. ca. 2. nu. 10. (cum sequentibus) vbi eleganter disputat, & declarat hanc quæstionem.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia non iudicat de occultis.*
2 *Cogitationis pœnam nemo patitur.*
3 *Hæresis mentalis consistit in errore intellectus.*
4 *Ecclesia non scandalizatur ex actu intrinseco.*
5 *Excommunicatio non incurritur ex solo animo percu-tiandi clericum.*
6 *Voluntas in corde retenta nihil operatur.*
7 *Lingua est tuba cordis, & quod verbum non sonat pro nihilo habetur,*
8 *Voluntas in corde retenta, est sicut posthumus in vte-ro, qui nihil est, si non nascatur.*
9 *Bulla in cœna domini comprehendit hæreticos tam ver bales, quam mentales, cum excommunicatio sit pe-na spiritualis.*
10 *Excommunicatio cohæret hæretico, tanquam lepra le proso, & vmbra homini.*
11 *Respectu excommunicationis paria sunt, quod aliquis sit hæreticus mentalis vel verbalis.*
12 *Hæreticum mihi notorium non tenetur euitare, donec de hæresi condemnetur.*
13 *Excommunicatus est vitandus statim, quando constat de excommunicatione.*
14 *Extrauagans Martini V. incipiens ad euitanda scan-dala, declaratur.*
15 *Reges qui loquuntur cum legatis hęreticis notorie, non sunt excommunicati, & redditur ratio.*
16 *c. 6. sessio 24. de reforma. declaratur, vt non procedat in hæretico mentali.*

QVÆSTIO DCXCVIII.

Vtrum Hęreticus occultus & mentalis sit excommunicatus. Communis contra communem.

Difficilis se offert disputanda quæstio (in qua reperio duas adinuicem contrarias opinio-
nes) vtrum hæreticus occultus, & (vt strictius lo-
quar) qui hẽt hæresim in corde, cum pertinacia, sit
excõmunicatus. Et in primis, quidquid dixero in
hac quæstione, & toto opere, subijcio correctioni
sanctæ matris Ecclesiæ, cuius fidẽ corde credo, &
ore cõfiteor. Et pro parte negatiua facit vulgatissi-
1 ma in iure conclusio, quod ecclesia non iudicat de
occultis, sed solũ de manifestis & notorijs. Ita pro-
bat tex. in c. sicut tuis, & in c. tua nos, de simon. ca. à
nobis, el 2. de sent. excõ. c. erubescant, 32. dist. ca. 1.
in fi. Conc. Trid. ses. 24. de refor. matr. Secundo pro
2 ista opi. facit reg. l. cogitationis, ff. de pœnis, vbi ꝓ-
batur, qđ cogitationis pęná nemo patitur, qui tex.
3 est canonizatus in c. cogitationis, de pœni. di. 1. er
go cum hæresis mentalis consistat solũ in cogita-
tione & intellectu, sequitur inde, quod talis hæreti
cus non sit excõicatus, neq; cõprehẽsus in Bulla in
4 Cęna dñi. Tertio fulcitur ista sententia, quia eccle
sia nõ scandalizatur ex voluntate intrinseca, quæ
non procedit ad actum exterioré, ca. Deus, 24. q. 3.
c. Arch. 85. di. & occulta sunt Deo reseruata, qui so
lus nouit & scrutatur corda fidelium hominum, vt
in c. quãdo, 15. q. 6. c. cõsuluisti, 1. q. 5. pro qua opi
nione adduci possunt plures rationes traditæ per
Tiberium Decianum, in tractatu criminali, 1. p. lib.
5. de pœnis hæreticorum, c. 53. vbi refert decẽ dif-
ferentias inter hæreticum occultum & manifestũ,
vbi hanc sequitur opinionem in 2. differentia, &
istam opinionem prosequitur Pet. de Arag. 2. 2. q.
11. ar. 3. & Lælius de Zanchis, de priuileg. ecclesię,
priuileg. 143. nu. 15. Domin. Ban. in 2. 2. q. 11. art. 4.
Quarto facit pro ista sententia doctrina gl. verbo,
tuo nomine, in c. cum quis, de excom. in 6. qua ca-
5 uetur, quod ex solo animo percutiendi clericum,
& imponendi in eum manus violentas, non incur-
ritur sententia excommunicationis, de qua in ca. si
quis suadente diabolo, 17. q. 4. quam glossæ sentẽ-
tiam sequuntur Host. in c. mulieres, de senten. excõ
mu. Syl. in verb. excom. 7. nu. 4. in fine. Et sic à simi-
li & pari ratione dicendum videtur, quod hæreti-
cus mentalis non sit excommunicatus, cum volun-
6 tas in corde retenta nihil operetur, vt in l. quidam
cum filium, 46. ff. de hered. inst. c. 1. de eo qui mit-
titur in poss. caus. rei seruandæ, vbi gl. & dicit Bal.
cons. 160. vol. 1. quod lingua est tuba cordis, &
7 quod verbum non sonat pro nihilo habetur, & sic
dicitur in Euangelio, *loquela tua te manifestum fa-
cit*, & plura tradit (more suo) Tiraq. in l. si vnquã,
verbo, libertis, nu. 18. & 20. C. de reuocand. donat.
Castillo in l. 2. Tauri, qui plura congessit ad hoc,
quod voluntas in corde retenta nihil operetur,
8 quia est sicut posthumus in vtero, qui nihil est si
non nascatur, vt in l. fi. C. de posthu. hered. insti. Ex
quibus fundamentis hæc sententia tutissima & re-
ceptissima videtur, & primus omnium hanc tenet
opinionem D. Th. 12. q. 91. art. 4. Iul. Clar. §. hære-
sis, nu. 23. & Didac. Perez, lib. 1. ordinam. pag. 84. in
fi. Nauar. in manua. latino, c. 27. nu. 56. Magister Bã
nes, super 2. 2. q. 11. ar. 4. cum seq. & sequitur hanc
opinionem theologorum Franciscus Pegna, in ad-
ditio. ad Rojas, de hæreticis, in 1. part. sub nu. 240.
& 246. vbi dicit, quod hæc theologorum senten-
tia est communis & vera, & in practica obserua-
tur,

tur,& quod ab ea non est recedendum;& dicit ma
gis communem Canonistarum Humada, in l.13.ti
tu.5.par.1.gl.11.nu.1,in fine, & dicit communem
Caiet.2.2.q.11.ar.3. & Palud.in 4.dist.13.Ang.de
de Clauasio,in summa,verbo,Hæreticus,Syl.verb.
excommunicatio,7,nu.3.& 4.Summa Armil.verb,
hæresis,in prin.& nu.fi.Floren.in 3.par.sum.hęret.
tit.24.Castro,de lege pœnali,lib.2.ca.fi.& de iusta
hæreticorum punitione,lib.1.c.12.qui etiam dicit
communem, & Simãc.catholicarum inst.c.42.nu.
3.& Iacob Almain,in 4.dist.17.Couar.in reg.pec-
catum, 2.par.reg.1.nu.71. de reg.iur. in 6.Cordo-
ua,in quæst.lib.1.q.35. Gutier.canonicarum q.ca.
13.nu.5.

Sed his non obstantibus,cõtraria opinio verior
mihi videtur,imo quod hæreticus occultus menta
lis cũ pertinacia, sit excommunicatus eodẽ modo,
ac si publice pronũciasset hæresim, quia vbi pœna
imponitur ipso iure, statim ligat in foro conscien-
tiæ,vt tradit Abb.in c.1.de constitutionibus,vbi Fe
lin.nu.58. & sic cum omnes teneantur scire leges,
vt l.leges, C.de legib.& per leges sciant hæreticũ
esse excommunicatum,sequitur,quod in foro con-
scientiæ hæretici sint ligati,vt resoluit Tiber.Dec.
9 sup.c.41.nu.2.maxime,quia sententia excommuni
cationis profertur in Bulla,in Cœna domini,cõtra
hæreticos, & sic nihil interest, quod sit hęreticus
mentalis, vel verbalis, quia vterq; hæreticus dici-
tur,qui non profitentur fidem catholicam, & sic ni
mirum,si incidãt in censuram, & si reuertantur ad
fidem sunt reconciliãdi, & à cẽsuris absoluẽdi,quã
opinionem tenet Arnal.l.Albert.in tract.de agno-
scen.assert.hær.& Bursa.qui dicit communem,cõs.
14.nu.5.& 9.Giral.de hæreticis,q.5.nu.7.& 8.Gũ-
disalbus,in d.tract.de hęreticis, c.15.nu.14.Carre
rius,de hæreticis,nu.138. & Bonifac.de Vitalis,de
maledicis,in tit.de crimine hęresis, sub nu.6.quos
sequitur Ioannes Botta, cons.1.nu.10. & nouissime
Azeued.in l.1.tit.3. lib.8.recopil.à nu.151.vbi con
ciliat has opiniones, vt prima theologorum proce
dat in simplici dubitatione absque consensu,secun
da vero procedat in hæretico mentali,qui hẽt hæ-
resim in mente formatam,& pertinaciam in volun
tate,&licet verum sit quod ecclesia non iudicat de
occultis,illud intelligo, quo ad punitionem tẽpo-
ralem,secus quo ad spiritualem, vt est excommuni
catio,vt docet Gutier. lib.2.can.quæst.c.fin.nu.21.
quam opinionem sequitur Cantera,in quęst.crimi
nalib.2.par.c.1.nu.8. & nouissime hanc amplecti-
tur opinionem (contra theologos) don Ioan Vela,
in tract.de punitione delicto.ca.14.vers. iure vero
canonico,& Menoch. de arbit.casu 36n.n.7.& Ti
ber.Decianus, in tract.criminali.1. par.lib.5.c.42.
nu.2.vbi optime defendit; pro qua sententia facit
tex.expressus in cle.1.§.verum, de hæret.& ibi no-
tat gl.verb.eo ipso incurrant, quam gl.opinionem
sequuntur ibi doctores,&esse singularem affirmat
Abb.in procem.Decret.nu.6. & in c.extirpandę,§.
quia vero,de præb.Feli.in c.fin. de hæret.& in c.1.
nu.7.de præsump.vbi dicit communem opinionẽ,
contra Theologos contrarium sentientes, ita Na-
uar.de pœnit.dist.5.pag.7.nu.22. Hippoly.in l.qui
falsam,nu.13.ff.de fals. & est etiam gl.in summa,
24.q.1.gl.in c.cogitationis, de pęnit.dist.1.c.noue
10 rint,de sent.excõmm.c.excommunicamus,el 1.de
hęret.vbi excommunicatio cohæret hęresi,tanquã
lepra leproso,& vmbra homini, & sic cũ sola volũ
tate incidatur in hęresim,sicut in peccatũ,nihil in-
11 terest,quod hæreticus, vel mentalis sit,vel manife
stus,respectu excõmunicationis : quia defecit pro-
batio & non ius,vt dicit iurecõsultus,in l.duo sunt
Titij,ff.de testa.tutela,& probatur in d.cle.1.§.ve-
rum,& tradit copiose Rojas, de hęret.1.par.à nu.
240.vsque ad nu.276. qui respondit difficultatib.
contrariæ opinionis,idemq; tenet in singularib.fi-
dei,assertione 37.Quæ opinio verior mihi videtur
in fidei fauorem,& in odiũ hæreticorum,licet eam
impugnet Gutier.vbi sup.c.13.nu.5. qui sequutus
fuit opinionem theologorum, & sic,in c.1.n.8.sua
12 rum canonic.quęst.tenet sine dubio,quod hæreti-
cum mihi certum & manifestũ, non teneor vitare,
donec de hęresi condemnetur, quod etiã tenuerũt
Soto,in 4.dist.22,q.1.ar.4,& Nauar.in manua.c.9.
nu.6.Simancas,de cathol.instit,tit.40.nu.43. quæ
13 opinio anceps & dubia videtur, quia de iure com-
muni excommunicatus, etiam ante denunciationẽ
statim, quod constabat de excõmunicatione,erat
vitandus,c.cum non ab homine, & ibi gl.& Doct.
de sent.excõ.Quod quidem non est hodie immuta
14 tum per extrauag.Martini V. incipientem,ad eui-
tanda scandala, qñ ita est notoria excommunica-
tio,quod nulla possit tergiuersatione cęlari.Et ita
in hunc sensum extrauagantem illã intellexerunt
D.Ant,3,par.ti.25.c.3.Ang.de Clauasio,in summa
verb.excommunicatio,§.63.Ledesm.in 2.par.4.q.
25.ar.1.Soto,in 4.dist.1.q.1. arti.6.& dist.22.q.1.
ar.4.& Victoria,de excommunicatione, nu.10.&
plura circa intellectum & propriam literam illius
extrauagantis adduxit Paz in sua praxi,1.par.1.to.
5.tempore, à nu.72. vbi refert propriam literã,&
hnc notissimũ est,& receptũ,quod manifestus cleri
ci percussor,tanquã excõicatus sit vitandus,ergo à
fortiori erit etiam vitandus notorius mihi & ma-
nifestus hęreticus,licet quoad alios sit occultus,&
non sit de hęresi condemnatus, quia qui certus est
non indiget vt amplius certioretur, vt in l.1.de a-
ctio.empt.Sed contrarium tenet Nauar.in manua.
c.27.nu.35.vers.tertio infero,& Gutierrez,can.q.
e.1.nu.1.Quia illa notorietas debet esset generalis,
& non particularis, vt euitetur excommunicatus,
argu.tex.in c.de manifesta, 2.q.1.c.peruenit, el 1.
de appellatio.c.inter dilectos,de excessib.prelato.
vbi etiam in causa notoria requiritur declaratio iu
dicis:& hęc est magis recepta opinio, quã ẽt tenet
Nauar.in suis miscellaneis, de oratione,miscellan.
47. qui sic intelligit extrauagantem illam, vt sit ne
15 cessaria denunciatio, defendens reges,& alias per
sonas,qui loquuntur cũ legatis manifestis hæreti-
cis,à qua recentissima opinione nõ est recedẽdum.
Rursus pro nostra principali opinione põt induci
16 tex.in c.6.sess.24. de reform. vbi episcopus põt ab
soluere hæreticũ occultũ,quæ verba,ad hęreticum
mentalẽ possunt adaptari, (cũ satis occultũ dicat,
quod à nemine scitur) & sic bene sequitur,qđ abso
luitur hæreticus occultus,quod est excõicatus. Sed
verius existimo, quod ille textus non procedat in
hære-

nu.6.Affl.decis.91.nu.3.& 94.& decis.150.no.35.
& istam opinionem esse veriorem & communiorẽ
tenet Hipp.in rub. ff.de fideiuss.nu.265.Feli.in c.si
cautio, n.89.de fid.instr. Tiraq.(alios referens) de
vtroq; retract. de retractu lignag.gl.16.nu.84. &
de retract.conuent.gl.6.nu.17. & hanc dicit com-
monem & veram Duen.reg.337.nu.4. & Auiles,in
ce.prę.c.10.verb.*execution*,nu.39.qui dicit,quod
ita practicaret,si casus eueniret,quam sequitur Go
mez,dicens etiam communem.a.to.c.13.nu.13.&
ita dicit communiter practicari Gutier.de iuram.
confir.1.p.c.63.nu.12. qui etiam dicit communẽ,
secundum Rol.cons.17.nu.9.lib.1.& post hęc scri
pta eandem tenet opinionem Solis, de censib.li.3.
c.3.nu.8.qui dicit, quod hæc sententia communi-
ter & frequentissime recipitur in praxi,& plures al
legat Mascar.vol.1.in tract.de proba.conclu.361.
7 nu.1.& 9.vbi contendit Bar.à contrarietate libera
re,dicens,quod in d.l.duobus,§.à fideiossore,ff.de
iureiu.loquitor per verbum forte, & in d.cõs.160.
affirmatiue, & sic illa sententia & opinio est tenen
da nõ absolute,& generice, sed cum declaratione,
de qua per eum,videlicet, quod transactis trigin-
ta diebus possit fideiussor agere cum *carta de lasto*,
aduersus reum debendi, quia ante illud tempus po
test creditor principalis venire contra confessionẽ
8 de recepto,secus aũt postea,quia deinceps præsum
ptio iuris est,quod realiter & vere soluta fuit pecu
nia,vt in l.in contractibus,§.super cæteris,C.de nõ
num.pecu.l.9.tit.2.p.5.vbi Greg.verb.*emprestar*,in
fine,quam opinionem cum hac declaratione sequi
tor Mencha.lib.2.controuer.vsuf.c.28.nu.4.& di-
cit Rol.cons.4.nu.13.quod confessio de recepto,
transactis triginta diebus, æquiparator vere & rea
li solutioni,& sic facta reali solutione,quemadmo
dum dicitur constare de numeratione, vt in l.pecu
niæ,C.de solu.l.quidam, de const.pecu.l.fi.ff.de in
stitor.act.sic per confessionem de recepto, elapsis
triginta diebus,ita declarat Acosta, in d.l.si ex cau
tione,in 6.& vltima differentia, n.10.vbi sic decla
rat Bartoli opinionem dicens communem,& ratio
nes huius opinionis elegãter tradit Mascar.sup.cõ-
clu.373.vbi refert duodecim limitationes,& plu-
res doctores allegat Zenedo,in collect.152.ad de-
9 cretal.nu.7.Ex quib.moneo debitores, qui soluũt
tutoribus,curatoribus,& alijs administratoribus,
& ẽt procuratoribus,vt in apocha solutionis detur
fides de numeratione debiti,alias autem,si tantum
constet de solutione per confessionem administra-
toris,illa non nocebit minoribus,vel veris credito
ribus.Ita doct.in l.2.§.fi.ff.si cer.per.& est cõis secũ
dũ Tiraq.de retract.conuen.§.4.gl.6.n.13. & Mas-
car.sup.concl.361.nu.5.Rojas in epit.succe.c.11.
nu.15.Gutier.de iuram.confir.1.p.c.50.nu.4.cũ se
quent.Auend.1.p.c.29.nu.13.per totum,Parla.&
Sarm.sup. qui nititur probare contrariũ. Præterea
10 quod magis est, debitum posterius, de cuius vera
numeratione constat,præfertur anteriori,de cuius
numeratione non constat,nisi per confessionem de
bitoris,etiam si in eo adsit hypotheca.Ita Rip.in l.
priuilegio,nu.19.ff.de priuileg.cred.Greg.in l.27.
tit.13.p.5.gl.1.& Gutier.de iuram.confir.3.p.cap.
15.nu.21.quod est menti tenendum.

SVMMARIVM.

1 *Ad c.cum esses,de testam.declaratio.*
2 *Femina de iure canonico est idoneus testis.*
3 *Genus femininum comprehenditur sub masculino.*
4 *Dispositio iuris ciuilis seruari debet, de iure canonico, vbi ius canonicum non resistit.*
5 *De iure ciuili femina nõ est idoneus testis in testamẽtis.*
6 *Consiliũ mulieris est fragile,& testimoniũ mutabile.*
7 *Cap.cum esses,de testa.solũ corrigit ius ciuile respectu numeri testium,non vero respectu qualitatis.*
8 *Declaratio ad l.3.Tauri.*
9 *Femina in testamẽto inter liberos,an sit testis idoneus.*
10 *Lex noua minuens solemnitatem testamenti respectu numeri testium,in reliquis manet incorrecta.*
11 *Correctio sicut in toto est euitanda,sic etiã & in parte.*
12 *Lex 1.tit.4.lib.5.nouæ recopil.declaratur.*
13 *Concordia opinionum contrarium.*
14 *Femina in codicillis testis esse non potest.*
15 *Lex 10.tit.1.par.6.declaratur.*
16 *Hermaphroditus non est idoneus testis.*

QVÆSTIO DCC.

Vtrum in testamento facto de iure canonico,femina sit idoneus testis. Communis contra communem.

DVbiũ nõ leue in iure reperitur, vtrum femina
de iure canonico,stãte dispositione c.cũ esses,
1 de testa.possit esse testis, qđ est magni effectus: nã
si est idoneus testis sustinebitur testm̃,in quo femi-
na in testem fuerit adducta: si vero non est idoneus
testis,corruet testm̃, & erit locus successioni ab in
2 testato. Et partem affirmatiuã,quod femina sit ido
neus testis de iure canonico, & in terris ecclesię,te
net Abb.in d.c.cum esses.Ias. in l.hac consultissi-
ma,nu.9.C.de testa.qui dicit cõem,Pet.de Ancha.
in d.c.cũ esses,nu.6.& ibi Imol.n.13.Abb.in c.rela
tũ,el 1.nu.3.de testa.& pro hac snĩa & opinione cõ
suluit Rui.cons.192.n.7.vol.2. Boer.deci.93.n.4.
& dicit eõem Crot.in tract.de testib.1.p.nu.10.eã-
dem opinionem amplectitur Mench. lib.3.de suc-
cess.crea.1.p.§.21.nu.4.vbi assignat rationẽ,fundãs
se ĩ verbis d.c.cũ esses,ibi, *in ore duorum, vel trium.*
Idem,ibidem,§.13.nu.73.& in li.2.§.12.nu.42.idẽ
que sentire vr̃ Duen.reg.314 lim.3.qui postquã po
suit regulam generalem, quod femina in testamen
to non potest esse testis,vt in l.qui testamẽto,§.mu
lier,ff.de testa.& in l.17.tit.16.p.6.eam limitat de
iure canonico, secũdum supradictã resolutionem.
3 Quod ẽt comprobator, quia genus femininũ com-
prehẽditur sub masculino, l.2.ff.de verb.sig.l.si ita
scriptũ,de leg.2.& plura tradit Gracia.reg.209.Et
sic vr̃ dicendũ,qđ cum tex.in d.c.cum esses,loquat
per genus masculinum, videlicet, duorũ,quod cõ-
prehẽdatur femininũ, & sic quod non solum mas-
culi,sed ẽt feminæ possint esse testes de iure cano-
nico. Quã quæstionem prosequitur Pet.Magdale.
de numero testium,2.p.c.8.nu.13. Seraph.de Seta
ph.de priuil.iura.in priuil.97.nu.5. Did.Per.in l.3.
tit.2.li.5.ord.pag.86.& Spino,in spec.test.glo.31.
prin.ex no.12.& nouũ intellectũ ad d.c.cũ esses,as-
signat Zene.in collec. ad illũ tex.159.n.7.fol.350.

Sed his non obstantibus cõtraria opinio verior
mihi videtur, imo, quod femina non possit esse te-
stis in testamento, etiam de iur. can. quæ opinio fun
4 datur ex eo. Primo, quia dispositio iuris ciuilis ser-
uari debet de iure canonico, vbi ius canonicum nõ
resistit, vt in c.1. & 2. de nou. oper. nunc. ergo cũ de
iure canonico non sit dispositũ, quod femina possit
5 esse testis in testamento, sequitur quod est stãdum
dispositioni iuris ciuilis, quo iure cauetur, quod fe
mina non est idoneus testis, vt in d.l. qui testamen-
to, §. mulier, & in §. testis, Inst. eo. l. 17. tit. 16. p. 6. &
tradit Couar. in c. relatum, el. 1. n. 4. de test. Tiraq.
in l. 9. connub. nu. 44. Quæ opinio communis est, vt
(pluribus citatis) tradit Duen. reg. 313. n. 2. & reg.
314. & diximus, in q. 220. quod quidem compro-
batur ex ratione tex. in c. forus, de verbo. significat.
6 quia mulieris consilium est fragile, & habet muta
bile testimonium. Et ius canonicum, quod minuit
numerum testium de iure ciuili, non videtur dispo
nere circa qualitates testiũ, sed solum respectu nu-
7 meri, vt clare insinuant verba tex. in d.c. cum esses,
ibi, *septem, vel quinque testes, secũdum quod leges hu-
manæ discernunt*, & ibi, *tribus vel duabus personis ido
neis*, & sic solum tex. ille venit corrigere ius ciuile,
& limitare circa numerum testium, non vero se in-
tromittit circa qualitatem, imo vero ex illis ver-
bis, *personis idoneis*, ostendit, quod testes debẽt esse
masculi, cũ alias femina nõ dicatur testis idoneus,
vt supra dictum est, & probatur in d.c. forus. Et sic
istam sententiam amplectitur Alber. de statutis, 1.
p. q. 30. qui dicit communem, & pro ea consuluit
Alex. cons. 70. & 77. vol. 2. & cõs. 12. lib. 1. & Tiraq.
sup. & Corn. in auth. quod sine, col. 2. C. de testam.
Dec. in c. 3. de testib. & Coua. in d.c. relatũ, el. 1. nu.
4. & in d.c. cũ esses, nu. 14. qui tenet contra cõem,
& hanc et dicit cõem Mench. vbi sup. licet ab ea di
scedat, sequitur tamen istam (sibi contrarius) li. 2.
de succes. creatio. §. 13. nu. 73. & 74. & sic eiusdem
opinio prima nec vera nec tuta mihi vr̃, & sic ab ea
libenter recedo, ex rõnibus, & põderationib. ad d.
c. cum esses (de quibus supra.) Ex quibus venit de-
8 clarãda l. 3. Tauri, quæ correctoria est iuris ciuilis,
9 & circa illius dispositionẽ sępe dubitatur, an femi-
na sit idoneus testis in testamento inter liberos, &
de iure cõi est cõis opin. quod femina est idoneus
testis, ita Bal. & cõiter Docto. in auth. quod sine, C.
de testa. & in l. hac consultissima, §. ex imperfecto,
vbi Jas. nu. 6. C. eo. tit. pro qua opin. cõsuluit Alex.
cons. 70. nu. 15. lib. 2. & cons. 128. lib. 7. & Gui. Pap.
q. 538. & dicit esse communem opinionem Guill.
Bened. in c. Raynutius, verb. testamen. el. 1. à nu. 65.
& Cur. sen. cons. 75. nu. 11. & Ripa, in tracta. de pe-
ste, 2. p. q. 2. nu. 19. & Grat. cons. 90. n. 3. lib. 2. & Ti
raq. vbi sup. gl. 9. nu. 47. Quæ opinio non habebat
contradictorem, sed post leg. Tauri multi fuerunt
auctores, qui tenuerunt contrariam sententiã, asse-
rentes illam legem esse correctoriam, & quod cum
hodie requiratur eadem solemnitas in testamento
inter liberos, quæ inter alios, quod feminæ nõ pos-
sint esse testes idonei. Quã opinionem sequitur Ca
stil. in d. l. 3. verb. *siete testigos*, & Greg. in l. 7. tit. 1.
p. 6. verb. *a los hijos*, quos sequitur Marienzo, in l. 2.
tit. 4. gl. 1. nu. 14. lib. 3. recopil. vbi adducit pro hac
sententia tres rationes. Eandemq; sentẽtiam tenet
nouissime (iuris lucerna) Io. Gutie. pract. q. lib. 2. q.
36. nu. 1. & Mol. de Hisp. primog. lib. 2. ca. 8. nu. 27.
Sed si bene consideretur dispositio d. l. 3. Tauri, nõ
potest illa opinio sustineri, & quod illa lex sit cor-
rectoria iuris cõis, circa testes, nam illud intelligi-
tur respectu numeri testium, nõ vero secundũ qua-
litates testiũ, vt in specie supra tradita, d.c. cum es-
ses. Et sic in hoc vltimo, hanc opinionẽ tenet Ant.
Gomez, in d. l. Tau. n. 53. quẽ sequitur acutissimus
10 Tellus Fernandez, ibi, 1. p. à nu. 15. Pro qua senten
tia facit, quia quotiescunq; lex minuit solemnita-
tem testamẽti, respectu numeri testiũ, in cæteris re
manet incorrectũ ius cõe, & testes erũt eiusdẽ qua-
litatis sicut de iure erat dispositũ. Ita Ripa, in l. 2.
11 ff. de vulg. & pup. subst. n. 18. Et quemadmodũ cor
rectio est euitãda in totũ, vt in l. præcipimus, C. de
appel. ita & in parte, cum valeat argumentũ de par
te ad totũ, & è contra, l. quæ de tota, ff. de rei vend.
l. si quis cũ totũ, ff. de except. rei iud. & tradit Cur.
in d. l. hac cõsultissima, §. ex imperfecto, C. de testa.
nu. 10. Et sic cum de iure communi (vt supra proba
tum est) femina sit idoneus testis in testamento in-
ter liberos, & lex 3. Tau. solũ loquatur respectu nu
meri testiũ, sequitur qđ respectu qualitatis illa lex
nihil corrigit, aut detrahit iuri cõi. Ita Dec. in l. fe-
minę, de reg. iur. nu. 31. Viglius, in d. §. testes, Instit.
de testa. Quæ sententia, licet acutissima videat̃ stan
te iure communi, cõtraria tamẽ opinio verior est,
considerata lege ordinamenti secundũ literã noui
ter auctam in noua recopilatione, ibi, *teniendo las*
12 *otras calidades que el derecho requiere*, vt in l. 1. ti. 4.
lib. 5. recop. & sic cum lex Tauri sequatur disposi-
tionem legis ordinamenti, & lex ordinamenti in il
lis verbis nõ solũ loquatur respectu numeri testiũ,
sed ẽt respectu qualitatis, sequitur euidẽter, quod
femina nõ erit idoneus testis in testamento inter li
beros, prout doctissime explicatum est à Mol. d. li.
2. de primog. c. 8. nu. 27. & Gutier. lib. 2. pract. quęs.
q. 36. contra Tello, & Ant. Gomez, quorum opinio
13 potest saluari, attento iure communi, non vero se-
cundum legem recop. vbi etiam disponitur, non so
lum de numero testium, sed etiam de qualitate eo
14 rum. Ex quibus incidimus in aliam quæstionem,
quæ recipit veram solutionem ex præcedentib. qđ
femina non pt̃ esse hodie testis in codicillis, nam
licet de iure cõi non reperiatur aliqua lege prohi-
bitum, quod femina nõ possit esse testis in codicil-
lis, imo cõtrarium, vt est cõis opinio secundũ Dec.
in d. l. feminę, nu. 17. de reg. iur. & gl. in l. fi. C. de co
dic. Mencha. lib. 2. de success. creat. §. 12. nu. 68. tñ
hodie certissimũ est, quod nõ erit idoneus testis, ex
ratione, de qua supra, ita plurib. rationib. Fernand.
in d. l. 3. Tauri, 4. p. n. 22. qui (meo iudicio) nihil di-
cit, imo est credendũ, ꝙ tenet cõtra, secundũ quod
in præced. quæst. adduxit, eandemq; opinionem te
net Matien. in d. l. 2. tit. 4. gl. 9. ex nu. 8. vsq; ad nu.
15. lib. 5. nouæ recop. & Gutier. lib. 2. pract. quæst.
q. 36. nu. 1. & nouissime sequitur opinionem Moli-
næ Guillen. de Ceruantes, in l. 2. Tauri, à n. 154. cũ
sequentib. pro qua decisione adducunt singularem
15 legẽ partitæ, in l. 10. tit. 1. par. 6. vbi Hermaphrodi
16 tus, in quo potẽtior est sexus feminarum, non pt̃
esse

esse testis in testamento, neq; in codicillis, & sic à fortiori mera femina non poterit esse testis. Et sic tñ reperiamus cautũ de iure partitarũ, quod femina non est idoneus testis, manifeste cõsequitur, qđ à fortiori nõ poterit esse testis, secundũ d.l. Tauri. Et sic cauendũ est ab ea opinione doctorũ, qui tenuerunt contrariũ, sequentes ius cõe, & non animaduertentes ad interpretationem virtualem d.l. partitæ, prout & Palat. Rub. in d.l.3. Tauri, nu.34. Cifuentes, nu.12. Gomez, nu.70. Burgos de Paz, num. 1349. Salzedo, in additio. ad Berna. Diaz, reg.482. limita.5. Dida. Perez, in l.1. tit.2. lib.5. ord. fol.87. Ex quibus remanet pulchre exornata hæc communis opinio contraria. Quæ omnia non sunt contemnenda, cum quotidie contingant in praxi.

SVMMARIVM.

1 *Lex fin. C. qui bonis cedere poss. declaratur.*
2 *Quinquennium transacto, non vtitur debitor beneficio cessionis bonorum.*
3 *Debitor ad carcerem perpetuum se obligare nõ potest.*
4 *Lex 9. tit.16. lib.5. recopilationis, declaratur.*
5 *Debitor admittitur ad cessionem bonorum, etiam si debitum ex delicto descendat.*
6 *Pro pena fisco applicanda, nõ admittitur cessio bonorũ.*
7 *Debitor qui iurauit non vti beneficio cessionis bonorũ, potest eo beneficio vti.*
8 *Cap. Odoardus, de solut. procedit etiam si debitũ procedat ex delicto.*
9 *Clericus non potest in carcere detineri, neque excommunicari pro debito ciuili, et si ex delicto descẽdat.*
10 *Idem in muliere, & nobili, & in eo qui non potest conueniri, vltra quam facere potest.*
11 *Clericus, non obstante renunciatione iurata beneficij c. Odoardus, potest vti illo priuilegio.*
12 *Quod debitori nocet, & creditori non prodest, faciendum est.*
13 *Cessio debitoris, neque renunciatio c. Odoardus, nõ prodest fideiussori.*
14 *Beneficium cessionis bonorum est personale.*
15 *Dilatio solutionis concessa à maiori parte creditorũ, prodest fideiussori, & nocet alijs creditoribus, etiam minoribus.*
16 *Cessio fit cõtra voluntatem creditorum, dilatio vero secundum voluntatẽ, & quis resultet ex hoc effectus.*

QVÆSTIO DCCI.

Vtrum beneficio cessionis bonorum possit debitor pro debito pecuniario renunciare. Communis contra communem.

SAtis vtilis & necessaria se offert disputãda quæstio, an debitor ex causa ciuili, possit in limine contractus pacisci, quod non vtetur beneficio cessionis bonorum, in quo articulo duas communes opiniones contrarias reperio. Nam plurimi tenẽt, quod debitor non possit beneficio cessionis bonorum renunciare, alij vero contrarium. Et partẽ affirmatiuam tenet Feder. de Sen. cons.60. Fel. in ca. ex rescripto, nu.11. de iureiu. & in c. si diligenti, de for. comp. & Alc. in c. cum contingat, nu.69. de iureiu. Ang. Rom. & Alex. in l. alia, §. elegãter, ff. solu. mat. & Gui. Pap. q.211. Carol. Mol. (qui vtinam tã pius, quam doctus esset) in tracta. de contractib. q.36. Ripa, in l. obligatione generali, nu.33. C. de pigno. & istam opinionem sequitur Mench. aliquib. fundamentis, & dicit communem, lib.3. de succes. creat. §.22. à nu.79. vbi adducit alteram communem contrariam. Et pro ista affirmatiua sententia
1
facit tex. in l. fin. C. qui bon. ced. poss. vbi beneficio cessionis bonorum potest tacite renunciari, & trãsacto quinquennio, debitor cedens bonis incarceratur, & amplius illo beneficio vti nõ potest, vt tradit gl. communiter recepta, in d.l. fi. quam dicit cõmunẽ Greg. in l.5. tit.15. p.5. gl. fin. & tradit Matth. de Afll. decis. Neapo. 378. & si cum ex supradictis valeat illius beneficij tacita renunciatio, multo magis, & à fortiori valebit expressa, l. cum quid, ff. si cert. pet. l. cum ex filio, §.1. ff. de vulg. & pupil.

Sed his nõ obstantibus, contraria opinio verior & æquior est, vt non valeat talis renunciatio, & qđ ea non obstãte, possit debitor vrgens ad inopiã vti illo infelicissimo iuris remedio. Quam opinionem tenẽt plurimi doctores, in d. §. elegãter, inter quos est Alberi. Bar. Imo. & alij antiquiores. Et Cy. q.6. & Sali. in l.1. C. qui bo. ced. poss. Abb. in c. Odoard. de solut. vbi Henr. & alij, Alex. cons.37. nu.6. lib.2. capel. Thol. q.61. Alc. in c. cum contingat, n.69. de iureiu. Matth. Bru. in tract. de cessione bonorũ, q.20. prin. à nu.1. vsque ad nu.15. diciturq; cõis opinio à Couar. lib.2. varia. resol. c.1. nu.7. & à Mencha. vbi supra, qui hãc sequitur, assignans nouã rationem, secundũ eum, licet postea in fine eam impugnet, & restringat in cõtractibus nominatis, quẽ merito carpit doctissimus Gutier. 1.p. de iuramẽto confirmat. c.18. nu.1. qui à nu.2. vsq; ad 5. assignat verũ intellectũ ad d.l. fi. C. de cess. bonor. vt nõ loquatur in renunciatione illius beneficij tacita, ne-
2
que expressa, sed in cessatione priuilegij, qđ p spatiũ quinquennij cõceditur inopi debitori, quod est de mente Mench. vbi supra, assignantis rõnem pro hac contraria opinione, quia illud pactum, quo renunciatur beneficio cessionis bonorũ, iniquũ est, & asperitatẽ, & duriciẽ inducit ex parte creditoris, volẽtis vt debitor semper absq; iuris remedio ma-
3
neat incarceratus, qđ iura abhorrent, quia non põt debitor se obligare ad carcerẽ perpetuũ, quia esset genus seruitutis, vt in l.2. ff. de lib. hom. exhib. l. Titius, §. Titio, ff. de cõd. & de. Et sic istã opi. dicit magis cõem Mench. vbi sup. & in §.29. nu.17. idemq; tenet Matien. in l.7. tit.16. gl.2. nu.5. lib.5. rec. qui resoluit, quod etiam iure regio valebit talis renunciatio, idemq; tenet Baeza, de inope debit. c.16. nu-
4
me.55. quod maxime hodie procedit stante l.9. tit.16. lib.5. recop. vbi contra regulas iuris communis (prout resoluunt Couar. sup. & Iul. Clar. lib.5. recep tar. sent. §. fi. q.95. nu.2. & Gomez, 2. tom. varia. c.1. nu.52.) stabilitũ est, quod debitor etiam pro de-
5
bito descendente ex delicto, admittatur ad cessionem bonorũ. Et licet illa lex loquatur in suo principio, in debitoribus ex causa furti, tamẽ in fine generaliter loquitur in omni debito ex delicto descendenti, & sic generaliter lex illa est intelligenda, vt absolute debitor pecuniarius ex causa de-

ſcendenti ex delicto, admittatur ad ceſſionem bo-
norum. Ita Baeza,de inop. debi. ca.11.per totum.
quem ſequitur Azeuedo,ibi,& Olano,litera D.nu,
18.in concord.iur. Didacus Perez , in l.3.tit.1.li.3,
ordinam.col.786.in fine. Quæ tamen lex ſubintel-
ligitur,ſecundum Matienzum, ibi,gl.2.nu.5.reſpe
6 ctu intereſſe,& debiti partis,non vero reſpectu pœ-
næ,q̃ fiſco,vel alij loco publico applicatur,vt clare
denotant verba illa prædictæ legis,ibi,*ſino tuuieren bienes para pagar a las partes ſus intereſſes*, quod ẽt
tenet Azcuedo,ibi,& Paz, in ſua praxi, t.to.5.p.c.
3.§.12.nu.120.& Montalu.in l.3.tit.5. lib.4.fori,
gl.mag.Greg.in l.4. tit.15.p.5.gl.pen. ad fi,Gracia,
reg.60.nu.2.quod iam bis habui de facto,& ita cõ
7 ſului.Sed omnia ſupradicta limitantur,quando de
bitor iurauit, quia tunc nõ vtitur beneficio ceſſio-
nis,vt reſoluit Gutier. ſupra,nu.6.contra Mencha,
ſupra,nu.80.& §.29.nu.17.qui tenet contra cõem,
cuius opinio æqua eſt,& tenenda,ſecũdum Baezã,
de inop.deb.ca.1.nu.42.Paz, in ſua praxi,t.to.4.p.
8 c.5.nu.15.habui tamẽ de facto,an clericus in ſacris
conſtitutus,gaudeat priuilegio, c.Odoardus,de ſo
lutio.quando debi um procedit ex delicto,& ſem
per tenui, quod ſic, præcipue ſtãte lege regia,quia
nõ dẽt eſſe deterioris conditionis quam laicus. Et
ſic iſtã ſententiã tenet doctiſſimus Gutier.1.p.de iu
ramento confir.c.17.nu.27.cum ſeq.præcipue quã
do intereſſe parti applicatur, ſecus ſi fiſco,vel alij
loco publico,quia in hoc caſu non admittetur ceſ-
9 ſio,nec beneficium,d.c.Odoardus, quo ſtante,cle-
ricus minime poterit (ſi conſtiterit de pauperta-
te)in carcere detineri, neq; excommunicari, ſed à
vinculis relaxandus eſt,& à cenſuris abſoluendus ,
præſtita cautione iuratoria, vel cũ fideinſſore,quæ
vocatur, *de la haz*. vt tradit Segura Daualos,in di-
10 rect.iud.eccl.2,p.c.13.nu.21.& Gutier.qui etiã lo-
quitur in nobili.1.p. de iuram. cõfir.c.17.nu.28.&
Azeue.qui loquitur in clerico , in l.5.tit.1.nu.7.li.
2.recop.& Gomez de Leon, centuria 14.vbi dicit,
quod illi,qui nõ poſſunt pro debito ciuili incarce-
rari,vt ſunt clerici,nobiles,& mulieres,non põt ex
communicari , quod intelligo ẽt etiãte Conc.Tri.
c.3.ſeſ.35.de refor. Quæ ſententia veriſſima eſt, &
ita practicaui , licet iudices eccleſiaſtici , maxime
cõſeruatores(parũ aĩaduertẽtes) contrariũ faciãt ,
quod nec iuri,nec rationi, nec æquitati cõgruit, &
noſtrã opinionẽ ſequitur Padilla, in l.1.nu.7. C.de
iuris & facti ign. Did.Per.in l.1.tit.3.lib.1.ordina.
& quod ita in praxi eſt receptũ,ex voto aliorum,te
net Paz,in ſua praxi,3.par.2.tom.c.vnico,nu.5.vbi
dicit hoc procedere, nõ obſtãte decreto Concilij ,
11 quod veriſſimũ eſt.Sed ex ſupradictis reſultat alia
difficultas an clerici renunciatio iurata d.c.Odoar
dus,ſit tãti ponderis & momẽti,vt poſtea nõ poſſit
vti illo priuilegio. Et licet in hoc ſint variæ docto
rũ ſententiæ,ſemper tenui cũ Conar.d.lib.2.varia.
c.1.n.38.quod poterit clericus vti illius capitis be-
neficio,petita prius , & cõceſſa relaxatione iuramẽ
ti(quæ concedi dẽt etiam parte non citata,vt in q.
434. reſoluimus.) Quã ſententiã tenet & ſequitur
Paz,in praxi.2.to.3.p c.vni.nu.6. & nouiter Parla.
rer.quot.lib.2.p.5.c.fi.§.6.nu.24. quidquid cõtra-
rium teneat doctiſſimus Ioan.Gutier.d.c.17.n.35,
Quod quidem , vltra rationes traditas per docto-
res,comprobatur ea, de qua ſupra, nu.7.quod non
valet renunciatio ceſſionis bonorum , etiam cũ iu-
ramento, ſecundum Mench.ſup. ergo ſimiliter nec
renunciatio d.c.Odoardus,quia eſſet in opprobriũ
totius ordinis clericalis, contra tex.in c.ſi diligen-
ti,de foro cõp. & remaneret clericus obligatus ad
perpetuum carcerem, quod nec iuſtum,nec rationi
cõſonum eſt,in contemptũ ſacerdotij, & ſine vtili-
12 tate & cõmodo creditoris,& ſic nõ eſt faciendum
quod nocet debitori,& creditori nõ prodeſt,l.2.§.
item Varus,ff.de aqua plu.arcen. Vnum tamẽ obi-
13 ter non omittã, quod talis ceſſio bonorũ,ſiue à lai
co,ſiue à clerico fiat , ſecundũ formã traditam ſup.
nõ liberabit , nec prodeſſe poterit fideiuſſori,quia
cõtra eũ recte procedi poterit , ita probat text.in l.
heres à debitore,28.§.qd ſi ſtipulator,ff.de fideiuſ-
ſoribus,quẽ ad hoc notat Bal ibi.& reputat ſingu-
larẽ.Idem probat tex. in l.3.tit. fi.par.5.ibi,*con to-
do eſſo non ſe podrian defender ſus fiadores*, idemque
14 tenet Gomez,in l.79.Tauri,nu.2. Et rõ eſt,quia il-
lud beneficiũ eſt perſonale, & nõ trãſit ad fideiuſſo
res,vt in d.§. quod ſi ſtipulator , Vide tamen duas
optimas cautelas,& in foro aĩę ſecuras,quas tradit
Gutier.de iura.confir.3.p.c.15.n.15.& 16.per l.ve
rũ,64.§.videndum,ff.pro ſocio.Sed q̃d dicemus in
dilatione cõceſſa à creditorib. debitori, vt in l.fin.
C.de ceſſio.bonorum ? Videas Paul.in l.reſcriptũ ,
ff.de pact.Azeuedo,in l.4.& 5.tit.2. lib.4.recopil.
nu.6.& Greg.in l.6.tit.15. part.5. verb.*o empenna-*
15 *dos*,qui omnes reſoluũt,quod illa dilatio credito-
rũ,non ſolũ præiudicat maiori parti creditorũ, ſed
ẽt minori creditori,habenti fideiuſſores, & pigno-
ra,vt in d.l.fi.§.nulla. Et ſic ſequitur, qd fideiuſſor
nõ poterit cõueniri pendente dilatione, nec obſta-
bit difficultas,quæ ex hoc ſequeretur , quia ſi non
prodeſt ceſſio debitoris fideiuſſori , qũo prodeſſe
poterit dilatio ? Quia rñdeo, quod ceſſio fit contra
voluntatẽ creditoris , & ſic nimirũ ſi ipſe(ceſſione
debitoris nõ obſtãte) agere poſſit cõtra fideiuſſo-
rẽ,dilatio aũt fit voluntate creditorũ vera,vel in-
terpretatiua , & ſic nõ poterũt agere cõtra fideiuſ-
ſorẽ,cũ ſua volũtate præcedẽte dilatio fuerit con -
ceſſa, quæ nõ dẽt fideiuſſori nocere. Quæ oĩa ſunt
menti tenenda,cum quotidie in praxi contingant.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio caſuum fortuitorum , non comprehendit inſolitos.*
2 *L.fiſtulas, §.frumenta,de empt.& vend.declaratur.*
3 *Suſcipiens in ſe caſum fortuitum , intelligitur de inſolito.*
4 *Caſus de facto refertur.*
5 *Doctor Gordejuela fuit magiſter auctoris.*
6 *Caſus fortuiti,qui dicãtur in iure, relinquitur arbitrio iudicis.*

QVAESTIO DCCII.

Vtrum renũciatio generalis caſuum fortuitorum,comprehendat inſolitos & grauiores expreſſis. Communis contra communem.

Non

NOn modica vtilitas ex huius dubij resolutione cõtingere põt, cum in oĩbus iudicum tribunalibus nihil sit tam assiduum, quam cum casus similis contingit, inquirere de veritate huius quæstionis. In qua Bart. communis omnium magister, in l. sed & si quis, §. quæsitum, n. 3. ff. si quis cautio.
1 in ea fuit sñia, vt existimet renunciationem casuum fortuitorum, quantumcunque generalem, non cõprehendere casus insolitos, & raro contingentes. Quam opinionem sequitur ibi Ias. nu. 33. Fulg. nu. 51. Alex. cons. 28. nu. 10. lib. 1. Socin. cons. 123. nu. 11. in fi. lib. 4. Corn. cons. 23. lib. 2. nu. 16. Ripa, in tract. de peste, 2. p. nu. 75. Matth. de Afil. deci. 150. nu. 22. & dicit communem opinionẽ Gratus, cons. 94. nu. 42. vol. 2. & Ant. de Gama, decis. 349. n. 11. vbi dicit quod casus dr̃ insolitus, qui venit præter omnem verisimilitudinem, & cogitationẽ prudentis viri, licet forte à prudentissimo cogitari poterit, & hanc opinionem sequitur Imola, in l. pretia rerum, in fi. ff. ad l. falcid. Fel. in c. sedes, nu. 3. de rescri. Bald. in l. falsas, C. de furtis. idem Bartol. in l. Seio, §. amico, ff. de ann. lega. & in l. cotem ferro, §. qui maximos, ff. de publ. Et istam opinionem esse cõem dicit Ripa, supra, nu. 97. quem sequitur Horozco, doctissimus Iurisconsultus; in d. §. quæsitũ, nu. 6. & Gomez, 2. to. varia. c. 3. nu. 19. qui oẽs fun-
2 dantur in dispositione tex. in l. fistulas, §. fruměta, ff. de contrahen. empt. cuius verba sunt, *frumenta quæ in horreis erant, cum vẽdidisses, dixisti, te si quid vi aut tẽpestate factum esset, præstaturum. Ea frumenta niues corruperunt, si immoderatæ fuerunt, & cõtra consuetudinem tẽpestatis, agi tecum exempto poterit.* Ex quibus verbis doctores cõiter deducunt cõclusionẽ, quod qui suscipit in se casum fortuitum, solũ tenetur de casibus fortuitis communiter contingẽtibus. Et ex illo tex. illã sequitur opinionem Azeuedo, in l. 1. ti. 1. li. 6. reco. nu. 63. per cõs. Alex. 28. in vol. 1. quam opinionem dicit communem Ripa, in tracta. de peste, tit. de priuileg. nu. 97. Craueta, cõs. 95. nu. 20. Natta, cons. 23. nu. 20. Alc. cons. 157. nu. 3. vbi dicit hãc esse doctorum magis cõem sñiam, etiam si interueniat iuramentum, quam sequitur Rol. cons. 45. nu. 16. vol. 3. sic declarans tex. in d. §. frumenta. Et ab hac opinione non esse recedendũ in iudicando & consulendo, dixit Gutier. de iura. conf. 1. p. c. 24. nu. 6. in fi. & quod hæc opinio Bart. est magis communis, & tenenda in praxi, & Menc. li. 3. controuer. vsufreq. c. 54. nu. 6. qui refert duas communes opiniones contrarias in hoc articulo, & tandẽ resoluit, cuiq; liberũ fore in iudicando & consulendo, ex animi sui sñia alterutram partẽ tueri. Et sic clare ex illius resolutione constat, & ex infra dicendis, quod hæc quæstio est pro amico.

Contrariam vero sentẽtiam & opinionẽ, aduersus Bar. & sequaces, tenẽt Bal. Ang. & Alex. in d. §. quæsitum, nu. 14. Imol. c. 1. de cõmod. Dec. cõs. 7. Ias. cons. 107. li. 1. qui dicit magis communem opinionem, quã sequuntur Pinel. in l. 2. de rescin. vẽd. 1. p. nu. 30. & Gutierrez, d. c. 24. nu. 6. Menc. vbi supra, qui oẽs fundantur in d. §. frumenta, in quo tex. oẽs doctores contrariæ opinionis ponunt fundamentum, de quo summopere mirandum est, & pro ista sñia etiam facit tex. in l. ex conducto, §. si vis, ff.
3 locati, vbi suscipiẽs in se casum fortuitũ, intelligẽdũ est sentire de insolito, & pro hac sñia est tex. de iure regio, in l. 23. tit. 8. p. 5. vt ponderat Mencha. & Gutier. supra. & tradit Gregorius in l. 3. titu. 2. par. 5. verb. *por alguna*. Et licet hæc opinio sit satis
4 iuridica, tamẽ opinio Bar. est magis recepta, & pro ea vidi iudicatum in Pinciano prætorio, tempore quo ibi fluuius, nomine Esgueua, ita insolite creuit, quod vicinas domos intrauit, & ita eas destruxit, vt conductores, nondũ finito conductionis tpe ab eis recesserint, nõ soluto pretio cõductionis, & licet lis fuerit mota, propter renunciationẽ casuũ fortuitorum opinatorũ, vel inopinatorũ, liberati fuerunt, ex eo, quod aquæ fuerunt immoderatę, & tẽpestas inconsueta, & doctissimus doctor Gordej
5 ucla, magister meus, sp fuit in hac opinione, motus ex dicto §. fruměta, qui tex. semper mihi probauit contrariũ, dũ fui in scholis, & adhuc sum in eadem sñia, secũdum Pinel. in d. l. 1. 1. p. nu. 31. Et si casus mihi contingeret, prout iã semel de eo fui interrogatus, pro hac sñia consulerem. Secundum Corn. cons. 128. nu. 12. vol. 2. qui loquitur in cõductore gabellarũ, & Soc. cons. 132. vol. 4. qui loquitur in eo qui conduxit quædam prata publica, & fęnũ, & concludunt oẽs, quod suscipiens in se casum fortuitũ, & periculũ eius, non videtur se obligare ad inso-
6 litũ & inopinatũ, & raro contingentẽ. Dubitari tñ solet, qui dicantur casus insoliti. In quo sunt variæ doctorũ sñiæ, secũ ũ Bar. in l. Seio, §. medico, ff. de an. leg. Corn. cons. 12. vol. 4. Soc. cons. 123. nu. 4. li. 4. verior tñ opinio est, vt illud relinquat̃ arbitrio iudicis, vt tradit Meno. li. 2. de arb. iud. cas. 80. n. 8.

S V M M A R I V M.

1 *Testes singulares non faciunt plenam fidem.*
2 *Crimen vsurarum non probatur plene per testes singulares.*
3 *Lex 4. tit. 6. lib. 8. recop. declaratur.*

QVÆSTIO DCCIII.

Vtrum testes singulares faciant plenam probationem. Communis contra communem.

NIhil in iure tam assiduũ, & in tribunalibus tã versatum est, quã testiũ depositiones, & succedit, ꝙ vnus deponit de confessione facta in præsentia partis ĩ vno loco, & alter testis deponit similiter de cõfessione partis reiterata in alio loco. Et dubitatur, an isti testes singulares, tẽpore & loco, faciãt plenã probationem. Et partem affirmatiuã, saltim qñ agitur de probando in genere, puta aliquem esse hæreticum vel vsurarium, tenet gl. in l. 1
Arriani. C. de hæret. vbi Iacob. Butt. idem, in l. ob carmen, §. fi. de testib. Bal. in l. testium, C. illo ti. idẽ 2
Bal. in l. 1. C. de testa. Specul. in tit. de inquisitione, §. 1. vers. quid si vnus, Innoc. in ca. qualiter, el 2. de accusat. & esse communem opinionem tenet Alex. cons. 13. nu. 24. lib. 7. Abbas, cons. 25. num. 1. volu. 1. Ferrotus, cons. 168. nu. 14. & est glos. fin. in d. l. ob carmen, §. fin. Et tradit Iul. Clar. §. testis, Paul. cons. 151. nu. 1. volu. 1. & etiam communem dicit 3

Crauet.conſ.73,nu.4.& conſ.267,nu.4.Anto,Ga-
br,lib.1.com nun,concluſ.tit,de teſtibus , concl.2,
nu,18. Maſcard.in tract.de probat,concluſ,827.
nu,7.& 856,& ratio huius communis eſt,quia duę
ſemiplenæ probationes coniunguntur, vt efficiant
plenam probationem,vt tradit Bart,in l.admonen
di,nu.48.ff.de iureiur,vbi Iaſ,nu.11,

Sed contrariam opinionem tenet Archidiaco,
in c,nec mirum,26.q.5.Innoc.in c.venerabili, per
illum tex.de teſtib,& in c.licet ex quadam,eod.ti,
& hanc dicit magis communem opinionem Men-
cha.lib.1.de ſucceſ.creat.§.4.nu,46.qui reſoluit,
quod nihil intereſt,quod teſtes deponãt de aliqua
1 re in ſpecie,vel in genere , quia in vtroque caſu , ſi
fuerint teſtes ſingulares,non faciẽt plenam proba
tionem,& ita ſeruatur ſecundum Iul. Clar,li.5.ſen
ten.§.fi.q.53.nu.19.& dicit communem opinionẽ
Palatius Rubeus,alleg.de hæreſ.§.12.quem ſequi-
tur Simanças de catholic.inſtit,c.50.nu.1.ſiue aga
tur de probando delicto in genere,vel de pœna in
fligenda.Neq; in hoc caſu valebit ſtatutum, quod
2 diſponeret , quod crimen vſuræ non poſſit probari
per teſtes ſingulares,vt conſultus reſpõdit Fed.de
Senis,conſ,17.quem communiter ſequũtur docto
res, vt tradit Foller,in pract.crim. fol,299.nu.17.
& Couar,lib.3.variar,c.3,nu.5.quos refert & ſe-
quitur Iul.Clar.ſupra , nu.20.Quod tamen hodie
3 procedere non poteſt , ex l,regia,4.tit.6.li.8.reco.
vbi in probando crimine vſurarum admittuntur
teſtes ſingulares , & faciunt plenam probationem,
ibi,*Y porque los que dan a vſuras,y hazen contractos vſurarios,lo hazen muy encubiertamente y porque por fallecimiẽto deprueua no ſe pueda encubrir la verdad, tenemos por bien que ſe pueda prouar deſta guiſa,que ſi fueren dos otres homes los que vinieren diziendo ſo bre juramento , que recibieron algo de alguno a logro, que valga ſu teſtimonio maguer que cada vno diga de ſuhecho.*Per quam legem corrigitur communis opi
nio,de qua ſupra,niſi velles legẽ illã intelligere in
teſte,qui deponit de facto proprio , cui adhibetur
plena fides,ſecũdum communem traditam ſupra,
q.494.in hac quæſt.prin,& plura congeſſit Aymõ
Crauet, conſ,73.nu.34.qui adducit plura funda-
menta,& Ioſeph.Ludouic.deciſ.9.qui plures alle-
gat pro contraria opinione,dicens communem, &
pluribus citatis,adducẽs rationem, idem tenet do
ctiſſimus Gutierrez, referens duas communes opi
niones contrarias, pract,quæſt,2.p.li,3.q.11.à nu,
1,vſque ad nu.20.& quia breuitati ſtudeo, hęc ſuf
ficiant,vt ad alia perueniam,

SVMMARIVM,

1 Conſuetudo non valet contra legem derogantem conſuetudini,
2 Glo.in clem.ſtatuimus,verb.conſuetudine , de elect.habet duas lecturas communes,& contrarias.
3 Lex quę reprobat conſuetudinem præteritam, à fortiori intelligitur & futuram reprobare.
4 Ad l.1.Tauri declaratio.
5 Caput 1.ſeſſ.22,c,9,& c.18.ſeſſ.25.Concil,Trid,declaratur.
6 Conſuetudo contra legem reprobantem conſuetudinẽ, poteſt introduci ex noua cauſa.
7 Noua cauſa tollit iniquitatem,quæ ineſt à principio.
8 Immortalis præſcriptio non cenſetur excluſa,reprobata conſuetudine.
9 Contraria communis opinio.
10 Lex 5.tit.1.lib.4.recop.declaratur.
11 Ad c.1.de conſt.in 6.declaratio.
12 Quæ non mutantur,ſtare videntur.
13 Conſuetudo contra ius eſt iniqua,& non ſeruanda.
14 Conſuetudo immortalis nunquam cenſetur excluſa, contra aliquos.
15 Immemorialis habet vim tituli & priuilegij.
16 Titulus probatur , probata conſuetudine immemorali,
17 Præſcriptio contra legem per contrarium vſum qualiter procedat remiſſiue,

QVÆSTIO DCCIV.

Vtrum lex tollens conſuetudinem , intelligatur de præterita,vel etiam de futura legitime cauſanda. Communis contra communem,& quid iure regio,

NOtiſſima in iure concluſio eſt, quod ſi cõſue
tudo eſt per legem ſublata, nõ poterit de no
uo introduci. Et ratio eſt,quia lex quæ ſimpliciter
reprobat conſuetudinem, non ſolum intelligitur
de præterita iam cauſata, ſed ẽt de futura, Ita Iaſ.
in l.cũctos populos,nu.74.C.de ſum.Trini.& fid.
cathol,Imo.in c,cũ ab omni,n,3.de vita & honeſt.
cleric.quã dicit cõem Alex.in l.ſi mihi & tibi,§.in
lege,ff,de leg.1.quẽ ſequitur Villalob,in ſuo æra-
rio com,opin.litera C,n,251,quam opin.ſequitur
Abb,in c,fi.de conſuet,nu.22.vbi An.de Butr,in re
petit,n.53.& idem Abb,in c.2.de probat,Loaces,
in tract.de matri, Regis Angliæ , in 1.fundam,pro
parte affir,nu.31.& Rebuff.ad conſt.regias, in pro
œm,gl,5.nu.144.Et pro regula illud tradit Duen-
nas,reg.144.qui reſoluit,quod non valet conſue-
do contra legem derogantem conſuetudinem , &
illud ampliat,nu.3.ẽt ſi conſuetudo fuerit immor
talis,quod tradit Fel.in c.cum cauſa , nu.12.de re
iud.& in c.1.de præſcr.& Menc.li.1.controuerſ.
vſufreq.c,3.nu.13.& tradit Couar.lib,3.var.c.13.
nu.4.& latiſſime per Roch.de Curte, in d.c.fin.de
cõſuet.in paruo.fol.52,verſ.Septima ſit concl.vbi
2 aliquas limitationes adduxit . Pro qua ſnia eſt gl.
in clem,ſtatuimus,verb.cõſuetudine,de elect.ſm li
terã affirmatiuam,& hanc eſſe magis cõem opinio
nẽ dixit Alex.in l,ſi non ſpeciali,C.de teſt.& conſ.
134.n.37,li,6,Iaſ,in l.de quibus,nu,55.ff.de legib.
quam ẽt ſequitur Tiraq.alijs citatis , de vtroq; re-
tractu,in præfat,nu.18.Craue.de antiq,tempo.1.p.
nu.13,& in 4,p.nu.20.Nouellus, de dote,6.p.pri-
uileg.21.nu.18.Palat. Rub.in repet.c.per veſtras,
2.nota,de dona.inter,& Burgos de Paz,in l.1,Tau
ri,à nu,464.ibi late iſtam diſputat quæſt.& Matiẽ
zo,in l.3.tit.10,gl,16.li,5.reco,& Aueud,in c.præ
tor,li.1.c.2.nu,14.& nouiſſime Azeue,in l.3,ti.1.
li.2.reco,n.19.vbi miratur de Couar.ſupra,qui nõ
aduertit ad duas lecturas gl.in d,cle.ſtatuimus,af-
firmatiuã,& negatiuam,cũ doctiſſimus eſſet,quod
etiam tradit Horoſc.in d.l.de quibus,num.156.&
poſt Azeued.ſupra alios refert Ioan.Gutier.lib.3.
pract,quæſt.q.31.per totam , & Gratian,reg.295.
nu.8.

nu.8.&Connanus,lib.1.commentariorũ,c.9.nu.8. Velluga,in speculo princ.rub.41.§.leges regni, nu. 15.vers.primum est, Quintilian. Mandos.in regul. Cancel.referu.q.3.Sebast.de Med.in tract.de legibus & statutis,4.p.q.35. Cauallin. in milleloquio, 607.Camillus Borr.in reg. Arag.§.1.gl.x.nu.1.Lãcel.Conrad.in templo om.iud.lib.1.c.1.§.4.nu.7. Menoch. de arbitr. casu 185.nu.26. Bursat.consil. 224.vol.2.ex nu.21.Natta,cons.66.nu.3.vol.1.Tiraquel.de primog.q.43.nu.17.& in præfat. de retrac.lignag.ex nu.58.& ratio huius recepti sentẽ-
3 tiæ ea est,quia cum mens & intentio legis ea sit, vt tollatur consuetudo,etiam legitime introducta, à fortiori intelligendum est, quod voluit excludere etiam consuetudinem futuram postea introducendam.Et est tex.in l.Leos,§.fin. C.de vsur.auth.cassa, C.de sacrosf.eccl. vbi quotiescunque lex consuetudini resistit,non potest consuetudo de nouo causari.Pro qua etiam sententia adducitur tex.in l.si seruitus,21.ff.de seruit.vrba. vbi seruitus simpliciter constituta,ne luminibus officiatur, intelligitur nõ solum de luminibus, quæ tempore constitutionis sunt,sed etiam de futuris, text.in l.3.§.Diuus,ff.de sepul.vio.Pro qua opinione adducitur à Burgos de
4 Paz,& Gutier.sup.l.1.Tauri,in illis verbis, *no embargante que contra las dichas leyes se diga y alegue que no fueron vsadas y guardadas.* Ex quibus verbis deducitur,quod sit sublata consuetudo futura postea eueniens,quæ est l.3.tit.1.lib.2.recop.&notat Cifuent.in d.l.1.Castillo,in l.3.Tauri,verb.*fiecte te sligos*.Palat.Rub.ibidem,nu.36.Ex quib.inferẽ notabilis declaratio ad omnes leges regni, quæ exclu
5 dunt consuetudinem, & ad c.1.sess.22.& ad c.9. &
6 c.19.sess.25.Concil.Trid. vbi tollitur consuetudo iam obtenta, vt idem sit in consuetudine futura in ducenda, quod tamen singulariter est limitandũ, quando consuetudo induceretur ex noua cã, quæ non erat tempore legis,damnãtis consuetudinem. Ita Abb.in c.fi.nu. 4.de consue. & Roch.de Curt. ibi,fol.53.col.2.Rebuf.ad leges Gallicas, 1.par.in proœm.gl.5.nu.144. quia hoc casu valebit consuetudo,post legis prohibitionem introducta,ita glo. in cle.statutũ,de elect. quã sic intelligit Abb. vbi supra,& Duen.reg.144.limit.1. Quæ opinio com-
7 munis ac vera est, quia noua causa tollit iniquitatem, quæ inesse videbatur ipsi cõsuetudini, eo tempore quo lex eã,vt iniquã reprobauit.Ita Couar.li. 3.varia.c.13.nu.4.col.x. Etinque secunda nõ inuti
8 lis declaratio & limitatio ad omnia iura excludentia cõsuetudinem,vt nõ procedant in cõsuetudine, quæ per tẽpus immemoriale fuit obseruata, quia il la nunquã censetur exclusa, vt diximus de præscri. in q.45.Balb.in tract. de præscri.3.par.5.part.q.8. Boer.decis.59.nu.12. & alios allegat Burg.de Paz, cons.41.nu.11.& est tex.in argumentum, in l.fi.C. de fund.patrim.Quæ omnia sunt singularia pro declaratione tex.in c.2.de cler. non resid.lib.6.vt nõ procedat in præscriptione immemoriali.Idemque est dicendum in sanctionibus,& determinationib. constitutionum synodalium , in causis decimalib. & in alijs rebus,in quibus dicitur non obstante cõsuetudine , vt non procedat in consuetudine,cuius initium memoriam hominum superat:nisi contra

rium sit dispositum,vt in c. 1.sess.13.Conc.Trid.& tradit Couar.sup.nu.9.in penul.col.& ratio supradictorum est, quia illa consuetudo habet vim priuilegij,argu.tex.in l.hoc iure ,§.ductus aquæ,ff.de aqua quotid.& æstiua, & amplius declarat Couar. sup.nu.5.omnino videndus.
9 Sed ne contra professionem nostram longius in hac quæstione immemoremur,opus est,vt ad contrariam communem opinionem deueniamus,quã tenet gl (quæ pro contraria parte fuit adducta,)in d.clem.statutum, verbo, consuetudine,de electio. & secundum meam impressionem habet literã negatiuam,quæ resoluit, quod sublata consuetudine intelligitur de præterita,non de futura. Quam gl. literam,in hunc sensum sequuntur Imola,ibi,& dixit singularem Abb.in d c.fi.de consuet.Bal.in fin. C.de pact.pig.Rom. singulari.180.Ias.in d.l.si mihi,& tibi,§.in legatis, 1.& 2.lect.ff.de leg.1.Anchi. cons.51.idem Abb.in c.2.nu.7.de probat.idem Anchar.qui dicit communem,cons.218.& Berita.cõsi.361.nu.9.lib.1.& cons.342.nu.3.lib.2.&plures pro hac sententia adduxit Tiraq.de retract.in præfat.nu.17.licet nu.13. teneat contrariam,resoluẽs esse magis communẽ, & ex nostratibus Burgus de Paz,in l.1.Tauri,nu.470.vbi pro hac sententia adduxit octo fundamenta,sic declarans aliquas leges regni , impugnantes consuetudinem, asserens esse intelligendas de consuetudine præterita,non vero de futura.Idemq; resoluit doctissimus, & pluribus nominibus laudandus Ioan. Gutierrez, 2.part.practicar.quæst.lib.3.quæst.31.num.6. sic intelligens
10 l.5.titul.1.lib.4.recopilationis,vbi habetur,*que los juezes ecclesiasticos ni sus ministros no puedan a los legos,ni les hagan execution, sino es inuocando para ello el auxilio del brazo seglar y que esto se guarde sin embargo de qualquier costumbre que se alegue.* quod est intelligendum de consuetudine præterita,nõ de futura causanda post dictæ legis publicationem,déque tenet Castillo,in l.3.verb. *fiecte te sligos*,in vers. sed quæro an consuetudo, Io.And.in c.nemo põt, de reg.iur.in 6.nu.4. Dec.in c.x.nu.11.de probat. Ias.in l.cunctos populos, nu.73.C.de summa Trin. & fide cath.& pro vtraque parte adduxit doctores Auezed.in d.l.3.tit.1.lib.2.recopil. à nu.18.Quorum aliqui reprobant gl.in d.cle.statutũ, secũdum literam affirmatiuam:alij ẽt reprobãt cõtra illã,secundum literam negatiuam,vt etiam tradit Horozco,in d.l.de quib.nu.156.vbi Paul.n.18.& Matth. de Afflict.in proœmio consti. regni Siciliæ,§.præsentes igitur,nu.11.vbi latissime disputat istam nostrã quæstionem.Pro qua facit tex.in c.1.de const.lib.
11 6.vbi notant doctores, quod nunquam consuetudini derogatum vr,nisi expresse sit cõstitutum , & sic non sufficiet tacite consuetudinẽ abrogare,pro ut confiteremur,si ad futurã cõsuetudinẽ lex exten
12 deretur,& sic quæ nõ mutatur,stante non prohibentur igitur,nu.11.vbi latissime ... l.præcipimus,l.sancimus, C.de appel.l.6.tit.2. p.1.In qua doctorũ varietate & contrarietate,qd sentiã in mediũ profetã,& oĩa perpenso iudicio cõsiderans, teneo indistincte primã opinionẽ, s.quod quotiescunq; lex improbat consuetudinẽ simpliciter,non solum intelligitur abrogare præteritã, sed etiã futuram , & illud à fortiori, quia alias lex pa-

13 rum, aut nihilo seruiret, & omnis consuetudo cō-
tra legem, & contra illud quod ius disponit, est ini
qua, & sic non seruanda, vt in c. fi. de consuet. & tra
dit Aym. Crauet, cons. 116. & Auend. in suo dictio.
verb. *costumbre*, in fine, & sufficit quod lex reprobet
consuetudinem, vt intelligamus esse iniquā, vt tra-
dit Cou. sup. lib. 3. var. c. 13. nu. 4. quod in tantum
procedit, quod neque immemorialis consuetudo
aliquid operabitur contra legem, vt tradit Feli. in
d. c. cum causam, nu. 12. de re iud. & Auen. de exeq.
mand. 1. p. c. 6. nu. 9. & Greg. in l. 6. tit. 29. par. 3. ver
bo, *tributos*, idem Auend. in a. p. de exeq. mand. ca.
14 14. nu. 5. & Duen. regu. 144. vbi refert alios, qui in
hoc tenent contrariam opinionem, quæ satis iuri-
dica est in immemoriali cōsuetudine postea intro-
ducta, cui me submitto sententiæ, quia immemo-
15 rialis hēt vim tituli & priuilegij, vt in d. l. hoc iu-
re, §. ductus aquæ, ff. de aqua quotid. & priuilegiū
& consuetudo æquiparantur, vt notat gl. margina-
lis, ibi, & in c. super quibusdam, §. præterea, de ver.
sig. & tradit Ant. Gabr. lib. 5. commu. concl. tit. de
præscrip. concl. 1. nu. 44. vbi (pluribus citatis) resol
16 uit, quod talis consuetudo immemorialis habet
vim tituli, & quod ea probata, probatur titulus, &
hanc dixit communem opinionem, nu. 49. & sic tā
in hoc art. quā in q. prin. teneo contra Azeue. sup. et
in nu. 21. & Gutier. nu. 4. & alios quos supra retuli-
mus, qui tenent contrariam sententiam, quod con-
suetudine sublata, solum intelligatur de præterita,
& non de futura, quam quæstionem late prosequi-
tur Mench. lib. 1. controuer. vsufr. c. 3. per totū, vbi
nu. 4. hanc posteriorem opinionem sequitur de iu-
17 re regio, per tex. in l. 3. & 5. tit. 2. p. 1. Et intra quan-
tum tempus præscribatur aliquid contra legē, per
contrarium vsum, tradit Matth. de Affl. in tract. de
iure prothomis. c. 1. §. scriptum, notab. 1. ad fi. Bal-
bus, in tract. præscr. 5. par. 5. partis prin. q. 10. doct.
in c. 1. de treug. & pace.

SVMMARIVM.

1 *Debitor fisci nō pōt soluere debitū posteriori creditori.*
2 *Mundus litibus destrueretur, si pecunia soluta repeti possit.*
3 *L. 9. tit. 15. p. 5. adducitur pro hac prima opinione.*
4 *Contraria communis opinio proponitur.*
5 *Prima opinio defenditur.*
6 *L. fi. §. & si præfatam, C. de iure deliber. declaratur.*

QVÆSTIO DCCV.

Vtrum l. pecunia, C. de priuileg. fisci, habeat locum in creditore priuato, non habente priuilegium, sicut in fisco. Communis contra communem.

1 DEbitor fisci si soluat posteriori creditori, pōt
fiscus cum eo agere, vt pecuniam restituat, ex
textu in d. l. pecunia, l. deferre, §. fin. ff. de iure fisci.
Quod ius cuiq; creditori cōpetere, si priuilegium
habuerit, placuit Accur. vtrobiq; & Fabio, in §. itē
si quis in fraudem, nu. 25. de actio. & Greg. in l. 14.
tit. 14. p. 5. & in l. 9. tit. 15. ea. part. & in l. 7. tit. 6. p.
6. verb. *las deudas*, & testatur communem Raphael
Cuma. in l. pupillus, ff. quæ in fraud. credit. Matth.
de Affl. decis. 190. Couar. pract. c. 29. & Parlad. lib.
2. rer. quot. c. fi. 3. p. §. 3. nu. 46. Bar. in d. l. pupillus,
(per illum tex.) Matth. de Afflict. qui vbi proxime
2 hanc dicit communem, quia alias totus mundus li
tibus inuolueretur, & cōsequenter commercio pri
uaretur. Et illam decisionem mirabilem dicit Gre-
gor. in d. l. 11. verb. *a que vence*, vbi sequitur istam
opinionem, quam etiam sequitur Gram. decisio. 1.
Capicius decis. 78. & dicit hanc opinionem magis
receptam Menoch. cons. 25. nu. 1. quam nouissime
sequitur Gutier. lib. 3. pract. quæst. q. 100. nu. 7. quā
3 dicit probari ex generalitate d. l. 9. & esse seruandū
propter auctoritatem senatus, vt tradit Matth. de
Affl. supra, pro qua consuluit Paul. Paris. cons. 66.
nu. 5. vol. 1. Tell. Fernen. in l. 32. Tauri, nu. 5. vbi Ve
lazquez, gl. 1. nu. 9. Matienzo, in l. 7. tit. 16. gl. 5. nu
me. 15. lib. 5. nouæ recopilationis.
4 Sed contrariam opinionem tenet Fulg. in d. l. pe
cunia, qui resoluit priuilegium illius legis specia-
le esse in fisco, & non procedere in alio priuilegia-
to, etiam si de iure habeat ius prælationis cum hy-
potheca. Idem tenet ipse Fulg. in l. cum fundus, §.
seruum, nu. 4. ff. si cer. pet. & in l. ex facto, ff. de pec.
Cuma, in d. l. pupillus. Pro qua sententia plura fun-
damenta adduxit Couar. sup. & Gutierrez, qui ex
professo disputat pro vtraque parte istam q. & re-
fert duas communes contrarias, sequens Couar. o-
pinionem, contra quē tenet nouissime Felic. de So-
5 lis, lib. 3. de censib. c. 5. nu. 17. Matien. in l. 7. tit. 16.
6 gl. 5. nu. 15. lib. 5. reco. Sed pro prima opinione est
tex. in l. fi. §. & si præfatam, C. de iur. deli. cuius ver-
ba sunt, *si vero heredes res hereditarias creditorib. he-
reditarijs pro debito dederint in solutum, vel per datio
nem pecuniarum satis eis fecerint, liceat alijs credito-
ribus, qui ex anteriorib. veniūt hypothecis, aduersus eos
venire, & à posteriorib. creditoribus (secūdū leges) eas
abstrahere, vel per hypothecariā actionem, vel per cōdi
ctionē ex lege, nisi voluerint debitū eis offerre.* Quę oīa
sunt declaranda & intelligēda prout refert doctis-
simus Gutier. d. q. 100. cuius dicta non transcribo,
addendo vel minuendo, cum ibi perfectissime &
absolute articulus iste tractetur, ad quem est recur
rendum, cum casus contigerit de facto.

SVMMARIVM.

1 *Remissio fideicommissi iurata non viso instrumento nō valet.*
2 *Iuramentū facit valere actū meliori modo quo potest.*
3 *Contraria communis opinio traditur.*
4 *Iuramentum non tenet contra legem prohibitiuam.*
5 *Iuramentum sortitur naturam contractus super quo interponitur.*
6 *Prima opinio defenditur.*

QVÆSTIO DCCVI.

*Vtrum l. de his, ff. de transa. possit iuramento renuncia-
ri. Communis contra communem.*

TRansactio nō pōt fieri, nisi visis & cognitis ver
bis testamēti, vt in d. l. de his, cui cōsonat, l. 25.
& 28.

& 28.tit.11.par,3.& l.1.tit.2.p.6.quæ iura declarantur per Auend.de exeq. mand.reg.a.par.ca.10. nu.40.Padilla,in l.sub prætextu, la 1.n.10.C.de trã sact.Gutier.de iuramento confir.3.p.c.2. & rationem & intellectum ad illam l.assignat Guil.Bened. in d.c.Raynutius, verbo, si absque liberis moreretur,el 2.a nu.121.& Burgos de Paz, conf.2.nu.63. Quod quidem dicunt doctores procedere, etiam si interueniat renunciatio generalis dictæ legis, cũ iuramento. Quam opinionem tenent plures doctores,quos allegat Decius,conf.345.Alex.consil.11. nu.14.lib.2.Ias.in d.l.de bis,nu.11.Abb.in ca.cum contingat,nu.30. de iurein. vbi Imol.nu.96.& dicit communem Alciat.ibi,nu.107. & Rip.(loquẽs in remissione fideicommissi iurata, non visis verbis testamenti) in l.qui Romæ, §.duo fratres,n.73. ff.de verb.obl.dicitque communem Rolan.consil. 13.nu.3. cum sequentibus,lib.1. Marian. Soc.iun. conf.116.vol.1. vbi attestatur magis communem, quando renunciatio fuit specialis & iurata, & sequitur Guil.Bened.sup.nu.133.vbi allegat alios doctores. Et ratio est, quia iuramentum valere facit
2 actum meliori modo quo potest, vt in l.cum pater, §.filius matrem,ff.de leg.2.& sic valebit talis renũciatio, saltim in vim pacti de non petendo, vt tradit Bar.in l.1.§.si quis ita, ff.de verb.obl.idemque tenet Menchaca, de successionum creatione, vbi alios refert. §. 29.numero 19.& vide Tiraquellum in præfat. l.si vnquam,numero 145.C.de reuocan. donat.

3 Sed contrariam opinionem (imo quod iuramen
4 tum ipso iure non teneat, cum sit contra legem prohibitiuam) probatur ex l.non dubium, C.de legib. & pro hac opinione allegatur Angc.conf. 84. qui tamen in meo libro nihil dicit, & opinionem Angeli veriorem dicit Alciat.in d.c.cum contingat,& alij relati per Tiraq.vbi sup. nu.162. & Rol.à Val. supra,nu.27.vbi plures pro hac sententia refert,eãque opinionem sequitur Paul. Paris.conf.11.in fi. & conf.12.vol.2.qui resoluit hãc esse magis communem opinionem,& Octaui.Cacher.decis.Pede. 112.nu.8.qui etiam dicit communem Ioan.de Neuiza.conf.32.nu.16.Soci.conf.103.vol.3. & conf.
5 214.nu.6.vol.2. & pro hac opinione facit, quia iuramentum sortitur naturam contractus, cui appo-
6 nitur, vt in l.fi.C.de non numer.pecun. Quibus non obstantibus, prima opinio verior, & communior est de iure canonico, quod in vtroque foro est seruandum,arg.tex.in c.debitores, de iureiu.& ca.licet mulieres,eo.tit.in 6.& sic illam opinionem sequitur Ioan.Gutierrez,de iuramento confirmatorio,3.p.ca.2.nu.20.col.4.& Padilla, vbi supra, qui refert duas communes.

SVMMARIVM.

1 *Venientes ab intestato habent tacitam vocationem à defuncto.*
2 *Ius accrescendi prouenit ex voluntate tacita testatoris.*
3 *Expressum facit cessare tacitum.*
4 *Testator non potest facere, quod leges in suo testamento locum non habeant.*
5 *Lex 1.tit.2.lib.5.ordinam.declaratur.*
6 *Testator potest de iure regio decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus.*

QVÆSTIO DCCVII.

Vtrum ius accrescendi possit per testatorem probiberi. Communis contra communem.

Difficilis se offert disputanda quæstio, in qua doctores sunt valde cõtrarij, & varij varia dixerunt, nam Ang.in l.si ego, vers.tu conclude, ff.de iniusto rupto.singularem amplectitur sententiam, & opinionem,& Salic.in l.quoties nu.14.C.de donat.quæ sub modo, & Bal.in l.vnica,q.9.nu.23.C. quando non pet. part. diuersas adducunt opiniones. Sed partem affirmatiuam in quæstione nostra tenet Bar.in l.quoties,§.si duo,ff.de hæred.institu. vbi resoluit,posse à testatore induci in testamento probibitionem iuris accrescendi,& quod bona re-
1 ducantur ad causam intestati, fauore venientiũ ab intestato, qui babent à defuncto tacitam vocationem,l.conficiuntur,l.quidam referunt,ff.de iur.codic.& eandem opinionẽ tenet Bar. in l.si ego,nu.2. ff.de iniust.rup.& in l.si quis priore, nu.3.ff.ad Trebel.& in conf.159.nu.2. & Paul.Castr,in l.posthumus,nu.2.ff.de lib.& posthu.& hanc Bar.opinionẽ dicit communem Corn.in d.l.quoties,ff.de hered. inst.& etiam appellat communem Ias.conf.8.n.2. vol.3.& Cur.iu.consil.12.nu.9,vol.1.& Gomec.1. to.variar.c.1.nu.10.& Menchaca,de successionum
2 creatione,§.3.num.6. Et ratio potissima buius opinio.ea est, quia ius accrescendi prouenit ex tacita voluntate testatoris,l.si Titio & Mæuin,§.Iulianus, de leg.2.l.in testamento, ff.de vulg.gl.in d.§.Iulianus,quæ communiter approbatur, vt tradit Bal.in
3 d.l.vnic.quæst.9.num.23.Ergo cum illud procreat ex tacita voluntate, sequitur quod per contrariam expressam valebit prohibitio, cum expressum faciat cessare tacitum, vt in l. cum quid, ff.si certum petatur.

Sed contrariam opinionem (imo quod non valeat talis probibitio, sed quod heres habeat vniuersam hereditatem) probat tex.in l.si quis,ita heres institutus fuerit ex certo fundo, ff.de here.inst. vbi Din. per illum text. banc sequitur opinionem, quod placet Imol.in l.1.§.si ex fundo,nu.69.ff.de hered.inst.& hanc esse magis communem opinionem testatur Alex.in l.si quis priore,nu.6.ff.ad Trebel.& esse communem testatur Rip.in l.re coniuncti,nu.134.ff.de leg.3.vbi Crot.nu.61.dixit magis communem, quam tenet Fab.in §.bereditas,nu.4. Inst.de bered.inst. vbi Ang.nu.5.& Guald.de arte testandi,tit.6.caut.15.nu.4. qui dicit communem, Dec.in rub.C.quando non pet.partes.1.lect.nu.21, idem Rip.qui etiam dicit communem,in l.1.num. 183.ff.de vulgari. Pro qua sententia facit etiã tex. in l.seruus communis ab extero,ff.de acq.here. qa
4 alias testator remaneret pro parte testatus, & pro parte intestatus, & nemo põt facere, quin leges in suo testamento locũ habeant,l.nemo põt,ff.de leg. 1.vbi Gutier,nu.102.istã sequitur opinionem,& refert has duas opiniones cões contrarias,& in l.vnica,nu.18.C.quando non petentium partes,vbi pro vtraque

vtraqoe parte disputat quęstionem.Hodie autem,
5 ex l.prima,titu.2.lib.5.ordinamenti, posset sustineri
prima opinio,cum non requiratur heredis institutio,nec aditio hæreditatis, ad confitmationē
relictorū in testamento.Et sic nihil interest, quod
6 testator pro parte moriatur testatus, & pro parte
intestatus,qood de iure communi erat maximum
inconueniens,quod comprobari potest ex traditis
per Gomez.1.to.var.c.5.nu.8.in fi.& Gregorium,
io l.2.tit.2.p.6.verb.*entrar.*

SVMMARIVM.

1 *Auton.Gomez de contrarietate arguitur.*
2 *Tanta reputatur iniuria, quæ fit marito mortuo sicut viuo.*
3 *Vidua dicitur stare in priori matrimonio.*
4 *Vidua coruscat radijs mariti, & gaudet omnibus priuilegijs illi concessis.*
5 Reyna sellama,y Condessa,la muger biuda del Rey y del Conde.
6 *Mulier sequitur domicilium mariti.*
7 *Mulier quæ contraxit matrimonium cū nobili ex priuilegio gaudet nobilitate mariti, quoad tributa plebeiorum.*
8 *Ius acquisitum ex persona alterius, durat etiam si persona moriatur.*
9 *Antonæ Garciæ priuilegia declarantur.*
10 *Lex pænalis non debet extendi.*
11 *Disparratio est perdere lucrum, vel debita amittere.*
12 *Dos est proprium patrimonium mulieris.*
13 *L.si vxor.vers.quānis,de adult.declaratur remissiue.*
14 *Pęna non est imponēda nisi in casibus à iure expressis.*
15 *L.fi.tit.4.lib.4.ordinam.declaratur, & per eam opinio Barbosæ reprobatur.*
16 *Vidua non perdit propter stuprum semel commissum bona superlucrata constante matrimonio, perdit tamen donationem.*

QVÆSTIO DCCVIII.

Vtrum vidua perdat dotem propter stuprum in viduitate commissum.Communis contra communem.

Difficillima seqoitor disputāda qoęstio,in qua
1 plurimi doctores regni contrariantur,maxime
Gomez,qui in l.50.Tauri,nu.fi.tenet partem affirmatiuam,
quod mulier vidua perdat dotē propter
stuprum commissum in viduitate,sicut perdit
dotē proptet adolterium commissum durante matrimonio.
Sed in l.80.Tauri, nu.70.omnino tenet
contrarium,imo quod non perdat dotem. In qua
quæstione referam doctores vtriusque partis,tam
antiquos quam modernos, & quid sentiam in medium
proferam. Et in primis partem affirmatiuā,
quod perdat dotē,tenet Cynus,Bartolus, & Bal.in
l.fi.C.de bon.mater.vbi Arias Pinel.nu.4.Qoia tā-
2 ta censentur offensa & iniuria in virum defunctū,
sicut in viuum,vt in l.pen. vbi gl.& Bar.ff.ad l.Iul.
de adol.& expresse istam opinionem sequitur Pau.
in l.sororem.nu.4.C.de his quib.vt indig.& in l fideicommissum.
C.de fideic.& in cons.417.lib.2.
Michael Crassus, recept.sent.ca.6.q.12.Menoch.
cons.31.nu.13.& 33.Couar.in 4.in 2.p.cap.6.§.6.
nu.9.& dicit communem Ioannes Botta,cons.17.
nu.5.Padilla,in l.fideicommissum,oo.3.C.de fidei
commissis.Mieres,de maior.1.par.q.48.num.42.
qui dicit communem. Ang.in tract.de maleficijs,
ver.*che me hai adulterato la mia donna*,no.303.Hippolyt.in
singulari, num.234.& 416.& in l.1.§.itē
Diuus, num.4.ff.ad l.Cornel.de sicar.& cons.13.
nu.16.& in l.vn.C.de rap.virgin.nu.54.Crotus, in
l.4.§.Cato.1.lectura,num.139.ff.de verb.Ioa. Neoiz.in
Sylua nuptiali,lib.2.tit.seni non est nubendum,num.44.
Ripa,in rub.de iud.nu.21.Ias.in l.1.
nu.6.ff.solut.matrim.Abb.in c.quia plerumque,vbi
Præposit.num.3.de donat.inter vir.& Tiraq.de
nobilit.c.18.nu.9. Palatius Rub.in repe.c.per vestras,in
rub.§.67.num.6.& §.fi.nu.6.Cifuentes, in
l.14.Tan.& Gomez,in d.l.50.Tau.num.80.& plures
refert Duennas,regu.12.limit.3.Costa, in c.si
pater,de testam.in 6.1.p.verb.legaoit, nu.42.quā
opinionem dicit communem Bellonot, in rub.C.
de edendo,nu.83.& Boeri.decis.338.quos refert
pro communi Matienzo, in l.5.tit.9.gl.8.nu.8.in
fin.lib.5.recop.& Salzed.in additione ad Betnar.
Diaz.reg.789.in ver.tertio ex hoc. Et ratio huius
3 opinionis ea est,quia vidua dicitur stare in priori
matrimonio.tex.in auth.de nupt.§.nō solum, collatio.4.l.fi.C.de
bon.mater.l.emancipatis. C.de le
4 gitimis heredibus.Et vidua coruscat radijs mariti,
& gaudet eo mortuo priuilegijs, & prærogatiuis
illius tex.in l.mulieres.C.de digni.lib.12.ibi, *honore
maritorum erigimus, & genere nobilitamus.* tex.in
l.filij.§.vidua, ff.ad municip.c.licet. §.mulier. de
sponsal.in 6.l.7.tit.2.p.4.ibi,*deuese llamar Reyna y
5 Condessa,despues que fuere muerto su marido*, & sic vi
dua retinet familiam viri, vt tradit Bart.in l.fin.C.
de verbo.sign.quem sequitur Fulgos.ibi, & etiam
6 sequitur domicilium, vt tradit Alber.in l.fœminę,
ff.de senat.& probatur in d.§.mulier, & in d.l.mu
7 lier,ibi,*domicilium mutamus*. Et sic de facto consul
tus respondi,quod vidua,qoæ contraxit matrimonium
cum nobili ex priuilegio,quod eo mortuo retinet
priuilegium illius, & non tenetur ad tributa
plebeiorum,nec ad alias contributiones. Ita Palat.
Rub.in d.rub.§.31.nu.9.quem sequitur Tiraq.de
nobilit.c.18.nu.5.& in nobili ex priuilegio, quod
magis est, idem tenet Otalora, de nobilitate.5.p.
prin.c.8.nu.1.quem sequitur Didac.Perez, in l.6.
tit.2.lib.4.ordina.verb.*otro si las mugeres*,& Padilla,in
l.voluntas,nu.5.C.de fideic.Io.Garcia,de Hispan.nobilit.gl.1.§.1.nu.44.&
Mieres, de maioratu.1.p.q.51.nu.34.vbi
bene sic defendit,quod etiā
tenet & sequitur Salzedo,in addit.ad Bern. Diaz,
8 reg.786.col.6.vers.tertio limita.qui allegat rōnē,
q. ius acquisitū ex persona alterius durat etsi persona
moriatur.l.post mortē.§.fi.l.illud.§.fi.ff.de cōtratab.
Pro qua sententia facit tex.io l.13.ti.4.li.4.
reco.ibi,*Ordenamos que la essempe con otorgada por
priuilegio a los officiales de nuestra casa,se guarde a los
tales en su vida y despues de su vida se guarde a las mugeres
dellos,no casandose,y mauteniēdo castidad.* Que
lex expresse decidit nostram quæstionē, & Io.Garcia,supra,in
tract.de nobilit.gl.1.§.1.no.44.& 46.
qui allegat,l.18.tit.14.lib.6.recop.l.12.& 25.tit.

11.lib.

9 11.lib.2.ordina.quod dicit notandum, *paralos de-*
scendientes de Antona Garcia,& idem in alijs priui-
legiatis tradit Auiles,in procem.ca.præto.gl.1.nu.
45.& 18. & Cacheran.in decis. Pedem.30.nu.14.
Quæ omnia quia practicabilia retuli, cum quoti-
die in praxi contingant. Ex quibus omnibus satis
clare est approbata sententia ista,& communis opi
nio,quod vidua, si stuprum committat in viduita-
te,perdat dotem,cum potiatur omnibus prærοga-
tiuis,& priuilegijs ipsius mariti.

Sed his non obstantibus cõtrariam opinionem
tenet Alex.in d.l.sororem, quem sequitur Ias.(sibi
contrarius)in l.fideicommissum, nu.3.C.de fideic.
Decius,in c.pastoralis,nu.8.de ind. & in l.cũ quæ-
dam puella,nu.12.ff.de iurisd. Cassan.in consuetu.
Burgun.rubr.4.§.6.nu.54.Cror.in l.4.§. Cato. 1.le-
ctur.ff.de verb.Ripa,in l.2.nu.8. solut.mar. Aymõ
Crauet.cons.505.nu.24. lib.1.Ioan.à Garronib.in
auth.eidem,C.de secund.nupt.Duar.in l.a.ff.solu.
matr.Boer.decis.338.nu.12. dicens, ita fuisse iudi-
catum,Duenn.sequitur istam opinionem (alijs ci-
tatis)reg.12.limit.3.Gomez.in d.l.80. Taur.num.
70.Didac.Perez,in l.6.tit.2.lib.4.ordinam.gl.ma-
gna,ad fi.col.1337.Costa,in d.c.si pater.1.p.verb.
legauit,nu.41.& 42.Pinel.in d.l.fin.num.10.& 11,
Matienzo,in l.5.tit.9.gl.8. nu.12. lib.5.recop.Pa-
dilla,in d.l.fideicommissum,num.4.Cifuent.in d.l.
14.Tauri,nu.4. vbi dicit fauorabiliorem esse hanc
opinionem, & communiorem dicit Soc.iun.consi.
111.nu.7.in fi.lib.3. Rolan.cons.86. lib.2.Iul.Cla.
lib.5.recept.§.stuprum,versic.sed nunquid vidua,
vbi dicit istam opinionem esse benigniorem, & ab
ea non esse recedendum in iudicando & consulen-
do,quam etiam defendit plurib. fundamentis Sal-
zedo in addit.ad Bernar.Diaz,reg.786. col.3.Per-
alta,in l.cum quidam,34.ff.de leg.2.nu.8.& Moli.
lib.1.de Hispanorum primog.ca.9.à nu.55.& hanc
dicit communiorem, & æquiorem,& in praxi rece
ptam Sfortius Oddi,cons.55.& 85. & Villalobos,
litera V.nu.51.Cacheranus,decisi.77.& nouissime
(post hæc scripta) idem tenet Gutierrez, lib.2.ca-
nonic.1a.c.12.a nu.1, & a 1. vbi refert duas cõmu-
nes,& Barbosa,in l.2.ff.solut.mar.1.p.num.65.vbi
dicit hanc esse hodie magis communem opinionẽ,
& disputat ad vtramque partem Octau.Vulpelus,
cons.123.pet totum, lib.1. Pro qua opinione facit
tex.in auth.de testi.& ea quæ parit in vndec.men.
§.fin.colla.4.vbi mulier propter stuprum commis-
sum intra annum luctus,solum punitur in amissio-
ne lucrorum,quæ erat habitura ex bonis viri,ergo
20 sequitur,quod cum lex sit pœnalis,non debet extẽ
di ad dotem,ex traditis per gl.& DD.in auth.quas
actiones,C.de sacros.eccle. maxime cum sit dispar
21 ratio,lucra non capere, vel debita amittere.l.fi.C.
de codicil.l.assiduis,§.fi.C.qui pot, in pign.dos igi
22 tur est proprium patrimonium vxoris, l.Pompo-
nius,ff.fam.ercis.l.3.§.sed vtrum, de minoribus.Se
23 cundo pro hac sententia vrget tex, in l.si vxor.ver-
sic.quamuis,ff.ad l.Iul.de adult.ibi, *Si vidua esset*,
impune in eam stuprum committeretur, quam l.decla
rat Couar.de sponsalib.2.p.c.7.§.6. nu.11.Alc.lib.
2.Paradox.c.40.Hippolyt.sing.150. Budæus,in an
notationib.ad Pandectas,tit.de adult.§.si vxor,Ca
tellia.Cotta,in memoriabilib. verb.meretrices, &
Matienzo,supra,nu.12.Tertio facit pro illa opinio
ne tex.in c.s.de feud. sine culpa non amitt.vbi ita
demum vasallus perdit feudum per offensam con-
14 tra dominum,si domino viuente facta sit. Quarto
facit regula iuris, qua cauetur, quod pœna non est
imponenda, nisi vbi illa à iure reperitur apposita,
gl.in c.fi.de iure patron. & in l. at si quis,§.Dinus,
ff.de relig.& sumpt.fun.auth. de non eligen.secun.
nub.§.cum igitur, ibi, *nec est lex tale aliqui dicens*,
15 Vltimo pro hac sententia facit, l.fi.tit.4.li.4.ordi.
quæ est l.5.tit.9.lib.5.recop.vbi solum disponitur,
quod mulier quæ commisit stuprum post mortem
viri,perdat acquisita constante matrimonio, appli
canda heredibus viri,sed de dote nihil disponit,&
sic illa dispositio est restringenda, & non amplian-
da,quia si illa lex vellet priuare vidua luxuriose vi
uente sua dote,sicut illud expressit in lucris,dispo-
neret in dote,& sic illã legem solũ in lucris proce-
dere declarant Duen.d.reg.12.nu.3.in 3.limita.in
fi.& Costa,sup.quos sequitur Salz. qui satis ex pro
posito decidit nostram quæstionem, & declarat di
ctam l.ordinamenti.Quam opinionem veriorẽ esse
existimo, ex rationibus de quibus supra, licet do-
ctissimus Barbos. contrarium teneat sup.nu.67. in
fi.& confirmatur nostra sententia ex l.80.Tauri,p
quam maritus solus potest accusare mulierem de
adulterio, & non alius, licet sit illius heres,vt late
explicuimus in q.674.vbi heredes mariti non pos-
16 sunt accusare viduã de adulterio commisso in vita
mariti,neq; per viã actionis,neq; per viã exceptio-
nis.Et vtrum vidua perdat lucra acquisita propter
stuprum semel commissum, resoluit,quod non,Gu
tiet.pp.q.s.p.q.122.contra Couar.sup.2.p.ca.7.§.
6.nu.12.Pinelus,in l.fi.nu.22. C.de bon.mater.di-
sputat latissime,& Rubeus in rubr. de donat.§.67.
Padilla,in l.fideicommissum,nu.7.C.de fideicom.
Acosta,sup.nu.38.& 39.& Matienzo, in d.l.5.glo.
8.nu.7.Mexia,ad l.Toleti.10.partis.2.fundamen-
to,nu.14. perdit tamen donationem & legatũ fa-
ctũ à marito, vt resoluit Rol.cons.86.nu.35.vol.2.
& ita iudicauit senatus,vt tradit Osasch.decis.Pe-
dem.67.in fi.Couar.sup.nu.12.in d.§.6.& sequitur
Botta,cons.17.nu.3. Greg.in l.3. tit,17.p.7.verbo,
despues de la muerte.

SVMMARIVM.

1 *In pœnalibus non est facienda extensio à maioritate ra-*
tionis.
2 *In adulterio potest causari pro illis confusio, secus in*
osculo.
3 *Maritus si occiderit mulierem, quam inuenit osculan*
tem, nullam pœnam incurrit.
4 *Histriones, qui Hispano sermone, representantes, ap-*
pellantur, sunt infames.
5 *Priuatio præsupponit habitum.*
6 *Doctores qui contra histriones scripserunt referuntur,*
& eis non licere vxores suas de adulterio accusa-
re, traditur.

QVÆSTIO DCCIX.

Vtrum mulier perdat dotem propter osculum luxurio-
sum,

sum, sicut perdet propter adulterium. Communis contra communem.

IN quæstione præcedenti explicuimus illam quæ
stionem, an vidua perdat dotem propter stuprũ
nunc autem se offerunt aliæ duæ cõmunes opinio-
nes contrariæ, in quæstione proposita. Et partẽ af-
firmatiuam tenet Bal. in cap. tuæ, de procuratorib.
nu. 4. quem sequitur Fel. in c. præterea, de testibus,
& Bern. Diaz, in reg. 216. et sequitur Palat. Rubeus,
in reper. rub. c. per vestras, de donationibus, §. 78.
nu. 10. & Matthæus de Afflictis, in constitutionib.
Regni Siciliæ, lib. 3. rubr. 46. nu. 6. & tradit Ripa,
in l. fi. C. de reuocandis donationibus, quæst. 6. &
Couar. de spon. 2. p. c. 7. §. 6. num. 3. & est commu-
nis opinio, vt tradit Bellonus, in rubr. C. de eden-
do, nu. 81. & pro hac opinione facit tex. (cum gl.)
in c. 1. quibus modis feudum amittatur, & illã Bal-
di opinionem sequitur Castillo, in l. 81. Tauri, nu.
3. & Alciatus, in c. cum non ab homine, nu. 102. de
iudicijs. Et propter osculum potest maritus crimi-
naliter vxorem accusare, vt tradit Gomecius, in d.
l. 81. Tauri, nu. 50. quod tamen intelligo respectu
pœnæ extraordinariæ, non vero ad pœnam mortis,
vt sentit Iulius Clarus, lib. 5. receptarum sententia
rum, §. adulterium, nu. 16. & sequitur Gracian. reg.
496. nu. 5. & alios refert Zenedo, in collec. 154. ad
decretales, nu. 4.

Sed contrariam opinionem in quæstione princi-
pali tenet Alciatus (sibi contrarius) lib. 4. par. c. 10.
& Deci. in d. rub. C. de edendo, vbi dicit, quod si di
ctum Baldi esset verum, multum deterreretur mu
lieres: ego vero dico, quod qui non timet pœnas æ-
ternas, multo minus temporales; quia nunquam vi
dimus mulieres propter pœnam adulterij ab illo de
licto desistere, parcendo iuuenilibus caloribus. Et
eandem opinionem sequitur Decius, in l. 1. nu. 47.
C. de seruis fugitiuis, & contra Bald. sup. consuluit,
Grat. respons. 50. nu. 26. vol. 2. & hanc opinionem
(contra Bal.) dicit communem Boer. in rub. de iu-
dicijs, nu. 22. & sequitur Couar. supra, & dicit ve-
riorem Padil. in l. Transigere, nu. 86. C. de trãsactio
nibus, vbi refert duas communes, & sequitur Me-
noch. de præsumpt. 2. p. lib. 3. præsumpt. 41. nu. 26.
cum sequentibus, & sequitur Salze. ad Bernardum
1 Diaz, reg. 216. Et ratio est, quia in pœnalibus nõ est
facienda extensio (etiam a maioritate rationis) vt
in l. fi. C. de sacros. eccl. vbi gl. & doct. Quanto ma-
2 gis, quod in osculo est diuersa ratio, quæ in adulte
rio, propter confusionem prolis supponẽdo filium
alienum, quod cessat in osculis, & amplexibus, &
in alijs tactibus luxuriosis, & impudicis, & sic in au
then. liceat matri & auiæ, §. quia vero, plurimæ enu
merantur causæ, propter quas mulier priuatur do-
te, & non enumeratur osculum, quia cessat ratio le
3 gis, Gracchus, ff. ad l. Iuliam, de adul. Si vero de fa-
cto maritus occiderit vxorem, quam inuenit oscu-
lantem, profecto nullam pœnam incurrerit, quod
non potuit iustum temperare dolorem, l. si adulte-
rium, cum incestu, §. imperatores, ad l. Iuliam de
adult. & sentit Greg. in l. 1. tit. 14. p. 2. ibi, *e valiesse
menos de su cuerpo*, & tradit Guil. Benedic. in c. Ray
nutius, verb. qui cum alia, nu. 236. de test. & sequi-
tur Grac. sup. nu. 2. quod limitatem, quando mulie
4 res haberent maritos humiles & abiectos, veluti q.
ludicram artem exercent, qui Hispano sermone, *re
presentantes*, appellantur, vt l. in athletas, ff. de his
qui notantur infamia, l. 4. tit. 6. p. 7. vt Greg. verb.
5 *juglares*, dicit, quod illi histriones sunt infames, &
sic nõ possunt priuari aliquo honore, quia priuatio
supponit habitũ, l. decẽ, ff. de verb. §. seruus, Inst. de
6 capitis diminutione, & sic sancitum est per quandã
regiam prouisionem, histriones non posse accusa-
re vxores suas de adulterio, cum videantur tacite
& permissiue in prædicto delicto assentiri, secũ ge-
rendo illas de loco ad locũ, in publicis lætitijs, lo-
quendo & garrulando verba venerea, contra quos
plura cumulat Sebast. de Medicis, in sua sum. pecc.
2. p. tit. 7. q. 20. Tiraq. de nobil. c. 34. ex nu. 6. & 15.
Sylu. in summa, verb. ars, nu. 6. & verb. ludus, nu. 8.
& Petrus Sanchez, in 3. par. historiar. moral. tit. *de
la vida de Romulo y Remo*, §. 3. fol. 260. & Petrus de
Ribadeneira, lib. 1. *de la tribulacion*, c. 11. & Ioãnes
Pineda, 1. par. *de la agricultura Christiana*, dialogo
15. ca §. 25. vsque 29. Polidorus de inuent. rerũ, lib.
3. c. 13. & late Petrus Gregor. in syntagmate iuris,
lib. 39. c. 5. in prin. pag. 819.

SVMMARIVM.

1 *Mulier prohibita contrahere, potest adire hereditatem lucrosam.*
2 *Lex 55. Tauri, declaratur.*
3 *Mulier coniugata est prohibita contrahere, propter dãnum quod marito inferri potest.*
4 *§. neque, de auctoritate tutorum, Insti. declaratur.*
5 *Pupillus adeundo hereditatem facit contractum, & remanet obligatus.*
6 *Ratio differentiæ assignatur inter mulierem prohibitã contrahere & pupillum.*

QVÆSTIO DCCX.

Vtrum pupillus possit adire hereditatem, etiam opulentam, sine tutoris auctoritate. Communis contra communem.

NOtissima iuris conclusio est, pupillum sine tu
toris auctoritate posse conditionem suã me-
liorem facere, tex. in l. contra iuris, ff. de pact. §. 1.
de auct. tut. & tradit Couar. in c. cum esses, nu. 9. de
testamentis. Ex qua conclusione deducunt docto-
res, quod licet de iure non possit pupillus sine tuto
ris auctoritate adire hereditatem, illud non proce
dat, quando hereditas est lucrosa, & sine dãno mi-
noris. Ita Dinus, in ca. quod gratia, de reg. iur. in 6.
Ang. Paul. & Alex. in l. si quis mihi bona, §. si seruus,
ff. de acq. her. idem Paulus in l. potuit, C. de iur. de
liber. & plures tradit Decius, cõs. 331. & Tiraq. ad
ll. connubiales, gl. 8. nu. 77. & est communis opinio
secundum Ias. in d. l. potuit, num. 4. vbi hoc confir-
1 mat, quia mulier prohibita contrahere ea forma
statuti, (prout hodie cauetur in l. 55. Tauri) pote-
rit tamen adire hereditatem opulentam, & lucro-
sam, sine aliqua licentia. Ita consuluit Angel. cons.
317. & in l. mutum, ff. de acqui. here. vbi illum se-
quuntur

quuntur Imola,Raphael,& Paulus Castrensis, qui
dicit ita consuluisse Florentiæ,cons.91.li.1.& plu
res pro hac opinione cõgessit Tiraq.supra, nu.98.
2 Quod quidem potest hodie procedere,non obstã-
te decis.legis 55.Tauri,quia disponitur mulierem
non posse sine licentia mariti repudiare heredita-
tem,neque adire,nisi cum beneficio inuentarij: vt
illud intelligatur de hereditate damnosa, non aũt
de lucrosa,cum ex hoc nullum damnum patiatur
3 maritus,& ipsa non reperiatur prohibita contrahe
re,propter infirmi intellectus iudicum, sed ex eo,
ne per contractum præiudicet marito , vt late dixi
mus in q.140.quod est menti tenendum pro decla
ratione illius legis Tauri.

Sed his non obstantibus,in quæstione principa-
li contraria opinio verior est & tenẽda, imo quod
pupillus non possit adire hereditatem etiã lucro-
sam,sine tutoris auctoritate.Quam opinionem se-
quuntur Cynus,Bald.& Salic.in l.quod fauore. C.
de legib.idem Bald.in d.l.potuit, & alios refert Ti
raq.in d.glo.8.nu.59.& sequitur,dicens commu-
nem opinionem,Riminaldus,in l.bonorum,C.qui
admitti.col.3.& etiam dicit communem Ang. &
Porcus,in §.neque,nu.5.de auctoritate tutorũ, &
sequitur Spino,in speculo testamentorum,glo.33.
4 num.27.qui refert duas communes.Et pro hac est
tex.expressus in d.§.neque,ibi, *quamuis illis lucro-
sa sit,nec vllum damnum habeat*,tex.etiam in l.obli-
gari.§.pupillis,ff.de aucto.tuto.Et ratio est,quia li
cet verum sit,quod pupillus potest facere cõditio
nem suam meliorem,tamen illud intelligitur, quã
5 do non remanet obligatus,maxime, quia adeundo
hereditatem facit contractum, & obligatur ex eo
creditoribus hereditarijs,& etiam legatarijs , l.ex
maleficijs.§ heres,ff.de act.& oblig.l.apud Iulian.
in ñ.ff.ex quib.cau.in poss.eatur.§.heres . Instit.de
obligat.quæ ex quasi contract.Et sic cum prohibi-
tus sit contractum facere,sequitur quod neq; adi-
re poterit, quia substantia contractus prohibitio-
nis non consistit in lucro,vel in damno,sed in obli
6 gatione.Vnde assignatur ratio differẽtiæ inter mu
lierem prohibitã cõtrahere,& pupillum, quia pro
hibitio mulieris fit à lege,propter damnum mari-
ti,at vero in pupillo,ex eo quod non habeat inte-
grum intellectũ,& sic mulier mortuo marito po-
test contrahere,secus autem pupillus mortuo tuto
re,cum primo casu cesset ratio prohibitionis, in se
cundo vero non,& sic intellectus glossæ,in d.§.ne-
que,conueniunt literæ illius tex.quem melius de-
clarat Bar.in l.nulla,ff.de leg.

SVMMARIVM.

1 *Filius in sua legitima est creditor,mortuo patre.*
2 *Creditor heres institutus,potest acceptare debitum,& repudiare hereditatem.*
3 *Legitima filij nullum recipit grauamen.*
4 *Hæreditatem tam ex testamento, quam ab intestato, potest filius repudiare,obtenta sua legitima.*
5 *Pater tenetur relinquere filio legitimam titulo institutionis.*
6 *Filius potest acceptare meliorationem. 3. & 5. repudiare hereditatem.*
7 *Lex 11.tit.4.p.6.declaratur.*
8 *Conditio casualis vel mixta,reijcitur de legitima, & de residuo.*
9 *Lex 27.Tauri,declaratur.*

QVÆSTIO DCCXI.

Vtrum filius vniuersaliter a patre heres institutus, possit acceptare legitimam,& repudiare hæreditatem. Communis contra communem.

Difficilis in præsenti quæstio se offert explicã
da,in qua partem negatiuam , quod filius nõ
possit acceptare legitimam, & repudiare heredita
tẽ,tenet Rom.in l.1.nu.12.ff.de acq.hæred.& in l.
vnic.nu.11.C.quando non petentium partes, Dec.
l.ius nostrũ,nu.5.ff.de reg.iur.qui dicit cõem in l.
heres instituta,n.5.C.de impub.Couar.ĩ c.Raynu-
tius,§.fi.in fi.de test.Rom.cons.58. Paul.cons.86.
nu.13.li.1.Ripa,in l.re coniuncti, nu.69.ff.de leg.
3.& rationem assignat Simon de Prætis, lib.3.de
coniect.vlt.vol.in solutione ad 3.nu.12.vol.2.nu.
11.Rom.in l.vnica,C.quando nõ pet.partes , & an
te eum Bal.in l.3.ff.de acq.heredit.vbi Corrasius,
& Ang.de Aretio,in §.fi.Inst.de heredum qualita-
te & differentia , & sequitur Aretin.in l.1.col.13.
ff.de vulgari,qui dicit communem,& pro commu
ni ea allegat Spino,in spec.testa.glo.33.nu.62.qui
refert in hac quæstione duas cões opiniones con-
1 trarias.Pro qua sententia facit,quia filius in sua le-
gitima mortuo patre,est creditor,tex.in l.1.§.si im
2 pub.ff.de coll.bonor. At vero creditor institutus,
potest repudiare hereditatem,& petere debitum,
l.fi.§.1.C.de curat.furio si.l.si quis legatũ,ff.de fal.
l.debitũ.C.de hered.act.Ergo similiter & filius po
terit acceptata legitima reliquã hereditatis partẽ
3 repudiare,quia alias esset grauatus ĩ sua legitima,
quod grauamẽ reijcitur,vt in l.quoniam in priorib.C.
de inof.& facit tex.in l.neminẽ,ff.de lega.1.ibi,*ne
minem eiusdẽ rei partẽ velle,& partẽ nolle verius est.*

Sed contrariam opinionem, imo quod filius nõ
possit agnita legitima,hereditatem repudiare , cũ
filius non dr̃ verus creditor , tenet Bart.in l.gerit.
nu.22.ff.de acq.hered.& in l.quia poterat, n.5.ad
Treb.vbi Alex.nu.12.dicit communem opinionẽ,
quam sequuntur Bal.& Fulg.in l.3.C.de imp.vbi
Alexand.etiam testatur communem opinionem,
quam sequuntur,ibi Decius,nu.5. Curtius iunior,
nu.8.Corrasius,nu.11.& Fran.de Aretio,in l.3.nu.
10.ff.de vulg.& ibi Soc.nu.31.dicit communem,
quam confirmat plurib.rationibus,& sequitur O-
roscius,in l.si arrogator,n.122.ff.de adoptionib.
& Meneh.de succes.creat.§.20.nu.212.& dicit ẽt
communẽ Couar.in c.Raynutius , §.fi.in fi.de test.
& sequitur Meneses, in l.si emãcipata, nu.35.C.de
4 iur.& facti ignorantia,dicens,quod est vera sentẽ-
tia siue hereditas deferatur filio ex testamẽto,siue
ab intestato,vt tradit Abb.in d.c.Raynutius,n.28.
vbi Guiller.Benedictus, vers.si absq; liberis more
retur,el 2.quod sequitur Angulo de meliorationi
bus.l.5.gl.1.n.12.vbi dicit , qd est generale in he-
rede,quod nõ possit diuidere delatã sibi heredita-
tẽ,acceptando pro parte,& repudiãdo pro parte,
vt

vt in l.1.ff.de acq.hæred. quod à fortiori proce-
5 dit in filio,cum pater teneatur filio legi[illegible]mã relin-
quere titulo inſtitutionis,vt in auth,vt cum de ap-
pellatione cognoſcitur.§.aliud, coll.8.& diximus
in q.13.quia ille titulus eſt bonorabilior,l.filium,
§.ſed ſi portio,ff.de leg.præſtãdis.Quę omnia ſunt
intelligenda,quando filius eſt ſolus hæres inſtitu-
6 tus,non dato coherede,neque ſubſtituto, ſecus ve
ro quando filius cum alijs fratribus eſſet heres in-
ſtitutus,& melioratus, in 3.vel in 5.bonorum pa-
tris,quia tunc poteſt legitimam & hereditatem re
pudiare,& meliorationẽ acceptare, vt in l.21.Tau
ri,quę eſt l.5.ti.5.li.5.reco.vbi Angulo, & Matiẽ.
& Azeuedo,& Spino, ſup.nu.61.in fi.& Couar.li.
2.var.c.2.nu.2. & declarat Mol.de Hiſp.primog.
1.p.nu.13.& Greg.in l.2.tit.9.p.6.verb. *la manda*,
Queſſada,q.24.nu.11.Olano,litera M.num.34.&
Xuarez,in l.quoniam in priorib.q.1.fol.198.Men
chaca,de ſu ceſſ.creat.§.1.nu.9.Sarmiento, in l.ſi
quis ſeruum.§.fi.nu.12.ff.de legat.2. Et an melio-
ratus repudiãdo hereditatem poſſit acceptare ius
patronatus,vide Spino,in ſpec.teſta.gl.4.nu.55.Et
an filius melioratus in 3.& 5.bonorum, poſſit gra
uari in ſua legitima aliquo vinculo reſtitutionis,
vel conditionis caſualis,vel mixtæ,vide l.11.tit.4.
p.6.quæ diſponit,quod non,ibi, *Bien puede el pa-*
dre poner aquella condicion que es en poder de el hijo
de la cumplir, mas ninguna de las otras condiciones,
an ſi como las que acaeciẽ en por auentura, o las que
ſon mezcladas no las puede poner è ſi las pone nõ em
pecen al hijo heredero,maguer no ſe cumplan,&ibi ad
uertit Greg.verb.*no empecẽ*,qui reſoluit, quod ho
8 die pater non poteſt filium inſtituere ſub conditio
ne caſuali, vel mixta, etiamſi illi vltra legitimam
relinquatur tertiũ, & quintum, quæ lex terribilis
eſt,ſecundum Xuarez, in l.quoniam in prioribus,
ampliatione 2.dicens,quod ſemper circa eam co-
gitemus,cum ex ea prohibeatur pater ponere con
ditionem,quam vellet in eo,quod relinquit vltra
legitimam.De cuius legis intellectu vide Molinã,
de Hiſp.primog.c.1.nu.29.& Burgos,de Paz, q.1.
nu.29.qui intelligunt dictam legem,quod graua-
men reijciatur de legitima,& remaneat in alijs bo
nis,prout de iure communi erat diſpoſitum per le
gem,ſcimus.§.repletionem.C.de inof.teſta.v i no
tat Paulus,& in conſ.77.vol.2.& hæc eſt commu-
nis opinio,ſecundum Meneh.de ſucceſſ.creat.lib.
1.§.10.nu.346.quem ſequitur Mol.ſup.qui intel-
lectus repugnat verbis dictæ legis,ibi,*en mas de ſu*
parti legitima. Et ibi,*no empece al hijo heredero,ma*
guer no ſe cumplan.Et ſic neque in exceſſu,vltra le-
gitimam ſuſtinebitur conditio caſualis,vel mixta,
& ſic illa lex eſt intelligenda, quando grauamen
vel conditio fuit appoſita in legitmia, relinquen-
do ex hoc filio aliquid vltra legitimam,quod non
procedit,qñ grauamen fuit poſitum in eo quod ex
cedit legitimam,quia tunc ſuſtinebitur,cum filius
habeat legitimam ſine grauamine, quod maxime
hodie procedit ex l,27.Tauri,ſeruando ordinẽ di-
ctæ legis,quod tenet Queſſada, in ſuis q.c.6.n.17.
in fi.Couar.in c.Raynaldus, §.2.nu.4.de teſta.quẽ
intellectũ nouiſſime ſequitur doctiſſimus Gutier,
lib.3.pract.queſt.q.57,nu.15.& 20.Azeuedo,in l,
11.tit.6,li.5.reco,nu.17.& Peralta,in l.1.nu.11.ff.
dę legat.2.qui ſic intelligunt d.l.27.vt procedat
qñ grauamen ſimpliciter,& de per ſe apponitur in
3.vel 5.bonorũ,ſecus aũt ſi filius melioretur,& tã
in 3.& 5.quã in ſua legitima apponatur grauamẽ,
quia tunc in nihilo ſuſtinebitur, vt in d.l.partitæ,
quam ſic intelligit Angulo, dę meliorationib.l.11.
glo.1.nu.7.

QVÆSTIO DCCXII.

Vtrum heres,qui repudiat partem hereditatis,& de a-
lia nihil dixit, videatur totam repudiare. Cõmunis
contra communem.

HÆc quæſtio non eſt multum diſſimilis a quæ ſtione præcedenti,in qua etiam reperio duas communes opiniones contrarias, & gl.in l.2.ff.de acquir.hered.reſoluit,repudiationem non valere, quam ibi doctores ſequuntur, & eſſe communem opinionem dicit Fulgoſ.& Alex. & Iaſ.in l.quidã elogio.C.de iure deli.vbi Corneus,nu.4.dicit etiã communẽ,& Guiller.Bened.in c.Raynutius, verb. & vxorem,nu.104.de teſtam.& pro hac opinione facit tex,in l.ſi ſolus,ff.de acq.hered.ibi, *vnã omit-tere poteſt*,quam opinionem ſequitur Spino, in ſpe culo teſtam.glo.33.num.63.qui etiam refert contrariam eſſe communem,quam ſequitur Imola, in d,l.2.nu.13.Iaſ.nu.24.& Alexan.num.4.ff.de acq. heredit,& dicit communem Alciatus, in l.vnica, num,35.C.quando non petentium partes.Quę opinio verior eſt.

QVÆSTIO DCCXIII.

Vtrum filius non adimplendo conditionem ſub qua he
res inſtitutus eſt admittat beneficium abſtinendi.
Communis contra communem.

FIlius in vita patris vr continuare dominiũ hereditatis futuræ, vt in l.in ſuis, ff.de lib.& poſthu.& non habet neceſſe adire hereditatem,quia ſtatim,& ipſo iure efficitur heres,tex,in l.in ſuis,ff. de ſuis,& legitimis hered.Habet tamen filius beneficiũ abſtinendi,vt in l.neceſſarijs,ff. de acq. hered. Quibus ſic ſuppoſitis in quæſtione præcedenti, tenet glo.in l.iam dubitari. ff.de hered,inſtitu,quod ſuus heres,adimplendo conditionẽ,ſub qua heres inſtitutus eſt,non amittit ius abſtinendi: quam ſequuntur Bart.ibi,& Imola,nu.9.teſtatur eſſe communem opinionem,& ſequitur Paul.in l.in conditionibus,nu.3.ff.de condit.& demonſt.

Sed contrariam opinionem,imo quod adimplẽdo conditionem ſua ſpõte, excludatur à beneficio abſtinendi,tenet Cumanus,in d.l.iam dubitari,nu. 2.& Fulgoſ.in l.1.§.ſed ſi parendi, ff, de condi.ob cauſam,qui dicit communem, & ibi Alex.nu.5.& Coſta,lib.2.ſelectarum,c.3.nu.4.& hanç dicit veriorẽ Spino in ſpec.teſta.gl.33.nu.65.pro qua opinione,quæ receptior eſt,facit l.cum bonis.ff.de acquit,hered.& l.ſi filius qui patri,ff.dę vulgari.

QVAE-

QVÆSTIO DCCXIV.

Vtrum ius immiscendi suo heredi competenti posit aliquo tempore præscribi. Communis contra communem, & quid iure regio.

Receptissima conclusio in iure est, qood lo ius adeundi ad minus præscribatur 30. annis. Ita gl. verbo longi. in leg. licet. C. de iu. delib. quam se quuntur doctores, ibi, & est alia gl. in l. 3. verb. po test, ff. de acq. hered. vbi sequitur Bart. & dicit cómunem Rom. nu. 3. & Corneos, cons. 305. n. 6. vol. 3. Soc. cons. 82. vol. 1. Bald. de præscri. 4. p. 4. partis q. 19. Roder. Xuarez, in l. 1. tit. *de las herencias*, nu. 44. lib. 3. fori. Et secundum istam opinionem cósuluit Go mez. & obtinuit, in 1. to. var. c. 9. nu. 28. & Salzedo, in addit. ad Bernardum Diaz. d. regu. 21. quod sequitur Padilla, in l. si emancipata, nu. 40. C. de iuris & facti ignorantia, illud extendens, in nu. 41. vt procedat in iure immiscendi, quod ius eodem tempore longissimo 30. annorum excluda tur. Ita probat tex. in d. l. licet. C. de iute delib. vbi Alex. dicit communem, & in l. 1. C. quando non pe tentium partes, & alios referens hanc dicit cōem Pinelus, in rub. de bonis mat. 2. p. nu. 40. & 41. sequitur Spino, io spec. testa. gl. 33. nu. 66.

Sed cōtrariam opinionem (imo quod ius immiscendi nullo tempore præscribatur) docet gl. magna, in d. l. vnica, quam sequitur Ias. in l. 3. ff. de acquir. hered. nu. 23. Angelus, in l. in fois, nu. 114. ff. de lib. & posthu. & dicit communem Guillermos Benedictus, in c. Raynutius, verb. in eodem testa. el 2. nu. 63. Et ratio est, quia in suis heredibus non est necessaria aditio hereditatis, quia statim, mortuo patre, ipso iure heredes efficiuntur, vt in l. in suis, ff. de suis & legit. hered. §. sui, Inst. de heredū qual. & differ. & sic statim est heres nūquam potest cōtra eum caosari, neq; inchoari præscriptio. Hodie autem aliter est dispositum, in l. sit. 14. p. 6. si vero instēt creditores beredirari, potest iudex desi gnare tépus heredibus, tam suis, quā extraneis, vt intra illud adeāt, vel repudient hereditatem, quo transacto, poterit bonis hereditarijs curatorem cō stituere, vt tradit Padilla, sup. n. 43. Greg. in l. a. tit. 6. p. 6. *alomenos*, & Parlad. lib. 2. rer. quotidianarū, c. fi. 4. p. §. 1. nu. 6. & ita quotidie practicatur.

QVÆSTIO DCCXV.

Vtrum filia heres instituta a matre transactis triginta annis ad adeundam hereditatem ex testamento, possit ab intestato hereditatem petere. Communis contra communem.

Pro limitatione qoæstionis præcedentis adducitor à doctoribus quæstio ista, quæ in hoc lo co venit disputanda. & tradit regulā com hac limi tatione, vnica, & singulari Fernandus Diaz, reg. 21. vbi ex doctrina Bartoli, in l. licet. C. de iu. delib. eō eludit, qđ si filia a matre heres instituta sine cohe rede, nō adiuit ex testamento trāsactis triginta annis, poterit intra alios triginta adire ab intestato. Quā decisionem dicit mirabilē Pau. in l. quamdiu, la 1. ff. de acq. hered. & plures refert pro hac opinione Tiraq. de retractu conuentionali. §. 2. gl. vnica, nu. 10. & testator communem opinionem Ruinus, cons. 24. no. 1. vol. 1. & cons. 162. nu. 8. vol. 3. Maranta, in l. is potest, nu. 76. ff. de acq. here. & Sapia, nu. 70. in l. 1. C. qui admitti, vbi Iacobus de Nigris, nu. 74. quos refert, & sequitur Anto. de Padilla, in d. l. si emancipata, nu. 42. in fine, vbi amplecti tur Bartoli opinionem contra alios, & pro sua opi nione consuluit ipse Bart. cons. 129. num. 13. & sequitur Alex. cons. 89. li. 2. Corneus, cons. 70. no. 8. vol. 4. qoi dicit idem legendo tenuisse, & dicit magis communem Soc. iun. cons. 14. nu. 7. vol. 3. & sequitur Mantica, de coniect. vlt. vol. li. 1. ti. 14. nu. 28. Paulus, & Aretinus, in l. Pantooius, ff. de hered. instit. Guido Papæ singulari 89. Cæpolla, cautela 167. & Catellianus Cotta, in suis memorabilibus, verb. adeundi, & Guillerm. Bened. in c. Raynutius, verb. & vxorem, nu. 126. de testamentis, & Anton. Gomez, 1. to. var. c. 9. nu. 29. & sequitur Salzedo, in addit. ad Bernar. Diaz. d. reg. 21. in fi. qoi sequitur opinionem Bartoli, dicens magis communem, & veriorem.

Sed contra Bart. tenet Franciscus Triginus, cōs. 158. nu. 4. quem sequitur Fulgosius, & Salicetus, in d. l. licet, & dicit communem opinionem contra Bart. Mol. in addit. ad Alex. cons. 87. nu. 7. volu. 2. quos reprobat Salzedo, & Padilla supra, referētes duas communes, circa qnas vide legem fi. tit. 14. p. 6. ex qua elicies veritatē huius quæstionis, & qoid sit practicandum eum casus occurrerit.

QVÆSTIO DCCXVI.

Vtrum heres non adimplens voluntatem defuncti priuetur ipso iure hereditate, vel per sententiam. Communis contra communem, & quid iure regio.

Iuris conclusio est, quod heres extraneus, qui nō adimplet testatoris volūtatem, priuatur ipsa hereditate. l. si patroni. §. quid ergo. l. fideicommissariam. §. legatum, ff. ad Treb. auth. hoc amplius. C. de fideic. in l. fi. tit. 10. p. 6. Couar. in ca. si heredes, nu. 5. de testa. quod quidem existimant doctores ipso iure fieri, quia verbum priuatio, de quo in dicta auth. denotat priuationem ipso iure. Ita glo. in l. in criminali. C. de iurisdict. omo. iud. glo. in auth. de heredibus, & falcidia, §. si quis autem. Et probat tex. in c. licet vniuersis, de voto, ibi, *ordine genituræ priuandum*. Et verbum, *priuetur*, notant docto res ibi, vt ipso iure fiat priuatio, non expectata sen tentia, quam opinionem tenet Bald. & Salic. in d. auth. hoc amplius, vbi Ias. nu. 2. dicit communem, & Spino, in spec. test. glo. 28. nu. 67.

Contrariam vero sentētiam existimo esse verio rem, pro qua consuluit Purpur. cons. 482. vol. 2. vbi plures refert, ita etiā tradit gl. in l. iubemus nulli. §. œconomus, verb. priuetur. C. de sacros. eccl. gl. in c. cum tu. verb. priuādos, de vsuris, gl. in c. quia propter, verb. priuetur, vbi Abb. notat, de elect. gl. in c. præterea, de iur. patr. gloss. in c. cupientes, §. si vero in discordia, verb. priuentur, de elect. lib. 6. & tenet Hostien. in c. de multa, verb. priuentur, de præben-

præbendis,tex.in auth.ſancimus, C.de epiſc.& cle
ricis,ibi,*& tunc priuentur*,ca.quanquam,de elect.
li.6.& doctores in c.1.ne prælati vices ſuas. Et plu
ra in propoſito congeſſit Tiraq.in l.ſi vnquã,verb.
reuertatur,nu.166.& 167.de reuoc.dona.& in nu.
9.vbi reſoluit, quod in dubio debet ſumi interpre
tatio,vt priuatio fiat per ſententiam, & nõ ipſo iu-
re,quam opinionem ſequitur & defendit Padilla,
in d.auth.hoc amplius,nu.24.vbi dicit,quod de iu
re regio eſt approbata hæc opinio, contra commu
nem per d.l.fi.tit.10.p.6.idem tenet Couar. in d.c.
ſi heredes,nu.8.de teſta. Et nos diximus in q.81.&
iſtam opinionem ſequitor Spino,ſupra, nu.68.re-
ferens duas communes, & Greg.in d.l.fi.tit.10.p.
6.per quam confirmatur hæc opinio, ibi *, ſi fueren
tollidos por juyzio*,vbi Greg.verb.*por juyzio*,dicit,
quod alibi non reperitur expreſſum de iure com-
muni.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus transfertur titulo vniuerſali.*
2 *Ius patronatus transfertur in emptorem hereditatis.*
3 *Ius patronnatus manet ſemper penes heredem.*
4 *Patronus acquirit ex vnica tantum præſentatione,quaſi poſſeſſionem præſentandi.*
5 *Habens poſſeſsionem præſentandi capellanum præfertur proprietario.*

QVÆSTIO DCCXVII.

Vtrum ius patronatus trãſeant in fideicommiſſarium grauatur reſtituere hereditatem, vel remaneat penes heredem. Communis cõtra communem,& quid iure regio.

HEres grauatus reſtituere hereditatem, nõ reti
net ius patronatus. Ita Roma.in l.ſi patroni,
ad Treb.arg.tex.in c.ex literis,c.cum ſeculum, de
iure patronatus, vbi probatur, quod ius patrona-
1 tus transfertur titulo vniuerſali.l.quædam ſunt,ff.
de acq.rer.domi.& ſequitur Rochus de Curte, de
iure patronatus,verb.ipſe vel is.nu.17.in fi.Citadi
nis,in eodem tract.9.p.1.q.& 13.& dicit commu
nem Lambertinus,de iure patron.li.1.in q.2.prin,
ſecundæ partis, nu.26.quam opinionem ſequitur
Socinus iunior,conſ.82.nu.8.Rolandus, conſ.47.
nu.35.in prin.& Menochius,conſ.90.nu.109. Aco
ſta,in c.ſi pater,de teſtam.lib.6.verb.Trebel.nu.4.
Michael Craſſus,recepta.ſent.§. fideicommiſſum,
q.52.in fine, & ſic transfertur in ſucceſſorem ma-
ioratus,vt tradit Molina, de Hiſpanor. primog.li.
1.c.24.Mieres,de maioratu.3.p.q.11.nu.8.Caldas,
de renoua.emphyteuſis,q.16.nu.12. Tiraquellus,
de primogenitura,q.36.& in quæſtione propoſita
hanc dicit communem opinionem Molina, ſupra
nu.18.verſ.quibus obſtat, qui indiſtincte reſoluit,
quod in fideicommiſſarium hereditatis transfera
tur ius patronatus defendendo Romani opinionẽ,
ab impugnationibus Alex.in d.l.ſi patroni,& hinc
2 fit,quod ius patronatus tranſit in emptorem here
ditatis,vt in c.cum ſeculum, de iure patro.vt tra-
dit Bernar.Diaz,reg.401.vbi Salzedo adduxit plu
res declarationes,& limitationes,& Grego.in l.9,
tit.15.p.1.verb.*empennado.*

Sed contrariam opinionem in quæſtione princi
pali(imo qđ ius patronatus non tranſeat in fidei-
3 commiſſarium,ſed quod ſemper maneat penes he
redem) tenet Bart.in l.quia perinde,ff.ad Treb.cu
ius opinio communiter eſt recepta ſecundum De
cium,in l.precibus,n.22.C.de impub. Couar.in c.
Raynutius.§.29.nu.8.de teſta.idem li.2.var.c.19.
nu.8.Coſta,in c.ſi pater.2 p.nu.4.verb.Trebelliani
cæ.Et ſic hanc opinionem dicit eſſe tenendam,tan
quam communem & veram,Spino,in ſpec.teſtam.
gl.24.nu.15.vbi aſſignat rationem, quam opinio-
nem ſequitur Io.Botta,conſ.3.nu.32.pro qua ſen-
tentia conſuluit Alex.conſ.73.nu.1.vol.6.& plu-
res refert Lambertinus, ſup.lib.1.art.35.ſecundæ
quæſt.prin.2.partis. Humada,in l.8.tit.15.p.1.gl.
4.vbi Grego.verb.*deſtrannos*, Padilla,in rub.C.de
fideic.nu.25.qui dicit Bartoli opinionem veriſſi-
mam,& ſequitur Mieres,ſup.3.p.q.11.nu.9.qui di
cit hoc procedere de iure regio,& põderat ad hoc
l.12.tit.5.p.6.ibi,*otro ſi las ſepulturas que le pertene
cende linage de ſu padre, y mas todos los otros bienes
ho de aver el ſubſtituto*,vbi illud Greg.ver.*de linage*,
licet Mieres dicat, quod noſtri illam legẽ non re-
ferunt,eſt tñ pulchrum dubiũ, de quo quotidie
4 dubitatur, an ex vnica tantum præſentatione ac-
quiratur ius præſentandi capellanum,ita vt ſi fidei
commiſſarius aliquem præſentauerit ad capellã-
niã,inſcio herede,ſi iterum,ſe offerat ius præſentã
di, an ex eo quod ſemel fecit præſentationem, ac-
quiſierit quaſi poſſeſſionem præſentandi, ita vt ve
ro patrono præferatur. Et quod ex vna præſenta-
tione acquiratur quaſi poſſeſſio iuris patronatus,
tenet gl.in c.cum eccleſia,verb.trium epiſcoporũ,
de cauſa poſ.& prop.quam ibi ſequuntur Inn. Bal.
& Abb.nu.22.& ſequitur Ripa, dicens communẽ,
ibi.nu.90. Calderinus, conſ.12.in rub.de iure pa-
tron.& dicit communem opinionem Ant.de But.
in c.fi.nu.24.& 28.de cauſa poſſ.& prop.quam ſe-
quitur Dec.conſ.124.Roch.de Curte, de iure pa-
tron.verb.competens alicui,q.14.& Lamberti.li.
2.p.1.q.3.art.11.nu.5.& Citadinis,in eod.tracta.
6.p.art.3.nu.17.Bellonus,cõſ.85. Et plures refert
Rol.à Valle,conſ.47.n.27.vol.1.quos ſequitur An
to.de Padilla,in l.ſi quas actiones,nu.24.C.de ſer-
uit.& aqua,& nouiſſime,his non citatis,iſtam ſen-
tentiam amplectitur Gutier. lib.3.pp.quæſt.q.42.
nu.46.& in nu.9.reſoluens,quod ita fuit iudicatũ,
& quod obtinuit in cauſa reſeruato iure quoad pro
prietatem iuris patronatus, vbi ipſe hoc declarat,
& rationem huius concluſionis, vltra omnes, aſſi-
gnat Ioa.Botta,ſupra conſ.3.nu.6.& plures refert
Menoch.conſ.90.nu.125.& dicit communem opi
nionem Flaminius,lib.8.de reſignatione beneficio
rum,q.fi.num.8.& tradit Aymon Crauetta, conſi.
124.& 132.& Ruinus, conſ.50.volu.5. Corneus,
conſ.47 Alex.74.& Soc.258.qui omnes reſoluũt,
5 quod præſentatio facta ab eo,qui eſt in quaſi poſ-
ſeſſione iuris patronatus,præferatur præſentationi
factæ à proprietario, & quod hæc poſſeſſio acqui-
ratur ex vnica tantũ præſentatione,ſequuta inſtitu
tione canonica,idem Gutier.conſil.3.nu.fi.& Ma-
ſcardus,vol.3.probationum, in conclu.958.nu.4.
Oldradus,

Oldradus, conſ. 313. nu. 2. deciſio Rotæ. 302. ti. de iure patron. nu. 8. in 2. parte.

QVÆSTIO DCCXVIII.

Vtrum in ſententia excommunicationis omiſſio cauſe reddat nullam ſententiam. Communis contra communem.

NOtiſſima eſt in iure concluſio, quod in ſententia non eſt cauſa inſerenda, tex. in c. ſicut, & c. cum Bertoldus, de re iudicata, alias enim fatuus eſſet iudex, qui id faceret, vtpote, quia aperit viã ſuę ſipſius impugnandæ ſententiæ, vt tradit Imola in l. ſiis ad quem, ff. de aeq. heredit. & ſequitur Tiraq. de pœnis tem. in præfatione, num. 54. Quæ omnia limitantur in ſentẽtia excommunicationis, in 6. & rationem aſſignat Menoc. lib. 2. de arbitr. caſu 52. in fine, quæ tamẽ cauſa, licet omittatur, valebit ſententia excommunicationis, gloſ. in c. per tuas, de ſententia excommunicationis, gloſ. in cap. inter. de re iudicata, glo. in cap. cum contingat, de officio deleg. & eſt communis opinio, ſecundum Ananiam, in dicto cap. ex parte, el 2. de officio ordinarij, Felinus, in c. licet cauſam, de probationibus, num. 35. & tradit Nauarrus, in Manuali, cap. 27. nu. 57. Couar. in cap. alma mater, de ſententia excommunicatio. 1. parte, §. 7. num. 7. Soto, in 4. diſtinctione 22. q. 2. art. 2. & hæc eſt vera opinio ſecundum Spino, in ſpeculo teſtamentorum, gl. rubr. 11. p. nu. 8. vbi refert contrariam opinionem eſſe etiam communem, ex glo. verb. rediens, in d. c. ex parte, quam dicit communiter ſequi doctores. Sed à prima opinione recedendum non eſt, & ita apud omnes practicatur.

QVÆSTIO DCCXIX.

Vtrum quando ſubſtitutus datur heredi indigno, admittatur fiſcus, vel ipſe ſubſtitutus. Communis contra communem.

REgula iuris eſt, quod illud quod aufertur ab indigno, applicatur fiſco, vt in toto titulo, ff. de his quibus vt indignis. Et ſic in quæſtione propoſita, quod fiſcus admittatur, excluſo ſubſtituto, tenet Bar. in l. 1. ff. de vulg. nu. 26. & eſt communis opinio, ſecundum Socinum, ibi, nu. 30. Ripa, num. 155. Alciat. nu. 202. Guillermum Benedictum, in c. Raynutius, tit. de vulgar. nu. 94. & pro hac ſententia adducitur tex. in l. ſi ſequens gradum, ff. ad Sylanianum, & etiam ſequitur Spino, in ſpec. teſta. gl. 22. nu. 19.

Sed cõtrariam opinionem dixit etiam communem Angelus, in dicta l. 1. de vulga. quam ſequitur Corraſius, in l. poſt aditam, nu. 50. C. de impuber. & Hippolytus, in tractatu ſubſtitut. tit. de vulgar. 3. par. nume. 56. Prima tamen opinio verior eſt tenenda.

QVÆSTIO DCCXX.

Vtrum donatio, ſicut reuocatur per natiuitatem filiorũ legitimorum, ita per filios legitimatos. Communis contra communem.

COntrouerti ſolet inter doctores, an ſicut donatio reuocatur per natiuitatem filiorum legitimorum, vt in l. ſi vnquam. C. de reuoc. donat. l. 8. tit. 4. p. 5. ſic per filios legitimatos. In qua quæſtione Bald. in l. 1. C. de inoffic. donat. in ea eſt ſententia, vt exiſtimet non renoeari talem donationem, cuius opinio eſt communis, ſecundum Alex. in rubri. de liber. & poſthu. nu. 43. & alios refert Tiraq. in dicta l. ſi vnquam, verb. ſuſceperit liberos, num. 64. qui aſſignat rationem, quia ſub illa donatione ineſt tacita conditio, ſi liberi naſcantur, quod quidem de legitimis & naturalibus intelligẽdum eſt, nõ vero de legitimatis, maxime ſi legitimatus fuit natus ante donationem, quia eum tũc donator cogitaſſet de liberis, non eſt locus illius legis deciſioni, vt eſt communis opinio, ſecundum Socinũ, cõſ. 147. nu. 17. vol. 2. Iaſ. conſ. 230. & alios refert Bernardus Diaz, reg. 213. & Menchaca lib. 1. controuerſiarum vſufreq. cap. 10. nu. 39. Iulius Clarus, lib. 4. ſent. quæſt. 22. & dicit communem Gregorius, in d. l. 8. & Gutierrez, de iuramento confirmatorio. 1. p. cap. 9. nu. 3. & probant verba illius legis, ibi, *por que no han hijos, ni los eſperan de tener*. Et ſic quemadmodum non reuocatur donatio ſi eſt ſpes filiorum; ita & a fortiori, quando filius ſpurius erat natus tempore donationis, cum veriſimile ſit quod cogitabat de illo. Et hæc eſt veriſſima opinio, licet contraria ſit etiam communis, vt tradũt relati per Tiraquellum, ſupra, nu. 75. Acoſta, in c. ſi pater. 1. p. verb. ſi abſque liberis, nu. 30. ex ea ratione, quia legitimatus excludit ſubſtitutum, vt diximus in quæſtione 2.

SVMMARIVM.

1 *Probatio debet eſſe ad minus per duos teſtes.*
2 *Tres teſtes ſunt neceſſarij, ſecundum aliquos, ad probãdum crimen hæreſis.*
3 *Teſtes debent eſſe conteſtes, neque ſufficiũt ſingulares.*
4 *Teſtes ſingulares non probant aliquem hæreticum.*
5 *Probationis criminis diſtinctio, in genere, vel in ſpecie damnatur.*
6 *Probatio in crimine hæreſis maior requiritur quam in alijs.*
7 *Reus criminis eſt poſſeſſor ſuæ vitæ, & bonorum.*
8 *In caſu dubio melior eſt conditio poſſidentis.*
9 *Arbitrio inquiſitorum relinquitur probatio hæreſis.*

QVAESTIO DCCXXI.

Vtrum per teſtes ſingulares aliquem hæreticum eſſe probari poſſit. Communis contra communem.

CRimen hæreſis per teſtes probatur, vt in c. ſ ficium. in §. verum, in principio, & in c. accuſatus. §. licet, de hæreticis, in 6. c. eum ad ſedem, §. nos prioris, vbi gl. de teſtib. Et quod probatio debeat
1 eſſe ad minus per duos teſtes, tradit Anania, in c. excõmunicamus. §. adijcimus, de hæreticis, Boe. deci. 342. nu. 4. dicens hanc eſſe cõem opinionẽ, Socinus,

nus, in c. excommunicamus, el t. nu. 27. de hæreticis, Villadiego, in tractatu de hæreticis, q. 13. nu. 9. Syluester, in summa, verb. hæresis. 2. q. 4. Simancas, de catholicis institutionibus, tit. 51. de probat. nu. 8. & tit. 64. de testibus, nu. 36. Rojas, de hæreticis, 2. p. assertione 4. nu. 86. qui etiam dicit communem, & Iulius Clarus, in §. hęresis, ver. habet etiam, Anto. Gomez. lib. 3. variarum, c. 12. nu. 9. & hæc est receptissima sententia, licet non defuerint plurimi grauissimi viri, qui sequuntur contrariã, imo quod
2 per tres testes sit probandum crimen hæresis, per tex. in c. excommunicamus, el i. §. adiÿcimus, de hæreticis, ibi, *tres, aut plures boni testimonij viros, vel etiam si expedire videbitur totam viciniam iurare cõpellat*. Cui difficultati satisfacit Simancas, supra, & Mascardus, vol. 2. de probationibus, conclus. 855. nu. 3. vbi plures refert doctores pro hac sententia, quod tres testes sint necessarij ad probandum delictũ hæresis, & quod duo non sufficiant, quod seruatur de cõsuetudine, in tribunalibus inquisitorum, secundũ Albe. de hæreticis, q. 34. nu. 3. quem sequitur Azeued. in l. 1. tit. 3. nu. 107. lib. 8. reco. Quibus sic suppositis dubitatur, an illi testes debeant esse cõtestes, vel sufficiant singulares, de actibus diuersis, veluti si vnus deponat Titium dixisse, non esse obediendum Pontifici maximo: alter, Vota castitatis non obligare, neque esse seruanda: alter, quod Virgo beata Maria non fuit virgo in partu, & post partum, & sic de similibus errorib. Et huiusmodi
3 testes singulares probare aliquem hæreticum, tenet Iacobus Butricarius, in l. Arriani, C. de hæret. Bal. in l. lator, nu. 4. C. de probationibus. Idem in l. vnica, C. qui nume. filio. idem in c. cum omnes, nu. 28. de constit. Sequitur Salicetus, in l. quicunque, C. de hæret. Decanus Segouiensis, de hæret. ca. 12. Ant. Gabr. tit. de testibus, conclus. 2. nu. 40. Ias. in l. admonendi, nu. 256. de iureiur. Felinus, in ca. licet ex quadam, de testibus, vbi Decius, n. 7. Calcaneus, cons. 19. Hippolytus, cons. 1. nu. 28. & 41. Parisius, cons. 2. vol. 4. Boerius, decis. 23. n. 44. qui dicit hãc esse veriorem sentẽtiã, & infinitos doctores, quos longum esset recensere, refert pro hac opinione Mascardus, supra, conclusione 856. num. 1. & dicit communem Antonius Gomez, lib. 3. variarum resol. c. 12. nu. 12. & alios refert Rojas, de hæreticis, 2. p. assertione 6. nu. 139. qui tradit duas communes contrarias.

4 Sed cõtrariam opinionem, imo quod testes singulares non probent aliquem hęresim commisisse, etiã in genere, tenet Ioannes Andreas, in c. vt officium. §. 1. verb. testium, de hæreticis, lib. 6. quẽ sequuntur Antonius de Butrio, in c. qualiter & quando. col. 2. de accusationibus, Archidiaconus, in d. ca. officium. §. verum, nu. 5. Alex. cons. 72. inspecto diligenter, nu. 4. & 6. lib. 1. & cons. 100. lib. 1. Baldus, sibi contrarius, in l. ob carmen. §. fi. de testibus, Oldradus, cons. 210. nu. 8. Paul. Paris. cons. 2. num. 89. volu. 4. & sequitur Rojas, supra, nu. 136. dicens doctrinam Ioannis Andreæ esse communiter receptam, & dixit etiam communem Palatius Rubeus, in allegatione hæresis, §. 12. Simancas, supra, c. 50. Iulius Clarus, recept. sent. §. fi. q. 53. & alios refert pro hac communi sententia Iosephus Mascardus, supra, nu. 3. qui latissime prosequitur istam materiam, in qua Rojas, supra, nu. 144. increpat do-
5 ctores qui in hoc faciunt distinctionem inter probationem hæresis in genere, vel specie, & resoluit, quod in probanda hæresi non est recedendum à re-
6 gulis iuris communis, & quod vberior probatio in hoc requiratur, propter grauitatem delictorum, & pœnarum. Et huius quæstionis rationem assignat Dominicus Soto, lib. 5. de iustit. & iure, q. 8. arti. 2.
7 quia cũ reus sit suæ vitæ & bonorum possessor, & melior sit conditio possidentis, sequitur quod non sit credẽdum testibus singularibus, cum agatur de vita hominis, & bonorum confiscatione. Et sic cũ probatio sit dubia per testes singulares, sequitur q in casu dubio melior sit conditio possidentis, donec reperiatur plena probatio, quod in probatione huius criminis requiritur, vt tradit Abb. de cognoscen. assertionib. cath. & hęret. q. 34. nu. 6. & Simancas, tit. 64. nu. 52. quæ omnia, inspecta qualitate personæ, & rei circũstantijs, Dñi inquisitores hæreticæ prauitatis, iudicare dẽnt, & suo arbitrio est relinquẽdũ, quanta in hoc casu testibus fides adhibẽda sit, vt i l. 3. ff. de testib. ibi, *tu magis scire potes*.

QVÆSTIO DCCXXII.

Vtrum gratia Pontificis sit præcise probanda per literas, vel sufficiat per testes. Communis contra communem.

GRatiã Pontificis probari non posse aliter quã per literas, fuit decisum p dominos de Rota, in decis. 27. alias 232. in tit. de rescriptis, in nouis, & sequitur Matthæus de Afflictis, decis. 361. num. 17. & 21. & 319. nu. 10. & Gigas, de pensionibus, q. 19. nu. 4. & 13. & q. 42. nu. 9. & Staphyleus, de literis gratię & iustitię, tit. quibus modis expirant literæ, nu. 10. & tradit Anch. in c. ex diligẽti, in fine, de simonia, Abb. in c. qualiter, notabili 1. de electione, & tradit Rebuffus, in concordat. rubric. de mandatis apostol. §. 1. versiculo ad probandum tamen, & pluribus citatis, hanc opinionem sequitur Flaminius, 2. p. de resignatione beneficiorum, lib. 8. q. 2. nu. 7. vbi hanc dicit communem opinionem, & de stylo receptam, & à Romana curia obseruatam, & pro hac opinione facit tex. in c. porro, de priuilegijs, ibi, *ex inspectione priuilegiorum*, Et sic obseruari in curia Romana attestatur Bellamera, decision. 746. & 644. & 432. nu. 5. & sequitur Milis, in suo repertorio, verb. gratia apostolica nõ censetur perfecta, & verb. probatio gratiæ Papalis, & tenet Barbacia in procemio dec. conclus. 1. §. hæc sane, col. 5. dicens quod ita tenetur, quia alias sequerentur multa absurda, si gratia per testes posset probari, & inquit, quod super hoc non est residendum, cum hæc sententia sit approbata per decisionem Rotæ. Idem tenet Gomecius, in regulis Cancellariæ apostol. regu. 25. qui sequitur opinionem Fel. in rub. de constitutionibus, numer. 5. idem, in c. ex diligenti, de simonia, qui dicit communem, & de communi etiam attestatur, in d. rubric. de constitutionibus. Pro qua opinione est optimus textus in authentica, de mandatis principum, columna tertia. ibi,

si quis

ſi quis autem, cui tale aliquid viſum eſt, veniat omnino non reſpiciens eum niſi ſacram noſtram pragmaticam, oſtendat formam, quod hoc ſcriptam, & fundans ſe in gratia Pontificis, debet oſtẽdere illam ad euitãda abſurda, & falſos teſtes, quæ euenire poſſent, ſi adhiberẽtur probationes per teſtes, maxime cũ difficile, & quaſi impoſſibile ſit, quod teſtes ſciant continentiam gratiæ, & omnem formalitatem.

Sed cõtrariam opinionem (imo quod gratia teſtibus cõprobari poſſit, & quod literę ad eius probationẽ nõ requirãtur) ſentit Dominicus, in proœmio. 6. §. vniuerſitati, nu. 4. in fi. quem ſequitur ibi Frãcus, nu. 2. quod etiam fuit de mente Archidia. & Io. Andreæ, eo loco. Quam opinionem late defendit Decius, in d. rub. de cõſtitutionibus. 1. lectura. nu. 39. qui allegat plures deciſiones Rotæ, maxime deciſionẽ 96. alias 9. de probationibus, vbi reſeruatio poteſt teſtibus comprobari. Et collationẽ beneficij poſſe etiam teſtibus comprobari, probatur in deciſ. 780. alias 38. de probationibus. Idem tenet Baldus, in ca. 2. de reſtitutione ſpoliatorum, idque eſſe receptũ ex ſtylo vulgari in quocũq; tribunali curiæ, & quod ita practicatur, reſoluit Flaminius, ſupra, nu. 21. quia parẽ vim obtinent teſtes, & ſcripturæ, vt in l. in exercendis. C. de fide inſtrumẽtorum, & tradit Decius, cõſ. 169. Vitalis, in cle. dudum. §. nos etiam, de ſepulturis, per illum tex. dicẽs valere gratiam apoſtolicam, licet in ſcriptis nõ ſit redacta, & ſequitur Selua de beneficio, in 22. q. 3. p. & vide Oldradum, conſ. 325. nu. 5. & 6. & Soc. conſ. 59. nu. 14. vol. 1. dicẽs iſtud idem ſentire Ioãnem Andream, & communiter canoniſtas, in d. ca. nulli, de reſcriptis, & eſt gl. fin. iuxta tex. ibi, in cap. ſi motu proprio, de reſcriptis, in 6. quam ſequũtur cõiter doctores, ibi, & Hippolytus de Marſilijs, in rub. de probationibus, nu. 36. Quas opiniones reducit ad concordiam Maſcardus, vol. 2. prob. concluſione 845. nu. 10. vt prima opinio procedat de ſtylo curiæ, poſterior vero de iure, qui omnino eſt videndus in hac quæſtione, ad quã poſuit ſeptẽ notabiles limitationes, p quas elucidatur iſta quæſtio.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio non extenditur ad non cogitata.*
2 *Iuramentũ non habet vim expreſſi, vbi expreſſo requiritur pro forma.*
3 *Iuramentum non habet vim expreſſi, vbi eſt præſumptio defectus conſenſus.*
4 *Minor præſumitur ignorare ius quod ſibi cõpetit, propter eius imbecillitatem.*
5 *Contraria opinio in quæſtione principali defenditur.*
6 *Renunciatio Velleiani, facta à muliere iurante, eſt valida, licet de beneficio Velleiani non fuerit certiorata.*
7 *Iuramentum habet vim certiorationis.*
8 *In iure nõ reperitur cautum, quod minor certioretur de beneficio reſtitutionis.*
9 *Plus tribuitur obſeruationi iuramenti quam fauori ætatis.*
10 *De iure regio non eſt neceſſaria certioratio.*
11 *Minor iurans contractum, etiam ſi ſit læſus, non poterit contra illum venire.*
12 *Iuramentum ſupplet certiorationem.*

QVÆSTIO DCCXXIII.

Vtrum minor nõ certioratus de beneficio reſtitutionis in integrum, iurans contractum, excludatur à prædicto beneficio. Communis cõtra communem, & quid iure regio.

IN q. 515. nu. 4. aliquantulum de hac quæſtione mentionem fecimus quam libuit in præſenti latius proſequi, vt ibi promiſimus. Et quod non valeat talis renunciatio iurata, niſi minor fuerit certioratus de beneficio reſtitutionis in integrum, ſibi competenti, probatur ex ſequentibus. Primo, quia nemo videtur renunciare auxilio, & beneficio de quo non cogitabat. l. mater decedens, ff. de inoff. teſta. l. legitimam, ff. de petit. hered. l. fin. ff. qui ſatiſdare cog. l. fin. C. de non numerata pecunia. Sed ſic eſt quod minor non cogitabat de remedio reſtitutionis ſibi competenti: ergo ſequitur, quod prædicta renunciatio ẽt iurata nihil operatur. Secundo facit, quia iuſm nõ habet vim expreſſi, vbi expreſſio eſt neceſſaria, & requiritur pro forma, vt tradit Barba. conſ. 55. lib. 2. & Bertrandus, conſ. 28. lib. 1. & Tiraq. ad l. connub. glo. 7. nu. 94. Rurſus iuramẽtum non habet vim expreſſi, vbi eſt præſumptio defectus conſenſus, vt docet Bal. in l. 1. C. commodati, vbi Salicetus & Cynus dicunt, non valere renunciationem generalem iuratam in non cognitis à principio renunciationis, & plures pro hac concluſione refert Tiraq. ſupra gl. 7. nu. 154. & ſic non debet valere prædicta renunciatio, cum ignorantia minoris, propter eius imbecillitatem præſumatur, argumento tex. in l. ſi emancipata. C. de iur. & facti ign. l. in bonorum, ff. eod. l. iuris ignorantia. C. qui admitti. l. 1. C. de falſa moneta. Et hanc ſequitur opinionem Dinus, in conſ. 5. quam defendit Cynus, in l. 2. C. de reſcin. vendit. in 6. q. & ibi Bald. nu. 12. & Albericus, in auth. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſus venditionem, Iaſ num. 33. in l. ſciendum. de verborum, vbi Alex. plures refert, Ioann. Andreas, in c. penul. de emptione & vendi. vbi Antonius de Butrio, hanc eſſe communem opinionem dicit, & dicit etiam communem Alex. ſupra, nu. 36. & alij quos refert Tiraq. in l. ſi vnquam. C. de reuoc. don. nu. 151. & dicit etiam communem Aret. in l. ſi duo patroni. §. Iulianus, nu. 5. de iureiurando.

Sed contrariam ſententiam ſequitur Bar. (cõtra Dinum) in d. l. 2. C. de reſcindenda, & Bart. opinionem teſtatur communem Fulgoſ. nu. 7. Pantaleon Cremenſis, nu. 178. idem Bart. in d. l. ſciendum, nu. 8. vbi Romanus, num. 30. Iaſ. nu. 54. teſtantur hanc eſſe communem, quam etiam ſequuntur, & ita ex conſuetudine ſeruari affirmat Alexan. num. 32. & ibi Zaſius, nu. 16. idem in auth. ſacramenta puber. nu. 56. vbi etiam dicit communem & hanc opinionẽ licet ſub dubio, ſequitur Pinel. in d. l. 2. c. 1. nu. 10. vbi alios refert & ſequitur Padilla, ibi, n. 34. & hãc dicit magis communẽ opinionẽ Alex. cõſ. 42. nu. 10. li. 1. & Ant. de Burgos, in c. cum cauſa, n. 42. de empt. & ven. & hanc etiam dixit communẽ, pluribus citatis, Anto. Gomez, tit. de reſti. min. 2. tom. nu. 18. & dicit etiam communem, & ab canon eſſe

recedendum Greg.in l.6.tit.19.p.6.verb.*iurasse*,& hác etiam opinionem sequitur Gutierrez,in d.auth.sacramenta puberum, n.13.& pro hac opinio ne facit tex.notabilis,in c.ex rescripto, de iureiur.
6 vbi valet renunciatio Velleiani facta a muliere iurâte, etiam si de illo beneficio non fuerit certiorata,quê ad hoc expédit Baldus, ibi, & ita dicit Alex.ꝙ seruatur in practica,supra, & Tiraq.in prin. legis,si vnquam, nu.130.& nos diximus in quęst. 515.& Mattenzo, in l.9.tit.3.gl.1.num.5.& ratio
7 est,quia iuramẽtum habet vim certiorationis, vt docet Bart.in l.si quis pro eo,nu.11.ff.de fideiussoribus,& in authẽtica,sacramẽta puberum.C.si aduersus venditionem, Abb.& Feli.in c.ex rescript. nu.15.per illum tex.de iureiurando, & hanc dicit communem opinionem Antonius de Burgos,in d. c.cum causam,nu.36.de empt.& vend.& Mench. de success.creat.§.18.nu.156.vbi etiam dicit communem.Rursus confirmatur ista opinio,quia de iure ciuili,neque canonico, nõ est dispositum, quod
8 minor certioretur de beneficio restitutionis, sed solum disponitur, quod valet renunciatio iurata, vt in l.1.& in auth.sacramenta pub.& in c.quamuis pactum.de pactis,in 6.vbi iuramento soli hæc firmitas contractus tribuitur, nulla expectata certioratione minoris,cuius ignorantia & imbecilli-
9 tas supponitur plus tribuendo obseruationi iuramenti,quam fauori ætatis,& si aliud ius voluisset, expressisset,ca.ad audientiam,de decimis, & sic cũ hæc opinio sit magis communis & recepta,est sem per sequenda in iudicando,& consulendo ex stricta disputandi ratione, & etiam fauore animæ, vt
10 tenet Gutierrez,supra 117.in fi.resoluens de iure regio non esse necessariam certiorationem, inducens ad hoc tex.in l.16.tit.11.p.5.& l.6.titu.19.p.
11 6.vbi minor,qui iurauit non contrauenturum cõ tractui à se facto,ratione minoris ætatis, non poterit postea contrauenire etiam si constet de lęsione, Et sic clare colligitur, quod non sit necessaria cer
12 tioratio de beneficio restitutionis, cum illud suppleatur virtute iuramenti. Quæ opinio sic practicatur,& nunquam vidi de hoc dubitari.

SVMMARIVM.

1 *Statutum comprehendit forenses,quomodocunque loquatur,quoad bona sita in territorio statuentium.*
2 *Gozadinus facit mentionem de l.6.Tauri,in cons.49, & refert eius literam.*
3 *Leges & constitu iones loci seruandæ sunt, vbi sunt sita bona.*
4 *Ciuitas potest legem facere rebus subditorum & forenses terrere.*
5 *Casus de facto enarratur,& lex 6.Tauri,ampliatur.*
6 *Forenses tenentur seruare,dum in regnis Castellæ commorantur,constitutiones regias.*
7 *Lex 6.Tauri,ligat forẽses,quo ad bona sita in hoc territorio.*
8 *Parum est in iare,quod diuersis doctorum opinionibus subuerti non possit.*
9 *Pragmaticæ sanctiones quando ligent forenses qui nõ fuerunt in regno tempore illarum promulgationis,*
10 *Lex noua ligat post duos menses,*
11 *Ignorantia iusta excusat à legis pœna, quando non est præsumptio scientiæ.*
12 *Vox præconis paucis innotescit.*
13 *Præsumptiones legis sunt liquidissimæ probationes,& dicuntur veritas.*
14 *Scire,vel scire debere,paria sunt.*
15 *Scientia legis vel statuti statim ligat forenses.*
16 *Ignorantia non præsumitur in his quæ sunt prohibita iure naturali,seu consuetudine generali.*
17 *Mercator exterus non amittit pannos prohibitos.*
18 *Ignarus non debet puniri.*
19 *Ignorantia supina æquiparatur scientiæ,& sic nõ excusat.*
20 *Ciui nouello parcendũ est,quando aliquid fecit contra statuta ciuitatis.*

QVÆSTIO DCCXXIV.

Vtrum statutũ loquens in personam,extendatur ad forensem,quoad bona sita in territorio.Communis contra communem.

Difficilis & altercata apud doctores quęstio se offert explananda,in qua varij varia dixerũt, & in primis Bar.communis omniũ magister, in ea est sententia,in l.cunctos populos, q.6.C.de sum. Trinit. quod tale statutum loquens in personam, nõ habeat locum in forensi, etiam quoad bona sita in territorio statuentium, Quem sequitur ibi Signorol.de Homodeis,nu.17.& 26.& Aretin.& Iason,& Bald.in 2.lect.vbi dicit hanc distinctionem Barr.perpetuo notandam,& cordi tenendam,quia ab eius doctrina non vidit aliquem discrepare. Eãdem sequitur Rimin.conf.30.nu.14.& dicit cõem opinionem Corneus,conf.94.vol.2.& Ruyn.conf. 201.vol.1.Petrus Io.respon.22.nu.7.qui dicit doctrinam Bar.per omnes doctores sequi communiter,& Io.Licrier in tract.primog. lib.2.q.10.nu.8. in fi.Roch. de Curte, in c.fi.de consuet.nu.718.& secundum Bart.sententiam consuluit Ferrariæ, in facti contingentia,& dicit ita consultum fuisse per valentiores doctores Italiæ, vt refert & sequitur Rolã Valle conf.24.vol.3.n.14.& 29.vbi pluribus rationibus exornat Bartoli opinionem, & illam esse tenendam in iudicando,docet Pau. Paris. conf.12.vol.2.& conf.53.nu.86.vol.4.Franc.Marcus,in decis.Delphinali.155.in fi.Et plures pro cõmuni opinione refert Mexia, ad pragmaticam rẽgiam,concl.5.nu.81.Cassa.in consuet.Burgun.rub. 4.§.2.verb.feron,nu.12,& Natta, conf.46. Cæpha. conf.32.nu.14.Henric.Boic,in tract.de synodo episc.3.p.ar.2.nu.46.Alb.conf.20.nu.3.Ripa, resp. 2.nu.8.1.par.& nu.14.& in simili specie consuluit Oldra.conf.248.Pau.cõf.468.vol.2.Rol.in tract. de lucro dot.q.36.Auend.de exequen.mand.c.31. nu.10.lib.1.Medina,in codice de rest.q.36.

1 Sed his non obstantibus, contrariam opinionẽ (imo quod tale statutũ extendatur ad forẽses, siue loquatur in personã,siue in rem quoad bona sita in territorio statuentiũ,tenuerunt Iacob.de Rauẽna, Dinus,Aret.Guiller.de Cun.Butr.& Alb.in d.l.cũctos populos,vbi Bal.in repe.col.32.trussatur de distinct.Bar.& Natta, in trac.excl.fem.in 4.q.princ. q.10.

q.10.Craueta,conſ.271.Soc.iun. conſ.25.volu.3.
Rim.conſ.246.nu.22.& hãc opinionem ſequitur
Gozadinus,dicens communem, conſ.49.in fi.vbi
2 facit mentionem de diſpoſitione legis 6.Tauri,Pa
riſ.conſ.84.nu.43.vol.1.& hanc dicit magis com
munem opinionem Anchar.in c.canonum ſtatuta,
de conſtit.vbi refert Bal.ita conſuluiſſe, & Ancha
ranum ſequitur Alexan.conſ.16.vol.1.& conſ.19.
vol.6.vbi dicit, quod quocunque modo loquatur
ſtatutum,ſiue in rem, ſiue in perſonam, eſt magis
communis opinio, quod quoad bona ſita in terri-
torio ſtatuentium ſeruari debeat ſtatutum loci, &
illam doctrinam valde exornat Mieres,de maiora
tu.1.p.q.58.nu.22.vbi alios refert.Quod ſequitur
Natta,conſ.148.Albanus,conſ.15.idem tenet An-
cha.in c.1.q.47.de conſtit.idem Alexan.conſ.121.
nu.4.lib.6.vbi dicit communem, & quod ita fuit
iudicatum,& Curt.iun.conſ.5.nu.42.Mich.Craſſ.
recept.ſent.lib.1.q.11.Burſat.conſ.8.nu.35.lib.1.
qui etiam teſtatur communem, & conſ.198.num.
42.lib.2.vbi de communi,& veriori,& Cæphalus,
conſ.309.nu.60.vſque ad 69.& 75.vbi dicit com
munem, & magis communem quã ſequitur Sfort.
Odd.conſ.59.num.26.vbi dicit pro hac ſententia
fuiſſe iudicatum in alma Rota Florentina. Et ra-
tio huius opinionis eſt,quia in ſucceſſionibus ſer-
3 uandæ ſunt leges,& ſtatuta loci,vbi bona ſunt ſita,
4 & ſic ciuitas poteſt facere legem rebus ſuis,& ſub
ditorum ſuorum,vt in l.1.& per totum titulum. C.
quæ res exportari nõ poſſ.& forenſes,ac extraneos
in ſuo territorio terrere.l.pupillus.§.territorium,
ff.de verb.ſign.& pro hac ſententia eſt bonus tex.
in l.fin.§.præterea,ff.de muner.& honor. ibi, *vt hi
qui in territorio earum poſſident, certum quid frumen-
ti pro menſura agri per ſingulos annos præbeant quod
genus collationis,munus poſſeſſionis eſt*. Per quẽ tex-
tum hanc exiſtimo veriorem, & tutiorem opinio-
nem a qua non eſt recedendum in iudicando & cõ
ſulendo, & ſequitur Otalora, de nobilitate.6.p.c.
2.nu.5.tractat.qualiter Genuenſes,& alij exteri hu
ius regni,teneantur regi noſtro tributa,& alia iura
ſoluere,quẽ ſequitur Mieres, de maioratu. 1.p.q.
58.nu.12.& facit pro hac opinione tex.in l.5.ti.4.
5 lib.7.ordina.Et pro hac ſententia conſului in cau
ſa Stephani Gentilis Genuenſis, inculæ huius ciui-
tatis,qui cum haberet matrem,fecit teſtamentum
6 ſecundum diſpoſitionem legis 6.Tauri, & defen-
di illud teſtamentũ valere quoad bona ſita in hoc
territorio,licet ſtatutũ Genuenſe aduerſetur diſpo
ſitioni legis 6.Tauri. q̃a illa lex ligat forenſes quo
ad bona ſita in hoc territorio, vt in terminis dictæ
7 l.conſuluit Gozad.conſ.49.& Pariſ.conſ.12.vol.3.
& hanc partem ſequi videtur Tellus Fernandez,in
d.l.6.Taur.nu.fi.& valde exornat illud conſilium
Mieres de maioratu.1.p.q.580.nu.7.& 8.omnino
videndus circa diſpoſitiones forẽſium ad interpre
8 tationẽ d.l.6.Taur. Sed quia nihil eſt tutũ in hoc
latiſſimo iuris prudentiæ campo,quod argumẽtis,
& difficultatibus, & diuerſis doctorũ opinionib.
ſubuerti non poſſit, cauſa dicti Stephani Gentilis
redacta fuit ad concordiam, & matri illius aſſigna
ta fuit quarta pars omnium legatorum, de quibus
ipſe in teſtamento diſpoſuit.Ex quibus inferri po-
teſt ad omnes leges regni,quę diſponunt circa ſub
9 ditos,vt ẽt comprehendant forenſes,ſtantes in his
regni tempore legis promulgationis,ſecus vero ſi
ſi poſt latã legem in regnum ingrediantur, *con cuel
los mayores del dozauo,puntas, y almidon, y congual
drapas*,& reliquis rebus prohibitis p pragmaticas
10 ſanctiones.Quia licet leges nouæ poſt duos mẽſes
ligent,vt in auth.vt factæ nouę conſtitutiones,col
lat.5.Gregorius,in l.penult.tit.1.p.1.Padilla, in l.
conſtitutiones, nu.6.C.de iur.& facti igno.tamen
illo duo menſes dẽnt cõputari regnicolis à die pro
mulgationis,alienigenis vero ab eo die quo ingreſ
ſi ſunt in regnũ Caſtellæ,ex traditis per Pan.in l.le-
ges.C.de legib.quod declarat Caſtillo, in l.2.Tau.
& Azeuedo,in l.1.tit.1.li.2.reço.nu.7.8.& 9.Quia
11 in hoc caſu præſumitur legis ignorantia,quæ ſuffi
ciens eſt ad excuſationem,& vt quis à pœna libere
tur,ita gl.in c.cognoſcentes,verb.ante,in fi.de cõ-
ſtit.per tex.in c.propoſuiſti.81.diſt.quod declarat
Duennas reg.129.ampliat.1.& Mench.cõtrouerſ.
illuſtr.c.44.& 45.Alfonſ.de Caſtro, de poteſta.le-
gis pœnal.lib.1.c.1.in regnicolis vero pręſumitur
ſcientia poſt legis promulgationem,trãſactis duo
bus mẽſibus,cum vox pręconis paucis innoteſcat,
auth.qui ſemel.C.quomo.& quand.iudex.& legis
12 præſumptiones ſunt liquidiſſimæ probationes,gl.
13 in l.ſi tutor petitus.C.de periculo tutor. quam ſe-
quitur Fel.in c.prudentiam.n.16.in fi.de off.de leg.
& Caſſaneus,in conſuetudinib. Burgund.rub.1.gl.
7.§.7.in fi.fol.80.vbi dicit,quod præſumptio legis
dicitur veritas.Et illud merito ſeruari debet quo-
14 ad regnicolas, cum paria ſint ſcire, vel ſcire de-
bere.l.ſi duo.ff.de acq.hered.l.quæro.§.ſi inter lo
catorem.ff.locati,quod non procedit in forenſib.
15 Si vero probetur legis ſcientia, etiam intra duos
menſes,ligabit non ſolum regnicolas,ſed etiam fo
renſes,vt tradit Paul.in d.l.leges.C.de legib. Abb.
in c.cognoſcentes,nu.7.de conſti.vbi Fel.& Imol.
nu.5.dicit cõmunem,& glo.in c.2.verb.hactenus,
de rebus eccleſiæ non alienan. Humada,in leg.15.
tit.1.p.1.gl.4.nu.7.Quæ omnia ſunt valde notãda,
& menti ſẽper tenẽda,ad euitandas denũtiationes
quæ quotidie fiunt contra legum tranſgreſſores,ꝙ
optime declarat Florianus,in l.item Mela,in princ.
ff.ad l. Aquil. & Spec.in tit.de conſtitu.num.11.&
Hoſt.in c.à nobis,de ſentẽ.excommunica.Hippol.
in l.fin.numero 114.ff.de iuriſdictione omniũ iudi
16 cum. Subintellige tamẽ ſupradicta dummodo prę
dicta ſtatuta ſint condita ſuper his,quæ a iure com
muni non ſunt prohibita, vel naturali ratione,vel
conſuetudine generali prohibentis,ita Bal.in dict.
l.cunctos populos, num.22.vbi Iaſ.in 2.lectur.nu.
67.ſecus vero quoad alia, ſi forẽſis ibi nõ multum
verſatus,& cõuerſatus ſit,vt tradit Rebuff.in 2.to.
cõſtitut.reg.tractat.de pãnor.mercator.exter.art.
17 2.dicens mercatorem exterum deferentem pãnos
prohibitos, non puniri,nec pannos amittere,quia
18 non debet ignarus puniri,vt in l.fin.C.de decre.ab
ordi.faciend.Si vero fuerit ſupina ignorantia,non
19 excuſabitur forenſis.l.fi.§.licet, ff.de public. Quia
ſcientiæ æquiparatur,vt in l.imo,ff.de libera.cã.l.
fi.C.vnde cognat.& ita ſunt intelligenda tradita p
20 Ro.conſ.228.& cõſ.491.vbi reſoluit parcẽdũ eſſe

NN 3 ciui

ciui nouello, qui ignoranter fecit quidquam, cōtra ſtatuta ciuitatis, quod fuit de mente Baldi, in d.l. cunctos populos.nu.22.vbi Iaſ.nu.70. Crotus, in capit.vt animarum, notab.3.de conſtitut.vbi dicit ſe liberaſſe & defendiſſe ſcholaſticum, qui contra ſtatuta Bononienſiū, ex alieno territorio pannum attulerat pro faciendis veſtibus: Ex hac etiam doctrina reſoluit Mexia, in pragmat.regia, cōcl.5.nu.70.plures forenſes liberaſſe, qui cōtra ſtatuta ciuitatis intrarūt in macellū, vel tabernā, vel ierant ad fontem. Et hæc ſufficiant pro ornatu qōnis propoſitæ. Pro qua doctrina facit ratio legis 63.ti.4.p.1. in fi.ibi, *E ſi fueſſen eſtrānos que vinieſſen de otra parte, e no ſupieſſen deſto, no tenemos por bien que cayan en pena. Ca no merecen pena, fueras ende ſi alguno dellos fueſſe ſabidor, e fizieſſe contra ello malicioſamente.* Quæ omnia ſunt practicabilia, & menti tenenda.

SVMMARIVM.

1 *Probibitio alienationis, vt res remaneat in familia, inducit fideicommiſſum perpetuum.*
2 *Maioria Hiſpaniæ ſunt perpetua, per probibitionem alienationis.*
3 *Fideicōmmiſſum perpetuum inducitur per verba diſpoſitiua, vel enunciatiua.*
4 *Vtilitas publica verſatur in conſeruatione familiæ.*
5 *Primogenitura conſtituta, omnes deſcendentes cenſentur vocati.*
6 *Subſtitutiones plures poſſunt comprebendi vnica verborum conceptione.*
7 *Alienationis probibitio eſt realis.*
8 *Fideicommiſſum eſt perpetuum, quando probibitio eſt realis.*
9 *Inueſtituræ conſtitutio in dubio eſt realis & nō perſonalis,*
10 *L.8.tit.5.par.5.declaratur.*
11 *Diſpoſitio teſtatoris potius debet iudicari perpetua, quam temporalis.*
12 *Probibitio, de non alienando, ſemper eſt perpetua.*
13 *Conſeruatio familiæ reſpicit perpetuitatem.*
14 *Contraria opinio in quæſtione principali proponitur,*
15 *Teſtator non videtur velle quod non diſpoſuit.*
16 *Caſus omiſſus remanet ſub diſpoſitione iuris cōmunis,*
17 *Bona præſumuntur libera & allodialia, & non maioratus.*
18 *Inæqualitas inter filios non eſt facienda.*
19 *Ratione inæqualitatis inducitur fideicommiſſum odioſum.*
20 *Fideicommiſſum continet onus.*
21 *Conditio appoſita in vno gradu ſubſtitutorum, nō cenſetur repetita in ſecundo.*
22 *Ratio conſeruandæ familiæ reſtringitur reſpectu nominatorum.*
23 *Fideicommiſſum in dubio cenſetur iniunctum primo bæredi, & non cæteris perſonis.*
24 *Fideicommiſſum perpetuum eſſe non poteſt quod perſonis & non rebus imponitur.*
25 *Teſtator non videtur diligere quos non nominauit.*
26 *Diſpoſitio reſpiciens certas perſonas, non extenditur ad alias.*
27 *L.fi.C.de verbo.ſignific.declaratur.*
28 *L.qui ſolidum.§.prædium, ff.de legat.2.declaratur,*
29 *Alienatio facta ab vltimo de familia, à nemine poteſt renocari.*
30 *Probibitio alienationis non extenditur vltra filium.*
31 *Caſus contingens præter diſpoſitionem diſponentis, nō includitur ſub diſpoſitione, etiamſi ſit maior ratio, vel æqualis.*
32 *Extenſio non eſt facienda de vna perſona grauata, ad non granatam.*
33 *Prima opinio defenditur ab auctore.*
34 *Maioria eſt fauorabilis, & non odioſa.*

QVÆSTIO DCCXXV.

Vtrum probibitio alienationis, facta fauore familiæ, inducat perpetuum fideicommiſſum. Cōmunis contra communem, & quid iure regio.

SAtis confuſe loquūtur doctores in hac materia,
& præſertim in quæſtione propoſita, quæ optime declaratur per Ant.Gabrielem, li.4.communi,
tit.de fideicommiſſ. conclu.9. vbi variis modis di
ſtinguit & ſubdiſtinguit, vt facilius veritas elucide
1 tur. Et in primis veriſſima & receptiſſima ſenten-
tentia eſt, quod quando prohibitio alienationis fa
cta eſt ſimpliciter, cū hac adiectione, vt res in fami
lia maneat, inducatur perpetuum fideicōmiſſum.
Ita tenet Soc.in l.qui Romæ.§.coheredes, verſ.4.
& vlt.caſus, ff.de verb.oblig.& in l.ſi cognatis, de
rebus dub. & conſ.13, vol.3.& Alex.conſ.56.vol.
1.vbi dicit omnes doctores ita tenere, idem docet
Curt.ſen.conſ.64.Pariſ.conſ.88.vol.2.& conſ.17.
vol.3.& conſ.18.vol.2.Gratus, conſ.106.& conſ.
163.vol.2.Ruynus, conſ.208.volu.1.& conſ.196.
vol.2.& conſ.28.vol.3, & pro hac ſententia eſt gl.
in l.codicillis, §.inſtitutus, ff.de leg.2.& plures pro
communi refert & ſequitur Petrus à Petra, in trac.
de fideicommiſſ.q.5.num.43.& 44.vbi dicit ve-
riorem & magis communem: alios etiam refert &
2 ſequitur Ant.Gabriel, vbi ſupra num.11.Et hęc eſt
ſuſtentabilis opinio etiam in maioratibus Hiſpa-
niæ, vt cenſeatur perpetua maioria inter omnes de
familia, per prohibitionem alienationis, ita quod
de filio in filium primogenitum, ſemper bona alie
nari prohibita deueniant. Et pro hac ſententia eſt
bonus tex.in l.pater filium.§.fundum, ff.de leg.3.l.
fi.vbi notat Bar.ff.ad Treb.l.pronunciatio, §.fami
3 liæ, ff.de verb.ſign.& dicit communem Burgos de
Paz, conſ.44.nu.10.vbi reſoluit, quod non induca
tur fideicommiſſum perpetuum per verba enūciati
ua, vel diſpoſitiua, & quod ſemper cēſendus eſt v-
nus alteri grauatus reſtituere. Ita Roder. Xuarez,
in l.quoniam in prioribus, limit.11.C.de inoff.te-
ſta.Mol.li.1.de Hiſpa.primog.c.4.nu.13.Pinel. in
l.1.C.de bon.mater.3.p.n.99.Mieres, de maiora.2,
p.q.5.nu.4.& q.6.nu.72.qui adducit pro hac ſnia
tex.in l.6.ti.11.p.6.ibi, *que no la pudieſſe vēder ni e-
negenar, mas que ſiempre ſinque el y a ſus herederos,*
4 & ratio eſt. Quia in hoc verſatur publica vtilitas,
& conſeruatur & perpetuatur memoria conſtituē
ris, vt conſiderauit Bologninus, cōſ.92.& Ro.cōſ.
29.& 459.& ita fuiſſe iudicatū dicit Iaſ.in l.filius-
familias.§.Diui.in a.lectur.n.152.& ſequitur Duē
nas, reg.39.nu.3, idem tradit Couar.lib.3.var.c.5.
num.5,

5 nu.5.vnde si testator dicat: Constituo maioratum,
hoc sufficiet, vt in perpetuum omnes primogeniti
censeantur vocati, vt non deficiat in persona vnius
primogeniti, sed habebit tractum successiuum ad
omnes, vt tradit Moli. vbi sup.nu.14.Paul.consilio
164.vol.2.Greg.Lopez,in l.2.tit.5.verb.*maior*,col.
3.par.2.in vers.item pone quod quis, & plene per
Burgos de Paz,in procemio legum Tauri,nu.88.&
in cons.29.nu.76. & in suis quæst.q.2.nu.74.in fi.
(& per totam) Palat.Rub.in c.per vestras,de dona.
6 §.69 nu.21.Nec enim nouũ est in iure, quod ex vni
ca verborum conceptione plures substitutiones cõ
prehendi possint, l.coheredi, §.qui diseretas,ff. de
vulg.vbi notat Aretinus,& sequitur Molin.vbi su-
7 pra,num.16.Quæ opinio fulcitur,quia prohibitio
alienationis est realis,cum granamẽ sit in rem scri-
ptum,& sic afficit ipsas res, vbicunque vadant, ita
Bal.in l.precibus,C.de impub.text.in auth.contra
cum rogatus,C.ad Trebel.& in l.iubemus, C.eod.
tit.ibi,*nepotibus vel neptibus, pronepotibus, vel pro-
neptibus suis, siue deinceps restituere hereditatem* .l.
fideicommissa.§.hæc verba, ff.de legat.3. ibi *tamẽ
ea prædia in nepotibus post mortem patris eorum fidei-*
8 *commissi videatur continere*, vbi fideicommissum in
ducitur perpetuũ, ex quo dispositio est realis, l.cũ
pater,§.instituto,ff.de le.2.l.cum ita,§.in fideicom
misso,ff.eo.tit.ibi, *& post eos omnes extinctos, qui ex
nomine defuncti fuerunt*. Quæ omnia confirmantur
ex doctrina Iserniæ, in c. qui etiam, in tit.episcopũ
vel abbatem, in feud. vbi concludit, quod constitu
9 tio inuestituræ in dubio præsumitur realis, & non
personalis, & quod non solum continet primum
successorem, sed etiam omnes successores in infini-
tum, quem sequitur Sigismũdus in paraphrastis feu
dalibus,c.1.§.fi. col.2.eo.tit. Vnde merito dicendũ
est, quod perpetuo bona debent remanere cũ one-
re fideicommissi perpetui, in agnatione: ita gl.com
muniter recepta, in l.quoties ab omnibus, C.de fi-
deicommiss. vbi notat Bal.idem Bal. in d.l.filiusfa.
§.Diui,ff.de leg.1.Barba.cons.27.lib.1.quam gl.di
cit singularem, & communiter approbatam Loa-
ces in d.§.Diui,nu.140.& 148.Tiraq.de retract.in
præfat.nu.39.& eandem gl. dicit communiter ap-
probatam Peralta, in l.3.§. qui fideicommissaria,
nu.30.ff.de her.instit. & eam commendat Molina
lib.1.de Hisp. primog.c.11.nu.18.ex quibus venit
10 intelligenda l.44.titul.5.par.5.vbi notat Gregor.
Lopez,verb.*razon guissada*. Rursus comprobatur
11 ista sententia, quia omnis dispositio testatoris, po-
tius debet cẽseri perpetua quam temporalis, l.suffi
cit,ff.de condict.indebiti,ca.cum venisset, de insti
tutio.gloss.in cap.fin.verb. perpetuus, de rescript.
lib.6.& plura congessit Palatius Rubeus in rubric.
de donation.§.69.num.35.& sequitur Gregor.Lo-
pez,in d.l.2.titul.15.part.2. verbo, *el mas propin-
quo*, Couaru.lib.3.variarum, c.5.num.4. & Padil-
la, in l. voluntas, numero 25. C.de fideicommiss.
12 vbi dicit, quod omnis prohibitio facta à testato-
re, de non alienando, est perpetua: ita Corn.consil.
229.lib.3.Decius, cons.23.nu.4. & cons.315.Cra-
uera,cons.113.nu.5.lib.1.Molin. vbi supra c.4.nu.
28.& c.18. per totum. Quia eo ipso quod testator
vult conseruationem suæ familiæ, prohibitio alie-
nationis procedit in infinitum,Cæphal.consi.114.
13 nu.31.lib.1.& cons.134.num.38.Quia conseruatio
familiæ non potest dari in vno, l.cum ita legatur,
§.in fideicommisso, ff.de leg.2.leg. in substitutio-
ne,ff.de vulgari,l.inter Castellianum, ff.de arbitr.
quod declarat Molina,lib.3.c.1.nu.20.cum seq.&
Octauian.Cacheran.in decis.Ped.decis.50.nu.14.
Parisius,consil.92.num.37.lib.2. & dicit commu-
nem Couar.vbi supra,& plures Doctores antiquos
& modernos, tenentes hanc opinionem, refert &
sequitur Burgos de Paz,quæst.2. nu.115.vsque ad
nu.121. vbi per plura fundamenta sequitur hanc
opinionem.
14 Sed his non obstantibus, contrariam opinionẽ
(imo quod non inducatur fideicommissum perpe-
tuum, etiam per clausulam dispositiuam, nisi in ca-
su venditionis, cum tunc contrauenitur voluntati
testatoris) tenent Alex.in d.l. qui Romæ, §.cohære
des,col.2.& post eum Socinus senior, ibidem, & in
cons.227.lib.2.& cons.231. vbi dicit communem,
idem tenet Ripa, in dicta l. filiusfam.§. Diui, num.
123.vbi Aleiatus,nu.41.& 53.Curtius iunior con-
si.22.nu.20.& 161.& 167. & cons.145. num.8. &
cons.43.nu.9.& consil.114. vbi dicit communem
opinionem, quam sequitur Cur.senior, consil.40.
nu.18.Decius cons.218.nu.48.lib.2. & 427. nume
ro 7.& 377.nu.6.vbi de communi, Socinus iunior,
cons.170.nu.48.lib.1.& cons.30. numero 9.lib.4.
Ruinus,cons.128.nu.12.lib.1.& 89.num.14.libr.
2.& cons.96.nu.14.& 15. & cons.147.num.2.lib.
2.Cæphalus,cons.134.num.39. & cons.275. num.
6.volum.3.& cons.330.nu.29.lib.3.qui dicit com
munem opinionem, quam sequitur Couar.in capi.
Raynaldus,num.8.de testam. & sic fuit determina
tum per decisionem Pedemontanam 50. & sequi-
tur Crotus,cons.52.a nu.8. volum.1. & cons.65.li-
bro 1.& Plotus,cons.14. vbi dicit communem Sil
uanus,cons.6.lib.1.Rolandus à Valle,cons.34.nu.
65.volumine 4. & consi.23.num.9.volum.3. Pro
qua opinione consuluit Ioannes Botta, consil.51.
per totum, vbi num.27.dicit, quod hæc opinio est
magis crebrior & tenenda, vbi assignat rationes &
fundamenta.Menoch.cons.85.nu.103. & consilio
274.nu.46.lib.3.Burs.cons.97.nu.13.& 17.lib.1.
vbi de communi, & cons.52. num.39.lib.1. Sforti.
Odd.cons.68.nu.9. & hanc dicit magis communẽ
opinionem idem Bursatus,cons.195.nu.5.& 6.lib.
2.& cons.243.nu.9.lib.3.& cons.337.nu.61.& 62,
eo.lib.Bertran.cons.18. qui dicit veriorem & ma-
gis communem,Mantica,post longum disputatio-
nem, in tract.de coniect.vlt.volun.lib.6.tit.14.nu.
25.Rim.cons.279.nu.35.lib.3.vbi dicit omnes do
ctores ita tenere,Albanus,cons.1.nu.12.Bolog.con
si.15.nu.54.Couar.lib.3. variar.c.5.nu.4. Ex quib.
hæc videtur receptior & communior opinio, quæ
15 confirmatur ex sequentibus. Primo, quia si testa-
tor voluisset facere maioratum, vel fideicommis-
sum perpetuum quo ad omnes suos descendentes,
cum clausulis & substitutionibus, & vinculis con-
suetis, facile id expressisset, & quia non fecit, habe-
tur pro omisso, prout arguit Decius, consil.416.nu.
17.& consil.66, colum.2. Curtius senior, consilio
29.qui loquitur in maioratib. Hispaniæ, & Craue-

ta,cons.161.nu.8.lib.1. Alex. cons.17.nu.12.lib.7.
Boer.decis.155.Tiraq.in l.si vnquam, ver.libertis,
nu.3. C.de reuo.don. Ergo cum casus iste sit omis-
16 sus,clarum est, quod remanet sub dispositione iu-
ris communis, vt in l.commodissime,ff.de libet.&
posthu.l.si extraneus, ff.de cond.cau.dat.l.cum do
tem,in prin.ff.solu.mat.& sic bona præsumuntur li
17 bera & allodialia, & non subiecta restitutioni, vt
in c.1,si de feu.fuerit contro.inter dom.& agnat,
& est communis opinio,vt pluribus citatis resoluit
Ant.Gabr.lib.3.commu. concl.tit. de feu.concl.3.
Burs.cons.46.nu.26.& Mascar. in tract.de probat.
vol.1.cons.79.& in maioratibus Hispaniæ idem te
net Roder.Xuarez,in l.quoniam in prioribus,lim.
11.C.de inoffi.testa.& Moli.lib.1.de primog.c.11.
18 nu.11.Quod quidem maxime procedit,quia alias
resultaret inæqualitas inter filios,quod iura abhor
rent,l.inter filios,C.fam.ercis. & ibi Bal.& text. in
auth.de rest.fideic. §.nos igitur, collat.& ita tenet
Palat.Rub.in c.per vestras,§.26.n.20.de donatio.
Gomez Arias,in l.40.Tauri,nu.38. & Crau.consil.
180.lib.1.Guill.Ben. in c.Raynutius, verb.in eodē
testamento relinquens, el 1.nu.176. & plures do-
ctores pro hac sententia refert Tiraq.de iure pri-
19 mogen.q.4.nu.11. & 12.& sic quia resultaret inæ-
20 qualitas, iudicatur tale fideicōmissum odiosum,
& quia onus continet,l.coheredi,§.cum filiæ,ff.de
vulgari. Vnde nimirum sic sit facienda interpreta-
tio,vt remoueatur fideicommissum,quam vt indu
catur,vt tradunt doct.vbi sup.& Crau.cons.98.nu.
14.Burgos de Paz,cons.34.nu.19.Cæpha.cons.43.
21 nu.12,lib.1.Sim.de cath.inst.ca.9.nu.126. Rursus
confirmatur ista sententia, quia conditio apposita
in vno gradu substitutorum, non censetur repetita
in secundo,l.sub conditione,ff.de hered.insti.l.fin.
22 §.Seia,de leg.1.vbi glo.1. Imo & quod plus est,rō
conseruandæ familiæ & agnitionis limitatur, & re
stringitur respectu nominatorum, & non aliorū,
ita Bal.(per tex.illum)in l. sed & milites, ff.de ex-
cus.tut.quem sequitur Dec.cons.261. Molina(qui
23 bene hoc declarat)lib.1.de primog.c.5.n.37.quia
in dubio tale fideicommissum debet censeri iniun
ctum primo heredi,& non ceteris personis,& filijs:
ita Bar.in l.Centurio,ff.de vulgari, per tex.in l.de-
nique,§.interdum, ff.de pecu.leg.l.Proculus, ff.de
24 vsufructu legat.& sic perpetuum fideicommissum
esse non potest,quod personis,non rebus conceditur,
l.sordidorum,C.de excu.mune.quam ad hoc pon-
derat Albe.in suo dictio,verb.perpetuum, versi.8.
25 Nec.n.disponens censetur diligere per viam maio
ratus vel fideicōmissi perpetui, & vocare quos nō
expressit nec noīauit,l.Lucius,§.Lucius Titius,el 1.
ff.de leg.2.& notat Paul.in l.ex duobus,ff.de vulg.
l.sicut certi.in prin.C.de testa,milit.melior text.in
l.qui habeat,ff.de reb. dub.quem dicit notabilem
Ancha.cons.27. ad hoc quod testator non videtur
considerasse personas, quas non expressit,& sequit
Alc,resp.134.nu.4.l.quæ cōditio,ff.de cond.& de
26 mon.vbi dispositio respiciens certas personas, nō
extenditur ad alias, l.si vnus,§.ante oīa,ff.de pact.
l.si quis ita,§.pen.ff.de testa.tu. tex.in l.Paulus, ff.
de reb.dub.l.fi.à contrario sensu, C.de ver.sig.vbi
27 fideicommissum relictū familiæ non adiectis spe-
cialiter certis psonis, omnib. de familia gradatim
in infinitum debetur,quasi dicat omnibus de fami-
lia nō deberi nisi aliquibus certis personis de ea re-
28 linquatur.Pro qua sententia est formalis text. in l.
qui solidum,§.prædium, ff.de leg.2.vbi si pater fi-
lijs suis quoddā prædiū de iure fideicōmissi relin-
quat, & eius alienationē prohibeat extra familiā,
inquit textus,quòd non obstante tali fideicommis-
so, & alienationis prohibitione, vltimus ex filijs,
cui factum fuit fideicommissum,& cui fuit aliena-
tio prohibita, poterit libere de tali prædio dispo-
nere,etiam in fauorem extraneæ personæ, & idem
probat tex.in l.cum pater,§.libertis,ff.eo.tit. Et ra-
29 tio est,quia cum vltimus de familia prohibitorum
alienat,non superest persona, quæ secundum men-
tem testatoris possit alienationē reuocare, vt alijs
citatis resoluit Rol.à Val.cons.25.n.19.lib.1. & fa
cit etiam pro hac sententia tex. in auth. de resti.fi-
deicom.§.nos igitur,collat.9.vbi gl.& doct.notāt,
30 quod prohibitio alienationis non extenditur vl-
tra filium,idem tenet in l.filiusfa.§.Diui. ff.de leg.
1.Cyn.in l.voluntas,q.fi.C.de fideicō.Bar.in l.Lu-
cius,§.1.ff.de leg.3.Dec.cons.95. Alex.cons.56.li.
5.& hæc est communis opinio secundum Coua.li.
3.variar.c.5.nu.4.Tiraq.de iure primog.q.40.nu.
57.Molina, vbi supra,lib.1.c.5.nu.38.Dec. consil.
63.& 287.& 377.& 291.num.6. qui loquitur ibi,
quando in dispositione erant apposita verba gene
31 ralia, quia tunc casus contingens præter disposi-
tionem disponentis,non includitur sub dispositio-
ne,etiam si sit maior ratio, vel æqualis,ex Cyno,in
l.quod fauore,C.de leg. quam rationem expendit
Crau.d.cons.161.nu.10.& Paul.Paris.d.consil.14.
nu.10.lib.3.vbi dicit, quod non debet fieri exten-
32 sio de vna persona grauata, ad aliam non grauatā,
etiam ex verisimili mente defuncti,Molin.vbi sup.
c.4.nu.24.Ex quibus rationibus, & doctorem sen-
tentijs,hæc pars videtur satis iuridica & sustenta-
bilis.Sed iudicio meo,prima opinio tutior,& ma-
33 gis consona voluntati testatoris est,qui semper in-
tendit facere maioriam perpetuam,quæ non est o-
diosa(vt supra diximus)imo est fauorabilis,vt pro
34 bat tex.in l.1.§.penul. ff.de ventre inspiciēdo,l.2.
tit.15.par.2.quæ iura ad hoc expendit Peralta,in l.
3.§.qui fideicommissum, nu.121.ff.de hered.insti.
maxime hodie ex d.l.6.tit.11.p.6.prout pondera-
uit Mieres,de maiorat.supra,nu.4.& ista est magis
communis opinio,secundum Couar.d.lib.3.varia.
c.5.nu.5.Padilla, in rub.C.de fideicō. Castillo,in l.
27.Tauri,verb.*para siempre*,vbi Tellus Fernandez,
nu.1.Pinel.in l.1.C.de bon.mater.3.par.nu.99.Ro
jas in epitome successionum,c.3.num.20. & 24.&
43.& hanc dicit magis communem opinionē(alijs
citatis) Burgos de Paz, iunior, in q.2.nu.36. & se-
nior, cons.3.nu.42. & sic ab hac opinione in quæ-
stione principali non est recedendum in iudicādo
& in consulendo, quam defendit Ioannes Garcia,
pluribus rationibus,& fundamentis,de Hispanorū
nobili,gl.1.§.1.nu.29.vers.& ita vidimus,& ita fuit
iudicatum per senatum,vt tradit Ant.Gram.deci.
224.vbi additionator Blas Floren.de Mena decla-
rat consilium Oldradi 21.& plures refert doctores
in confirmatione huius veritatis.

SVM

SVMMARIVM.

1 *Collecta imponi potest emphyteutæ ecclesiæ in casu necessitatis publicæ.*
2 *Lex 2. C. de iure emphyteutico, exponitur pro prima opinione.*
3 *Vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.*
4 *Onus imponi potest personæ pro rebus.*
5 *Collectæ imponuntur possessoribus, non rebus.*
6 *Emphyteuta ecclesiæ dicitur rem ecclesiæ possidere.*
7 *Colonus grauari potest ratione fructuum.*
8 *Emphyteuta habet vtile dominium, & ius in re.*
9 *Bona ecclesiastica ratione vtilis dominij possunt à laicis collectari.*
10 *Contraria opinio negatiua in quæstione principali defenditur de iure communi.*
11 *Fiscus & ecclesia æquiparantur.*
12 *Emphyteutæ fisci non tenentur ad collectas.*
13 *Nemo debet duplici onere grauari.*
14 *Ecclesia etiam per indirectum non debet grauari.*
15 *Ecclesiæ interest pinguia laudemia ab emphyteutis recuperare.*
16 *Emphyteuta ecclesiæ, quoad personam subest laicorum statutis, secus quoad bona.*
17 *Opinio quę respicit fauorē ecclesię est tenēda in dubio.*
18 *Ecclesiastica personæ tenentur tempore necessitatis ad collectas.*
19 *Lex 11. tit. 3. lib. 1. recopilationis ponderatur.*

QVAESTIO DCCXXXI.

Vtrum emphyteuta ecclesiæ collectari possit à laicis. Cōmunis contra communem, & quid iure regio.

1 DVbia & anceps apud scribentes quæstio tractanda venit, quādo sumus extra casus publicæ vtilitatis, veluti, belli, pestis, refectionis pontiū, fontis, & similium, quia tunc collecta imponi pōt, vt tradit Rip. respons. 23. nu. 6. de rescr. Ægid. Thomat. in tract. de collect. à chart. 85. vsq; ad 111. & 150. & est l. 54. tit. 6. p. 1. l. 20. tit. 32. par. 3. l. 11. ti. 3. lib. 1. recop. vbi Azeuc. Otalora, de nobilit. ca. 1. nu. 11. Io. Garc. gl. 9. eo. tract. Quæstio vero proposita intelligi debet extra prædictos casus, & partē affirmatiuam tenet And. de Isern. in tit. quæ sint regal. c. 1. in vsib. feud. Luc. de Penna, in l. 1. C. de indict. vers. emphyteuta, lib. 10. & in l. vnic. vers. non mutetur, C. de impone. lucrat. describ. lib. 10. Rip. vbi proxime, Alex. cons. 101. nu. 11. lib. 1. Barba. cōsi. 14. nu. 5. lib. 1. Bolog. cōs. 54. Anch. in reg. ea quę de reg. iur. Paris de Puteo, in tract. de reintegratio. feud. c. 16. nu. 10. Bru. in tract. de exclus. femina. ar. 8. q. 22. qui dicit communem opinionem. Pro qua opinione facit tex. in d. l. vni. C. de impo. lucratiua describ. lib. 10. in verb. non mutetur, & in d. l. C. de
2 indict. lib. 10. & in l. 2. C. de iure emphyt. vbi generaliter disponitur emphyteutam teneri ad collectas, nec distinguit inter emphyteutā ecclesiæ, & alios,
3 & cum lex non distinguat, nec nos distinguere debemus, l. nō distinguemus, ff. de recep. arbi. l. de pre
4 tio, ff. de publ. in rē actio. Rursus facit pro hac sententia, quia quando onus imponitur personæ pro rebus, tunc inspicitur persona cui imponitur, l. rescripto, §. fi. ff. de muner. & hono. l. indictiones, vbi gl. C. de anno. & tribu. lib. 10. gl. rubricæ, C. de muneribus patrim. & diximus supra, in q. 734. Quia huiusmodi collectæ sunt impositæ possessoribus, ita
5 vt qui plus possidet, plus soluat, ita Cardi. in ca. tua nos, de deci. imo. in c. cū non sit, eo. tit. sed sic est:
6 quod emphyteuta (etiam ecclesię) dr̄ res ecclesiæ possidere, vt in l. naturaliter, vbi doct. ff. de acquir.
7 poss. ergo sequitur, quod teneantur ad collectas, cū quilibet grauari possit ratione fructuum, quos ex re dn̄i percepit, l. si venditor, §. fi. ff. de seruis exporta. l. fin. vbi Bart. C. sine censu, vel reliquis, Ripa, cons. 23. nu. 15. & 21. de rescr. Nat. cons. 312. nu. 5. lib. 2. Cæph. cons. 637. nu. 7. lib. 5. & cons. 515. n. 8. lib. 4. & 290. nu. 12. lib. 1. & sic à fortiori vr̄ dicen-
8 dum, quod multo magis emphyteuta grauari pos-
9 sit, cum habeat vtile dn̄ium & ius in re, & bona ecclesiastica rōne vtilis dn̄ij possunt collectari à laicis, ita Purpu. cons. 332. li. 1. ea rōne, quia laici possunt statuta facere contra laicos habentes bona ecclesiastica in emphyteusim, quoad vtile dn̄ium, Ancha. cons. 433. nu. 3. qui dicit cōem, & Iul. Cla. in §. emphyteusis, q. 48. Pro qua opinione expēdo text. in l. 55. tit. 6. p. 1. ibi, *mas si per auentura la Iglesia cōpresse algunas heredades, o ge las diessen homes que fuessen pecheros al Rey tenudos son los clerigos de le fazer aquellos pechos que auian a cūplir por ellos aquellos de quien las houieron.* quæ lex est menti tenenda.

Sed his non obstantibus, contraria opinio negatiua est satis iuridica, quæ defenditur à Bar. in l. pri
10 uatæ, C. de excus. mune. lib. 10. vbi Ang. & Ioan. de Platea, Ias. in l. 1. nu. 31. C. de iure emphyt. Boss. in tit. de priu. nu. 128. Ruy. cons. 111. nu. 10. li. 5. Petr. de Vbaldis, in tract. collectar. in fi. nu. 74. Silua. consil. 9. vbi late tuetur hanc sententiam, quam dicit veriorem, & solidioribus rationibus fundatā, nec nō magis æquam & securam (quia continet fauorem ecclesiæ) Sfort. Odd. cons. 70. nu. 31. & nu. 13. dicit communem, licet ingenue fateatur contrariā magis cōem. Et pro hac sententia negatiua, qđ emphyteuta ecclesiæ non teneatur ad collectas, facit
11 optima ratio, quia fiscus & ecclesia æquiparātur, vt in l. fi. C. de sacros. eccl. Sal. in l. pe. C. de excusa. mun. lib. 10. Sed sic est, quod emphyteuta fisci nō tenetur ad collectas, l. pen. §. conductores, ff. de iur.
12 immu. l. priuatæ, C. de excu. mu. li. 10. l. 1. C. de priu leg. dom. Aug. li. 11. ergo similiter nec emphyteu
13 ta ecclesiæ, quia alias duplici onere grauaretur, qđ est absurdū, vt tenet Bar. post gl. in l. 1. C. de mulierib. In quo loco patet, quia grauaretur onere laudemij, & canonis annui. Deinde vero (quod grauius est) onere duplicis collectæ, si princeps ecclesiasticus (cui immediate subsunt bona ecclesiastica) vel
14 let ēt bona hæc collectari, & ipsa ecclesia p indire
15 ctū grauaretur, quia nō reperiret emphyteutas, q sic pinguia laudemia soluerēt, si bona ecclesiæ non possent trāsire in eos, cū eisdē priuilegijs, cū quibus ecclesia possideret. Deinde ēt, q a in casu quo Papa collectaret bona ecclesiarū, siue possessores eorū, si ipsi emphyteutę deberēt cēseri, quoad dn̄ium vtile immediate subditi principi laico, remaneret ecclesia grauata, quo ad dn̄ium directū, & licet psona
16 emphyteutæ quoad se subsit principi laico, & lai-
corum

eorũ statutis, tñ bona ecclesię, quæ à laicis possiden tur, nó sub sunt ipsi principi quoad directũ dñium.
17 Et cum hæc opinio sit fauorabilis ecclesiæ, sequitur quod in dubio sit tenenda, vt resoluit Neuiza. cons. 9. n. 18. & licet hæc opinio sit receptior de iure cõi, de iure tñ regio non est recedendũ à decisi. & determinatione d. l. 55. & idẽ probat lex 11. tit.
18 3. lib. 5. recop. vbi notat Azeue. n. 8. Si vero necessitas publica immineat, non solum emphyteuta ecclesiæ tenetur ad collectas, sed etiam ecclesiasticæ
19 personæ, vt notant verba d. l. 11. ibi, *los clerigos sean libres de contribuyr y pechar con los corcejos pero los pechas que son para bien comun de todos, ansi como para reparo de muro a de alzada, o de carrera, o de puẽte, o de fuente, a de compra determino, o en costa que se haga para velar y guardar la villa y su termino en tiẽpo de me nesteri cu estas cosas tales, a fallecimiento de proprios de concejo deben contribuyr y ayudar las dichos clerigos*, & ita declarat Duennas, reg. 100. limi. 16. Olano, in ant. iuris, litera C. nu. 39. & Gutierre. pract. quæst. lib. 1. q. 3. vbi plura congessit & in allegat. 10. & est tex. in l. 20. tit. 32. p. 3. & l. 54. tit. 6. p. 1. vbi Greg. Quæ omnia sunt menti tenenda, quia assidua & quotidiana sunt.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum confirmat contractum nullum, quando potest seruari sine interitu salutis æternæ.*
2 *Mulier obligatur ex fideiussione iurata, etiam si fuerit læsa & perdat dotem.*
3 *Contraria opinia in quæstione proposita defenditur.*
4 *Auth. si qua mulier, C. ad Velleia. annullat ipso iure cõtractum fideiussionis, factum fauore mariti.*
5 *Verbum, nullatenus, inducit actus nullitatem.*
6 *Verba Concilij Trid. in c. 2. sess. 21 declarantur.*
7 *Iuramentum sortitur naturam contractus super quo interponitur.*
8 *Iuramentum non confirmat contractum celebratũ contra ius publicum.*
9 *Clericus non potest etiam cum iuramento constituere sibi iudicem laicum.*
10 *Iure publico priuatorum pactis non derogatur.*
11 *Renunciatio iurata, facta à nobili vt pro debito incarceretur, non firmatur iuramento.*
12 *Clausula irritans ita annullat contractum, vt nullo iure valere possit.*
13 *Clausula irritans inducit formam.*
14 *Forma dat esse rei, & sic non potest mutari.*
15 *c. 1. sess. 24. de refor mat. matrimonij, declaratur.*
16 *Mulier quæ iurauit se non fideiussuram, si ex post facto fideiubeat cum iuramento, non valebit talis fideiussio, etiam iurata.*
17 *Obligatio ciuilis, neque naturalis non oritur ex contractu fideiussionis celebrato à muliere coniugata fauore mariti.*
18 *Mulier contrahens cum suo marito, præsumitur dolo, & re decepta.*
19 *Contractus in quo interuenit dolus, non confirmatur iuramento.*
20 *Iuramentum non est licitum nisi habeat tres comites, veritatem, iudicium, & iustitiam.*
21 *L. 1. §. quæ onerandæ, vbi glo. ff. quar. rerum actio non det. declaratur.*
22 *Contractus rescinditur, si cum metu reuerentiali concurrat læsio enormissima cum iuramento.*
23 *Opinio Burgis de Paz, cons. 5. nu. 11. reprobatur & declaratur.*
24 *Mulier potius videtur consentire in contractu cũ marito celebrato, ne incurrat eius indignationem, vel odium, quam ex animi deliberatione.*
25 *Iudex in dubio debet rescindere contractum à muliere coniugata celebratum.*
26 *Auth. si qua mulier respicit fauorem publicum, ne mulieres remaneant indotatæ.*
27 *Mulier faciens contractum contra legem probibitam peccat mortaliter.*
28 *Mulier obligatur ex contractu fideiussionis pro marito facto, quãdo obligatio in eius vtilitatẽ fuit cõuersa.*
29 *Iuramentum non confirmat contractũ ipso iure nullũ.*
30 *Sententia senatus refertur, circa contractum iuratum à muliere pro suo marito celebratum.*
31 *L. 61. Tauri declaratur, vt procedat, etiam si iuramentum interueniat.*
32 *Verba legis negatiua, abnegant omnem potentiam.*
33 *Filia, etiam cum iuramento, non potest meliorari causa dotis, neque constitutio arrharum iurata valet vltra decimam.*
34 *L. 3. tit. 12. par. 5. corrigitur, per l. 61. Tauri.*
35 *c. ex rescripto, de iureiuran. declaratur.*
36 *Relaxatio iuramenti est necessaria, vt mulier possit impugnare contractum iuratum.*
37 *Mulier licet intercedat cum marito tanquam principalis, reputabitur fideiussor.*
38 *Opinio Matien. & Ant. Gom. reprobatur.*
39 *Auth. vt immobilia, coll. 5. declaratur & ponderatur.*
40 *C. peruenit, de empt. & vendit. declaratur.*
41 *L. 61. Tauri, declaratur & limitatur.*
42 *Mulier obligatur ex cõtractu à marito celebrato, quãdo in eius vtilitatem contractus fuit confessus, & maritus non habet de suo, vnde soluat.*
43 *Maritus non tenetur vltra quam facere possit.*
44 *Mulier diues tenetur alere maritum pauperem.*
45 *Lex, ei qui, C. quod cum eo, declaratur.*
46 *Creditor qui mutuauit pecuniam ad alendos filios, põt ab illis pecuniam exigere, si pater non sit soluendo.*
47 *Consiliũ pro creditoribus traditur, vt sint securi, quando mutuant pecuniam habenti filios.*
48 *Mulier non debet locupletari in damnum creditoris.*
49 *Si res mea alium perueniat ex causa lucratiua possum eam condicere, si nullus contractus intercedat.*
50 *L. qui Romæ, §. Augerius, declaratur noniter vltra omnes.*
51 *Fideiussor nõ tenetur soluere debita, quæ mortuo principali debitore calculo facto deberi constat.*
52 *Facultas implendi conditionẽ, non transit ad heredes.*
53 *Opinio communis (cum Bar.) defenditur contra Coua. & Ant. Gom. & Ioan. Gutier. & alios.*
54 *Implementum conditionis adhærentis personæ, non transit ad heredes.*
55 *L. si decem cum petiera, declaratur.*
56 *Conditio in forma specifica debet adimpleri.*
57 *Actus agentium non debet operari vltra eorum intentionem.*
58 *Fideiussoris obligatio est stricti iuris, & sic debet procedi stricte & limitate.*

59 Fi-

59 Fideiussor qui promisit soluere pro Antonio, calculum factum per arbitros, non tenetur soluere calculum factum per arbitros secundo electos.
60 L. fideiussor obligari, §. si. ff. de fideiuss. declaratur.
61 L. 6. tit. 11. par. 5. declaratur.
62 Industria personæ consideratur in §. Augerius, ponderando, illius verba.
63 L. inter artifices, ff. de solutio. ponderatur pro intellectu §. Augerius.
64 Nomina possessiua, meum, tuum, suum, præsens & non futurum tempus significant.
65 Lex, si ita legatum, ff. de auro, & argen. lega. ponderatur pro intellectu §. Augerius.
66 Qualitas adiuncta verbo, intelligitur secundum tempus verbi.
67 Opinio quæ communis est in indicando & consulendo est sequenda, & alias index facit litem suam.

QVÆSTIO DCCXXVII.

Vtrum valet obligatio fideiussorum facta à muliere cõiugata pro marito, adhibito iuramento quando enormiter læsa. Communis contra communem.

1 NOtissima iuris conclusio est, quod iuramentum confirmat contractum mulieris, etiam
si alias sine iuramento non valeret de iure. Ita pro
bat tex. in c. licet mulieres, de iureiu. lib. 6. & in ca.
cum contingat, extra eod. tit. quod etiam procedit
in omnibus contractibus iuratis, & renunciationi-
bus, quæ alias de iure non subsistunt, auth. sacramẽ
ta pub. C. si aduer. vend. c. quamuis pactum, de pac.
lib. 6. c. debitores, de iureiu. Et sic licet tex. in auth.
si qua mulier, C. ad Velleia. prohibeat similem ob
ligationem, & prohibeat, quòd mulier non possit
pro viro se obligare: tamen illud est intelligendũ,
quando non intercessit obligatio iurata, secus ve-
ro si iuramentum interueniat, cum possit seruari si
ne interitu salutis æternæ. Ita tenent Canonistæ, in
c. peruenit, de empt. & vend. c. si vero, de iureiura.
Quam conclusionem defendit Matth. de Affl. deci.
321. nu. 4. etiam si mulier læsa. sit ex tali obligatio
ne, vel fideiussione, vel quia in totum, vel in maxi-
ma parte remaneat indotata, dicens ita teneri cõi-
ter per Canonistas, & ita fuisse iudicatum in senatu
contra vxorem Vnius de Barbaia. Et istã opinionẽ
sequitur Palat. Rub. in repet. ca. per vestras, §. 17. de
dona. inter vir. & vxo. nu. 23. in fi. idẽ tenet Boe. de
cis. 23. nu. 9. per dicta iura, & pro hac opinione cõ-
suluit Abb. cõs. 8. nu. 3. vol. 2. & dicit cõem opinio-
nem Alc. in d. c. cũ contingat, nu. 64. & dicit magis
cõem Burs. cons. 66. nu. 15. lib. 1. & Rolan. cons. 70.
nu. 2. vol. 2. & pro hac sentẽtia dicit iudicasse Ant.
Thesa. decis. 223. nu. 15. vbi dicit quod semper exi-
2 stimaui, quod mulier iuramento obligatur, etiã si
omnino indotata remaneret. Cũ iura canonica in-
distincte & generice loquãtur, & solũ excludãt ca-
sum, quo iuramentũ inducit periculũ animæ. Quã o-
pinionẽ tenet Paul. in d. auth. si qua mulier, & Gre.
in l. 3. tit. 12. par. 5. in verb. renũciando, in fi. Quam
sequitur Matien. in l. 9. tit. 3. gl. 1. nu. 8. vbi idem te
net Azcue. nu. 9. & Gutier. de iuram. confir. 1. p. ca.
55. nu. 6. in fi. vbi dicit, quod ita practicatur quotidie.

3 Sed his non obstantibus, cõtraria opinio verior
& æquior est, imo quod nõ obstante iuramento, si
mulier enormiter fuerit læsa ratione fideiussionis,
vel alterius obligationis factæ pro marito, nõ pos-
sit executioni mandari cum effectu scriptura publi
ca à muliere coniugata facta, & sic probata læsione
(prout ex fideiussione inducitur) reuocabitur exe
cutio, quæ tunc censebitur probata, si ipsa mulier,
ratione suæ obligationis, indotata remaneret, non
habẽt recursum ad bona mariti. Quæ sententia pro
4 batur ex sequentibus. Primo ex dispositione tex. in
d. auth. si qua mulier. vbi ipso iure annullatur con-
tractus & obligatio mulieris, quando pro marito
intercessit, ibi, *scribemus nullatenus valere*. Quod
verbum, *nullatenus*, actus nullitatem inducit, vt te-
net gl. verb. nullatenus, in cle. 1. de sequestra. pos-
ses. & fruct. gl. in cle. 1. de æta. & qual. verb. nullate
nus, & sic gl. in d. auth. verb. nullatenus, interpreta
tur illa verba, quam ad hoc expendit Ias. in l. in pe-
cuniarijs, n. 25. ff. de fer. & nos etiam diximus in q.
6 527. nu. 10. vbi sic declarauimus verba Conc. Tri.
c. 2. ses. 21. in verb. nullatenus. Ergo cum cõtractus
simili modo celebratus, sit à lege reprobatus & nul
lus ipso iure (ex quo mulier enormiter est læsa) se-
quitur quod iuramento confirmari non possit, l. nõ
7 dubium, C. de legi. Quia iuramentum sequitur na-
turam contractus super quo interponitur, vt in l.
fi. C. de non nu. pec. Secundo comprobatur nostra
sententia, quia illa prohibitio, de qua in d. auth. si
qua mulier. respicit bonũ publicũ, ne mulieres re-
8 maneant indotatæ, l. 1. vbi doct. ff. sol. mat. Et quo
tiescunque lex aliquid prohibet ob publicũ fauo-
rẽ, cõtractus aliter factus non confirmatur iuramẽ
9 to, tex. in c. si diligenti, de fo. comp. vbi clericus nõ
pót constituere sibi iudicẽ laicũ et adhibito iure,
10 quia alias facto priuatorũ iuri publico derogaret,
quod iura abhorrent, l. iuris gentiũ, §. si paciscar, ff.
de pact. & nos et diximus in q. 688. nu. 4. vbi ex hac
11 rõne defendimus ex voto aliorũ non valere renun
ciationẽ iuratã, factã à nobili, vt pro debito ciuili
in carcerẽ detrudi possit, quia illa renunciatio ver
git in dãnum totius nobilitatis, & in eius dedecus,
& sic nihil operatur, arg. tex. in l. alia, §. elegãter, ff.
sol. mat. Tertio sustinetur hæc opinio, quia illa auth.
prohibet contractũ mulieris, & resistit potentię cõ
trahendi, & annullat obligationẽ postea factã, non
solũ à principio, per illud verbũ, nullatenus, sed p
clausulã irritantẽ in fine positã. ibi, *Sed ita esse, ac si
nec factum quicque, neque scriptũ esset*. Et ibi, *nisi ma
nifeste probetur, quod pecuniæ in propriam ipsius mu-
lieris vtilitatem expensæ forent*. Ex quib. verbis duo
12 notabilia colligitur. Primũ, quod per illã clausulã
irritãtẽ ita annullatur cõtractus, vt nullo iure vale
13 re possit aliter, quã ibi disponitur, c. pen. de præb.
li. 6. Et illa clausula inducit formã, Bald. in l. 1. ff. de
lib. & posth. vers. quæro ergo, Bar. in l. de his, C. de
trãsa. Ias. in l. 1. n. 7. ff. de lib. & posth. Dec. cõs. 528.
14 nu. 11. Gra. cõs. 16. nu. 4. lib. 1. Forma. n. dat esse rei,
& ad vnguẽ est seruãda, l. qui heredi, & l. Mæuius,
ff. de cond. & dem. alias cõtractus est ipso iure nul-
lus, l. cũ hi, §. prætor, ff. de trãsa. Et quidquid fit cõ-
tra decretũ irritãs, habetur pro infecto, Abb. in ca.
dilectus, nu. 14. de præb. Old. cõs. 319. in fi. Flam. de
resign.

resig.benefi.lib,5.q.fi.nu.227. Et sic obiter possu-
15 mus itelligere verba Cõc.Tri.c.1.sess.24.de refor.
ibi, *qui aliter quam præsente parotho & duobus vel
tribus testibus matrimonium rontrahere attentauerit,
sacra Synodus ad sic rontrahendum omnino inhabiles
reddit.* Quæ verba inducunt formã, cum sint decreti
irritantis, & matrimoniũ aliter contractum (ẽt ad-
hibito iuramento) erit nullũ, vt late diximus in q.
604.nu.25. Secundum notabile, quod deducimus
ex verbis d.auth. est quod cõtractus mulieris cum
suo marito celebratus est ipso iure nullus, nisi pro-
batur, quòd fuit versum in eius vtilitatẽ. Quod di-
cere non possumus in contractu fideiussionis, cum
semp sit dãnosus, cũ quis se constituit debitorẽ pro
alio, Cou.lib.3.varia.c.2.nu.6. Bart.& alij in l.fi.ff.
ad Velle. Ant.Gom.varia.resol.2.to.c.13.num.17.
tex.optimus in l.interdũ, ff.de minor. Palat.Rub.in
c.per vestras, §.18.nu.10. de don.inter vir. & vxor.
Sfortius, de rest.in integ.2.p.q.54.nu.10. & cũ sit
hic fideiussionis cõtractus damnosus, neq; aliquo
modo in eius vtilitatem conuerti põt, non valet fi-
deiussio mulieris. Et sic defendi põt recto iure opi-
nio Mench.de succes.creat.§.18.nu.158. quã sequi
tur Padil.in l.ne passim, nu.12. C.de iur.& fact.ign.
vbi tenet, quod si mulier aliquando iurasset se nu-
16 nime fideiussuram, si ex post facto fideiubeat eum
iuramento, non valebit fideiussio ẽt iurata. Ergo si
prohibitio inducta ab ipsa muliere illum effectum
nullitatis producit, multo fortius hoc dẽt procede-
re in prohibitione facta ab ipsa lege. Quapropter
17 si ipsa cõtrahat tanquã fideiussor sui mariti, vel tã
quam principalis, non orietur ciuilis, neq; natura-
lis obligatio, vt tradit Io. Gutier. de iura.confir.1.
p.c.1.nu.40. & sic iuramentũ non confirmauit cõ-
tractũ, cũ nihil sit confirmabile, extãte prohibitio-
ne in ipsa persona, vt tenent doctores, in l.cũ lex, ff.
de fideius. Quia cũ iuramentũ interueniat tãquam
accessoriũ ad confirmationẽ contractus, si ipse est
nullus, & ex eo non oritur obligatio ciuilis, neque
naturalis, sequitur, quod iuramentum nihil opera-
tur, cũ destructo principali corruat accessoriũ, vt
in l.fideiussori eius, ff.de donat. ibi, *fideiussori eius
quid donationis causa pecuniam supra legis modũ pro-
misit, exceptio dari debet, etiam inuito reo.* Facit etiã
tex.pro hac conclusione in l. qui contra senatus, ff.
de fideiusso. ibi, *fideiussorem a patre accipere non põt,
quia neque ciuilem, neque honorariam actionem ad-
uersus patrem habet.* tex.etiam in l.si mulier contra,
ff.ad Velle. ibi, *ego puto fideiussori dandam exceptio-
nem, etiam si mandati actionem aduersus mulierem nõ
habeat, quia totam obligationem senatus improbat.* Er
go cũ in nostro casu, origo obligationis impedia-
tur cũ clausula irritanti, sequitur, quod contractus
fideiussionis in dãnũ mulieris celebratus, erit nul-
lus, & cũ ex eo nõ oriatur obligatio ciuilis, neq; na
turalis, vt tradunt Bar.& Paul.in d.l.cũ lex, ff.de fi-
ius. Baeza, de non melioran.filiab.c.29.nu.8. (cum
resistat iuri publico) non confirmabitur iuramẽto,
18 & sic consuluit Abb.cõs.4.vol.1. pro muliere, quæ
in eodem instrũ cũ marito cõtraxit, quod nullo iu-
re remaneat obligata, cũ semper præsumatur op-
pressa, & subdita ipsi marito, & sic re, & consilio de
cepta. Ita Vital.in trac.claus.tit.de renũcia.Vellei,
col.3. Et sic cum dolus (saltim præsumptus) inter-
cedat non sustinetur cõtractus, tex.in l.si quis cum
19 aliter, ff.de verb.obl. vbi notãt doct. Vnde nimirũ,
si cõtractus vbi interuenit dolus non firmetur iura
mento, vt tradit Dec.cons.180.nu.7. vbi dicit com
20 munẽ opinionem, Cagn.in l.2.C.de resci.vend.nu.
79.& 81. & vt iuramentũ dicatur licitum, dẽt ha-
bere tres comites veritatem, iudicium, & iustitiã,
c.etsi Christ.de iureiu.c.animaduertẽdum, 22.q.2.
iusm aũt, in contractu vxoris cum marito celebra
to adhibitũ, non hẽt comitem iustitiæ, quia nõ fuit
iustũ contrahere cum muliere, contra legis prohi-
bitionem, cũ ex fragilitate sexus & reuerentia, quã
habet ad maritum, de facili omnia promitteret, vt
cum eo in pace conseruetur, quod magis metu re-
21 uerentiali, quam ex animi deliberatione spõtanea
factum præsumitur, vt notant gl. & doct.in l.1.§.q̃
onerandæ, ff.quar.rer.actio.non dat. l.si pater, in fi.
C.de spons. & illam gl.d.§.quę onerandæ, late exor
nat & declarat vltra omnes Roder.Xuarez, all.24.
(per totã) Ant.Gom.to.2.var.c.14.n.27. Paz, ĩ sua
praxi, 3.to.§.4.c.5.nu.6. Couar.de sponsal.2.par.c.
3.§.6.n.4.& in c.quãuis pactũ, 3.par.§.4.nu.7. Ber.
Diaz, reg.532. vbi late Salze. (qui alios refert) Bur.
de Paz, cons.5.nu.11. Soc.379. Grae.reg.314. Affli.
22 decis.69.nu.4. Moli.de Hisp.primog.lib.2.c.3.nu.
11. vbi dicit, quod si cum metu reuerentiali cõcur-
rat læsio enormis, quod rescindetur contractus, ẽt
iuratus. Idem defendit Salze.sup.lim.1.& Aymon,
cons.11.nu.12.& Gut.in auth.sacramẽta pube.nu.
23 93.C.si aduers.vend.& Cou. vbi sup.licet contra-
rium, & malè, teneat Burg.de Paz, sup.n.11. cuius
opinio licet vera sit in contractibus & renunciatio
nibus filiorum, tamen in cõtractu mulieris cũ ma-
rito suo celebrato, sustineri non põt, ex traditis per
Xuar.d.alleg.24.nu.2. vbi defendit opinionẽ And.
Sicul.in c.causam matrimonij, de off.de leg. vbi cõ
cludit, quod contractus mulieris factus cũ marito
ad vtilitatem illius, est rescindendus ex sola reuerẽ
tia, & metu præsumpto, cũ ipsa sit sub eius ptãte, &
24 sit quasi famula, vt in d.c.manifestum.33.q.5. & sic
potius vẽ consentire ne incurrat odiũ, vel indigna-
tionẽ mariti, quã ex animi deliberatione, vt notat
Alex.de Imol.in d.§.quæ onerandæ. Et pro hac sen
25 tentia dẽt iudex in dubio iudicare, vt docet Card.
in d.c.cũ contingat. Quod maxime procedit quan-
do datur læsio enormis, cum dolus præsumatur ad
hibitus in tali conuentione, & quædã oppressio re
uerentialis, & ita limitat & declarat tex.in d.c.cũ
contingat, Alc.ibi, nu.2. Quæ snĩa in causa nostræ
qõnis verissima est, cum concurrat prohibitio con-
tractus, cũ clausula irritanti, & metus præsumatur
reuerentialis, & læsio enormis, quia remaneret in-
dotata, si contractus esset executioni mandandus.
26 Et rursus, quia dicta prohibitio, de qua in d.auth.
si qua mulier, respicit fauorẽ publicũ, qui consistit
in cõseruatione dotis mulierũ, & ne remaneãt in-
dotatæ, vt in l.1.ff.solu.mat. & sic cessat rõ tex.in d.
c.quãuis pactũ, & c.licet mulieres, & c.cum contin
gat. Quę iura procedere non pñt his concurrentib.
27 cum mulier peccet mortaliter faciens contra legẽ
prohibitiuam, vt tenet Baeza, de non melioran.fi-
liab.c.29.nu.1. in prin. & sic tale iuramentum non
est

est seruandum, cum vergat in detrimentum salutis
æternæ, vt io illis iuribus disponitur. Et ita in ter-
minis d.auth. si qua mulier, declarat doctissimus
Gutier. licet non sic fundet, de iuram. confir. 1.p.
c.55.nu.7. vbi postquā tenuit cōtra gl.in d.auth.si
qua mulier,(quæ docet, quod mulier etiam cū iu-
ramento, non pōt se obligare, neq; fideiubere pro
marito)illud limitat, si detur læsio enormis ex tali
28 cōtractu vel fideiussione, quod ēt sublimitat in li.
2.pract.q.29.qñ euidenter probetur, quod obliga
tio fideiussionis fuit conuersa in eius vtilitatē. Quę
sublimitatio non est præsentis speculationis, cū re-
solutio nostræ qōnis cōstat io damno & læsione ex
præsumpto metu mulieris. Et nostram principalē
conclusionem, quod mulier oon obligetur, ēt cum
iuramento, ex contractu, vel fideiussione pro mari
to facta, vltra gl.in d.auth.si qua mulier, tenet ibi
Ia.Butrig.& Sali.Bar.& Bal.& confirmatur ex tra-
ditis per Rol.cons.2.nu.80.vol.1. vbi allegat Phi-
lip.Franc.idem tenentem in c. quamuis pactum, re
soluentem, quod licet iuramentum validet contra
ctum inualidum, vt in iuribus supra relatis, tamē il
lud procedit, qñ contractus super quo iuramētum
interponitur, est ipso iure nullus, secus vero est, si à
lege nullitas ex tali contractu deducatur. Quia tūc
29 iurm nihil operabitur, neq; validabit contractū,
& ad hoc dicit esse gl. singularem, in d.auth.si qua
mulier.& plures pro hac sententia refert, & sequi-
tur Baeza, sup.d.c.29.nu.10. Ergo cum contractus
mulieris sit ipso iure nullus initus & celebratus cū
suo marito fauore alterius, sequitur, qood non fir-
matur iuro, quia alias legis prohibitio nihil opera
retur, si iuro interposito eluderetur, & eadem faci
litate iurabit, qua contrahit. Quam opinionem te-
net Paris.cons.65.nu.13.lib.3. & consil.75.nu.13.
& 16.lib.4. Alc.in d.c.cum contingat, n.223.Deci.
cons.180.& 181.& dicit communem opinionem
Gail.lib.2.pract.obserua.obser.77.quē refert Ant.
Thesaur.dec.223.nu.9.vbi alios refert pro hac sen
30 tentia, dicens, quod senatus ita practicauit, cū hoc
tēperamento, vt si mulieri remaneret dimidia pars
dotis, tunc valeret obligatio iurata, alias secus. Et
hanc nostram opinionē tenet Spino, in speculo te-
stam.gl.12.prin.nu.109.quam dicit magis cōem o-
31 pinionem, & sequitur eam Gom.Arias, in l.59.Tau
ri, alias 61.in prin.vers.tamen dicere auderem, quā
confirmat tex.l.61.Tauri, quæ hodie est l.9.titu.3.
li.5.recop.ibi, *de aqui adelante la muger no se pueda*
obligar por fiadora de su marido, aunque se diga y ale-
32 *ge que se conuirtio la tal deuda en prouecho la muger*,
quia illa verba sunt prohibitiua, & negatiua, & sic
abnegant, & excludunt omnem potentiam, & mo-
dum obligationis, etiam in iuramento præstito, gl,
in c.beneficium, de reg.iur.in 6. l. nemo potest, ff.
de leg.1.vbi Gut.n.145.plura iura expēdit pro hac
conclusione, quæ communis est, vt docet Ial.in l.
Gallus, in prin.nu.16,& 19.ff.de lib.& posth. Quæ
opinio ex eo ēt defendi pōt, quia verba d.l.Tauri,
diriguntur ad personam prohibitiue, & sic contra-
ctus non firmabitur iuro, vt tenent Bart,& Ang.in
l.fi.C.ne fideiusso.dot.dent. & dicit Bar.opinionē
esse cōiorem Roder.Xuar.tit.*de las arras*, nu.24.&
25.Baeza, de non melior.filiab.c.29.nu.6. Matien.
in l.2.tit.2.gl.2.nu.5.lib.5.recop.Padil.in auth.res
quæ, C.commu.de leg.nu.29.Couar.in d.c.quāuis
33 pactum, in 2.p.nu.7. vbi sic declarat leges regni,
prohibens arrharum dationem vltra decimā par-
tem, & quod filia causa dotis melioretur. Qoia cū
prohibitio dirigatur ad personā, dispositio aliter
facta non confirmatur iuro. Et hanc opinionē (etiā
nulla data læsione io proprijs terminis) tenet Me-
xia, ad l.Toleti, 7.par.2.funda.n.27. col.3.in fi.vbi
sic intelligit d.l.61.Tauri. etiā si in obligatione mu
lieris iurm interueniat, vbi sequitur gl.in d.auth.si
qua mulier, Gomez Arias, vbi supra, quæ opinio ve
ra est, & tenenda: licet Greg.Lop. in l.3.tit.12.p.5.
in ver.*renunciacion*, teneat contrarium, quod valeat
renunciatio iurata, quem sequitur Matien.in d.l.9.
tit.3.gl.1.nu.8.& ibi Azeue.nu.9. qui non loquitur
qñ mulier non remaneret læsa ex tali fideiussione,
vel obligatione facta pro marito, nam in hoc casu,
hæc nostra opinio iuri consona est, ex fundamētis
supra relatis. Nec prædictis obstat l.3.ti.12.par.5.
in tertia limitatione, vbi mulier pōt intercedere ꝑ
fideiussore, & valet obligatio qñ renūciauit d.l.au-
xilio, & sic si valet renunciatio simplex, multo for-
tius si fuerit iurata. Quia rñdeo, primo, quod illa
lex non loquitur in fideiussione facta pro marito,
34 vt disponit d.auth.si qoa molier. Secundo, qđ d.l.
Tau.61.est correctoria iuris cōis, vt cōstat ex ver-
bis principij, ibi, *de aqui adelante*. Et sic licet lex par.
loqueretur in fideiussione facta pro marito, esset iā
correcta, per d.l. Tauri, quæ ēt corrigit d. Auth. si
qua mulier, in fi.vbi vxor pro marito, ēt pro debito
publico, & fiscali obligari non poterat, quia iā ille
casus remanet exceptus, in d.l.61. Tauri, vbi notat
35 Ant.Gomez, num.6. in fi. Nec ēt huic nostræ sniæ
obstabit tex. in c.ex rescripto, de iureiu. vbi mulier
quæ secum iuramento obligauit tanquā sui mariti
fideiussor, tenetur ad obseruantiā contractus iura
ti. Quia respondeo, quod ibi nō fuit allegata læsio
ex parte mulieris, neq; nullitas contractus fideius-
sionis, & sic Romanus Pontifex non decidit nostrū
36 casum, cum sit necessarium quod illa exceptio op-
ponatur per vxorem, obtenta prius iuramēti inter-
positi relaxatione, per viā agendi & excipiendi, vt
tenet Affl.dec.322.nu.6. Quod tutius est, vt docet
Ant.Thesaur.d.decis.223.nu.18. licet alij teneant
contrariū, imo quod hoc casu quādo mulier est e-
normiter læsa, non sit necessaria relaxatio iuramē-
ti, vt docet Alex.cons.89.li.2. Cur.sen.cons.43.nu.
7.& 9.& dicit magis cōem opinionē Ludo.dec.27.
nu.18.& 20.p tex.in c.Quintauallis, de iureiu. Sed
practica tribunaliū ecclesiasticorū est in contrariū,
à qua recedendū nō est, cū tutiora & securiora sint
eligenda. Et nostra principalis cōclusio adeo vera
37 est, quę ēt procedit, si in cōtractu obligationis, mu
lier intercedat cum marito tanquam principalis:
quia illa verba cōiter apponi solent de stylo nota-
riorum, & sic licet se faciat principalem debitricē
cū solitis renūciationibus, adhuc iudicabitor fide-
iussor ꝑ viro. Spec.ti.de solut.§.1.vers.sed pone vir.
& vxor, col.3.Abb.cōs.44. n.1.li.1.Bolog.cons.45.
Odofr.in d.auth.si qua mulier, vbi Bar.n.3. Bal.&
Alber.nu.2.& alios refert & sequitur Thes.decis.
232, nu.14.& decisio.233.num.2.in 2.ampliat.vbi
dicit

dicit quod ita ineoncusse obseruat senatus,& qđ
38 non habet difficultatem. Quod verũ est,licet Ant.
Gomez.in d.l.61.Taur.n.4.& Matieu.sup.gl.3.nu.
4.velint cõtrarium, quorum opinioni resistũt ver.
d.l.ibi.Tansi mesmo mandamos que quãdo se obligarẽ
de mancomun marido y muger,que la muger nosea ob
ligada a cosa alguna.Ecce vbi mulier tanquã princi-
palis intercessit pro marito,& tamen non remanet
obligata.Neq; aliquid interest, quod ipsa obliget
tanquã principalis, & maritus tãquã fideiussor,qa
nullo casu ipsa tenetur, ne fiat fraus legi,quod ele-
39 ganter prohibet Iustinianus, in auth.vt immobil.
antenup.donat. col.5.ibi, Si quis igitur tale aliquid
fecerit.Et ibi,vt mulier forsan in lucro, quod ei cõfert
antenuptialis donatio, difficultatem patiatur,non inue
niens rem in viri substantia cum sit alienata aut suppo
sita,vt potentibus forte personis quatenus illi propter
huiusmodi causas,aut sit omnibus modis inhabilis vẽ-
ditatio aut difficilis, & litibus egeat, dum ex hoc ipso
sit adiuuanda.Et ibi,sciat.siue emptionẽ siue hypothe-
cam habeat nihil horũ vtilitatis habebit omnino,sed e-
qualia erunt nonscriptis,nec dictis quæ super hoc scri-
pta sunt,aut conuenerunt, vt seruetur vxori lucrũ. Et
ibi.Consensu tenim in talibus aut in hypothecã, aut in
venditionem, aut in aliam alienationem conscriptus,
percipienti omnino nõ proderit, si semel cõsensus fiat.
Et ibi,Sed tunc mulierẽ ex secundo consensu dãno sub
mittimus,dum sunt aliæ res,ex quibus possibile ei est sa
tisfieri pro re,vel rebus immobilibus, quæ in antenu-
ptiali donatione continentur, & quæ ab alio detinẽtur
propter alienationẽ,aut suppositionis modum. Et rur-
sus ibi,Sed neque ipsos contrahentes omnino neglexi-
mus,nam etiam super his obligationem quantũ ad mu-
lieres neque dictam,neq; scriptã esse volumus.Ex qui-
bus verbis late cõfirmatᷣ nostra sñia & opinio,& ꝓ-
batur,quod quõcunq; mulier pro suo marito obli
getᷣ,pinde ẽ ac si obligatio facta nõ fuisset, si ad bo
na mariti nõ habeat recursũ, vt probatᷣ ẽt in auth.
siue à me,C.ad Vellei. ibi, Consensus nihil proficit,
quo minus demus mulieri in rẽ actionẽ, nisi aliæ res vi
ro sint ex quibus ei consuli possit, vt sit confessio vxo
ris,facta in instr̃o facto cũ marito,per q̃ fateᷣ prĩci
paliter esse obligatã,licet maritus tãq̃ fideiussor ac
40 cedat,nihil mulieri, neq; eius heredib. & successo
ribus nocebit.Neq; prædictis obstat tex.de iure ca
nonico,in c.peruenit,de empt.& vend.quia suppo-
nit Pontifex, quod erant facultates mariti, ex qui-
bus mulieri consuli possit, & quod pecunia domus
venditæ fuit cõuersa in vtilitatẽ mulieris, & sic su-
stinebitur cõtractus alienationis, vt probant verba
illius tex.ibi.Et quia in communes vsus viri & vxo-
ris illius pretium est conuersum, ac facta venditionis
tempore,vnde sibi præfata muliere consulere potuisset,
in viri facultatibus consistebat. Quem tex.vltra ordi
narios optime declarat Roder.Xuarez,in tit.de las
arras,nu.44.& Palat.Rub.in repet. rub.c.p vr̃as,§.
41 17.n.22.de donat.inter.Ex quib.infero intellectũ,
& interpretationẽ ad l.61.Tauri,quę est optima &
42 quotidiana limitatio illius,&sp occurrit in praxi,
videlicet,maritus & vxor simul contrahunt ad vti
litatem ipsorũ,vel ipsius mulieris, vt quia ipse ac-
cepit mutuo pecuniã, vel locauit domũ, pro alen-
da & tuẽda vxore, quod si maritus nõ habet bona,

ex quib.illa debita contracta pro necessitate & vti
litate vxoris solui possint, tenebitur ipsa mulier ex
proprijs bonis dotalibus pecuniã sic debitã solue-
re.Ad qđ moueor ex sequentib.Primo quia illa ob
ligatio nõ vergit in dãnum vxoris, & licet maritus
teneatur eã alere,& ei oĩa necessaria ministrare,il-
lud intelligitur si hẽat bona,secus si pauꝑ sit,& pe-
cunijs careat,& ad hoc pondero verba d.l.ibi,Pero
si lo que se conuirtio en prouecho della,fue en las cosas
que el marido era obligado ha le dar.Et sic loquitur il
la lex,qñ maritus ad id tenebatur,quę rõ cessat ma
rito paupere existente.Ita Bal.in l. vbi adhuc,vers.
43 pone qđ vir,C.de iure dot.quia alias tenetur vltra
q̃ facere posset,contra l.maritũ, ff.solu.mat.§.itẽ si
44 de dote,Inst.de act. & cõprobatᷣ hæc opinio, quia
mulier diues tenetur alere maritũ pauperem,l.si cũ
dotem,§.si maritus, ff.solu.mat. vbi notat Bart.&
Alex.& sic pr̃ pauper nõ tenetur alere filiũ,vt in l.si
quis a liberis,vbi gl.ff.de libe.agno.'gl.in l.Nesen-
nius,ff.de neg.gest.Vnde si maritus faciat ad id qđ
de iure nõ erat obligatus,accipiendo mutuo pecu-
niã,vel locãdo domũ ꝓ sua habitatione, sequitur
quod cum illud debitum sit contractum in vtilita
tẽ vxoris,quod ipsa de sua dote tenebiᷣ ad solutio-
45 nẽ,tex.notab.in l.ei qui,7.C.qđ cũ eo, qui in alie.
põt.est,ibi, Quapropter si in rem dominij pecunia ver
sa est,heredes eius conueniri potest de summa,quæ in rẽ
ipsius processit.Qui tex.non est alibi secundum Bal.
ibi.Pro qua sñia facit doctrina gl. ĩ l.his solis,ff.de
condict.indebi.Quæ docet,quod si ex cã lucratiua
res mea tibi profuit debitore existente nõ soluen-
do possum à te cõdicere.Et sic per illã gl. resoluũt
46 ibi Bar.& Ang. quod si aliq̃s mutuauit patri pau-
peri pecuniã ad alendos filios,qui habẽt bona ma-
terna,poterit creditor agere contra eos, patre non
existente soluendo,per l.si.ff.de eo. per quem fact.
erit,vbi notat Ias.& in nostris terminis idem tenet
Platea,in l.vxorem,C.de decur.lib.10.vbi conclu-
dit vxorẽ teneri talem pecunia soluere. Et ita sine
dubio esse tenendum non obstante d.l.61.Tauri,te
47 net Castillo,ibi,& Pala.Rub.in rubr.de don.inter
vir.& vxor.§.66.nu.6.vbi monet cãtos debere esse
creditores mutuãtes patri pecunias,vt omnino ap-
ponant in instr̃o eas mutuasse ad alendos liberos
& vxorem,cuius opinionem sequitur Matien.in d.
l.3.tit.9.gl.7.nu.5.& Azeu.in l.9.tit.3.gl.1.nu.31.
lib.5.recop. Et licet Rub.supra, cum dubitatione
sequatur illã opinionem,tamen maturius conside-
rando,hanc nostrã amplectitur in d.l.61.Taur.nu.
11.quẽ vidi post hæc scripta,& subdit aliã elegan-
tem rõnem,quia ex mutuo per maritum cõtracto,
pro ipsius sustentatione, ipsa mulier magnã ꝑcipiet
48 vtilitatẽ,cum alias tantundem de suo debuisset cõ-
sumere pro se alimentanda, maritũ, & filios,& sic
cũ facta sit locupletior,non debet illud redundare
in creditoris iacturã, imo poterit creditor illud re
49 petere,arg.tex.in l.si me & Titiũ, ff.si cert.pet. vbi
res mea mihi debita,si ad te perueniat ex causa lu-
cratiua,possum ea a te cõdicere, etiam si inter me
& te nullus contractus interuenisset. Quod quidẽ
est menti tenendum cum sit honoris & lucri,& sæ-
pe in praxi contingat,& quilibet respondere cõtra
riũ ex d.l.61.Tau.nisi altiora iuris pricipia repetat.

Ex quibus etiam infero declarationem,& intel-
50 lectum ad l.qui Romæ 132. §. Augerius, ff.de ver.
51 obl.vbi(secundum communem intellectum) fide-
iussor nõ tenetur soluere debita, quæ mortuo prin
cipali debitore, calculo facto,deberi ex libro codi
cis & expensæ constat. Nam tex.ille à fortiori pro-
cedit,qn seruata forma stipulationis & cõtractus,
(de qua per Scæuolam in illo tex.)mulier pro ma-
rito fauore alterius intercessit: Quia etiãsi in cõtra
ctu non fuerit læsa, & valeret fideiussionis obliga-
tio,vel renunciatio ab eo facta & iurata (quod lon
ge distat a vero tramite veritatis , vt supra resolui-
mus)si tñ liquidatio & calculatio nõ fiat viuẽte ma
rito,licet postea cũ vxore , vel eius hr de citato fiat
talis liquidatio virtute primæ obligationis, nõ mã
dabitur executioni,& si de facto fiat,põt optimo iu
re hmõi exceptio opponi, ad impediendũ executio
nẽ,quod clare cõprobatur ex d.§. Augerius,si bñ il-
lius sensus pcipiatur. Et pro clariori illius intelligẽ
tia verba Scæuolæ referre libuit, *Augerius filiusfa-
milias, seruo Publij Mænij stipulanti spopondit se da-
turum quidquid patrem Publio Mænio debere consti-
tisset. Quæsitum est patre defuncto, anteaquam consti-
tisset quid, quantumque deberet, an si aduersus heredes
eius actũ fuisset aliumve successorem, & de delicto con
stitisset, Augerius teneatur. Respondeo, si conditio non
extitisset, stipulationem non esse cõmissam.* Ex quo tex.
52 Bar.deducit cõclusionem, (quæ communis est) qđ
53 facultas implendi conditionem , ad heredem non
transit. Quę licet a nostris doctoribus modernis in
crepet, vt Couar.(alijs citatis) fecit, pract.q.ca.39.
nu.5.& Io,Gutier.de iura.confir.1.par.c.37.nu.fin.
vel in fi.ca.74.vbi annectit, additionẽ ad illud,vbi
anxie conatur in iudicando & consulendo, & qđ
magis est,in foro animæ,Bar.& sequaciũ cõem opi
nionem, & intellectũ destruere (alios assignãdo in
tellectus,prout fecit Couar.supra, & Ant.Gomez ,
2.to.varia.c.11.nu.36. in fin. Tamen verius existi-
mo,salua pace grauissimorum virorum, Bar.cõem
intellectum,ad illum tex.verum esse, quem defen-
dit Soc.cons.24.vol.2.& Hippol.sing.304. & Sala
zar,de vsu & consuet.c 1.nu,2 . Pro cuius intelli-
gentia tres verissimæ & indubitatæ conclusiones
54 & iuris principia præmittendæ sunt. Prima quod
implementum conditionis , quæ adhæret personæ
non transit ad heredes,l.fi. vbi doct.ff.de condi.in
sti.ibi, *seruus respondit, conditionem morte defecisse*,l.
55 vni.§.sin aũt sub conditione, C.de cadu.toll.l.si de
cem cum petiero secundum communẽ intellectum
ff.de verb.obl.quam sic intelligit Cou.sup.n.6.di-
cens,quod ex ea rõne ibi ius conditionis implendę
nõ transmittitur ad heredes,qui tractatur de ea cõ
ditione,quæ adeo personæ adhæret, vt per aliũ ad-
impleri non possit. Quod contingit in illo tex.vt in
56 fra apparebit. Secunda cõclusio,& iuris regula est,
quod conditio dẽt adimpleri in specifica forma,l.
qui heredi,l.Mæuius, ff.de cond,& dem,quia alias
57 actus agentium effectum sortiretur contra agẽtis
intentionem,quod repugnat rationi, & l.non om-
58 nis,ff.si cer.pet, Et ratio est,quia conditiones in cõ
tractib.sunt stricti iuris,&non recipiunt ampliatio
nẽ,neq; extensionem de casu ad casum, l,quidquid
astringendæ,99. ff.de verb.obl.ibi , *nisi palam ver-
bis exprimatur, omissum esse intelligendum est.* Et de
obligatione fideiussoria illud probat tex,in l.si sti-
pulatus est opus,ff,de fideiussor.l.pen, C,eodem,l,
empro,C,de pact,& docet Rom. cons.210,nu,12,
Nau,cons.203,nu,5,vol.1.Dec,cons.73,nu.18,vol,
3.Caualc,dec.5.nu.31.in 3.part, vbi d cit quod in
obligatione fideiussoris stricte & multum limitate
59 proceditur,& sic resoluit ibi,nu.33, quod fideius-
sor qui promittit soluere pro Antonio calculũ fa-
ctum per arbitros, nõ tenetur soluere calculum fa-
ctũ per arbitros secundo electos, Tertia conclusio
est,quod fideiussoria obligatio, ẽt cõditionalis cõ
cepta pro certa quantitate liquida fauore credito
ris,est valida,licet moriatur principalis ante adim
plementũ conditionis. Ita probat tex.valde singu-
60 laris,in l.fideiussor obligari.17.§.fin.ff.de fideiuss.
ibi, *cum fideiussor hoc modo acceptus esset si reus qua-
draginta quæ ei credidi non soluerit.* Et ibi, *si reus an-
teaquam interpellaretur decessisset , fideiussor obliga-
tus erit.* Et rõ illius tex. est, quia licet obligatio fuit
cõditionalis,non consistit in faciẽdo , ita vt adhæ-
reat psonæ,sed in danda certa quãtitate iã liquida,
vt in tex.ibi, *quadraginta.* Et sic nimirũ,si eius solu-
61 tio trãseat ad heredes , cũ nulla requirat industria
psonæ. Quod quidẽ clare oñdũt verba legis, 16.ti,
11,par.5.ibi, *El secundo caso es, si vn home entrasse p
fiador de otro, diziendo ansi; Si fulano non vos diere tã
tos marauedis, prometo que vos los dare yo , casi aquel
que recibe promission demandare en juyzio al deudor
que le pague aquellos marauedis, o no se los quiso pa-
gar, de alli adelante sera obligado el fiador por la pro-
missione que hizo.* Ex quibus verbis tria notabiliter
collige, pro determinatione nostræ qõnis, quę ibi
præcesserunt vltra obligationẽ principalẽ, vt fide-
iussor teneat. Primum quod fuit promissa quãtitas
liquida, vt ibi, *prometo vos dar tantos marauedis.* Se
cundũ, quod principalis fuit in vita requisitus, ibi,
*que si demandare en juyzio que pague aquellos mara-
uedis.* Tertiũ,quod à die requisitionis & interpella
tionis, remanet fideiussor obligatus, nõ vero à die
obligationis, vt in tex.ibi, *de alli adelante queda obli
gado el fiador por la promission que hizo.* Ergo his de-
ficientib.qđ fideiussor nõ sit obligatus pro certa &
liquida quãtitate,sed generice pro eo qđ patrẽ vel
maritũ cõstiterit debere, si reus debendi in vita nõ
fuit interpellatus, sequitur, qđ talis fideiussor non
teneatur,tanquã conditione non sequuta, quia ob
ligatio fideiussoria illo modo concepta,conditio-
nalis est, vt alijs citatis resoluit Ant.Gom.2.to.va,
c.13.nu.3.licet aliter intelligat d.§.si fideiussor o-
bligari. Qđ quidẽ clericus cõprobat es d.l.16.ibi ,
De alli adelante queda obligado el fiador. Ergo à prin
cipio obligationis nõ remãsit obligatus,& sic nec
virtute illius põt cõueniri, facta postea calculatio
ne,& pdicta rõne villicationis , mortuo patre vel
marito, vel alio debitore , vt elegãter oñdit Sceuo
la, in d.§. Augerius, qui tex.his suppositis nullã cõti
net difficultatẽ. Sed audio iã verba creditoris, imo
illius querelã à me interrogãtis, qualiter colligo ex
d.§. Augerius, qđ illa obligatio fideiussoria fuit cõ
ditionalis, & rursus illa cõditio respiciat propriũ
factũ debitoris. Quib.omnib. libẽter satisfaciã, põ
derãdo verba dicti §.in vltimis verbis, ibi, *si condi-*

tio

62 *tio non extitisset*, & sic constat, qd fuit conditiona-
lis, & quod in ratione reddenda ibi industria perso
næ consistat ex illis verbis, ibi, *Quidquid patrem suũ*
Publio Mæuio debere constitisset, & sic industria pa-
tris, & debitũ quod in vita eius fuerit liquidatum,
fuit à fideiussore cõsideratũ, non vero qd post eius
mortẽ debuisse constiterit, cum iã illa iudicet no-
ua obligatio, & nouum debitum, & sic vt fideiussor
cum effectu teneatur, dẽt constare de debito viuo
patre debitore facta calculatione i eius vita. Quia
semp principalis debitor scit qũo se hẽt, quia erat
bene informatus de suis rõnibus circa librũ rõnis,
codicis, ac expensæ, quam sui heredes, qui ita clare
neq; expedite reddere non possunt, vt experientia
rerum magistra docet. Et sic credendum est, qd in
eo casu fideiussor nec se obligauit, neq; remãsit ob
ligatus. Vnde nimirũ si resoluat Iurisconsultus, cõ-
ditionem stipulationis contra Augerium non exti
tisse, vt docet Ias. nu. 7. ibi, & probat ex rõne & de-
63 cisione tex. in l. inter artifices, 31. ff. de solutio. ibi,
inter artifices longa differentia est, & ingenij, & natu
ra & doctrinæ, & institutionis, & ibi, *fideiussor ipse*
ædificans, vel fossam fodiens, non consentiente stipula-
tore non liberauit reum, & sic constat, quod contra-
ctus ille, in quo requirit aliqua industria persona-
nalis, non transit contra heredem, neq; liquidatio,
mortuo principali facta, nocet fideiussori. Præterea
ponderãda sunt verba tex. in d. §. Auge. ibi, *quidquid*
patrem suum. Quia noĩa possessiua, *meum, tuum, suũ*,
64 præsens tp̃s significãt, & ad futurũ tp̃s extendi nõ
65 possunt, tex. elegãs, vbi Bar. in l. si ita legatum, 8. ff.
de aur. & argen. leg. ibi, *si ita legatum esset, vestem*
meam, argentum meum, damnas esto dare, id legatum
videtur, quod testamenti tempore fuisset. Quia præsens
tẽpus semper intelligitur, & ibi, *hac demonstratione,*
meum, præsens, non futurum tempus ostendit. Et sic cũ
in d. §. Augerius, fideiussor fuerit obligatus, non ge
neraliter pro quocunq; debito, sed specifice pro de
bito patris sui, illa dictio, *suum*, restrĩgit obligatio
nem ad præsens tp̃s, & sic ad debitum liquidatũ in
vita patris principalis debitoris, non vero in futu-
rum pro tp̃e fideiussoris heredũ. Quia qualitas ad-
66 iuncta verbo, intelligitur secundum tp̃s verbi, l. in
delictis, §. si detracta, ff. de noxal. l. Titius, ff. de te-
sta. milit. Quod non obscure probat d. l. 16. tit. 11.
par. 5. ibi, *de alli adelante queda obligado el fiador*. &
sic sequitur quod re ĩtegra, nõ facta liquidatione,
neq; interpellatione, non remanebit obligatus, li-
cet postea calculatio fiat, quia obligationis substã-
tia retrotraheretur ad tp̃s futurum, contra naturã
obligationis & fideiussionis. Quæ omnia sunt men
ti tenenda, quia quotidiana sunt, & alibi sic expli-
67 ta, neq; expedita nõ reperies. Quæ soĩa cum sit cõ-
munis, vt omnes fatentur, sequenda est in iudican-
do, & consulẽdo, vt late resoluimus in proœmio li
bri primi, à n. 50. Et iudex qui iudicat contra com-
munem, facit litem suã, vt ibi ẽt resoluimus, nu. 16.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium non põt contrahi inter filium adoptiuũ & filiam naturalem & legitimam adoptantis.*
2 *C. 1. de cognatione legali, declaratur.*
3 *Negatiua præcedens annullat actum sequentem.*
4 *Concupiscentia reprimi debet.*
5 *Reuerentia semper debetur patri adoptanti ex parte filiorum.*
6 *Veracruz damnatur in sua opinione.*
7 *Lex 7. tit. 7. p. 4. declaratur.*
8 *Concilium Tridentinum nihil mutat circa cognationem legalem.*

QVÆSTIO DCCXXVIII.

Vtrum filius adoptiuus, adoptione durante, possit contrahere matrimonium cum filijs naturalibus, & legitimis adoptantis. Communis contra communem, & quid iure regio.

DIximus in q. 250. cognationem legalem impe
dire, & dirimere matrimonium contrahendũ
inter fratres adoptiuos: nunc autem in quæstione
ꝓposita se offeret alia opinio cõmunis contraria,
1 in qua partem negatiuã, quod nõ possit filius ado-
ptiuos contrahere matrimonium cum filijs natura
libus, & legitimis adoptantis, tenet gl. vltima, in c.
vnico, de cognatione legali, vbi Innoc. Et hanc o-
pinionem sequitur etiam gl. in summa, 30. q. 3. &
hanc opinionem dicit veram, & communem Theo
logorum Sylu. in summa, verb. matrimonium, 8. in
2 vers. 8. qui allegat D. Th. & alios. Quæ opinio ex-
presse comprobatur in d. c. 1. de cog. leg. cuius ver-
ba sunt. *Si qua per adoptionem mihi soror esse cœperit,*
quandiu durat adoptio inter me & ipsam, nuptiæ con-
sistere non possunt, & illa negatiua annullat & reuo-
cat actum sequentem, vt est gl. in c. 1. de reg. iur. li.
6. quam dicit communem, pluribus citatis, Gutie.
in l. nemo potest, n. 145. ff. de leg. 1. Couar. in c. quã
uis pactum, 2. p. §. 4. n. 14. de pact. lib. 6. & nostram
principalem opinionem sequitur & dicit commu-
nem Nau. in man. latino, c. 22. nu. 44. & Veracruz,
in speculo coniug. ar. 60. fol. 262. litera B. vbi assi-
gnat rationem, ex D. Th. dicens merito à matrimo
nio contrahendo prohibendi sunt illi, qui simul cõ
uiuunt in eadem familia, vt concupiscentia repri-
4 matur. Et sic cum semper contingat, quod simul ha
bitent pater adoptans, & filius adoptiuus, & filij le
gitimi & naturales ipsius adoptantis, sequitur qđ
iuste ab ecclesia sit facta talis prohibitio, quæ sem-
5 per & perpetuo durat, cum semper debeatur reue-
rentia ex parte filiorum, ipsi patri adoptanti, vt do
cet Veracruz, sup. Quod quidem verum non est, nĩ
6 si durante adoptione, vt expresse cauetur, in d. c. 1.
ibi, *quamdiu durat adoptio*, & hoc expressius probat
in l. 7. tit. 7. par. 4. cuius verba sunt. *Otro si los hijos*
carnales non podrian casar aquello: que prohijaron sus
padres, o sus madres, mientras durasse el prohijamien-
to mas, si se des hiziesse bien podrian casar. vbi Greg.
verb. *que prohijaron*, refert duas communes contra-
rias, & sequitur opinionẽ Canonistarũ ex Abb. &
Præpos. in d. c. vni. de cogn. leg. dicens illam l. esse
menti tenendã, quia approbat prædictã opinionẽ,
quæ seruari dẽt ex æquitate canonica, vt concupi-
scẽtia reprimatur, l. qñ, l. adoptiuus, ff. de ritu nup.
8 Quæ non sunt innouata per Conc. Trid. ex ratione
l. præcipimus, C. de appel. l. sancimus, C. de testam.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Restitutio statim & sine dilatione est facienda.*
2 *Restitutionis praceptum est affirmatiuum, quatenus iubet restituere, negatiuum tamen, quatenus tacite iubet non tenere alienum.*
3 *Praceptum negatiuum obligat semper, & pro semper, affirmatiuum vero non semper.*
4 *Debitor constitutus in extrema necessitate, tenetur restituere cum primum peruenerit ad pinguiorem fortunam.*
5 *Cessante causa finali, cessat effectus.*
6 *Constitutus in extrema necessitate debet habere propositum restituendi cum primum possit.*
7 *Pater potest vendere filium propter famem, sed tenetur illum redimere cum peruenerit ad pinguiorem fortunam.*
8 *Cap. si propter necessitatem, de furt. declaratur.*
9 *Cap. Odoardus, de solutio. declaratur.*
10 *Cedens bonis liberatur à carcere, non tamen à debito, si perueniat ad pinguiorem fortunam.*
11 *Cessio bonorum non liberat ipso iure ab obligatione debiti sed suspendit petitionem creditoris.*
12 *Cessio bonorum ignominiosa liberat debitorem à debito in tantum, vt perueniens ad pinguiorem fortunã non teneatur debitum soluere.*
13 *Pœna cessionis bonorum loco solutionis subrogatur.*
14 *Nemo tenetur egeno & pauperi rem donare, sed solum mutuare ad succurrendum necessitati, vt restituat, si peruenerit ad pinguiorem fortunam.*
15 *Contraria opinio refertur in quæstione principali.*
16 *Furans rem in extrema necessitate, non tenetur illã restituere, licet perueniat ad pinguiorem fortunam.*
17 *Omnis res habens suam perfectionem, non reuocatur, licet postea cesset causa.*
18 *Actus perfectus legitimus & consummatus non vitiatur, licet perueniat ad casum, à quo incipere non poterat.*
19 *Regula, cessante causa, declaratur vt non procedat quã do actus est consummatus.*
20 *Præscribens bona fide, potest rem præscriptam bona fide retinere etiam si post completam præscriptionem superueniat mala fides.*
21 *Clericus infirmus non tenetur recitare horas canonicas, licet postea conualescat.*
22 *Debitor decimarum potest licite eas retinere, si eis indigeat.*
23 *Mulier minor vigintiquinque annis, etiam facta maior, non priuatur successione filij, cui non petierit dari tutorem vel curatorem.*
24 *Delictum committens in minori ætate, propter quam fuit excusatus à pœna, factus postea maior non est puniendus.*
25 *Qualitas in aliquo actu requisita sufficit si à principio interueniat, licet non duret.*
26 *Noua opinio, & distinctio in quæstione principali à Petro Nauarra proponitur.*
27 *Res perijt periculo domini.*
28 *Cap. Odoardus, de solutio. declaratur.*
29 *Opinio auctoris in quæstione principali.*
30 *Restitutio quando differri possit ex iactura status, vel dignitatis.*

QVÆSTIO DCCXXIX.

Vtrum qui ex necessitate aliquid capit, teneatur illud restituere perueniens ad pinguiorem fortunam. Cõmunis contra communem.

1 VErissima ioris conclusio est, restitutionem sta
tim & sine dilatione esse faciendam. Ita do-
cet D.Th.2.2.q.62.ar.fin. Pro qua est tex.in ca.sæ-
2 pe.de resti.spoli.& ratio est, quia licet præceptum
restituendi sit affirmatiuum, quatenus expresse iu-
bet restituere, est tamen negatiuum, quatenus taci
te iubet, non tenere alienum inuito domino. Ita te
net Caiet.in summa, tit.de resti.§.6.Gutier.can.q.
c.fi.in prin.idem docet Sylu. verb. restit.5.Cano,
in relect.de pœnit.4.par.§.itaque Sco. in 4.dist.15.
q.2.§.de quarto.Palud.in 4.dist.15. q.2.art.6.qui
id probat ex illo Leuit.6. *Non remanebit apud te o-
pus mercenarij*, Gabr.in 4.dist.15.q.2.concl.2.Mer
cado, de rest.c.1. dicens esse præceptum eiusdem
speciei: non furandi, & restituendi, idemq; docet
(contra alios) Nauar.de resti.lib.1.ca.1.nu.17. Et
3 ratio diuersitatis ea est, quia præcepta negatiua ob
ligant semper, & ad semper, quamuis affirmatiua
non, nisi semper, & ad certum tempus, iuxta D.Th.
vbi supra, q.33.art.2.Arch.in c.si peccauerit, 2.q.
1.& in summa de pœnit.dist.5. Abb.in c.nouit, de
iud.quos refert & sequitur Nauar.in man.cap.17.
nu.54.& nu.61. qui mouet nostram quæstionem,
4 & pluribus rationibus & fundamentis concludit,
per extremam necessitatem proximi, obligari pro-
ximos eius, ad subueniendum ei, tantum quantum
est opus ad liberandum ab ea, non tamen efficere
eum ipso iure dominum illius necessarij, & conse-
quenter teneri regulariter ad restituendum, cum
peruenerit ad pinguiorem fortunam, cum cessante
causa finali, debeat cessare effectus, c.cum cessante,
5 de appell.l.adigere,§.quamuis,ff.de iure pat.idem
que tenet in apologia libelli de red.eccl.q.2.mo-
nit.4.pro qua opinione est gl.communiter recepta
in reg.peccatum, de reg.iur.in 6. quam opin.tenẽt
doct.in c.si quis propter necessitatẽ, de furt.Adri.
in 4.tract.de restit.c.quia dictum est, Almain.in 4.
dist.15.q.2.Med.de rest.q.15.quam opinionem se
quitur Palat.Rub in rubr.de don.§.5.nu.47.&48.
dicens quòd tutius est, quod etsi propter necessita
tem excusetur quis à restitutione, quod restituat
tamen adueniente pinguiori fortuna, & sic optime
consuluit Franc.de Platea, in tract.vsurarũ, vers.v-
sura, 11.§.3.& §.6. Quod si quis sit cõstitutus in ex
6 trema necessitate, proponat in corde, quod si per-
uenerit ad pinguiorem fortunã restituet, & sic erit
in statu salutis. Vnde notabiliter dixit Bald.in c.ex
7 rescripto, de iureiu.in fi. quod licet pater propter
famem possit vendere filiũ, vt in l.2. C.de par.qui
fil.distrax. tamen si perueniat ad pinguiorem for-
tunam, tenetur illum redimere. Quem sequitur Fe
li.in c.cum dilecta, vers.fallit.8.de rescr.Et in con-
8 firmationem quæstionis principalis facit tex.in d.
c.si quis propter necessitatẽ, de furt.cuius hæc sũt
verba. *Si quis propter necessitatẽ, famis aut nuditatis,
furatus fuerit cibaria, vel vestem, vel pecus, pœniteat
hebdomadas tres, et si reddiderit, nõ cogatur ieiunare.*

& sic insinuant verba tex.io verbo, *reddiderit*, quod
facta restitutione remanet liberatus à peccato: ergo à principio (non obstaote necessitate) erat obli-
9 gatus. Prætetea facit pro hac seotentia tex.in c.Odoardus, de solutio. vbi debitor propter inopiã liberatur, recepta prius ab eo cautione idonea p solnendi debita, si ad pinguiorem deuenerit fortunã, vbi illud notãt doct. & de illius tex. interpretatione agit Conu. lib.2.var.c.1.à nu.9. Paz, io praxi.4.
10 p.1.to.c.1.nu.10.Gutier. de iur.cõfit.1.p.c.17.nu,
31. Rursus facit pro hac seotẽtia, quia qui cessit bonis, licet remaneat liberatus a carcere, vt in l.1.C, qui bon.ced.pos.tamen tenebitur præstare cautionem iuratoriam de soluendo ęre alieno, cũ ad pinguiorem deuenerit fortuoam, Ita Host.Io.And. & Enricus, in d.c.Odoardus, Greg.Lopez, io l.3.titu,
15.p.5.verb. *de que pudiesse viuir*, Cou.vbi sup.c.2.
11 no.6. & ratio est, quia cedens bonis, non liberatur ab obligatione quam antea contraxerat ipso iure, sed tantum illa obligatio est suspensa, & veluti sub vmbra, donec debitor perueniat ad pingoiorẽ fortunã, & si interim conueniatur, competit illi exceptio. Ita Cyn.q.9.io d.l.1, cuius opinio communis est secuodum Ioan.io §.fi.nu.2. Inst.de act.Couar, vbi sup.nu.6.io fi.Cap.Thol. decis.136, Mench.de
12 succes.crea.§.9. nu.51, vnum tamen non omittã, quod si cessio fuerit ignomintosa (iuxta loci coosuetudinem) non tenebitur cędens solnere debitũ, licet postea peruenerit ad pinguiorem fortunam.
13 Ita tenet singulariter Gui.Pap.q.343. Quia illa pęna loco solntionis habetur, arg.gl.in c.sicut dignũ, de homic.in §.eos, quam commendat & sequitur Rom.sing.24.& illam opinionem tenet Greg.io l, 3.tit.15.p.5.verb. *san gran ganancia*, licet non referat Guidonis senteotiam. Contrarium tamen sentit Couarr.vbi sup.nu.6. quod declarat Matien.in l.4.tit,16.lib.5.recop.gl.a.nu.12, Vltimo pro eonfirmatione nostræ quæstioois principalis facit subtilis ratio, quia is qui extrema laborat necessitate, non hẽt maius ius ad rẽ alienã, quam quod dñs in eũ trãsferre teneretur. Sed sic est, quod dñs nõ te-
14 neretur inopi rẽ propriã donare, ad inopiã subleuãdã, sed satis erit, quod illã tradat titulo vel cã mutui, ea pactione, vt quoties debitor pueniat ad pinguiorem fortunã, teneatur mutuã pecuniã soluere, Ergo bene sequitur, quod teoebitur restituere adueniente pinguiori fortuna. Quæ opinio satis pia ẽ, & à multis doctissimis viris approbata, vt tradit Couar.in reg.peccatum, 2.p.relect.§.1, nu,4.in fin, referens duas communes opiniones in hac quęstione, & allegat Adrianum, quodlib.1.ar.2, col.3.
15 Sed his non obstantibus, cõtrariam opiotonem tenet Sco. Ricard. & alij, in 4.sent.dist.15.quos sequuntur Ang. & Sylu, in summa, verb.furtum, q.5, qui asseuerat eorum opinionem communem esse, imo quod is qui aliquid furatur in extrema neces-
16 sitate constitutus, non teneatur illud restituere, ẽt si peruenerit ad pinguiorem fortunam, quia tempore necessitatis omnia soot communia, & res efficitur pleno iure accipientis, vnde nimirum si non teneatur rem furatam restituere, etiam si perueoe-
17 rit ad pinguiorem fortunam, quia omnis res habẽs suã perfectionẽ, non reuocatur, licet postea cesset cã talis rei, vt in c. suggestum, de decimis, & sic licet cesset causa furandi in casu fortunę pinguioris, tamen quia semel huic iuri naturali est ius perfectum acquisitum in re capta, non est locus restitu-
18 tioni. Pro quibus facit ratio tex. in l.fi.C.de nupt. vbi actus perfectus, legitimus & consummatus, nõ viciatur, licet perueniat ad casum, à quo incipere non potuit: Probat etiam text.in l.non est nouum, de reg.iur.c.factum legitime, eo.tit, in 6. & probat
19 tex.in l.penul.§.etsi placeat, vbi notat Barto ff.de verb.obl. & licet regula sit, qood cessante cã dẽat cessare effectus: tamen illud non procedit, quando effectus est iam consummatus, & in esse productus, vt in l.fi.ff.vnde liberi, l.inter stipulantem, §.sacra. vbi notat Ias.nu.4.ff.de verb.obl.c.sane, de tenun. c.fi.de offi.deleg. quod ita declarat Tiraq.in trac. de cessante causa, limit.12. & sequitur Mieres, de maioratu, 1.p.q.2.nu.18.in fio. Quod quidem etiã
20 procedit in foro conscientiæ, quia si aliquis præscripsit rem alienam eum bona fide, & completa præscriptione superueniat scientia rei alienæ, cum effectus pręscriptionis sit iam perfectus & consummatus, potest licite, qui rem alienã sic præscripsit, retinere eam. Ita gl.in c.fi.de præscr.vbi Imo.dicit communem Legistarum, & Canonistarum, & nos diximus in q.657.per totam. Et ex theologis idẽ tenet D.Tho.quodlibet.12.arg.25.Scot.in 4.sent. dist.15.D.Ant.io.2.par.prin.suæ summæ, lib.1.c.7. Ang.in sum.verb.præscriptio, §.46. D.Bernard. in suis sent.lib.de euangelio æterno, sermo.32.argu. 2.in c.1.& 3, q.1, & hinc est quod cum clericus in
21 firmus non teneatur recitare horas canooicas, vt tradit Nauar.io Manu.c.25.nu.122.& 123.quod licet postea conualescat, non tenebitur illas recitare, vt tradit Ioan.Maior, in 4.sent. dist.12.q.3. Et
22 ex his resolui põt illud quod indecisum reliquit Abb.in c.cũ hoĩes, de decim. vbi dicit, qđ ille, qui tenetur soluere decimas, si illis indigeat ad sustẽtationem, poterit salua cõscientia sibi retinere. Qđ amplio, ẽt si pueniat debitor ad piguiorẽ fortunã.
23 Rursos suadetur prædicta sententia ex traditis p Rom.cons.279.vbi dicit, qđ mulier minor viginti quinq; annis, nõ petẽs tutorẽ, vel curatorẽ filijs pupillis, non priuatur eorũ successione, etiã facta maior. Et pro hac sñia est bonus text. in l.vni.ff.si tab. test.nu.extab, ibi, *nam etsi mortis tempore tabulæ fuerint, licet postea interuenerint, competit bonorum possessio, quia verum fuit tabulas extare*. Ex quo fit, qđ
24 committens delictum in impuberi ętate, pp qoam fuit excusatus à pęna, etiam factus maior non est amplius ob delictum puniendus, gl.t.in l.sciãt, C. de legiti.hered.Hippol.in l.infans, n.13.C.ad leg. Cornel. & in l.de minore, nu.4.ff.de quęst. Loaces, de matrimo.regis Angliæ, dub.11.nu.13, Et sic in quæstio. principali, eum à principio detentor rei alienæ sit excusatus a restitutione propter inopiã, seqoitur, qood licet superueniant diuitiæ, non te-
25 nebitor restituere, quia sufficit, quod qualitas in aliquo actu requisita intersit à principio, licet non duret ex post facto. Ita gl.in cle.2.de rescript.Cap. Thol.decis.459.Bar.in l.fi.ff.ad Tert. Ex quib.fun
26 damentis hæc pars vř satis pia, iuridica, & sustentabilis, sed nř conciuis Pet.de Nauarra, lib.3. de re

stit.

ſtit.c.4.à nu.10.& 25.nouam amplectitur ſenten-
tiam,optime diſtinguens inter debitorem conſtitu
tum culpa ſua in extrema neceſſitate,& inter furē,
qui ante neceſſitatem, ſiue poſt, iniuſte occupauit
rem alienam.Primo caſu, cum aliquis eſt debitor,
eo ipſo non eſt in extrema neceſſitate, nā id quod
ſoluere debebat ſuum eſt,eiuſque dominium hēt,
27 & ſi res periret,eſſet periculo ſuo,& ſic ſi bona ſua
dilapidat,ſuum conſumit,vnde perueniēdo ad pin
guiorem fortunam,nō eſt à reſtitutione immunis,
cum re vera,ex re proximi nunquā veſci potuerit,
cū ipſe rem propriam habeat, licet debitā.At vero
qn̄ furatus eſt,vt ſibi ſubueniret, vel ante neceſſita
tem furatus fuerat,tunc res qua vtitur in illa extre
ma neceſſitate alterius non eſt,ſed ſua,& ſic nō te-
nebitur reſtituere,cum ad pinguiorē puenerit for-
tunā,cū iuſte ac licite conſumpta fuerit res in illa
extrema neceſſitate. Et rō dīiæ eſt, quia cum ante
neceſſitatem furatus eſt,peccauit mortaliter & te-
netur reſtituere anteaquā pueniat ad neceſſitatē.
At vero,qn̄ furtum fuit cōmiſſum inſtanti neceſſi-
tate,non peccauit. Itaq; reſoluit, quod aut debitū
eſt reale,aut perſonale : reale,qn̄ proceſſit ex con-
tractu mutui,emptionis,locationis, vel venditio-
nis,vt in hoc caſu non teneatur debitor reſtituere,
ēt ſi puenerit ad pinguiorem fortunam. Si vero de
bitū ſit pſonale, proueniens ex delicto,furto,vel ra
pina, tenetur facere reſtitutionem, adueniente ꝓ-
ſpera fortuna,& ita dicit accipiendū fore tex.in d.
28 c.Odoar.de ſolut.Quæ diſtinctio ſatis ſubtilis eſt,
ſed cum agatur de materia peccati, tutior & ſecu-
29 rior opinio eſt eligenda.Et ſic teneo (ſub lima me
lius ſentiētis,& correctione almæ matris eccleſię)
quod in oī euentu & caſu, ſiue loquamur in debi-
tore ex cōtractu reali,ſiue pſonali, ſiue furtū in ex-
trema neceſſitate fuerit cōmiſſum,vel extra neceſſi
tatē,tenebit̄ debitor quoties puenerit ad pinguio-
rē fortunā rē debitā reſtituere, cū ceſſet cā indigē-
tiæ,& abundet diuitijs:quia primęua obligatio nō
fuit extincta ipſo iure,ſed ſuſpenſa,& quaſi ſub vm
bra,donec ſupueniat caſus proſperæ fortunę,& ita
ſemp fortunatus erit, faciendo reſtitutionē.Et qn̄
30 reſtitutio differri poſſit,videlicet,ſi debitor habi-
ta rōne ſtatus,& dignitatis grauiſſimā pateret̄ ia-
cturā ex reſtitutione,vide Io.Gut.Can.quęſt.c.40.

SVMMARIVM.

1 *Hereditas directo codicillis dari poteſt, quando filius eſt heres institutus.*
2 *Contraria opinio in quæſtione principali proponitur.*
3 *Lex 3.Tauri,inducitur pro hac vltima opinione.*
4 *Solemnitas eadem requiritur in teſtamento inter liberos,qua inter extraneos.*
5 *Matienzi opinio reprobatur.*

QVÆSTIO DCCXXX.

Vtrum quando filius eſt heres institutus, hereditas poſſit codicillis adimi, vel dari. Communis contra communem,& quid iure regio.

DIximus in q.264. hereditatem codicillis ne-
que dari, neq; adimi poſſe, vbi iura & ratio-
nes huius concluſionis allegauimus,quam limitāt
1 doctores, qn̄ codicillis eſt filius heres inſtitut⁹, q̄a
fauore filiorum, exiſtimant doct. hereditatem di-
recto codicillis dari poſſe,ita Bart. in l.hac conſul
tiſſima,§.ſi quis autem,in fi.C.de teſta. & in l.mili-
tis,nu.2.ff.de milit.teſt. quam opinionem ſequun-
tur Paul.Fulg.Alex.& Zaſ.in d.§.ſi quis autem,Cu
ma.in l.1.& 2.ff.de iniuſt.rup.Alex.cōſ.146.n.10.
lib.2.Socin.reg.196.Bern.Diaz,reg.309.fallen.2.
Apoſtil.ad Soc.inn.ad l.2.poſt nu.9.ff.de vulg.vbi
dicit hāc eſſe communem opinionem,quam ſequi
tur Paul.conſ.93.in fi.li.1.& hanc opinionem eſſe
magis cōiter receptam dicit Guil.Bened.in c.Ray
nutius,verb.teſtamentum,el 3.nu.57.ff.de teſtam.
2 Sed his non obſtantibus, contrariam opinionē
ſequitur Bal.in d.§.ſi quis autē,& in l.ſi filius,n.7.
C.fa.erciſ.Aret.in auth.hoc inter, in fi.C.de teſta.
Imo.in l.1.ff.de iniu.rupt.Salic.in l.filiæ, nu.5.C.
fa.erciſ.& in l.non codicillum,nu.4.C.de teſt.Ro.
conſ.179.nu.12.dicens hanc eſſe communem opi
nionem,& in iudicando & conſulendo non eſſe re
cedendum ab opinione Baldi, quam etiam ſequi-
tur Curt.conſ.73.nu.11.dicens Bar.opinionem nō
probari in iure, dicit etiam communem opinionē
Pariſ.conſ.35.nu.6.lib.2.Cæph.conſ.733.nu.42.
lib.5.& hæc eſt tutior & communior opinio,ſecū-
dum Fab.Turr.conſ.22.nu.13.vol.1.Corn.conſil.
324.num.5.& 12.lib.1.vbi dicit communem opi-
nionem contra Bar.& plures pro hac opinione re-
fert Mench.lib.3.de ſucceſ.creat.§.25.nu.7.& hāc
ſequitur Molin.lib.2.de primog.c.8.nu.32.& Gra
tia.reg.74.nu.14.qui refert duas communes opi-
niones,his nō citatis.Quæ opinio hodie eſt appro-
3 bata per l.3.Tauri,vbi eadem ſolemnitas requiri-
4 tur in teſtamento condito inter extraneos, & inter
liberos,vnde cum in teſtamento facto inter extra-
neos, non poſſit directo hereditas dari codicillis,
vt in l.2.C.de iure codic. ita nec in teſtamento in-
ter liberos. Et hæc opinio eſt verior & tenenda tā
de iure communi quam regio, vt tenet Molin.ſup.
d.c.8.nu.29.verſ.his non obſtantibus,& Grat.reg.
74.nu.8.& nouiſſime Guillen.de Ceruantes,in d.l.
3.Taur.n.153.& nos etiam diximus in q.264.nu.
5 4.contra Matienzo,in l.1.tit.4.gl.9.nu.14.& 18.
lib.5.recop.Quæ opinio ſequenda eſt in palatijs &
ſcholis,cum ſit cōior & verior,vt tradit Mench.ſu
pra,nu.7.& vide quæ diximus in q.50.nu.2.

SVMMARIVM.

1 *Heres non conficiens inuentarium tenetur vltra vires hereditarias.*
2 *Contraria communis opinio in quæſtione principali proponitur.*
3 *Heres occultans bona hereditaria, conueniri poteſt vltra vires hereditarias,ex magis recepta & communi opinione.*
4 *Paria ſunt,non facere inuentarium,vel doloſe & cum ſubtractione facere.*
5 *Præſumptio non debet præualere veritati.*
6 *Inuentarij ſolemnitas traditur remiſſiue.*
7 *Cautela,vt heres nō teneatur vltra vires hereditarias.*
8 *L.9.tit.6.p.6.confirmat primam opinionem.*

QVÆSTIO DCCXXXI.

Vtrum heres omittens ponere in inuentario aliquas res hereditarias dolose, teneatur ad duplum, vel vltra vires hereditarias. Communis contra communem, & quid iure regio.

1 DIximus in q.411. heredem non conficientem
inuentarium teneri vltra vires hereditarias,
vt in l.fin.C.de iure delib.si tamen faciat inuenta-
riũ,& omittat malitiose aliquas res hereditarias,
tunc existimant doctores, quod heres non perdit
beneficium inuentarij, sed quod tenetur ad duplũ.
Quam opinionem tenet Cyn. Fulg. & Salic. in d.l.
fi.§.licentia,el 2.quos sequitur Paul. ibi,n.2.Alex.
& Ias.nu.4.Guillerm.Bened.in c.Raynutius,verb.
mortuo testatore,nu.402. de testam.quam opinio
nem sequitur Rom.cons.276.nu.8.& Alex.de Ne-
uo,cons.38.nu.17.Natta, cons.574.nu.8.lib.3. &
hanc dicit communem opinionem Monticulus,
de inuent.c.3. nu.3.& c.12. pro qua sententia fuit
iudicatum, vt tradit Ant.Gama, decis.122.vbi idẽ
nouissime tenet Blas Flores de Mena, eius additio-
nator, pro qua opinione adducit Rom.tex.in d.l.
fi.§.illud, vbi nihil probatur, sed illud probatur in
d.§.licentia, in fi.cui consonat, l.9.tit.6.p.6.
Sed contrariã opinionẽ (imo quod heres in hoc
2 casu perdat beneficium inuentarij, vt possit con-
3 ueniri vltra vires hereditarias) tenet gl.in auth.de
hered.& Falc.§.hinc nobis, verb.lucrari, quam se-
quitur Bar.in l.beneficium, ff.ad l.Falc. asserens ita
de facto respondisse, prout respondit in cons.154.
nu.7.lib.1.vbi testatur ita communiter teneri, idẽ-
que tenet in l.rescriptum, ff.de his, quib.vt indign.
& in d.l.fi.§.licentia, vbi Din.Rainer.& Bald.idem
Bal.cons.219.nu.3.lib.1.Salic.in l.sancimus, C.de
iur.delib.& in auth.sed cum testator, C.ad leg.Fal
cid.Abb.cons.73.nu.8.& 9.lib.2. & hanc dicit cõ-
munem opinionem Hieron.Grat. cons.25.num.3.
li.2.Corn.in d.§.licentia.Menoch. cons.89.num.
146.vol.1.& cons.671.lib.6. Fab.Tur.cons.47.li.
1.vbi refert duas communes, Socin. cons.108.nu.
43.lib.2.Cæphal.cons.314.nu.24.lib.3.Guid.Pap.
in tract.de inuentario, q.42.num.4.& 5. Cassan.in
consuet.Burg.rub.4.§.1.gl.1.nu.7. Fanus, in tract.
de inuent.3.p.nu.54. dicens hanc esse magis com-
munem opinionem,& in practica obseruatam, &
quod ab ea non est recendum in iudicando & con
sulendo. Quæ opinio verissima semper fuit visa de
iure communi, & ex eo comprobatur, quia paria
4 sunt non facere inuentarium, vel dolose, & cum
subtractione facere, arg.l.quoties, ff.qui satisdare
cog.l.nullam, ff.de auct.tut. Imo turpius est subtra
here res hereditarias, & non describere eas in in-
uentario, quam fortassis ignorantia ductus, heres
illud non faceret. Et si prima opinio esset vera, se-
queretur maximum absurdum, quia in plus punire
tur qui non fecit inuentarium, ex præsumptione qd
res hereditarias subtraxit (vt in d.§.hinc nobis, &
tradit Abb.cons.73.nu.9.lib.2.& Rol.in tracta.de
inuent.5.par.c.3.nu.23.& Menoch.cons.272.nu.
33.lib.3.Burs.cons.247.nu.9.li.3.) quam ille, qui
5 vere subtraxit, & sic præsumptio valeret veritati,
quod verum non est, l.filium quem pater, ff.de li-
ber.& posthum.ibi, *ne imagine naturæ veritas obum*
6 *bretur*, & hanc sententiam sequitur Roland.consi.
73.lib.2.vbi posuit omnes solemnitates requisitas
in inuentarij confectione, idemque traditur in l.5.
tit.6.part.6. Erit autem optima cautela, vt heres
7 protestetur, quod si aliæ res, vel iura, reperiantur,
illas addet inuentario, ita Paulus, in d.l.fi.§.cũ igi-
tur, vbi docet qd ita de facto obseruatur, & Deci.
cons.633.idem docet Greg.Lop.in l.5.titu.6.p.6.
verb.*todos los bienes*. Quæ quidem cautela prodes-
se debet ignorantibus, & absque dolo omittentib.
res hereditarias apponere in inuentario, secus ta-
men erit, si illa protestatio facta fuisset animo ad-
eundi, & diminuendi, ita Guid.Pap.q.42.n.1.Cor.
cõs.246.n.17.li.2.Paris.cõs.12.n.28.lib.2. quos se
quitur Fab.Turret.cons.47.num.82.vol.1.& vide
quæ diximus in q.589. sed nihilominus tamen pri
mam sententiam confirmat hodie l.9.ti.6.p.6.ibi,
8 *deue pechar tanto doblado, quando encubrio*, & ita te
nendum est, vt docet Greg.Lopez, in l.10.eo.titu.
verb.*el inuentario*, & ita obtinui & practicaui.

SVMMARIVM.

1 *Sententia non minus factis quam verbis approbari potest.*
2 *Appellationi videtur renunciare petens dilationem ad soluendum.*
3 *Paria sunt non appellare, vel sententiæ acquiescere.*
4 *Appellationi interpositæ videtur renunciare petens dilationem ad soluendum.*
5 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
6 *Tempus datum ad appellandum, non debet plus operari quam ipsa appellatio.*
7 *Appellationi interpositæ censetur renunciatum per actum contrarium.*
8 *Lex 1.tit.3.lib.4. recopilationis declaratur.*
9 *Concordia opinionum refertur.*
10 *Reus soluens metu iudicis ad redimendam vexationem, non dicitur appellationi renunciasse.*

QVÆSTIO DCCXXXII.

Vtrum petens dilationẽ ad soluendum, videatur sentẽtiã approbare, & appellationi interposita, & interponenda renunciare. Communis contra communẽ.

1 SEntentia non minus factis, quam verbis appro-
bari põt. Ita probatur arg.tex.in l.reprehenden
da, C.de inst.& subst.l.quo enim, ff.rem ratam hab.
quæ iura hanc conclusionem expendit Cur.iu.cõs.
17.nu.10.& est optimus tex.in l.ad solutionem, C.
de re iud. vbi expresse probatur nostra conclusio
2 affirmatiue, quod petens dilationem ad soluendũ,
3 videatur appellationi renunciare: quia paria sunt
non appellare, vel appellare, & postea sententia ac
quiescere, quem text.ad hoc dicit singularem Ro.
cons.9.& Hip.sing.136.Rota, dec.2.in tit.de app.
Bellam.decis.137.tit.de renunciat.Corneus, cons.
80.num.9.lib.1.Bertrandus, consi.1.num.8.vol.1.
Marant.de ordine iud.in 4.actu principali, vltimæ
partis iudicij, nu.306.& 314. Felin. in cap.quoad
consul-

consultationem, nu.8.de re iud.Pro qua sententia
est bonus tex.in l.fi. C.de tẽp. appel.l.ab eo,C.quo
mo.& quan.iud.& declarat Ant.Gabr.tit.de appe.
concl.3.fol.141.& Matien.in l.14.titu.10.gl.2.nu.
9.lib.5.recopil. Quam opinionem sequitur Innoc.
(sic declarans,d.l.ad solutionem) in d.c.quoad cõ
4 sultationem,nu.1.in fi.resolnens,quod petens dila
tionem ad soluendum, dicitur sententiã approba-
re,& appellationi interpositæ renunciare: quã opi
nionem sequitur Butr.Abb.& Imo.in c.gratum,de
offi.deleg.idem Imo.in l.si se non obtulit.§. si quis
condemnatus,ff.de re iud. Flo.in d.l.ad solutionẽ,
Host.in c.significauerunt, de testib.quem sequitur
ibi Abb.& Card.& dicit cõem opinionẽ,& sequen
dam Felt.in d.c.quoad consultationem, nu.6.in fi.
de re iud.& eam sequitur Ant. Gabr.lib.2.com.cõ
clus.tit.de appel.concl.2.n.5. Et huic sententię cõ
duci potest tex.in l.postquam liti, C.de pact.ibi,*a-
ctionem finitam instaurari posse nulla ratio permittit.*
5 Sed contrariam opinionem (imo quod appella-
tioni interpositæ,& interponendæ videatur renun
ciatũ) tenet gl.verb.acquieuisse, in d.l.ad solutio-
nem,quam sequuntur Ang. Aret.in l.cum ex causa,
C.de appel.& Butric. sibi cõtrarius, in d.c.quo ad
consultationem,& magis cõiter tenere modernos,
testatur ibi Alex.de Imol.quem refert Mexia,ad l.
Toleti,6.par.1.fundamento,n.4.& 5.vbi refert in
quæstione proposita duas cões opiniones ad inui-
6 cem contrarias.Et rõ huius opinionis est,quia nõ
dẽt plus operari tẽpus datũ ad appellandũ, quã ip-
sa appellatio,iuxta gl.in l.1.in prin.ff.nil nou.app.
7 pend.& in l.furti, ff.de his qui not.infa. & sic, per
actum contrarium renunciatur ipsi appellationi in
terpositæ,vt in c.gratum, de offi.deleg.ita & eodẽ
modo tempori ad appellandũ dato, quã opinionẽ
8 sequitur Azeue.in l.1.tit.18.lib.4.recop.nu.70.sic
9 intelligens,& declarans d.l. Quæ opiniones redu-
cuntur ad concordiam per Abb. in d.c.quoad cõ-
sultationem,nu.15.vt hæc vltima opinio procedat
qñ condemnatus ipse, vel eius procurator,termi-
nũ ad soluendum petijssent sponte:prima vero In-
nocentij,& aliorũ procedat,qñ appellatio fuit in-
terposita,in metu iudicis ad redimendam vexatio
nẽ solutio facta fuit, quia alias detineretur ĩ carce
re reus,donec solueret: tunc vero,quia non sponte
& propria voluntate contra appellationẽ facit,sed
metu iudicis cõpulsus (pp metum carceris) appel-
lationi renuntiasse non videtur, & licet postea ad-
uersarius, corã superiore opponat hanc exceptio-
nem taciti consensus & renuntiationis non est au-
diendus,imo admittendus est appellans,ad prose-
quendam suam appellationem, & ita cõiter fit &
practicatur. Quæ cõcordia placet Bal.in d.c.fi.nu.
12.de appel.& sequitur Mexia,vbi sup.nu.5.

S V M M A R I V M.

1 *Mensura loci,vbi res vendita est sita, dẽt considerari.*
2 *Aestimatio vini est facienda secundum locum destina-tæ solutionis.*
3 *Valor beneficij considerari debet,secundum æstimationem monetæ loci,vbi beneficium est situm.*
4 *Locus destinatæ solutionis attendi debet.*
5 *L.contraxisse,ff.de actio. & oblig.declaratur.*
6 *Gabella solui debet in loco contractus, & non in loco solutionis.*
7 *Rei sitæ locus considerari debet.*
8 *Mensura loci vbi fundus est positus attendi debet.*
9 *Contraria communis opinio, & illius fundamenta proponuntur.*
10 *L.si fundus,ff.de euict.declaratur.*
11 *In cõtractib.id tẽpus spectandũ est,quo contrahimus.*
12 *Locus contractus attenditur in his quæ pertinent ad litis decisionem.*
13 *Distinctio Anth.in quæstione proposita refertur.*
14 *Mensuratio debet fieri in rebus venditis, secundum mensuram loci contractus.*
15 *Cõsuetudo quæ viget in loco cõtractus cõsiderari dẽt.*
16 *Cain pondera,& mẽsuras,et negociari primus ĩuenit.*

QVÆSTIO DCCXXXIII.

Vtrum mensuratio iugerum prædiorum, seu aliarum rerum sit facienda secundum mensuram loci, vbi res vendita sita est. Communis contra communem.

IN pluribus locis varia est rerum mensura circa
triticeũ,vinũ,vel oleũ, & solet dubitari,si triticũ
vendatur in ciuitate Toletana à ciue Abulensis ci-
uitatis,ibi reconditũ,an debeat considerari mensu
ra loci contractus, qua.s.vtitur ciuitas Toletana,
vbi venditio fuit celebrata,vel mẽsura loci,vbi res
1 vendita sita est.Et in quæstione proposita vr̃ dicen
dum, quod attendi debeat loci mensura vbi res vẽ
dita sita est,quę sententia probatur in l.vinum,ff.si
2 cert.per.vbi æstimatio vini est facienda secundum
locum destinatæ solutionis. Rursus confirmat ista
sententia,ex traditis per Oldr. cons.168.vbi si quis
impetrauit grãm vt sibi conferatur beneficium vs-
3 que ad certã quantitatem Turonensiũ, attendi dẽt
æstimatio respectu loci, vbi beneficium est situ, &
non loci vbi grã facta fuit. Quam decisionẽ sequit
Alex.cons.21.vol.2. & cons.37.vol.5. Brun.consil.
91.Alc.cons.697. Præterea faciunt pro hac senten
tia tradita per Cur.iu.in l.heres absens,§.apud La-
beonem,ff.de iud. vbi dicit communem opin.Bar.
de qua in l.quæro,ff.de solu.& resoluit,quod si cõ
tractus celebretur in vno loco, & promissio fiat de
4 soluendo in alio, quod locus destinatæ solutionis
5 attendi debeat,& nõ locus contractus.Pro qua sen
tentia adduco tex.in l.contraxisse,ff.de act.& obl.
cuius verba sunt,*contraxiße vnusquisq; in eo loco in-
telligitur, vbi soluere se obligauit,* quem tex.multũ ex
tollit Ias.in d.l.vinũ,nu.12.& in §.plus,inst.de act.
nu.14.15.& 17.& in l.1.nu.4. ff.de eo qđ certo lo
6 co.Facit ẽt pro hac sñia, quod gabella solui dẽt in
loco traditionis,& nõ in loco cõtractus, ita Bal.in
l.multũ,& Sal.in l.fi.C.si quis alt.vel sibi, & sequi
tur Parla.rer.quotid.1.par.c.3.§.8.nu.50.& 51.&
est tex.de iure regio,in l.9. tit.17.lib.9.recopil.Et
confirmatur etiam ista sententia ex l.1.C.vbi de
poss.agi o por.& in l.1.C.vbi fideicõ. peti opor. in
7 quibus iuribus locus rei sitæ consideratur. Et bre-
uitati consulendo, hanc opinionem in terminis no
stræ quæstionis tenet Albericus, in l. in arbitrio,
8 §. de eo, in fine, ff. de dolo. vbi quærit, quid

si Parmensis vendit Phegino fundum existentem in
territorio Parmensi, contractus tamen fuit celebra
tus Phegij, secundum quam mensuram mensurari
debeat. Et primo arguit, quod secundum mensurã
Phegij, ex eo quòd contractus ibi fuit celebratus,
vt in l. fundus, ff. de euict. l. imperatores, ff. de cõtr.
emp. Postea vero concludit in contrarium dicens,
quod mensura Parmensis attendi debeat, vbi fun-
dus situs est, l. si prædium, C. de præd. minor. & se-
quitur istam opin. Io. Rain. in tract. de mensura, q.
5. in fi. & Host. in sum. tit. de empt. & vend. §. quib.
in fin. Fabia. de Monte, in tract. de emp. & vend. in
q. 5. in prin. vers. & idem, qui adduxit text. pro hac
sententia, in l. ratio, §. fi. ff. de act. empt. & d. l. cõtra
xisse, Pet. de Monte, in suo reper. verb. mensura. Al
ciat. in l. vinum, nu. 37. ff. si cer. pet. Rim. cons. 366.
nu. 16. & pract. Papien. in forma actionũ realiũ, gl.
in verb. cui cohæret, in fi. & hãc esse cõem opinio-
nẽ testatur Alc. cõl. 697. Et ita fuisse pronũciatũ in
senatu Taurini refert Octa. Cache. dec. Ped. 114. in
fi. & hãc esse cõiorẽ & crebriorẽ sñiã (dicẽs sic fuis
se iudicatũ) tenet Rolã. vol. 3. cons. 13. nu. 1. & 26.
9 Sed his non obstãtibus, cõtraria opinio verior
est, & tenenda & practicanda (prout iam semel pra
cticaui cum casus iste mihi in p axi contigisset) &
pro hac sententia facit tex. in l. si fundus, ff. de eui.
cuius verba hæc sunt, *si fundus venierit ex consue-*
10 *tudine eius regionis in qua negotium gestum est, pro e-*
uictione caueri oportet. Ex quibus verbis manifeste
cõprobatur nr̃a cõclusio, & sic qd locus cõtractus
sit attendendus, & mensura quæ ibi viget, non ve-
ro mensura debeat considerari, secundum cõsuetu
11 dinẽ loci, vbi res sita est: & ratio est, quia in cõtra-
ctibus id tempus spectamus quo contrahimus, tex.
in l. si filiusfa. 78. ff. de verbor. l. semper in stipula-
tionib. ff. de reg. iu. & sic si in loco cõtractus, est sta
tutũ de gabella soluẽda, & in loco destinatæ solu-
tionis nõ viget tale statutũ, dẽt attendi locus con-
tractus, ita Bal. in l. 1. q. 4. C. de contrah. empt. & in
l. magis puto, §. illud, ff. de reb. cor. Abb. in ca. fin. de
for. comp. Dec. in c. 1. nu. 26. de iud. vbi dicit esse cõ
munem opinionẽ & receptã sentẽtiã, quã sequitur
Purpu. in l. vinum, nu. 92. ff. si cert. pet. & plurib. am
pliationib. exornat Ant. Gabr. lib. 6. com. concl. tit.
de consue. concl. 2. Præterea confirmatur prędicta
sententia ex Bar. in l. cunctos populos, nu. 16. C. de
12 sum. Trin. vbi resoluit, quod in his, quæ pertinent
ad iuris decisionẽ, attenditur locus cõtractus, ẽt si
alibi sit solutio destinata, quã sñiam dicit commu-
nem Purpu. ibi, nu. 103. & illud declarat Rol. cons.
48. vol. 3. per totũ. Hinc ẽt dixit Bal. in l. 1. C. vbi cõ
ueniantur, qui cert. loco. quod si duo scholares cõ
traxerunt Perusij, & destinatũt solutionẽ Bononię,
quod attẽdi debeat locus celebrati cõtractus, quẽ
sequitor Barba. cons. 15. vol. 2. Ias. cõs. 133. num. 6.
volu. 4. vbi dicit doctores ita cõiter tenere: Quod
quidem confirmatur ex traditis per Anch. in rubr.
de consuet. vbi dicit, quod si loquimur de statutis
respicientibus ipsius contractus ordinationem, seu
solemnitatem, tunc inspicitur locus celebrati con
tractus, vt in d. l. si fundus, & in l. 2. C. quemad. ref.
aper. Si vero loquimur de his quę respiciunt execu
tionẽ iuris, orientis ex ipso contractu, tpe ipsius, &
secundũ eius naturã, tunc inspicimus locũ celebra
ti contractus, & nõ locũ destinatæ solutionis, & il-
lud d. Anch. sequitur Barba. d. cons. 15. in fi. vol. 2.
vbi dicit, ꝙ solutio monetæ fieri dẽt secundũ lo-
cũ contractus, & sequitur Ruy. cons. 117. num. 12.
vol. 5. & Cacial. in d. l. cunctos populos, nu. 11. &
14 130. in fi. Et in terminis nostræ qõnis, quod mẽsu-
ratio fieri debeat secundũ locum contractus, & nõ
secundũ mensurã loci, vbi res sita est, tenet Bart. in
d. l. semp in stipulationibus, p illam legem, & p d. l.
si fundus, & sequitur Ang. in auth. de collato. in fi.
vbi dicit illũ tex. esse notandum pro venditoribus
frumenti ad mensurã, quia vẽditio dẽt sp intelligi
secundũ mensurã vigentẽ in loco cõtractus, & seq
tur Soc. cons. 247. & pract. Pap. in forma libelli vẽ-
dit. in verb. perticarum centum, in fi. vbi dicit, ꝙ
si res immobilis sit vendita ad mensurã, vel mobi-
lis ad pondus, & nascatur contentio inter emptorẽ
& venditorem, ad quam mensurã, vel ad quod põ-
dus mẽsurari vel ponderari debeat res vendita, qđ
15 attendi debet consuetudo, quę viget in loco cõtra
ctus, & sequitur Matth. de Afﬂ. decis. 363. num. 5.
Brun. in tract. de augmento monetæ, cõcl. vlt. vers.
& si sit. Dec. in d. l. semper in stipulationibus. Purp.
in d. l. vinum, nu. 93. & sequitur Pari. cons. 64. nu.
71. vol. 1. Bertac. in suo reper. verb. venditio qualı-
ter. nu. 41. & hanc esse doctorum receptam senten
tiam, & communiter approbatã inquit Cagn. in d.
l. semper. & sequitur Raph. Cum. cons. 20. & alios
DD. pro hac sententia dicentes communem allegat
Rol. à Val. cons. 100. vol. 3. qui respondit ex profes-
so difficultatibus adductis, pro cõtraria opinione,
& in terminis pro hac sñia consuluit Octa. Cache.
decis. Pedem. 114. vbi refert duas cões opiniones,
sequens hãc vltimam, licet dicat, quod maior pars
senatus (æquitatis quadam ratione mota) sequuta
fuerit primam sententiam, quam sequitur Matien.
in l. 1. tit. 13. gl. 2. nu. 3. vbi distinguit, quod si lo-
quimur in rebus mobilibus, consideretur locus cõ
tractus, in rebus vero immobilibus, locus vbi res si
ta est, p l. si patet, C. de prædijs minorum, & in gl. 3.
nu. 4. dicit, quod primus inuentor mensurarum, &
ponderum, fuit Phydon Argiuus, vt tradit Plin. de
natu. hist. lib. 7. c. 56. alij dicunt Gellium, alij Moy-
sen, vt ipse refert. Sed tu vide Bobadillã, in sua po-
litica, in 1. par. limit. 1. c. 1. nu. 6. & Guillen. Bened.
in c. Raynutius, verb. & vxorem nomine Adelasiã,
nu. 911. vbi dicit, quod Cain fuit primus qui pon-
dera & mensuras inuenit, quod verius puto.

S V M M A R I V M.

1 *Adulterium est grauissimum delictum.*
2 *Maritus cui adulterium fuit commissum non potest in-*
stum temperare dolorem.
3 *Separatio thori fit propter adulterium, non tamen pro*
pter occisionem filij.
4 *Cap. 9. Genes. declaratur.*
5 *Melius est vulnera pati, quam adulterium.*
6 *Adulterium est alieni thori violatio.*
7 *Adulterium dicitur ab alter & thorum.*
8 *Adulterij grauitas magna est in iure.*
9 *Adulterium est crimen infestum bonis viris.*

10 *Adul-*

10 *Adulteriū turbat honorē m̄rimonij & famā liberorū.*
1 s *Pęna cōtra adulteros multę sunt ab oī iure imposita.*
12 *Bruta animalia abhorrent adulteria interse.*
13 *Elephantes & columbæ non committunt adulterium.*
14 *Quem possum occidere, possum alimenta & litis expensas denegare.*
15 *Marit⁹ q pōt occidere adulteros, poterit illos verberare.*
16 *Maritus potest castrare adulterum.*
17 *Arma contra se nemo tenetur præstare, tam in ciuilib. quam in criminalibus.*
18 *Contraria communis opinio proponitur.*
19 *Monachus accusans abbatem, debet habere litis expensas ex bonis monasterij.*
20 *Maritus mulieri litiganti contra se tenetur præstare alimenta, & litis expensas.*
2 s *L. si finita, §. de inofficioso, ff. de inoffic. test. declaratur.*
22 *Alimenta & litis expensas, quæ personæ teneātur pręstare, traditur remissiue.*
23 *Maritus iure actionis, & officio iudicis potest compelli alimenta vxori præstare.*
24 *Vxor alenda est à viro, lite pendente, quando ipsa bona non habet.*
25 *L. quæ legatorum, ff. vt in poss. legat. declaratus.*
26 *Alimenta non debentur habenti vnde viuere possit.*
27 *Casus de facto de adulterio in hac ciuitate Toleti commisso proponitur.*
28 *Exclamatio contra mulieres, & illarum proprietates traduntur.*
29 *Mulier est dux malorum, & artifex scelerum.*
30 *Mulier est origo peccati, & mater delicti.*
31 *Mulier est ianua diaboli, & cauda scorpionis.*
32 *Mulier animam corrumpit, & bursas euacuat.*
33 *Mulier est mater culpæ, & radix vitiorum.*
34 *Mulier hēt subtilia attractamēta, & ifinitas malicias.*
35 *Mulier dicitur à mollicie, & à mulceo, mulces.*
36 *Adulteri plurib. pęnis afficiūtur apud varias nationes.*
37 *Cōditiones bonæ & malę feminarū traduntur remissiue.*
38 *Pœna adulterij in quibus casibus euitetur, traditur remissiue.*
39 *Adulter, dicens se ignorasse mulierem cum qua accessum habuit esse coniugatam, liberatus.*

QVAESTIO DCCXXXIV.

Vtrum maritus teneatur præstare alimentum vxori adulteræ durante lite, quando adulterium est notorium. Communis contra communem.

1 ADulterium omni iure pro grauissimo delicto
reputatur, vt pluribus notabilibus exemplis
comprobare nititur Masc. de prob. vol. 1. cōcl. 57.
nu. 1. & ex eo valde maritus offenditur, adeo vt dicat
l. si adulterium cum incestu, §. Imperatores, ff.
2 ad l. Iul. de adult. quod non potest maritus, cui mulier
adulterium commisit, iustum temperare dolorem.
Et est grauius in mente mariti, quam occisio
proprij filij, tex. sic intelligendus, in l. codicillis, §.
matre, ff. de leg. 2. ibi, *filium nostrum communem occidit, & alia mihi deteriora fecit*, & est optimus text.
3 in c. intelleximus, de his qui fil. occider. vbi fit separatio
thori propter adulterium, & non propter filij
homicidium, & plura cōgessit Guil. in c. Raynutius,
verbo, cuidam Petro, n. 109. de testa. (licet aliter no-
uissime tex. illum intelligat noster obseruātissimus
don Ioā Vela, in tract. de punit. delicto. c. in prin.)
4 Et de grauitate adulterij habetur Gen. c. 59. vbi Ia-
cob loquēs Rubē filio suo, ait: *Tu es fortitudo mea, & principium doloris mei*, quasi diceret, licet plures
sustinuerim dolores, tamen nunquam talem susti-
nui, sicut illum quem mihi intulisti, coeundo cum
vxore mea. Vnde dicit Io. Fab. in prin. Inst. de dona.
5 quod plures sunt qui magis vellent esse vulnerati,
6 quam pati dolorem adulteri. Quod quidē est alie-
ni thori violatio, tex. in c. lex illa, §. cum ergo, 36. q.
1. gl. in rub. C. ad l. Iul. de adult. & tradit Syl. verb.
adulterium, & Iul. Clar. rece. sent. §. adulteriū, Co-
7 uar. in 4. 1. p. c. 1. nu. 8. & probatur in l. 1. tit. 1 1. p. 7.
vbi adulterium dicitur ab *alter & thorum*, quia a-
dulter alterius thorum inuadit. Et de grauitate hu-
8 ius criminis multa congessit Pōtifex, in c. 1. 81. dis.
& in c. quid in omnib. 32. q. 7. ibi, *quid in omnibus peccatis adulterio grauius*, & Bal. ī c. at si clerici, §. de
9 adulterijs, de iudicijs, qui in hæc verba locutus est:
10 Adulterium reuera est crimen infestū laicis & bo-
nis viris, turbat honorem matrimonij, & etiam fa-
mam liberorum, in qua consistit decus gentium, vt
in auth. de nupt. in prin. collat. 4. & dicit Bar. in ru-
bri. ff. ad l. Iul. de adult. hoc crimē esse maximum,
11 pręter læsæ maiestatis. Et dr̄ Deu. c. 17. *Maledictus qui dormit cum vxore populi proximi sui, & dicat omnis populus, Amen.* & Exo. c. 20. & Deut. c. 5. & 22.
Si mœchatus quis fuerit cum vxore alterius, & adulterium perpetrauit cum coniunge proximi sui, morte moriatur & mœchus & adultera, & plura cōgessit Tira.
12 ad leges connub. gl. 1 3. n. 6. & hoc crimē (quia gra-
ue & detestabile) bruta aīalia abhorrent, vt legitur
13 de Elephāte apud Pli. de naturali hist. li. 8. c. 5. idē
tradit de colūbis, lib. 15. quæ coniugi fidē nō vio-
lant, vt ēt ipse refert, lib. 10. c. 34. Quæ oīa non abs-
re dicta sunt, vt grauitas huius criminis facilius co-
gnoscatur. Vnde cum maritus vehementer offenda-
tur, & sit pmissum illi p leges regni adulteros in fla-
grāti delicto repertos occidere, vt in l. 80. Taur. q̄
14 est l. 1. ti. 20. lib. 8. recop. merito vr̄ dicendū, quod
cum illos possit occidere, possit & fortius alimēta
vxori, & litis expēsas denegare, arg. tex. in l. necare,
ff. de lib. agn. & illud videntur denotare verba d. l.
1. ibi, *faga dellos lo que quesiere*, quæ verba denotāt
liberā & absolutā voluntatem nulli legi allegatā,
15 vt nouissime tradit Aze. ibi, n. 11. vbi dicit, qđ ma-
rit⁹ poterit adulteros verberare & vulnerare, quia
qui pōt ad maius, pōt ad minus, vt tradit Hip. cons.
54. nu. 7. & Mol. de primog. lib. 2. c. 5. nu. 28. l. nec
in ea, ff. ad l. Iul. de adult. vnde merito defendi pōt
16 snīa Pala. Rub. in rub. de don §. 87. nu. 8. dicētis ma-
ritum posse castrare adulterum, quā sequitur Did.
Per. in l. 44. tit. 19. lib. 8. ord. pag. 305. & in l. 2. titu.
15. li. 8. gl. *si el obispo*. Gom. in d. l. 80. Tau. n. 47. Ex
quib. vr̄ fundata pars negatiua nēę cōnis, quod ma-
ritus teneatur præstare alimenta vxori adulterę du-
17 rāte lite. Præterea fulcit̄ ista sententia, quia nemo
tenet̄ præstare arma cōtra se, l. frustra, C. de prob. l.
qui accusare, C. de eden. l. nimis graue, C. de testib.
quæ iura habent locum tā in ciuilibus causis, quā
in criminalibus, vt in l. qui sententiā, C. de pœn. &
in expresso istam sententiam tenet Bolog. consilio

23. vbi dicit communem opinionē, & sequitur Parif.conf.54.nu.57. Feder. de Sen.conf.156.& dicit etiam communem Rim. conf.174.nu.75, quē pro communi allegat Io.Botta,conf.24.nu.11. & 18.vltra quos hanc opinionem sequitur Bal.nu.2. Salic. nu.3.in l.quod in vxorem,C.de neg.gest. Rom.in l.si cum dotem,§.si maritus,nu.25.ff.solu.mat.Gratus,conf.57.nu.2.vol.1.vbi dicit communem.

18 Sed his non obstantib. contraria opinio verior est,& tenenda in iudicando & cōsulendo,& pro ea est tex.in c.ex parte,1 1.de accus.vbi monachus ac-
19 cusans abbatem,debet habere litis expensas ex bonis monasterij,& assignat tex.rationem, quia monachus proprium nō habet ; ergo similiter cū vxor constante matrimonio proprium non habeat, vt in l.doce ancillam,C.de rei vend,vbi notāt DD.sequi-
20 tur quod cum litiget cum marito, vt se ab accusatione adulterij proposita defendat, quod maritus teneatur illi præstare alimenta,& litis expensas,qua alias indefensa remaneret, & pro hac sententia fa-
21 cit tex,vbi gl.in l.si finita,§.de inofficioso,ff.de inoffi,test,qui tex.licet loquatur in materia appellationis,tamen ex identitate rationis, idem dicendū est in causa principali,arg.tex.in l.si neget,ff.de li. agnos.l.filius,ff.de iure delib. & notat gl.in l.fi.C. de ordi.cogn.que iura in hoc sensu expēdit Matth. de Affl.decis.10.nu.2.& sequitur istam sententiam pluribus citatis,& Lara,in l.si quis à liberis,§.si vel
22 parens,nu.55.de libe,agnos.vbi posuit plura exempla de personis qui durante lite tenentur præstare alimenta,& in nu.64. accessit huic nostræ sentētiæ principali,nullum pro contraria parte aūctorē adducens,quam opinionem tenet Pala.Rub.in c.per vestras,de dona.§.39.nu.5.qui dicit,quod ita practicatur.Idemq; tenet Feli.in d.c.ex parte, & alios quos refert & sequitur Boer. in facti contingentia loquens de muliere adultera, decis.315.nu.2.Couar,pract.q.c.6.nu.5. Menoch. de præsump.1.p.li,1.q.35.Quessada,in suis q.c.18.nu.fi.& pro regula generali illud tradit Io.Gutier. cano.q.c.24.nu.7. vbi dicit,quod ita vidit sæpe iudicatum,& iudicauit. Quam opinionem in quæstione proposita dicit communem Iul,Clar.lib.5.recept.sent.§.adul-
23 terium,nu.17,vbi dicit,quod ad hoc pōt cogi maritus , non solum ex officio iudicis , sed etiam iure actionis,& sequitur Guid.Pap. decis.439.nu.4. Cephal.conf.127.nu.6,Ioseph,Ludou, decis.46.nu.4, & pro hac sentētia consuluit Fed. de Sen.cōs 176. Rebuf.in tract.de sent. prouisionalib,art,3,gl,1.in 1.to.nu.17.Rimi.conf.274.in fi.& duas cōcs in qō ne proposita tradit Io.Botta,vbi sup. quas fuit mihi primus inuentor huius contrariæ sententiæ , & p hac opinione fuit iudicatū in curia, vt tradit Thomas de Triuisanis,lib.4.decis.16.nu. 5. vbi assignat
24 rationem, quæ sententia declarāda est, vbi mulier nulla bona haberet, ex quib. posset se alere, & litis expensas facere, Et pro hac sententia est optimus
25 tex. in l. quæ legatorū, 14. ff. vt in possess. legatorū, ibi, *nec suum quicquā habeat*, vbi notat gl. verb. vxo-
26 re,& ad hoc illum tex.expendit Quessada, qōnum iur.c.25.nu.6.& probat tex.in d.l. si quis à liberis, §.idem rescripsit,ff.de lib.agnos.cui consonat tex. in l.6.tit.19.p.4.ibi, *otrosi quando el suyo vuiesse de lo suyo con que pudiesse viuir*. Et sic in casu quæstionis
27 propositæ ita respondi,cum de simili fuissem consultus per quendā nobilem ciuem incolā huius ciuitatis Toletanæ,qui cum habuisset vxorem nimia pulchritudine condecoratā , & ab cōsummis diuitijs,& delitijs ornatā,& valde æstimatā, adulterium ei commisit,in cuius cā patrociniū præstiti,& quia delictum fuit pluribus testibus de visu cōprobatū, in absentia pp illorum fugā,condemnati fuerūt in pena ordinaria delicti: ipsa aūt,antequā à domo mariti aufugisset, amouit plurima bona mobilia , aurū,& argenrū,æstimationis duo millia ducatorum, ex quib.ipsa ali poterat durāte lite,& sic marito rñ di nō teneri illi alimenta,nec litis expensas præstare,et si psonaliter cōparuisset in iudicio,prout sępe sępius attentauit,magis confidens in clementia viri,quā in delicti innocentia,O infelicissimi mariti, quorū vxores talia nefanda delicta,ad illorū ocu-
28 los ppetrarūt.O vxores,coius genus nō solū est luxuriosum,sed venenosum & auarissimum, & sic dr̄ Eccl.c.25. *Plus placebit commorari cum dracone & leone, quam habitare cum muliere nequam, quæ garrula & linguosa est, vbi deberet esse verecunda & pauci loqua*, vt hr̄ in l.in coniunctione, C.de nupr. Mulier
29 n.est dux malorū, artifex scelerum, pp cuius incontinentiā tot adulteria & stupra nefandissima in ciuitatib. cōmittuntur. Illa est quæ vocatur iter mali, & mortis, illa est serpentis discipula, cōsiliaria dia-
30 boli, fons deceptionis, & pp eā omnium rerū calamitas inducitur. Est.n. origo peccati, mr̄ delicti, arma diaboli, expulsio paradisi, inducit hoīes ad confusionē, & vocatur impedimentū viri, vas adulte-
31 rij, aīal pessimū, pondus grauissimū, aspis insanabilis, ianua diaboli, cauda scorpiōis, vulnus insanabile, bestia insatiabilis, solicitudo cōtinua, naufragiū incontinentis viri, fœtor cōtinuus. Præterea est superbia incōparabilis, carēs lege, modo, & rōne. Ha-
32 bet mel in ore, & in corde venenū & deceptionē. Animā corrumpit, bursas euacuat, est impedimen-
33 tū doctrinæ, pturbatio bonum, mr̄ culpæ, radix vitiorū, & principiū & finis cuiuslibet mali. Est fouea profunda, puteus angustus, insidiatr̄ aliena viā quasi latro, & quos incautos inuenerit, interficiet, Nihil ergo infesta muliere crudelius, conseruatis vos abscindite illā a carnib. vestris, ne vobis a cætero abs-
34 tatur, hēt.n. mulier subtilia attractamenta, & infinitas malitias & subtilitates pniciosas ad hoīes decipiendos, quas in volumine amplissimo numerare difficile esset. Non ergo immerito nomen mulieris cōuenit diffinitioni, quia non solum a mollitie dr̄,
35 verum etiā a mulceo, es: quasi viros mulcens non solū in sanguine, verum et in bursa. Ob idq; teuo-
36 cādę sunt tales putridæ ac fœtidę carnes, eū tot mala inde sequatur, sic & tot pœnis adulteri afficiūtur apud omnes nationes, vt tradit Tiraq. l.13, a nu.6.
37 cū seqq.& Guill. Bene. in c. Raynutius, verb. duas
38 habens, nu.25, vbi refert conditiones bonæ & malę fœminarum, & nouem casus in quib. mulier libe-
39 ratur à pœna adulterij tradidit Quessada, sup. c.18. & etiam adulter liberatur, si dicat ignorasse mulierem esse cōiugatam, cum qua accessum habuit, quæ ignorantia de iure præsumitur: ita Gama, decis.142. & probat lex.5. tit.17.p.7, qd̄ tene menti.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Iudæorum paruuli, non possunt baptizari inuitis parentibus.*
2 *Reliquiæ Israel in æternum durabunt, hoc est descendentes ex genere Iudæorum.*
3 *Iudæi permittuntur in pluribus rebus pub. Christianis, quæ sit ratio.*
4 *Nullus ad fidem cogendus est.*
5 *Deus diligit voluntarium militem.*
6 *Iudæis non potest iniuria neque violentia fieri vt profiteautur fidem catholicam.*
7 *Voluntas propria siue interpretatiua, requiritur in baptismo.*
8 *Concilium Toletanum 4. celebratum anno 681. allegatur pro hac sententia.*
9 *Vsu ecclesiæ non est receptum, quod filij Iudæorum baptizentur inuitis parentibus.*
10 *Contraria communis opinio proponitur.*
11 *Fides offerentium sufficit paruulis in baptismo.*
12 *Iudæi nõ habẽt filios in sua potestate quoad spiritualia.*
13 *Baptismi suscipit sacramentum qui violenter ad baptismum attrahitur.*
14 *Paruuli Iudæorum habent voluntatem præsumptam profitendi fidem catholicam.*
15 *Materia & forma, intentio, requiritur in baptismo.*
16 *Puer infidelium recipit characterem baptismi in fide parentis spiritualis.*
17 *Cap. iudæorum. 28. q. i. inducitur pro hac opinione.*
18 *Baptismus est ianua omnium sacramentorum.*
19 *Filij iudæorum possunt baptizari, licet ipsi nec ipsorum parentes sint capti in bello, dũ fiat à potestate regia.*
20 *Opinio auctoris in quæstione proposita traditur.*
21 *Filij iudæorum recipiunt vere baptismum etiamsi de facto, inuitis suis parentibus, baptizentur.*
22 *Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent.*
23 *Deus est dominus vniuersalis.*
24 *Princeps est in terra minister iustitiæ.*
25 *Ratio principalis præsentis opinionis proponitur.*
26 *Mala non sunt facienda, vt inde eueniant bona.*
27 *Opinio Simancæ defenditur circa particulares personas.*
28 *Indiæ maris Oceani iusto titulo possidentur à nostro rege catholico, & traditur ratio.*
29 *Indiæ maris Oceani an iuste a principio occupatæ fuerint per Hispanos primos.*
30 *Nemo per viam belli cogi potest fidem catholicam.*

QVÆSTIO DCCXXXV.

Vtrum filij infidelium possint inuitis parentibus baptizari. Communis contra communem.

QVæstio quæ in præsenti venit examinanda,
est satis à doctoribus theologis & iurisperitis controuersa, & pro parte negatiua, facit doctrina gl. in c. Iudæorum. 28. q. 1. vbi dr̃, quod paruuli
1 Iudæorum non possunt eripi à parentibus, & baptizari, Illis inuitis & reluctantibus. Quia si possent eripi in processu tẽporis, nullus esset Iudæus in mũdo, & sic non adimpleretur prophetia Esa. c. 10. &
2 Paul. ad Rom. c. 9. vbi habet, quod reliquiæ Israel saluæ fient (sed à talibus reliquijs cauendum est) & illã gl. sequitur Card. Flo. & Maria, in c. sicut, de Iu-
3 dæis. Ex qua ratione existimo, quod permittuntur Iudæi, etiam in pluribus reipublicis Christianis, vt adimpleãtur scripturæ, & illud insinuat nobis Clemens III. in d. c. sicut, ibi, *Statuimus vt nullus inuitos, vel nolentes Iudæos ad baptismum venire, compellat.* Et ibi, *Christi fidem habere nõ creditur, qui ad christianorum baptismum, non spontaneus, sed inuitus cogitur peruenire*, & assignat gl. ibi rationem, quia nullus ad fidem cogendus est, vt in c. ad fidem. 23. q. 5.
4 & c. Iudæis. 45. dist. quia fides ex necessitate esse nõ dẽt, vt in ca. qd aũt, 3. dist. Deus. n. opt. max. diligit voluntarium militem, vt in c. non est, 15. q. 1. & sic
5 omnia iura, tam ciuilia quam canonica disponunt
6 vt nulla iniuria fiat Iudæis, nullaq; violentia, vt in d. c. sicut, & in l. in christianis, C. de paganis. Rursus cõprobatur ista sententia, quia in baptismo requiri-
7 tur voluntas propria, siue interpretatiua per alios, vt seruatur in baptismo paruulorũ Christianorũ, vt in c. paruuli, de consecr. dist. 4. & in c. maiores, de baptismo. Et in terminis hãc opinionẽ tenet D. Tho. 2. 2. q. 10. ar. 12. dicens, quod si infantes baptizarentur inuitis & reluctantibus eorum parentib. sequerentur homicidia, & apostasię. Quam opinionem defendunt & approbant Durand. Ricar. & Palud. in 4. sent. dist. 6. Gerson, in regulis moralibus, Cald. in tit. de Iudæis, cons. 3. Caiet. in repet. c. ad limina. 30. q. 1. §. 1. n. 64. Ant. Schapa de iure nõ scripto. lib. 2. c. 41. & Greg. in l. 2. tit. 23. p. 2. gl. 3. Did. Perez, in l. 12. tit. 1. lib. 8. ord. glo. *tornar a la fee*, Bibaldus in candelabro eccl. tit. de baptismo, nu. 55. & nouissime hanc sequitur opinionem noster conciuis D. Ximenez, in sua concordata iuris, ad d. ca. Iudęorum, 28. q. 1. in 2. p. vbi refert duas cões, & dicit sic tenuisse & publice legisse doctorem Veram magistrum vtriusq; merito venerandum, & Lelium de Zanchis, de priuileg. ecclesiæ, priuil. 142. nu. 10. & 13. Mench. lib. 1. controu. illust. c. 8. nu. 12. Burs. cons. 152. vol. 2. nu. 11. & 70. Natta, cons. 434. Pari. cons. 2. vol. 4. nu. 17. & 34. & hanc dicit communẽ opinionem Card. Abb. Præpos. & Feli. d. c. sicut. & hanc dicit veriorem & communiorem Mascar. de Susannis, in tract. de Iudæis, 3. p. c. 2. nu. 6. & Didac. Perez, in l. 1. tit. 4. lib. 8. ord. pag. 117. & Enriquez (religiosus societatis Iesu) in sua summa moralis theologiæ, lib. 2. c. 25. & late per magistrum Bãnes. in 2. 2. q. 10. ar. 12. & Arag. ibi q. 10. ar. 8. & 12. Quã opinionem etiam tenet Card. Flo. in cle. 1. in fin. de Iudęis, & sequitur Anania, in d. c. sicut, vbi Io. de Ligna. dicit, quod communiter approbatur illa sententia, ex gl. illius tex. quam etiam sequitur Caieta. in suo sacramentali, sacram. baptismi, q. 45. & Angel. in summa, verb. baptismus, §. 2. & Card. Alex. in c. si sincera. 43. dist. & alios allegat Matth. de Affl. dec. 351. nu. 3. & Syl. in summa, verb. baptismus, 4. n. 5. vbi refert communem opinionem, & sequitur Angles, in suis q. theolog. in q. de recipiẽtibus baptismum, art. 2. vbi refert tres doctorum opiniones in quæstione proposita, & pro hac opinione allegat Ferret. in cons. 76, nu. 1. Concil. Toletanum quar-
8 tum, in c. 59. & 65. quod Conciliũ fuit celebratum anno dñi 681. sub Honorio I. Pontifice Max. regnante anno tertio Sisenando rege in hac vrbe Toletana,

tana. Concilij verba hæc sunt, *Iudæi qui Christianas*
mulieres in coniugio habent, admoneantur ab episcopo
ciuitatis illius, vt si cum eis permanere cupiunt, Chri-
stiani efficiantur, quod si admoniti noluerint, separen-
tur: filij autem, qui ex talibus nati sunt, fidem atque cō
ditionē matris sequantur. Similiter & illi qui procrea
ti sūt de infidelibus mulieribus & fidelibus viris Chri
stianam religionem sequantur, non iudaicam supersti-
tionem. Quod decretum Cōcilij Toletani declarat
tex. in c. maiores. §. propter quod, de baptismo. Ex
quibus clare colligitur, ꝙ filij infidelium sequun-
tur conditionem patris vel matris, profitētium fi-
dē catholicā, quasi secus sit si filij procreati fuerint
à patribus Iudæis: quia tunc inuitis parentibus nō
sunt baptizandi, cū non profiteantur fidem ortho-
doxam, sed iudaicam superstitionem. Quam opi-
nionem sequitur Simancas, de cathol. institu. tit.
9 29. nu. 53. dicens contrariam opinionem vsu eccle
siæ comprobatam non esse.
10 Sed his non obstantibus, contrariam opinionē
defendunt grauissimi doctores, imo paruuli infide
lium ab inuitis parentibus auferri posse, & baptis-
mi sacramento regenerari. Ita tenent Archidiaco.
& Ioannes And. & alij quos refert Simanc. vbi su-
pra, & illos sequitur Io. Bapt. Ferret. cons. 76. nu. 5.
vbi dicit communem opinionē, & Præpos. & Car.
Alex. in d. c. qui sincera. 45. dist. & pro hac sñia plu
res doctores refert & sequitur Matth. de Affl. dec.
151. à nu. 4. quæ confirmatur ex tex. in d. c. paruuli.
de consecrat. dist. 4. vbi dicitur, quod paruulis suffi
11 cit fides offerentiū, nulla facta mētione de fide pa
rentum, & sic sufficit fides patrinorum, vel alicu-
ius Christiani, vt in c. illud præscrutari, & c. hi qui,
de consec. dist. 3. Nec in hoc casu patria potestas iu
dæorum est in consideratione, prout existimant do
ctores pro contraria parte adducti, quia secundū
12 Affl. supra, nu. 8. Iudæi non habent filios in sua po-
testate, & licet haberent in eos patriam potestatē,
procederet quoad temporalia, & non quoad spiri-
tualia. Præterea cōfirmatur ista sententia ex ratio-
ne tex. in cap. maiores. §. propter quod, de baptis.
13 vbi baptismi suscipit sacramentum, qui terroribus
atque supplicijs violenter attrahitur ad baptismū,
& sic ad obseruātiam fidei Christianæ cogēdus est.
14 Quod quidē à fortiori debet procedere in paruu-
lo infideli, qui non solum non habet voluntatem
violentam in baptismo, imo habet voluntatē pręsū
ptam profitendi fidem catholicā. Rursus confirma
15 tur ista sentētia, quia in baptismo (de quo est noster
sermo) interueniunt omnia requisita de substantia
& perfectione baptismi, quæ est materia, & forma,
& intentio sacerdotis baptizantis, & voluntas pa-
rentis spiritualis, offerentis eum in baptismo, & sic
16 consequitur, quod talis puer recipit characterem
baptismi in fide parentis spiritualis, & semel bapti
17 zatus debet cogi ad ea quæ sunt fidei, vt in d. c. Iu-
dæorum, 28. q. 1. qui tex. optime facit pro hac sñia,
& eius verba sunt, *Iudæorū filios, vel filias, ne parētū*
vltra inuoluantur erroribus, ab eorum cōsortio separa-
ri decernimus, deputandos aut monasterijs, aut Chri-
stianis mulieribus, aut viris Deum timentibus, vt sub
eorum conseruatione cultum fidei discant, atque in me-
lius instituti, tā in moribus quā in fide proficiant. Er
go si sunt filij Iudæorum, bene infertur quod non
sunt filij baptizati. & si in fide dēnt proficere, & cul
tum fidei discere, bene sequitur quod sunt baptizā
18 di, cū sine baptismo fides nō sufficiat, quia baptis-
mus est ianua oīum sacrorum, & nisi quis renatus
fuerit ex aqua & spiritu sancto, non intrabit in re-
gnū cœlorū. Quę opinio satis pia & æqua mihi sem
per visa fuit, qn̄ pueri sunt tenerę ætatis, qui nō ha
19 bent velle, nec nolle, siue parentes illorū sint capti
in bello, siue ex alia causa serui fient, siue non, quia
baptizari possunt reluctantibus parentibus à pote-
state regia, vt legitur fecisse serenissimus Rex Fe-
20 dericus, cuius factū fuit approbatum per consiliū
Neapolitanū, pp fauorē fidei Christianæ, vt refert
Affl. supra, n. 13. & de episcopo Iustinopolitano idē
refert Ferretus, cons. 76. in princ. Et sic reiecta di-
21 stinctione tradita per Simanc. supra, ita tenendum
credo, sub lima & correctione sanctæ matris eccle
siæ. Et licet verū esset, quod prædicti filij suis parē-
tibus inuitis non essent baptizandi, tñ si de facto ba
ptizētur, vere recipiūt baptismū, nec amplius sunt
parentibus tradēdi, vt in d. c. Iudæorū, & in c. 2. de
22 conuers. infid. Quia multa fieri prohibentur, quæ
tñ facta tenēt, vt in l. patre furioso, ff. de his qui sūt
sui, vbi Ias. & resoluit ita Ferretus, supra, nu. 6. licet
& in hoc contrariū doceat Simanc. supra, quæ opi-
nio nimis crudelis & rigorosa est, quia qn̄ filij Iu-
dæorū, inuitis parentibus baptizantur à regibus, &
principibus Christianis, illud faciunt auctoritate
23 suprema & publica, & sic cum Deus qui est domi-
nus vniuersalis, secūdū legem naturalem, & euāge-
licam, præcipiat oēs paruulos sibi per baptismum
consecrari, sequitur, quod licet pater infidelis, qui
24 est dñs particularis, velit oppositū, quod princeps
qui est in terra minister iustitiæ, poterit illos auferre,
& Deo opt. max. per baptismū consecrare, & sic
tales pueri recipiunt characterē baptismalē, prout
docet & defendit Angles, supra, conclu. 1. & 2. vbi
25 assignat rōnem, quia si princeps pōt spoliare patrē
infidelē, patria potestate, qn̄ vult suos filios occide
re, multo magis & a fortiori poterit, quando eos
spiritualiter occidit. Et licet non sunt facienda ma
26 la, vt inde veniant bona, & malū sit spoliare patrē
infidelē potestate, quam habet iure naturali in fi-
liū, tamen hæc ratio nō tollit vim cōclusionis, quia
ordo charitatis est in præcepto, & qn̄ alia via salu-
tis æternę non patet, quā priuando proximū re ali-
qua temporali, possumus illū re illa priuare, animo
recōpensandi, & tunc nulla fit iniuria. Et sic cū par-
uulis infideliū alia via salutis æternæ non pateat,
nisi eripiendo illos à patria potestate animo recō-
pēsandi iniuriā, consecrādoq; illos Deo per baptis
mū, nō erit profecto facere malū, cū vitam spiritua
lē, salutemq; æternā præferre teneamur bonis tem
poralibus, vt docet Angles, supra, qui bene hoc de
27 clarat. Ex qua doctrina defendi potest hæc nostra
sñia, & ēt potest saluari doctrina Siman. de qua su
pra, vt procedat in personis particularibus, qui nō
hēnt iurisdictionem, nec dñium in infideles, & illo
rū paruolos, reducendos illos ad fidē catholicā, re
luctantibus parentibus, & sic si de facto a talibus
ꝑsonis baptizentur, non recipiēt characterē baptis
28 malem, vt ipse docet. Ex qua resolutione & doctri

na,

na,de qua per magistrũ Angles, supra defendi põt
titulus,& dnium,quod ab antiquo obtinuerunt re
ges nostri Hispaniæ,in regnis Indorũ,ex eo quod il
los reduxerunt ad fidem catholicã,quod cum face
re non possent nisi per viam belli, cũ linguã Hispa
nicã non intelligerent,nec concionatores verbi di
uini sine magno milite admitterent,necesse fuit ar
ces munitas hinc & inde extruere,vt tenet Io. Mai.
in 2.sententiarum,distin.44.q.3.loquens in specie
de terris Indorũ maris Occeani, à nostris occupa-
tis.Qd late,& doctissime,more suo,disputat Greg.
in l.2.tit.23.p.2.ver.*acrecentar el pueblo a su fee.* &
latius Marquard de Susan.in suo tract. de Iudæis.
29 1.p.c.14.vbi disputat,an Indi maris Oceani, iuste
a principio debellati fuerint per Hispanos primos
cũ magis animo ditãdi se, quã edocendi illos fidẽ
catholicã,ad illos se contulissent, & per viam bel-
30 li cogi nõ poterant ad fidẽ catholicã,vt in d.l.2.&
in l.6.ti.24.p.2. & docet D. Tho.2.2.q.10.ar.8.in
4.sent.dist.13.q.4.ar.1.ad 6.& Sylu.verb.baptis-
mus.4.§.6.& verb.Iudæus,nu.11.Siman.de catho.
instit.tit.35.nu.13.Didac.Perez, in l.12.tit.3.lib.
8.ordin.pag.66.col.1.& melius Greg.supra, verb.
acrecentar el pueblo a su fee.

SVMMARIVM.

1 *Affirmatiuæ partis in quæstione proposita referuntur auctores.*
2 *Commissa causa possessionis,non est commissa causa proprietatis.*
3 *Proprietas cum possessione,nihil habet commune.*
4 *Cap.ex conquestione, de rest.spol.declaratur.*
5 *Reconuentionis ratione iudex incompetens efficitur cõpetens.*
6 *Litigatores non possunt molestare partem in causa possessionis,si in proprietate non habent iustitiam.*
7 *Peccat mortaliter,qui vtitur iudicio possessorio,nõ habens iustitiam in proprietate.*
8 *Proprietatis iudicium absorbet iudicium possessionis.*
9 *Aduocatus potest vti remedijs possessorijs, licet pars, pro qua aduocat non habeat iustitiã in proprietate.*
10 *Aduocatus legis non hominis debet habere conscientiã.*
11 *Aduocati fuerunt plurimi sancti.*
12 *Aduocatus fuit Christus dominus noster.*
13 *Aduocationis officium exercet Virgo Maria pro peccatoribus,& est officium, apud Deum laudabile & notorium.*
14 *Aduocati,si munus suum iuste exerceant plus merentur apud Deum quam sacri concionatores.*

QVÆSTIO DCCXXXVI.

Vtrum commissa causa proprietatis, intelligatur commissa causa possessionis. Communis cõtra communẽ.

PArtem affirmatiuam in quæstione proposita te
net gl.2.in c.pastoralis,de caus.poss.& prop.cũ
1 qua est communis opinio doctorum,ex Abb.n.10.
& 11.& tenent doct.in c.ex conquestione, de rest.
spol.& dicit cõem opinionem Socinus, in c.acce-
dens,el 2.vt lite non contest.& sequitur Cassiado-
rus decis.9.in titu.de caus.poss.& propriet.nu.12.
Nec huic opinioni obstat tex.in l.si de proprietate.
C.si a nõ cõpe.cui quadrupliciter rñdit Abb.supra.
2 Sed contrariam opinionem in quæstione princi
pali,vt cõmissa causa proprietatis, non censeatur
cõmissa causa possessionis,nisi veniat incidenter,te
net gl.in d.l.si de proprietate, quæ cõter approba
tur ex Abb.in d.c.1.nu.13.& sequitur Iasan l.null-
li.C.de iudi.n.13.Ripa,in l.naturaliter. §.nihil cõ
mune,nu.21.ff.de acq.poss.& ibi Bereng.in repet.
2.p.c.2.nu.12.& Beroius,in rub.de iudicijs, nu.8.
Et ratio desumitur ex dispositione tex.in d.§.nihil
3 commune,vbi dicitur, quod nihil habet commu-
4 ne proprietas cum possessione,cui resolutioni non
suffragatur tex.in d.c.ex conquestione, quia ibi il-
lud procedit virtute reconuentionis quæ prorogat
5 iurisdictionem in causa possessionis, & ratione re-
conuentionis iudex alias incompetens,efficitur cõ
petens,vt in l.quoties,C.de iudic.c.tuã, de ordine
cogni.c.1.vbi de mutuis petitio.auth.& consequẽ
ter. C.de sent.& interloc.om.jud.vnde cum causa
possessionis sit separata à causa proprietatis, licet
causa possessionis sit commissa, non ex eo censebi-
6 tur commissa causa proprietatis.Caueat tamẽ liti-
gator ne molestet, nec litibus vexet aduersariũ in
causa possessionis,si res de qua agitur, in causa pro
prietatis ad eũ non pertineat, quia illud fieri nõ po
test sine periculo animæ, & sciens & prudẽs hoc fa
7 ciendo,peccat mortaliter & tenetur ad oẽs expen-
sas,dãna,& interesse parti victę.Ita tenet Sarmien.
lib.2.select.c.13.nu.5.assignans rationẽ,quia iudi-
8 cium proprietatis,absorbet iudiciũ possessionis,c.
cũ dilectus.c.cum ecclesia Sutrina, de caus.pos.&
propr.& ideo si de nõ iure agentis constaret posses
sorio,per rẽ iudicatam in petitorio, vel per confes-
sionẽ partis ipsius,excluderetur possessorio, d.c.cũ
dilectus,& secundum verã & receptam opinionem
Inn.in c.constitutus,de filijs presbyt.quem sequũ-
tur DD.in d.§.nihil commune, vbi Ias.n.43.Alex.
14.Ripa,35.& alios refert Meno.de recu.poss.re-
medio.1.n.233.Quę snia nimis rigorosa mihi sem
per visa fuit, & valde torquet animum litigatorũ
& aduocatorum,quia si ipsi in foro conscientię nõ
possunt agere remedio possessorio,similiter nec ad
uocatus poterit iuste in tali causa patrocinium pręstare.Cuius cõtrariũ semper vidimus & audiuimus
nihil tã visitatũ in iure,quam interdicta possessoria
intentare in limine iudicij & maioratus tenutã illo
9 rũ remedijs vtẽdo.Et sic sub correctione almæ ma
tris ecclesiæ existimo,nõ peccare aduocatũ, qui in
tali causa patrocinũ præstiterit,licet ipse litigator
peccet,vt tenet Inn.in c.pastoralis, n.6.de caus.pos.
& propric.dicens,*neq; habeas, ò aduocate, conscientiã*
læsam, eo quod dederis causam peccandi spoliato & re
tinendo rẽ alienã,quia potest esse quod vere sua sit, li-
*cet eam non probet esse suam.*Cuius opinionem sequi
tur ibi Io.And.& Bald.in Margarita, verb.aduoca
10 tus,reddens rõnem,quia aduocatus legis, & nõ ho
minis debeat habere conscientiã, & sequitur Par-
lado.lib.1.rer.quotid.c.2.num.6.vbi dicit, quod
aduocatus excusatur a peccato, & restitutione, si
clientulus in possessorio iudicio ius habeat,in pro
prietatis vero non,quod verũ existimo,quia aduo-
catorum conscientiæ magis sunt exonerandæ, quã
grauandę,

grauandæ, vt liberius munus illud sancte exerceat,
11 & sic facilius in locum Diuorum constituantur, vt legitur de D. Ambrosio, & Iuo Brito, qui fuerũt aduocati & sãcti, vt refert Cassaneus, in catalogo gloriæ mundi. 7. p. considerat. 29. in fi. & Matienzo, in dialogo relatorum. 1. p. c. 7. n. 3. & etiam Christus dominos noster fuit aduocatus pro Maria Magda-
12 lena, contra Martã, vt legitur Luc. c. 10. Mat. 26. Mar. 14. & Ioan. 12. *Quod (inquit) molesti estis huic mulieri? bonũ enim opus operata est in me.* Ex quibus auctoritatib. sacri doctores, maxime D. Augu. notant, quod dominos fuit aduocatus pro Maria & Martha, idem tradit Rolan. cons. 36. n. 5. vol. 3. vbi
13 in laudẽ aduocatorũ plura congessit, & etiã Virgo Maria adoocata peccatorum vocatur ab ecclesia, io quotidiana oratione, cuius exordium est *Salue regina*, ibi, *Eia ergo aduocata nostra*, & ita aduocati tot sanctorum imitatores exercent officium apud Deum, valde meritoriom & laudabile, atque ad vitæ hominom & patriæ salutem necessariũ, plusquã milites armatæ militię, vt tradit Rol. à Valle supra. Vnde merito illorum conscientię non sont coangustandæ, nec opprimendæ, vt facit Sarmiẽto, sup. nu. 5. & sic verior est opinio Parladori, supra, qui ĩ nu.
14 8. resoluit, quod aduocatos, si munus suũ vt dẽt obeat, qd plus meretur adocrsus Deum, quam sacri verbi concionatores. Idemque tenet Burgos de Paz, in procemio leg. Tauri, nu. 382. & Greg. in l. 1. tit. 4. p. 3. verb. *los juzgadores*, vbi assignat rationem.

SVMMARIVM.

1 *Incestus cum consanguinea vxoris, impedit matrimonium contrahendum.*
2 *Incestus cum propria consanguinea, est impedimentum ad contrahendum matrimonium, secundum communem opinionem canonistarum.*
3 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur, quod incestus cum propria consanguinea, non sit impedimentum de iure.*
4 *Matrimonium magis offenditur per incestum commissum cum consanguinea vxoris, quam cum propria, propter exactionem debiti.*
5 *Incestus commissus cum propria consanguinea, nullo iure diuino, nec positiuo, est impedimentum.*
6 *Copula inter proprios consanguineos, nõ est impedimẽtum ad contrahendum matrimonium, quãdo in gradu consanguinitatis est dispensatum.*
7 *Copulę taciturnitas non reddit dispensationem nullã.*
8 *Copula inter proprios consanguineos, etiamsi taceatur in dispensationis petitione, non redditur dispensatio nulla.*
9 *Relatio Pontifici non est facienda de criminibus, prout est crimen incestus.*
10 *Incestus cum propria consanguinea est crimen & peccatum grauissimum, non tamen impedimentum.*
11 *Pontifici est facienda mentio de his, quæ eum redderẽt difficiliorem.*
12 *Pontifex inuitatur ad facilius dispensandum quãdo inter consanguineos interuenit copula, vt scãdala euitentur.*
13 *Nemo tenetur se prodere, nec delictum occultum manifestare.*
14 *Dispẽsationem reddit subreptitiam taciturnitas copulæ secundum aliquos.*
15 *Gutierrez, & alios increpat auctor in hac opinione.*
16 *Nunquam vidimus, nec audiuimus incestuosos petere dispensationem.*
17 *Stylus curiæ Romanæ non est, quod exprimatur copula, cum non dicatur in dispensationibus,* dummodo cognita non fuerit, sed dummodo rapta non sit.
18 *Cap. 5. sess. 24. Conc. Trid. declaratur, vt solum procedat in matrimonio iam contracto, habita copula, vt facilius dispensetur.*
19 *Stylus curiæ facit ius.*
20 *Iudex in partibus non debet iudicare secundum stylũ curiæ Romanæ.*
21 *Stylus curiæ modo albus, modo niger.*
22 *Stylus curię est volubilis, & mutatur ad mutationem Papæ & auditorum.*
23 *Stylus curiæ debet esse scriptus, & in aperto prolatus, vt à iudicibus sit obseruandus.*
24 *Stylus curiæ debet esse confirmatus aliqua speciali decisione Papæ, alias ordinarius non tenebitur illum seruare, cum consistat in facto, & non præsumatur.*
25 *Iuri scripto potius inhærendum est quam stylo Romanæ curiæ propter illius contrarietatem.*

QVÆSTIO DCCXXXVII.

Vtrum incestus cum propria cõsanguinea impediat matrimonium contrahendum. Communis cõtra cõem.

1 INcestus commissus cum cõsanguinea vxoris, est impedimentum impediens matrimonium cõtrahendum, non tamen dirimit iam contractũ. Ita probat tex. in c. transmissæ, de eo qui cognouit cõsanguineã vxoris suę. Et hęc est expressa determinatio ecclesiæ, secundũ Veracruz, in spec. coniug. 1. p. ar. 23. de impedimẽto incestus, & probatur in l. 13. & 14. tit. 2. p. 4. vbi declarat Greg. verb. *con su parienta*, & resoluit nostram quæstionẽ dicens, incestũ cum
2 propria consanguinea esse impedimẽtum, sicut cũ consanguinea vxoris, & qd sit stãdũ dispositioni illius legis, cũ sic per illã interpretetur ius canonicũ. Quã opinionem tenuit gl. in c. de incestis. 35. q. 3. & gl. fi. in c. si quis viduã. 32. q. 7. & Host. Ioa. And. Abb. in c. 1. de eo, qui cogno. cõsang. vxor. & Ang. io summa, verb. incestus, §. fi. & hæc est cõis opinio canonistarum, secũdum Nauar. in man. c. 22. n. 75. qui huic adhæret opinioni, & Ant. Cuchus, li. 5. maiorum instit. tit. 12. nu. 27. cum tribus sequentibus.
3 Sed his non obstantibus cõtraria opinio verior & receptior est, & semper illã defendi in iudicãdo & consulendo, quia incestos cũ propria consanguinea, non est impedimentum de iure, sed solũ cũ consanguinea vxoris, vt in toto tit. de eo, qui cognouit consang. vxo. suæ. & sic hanc opinionẽ sequitur D. Tho. in 4. sen. dist. 34. q. 1. ar. fi. & Floren. 3. p. tit. 1. c. 16. §. 4. Ricard. d. dist. 34. Syluest. verb. matrimonium. 7. impedimento fi. Couar. in 4. 2. p. c. 6. nu. 4. Veracruz, in spec. coniug. 1. p. ar. 23. concl. 1. vbi dicit hanc esse communem opinionem Theologorũ, quã sequitur Cordo. in suis quæst. li. 1. q. 12. Ledesma, de matri. in secund. 4. q. 60. art. 4. quam etiam refert communem Io. Gutierrez, cano. quæst. c. 15. num. 6.

nu.6.& illam sequitur Matienzo,in rub.ti.1.lib.5.
nou.recop.gl.1.nu.138.vbi refert duas communes
opiniones,dicens,quod etsi per incestum commis-
sum cum propria cõsanguinea,grauius facinus per
petretur,quam cum consanguinea vxoris, proprie
4 tamen per incestum cum consanguinea vxoris, ma
gis offenditur matrimonium, cum propter affinita
tem exactio debiti impediatur à propria coniuge.
5 Rursus confirmatur ista sententia, quia si incestus
cõmissus cum propria consanguinea,esset impedi-
mentũ,quo minus posset contrahi matrimoniũ, se
queretur quod aut esset impedimẽtũ à iure naturę
inductũ,vel a iure diuino positiuo,vel a iure huma
no,sed nullo illorum est inductum, ergo nullũ est
impedimentum.Primo,non iure naturæ,prout no-
tissimũ est,nec iure diuino,quia in Leuitico,solum
prohibetur matrimonium cum affinibus & cõsan-
guineis,vt Leuitici.c.18.iure positiuo non esse in-
ductũ probatur,quia in c.transmisse, & in c.ex lite
ris,de eo qui cogn.consl.vxo.suæ.solũ ponitur im-
pedimentũ de incestuoso cũ affinibus. Et sic de pri
mo ad vltimum sequitur manifeste,q nullũ sit im-
pedimentũ de iure. Ex quibus venit delucidanda il
la quotidiana & assidua quæstio, contingens sem-
per in hoc tribunali vicarij generalis Toletani,tan
quã executoris dispensationum Apostolicarũ, an
6 scilicet taciturnitas copulæ, inter consanguineos
proprios,habita ante vel post dispensationem ob-
tentã à Rom.Pontif.reddat dispensationem nollã,
ita vt sit necessaria noua dispensatio cũ relatione
copulæ.Cuius determinatio depẽdet ex resolutio
ne nostræ quæstionis,quia si nullũ est de iure impe
dimentũ,sequitur, quod nõn sit facienda mentio
copulę in dispensatione,ac proinde, licet de copu-
la inter proprios consanguineos constet iudici, si-
ue ex probationibus corã eo adductis, siue ex con-
fessione proprii ipsorum contrahentiũ, nõ poterit
ipse denegare dispẽsationẽ, si in reliquis relatio di
7 spensationis vera sit.Et sub correctione ecclesiæ di
cendum est validam esse dispẽsationem,ẽt si copu-
la sit inter proprios consanguineos,ante petitã di-
spensationem,siue postea subsequuta contra distin
ctionem, & opinionem Bartholomæi Humada, in
l.2.ti.15.p.2.gl.10.à n.5. qui inutiliter distinguit.
Quod quidem cõprobatur ex principalibus funda-
mentis superioris quæstionis, ex quibus probaui-
8 mus copulã inter proprios consanguineos non esse
impedimentum de iure. Ergo si nullum est impedi
mentũ,sequitur quod valida sit dispẽsatio,ẽt si co-
pula non exprimatur.Secũdo cõprobatur ista sñia,
9 quia de criminibus nõ est facienda mentio Pontifi
ci,vt docet Fel.in c.postulasti,nu.2.de rescr.& plu
res allegat Sarmien.lib.1.select.c.9.per totum. Er-
10 go cum incestus cum propria consanguinea sit qd-
dam crimen,& peccatũ mortale grauissimũ, sequi
tur quod de eo non sit facienda mentio, cũ non sit
impedimentũ de iure,nec ex hoc Pontifex redda-
tur difficilior,nã alias de oĩ crimine & delicto i vi
ta cõmisso esset facienda mentio, quod non est di-
cendũ,vt resoluit Sarm.supra.Nec ex prædictis ob
stat tex.in c.quia circa, de consan.& affin.vbi est fa
11 cienda mentio Põtifici,de oĩ eo quod eũ redderet
difficiliorẽ ad dispensandũ, quia in casu proposito
non est verisimile, quod eũ redderet difficiliorem
ad dispensandũ,quia in casu proposito non est veri
simile quod Põtifex redderetur difficilior,imo pie
12 credendũ est,quod facilius concederet dispensa-
tionẽ,rõne copulę,vt scandala euitentur. Et ob hãc
rõnem inuitatur ad facilius dispensandum, prout
quotidie vidimus,& docet Couar.d.c.6.nu.13.&
per tex.in d.c.quia circa,& si impetrans dispẽsatio
13 nem faceret relationem copulæ, manifestaret suũ
delictũ,& se proderet,ad quod de iure nõ tenetur.
Qñ vero copula fuit subsequuta post dispensationẽ
obtentã,& factam relationem Pontifici, anteaquã
ordinarius dispenset, est casus minus dubitabilis,
cũ eo tempore vera relatio facta fuisset Põtifici, &
14 licet secundũ aliquos taciturnitas copulæ reddat
dispensationem subreptitiã, vt tenet Collect.in c.1.
de eo qui cogn.consl.vxo.suæ,& Gãbar.de prãte le
gati,li.7.nu.409.& sequitur Gutier. in suis canon.
q.c.15.nu.23.vbi dicit q gr̃a est subreptitia, si co-
pula non exprimatur, verũ nunquã mihi visum fuit,
cum impedimentum nõ sit de iure, vt tenet Cordu
ba,in suis quæst.q.45.in 2.edit.Nauar.in man.c.22.
nu.65.vbi dicit,quod nunquã vidimus,neq; audiui
16 mus,quod incestuosi petant dispẽsationem ad cõ-
trahendum matrimoniũ,quod nõ procederet, si es
set aliquod impedimentũ de iure,& nostrã opinio-
nem tenet nouissime idem Nauar.in consi.5.tit.de
consang.& affin.vbi loquitur de cõsanguineis qui
secrete habuerunt copulam,& resoluit nõ esse sub-
reptitiam dispensationẽ, licet eam nõ expressissent
Pontifici,quia non est facienda mentio nisi de illis
tantũ,de quibus iura iubent,ẽt si talia sint, quibus
expressis difficilius Papa dispensaret, pro qua sñia
allegat Felinũ,in c.postulasti,de rescr.& decis. Ro
tę,52.in nouis.tit.de rescr.maxime,quia episcopus po
test circa incestum dispensare,ideq; tenet, in cõs.
2.tit.de sponsal.vbi idem resoluit, qñ copula fuit
habita post concessam dispensationem,& cum fue
rit Romæ,& viderit & intellexerit stylũ curię,si ve
rũ esset quod sit stylus curiæ Romanæ,quod expri
17 matur copula, profecto ipse deponeret de prædi-
cto stylo,& si stylus curiæ esset in cõtrariũ in oibns
dispensationibus diceretur,qñ committitur ordi-
nario facultas dispensandi, *dũmodo mulier cognita
non fuerit*, quod tamen nunquam dicitur, sed solũ
dummodo rapta non fuerit. Ergo si in hoc solo casu
& crimine quod sponsa sit rapta,nõ dispensatur,se
quitur quod in reliquis casibus & criminibus cõ-
missis in dispẽsatione nõ contẽtis, sit dispensandũ,
arg.l.cũ prætor, ff.de ind. Nec pdictis aliquid ob-
stat Conc.Trid.c.5.sess.24.de ref.matr. quia pro-
cedit in matrimonio iã cõtracto,& qñ ipse facilius
dispẽsationis cõsequẽdę,habita est copula inter cõ
sanguineos,q est multũ diuersum in casu qõnis pro
positæ,vt dicit Gutier.sup.nu.17.& Humada, in l.
2.ti.15.p.2.gl.10.nu.5.cum seq.quod magis vero
19 vrget pro contraria sñia est dicere, quod stylus cu
riæ facit ius,vt in c.quã graui.de crim.fal. c.ex lite
ris,de cõst.c.pen.de confir.vti.vel inutil.& plures
refert Mascar.vol.3.de proba.cõcl.1318.nu.51.&
quod stylus curiæ sit,& communis praxis vt copu
la exprimatur,saltim rõne compositionis cum Da
tario:Quia respondeo. Primo,quod Nauar.in suis
consilijs

consilijs deponeret de stylo curiæ, si aliquis esset.
20 Secundo quod iudex in partibus non debet iudicare secundum stylũ curię Romanę. Ita Ferret. cons. 48. nu. 19. Azeu. in l. 2. tit. 10. nu. 11. lib. 4. recop. & sic ordinarius, cui e : concessa facultas dispensandi, non debet secundum illum stylum, quem nõ
21 vidit, nec est in corpore iuris, iudicare. Maxime, quia stylus curiæ modo albus, modo niger est, vt tradit idem cons. 11. nu. 9. & cons. 51. nu. 6. & Mandos. in reg. cancel. 33. q. 8. nu. 5. & Fely. in c. Rodul
22 phus, nu. 22. de rescri. vbi dicit, quod stylus curiæ est volubilis, & mutatur ad mutationem Papæ & auditorum, & Staphyl. de literis grat. io prælu. nu. 4. fol. 13. Mandos. sup. & Lap. alleg. 51. & plura tra
23 dit Rebuf. in tract. de consue. ar. 2. gl. 13. num. 54. vbi dicit, quòd stylus curiæ, vt seruetur, debet esse scriptus, & in aperto prolatus, & notorius, & per Rom. Pont. approbatus, & etiam tunc non imponit necessitatem vt in alijs tribunalibus & curijs seruetur. Ita Bal. in c. 2. de ferijs, & Gom. in procem. reg. Cancel. Ergo cum officiali Toletano committatur per Pontificem, vt dispenset in tali gradu, si preces veritate nitantur, sequitur, quod teneatur dispensare, licet sibi de copula constiterit, cum illud non veniat in sua commissione, nec alias de iure sit im-
24 pedimentũ, nec de contrario stylo curiæ sibi aliquo modo constet. Et vt ordinarius teneatur seruare in decisionibus causarũ stylum curiæ, est necessarium, quod sit confirmatus speciali decisi. Papæ, vt docet Lap. alleg. 51. col. 1. & Cassiad. dec. 13. circa finem, in tit. de præb. & cum stylus sit facti, non præsumitur nisi probetur. Ita Hier. Gig. cõs. 38. nu.
25 70. & potius iuri scripto adhærendum est, quã stylo Romanæ curiæ, pp illius varietatẽ. Ita Cassiad. tit. de rest. spol. decis. 9. nu. 17. & cum casus iste nõ semel sed multoties contigisset, ita patrociniũ præstiti, simul cum doctissimo doctore Nauarro, canonico ecclesiæ Toletanę, (cuius anima requiescat in pace) & pro hac opinione iudicatum fuisse bis mihi notum est. In casu tamen, quando copula habita fuit post concessam dispensationem est casus minus dubitabilis, & sic vterque (meo iudicio) pariformiter debet determinari, cũ neutro casu sit impedimentũ de iure, prædicta copula inter proprios consanguineos, & quia nullo iure cauetur, secundum Nauar. sup. in d. cons. 2. quod non possit impetrari dispensatio super vno impedimento, nõ facta mentione de alio, quãuis matrimoniũ iuste cõtrahi non possit, donec semper vtroq; dispensetur. Impedimentum tñ incestus solũ impedit, non dirimit, vt ipse tradit n. 2. & in man. c. 22. nu. 74. & 75. quod intelligo, quatenus incestuosi de iure impediuntur contrahere cum alijs, non vero inter se, cũ hoc non reperiatur de iure prohibitum.

QVÆSTIO DCCXXXVIII.

Vtrum absens causa reipublicæ restituatur contra vsucapionem completam in absentia, vel in præsentia. Communis contra communem, & quid iure regio.

ABsentem reipublicæ restitui contra vsucapionem, siue completa fuerit eo absente, siue eo præsente, lapso paruo tempore post reditũ, probat tex. in l. ab hostib. §. sed qd simpliciter, ff. ex quib. cau. maio. §. rursus, Inst. de act. Quam sententiã extendit gl. in d. §. sed quod simpliciter, etiam si post reditum, magnum temporis spatium labatur, dum tamen deducto absentiæ tempore, reliquum tempus non sufficiat ad complendam vsucapionẽ. Et est similis gl. in c. dilecto. verb. & futura, de verbo. sig. quam dicit veriorem Sal. in l. quod tempore, nu. 2. C. de rest. militum, vbi dicit communem opi. Albe. dicit etiam communem Ias. in d. §. rursus, nu. 57. & ratio est, quoniam illo tempore absentiæ do minus fuit læsus per absentiã, & sic debet illud absentiæ deduci de medio, arg. tex. in l. nec non, §. fin. cum l. sequenti, ff. ex quib. caus. maior. & sequitur Balb. de præscr. 1. par. 6. partis, col. 4.

Sed contrariam opinionem (imo quod non deducatur tempus absentiæ, nec absens restituatur, translacto non modico tempore) tenet Azo, in summa, tit. de rest. mil. & dixit communem opinionem Paul. in l. diuortio. §. non solum, nu. 4. ff. solu. mat. & pro hac opinione facit tex. in d. §. sed quod simpliciter, ibi, *non quodcunque sed modicum tempus*. Maxime, quia post multum tempus est quod imputetur absenti, vnde nimirum si non restituatur, vt in l. si qui reipub. ff. ex quib. caus. maio. Prima opinio verior & humanior est, & approbata de iure regio, in l. 28. tit. 29. p. 3. vbi illud notat Greg. ver. *comenzasse*, vbi dicit cõtrariam opinionem cõiter reprobari, & pro hac sententia est elegans tex. in l. Pantonius, 85. ff. de acq. hered. quem exornat & declarat Ant. Gomez. 1. tom. variar. c. 9. nu. fin.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia in temporalibus non habet iurisdictionem.*
2 *Clerici sunt exempti iure positiuo, in temporalibus à iurisdictione temporali.*
3 *Principes tẽporales nõ subijciuntur Papę in tẽporalib.*
4 *Romana ecclesia, quod possidet in temporalibus, habuit ab Imperatoribus.*
5 *Laicus pro re ciuili non potest conueniri coram iudice ecclesiastico.*
6 *Papa non habet vtrumque gladium in temporalibus.*
7 *Papa non iudicat de causa regis Anglorum.*
8 *Iurisdictio temporalis & spiritualis est distincta.*
9 *Reges Francorum in temporalibus non recognoscunt superiorem.*
10 *Cæsari danda, quæ sunt Cæsaris, & Deo quę Dei sunt.*
11 *Petro Dei vicario non fuit data potestas temporalis, sed spiritualis.*
12 *Auctoritates sacræ paginæ referuntur pro hac sñia.*
13 *Iurisdictio temporalis non habetur à Papa sed à Deo.*
14 *Papa non habet iurisdictionem temporalem, & sic non appellatur ad eum.*
15 *Papa Imperatori soluit tributum.*
16 *Potentiæ distinguuntur per actus.*
17 *Iurisdictiones, distinguuntur penes obiecta.*
18 *Iurisdictio temporalis non subest spirituali.*
19 *Deus creauit cælum & terram in principio, hoc est, spiritualem & corporalem creaturam.*
20 *Deus creauit lucem in primo die creationis.*
21 *Deus fecit duo luminaria, videlicet Solem & Lunã.*

22 Papa

22 Papa intelligitur per Solem, & Imperator per Lunã.
23 Cap.quoniam, 10.dist.declaratur.
24 Caput, cum ad verum, & cap.duo sunt.96.dist.declaratur.
25 Mundus regitur duabus personis, Papa & Rege.
26 Cap.tuam, de ord.cognit.declaratur.
27 Imperator dicitur mundi dominus.
28 L.deprecatio.ff.ad l.Rhod.de iactu, declaratur.
29 Dominiũ eiusdem rei non possunt duo insolidũ habere.
30 Imperium à Deo est traditum Imperatori.
31 Iurisdictio laica non nascitur ex ecclesia.
32 Reges Hispaniæ in temporalibus nemini subiacent.
33 Subditus regis in temporalibus non appellat ad Papã.
34 Singula officia singulis personis sunt committenda.
35 Pater spiritualis, & carnalis eiusdem filij, nemo potest esse.
36 Imperator erit vnus & solus.
37 Iurisdictio spiritualis & temporalis differunt specie.
38 Sol sicut superat Lunam, & aurum plumbum, ita iurisdictio ecclesiastica superat secularem.
39 Deus continet perfectionem omnium rerum.
40 Papa potest facere nouos principes, & imperium diuidere.
41 Papa in temporalibus habet supremam potestatem, & non habet.
42 Papa non habet iurisdictionem quam Deus nõ habuit.
43 Auctoritates sacræ paginæ traduntur pro hac opinione.
44 Potestas, & iurisdictio, dantur propter vsum.
45 Caput 28. Matthæi, declaratur.
46 Contraria communis opinio proponitur.
47 Gladij duo significant duas potestates.
48 Imperium diuisum fuit in quatuor partes.
49 Vnus est finis ad quem omnia diriguntur.
50 Rationes vrgentissimæ, & Philosophicæ referũtur pro hac opinione.
51 Cap.nouit.de iudic.declaratur.
52 Qui de duobus sibi propositis alterum negat, alterum fateri videtur.
53 Iura plurima pro hac sententia referuntur.
54 Imperator recipit coronam à Papa.
55 Papæ potestas cõparatur auro, & Imperatoris plũbo.
56 Imperator est instar Lunæ, & Papa instar Solis.
57 Ecclesia militans est constituta ad exemplum triumphantis.
58 Papa dedit potestatem eligendi Imperatorem magnatibus Germaniæ.
59 Papa, quando cognoscat contra Imperatorem.
60 Papa deponit Reges & Imperatores, & dat illis coadiutores.
61 Papæ omnis creatura est subiecta.
62 Iudicans de medijs, potest iudicare de fine.
63 Sanitas est finis artis medicæ.
64 Finis potestatis Papæ est felicitas æterna.
65 Cui iurisdictio concessa est, videtur concessa omnia, sine quibus iurisdictio exerceri non potest.
66 Iurisdictio spiritualis non po est commode exerceri sine iurisdictione temporali.
67 Dominus aliquando vtrumque gladium exercuit.
68 Imperator est Papæ vicarius in temporalibus.
69 Extrauag.vnam sanctã.de maior.& obed.declaratur.
70 Gladius spiritualis & materialis est sub potestate ecclesiæ.
71 Doctores tenentes hanc opinionem referuntur.
72 Declaratio quæstionis proponitur, & responsio ad argumenta contraria.
73 Causæ quædam sunt spirituales, quædam temporales, quædam mixtæ.
74 Iudex ecclesiasticus ratione incidentiæ cognoscit de causis temporalibus.
75 Iurisdictiones spirituales, & temporales immediate à Deo sunt institutæ.
76 Reges regnant per Deum.
77 Ratio propter quã iurisdictiones fuerunt bipartitæ traditur.
78 Experientia est rerum magistra.

QVÆSTIO DCCXXXIX.

Vtrum Romanus Pontifex in temporalibus habeat vtrumque gladium. Communis contra communem.

1 ECclesiam non habere vtrumq; gladium in tẽporalibus, tenet gl.in c.quoniam, verb.discreuit, dist.10.& Bald.in proœmio Digestorũ, vbi docet, quod Imperator in temporalibus nõ recognoscit superiorem. Idemq; tenet Alber.in l.cunctos populos, nu.9.& 10.C.de sum Trinit.& in c.bene a Zenone.C.de quadri.præscri.nu.16.& Card.in c.nouit, de iudi.vbi Nauar.notab.3.nu.4. & Maior.in 4.dist.44.q.3.& Victoria, in relect.2.de potestate ecclesiæ, in proposi.4.7.& 8.Soto, li.4.de iust.& iu.q.7.ar.1. Driedonius, de liber. Christiana.c.15.
2 Pro qua sñia facit doctrina Inn.in c.2.de maiorit.
& obed.quam approbat Couar.pract.c.31.n.2.vbi ait, quod clerici, exceptis spiritualibus, in reliquis sunt exẽpti, iure positiuo tantum, & hanc opinionẽ dicit esse cõem Bermon.de publicis concub.vers.
& si regali præfulgeat dignitate.nu.16.& Mench.
li.1.controuer.illust.c.20.nu.3.vbi refert duas cõmunes opiniones in qõne proposita, & c.21.nu.1.
3 & pro hac sñia, quod principes temporales nõ subijciantur Papæ in rebus temporalibus, nec ecclesia, & eius vicarius Pontifex maximus, habeat in his vtrũq; gladiũ, probatur ex tex.in c.solitæ, de maior.& obed.vbi dicit Innn. *non negamus quin Imperator præcellat in temporalibus illos dũtaxat, qui ab eo susci*
4 *piũt temporalia*, sed Papa & Romana ecclesia, quidquid habent in tẽporalibus pro maiori parte perceperunt ab Imperatoribus, ergo ad illos tãquam ad collectores bonorũ pertinet iurisdictio tẽporalis, & nõ ad Papã, cui subesse non debent. Secundo pro
5 hac sñia facit text.in c.licet, de fot.cõpe.vbi dr̃, qđ laicus laicũ pro re ciuili corã iudice ecclesiastico non põt conuenire, nisi in defectum iudicis secularis, vnde bene sequitur quod Romanus Pontifex in tẽporalibus habet tantum subsidiariam iurisdictionem. Et sic quod nec Papa tẽporalibus, nec Imperator spiritualibus, dẽt se immiscere. Tertio pro hac sñia facit tex.in c.nouit, de iudicijs, vbi dicit Inno.
6 *non putet aliquis, quod iurisdictionem illustris regis Francorũ perturbare aut minuere intendamus, cum ipse iurisdictionem nostrã, nec velit, nec debeat impedire.* Ex quo tex.clare colligitur, ꝙ Papa nõ habet vtrũque gladium, & sic non dr̃ in tẽporalibus. Quarto confirmatur ista sententia, ex tex.in c.causam, el 2.
7 qui filij sint legitimi, ibi, *Nos attendentes quod ad regem*

gem pertinet,nō ad ecclesiam , de talibus possessionibus
iudicare,ne videamus iuri regis Anglorum detrahere,
qui ipsarū iudiciū ad se asserit pertinere, fraternitati ve
stræ mandamus,quatenus regi possessionum iudiciū re-
linquentes,de causa principali plenius cognoscatis Er-
go si hoc dr̄ de rege Anglorū , qui Romanæ eccle-
siæ feudalis est,& cēsualis,multo magis de alijs re-
gibus dicādū erit,quod notat gl.ibi, verb.ad regē,
8 dicens,quod iurisdictio temporalis & spiritualis,
est distincta & diuisa . Quinto fulcitur ista snīa ex
tex.ad literā,in c.per venerabilem , eod.tit.vbi ex-
9 presse dicitur,ꝙ tex.Francorum in temporalib.nō
recognoscit superiorem, & sic patet reges in tēpo-
ralibus non debere subesse Papæ , sicque Deus in-
terrogatus à Iudæis,vtrum liceret censum date Cę
sari,an nō,respondit.Reddite quæ sunt Cæsaris Cę
10 sari,& quæ sunt Dei, Deo.Ergo ea quæ sunt Dei,&
ea quæ sunt Cæsaris distincta sunt & separata , & p
consequens bene infertur Papam in temporalibus
nō habere iurisdictionem . Quod etiam deducitur
ex commissione vicariæ concessa Petro , quia non
legitur iurisdictionē tēporalem concessam fuisse,
sed tm spiritualem,& sic dixit Dominus,*Tibi dabo*
claues regni cælorum,non vero illi dedit dominium
terrenorū,& sic statim subiūgit , quasi semetipsum
exponens de spirituali tātū potestate dixisse,*Quod-*
cūque ligaueris super terrā erit ligatum & in cælis, &
quodcunque solueris,&c.& rursus post resurrectio-
nem suam dixit Apostolis,*accipite spiritū S.quorum*
remiseritis peccata remittūtur eis . Ex quib.verbis spi
ritualis iurisdictio,& non temporalis fuit successo
rib.Petri concessa. Sexto corroboratur ista opinio
ex tex.& ibi gl.in c.quoniam,10.dist.vbi dr̄,quod
Christus officia vtriusq; ptātis exercuit, vt ostēde-
ret,ꝙ vtraq; potestas ab eo processit,nō ꝙ vna per-
sona illa duo officia gerere dēt , cū sint potestates
12 distinctæ,& iurisdictio tēporalis nō hr̄ à Papa,sed
13 à Deo,& sic in tēporalibus nō appellatur ad Papā,
vt in c.si duobus,de app.& in d.c.causam , qui filij
14 sint legitimi,vbi probatur Papā nō hr̄e iurisdictio
nem temporalē,quod maxime ex eo colligitur, qđ
15 Papa soluit tributū Imperatori,vt in c.tributū.23.
q.8.& in c.magnū quidem.11.q.1.& qui soluit ali
cui tributū,non vē expresse in tēporalibus,sed ma-
gis subesse,vt in c.oīs anima,de censibus. Septimo
confirmatur ista snīa ex doctrina Arist.in 2.de aīa,
16 vbi dicit,quod potentiæ distinguūtur per actus,&
ideo vbi actiones distinctæ sunt, ibi necessario po-
testates sunt separatę.Sed sic est,qđ gubernatio spi
ritualium & temporaliū,sunt actiones oīno separa
tæ:ergo succedit regula philosophica,quæ dicit,ꝙ
17 illa quæ separata sunt,vnū non subest alteri , & sic
concludendū est,iurisdictionē & auctoritatē tpalē
nō subesse spūali.Maxime,quia secūdū Philosophū,
18 iurisdictiones distinguūtur penes obiecta, quia cū
sonus,qui est obiectū auditus , differt à colore,qui
est obiectū visus,ideo audire & videre sunt duę po
testates distinctæ . Et similiter,quia tpalia & spiri-
tualia sunt inter se distincta, nec continētur sub eo
dem genere,nec cōicantur,consequens est, iurisdi-
ctionem tpalem nō subesse spirituali. Octauo facit
pro ista snīa, quia in principio creauit Deus cœlū
19 & terram,vt hr̄ Gen.1.vbi secūdū theologos ex-
ponitur,id est spiritualē , & corporalem creaturā.
Et ista est prima & præcipua differentia, quæ est in
ter creaturas,& sic diuersa requirunt regimina,q̄a
20 in primo die creationis mundi,Deus creauit lucē,
& diuisit lucem à tenebris,& per lucē, secūdū glos
satorem Bibliorum,significantur spiritualia,& per
tenebras tpalia,ergo distinguuntur , & diuiduntur
spiritualia à tpalibus & potestates vtriusq; regimi
nis sunt oīno distinctæ . Quod quidem euidentius
21 datur intelligi ex eo, ꝙ Deus quarto die fecit duo
luminaria magna ad regimē & decorem vniuersi,
videlicet Solem & Lunā, quorū officia sunt distin-
cta & diuersa,quia Solē ordinauit vt præesset diei,
Lunā vero vt præesset nocti,& per ista duo lumina
ria significantur potestates spiritualis & tpalis,per
22 Solē intelligitur Papa,& per Lunā Imperator, qui
præest tēporalibus,vt dicit tex.in d.c.solitę,de ma
ior.& obed.ibi,*ad firmamētū vniuersalis ecclesiæ fe-*
cit Deus luminaria magna,quæ sunt Pontificalis aucto
ritas,& regalis dignitas. Ergo manifeste consequi-
tur,Romanum Pontificem quod ad tpalem iurisdi
ctionē nullā habere potestatem.Nono fulcitur ista
snīa in c.suscipitis,& in c.quoniā.10.dist. vbi me-
23 diator Dei & hoīum , homo Christus Iesus , si v-
triusq; ptātis officia discreuit, vt Imperatores pro
æterna vita Pontificibus egerent,& rursus Pontifi-
ces pro cursu tantūmodo tēporalium rerū imperia
libus legibus vterentur.Et sic clare constat Christū
separauisse vtriusq; ptātis officia, & Papā indigere
Imperatore quoad bona tpalia . Idem probatur,in
24 c.cum ad verā,96.dist.ibi.*Cū ad verū ventum est vl*
tra sibi nec Imperator iura Pōtificatus arripuit,nec Pō
tifex nomen Imperatoriū vsurpauit,& in c.duo sunt,
ead.dist.ibi.*duo sunt quippe Imperator Auguste , qui*
bus principaliter hic mundus regitur , auctoritas sacra
Pontificum,& regalis potestas , tex.etiam in c.nos si
incompetenter. §.sed notandū. 2.q.7.ibi,*duæ sunt*
25 *personæ quibus mundus iste regitur, regalis videlicet,*
& sacerdotalis, sicut reges præsunt in causis seculi , ita
sacerdotes in causis Dei, & paulo post habetur , *sicut*
Ozias à domino lepra percussus est, quia sacerdotū offi
cia vsurpare voluit,sic sacerdotibus & prophetis Regū
vsurpare officia non licuit. Decimo pro hac opinio-
26 ne facit tex.in c.tuā,đ ordine cogni.vbi Honorius
Tertius ꝓsupponit se idoneū iudicē ad cognoscen-
dū de natalibus Reginæ Cypri,at vero ad cognos-
cendū de ipsius successione,non ipsum sed Regem
Francorū existere cōpetētem . Idemq; tradit Alex.
Tertius,in c.causam quæ,clem.2.qui filij sint legi
timi,vbi rn̄dit,ad regē non ad ecclesiam pertinere
de possessionib.cognoscere, & addit , *ne videamur*
iuri Regis Anglorum detrahere , qui ipsarū iudiciū ad
se asserit pertinere. Vndecimo confirmatur ista snīa
27 ex l.deprecatio,ff.ad l.Rhod.de iactu,vbi Impera
28 tor dr̄ dn̄s totius mūdi,q̄ optime declarant Anto.
Gab.li.5.cōmu.concl.tit.de acq.rer.dom. concl.3.
Menc.li.1.controuer.illust.c.20.nu.18.oīno viden
dus,& Cassa.in Catalogo gl.mūdi, li.5.consid.28.
& pro fundamento nostræ q̄onis illā tradit Soto,
li.4.de iust.& iu.q.4.ar.2.illudq; probatur in l.be
ne à Zenone. C.de quadr.præscr.l.2.§.pe.C.de iu-
reiu.ꝓpter calum.dādo.l.1.§.cū lex.C.de rei vxor.
actio.si ergo imperator est dn̄s mundi , sequitur ꝙ
Papa

29 Papa non sit dominus,quia duo in solidũ nequeũt
esse domini eiusdem rei.l.si vt certo,§.duobus ve-
hiculum,ff.commo.l.3.§.ex contrario.ff.de acqu.
poss.& sic dicendum est, quod imperator sit domi
nus quoad temporalia,Papa vero absolutus domi
30 nus quo ad spiritualia , quia imperium traditũ est
à cęlesti maiestate Imperatori , vt in l.1.C.de vet.
iur.enucl.& in auth.quo.op.episc.coll.1.& in au-
then.de non alien.§.sancimus , collat.2.auth.de in
stru.caut.& fid.§. quia igitur, collat.6.vbi dicitur.
31 Imperium à Deo de cœlo institutum, & sic supre-
ma potestas laica non nascitur ex ecclesia, nec est
32 penes ecclesiæ principem,vnde Reges Hispanię in
temporalibus nemini subiacent, vt tradit gl.in ca.
Adrianus,63.dist. & in c.& si necesse,de donat.in-
ter vir.gl.verb.restitui , & sic tanquam domini re-
rũ temporaliũ loquendo cũ prælatis, in suis proui-
sionibus regalibus dicunt , *sopena de las temporali-
dades*,& solent aduersus inobedientes exequi pœ-
nã,vnde bene dicit Nauar.in d.c.nouit,nota.3.nu.
33 32.in hæc verba , *quis enim coram ferat sibi subditũ
à se ipso ad Papam appellantem? quis eorum pareat Pa
pæ iubẽti,ne in illa vel illa causa prophana cognoscat?
quis enim eius legitimationem quoad successionem tẽ-
poralem in suis regnis recipiat, quis enim legibus eius
contrariis suis extra spiritualem , & ad spiritualia or-
dinatam materiam pareat*. Vltimo pro confirmatio
ne huius opinionis facit ratio naturalis , quæ sua-
34 det singula officia singulis esse committenda per-
sonis,c.1.89.dist.cum singula, de præben.in 6.l.ne
mo,C.de asses.l.consulta.C.de testa.& ideo nemo
35 debet esse carnalis & spiritualis pater eiusdẽ,vt in
c.ad limina.30.q.1.quia pluribus intẽtus , minor
fit ad singula sensus , & qui vtrũmq; festinat, neu-
trũ bene peragit,d.l.nemo.Et sic inter apes est vn⁹
princeps,& inter grues vna dux, vt in c.in apibus ,
7.q.2.sic Imperator erit vnus & solus ad exercen-
dã temporalẽ iurisdictionẽ , vt in extrau.ad repri-
mendã,quo in crim.læs.maie. Pro qua sñia plures
alias rõnes & auctoritates adducit doctis.Nauar.
37 supra,dicens,quod hæ duæ potestates differũt spe
cie,quia iurisdictio mere laica est naturalis, iuris-
dictio ecclesiastica supernaturalis,& sic sicut aurũ
38 superat plumbũ altitudine suæ quidditatis seu es-
sentiæ,& Sol,Lunã, ita potestas ecclesiastica supe-
rat mere laicã,sua essentia & eminẽtia, & eminen-
ter contineat eã,sicut perfectio auri eminenter cõ
tinet perfectionẽ plũbi,& Sol perfectionẽ Lunę,&
39 Deus ipse pfectionem oĩum creaturarũ , vt docet
D.Th.cõiter receptus,1.p.q.4.art.2. & sic optime
dixit Franc.a Victoria, de potest.ecclesia.q.5.ver.
octaua propositio,quod Papa in ordine ad supna-
turalia hẽt amplissimã potestatẽ , super oẽm tẽpo-
ralẽ, qua vti põt qñ quantumq; necesse fuerit ad
40 finẽ supernaturalẽ , & põt nõ solũ omnia quæ pñt
principes seculares,sed & facere nouos principes ,
& tollere alios,& imperia diuidere.Nec omittam
in hac qõne illud notandum celebreq; d.Caiet.to.
1.tract.2.de auct.Papæ & Conc.c.3. ad 8.dicentia
in hæc verba.*Papa habet supremam potestatem in tẽ-
41 poralibus, & non habet supremam potestatem in tem
poralibus, affirmatiua , namque est vera in ordine ad
spiritualia,negatio vero est vera , directe , seu secundũ
se ad ipsa temporalia.* Quæ verba aurea sunt in hoc
proposito,& ex his potest plene intelligi fundamẽ
tũ nostræ quæstionis,& illius vera resolutio. Quæ
42 opinio corroboratur ,quia summus, Pontifex (vt
Christi domini nostri vicarius) non potest habere
iurisdictionem,quam dominus noster non assum-
psit,vt tradit Soto,lib.4.de iust.& iu.ar.1.& Guer-
reo,in speculo principum.c.16. sed Dominus dixit
Pilato.*Regnum meum non est de hoc mundo*, & in E-
uangelio Matthæi dicitur, *Vulpes foueas habent,&
volucres cæli nidos,filius autem hominis nõ habet vbi
caput suum reclinet* , ex quibus verbis significauit ,
non esse sibi tanquam homini iurisdictionẽ, & im-
perium in temporalibus. Et rursus legitur Ioan.ca.
3.*Non venit filius Dei in mundum, vt iudicet mundũ,
sed vt saluaretur mundus per ipsum.* Quod quidem
repetitur Luc.7.ibi,*dicimus vt descendat ignis de cę
lo,& consumat illos , & dixit, non misit Deus filium
suum in mundum, vt iudicet mundum, sed vt saluare-
tur mundus per ipsum*. Cum ergo potestas detur pp
vsum,vt in l.non cogẽdum,§.Sabinus,ff.de precu.
l.hæc stipulatio.§.Diuus,ff.vt leg.no.cau.sequitur
quod cum Dñs nullam tẽporalem iurisdictionem
exercuisset, quod eius vicarius nõ successit in illã ,
& quod Christus nullũ temporalẽ iurisdictionem
exercuerit,probat Soto,vbi sup.art.1.& 8.& legit
in Psalm.2.*Ego constitutus sum Rex ab eo,super Sion
montem sanctum eius*, quod interpretatur Soto, *su-
per ecclesiam,prædicãs præceptum eius*, & illud Mat
45 th.c.28.*Data est mihi potestas in cęlo & in terra*,sub
intelligitur secundum verba subsequentia , ibi,*do-
cete omnes gentes*,& sic illam potestatem interpreta
tur Soto,& restringit ad solam potestatem docen-
di, & prædicandi , non vero ad iurisdictionem &
potestatem temporalem.
46 Sed pro contraria parte non deficiũt alia fortis-
sima & vrgentissima fundamenta & rationes,& pri
ma probatur ista sententia,quia tempore passionis
Christi,discipuli duos gladios ei ostenderunt,dicẽ
47 tes,*Ecce duo gladij hic*,& Dñs respondit, *satis est*,&
hi duo gladij secundum sententiam theologorũ si-
gnificãt duas potestates, quæ sunt in ecclesia,apud
summum Põtificẽ principaliter residẽtes,& sic po-
terit ipse (qñ necessitas vrgeat) vti vtraq; potesta-
te cõtra quemcunq; & etiã contra Reges & Impe-
48 ratorẽ,quia apud Papã residet imperium, quod di
uisum fuit in quatuor partes. Primũ imperiũ fuit
Babylonis , secundũ Persarũ, tertium Græcorum ,
quartum Romanorum, & quintum fuit imperium
Christi,& sic apud eius vicariũ remansit vterq; gla
dius spiritualis,& temporalis, vt dicit Bar.in d.ex-
trauag.ad reprimendam,gl.verb.totius orbis.Nec
hæ iurisdictiones bene conuenirent diuisæ & sepa-
ratæ, quia sicut vnus solus est creator omniũ, tam
49 spiritualiũ, quã temporalium , sic ẽt vnus est finis
ad quem omnia sicut ad finalem terminum ordinã
tur,vnde vnus solus dẽt esse gubernator,& rector,
tam spiritualium quam tẽporalium,cũ in vno cor-
50 pore naturali vnum tantum sit caput,in quo vigẽt
omnes sensus,& omnia membra regit,& sic in cor-
pore mystico (quod est ecclesia) vnum tantum erit
caput,quia aliter esset mõstrosum ecclesiã duo ca-
pita habere,sicut esset monstrosum in vno corpore

naturali;maxime quia in omni genere rerum,ordi-
natarum ad inuicem,est ponere vnum ad quod om
nia reducũtur,& sic in ecclesia, quæ maxime debet
esse ordinata,oportet esse vnũ ad quem, & per quẽ
omnes alij ordinentur, quoniam à principio mun-
di humanum genus non nisi vnum rectorem præci
puum dicitur habuisse,& sic in statu innocentiæ A-
dam præfuit omnibus,in statu naturæ Noe suo tem
pore præfuit oĩbus , & postea Abrahã,Isaac,Iacob,
& Melchisedec.Et similiter in lege Mosaica Moy-
ses habuit vtramq; potestatem,& vtroq; gladio v-
sus est.Ergo multo fortius in statu legis euangelicę
summus Pontif.habebit vtrumq; gladium,scilicet
spiritualem & temporalem , & illud denotant illa
verba Christi,qñ vicario suo commisit vtramq; po
testatem,dicens,*Tu es Petrus,& super hanc petram
ædificabo ecclesiam meam*,vt habetur Matth.c.16.&
in c.quãuis,21.dist.& sicut in ædificio materiali v-
nus est lapis primarius & fundamẽtalis, sic in eccle
sia Dei vnus dẽt esse princeps principalis, & totius
ecclesiæ fundamentũ ad exercendã vtramque pote
statem,quia alias non haberet plenitudinem pote-
statis,nec etiam esset dominus temporalium . Secũ
51 do pro hac opinione facit tex. bene intellectus ĩ d.
c.nouit , secundum declarationem Nauar.ibidem
nu.1.exponẽs illa verba, *non putet aliquis , quod iu-
risdictionẽ illustris Regis Francorũ perturbare aut mi-
nuere intendamus,cũ ipse iurisdictionẽ nostram,nec ve
lit nec debeat impedire*, ꝙ ibi Innocentius tertius nõ
dicit,se non posse,vel nõ debere perturbare,vel mi
nuere iurisdictionẽ Regis Francorũ,sed non inten-
dere id facere,ac si clarius dixisset,Regis iurisdictio
nẽ ego nolo impedire,ille vero neque vult, neque
potest.Et ita clare innuit posse,quia ex duobus sibi
52 propositis qui alterũ negat,alterũ fateri vr̃.c.nõne
de præsum,c.qualis,25.dis.l.cum prætor.ff.de iud.
Tertio comprobatur ista sententia,ex c.1.21.dist.il
53 lis verbis,*Christus æternæ vitæ clauigero iura terreni
simul & cælestis Imperij commisit*,cuius verba deter
minant profecto nostrã quęstionem.Faciunt etiam
verba tex.in c.auctoritatem.15.q.6.ibi,*hæc in man-
datis damus,& spirituali & tẽporali gladio malignos
illos insequantur*,si igitur vterque gladius apud Pa-
pã non esset, quorsum Nicolaus hæc mãdat episco
pis Galliæ. Quarto fulcitur ista sentẽtia ex d.l.bene
à Zenone,C.de quadr.præsc.vbi probatur Impera-
54 torem suscipere insulam,idest diadema, iuxta glo.
ibi in fi.seu coronam secundum Albe.ibi,non ab a-
lio quã à Papa,ergo à Papa dicitur habere imperiũ,
& sic nimirum si ipse habeat iurisdictionem etiam
quoad temporalia,cum sit eius superior , vt in au-
then.de monachis,§.si vero relinquens, & in auth.
quum oport,episcop.§.1.collat.1.& in auth.vt cle
rici apud prop,episcop.§.fi.collat.6.& hinc venit,
55 quod potestas Papalis comparatur auro,& impera
toria plumbo,vt in d.ca.duo sunt, 96.dist.& quod
56 Papa est solis instar, imperator autem instar lunæ,
vt in c.solitæ , de maiorit.& obed.& sic cum Luna
recipiat lumẽ à sole,sic imperator potestatem , quã
habet recipit à Papa . Quinto confirmatur ista sen-
57 tentia,quia ecclesia militans ad instar triumphan-
tis est constituta , iuxta illud Apocalypsis 21. *Vide
Hierusalem sanctam nouam descendentem de cęlo*,hoc
est ecclesiam militantem veluti exemplatã à trium
phante,iuxta gl.in clem.ad nostram,verb.ecclesię,
de hæret.& ita est vna sicut & triumphans,iuxta il-
lud,*Vna est columba mea* , Cant.6.quod de ecclesia
militanti intelligit Hieron.in c.loquitur.24.q.1.er
go sicut in triumphante ecclesia , vnus est omnium
princeps,ita & in militante vnus erit omnium mo-
narcha,ipseque est summus Pontifex , habens vtrã-
que iurisdictionem.Sexto comprobatur ista senten
tia,quia Papa transtulit imperium à Græcis in Ger-
manos , anno à natiuitate Saluatoris 776.vt dicit
58 glo.in c.venerabilem, de electio. Et ipse dedit po-
testatem eligẽdi Imperatorem illis septem Germa
niæ magnatibus,qui recensentur à gl.in c.apostoli
cæ,de re iud.in 6.ipse etiam cognoscit de electio-
59 ne Imperatoris,an sit confirmanda vel cassanda, ip
si iurat Imperator fidelitatem, c.si tibi.63.dist.cle.
1.de iureiur. ipse deponit Imperatorem confirma-
tum & coronatum, vt in d.c.apostolicæ , vbi Inno-
centius quartus deposuit Federicũ secũdum . Ergo
bene sequitur quod Papa sit superior , & quod ha-
beat temporalem iurisdictionem,quam non habe-
ret ad illa facienda, nisi penes ipsum esset suprema
potestas laica.Nec prædictis obstabit dicere , illud
procedere in Imperatoribus,quasi secus sit de Regi
bus,nulla namque est diuersitatis ratio . Quia Za-
60 charias Papa deposuit Childericum Regem Fran-
corum,vt in c.alius,15.q.6.& Innocẽtius quartus,
in Concilio Lugdun.dedit coadiutorem Regi Lu-
sitanorum,vt in c.grandi , de suppl.neg.pręl.lib.6.
61 & ratio est,quia omnis creatura subiecta est Chri-
sti vicario,vt in c.1.de constit.ibi.*Papæ Christi vica
rio omnis creatura subiecta est*. Septimo pro hac opi-
nione facit ratio naturalis,quę dictat,eius esse indi
62 care de medijs , cuius est iudicare de fine.l.*de qua
re*,ff.de iud.cuius verba sunt,*de qua re cognouerit iu
dex,de eadẽ quoq; iudicare cogendus erit*,l.oratio, ff.
63 de spõs.vt medicinæ ars,cuius finis est sanitas,iudi
cat de medijs sanitatis.c.tua,de homic.& ars mili-
taris,cuius finis est victoria , iudicat de equestri, q̃
ad illã est necessaria,vt docet Arist.1.Ethi. dicens,
in omnibus artibus inordinatis præcipere dẽt illa,
cuius finis est altior & potentior , & dirigere illa,
quorũ finis est inferior,vt ars architecturę,cuius fi-
nis est ipsa domus tota,p̃cipit & dirigit artes illas,
64 quorũ finis est inferior.Et sic cum finis ptãtis Papę
sit felicitas æterna,& oẽs ad illã dirigere,& ptãs se
cularis sit quodã medium ad eum finẽ.c.Princeps.
c.Regũ,& ca.vides.22.q.5.sequitur ergo quod ad
Papã tanquam ad finem pertineat iudicare in tem-
poralibus.Octauo confirmatur illa sñia,quia cui iu
65 risdictio concessa est , videntur cõcessa omnia sine
quibus iurisdictio exerceri nõ potest, l.2.ff.de iuris
dictione omnium iudicum,c.præterea, de offi.de-
leg.imo etiam illa censentur concessa , sine quibus
commode iurisdictio exerceri non potest.l.pen.de
vsufru.l.cuicunquę.§.si ei qui ad vendendum,ff.de
66 institor.actione.Sed sic est, quod iurisdictio spiri-
tualis non potest commode expediri , sine iurisdi-
ctione temporali,ergo sequitur Pontificem habere
vtramque iurisdictionem. Nono facit pro hac sen-
67 tentia, quia dominus aliquando vtrumque gla-
dium exercuit , vt tradit Diuus Thomas , libro 3.
de te-

de regi.Princi.cap.12.Sylue.verb.Papa, q.10. Castro,de iusta hæret.punit.lib.2.c.23.vnde videtur, quod dominus noster tradidisset Petro eius vicario vtrumque gladium,vt sentit Matth.de Affli.de cis.265.nu.14.& tenet Guerrero, in specu.princ.c. 16.& 56.In princ. vbi affirmat Imperatorem esse
68 Papæ vicarium,etiam in temporalibus . Ergo cum Deus sit dominus totius mundi & Papa sit eius vicarius tam in spiritualibus,quam in temporalibus, & Imperator sit Papæ vicarius in temporalibus totius mundi, sequitur Papam esse dominum totius mundi,etiam quoad gubernationem & iurisdictio nem temporalem.Decimo,hæc opinio videtur de-
69 finita per extrauag.vnam sanctã, de maior.& obe. quã ad hoc pluribus modis inducit & declarat Nauarr.sup.primo,quatenus probat subesse Romano Pontifici omnem humanam creaturam . Secundo, in illis verbis,*qui in potestate Petri temporalem gladium esse negat,male verbum attendit domini proferẽtis:Conuerte gladiam tuum in vaginam: vterque est in potestate ecclesiæ,spiritualis scilicet gladius, & materialis.* Et ibi,*oportet autem gladium esse sub gladio,& temporalem authoritatem spiritualem subijci potestati.* Et ibi,*lex diuinitatis est infima per media in supremma reduci,non ergo secũdum ordinem vniuersi omnia æque ac immediate,sed infima per media, & inferiora per superiora,ad ordinem reducuntur.* Et ibi,*spiritualis potestas terrenam potestatem instituere habet & iudicare,si bona non fuerit.* Et ibi,*spiritualis homo iudicat omnia* . Ex quibus verbis satis nota & cõprobata videtur nostra sententia,& sic concludit Nauar. ponderãdo illa verba . Quis ergo catholicus neget apud Romanum Pontificem esse vtramq; potesta-
70 tẽ alteram in actu,alteram saltim in habitu . Et vt alia fundamenta breuitatis causa omittamus,hanc opinionem tenet gl.verbo,iurisdictio, in dict.c.nouit,glo.in c.causam quæ , qui filij sint leg.glo.in clem.ad nostrãm,de hereticis,per d.extrauag.vnã sanctam,& tenet Innoc.in d.c.nouit.de iud.& Hostiens.& Ioan.And.Fel.& Dec.ibi, Bart.in l.1.§.præ
71 sens,ff.de requir.reis,dicens contrarium esse hereticum,& sequitur Cou.in reg.peccatum.§.9.nu.7. de reg.iur.lib.6.& hæc opinio est communis secundum Abb.in c.si duobus.§.fi.de appel.& Deci.in d. ca.nouit,nu.7.& dicit communiorem Host.in sua sum.tit.de appel.§.quoniam,§.à quo, dicit etiam communem pluribus citatis, Nauar.in d.c.nouit, not.3.nu.20.Mencha.li.1.controuers.illustr.c.21. nu.2.& c.22.& Torrecre.de potest.eccle.lib.2.ca. 16.Pala.Rub.de obtẽtio.regni. Nauar.2.p.§.6. Et
72 tenendo hanc opinionem, quam magis receptam & communiorem appellat Meneh.d.c.21.in prin. facilis est responsio ad fundamenta contrariæ partis,quia licet verum sit, quod iure diuino ecclesiastica & temporalis iurisdictio sint distinctæ, illud procedit,quoad actum & exercitiũ, non vero quo ad habitum quo casu non sunt discretæ nec separatæ iurisdictiones,sed resident penes Papam virtualiter & essentialiter.Et vt facilius veritas huius q̃stionis appareat tres casus distinguere debemus,
73 quia quædam sunt causæ mere spirituales, quædã mere temporales,& quædã mixtæ. Causæ vero mere spirituales,sunt causę matrimoniales,de quibus loquitur tex.in c.causam.de offi.deleg.item causæ decimarum,simoniæ,hæresis,& excommunicationis.Aliæ sunt causæ mere temporales,vt sunt causę feudales,& sanguinis quas Deus immediate,& principaliter commisit imperatoribus & regibus,& sic nec Papa,nec reliqui iudices ecclesiastici illis se debent intromittere.Et sic intelligi debet tex.in d.c. solitæ,vbi dicit Papa , *non negamus quin Imperator præcellat in tẽporalibus* . & in d.c.nouit.vbi Papa sic loquitur,*non putet aliquis,quod iurisdictionẽ illustris Regis Francorũ perturbare aut minuere intendimus* , quia illud procedit in causis,quę mere tpales sunt, & nullã habẽt similitudinem & annexionem cũ spiritualibus.Sunt ẽt aliquæ causæ mixtæ temporales quæ habent connexionẽ cum spiritualib.vel rõne
74 rei,vel pacti,vel iuramenti , & in his causis potest ecclesiasticus cognoscere, siue ratione incidentiæ, siue principaliter,qñ causa fuit coram eo per citationẽ præuenta.Ita debet intelligi tex.in c.de prudentia,de don.inter vir.& vxor.c.per tuas.c.ex tenore,qui filij sint legitimi,vbi iudex ecclesiasticus, rõne incidentię cognoscit de causis temporalibus.
75 Et ratio est, quia iurisdictiones tam spirituales , q̃ temporales,immediate à Deo sunt institutæ. De iurisdictione spirituali habetur Matth.c.16.vbi dr, *Tu es Petrus , & super hanc petram ædificabo ecclesiã meam.* De iurisdictione tpali habetur in auth.de in
76 str.caut.collat.6.& Prouer.c.8.*Per me reges regnãt, & legũ conditores iusta decernũt.per me principes imperant,& potentes decernunt iustitiam* . Idemq; habetur Daniel.c.4.vbi dr,*transfert regna Deus atque cõstituit,& nulla est potestas nisi à Deo*,c.duo,96.dist.
77 Et licet verum sit, quod prædictæ iurisdictiones à Deo prouenjant,sunt tamen inter se distinctæ & separatæ,& vt respublica recte gubernetur , fuerunt bipartitæ inter duos principes,ecclesiasticum & secularem,quoad vsum & exercitium:sunt tamen vnitæ virtualiter,in Põtifice maximo, veluti homo, qui cõstat ex duobus,scilicet corpore & anima. Et vita etiã dicitur duplex,videlicet spiritualis & corporalis,& sic propter vitam spiritualem conseruãdam,homo spiritualibus indiget,& propter temporalem temporalibus,& ex hac causa Reges habent potestatem super corpora,& res temporales ad vitam corpoream pertinentes veluti rempublicam ordinare,populos sibi subiectos in pacis tranquillitate seruare,patriam defendere,aduersarios debellare.Pontifices vero habent iurisdictionẽm temporalem,quæ ad regimen & salutem pertinet anima-
78 rum,& ita docet experientia optima legum interpres, vt in Clemen.ad conditorem.§.quamquam, vbi gloss.verb.experientia, de verborum significatione.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus transit in creditorem, quãdo pignori datur vniuersitas.*
2 *Sequester habet ius præsentandi.*
3 *Contraria opinio in quæstione principali proponitur.*
4 *Ius patronatus pertinet ad eum , qui habet proprietatẽ vel possessionem.*

QVÆSTIO DCCXL.

Vtrum sequester, pene, quem est depositum ius patronatus, habet ius præsentandi. Cõmunis contra communem.

1 SI vniuersitas pignori detur, in qua est ius patronatus, illud trãsit in creditorem cui pignori datur. Ita tenet glo.fi.in c.cum Bertoldus, de re iud. & est bonus textus pro hac sententia, in leg.eleganter.§.fi.ff.de pig.act.& comprobatur ista sñia ex l, 9.ti.t 5.p.1.vbi illud tenet Greg.verb.*empennado*, idemque videtur dicendum in quæstione proposita, quod sequester habeat ius præsentandi. Et ratio est, quia sequester regulariter possessionem & administrationẽ habet earum rerũ quę sequestrãtur, vt in cle.vnica de sequestr, poss.& fru.& hanc opinionem tenet Imo.nu.11.in ca.examinata, de iud, quem sequitur Paul.de Eleaz.& alij, in d.cle.vni, & post Imol.tenet Barbac.in d.c.examinata, num, 68.& Fel.in d.c.cum Bertoldus, num.29.Roch.de Cur.de iure patr.versi.ipse vel is à quo.q.32.num. 71.& hanc esse magis communem opinionem dicit Cæsar Lambert, de iure parr.2.p.ar.319.quæst, prin.1.memb.nu.3.& 5.Selua, de beneficijs, 2.par. q.9.num.1.

Sed contrariam opinionem tenet Host.in d.ca, examinata, vbi Anr.& Abb.nu.15.& esse communem opinionem tenet ibi Corset.in ver.successiue quæritur. Quæ opinio magis & vera & recepta est, ex traditis per Greg. in d.l.9.ver.*empennado*, quia ius præsentandi pertinet ad eum qui habet proprietatem, vel possessionem iuris patronatus, sed sequester, proprie loquendo, nullum habet ius, sed solũ nudum ministerium: ergo sequitur, quod nõ possit pręsentare, & præsentatio ab eo facta erit nulla, & neque recipietur ab ordinario, nec aliquem operabitur effectum.

SVMMARIVM.

1 *Fur non debet furca suspendi pro primo furto.*
2 *Furtum est delictum priuatum.*
3 *Fur pro vno furto qualificato & egregio, furca suspendi potest.*
4 *Iura trãsgredi licitum est propter atrocitatẽ criminis,*
5 *Contraria cõis opinio refertur in quæstione principali,*
6 *Arbitrio iudicis relinquitur, an fur sit pro primo furto suspendendus.*
7 *Furtum magnũ, vel paruũ, arbitrio iudicis relinquitur,*
8 *Doctori codicem, in quo laborauit, surripere magnum furtum est.*
9 *Auferens rustico porcum, aufert oculum.*
10 *Iudex debet benigniorem pęnam semper eligere,*

QVÆSTIO DCCXLI.

Vtrum pœna mortis pro primo furto graui possit imponi. Communis contra communem.

1 REceptissima iuris conclusio est, quod pro primo furto non debet latro furca suspendi, nec hac luce priuari. Ita probat tex.i auth.sed nouo iure.C.de ser.fug.ibi, *sed pro furto non morietur, nec aliquod membrum abscindetur, sed aliter castigabitur,* idéque probatur, in auth.vt nulli iudicum. §.pro furto aũt, collat.9.quæ opinio recepta est, & eam exornat Cassan.in consue.Burg.tit.*des iustices*, §.5. vers.*pour la primien*, vbi dicit esse communem, quã sequitur Gomez, in §.ex maleficijs, nu.12. Instit, de act. Et rationem huius conclusionis assignat D.Lu
2 doũà Peguera, decisionum crimin.c.27.n.1.quia tale delictum est priuatum, & sic pœna extraordinaria fur est coercẽdus.l.fi.ff.de furt.l.fi.ff.de priuat.
3 deli.quam opinionem limitant doctores, quando furtum, licet sit vnum, est tñ multũ enorme, & egregium & qualificatum, quia tunc pro vno furto potest fur furca suspendi, & hæc est receptissima opinio Baldi, in d.auth.sed nouo iure, nu.3, quia propter atrocitatem criminis, licitũ est leges transgre
4 di, vt dicit Inn.in c.1.de constit, & sequitur Ang.in tract.de malefi.verb.& vestem celestem, nu.13.qui dicit se ita semel practicasse Perusij, Hippol.in l.vnus.§, cognitorum, nu.79.ff.de quæst.& hanc dicit magis communem opinionem Alc.in c.cum nõ ab homine.nor.vlt, de iudi.dicit etiam communẽ Meno.li.2.de arbit.casu.295.nu.9.& hanc esse vsu receptam attestatur Padilla, in l.transigere, nu.12.C. de transact.& sequitur Montal.in l.6.tit.5.li.4.fori, verb.*muera por ello*, & in tribunalibus Hispaniæ hanc esse admissam opinionem testatur Bernard, Diaz, in praxi criminali Cano.c.90.col.3.& cũ refert & sequitur Peguera, supra.c.27.nu.8.licet nõ in proprio loco alleget eum, sed in c.84.vbi nec vllum verbum, & plures pro hac opinione refert Segura, in l.Imperator, nu.133.ff.ad Trebell.& pro hac opinione adducitur tex, in l.si quis tres, vers.cęterum, ff.de excus.tu.tex.in auth.de pace tenenda. §.si quis quinque, l.capitalium, §.grassatores, & §. famosos, ff.de pœn.per quę iura tenet Iul. Cla.in §. furtum, lib.5.recept.sent, quod de generali consuetudine tales latrones suspenduntur in alta furca.
5 Sed contra Baldi opinionem in d.auth.sed nouo iure, tenet ibi, Aret.Salic.Fulg.& Pau.Cast.& Rol. cons.51.nu.43.lib.1.& plures contra illam opinionem refert Couar.lib.2.var.c.9.nu.7.Ant.Gomez, 3.tom.variar.c.5.n.7, & hanc sequitur, dicens magis communem opinionem, Greg.in l.18.tit.14.p. 7.verb.*matar*, Auend.lib.2.de exeq.mand.c.16, nume.14.Mexia, ad pragmat, panis, conclus.2.nu.10. Soto, de iust.& iu.lib.5, q.3.in respon, ad 2.argum. in fi.quam dicit veriorem Salcedo, in addit.ad practicam Bernar.Diaz, cap.90.vbi alios refert, & nouissime post hæc scripta hanc opinionem sequitur don Ioan Vela, in tract.de delic.c.12.vers.sed si vnum, vbi dicit ita esse obseruandum, & Salazar, de vsu & consuetudine.c.5.nu.18.& ratio fundamentalis est, quia in iure non reperitur cautum, quod pro primo furto latro furca suspendatur, licet sit grauissimũ, vt diximus in princi. & sic in foro conscientiæ seruari debet prædicta opinio, secundum Sotum, supra. Sed verius est quod in iustitia & con
6 scientia hoc relinquatur arbitrio iudicis, vt tradit Couarr.supra, & Menoch.d.c.295.nu.10.vbi dicit quod iudex inspecta facti qualitate, & personarum conditione, arbitrabitur an furtum sit magnũ

vel

vel paruum.& Ang.in l.1.in fi.C.vnde vi, vbi mi-
8 rabiliter loquens pro studentibus, & in suis libris
laborantibus,dicit esse magnum furtum surripere
doctori codicem in quo multũ inuigilauit. Aliud
enim exemplum tradit gl.in l.illicitas,§.ne tenuis,
9 ff.de off.præsid.dum dicit,quod qui aufert rustico
porcum,aufert oculum, quã dicit singularem Ro-
ma.sing.706.& Boer.decis.304.nu.4.& sic cum ex
prædictis hoc dependeat ex iudicis arbitrio, ipse
poterit,attentis & consideratis furti qualitatibus,
& circumstantijs, furem vsque ad pœnam mortis
condemnare,l.hodie,ff.de pœnis,& resoluit Iulius
Clar.li.5.recept.sent.§.fi.q.85.& Meno.de arbitr.
lib.1.q.86.nu.1.Debet tamen iudex æquiorem, &
benigniorem pœnam eligere,vt in l.respiciendum.
ff.de pœn.quam legem, & eius summam æquitatẽ,
iudices præ oculis semper habere debent. Et prose
quitur Azeuedo, in l.7.tit.11.nu.105.lib.8.recop.
& in l.1.tit.23.nu.55.

SVMMARIVM.

1 *Intra annum luctus de iure ciuili prohibitæ fuerunt secundæ nuptiæ.*
2 *Pęnę secunda nubentium sunt sublatę de iure canonico.*
3 *Mulier soluta est à lege viri, eo mortuo.*
4 *Lex 3.tit.1.lib.5.recop.est conformis iuri canonico.*
5 *Pœnæ impositæ secundo nubentibus; quæ respiciunt filiorum vtilitatem, non sunt correctæ de iure canonico.*
6 *Opinio Abbatis reprobatur in quæstione principali.*
7 *Mulier secundo nubẽs, incurrit pœnas iniunctas fauore filiorum,quæ nõ sunt de iure canonico correctæ.*

QVÆSTIO DCCXLIII.

Vtrum pœnæ legales, impositæ contrahenti secũdas nuptias intra annum luctus, habeant locum iure canonico, quando respiciunt fauorem filiorum. Communis contra communem.

1 IVre ciuili Imperatorum prohibitum erat fœmi
nis,mortuis prioribus viris,alijs nubere intra an
num ad lugendum præstitum sub certis pęnis. Ita
tex.in l.1.& 2.& in auth.eisdem pœn. C.de secun.
nupt. quod quidem iure regio etiam prohibitum
2 erat per l.fin.tit.12.p.5.quæ iura corriguntur pro
fecto de iure canonico, quo inspecto illæ pœnæ iã
sunt sublatæ,vt in c.pen.& in c.fi.de sec.nupt.& ra
tionem insinuat nobis Apostolus,dum dicit.1.Co-
3 rint.7.*Mulier viro suo mortuo, soluta est à lege viri,*
nubat in domino cui vult.Et sic licebit vxoribus so-
luto matrimonio,non solum bis, sed ter, & toties
quoties voluerint alteri nubere,quia tempus nubẽ
di secundo,vel tertio, vel vlteriori viro non præ-
stringitur,imo intra annum vel mẽsem impune nu
bere licet. Quæ opinio communis est, vt pluribus
citatis,resoluit Ioa.à Garronibus in l.1.nu.24.C.
de sec.nupt.quam sententiam cõfirmat nouissime
4 l.3.ti.1.lib.5.nou.recop.ibi, *Mandamos que las mu*
geres biudas puedan libremente casar dentro en el año
sus maridos murieren, sin incurrir en pena alguna, vbi
illud notant doctores,qui hanc receptissimam cõ-
clusionẽ limitant & intelligunt,quando pęnæ sunt
positę in odium matrimonij,secus vero quando pę
næ respiciunt fauorem filiorum primi matrimonij
vt l.feminæ,& in l.hac edictali, & in l.generaliter.
C.de sec.nupt.quia illæ pœnę non sunt aliquo iure
abrogatæ,canonico nec regio. Ita tenet Gutier.in
l.nemo potest,nu.19.& 21.ff.de leg.1.vbi sic limi-
tat & declarat prædictam legem regni. Inno.in d.
c.fi.de sec.nupt.vbi Abb.& Præpos.dicunt commu
nem.Idem Abb.in rep.c.ecclesia,nu.20.de constit.
vbi Fel.n.57.Dec.nu.25.ibidem Bar.in d.l.1.C.de
sec.nupt.vbi late Io.de Garronib.gl.fi.nu.23.idem
tenet Cotras.lib.3.miscell.c.1.Couar.de spons.2.
p.c.3.§.9.nu.5.Greg.in d.l.fi.ti.12.p.4.Costa,in c.
si pater.prima parte,verb.legauit,n.34.& dicit cõ-
munem Matienzo, in d.l.3.tit.1.lib.5.recop.gl.2.
nu.1.Palat.Rub.in c.per vestras, de donat.inter.§.
67.nu.3.Didac.Perez,in tit.1.lib.5.ordina.pag.51.
cum seq.& hæc est vera resolutio doctorum,à qua
non est recedẽdũ in iudicando & consulẽdo, licet
Abb.in d.c.ecclesia S.Mariæ,nu.15.de consti.& in
6 d.c.fi.nu.3.de sec.nupt.teneat esse communem opi
nionem,pęnam legalem esse sublatam, et si fauore
filiorũ sit apposita, nisi esset inflicta facto culposo
ipsius matris, & illius opinionem dicit etiam com
munem Zacharias, in addit.ad Ab.d.n.15.in vers.
pœna legalis.Quorum opinio non est admittenda,
quia ius canonicum & regium solum tollit pœnas
impositas mulieribus contrahentibus secundas nu
ptias,nõ vero ex hoc priuabuntur filij commodo
& vtilitate illis relictis à testatore,vel à lege, ex fa
cto matris secundo nubentis,& quatuordecim pœ
nas, quas incurrit mulier secundo nubens, tradit
Matienzo,supra,à nu.4.vsque ad nu.15.quas dicit
non esse correctas de iure canonico, neque regio,
imo sunt approbatæ ex l.15.Tauri,quæ est l.4.d.ti.
1.nou.reco.& vtrobique doct. Et pro hac opinio
ne adduco textum de iure regio, in l.16.ti.14.p.5.
ibi, *si se casasse ella en saluo queda a sus hijos*. Quàm
opinionem sequitur Baeza, de non melior.fil.c.1.
nu.8.Gutierrez, in d.l.nemo pot.nu.20.& 21.Gre-
go.in l.3.tit.12.p.4.vbi dicit communem opinio-
nem,Villalobus,in suis commun.litera B.nu.29.&
esse communem declarationem ad d.l.3.tit.1.lib.
5.recop.tenet Azeuedo,ibi nu.5.

SVMMARIVM.

1 *Bona vinculata & fideicommisso subiecta possunt alienari ex causa dotis.*
2 *Auth.res quæ.C.com.de leg.declaratur.*
3 *Debitor dotis non potest aliquo pacto tollere suam obligationem.*
4 *Fauor publicus introduxit, vt bona alienentur ex causa dotis, maxime cum regia facultate.*
5 *Cõtraria communis opinio in quæstione principali proponitur.*
6 *Lex 27.Tauri, inducitur pro hac opinione.*
7 *Authen.res quæ, procedit ex tacita mente testatoris, & non procedit contra eius expressam voluntatem.*

QVÆSTIO DCCXLIII.

Vtrum prohibitio alienationis bonorum facta à testatore, comprehendat alienationem ex causa dotis. Communis contra communem.

1 IVris notissima conclusio est, qua disponitur, testatoris bona vinculata, vel aliter fideicommis-
2 so subiecta, posse ea causa dotis filiatum alienari.
Ita probat tex. in auth. res quæ, C. commu. de lega. quam declarat Sarmien. li. 7. select. c. 4. Burgos de Paz, cons. 4. nu. 11. Molina, lib. 4. de Hispa. primo. c. 7. Greg. in l. 6. tit. 11. p. 6. verbo, *queno la pudiesse vender*, Ant. Gomez, in l. 45. Tauri, à nu. 87. Quam conclusionem existimant aliqui doct. procedere, etiam si testator expresse prohibuerit prædictam ex causa dotis alienationem, quia illius præceptũ
3 non erit in hoc casu seruandum, quia cum testator sit debitor dotis, vel donationis propter nuptias, vt in l. fin. C. de dot. promiss. non debet esse in eius facultate tollere hanc obligationem legalem, dotandi filias, leg. sicut. C. de act. & obl. Quod maxime procedit ista sententia ex ratione tex. in d. auth.
4 res quæ, in fi. vbi ob fauorem publicum hoc fuit inductum priuilegium; & sic non potest mutari vel tolli ex dispositione testatoris. l. quod de bonis. §. fi. ff. ad l. Falc. l. nemo potest, de leg. 1. l. testandi, C. de testam. & sic hanc opinionem tenet Paul. Castr. cons. 80. li. 1. & sequitur Tiraq. de iure primog. q. 61. nu. 7. & 8. & alios pro hac opinione, dicens cõmunem, refert Rol. à Valle, cons. 85. num. 23. volu. 1. & hanc opinionem dicit communem Alc. consi. 644. nu. 4. quem refert Molina, lib. 4. de Hispa. primog. c. 6. nu. 10. vbi refert duas communes in quęstione proposita, & nouissime alios pro hac communi sententia & opinione (referens etiam duas communes) tradit Ioan. Botta, cons. 10. num. 12. & 13. & hanc opinionem etiã sequitur Ias. in d. auth. res quæ, nu. 59. & dicit etiam communem Decius, cons. 519. & alios refert Villalobos, dicens cõmunem, in thesauro communium, litera A. n. 127. & Couar. lib. 3. varia. c. 6. nu. 10. qui dicit non valere elienationem, etiam cum regia facultate, quando vinculum fuit factum in 3. & 5. bonorum parte, & sequitur Mier. de maioratu. 4. p. q. 2. nu. 5. vbi late prosequitur, & in q. 3. limit. 1. nu. 22.

5 Sed his non obstantibus, cõtraria opinio verior est, & tenenda, & practicanda in iudicando & consulendo, vt tenet Alex. cons. 56. nu. 3. lib. 1. Crotus, cons. 18. Botta, vbi sup. d. cons. 10. Loaces, in l. filius fam. §. Diui, nu. 160. ff. de leg. 1. & hãc sequitur Couar. vbi sup. dicens veriorem, & Villalobos, qui in
6 ducit pro hac opinione l. 27. Tauri, & hanc dicit communem (pluribus citatis) Rol. d. cons. 85. nu. 23. vol. 1. & hanc opinionem sequitur Greg. in l. 6. tit. 11. p. 6. verb. *que no la pudiesse vender*, col. 4. & Ant. Gomez, in l. 40. Tauri, n. 87. vbi dicit hãc esse communem opinionem, quam sequitur Moli. vbi sup. nu. 10. & ab hac non esse recedendum in iudicando & consulendo, dicit Padilla, in d. auth. res quæ, nu. 10. & pro hac opinione consuluit Paul. Paris. cons. 52. nu. 37. lib. 2. & ex nostratibus Burgos de Paz, cons. 9. nu. 10. vbi plores refert pro hac sententia, quam etiam sequitur Palati. Rub. in rub. de don. inter. §. 16. nu. 11. & hanc dicit esse receptissimam sententiam in regno Hispaniæ, Pinel. in repe. l. 1. C. de bo. mat. 3. p. nu. 102. Et ratio huius opinio
7 nis est, quia d. auth. res quæ, procedit ex tacita mente defuncti, & sic cessat eius decisio, quãdo constat de contraria voluntate. Et pro hac opinione facit tex. i auth. de ali. emph. §. sãctissimarũ, colla. 9. ibi, *nisi sub hac conditione possessiones aliqui eis dederunt, vt nullo modo eas alienent*, & facit d. l. 27. Taur. vbi iponi p̃t qdlibet grauamẽ, seruata forma illi⁹ legis.

SVMMARIVM.

1 *Creditor habet hypothecã in re empta ex pecunia sua.*
2 *Creditor qui mutuauit pecuniam ad emptionẽ domus, præfertur in re empta omnibus creditoribus, etiam anterioribus habentibus expressas hypothecas.*
3 *Hypotheca non contrahitur in rebus venditis, habita fide de pretio.*
4 *Contraria communis opinio proponitur.*
5 *Tex. in auth. de æqual. dot. §. his consequens, collat. 6. declaratur.*
6 *Hypotheca tacita à iure inducitur, quando res emitur ex pecunia ad illius emptionem data.*
7 *Argumentum à contrario sensu non procedit, quando datur legum correctio.*
8 *Paria sunt mutuare rem ad emptionem domus, vel ad eius refectionem.*
9 *Hypothecam cum prælatione habet creditor, qui mutuauit pecuniam ad refectionem domus.*
10 *Lex 26. tit. 13. par. 5. decidit nostram quæstionem.*
11 *Doctores regni loquuntur in hac quæstione contra legem partitæ.*
12 *Dominium rei emptæ cũ pecunia creditoris, non transit in eum nisi cum onere hypotheca.*
13 *Duo copulatiue requiruntur vt inducatur tacita hypotheca in re empta pecunia creditoris.*
14 *L. licet, C. qui potiores in pigno. hab. procedit quando bona generaliter obligantur.*

QVÆSTIO DCCXLIV.

Vtrum mutuans pecuniam alteri ad emendam domũ, vel aliam rem, habeat in ea tacitam hypothecam, pro illius pecuniæ mutuatæ solutione. Communis cõtra communem, & quid iure regio.

1 IVris est notissima conclusio, creditorem habere hypothecam, & ius prælationis in predio empto ex pecunia sua, qñ specialiter fuit pro debiti solutione obligatũ. Ita probat textus egregius, in l. licet, C. qui pot. in pig. hab. l. 30. tit. 13. p. 5. in quib.
2 iurib. talis creditor præfertur omnib. aliis creditoribus, etiam anteriorib. & expressam hypothecam habentib. Quã conclusionem limitant doctores, vt non procedat qñ pecunia, licet fuit mutuata, ad emptionẽ, & res fuit empta ex illa pecunia, non tamẽ actum fuit vt interim quoad pecunia soluitur, sit res empta pignori obligata, quia in hoc casu solum cõpetere creditori actionem personalẽ, nõ vero hypothecã, tenet gl. verb. conuenit, in d. l. licet, ibi, *secus si non conuenit*, gl. in l. qd quis, ff. de priui. cred. vbi doct. gl. verb. credidero, in l. interdũ, ff. q potio.

pot.in pig.hab.vbi Bar.idẽ in d.l.licet,vbi Sali.nu.
3.dicit communem, idem Salic.in auth.quo iure,
C.qui pot.in pig.hab.num.3.vbi dicit Bal.hanc esse communem opinionem glossatum, & ab ea non
esse recedendum, & sequitur Bal.Nouell.de dote.
10.p.num.35. Neguf.de pig.5.p.2.membr.num.3.
Ripa,in l.senatusconsulto,num.10.ff.quibus mod.
pign.vel hyp.taci.contr.quam sequitur Couar.lib.
1.var.c.7.num.3.vbi dicit veriorem & frequenti loxi doctorum calculo receptam.& Matien.in l.7.ti.
16.lib.5.recop.nu.6.vbi alios allegat pro communi, quam nouissime sequitur Gutier.lib.3.practic.
quęst.q.98.vbi refert duas communes,& ex professo prosequitur hanc quæstionem, dicens ita tenendum esse,quia hęc opinio est verior & receptior,&
pro ea facit tex.in d.l.licet, vbi hypotheca contrahitur, quando pecunia ad emptionem alicuius rei
mutuatur, si expresse actũ sit quod obligata & hypothecata maneat. Ergo cessante pacto, cessabit hypotheca,cum res non sit pro certo pretio obligata
specialiter,imo dominium est translatum in emptorem,& sic creditores hypothecarij præferuntur,vt
in l.procuratoris.§.si plures,versic.sed si dedi,ff.de
tribut.act.l.quidã fundum, ff.de in rẽ verso.vbi si
3 merces vendantur habita fide de pretio,nulla competit in eis hypotheca,nisi illud expresse actum sit
in limine venditionis. Hanc dicit communem opinionem Bar.& Alex.in l.si cum dotem,§.fi.ff.si cer.
pet.& Ias.in d.l.creditor,nu.5.

4 Sed his non obstantibus cõtraria opinio verior
est,& tenenda in iudicando & consulendo, ita qđ
ab ea nemo iam possit recedere, vt infra apparebit.
Et pro hac opinione est glo.sing.in d.auth.quo iure,C.qui pot.vbi dicit,quod mutuans pecuniã alteri ad emendam aliquam rem, eandem rem emptam iure pignoris habebit obligatã pro illius pecuniæ solutione,vbi Bal.& Ang.sequuntur glossæ
opinionem,dicentes communẽ, & illam approbat
Ias.in d.l.creditor,Alex.in d.l.si cum dotẽ,§.fi. Cãpe.de dote,4.p.q.8.nu.3.Cassa.in catal.glor.mun.
2.p.considera.99.col.6.limi.3.in fi.& eandẽ opin.
tenet Bal.sibi contrarius,in l.pro debito, n.1.C.de
bo.auct.iud.possi.& sequitur eum,dicens commu-
5 niter receptam, Nauar.in man.c.17.nu.49.& pro
hac verissima opinione facit tex.in auth.de æqual.
dotis,§.his consequens,collat.6.cuius verba sunt.
His consequens est & illud decernere, quod in casibus huiusmodi dubitatum nouimus, antiquioribus creditoribus aliquas hypothecas præponere iuniores existẽtes ex priuilegijs à legibus datis,quale est, quandò aliquis proprijs pecunijs procurauerit nauem comparare, aut fabricare,aut domum forsan ædificare, aut etiam emi agrũ,aut aliquid horum.In his enim omnibus priores existunt posteriores creditores, quorum pecunijs empta, aut renouata res est, ijs qui & multo antiquiores sunt.
Ecce verba tex.manifeste probantia nostram cõclu-
6 sionẽ, vbi sufficit, quod pecunia detᷣ ad emptionẽ
alicuius rei,vt ipsa res empta ex tali pecunia remaneat hypothecata,licet nihil actum sit de speciali
rei hypotheca,quia ipsa tacite à iure inducatur, &
sic cum ibi habeamus pro hac sñia tex.expressum,
7 non debemus ex d.l.licet, sumere argumentum à
contrario sensu,cũ datur legum correctio, maxime
8 quia in d.§.his cõsequens, paria sunt dare pecuniã
ad emptionem domus,vel ad eius refectionẽ, quia
9 in vtroq; casu inducit lex tacitam hypothecã cũ
prælatione,& ĩ casu quo datur pecunia ad refectionem domus,nemo vnquam dubitatur creditorem
habere tacitã hypothecam,vt in l.interdum, ff.qui
po.in pign.hab.cui consonat l.29.tit.13.p.5. Quæ
sñia verissima itidem de iure regio cum hic casus
expresse sit decisus per l.26.ti.13.p.5.in fi.ibi, *E otrosi dezimos que si algun home recibiesse de otro marauedis prestados para guarnir alguna naue, o para refazerla, o para facer alguna casa, o otro edificio, o para refazerlo, que qualquiera de estas cosas ea que fuessen meditos o despendidos los marauedis, fincan obligadas calladamẽte a aquel que los empestro*, vbi illud expresse tenet doctis.Greg.Lopez,verbo, *para fazer*, vbi dicit
per illam legem tolli opiniones contrarias de iure
cõi,& esse multum menti tenendã. Et profecto, val-
11 de mitor de nostris scriptoribus Hispanis,qui non
considerarunt,nec memoriæ mandarunt illam legem,nec doctrinam Greg.vbi clamat menti esse tenendam, ex qua lege oĩno tolleretur dubietas, cũ
qua lucurus fuit Gutier.in d.q.98.li.3.nu.9.in fin.
qui licet non vidisset illam legem adstrictus difficultate tex.in d.§.his consequens.sub dubio tamẽ
& saluo meliori iudicio, sequutus fuit contrariam
opinionẽ, ꝙ nequaquã fecisset, si legẽ illam & doctrinam Gregorij vidisset, quæ l.summam cõtinet
rõnem & æquitatem,cũ pecunia sit recepta & mutuata ea intentione,vt ex ea domus cõparetur, quę
cum empta sit ea pecunia clarũ est,quod debet remanere hypothecata pro solutione illius, cum res
empta,oõ sit in dominio debitoris, nisi cũ illo one-
12 re & hypotheca licet nihil conuentum sit. Et ex hac
rõne appelletur a lege tacita hypotheca ibi, *fincan obligados calladamente*. Vnde duo requirũtur, vt inducatur. Primũ, ꝙ pecunia detur & recipiatᷣ ad emptionẽ alicuius rei, secũdũ,quod realiter & vere ex
illa pecunia mutuata res sit empta, vt tradit Cassa.
sup.limit.12.Ex quib.venit intelligenda doctrina
Alber.in l.obligat.generali,ff.de pign.vbi dicit, procedere prædictam l.licet, ẽt si specialis hypotheca
14 nõ fiat rei venditæ,quia sufficit generalis oium bonorũ,quem sequitur Cæpolla, caut.124.nu.2.licet
dubitet Negusant.de pign.5.q.principali, nu.8.&
Gutier.allega.5.num.2.Quæ omnia sunt perpetuo
menti tenenda,& illa l.26.d.tit.3.p.5.est addenda
Couar.Matienzo,& Gutier.ne forte ex illorum doctrina sequamini opinionem antiquorum,ex illius
legis decisione abrogatam, vt docet ibi Greg.vèr.
para fazer,& ver.*el postrimero*,in l.39.tit.13.p.5.

SVMMARIVM.

1 *Signũ est quasi testis scripturę,qui mutus loquitur pro artifice.*
2 *Signum dicitur cifra vel chimera.*
3 *Artifex potest aliũ artificem prohibere, ut vtatur suo signo consueto.*
4 *Res dicitur eius esse,cuius signo est signata.*
5 *Signum denarij denotat dominium.*
6 *Animal præsumitur eius esse,cuius est signum quo si-*

gnatum est.
7 *Stigma alienum nemo potest ponere in rebus suis,*
8 *Qui vtitur signo alieno, perdit rem signatam.*
9 *Nomen non debet quis fraudulenter mutare, neq; vestem. Et vnde habuit originem mutatio nominis in Romano Pontifice.*
10 *Contraria communis opinio proponitur.*
11 *Lex, quæro, ff. de iure patro. declaratur.*
12 *Arma aliena non debet quis portare in suis scutis,*
13 *Hominum malitijs obuiandum est.*

QVÆSTIO DCCXLV.

Vtrum faber mallearius, vel alius officialis publicus, possit vetare alium ne signo suo vtatur. Communis contra communem, & quid iure regio.

1 Signũ est quasi testis scripturæ, & licet incertus & mutus loquitur pro artifice, & dicitur cifra
2 vel chimera, secundum Baldum de pace Constãtię, verb. sigillum, & in l. falsas. C. de furtis. Et sic dixit Platea, in l. stigmata. C. de fabric. lib. 11. quod opti
3 mus officialis & peritus in sua arte, poterit prohibere alium vti suo signo, quia interest eius propter sui operis bonitatem, opinionem, & famam, ne alius imperitus vtatur illo signo, ex quo confusio inducatur, arg. tex. in c. nonnullis, de Iudæis. Quam opinionem tenet expresse Bart. in tract. de insig. & & armir, num. 9. Feli. in proœ. Decret. num. 37. Cassan. in Catalog. glo. mun. 1. p. consid. 35. & est communis ex traditis per Paul. Paris. cons. 29. nu. 8. lib. 1. pro qua sententia allegatur tex. in d. l. stigmata, & in l. eos. §. fin. ff. ad l. Corn. de fals. & rubr. C. vt nemo priua. & auth. de mand. princi. §. pen. tex. in ca. dilecta, vbi Abb. num. 3. de excess. prælat. vbi hanc sequitur opinionem, quam dicit communem Azeuc. in l. 7. tit. 1. num. 2. lib. 4. recop. Benuenutus, de mercatura. 2. par. num. 92. cum seq. & tradit Guiller. Bened. in c. Raynutius, ver. Raynutius, de Clera, de testa. nu. 59. & facit text. in c. displicet. 23. q. 4. ibi, *& vos oues Christi estis, characterem Dominicũ*
4 *portantes,* & sic dicitur res esse eius, cuius signo est signata. l. quod si neque, §. fi. ff. de pericul. & com. rei vend. c. si index, de sent. exc. in 6. Et facit tex. in c. quod quidam. 1. q. 1. & c. quemadmodum, 23. q. 7. c. postea signatur. 23. q. 2. c. sane profertur, & c.
5 magnæ, de voto, & Luc. 20. *Ostendite mihi denariũ, cuius imaginem habet & subscriptionem. Et respondẽtes dixerunt, Cæsaris: dixit illis: Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo,* & Geneseos 4. *Po-*
6 *suit dominus signum in Cain.* & sic signum animalis demonstrat dominũ, & eo ipso quo equus, bos, vel ouis, vel alia res reperitur cũ signo meo, quo vtor signata, probatur mea, arg. tex. in d. l. stigmata. l. penul. C. de aquædu. lib. 11. & ita tenent Bart. & Platea, in d. l. stigmata, licet Bal. in auth. dos data. C. de donat. ante nupt. dicat, quod solum facit præsumptionem, quia alias de facili posset fraus cummitti, & illum sequitur Cassan. supra, ponens exemplum in ballis mercatorum, & Ant. Gom. in l. 45. Tauri, num. 77. & Auend. in cc. prętorum, c. 19. nu. 32. qui loquitur, *del lancero de Gaudalajara*, Menoc. lib. 2. de arbit. casu. 318. nu. 23. & Mascard. vol. 1. probationum, conclus. 90. vbi etiam nu. 5. confirmat nostram conclusionem, quod non potest quis stigma
7 alienum ponere in rebus suis, & allegat l. 1. C. de nauib. non excus. li. 11. & si quis de facto vtatur si-
8 gno alieno, perdit rem, vt in l. sacril. §. qui cum, ff.
9 ad l. Iuliam peculatus, & etiam vtens nomine alieno fraudulẽter punitur, vt in l. 1. C. de mutatio. nomi. l. falsi nominis, ff. ad l. Cornel. de fals. ita eleganter tradit Menoch. de arbi. casu. 318. nu. 3. omnino videndus, vbi declarat vnde habuit originem mutatio nominis in Romano Pontifice, & Illescas. 1. p. historiæ pont. lib. 4. c. 33. Mexia, in Sylua, variar. lect. lib. 1. c. 21. Conta. in templo omnium iud. lib. 2. c. 1. §. 2. nu. 8. fol. 117. & ita de facto fuisse obseruatum tradit Anton. Gomez, in l. fin. Tauri, nu. 11. & etiam puniuntur portantes habitum alienum & vsurpantes, ita Tiraq. ad ll. connubiales, leg. 3. nume. 58. Rebuff. de priuilegijs scholasticorum, priuilegio 94. Didacus Perez, in rubric. ordinamenti, tit. 18. lib. 8. Petr. Georgius, in syntagma, iuris, lib. 39. c. 11. Gregor. in l. 3. tit. 17. p. 5. verb. *vestidura*, plura in proposito refert], Dominus don Ioã Vela, meritissimus collega diui Bartolomæi, in tractatu delictorum, c. 13. & Azeuedo, in l. 8. tit. 10. nu. 1. li. 4. recop.
10 Sed contrariam opinionem in quæstione principali (imo quod nemo possit alium prohibere, ne eodẽ signo vtatur,) tenent Bal. & Salí. in l. 1. C quæ res vend. non poss. Alberi, in l. quæro, ff. de iure patr. & est communis opinio, vt tradit Ioa. Hannibal, in repeti. rubric. sol. matrim. num. 216. Pro qua opi
11 nione facit optimus textus in d. l. quæro, ff. de iure patro. cuius verba sunt. *Quæro an libertis prohiberi possit à patrono, in eadẽ colonia in qua ipse negotiatur id genus negotij exercere? Scæuola respondit non posse prohiberi.* Sed illa lex parum obstat, quia sibi solum permittitur, negotiari eodẽ genere negotiationis in eadem prouincia, non autem permittitur vt negotiatores vterentur eodem signo, maxime vsurpãdo stigma alterius. Idemque est dicendum in dela
12 tione armorum, quia arma mihi competentia, possum prohibere, ne alius deferat, vt copiose resoluit Cassan. sup. conclus. 44. & hanc opinionẽ existimo veriorem & practicandam, & pro ea audiui fuisse obtentũ in regali cancellaria Pinciana, quia alias oĩa essent in confuso, & daretur locus mille frau-
13 dibus, & iustũ est vt malitijs hominum obuietur, vt in l. cõueniri. ff. de pact. dota. & facit bonus tex. in d. c. dilecta, de exces. præla. vbi expresse hoc deciditur, & confirmatur hæc opinio, in l. 49. ti. 13. li. 4. reco. & in l. 19. ti. 14. li. 7. reco. vbi tamẽ ponitur pœna decem millium marapetinorum contra vsurpantes signũ alterius, quod declaratur in leg. 8. tit. 15. & in l. 12. tit. 16. eod. lib. quæ leges sunt notabiles pro confirmatione huius opinionis, à qua nõ est recedendum de iure communi & regio.

SVMMARIVM.

1 *Malitia supplet ætatem in matrimonio.*
2 *Puer nouem annorum grauidauit nutricem suam.*
3 *Salomon genuit filium in vndecimo anno.*
4 *Malitia supplet ætatem in sponsalibus, secũdũ aliquos.*

5 *Impedi-*

5 *Impedimentum iustitiæ publicæ honestatis inducitur ex sponsalibus contractis cum minore septennio.*
6 *Contraria communis opinio proponitur.*
7 *Infans in sua ætate quod vidit, ignorat.*
8 *Defectus naturales nemo potest supplere.*
9 *Septennium completum requiritur in sponsalibus.*
10 *Minor, etiam discretus, non potest profiteri religionẽ ante legitimam ætatem.*
11 *Lex 6. tit. 1. p. 4 adducitur pro hac opinione.*
12 *Lex requirens certum tempus annorum, requirit tempus perfectum.*
13 *Tempus stat pro forma.*
14 *Forma rei non potest mutari.*
15 *Caput, iuuenis de sponsalibus, declaratur.*
16 *Lex, in sponsalibus, la 2. ff. de sponsalibus, declaratur.*
17 *Iudicium infantis non semper discerni potest.*
18 *Ratio diuersitatis inter sponsalia & matrimonij tra- ditur, circa quæstionem propositam.*
19 *Potentia ad copulam est quid extrinsecum.*
20 *Lex. 12. tit. 1. par. 4. declaratur.*
21 *Ratio ob quam magis in septennio quam in alia minori ætate sponsalia contrahantur, traditur.*
22 *Minor potest in ætate septennij ad ordines minores promoueri.*
23 *Aetas septennij est principium discretionis & intelligentiæ.*
24 *Septennij numerus dicitur sacratus, & quare.*
25 *Septennij numerus dicitur perfectus, quia homo constat ex septenario.*
26 *Leges Digestorum & partitarum sunt in septem partes diuisæ. & vita hominum in septennio mouetur & variatur.*
27 *Partus dicitur legitimus in septimo mense.*
28 *Dentes formantur in septimo mense, & in septimo anno cadunt.*
29 *Septem horis genitale semel conuertitur in humanam naturam.*
30 *Septem modis mouetur homo.*
31 *Septem doctores faciunt communem opinionem.*

QVÆSTIO DCGXLVI.

Vtrum in sponsalibus malitia suppleat ætatem, vt ante septennium sponsalia contrahi possint. Communis contra communem, & quid iure regio.

1 MAlitia supplet ętatem in matrimonio. Ita pro
bat tex. in c. de illis, el 3. de despon. impub. c.
vni. §. 1. eo. tit. in 6. vbi gl. verb. supplebat. Et facit
pro hac sententia tex. in l. 6. tit. 1. p. 4. in fi. ibi, *que*
la sabiduria e el poder que han para fazer esto, cumple
la mengua de la edad, vbi Greg. Lopez, verb. *la sabi-*
duria, refert illud quod vulgo circunfertur, & nar-
rat B. Grego. in dialogo, quod puer nouem annorũ
2 imprægnauit nutricem, & de puero decem anno-
rum idem refert D. Hier. ad Vitalem, & de Salomo
3 ne dicitur, quod genuit filium in vndecimo anno,
vt tradit Io. And. in c. fi. de eo, qui cogno. consang.
vxor. suæ. Sed an in sponsalibus malitia suppleat se
ptennium, dubium grauissimum est, & partem af-
4 firmatiuam tenet gl. magna, in fin. in c. iuuenis, de
spons. gl. in c. sponsam, eo. tit. gl. in summa. 30. q. 2.
& Francus, in d. c. vni. Lodes. de matri. in 2. 4. q. 42.
art. 2. & hanc dicit communem opinionem Præ-
pos. in d. c. iuuenis, nu. 9. & Couarr. in 4. 1. p. c. 2. in
prin. nu. 1. vbi confirmat opinionem Abb. in d. c. iu
uenis, quia cum in matrimonio malitia suppleat
ætatem (vt supra diximus) consequens est in spon-
salibus præmaturam potentiam ad generandum,
ipsum defectum ætatis supplere, quod videntur in
sinuare verba tex. in l. in spons. la 2. ff. de spons. vbi
dicitur satis esse si sponsi quid agant, intelligant,
conducit etiam tex. in d. c. iuuenis, vbi ex sponsali
5 bus contractis cum minore septennio, inducitur
impedimentum iustitiæ publicæ honestatis, non
alia ratione, nisi quia malitia supplet ætatem, ex
qua ratione tenet illud Veracruz, in specu. coniug.
1. p. ar. 16. lit. B. vbi sequitur D. Thomam, in 4. dist.
27. ar. 2.
6 Sed his non obstantibus, contraria opinio ve-
rior videtur, & tenenda, quia vbi in iure certa ętas
requiritur ad intellectum & discretionem, mali-
tia non potest illam supplere, vt in l. qua ætate, ff.
7 de testa, quia illa ætas, quod vidit, ignorat, vt in d.
l. de sponsalib. & in l. fi. C. de fals. mone. & est opti-
8 mus tex. in l. fi. C. de test. mil. vbi defectus iuris na-
turalis nulla causa pōt suppleri, & illum tex. exor-
nat Rode. Xuar. alleg. 12. Et in terminis pro hac o-
pinione facit tex. in c. literas, & in c. accessit, de de-
spons. impub. vbi septennium completum requiri-
9 tur, vt sponsalia contrahi possint. Et hanc opinio-
nem confirmat tex. in c. 1. de regul. in 6. vbi impu-
10 bes ante legitimam ætatem non potest profiteri
religionem, quæ ætas hodie est præfinita in ca. 16.
sess. 25. Conc. Trid. & professio erit nulla, etiam si
puer sit maxime discretus, & malitia suppleat æta-
tem, vt tenet gl. communiter approbata, in c. postu
lasti, de regul. quam sequitur Abb. in c. significatũ,
eod. & Card. in cle. fin. q. 3. de æta. & qua. Syl. ver.
religio, 2. in q. 12. & verb. relig. 3. in q. 2. Caieta. in
verb. votum, vers. imperfectum, & sequitur Brune.
in tract. de sponsal. q. 2. concl. 4. Et pro hac senten
tia facit tex. in d. l. 6. tit. 1. par. 4. vbi loquens de ma
11 trimonio dicit, quod malitia supplet ætatem, lo-
quens vero de sponsalibus, nullum verbum. Et vl-
tra prædictos doctores, hanc opinionem sequitur
gl. communiter recepta, in cle. fi. de ætat. & qualit.
Abb. in c. cum in cunctis, in prin. nu. 6. de elect. Fel.
in c. cum vigesimum, de offi. deleg. & hanc esse cō-
munem opinionem & distinctionem firmat Corn.
consil. 213. vol. 1. & pro hac doctrina est notabile
dictum Archid. in c. si annum, de iudi. in 6. vbi di-
12 cit, quod quando lex requirit certum tempus an-
norum, semper sequitur perfectio, nisi aliud expri-
matur. Et sequitur Bal. in d. c. cum vigesimum, &
Aret. in d. l. qua ætate. Quod quidem notissimum
est in ætate statuta ad conficiendum testamentũ,
& in tutela vel cura. Et ratio est, quia ætas septem
annorum ideo sufficit ad sponsalia, quia voluntas
quæ in naturali consensu quiescit, cadit in impube
rem, qui impleuit ætatem septem annorum, vt in l.
si infanti, C. de iur. delib. & illud tempus a iure sta-
13 tutum semper stat pro forma. gl. in auth. quæ sup-
plicatio. C. de preci. imp. offer. vbi dicunt Bal. & Sa
lic. quod ille qui non obseruat tempora constitu-
tionis præfinita, non obseruat formam, & tradit
Tiraq.

Tiraq.de retract.Linag.§.3.gl.4.num.3. & Paz, in
ſua praxi.t.10.7.p.c.vni.nu.101. Forma autem nõ
14 poteſt mutari,l.qui heredi.l.Mæuius,ff.de condit.
& dem.c.adime.1.q.1.Quibus non obſtat tex.in d.
15 c.iuuenis,quia ibi Rom.Pontifex non ſe fundat in
doli capacitate,ſed in alijs,vt patet ex litera illius
16 tex.in d.l.in ſponſalibus, vbi dicit,*ſatis eſſe ſi ſponſi intelligant quod agant*, qui potius probat noſtram
ſententiam,quia verus & genuinus illius tex.intel-
lectus eſt,in ſponſalibus non eſſe neceſſariam eam
ætatem,quæ in matrimonijs,ſed ſufficere quod v-
17 terque intelligat quid agat. Cæterum,quia nõ ſem
per diſcerni poteſt iudicium infantis,ſubiungit ibi
iureconſ.*id eſt ſi non ſint minores ſeptem annis*, quẽ
intellectum ſenſit gl.ibi, qui profecto veriſſimus
eſt omiſſo tradito à Soto, in 4.diſt.27.q.2.artic.2.
quem tex.optime declarat Anaſtaſ.lib.2.animad-
18 uerſionum.c.6.poſt Couar. in 4.2.p.c.2.nu.1.Nec
obſtat quod in matrimonio malitia ſupplet æta-
tem,quia reſpondeo diſparem eſſe rationẽ in ſpon
ſalibus, quia in matrimonio ætas illa quatuorde-
cim annorum deſignata eſt,non ſolum per vſum ra
tionis,verum etiam propter vigorem naturalem,
& potentiam coeũdi,vnde nimirum ſi malitia ſup-
plere poſſit ætatẽ,vt in d.c.de illis,el 2.notat Abb.
communiter receptus, in d.c.fi.de ſponſ.impuber.
vbi gl.verb.prudentia,& Alex. de Neuo,conſ.1.n.
9.& 13.dicens non ſufficere in ſponſalibus malitiã
in rebus agendis, ſed potentiam ad copulam, per
19 tex.in c.puberes,in fi.eo.tit.& ſic cum hæc poten-
tia ad copulam ſit quid extrinſecum, facile de ea
conſtare poteſt,& vbi conſtat eam præueniſſe æta-
tem legitimam, ſufficit ad matrimonium.At vero
in ſponſalibus, cum ætas ſeptennij ſolum deſignet
per iudicium intellectus, non præuenitur propter
præmaturam prudentiam,cum ſit quid intrinſecũ,
quod de facili conſtare non poteſt. Et cum hac di-
ſtinctione eſt intelligenda prima & ſecũda opinio,
vt prima procedat,quando duo concurrunt,nem-
pe,quod malitia ſuppleat ætatem, & quod puella
fuerit carnaliter cognita, hæc vero, quando licet
malitia ſuppleret ætatem, non eſt vrgens præſum-
ptio,quod puella ſit attenta, nec carnaliter cogni-
ta.Idemque ſentit Moccius de cõtract.tit.de nup.
nu.4.fol.168.& ita eſt tenenda & intelligenda l.6.
20 & l.12.in fi.tit.1.par.4.ibi,*Eſto ſe entiende ſi los deſpoſados fueſſen de edad de ſiete annos cumplidos o poco menos,de manera que ayan entendimiento para plazerles las deſpoſadas*,ſolet tamẽ dubitari,quare ma
gis in ſeptimo anno quam in ſexto,vel in alia æta-
te fuit deſignata ætas ad ſponſalia de futuro cõtra
henda.Et licet aliqui mihi reſponderint quod ſic
placuit legiſlatoribus,& quod de his quæ à maio-
ribus condita ſunt,ratio non ſemper reddi poteſt:
tamen non ſine magno myſterio magis illa ætas
21 quam alia fuit deſignata, prout etiam videmus in
pueris,qui volunt ordinari, nam etiam requiritur
ætas ſeptennij ad ordinem primæ tonſuræ,vt reſol
uit Rebuff.in pract.beneſ.fol.4.nu.11. Soto, in 4.
ſent.diſt.25.q.1.ar.x.& Alber. Trotius,de vero &
perfecto clerico.c.17.n.1.Gut.can.q.c.26.in prin.
qui ſic intelligit tex.in c.ſingulis.77.diſt. & cle.1.
de æta.& qual.vbi probatur quod omnes minores
22 ordines poſſunt in ſeptennio ſuſcipi, & ratio põt
23 eſſe, quia illa ætas eſt principium diſcretionis &
intelligentiæ,& ſic dixit Ariſt. lib.1.de ſecreto,qđ
trinitas eſt primum ſuper quo omnes res ſunt fun-
datæ,& mediatur per quinquenarium,& perficitur
per ſeptenarium, & Cælius Rhodig.lib.12.lectio.
antiq.c.11.& 36.ſcribit,quod ſeptimus quiſq; an-
nus ætati ſignum imprimit,& iſte numerus dicitur
24 ſacratus,vt in c.presbyt.91.diſt.quia ſeptem ſunt
Sacramenta eccleſiæ,& quia ſeptem ſunt dona Spi
ritus ſancti, & quia in ſeptimo die Deus ſummus
omnium rerum opiſex ab opere quieuit.Vnde me-
rito illa ætas magis quam alia fuit deſignata,quia
ille numerus conſtat ex vno & ſex, vel ex duobus
& quinque,vel ex tribus & quatuor,& ſic hẽt vni-
tatem,tanquam copulam geminæ trinitatis,& cõ-
ſiderando eius ſingula membra,eorumque compa
gines, eſt pro fecto omni maieſtate pleniſſimũ. Et
plura de numero ſeptenario habentur in prooemio
25 legum ſeptem partitarum,vbi Greg.verb.*ſeptenario*, dicit illum numerum eſſe perfectum, quia ho-
mo conſtat ex ſeptenario,id eſt ex triplici animi ꝓ-
26 prietate,& quatuor elementis.Et ſic imperator Iu
ſtinianus in ſeptem partes diuiſit leges Digeſtorũ,
vt habetur in l.2.C.de ver.iure enul. & leges parti
tarum in ſeptem libros diuiſæ fuerunt,& Mexia,ad
pragmaticam regiam, in ſeptem concluſiones diui
ſit totum opus, vbi plura notãda recollegit de hoc
numero ſeptenario, & Zenedo, in collect.iur.col-
lect.15.nu.10.& Io.Garc.in tract. de Hiſpa.nobil.
gl.48.§.1.nu.3.vbi etiam dicit, quod vita hominũ
ſeptẽnio mouetur & variatur,& plura tradit Caſſ.
in Catalogo glo.mun.12.parte conſid.37.& Petr.
Bongo,de myſtica numerorum ſign.tit.de num.ſe
ptenario,pag.198.& in ſeptimo menſe partus dici
27 citur legitimus,vt in l.ſeptimo menſe, ff.de ſtatu
28 hom.Et in ſeptimo menſe formantur dentes in in-
fantibus, & in ſeptimo anno cadunt, vt tradit Ti-
raq.in l.ſi vnquam, ver.reuertatur, nu.210.col.2.
29 C.de reuoc.don. & ſeptem horis ſemen genitale
conuertitur in matrice in humanam naturam. Et
ſeptem horis poteſt homo viuere ſine reſpiratio-
ne.Septemque feneſtras habet corpus humanum,
quibus alitur,videlicet,oculos,nares,aures,& os,
& ſeptem horis fit bona digeſtio, ſeptem horis o-
portet dormire,vt fiat nutrimentum bonum,ſeptẽ
30 diebus poteſt homo viuere abſque cibo,ſeptem
modis mouetur homo,videlicet,ante,retro,ſurſũ,
deorſum,dextrorſum,ſiniſtrorſum,& in circulo,&
in teſtamento in ſcriptis, ſeptem requiruntur te
ſtes. Et quod magis huic operi conuenit, ſeptem
31 DD.faciunt communem opinionem,& ad appro-
bandum ſcholarem requiruntur ſeptem DD.vt tra
dit Zenedo,in collect.ad ius canon.collect.15.ad
decretum.nu.7. fol.18.Nauar.in repet.c.ſi quan-
do,de reſcrip.pag.96.in medio.Pau.Fuſ.de viſitat.
lib.2.c.5.nu.10.& Ant.Maria Corrati.lib.1.com.
opinionum.tit.3.nu.19.cum ſequentibus. Ex qui-
bus facile colligi poteſt,quam conueniens fuit, vt
ſeptimus annus conſtitueretur ad cõtrahenda ſpõ-
ſalia de futuro,magis quam aliud tempus,propter
maiorem perfectionem intellectus.

SVMMARIVM.

1 *Heres tenetur luere rem obligatam, à testatore relictā, non vero legatarius.*
2 *L.11.tit.9.par.6.declaratur.*
3 *Heres indistincte tenebitur rem obligatam luere, quando pro tanto pretio est hypothecata.*
4 *L.si res obligata, ff. de leg.1.declaratur.*
5 *Quando res est hypothecata pro tanto pretio, non est spes solutionis.*
6 *Legatum rei alienæ ignoranter non valet.*
7 *Testator solum præsumitur legare ius quod habet in re.*
8 *L.11.tit.9.p.6.adducitur pro prima opinione.*
9 *Contraria communis opinio refertur.*
10 *Res hypothecata, pro tanto pretio, censetur alienata à patrimonio testatoris.*
11 *L.fi.C.de reb.alien.non alienan.declaratur.*
12 *Alienatio si prohibeatur, prohibetur etiam pignoratio.*
13 *Res pignorata censetur alienata, quando pignoratur pro æquali pretio.*
14 *Alienatio non præsumitur in hypotheca, pro æquali pretio, quando in re pignorata cadit affectio.*
15 *L.si in emptionem, ff. de minoribus, exornatur.*
16 *Procurator habens mandatum repudiandi hereditatem, non potest repudiare res quæ fuerunt maiorū.*
17 *Obligatio generalis non comprehendit, quæ specialiter non est verisimile aliquem esse obligaturum.*
18 *Padilla increpatur in sua opinione.*
19 *Opinio communis defenditur ab impugnationibus Padillæ.*
20 *Accidens non mutat substantiam.*
21 *L.prædia, C.de fideicom.limitatur in annuo censu.*
22 *Annuus census est quædam seruitus prædio inhærens.*
23 *Sententia Padillæ, in d.l.prædia, nu.31.declaratur.*
24 *Verbum, census, intelligitur de perpetuo.*
25 *Redemptio census super aliqua possessione impositi pertinet ad heredes imponentis, non ad possessorem.*
26 *Pensio imposita super beneficio, transit contra beneficij possessorem.*
27 *Creditor census vel pensionis potest heredes vel rei possessores conuenire.*
28 *Debita defuncti tenetur heres soluere.*
29 *Casus de facto proponitur.*
30 *Melioratus non tenetur soluere debita super re, in qua facta fuit melioratio.*
31 *Heres tenetur soluere debita, insita in rebus vinculatis, siue debitum sit contractum ante maioriæ institutionem, siue postea.*
32 *Qui vult consequens, vult antecedens per quod deuenitur ad illud.*
33 *Maioratus possessor non tenetur ad debita, quando sunt bona libera fundatoris.*
34 *Creditor annui reditus potest agere ad exigendum debitum aduersus constituentem eiusque heredes, omisso tertio fundi possessore.*
35 *L.21.Tauri, declaratur vt sit correctoria iuris communis.*
36 *Legatarius partis bonorum non tenetur ad debita defuncti.*
37 *L.4.tit.15.p.2.declaratur.*

QVÆSTIO DCCXLVII.

Vtrum heres teneatur luere rem obligatam, quam testator legauit, quando fuit obligata pro pretio æquiualenti ipsi rei. Communis cōtra communem, & quid iure regio.

1 HEres tenetur luere rem obligatam, vel hypothecatam ex legato, vel fideicommisso alicui relictam, quando testator sciebat rem legatā pignori, vel hypothecæ obnoxiam. Ita probat tex. in l.si res obligata.60. ff.de leg.1.ibi, *heres liberare debet*, l.Mæuius.68.§.fundo legato, ff.de leg.2.l.li-
2 cet.ff.de dote prælegat.l.prædia, C.de fideicom.l.
11.tit.9.par.6.ibi, *manda faziendo el testador de alguna cosa suya, que sabia que era empennada o obligada a otro por menos de loque valiesse, tenudo es el heredero dela quitar de los bienes del finado, e darla a qui-*
3 *en fue mandada.* Quam conclusionem limitant doctores, vt non procedat quando res legata esset obligata pro tanto pretio, vt eo soluto nihil aut parū commodi esset remansurum, apud legatariū: quia in hoc casu, nulla habita ratione scientiæ vel ignorantiæ, tenetur heres eam rem luere, ob gratiam & fauorem legatarij. Pro qua limitatione adducitur
4 tex.in d.l.si res obligata, ff.de leg.1.ibi, *vel potest aliquid esse superfluum ex soluto ære alieno*, ita in hoc sensu accepit illa verba gl.ibi, cuius opinionem testator communem Alex.ibi, col.2.& Ias.n.9.dicit etiam communem opinionem & intellectum Ful. in d.l.prædia, n.3.vbi Corn.eo.num. quam opinionem sequitur & dicit communem Viui.lib.2.cōm. verb.legatum, & eam appellat veriorem & cōiorē, & in practica sequendam Michael Crassus, recept. sent.§.legatum, q.15.nu.2. Et ratio huius opinio-
5 nis est, quia quando res est pignorata vel hypothecata pro tanto pretio, non est spes solutionis, quia tunc, aut legatarius nollet luere, aut si lueret, nullum commodum apud eum remaneret, & per consequens legatum esset nullius momenti, maxime, quia tunc videtur rem alienam ignoranter legatā,
6 & sic legatum non valet, vt in l.cum rem alienam, C.de leg.§.non solet. Insti.eo.tit.l.10.tit.9.part.6. Et in dubio testator solum videtur legare ius qđ habet in re.l.serui electione, §.fi.de leg.1.l.si domi-
7 nus.§.fi.eo.tit.l.vxor patri, C.eo.& tradit Mantic. de coniect.vlt.volunt.lib.9.tit.1.nu.8.& Couar.c. 2.pract.q.Ant.Gom.1.tom.c.12.nu.15.& nu.39. hanc defendit opinionem (satisfaciens aliquibus fundamentis in contrarium per eum adductis) & tandem pro hac sententia dicit esse textum, in d.l. 11.tit.9.p.6.vbi hoc expresse probatur, ibi, *per me-*
8 *nos de loque valiesse*, ergo si pro æquiualenti pretio, non procederet illius tex.decisio, nec nostra principalis conclusio.

Sed his non obstātibus contrariam opinionem (imo quod heres hoc casu quando testator ignorauerit hypothecam, non teneri luere rē obligatam) tenet Ang.in d.l.si res obligata. vbi Paul.nu.7. dicit hoc esse mirabile, & dicit Alex.ibi, n.3.sibi placere hunc intellectū, fuisseq; eum Cumani, quē sequitur Ias.in d.l.prædia, dicens quod eū sequūtur moderni. Quam opinionem dicit communē Padilla,

la,in d.l.prædia,nu.7.in fi.vbi sequitur & defendit hanc opinionem ex aliquibus fundamentis, quorũ
10 principalior est, quia quando res est obligata pro pretio rei ipsi æquiualenti , censetur alienata à patrimonio testatoris.l.legata, §.fi.ff.de suppell.legata.l.qui habebat, ff.de leg.3. & ibi doct.Bar.in l.si tibi homo, in prin. nu.1.ff.de leg.1. & in l.quorũ, nu.5.ff.de pig.& plures (more suo) pro hac opinione refert Tiraq.de retractu,in præfat.nu.36.vbi dicit communem,quam sequitur Palat.Rub.in rub. de donat.§.69.nu.8.qui omnes resoluunt,cum Gomez.supra,quod si res pignoretur tanto pretio q̃to illa vendi posset, censeri iã alienatã à patrimonio testatoris, & sic cũ talis res censeatur alienata, non est mirũ si non valeat tale legatum, cũ sit legatũ rei alienæ ignorãte testatore, vt in d.l.cũ rẽ alienã,C.de leg.Ex qua doctrina (si vera est) colligitur
11 notabilis intellectus,& declaratio ad l.fi.C.de reb.
12 alie.vbi prohibita alienatione,prohibetur etiã pignoratio.ibi, *sed & vsusfructus dationem, vel hypothecam, vel pignoris nexum penitus prohiberi*, quia il
13 la pignoris prohibitio est intelligenda, q̃n fit pro pretio æquiualenti ipsi rei pignoratæ, ita vt nõ sit spes luitionis, quia tunc res pignorata censet' alienata.Ita notabiliter illum tex.intelligit Abb.cons. 91.vol.2.Montalnus,in l.53.tit.10.lib.3.fori,gl.2. & sic est intelligendus text.in d.l. in quorum,ff.de pignorib.secundum Ias. in l.principalibus,ff.si cer.
14 pet. Quod limita & intellige, quando in re pignorata caderet affectio; quia tunc non censebitur alienata.Ita Rip.in l.filiusfa.§.Diui.ff.de leg.1.quia cũ sit res maiorũ quæ semper darauit in familia, non est verisimile rem illam relicturum & non redempturum, vt (pluribus citatis) exornat Tiraq.supra
15 nu.36.per tex.in l.si in emptionem ,ff.de minori.
16 Vide optime resoluit Barba.cons.18.lib.2.procuratorem habentem mandatum repudiandi hereditatem,nõ posse repudiate res , quę fuerunt maiorũ ipsius mandantis,arg.l.lex,quę tutore,C.de admi. tut.quia in generali mandato nõ videtur illud intellexisse,quem sequitur Soc.cons.250. lib.2. Pro qua opinione adduco etiã tex.in l.obligatione ge-
17 nerali,ff.de pign.vbi in generali obligatione, non veniunt ea quæ specialiter non esset quis obligaturus,quem tex.ad hoc exornat Greg.in l.5.tit.14.p. 5.Pinel.in rub.C.de bon.mat.1.p.nu.47.Ant.Gab. lib.6.comm.concl.tit. de reg.iur.cõcl.12.& Masc. de probat.3.vol.concl.1120.Redeundo tamen ad nostram cõclusionem (à qua digressi sumus) sequitur manifeste , quod si res legata sit obligata , vel hypothecata pro tanto pretio, quod nõ sit spes luitionis , quod censebitur penitus alienata, & exiisse patrimonium debitoris,& sic testator tanquã debitor legando illã rem ignoranter,non valebit legatum,ad hoc quod heres teneatur eam luere,& re-
18 dimere,sed tantũ ipse legatarius,vt contendit probare Padil.sup. cuius opinio est contra legem par-
19 titæ 11.tit.9.par.6.& fundamento de re aliena adducto per Padil.sup.satisfacit optime Ant.Gom.d. s.to.c.12.nu.39.col.3 .dicens, quod quando res q̃ legatur est penitus aliena , tunc procedit illa opinio,secus vero quando est propria testatoris, licet alteri sit obligata , vel hypothecata pro iusto & æquiualenti ipsius rei valore, quia tũc in ipsa re, vel subiecto principali,nulla datur ignorantia,sed tãtum in pignore vel hypotheca, & qualitate,sibi in
20 hærenti,quæ non debet nocere , cum accidens nõ mutet substantiam tex.in l.naturaliter, §.apium,ff. de aeq.rer.dom.ex quibus remanet cõprobata nr̃a
21 conclusio,contra Padillam, sup.qui nu.11.limitat d.l.prædia,vt non procedat in debito quod quotãnis renascitur,puto annuo censu,dicens,quod semper legatarius, non vero heres tenebitur luere rẽ ,
22 quia annuus census est veluti quædã seruitus præ-
23 dio insita , & pro sua limitatione allegat Budæũ, in rub.de pign.nu.3. Cuius opinio verissima est in censu perpetuo emphyteutico,quia illa pensio,cũ perpetuo,& quotannis absq; spe luitionis soluat', dr̃ quædam seruitus perpetua,vt in l.63.tit.5.p.5. & sic cũ prædicta pensio redimi nõ posset,absq; facto & voluntate creditoris, ex sua primordiali natura, sequitur quod censetur legata talis res cẽsui obnoxia,cũ prædicto onere, cuius solutio non dẽt spectare ad heredẽ, sed ad ipsius fundi possessorẽ. Et ita põt intelligi illa opinio , cũ ad illud tendat rõ assignata per prædictũ,dũ dicit,qđ illa pẽsio est
24 veluti quædã seruitus,præmaxime,quia verbũ *census* adaptatur proprie ad censum perpetuũ emphyteuticũ,vt tradit Solis , in procemio ad tractatũ de censib.nu.9.& probatur in d.l.63.quã sic intelligit Gutier.lib.2.pp.q.169. & si illã opinionẽ velis intelligere de cẽsu redimili, vulgo *alquitar*, profecto
25 falsa erit prædicta sententia, quia si legetur domus, super qua est census redimibilis impositus, solutio & redemptio illius census pertinebit ad heredes , nõ vero ad legatariũ domus censui obnoxię , quia talis census, cũ sit redimilis ad libitũ debitoris, nõ põt dici seruitus,cũ de facili amoueri possit ex primordiali census natura . Nec prædictis obstat, qđ domus prædicta est affecta onere reali, & sic vr̃ legata vel relicta cũ onere.l.1.& fi.C.sine cens.vel reliq.fund.comp.l.Imperatores,ff.de publica.l.fun-
26 di partẽ.§.fi.ff.de leg.1.& in pensione imposita super beneficio vt transeat cũ suo onere,resoluit Gigas,de pensio.q.39.& 40. quia respõdeo illud procedere respectu creditoris , qui põt conuenire pro
27 debito censuali, vel pro pensione tã heredes , quã possessores domus super qua census est impositus,
28 nos vero loquimur respectu heredis, ad quem spectat de iure debitorũ solutio,l.1 . C.vt actiones ad hered.& contr.hered.& probatur in iuribus supra allegatis,in principali conclusione, & tenet Padil.
29 sup.nu.4.Et cũ casus iste ad huc de facto pendeat inter heredes licẽtiati Martini de Roxas (subtilissimi quondã in hac ciuitate Toletana aduocati) & quẽdam successorẽ particularem ipsius , in quadã domo vinculata per meliorationẽ tertij & quinti bonorum suorum, super qua antea censum redimibilem imposuerat, ita respõdi, cũ de hoc casu fuis-
30 sem interrogatus, licet aduocatus contrarius existimaret prædicti census redẽptionem , ptinere ad ipsum melioratũ successorem in ipsa domo, nõ vero ad heredes dicti licentiati. Cuius opinio fundabatur de doctrina Padillę supra , qui nõ loquit' secundũ doctorem quem allegat, & rationẽ quã assignat, in cẽsu redimibili, sed in ppetuo , & si loquit'

in

in censu, *alquitar*, vera noo est prædicta sententia,
quia per d.l. prædia. & per l.11.tit.9.p.6; contrariũ
probatur, & p tradita per Greg. ibi, verb. *suya*, vbi
31 resoluit per tex. in l. si tibi homo, in prin. de leg.1,
quod si possessor maioratus, leget maioriam sequen
ti in gradu, & res maiorię erat obligata alicui iure
pignoris ex facultate regia, quod heredes defun-
cti legantis teneantur luere talem rem, non vero
successor maioratus: maxime, quia testator sciens
aonuos reditus esse constitutos super ipsa domo,
eam vinculo subiecit, vnde clarę eius voluntas col
ligitur, vt vendi non possit, ad ipsos redimendos;
32 quia qui vult antecedens, videtur velle & conse-
quẽs, per quod peruenitur ad illud, l. neque is, §.1,
ff. de acq. her. l. ad legatum. l. ad procuratorem, ff.
mand. l. oratio. ff. de sponsalibus. Ita tenet Gutier.
33 coos.18.nu.29. Rursus fuodatur ista opinio, quia
fundator vinculi fuit verus debitor prædicti cen-
sus, & sic ad illum & suos heredes succedentes in
bonis liberis pertinet solutio, & redemptio illius,
non vero ad successorem vinculi. Ita tenet Palati.
Rub. in rub. c. per vestras, §.17.nu.14. in fine. Peral
ta, in l.3.§. qui fideicommissum, n.138. vers. ex his
deducitur, Padil. in l. vnum ex familia, §. si de Falci.
nu.7. ff. de l.2, Molin. lib.1. de primog. ca.10.nu.2.
ver. ita tamen. Mattenzo, in l.6, tit.7. glo.3.nu.21.
in fin. lib.5, recop. Greg. in l.4. tit.15.p.2. verb. *sus
deudas*, col.2. in medio, & Gutier. lib.2. pract. quæ-
stio. q.53.nu.2. in fin. & nos diximus in q.636.nu.
14. Præterea confirmatur & fulcitur ista sentẽtia,
34 quia creditor annui reditus potest agere ad exigẽ
dum annuum reditum aduersus constituentem, ip
siusque heredes, omisso tertio possessore fundi, su-
per qoo census fuit coostitutus. Ita Cou. lib.3. var.
resolut. c.7.nu.5. in vers. sexto, quem in hoc sequi-
tur Gutier. lib.2. pract. q.177.nu.4. Ex quibus cla-
re consequitur, ad heredes pertinere redemptionẽ
illius, noo vero ad possessorem. Nec prædictis ob-
35 stat l.21. Tauri, vbi melioratus tenetur pro rata,
tãquam heres soluere debita defuncti, ibi, *sean obli
gados, los tales mejorados a las pagar pro rata de la di
36 cha meiora.* Per quam legem licet de iure cõi lega-
tarius partis bonorum nõ teneatur ad debita, vt in
l.1. C. si cert. per. l. ex facto. la magna. ff. de her. inst.
l.14. tit.3. p.6. de iure tam regio illud est iam cor-
rectum, vt tradit Cou. lib.2. var. c.2, nu.2. Matien.
in l.5. tit.6. gl.2. & 5. nu.3. lib.5. recop. Ioan. Garc.
de expens. c.11. nu.63. quos sequitur Gutier. lib.2.
pract. quæst. q.58. nu.4. Quia respondeo quod pre-
dicta l.21. Taur. non procedit, quando res in qua
facta fuit melioratio fuit vinculata, vel melius in-
telligit respectu creditoris cui pecunia debetur, nõ
vero respectu heredis succedentis in bonis liberis,
quia ad ipsum pertinet solutio debiti, nõ vero ad
melioratũ (dũ valor rei, in qua facta fuit meliora-
tio nõ excedat iuris limites) & ita est tenendum in
q. proposita, in iudicãdo & cõsulendo, vel intelli-
ge secundũ Mol. lib.... c.10. nu.13. & 14. ex qua re
solutione p: itelligi tex. alias difficilis, in l.4. ti.15.
p.3. vbi successor i regno teoet soluere debita pde
cessoris, q̃ declarat Ant. Go. i l.40. Tau. n.72. & Per
alta, sup. i n. §. q fideicõmissũ, n.138. Quę oia sunt
mẽti tenẽda, q̃a quotidiana, & i prax. sępe cõtigũt,

SVMMARIVM.

1 *Voti est promissio Deo facta cum deliberatione animi,*
2 *Tria requiruntur, de necessitate voti, deliberatio ratio nis, & propositum voluntatis, & promissio.*
3 *Doctores pro parte affirmatiua referuntur in quæstione proposita.*
4 *Voluntas aliquando pro facto reputatur,*
5 *Voluntas est causa efficiens voti.*
6 *Doctores contrariæ opinionis traduntur.*
7 *Nulla deliberatio quantumuis resoluta, & firma, efficit votum.*
8 *c. consulti, de regularibus, intelligitur remissiue.*

QVÆSTIO DCCXLVIII.

Vtrum propositũ in voto cum deliberatione, absq; promissione interiori obliget sub pęna peccati mortalis ad implementũ illius. Cõis contra communem.

PRiusquam ad quæstionis terminationem per-
ueniamus, operæpretiũ esse duximus, voti diffi
nitionem referre, ex qua quæstionis determinatio
1 nẽ facile cognoscemus. Votum igitur est promissio
Deo facta, interior, cum deliberatione animi. Ita
magister in 4. sen. dist.38. & D. Thomas. 2.2.q.88,
art.1. Hostiensis, in sua summa, tit. de voto, §.1. &
Florentinus, in 2.p. suæ summæ, c.2. titul.11. & Ar-
chidiaconus, in c. qui bona. 17.q.1. Abb. & DD. in
c. literaturam, de voto, Sylu. in summa, verb. votũ,
cl 1. Et hanc dicit communem opinionem Nauar,
in manuali, c.12.nu.24. & est receptissima senten-
tia, secundum Sotum, lib.7. de iustitia & iure, q.1,
art.2. & Dominicus Lopez de Astuniga, in tracta.
de voto. q.1, nu.5. quæ definitio probatur expresse
in l.1. tit.8. p.1. ibi, *voto tanto quiere dezir como pro
messa que home faze á Dios quando es fecho por al-
gun bien,* vbi Grego. hanc probat diffinitionem. Et
2 sic ad votum tria ex necessitate requirũtur, primo
rationis deliberatio, secundo propositum volunta
tis, tertio promissio, in qua ratio voti perficitur, vt
tradunt DD. sup. maxime Grego, verb. *arrebatadamente,* & Angles, in suis flor. theolog. in verb. votũ,
q.2. Ex qua definitione venit terminanda nostra
3 quęstio, in qua partem affirmatiuam, tenet gl. in c,
qui bona, 17, q.1. verb. deliberant, quæ opinio est
est communis Canonistarum, vt tenet Abb, in d.c,
literaturam, nu.2. & Host. ibi, & in cap. consulti, &
alios refert Nauar. sup. d.c.12, nu.26, in fi. pro qua
opinione est tex. iuncta gl. in c. existimans, 11.q.3,
4 vbi referuntur plures casus in quibus voluntas pro
facto reputatur, & sequitur Abb. in cons.116. vol,
2. & Andreas ab Egea in rub. de pact. num.462. &
pro hac opinione facit tex. in c. consulti, de regula,
Quæ opinio confirmatur etiam ratione, quia pro-
positum aliquid faciẽdi, est habere animũ applica-
5 tũ ad opus, applicatio aũt animi idem est quod ob
ligatio, maxime quia causa efficiens voti, est volũ-
tas, quæ in hoc casu habetur pro opere. Pro qua o-
pinione adduco tex. in l. cũ in plures, §. locator hor
rei, ff. locati, quem tex. declarauimus in q.490.
6 Sed his non obstantibus, cõtraria opinio verior
est & tenenda & practicãda & consulenda, quia vt
sup.

sup.resuluimus, votum est prumissio Deo facta,&
vbi non præcessit promissiu tacita, nec expressa,nõ
cadit obligatio voti ex sulu prupositu. Et sic, qui
habet propositum prusitendi religionem,nun obli
gatur,cũ aliud sit prupunere, aliud deliberare pro
mittere, vt explicat Caiet.lib.17.responsurum,c.
7.& Sot.li.7.de iust. & iure, q.1.ar.2.& Humada,
in l.7.tit.14.gl.7.nu.11.& 13.p.1. vbi sequitur istá
opiniunem ex sententia theologurum,quam dicit
commnnem Abb.in d.ca.literam, nu.2.& sequitur
tuta theulugurum schula, secundum Sylu.in sum-
ma,verb.vorum,el 1.q.2.nu.2.S.Thum.2.2.q.88.
ar.1.& ibi Caiet.& Flur.in 2.p. suæ summæ,tit.11.
c.1.§.2.Palud.in 4.sen.dist.38.q.1.Maiur,ibi,q.2.
summa Ange.verb.vutum,el 1.n.7.& sequitur(di-
cens communem) Nauar.in man.c.12.nu.24.& 26.
& Cuuar.in c. quamuis pactum, 1.p.§.3.nu.12.de
pact.lib.6.vbi tenet cuntra Canunistas,& eos incu
sat nun satis diligentes in huius articuli examina-
tione. Et nouissime aduersus cummunem canoni-
statum hanc sequitur, dicens cummunem theulu-
gurum,Aragun de iust.& iure,q.88.ar.1.pag.970.
7 verba circa tertium,Et ratio potissima est,quia nul
la deliberatiu,quantumlibet resuluta,& firma,effi
cit vutum, nisi simul interueniat promissio, vt re-
suluit S.Th.sup.in q.88.& Nauar, tit.de votu,con
si.1.& in manu. d.c.12.nu.4. & dicit communem
upiniunem,cons.8.nu.1.& cons.15.in d.tit.de vo-
to.Et nuuissime hanc communem theolugurũ re-
fert & sequitur Gutier.lib.2.canu.q.c.22.à nu.32.
in vers.his tamen, vbi confirmat illam upiniunem
8 sex ratiunibus & fundamentis, & assignat intelle-
ctum ad c.consulri,de regularibus,in quo se funda
runt canunistæ ad amplectendam contrariam opi-
niunem,à qua est cauendum tanquam a peste,quia
est cuntra ius & ratiunem, & est laqueus animarũ.

QVÆSTIO DCCXLIX.

Vtrum solemnitas, quæ respicit priuatam vtili-tatem,possit à partibus omitti. Communis contra communem,de qua in q.2.nu.3.

QVÆSTIO DCCL.

Vtrum in valentibus loqui, sint necessaria verba ad matrimonium contrahendum. Communis contra communem,de qua in q.406.nu.5.

QVÆSTIO DCCLI.

Vtrum vulgaris substitutiu tacita, cumprehensa sub expressa pupillari,pereat decedente pupillo in vita testaturis.Cummunis contra communem, de qua in q.70.nu.8.

QVÆSTIO DCCLII.

Vtrum substitutiu pupillaris expiret, si pupillus emancipetur. Communis cuntra communem, de qua in q.70.nu.7.

QVÆSTIO DCCLIII.

Vtrum vulgaris tacita cumprehensa sub expressa pupillari, expiret post aduentum pubertatis.Cõmunis cuntra cummunem,de qua in q.70.nu.8.

QVÆSTIO DCCLIV.

Vtrum delegatio fiat interuentu nouæ personę. Communis contra communem, de qua in q.95.in mediu.

QVÆSTIO DCCLV.

Vtrum in stipulationibus personalibus fiat nouatio. Communis contra communem, de qua in q.95.in fine.

QVÆSTIO DCCLVI.

Vtrum in actione hypothecaria præferatur ille,cui res primo est obligata.Communis contra cõmunem,quam tradit Ant.Gabr.lib.3.comm.titul. de empt.& vend.concl.3.

QVAESTIO DCCLVII.

Vtrum alimenta debeantur iure naturali.Communis contra cummunem, de qua in q.112.in fi.

QVAESTIO DCCLVIII.

Vtrum duminium rei legatę transeat in legatarium a die mortis testaturis, vel aditę hereditatis. Cõis contra cummunem, de qua in q.79. in princ.

QVÆSTIO DCCLIX.

Vtrum melioratio facta in testamentu imperfecto, valeat inter liberus. Communis contra communem,de qua in q.50.nu.7.

QVÆSTIO DCCLX.

Vtrum causa alimenturum possit tractari dieb. festiuis.Communis contra communem, de qua in q.112.nu.7.

QVAESTIO DCCLXI.

Vtrum pater nun teneatur filiam diuitem dotare,sicut non tenetur alere. Cummunis cuntra communem,de qua in q.112.

QVÆSTIO DCCLXII.

Vtrum excommunicatiu liget subditum existẽtem extra territorium. Communis cuntra communem,de qua in q.59.nu.6.

QVAESTIO DCCLXIII.

Vtrum per dationem vulgaris substituti, filius per dat ius transmittendi hereditatem.Communis contra communem,de qua in q.205.in fi.

QVAESTIO DCCLXIV.

Vtrum repræsentatiu detur in dispositiune hominis.Communis contra communem,de qua in q. 197.in fine.

QVAESTIO DCCLXV.

Vtrum Papa possit habere iudicem si delinquat in alio casu quam in crimine hæresis. Communis cuntra communem, de qua in q.645.nu.11.

QVAESTIO DCCLXVI.

Vtrum fructus cum re vendita sint restituendi, rescissu cuntractu per læsionem vltra dimidiam. Cummunis contra communem, de qua in q.536. nu.12.

QVAESTIO DCCLXVII.

Vtrum vera possessiu acquiratur per visum oculurum. Communis coutra communem, de qua in q.156.in fi.

QVAESTIO DCCLXVIII.

Vtrum substitutio compendiosa facta à paganu,valeat post pubertatem iure fideicummissi.Cõmunis cuntra commnnem,de qua in q.159.

QVAESTIO DCCLXIX.

Vtrum miles posit grauare filium de restituenda hereditate,simul cum sua legitima. Communis cuntra cummunem,de qua in q.159.nu.4.

QVAESTIO DCCLXX.

Vtrum munasterium posit repudiare hereditatem monacho delatam. Communis coutra communem,de qua in q.341.

QVAE-

QVÆSTIO DCCLXXI.

Vtrum testator iurans non reuocare testamentum, possit illud reuocare. Communis contra communem, de qua in q.168.

QVÆSTIO DCCLXXII.

Vtrum procurator datus post litem contestatã, possit substituere. Communis contra communem, de qua in q.330.

QVAESTIO DCCLXXIII.

Vtrum obligatio dotandi possit tolli per regẽ. Communis contra communem, de qua in q.383. in fine.

QVÆSTIO DCCLXXIV.

Vtrum in caosis criminalibus delegatus principis possit subdelegare. Communis contra communem, in q.387.in fi.

QVAESTIO DCCLXXV.

Vtrum substitutio compendiosa, verbis directis concepta, quæ nunquam potuit iure directo valere, valeat iure fideicommissi. Communis contra communem, de qua in q.159.nu.3.

QVAESTIO DCCLXXVI.

Vtrum actio hypothecaria competat pro legatis, quando hereditas repudiatur. Communis contra communem, de qua in q.103.nu.9.

QVAESTIO DCCLXXVII.

Vtrum vsurarius manifestus possit donare causa mortis. Communis contra communem, de qua in q.11.nu.12.

QVAESTIO DCCLXXVIII.

Vtrum legitima filij sit relinquenda titulo institutionis, quando pater testatur ad pias causas. Communis contra communem, de qua in q.23.

QVAESTIO DCCLXXIX.

Vtrum renunciatio Macedoniani facta a minore firmetur iuramento. Communis contra communem, de qua in q.562.

QVAESTIO DCCLXXX.

Vtrum in iure dicendi nullum, sit locus successorio edicto. Communis contra communem, de qua in q.111.nu.76.

QVAESTIO DCCLXXXI.

Vtrum diffinitio meri imperij, tradita per Bart. in l.imperium, nu.6. ff.de iurisd.omn.iud.sit vera; sunt duę cões opiniones contrarię, vt tradit Aleia. in c.quod sedem, nu.52.de offi.ord.& in nu.58.

QVAESTIO DCCLXXXII.

Vtrum resignatarius teneatur expedire litteras beneficij regnati, an sufficiat sola supplicatio manu s.d.N.signata. Communis contra communem, vt tradit Flamin.de resign.benefic.t.p.lib.10.q.1. a nu.1.& 6.

QVAESTIO DCCLXXXIII.

Vtrum alimenta debeantur filijs spurijs, attentis diuitijs paternis, vel secundum ipsorum indigẽtiam. Communis contra communem, vt tradit Spino, in spec.testa.gl.16.num.104. quem sequitur in hoc Barbosa, in l.1.ff.solut.mat. in 4.par.num.65. vbi plures refert pro vtraque opinione, & Gama, decisio.225.

QVAESTIO DCCLXXXIV.

Vtrum inuecta ab inquilino in domũ conductã pro pensione domus conductæ, si sunt venalia, sint tacite hypothecata pro pensione domus. Communis contra communem. Quam disputat Mench.li. 3.controu.vsufruc.c.54.per totum, vbi refert plures doctores, & sequitur partem affirmatiuam.

QVAESTIO DCCLXXXV.

Vtrum vasallus possit facere compromissum de re feudali, sine consensu domini. Communis cõtra communem. Vt refert Iul.Clar.lib.4.sent.§.feudũ, q.29.

QVAESTIO DCCLXXXVI.

Vtrum vasallus possit in suo testamento inter liberos de feudo disponere, in pręiudicium alterius. Communis contra communem. Vt tradit Iul.Cla. lib.4.recep.sent.§.feudum, q.40.nu.6. & Michael Crass.recept.sent.§.legatum, q.4.nu.20.

QVAESTIO DCCLXXXVII.

Vtrum vasallus feudum antiquum cum consensu domini possit alienare in præiudicium agnatorum. Communis contra communem. Quam tradit Iul.Clar.lib.4.recept.sent.§.feudum, q.41.nu.2.

QVAESTIO DCCLXXXVIII.

Vtrum si dominus feudi decedat, relictis pluribus heredibus, possit vasallus ab omnibus petere inuestituram, & omnibus præstare iuramentum fidelitatis. Communis contra communem. Quã tradit Iul.Cla.lib.4.recep.sen.§.feudũ, q.49.nu.1.

QVAESTIO DCCLXXXIX.

Vtrum collaterales succedant in feudo vsq; ad septimum gradum, an etiam vsque in infinitũ. Cõmunis contra communem. Quam tradit Iul.Clar. lib.4.recept.sent.§.feudum, q.97.nu.3.

QVAESTIO DCCXC.

Vtrum successiones descendant à iure diuino, vel naturali, vel ciuili. Communis contra communem. Quam tradit Mich.Crass.lib.1.recept.sent.§. hereditas, in prin.nu.2.& 3.

QVAESTIO DCCXCI.

Vtrum heres conficiens inuentarium possit alienatione feudi per defunctum factæ contrauenire. Communis contra communem. Quam explicat Pinel.in l.1.de bon.mater.3.p.a nu.92.eum seq. Rolan.a Val.consil.42.vol.3.& Mich.Crass.recept.sen. §.hereditas, nu.21.col.5. vers.sed dubium est, vbi plures pro vtraque parte refert doctores.

QVAESTIO DCCXCII.

Vtrum bonorum possessio contra tabulas, detur contra matris testamentum. Communis contra cõmunem. Quam tradit Micha. Crass.recept.sent.§. bonorum possessio, q.26.

QVAESTIO DCCXCIII.

Vtrum bannito, perpetuo, exeluso à ciuitate, legatum relinqui possit. Communis contra communem, Quam tradit Mich.Cras.§.legatum, q.8.

QVAESTIO DCCXCIV.

Vtrum legatum relictum post mortem alterius, vbi dies non est certus sed incertus, sit conditionale, vel in diem. Communis contra communem, Quam tradit Mich.Crass.§.legatum, q.43.nu.8.& Mench.lib.3.de success.prog.§.17. num.11.Acost. lib.1.select.c.18.no.3.Ant. Gomez.lib.2.varia.ca. 11.nu.21.

QVÆSTIO DCCXCV.

Vtrum legatum relictum monachis, vt partem di-

diuidant inter pauperes, sit conditionale, vel modale. Communis contra communem, Quam tradit Michael Crass. §. legatum, q. 49. nu. 1. & Menchac. lib. 3. de successi. prog. §. 15. nu. 15.

QVÆSTIO DCCXCVI.

Vtrum dispositio legis, si domus. 84. ff. de leg. 1. habeat locum in legato prædij rustici, vel solum in vrbano. Communis contra communem. Quam tradit Mich. Crass. §. legatum, q. 61. nu. 6. Couar. 1. to. variat. c. 12. nu. 33. & in 2. to. c. 11. nn. 8. Mench. de success. prog. lib. 3. §. 27. nu. 35. & Greg. in l. 23. in verbo, *vnas casas*, tit. 9. par. 6.

QVÆSTIO DCCXCVII.

Vtrum dominium transeat ipso iure in secundū legatarium. Communis contra communem. Quā tradit Mich. Crass. §. legatnm, q. 69. nu. 18.

QVAESTIO DCCXCVIII.

Vtrum filiusfamilias possit sine consensu patris facere donationem causa mortis, de bonis aduentitijs. Communis contra communem. Quam trādit Michael Crassus, §. donatio causa mortis. q. 3. nu. 1.

QVÆSTIO DCCXCIX.

Vtrum pater possit consentire filio sibi donanti causa mortis. Communis contra communem. Quā tradit Michael Crassus, supra, nu. 2.

QVÆSTIO DCCC.

Vtrum nepos ex filio clerico, post sacros ordines suscepto, possit ab auo heres institui. Communis contra communem. Quā tradit Michael Crass. recept. sent. §. institutio, q. 8. nu. 6. Mencha. de succes. progressu, §. 2. nu. 7.

Prædictas vltimas quæstiones post priuilegium impressionis nobis concessum inuenimus, & sic sola earum allegatione & remissione contenti sumus.

FINIS.

INDEX RERVM
QVAE IN PRIMO ET SECVNDO SPECVLO COMMVNIVM OPINIONVM CONTRA communes continentur, ordine alphabetico compositus.

*Quæ verò communis contraria opinio est, hoc asterisco * signatur in facie.*

Numerus verò primus, quæstionem : secundus, si adsit, quæstionis numerum significat.

A

aa *Actus*

B

Con-

* Eccle-

tra

* Furio

I

index

tunt

tero

legitima-

Index rerum.

grauare

N

O

Or-

vltra

Index rerum.

Pœna

Resi-

Index rerum.

Ao-

Ae-

T

V

Venditor

Vsu-

Index rerum.

LAVS DEO.